68 8 F 22
129.15
5.7.A.17-

esemplare integro

Φιλοστράτου εἰς τὸν Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως βίον βιβλία ὀκτώ.
Εὐσεβίου Καισαρείας τοῦ Παμφίλου, ἀντιρρητικὸς πρὸς τὰ Ἱεροκλέους, Ἀπολλώνιον τὸν
Τυανέα τῷ σωτῆρι χριστῷ παραβάλλοντος.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Philoſtrati de uita Apollonii Tyanei libri octo.

Iidem libri latini interprete Alemano Rinuccino florentino.

Euſebius contra Hieroclem ꝙ Tyaneum Chriſto conferre conatus ſuerit.

Idem latinus interprete Zenobio Acciolo florentino ordinis prædicatorum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

B. S.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ι τὸν σάμιον Πυθαγόραν ἐπαινοῦντες, τάδε ἐπ᾽ αὐτῷ φασιν, ὡς ἴων μὲν οὔπω εἴη, γένοιτο δὲ ἐν Τροίᾳ ποτὲ Εὔφορβος, ἀναβιώη τε ἀποθανών, ἀποθάνοι δέ, ὡς ᾠδαὶ Ὁμήρου. ἐσθῆτά τε τὴν ἀπὸ θνησειδίων παραιτοῖτο, καὶ καθαρεύοι βρώσεως, ὁπόση ἔμψυχος. καὶ θῦσαι, μὴ γὰρ αἱμάττειν τοὺς βωμούς, ἀλλ᾽ ἡ μελιττοῦττα, καὶ ὁ λιβανωτός, καὶ τὸ ἐφυμνῆσαι, φοιτᾶν ταῦτα τοῖς θεοῖς παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τούτου. γιγνώσκειν τε ὡς ἀσπάζοιντο οἱ θεοὶ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα, ἢ τὰς ἑκατόμβας, καὶ τὴν μάχαιραν ἐπὶ τοῦ κανοῦ, ξυνεῖναι γὰρ δὴ τοῖς θεοῖς, καὶ μανθάνειν παρ᾽ αὐτῶν, ὅπῃ τοῖς ἀνθρώποις χαίρουσι, καὶ ὅπῃ ἄχθονται, περί τε φύσεως ἐκεῖθεν λέγειν. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους τεκμαίρεσθαι τοῦ θείου, καὶ δόξας ἀνομοίους ἀλλήλαις περὶ αὐτοῦ δοξάζειν, ἑαυτῷ δὲ τόν τε Ἀπόλλω ἥκειν, ὁμολογοῦντα ὡς αὐτὸς εἴη. ξυνεῖναι δ᾽ οὐ καὶ μὴ ὁμολογοῦντας, τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τὰς μούσας, καὶ θεοὺς ἑτέρους, ὧν καὶ τὰ εἴδη, καὶ τὰ ὀνόματα, οὔπω τοὺς ἀνθρώπους γιγνώσκειν. καὶ ὅ,τι ἀποφήναιτο ὁ Πυθαγόρας, νόμον τοῦτο οἱ ὁμιληταὶ ἡγοῦντο, καὶ ἐτίμων αὐτὸν ὡς ἐκ Διὸς ἥκοντα. καὶ ἡ σιωπὴ δὲ ὑπὲρ τοῦ θείου σφίσιν ἐπήσκητο. πολλὰ γὰρ θεῖά τε, καὶ ἀπόρρητα ἤκουον. ὧν κρατεῖν χαλεπὸν ἦν, μὴ πρῶτον μαθοῦσιν ὅτι καὶ τὸ σιωπᾶν λόγος. καὶ μὴν καὶ τὸν Ἀκραγαντῖνον Ἐμπεδοκλέα βαδίσαι φασὶ τὴν σοφίαν ταύτην. τὸ γάρ,

» Χαίρετ᾽, ἐγὼ δ᾽ ὔμμιν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός, καί,
» Ἤδη γάρ ποτ᾽ ἐγὼ γενόμην κόρη τε, κόρος τε,

καὶ ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς, ὃν λέγεται πέμμα ποιησάμενος θῦσαι, τὰ Πυθαγόρου ἐπαινοῦντος εἶναι. καὶ πολλὰ ἕτερα περὶ τῶν τὸν Πυθαγόρου ζόγον φιλοσοφησάντων ἱστορεῖται. ὧν οὐ προσήκει με νῦν ἅπτεσθαι σπεύδοντα ἐπὶ τὸν λόγον, ὃν ἀπὸ πλείστου προὐθέμην. ἀδελφὰ γὰρ τούτοις ἐπιτηδεύσαντα Ἀπολλώνιον, καὶ θειότερον, ἢ ὁ Πυθαγόρας τῇ σοφίᾳ προσελθόντα, τυραννίδων τε ὑπεράραντα, καὶ γενόμενον κατὰ χρόνους, οὔτ᾽ ἀρχαίους, οὔτ᾽ αὖ νέους, οὔπω οἱ ἄνθρωποι γιγνώσκουσιν ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς σοφίας, ἣν φιλοσόφως τε, καὶ ὑγιῶς ἐπήσκησεν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν τό, ὁ δὲ τό, ἐπαινεῖ τἀνδρός. οἱ δέ, ἐπειδὴ μάγοις Βαβυλωνίων, καὶ Ἰνδῶν Βραχμᾶσι, καὶ τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ γυμνοῖς ξυνεγένετο, μάγον ἡγοῦνται αὐτόν, καὶ διαβάλλουσιν ὡς βιαίως σοφόν, κακῶς γιγνώσκοντες. Ἐμπεδοκλῆς τε γάρ, καὶ Πυθαγόρας αὐτός, καὶ Δημόκριτος, ὁμιλήσαντες μάγοις, καὶ πολλὰ δαιμόνια εἰπόντες, οὔπω ὑπήχθησαν τῇ τέχνῃ. Πλάτων τε βαδίσας εἰς Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖ προφητῶν τε, καὶ ἱερέων, ἐγκαταμίξας τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις, καὶ καθάπερ ζωγράφος ἐσκιαγραφημένοις ἐπιβαλὼν χρώματα, οὔπω μαγεύειν ἔδοξε, καίτοι πλεῖστα τῶν ἀνθρώπων φθονηθεὶς ἐπὶ σοφίᾳ. οὐδὲ γὰρ τὸ προαισθέσθαι πολλά, καὶ προγνῶναι, διαβάλλοι ἂν τὸν Ἀπολλώνιον ἐς τὴν σοφίαν ταύτην, ἢ διαβεβλήσεταί γε καὶ Σωκράτης ἐφ᾽ οἷς παρὰ τοῦ δαιμονίου προεγίγνωσκε, καὶ Ἀναξαγόρας ἐφ᾽ οἷς προὔλεγε. καὶ τίς οὐκ οἶδε τὸν Ἀναξαγόραν Ὀλυμπίασι μέν, ὁπότε ἥκιστα ὕοι, παρελθόντα ὑπὸ κωδίῳ εἰς τὸ στάδιον ἐπὶ προρρήσει ὄμβρου, οἰκίαν τε ὡς πεσεῖται προειπόντα, μὴ ψεύσασθαι, πεσεῖν γάρ, νύκτα τε ὡς ἐξ ἡμέρας ἔσται, καὶ ὡς λίθοι περὶ Αἰγὸς ποταμούς, τοῦ οὐρανοῦ ἐκδοθήσονται προαναφωνήσαντα, ἀληθεῦσαι, καὶ σοφίᾳ ταῦτα τοῦ Ἀναξαγόρου προστιθέντες, ἀφαιροῦνται τὸν Ἀπολλώνιον τὸ κατὰ σοφίαν προγιγνώσκειν, καὶ φασὶν ὡς μάγῳ τέχνῃ ταῦτ᾽ ἔπραττε. δοκεῖ οὖν μοι μὴ περιιδεῖν τὴν τῶν πολλῶν ἄγνοιαν, ἀλλ᾽ ἐξακριβῶσαι τὸν ἄνδρα τοῖς τε χρόνοις, καθ᾽ οὓς εἶπέ τι, ἢ ἔπραξε, τοῖς τε τῆς σοφίας τρόποις, ὑφ᾽ ὧν ἔψαυσε τοῦ, δαιμόνιός τε, καὶ θεῖος νομισθῆναι. ξυνείλεκται δέ μοι, τὰ μὲν ἐκ πόλεων, ὁπόσαι αὐτοῦ ἤρων. τὰ δὲ ἐξ ἱερῶν, ὁπόσα ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐπανήχθη, παραλελυμένα τοὺς θεσμοὺς ἤδη. τὰ δέ, ἐξ ὧν εἶπον ἕτεροι περὶ αὐτοῦ. ἐπέστελλε δὲ βασιλεῦσι, σοφισταῖς, φιλοσόφοις, Ἠλείοις, Δελφοῖς, Ἰνδοῖς, Αἰγυπτίοις, ὑπὲρ θεῶν, ὑπὲρ ἐθῶν, ὑπὲρ ἠθῶν, ὑπὲρ νόμων. παρ᾽ οἷς ὅ,τι δὴ πράττοιτο, ἐπηνώρθου. τὰ δὲ ἀκριβέστερα, ὧδε ξυνελεξάμην. ἐγένετο Δάμις ἀνὴρ οὐκ ἄσοφος, τὴν ἀρχαίαν ποτὲ οἰκῶν Νῖνον. οὗτος τῷ Ἀπολλωνίῳ προσφιλοσοφήσας, ἀποδημίας τε αὐτοῦ ἀναγέγραφεν, ὧν κοινωνῆσαι καὶ αὐτός φησι, καὶ γνώμας, καὶ λόγους, καὶ ὁπόσα ἐς πρόγνωσιν εἶπε. καὶ προσήκων τις τῷ Δάμιδι, τὰς δέλτους τῶν ὑπομνημάτων οὔπω γιγνωσκομένας, ἐς γνῶσιν ἤγαγεν Ἰουλίᾳ τῇ βασιλίδι. μετέχοντι δέ μοι τοῦ περὶ αὐτὴν κύκλου, καὶ γὰρ τοὺς ῥητορικοὺς πάντας λόγους ἐπῄνει, καὶ ἠσπάζετο, μεταγράψαι τε προσέταξε, καὶ τὰς διατριβὰς ταύτας, καὶ τῆς ἀπαγγελίας αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι. τῷ γὰρ Νινίῳ σαφῶς μέν, οὐ δεξιῶς δὲ ἀπηγγέλλετο. ἐνέτυχον δὲ καὶ Μαξίμου τοῦ Αἰγιέως βιβλίῳ, ξυνειληφότι τὰ ἐν Αἰγαῖς Ἀπολλωνίου πάντα. καὶ διαθῆκαι δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ γεγράφαται, ἀφ᾽ ὧν ὑπερ-

χρὴ μαθεῖν, ὡς ὑποβιάζων τὴν φιλοσοφίαν ἐγένετο. οὐδὲ Μοιραγένει προσεκτέον, βιβλία μὲν ξυνθέντι ἐς Ἀπολλώνιον τέτταρα, πολλὰ δὲ τῶν περὶ τὸν ἄνδρα ἀγνοήσαντι. ὡς μὲν οὖν ξυνήγαγον ταῦτα διεσπασμένα, καὶ ὡς ἐπεμελήθην τοῦ ξυνθεῖναι αὐτά, εἴρηται. ἐχέτω δὲ ὁ λόγος τῷ τε ἀνδρὶ τιμήν, ἐς ὃν ξυγγέγραπται, τοῖς τε φιλομαθεστέροις ὠφέλειαν. ἦ γὰρ ἂν μάθοιεν, ἃ μήπω γιγνώσκουσιν. Ἀπολλωνίῳ πατρὶς μὲν ἦν Τύανα, πόλις Ἑλλὰς ἐν Καππαδόκων ἔθνει. πατὴρ δὲ ὁμώνυμος, γένος ἀρχαῖον, καὶ τῶν οἰκιστῶν ἀπτόμενον. πλοῦτος ὑπὲρ τοὺς ἐκεῖ· τὸ δὲ ἔθνος βαθύπλουτον. κυούσῃ δὲ αὐτὸν τῇ μητρί, φάσμα ἦλθεν Αἰγυπτίου δαίμονος, ὁ Πρωτεύς, ὁ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ἐξαλλάττων. ἡ δὲ, οὐδὲν δείσασα, ἤρετο αὐτὸν τί ἀποκυήσοι. ὁ δέ, ἐμὲ εἶπε. σὺ δὲ τίς; ἐρομένης, Πρωτεύς, ἔφη, ὁ Αἰγύπτιος θεός. ὅστις μὲν δὴ τὴν σοφίαν ἐγένετο ὁ Πρωτεύς, τί ἂν ἐξηγοίμην, τοῖς γε ἀκούουσι τῶν ποιητῶν, ὡς ποικίλος τε ἦν, καὶ ἄλλοτε ἄλλος, καὶ κρείττων τοῦ ἁλῶναι, γιγνώσκειν τε ὡς ἐδόκει, καὶ προγιγνώσκειν πάντα, καὶ μεμνῆσθαι χρὴ τοῦ Πρωτέως μάλιστα, ἐπειδὰν προϊὼν ὁ λόγος δεικνύῃ τὸν ἄνδρα, πλείω μὲν ἢ ὁ Πρωτεὺς προγνόντα, πολλῶν δὲ ἀπόρων, καὶ ἀμηχάνων κρείττω γενόμενον, ἐν αὐτῷ μάλιστα τῷ ἀπειλῆφθαι. τεχθῆναι δὲ ἐν λειμῶνι λέγεται, πρὸς ᾧ νῦν τὸ ἱερὸν αὐτῷ ἐκπεποίηται. καὶ μηδὲ ὁ τρόπος ἀγνοείσθω, ὃν ἀπετέχθη. ἀποκυούσῃ γὰρ τῇ μητρὶ τόκου ὥραν, ὄναρ ἐγένετο βαδίζειν εἰς τὸν λειμῶνα, καὶ ἄνθη κείρειν. καὶ δῆτα ἀφικομένη, αἱ μὲν δμωαὶ προσεῖχον τοῖς ἄνθεσιν ἐσκεδασμέναι κατὰ τὸν λειμῶνα· αὐτὴ δέ, ἐς ὕπνον ἀπήχθη, κλιθεῖσα ἐν τῇ πόᾳ. κύκνοι ἐνταῦθα, οὓς ὁ λειμὼν ἔβοσκε, χορὸν ἐστήσαντο περὶ αὐτὴν καθεύδουσαν· καὶ τὰς πτέρυγας, ὥσπερ εἰώθασιν ἄραντες, ἀθρόον ἤχησαν· καὶ γάρ τι καὶ ζεφύρου ἦν ἐν τῷ λειμῶνι. ἡ δέ, ἐξέθορέ τε ὑπὸ τῆς ᾠδῆς, καὶ ἀπέτεκεν· ἱκανὴ δὲ πᾶσα ἔκπληξις μαιεύσασθαι, καὶ πρὸ τῆς ὥρας. οἱ δὲ ἐγχώριοί φασιν ὡς ὁμοῦ τε τίκτοιτο, καὶ σκηπτὸς ἐν τῇ γῇ πεσεῖσθαι δοκῶν, ἀναμετεωρισθείη τῷ αἰθέρι, καὶ ἀφανισθείη ἄνω· τό, οἶμαι, ἐκφανές, καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ τὸ ἀγχοῦ θεῶν, καὶ ὁπόσα ὅδε ὁ ἀνὴρ ἐγένετο, φαίνοντες οἱ θεοί, καὶ προσημαίνοντες. ἔστι δέ τι περὶ Τύανα ὕδωρ, Ὁρκίου Διός, ὥς φασι· καλοῦσι δὲ αὐτὸ Ἀσβαμαῖον· οὗ πηγὴ ἀναδίδοται ψυχρά· παφλάζει δέ, ὥσπερ ὁ θερμαινόμενος λέβης. τοῦτο εὐόρκοις μὲν ἵλεών τε, καὶ ἡδὺ ὕδωρ. ἐπιόρκοις δέ, παρὰ πόδας ἡ δίκη. ἀποσκήπτει γὰρ καὶ ἐς ὀφθαλμούς, καὶ ἐς χεῖρας, καὶ ἐς πόδας. καὶ ὑδέροις ἁλίσκονται, καὶ φθόαις. καὶ οὐδὲ ἀπελθεῖν δυνατόν, ἀλλ' αὐτόθι ἔχονται, καὶ ὀλοφύρονται πρὸς τῷ ὕδατι, ὁμολογοῦντες ἃ ἐπιώρκησαν. οἱ μὲν δὴ ἐγχώριοι, φασὶ παῖδα τοῦ Διὸς τὸν Ἀπολλώνιον γεγονέναι. ὁ δὲ ἀνήρ, Ἀπολλωνίου ἑαυτὸν καλεῖ. προϊὼν δὲ ἐς ἡλικίαν, ἐν ᾗ γράμματα, μνήμης τε ἰσχὺν ἐδήλου, καὶ μελέτης κράτος. καὶ ἡ γλῶττα ἀττικῶς εἶχεν, οὐδὲ ἀπήχθη τὴν φωνὴν ὑπὸ τοῦ ἔθνους. ὀφθαλμοί τε πάντες ἐς αὐτὸν ἐφέροντο. καὶ γὰρ περίβλεπτος ἦν τὴν ὥραν. γεγονότα δὲ αὐτὸν ἔτη τετταρεσκαίδεκα, ἄγει ἐς Ταρσοὺς ὁ πατὴρ, παρ' Εὐθύδημον τὸν ἐκ Φοινίκης. ὁ δὲ Εὐθύδημος, ῥήτωρ τε ἀγαθὸς ἦν, καὶ ἐπαίδευε τοῦτον. ὁ δέ, τοῦ μὲν διδασκάλου εἴχετο· τὸ δὲ τῆς πόλεως ἦθος ἄτοπόν τε ἡγεῖτο, καὶ οὐ χρηστὸν ἐμφιλοσοφῆσαι. τρυφῆς τε γὰρ μᾶλλον ἅπτονται, σκωπτόλαι τε, καὶ ὑβρισταὶ πάντες, καὶ προσέχουσι τῇ ὀθόνῃ μᾶλλον, ἢ τῇ σοφίᾳ Ἀθηναῖοι. ποταμός τε αὐτοὺς διαρρεῖ Κύδνος, ᾧ παρακάθηνται, καθάπερ τῶν ὀρνίθων αἱ ὑγραί. τὸ γοῦν, τί παύσασθε μεθύοντες τῷ ὕδατι, Ἀπολλωνίῳ πρὸς αὐτοὺς ἐν ἐπιστολῇ εἴρηται. μετέστησεν οὖν τὸν διδάσκαλον, δεηθεὶς τοῦ πατρός, ἐς Αἰγὰς τὰς πλησίον, ἐν αἷς ἡσυχία τε πρόσφορος τῷ φιλοσοφήσοντι, καὶ σπουδαὶ νεανικώτεραι, καὶ ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ, καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς αὐτός, ἐπίδηλος τοῖς ἀνθρώποις. ἐνταῦθα ξυνεφιλοσόφουν μὲν αὐτῷ Πλατώνειοί τε, καὶ Χρυσίππειοι, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου. διήκουε δὲ καὶ τῶν Ἐπικούρου λόγων. οὐδὲ γὰρ τούτους ἀπεσπούδαζε. τοὺς δέ γε Πυθαγορείους, ἀρρήτῳ τινὶ σοφίᾳ ξυνέλαβε. διδάσκαλος μὲν γὰρ ἦν αὐτῷ τῶν Πυθαγόρου λόγων, οὐ σφόδρα σπουδαῖος, οὐδὲ ἐν ἔργῳ τῇ φιλοσοφίᾳ χρώμενος. γαστρός τε γὰρ ἥττων ἦν, καὶ ἀφροδισίων, καὶ κατὰ τὸν Ἐπίκουρον ἐσχημάτιστο. ἦν δὲ οὗτος Εὔξενος ὁ ἐξ Ἡρακλείας τοῦ Πόντου. τὰ δὲ Πυθαγόρου δόγματα ἐγίγνωσκεν, ὥσπερ οἱ ὄρνιθες ἃ μανθάνουσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων. τὸ γὰρ χαῖρε, καὶ τὸ εὖ πρᾶττε, καὶ τὸ Ζεὺς ἵλεως, καὶ τὰ τοιαῦτα, οἱ ὄρνιθες εἴρονται, οὔτε εἰδότες ὅ τι λέγουσιν, οὔτε διακείμενοι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἐρρυθμισμένοι τὴν γλῶτταν. ὁ δέ, ὥσπερ οἱ νέοι τῶν ἀετῶν, ἐν ἁπαλῷ μὲν τῷ πτερῷ παραπέτονται τοῖς γειναμένοις αὐτούς, μελετώμενοι ὑπ' αὐτῶν τὴν πτῆσιν, ἐπειδὰν δὲ αἴρεσθαι δυνηθῶσιν, ὑπερπέτονται τῶν γειναμένων, ἄλλως τε, κἂν λίχνους αἴσθωνται, καὶ κνίσης ἕνεκα πρὸς τῇ γῇ πετομένους, οὕτω καὶ ὁ Ἀπολλώνιος προσεῖχε μὲν τῷ Εὐξένῳ παῖς ἔτι, καὶ ἤγετο ὑπ' αὐτοῦ, βαίνων ὑπὸ τοῦ λόγου. προελθὼν δὲ ἐς ἔτος ἕκτον καὶ δέκατον, ὥρμησεν ἐς τὸν τοῦ Πυθαγόρου βίον, πτερωθεὶς ἐπ' αὐτὸν ὑπό τινος κρείττονος. οὐ μὴν τόν γε Εὔξενον ἐπαύσατο ἀγαπῶν. ἀλλ' ἐξαιτήσας ἑαυτῷ προά-

στειον τῶν παίδων, οὗ δὲ κῆποί τε ἁπαλοὶ ἦσαν, καὶ πηγαί, σὺ μὲν ζῆθι ἔφη τὸν σαυτοῦ τρόπον· ἐγὼ δὲ, τὸν Πυθαγόρου ζήσομαι. ἐγχειροῦντα δὲ αὐτὸν τῷ Εὐξένῳ μεγάλης διανοίας ἅπτεσθαι, καὶ ἐρομένου ὁπόθεν ἄρξεται, ὅθενπερ οἱ ἰατροὶ ἔφη· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι καθαίροντες τὰς γαστέρας, τοὺς μὲν, οὐδὲ νοσεῖν ἐῶσι· τοὺς δὲ, ἰῶνται. καὶ εἰπὼν τοῦτο, τὰς μὲν ἐμψύχους βρώσεις ὡς οὔτε καθαρὰς, καὶ τὸν νοῦν παχυνούσας, παρῃτήσατο· τραγήματα δὲ, καὶ λάχανα ἐσιτεῖτο, καθαρὰ εἶναι φάσκων ὁπόσα ἡ γῆ αὐτὴ δίδωσι. καὶ τὸν οἶνον καθαρὸν μὲν ἔφασκεν εἶναι πόμα, ἐκ φυτοῦ οὕτως ἡμέρου τοῖς ἀνθρώποις ἥκοντα, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τοῦ νοῦ συστάσει, διαθολοῦντα τὸν ἐν τῇ ψυχῇ αἰθέρα. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τῆς γαστρὸς τοιαύτην γενομένην, ἀνυποδησίαν τε ἐπὶ κόσμῳ ἐποιήσατο, καὶ λίνου ἐσθῆτα ἀμπίσχεται, παραιτησάμενος τὴν ἀπὸ τῶν ζώων. ἀνῆκέ τε τὴν κόμην, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ἔζη. ἐκπεπληγμένων δὲ αὐτὸν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τοῦ ἀσκληπιοῦ ποτε πρὸς τὸν ἱερέα φήσαντος, ὡς χαίροι θεραπεύων τοὺς νοσοῦντας ὑπὸ ἀπολλωνίῳ μάρτυρι, ξυνῄεσαν ἐς τὰς Αἰγὰς ἐφ᾽ ἱστορίᾳ, κίλικές τε αὐτοὶ, καὶ οἱ πέριξ. ὅ, τε κιλίκιος λόγος, ποῖ τρέχεις, ἢ τὸν ἔφηβον; ἐπ᾽ ἐκείνῳ τε ἐλέγετο, καὶ παροιμιώδη τιμὴν εἶχεν. ἄξιον δὲ μηδὲ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ παρελθεῖν, βίον γε ἀφηγούμενον ἀνδρὸς, ὃς καὶ τοῖς θεοῖς ἦν ἐν λόγῳ. μειράκιον γὰρ δὴ ἀσσύριον παρὰ τὸν ἀσκληπιὸν ἥκον, ἐτρύφα νοσοῦν, καὶ ἐν πότοις ἔζη· μᾶλλον δὲ ἀπέθνησκεν. ὑδέρῳ δὲ ἀρ᾽ εἴχετο, καὶ μέθῃ χαῖρον, αὐχμεῖν ἤμελλεν. ἠμελεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ ἀσκληπιοῦ διὰ ταῦτα, καὶ οὐδὲ ὄναρ αὐτῷ ἐφοίτα. ἐπιμεμφομένῳ δὲ ταῦτα, ἐπιστὰς ὁ θεὸς, εἰ ἀπολλωνίῳ ἔφη διαλέγοιο, ῥᾷον ἔσῃ. προσελθὼν οὖν τῷ ἀπολλωνίῳ, τί ἂν ἔφη τῆς σῆς ἐγὼ σοφίας ἀπολαύσαιμι; κελεύει γάρ με ὁ ἀσκληπιὸς συνεῖναί σοι. ὃ δ᾽ ὅς, ἔσται σοι πρὸς τὰ παρόντα πολλοῦ ἄξιον. ὑγιείας γάρ που δέῃ νὴ Δί᾽ εἰπεν, ἥν γε ὁ ἀσκληπιὸς ἐπαγγέλλεται μὲν, οὐ δίδωσι δέ. εὐφήμει ἔφη· τοῖς γὰρ βουλομένοις δίδωσι. σὺ δὲ ἐναντία τῇ νόσῳ πράττεις. τρυφῇ γὰρ διδοὺς, ὀψοφαγίαν ἐπεισάγεις ὑγροῖς, καὶ διεφθαρμένοις τοῖς σπλάγχνοις, καὶ ὕδατι ἐπαντλεῖς πηλόν. ταυτὶ μὲν σαφέστερα οἶμαι τῆς Ἡρακλείτου σοφίας ἐχρησμῴδει. ὁ μὲν γὰρ δεῖσθαι ἔφη τοῦ ποιήσοντος ἐξ ἐπομβρίας αὐχμόν. ἐσελθόντος αὐτὸν τουτουὶ τοῦ πάθους, οὐκ εὐξύνετά που λέγων, οὐδὲ δηλῶν. ὃ δὲ ἤγαγεν εἰς ὑγίειαν τὸ μειράκιον, τὰ σοφὰ σαφῶς ἑρμηνεύσας. ἰδὼν δὲ ἀθρόον ποτὲ ἐν τῷ βωμῷ αἷμα, καὶ διακείμενα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὰ ἱερὰ, τεθυμένους τε βοῦς αἰγυπτίους, καὶ σῦς μεγάλους, τὰ μὲν, δέροντας αὐτοὺς, τὰ δὲ, κόπτοντας, χρυσίδας τε ἀνακειμένας δύο, καὶ λίθους ἐν αὐταῖς τῶν ἰνδικωτάτων, καὶ θαυμασίων, προσελθὼν τῷ ἱερεῖ, τί ταῦτα ἔφη; λαμπρὸς γάρ τις χαρίζεται τῷ θεῷ. ὁ δὲ, θαυμάσῃ ἔφη μᾶλλον ὅτι μήτε ἱκετεύσας τι ἐνταῦθα, μήτε διατρίψας ὃν οἱ ἄλλοι χρόνον, μήτε ὑγιάνας πω παρὰ τοῦ θεοῦ, μηδ᾽ ἅπερ αἰτήσων ἦλθεν ἔχων, χθὲς γοῦν δὴ ἀφιγμένῳ ἔοικεν, ὁ δ᾽ οὕτως ἀφθόνως θύει. φησὶ δὲ πλείω μὲν θύσειν, πλείω δὲ ἀναθήσειν, εἰ πρόσοιτο αὐτὸν ὁ ἀσκληπιός. ἔστι δὲ τῶν πλουσιωτάτων. κέκτηται γοῦν ἐν Κιλικίᾳ βίον πλείω, ἢ Κίλικες ὁμοῦ πάντες. ἱκετεύει δὲ τὸν θεὸν ἀποδοῦναί οἱ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν, ἐξερρυηκότα. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, ὥσπερ εἰώθει καὶ πρεσβύτης ὢν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐς τὴν γῆν στήσας, τί δὲ ὄνομα αὐτῷ ἤρετο. ἐπεὶ δὲ ἤκουσε, δοκεῖ ἔφη ὦ ἱερεῦ, τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μὴ προσδέχεσθαι τῷ ἱερῷ. μιαρὸς γάρ τις ἥκει, καὶ κεχρημένος οὐκ ἐπὶ χρηστοῖς τῷ πάθει. καὶ αὐτὸ δὲ πρὶν εὑρέσθαι τι παρὰ τοῦ θεοῦ πολυτελῶς θύειν, οὐ θύοντος ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν παραιτουμένου χαλεπῶν τε καὶ ἀτοπῶν ἔργων. ταῦτα μὲν ὁ ἀπολλώνιος. ὁ δ᾽ ἀσκληπιὸς ἐπιστὰς νύκτωρ τῷ ἱερεῖ, ἀπίτω ἔφη ὁ δεῖνα, τὰ ἑαυτοῦ ἔχων· ἄξιος γὰρ μηδὲ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἔχειν. ἀναμανθάνων οὖν ὁ ἱερεὺς τὸν ἄνθρωπον, γυνὴ μὲν τῷ Κίλικι τούτῳ γεγόνει, θυγατέρα ἐπηγμένη προτέρων γάμων. ὁ δὲ, ἤρα τῆς κόρης, καὶ ἀκολάστως εἶχε, ξυνῆν τε οὐδὲ ὡς λαθεῖν. ἐπιστᾶσα γὰρ ἡ μήτηρ τῇ εὐνῇ, τὸν μὲν, ἀμφοῖν, τὸν δὲ, τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἐξεκόψατο, ἐνείραξασα ταῖς περόναις. τό γε μὴν θύοντας, εἰ ἀνατιθέντας μὴ ὑπερβάλλειν τὸ μέτριον, ὧδε αὐτῷ ἐφιλοσοφεῖτο. πλειόνων γάρ ποτε ξυνεληλυθότων ἐς τὸ ἱερὸν, ἄρτι ἐξεληλαμένου τοῦ Κίλικος, ἤρετο τὸν ἱερέα οὑτωσί, ἆρα ἔφη οἱ θεοὶ δίκαιοι; δικαιότατοι μὲν οὖν εἶπε. τί δὲ, ξυνετοί; καὶ τί ἔφη ξυνετώτερον τοῦ θείου. τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἴσασιν, ἢ ἄπειροι αὐτῶν εἰσι; καὶ μὴν τοῦτ᾽ ἔφη πλεονεκτοῦσι μάλιστα οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι οἱ μὲν, ὑπ᾽ ἀσθενείας οὐδὲ τὰ αὑτῶν ἴσασι· τοῖς δὲ, γιγνώσκειν ὑπάρχει τὰ ἐκείνων τε, καὶ τὰ αὑτῶν. πάντα ἔφη ἄριστα ὦ ἱερεῦ, καὶ ἀληθέστατα. ἐπεὶ τοίνυν πάντα γιγνώσκουσι, δοκεῖ μοι τὸν ἥκοντα ἐς θεοῦ, καὶ χρηστὰ ἑαυτῷ ξυνειδότα, τοιάνδε εὐχὴν εὔχεσθαι, ὦ θεοὶ, δοίητέ μοι τὰ ὀφειλόμενα. ὀφείλεται γάρ που ὦ ἱερεῦ, τοῖς μὲν ὁσίοις, τἀγαθά· τοῖς δὲ φαύλοις, τἀναντία. καὶ οἱ θεοὶ οὖν εὖ ποιοῦντες, ὃν μὲν ὑγιᾶ τε, καὶ ἄτρωτον κακίας εὕρωσι, πέμψουσί δήπου στεφανώσαντες οὐ χρυσοῖς στεφάνοις, ἀλλ᾽ ἀγαθοῖς πᾶσιν· ὃν δ᾽ ἂν κατεστιγμένον ἴδωσι, καὶ δι-

φθορότα, καταλέλοιπε τῇ δίκῃ, τοσοῦτον αὐτοῖς ἐπιμηνίσαντος, ὅσον ἐς τὸ λαμβάνειν καὶ ἱερὰ ἐσφοιτᾶν μὴ καθαροὶ ὄντες. καὶ ἅμα ἐς τὸν Ἀσκληπιὸν βλέψας, φιλοσοφεῖς ἔφη ὦ Ἀσκληπιὲ, τὴν ἄρρητόν τε καὶ συγγενῆ σαυτῷ φιλοσοφίαν, μὴ συγχωρῶν τοῖς φαύλοις δεῦρο ἥκειν, μηδ᾽ ἂν πάντα σοι τὰ ἀπὸ τῆς Ἰνδῶν τε, καὶ Σαρδόνων ξυμφέρωσιν. οὐ γὰρ τιμῶντες τὸ θεῖον, θύουσι ταῦτα, καὶ ἀνάπτουσιν, ἀλλ᾽ ὠνούμενοι τὴν δίκην, ἣν οὐ ξυγχωρεῖτε αὐτοῖς, δικαιότατοι ὄντες. πολλὰ τοιαῦτα ἐν τῷ ἱερῷ ἐφιλοσόφει ἐν ἐφήβῳ ἔτι, κἀκεῖνα τῆς ἐν Αἰγαῖς διατριβῆς. Κιλίκων ἦρχεν ὑβριστὴς ἄνθρωπος, καὶ κακὸς τὰ ἐρωτικά. ἐς τοῦτον ἦλθε λόγος τῆς Ἀπολλωνίου ὥρας. ὁ δὲ, ἐρρῶσθαι φράσας, οἷς ἔπραττεν, ἐν Ταρσοῖς δὲ ἄρα ἀγορὰν ἦγεν, ἐξωρμήθη ἐς τὰς Αἰγὰς, νοσεῖν τε ἑαυτὸν φήσας, καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. καὶ προσελθὼν τῷ Ἀπολλωνίῳ βαδίζοντι ἰδίᾳ, σύστησόν με ἔφη τῷ θεῷ. ὁ δὲ, ὑπολαβὼν, καὶ τί σοι δεῖ τοῦ συστήσοντος εἶπεν, εἰ χρηστὸς εἶ; τοὺς γὰρ σπουδαίους οἱ θεοὶ καὶ ἄνευ τῶν προξενούντων ἀσπάζονται. ὅτι νὴ Δί᾽ ἔφη Ἀπολλώνιε, σὲ μὲν ὁ θεὸς πεποίηται ξένον, ἐμὲ δὲ οὔπω. ἀλλὰ κἀμὲ ἔφη καλοκἀγαθία προὐξένησεν, ᾗ χρώμενος ὡς δυνατὸν νέῳ, θεράπων τέ εἰμι τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καὶ ἑταῖρος. εἰ δὲ καὶ σοὶ καλοκἀγαθίας μέλει, χώρει θαρρῶν παρὰ τὸν θεὸν, καὶ εὔχου ὅ,τι ἐθέλεις. νὴ Δί᾽ εἶπεν, ἢν σοί γε πρότερον εὔξωμαι. καὶ τί ἔφη ἐμοὶ εὔξῃ; ὁ δ᾽ ὅς, εὔχεσθαι δεῖ τοῖς καλοῖς. εὐχόμεθα δὲ αὐτοῖς κοινωνεῖν τοῦ κάλλους, καὶ μὴ φθονεῖν τῆς ὥρας. ἔλεγε δὲ ταῦτα, ὑποθρύπτων ἑαυτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγραίνων. καὶ τί γὰρ οὐκ ἐλύγιζε τῶν οὕτως ἀσελγῶν τε, καὶ ἐπιρρήτων; ὁ δὲ, ταυρηδὸν ὑποβλέψας αὐτὸν, μαίνῃ ἔφη ὦ κάθαρμα. τοῦ δ᾽ οὐ μόνον πρὸς ὀργὴν ταῦτα ἀκούσαντος, ἀλλὰ καὶ ἀπειλήσαντος, ὡς ἀποκόψοι αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, καταγελάσας ὁ Ἀπολλώνιος, ὦ ἐκείνη ἡμέρα ἀνεβόησε. τρίτη δὲ ἦν ἄρα ἀπ᾽ ἐκείνης, ἐν ᾗ δήμιοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπέκτειναν τὸν ὑβριστὴν ἐκεῖνον, ὡς ξὺν Ἀρχελάῳ τῷ Καππαδοκίας βασιλεῖ νεώτερα ἐπὶ Ῥωμαίους πράττοντα. ταῦτα, καὶ πολλὰ τοιαῦτα, Μαξίμῳ τῷ Αἰγιεῖ συγγέγραπται. ἠξιώθη δὲ καὶ βασιλείων ἐπιστολῶν οὗτος, εὐδοκιμῶν τὴν φωνήν. ἐπεὶ δὲ τεθνεῶτα τὸν πατέρα ἤκουσεν, ἔδραμεν ἐς τὰ Τύανα. κἀκεῖνον μὲν ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν ἔθαψε πρὸς τῷ τῆς μητρὸς σήματι, ἐτεθνήκει δὲ κἀκείνη οὐ πάλαι, τὴν δὲ οὐσίαν λαμπρὰν οὖσαν, διέλαχε πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ἀκόλαστόν τε, καὶ φιλοπότην ὄντα. καὶ τῷ μὲν, τρίτον τε, καὶ εἰκοστὸν ἦν ἔτος, καὶ ἡλικία, οἵα μὴ ἐπιτροπεύεσθαι. ὁ δ᾽ αὖ, εἰκοστὸν ἐγεγόνει, καὶ οἱ νόμοι αὐτὸν ὑπῆγον τοῖς ἐπιτρόποις. διατρίψας οὖν ἐν Αἰγαῖς πάλιν, καὶ τὸ ἱερὸν Λύκειόν τε ἀποφήνας, καὶ Ἀκαδημίαν, φιλοσοφίας γὰρ ἠχὼ πάσης ἐν αὐτῷ ἦν, ἐπανῆλθεν ἐς τὰ Τύανα ἀνὴρ ἤδη, καὶ κύριος τῶν αὑτοῦ. εἰπόντος δέ τινος πρὸς αὐτὸν ὡς σωφρονίσαι τὸν ἀδελφὸν προσήκει αὐτὸν, καὶ μεταβαλεῖν τοῦ τρόπου, τουτὶ μὲν θρασὺ ἔφη δόξει. πρεσβύτερον γὰρ νέος πῶς ἂν σωφρονίζοιμι; ὡς δέ μοι δυνατὸν, ἰάσομαι αὐτὸν τουτωνὶ τῶν παθῶν. δίδωσι δὲ αὐτῷ τὴν ἡμίσειαν τῆς ἑαυτοῦ μοίρας, τὸν μὲν, πλειόνων δεῖσθαι φήσας, ἑαυτὸν δὲ ὀλίγων. ἐπιστήσας δὲ αὐτὸν, καὶ σοφῶς ὑπαγόμενος ἐς τὸ σωφρονίζοντι πείθεσθαι, ὁ μὲν πατὴρ ἔφη μεθέστηκεν, ὃς ἐπαίδευέ τε ἡμᾶς, καὶ ἐνουθέτει. λοιπὸς δὲ σύ τ᾽ ἐμοὶ, καὶ σοὶ δήπου ἐγώ. εἴτ᾽ οὖν ἐγώ τι ἁμαρτάνοιμι, σύμβουλος γίνου, καὶ ἰῶ τὰ ἐμά. εἴτ᾽ αὐτός τι ἁμαρτάνοις, ἀνέχου διδάσκοντα. κἀκεῖνον μὲν ὥσπερ οἱ καταψῶντες τοὺς δυσηνίους τε, καὶ μὴ εὐαγώγους τῶν ἵππων, ἐς πειθὼ ἤγαγε, καὶ μετερρύθμισε τῶν ἁμαρτημάτων, πολλῶν ὄντων, καὶ γὰρ κύβων ἥττητο, καὶ οἴνου, καὶ ἐφ᾽ ἑταίρας ἐκώμαζεν, ἐπαιρούσης αὐτὸν κόμης, ἣν καὶ βαφαῖς ἤσκει, γαῦρόν τε, καὶ ἀναβαίνων. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ εὖ εἶχε, τὸ ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἤδη συγγενεῖς ἐτράπετο, καὶ τοὺς δεομένους σφῶν ἀνεκτήσατο τῇ λοιπῇ οὐσίᾳ, μικρὰ ἑαυτῷ ὑπολιπόμενος. ὅτε δὴ τὸν μὲν Κλαζομένιον Ἀναξαγόραν ἀγέλαις τε, καὶ μήλοις τὰ ἑαυτοῦ ἀνέντα, προβάτοις ἔφη μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις φιλοσοφῆσαι. τὸν δὲ Θηβαῖον Κράτητα καταποντώσαντα τὴν οὐσίαν, οὔτε ἀνθρώποις γενέσθαι ἐπιτήδειον, οὔτε προβάτοις. εὐδοκιμήσαντος δὲ τοῦ Πυθαγόρου ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὃν ἔλεγε περὶ τοῦ μὴ δεῖν παρ᾽ ἄλλην ἰέναι γυναῖκα, ἢ τὴν ἑαυτοῦ, τουτὶ μὲν ἑτέροις ἔφη ὑπὸ Πυθαγόρου προειρῆσθαι, αὐτὸς δὲ, μήτ᾽ ἂν γῆμαι, μήτ᾽ ἂν ἐς ὁμιλίαν ἀφικέσθαι ποτὲ ἀφροδισίων, ὑπερβαλλόμενος καὶ τὸ τοῦ Σοφοκλέους. ὁ μὲν, γὰρ λυττῶντα ἔφη, καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγεῖν, ἐλθὼν ἐς γῆρας. ὁ δ᾽ ὑπ᾽ ἀρετῆς τε, καὶ σωφροσύνης, οὐδ᾽ ἐν μειρακίῳ ἡττήθη τούτου, ἀλλὰ καὶ νέος ὢν, καὶ τὸ σῶμα ἐρρωμένος, ἐκράτει τε, καὶ λυττῶντος ἐδέσποζεν. ἀλλ᾽ ὅμως συκοφαντοῦσί τινες ἐπ᾽ ἀφροδισίοις αὐτὸν, ὡς διαμαρτίᾳ ἐρωτικῇ χρησάμενον, καὶ διὰ τοῦτο ἀπενιαυτίσαντα ἐς τὸ Σκυθῶν ἔθνος. ὃς οὔτε ἐφοίτησέ ποτ᾽ ἐς Σκύθας, οὔτε ἐς ἐρωτικὰ πάθη ἀπηνέχθη. ὅθεν οὐδὲ Εὐφράτης ποτὲ ἐσυκοφάντησεν ἐπ᾽ ἀφροδισίοις τὸν ἄνδρα, καίτοι ψευδῆ γράμματα κατ᾽ αὐτοῦ ξυνθεὶς, ὡς ἐν τοῖς πρὸς Εὐφράτην λόγοις δείξομεν. διεφέρετο δὲ πρὸς Ἀπολλώνιον, ἐπειδὴ παιδεύοντα ὑπὲρ χρημά-

των

τον αὐτὸν προσῄεσαν ἐπισκώπτων οὗτος, καὶ ἀπῆγε τοῦ χρηματίζεσθαί τε, καὶ τὴν σοφίαν καπηλεύειν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἐς τοὺς αὐτῶν χρόνους ἀναβεβλήσθω μοι. ἐρομένου δέ ποτε τὸν Ἀπολλώνιον τοῦ Εὐξένου τί δῆτα οὐ ξυγγράφοι, καίτοι γενναίως δοξάζων, καὶ ἀπαγγελίᾳ χρώμενος δοκίμῳ, καὶ ἐγηγερμένῃ, ὅτι ἔφη οὔπω ἐσιώπησα. καὶ οὔθεν δὴ ἀρξάμενος σιωπᾶν, ᾠήθη δεῖν. καὶ τὴν μὲν φωνὴν κατεῖχεν, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ, καὶ ὁ νοῦς, πλεῖστα μὲν ἀνεγίγνωσκον, πλεῖστα δὲ ἐς μνήμην ἀνελέγοντο. τό τοι μνημονικὸν ἑκατοντούτης γενόμενος, καὶ ὑπὲρ τὸν Σιμωνίδην ἔρρωτο, καὶ ὕμνος αὐτῷ τις ἐς τὴν μνημοσύνην ᾖδετο, ἐν ᾧ πάντα μὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου μαραίνεσθαί φησιν, αὐτόν γε μὴν τὸν χρόνον, ἀγήρω τε, καὶ ἀθάνατον παρὰ τῆς μνημοσύνης εἶναι. οὐ μὴν ἄχαρις τοῖς ξυνοῦσιν ἦν παρ' ὃν ἐσιώπα χρόνον, ἀλλὰ πρὸς τὰ λεγόμενα, καὶ οἱ ὀφθαλμοί τι ἐπεσήμαινον, καὶ ἡ χεὶρ, καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς νεῦμα. οὐδὲ ἀμειδὴς, ἢ σκυθρωπὸς ἐφαίνετο. τὸ γὰρ φιλέταιρόν τε εἶχε, καὶ τὸ εὐμενές. τοῦτον ἐπιπονώτατον αὐτῷ φησι γενέσθαι τὸν βίον, ὅλα πέντε ἔτη ἀσκηθέντα, πολλὰ μὲν εἰπεῖν ἔχοντα, μὴ εἰπεῖν, πολλὰ δὲ πρὸς ὀργὴν ἀκούσαντα, μὴ ἀκοῦσαι. πολλοῖς δὲ ἐπιπλῆξαι προαχθέντα, τέτλαθι δὴ κραδίη τε, καὶ γλῶττα πρὸς ἑαυτὸν φάναι. λόγων τε, προσκρουσάντων αὐτῷ, παρεῖναι τοὺς ἐλέγχους τότε. διένειμέ τε τοὺς τῆς σιωπῆς χρόνους, τοὺς μὲν, ἐν Παμφύλοις, τοὺς δὲ, ἐν Κιλικίᾳ. καὶ βαδίζων δι' οὕτω τρυφώντων ἐθνῶν, οὐδαμοῦ ἐφθέγξατο, οὐδ' ὑπήχθη γρύξαι. ὁπότε μὴν στασιαζούσῃ πόλει ἐντύχοι, πολλαὶ δὲ ἐστασίαζον ὑπὲρ θεαμάτων οὐ σπουδαίων, παρελθὼν ἂν, καὶ δείξας ἑαυτὸν, καί τι καὶ μελλούσης ἐπιπλήξεως τῇ χειρὶ, καὶ τῷ προσώπῳ ἐνδειξάμενος, ἐξῄρητ' ἂν ἀταξία πᾶσα, καὶ ὥσπερ ἐν μυστηρίοις, ἐσιώπων. καὶ τὸ μὲν τοὺς ὀρχηστῶν τε, καὶ ἵππων ἕνεκα στασιάζοντας ὡρμηκότας ἀνασχεῖν, οὔπω μέγα. οἱ γὰρ ὑπὲρ τοιούτων ἀτακτοῦντες, ἂν πρὸς ἄνδρα ἴδωσιν, ἐρυθριῶσί τε, καὶ αὑτῶν ἐπιλαμβάνονται, καὶ ῥᾷστα δὴ ἐς νοῦν ἥκουσι. λιμῷ δὲ πιεζομένην πόλιν, οὐ ῥᾴδιος εὐηνίῳ, καὶ πιθανῷ λόγῳ μεταδιδάξαι, καὶ ὀργῆς παῦσαι. ἀλλ' Ἀπολλωνίῳ καὶ ἡ σιωπὴ πρὸς τοὺς οὕτω διακειμένους ἤρκει. ἀφίκετο μὲν γὰρ ἐς Ἄσπενδον τὴν Παμφύλων, πρὸς Εὐρυμέδοντι δὲ οἰκεῖται ποταμῷ ἡ πόλις αὕτη, τρίτη τῶν ἐκεῖ. ὄροβοι δ' ὤνιοι, καὶ τὰ ἐς βρῶσιν ἀναγκαῖα, διέβοσκον αὐτούς. τὸν γὰρ σῖτον οἱ δυνατοὶ ξυγκλείσαντες εἶχον, ἵν' ἐκκαπηλεύοιτο τῆς χώρας. ἀνηρέθιστο δὴ ἐπὶ τὸν ἄρχοντα ἡλικία πᾶσα, καὶ πυρὸς ἐπ' αὐτὸν ἧπτον, καίτοι προσκείμενον τοῖς βασιλείοις ἀνδριάσιν, οἳ καὶ τοῦ Διὸς τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ φοβερώτεροι τότε, καὶ ἀσυλότεροι ἦσαν, Τιβερίου γε ὄντες. ἐφ' οὗ λέγεταί τις ἀσεβῆσαι δόξαι, τύπτων τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον φέροντα δραχμὴν ἀργυρᾶν νενομισμένην ἐς Τιβέριον. προσελθὼν οὖν τῷ ἄρχοντι, ἤρετο αὐτὸν τῇ χειρὶ ὅ, τι εἴη τοῦτο. τοῦ δὲ, ἀδικεῖν μὲν οὐδὲν φήσαντος, ἀδικεῖσθαι δὲ μετὰ τοῦ δήμου, λόγου δ' εἰ μὴ τύχοι ξυναπολεῖσθαι τῷ δήμῳ, μεταστρέφει τε ἐς τοὺς περιεστηκότας ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ νεύει ὡς χρὴ ἀκοῦσαι. οἱ δὲ, οὐ μόνον ἐσιώπησαν ὑπ' ἐκπλήξεως τῆς πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ἔθεντο ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν αὐτόθι. ἀναθαρρήσας οὖν ὁ ἄρχων, ὁ δεῖνα ἔφη, καὶ ὁ δεῖνα, πλείους εἰπὼν τοῦ λιμοῦ τοῦ καθεστηκότος αἴτιοι. τὸν γὰρ σῖτον ἀπολαβόντες, φυλάττουσι κατ' ἄλλος ἄλλο τῆς χώρας. διακελευομένων δὲ τῶν Ἀσπενδίων ἀλλήλοις ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς φοιτᾶν, ἀνένευσεν ὁ Ἀπολλώνιος μὴ πράττειν τοῦτο, μετακαλεῖν δὲ μᾶλλον τοὺς ἐν τῇ αἰτίᾳ, καὶ παρ' ἑκόντων εὑρέσθαι τὸν σῖτον. ἀφικομένων δὲ, μικροῦ μὲν ἐδέησε καὶ φωνὴν ἐπ' αὐτοὺς ῥῆξαι, παθών τι πρὸς τὰ τῶν πολλῶν δάκρυα. καὶ γὰρ παιδία ξυνερρυήκει, καὶ γύναια. καὶ ὠλοφύροντο οἱ γεγηρακότες, ὡς αὐτίκα δὴ ἀποθανούμενοι λιμῷ. τιμῶν δὲ τὸ τῆς σιωπῆς δόγμα, γράφει ἐς γραμματεῖον ἐπίπληξιν, καὶ δίδωσιν ἀναγνῶναι τῷ ἄρχοντι. ἡ δὲ ἐπίπληξις, ὧδε εἶχεν. Ἀπολλώνιος σιτοκαπήλοις Ἀσπενδίων. ἡ γῆ πάντων μήτηρ· δικαία γάρ· ὑμεῖς δὲ ἄδικοι ὄντες, πεποίησθε αὐτὴν αὑτῶν μόνων μητέρα· καὶ εἰ μὴ παύσεσθε, οὐκ ἐάσω ὑμᾶς ἐπ' αὐτῆς ἑστάναι. ταῦτα δείσαντες, ἐνέπλησαν τὴν ἀγορὰν σίτου, καὶ ἀνεβίω ἡ πόλις. ἐπεφοίτησε καὶ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ, πεπαυμένος τοῦ σιωπᾶν. καὶ παρῆλθεν ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Δαφναίου Ἀπόλλωνος, ᾧ περιάπτουσιν Ἀσσύριοι τὸν μῦθον τὸν Ἀρκάδα. τὴν γὰρ τοῦ Λάδωνος Δάφνην, ἐκεῖ μεταφῦναι λέγουσι. καὶ ποταμὸς αὐτοῖς ῥεῖ Λάδων, καὶ φυτὸν τιμᾶται παρ' αὐτοῖς δάφνης. τοῦτο δὴ τὸ ἀντὶ τῆς παρθένου, κυπαρίττων τε ὕψη ἀμήχανα περιέστηκε κύκλῳ τὸ ἱερὸν, καὶ πηγὰς ἐκδίδωσιν ὁ χῶρος ἀφθόνους τε, καὶ ἠρεμούσας, αἷς τὸν Ἀπόλλω φασὶ ῥαίνεσθαι. ἐνταῦθα κυπάριττόν τε ἔρνος ἡ γῆ ἀναδέδωκεν, ἐπὶ Κυπαρίττῳ φασὶν ἐφήβῳ Ἀσσυρίῳ, καὶ πιστοῦται τὴν μεταβολὴν ἡ ὥρα τοῦ φυτοῦ. καὶ ἴσως νεανικώτερον ἅπτεσθαι δοκῶ τοῦ λόγου, διαμυθολογῶν τὰ τοιαῦτα. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ μυθολογίας ταῦτα. τί δέ μοι ὁ λόγος βούλεται; ὁ Ἀπολλώνιος ἰδὼν τὸ ἱερὸν χάριεν μὲν, σπουδὴν δ' ἐν αὐτῷ οὐδε-

μίαν, ἀλλ' ἀνθρώποις ὑπὸ μὲν βαρβάρων, καὶ ἀμούσοις. Ἄπολλον ἔφη, μετάβαλε τοὺς ἀφώνους εἰς δένδρα, ἵνα κἂν ὡς κυπάριττοι ἠχῶσι. τὰς δὲ πηγὰς ἐπισκεψάμενος ὡς γαλήνην ἄγουσι, καὶ κελαρύζει σφῶν οὐδὲ μία, ἡ ἀφωνία ἔφη ἡ ἐνταῦθα, οὐδὲ ταῖς πηγαῖς ξυγχωρεῖ φθέγγεσθαι. πρὸς δὲ τὸν Λάδωνα ἰδὼν, οὐχ ἡ θυγάτηρ ἔφη σοι μόνη μετέβαλεν, ἀλλὰ καὶ σὺ, τὸ δόξαι βάρβαρος ἐξ Ἕλληνός τε, καὶ Ἀρκάδος. ἐπεὶ δὲ ἐγίγνωσκε διαλέγεσθαι, τὰ μὲν ἀμελούμενα τῶν χωρίων, καὶ ἀτακτοῦντα, παρῃτεῖτο, φάσκων οὐκ ἀνθρώπων ἑαυτῷ δεῖν, ἀλλὰ ἀνδρῶν. τὰ δὲ σεμνότερα ἐσεφοίτα, καὶ ᾤκει τῶν ἱερῶν τὰ μὴ κλειστά. ἡλίου μὲν δὴ ἀνίσχοντος, ἐφ' ἑαυτοῦ τινα ἔπραττεν, ἃ μόνοις ἐφοίει δηλοῖ, τοῖς ἐκ τῶν τεττάρων σιωπᾶν γεγυμνασμένοις. τὸν δὲ μετὰ ταῦτα καιρὸν, εἰ μὲν Ἑλλὰς ἡ πόλις εἴη, καὶ τὰ ἱερὰ γνώριμα, συγκαλῶν δὴ τοὺς ἱερέας, ἐφιλοσόφει περὶ τῶν θεῶν, καὶ διώρθου αὐτοὺς, εἴ που τῶν νομιζομένων ἐξαλλάττοιεν. εἰ δὲ βάρβαρά τε, καὶ ἰδιότροπα εἴη, διεμάνθανε τοὺς ἱδρυσαμένους αὐτὰ, καὶ ἐφ' ὅτῳ ἱδρύθη. πυθόμενός τε ὅπῃ θεραπεύεται ταῦτα, καὶ ὑποθέμενος εἴ τι σοφώτερον τῶν δρωμένων ἐνθυμηθείη, μετῄει ἐπὶ τοὺς ὁμιλητὰς, καὶ ἐκέλευεν ἐρωτᾶν, ἃ βούλονται. ἔφασκε γὰρ χρῆναι τοὺς οὕτω φιλοσοφοῦντας ἕωθεν μὲν ἀρχομένους, ξυνεῖναι θεοῖς· προϊούσης δὲ, περὶ θεῶν· τὸν δὲ μετὰ ταῦτα καιρὸν, ἀνθρωπείων πέρι τὰς ξυνουσίας ποιεῖσθαι. ἀποκρινάμενος δὲ πρὸς τοὺς ἑταίρους ὁπόσα ἠρώτων, καὶ ἱκανῶς τῆς τοιαύτης ξυνουσίας ἔχων, ἐς τὴν διάλεξιν ἀνίστατο λοιπὸν τὴν ἐς πάντας, οὐ πρὸ μεσημβρίας, ἀλλ' ὁπότε ἡ μέρα μάλιστα ἑστήκοι. καὶ διαλεχθεὶς δὴ ὡς ἀπαρκεῖν ᾤετο, ἠλείφετό τε· καὶ τριψάμενος, ἵει ἑαυτὸν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν, γῆρας ἀνθρώπων καλῶν τὰ βαλανεῖα. τῆς γοῦν Ἀντιοχείας ἀποκλεισθείσης ἐς αὐτὰ ἐπὶ μεγάλοις ἁμαρτήμασιν, ἔδωκεν ὑμῖν ἔφη ὁ βασιλεὺς κακοῖς οὖσι, βιῶναι πλείονα ἔτη. Ἐφεσίων δὲ βουλομένων καταλιθῶσαι τὸν ἄρχοντα, ἐπεὶ τῷ μὴ ἐκπυροῦν τὰ βαλανεῖα, ὑμεῖς μὲν ἔφη τὸν ἄρχοντα αἰτιᾶσθε, ἐπειδὴ πονηρῶς λοῦσθε· ἐγὼ δὲ ὑμᾶς, ὅτι λοῦσθε. λόγου δὲ ἰδέαν ἐπήσκησεν, οὐ διθυραμβώδη, καὶ φλεγμαίνουσαν ποιητικοῖς ὀνόμασιν, οὐδ' αὖ κατεγλωττισμένην, καὶ ὑπεραττικίζουσαν, ἀηδὲς γὰρ τὸ ὑπὲρ τὴν μετρίαν ἀτθίδα ἡγεῖτο, οὐδὲ λεπτολογίᾳ ἐδίδου, οὐδὲ διῆγε τοὺς λόγους, οὐδὲ εἰρωνευομένου ἤκουσέ τις, ἢ περιπατοῦντος ἐς τοὺς ἀκροωμένους, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τρίποδος ὅτε διαλέγοιτο, οἶδα ἔλεγε, καὶ δοκεῖ μοι, καὶ ποῖ φέρεσθε, καὶ χρὴ εἰδέναι, καὶ αἱ δόξαι βραχεῖαι, καὶ ἀδαμάντινοι, κύριά τε ὀνόματα, καὶ προσπεφυκότα τοῖς πράγμασι. καὶ τὰ λεγόμενα, ἠχὼ εἶχεν, ὥσπερ ἀπὸ σκήπτρου θεμιστευόμενα. ἐρομένου δὲ αὐτὸν τῶν στενολεσχῶν τινὸς, ὅτου ἕνεκα οὐ ζητοίη, ὅτι ἔφη μειράκιον ὢν, ἐζήτησα· νῦν δὲ οὐ χρὴ ζητεῖν, ἀλλὰ διδάσκειν, ἃ εὕρηκα. πῶς οὖν Ἀπολλώνιε διαλέξεται ὁ σοφὸς, πάλιν ἐπερομένου αὐτὸν, ὡς νομοθέτης ἔφη. δεῖ γὰρ τὸν νομοθέτην, ἃ πέπεικεν ἑαυτὸν, ταῦτα ἐπιτάγματα ἐς τοὺς πολλοὺς ποιεῖσθαι. ὧδε αὐτῷ τὰ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐσπουδάζετο, καὶ ἐπέστρεφεν ἐς ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἀμουσοτάτους. μετὰ δὲ ταῦτα, λογισμὸν ἑαυτῷ διδοὺς ἀποδημίας μείζονος, ἐνεθυμεῖτο τὸ Ἰνδικὸν ἔθνος, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ σοφοὺς, οἳ λέγονται βραχμᾶνές τε, καὶ ὑρκάνιοι εἶ, προσήκειν φάσκων νέῳ ἀνδρὶ ἀποδημεῖν τε, καὶ ὑπερορίῳ αἴρεσθαι. εὕρημα δὲ καὶ τοὺς μάγους ἐποιεῖτο, οἳ Βαβυλῶνα, καὶ Σοῦσα οἰκοῦσι· καὶ γὰρ δὴ καὶ τἀκείνων διαμαθεῖν ὁδῷ χρώμενος. καὶ πρὸς τοὺς ὁμιλητὰς ἑπτὰ ὄντας, ἀνέφηνε τὴν γνώμην. πειρωμένων δὲ αὐτῶν ξυμβουλεύειν ἕτερα, εἴ πῃ ἀφελχθείη τῆς ὁρμῆς ταύτης, ἐγὼ μὲν θεοὺς ἔφη συμβούλους πεποίημαι, καὶ τὰ δεδογμένα εἴρηκα· ὑμῶν δὲ βάσανον ἐποιούμην, εἰ πρὸς ἅπερ ἐγὼ, ἔρρωσθε. ἐπεὶ τοίνυν μαλακῶς ἔχετε, ὑμεῖς μὲν ὑγιαίνετε ἔφη, καὶ φιλοσοφεῖτε· ἐμοὶ δὲ βαδιστέα, οἷ σοφία τε, καὶ δαίμων με ἄγει. ταῦτα εἰπὼν, ἐξελαύνει τῆς Ἀντιοχείας μετὰ δυοῖν θεραπόντοιν, ὥπερ αὐτῷ πατρικὼ ἤστην, ὁ μὲν, ἐς τάχος γράφων, ὁ δὲ, ἐς κάλλος. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν ἀρχαίαν Νῖνον, οὗ ἄγαλμα ἵδρυται ξόανον βάρβαρον· ἔστι δὲ ἄρα ἡ Ἰνάχου· καὶ κέρατα τῶν κροτάφων ἐκκρούει μικρὰ, καὶ οἷον μέλλοντα. ἐνταῦθα διατρίβοντι, καὶ πλεῖόν τι ξυνιέντι περὶ τοῦ ἀγάλματος, ἢ οἱ ἱερεῖς, καὶ προφῆται, προσφοιτήσας Δάμις ὁ Νῖνος, ὃν κατ' ἀρχὰς ἔφην ξυναποδημῆσαί οἱ, καὶ ξυνέμπορον γενέσθαι τῆς φιλοσοφίας πάσης, καὶ πολλὰ τοῦ ἀνδρὸς διασώσασθαι. ὃς ἀγασθεὶς αὐτὸν, καὶ ζηλώσας τῆς ὁδοῦ, ἴωμεν ἔφη Ἀπολλώνιε, σὺ μὲν θεῷ ἑπόμενος, ἐγὼ δὲ σοί. καὶ γάρ με καὶ πολλοῦ ἄξιον εὕροις ἄν. εἰ μὲν ἄλλο τι οὐκ οἶδα, τὸ δ' οὖν ἐς Βαβυλῶνα ἄγον· πόλεις τε ὁπόσαι εἰσὶν, οἶδα ἀνελθὼν οὐ πάλαι, καὶ κώμας, ἐν αἷς πολλὰ ἀγαθά· καὶ μὴν καὶ τὰς φωνὰς τῶν βαρβάρων, ὁπόσαι εἰσὶν, εἰσὶ δὲ, ἄλλη μὲν Ἀρμενίων, ἄλλη δὲ Μήδων τε, καὶ Περσῶν, ἄλλη δὲ Καδουσίων, μεταλαμβάνω πάσας. ἐγὼ δὲ εἶπεν ὦ ἑταῖρε, πασῶν ξυνίημι, μαθὼν οὐδεμίαν. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Νίνου, μὴ θαυμάσῃς εἶπεν, εἰ πάσας οἶδα φωνὰς ἀνθρώπων· οἶδα γὰρ δὴ καὶ ὅσα σιωπῶσιν ἄνθρωποι. ὁ μὲν δὴ Ἀσσύριος, προσηύξατο αὐτὸν, ὡς ταῦτα ἤκουσε, καὶ ὥσπερ δαίμονα ἔβλεπε.

ἔβλεπε. συνῆν τε αὐτῷ ἐπιδιδοὺς τὴν σοφίαν, καὶ ὅ,τι μάθοι μνημονεύων· φωνὴ δὲ ἦν τῷ Ἀσσυρίῳ ξυμμέτρως πράττουσα. τὸ γὰρ λογοειδὲς οὐκ εἶχεν, ἅτε παιδευθεὶς ἐν βαρβάροις· διατριβὴν δὲ ἀναγράψαι, καὶ συνουσίαν, καὶ ὅ,τι ἤκουσεν, ἢ εἶδεν, ἀνατυπῶσαι, καὶ ὑπόμνημα τῶν τοιούτων ξυνθεῖναι, σφόδρα ἱκανὸς ἦν, καὶ ἐπιτήδευε τοῦτο ἄριστα ἀνθρώπων. ἡ γοῦν δέλτος ἡ τῶν ἐκφατνισμάτων, τοιόνδε τῷ Δάμιδι νοῦν εἶχεν. ὁ Δάμις ἐβούλετο μηδὲν τῶν Ἀπολλωνίου ἀγνοεῖσθαι· ἀλλ' εἴ τι καὶ παρεφθέγξατο, ἢ εἶπεν, ἀναγράφεσθαι καὶ τοῦτο. καὶ ἄξιόν γε εἰπεῖν, ἃ καὶ πρὸς τὸν μεμψάμενον τὴν διατριβὴν ταύτην ἀπεφθέγξατο. διασύροντος γὰρ αὐτὸν ἀνθρώπου ῥαθύμου τε, καὶ βασκάνου, καὶ τὰ μὲν ἄλλα, ὀρθῶς ἀναγράφειν φήσαντος, ὁπόσαι γνῶμαί τέ εἰσι, καὶ δόξαι τοῦ ἀνδρός, ταυτὶ δὲ τὰ οὕτω μικρὰ ξυλλεγόμενον, παραπλήσιόν που τοῖς κυσὶ πράττειν, τοῖς σιτουμένοις τὰ ἐκπίπτοντα τῆς δαιτός, ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοί, πάντως που καὶ θεράποντες αὐτοῖς εἰσιν, οἷς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. τοιοῦδε μὲν ἑταίρου, καὶ ἐραστοῦ ἔτυχεν, ᾧ τὸ πολὺ τοῦ βίου συνεπορεύθη. παριόντας δὲ αὐτοὺς ἐς τὴν μέσην τῶν ποταμῶν, ὁ τελώνης ὁ ἐπιβεβλημένος τῷ ζεύγματι, πρὸς τὸ πιττάκιον ἦγε, καὶ ἠρώτα ὅ,τι ἀπάγοιεν· ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἀπάγω ἔφη, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀρετήν, ἐγκράτειαν, ἀνδρείαν, ἄσκησιν, πολλὰ καὶ οὕτω θήλεα εἴρας ὀνόματα. ὁ δ' ἤδη βλέπων τὸ ἑαυτοῦ κέρδος, ἀπογράψαι οὖν ἔφη τὰς δούλας. ὁ δέ, οὐκ ἔξεστιν εἶπεν· οὐ γὰρ δούλας ἀπάγω ταύτας, ἀλλὰ δεσποίνας. τὴν δὲ τῶν ποταμῶν μέσην ὁ Τίγρις ἀποφαίνει, καὶ ὁ Εὐφράτης, ῥέοντες μὲν ἐξ Ἀρμενίας, καὶ Ταύρου λήγοντος, περιβάλλοντες δὲ ἤπειρον, ἐν ᾗ καὶ πόλεις μέν, τὸ δὲ πλεῖστον, κῶμαι, Ἀρμένιά τε καὶ Ἀράβια, ἃ ξυγκλείσαντες οἱ ποταμοὶ ἔχουσιν. ὧν καὶ νομάδες οἱ πλεῖστοι στείχουσιν· οὕτω τι νησιώτας ἑαυτοὺς νομίζοντες, ὡς ἐπὶ θάλατταν ἢ καταβαίνειν φάσκειν, ὅτ' ἐπὶ τοὺς ποταμοὺς βαδίζοιεν, ὅρον τε ποιεῖσθαι τῆς γῆς, τὸν τῶν ποταμῶν κύκλον· ἀποτορνεύσαντες γὰρ τὴν προειρημένην ἤπειρον, ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἴασι θάλατταν. εἰσὶ δ' οἵ φασιν ἐς ἕλος ἀφανίζεσθαι τὸ πολὺ τοῦ Εὐφράτου, καὶ τελευτᾶν τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐν τῇ γῇ. λόγου δ' ἔνιοι θρασυτέρου ἐφάπτονται, φάσκοντες αὐτὸν ὑπὸ τῇ γῇ ῥέοντα, ἐς Αἴγυπτόν τε ἀναφαίνεσθαι, καὶ Νείλῳ συγκεράννυσθαι. ἀκριβολογίας μὲν δὴ ἕνεκα, καὶ τοῦ μηδὲν παραλελεῖφθαί μοι τῶν ἐγγεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Δάμιδος, ἐβουλόμην ἂν καὶ τὰ διὰ τῶν βαρβάρων τούτων σπουδασθέντα εἰπεῖν. ἐπελαύνει δὲ ἡμᾶς ὁ λόγος ἐς τὰ μείζω τε, καὶ θαυμασιώτερα· πλὴν ὡς δυοῖν γε ἀμελεῖται τούτοιν, τῆς τε ἀνδρείας, ᾗ χρώμενος ὁ Ἀπολλώνιος, διεπορεύθη βάρβαρα ἔθνη, καὶ λῃστρικά, οὐδ' ὑπὸ Ῥωμαίοις πω ὄντα, τῆς τε σοφίας, ᾗ τὸν Ἀράβιον τρόπον ἐς ξύνεσιν τῆς τῶν ζῴων φωνῆς ἦλθεν· ἔμαθε δὲ τοῦτο, διὰ τουτωνὶ τῶν Ἀραβίων πορευόμενος, ἄριστα γιγνωσκόντων τε αὐτό, καὶ πραττόντων. ἔστι γὰρ τῶν Ἀραβίων ἤδη κοινόν, καὶ τὸ ὀρνίθων ἀκούειν μαντευομένων ὁπόσα οἱ χρησμοί. ξυμβάλλονται δὲ τῶν ἀλόγων, σιτούμενοι τῶν δρακόντων, οἱ μὲν καρδίαν φασίν, οἱ δὲ, ἧπαρ. Κτησιφῶντα δὲ ὑπερβαλὼν, καὶ παριὼν ἐς τὰ Βαβυλῶνος ὅρια, φρουρὰ μὲν αὐτόθι ἦν ἐκ βασιλέως, ἣν οὐκ ἂν παρῆλθέ τις μὴ ἐρωτηθεὶς ἑαυτόν τε, καὶ πόλιν, καὶ ἐφ' ὅ,τι ἥκοι. σατράπης δὲ τῇ φρουρᾷ ταύτῃ ἐτέτακτο, βασιλέως τις οἶμαι ὀφθαλμός. ὁ γὰρ Μῆδος, ἄρτι ἐς τὸ ἄρχειν ἥκων, οὐ ξυνεχώρει ἑαυτῷ ἀδεῶς ζῆν· ἀλλὰ ὄντα τε, καὶ οὐκ ὄντα δεδιώς, ἐς φόβους κατεπεπτώκει, καὶ πτοίας. ἄγονται τοίνυν παρὰ τὸν σατράπην, Ἀπολλώνιός τε, καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. ὁ δέ, ἔτυχε μὲν σκηνὴν ἐφ' ἁρμαμάξης πεποιημένος, καὶ ἐξελαύνων ποι. ἰδὼν δὲ ἄνδρα αὐχμοῦ πλέων, ἀνέκραγέ τε ὥσπερ τὰ δειλὰ τῶν γυναίων, καὶ ξυνεκαλύψατο. μόγις τε ἀναβλέψας ἐς αὐτόν, πόθεν ἡμῖν ἐπιπεμφθεὶς ἥκεις, οἷον δαίμονα ἐρωτᾷ. ὁ δέ, ὑπ' ἐμαυτοῦ ἔφη, εἴ πῃ καὶ ἄκοντες, ἄνδρες γένοισθε. πάλιν ἤρετο ὅστις ὢν ἐς φοιτᾷ τὴν βασιλέως χώραν. ὁ δέ, ἐμὴ ἔφη πᾶσα γῆ, καὶ ἔξεστί μοι δι' αὐτῆς πορεύεσθαι. τοῦ δέ, βασανιῶ σε εἰπόντος, εἰ μὴ λέγοις, εἰ γὰρ ταῖς σαῖς μου χερσὶν εἶπεν ὡς αὐτὸς βασανισθείης θίγων ἀνδρός. ἐκπλαγεὶς δὲ αὐτὸν ὁ εὐνοῦχος, ἐπεὶ μὴ δὲ ἑρμηνέως ἐδεῖτο, ἀλλ' ὑπολαμβάνοντα τὴν φωνήν, ἀλύπως τε, καὶ εὐκόλως, πρὸς θεῶν εἶπε, τίς εἶ; παρακαλῶν ἤδη, καὶ μεταβαλὼν τοῦ τόνου. ὑπολαβὼν ὁ Ἀπολλώνιος, ἐπεὶ μετρίως ἔφη ταῦτα, καὶ οὐκ ἀπανθρώπως ἤρου, ἄκουε ὅς εἰμι. εἰμὶ μὲν ὁ Τυανεὺς Ἀπολλώνιος· ἡ δ' ὁδὸς, παρὰ τὸν Ἰνδῶν βασιλέα κατὰ ἱστορίαν τῶν ἐκεῖ. βουλοίμην δ' ἂν καὶ τῷ σῷ βασιλεῖ ἐντυχεῖν. φασὶ γὰρ αὐτὸν οἱ ξυγγεγονότες, οὐ τῶν φαύλων εἶναι, εἰ δὴ Οὐαρδάνης οὗτος ὁ τὴν ἀρχὴν ἀπολωλυῖαν τότε αὐτῷ ἀνακεκτημένος. ἐκεῖνος ἔφη θεῖε Ἀπολλώνιε. πάλαι γάρ σε ἠκούομεν. σοφῷ δὲ ἀνδρὶ, κἂν αὐτὸς παραχωρήσειε τοῦ θρόνου, καὶ πέμποι δ' ἂν ὑμᾶς ἐς Ἰνδοὺς ἐπὶ καμήλου ἕκαστον. ἐγὼ δὲ, καὶ ξένον ἐμαυτοῦ ποιοῦμαί σε, καὶ δίδωμί σοι τούτων τῶν χρημάτων ἅμα, θησαυρὸν

χρυσοῦ δὲ λάβε, ὁπόσον βούλει δράττεσθαι· καὶ μὴ ἐς ἅπαξ, ἀλλὰ δεκάκις. παραιτησαμένου δὲ αὐτοῦ τὰ χρήματα, σὺ δ' ἀλλὰ οἴνου ἔφη βαβυλωνίου, προπίνει δὲ αὐτοῦ βασιλεὺς δέκα ἡμῖν σατράπαις, ἀμφορέα ἔχε. σύων τε, καὶ δορκάδων τεμάχη ὀπτά· ἄλευρά τε, καὶ ἄρτους, καὶ ὅ, τι θέλοις. ἡ γὰρ μετὰ ταῦτα ὁδὸς ἐπὶ πολλὰ στάδια, κῶμαί εἰσιν οὐ πάνυ εὔσιτοι. καὶ λαβόμενος ἑαυτοῦ ὁ εὐνοῦχος, οἷον ἔφη ὦ θεοὶ ἔπαθον· ἀκούων γὰρ τὸν ἄνδρα μήτ' ἀπὸ ζώων σιτεῖσθαι, μήτε οἴνου πίνειν, παχέως αὐτόν, καὶ ἀμαθῶς ἑστιῶ. ἀλλ' ἔστιν σοι ἔφη καὶ λεπτῶς με ἑστιᾶν, ἢν ἄρτους τε δῷς, καὶ τραγήματα. δώσω ἔφη ζυμίτας τε ἄρτους, καὶ φοίνικας βαλάνους, ἠλεκτρώδεις τε, καὶ μεγάλους. δώσω καὶ λάχανα, ὁπόσα ὁ τίγρις κηπεύει. ἀλλ' ἡδίω μοι εἶπεν ὁ Ἀπολλώνιος τὰ ἄγρια, καὶ αὐτόματα λάχανα τῶν ἠναγκασμένων, καὶ τεχνητῶν. ἡδίω μὲν ἔφη ὁ σατράπης· ἡ χώρα δὲ ἡμῖν ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνος, ἀψινθίου πλήρης οὖσα, ἀηδῆ αὐτὰ φύει, καὶ πικρά. τέλος ἀλλὰ τοῦ σατράπου γε ἀπεδέξατο. καὶ ἀπιὼν ἤδη, ὦ λῷστε ἔφη, μὴ λῆγε μόνον καλῶς, ἀλλὰ καὶ ἄρχου, νουθετῶν που αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλεῦσαι σε, καὶ ὡς ἐν ἀρχῇ βαρβαρίζοντος ἤκουσε. προελθόντες δὲ εἴκοσι στάδια, λεαίνῃ ἐντυγχάνουσιν ἀπεσφαγμένῃ ἐν θήρᾳ. καὶ ἦν τὸ θηρίον μέγα, καὶ ὅσον οὔπω εἶδον. ἐβόων τε οἱ ἐκ τῆς κώμης συνερρυηκότες, καὶ νὴ Δία οἱ τι θηρευκότες, ὥς τι μέγα θαῦμα ἐν αὐτῷ ὁρῶντες. καὶ ἦν ἀτεχνῶς θαῦμα. σκύμνους γὰρ ἀνατμηθεῖσα, ὀκτὼ εἶχεν. ὁ δὲ τῆς λεαίνης τόκος, αἱ λέαιναι μῆνας κυΐσκουσιν ἕξ, τρὶς δὲ ἀποτίκτουσιν, ἀριθμὸς δὲ τῶν σκύμνων, παρὰ μὲν τὴν πρώτην, τρεῖς, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας, δύο, τρίτου δὲ ἁπτομένου τόκου, μονήρη σκύμνον ἀποτίκτει, μέγαν οἶμαι, καὶ ἀγριώτερον τῆς φύσεως. οὐ γὰρ προσεκτέα τοῖς λέγουσιν, ὡς ξύσαντες οἱ σκύμνοι τὰς τῶν λεαινῶν μήτρας, ἐκδίδονται τοῦ σπλάγχνου. δοκεῖ γὰρ τῇ φύσει τὸ τικτόμενον, καὶ τὸ τίκτον, ἐπιτήδεια εἶναι ἀλλήλοις ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ γένους. ἐνιδὼν οὖν ὁ Ἀπολλώνιος τῷ θηρίῳ, καὶ πολὺν χρόνον ἐπισχὼν, ὦ Δάμι ἔφη, ὁ χρόνος τῆς παρὰ βασιλέα ἀποδημίας, ἐνιαυτοῦ ἔσται, καὶ μηνῶν ὀκτώ. οὔτε γὰρ ἐκεῖνος ἀνήσει θᾶττον, οὔτε ἡμῖν λῷον ἀπελθεῖν πρὸ τούτου. τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ, τῶν μὲν σκύμνων ἐς μῆνας, τῇ λεαίνῃ δὲ, εἰς ἐνιαυτόν. τέλεια γὰρ τελείοις παραβλητέα. οἱ δὲ δὴ στρουθοὶ ἔφη ὁ Δάμις, οἱ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, τί φήσουσιν, οὓς ὁ δράκων μὲν ἐν τῇ Αὐλίδι ἐδαίσατο ὀκτὼ ὄντας, ἐνάτην ἐπ' αὐτοῖς τὴν μητέρα ἑλών. Κάλχας δ' ἐξηγούμενος ταῦτα, ἐννέα ἐνιαυτοὺς αὐτὸς ἔφη πολεμήσεσθαι τὴν Τροίαν. καὶ ὅρα μὴ καθ' Ὅμηρόν τε, καὶ Κάλχαντα, ἐς ἐννέα ἡμῖν ἔτη ἡ ἀποδημία τείνῃ. καὶ εἰκότως ἔφη ὦ Δάμι, καὶ τοὺς νεοττοὺς Ὅμηρος ἐνιαυτοῖς εἰκάζει. γεγόνασι γὰρ ἤδη, καὶ εἰσίν. ἐγὼ δὲ ἀτελῆ θηρία, καὶ μήπω γεγονότα, ἴσως δὲ μηδ' ἂν γενόμενα, πῶς ἂν ἐνιαυτοῖς εἰκάζοιμι; τὰ γὰρ παρὰ φύσιν, οὔτ' ἂν γένοιτο, ταχεῖάν τε ἴσχει φθοράν, κἂν γένηται. ἀλλ' ἕπου δὴ τῷ λόγῳ, καὶ ἴωμεν εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς, οἳ ταῦτα φαίνουσι. προσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς τὴν Κισσίαν χώραν, καὶ πρὸς Βαβυλῶνι ἤδη ὄντι, δόξα ἐνυπνίου ἐφοίτησεν, ὧδε τῷ φήναντι θεῷ ξυντεθεῖσα· ἰχθῦς ἐκπεπτωκότες τῆς θαλάττης, ἐν τῇ γῇ ἤσπαιρον, θρῆνον ἀνθρώπειον ἱέντες, καὶ ὀλοφυρόμενοι τὸ ἐκβεβηκέναι τοῦ ἤθους. δελφῖνά τε τῇ γῇ παρανέοντα, ἱκέτευον ἀμῦναι σφίσιν, ἐλεεινοὶ ὄντες, ὥσπερ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἐν τῇ ξένῃ κλαίοντες. ἐκπλαγεὶς δὲ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ ἐνυπνίου, ξυμβάλλεται μὲν αὐτοῦ πῶς, καὶ ὅποι ἔχει. διαταράττειν δὲ βουλόμενος τὸν Δάμιν, καὶ γὰρ τῶν εὐλαβεστέρων αὐτὸν ἐγίνωσκεν, ἀπαγγέλλει πρὸς αὐτὸν τὴν ὄψιν, δέος πλαττόμενος ὡς ἐπὶ πονηροῖς, οἷς εἶδεν. ὁ δὲ ἀνεβόησέ τε, ὡς αὐτὸς ἰδὼν ταῦτα, καὶ ἀπῆγε τὸν Ἀπολλώνιον τοῦ πρόσω. μή πη ἔφη καὶ ἡμεῖς ὥσπερ ἰχθύες ἐκπεσόντες τῶν ἠθῶν ἀπολώμεθα, καὶ πολλὰ ἐλεεινὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἴπωμεν, καί που καὶ ἐς ἀμηχανίαν ἐμπεσόντες, ἱκετεύσωμεν δυνάστην τινὰ, ἢ βασιλέα, ὁ δὲ ἡμᾶς ἀτιμάσῃ, καθάπερ τοὺς ἰχθῦς οἱ δελφῖνες; γελάσας δὲ ὁ Ἀπολλώνιος, σὺ μὲν οὔπω φιλοσοφεῖς εἶπεν, εἰ δέδιας ταῦτα. ἐγὼ δὲ οἷ τὸ ἐνύπνιον τείνει, δηλώσω. Ἐρετριεῖς γὰρ τὴν Κισσίαν ταύτην χώραν οἰκοῦσιν, οἱ ἐξ Εὐβοίας ποτὲ Δαρείῳ ἀναχθέντες ἔτη ταῦτα πεντακόσια. καὶ λέγονται ὥσπερ ἡ ὄψις ἰχθύων πάθει περὶ τὴν ἅλωσιν χρήσασθαι. σαγηνευθῆναι γὰρ δὴ, καὶ ἁλῶναι πάντας. ἐοίκασιν οὖν οἱ θεοὶ κελεύειν με ἐς αὐτοὺς παρελθόντα, ἐπιμεληθῆναι σφῶν, εἴ τι δυναίμην. ἴσως δὲ καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἐνταῦθα μοῖραν ἐπάγονταί με ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς γῆς. ἴωμεν οὖν ἐξαλλάξαντες τῆς ὁδοῦ, περὶ μόνου ἐρωτῶντες τοῦ φρέατος, πρὸς ᾧ οἰκοῦσι. λέγεται δὲ τοῦτο κεκρᾶσθαι μὲν ἀσφάλτου, καὶ ἐλαίου, καὶ ὕδατος. ἐκχέαντος δὲ τοῦ ἀνιμήσαντος, ἀποχωρεῖν ταῦτα, καὶ ἀπ' ἀλλήλων κρίνεσθαι. παρελθεῖν μὲν δὴ ἐς τὴν Κισσίαν καὶ αὐτὸς ὡμολόγηκεν, ἐν τῇ πρὸς τὸν Κλαζομένιον σοφιστὴν γραφῇ. χρηστὸς γὰρ οὕτω τι, καὶ φιλότιμος ὤν, ὡς ἐπειδὴ εἶδε, σοφιστοῦ ἀναμνησθῆναι, καὶ γράψαι πρὸς αὐτὸν, ἅ τε εἶδεν, ἅ τε ὑπὲρ αὐτῶν ἔπραξεν. καὶ παρακελεύεταί οἱ παρὰ τὴν ἐπιστολὴν πᾶσαν, ἐλεεῖν τοὺς Ἐρετριέας. καὶ ὁπότε μελετῴη τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, μηδ'

τὸ κλάδιν ἐπ' αὐτῷ παραιτεῖσθαι. ξυνέφρασε δὲ τούτοις καὶ ὁ Δάμις περὶ τῶν Ἐρετριέων ἃ παραγέγραφα. οἰκοῦσι γὰρ ἐν τῇ Μηδικῇ, Βαβυλῶνος οὐ πολὺ ἀπέχοντες ἡμέρας δρομικῷ ἀνδρί, ἡ χώρα δὲ, ἄπολις. ἡ γὰρ Κισσία, κῶμαι πᾶσαι. καὶ νομάδων ἐν αὐτῇ γένος, μικρὰ τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες. ἡ δὲ τῶν Ἐρετριέων, ἵδρυται μὲν τῆς ἄλλης μέση, περιβέβληται δὲ ποταμοῦ τάφρον, ἣν αὐτοὶ βαλέσθαι περὶ τῇ κώμῃ λέγονται, τεῖχος αὐτὴν ποιούμενοι, πρὸς τοὺς ἐν τῇ Κισσίᾳ βαρβάρους. ὕπομβρος δὲ ἀσφάλτῳ ἡ χώρα, καὶ πικρὰ ἐμφυτεῦσαι. βραχυβιώτατοι δὲ ἐκεῖ ἄνθρωποι. τὸ γὰρ ἀσφαλτῶδες ποτὸν, ἐς πολλὰ τῶν σπλάγχνων ἱζάνει. τρέφει δ' αὐτοὺς λόφος ἐν ὁρίοις τῆς κώμης, ὃν ὑπεραίρουσι τοῦ περιεφθορότος χωρίου, σπείρουσί τε, καὶ ἡγοῦνται γῆν. φασὶ δὲ ἀκοῦσαι τῶν ἐγχωρίων, ὡς ἑπτακόσιοι μὲν τῶν Ἐρετριέων πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα ἥλωσαν, οὔτι που μάχιμοι πάντες. ἦν γάρ τι καὶ θῆλυ ἐν αὐτοῖς γένος, καὶ γεγηρακός. ἦν δ' οἶμαί τινα καὶ παιδία. τὸ γὰρ πολὺ τῆς Ἐρετρίας, ἐς Καφηρέα ἀνέφυγε, καὶ ὅ,τι ἀκρότατον τῆς Εὐβοίας. ἀνήχθησαν δὲ, ἄνδρες μὲν, ἀμφὶ τοὺς τετρακοσίους. γυναῖκες δὲ ἴσως δέκα. οἱ δὲ λοιποὶ, ἀπ' Ἰωνίας τε, καὶ Λυδίας ἀρξάμενοι, διεφθάρησαν, ἐλαυνόμενοι ἄνω. λιθοτομίαν δὲ αὐτοῖς παρεχομένου τοῦ λόφου, καί τινες καὶ λιθουργοὺς εἰδότες τέχνας, ἱερά τε ἐδείμαντο ἑλληνικὰ, καὶ ἀγορὰν ὁπόσην εἰκὸς ἦν. βωμούς τε ἱδρύσαντο, Δαρείῳ μὲν, δύο, Ξέρξῃ δὲ, ἕνα, Δαριδαίῳ δὲ, πλείους. διετέλεσαν δὲ ἐς Δαριδαῖον ἔτη μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα, γράφοντες τὸν Ἑλλήνων τρόπον. καὶ οἱ τάφοι δὲ οἱ ἀρχαῖοι σφῶν, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος γέγραπται. καὶ τὰ γράμματα Ἑλλήνων μὲν, ἀλλ' οὔπω ταῦτα ἰδεῖν φασί. καὶ ναῦς ἐγκεχαραγμένας τοῖς τάφοις, ὡς ἕκαστος ἐν Εὐβοίᾳ ἔζη, πορθμεύων, ἢ πορφυρεύων, ἢ θαλάττιον, ἢ καὶ ἁλουργὸν πράττων. καί τι καὶ ἐλεγεῖον ἀναγνῶναι, γεγραμμένον ἐπὶ ναυτῶν τε, καὶ ναυκλήρων σήματι,

Οἵδε ποτ' Αἰγαίοιο βαθύρροον οἶδμα πλέοντες
Ἐκβατάνων πεδίῳ κείμεθ' ἐνὶ μεσάτῳ.
Χαῖρε κλυτή ποτε πατρὶς Ἐρέτρια, χαίρετ' Ἀθῆναι,
Γείτονες Εὐβοίης, χαῖρε θάλασσα φίλη.

τοὺς μὲν δὴ τάφους διεφθορότας ἀναλαβεῖν τε αὐτὸν ὁ Δάμις φησὶ, καὶ ξυγκλεῖσαι, χέασθαί τε, καὶ ἐπενεγκεῖν σφίσιν ὁπόσα νόμιμα, πλὴν τοῦ τεμεῖν τι, ἢ καθαγίσαι. δακρύσαντά τε, καὶ ὑποπλησθέντα ὁρμῆς, τάδε ἐν μέσοις ἀναφθέγξασθαι. Ἐρετριεῖς, οἱ κλήρῳ τύχης δεῦρ' ἀπενεχθέντες, ὑμεῖς μὲν, εἰ καὶ πόρρω τῆς αὑτῶν, τέθαφθέ γε οὖν. οἱ δ' ὑμᾶς ἐνταῦθα ῥίψαντες, ἀπώλοντο περὶ τὴν ὑμετέραν νῆσον, ἄταφοι δεκάτῳ μεθ' ὑμᾶς ἔτει. τὸ γὰρ ἐν κοίλῃ Εὐβοίᾳ πάθος, θεοὶ φαίνουσιν. Ἀπολλώνιος δὲ πρὸς τὸν σοφιστὴν ἐπὶ τέλει τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐπεμελήθην φησὶν ὦ Σκοπελιανὲ, τῶν σῶν Ἐρετριέων, νέος ὢν ἔτι, καὶ ὠφέλησα ὅ,τι ἐδυνάμην, καὶ τοὺς τεθνεῶτας αὐτῶν, καὶ τοὺς ζῶντας. τί δῆτα ἐπεμελήθη τῶν ζώντων; οἱ πρόσοικοι τῷ λόφῳ βάρβαροι, σπειρόντων τῶν Ἐρετριέων αὐτὸν, ἐληΐζοντο τὰ φυόμενα, περὶ τὸ θέρος ἥκοντες, καὶ πεινῆν ἔδει γεωργοῦντας ἑτέροις. ὁπότ' οὖν παρὰ βασιλέως ἀφίκετο, εὕρετο αὐτοῖς τὸ χρῆσθαι μόνους τῷ λόφῳ. τὰ δὲ ἐν Βαβυλῶνι τοῦ ἀνδρὸς τούτου, καὶ ὁπόσα Βαβυλῶνος πέρι προσήκει γινώσκειν, τοιάδε εὗρον. Βαβυλὼν τετείχισται μὲν, ὀγδοήκοντα, καὶ τετρακόσια στάδια τοσαύτη κύκλῳ. τεῖχος δὲ αὐτῆς, τρία μὲν τὸ ὕψος ἡμίπλεθρα, πλέθρου δὲ μεῖον τὸ εὖρος. ποταμῷ δὲ Εὐφράτῃ τέμνεται, ξὺν ὁμοιότητι τοῦ εἴδους. ὃν ἀπόρρητος ὑπερέχει γέφυρα, τὰ βασίλεια τὰ ἐπὶ ταῖς ὄχθαις, ἀφανῶς ξυνάπτουσα. γυνὴ γὰρ λέγεται Μήδεια, τῶν ἐκεῖ ποτὲ ἄρχουσα, τὸν ποταμὸν ὑποζεῦξαι τρόπον, ὃν μήπω τις ποταμὸς ἐζεύχθη. λίθους γὰρ δὴ, καὶ χαλκὸν, καὶ ἄσφαλτον, καὶ ὁπόσα ἐς ἔφυδρον ξύνδεσιν ἀνθρώποις εὕρηται, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ νήσασθαι, τὸ ῥεῦμα ἐς λίμνας ἔτρεψε. ξηρόν τε ἤδη τὸν ποταμὸν ὀρύξασα, ὀργυιὰς ἐς δύο, σήραγγα ἐργαζομένη κοίλην, ὡς ἐς τὰ βασίλεια τὰ παρὰ ταῖς ὄχθαις, ὥσπερ ἐκ γῆς ἀναφαίνοιτο, καὶ ὤρεψεν αὐτὴν ἴσως τῷ τοῦ ῥεύματος δαπέδῳ. οἱ μὲν δὴ θεμέλιοι, ἐβεβήκεσαν. καὶ οἱ τοῖχοι τῆς σήραγγος. ἅτε δὲ τῆς ἀσφάλτου δεομένης τοῦ ὕδατος ἐς τὸ λιθοῦσθαί τε, καὶ πήγνυσθαι, ὁ Εὐφράτης ἐπαφείθη ὑγρῷ τῷ ὀρόφῳ, καὶ ὧδε ἔστη τὸ ζεῦγμα. τὰ δὲ βασίλεια, χαλκῷ μὲν ἤρεπται, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀστράπτει. θάλαμοι δὲ, καὶ ἀνδρῶνες, καὶ στοαὶ, τὰ μὲν, ἀργύρῳ, τὰ δὲ, χρυσοῖς ὑφάσμασι, τὰ δὲ, χρυσῷ αὐτῷ καθάπερ γραφαῖς ἠγλάισται. τὰ δὲ ποικίλματα τῶν πέπλων, ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν σφίσιν ἥκει λόγων, Ἀνδρομέδαι, καὶ Ἀμυμῶναι, καὶ Ὀρφεὺς πολλαχοῦ. χαίρουσι γὰρ δὴ τῷ Ὀρφεῖ, τιάραν ἴσως, καὶ ἀναξυρίδα τιμῶντες. οὐ γὰρ μουσικήν, οὐδὲ ᾠδὰς, αἷς ἔθελγεν. ἐνύφανταί που καὶ ὁ Δάτις τὴν Νάξον ἐκ τῆς θαλάττης ἀνασπῶν, καὶ Ἀρταφέρνης περιεστηκὼς τὴν Ἐρέτριαν, καὶ τῶν ἀμφὶ Ξέρξην, ἃ νικᾶν ἔφασκεν.

Ἀθῆναι γὰρ δὴ ἐχόμεναί εἰσι, καὶ Θερμοπύλαι, καὶ τὰ μηδικώτερα ἔτι· ποταμοὶ ἐξαιρούμενοι τῆς γῆς, καὶ θαλάττης ζεῦγμα, καὶ ὁ Ἄθως ὡς ἐτμήθη. φασὶ δὲ καὶ ἀνδρῶνι ἐντυχεῖν, οὗ τὸν ὄροφον ἐς θόλου ἀνῆχθαι σχῆμα, οὐρανῷ τινι εἰκασμένον, σαπφειρίνῃ δὲ αὐτὸν κατηρέφθαι λίθῳ. κυανωτάτη δὲ ἡ λίθος, καὶ οὐρανία ἰδεῖν. θεῶν τε ἀγάλματα, οὓς νομίζουσιν, ἵδρυται ἄνω, καὶ χρυσᾶ φαίνεται, καθάπερ ἐξ αἰθέρος. δικάζει μὲν δὴ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα· χρυσαῖ δὲ ἴυγγες ἀποκρέμανται τοῦ ὀρόφου τέτταρες, τὴν Ἀδράστειαν αὐτῷ παρεγγυῶσαι, καὶ τὸ μὴ ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους αἴρεσθαι. ταύτας οἱ μάγοι αὐτοί φασιν ἁρμόττεσθαι, φοιτῶντες ἐς τὰ βασίλεια· καλοῦσι δὲ αὐτὰς θεῶν γλώττας. περὶ δὲ τῶν μάγων, Ἀπολλώνιος μὲν τὸ ἀποχρῶν εἴρηκε, συγγενέσθαι γὰρ αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν, μαθεῖν, τὰ δὲ, ἀπελθεῖν διδάξας. Δάμις δὲ, τοὺς μὲν λόγους, οἳ ἐγένοντο τῷ ἀνδρὶ πρὸς τοὺς μάγους, οὐκ οἶδεν· ἀπαγορεύειν γὰρ αὐτῷ μὴ συμφοιτᾶν, παρ' αὐτοὺς ἰόντι. λέγει δ' οὖν φοιτᾶν αὐτὸν τοῖς μάγοις μεσημβρίας τε, καὶ ἀμφὶ μέσας νύκτας, καὶ ἐρέσθαι ποτέ τι οἱ μάγοι, τὸν δὲ, ἀποκρίνασθαι, σοφοὶ μὲν, ἀλλ' οὐ πάντα. ταυτὶ μὲν ὕστερον. ἀφικομένῳ δὲ αὐτῷ ἐς Βαβυλῶνα, ὁ σατράπης ὁ ἐπὶ τῶν μεγάλων πυλῶν, μαθὼν ὅτι ὑπὲρ ἱστορίας ἥκοι, ὀρέγει χρυσῆν εἰκόνα τοῦ βασιλέως· ἣν εἰ μὴ προσκυνήσειέ τις, οὐ θεμιτὸν ἦν ἐσφοιτᾶν εἴσω. πρεσβεύοντι μὲν οὖν παρὰ τοῦ Ῥωμαίων ἄρχοντος, οὐδεμία ἀνάγκη τούτου. παρὰ βαρβάρων δὲ ἥκοντι, ἢ ἀφιστοροῦντι τὴν χώραν, εἰ μὴ τὴν εἰκόνα προθεραπεύσειεν, ἄτιμον διειλῆφθαι. καὶ σατραπεύεται παρὰ τοῖς βαρβάροις τὰ οὕτως εὐήθη. ἐπεὶ τοίνυν τὴν εἰκόνα εἶδε, τίς ἔφη οὗτος; ἀκούσας δὲ ὅτι ὁ βασιλεὺς, οὗτος εἶπεν, ὃν ὑμεῖς προσκυνεῖτε, εἰ ἐπαινεθείη ὑπ' ἐμοῦ καλὸς κἀγαθὸς δόξας, μεγάλων τεύξεται. καὶ εἰπὼν ταῦτα, διῆλθε τὰς πύλας. θαυμάσας δὲ ὁ σατράπης αὐτὸν, ἐπηκολούθησέ τε, καὶ κατασχὼν τὴν χεῖρα τοῦ Ἀπολλωνίου, δι' ἑρμηνέως ἤρετο ὄνομά τε αὐτοῦ, καὶ οἶκον, καὶ ὅ,τι ἐπιτηδεύοι, καὶ ἐφ' ὅ,τι φοιτῴη. καὶ ἀπογραψάμενος ταῦτα ἐς γραμματεῖον, στολήν τε αὐτοῦ, καὶ εἶδος, ἐκεῖνον μὲν περιμένειν κελεύει· δραμὼν δὲ αὐτὸς παρὰ τοὺς ἄνδρας, οἳ δὴ νομίζονται βασιλέως ὦτα, ἀνατυποῖ τὸν Ἀπολλώνιον, προειπὼν ὅτι μήτε προσκυνεῖν βούλεται, μήτε τινὶ ἀνθρώπῳ ἔοικεν. οἱ δὲ ἄγειν κελεύουσι, τιμῶντά τε, καὶ μηδὲν ὕβρει πράττοντα. ἐπεὶ δὲ ἦλθεν, ἤρετο αὐτὸν ὁ πρεσβύτατος ὅ,τι παθὼν καταφρονήσειε τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ, οὔπω ἔφη καταπεφρόνηκα. καταφρονήσειας δ' ἂν πάλιν ἐρομένου, νὴ Δί' εἶπεν, ἤν γε ξυγγενόμενος, μὴ καλόν τε, καὶ ἀγαθὸν εὕρω αὐτόν. ἀπάγεις δὲ δὴ τίνα αὐτῷ δῶρα; τοῦ δὲ, αὐτήν τε ἀνδρείαν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὰ τοιαῦτα φήσαντος, πότερον ἔφη, ὡς οὐκ ἔχοντι; μὰ Δί' εἶπεν, ἀλλ' ὡς μαθησομένῳ χρῆσθαι, ἢν ἔχῃ αὐτάς. καὶ μὴν χρώμενος τούτοις ἔφη, τήν τε βασιλείαν, ἣν ὁρᾷς, ἀπολωλυῖαν, αὐτὸς ἀνέλαβε, τόν τε οἶκον ἐπανήγαγε τοῦτον οὐκ ἀπόνως, οὐδὲ ῥαθύμως. πόστον δὲ δὴ τοῦτο ἔτος τῇ ἀνακτηθείσῃ ἀρχῇ; τρίτον ἔφη ἀπτόμεθα, δύο ἤδη που μηνῶν. ἀνασχὼν οὖν ὥσπερ εἰώθει τὴν γνώμην, ὦ σωματοφύλαξ ἔφη, εἴθ' ὅ,τι σε προσήκει καλεῖν, Δαρεῖος ὁ Κύρου, καὶ Ἀρταξέρξου πατὴρ, τὰ βασίλεια ταῦτα κατασχὼν, ἑξήκοντα οἶμαι ἔτη, λέγεται τελευτὴν ὑποπτεύσας τοῦ βίου, τῇ Δικαιοσύνῃ θῦσαι, καὶ δέσποινα εἰπεῖν, ἥτις ποτὲ εἶ, ὡς ἐπιθυμήσας μὲν πάλαι τῆς δικαιοσύνης, οὔπω δὲ αὐτὴν γνώσκων, οὐδὲ δοκῶν ἐκτῆσθαι. τὼ παῖδε δέ τε οὕτως ἀμαθῶς ἐπαίδευσεν, ὡς ὅπλα ἐπ' ἀλλήλους ἄρασθαι· καὶ ὁ μὲν, τραυματίσαι, ὁ δὲ, ἀποθανεῖν ὑπὸ τοῦ ἑτέρου. σὺ δὲ ἤδη τοῦτον ἴσως, οὐδὲ ἐν τῷ βασιλείῳ θρόνῳ καθῆσθαι εἰδότα, ξυνειληφέναι ὁμοῦ τὰς ἀρετὰς βούλει, καὶ ἐπαίρεις αὐτόν· σοὶ φέρων, οὐκ ἐμοὶ κέρδος, εἰ βελτίων γένοιτο. βλέψας οὖν ὁ βάρβαρος ἐς τὸν πλησίον, ἕρμαιον ἔφη θεῶν τις ἄγει τουτονὶ τὸν ἄνδρα ἐνταῦθα· ἀγαθὸς γὰρ ξυνιστάμενος ἀγαθῷ, πολλῷ βελτίω τὸν βασιλέα ἀποφανεῖ, καὶ σωφρονέστερόν τε, καὶ ἡδίω· ταυτὶ γὰρ διαφαίνεται τοῦ ἀνδρός. ἐσέθεον οὖν διαγγελλόμενοι πᾶσιν, ὅτι ἀνὴρ ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἑστήκοι, σοφός τε, καὶ Ἕλλην, καὶ ξύμβουλος ἀγαθός. ἐπεὶ δὲ τῷ βασιλεῖ ἀνήγγελλε ταῦτα, ἔτυχε μὲν θύων παρόντων τῶν μάγων αὐτῷ· τὰ γὰρ ἱερὰ ὑπ' ἐκείνοις δρᾶται· καλέσας δὲ αὐτῶν ἕνα, ἥκει ἔφη τὸ ἐνύπνιον, ὃ διηγούμην σοι τήμερον, ἐπισκοπουμένῳ μοι ἐν τῇ εὐνῇ. ὄναρ δὲ ἄρα τῷ βασιλεῖ τοιοῦτον ἀφῖκτο. ἐδόκει Ἀρταξέρξης εἶναι ὁ τοῦ Ξέρξου, καὶ μεθεστηκέναι ἐς ἐκεῖνον τὸ εἶδος. περιδεὴς δέ τε εἶχε μὴ ἐς μεταβολὴν τὰ πράγματα αὐτῷ ἥκῃ, ἐς τοῦτο ἐξηγουμένῳ τὴν μεταβολὴν τοῦ εἴδους. ἐπεὶ δὲ ἤκουσεν Ἕλληνά τε, καὶ σοφὸν εἶναι τὸν ἥκοντα, εἰσῆλθεν αὐτῷ Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος, ὃς ἀφ' Ἑλλήνων ποτὲ ἥκων, ξυνεγένετο τῷ Ἀρταξέρξῃ, καὶ πολλοῦ ἄξιον ἐκεῖνόν τε ἐποίησεν, ἑαυτόν τε παρέσχε. καὶ προτείνας τὴν δεξιὰν, κάλει ἔφη. καὶ γὰρ ἂν καὶ ἀπὸ τοῦ καλλίστου ἄρξαιτο, ξυνθύσας τε, καὶ ξυνευξάμενος. ἐσῄει μὲν δὴ παραπεμπόμενος ὑπὸ πλειόνων· τουτὶ γὰρ ᾤοντο καὶ τῷ βασιλεῖ χαρίζεσθαι, μαθόντες ὡς χαίρει ἀφιγμένῳ. διιὼν δὲ ἐς τὰ βασίλεια, οὐδὲ διέβλεψεν ἐς οὐδὲν τῶν θαυμαζομένων,

ἀλλ' ὡς πρὸ ὁδοῦ παρῆλθ' αὐτά, καὶ καλέσας τὸν Δάμιν, ἐροῦ με ἔφη πρώην ὅ,τι ὄνομα ἦν τῇ Παμφύλου γυναικὶ, ἣ δὴ Σαπφοῖ τε ὁμιλῆσαι λέγεται, καὶ τοὺς ὕμνους, οὓς ἐς τὴν Ἄρτεμιν τὴν Περγαίαν ᾄδουσι, ξυνθεῖναι τὸν Αἰολέων τε, καὶ Παμφύλων τρόπον, ἠρόμην ἔφη· τὸ δὲ ὄνομα οὐκ εἶπας· οὐκ ὦ χρηστὲ εἶπον, ἀλλ' ἐξηγούμην σοι τοὺς νόμους τῶν ὕμνων, καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ ὅπῃ τὰ Αἰολέων ἐς τὸ ἀκρότατόν τε, καὶ τὸ ἴδιον Παμφύλων παρήλλαξε. πρὸς ἄλλῳ μετὰ ταῦτα ἐγενόμεθα, καὶ οὐκ ἔτ' ἤρου με περὶ τοῦ ὀνόματος. καλεῖται τοίνυν ἡ σοφὴ αὕτη, Δαμοφύλη· καὶ λέγεται τὸν Σαπφοῦς τρόπον, παρθένους τε ὁμιλητρίας κτήσασθαι, ποιήματά τε ξυνθεῖναι, τὰ μὲν, ἐρωτικὰ, τὰ δὲ, ὕμνους, τά τοι ἐς τὴν Ἄρτεμιν· καὶ παρῴδηται αὐτῇ, καὶ ἀπὸ τῶν Σαπφοῦς ᾄδεται. ὅσον μὲν δὴ ἀπεῖχε τοῦ ἐκπεπλῆχθαι βασιλέα, καὶ ὄγκον, ἐδήλου τῷ μηδὲ ὀφθαλμοῦ ἄξια ἡγεῖσθαι τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἑτέρων πέρι διαλέγεσθαι, κἀκεῖνα δή που ἡγεῖσθαι ὁρᾶν. προσιδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς προσιόντα, καὶ γάρ τι καὶ μῆκος ἡ τοῦ ἱεροῦ αὐλὴ εἶχε, διελάλησέ τε πρὸς τοὺς ἐγγὺς, ὡς ἀναγνωρίζοι τὸν ἄνδρα. πλησίον τε ἤδη γεγενημένου, μέγα ἀναβοήσας, οὗτος ἔφη Ἀπολλώνιος, ὃν Μεγαβάτης ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ἰδεῖν ἐν Ἀντιοχείᾳ φησὶ, θαυμαζόμενόν τε, καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ τῶν σπουδαίων. καὶ ἀπεζωγράφησέ μοι τότε τοιοῦτον αὐτὸν, ὁποῖος ἥκει. προσελθόντα δὲ, καὶ ἀσπασάμενον, προσεῖπέ τε ὁ βασιλεὺς φωνῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐκέλευσε θύειν μετ' αὐτοῦ. λευκὸν δὲ ἄρα ἵππον τῶν σφόδρα Νισαίων καταθύειν ἔμελλε τῷ ἡλίῳ, φαλάροις κοσμήσας, ὥσπερ ἐς πομπήν· ὁ δ' ὑπολαβὼν, σὺ μὲν ὦ βασιλεῦ θύε ἔφη, τὸν σαυτοῦ τρόπον, ἐμοὶ δὲ, τὸν ἐμαυτοῦ συγχώρησον θῦσαι. καὶ δραξάμενος τοῦ λιβανωτοῦ, ἥλιε ἔφη, πέμπε με ἐφ' ὅσον τῆς γῆς ἐμοί τε, καὶ σοὶ δοκεῖ· καὶ γιγνώσκοιμι ἄνδρας ἀγαθούς· φαύλους δὲ, μήτε ἐγὼ μάθοιμι, μήτε ἐμὲ φαῦλοι. καὶ εἰπὼν ταῦτα, τὸν λιβανωτὸν ἐς τὸ πῦρ ἧκεν. ἐπισκεψάμενος δὲ αὐτὸ ὅπῃ διανίσταται, καὶ ὅπῃ θολοῦται, καὶ ὁπόσαις κορυφαῖς ἀΐσσει, καὶ ὅπου, καὶ ἐφαπτόμενος τοῦ πυρὸς ὅπῃ εὔσημόν τε, καὶ καθαρὸν φαίνοιτο, θύε ἔφη λοιπὸν ὦ βασιλεῦ κατὰ τὰ σαυτοῦ πάτρια· τὰ γὰρ πάτρια τὰ ἐμὰ, τοιαῦτα· καὶ ἀνεχώρησε τῆς θυσίας, ὡς μὴ κοινωνοίη τοῦ αἵματος. μετὰ δὲ τὴν θυσίαν προσῆλθε, καὶ ὦ βασιλεῦ ἔφη, τὴν φωνὴν τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν γιγνώσκεις, ἢ σμικρὰ αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ξυμβαλεῖν ἴσως, καὶ τοῦ μὴ ἀηδὴς δοκεῖν, εἴ τις ἀφίκοιτο Ἕλλην; πᾶσαν εἶπεν ἴσα τῇ ἐγχωρίῳ ταύτῃ. καὶ λέγε ὅ,τι βούλει· δι' ἐκεῖνο γάρ που ἀφῖξαι; δι' ἐκεῖνο ἔφη, καὶ ἄκουε· ἡ μὲν ὁρμή μοι τῆς ἀποδημίας, Ἰνδοί εἰσι. παρελθεῖν δὲ οὐδ' ὑμᾶς ἐβουλήθην, σέ τε ἀκούων ἄνδρα, ὃν ἐξ ὄνυχος ἤδη ὁρῶ· σοφίαν τε, ἣ παρ' ὑμῖν ἐπιχώριος μελετωμένη, μάγοις ἀνδράσι κατιδεῖν βουλόμενος, εἰ τὰ θεῖα ὡς λέγονται σοφοί εἰσι. σοφία δὲ ἐμοὶ Πυθαγόρου Σαμίου ἀνδρὸς, ὃς θεοὺς θεραπεύειν ὧδέ με ἐδιδάξατο, καὶ ξυνιέναι σφῶν ὁρωμένων τε, καὶ οὐχ ὁρωμένων. φοιτᾶν τε ἐς διάλεξιν θεῶν, καὶ γαίνῳ ἐρίῳ τούτῳ ἐστάλθαι· οὐ γὰρ προβάτου ἐπέχθη, ἀλλ' ἀκήρατος ἀκηράτων φύεται ὕδατός τε, καὶ γῆς δῶρα, ὀθόνη. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἀνεῖναι τῆς κόμης, ἐκ Πυθαγόρου ἐπήσκησα· καὶ τὸ καθαρεύειν ζώου βορᾶς, ἐκ τῆς ἐκείνου μοι σοφίας ἥκει. ξυμπότης μὲν δὴ, καὶ κοινωνὸς ῥᾳστώνης, ἢ τρυφῆς, οὔτ' ἂν σοὶ γενοίμην, οὔτ' ἂν ἑτέρῳ οὐδενί· φροντίδων δὲ ἀπόρων τε, καὶ δυσευρέτων, δοίην ἂν λύσεις· οὐ γὰρ γιγνώσκω τὰ πρακτέα μόνον, ἀλλὰ καὶ προγιγνώσκω. ταῦτα ὁ Δάμις μὲν διαλεχθῆναί φησι τὸν ἄνδρα. Ἀπολλώνιος δὲ, ἐπιστολὴν αὐτὰ πεποίηται. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν ἑαυτῷ ἐς διάλεξιν εἰρημένων, ἐς ἐπιστολὰς ἀνετυπώσατο. ἐπεὶ δὲ χαίρειν ὁ βασιλεὺς ἔφη, καὶ ἀγάλλεσθαι ἥκοντι μᾶλλον, ἢ τὰ Περσῶν, καὶ Ἰνδῶν πρὸς τοῖς οὖσιν αὐτῷ ἐκτήσατο, ξένον τε πεποιῆσθαι, καὶ κοινωνὸν τῆς βασιλείου στέγης, εἰ ἐγώ σε ὦ βασιλεῦ εἶπεν ἐς πατρίδα τὴν ἐμὴν Τύανα ἥκοντα, ἠξίουν οἰκεῖν ὃ ἐγὼ, ᾤκησας ἄν; μὰ Δί' εἶπεν, εἰ μὴ τοσαύτην γε οἰκίαν οἰκήσειν ἔμελλον, ὁπόση δορυφόρους τε, καὶ σωματοφύλακας ἐμοὺς, αὐτόν τε ἐμὲ λαμπρῶς δέξασθαι. ὁ αὐτὸς οὖν ἔφη καὶ παρ' ἐμοῦ λόγος. εἰ δὲ ὑπὲρ ἐμαυτὸν οἰκήσω, πονήρως διαιτήσομαι. τὸ δὲ ὑπερβάλλον λυπεῖ τοὺς σοφοὺς μᾶλλον, ἢ ὑμᾶς τὸ ἐλλεῖπον. ξενιζέτω με οὖν ἰδιώτης, ἔχων ὁπόσα ἐγώ. σοὶ δὲ ἐγὼ ξυνέσομαι, ὁπόσα βούλει. ξυνεχώρει ὁ βασιλεὺς, ὡς μὴ ἀηδές τι αὐτῷ λάθοι πράξας. καὶ ᾤκησε παρ' ἀνδρὶ Βαβυλωνίῳ, χρηστῷ τε, καὶ ἄλλως γενναίῳ. δειπνοῦντι δὲ ἤδη, εὐνοῦχος ἐφίσταται, τῶν τὰς ἀγγελίας διαφερόντων. καὶ προσειπὼν τὸν ἄνδρα, βασιλεὺς ἔφη δωρεῖταί σε δέκα δωρεαῖς, καὶ ποιεῖται κύριον τοῦ ἐπαγγεῖλαι αὐτάς. δεῖται δέ σου μὴ μικρὰ αἰτῆσαι· μεγαλοφροσύνην γὰρ ἐνδείξασθαι σοί τε, καὶ ἡμῖν βούλεται. ἐπαινέσας δὲ τὴν ἐπαγγελίαν, πότε οὖν χρὴ αἰτεῖν ἤρετο; ὁ δὲ, αὔριον ἔφη. καὶ ἅμα ἐφοίτα παρὰ πάντας τοὺς βασιλέως φίλους τε, καὶ ξυγγενεῖς, παρεῖναι κελεύων αἰτοῦντί τε, καὶ τιμωμένῳ τῷ ἀνδρί. φησὶ δὲ ὁ Δάμις ξυνιέναι μὲν ὅτι μηδὲν αἰτήσοι, τόν τε τρόπον αὐτοῦ καθεωρακὼς, καὶ εἰδὼς αὐτὸν εὐχόμενον τοῖς θεοῖς εὐχὴν τοιαύτην, ὦ θεοὶ, δοίητέ μοι μικρὰ ἔχειν, καὶ δεῖσθαι

μεμψάμενος· ἐφεστηκότα μέντοι ὁρῶν, καὶ ἐνθυμουμένῳ ὅμοιον εἰκάσθαι ὡς αἰτήσοι μὲν, βασανίζοι δὲ, ὅτι μέλλοι αἰτήσειν, ὁ δὲ, ἑσπέρας ἤδη ὦ Δάμι ἔφη, θεωρῶ πρὸς ἐμαυτὸν ὁπόθεν ποτὲ οἱ βάρβαροι τοὺς εὐνούχους σώφρονάς τε ἡγοῦνται, καὶ ἐς τὰς γυναικωνίτιδας ἐσάγονται. ἀλλὰ τοῦτο ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε, καὶ παιδὶ δῆλον· ἐπειδὴ γὰρ ἡ τομὴ τὸ ἀφροδισιάζειν ἀφαιρεῖται σφᾶς, ἀνεῖνται σφίσιν αἱ γυναικωνίτιδες, κἂν ξυγκαθεύδειν ταῖς γυναιξὶ βούλωνται. τὸ δὲ ἐρᾶν εἶπεν, ἢ τὸ ξυγγίγνεσθαι γυναιξὶν, ἐκτετμῆσθαι αὐτοὺς οἴει; ἄμφω ἔφη. εἰ γὰρ σβεσθείη τὸ μόριον, ὑφ' οὗ διοιστρεῖται τὸ σῶμα, οὐδ' ἂν τὸ ἐρᾶν ἐπέλθοι οὐδενί. ὁ δὲ, βραχὺ ἐπισχὼν, αὔριον ἔφη ὦ Δάμι, μάθοις ἂν ὅτι καὶ εὐνοῦχοι ἐρῶσι, καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν, ὃ περὶ ἐσάγονται διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, οὐκ ἀπομαραίνεται σφῶν, ἀλλὰ μένει θερμόν τι, καὶ ζώπυρον. δεῖ γάρ τι παρεμπεσεῖν, ὃ τὸν σὸν ἐλέγξει λόγον. εἰ δὲ καὶ τέχνη τις ἦν ἀνθρωπεία, τύραννός τε, καὶ δυνατὴ τὰ τοιαῦτα ἐξωθεῖν τῆς γνώμης, οὐκ ἄν μοι δοκῶ τοὺς εὐνούχους ποτὲ ἐς τὰ τῶν σωφρονούντων ἤθη προσγράψαι, κατηναγκασμένους τὴν σωφροσύνην, καὶ βιαίῳ τέχνῃ ἐς τὸ μὴ ἐρᾶν ἠγμένους· σωφροσύνη γάρ ἐστι, ὀρεγόμενόν τε, καὶ ὁρμῶντα, μὴ ἡττᾶσθαι ἀφροδισίων, ἀλλ' ἀπέχεσθαι, καὶ κρείττω φαίνεσθαι τῆς λύττης ταύτης. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Δάμις, ταῦτα μὲν καὶ αὖθις ἐπισκεψόμεθα ἔφη Ἀπολλώνιε. ἃ δὲ χρὴ ἀποκρίνασθαι αὔριον πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐπαγγελίαν λαμπρὰν οὖσαν, διασκέψασθαι προσήκει. αἰτήσεις μὲν γὰρ ἴσως οὐδέν. τὸ δ' ὅπως ἂν μὴ ἄλλως φανῇ τύφῳ παραιτεῖσθαι δοκοίης, ἅπερ ἂν ὁ βασιλεὺς διδῷ. τοῦτο ὅρα, καὶ φυλάττου αὐτὸ, ὁρῶν οὗ τῆς γῆς ἐσμὲν, καὶ ὅτι ἐπ' αὐτῷ κείμεθα. δεῖ δὲ καὶ φυλάττεσθαι διαβολὰς, ὡς ὑπεροψίᾳ χρώμενον, γιγνώσκειν τε, ὡς νῦν μὲν ἐφόδιά ἐστιν ἡμῖν, ὁπόσα ἐς Ἰνδοὺς πέμψαι. ἐπανιοῦσι δὲ ἐκεῖθεν οὐκ ἂν ἀποχρήσει ταῦτα, γένοιτο δὲ οὐκ ἂν ἕτερα. καὶ τοιάδε ὑπέβαλλεν αὐτὸν τέχνῃ, μὴ ἀπαξιῶσαι λαβεῖν ὅ,τι διδῷ. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ὥσπερ ξυλλαμβάνων αὐτῷ τοῦ λόγου, παραδειγμάτων δὲ εἶπεν ὦ Δάμι, ἀμελήσεις, οἷον ἔστιν ὡς Αἰσχίνης μὲν ὁ τοῦ Λυσανίου παρὰ Διονύσιον ἐς Σικελίαν ὑπὲρ χρημάτων ᾤχετο. Πλάτων δὲ, τρὶς ἀναμετρῆσαι λέγεται τὴν Χάρυβδιν ὑπὲρ πλούτου σικελικοῦ. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Κυρηναῖος, καὶ Ἑλίκων ὁ ἐκ Κυζίκου, καὶ Φύτων ὅτε ἔφευγε Ῥηγῖνος, οὕτω τι ἐς τοὺς Διονυσίου κατέδυσαν θησαυροὺς, ὡς μόγις ἀνακύψαι ἐκεῖθεν. καὶ μὴν καὶ τὸν Κνίδιόν φασιν Εὔδοξον, ἐς Αἴγυπτόν ποτε ἀφικόμενον, ὑπὲρ χρημάτων τε ὁμολογεῖν ἥκειν, καὶ διαλέγεσθαι τῷ βασιλεῖ ὑπὲρ τούτου. καὶ ἵνα μὴ πλείους διαβάλλω, Σπεύσιππον τὸν Ἀθηναῖον, οὕτω τι ἐρασιχρήματον γενέσθαι φασὶν, ὡς ἐς τὸν Κασσάνδρου γάμον ἐς Μακεδονίαν κωμάσαι, ποιήματα ψυχρὰ ξυνθέντα, καὶ δημοσίᾳ ταῦθ' ὑπὲρ χρημάτων

» ᾆσαι. ἐγὼ δὲ ὦ Δάμι, τὸν ἄνδρα ἡγοῦμαι τὸν σοφὸν πλείω κινδυνεύειν, ἢ οἱ πλέοντές τε,
» καὶ ξὺν ὅπλοις μαχόμενοι. φθόνος γὰρ ἐπ' αὐτὸν στείχει, καὶ σιωπῶντα, καὶ φθεγγόμενον, καὶ
» ξυντείνοντα, καὶ ἀνιέντα, κἂν παρέλθῃ τι, κἂν προσέλθῃ τῳ, κἂν προσείπῃ, κἂν μὴ προσεί-
» πῃ, δεῖ δὲ πεφράχθαι τὸν ἄνδρα, γιγνώσκειν τε ὡς ἀργίας μὲν ἡττηθεὶς ὁ σοφὸς, ἢ χολῆς, ἢ
» ἔρωτος, ἢ φιλοποσίας, ἢ ἐτοιμότερόν τι τοῦ καιροῦ πράξας, ἴσως ἂν καὶ ξυγγνώμην φέροι-
» το. χρήμασι δὲ ὑποθεὶς ἑαυτὸν, οὔτ' ἂν ξυγγινώσκοιτο, καὶ μισοῖτ' ἂν, ὡς ὁμοῦ πάσας κα-
» κίας συνειληφώς. μὴ γὰρ ἂν ἡττηθῆναι χρημάτων αὐτὸν, εἰ μὴ γαστρὸς ἥττητο, καὶ ἀμπεχό-
» νης, καὶ οἴνου, καὶ τοῦ ἐς ἑταίρας φέρεσθαι. σὺ δ' ἴσως ἡγῇ τὸ ἐν Βαβυλῶνι ἁμαρτεῖν, ἧττον εἶναι
» τοῦ Ἀθήνησιν, ἢ Ὀλυμπιάσιν, ἢ Πυθοῖ. καὶ οὐκ ἐνθυμῇ ὅτι σοφῷ ἀνδρὶ Ἑλλὰς πάντα, καὶ
» οὐδὲν ἔρημον, ἢ βάρβαρον χωρίον, οὔτε ἡγήσεται ὁ σοφὸς, ὅτι νομιεῖ ζῶν γε ὑπὸ τοῖς τῆς
» ἀρετῆς ὀφθαλμοῖς, καὶ βλέπει μὲν ὀλίγους τῶν ἀνθρώπων, μυρίοις δ' ὄμμασιν αὐτοὺς
» ὁρᾷ. εἰ δὲ καὶ ἀθλητῇ ξυνῆσθα ὦ Δάμι τούτων τινὶ, οἳ παλαίειν τε, καὶ παγκρατιάζειν ἀ-
» σκοῦσιν, ἆρα ἂν ἠξίους αὐτὸν, εἰ μὲν ὀλύμπια ἀγωνίζοιτο, καὶ ἐς Ἀρκαδίαν ἴοι, γενναῖόν
» τε, καὶ ἀγαθὸν εἶναι, καὶ νὴ Δί' εἰ πύθια ἄγοιτο, ἢ νέμεα, ἐπιμελεῖσθαι τοῦ σώματος, ἐπειδὴ φα-
» νεροὶ οἱ ἀγῶνες, καὶ τὰ στάδια ἐν σπουδαίῳ τῆς Ἑλλάδος, εἰ δὲ θύοι Φίλιππος ὀλύμπια,
» πόλεις ᾑρηκὼς, ἢ ὁ τούτου παῖς Ἀλέξανδρος ἐπὶ ταῖς ἑαυτοῦ νίκαις ἀγῶνας ἄγοι, χείρον
» ἤδη παρασκευάζειν τὸ σῶμα, καὶ μὴ φιλονείκως ἔχειν, ἐπειδὴ ἐν Ὀλύνθῳ ἀγωνιεῖται, ἢ Μακε-
» δονίᾳ, ἢ Αἰγύπτῳ ὁ ἀθλητὴς, ἀλλὰ μὴ ἐν Ἕλλησι, καὶ σταδίοις τοῖς ἐκεῖ; ὑπὸ μὲν δὴ τῶν λόγων

τούτων ὁ Δάμις οὕτω διατεθῆναί φησιν, ὡς ξυγκαλύψασθαί τε ἐφ' οἷς αὐτὸς εἰρηκὼς ἔτυχε, παραιτεῖσθαί τε τὸν Ἀπολλώνιον ξυγγνώμην αὐτῷ ἔχειν, εἰ μήπω κατανενοηκὼς αὐτὸν, ἐς ξυμβουλίαν τε, καὶ πειθὼ τοιαύτην ὥρμησεν. ὁ δὲ, ἀναλαμβάνων αὐτὸν, θάρρει ἔφη. οὐ γὰρ ἐπιπλήξιν ποιούμενος, ἀλλὰ τοὐμὸν ὑπογράφων σοι, ταῦτα εἶπον. ἀφικομένου δὲ τοῦ εὐνούχου, καὶ καλοῦντος αὐτὸν παρὰ τὸν βασιλέα, ἀφίξομαι εἶπεν, ἐπειδὰν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς εὖ μοι ἔχῃ. θύσας οὖν, καὶ εὐξάμενος, ἀπῄει, περιβλεπόμενός τε, καὶ θαυμαζόμενος τοῦ σχήματος. ὡς δὲ εἴσω παρῆλθε, δίδωμί σοι ἔφη ὁ βασιλεὺς δέκα δωρεὰς, ἄνδρα σε ἡγού-

μένος, ὅπως οὔπω τις ἀπὸ Ἑλλήνων ἦλθεν. ὁ δὲ ὑπολαβών, ἃ πάσας ἔφη ὦ βασιλεῦ παραιτήσομαι· μίαν δέ, ἣν ἀντὶ πολλῶν δωρεῶν αἱροῦμαι, προθύμως αἰτήσω. καὶ ἅμα τὰ περὶ τῶν Ἐρετριέων διῆλθε λόγον, ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ Δάτιδος. αἰτῶ οὖν ἔφη μὴ περιεωρᾶσθαι τοὺς ἀθλίους τούτους τῶν ὁρίων τε, καὶ τοῦ λόφου, ἀλλὰ νέμεσθαι σφᾶς μέχρι τῆς γῆς, ἣν Δαρεῖος ἐνόμισε. δεινὸν γάρ, εἰ τῆς αὑτῶν ἐκπεσόντες, μηδ᾽ ἃ ἀντ᾽ ἐκείνης ἔχουσιν, ἕξουσι. ξυντιθέμενος οὖν ὁ βασιλεύς, Ἐρετριεῖς εἶπε, μέχρι μὲν τῆς χθὲς ἡμέρας, ἐμοῦ τε πολέμιοι, καὶ πατέρων ἐμῶν ἦσαν, ἐπειδὴ ὅπλων ποτὲ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἦρξαν, καὶ περιεωρῶντο, ὡς τὸ γένος αὐτῶν ἀφανισθείη· λοιπὸν δὲ φίλοι τε ἀναγεγράψονται, καὶ σατραπεύσει αὐτῶν ἀνὴρ ἀγαθός, ὃς δικάσει τὴν χώραν. τὰς δὲ ἐννέα δωρεὰς ἔφη, διατί οὐ λήψῃ; ὅτι ὦ βασιλεῦ εἶπεν, οὔπω φίλους ἐνταῦθα ἐκτησάμην. αὐτὸς δὲ οὐδενὸς δέῃ φήσαντος, τῶν γε τραγημάτων ἔφη, καὶ τῶν ἄρτων, ἅ με ἡδέως τε, καὶ λαμπρῶς ἑστιᾷ. τοιαῦτα διαλαλούντων πρὸς ἀλλήλους, κραυγὴ τῶν βασιλείων ἐξεφοίτησεν εὐνούχων, καὶ γυναικῶν ἅμα. εἰλῆπτο δὲ ἄρα εὐνοῦχός τις ἐπὶ μιᾷ τῶν βασιλέως παλλακῶν ξυγκατακείμενός τε, καὶ ὁπόσα οἱ μοιχοὶ πράττων· καὶ ἦγον αὐτὸν ἀμφὶ τὴν γυναικωνῖτιν, ἐπισπῶντες τῆς κόμης, ὃν δὴ ἄγονται τρόπον οἱ βασιλέως δοῦλοι. ἐπεὶ δὲ ὁ πρεσβύτατος τῶν εὐνούχων, ἐρῶντα μὲν αὐτὸν τῆς γυναικὸς πάλαι ᾐσθῆσθαι ἔφη, καὶ προειρηκέναι οἱ μὴ διαλέγεσθαι αὐτῇ, μηδὲ ἅπτεσθαι δέρης, ἢ χειρός, μηδὲ κοσμεῖν ταύτην μόνην τῶν ἔνδον, νῦν δὲ καὶ ξυγκατακείμενον εὑρηκέναι, καὶ ἀνδριζόμενον ἐπὶ τὴν γυναῖκα, ὁ μὲν Ἀπολλώνιος, ἐς τὸν Δάμιν εἶδεν, ὡς δὴ τοῦ λόγου ἀποδεδειγμένου, ὃς ἐφιλοσοφεῖτο αὐτοῖς περὶ τοῦ καὶ εὐνούχους τὸ ἐρᾶν εἶναι. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τοὺς παρόντας, ἀλλ᾽ αἰσχρὸν εἶπεν ὦ ἄνδρες, παρόντος ἡμῖν Ἀπολλωνίου, περὶ σωφροσύνης ἡμᾶς, ἀλλὰ μὴ τοῦτον ἀποφαίνεσθαι. τί οὖν κελεύεις Ἀπολλώνιε παθεῖν αὐτόν; τί δὲ ἄλλο, ἢ ζῆν εἶπε, παρὰ τὴν πάντων ἀποκείμενος δόξαν. ἀνερυθριάσας οὖν ὁ βασιλεύς, εἶτα οὐ πολλῶν ἔφη θανάτων ἄξιος, ὑφέρπων οὗτος τὴν εὐνὴν τὴν ἐμήν; ἀλλ᾽ οὐχ ὑπὲρ ξυγγνώμης ἔφη βασιλεῦ ταῦτα εἶπον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τιμωρίας, ἣ ἀποκναίσει αὐτόν. εἰ γὰρ ζήσεται νοσῶν, καὶ ἀδυνάτων ἁπτόμενος, καὶ μήτε σιτία, μήτε ποτὰ ἥσει αὐτόν, μήτε θεάματα, ἃ σέ τε, καὶ τοὺς ξὺν σοὶ ζῶντας εὐφρανεῖ, πηδήσεταί τε ἡ καρδία θαμὰ ἐκθρώσκοντος τοῦ ὕπνου, ὃ δὴ μάλιστα περὶ τοὺς ἐρῶντας φασὶ γίγνεσθαι, καὶ τίς μὲν οὕτω φθόη τήξει αὐτόν, τίς δὲ οὕτω λιμὸς ἐπιθρύψει τὰ σπλάγχνα. εἰ δὲ μὴ τῶν φιλοψύχων εἴη τις, αὐτὸς ὦ βασιλεῦ, δεήσεταί σου ποτὲ καὶ ἀποκτεῖναι αὐτόν, ἢ ἑαυτόν τε ἀποκτενεῖ, πολλὰ ὀλοφυρόμενος τὴν παροῦσαν, ἐν ᾗ μὴ εὐθὺς ἀπέθανε. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον τοῦ Ἀπολλωνίου, καὶ οὕτω σοφόν τε, καὶ ἥμερον, ἐφ᾽ ᾧ ὁ βασιλεὺς ἀνῆκε τὸν θάνατον τῷ εὐνούχῳ. μέλλων δέ ποτε πρὸς θήρας γίγνεσθαι τῶν ἐν τοῖς παραδείσοις χωρίων, ἐς ἃ λέοντες ἀπόκεινται τοῖς βαρβάροις, καὶ ἄρκτοι, καὶ παρδάλεις, ἠξίου τὸν Ἀπολλώνιον παρατυχεῖν οἱ θηρῶντι. ὁ δὲ, ἐκλέλησαι ὦ βασιλεῦ ἔφη, ὅτι μηδὲ θύοντί σοι παρατυγχάνω. καὶ ἄλλως, οὐχ ἡδὺ θηρίοις βεβασανισμένοις, καὶ παρὰ τὴν φύσιν τὴν ἑαυτῶν δεδουλωμένοις ἐπιτίθεσθαι. ἐρομένου δὲ αὐτὸν τοῦ βασιλέως πῶς ἂν βεβαίως, καὶ ἀσφαλῶς ἄρχοι, πολλοὺς ἔφη τιμῶν, πιστεύων δὲ ὀλίγοις. πρεσβευομένου δέ ποτε τοῦ τῆς Συρίας ἄρχοντος περὶ κωμῶν οἶμαι δύο προσοίκων τῷ Ζεύγματι, καὶ φάσκοντος ὑπηκόους εἶναι μὲν αὐτὰς Ἀντιόχῳ, καὶ Σελεύκῳ πάλαι, νῦν δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῷ εἶναι, Ῥωμαίοις προσηκούσας, καὶ τοὺς μὲν Ἀρραβίους τε, καὶ Ἀρμενίους, μὴ ἐνοχλεῖν τὰς κώμας, αὐτὸν δὲ ὑπερβαίνοντα τοσαύτην γῆν, καρποῦσθαι σφᾶς, ὡς αὑτοῦ μᾶλλον, ἢ Ῥωμαίων οὔσας, μεταστησάμενος ὁ βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις, τὰς μὲν κώμας ταύτας Ἀπολλώνιε ἔφη, ξυνεχώρησαν τοῖς ἐμοῖς προγόνοις οἱ βασιλεῖς, οὓς εἶπον, τροφῆς ἕνεκα τῶν θηρίων, ἃ παρ᾽ ἡμῖν ἁλισκόμενα, φοιτῶσιν ἐς τὴν ἐκείνων διὰ τοῦ Εὐφράτου. οἱ δ᾽ ὥσπερ ἐκλαθόμενοι τούτου, καινά τε, καὶ ἄδικα ἅπτονται. τίς οὖν φαίνεταί σοι τῆς πρεσβείας ὁ νοῦς; μέτριος ὦ βασιλεῦ ἔφη, καὶ ἐπιεικής, εἰ ἃ δύνανται καὶ ἄκοντος ἔχειν ἐν τῇ αὑτῶν ὄντα, βούλονται παρ᾽ ἑκόντος εὑρίσκεσθαι μᾶλλον. προσετίθει δὲ καὶ τὸ μὴ δεῖν ὑπὲρ κωμῶν, ὧν μείζους κέκτηνται τάχα καὶ ἰδιῶται, διαφέρεσθαι πρὸς Ῥωμαίους, καὶ πόλεμον οὐδ᾽ ὑπὲρ μεγάλων αἴρεσθαι. νοσοῦντι δὲ τῷ βασιλεῖ παρών, τοσαῦτά τε, καὶ οὕτω θεῖα περὶ ψυχῆς διεξῆλθεν, ὡς τὸν βασιλέα ἀναπνεῦσαι, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπεῖν, ὅτι Ἀπολλώνιος οὐχ ὑπὲρ τῆς βασιλείας μόνης ἀφροντιστεῖν εἴργασταί με, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ θανάτου. τὴν δὲ ὑπόνομον τὴν ὑπὸ τῷ Εὐφράτῃ, δεικνύντος ποτὲ αὐτῷ τοῦ βασιλέως, καὶ τί σοι φαίνεται τὸ θαῦμα εἰπόντος, καταβαλὼν τὴν τερατουργίαν ὁ Ἀπολλώνιος, θαῦμα ἂν ἦν ὦ βασιλεῦ ἔφη, εἰ δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ βαθέος οὕτω, καὶ ἀπόρου ὄντος, πεζῇ ἐβαδίζετε. δειξάντος δὲ καὶ τὰ ἐν Ἐκβατάνοις τείχη, καὶ θεῶν φάσκοντος εἶναι ταῦτα οἴκησιν, θεῶν μὲν οὐκ ἐστὶν ὅλως οἴκησις εἶπεν· εἰ δὲ ἀνδρῶν, οὐκ οἶδα. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὦ βασιλεῦ

πόλις, ἀτείχιστος ᾤκισται· καὶ μὴν καὶ δίκην τινὰ δικάσαντος αὐτοῦ κώμαις, καὶ μεγαλοφρονουμένου πρὸς τὸν Ἀπολλώνιον, ὡς δυοῖν ἡμέραιν ἀκροασάμενος εἴη τῆς δίκης, βραδέως γὰρ ἔφη τὸ δίκαιον εὗρες. χρημάτων δὲ ἐκ τῆς ὑπηκόου φοιτησάντων ποτὲ ἀθρόων, ἀνοίξας τοὺς θησαυροὺς, ἐδείκνυ τῷ ἀνδρὶ τὰ χρήματα, ὑπαγόμενος αὐτὸν ἐς ἐπιθυμίαν πλούτου. ὁ δὲ, οὐδὲν ὧν εἶδε θαυμάσας, σοὶ ταῦτα ἔφη ὦ βασιλεῦ χρήματα, ἐμοὶ δὲ, ἄχυρα. τί ἂν οὖν ἔφη πράττων, καλῶς αὐτοῖς χρησαίμην; χρώμενος ἔφη. βασιλεὺς γὰρ εἶ. πολλὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν βασιλέα εἰπὼν, καὶ τυχὼν αὐτοῦ προθύμου πράττειν ἃ ξυμβούλευσιν ἔτι, καὶ τῆς πρὸς τοὺς μάγους ξυνουσίας ἱκανῶς ἔχων, ἄγε ὦ Δάμι ἔφη, ἐς Ἰνδοὺς ἴωμεν. οἱ μὲν γὰρ τοῖς λωτοφάγοις προσπλεύσαντες, ἀπήγοντο τῶν οἰκείων ἠθῶν ὑπὸ τοῦ βρώματος. ἡμεῖς δὲ, οὐδὲ γευόμενοί τινος τῶν ἐνταῦθα, καθήμεθα πλείω χρόνον τοῦ εἰκότος τε, καὶ ξυμμέτρου. κἀμοὶ ἔφη ὁ Δάμις ὑπερδοκεῖ ταῦτα. ἐπεὶ δὲ ἐνεθυμούμην ὃν ἐν τῇ λεαίνῃ διεσκέψω, περιέμενον ἀνήκειν αὐτόν. οὔπω μὲν οὖν ἐξήκει πᾶς. ἐνιαυτὸς γὰρ ἡμῖν ἤδη, καὶ μῆνες τέτταρες. εἰ δὲ ἤδη κομιζοίμεθα, εὖ ἂν ἔχοι. οὐδὲ ἀνήσει ἡμᾶς ἔφη ὦ Δάμι ὁ βασιλεὺς πρότερον, ἢ τὸν ὄγδοον τελέσαι μῆνα. χρηστὸν γάρ που ὁρᾷς αὐτὸν, καὶ κρείττω, ἢ βαρβάρων ἄρχειν. ἐπεὶ δὲ ἀπαλλάττεσθαι λοιπὸν ἐδόκει, καὶ ξυνεχώρησέ ποτε ὁ βασιλεὺς ἀπιέναι, ἀναμιμνήσκεται τῶν δωρεῶν ὁ Ἀπολλώνιος, ἃς ἀνεβάλλετο, ἔστ᾽ ἂν φίλοι αὐτῷ γένωνται. καὶ ὦ βέλτιστε ἔφη βασιλεῦ, τὸν ξένον οὐδὲν εὖ πεποίηκα, καὶ μισθὸν ὀφείλω τοῖς μάγοις. σὺ οὖν ἐπιμελήθητι αὐτῶν, καὶ τοὐμὸν προθυμήθητι περὶ ἄνδρας σοφούς τε, καὶ σοὶ σφόδρα εὔνους. ὑπερησθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς, τούτους μὲν αὔριον ζηλωτοὺς ἔφη, καὶ μεγάλων ἠξιωμένους ἀποδείξω σοι. σὺ δ᾽ ἐπεὶ μηδενὸς δέῃ τῶν ἐμῶν, ἀλλὰ τούτοις γε ξυγχώρησον χρήματα παρ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν, καὶ ὅ,τι βούλονται, τοὺς ἀμφὶ τὸν Δάμιν δείξας. ἀποστραφέντων οὖν κἀκείνων τὸν λόγον τοῦτον, ὁρᾷς ἔφη ὦ βασιλεῦ τὰς ἐμὰς χεῖρας, ὡς πολλαί τε εἰσι, καὶ ἀλλήλαις ὅμοιαι; σὺ δὲ ἀλλὰ ἡγεμόνα ἄγου ὁ βασιλεὺς ἔφη, καὶ καμήλους, ἐφ᾽ ὧν ὀχήσεσθε· τὸ γὰρ μῆκος τῆς ὁδοῦ, κρεῖττον ἢ βαδίζειν πᾶσι. γιγνέσθω ἔφη ὦ βασιλεῦ τοῦτο. φασὶ γὰρ τὴν ὁδὸν ἄπορον εἶναι μὴ οὕτως ὀχουμένῳ. καὶ ἄλλως, τὸ ζῷον εὔβοτόν τε, καὶ ῥᾴδιον βόσκεσθαι ὅπου μὴ χιλὸς εἴη. καὶ ὕδωρ δὲ οἶμαι χρὴ ἐπισιτίσασθαι, καὶ ἀπάγειν αὐτὸ ἐν ἀσκοῖς, ὥσπερ τὸν οἶνον. τριῶν ἡμερῶν ἔφη ὁ βασιλεὺς ἄνυδρος ἡ χώρα. μετὰ ταῦτα δὲ, πολλὴ ἀφθονία ποταμῶν τε, καὶ πηγῶν. βαδίζειν δὲ τὴν ἐπὶ Καυκάσου. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια, ἄφθονα, καὶ φίλη ἡ χώρα. ἐρομένου δὲ αὐτὸν τοῦ βασιλέως ὅ,τι αὐτῷ ἀπάξει ἐκεῖθεν, χαρίεν ἔφη ὦ βασιλεῦ δῶρον. ἢν γὰρ ἡ ξυνουσία τῶν ἐκεῖ ἀνδρῶν σοφώτερόν με ἀποφήνῃ, βελτίων ἀφίξομαί σοι, ἢ νῦν εἰμι. περιέβαλεν ὁ βασιλεὺς ταῦτα εἰπόντα, καὶ ἀφίκοιο εἶπε· τὸ γὰρ δῶρον μέγα.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ντεῦθεν ἐξελαύνουσι περὶ τὸ θέρος αὐτοί τε ὀχούμενοι, καὶ ὁ ἡγεμών. ἱπποκόμος δὲ ἦν τῶν καμήλων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια, ὁπόσων ἐδέοντο, ἦν ἄφθονα, βασιλέως αὐτὰ διδόντος. ἥ τε χώρα, δι' ἧς ἐπορεύοντο, εὖ ἔπραττεν· ἐδέχοντο δὲ αὐτοὺς αἱ κῶμαι θεραπεύουσαι. χρυσοῦν γὰρ ψάλιον ἡ πρώτη κάμηλος ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔφερε, γιγνώσκειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὡς πέμποι τινὰ ὁ βασιλεὺς τῶν ἑαυτοῦ φίλων. προσιόντες δὲ τῷ Καυκάσῳ, φασὶν εὐωδεστέρας τῆς γῆς αἰσθέσθαι. τὸ δὲ ὄρος τοῦτο, ἀρχὴν ποιώμεθα Ταύρου, τοῦ δι' Ἀρμενίας τε, καὶ Κιλίκων, ἐπὶ Παμφύλους, καὶ Μυκάλην στείχοντος. ἣ τελευτῶσα ἐς θάλατταν, ἣν Κᾶρες οἰκοῦσι, τέρμα τοῦ Καυκάσου νομίζοιτ' ἄν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἔνιοί φασιν, ἀρχή. τό, τε γὰρ τῆς Μυκάλης ὕψος οὔπω μέγα, καὶ αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ Καυκάσου τοσοῦτον ἀνεστᾶσιν, ὡς σχίζεσθαι παρ' αὐτὰς τὸν ἥλιον. περιβάλλει δὲ Ταύρῳ ἑτέρῳ καὶ τὴν ὅμορον τῇ Ἰνδικῇ Σκυθίαν πᾶσαν κατὰ Μαιῶτίν τε, καὶ ἀριστερὸν Πόντον, σταδίων μάλιστα δισμυρίων μῆκος. τοσοῦτον γὰρ ἐπέχει μέτρον τῆς γῆς ὁ ἀγκὼν τοῦ Καυκάσου. τὸ δὲ περὶ τοῦ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ Ταύρου λεγόμενον, ὡς ὑπὲρ τὴν Ἀρμενίαν πορεύοιτο, χρόνῳ ἀπιστηθέν, πιστοῦνται λοιπὸν αἱ παρδάλεις, ἃς οἶδα ἁλισκομένας ἐν τῇ Παμφύλῳ ἀρωματοφόρῳ. χαίρουσι γὰρ τοῖς ἀρώμασι. κἀκ πολλοῦ τὰς ὀσμὰς ἕλκουσαι, φοιτῶσιν ἐξ Ἀρμενίας διὰ τῶν ὀρῶν πρὸς τὸ δάκρυον τῆς στύρακος, ἐπειδὰν ἄνεμοί τε ἀπ' αὐτοῦ πνεύσωσι, καὶ τὰ δένδρα ὀπώδη γένηται. καὶ ἁλῶναί ποτε ἐν τῇ Παμφυλίᾳ πάρδαλιν στρεπτῷ ἅμα, ὃν περὶ τῇ δέρῃ ἔφερε. χρυσοῦς δὲ ἦν, καὶ ἐπεγέγραπτο Ἀρμενίοις γράμμασι.

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ἀρμενίας τότε ἦν Ἀρσάκης. καὶ αὐτὸς οἶμαι ἰδὼν τὴν πάρδαλιν, ἀνῆκε τῷ Διονύσῳ διὰ μέγεθος τοῦ θηρίου. Νύσιος γὰρ ὁ Διόνυσος ἀπὸ τῆς ἐν Ἰνδοῖς Νύσης Ἰνδοῖς τε ὀνομάζεται, καὶ πᾶσι τοῖς πρὸς ἀνατολὰς ἔθνεσιν. ἡ δέ, χρόνον μέν τινα ὑπεζεύχθη ἀνθρώπῳ, καὶ χεῖρα ἠνείχετο ἐπαφωμένην τε, καὶ καταψῶσαν. ἐπεὶ δὲ ἀνοιστρήσειεν αὐτὴν ἔαρ, ὅτε δὴ ἀφροδισίων τοὺς παρδάλεις, ἀνέθορεν ἐς τὰ ὄρη πόθῳ ἀρσένων, ὡς εἶχε τοῦ κόσμου. καὶ ἥλω περὶ τὸν κάτω Ταῦρον ὑπὸ τοῦ ἀρώματος ἑλχθεῖσα. ὁ δὲ Καύκασος ὁρίζει μὲν τήν Ἰνδικήν τε, καὶ Μηδικήν, καθήκει δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν ἑτέρῳ ἀγκῶνι. μυθολογεῖται δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων τὸ ὄρος, ἃ καὶ Ἕλληνες ἐπ' αὐτῷ ᾄδουσιν, ὡς Προμηθεὺς μὲν διὰ φιλανθρωπίαν δεθείη ἐκεῖ, Ἡρακλῆς δὲ ἕτερος, οὐ γὰρ τὸν Θηβαῖόν γε βούλονται, μὴ ἀνάσχοιτο τοῦτο, ἀλλὰ τοξεύσειε τὸν ὄρνιν, ὃν ἔβοσκεν ὁ Προμηθεὺς τοῖς σπλάγχνοις. δεθῆναι δὲ αὐτόν, οἱ μὲν, ἐν ἄντρῳ φασίν, ὃ δὴ ἐν προπόδι τοῦ ὄρους δείκνυται, καὶ δεσμὰ ὁ Δάμις ἀνῆφθαι τῶν πετρῶν λέγει, οὐ ῥᾴδια ξυμβάλλειν τὴν ὕλην, οἱ δὲ ἐν κορυφῇ τοῦ ὄρους. δικόρυμβος δὲ ἡ κορυφή. καί φασιν ὡς τὰς χεῖρας ἀπ' αὐτῶν ἐδέθη, διαλειπουσῶν οὐ μεῖον ἢ στάδιον. τοσοῦτον γὰρ εἶναι. τὸν δὲ ὄρνιν τὸν αἰετόν, οἱ τῷ Καυκάσῳ προσοικοῦντες, ἐχθρὸν ἡγοῦνται. καὶ καλιάς γε ὁπόσας ἐν τοῖς πάγοις οἱ αἰετοὶ ποιοῦνται, καταπιμπρᾶσιν, ἱέντες βέλη πυρφόρα. θήρας τέ τινας ἐπ' αὐτοῖς ἵστανται, τιμωρεῖν τῷ Προμηθεῖ φάσκοντες. οὕτω τι τοῦ μύθου ἥττηνται. παραμείψαντες δὲ τὸν Καύκασον, τετραπήχεις ἀνθρώπους ἰδεῖν φασιν, οὓς ἤδη μελαίνεσθαι, καὶ πεντεπήχεις ἑτέρους, ὑπὲρ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἐλθόντες. ἐν δὲ τῇ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τούτου ὁδοιπορίᾳ, τάδε εὗρον ἀφηγήσεως ἄξια. ἐπορεύοντο μὲν γὰρ ἐν σελήνῃ λαμπρᾷ. φάσμα δὲ αὐτοῖς Ἐμπούσης ἐνέπεσε, τὸ δεῖνα γιγνόμενον, καὶ τὸ δεῖνα αὖ, καὶ οὐδὲν εἶναι. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ξυνῆκεν ὅ, τι εἴη. καὶ αὐτός τε ἐλοιδορεῖτο τῇ Ἐμπούσῃ, τοῖς τε ἀμφ' αὐτὸν προσέταξε ταὐτὸ πράττειν. τουτὶ γὰρ ἄκος εἶναι τῆς προσβολῆς ταύτης. καὶ τὸ φάσμα φυγῇ ᾤχετο, τετριγὸς ὥσπερ τὰ εἴδωλα. κορυφὴν δὲ ὑπερβάλλοντες τοῦ ὄρους, καὶ βαδίζοντες αὐτήν, ἐπειδὴ ἀποτόμως εἶχεν, ἤρετο οὑτωσὶ τὸν Δάμιν. εἰπέ μοι ἔφη, ποῦ χθὲς ἦμεν; ὁ δέ, ἐν τῷ πεδίῳ ἔφη. τήμερον δὲ ὦ Δάμι, ποῦ; ἐν τῷ Καυκάσῳ εἶπεν, εἰ μὴ ἐμαυτοῦ ἐκλέλησμαι. πότε οὖν κάτω μᾶλλον ἦσθα; πάλιν ἤρετο. ὁ δέ, τουτὶ μὲν ἔφη οὐδὲ ἐπερωτᾶν ἄξιον. χθὲς μὲν γὰρ διὰ κοίλης τῆς γῆς ἐπορευόμεθα. τήμερον δέ, πρὸς τῷ οὐρανῷ ἐσμέν. οἴει οὖν ἔφη ὦ Δάμι, τὴν μὲν χθὲς ὁδοιπορίαν κάτω εἶναι, τὴν δὲ τήμερον ἄνω; νὴ Δί' εἶπεν, εἰ μὴ μαίνομαί γε. τί οὖν ἡγῇ ἔφη, παραλλάττειν τὰς ὁδοὺς ἀλλήλων, ἢ τήμερόν τι πλέον εἶναί σοι τοῦ χθές; ὅτι χθὲς ἔφη ἐβάδιζον οὗπερ πολλοί, τήμερον δέ, οὗπερ ὀλίγοι. τί γὰρ ἔφη ὦ Δάμι, οὐ καὶ τὰς ἐν ἄστει λεωφόρους ἐκτρεπομένῳ, βαδίζειν ἔξεστιν ἐν ὀλίγοις τῶν ἀνθρώπων; οὐ τοῦτο ἔφη εἶπον, ἀλλ' ὅτι χθὲς μὲν διὰ κωμῶν ἐκομιζόμεθα,

καὶ ἀνθρώπων. τήμερον δὲ ἀκριβές τι ἀναβαινόμενον χωρίον, καὶ θεῖον. ἀκηκόεις γὰρ τοῦ ἡγεμόνος, ὅτι οἱ βάρβαροι θεῶν αὐτὸ ποιοῦνται οἶκον. καὶ ἅμα ἀνέβλεπεν ἐς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. ὁ δὲ, ἐμβιβάζων αὐτὸν ἐς ὃ ἐξ ἀρχῆς ἠρώτα, ἔχεις οὖν ὦ Δάμι εἰπεῖν ὅ, τι ξυνῆκας τοῦ θείου, βαδίζων ἀγχοῦ τοῦ οὐρανοῦ; οὐδὲν ἔφη. καὶ μὴν ἐχρῆν γε ἑστῶτα ἤδη μηχανῆς τηλικαύτης, καὶ θείας, οὕτως ἑστηκότα, περί τε τοῦ οὐρανοῦ σαφεστέρας ἤδη ἐκφέρειν δόξας, περί τε τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς σελήνης, ὧν γε καὶ ῥάβδῳ ἐγγὺς ψαύσειν, προσεστηκὼς τῷ οὐρανῷ τούτῳ. ἃ χθὲς ἔφη περὶ τοῦ θείου ἐγίγνωσκον, γιγνώσκω καὶ τήμερον. καὶ οὔπω μοι ἑτέρα περὶ αὐτοῦ προσέπεσε δόξα. οὐκοῦν ἔφη ὦ Δάμι, κάτω τυγχάνεις ὢν ἔτι, καὶ οὐδὲν παρὰ τοῦ ὕψους εἴληφας, ἀπέχεις τε τοῦ οὐρανοῦ, ὁπόσον χθές. καὶ εἰκότως σε ἠρόμην, ἃ ἐν ἀρχῇ. σὺ γὰρ ᾤου γελοίως ἐρωτᾶσθαι; καὶ μὴν σοφώτερός γ' ἔφη καταβήσεσθαι ᾤμην, ἀκούων Ἀπολλώνιε, τὸν μὲν Κλαζομένιον Ἀναξαγόραν, ἀπὸ τοῦ κατὰ Ἰωνίαν Μίμαντος, ἐπεσκέφθαι τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ. Θαλῆν δὲ τὸν Μιλήσιον, ἀπὸ τῆς προσοίκου Μυκάλης. λέγονται δὲ καὶ τῷ Παγγαίῳ ἔνιοι χρήσασθαι φροντιστηρίῳ, καὶ ἕτεροι τῷ Ἄθῳ. ἐγὼ δὲ, μέγιστον τούτων ἀνελθὼν ὕψος, οὐδὲν σοφώτερος ἐνταῦθα καταβήσομαι. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνοι ἔφη. αἱ γὰρ τοιαίδε περιωπαὶ, γλαυκότερον μέντοι τὸν οὐρανὸν ἀναφαίνουσι, καὶ μείζους τοὺς ἀστέρας, καὶ τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα ἐκ νυκτὸς, ἃ καὶ ποιμέσιν ἤδη, καὶ αἰπόλοις δῆλα. ὅπῃ δὲ τὸ θεῖον ἐπιμελεῖται τοῦ ἀνθρωπείου γένους, καὶ ὅπῃ χαίρει ὑπ' αὐτοῦ θεραπευόμενον, ὅ, τι τε ἀρετὴ, καὶ ὅ, τι δικαιοσύνη τε, καὶ σωφροσύνη, οὔτε ὁ Ἄθως ἐκδείξει τοῖς ἀνελθοῦσιν, οὔτε ὁ θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν ποιητῶν Ὄλυμπος, εἰ μὴ διορῴη αὐτὰ ἡ ψυχή. ἣν, εἰ καθαρὰ, καὶ ἀκήρατος αὐτῶν ἅπτοιτο, πολλῷ μεῖζον ἔγωγ' ἂν φαίην ἄττειν τουτουὶ τοῦ Καυκάσου. ὑπερβάντες δὲ τὸ ὄρος, ἐντυγχάνουσιν ἐπ' ἐλεφάντων ἤδη ὀχουμένοις ἀνδράσιν. εἰσὶ δὲ οὗτοι μέσοι Καυκάσου, καὶ ποταμοῦ Κωφῆνος, ἄβιοί τε, καὶ ἱππόται τῆς ἀγέλης ταύτης. καὶ κάμηλοι δὲ ἐνίους ἦγον, αἷς χρῶνται Ἰνδοὶ ἐς τὰ δρομικά. προθέουσι δὲ χίλια στάδια τῆς ἡμέρας, γόνυ οὐδαμοῦ κάμψασαι. προσελάσας οὖν τῶν Ἰνδῶν εἷς ἐπὶ καμήλου τοιαύτης, ἠρώτα τὸν ἡγεμόνα οἷ στείχοιεν. ἐπεὶ δὲ τὸν νοῦν τῆς ἀποδημίας ἤκουσεν, ἀπήγγειλε τοῖς νομάσιν. οἱ δὲ, ἀνεβόησαν ὥσπερ ἡσθέντες, ἐκέλευόν τε πλησίον ἥκειν. καὶ ἀφικομένοις, οἶνόν τε ὤρεγον, ὃν ἀπὸ τῶν φοινίκων σοφίζονται, καὶ μέλι ἀπὸ ταὐτοῦ φυτοῦ, καὶ τεμάχη λεόντων, καὶ παρδάλεων, ὧν καὶ τὰ δέρματα νεόδαρτα ἦν. δεξάμενοι δὲ, πλὴν τῶν κρεῶν, πάντα, διήλασαν τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἐχώρουν πρὸς ἕω. ἀριστοποιουμένων δὲ αὐτῶν πρὸς πηγῇ ὕδατος, ἐγχέας ὁ Δάμις τοῦ παρὰ τῶν Ἰνδῶν οἴνου, δὸς ἔφη σωτῆρος ἤδη σοι Ἀπολλώνιε, διὰ πολλοῦ γε πίνοντι. οὐ γὰρ οἶμαι παραιτήσῃ καὶ τοῦτον, ὥσπερ τὸν ἀπὸ τῶν ἀμπέλων. καὶ ἅμα ἔσπεισεν, ἐπειδὴ τοῦ Διὸς ἐπεμνήσθη. γελάσας οὖν ὁ Ἀπολλώνιος, οὐ καὶ χρημάτων ἔφη ἀπεχόμεθα ὦ Δάμι; νὴ Δί' εἶπεν, ὡς πολλαχοῦ ἐπεδείξω. ἆρ' οὖν ἔφη χρυσῆς μὲν δραχμῆς, καὶ ἀργυρᾶς ἀφεξόμεθα, καὶ οὐχ ἡττησόμεθα τοιούτου νομίσματος, καίτοι κεχηνότας ἐς αὐτὸ ὁρῶντες οὐκ ἰδιώτας μόνον, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, εἰ δὲ χαλκοῦν τις ὡς ἀργυροῦν, ἢ ὑπόχρυσόν τε, καὶ κεκιβδηλευμένον ἡμῖν διδοίη, ληψόμεθα τοῦτο, ἐπειδὴ μὴ ἐκεῖνό ἐστιν, οὗ οἱ πολλοὶ γλίχονται; καὶ μὴν καὶ νομίσματά ἐστιν Ἰνδοῖς ὀρειχάλκου τε, καὶ χαλκοῦ μέλανος. ὧν δεῖ δήπου πάντα ὠνεῖσθαι πάντας, ἥκοντας ἐς τὰ Ἰνδῶν ἤθη. τί οὖν, εἰ χρήματα ἡμῖν φέροιεν οἱ χρηστοὶ νομάδες, ἆρ' ἂν ὦ Δάμι, παραιτούμενόν με ὁρῶν, ἐνουθέτεις τε, καὶ ἐδίδασκες, ὅτι χρήματα μὲν ἐκεῖνά ἐστιν, ἃ Ῥωμαῖοι χαράττουσι, ἢ ὁ Μήδων βασιλεὺς, ταυτὶ δὲ ὕλη τίς ἑτέρα, κεκομψευμένη τοῖς Ἰνδοῖς; καὶ ταῦτα πείσας, τίνα ἄν ἡγήσω με; ἆρ' οὐ κίβδηλόν τε, καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἀποβεβληκότα μᾶλλον, ἢ οἱ πονηροὶ στρατιῶται τὰς ἀσπίδας; καίτοι ἀσπίδος μὲν ἀποβληθείσης, ἑτέρα γένοιτ' ἂν τῷ ἀποβαλόντι κακίων οὐδὲν τῆς προτέρας, ὡς Ἀρχιλόχῳ δοκεῖ. φιλοσοφία δὲ πῶς ἀνακτητέα τῷ γε ἀτιμάσαντι αὐτὴν, καὶ ῥίψαντι; καὶ νῦν μὲν, ἂν ξυγγνώσεται ὁ Διόνυσος οὐδενὸς οἴνου ἡττημένῳ, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν φοινίκων εἰ πρὸ τοῦ ἀμπελίνου αἱροίμην, ἀχθέσεται εὖ οἶδα, καὶ περιυβρίσθαι φήσει τὸ ἑαυτοῦ δῶρον. ἐσμὲν δὲ οὐ πόρρω τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τοῦ ἡγεμόνος ἀκούεις, ὡς πλησίον ἡ Νύσα τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ ὁ Διόνυσος πολλὰ οἶμαι, καὶ θαυμαστὰ πράττει. καὶ μὴν καὶ τὸ μεθύειν ὦ Δάμι, οὐκ ἐκ βοτρύων μόνον ἐσφοιτᾷ τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν φοινίκων παραπλησίως ἐκβακχεύει. πολλοῖς γοῦν ἤδη τῶν Ἰνδῶν ἐνετύχομεν, κατεσχημένοις τῷ οἴνῳ τούτῳ. καὶ οἱ μὲν, ὀρχοῦνται πίπτοντες. οἱ δὲ, ᾄδουσιν, ὑπονυστάζοντες, ὥσπερ οἱ παρ' ἡμῖν ἐκ πότου, νύκτωρ τε, καὶ οὐκ ἐν ὥρᾳ ἀναλύοντες. ὅτι δὲ οἶνον ἡγῇ, καὶ τοῦτο τὸ πόμα, δηλοῖς, τῷ σπένδειν τε ἀπ' αὐτοῦ τῷ Διί, καὶ ὁπόσα ἐπὶ οἴνῳ εὔχεσθαι. καὶ εἴρηταί μοι ὦ Δάμι πρὸς σὲ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ταῦτα. οὔτε γάρ σε τοῦ πίνειν ἀπείργοιμ' ἄν, οὔτε τοὺς ὀπαδοὺς τούτους, ξυγχωροίην δ' ἂν ὑμῖν καὶ κρεῶν σιτεῖσθαι. τὸ δὲ ἀπέχεσθαι τούτων, ὑμῖν μὲν ὡς οὐδὲν ὁρῶ προσβαῖνον, ἐμαυτῷ δὲ, ἐς ἃ ὡμολόγηταί μοι πρὸς φιλοσοφίαν ἐκ παιδός, ἐδέξαντο τοῦ

λόγον ἔσχον οἱ περὶ τὸν Δάμιν, καὶ ἀπέσχοντο εὐωχεῖσθαι, ῥᾷον ἡγούμενοι πράξειν, ἢν ἀφθονώτερον διαιτῶνται. διαβάντες δὲ τὸν Κωφῆνα ποταμὸν, αὐτοὶ μὲν, ἐπὶ νεῶν, αἱ κάμηλοι δὲ, πεζῇ τὸ ὕδωρ, ὁ γὰρ ποταμὸς οὔπω μέγας, ἐγένοντο ἐν τῇ βασιλευομένῃ ἠπείρῳ, ἐν ᾗ ἀνατεῖνον πεφύτευται Νύσα ὄρος ἐς κορυφὴν ἄκραν, ὥσπερ ὁ ἐν Λυδίᾳ Τμῶλος. ἀναβαίνειν δ' αὐτὸ ἔξεστιν· ὡδοποίηται γὰρ ὑπὸ τοῦ γεωργεῖσθαι. ἀνελθόντες οὖν, ἱερῷ Διονύσου ἐντυχεῖν φασιν· ὃ δὴ Διόνυσον ἑαυτῷ φυτεῦσαι, δάφναις περιστήσαντα κύκλῳ, τοσοῦτον περιεχούσαις τῆς γῆς, ὅσον ἀπόχρη νεῷ ξυμμέτρῳ. κιττόν τε περιβαλεῖν αὐτὸν, καὶ ἀμπέλους ταῖς δάφναις, ἄγαλμά τε ἑαυτοῦ εἴσω στῆσαι, γιγνώσκοντα ὡς ξυμφύσει τὰ δένδρα ὁ χρόνος, καὶ δώσει τινὰ ἀπ' αὐτῶν ὄροφον. ὃς οὕτω ξυμβέβληται νῦν, ὡς μήτε ὕεσθαι τὸ ἱερὸν, μήτ' ἄνεμον εἰσπνεῖν. δρέπανα δὲ, καὶ ἄρριχοι, καὶ ληνοὶ, καὶ τὰ ἀμφὶ ληνοὺς, ἀνάκειται τῷ Διονύσῳ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καθάπερ τρυγῶντι. τὸ δὲ ἄγαλμα, εἴκασται μὲν ἐφήβῳ Ἰνδῷ, λίθου δὲ ἔξεσται λευκοῦ. ὀργιάζοντος δὲ αὐτοῦ, καὶ σείοντος τὴν Νύσαν, ἀκούουσιν αἱ πόλεις αἱ ὑπὸ τῷ ὄρει, καὶ ξυνεξαίρονται. διαφέρονται δὲ περὶ τοῦ Διονύσου τούτου καὶ Ἕλληνες Ἰνδοῖς, καὶ Ἰνδοὶ ἀλλήλοις. ἡμεῖς μὲν γὰρ τὸν Θηβαῖον ἐς Ἰνδοὺς ἐλάσαι φαμὲν, στρατεύοντά τε, καὶ βακχεύοντα, τεκμηρίοις χρώμενοι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τῷ Πυθοῖ ἀναθήματι, ὃ δὴ ἀπόθετον οἱ ἐκεῖ θησαυροὶ ἴσχουσιν. ἔστι δὲ ἀργύρου Ἰνδικοῦ δίσκος, ᾧ ἐπιγέγραπται, Διόνυσος ὁ Σεμέλης, καὶ Διὸς, ἀπ' Ἰνδῶν Ἀπόλλωνι Δελφῷ. Ἰνδῶν δὲ οἱ περὶ Καύκασον, καὶ Κωφῆνα ποταμὸν, ἐπηλύτην αὐτὸν Ἀσσύριόν φασιν ἐλθεῖν, τὰ τοῦ Θηβαίου εἰδότα. οἱ δὲ τὴν Ἰνδοῦ τε, καὶ Ὑδραώτου μέσην νεμόμενοι, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἤπειρον, ἣ δὴ ἐς ποταμὸν Γάγγην τελευτᾷ, Διόνυσον γενέσθαι ποταμοῦ παῖδα Ἰνδοῦ λέγουσι· ᾧ φοιτήσαντα τὸν ἐκ Θηβῶν ἐκεῖνον, θύρσου τε ἅψασθαι, καὶ δοῦναι ὀργίοις, εἰπόντα ὡς εἴη Διὸς, καὶ τῷ τοῦ πατρὸς ἐμβιῴη μηρῷ, τόκου ἕνεκα. μηρόν τε εὑρέσθαι παρ' αὐτοῦ ὄρος, ᾧ προσβέβηκεν ἡ Νύσα. καὶ τὴν Νύσαν τῷ Διονύσῳ ἐκφυτεῦσαι, ἀπαγαγόντα ἐκ Θηβῶν τὸ γόνυ τῆς ἀμπέλου, οὗ καὶ Ἀλέξανδρον ὀργιάσαι. οἱ δὲ τὴν Νύσαν οἰκοῦντες, οὔ φασι τὸν Ἀλέξανδρον ἀνελθεῖν ἐς τὸ ὄρος, ἀλλ' ὁρμῆσαι μὲν, ἐπειδὴ φιλότιμός τε ἦν, καὶ ἀρχαιολογίας ἥττων, δείσαντα δὲ μὴ ἐς ἀμπέλους παρελθόντες οἱ Μακεδόνες, ἃς χρόνου ἤδη οὐχ ἑωράκεσαν, ἐς πόθον τῶν οἴκοι ἀπενεχθῶσιν, ἢ ἐπιθυμίαν τινὰ οἴνου ἀναλάβωσιν, εἰθισμένοι ἤδη τῷ ὕδατι, παραλλάξαι τὴν Νύσαν, εὐξάμενον τῷ Διονύσῳ, καὶ θύσαντα ἐν τῇ ὑπωρείᾳ. καὶ γιγνώσκω μὲν οὐκ ἐς χάριν ταῦτα ἐνίοις γράφων, ἐπειδὴ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες, οὐδὲ ταῦτα ἐς τὸ ἀληθὲς ἀνέγραψαν. δεῖ δὲ ἀληθείας ἐμοί γε, ἧς εἰ κἀκεῖνοι ἐπῄνεσαν, οὐκ ἂν ἀφείλοντο καὶ τοῦδε τοῦ ἐγκωμίου τὸν Ἀλέξανδρον. τὸ γὰρ ἀνελθεῖν ἐς τὸ ὄρος, καὶ βακχεῦσαι αὐτὸν, ἃ ἐκεῖνοι λέγουσι, μεῖζον οἶμαι τὸ ὑπὲρ καρτερίας τῆς στρατοῦ μὴ δὲ ἀναβῆναι. τὴν δὲ Ἄορνον πέτραν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν τῆς Νύσης, ἰδεῖν μὲν οὔ φησιν ὁ Δάμις, ἐν ἐκβολῇ γὰρ κεῖσθαι τῆς ὁδοῦ, καὶ δεδιέναι τὸν ἡγεμόνα, ἐκτραπέσθαι ποι παρὰ τὸ εὐθὺ, ἀκοῦσαι δὲ ὡς ἁλῶναι μὲν Ἀλεξάνδρῳ γένοιτο, Ἄορνος δὲ ὀνομάζοιτο, οὐκ ἐπειδὴ στάδια πεντεκαίδεκα ἀνέστηκε, πέτονται γὰρ καὶ ὑπὲρ ταῦτα οἱ ἱεροὶ ὄρνιθες, ἀλλ' ἐν κορυφῇ τῆς πέτρας ῥῆγμα εἶναί φασι, τοὺς ὑπερπετομένους τῶν ὀρνίθων ἐπισπώμενον, ὥσπερ Ἀθήνῃσί τε ἰδεῖν ἔστιν ἐν προδόμῳ τοῦ Παρθενῶνος, καὶ πολλαχοῦ τῆς Φρυγῶν, καὶ Λυδῶν γῆς· ὑφ' οὗ τὴν πέτραν Ἄορνον κεκλῆσθαί τε, καὶ εἶναι. ἐλαύνοντες δὲ ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν, παιδὶ ἐντυγχάνουσι τρισκαιδέκατά που ἔτη γεγονότι, ἐπ' ἐλέφαντος ὀχουμένῳ, καὶ παίοντι τὸ θηρίον. ἐπεὶ δὲ ἐθαύμασαν ἰδόντες, τί ἔργον ἔφη ὦ Δάμι ἀγαθοῦ ἱππέως; τί δ' ἄλλο εἶπεν, ἢ ἱζήσαντα ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἄρχειν τε αὐτοῦ, καὶ τὸν χαλινὸν στρέφειν, καὶ κολάζειν ἀτακτοῦντα, καὶ προορᾶν ὡς μὴ ἐς βόθρον, ἢ τάφρον, ἢ χάσμα κατενεχθείη ὁ ἵππος, ὅτε δι' ἕλους, ἢ πηλώδους χωρίου. ἄλλο δὲ οὐδὲν ὦ Δάμι ἀπαιτήσομεν ἔφη τὸν ἀγαθὸν ἱππέα; νὴ Δί' εἶπε, τό γε ἀνασπεύδοντι μὲν τῷ ἵππῳ, πρὸς τὸ σιμὸν ἐφεῖναι τὸν χαλινὸν, κατὰ πρανοῦς δὲ ἰόντι, μὴ ξυγχωρεῖν, ἀλλ' ἀνθέλκειν, καὶ τὸ καταψῆσαι δὲ ὦτα, ἢ τὴν χαίτην, καὶ μὴ ἀεὶ ἡ μάστιξ, σοφοῦ ἔμοιγε δοκεῖ ἱππέως, καὶ ἐπαινοίην ἂν αὐτὸν ὧδε ὀχούμενον. τῷ δὲ δὴ μαχίμῳ τε, καὶ πολεμιστηρίῳ, τίνων δεῖ; τῶν γε αὐτῶν ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε. καὶ προσέτι τοῦ τύπτειν, τοῦ βάλλειν τε, καὶ φυλάττεσθαι. καὶ τὸ ἐπελάσαι δὲ, καὶ τὸ ἀπελάσαι, καὶ τὸ ἀνελάσαι πολεμίους, καὶ μὴ ἐᾶν ἐκπλήττεσθαι τὸν ἵππον, ὅτε δουπήσειεν ἀσπὶς, ἢ ἀστράψειαν αἱ κόρυθες, καὶ παιανιζόντων τε, καὶ ἀλαλαζόντων βοὴ γένοιτο, σοφίᾳ οἶμαι ἱππικῇ πρόσκειται. τί οὖν ἔφη τὸν ἐπὶ τοῦ ἐλέφαντος ἱππέα, τί φήσεις; πολλῷ ἔφη θαυμασιώτερον Ἀπολλώνιε. τὸ γὰρ θηρίῳ τηλικούτῳ ἐπιτετάχθαι τηλίκον τε ὄντα, καὶ εὐθύνειν αὐτὸ καλαύροπι, ἣν ὁρᾷς αὐτὸν ἐμβαλόντα τῷ ἐλέφαντι, ὥσπερ ἄγκυραν, καὶ μήτε τὴν ὄψιν τοῦ θηρίου δεδιέναι, μήτε τὸ ὕψος, μήτε τὴν ῥώμην τοσαύτην οὖσαν, δαιμόνιον ἔμοιγε

δοκεῖ. καὶ οὐδ' ἂν ἐπίστευσα μὰ τὴν Ἀθηνᾶν, εἰ ἑτέρου ἤκουσα. τί οὖν ἔφη, εἰ ἀποδόσθαι τις ἡμῖν τὸν παῖδα βούλοιτο, ὠνήσῃ αὐτὸν ὦ Δάμι; νὴ Δί' εἶπε, πάντων γε ἐμαυτοῦ πάντων. τὸ γὰρ ὥσπερ ἀκρόπολιν κατειληφότα διασώζειν θηρίου μεγίστου, ὃν ἡ γῆ βόσκει, ἐλευθέρας ἔμοιγε δοκεῖ φύσεως, καὶ λαμπρᾶς εἶναι. τί οὖν χρήσει τῷ παιδὶ ἔφη, εἰ μὴ καὶ τὸν ἐλέφαντα ὠνήσῃ; τῇ τε οἰκίᾳ ἔφη ἐπιστήσω τῇ ἐμαυτοῦ, καὶ τοῖς οἰκέταις. καὶ πολλῷ βέλτιον τούτων ἢ ἐγὼ, ἄρξει. σὺ δὲ οὐχ ἱκανὸς ἔφη τῶν σεαυτοῦ ἄρχειν; ὅν γε εἶπε καὶ σὺ τρόπον ὦ Ἀπολλώνιε, καταλιπὼν γὰρ τἀμὰ, περίειμι ὥσπερ σὺ, φιλομαθῶν, καὶ περιφρονῶν τὰ ἐν τῇ ξένῃ. εἰ δὲ πρίαιο τὸν παῖδα, καὶ ἵππω σοι γενοίσθην, ὁ μὲν, ἁμιλλητήριος, ὁ δὲ, πολεμικὸς, ἀναβιβάσῃ αὐτὸν ὦ Δάμι ἐπὶ τοὺς ἵππους; ἐπὶ μὲν τὸν ἁμιλλητήριον εἶπεν ἴσως ἂν, ἐπειδὴ καὶ ἑτέρους ὁρῶ. τὸν δὲ μάχιμόν τε, καὶ ὁπλιτεύοντα, πῶς ἂν ἀναβαίνοι οὗτος; οὔτε γὰρ ἀσπίδα δύναιτ' ἂν φέρειν, ἣν δεῖ τοῖς ἱππεύουσιν, οὔτ' ἂν θώρακα, ἢ κράνος. αἰχμὴν δὲ πῶς οὗτος, ὃς οὐδὲ ἄξονα βέλους, ἢ τοξεύματος κραδαίνοι ἂν, ψελλιζόμενος ὡς τὸ εἰκὸς ἔτι; ἕτερον οὖν τι ἔφη ὦ Δάμι ἐστὶν, ὃ τὸν ἐλέφαντα τοῦτον ἡνιοχεῖ, καὶ πέμπει. καὶ οὐχ ὁ ἡνίοχος οὗτος, ὃν σὺ μονονουχὶ προσκυνεῖς ὑπὸ θαύματος; τοῦ δὲ, εἰπόντος τί ἂν εἴη τοῦτο Ἀπολλώνιε, ὁρῶ γὰρ ἐπὶ τοῦ θηρίου, πλὴν τοῦ παιδὸς, οὐδὲν ἕτερον, τὸ θηρίον ἔφη τοῦτο εὐπειθές τι παρὰ πάντας ἐστί. καὶ ἐπειδὰν ἅπαξ ἀναγκασθῇ ὑπὸ ἄνθρωπον ζῆν, ἀνέχεται τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου πάντα, καὶ ὁμοιοῦσθαι ἐπιτηδεύει τὴν πρὸς αὐτόν. χαίρει τε σιτούμενον ἀπὸ τῆς χειρὸς, ὥσπερ οἱ μικροὶ τῶν κυνῶν. προσιόντα τε, τῇ προνομαίᾳ αἰκάλλει, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐς τὴν φάρυγγα ἐσθέντα ἀνέχεται, καὶ κέχηνεν, ἐφ' ὅσον τῷ ἀνθρώπῳ δοκεῖ, καθάπερ ἐν τοῖς νομάσιν ἑωρῶμεν. νύκτωρ δὲ λέγεται τὴν δουλείαν ὀλοφύρεσθαι, μὰ Δί' οὐ τετριγὸς, ὁποῖον εἴωθεν, ἀλλ' οἰκτρόν τε, καὶ ἐλεεινὸν ἀνακλᾶον. εἰ δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐπισταίη ὀδυρομένῳ ταῦτα, ἴσχει τὸν θρῆνον ὁ ἐλέφας, ὥσπερ αἰδούμενος. αὐτὸς δὴ ἑαυτοῦ ὦ Δάμι ἄρχει, καὶ ἡ πειθὼ αὐτὸν ἡ τῆς φύσεως, ἄγει μᾶλλον, ἢ ὁ ἐπικείμενός τε, καὶ ἀπευθύνων. ἐπὶ δὲ τὸν Ἰνδὸν ἐλθόντες, ἀγέλην ἐλεφάντων ἰδεῖν φασι περαιουμένους τὸν ποταμὸν, καὶ τάδε ἀκοῦσαι περὶ τοῦ θηρίου, ὡς οἱ μὲν, αὐτῶν, ἕλειοι. οἱ δ' αὖ, ὄρειοι. καὶ τρίτον ἤδη γένος, πεδινοί εἰσιν. ἁλίσκονταί τε ἐς τὴν τῶν πολεμικῶν χρείαν. μάχονται γὰρ δὴ ἐπεσκευασμένοι πύργους, οἵους κατὰ δέκα, καὶ πεντεκαίδεκα ὁμοῦ τῶν Ἰνδῶν δέξασθαι, ἀφ' ὧν τοξεύουσί τε, καὶ ἀκοντίζουσιν οἱ Ἰνδοὶ, καθάπερ ἐκ πυλῶν βάλλοντες. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ θηρίον χεῖρα τὴν προνομαίαν ἡγεῖται, καὶ χρῆται αὐτῇ ἐς τὸ ἀκοντίζειν. ὅσον δὲ ἵππου νισαίου μείζων ὁ Λιβυκὸς ἐλέφας, τοσοῦτον τῶν ἐκ Λιβύης οἱ Ἰνδοὶ μείζους. περὶ δὲ ἡλικίας τοῦ ζώου, καὶ ὡς μακροβιώτατοι, εἴρηται μὲν καὶ ἑτέροις. ἐντυχεῖν δὲ καὶ οὗτοι φασὶν ἐλέφαντι περὶ Τάξιλα, μεγίστην τῶν ἐν Ἰνδοῖς πόλιν, ὃν μυρίζειν τε οἱ ἐπιχώριοι, καὶ ταινιοῦν. εἶναι γὰρ δὴ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὸ Πώρου μεμαχημένων ἕνα τοῦτον. ὃν, ἐπειδὴ προθύμως ἐμεμάχητο, ἀνῆκεν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ ἡλίῳ. εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ χρυσοῦς ἕλικας περὶ τοῖς ὀδοῦσιν, εἴτε κέρασι, καὶ γράμματα ἐπ' αὐτῶν ἑλληνικὰ, λέγοντα, Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς, τὸν Αἴαντα τῷ ἡλίῳ. ὄνομα γὰρ τοῦτο τῷ ἐλέφαντι ἔθετο, μεγάλα ἀξιώσας μέγαν. ξυνεβάλλοντο δὲ οἱ ἐπιχώριοι πεντήκοντα εἶναι, καὶ τριακόσια ἔτη μετὰ τὴν μάχην, οὔπω λέγοντες καὶ ὁπόσα γεγονὼς ἐμάχετο. Ἰόβας δὲ ὡς ἦρξέ ποτε τοῦ Λιβυκοῦ ἔθνους, φησὶ μὴ ξυμπεσεῖν ἀλλήλοις ἐπ' ἐλεφάντων πάλαι Λιβυκοὺς ἱππέας, εἶναι δὲ τοῖς μὲν, πύργον ἐς τοὺς ὀδόντας κεχαραγμένον, τοῖς δὲ, οὐδέν. νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὴν μάχην, ἡττηθῆναι μὲν τοὺς ἐπισήμους φησὶ, φυγεῖν δὲ ἐς τὸν Ἄτλαντα τὸ ὄρος, αὐτὸς ἑλεῖν τετρακοσίοις μήκει ἐτῶν ὕστερον τῶν διαφυγόντων ἕνα, καὶ τὸ ἐπίσημον, εἶναι αὐτῷ κοῖλον, καὶ οὔπω περιτετριμμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου. οὗτος ὁ Ἰόβας, τοὺς ὀδόντας κέρατα ἡγεῖται, τῷ φύεσθαι μὲν αὐτοὺς ὅθεν περ οἱ κρόταφοι, παραθήγεσθαι δὲ μηδενὶ ἑτέρῳ, μένειν δὲ ὡς ἔφυσαν, καὶ μὴ ὅπερ οἱ ὀδόντες, ἐκπίπτειν, εἶτα φύεσθαι. ἐγὼ δὲ οὐ προσδέχομαι τὸν λόγον. κέρατά τε γὰρ εἰ μὴ πάντα, τά γε τῶν ἐλάφων ἐκπίπτει, καὶ ἀναφύεται. ὀδόντες δὲ, οἱ μὲν, τῶν ἀνθρώπων ἐκπεσοῦνται, καὶ ἀναφύσονται πάντες. ζῴων δὲ ἂν οὐδενὶ ἑτέρῳ χαυλιόδους ἂν, ἢ κυνόδους αὐτομάτως ἐκπέσοι, οὐδὲ ἂν ἐπανέλθοι ἐκπεσών. ὅπλου γὰρ ἕνεκα, ἡ φύσις ἐμβιβάζει αὐτοὺς ἐς τὰς γένυς. καὶ ἄλλως, τὰ κέρατα γραμμὴν ἀποτορνεύει κύκλῳ πρὸς τῇ ῥίζῃ κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, ὡς αἶγές τε δηλοῦσι, καὶ ποίμναι, καὶ βόες. ὀδοὺς δὲ λεῖος ἐκφύεται. καὶ ἢν μὴ πηρώσῃ τι αὐτὸν, τοιόσδε ἀεὶ μένει. μετέχει γὰρ τῆς λιθώδους ὕλης τε, καὶ οὐσίας. καὶ μὴν καὶ τὸ κερασφορεῖν περὶ τὰ δίχηλα τῶν ζῴων, μόνα ἕστηκε. τὸ δὲ ζῷον τοῦτο, πεντώνυχον, καὶ πολυχιδὲς τὴν βάσιν. ὃ δεῖ τὸ μὴ ἐσφίγχθαι χηλαῖς, ὥσπερ ἐν ὑγρῷ ἕστηκε. καὶ τοῖς μὲν κερασφόροις ἅπασιν ὑποβάλλουσα ἡ φύσις ὀστᾶ σηραγγώδη, περιφύει τὸ κέρας ἔξωθεν. τὸ δὲ τῶν ἐλεφάντων, πλῆρες ἀποφαίνει, καὶ ὅμοιον. ἀνακτύξαντι δὲ, σύριγξ αὐτὸ λεπτὴ

ἤθη πη μέσον, ὥσπερ τοὺς ὀδόντας. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν τῶν ἑλείων ὀδόντες, πελιδνοί, καὶ μανοί, καὶ χαλεποὶ ἐς τὸ ἐργάζεσθαι· πολλαχοῦ μὲν γὰρ αὐτῶν ὑποδεδύκασι σήραγγες, πολλαχοῦ δὲ ἀνεστᾶσι χάλαζαι, μὴ ξυγχωροῦσαι τῇ τέχνῃ. οἱ δὲ τῶν ὀρείων, μείους μὲν, ἢ οὗτοι, λευκοὶ δὲ ἱκανῶς, καὶ δύσεργον περὶ αὐτοὺς οὐδέν· ἄριστοι δὲ οἱ τῶν πεδινῶν ὀδόντες· μέγιστοί τε γὰρ, καὶ λευκότατοι, καὶ ἀναπτύξαι ἡδεῖς. καὶ γίγνονται πᾶν ὅ, τι ἂν ἐθέλῃ ἡ χείρ. εἰ δὲ καὶ ἤθη ἐλεφάντων χρὴ ἀναγράφειν, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἑλῶν ἁλισκομένους, ἀνοήτους ἡγοῦνται, καὶ κούφους Ἰνδοί· τοὺς δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν, κακοήθεις τε, καὶ ἐπιβουλευτάς. καὶ ἢν μὴ δέωνταί τινος, οὐ βεβαίους τοῖς ἀνθρώποις. οἱ πεδινοὶ δὲ, χρηστοί τε εἶναι λέγονται, καὶ εὐάγωγοι, καὶ μιμήσεως ἐρασταί· γράφουσι γοῦν, καὶ ὀρχοῦνται, καὶ παρασαλεύουσι πρὸς αὐλὸν, καὶ πηδῶσιν ἀπὸ τῆς γῆς ἐκεῖνοι. ἰδὼν δὲ τοὺς ἐλέφαντας ὁ Ἀπολλώνιος τὸν Ἰνδὸν περαιουμένους, ὅσοι δὲ ἦσαν τριάκοντα, καὶ χρωμένους ἡγεμόνι τῷ μικροτάτῳ σφῶν, καὶ τοὺς μείζους αὐτῶν ἀνειληφότας τοὺς αὐτῶν πώλους ἐπὶ τὰς τῶν ὀδόντων προβολάς, τάς τε προβοσκίδας ἐπεζευχότας δεσμοῦ ἕνεκα, ταῦτα μὲν ἔφη ὦ Δάμι, οὐδενὸς ἐπιτάττοντος αὐτοῖς, ἀφ᾽ αὑτῶν οὗτοι δρῶσι ξυνέσει τε, καὶ σοφίᾳ πράττουσι· καὶ ὁρᾷς ὡς παραπλησίως τοῖς σκευαγωγοῦσιν ἀνειλήφασι τοὺς πώλους, καὶ καταδησάμενοι αὐτοὺς ἄγουσιν; ὁρῶ ἔφη Ἀπολλώνιε, ὡς σοφῶς τε αὐτὸ, καὶ ξυνετῶς πράττουσι. τί οὖν βούλεται τὸ εὔηθες ἐκεῖνο φρόντισμα τοῖς διαλεγομένοις, φυσικὴ ἢ μὴ, ἡ πρὸς τὰ τέκνα εὔνοιά ἐστιν; ταυτὶ γὰρ καὶ ἐλέφαντες ἤδη βοῶσιν, ὡς παρὰ τῆς φύσεως αὐτοῖς ἥκει. οὐ γὰρ δὴ παρ᾽ ἀνθρώπων μεμαθήκασιν αὐτὸ, ὥσπερ τὰ ἄλλα, οἵ γε μηδὲ ξυμβεβιώκασί πω ἀνθρώποις, ἀλλὰ φύσει κέκτηνται τὸ φιλεῖν, ἃ ἔτεκον, προνοοῦνταί τε αὐτῶν, καὶ παιδοτροφοῦσι. καὶ μὴ τοὺς ἐλέφαντας εἴπῃς ὦ Δάμι, σοφὸν γὰρ τὸ ζῷον, δεύτερον ἀνθρώπου τὰ πολλὰ κατὰ ξύνεσίν τε, καὶ βουλάς, ἀλλὰ τάς τε ἄρκτους ἐνθυμοῦμαι μᾶλλον, ὡς ἀγριώταται θηρίων οὖσαι, πάνθ᾽ ὑπὲρ τῶν σκύμνων πράττουσι, τούς τε λύκους, ὡς ἀεὶ προσκείμενοι τῷ ἁρπάζειν, ἡ μὲν θήλεια, φυλάττει ἃ ἔτεκεν. ὁ δὲ ἄρρην, ὑπὲρ σωτηρίας τῶν σκυλάκων, ἀπάγει αὐτῇ σῖτον. τάς τε παρδάλεις ὡσαύτως, αἳ διὰ θερμότητα χαίρουσι, τῷ γίγνεσθαι μητέρες· δεσπόζειν γὰρ δὴ τότε βούλονται τῶν ἀρρένων, καὶ τοῦ οἴκου ἄρχειν. οἱ δὲ, ἀνέχονται τὸ ἐξ αὐτῶν πᾶν, ἡττώμενοι τοῦ τόκου. λέγεται δέ τις καὶ περὶ τῶν λεαινῶν λόγος, ὡς ἐραστὰς μὲν ποιοῦνται τοὺς παρδάλεις, καὶ δέχονται αὐτοὺς ἐπὶ τὰς εὐνὰς τῶν λεόντων ἐς τὰ πεδία, τῆς δὲ γαστρὸς ὥραν ἀγούσης, ἀναφεύγουσιν ἐς τὰ ὄρη, καὶ τὰ τῶν παρδάλεων ἤθη· στικτὰ γὰρ τίκτουσι. διὸ κρύπτουσιν αὐτὰ, καὶ θηλάζουσιν ἐν σκολιαῖς λόχμαις, πλασάμεναι ἀφημερεύειν πρὸς θήραν. εἰ γὰρ φωράσειαν ταυτὶ οἱ λέοντες, διασπῶνται τοὺς σκύμνους, καὶ ξαίνουσι τὴν σπορὰν ὡς νόθον. ἐντυχεῖς δήπου καὶ τῶν ὁμηρείων λεόντων ἑνί, ὡς ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ σκύμνων δεινὸν βλέπει, καὶ ῥώννυσιν ἑαυτὸν μάχης ἅπτεσθαι. καὶ τὴν τίγριν δὲ, χαλεπωτάτην οὖσαν, φασὶν ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, καὶ περὶ τὴν θάλατταν τὴν ἐρυθρὰν ἐπὶ τὰς ναῦς ἵεσθαι, τοὺς σκύμνους ἀπαιτοῦσαν, καὶ ἀπολαβοῦσαν μὲν, ἀπιέναι χαίρουσαν. εἰ δὲ ἀποπλεύσειαν, ὠρύεσθαι αὐτὴν πρὸς τῇ θαλάττῃ, καὶ ἀποθνήσκειν ἐνίοτε. τὰ δὲ τῶν ὀρνίθων, τίς οὐκ οἶδεν, ὡς ἀετοὶ μὲν, καὶ πελαργοὶ, καλιὰς οὐκ ἂν πήξαιντο, μὴ πρότερον αὐταῖς ἐναρμόσαντες, ὁ μὲν, τὸν ἀετίτην λίθον, ὁ δὲ, τὸν λυχνίτην ὑπὲρ τῆς ὠογονίας, καὶ τοῦ μὴ πελάζειν σφίσι τοὺς ὄφεις. κἂν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ σκοπῶμεν, τοὺς δελφῖνας, οὐκ ἂν θαυμάσαιμεν, εἰ χρηστοὶ ὄντες, φιλοτεκνοῦσι. φαλαίνας δὲ, καὶ φώκας, καὶ τὰ ζῳοτόκα ἔθνη, πῶς οὐ θαυμασόμεθα; εἰ φώκην μὲν, ἣν εἶδον ἐγὼ ἐν Αἰγαῖς καθειργμένην ἐς κυνηγία, οὕτως ἐπένθησεν ἀποθανόντα τὸν σκύμνον, ὃν ἐν τῷ οἰκίσκῳ ἀπεκύησεν, ὡς μὴ προσδέξασθαι τριῶν ἡμερῶν σῖτον, καίτοι βορωτάτη θηρίων οὖσα. φάλαινα δὲ, ἐς τοὺς χηραμοὺς τῆς φάρυγγος ἀναλαμβάνει τοὺς σκύμνους, ἐπειδὰν φεύγῃ τι ἑαυτῆς μεῖζον. καὶ ἔχιδνα ὤφθη ποτὲ τοὺς ὄφεις οὓς ἀπέτεκε λιχμωμένη, καὶ θεραπεύουσα ἐκείνη τῇ γλώττῃ. μὴ γὰρ δεχώμεθα ὦ Δάμι τὸν εὐήθη λόγον, ὡς ἀμήτορες οἱ τῶν ἐχιδνῶν τίκτονται. τουτὶ γὰρ οὐδὲ ἡ φύσις ξυγκεχώρηκεν, οὔτε ἡ πεῖρα. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Δάμις, ξυγχωρεῖς οὖν ἔφη τὸν Εὐριπίδην ἐπαινεῖν ἐπὶ τῷ ἰαμβείῳ τούτῳ, ὅ τι ποιεῖται αὐτῷ ἡ Ἀνδρομάχη λέγουσα, ἅπασι δ᾽ ἀνθρώποις ἄρ᾽ ἦν ψυχὴ τέκνα; ξυγχωρῶ ἔφη. σοφῶς γὰρ, καὶ δαιμονίως εἴρηται. πολὺ δ᾽ ἂν σοφώτερόν τε, καὶ ἀληθέστερον εἶχεν, εἰ περὶ πάντων ζῴων ὕμνητο. ἔοικας ἔφη Ἀπολλώνιε μεταγράφειν τὸ ἰαμβεῖον, ἵν᾽ οὕτως ᾄδοιμεν, ἅπασι δὲ ζῴοις ἄρ᾽ ἦν ψυχὴ τέκνα. καὶ ἕπομαί σοι· βέλτιον γάρ. ἀλλ᾽ ἐκεῖνό μοι εἰπὲ, οὐκ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἔφαμεν σοφίαν εἶναι περὶ τοὺς ἐλέφαντας, καὶ νοῦν, περὶ ἃ πράττουσι; καὶ εἰκότως γε εἶπεν ὦ Δάμι ἔφαμεν. εἰ γὰρ μὴ νοῦς ἐκυβέρνα τόδε τὸ θηρίον, οὔτ᾽ ἂν αὐτὸ διεγίγνετο, οὔτ᾽ ἂν τὰ ἔθνη, ἐν οἷς γίγνεται. τί οὖν ἔφη οὕτως ἀμαθῶς, καὶ οὐ πρὸς τὸ χρήσιμον ἑαυτοῖς τὴν διάβασιν ποιοῦνται; ἡγεῖται μὲν γὰρ ὡς ὁρᾷς ὁ μικρότατος,

ἔσται δὲ αὐτῶν ποσὸν ὀλίγον μείζων, ἅτε ὑπὸ τούτων, ἕτερος. καὶ οἱ μέγιστοι κατ' αὐτὸ πάντες ἐλθεῖν δὲ που τὸν ἐναντίον τρόπον αὐτοὺς περιβάλλειν, καὶ τοὺς μεγίστους, τείχη, καὶ προβλήματα ἑαυτῶν ποιεῖσθαι. ἀλλ' ὦ Δάμι ἔφη, πρῶτον μὲν ὑποφθέγγῃ ἐοικότα διώξεσιν ἀνθρώποις, οἷς που καὶ ἐντυγχάνομεν, ἑπομένους τῷ ἔχειν· πρὸς δὲ τοὺς ἐπικειμένους, ἔχειν τὰ κατὰ νώτου πεφράχθαι μᾶλλον, ὥσπερ ἐν τοῖς πολέμοις. καὶ δοκεῖ τακτικώτατον εἶναι τοῦ θείου. ἔπειτα ἡ διάβασις, εἰ μὲν προδιέβαινον οἱ μέγιστοι σφῶν, οὔπω τεκμαίρεσθαι παρεῖχον ἂν τοῦ ὕδατος, εἰ διαβήσονται πάντες· τοῖς μὲν γὰρ εὔπορός τε, καὶ ῥᾳδία ἡ περαίωσις, ὑψηλοτάτοις οὖσι· τοῖς δέ, χαλεπή τε, καὶ ἄπορος, μὴ ὑπεραίρουσι τοῦ ῥεύματος. διελθὼν δὲ ὁ σμικρότατος, τὸ ἄλυπον ἤδη καὶ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνεύει. καὶ ἄλλως, οἱ μὲν μείζους προεσβαίνοντες, κοιλότερον ἂν τὸν ποταμὸν ἀποφαίνοιεν τοῖς σμικροῖς. ἀνάγκη γὰρ συνιζάνειν τὴν ἰλὺν ἐς βόθρους, διά τε βαρύτητα τοῦ θηρίου, διά τε παχύτητα τῶν ποδῶν. οἱ δ' ἐλάττους, οὐδὲν ἂν βλάπτοιεν τὴν τῶν μειζόνων διαπορείαν, ἧττον ἐμβοθρεύοντες. ἐγὼ δὲ εὗρον ἐν τοῖς Ἰόβα λόγοις, ὡς καὶ ξυλλαμβάνουσιν ἀλλήλοις ἐν τῇ θήρᾳ, καὶ προΐστανται τοῦ ἀπειπόντος· κἂν ἐξέλωνται αὐτὸν τὸ δάκρυον, τῆς ἀλόης ἐπαλείφουσι, τοῖς θαύμασι περιεστῶτες, ὥσπερ ἰατροί. πολλὰ τοιαῦτα ἐφιλοσοφεῖτο αὐτοῖς, ἀφορμὰς ποιουμένοις τὰ λόγου ἄξια. τὰ δὲ Νεάρχῳ τε, καὶ Πυθαγόρᾳ περὶ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ εἰρημένα, ὡς ἐκβάλλει μὲν ἐς τὸν Ἰνδὸν οὗτος, ζῶσι δὲ ὄφεις ἑβδομήκοντα πηχῶν μῆκος, τοιαῦτα εἶναί φασιν, ὁποῖα εἴρηται. καὶ ἀνακείσθω μοι ὁ λόγος ἐς τοὺς δράκοντας, ὧν ὁ Δάμις ἀφηγεῖται τὴν θήραν. ἀφικόμενοι δὲ ἐπὶ τὸν Ἰνδόν, καὶ πρὸς διαβάσει τοῦ ποταμοῦ ὄντες, ἤροντο τὸν Βαβυλώνιον εἴ τι τοῦ ποταμοῦ εἰδείη, διαβάσεως πέρι ἐρωτῶντες. ὁ δέ, οὔπω ἔφη πεπλευκέναι αὐτόν, οὐδὲ γινώσκειν ὁπόθεν πλεῖται. τί οὖν ἔφασαν οὐκ ἐμισθώσω ἡγεμόνα; ὅτι ἔστιν ἔφη ὁ ἡγησόμενος. καὶ ἅμα ἐδείκνυ τινὰ ἐπιστολὴν ὡς δεῖ πράξουσαν, ὅτε δὴ καὶ Οὐαρδάνην τῆς τε φιλανθρωπίας, τῆς ἐπιμελείας, ὑπερηγάσθαί φασι. πρὸς γὰρ τὸν ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ σατράπην ἔπεμψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, καίτοι μὴ ὑποκείμενον τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ, εὐεργεσίας ἀναμιμνήσκων αὐτόν. καὶ χάριν μὲν οὐκ ἂν ἐπ' ἐκείνῃ ἀπαιτήσειν φάσκων, οὐ γὰρ εἶναι πρὸς τοῦ ἑαυτοῦ τρόπου τὸ ἀνταπαιτεῖν, Ἀπολλώνιον δ' ὑποδεξαμένῳ, καὶ πέμψαντι οἷ βούλεται, χάριν ἂν γνῶναι. χρυσίον δὲ τῷ ἡγεμόνι ἔδωκεν, ἵν' εἰ δεηθέντα τὸν Ἀπολλώνιον αἴσθοιτο, δοίη τοῦτο, καὶ μὴ ἐς ἄλλου χεῖρα βλέψειεν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἰνδὸς ἔλαβε, μεγάλως τι ἀξιοῦσθαι ἔφη, καὶ φιλοτιμήσεσθαι περὶ τὸν ἄνδρα μεῖον οὐδέν, ἢ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἔγραφε. καὶ τήν τε ναῦν τὴν σατραπίδα ἔδωκεν αὐτῷ ἐμβῆναι, πλοῖά τε ἕτερα, ἐφ' ὧν οἱ κάμηλοι ἐκομίζοντο, ἡγεμόνα τε τῆς γῆς πάσης, ἣν ὁ Ὑδραώτης ὁρίζει, πρός τε τὸν βασιλέα τὸν ἑαυτοῦ ἔγραψε, μὴ χείρω αὐτὸν Οὐαρδάνου γενέσθαι περὶ ἄνδρα Ἕλληνά τε, καὶ θεῖον. τὸν μὲν δὴ Ἰνδὸν ὧδε ἐπεραιώθησαν, σταδίους μάλιστα τετταράκοντα. τὸ γὰρ πλώϊμον αὐτοῦ, τοσοῦτον. περὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου, τάδε γράφουσιν· ἄρχεσθαι μὲν ἐκ τοῦ Καυκάσου μείζω αὐτόθεν, ἢ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ποταμοὶ πάντες. προχωρεῖν δὲ πολλοὺς τῶν ναυσιπόρων ἑαυτοῦ ποιούμενον. ἀδελφὰ δὲ τῷ Νείλῳ πράττοντά τε, τῇ Ἰνδικῇ ἐπιχεῖσθαι, γῆν τε ἐπάγειν τῇ γῇ, καὶ παρέχειν Ἰνδοῖς τὸν Αἰγυπτίων τρόπον σπείρειν. χιόνας δ' Αἰθιοπικῶν τε, καὶ Καταδούπων ὀρῶν ἀντιλέγειν μὲν οὐκ ἀξιῶ διὰ τοὺς εἰπόντας, οὐ μὴν ξυντίθεμαί γε, λογιζόμενος τὸν Ἰνδόν, ὡς ταὐτὸν τῷ Νείλῳ ἐργάζεται, μὴ νιφομένης τῆς ὑπὲρ αὐτὸν χώρας. καὶ ἄλλως, τὸν θεὸν οἶδα τὰ ἔσχατα τῆς γῆς ξυμπάσης, Αἰθίοπάς τε, καὶ Ἰνδοὺς ἀποφαίνοντα, μελαίνοντά τε τοὺς μὲν ἀρχομένου ἡλίου, τοὺς δὲ λήγοντος, ὅπως ἂν ξυνέβαινε περὶ τοὺς ἀνθρώπους, εἰ μὴ καὶ τὸν χειμῶνα ἐθάλποντο. ἣν δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος θάλπει γῆν ἥλιος, πῶς ἄν τις ἡγοῖτο νίφεσθαι; πῶς δ' ἂν τὴν χιόνα χορηγὸν τοῖς ἐκεῖ ποταμοῖς γίνεσθαι, τοῦ ὑπεραίρειν τὰ σφῶν αὐτῶν μέτρα; εἰ δὲ καὶ φοιτᾶν χιόνα ἐς τὰ οὕτω πρόσειλα, πῶς ἂν αὐτὴν ἐς τοσόνδε ἀναχυθῆναι πέλαγος; πῶς δ' ἂν ἀρκέσαι ποταμῷ βυθίζοντι Αἴγυπτον; κομιζόμενοι δὲ διὰ τοῦ Ἰνδοῦ, πολλοῖς μὲν ποταμίοις ἵπποις ἐντυχεῖν φασι, πολλοῖς δὲ κροκοδείλοις, ὥσπερ οἱ τὸν Νεῖλον πλέοντες. λέγουσι δὲ καὶ ἄνθη τῷ Ἰνδῷ εἶναι, οἷα τοῦ Νείλου ἀναφύεται. καὶ τὰς ὥρας, αἳ περὶ τὴν Ἰνδικήν εἰσι, χειμῶνος μὲν ἀλεεινὰς εἶναι, θέρους δὲ πνιγηράς. πρὸς δὲ τοῦτο, ἄριστα μεμηχανῆσθαι τῷ δαίμονι· τὴν γὰρ χώραν αὐτοῖς θαμὰ ὕεσθαι. φασὶ δὲ καὶ ἀκοῦσαι τῶν Ἰνδῶν, ὡς ἀφικνοῖτο μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὅτε ἀναβιβάζοιεν ὧραι, θύοι δὲ αὐτῷ ταύρους τε, καὶ ἵππους μέλανας. τὸ γὰρ λευκόν, ἀτιμότερον Ἰνδοὶ τίθενται τοῦ μέλανος, τιμιώτερον δ' ἅμα τὸ ἑαυτῶν χρῶμα. θύσαντα δέ, καταποντοῦν φασι τῷ ποταμῷ χρυσοῦν μέτρον εἰκασμένον τῷ ἀπομετροῦντι τὸν σῖτον. καὶ ἐφ' ὅτῳ μὲν τοῦτο πράττει ὁ βασιλεύς, οὐ ξυμβάλλεσθαι τοὺς Ἰνδούς. αὐτοὶ δὲ τεκμαίρεσθαι τὸ μέτρον κατὰ τὸν

τρῦσθαι

τρῦσθαι ἔδει, ἢ ὑπὸ ἀφθονίας καρπῶν, οὓς γεωργοὶ ἀπομετροῦσιν, ἢ ὑπὲρ ξυμμετρίας τοῦ ῥεύματος, ὡς μὴ κατακλύσειε τὴν γῆν πολὺς ἀφικόμενος. περαιωθέντι δὲ, αὐτοὺς ὑπὸ τὸν ποταμὸν ἦγεν ὁ παρὰ τοῦ σατράπου ἡγεμὼν εὐθὺ Ταξίλων, ἔνθα τὰ βασίλεια ἦν τῶν Ἰνδῶν· στολὴν δὲ εἶναι τοῖς μετὰ τὸν Ἰνδὸν, λίνου φασὶν ἐγχωρίου, καὶ ὑποδήματα βύβλου, καὶ κυνῆν ὁπότε ὕοι. καὶ βύσσῳ δὲ τοὺς φανερωτέρους αὐτῶν φασὶν ἐστάλθαι. τὴν δὲ βύσσον φύεσθαι δένδρου φασὶν ὁμοίου μὲν τῇ λεύκῃ τὴν βάσιν, παραπλησίου δὲ τῇ ἰτέᾳ τὰ πέταλα. καὶ ἡσθῆναι τῇ βύσσῳ φησὶν ὁ Ἀπολλώνιος, ἐπειδὴ ἔοικε φαιῷ τρίβωνι. καὶ ἐς Αἴγυπτον δὲ ἐξ Ἰνδῶν ἐς πολλὰ τῶν ἱερῶν φοιτᾷ ἡ βύσσος. τὰ δὲ Τάξιλα, μέγεθος μὲν εἶναι κατὰ τὴν Νῖνον, τετειχίσθαι δὲ ξυμμέτρως, ὥσπερ αἱ Ἑλλάδες, βασίλεια δὲ εἶναι ἀνδρὸς, τὴν Πώρου ποτὲ ἀρχὴν ἄρχοντος. νεὼν δὲ πρὸ τοῦ τείχους ἰδεῖν φασιν, οὐ πολὺ τῶν ἑκατὸν ποδῶν λίθου κογχυλιάτου, καὶ κατεσκευάσθαι τι ἱερὸν ἐν αὐτῷ, ἧττον μὲν ἢ κατὰ τὸν νεὼν τοσοῦτόν τε ὄντα, καὶ περικίονα, θαυμάσαι δὲ ἄξιον· χαλκοῖ δὲ πίνακες ἐγκεκρότηνται, τοίχῳ ἑκάστῳ γεγραμμένοι τὰ Πώρου τε, καὶ Ἀλεξάνδρου ἔργα. γεγράφαται ὀρειχάλκῳ, καὶ ἀργύρῳ, καὶ χρυσῷ, καὶ χαλκῷ μέλανι, ἐλέφαντες, ἵπποι, στρατιῶται, κράνη, ἀσπίδες· λόγχαι δὲ, καὶ βέλη, καὶ ξίφη, σιδήρου πάντα. καὶ ὥσπερ λόγου ἀξιοκίμου γραφῆς, οἷον εἰ Ζεύξιδος εἴη τι, ἢ Πολυγνώτου, ἢ Εὐφράνορος, οἳ τὸ εὔσκιον ἠσπάσαντο, καὶ τὸ ἔμπνουν, καὶ τὸ εἰσέχον τε, καὶ ἐξέχον, οὕτω φασὶ κἀκεῖ διαφαίνεσθαι ξυντετηκότων τῶν ὑλῶν καθάπερ χρωμάτων. ἡδὺ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἦθος τῆς γραφῆς. ἀναθεὶς γὰρ ταῦτα μετὰ τὴν τοῦ Μακεδόνος τελευτὴν ὁ Πῶρος, νικᾷ ἐν αὐτοῖς ὁ Μακεδὼν, καὶ τὸν Πῶρον ἀνακτᾶται τετρωμένον, καὶ δωρεῖται τὴν Ἰνδικὴν, ἑαυτοῦ λοιπὸν οὖσαν. λέγεται δὲ καὶ πενθῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον ἀποθανόντα ὁ Πῶρος, ὀλοφύρασθαί τε ὡς γενναῖον, καὶ χρηστὸν βασιλέα. ζῶντός τε Ἀλεξάνδρου μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀναχώρησιν, μήτε εἰπεῖν τι ὡς βασιλεὺς, καίτοι ξυγχωροῦντος, μήτε προστάξαι τοῖς Ἰνδοῖς, ἀλλ' ὥσπερ σατράπης σωφροσύνης μεστὸς εἶναι, καὶ πράττειν ἐς χάριν τὴν ἐκείνου πάντα. οὐ ξυγχωρεῖ μοι ὁ λόγος παρελθεῖν, ἃ περὶ τοῦ Πώρου τούτου ἀναγράφουσι. πρὸς διαβάσει γὰρ τοῦ Μακεδόνος ὄντος, καὶ ξυμβουλευόντων αὐτῷ ἐνίων, τοὺς ὑπὲρ τὸν Ὕφασίν τε, καὶ Γάγγην ποταμὸν ποιεῖσθαι ξυμμάχους, οὐ γὰρ ἂν πρὸς τὴν Ἰνδικὴν πᾶσαν ξυμφρονοῦσαν παρατάξασθαί ποτε αὐτὸν, εἰ τοιοῦτον ἐστί μοι ἔφη τὸ ὑπήκοον ὡς μὴ σώζεσθαι ἄνευ ξυμμάχων, ἐμοὶ βέλτιον τὸ μὴ ἄρχειν. ἀπαγγείλαντος δὲ αὐτῷ τινος ὅτι Δαρεῖον εἴληφε, βασιλέα ἔφη, ἄνδρα δὲ οὔ. τὸν δὲ ἐλέφαντα, ἐφ' οὗ μάχεσθαι ἔμελλε, κοσμήσαντος ποτε τοῦ ὀρεωκόμου, καὶ εἰπόντος, οὗτός σε ὦ βασιλεῦ οἴσει, ἐγὼ μὲν οὖν ἔφη τοῦτον, ἤν γε ἀνὴρ ἐμαυτῷ ὅμοιος γένωμαι. γνώμην δὲ ποιουμένων θῦσαι αὐτὸν τῷ ποταμῷ ὡς μὴ δέξαιτο τὰς Μακεδόνων σχεδίας, μηδὲ εὔπορος τῷ Ἀλεξάνδρῳ γένοιτο, οὐκ ἔστιν ἔφη τῶν ὅπλα ἐχόντων τὸ καταρᾶσθαι. μετὰ δὲ τὴν μάχην, ὅτε καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ θεῖός τε, καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπείαν ἔδοξεν, εἰπόντος τῶν ξυγγενῶν τινος, εἰ δὲ προσεκύνησας διαβάντα ὦ Πῶρε, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἡττήθης μαχόμενος, οὔτ' ἂν τοσοῦτοι Ἰνδῶν ἀπώλοντο, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἐτέτρωσο, ἐγὼ τὸν Ἀλέξανδρον εἶπε φιλοτιμότατον ἀκούων ξυνῆκα, ὅτι προσκυνήσαντα μὲν, δοῦλον με ἡγήσεται, πολεμήσαντα δὲ, βασιλέα. καὶ θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἄξιον, ἢ ἐλεεῖσθαι. καὶ οὐκ ἐψεύσθην. παρασχὼν γὰρ ἐμαυτὸν οἷον Ἀλέξανδρος εἶδε, πάντα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ ἀπώλεσα, καὶ ἐκτησάμην. τοιοῦτον μὲν τὸν Ἰνδὸν τοῦτον ἱστοροῦσι. γενέσθαι δέ φασιν αὐτὸν κάλλιστον Ἰνδῶν, καὶ μῆκος, ὅσον οὔπω τινὰ ἀνθρώπων τῶν μετὰ τοὺς Τρωϊκοὺς ἄνδρας. εἶναι δὲ κομιδῇ νέον, ὅτε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπολέμει. ὃν δὲ διέτριβον ἐν τῷ ἱερῷ χρόνον, πολὺς δὲ οὗτος ἐγένετο ἔστ' ἂν ἀγγελθῇ τῷ βασιλεῖ ξένους ἥκειν, ὦ Δάμι ἔφη ὁ Ἀπολλώνιος, ἔστι τι γραφική; εἴ γε ἔστι καὶ ἀλήθεια. πράττει δὲ τί ἡ τέχνη αὕτη; τὰ χρώματα ἔφη ξυγκεραννῦσι, ὁπόσα ἐστί. τὰ κυανᾶ, τοῖς βατραχείοις, καὶ τὰ λευκὰ, τοῖς μέλασι, καὶ τὰ πυρσὰ, τοῖς ὠχροῖς. ταυτὶ δὲ ἦ δ' ὃς ὑπὲρ τίνος μίγνυσιν; οὐ γὰρ ὑπὲρ μόνου τοῦ ἄνθους, ὥσπερ αἱ [illegible]. ὑπὲρ μιμήσεως ἔφη, καὶ τοῦ κύνα τε ἐξεικάσαι, καὶ ἵππον, καὶ ἄνθρωπον, καὶ ναῦν, καὶ ὁπόσα ὁρᾷ ὁ ἥλιος. ἤδη δὲ καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν ἐξεικάζει, τοτὲ μὲν ἐπὶ τεττάρων ἵππων, οἷος ἐνταῦθα λέγεται φαίνεσθαι, τοτὲ δ' αὖ, καὶ διαπυρσεύοντα τὸν οὐρανὸν, ἐπειδὰν αἰθέρα ὑπογράφῃ καὶ θεῶν οἶκον. μίμησις οὖν ἡ γραφική ὦ Δάμι; τί δὲ ἄλλο εἶπεν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πράττοι, γελοία δόξει χρώματα ποιοῦσα εὐήθως. τὰ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ ἔφη βλεπόμενα, ἐπειδὰν αἱ νεφέλαι διασπασθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων τοὺς κενταύρους, καὶ τραγελάφους, καὶ νὴ Δί' οἱ λύκοι τε, καὶ ἵπποι, τί φήσεις, ἆρ' οὐ μιμητικῆς εἶναι ἔργα; ἔοικεν ἔφη. ζωγράφος οὖν ὁ θεὸς ὦ Δάμι, καὶ καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ τὰ ἀνθρώπεια, κάθηταί τότε ὡς ἀθύρων τε, καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν τῇ ψάμμῳ;

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ἠρμηνεύκασιν ὁ Δάμις, ὡς οὔπως ἄτοπον ἐκπεσεῖν δόξαντος τοῦ λόγου· οὐχ ὑπερεῖδεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἀπολλώνιος, οὐδὲ καιρὸς πρὸς τὰς ἐλέγξεις ἦν. ἀλλὰ μὴ δεῖσον ἔφη βούλει λέγειν ὦ Δάμι, τοσοῦτό γε μὴν ἄσημά τε, καὶ ὡς ἔτυχε διὰ τοῦ οὐρανοῦ φέρεσθαι τόγε ἐπὶ τῷ θεῷ, ἡμᾶς δὲ φύσει τὸ μιμητικὸν ἔχοντας, ἀναρρυθμίζειν τε αὐτὰ, καὶ ποιεῖν. μᾶλλον ἔφη τοῦτο ἡγώμεθα ὦ Ἀπολλώνιε· πιθανώτερον γὰρ, καὶ πολλῷ βέλτιον. διττὴ ἄρα ἡ μιμητικὴ ὦ Δάμι· καὶ τὴν μὲν, ἡγώμεθα οἵαν τῇ χειρὶ ἀπομιμεῖσθαι καὶ τῷ νῷ· γραφικὴν δὲ εἶναι ταύτην· τὴν δ᾽ αὖ, μόνῳ τῷ νῷ εἰκάζειν. οὐ διττὴν ἔφη ὁ Δάμις· ἀλλὰ τὴν μὲν, τελεωτέραν ἡγεῖσθαι προσήκει, γραφικήν γε οὖσαν, ἣ δύναται καὶ τῷ νῷ, καὶ τῇ χειρὶ ἐξεικάσαι· τὴν δ᾽ ἑτέραν, ἐκείνης μόριον, ἐπειδὴ ξυνίησι μὲν, καὶ μιμεῖται τῷ νῷ· καὶ μὴ γραφικός τις ὤν, τῇ χειρὶ δὲ οὐκ ἂν εἰς τὸ γράφειν αὐτὰ χρήσαιτο. ἆρα ἔφη ὦ Δάμι, ἄμφω ὁμολογοῦμεν μιμητικὴν μὲν, ἐκ φύσεως τοῖς ἀνθρώποις ἥκειν, τὴν γραφικὴν δὲ, ἐκ τέχνης; τουτὶ δ᾽ ἂν καὶ περὶ τὴν πλαστικὴν φαίνοιτο· τὴν δὲ ζωγραφίαν αὐτὴν, οὔ μοι δοκεῖς μόνην τὴν διὰ τῶν χρωμάτων ἡγεῖσθαι. καὶ γὰρ ἓν χρῶμα εἰς αὐτὴν ἤρκεσε τοῖς γε ἀρχαιοτέροις τῶν γραφέων. καὶ προϊοῦσα, τεττάρων, εἶτα πλειόνων ἥψατο. ἀλλὰ καὶ γραμμὴν, καὶ τὸ ἄνευ χρώματος, ὃ δὴ σκιᾶς τε ξύγκειται, καὶ φωτὸς ζωγραφίαν προσήκει καλεῖν. καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς ὁμοιότης τε ὁρᾶται, εἶδός τε, καὶ νοῦς, καὶ αἰδὼς, καὶ θρασύτης. καίτοι χηρεύει χρωμάτων ταῦτα· καὶ οὔτε αἷμα ἐνσημαίνει, οὔτε κόμης τινὸς, ἢ ὑπήνης ἄνθος· ἀλλὰ μονοτρόπως ξυντιθέμενα, τῷ τε ξανθῷ ἀνθρώπῳ ἔοικε, καὶ τῷ λευκῷ· κἂν τούτων τινὰ τῶν Ἰνδῶν λευκῇ τῇ γραμμῇ γράψωμεν, μέλας δήπου δόξει· τὸ γὰρ ὑπόσιμον τῆς ῥινὸς, καὶ οἱ ὀρθοὶ βόστρυχοι, καὶ ἡ περιττὴ γένυς, καὶ ἡ περὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς οἷον ἔκπληξις, μελαίνει τὰ ὁρώμενα, καὶ Ἰνδὸν ὑπογράφει τοῖς γε μὴ ἀνοήτως ὁρῶσιν. ὅθεν εἴποιμ᾽ ἂν καὶ τοὺς ὁρῶντας τὰ τῆς γραφικῆς ἔργα, μιμητικῆς δεῖσθαι. οὐ γὰρ ἐπαινέσειέ τις τὸν γεγραμμένον ἵππον, ἢ ταῦρον, μὴ τὸ ζῷον ἐνθυμηθεὶς, ᾧ εἴκασται. οὐδ᾽ ἂν τὸν Αἴαντά τις τὸν Τιμομάχου ἀγασθείη, ὃς δὴ ἀναγέγραπται αὐτῷ μεμηνὼς, εἰ μὴ ἀναλάβοι τι ἐς τὸν νοῦν Αἴαντος εἴδωλον, καὶ ὡς εἰκὸς αὐτὸν ἀπεκτονότα τὰ ἐν τῇ Τροίᾳ βουκόλια, καθῆσθαι ἀπειρηκότα, βουλὴν ποιούμενον ἑαυτὸν κτεῖναι. ταυτὶ δὲ ὦ Δάμι τὰ τοῦ Πώρου δαίδαλα, μήτε χαλκευτικῆς μόνης ἀποφαινώμεθα, γεγραμμένοις γὰρ εἴκασται, μήτε γραφικῆς, ἐπειδὴ ἐχαλκεύθη· ἀλλ᾽ ἡγώμεθα σοφίσασθαι αὐτὰ, γραφικόν τε, καὶ χαλκευτικὸν ἕνα ἄνδρα, οἷον δή τι παρ᾽ Ὁμήρῳ τὸ τοῦ Ἡφαίστου περὶ τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀσπίδα ἀναφαίνεται· μεστὰ γὰρ καὶ ταῦτα ὀλλύντων τε, καὶ ὀλλυμένων· καὶ τὴν γῆν ᾑματῶσθαι φήσεις, χαλκῆν οὖσαν. τοιαῦτα σπουδάζοντι τῷ ἀνδρὶ, ἐφίστανται παρὰ τοῦ βασιλέως ἄγγελοι, καὶ ἑρμηνεὺς, ὡς ποιοῖτο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ξένον ἐς τρεῖς ἡμέρας, μὴ γὰρ πλειόνων νενομίσθαι τοὺς ξένους ἐνομιλεῖν τῇ πόλει· καὶ ἦγον αὐτὸν ἐς τὰ βασίλεια. ἡ πόλις δ᾽ ὡς μὲν εἶχε τοῦ τείχους, εἴρηκα· φασὶ δ᾽ ὡς ἀτάκτως τε, καὶ ἀττικῶς τοὺς στενωποὺς τέτμηται. κατεσκευάσθαι τε οἰκίας, εἰ μὲν ἔξωθεν ὁρῴη τις αὐτὰς, ἕνα ἐχούσας ὄροφον· εἰ δ᾽ εἴσω παρέλθοι τις, ὑπογείους ἤδη, καὶ παρεχομένας ἴσα τοῖς ἄνω τὰ ὑπὸ τῇ γῇ. ἱερὸν δὲ ἰδεῖν ἡλίου φασὶν, ᾧ ἀνεῖται Αἴας ἐλέφας, καὶ ἀγάλματα Ἀλεξάνδρου χρυσᾶ, καὶ Πώρου ἕτερα· χαλκοῦ δ᾽ ἦν ταῦτα μέλανος. οἱ δὲ τοῦ ἱεροῦ τοῖχοι, πυρσοῖς λίθοις, ἀστράπτει χρυσὸς, αὐγὴν ἐκδιδοὺς ἐοικυῖαν ἀκτῖνι. τὸ δὲ ἕδος αὐτὸ, μαργαρίτιδος ξύγκειται, ξυμβολικὸν τρόπον, ᾧ βάρβαροι πάντες ἐς τὰ ἱερὰ χρῶνται. περὶ δὲ τὰ βασίλεια, οὐδὲ ὄγκον ἰδεῖν φασιν οἰκοδομημάτων, οὔτε δορυφόρους ἢ φύλακας, ἀλλ᾽ οἷα περὶ τὰς τῶν λαμπρῶν οἰκίας, ὀλίγους οἰκέτας· καὶ διαλεχθῆναι τῷ βασιλεῖ δεομένους τρεῖς οἶμαι, ἢ τέτταρας, καὶ τὸν κόσμον τοῦτον ἀγασθῆναι, ἢ τὰ ἐν Βαβυλῶνι φλεγμαίνοντα, καὶ πολλῷ πλέον εἴσω παρελθόντες· καὶ γὰρ τοὺς ἀνδρῶνας, καὶ τὰς στοὰς, καὶ τὴν αὐλὴν πᾶσαν, κεκολάσθαι φασίν. ἔδοξεν οὖν τῷ Ἀπολλωνίῳ φιλοσοφεῖν ὁ Ἰνδός· καὶ παραστησάμενος τὸν ἑρμηνέα, χαίρω εἶπεν ὦ βασιλεῦ, φιλοσοφοῦντά σε ὁρῶν. ἐγὼ δὲ ὑπερχαίρω ἔφη, ἐπειδὴ οὕτω περὶ ἐμοῦ οἴει. τουτὶ δὲ νενόμισται παρ᾽ ὑμῖν εἶπεν, ἢ σὺ πρὸς τὸ ἐπιεικὲς τοῦτο τὴν ἀρχὴν κατεστήσω; σωφρόνως ἔφη νενομισμένοις, σωφρονέστερον χρώμεθα, καὶ πλεῖστα μὲν ἔχω ἀνθρώπων, δέομαι δὲ ὀλίγων· τὰ γὰρ πολλὰ τῶν φίλων τῶν ἐμαυτοῦ ἡγοῦμαι. μακάριε τοῦ θησαυροῦ εἶπεν, εἰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀντιρρέπεις τοὺς φίλους, ἐξ ὧν ἀναφύεταί σοι πολλά τε, καὶ ἀγαθά. καὶ μὴν καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔφη κοινωνῶ τοῦ πλούτου· τοὺς γὰρ ἀεί ποτε διαφόρους τῇ χώρᾳ ταύτῃ βαρβάρους προσοικοῦντας, καὶ καταδρομαῖς χρωμένους ἐς τὰ ἐμὰ ὅρια, ὑποποιοῦμαι τουτοισὶ τοῖς χρήμασι, καὶ δορυφορεῖταί μοι ὑπ᾽ αὐτῶν ἡ χώρα· καὶ οὔτε αὐτοὶ ἐς τὰ ἐμὰ φοιτῶσι, τούς τε ὁμόρους αὐτοῖς βαρβάρους ἀνείργουσι, χαλεποὺς ὄντας. ἐρομένου δὲ αὐτὸν τοῦ Ἀπολλωνίου, εἰ καὶ Πῶρος αὐτοῖς ἐτέλει χρήματα, Πῶρος εἶπε πολέμου ἤρα· ἐγὼ δὲ, εἰρήνης. πάνυ τοῖς λόγοις τούτοις ἐχειροῦτο

τὸν Ἀπολλώνιον· καὶ οὕτως αὐτοῦ ἡττήθη, ὡς Εὐφράτῃ ποτὲ ἐπιπλεῦσαι μὴ φιλοσοφοῦντι. ἡμεῖς δὲ ἀλλὰ τὸν Ἰνδὸν Φραώτην αἰδώμεθα φάναι· ὄνομα γὰρ τῷ Ἰνδῷ τοῦτο ἦν. σατράπου δὲ, ἐπεὶ μεγάλων παρ' αὐτοῦ ἠξίωτο, βουληθέντος αὐτὸν ἀναδῆσαι μίτρᾳ χρυσῇ κεκοσμημένῃ λίθοις ποικίλαις, ἐγὼ ἔφη, εἰ καὶ τῶν ζηλούντων τὰ τοιαῦτα ἦν, παρῃτησάμην ἂν αὐτὰ νῦν, καὶ ἀπέρριψα τῆς κεφαλῆς, Ἀπολλωνίῳ ἐντυχών· ὃς δὲ μήπω πρότερον ἀναδεῖσθαι ἠξίωσα, πῶς ἂν νῦν κοσμοίμην, τὸν μὲν ξένον ἀγνοήσας, ἐμαυτοῦ δὲ ἐκλαθόμενος; ἤρετο αὐτὸν καὶ περὶ διαίτης ὁ Ἀπολλώνιος. ὁ δὲ, οἶνον ἔφη πίνω τοσοῦτον, ὅσον τῷ ἡλίῳ σπένδω· ἃ δ' ἂν ἐν θήρᾳ λάβω, ταῦτα σιτοῦνται ἕτεροι, ἐμοὶ δ' ἀπόχρη τὸ γεγυμνάσθαι. τὰ δὲ ἐμὰ σιτία λάχανα, καὶ φοινίκων ἐγκέφαλοι, καὶ ὁ καρπὸς τῶν φοινίκων, καὶ ὁπόσα μοι ὁ ποταμὸς κηπεύει. πολλὰ δέ μοι καὶ ἀπὸ δένδρων φύεται, ὧν γεωργοὶ αἵδε αἱ χεῖρες. ταῦτα ἀκούων ὁ Ἀπολλώνιος, ὑπερήδετό τε, καὶ ἐς τὸν Δάμιν θαμὰ ἑώρα. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς διελέχθησαν περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, τὸν μὲν παρὰ τοῦ Βαβυλωνίου ἡγεμόνα, ἐκέλευσε ξενίζειν, ὥσπερ εἰώθει, τοὺς ἐκ Βαβυλῶνος ἥκοντας· τὸν δὲ παρὰ τοῦ σατράπου, ἀπιέναι λαβόντα ἐφόδια. αὐτὸς δὲ λαβόμενος τῆς τοῦ Ἀπολλωνίου χειρὸς, καὶ κελεύσας ἀπελθεῖν τὸν ἑρμηνέα, ἆρ' ἄν ἔφη ποιήσαιό με συμπότην; ἤρετο αὐτὸν φωνῇ Ἑλλάδι. ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου, καὶ τοῦ, χάριν οὐκ ἐξ ἀρχῆς οὕτω διελέγου φήσαντος, ἔδεισα ἔφη θρασὺς δόξαι μὴ γινώσκων ἐμαυτὸν, μηδ' ὅτι βαρβάρους εἶναί με δοκεῖ τῇ τύχῃ· σοῦ δὲ ἡττηθεὶς, ἐπειδὴ καὶ σὲ ὁρῶ ἐμοὶ χαίροντα, οὐκ ἐδυνήθην ἐμαυτὸν κρύπτειν· ὡς δὲ μεστός εἰμι τῆς Ἑλλήνων φωνῆς, ἐν πολλοῖς δηλώσω. τί οὖν εἶπεν, οὐκ αὐτὸς ἐπήγγειλας ἐμοὶ τὸ συμπόσιον, ἀλλ' ἐμέ σοι κελεύεις ἐπαγγέλλειν; ὅτι σε ἔφη βελτίω ἐμαυτοῦ ἡγοῦμαι· τὸ γὰρ βασιλικώτερον, σοφία ἔχει. καὶ ἅμα ἦγεν αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, οὗπερ εἰώθει λοῦσθαι. τὸ δὲ βαλανεῖον, παράδεισος ἦν σταδίου μῆκος· ᾧ μέση κολυμβήθρα ὀρώρυκτο, πηγὰς ἐκδεχομένη ποτίμου τε, καὶ ψυχροῦ ὕδατος· τὰ δὲ ἐφ' ἑκάτερα, δρόμοι ἦσαν· ἐν οἷς ἀκοντίῳ, καὶ δίσκῳ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον ἑαυτὸν ἐξήσκει. καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἔρρωτο ὑπό τε ἡλικίας, ἑπτὰ γὰρ καὶ εἴκοσι γεγονὼς ἔτη ἦν, ὑπό τε τοῦ ὧδε γυμνάζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἔχοι, ἐπήδα ἐς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐγύμναζεν ἑαυτὸν τῷ νεῖν. ὡς δὲ ἐλούσαντο, ἐβάδιζον ἐς τὸ συσσίτιον ἐστεφανωμένοι· τουτὶ δὲ νενόμισται Ἰνδοῖς, ἐπειδὰν ἐς τοῦ βασιλέως πίνωσιν. ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ σχῆμα παραλιπεῖν τοῦ πότου, σαφῶς γε ἀναγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Δάμιδος· εὐωχεῖται μὲν γὰρ ἐπὶ στιβάδος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν ξυγγενῶν μέχρι πέντε οἱ ἐγγύς. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες, ἐν θάκοις συσσιτοῦσι. τράπεζα δὲ, ὥσπερ βωμὸς, ὕψος ἐς γόνυ ἀνδρὸς ἐξῳκοδόμηται, μέση κύκλον ἐπέχουσα χοροῦ ξυμβεβλημένου ἀνδρῶν τριάκοντα. ἐφ' ἧς δάφναι τε διαστρώννυνται, καὶ κλῶνες ἕτεροι παραπλήσιοι μὲν τῇ μυρρίνῃ, φέροντες δὲ Ἰνδοῖς μύρον· ἐνταῦθα διάκειται ἰχθῦς μὲν, καὶ ὄρνιθες. διάκεινται δὲ λέοντές τε ὅλοι, καὶ δορκάδες, καὶ σύες, καὶ τίγρεων ὀσφύες. τὰ γὰρ λοιπὰ τοῦ θηρίου, παραιτοῦνται ἐσθίειν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο φασὶν ὅταν πρῶτον γένηται, τοὺς ἐμπροσθίους τῶν ποδῶν ἀνίσχοντι αἴρειν τῷ ἡλίῳ. καὶ ἀνιστάμενος ὁ δαιτυμὼν, φοιτᾷ πρὸς τὴν τράπεζαν· καὶ τὰ μὲν, ἀνελόμενος τούτων, τὰ δὲ, ἀποτεμὼν, ἀπελθὼν ἐς τὸν ἑαυτοῦ θᾶκον, ἐμπίπλαται, θαμινὰ ἐπεσθίων τοῦ ἄρτου. ἐπειδὰν δὲ ἱκανῶς ἔχωσιν, ἐσφέρονται κρατῆρες ἀργυροῖ τε, καὶ χρυσοῖ, δέκα συμπόταις ἀποχρῶν εἷς· ἀφ' ὧν πίνουσι κύψαντες, ὥσπερ ποτιζόμενοι. μεταξὺ δὲ πίνοντες, ἐπεσάγονται ἀκροβασίας ἐπικινδύνους, καὶ οὐκ ἔξω τοῦ σπουδάζειν· παῖς γάρ τις ὥσπερ οἱ τῶν ὀρχηστρίδων, ἀνερρίπτειτο κούφως, συναφιεμένου βέλους ἐς τὸν αἰθέρα, καὶ ἐπειδὴ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς γένοιτο, ἐκυβίστα ὁ παῖς, ὑπεραίρων ἑαυτὸν τοῦ βέλους. καὶ ἁμαρτόντι τοῦ κυβιστᾶν, ἕτοιμα ἦν βεβλῆσθαι. ὁ γὰρ τοξότης πρὶν ἀφιέναι, περιῄει τοὺς ξυμπότας, ἐπιδεικνὺς τὴν ἀκίδα· καὶ διδοὺς ἔλεγχον τοῦ βέλους. καὶ τὸ διὰ σφενδόνης δὲ τοξεῦσαι, καὶ τὸ ἐς τρίχα ἱέναι, καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ σκιαγραφῆσαι βέλεσιν ἑστῶτα πρὸς σανίδα, σπουδάζουσιν ἐν τοῖς πότοις, καὶ κατορθοῦσιν αὐτὰ μεθύοντες. οἱ μὲν περὶ τὸν Δάμιν, ἐξεπεπλήττοντο αὐτὰ ὡς εὔσκοπα, καὶ τὴν ξυμμετρίαν τῆς τοξείας ἐθαύμαζον. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ξυνεσίτει γὰρ τῷ βασιλεῖ ὁμοδίαιτος ὤν, τούτοις μὲν ἧττον προσεῖχε, πρὸς δὲ τὸν βασιλέα, εἰπέ μοι ὦ βασιλεῦ ἔφη, πόθεν οὕτως ἔχεις φωνῆς Ἑλλάδος; φιλοσοφία τε ἡ περὶ σὲ, πόθεν ἐνταῦθα; οὐ γὰρ ἐς διδασκάλους γε οἶμαι ἀναφέρειν, ἐπεὶ μηδὲ εἶναί τινας ἐν Ἰνδοῖς εἰκὸς διδασκάλους τούτου. γελάσας οὖν ὁ βασιλεὺς, οἱ μὲν παλαιοὶ ἔφη, τὰς ἐρωτήσεις τῶν καταπλεόντων ἐποιοῦντο, εἰ λῃσταί εἰσιν· οὕτως αὐτὸ, καίτοι χαλεπὸν ὂν, κοινὸν ἡγοῦντο. ὑμεῖς δέ μοι δοκεῖτε τοὺς ἐπιφοιτῶντας ὑμῖν ἐρωτᾶν, μὴ φιλόσοφοί εἰσιν; οὕτως αὐτὸ, καίτοι θειότατον τῶν κατ' ἀνθρώπους ὂν, καὶ τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ὑπάρχειν οἴεσθε. καὶ ὅτι μὲν παρ' ὑμῖν ταυτὸν τῷ λῃστεύ-

ον ἐστιν, οἶδα· ὁμοίῳ μὲν γάρ σοι ἀνδρὶ οὔ φασιν ἐντυχεῖν, τοὺς δὲ πολλούς, ὥσπερ συλλαβόντας αὐτὸ ἑτέρων, περιβεβλῆσθαί τι αὐτὸ ἀναρμόστως, καὶ σοβεῖν ἀλλοτρίαν ἐσθῆτα ἐπισύροντας. καὶ νὴ Δί᾽ ὥσπερ οἱ λῃσταὶ τρυφῶσιν, εἰδότες ὅτι ὑπὸ τῇ δίκῃ κεῖνται, οὕτω κἀκείνους φασὶ γαστρί τε διδόναι, καὶ ἀφροδισίοις, καὶ ἀμπεχόνῃ λεπτῇ. τὸ δὲ αἴτιον, νόμοι ὑμῖν οἶμαι εἰσίν. εἰ μὲν τὸ νόμισμα παραφθείροι τις, ἀποθνῄσκειν αὐτόν, καὶ παιδίον, εἴ τις παρεγγράφοιτο. ἢ οὐκ οἶδ᾽ ὅ, τι ἐπὶ τούτῳ. τοὺς δὲ τὴν φιλοσοφίαν ὑποβαλλομένους, ἢ παραφθείροντας, οὐδεὶς οἶμαι νόμος παρ᾽ ὑμῖν εἴργει, οὐδὲ ἀρχή τις ἐπ᾽ αὐτοὺς τέτακται. παρ᾽ ἡμῖν δὲ, ὀλίγοι μὲν τοῦ φιλοσοφεῖν ἅπτονται, δοκιμάζονται δὲ ὧδε. χρὴ τὸν νέον, ἐπειδὰν ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγονὼς τύχῃ, τουτὶ δ᾽ οἶμαι καὶ παρ᾽ ὑμῶν ἐφήβου μέτρον, ὑπὲρ τὸν Ὕφασιν ποταμὸν ἐλθεῖν παρὰ τοὺς ἄνδρας, οὓς σὺ ὥρμηκας, ὑπόσχοντα δημοσίᾳ πρότερον ὅτι φιλοσοφήσοι, ἵν᾽ ἐξῇ τοῖς βουλομένοις ἐξείργειν αὐτόν, εἰ μὴ καθαρὸς φοιτῴη. καθαρὸν δὲ λέγω, πρῶτον μὲν τὸ ἐς πατέρα, καὶ μητέρα ἧκον, μὴ περὶ αὐτοὺς ὄνειδός τις ἀναφαίνοιτο, εἶθ᾽ οἱ τούτων γονεῖς, καὶ τρίτον γένος εἰς ἄνω, μὴ ὑβριστής τις, ἢ ἀκρατής, ἢ χρηματιστὴς ἄδικος. ὅταν δὲ μηδεμία οὐλὴ περὶ τούτους ἀναφαίνηται, μηδὲ στίγμα ὅλως μηδέν, αὐτὸν ἤδη διορᾶν τὸν νέον, καὶ βασανίζειν, πρῶτον μὲν, εἰ μνημονικός ἐστι, εἶτα, εἰ κατὰ φύσιν αἰδήμων, ἀλλὰ μὴ πλαττόμενος τοῦτο, μὴ μεθυστικός, μὴ λίχνος, μὴ ἀλαζών, μὴ φιλόγελως, μὴ θρασύς, μὴ φιλολοίδορος, εἰ πατρὸς ὑπήκοος, εἰ μητρός, εἰ διδασκάλων, εἰ παιδαγωγῶν, ἐπὶ πᾶσιν, εἰ μὴ κακῶς περὶ τὴν ἑαυτοῦ ὥραν. τὰ μὲν δὴ τῶν γειναμένων αὐτόν, καὶ οἳ ἐκείνους ἐγείναντο, ἐκ μαρτύρων ἀναλέγονται, καὶ γραμμάτων, ἃ δημοσίᾳ κεῖται. ἐπειδὰν γὰρ τελευτήσῃ ὁ Ἰνδός, φοιτᾷ ἐπὶ θύρας αὐτοῦ μία ἀρχὴ τεταγμένη ὑπὸ τῶν νόμων ἀναγράφειν αὐτόν, ὡς ἐβίω. καὶ ψευσαμένῳ τι, ἢ ψευσθέντι τῷ ἄρχοντι, ἐπιτιμῶσιν οἱ νόμοι, μὴ ἄρξαι αὐτὸν ἔτι ἀρχὴν μηδεμίαν, ὡς παραποιήσαντα βίον ἀνθρώπου. τὰ δὲ τῶν ἐφήβων, ἐς αὐτοὺς ὁρῶντες, καταμανθάνουσι. πολλὰ μὲν γὰρ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἠθῶν ἑρμηνεύουσι, πολλὰ δ᾽ ἐν ὀφρύσι, καὶ παρειαῖς κεῖται, γνωματεύειν τε, καὶ θεωρεῖν ἀφ᾽ ὧν σοφοί τε, καὶ φυσικοὶ ἄνδρες, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ εἴδωλα, τοὺς νοῦς τῶν ἀνθρώπων διαθεῶνται. μεγάλων γὰρ δὴ ἀξιουμένης φιλοσοφίας ἐνταῦθα, καὶ τιμῆς παρ᾽ Ἰνδοῖς τυγχανούσης, ἀνάγκη πᾶσα ἐκβασανίζεσθαί τε τοὺς ἐπ᾽ αὐτὴν ἰόντας, ἐλέγχοις τε ὑποβεβλῆσθαι μυρίοις. ὡς μὲν δὴ ἐπὶ διδασκάλοις αὐτὸ ποιούμεθα, καὶ ἐς δοκιμασίαν ἡμῖν τὸ φιλοσοφεῖν ἥκει, σαφῶς εἴρηκα.

Ἐγὼ δὲ πάππου βασιλέως ἐγενόμην, ὃς ἦν μοι ὁμώνυμος. πατρὸς δὲ ἰδιώτου. καταλειφθεὶς γὰρ κομιδῇ νέος, ἐπίτροποι μὲν αὐτῷ ἐγένοντο δύο τῶν ξυγγενῶν, κατὰ τοὺς τῶν Ἰνδῶν νόμους. ἔπραττον δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ βασιλικά, οὐ χρηστῶς μὰ τὸν Ἥλιον, οὐδὲ ξυμμέτρως. ὅθεν βαρεῖς τοῖς ὑπηκόοις ἐφαίνοντο, καὶ ἡ ἀρχὴ κακῶς ἤκουε. ξυστάντες οὖν ἐπ᾽ αὐτοὺς τῶν δυνατῶν τινες, ἐπιτίθενται σφίσιν ἐν ἑορτῇ, καὶ κτείνουσι τῷ Ἰνδῷ θύοντας. αὐτοί τε ἐπιπηδήσαντες τῷ ἄρχειν, ξυνεῖχον τὰ κοινά. δείσαντες οὖν οἱ ξυγγενεῖς περὶ τῷ πατρὶ μήπω ἑκκαίδεκα ἔτη γεγονότι, πέμπουσιν αὐτὸν ὑπὲρ τὸν Ὕφασιν, παρὰ τὸν ἐκεῖ βασιλέα. πλειόνων δὲ ἢ ἐγὼ ἄρχει· καὶ εὐδαίμων ἡ χώρα παρὰ πολὺ τῆς ἐνταῦθα. βουλομένου δὲ αὐτὸν τοῦ βασιλέως παῖδα ποιεῖσθαι, τοῦτο μὲν παρῃτήσατο, φήσας μὴ φιλονεικεῖν τῇ τύχῃ ἀφῃρημένῃ αὐτὸν τὸ ἄρχειν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ξυγχωρῆσαί οἱ φιλοσοφῆσαι βαδίσαντι παρὰ τοὺς σοφούς. καὶ γὰρ ἂν καὶ ῥᾷον καρτερῆσαι τὰ οἴκοι κακά. βουλομένου δὲ τοῦ βασιλέως καὶ κατάγειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἀρχήν, εἰ γνησίως ἔφη φιλοσοφοῦντα αἴσθοιο, κάταγε. εἰ δὲ μή, ἔα με οὕτως ἔχειν. αὐτὸς οὖν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοὺς σοφοὺς ἥκων, μεγάλων ἂν ἔφη παρ᾽ αὐτῶν τυχεῖν, εἰ τοῦ παιδὸς ἐπιμεληθεῖεν γενναίου τὴν φύσιν ἤδη ὄντος. οἱ δέ, κατιδόντες τι ἐν αὐτῷ, πλέον ἢ ἀξιώσαντα προσδοῦναί οἱ τῆς αὐτῶν σοφίας, καὶ προθύμως ἐπαίδευον προσκείμενον πάνυ τῷ μανθάνειν. ἑβδόμῳ δὲ ἔτει νοσῶν ὁ βασιλεύς, ὅτε δὴ καὶ ἐτελεύτα, μεταπέμπεται αὐτόν, καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς ἀποφαίνει τῷ υἱῷ. τὴν δὲ θυγατέρα ὁμολογεῖ πρὸς ὥραν οὖσαν. ὁ δέ, ἐπειδὴ τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν εἶδε, κολακείων, καὶ οἴνου, καὶ τῶν τοιούτων κακῶν ἥττω, μεστόν τε ὑποψιῶν πρὸς αὐτόν, σὺ μὲν ἔφη ταῦτ᾽ ἔχε, καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσεις ἐμφοροῦ. καὶ γὰρ εὔηθες μηδὲ τὴν προσήκουσαν ἑαυτῷ βασιλείαν κτήσασθαι δυνηθέντα, θρασέως δοκεῖν ἐπὶ τὴν μὴ προσήκουσαν ἥκειν. ἐμοὶ δὲ τὴν ἀδελφὴν δίδου. τουτὶ γὰρ μόνον ἀπόχρη μοι τῶν σῶν. καὶ γαμῶν τὸν γάμον, ἔζη πλησίον τῶν σοφῶν, ἐν κώμαις ἑπτὰ εὐδαίμοσιν, ἃς ἐπέδωκε τῇ ἀδελφῇ ὁ βασιλεὺς ἐς ζώνην. γίνομαι τοίνυν ἐγὼ τοῦ γάμου τούτου. καί με ὁ πατὴρ τὰ Ἑλλήνων παιδεύσας, ἄγει παρὰ τοὺς σοφοὺς πρὸ ἡλικίας ἴσως. δώδεκα γάρ μοι τότε ἦν ἔτη. οἱ δέ, ἔτρεφον ἴσα καὶ ἑαυτῶν παῖδα. οὓς γὰρ ἂν ὑποδέξωνται τὴν Ἑλλήνων φωνὴν εἰδότας, ἀγαπῶσι μᾶλλον ὡς ἐς τὸ ὁμόηθες αὐτοῖς ἤδη

προσήκοντας. ἀποθανόντος δέ μοι τοῦ γέροντος οὐ μεταπολὺ ἀλλ᾽ ἄλλων, αὐτί με βασιλεύειν πω ἐᾶσθαι τοῖς νόμοις, ἐκάλουν ἐπιμεληθῆναι τῆς ἐμαυτοῦ, γεγονότα ὀκτωκαίδεκα ἔτη. τοὺς μὲν οὖν νόμους ἀφῄρητό με ἤδη ὁ χρηστὸς θεῖος, καὶ οὐδὲ τὰ γήδιά μοι ὑπελίπετο τὰ ἐκτημένα τῷ πατρί. πάντα γὰρ τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ προσήκειν αὐτά. ἐμὲ δ᾽ ἂν μεγάλων παρ᾽ αὐτοῦ τυχεῖν, εἴ με ἐῴη ζῆν. ἔρανον οὖν ξυλλεξάμενος παρὰ τῶν τῆς μητρὸς ἀπελευθέρων, ἀκολούθους ἔχων τέτταρας, καί μοι ἀναγιγνώσκοντι Ἡρακλείδας τὸ δρᾶμα, ἐπέστη τις ἐντεῦθεν, ἐπιστολὴν φέρων παρὰ ἀνδρὸς ἐπιτηδείου τῷ πατρί· ὅς με ἐκάλει διαβάντα τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν, ξυγγενέσθαι οἱ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνταῦθα· πολλὰς δὲ ἐλπίδας εἶναί μοι ἀνακτήσασθαι αὐτὴν μὴ ἐλινύοντι. τὸ μὲν δὴ δρᾶμα, θεῶν τις οἶμαι ἐς νοῦν ἤγαγε. καὶ ἑπόμην τῇ φήμῃ. διαβὰς δὲ τὸν ποταμὸν, τὸν μὲν ἕτερον τῶν βεβιασμένων ἐς τὴν ἀρχὴν, τεθνάναι ἤκουσα· τὸν δὲ ἕτερον, ἐν τοῖς βασιλείοις πολιορκεῖσθαι. τούτοις ἐχώρουν δὴ ξυντείνας, καὶ βοῶν πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις, δι᾽ ὧν ἔστειχον, ὡς ὁ τοῦ δεῖνος εἴην υἱός. καὶ ἐλθὼν τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμαυτοῦ ἴοιμι. οἱ δὲ, χαίροντές τε, καὶ ἀσπαζόμενοί με προὔπεμπον, παραπλήσιον ἡγούμενοι τῷ πάππῳ· ἐγχειρίδιά τε ἦν αὐτοῖς, καὶ τόξα. καὶ πλείους ἀεὶ ἐγιγνόμεθα. καὶ προσελθόντα ταῖς πύλαις, οὕτω τι ἄσμενοι ἐδέξαντο οἱ ἐνταῦθα, ὡς ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ ἡλίου λαμπάδας ἁψάμενοι, πρὸ πυλῶν τε ἥκειν, καὶ ἐμὲ ἦγον δεῦρο ἐφυμνοῦντες πολλὰ τῷ πατρὶ, καὶ τῷ πάππῳ. τὸν δὲ ἔσω κηφῆνα, περὶ τὸ τεῖχος ἔρξαν, καίτοι ἐμοῦ παραιτουμένου μὴ τοιῷδε τρόπῳ ἀποθανεῖν αὐτόν. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀπολλώνιος, Ἡρακλειδῶν ἔφη κάθοδον ἀτεχνῶς διελήλυθας. καὶ ἐπαινετέοι θεοὶ τῆς διανοίας, ὅτι γενναίῳ ἀνδρὶ ἐλθόντι τὰ ἑαυτοῦ στείχοντι, ξυνήραντο τῆς καθόδου. ἀλλ᾽ ἐκεῖνό μοι περὶ τῶν σοφῶν εἰπὲ, οὐ καὶ ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ ποτὲ ἐγένοντο οὗτοι, καὶ ἀναχθέντες αὐτῷ, περὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐφιλοσόφησαν; Ὀξυδράκαι ἔφη ἐκεῖνοι ἦσαν. τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, ἐλευθεριάζει τε ἀεὶ, καὶ πολεμικῶς ἐξήρτυται· σοφίαν τε μεταχειρίζεσθαί φασιν, οὐδὲν χρηστὸν εἰδότες. οἱ δὲ ἀτεχνῶς σοφοὶ, κεῖνται μέσοι τοῦ Ὑφάσιδος, καὶ τοῦ Γάγγου μέσοι· τὴν δὲ χώραν ταύτην, οὐδὲ ἐπῆλθεν ὁ Ἀλέξανδρος, οὔτι που τὰ ἐν αὐτῇ δείσας, ἀλλ᾽ οἶμαι τὰ ἱερὰ ἀπισήμηνα αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ διέβη τὸν Ὕφασιν, καὶ τὴν περὶ αὐτοὺς γῆν ἠδυνήθη ἑλεῖν, ἀλλὰ τήν γε τύρσιν, ἣν ἐκεῖνοι κατοικοῦσιν, οὐδ᾽ ἂν μυρίους μὲν Ἀχιλλέας, τρισμυρίους δὲ Αἴαντας ἄγων ποτὲ ἐχειρώσατο. οὐ γὰρ μάχονται τοῖς προσελθοῦσιν, ἀλλὰ διοσημίαις τε, καὶ σκηπτοῖς βάλλοντες, ἀποκρούονται σφᾶς, ἱεροί, καὶ θεοφιλεῖς ὄντες. τὸν γοῦν Ἡρακλέα τὸν Αἰγύπτιον, καὶ τὸν Διόνυσον, ξὺν ὅπλοις διαδραμόντας τὸ Ἰνδῶν ἔθνος φασὶ μέν ποτε ἐλάσαι ἐπ᾽ αὐτοὺς ἅμα, μηχανάς τε παρακομίζεσθαι, καὶ τοῦ χωρίου ἀποπειρᾶσθαι. οἱ δὲ, ἀντιπράττειν οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἀτρεμεῖν ὡς ἐκείνοις ἐφαίνοντο· ἐπεὶ δ᾽ αὐτοὶ προσῄεσαν, πρηστῆρές τε αὐτοὺς ἀπεώσαντο, καὶ βρονταὶ κάτω στρεφόμεναι, καὶ ἐμπίπτουσαι τοῖς ὅπλοις. τήν τε ἀσπίδα χρυσῆν οὖσαν, ἀποβαλεῖν ἐκεῖ λέγεται ὁ Ἡρακλῆς. καὶ πεποίηνται αὐτὴν ἀνάθημα οἱ σοφοὶ, διά τε τὴν τοῦ Ἡρακλέους δόξαν, διά τε τὸ ἐκτύπωμα τῆς ἀσπίδος. αὐτὸς γὰρ πεποίηται ὁ Ἡρακλῆς ὁρίζων τὰ Γάδειρα, καὶ τὰ ὄρη στήλας ποιούμενος, τόν τε Ὠκεανὸν ἐς τὸ ἔξω ἐπισπώμενος. ὅθεν δηλοῦται μὴ τὸν Θηβαῖον Ἡρακλέα, τὸν δὲ Αἰγύπτιον ἐπὶ τὰ Γάδειρα ἐλθεῖν, καὶ ὁριστὴν γενέσθαι τῆς γῆς. τοιαῦτα διαλεγομένων αὐτῶν, ἐπεισῆλθεν ὁ ὕμνος αὐλῷ ἅμα. ἐρομένου δὲ αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου τὸν βασιλέα, τί ἐθέλοι ὁ κῶμος, Ἰνδοὶ ἔφη παραινέσεις τῷ βασιλεῖ ᾄδουσιν, ἐπειδὰν πρὸς τῷ καθεύδειν γίγνηται, ὀνείρατά γε ἀγαθὰ ὁρᾶσθαι, χρηστόν τε ἀνίστασθαι, καὶ ξύμβουλον τοῖς ὑπηκόοις. πῶς οὖν ἔφη ὦ βασιλεῦ διάκεισαι πρὸς ταῦτα; σοὶ γάρ που αὐλοῦσιν. οὐ καταγελῶ ἔφη. δεῖ γὰρ προσίεσθαι αὐτὰ τοῦ νόμου οὕνεκεν. παραινέσεως μέντοι μηδεμιᾶς δεῖσθαι. ὅσα γὰρ ὁ βασιλεὺς μετρίως τε, καὶ χρηστῶς πράττει, ταῦτα ἑαυτῷ χαριεῖται δήπου μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπηκόοις. τοιαῦτα διαλεχθέντες, ἀνεπαύσαντο. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ὑπέφαινεν, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἀφίκετο ἐς τὸ δωμάτιον, ᾧ ἐκάθευδον οἱ περὶ τὸν Ἀπολλώνιον. καὶ τὸν σκίμποδα ἐπιψηλαφήσας, προσεῖπέ τε τὸν ἄνδρα, καὶ ἤρετο αὐτὸν ὅ,τι ἐνθυμεῖτο. οὐ γάρ που καθεύδεις ἔφη ὕδωρ πίνων, καὶ καταγελῶν τοῦ οἴνου; οὐ γὰρ καθεύδειν ὑγιῆ ἔφη τοὺς ὕδωρ πίνοντας; καθεύδειν μὲν ἔφη, λεπτὸν δὲ ὕπνον, ὅνπερ ἄκροις αὐτῶν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐφιζά„νειν φαμὲν, οὐ τῷ νῷ. ἀμφοτέροις εἶπε, καὶ ἴσως τῷ νῷ μᾶλλον. εἰ γὰρ μὴ ἀτρεμήσειεν ὁ νοῦς, „οὐδὲ ὑποδέξονται οἱ ὀφθαλμοὶ τὸν ὕπνον. οἱ γοῦν μεμηνότες, οὐδὲ καθεύδειν δύνανται, διὰ „τὴν τοῦ νοῦ πήδησιν. ἀλλ᾽ εἰς ἄλλα, καὶ ἄλλα ᾀττούσης τῆς ἐννοίας, γοργότερον ἀναβλέ„πουσι, καὶ ἀναιδέστερον, ὥσπερ οἱ ἄυπνοι τῶν δρακόντων. ἐπεὶ τοίνυν ὦ βασιλεῦ εἶπε, σαφῶς ἡρμήνευται τὸ τοῦ ὕπνου ἔργον, καὶ ἅτινα δηλοῦται τοῖς ἀνθρώποις, σκεψώμεθα τί μᾶλλον μετέσται τῷ ὕπνῳ τοῦ μεθύοντος, ἢ τοῦ ὕδωρ πίνοντος. μὴ σοφίζου ἔφη ὁ βασιλεύς. εἰ γὰρ μα-

ξυνέσται ὑποθήσει, οὐ καθευδήσει τοῦτο. βακχεύουσα γὰρ ἡ γνώμη, σοβήσει τε αὐτὸν, καὶ ταραχῆς ἐμπλήσει· δοκοῦσί τοι πάντες οἱ ἐκ μέθης καταδαρθεῖν πειρώμενοι, ἀναπέμπεσθαί τε ἐς τὸν ὄροφον, καὶ αὖ ὑπόγειοι εἶναι, δίνην ἐμπεπτωκέναι σφίσιν, οἵα δὴ περὶ τὸν Ἰξίονα λέγεται ξυμβαίνειν. οὐκοῦν ἀξιῶ ἐν μεθύοντα, ἀλλὰ ἐν πεπτωκότα μὲν τοῦ οἴνου, νήφοντα δὲ θεωρεῖν ὡς καθευδήσει, καὶ ὡς πολλῷ βέλτιον τοῦ ἀοίνου. καλέσας οὖν ὁ Ἀπολλώνιος τὸν Δάμιν, πρὸς δεινὸν ἄνδρα ἔφη ὁ λόγος, καὶ σφόδρα γεγυμνασμένον τοῦ διαλέγεσθαι, ὁρᾷς ἔφη. καὶ τοῦτ' ἴσως ἦν τὸ [illegible] τυχεῖν. κἀμὲ δὲ πάνυ αἱρεῖ ὁ λόγος, ὃν εἴρηκεν. ὥρα οὖν σοι ἀφυπνίσαι τι, ἀποπλεῖν αὐτόν. ἀνακινήσας οὖν τὴν κεφαλὴν ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ μὴν ὅσον ἔφη πλεονεκτοῦμεν οἱ τὸ ὕδωρ πίνοντες πρὸς τὸ καθεύδειν ἥδιον, ἐγὼ δηλώσω, τοῦ γε σοῦ λόγου ἐχόμενος· ὡς μὲν γὰρ τετάρακται ἡ γνώμη τοῖς μεθύουσι, καὶ μανικώτερον διάκειται, σαφῶς εἴρηκας. ὁρῶμεν γὰρ τοὺς μέθῃ κατεσχημένους, διττὰς σελήνας δοκοῦντας βλέπειν, διττοὺς δὲ ἡλίους. τοὺς δ' ἧττον πεπωκότας καὶ πάνυ νήφοντας, οὐδὲν μὲν τούτων ἡγουμένους, μεστοὺς δὲ εὐφροσύνης, καὶ ἡδονῆς, ἣ δὴ προσαπίπτει σφίσιν, οὐδὲ ἐξ εὐπραγίας πολλάκις. καὶ μελετῶσι δὲ οἱ τοιοῦτοι δίκας, οὐδὲ φθεγξάμενοί πω ἐν δικαστηρίῳ, καὶ πλουτεῖν φασιν οὐδὲ δραχμῆς αὐτοῖς οἴκοι οὔσης. ταῦτα δὲ ὦ βασιλεῦ, μανικὰ πάθη. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ἥδεσθαι, διακινεῖ τὴν γνώμην. καὶ πολλοὺς οἶδα τῷ σφόδρα ἡγεῖσθαι εὖ πράττειν, οὐδὲ καθεύδειν δυναμένους, ἀλλ' ἐκπηδῶντας τοῦ ὕπνου. καὶ τοῦτ' ἂν εἴη τὸ παρέχειν φροντίδας, καὶ τἀγαθά. ἔστι δὲ καὶ φάρμακα ὕπνου, μεμηχανημένα τοῖς ἀνθρώποις· ὧν πιόντες, καὶ ἀλειψάμενοι, καθεύδουσιν, ἐκτείναντες αὑτοὺς ὥσπερ ἀποθανόντες· ὅθεν μετά τινος λήθης ἀνίστανται, καὶ ἄλλοσέ ποι μᾶλλον εἰσὶν, ἢ οὗπερ εἶναι δοκοῦσιν. ὅτι μὲν δὴ τὰ πινόμενα, μᾶλλον δὲ τὰ ἐπαντλούμενα τῇ ψυχῇ, καὶ τῷ σώματι οὐ γνήσιον, οὐδὲ οἰκεῖον ἐπάγεται ἐν ὕπνον, ἀλλ' ἢ βαθὺν, καὶ ἡμιθνῆτα, ἢ βραχὺν, καὶ διαπαυόμενον ὑπὸ τῶν ἐγειρόντων, κἂν χρυσὰ ᾖ, ξυνῆθές σοι τάχα, εἰ μὴ ἐν δύσει μᾶλλον, ἢ τὸ ἐγερτικὸν σπουδάζεις. οἱ δὲ ἐμοὶ ξυμπόται, τὰ μὲν ὄντα, ὁρῶσιν ὡς ὄντα. τὰ δὲ οὐκ ὄντα, οὔτ' ἀναγράφουσιν αὑτοῖς, οὔθ' ὑποτυποῦνται· κοῦφοί τε οὔπω ἔδοξαν, οὐδὲ μεστοὶ βλακείας, οὐδὲ εὐηθείας, ἢ ἱλαρώτεροι τοῦ προσήκοντος, ἀλλ' ἑστηκότες εἰσὶ, καὶ λογισμοῦ πλέῳ, παραπλήσιοι δείλης τε, καὶ ὁπότε ἀγορὰ πλήθει. οὐδὲ γὰρ νυστάζουσιν οὗτοι, κἂν πόρρω τῶν νυκτῶν σπουδάζωσιν. οὐ γὰρ [illegible] αὐτοὺς ὁ ὕπνος, ὥσπερ δεσπότης βρίσας ἐς τὸν αὐχένα δεδουλωμένους ἀπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἐλεύθεροί τε, καὶ ὀρθοὶ φαίνονται. καταδαρθέντες δὲ, καθαρᾷ τῇ ψυχῇ δέχονται τὸν ὕπνον, οὔτε ὑπὸ τῶν εὐπραγιῶν ἀνακουφιζόμενοι αὐτοὶ, οὔτε ὑπὸ κακοπραγίας τινὸς ἐκθρώσκοντες. ξύμμετρος γὰρ πρὸς ἄμφω ταῦτα ψυχὴ νήφουσα, καὶ οὐδετέρου τῶν παθῶν ἥττων· ὅθεν καθεύδει ἥδιστα, καὶ ἀλυπότατα, μὴ ἐξισταμένη τοῦ ὕπνου. καὶ μὴν καὶ τὸ μαντικὸν ἐκ τῶν ὀνειράτων, ὃ θειότατον τῶν ἀνθρωπίνων δοκεῖ, ῥᾷον διορᾷ μὴ ξυντεθολωμένη ὑπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἀκήρατος δεχομένη αὐτὸ, καὶ περιαθροῦσα. οἱ γοῦν ἐξηγηταὶ τῶν ὄψεων, οὓς ὀνειροπόλους οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν, οὐδ' ἂν ὑποκρίναιντο ὄψιν οὐδεμίαν, μὴ πρότερον ἐρόμενοι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ εἶδεν. ἂν μὲν γὰρ ἑῷος ᾖ, καὶ τοῦ περὶ τὸν ὄρθρον ὕπνου, ξυμβάλλονται αὐτὴν, ὡς ὑγιῶς μαντευομένης τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ ἀπορρύψηται τῶν οἴνων. εἰ δὲ ἀμφὶ πρῶτον ὕπνον, ἢ μέσας νύκτας, ὅτε βεβύθισταί τε, καὶ ξυντεθόλωται ἔτι ὑπὸ τοῦ οἴνου, παραιτοῦνται τὴν ὑπόκρισιν σοφοὶ ὄντες. ὡς δὲ καὶ τοῖς θεοῖς δοκεῖ ταῦτα, καὶ τὸ χρησμῳδεῖν ἐν ταῖς νηφούσαις ψυχαῖς τίθενται, σαφῶς δηλώσω. Ἐγένετο ὦ βασιλεῦ, παρ' Ἕλλησιν Ἀμφιάρεως, ἀνὴρ μάντις. οἶδα εἶπε. λέγεις γάρ που τὸν τοῦ Οἰκλέους, ὃς ἐκ Θηβῶν ἐπανιόντα, ἐσπάσατο ἡ γῆ ζῶντα. οὗτος ὦ βασιλεῦ ἔφη, μαντευόμενος ἐν τῇ Ἀττικῇ νῦν, ὀνείρατα ἐπιπέμπει τοῖς χρωμένοις. καὶ ἀγαγόντες οἱ ἱερεῖς τὸν χρώμενον, σίτου τε εἴργουσι μίαν ἡμέραν, καὶ οἴνου τρεῖς, ἵνα διαλαμπούσῃ τῇ ψυχῇ τῶν λογίων σπάσῃ. εἰ δὲ ὁ οἶνος ἀγαθὸν ἦν τοῦ ὕπνου φάρμακον, ἐκέλευσεν ἂν ὁ σοφὸς Ἀμφιάρεως τοὺς θεωροὺς ἐν ἐναντίοις ἐσκευασμένους τρόπον, καὶ οἴνου μεστοὺς, ὥσπερ ἀμφορέας, ἐς τὸ ἄδυτον αὑτῷ φέρεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ μαντεῖα λέγοιμ' ἂν εὐδόκιμα παρ' Ἕλλησί τε, καὶ βαρβάροις· ἐν οἷς ὁ ἱερεὺς ὕδατος, ἀλλ' οὐχὶ οἴνου σπάσας, ἀποφθέγγεται τὰ ἐκ τοῦ τρίποδος. θεοφορήτους δὴ κἀμὲ ἡγοῦ, καὶ πάντας ὦ βασιλεῦ τοὺς τὸ ὕδωρ πίνοντας. νυμφόληπτοι γὰρ ἡμεῖς, καὶ βάκχοι τοῦ νήφειν. θήσῃ οὖν ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε κἀμὲ θιασώτην; εἴπερ μὴ φορτικὸς εἶναι τοῖς ὑπηκόοις δόξεις. φιλοσοφία γὰρ περὶ βασιλεῖ ἀνδρὶ, ξύμμετρος μὲν, καὶ ὑπανειμένη, θαυμαστὴν ἐργάζεται κρᾶσιν, ὥσπερ ἐν σοὶ διαφαίνεται. ἡ δ' ἀκριβὴς, καὶ ὑπερτείνουσα, φορτική τε ὦ βασιλεῦ, καὶ ταπεινοτέρα τῆς ὑμετέρας σκηνῆς φαίνεται. καὶ τύφου δὲ αὐτὴν ἂν ἡγοῖντο βάσκανοι. ταῦτα διαλεχθέντες, καὶ γὰρ ἡ ἡμέρα ἤδη ἐτύγχανεν, ἐς τὸ ἔξω προῆλθε. καὶ ξυνεὶς ὁ Ἀπολλώνιος ὡς χρηματίζειν δέοι τε.

βασιλέα, πρεσβείαις τε, καὶ τοῖς τοιούτοις, σὺ μὲν ἔφη ὦ βασιλεῦ, τὰ προσήκοντα τῇ ἀρχῇ πράττεις. ἐμὲ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἄφες τῷ ἡλίῳ. δεῖ γάρ με τὴν εἰθισμένην εὐχὴν εὔξασθαι. καὶ ἀκούσειέ γε εὐχομένου ἔφη. χαριεῖται γὰρ πᾶσιν, ὁπόσοι τῇ σοφίᾳ τῇ σῇ χαίρουσιν. ἐγὼ δὲ περιμενῶ σε ἐπανιόντα. καὶ γάρ με καὶ δικάσαι τινὰς χρὴ δίκας. αἷς παρατυχὼν, τὰ μέγιστά με ὀνήσεις. ἐπανελθὼν οὖν προκεχωρηκυίας ἤδη τῆς ἡμέρας, ἐρώτα περὶ ὧν ἐδίκασεν. ὁ δὲ, τήμερον ἔφη οὐκ ἐδίκασα. τὰ γὰρ ἱερὰ οὐ ξυνεχώρει μοι. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀπολλώνιος, ἐφ' ἱεροῖς ἔφη ποιεῖσθαι καὶ ταύτας, ὥσπερ τὰς ἐξόδους τε, καὶ τὰς στρατείας; νὴ Δί' εἶπε. καὶ γὰρ ἐνταῦθα κίνδυνος, εἰ ὁ δικάζων ἀποτυχοίη τοῦ δικαίου. εὖ λέγειν τῷ Ἀπολλωνίῳ ἔδοξε. καὶ ἤρετο αὐτὸν πάλιν τίς εἴη, ἣν δικάσαι δέοι. ὁρῶ γάρ σε ἐφεστηκότα σε, καὶ ἀποροῦντα ὅπῃ ψηφίσαιο. ὁμολογῶ ἔφη ἀπορεῖν. ὅθεν ξύμβουλον ποιοῦμαί σε. ἀπέδοτο μὲν γάρ τις ἑτέρῳ γῆν, ἐν ᾗ θησαυρὸς ἀπέκειτό τις, οὔπω δῆλος. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἡ γῆ ῥαγεῖσα, χρυσοῦ τινα ἀνέδειξε θήκην, ἣν φησὶ μὲν ἑαυτῷ προσήκειν μᾶλλον ὁ τὴν γῆν ἀποδόμενος. καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἀποδόσθαι τὴν γῆν, εἰ προὔμαθεν ὅτι βίον ἐπ' αὐτῇ ἔχοι. ὁ πριάμενος δὲ ἀξιοῖ αὐτὸς κεκτῆσθαι, ἃ ἐν τῇ λοιπὸν ἑαυτοῦ γῇ εὗρε. καὶ δίκαιος μὲν ὁ ἀμφοῖν λόγος. εὐήθης δ' ἂν ἐγὼ φαινοίμην, εἰ κελεύσαιμι ἀμφοτέρους νείμασθαι τὸ χρυσίον. τουτὶ γὰρ ἂν καὶ γραῦς διαιτώη. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀπολλώνιος, ὡς μὲν οὐ φιλοσόφω ἔφη τὼ ἄνδρε, δηλοῖ τὸ περὶ χρυσίου διαφέρεσθαι σφᾶς. ἄριστα δ' ἄν μοι δικάσαι δοκεῖς ὧδε ἐνθυμηθεὶς, ὡς οἱ θεοὶ πρώτων μὲν ἐπιμέλειαν ποιοῦνται τῶν κατ' ἀρετὴν φιλοσοφούντων, δεύτερον δὲ τῶν ἀναμαρτήτων τε, καὶ μηδὲν πώποτε ἀδικεῖν δοξάντων. διδόασι δὲ τοῖς μὲν φιλοσοφοῦσι, διαγινώσκειν εὖ τὰ θεῖά τε, καὶ τὰ ἀνθρώπεια. τοῖς δ' ἄλλοις χρηστοῖς, βίον ἀποχρῶντα, ὡς μὴ χρήζειν ποτὲ τῶν ἀναγκαίων, ἄδικοι γένωνται. δοκεῖ δέ μοι βασιλεῦ, καθάπερ ἐν ζυγῷ ἀντικρῖναι τούτους, καὶ τὸν ἀμφοῖν ἀναθεωρῆσαι βίον. οὐ γὰρ ἄν μοι δοκοῦσιν οἱ θεοὶ τὸν μὲν, ἀφελέσθαι καὶ τὴν γῆν, εἰ μὴ φαῦλος ἦν, τῷ δ' αὖ καὶ τὰ ὑπὸ τῇ γῇ δοῦναι, εἰ μὴ βελτίων ἦν καὶ τοῦ ἀποδομένου. ἀφίκοντο ἐς τὴν ὑστεραίαν δικασόμενοι ἄμφω. καὶ ὁ μὲν ἀποδόμενος, ὑβριστής τε ἠλέγχετο, καὶ θυσίας ἐκλελοιπὼς, ἃς ἔδει τοῖς ἐν τῇ γῇ θεοῖς θύειν. ὁ δὲ, ἐπιεικής τε ἐφαίνετο, καὶ ὁσιώτατα δὲ θεραπεύων τοὺς θεούς. ἐκράτησεν οὖν ἡ τοῦ Ἀπολλωνίου γνώμη, καὶ ἀπῆλθεν ὁ χρηστὸς, ὡς παρὰ τῶν θεῶν ταῦτα ἔχων. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς δίκης ὧδε εἶχε, προσελθὼν ὁ Ἀπολλώνιος τῷ Ἰνδῷ, τήμερον εἶπεν ἡ τρίτη τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς ἐπεῖχες με ὦ βασιλεῦ ξένον. τῇ δ' ἐπιούσῃ χρὴ ἐξελαύνειν ἐπιμένοντα τῷ νόμῳ. ἀλλ' οὐδὲ ὁ νόμος εἶπεν ἤδη διαλέγεταί σοι. καὶ γὰρ τὴν αὔριον μένειν ἔξεστιν, ἐπειδὴ μετὰ μεσημβρίαν ἀφίκου. χαίρω ἔφη τῷ ξενίῳ. καὶ γάρ μοι δοκεῖς καὶ σοφίζεσθαι τὸν νόμον δι' ἐμέ. εἰ γὰρ καὶ λῦσαι αὐτὸν ἠδυνάμην εἶπε, τό γε ὑπὲρ σοῦ. ἀλλ' ἐκεῖνό μοι εἰπὲ Ἀπολλώνιε, οἱ κάμηλοι, ἐφ' ὧν ὀχεῖσθαί σε φασὶν, οὐκ ἐκ Βαβυλῶνος ἄγουσιν ὑμᾶς; ἐκεῖθεν ἔφη, δόντος γε αὐτὰς Οὐαρδάνου. ἔτ' οὖν ὑμᾶς ἀπάγειν δυνήσονται, τοσαῦτα ἤδη στάδια ἐκ Βαβυλῶνος ἥκουσαι; ἐσιώπησε μὲν ὁ Ἀπολλώνιος. ὁ δὲ Δάμις, οὔπω συνίησιν ἔφη ὦ βασιλεῦ τῆς ἀποδημίας ὁ ἀνὴρ οὗτος, οὐδὲ τῶν ἐθνῶν, ἐν οἷς λοιπὸν ἐσόμεθα, ἀλλ' ὡς πανταχοῦ σέ τε, καὶ Οὐαρδάνην ἕξων, παιδιὰν ἡγεῖται τὸ ἐς Ἰνδοὺς παρελθεῖν. τό τοι τῶν καμήλων οὐ διομολογεῖται πρὸς σὲ ὃν ἔχει τρόπον. διάκεινται γὰρ οὕτω κακῶς, ὡς αὐτὰς μᾶλλον ὑφ' ἡμῶν φέρεσθαι. καὶ δεῖ ἑτέρων. ἢν γὰρ ὀκλάσωσιν ἐν ἐρήμῳ που τῆς Ἰνδικῆς, ἡμεῖς μὲν ἔφη καθεδούμεθα, τοὺς γῦπας, καὶ τοὺς λύκους ἀποσοβοῦντες τῶν καμήλων. ἡμᾶς δὲ οὐδεὶς ἀποσοβήσει. προσαπολούμεθα γάρ. ὑπολαβὼν οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐγὼ ἔφη τοῦτο ἰάσομαι. ὑμῖν τε γὰρ ἑτέρας δώσω. τέτταρας οἶμαι δεῖσθαι. καὶ ὁ σατράπης δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ, πέμψει ἐς Βαβυλῶνα ἑτέρας τέτταρας. ἔστι δέ μοι καμήλων ἐπὶ τῷ Ἰνδῷ λευκαὶ πᾶσαι. ἡγεμόνα δὲ εἶπεν ὁ Δάμις οὐκ ἂν ὦ βασιλεῦ δοίης; καὶ καμήλους γε ἔφη τῷ ἡγεμόνι δώσω, καὶ ἐφόδια. ἐπιστελῶ δὲ καὶ Ἰάρχᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν σοφῶν, ἵν' Ἀπολλώνιον μὲν, ὡς μηδὲν κακίω ἑαυτοῦ δέξηται, ὑμᾶς δὲ, ὡς φιλοσόφους τε, καὶ ὀπαδοὺς ἀνδρὸς θείου. καὶ χρυσίον δὲ ἐδίδου ὁ Ἰνδὸς, καὶ ψήφους, καὶ ὀθόνας, καὶ μυρία τοιαῦτα. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, χρυσίον μὲν ἔφη ἱκανὸν ἑαυτῷ εἶναι, δόντος δὲ Οὐαρδάνου τῷ ἡγεμόνι ἀφανῶς αὐτό. τὰς δὲ ὀθόνας λαμβάνειν, ἐπειδὴ ἐοίκασι τρίβωσι τῶν ἀρχαίων τε, καὶ πάνυ Ἀττικῶν. μίαν δέ τινα τῶν ψήφων ἀνελόμενος, ὦ βέλτιστε εἶπεν, ὡς ἐς καιρόν σε, καὶ οὐκ ἀθεεὶ εὕρηκα. ἰσχύν οἶμαί τινα ἐν αὐτῇ καθορῶν καὶ ἀπόρρητόν τε, καὶ θείαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δάμιν, χρυσίον μὲν οὐδὲ αὐτοὶ προσίεντο, τῶν ψήφων δὲ ἱκανὰς ἐδράττοντο, ὡς θεοῖς ἀναθήσοντες, ὅτε ἐπανέλθοιεν ἐς τὰ ἑαυτῶν ἤθη. καταμείνασι δὲ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, οὐ γὰρ μεθίει σφᾶς ὁ Ἰνδὸς, δίδωσι τὴν πρὸς τὸν Ἰάρχαν ἐπιστολὴν, γεγραμμένην ὧδε, Βασιλεὺς Φραώτης, Ἰάρχᾳ διδασκάλῳ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν

σοφοῖς, χαίρειν. Ἀπολλώνιος ἀνὴρ σοφώτατος, σοφωτέρους ὑμᾶς ἑαυτοῦ ἡγεῖται, καὶ μαθησόμενος ἥκει τὰ ὑμέτερα· πέμπετε οὖν αὐτὸν εἰδότα ὁπόσα ἴστε, ὡς ἀπολεῖται οὐδὲν τῶν μαθημάτων ὑμῶν· καὶ γὰρ λέγει ἄριστα ἀνθρώπων, καὶ μέμνηται. ἰδέτω δὲ καὶ τὸν θρόνον, ἐφ᾽ οὗ καθίσαντί μοι, τὴν βασιλείαν ἔδωκας Ἰάρχα πάτερ· καὶ οἱ ἑπόμενοι δὲ αὐτῷ, ἄξιοι ἐπαίνου, ὅτι τοιοῦδε ἀνδρὸς ἐπιθυμοῦσιν. εὐτυχεῖτε. ἐξελάσαντες δὲ τῶν Ταξίλων, καὶ δύ᾽ ἡμερῶν ὁδὸν προελθόντες, ἀφίκοντο ἐς τὸ πεδίον, ἐν ᾧ λέγεται πρὸς Ἀλέξανδρον ἀγωνίσασθαι Πῶρος· καὶ πύλας ἐν αὐτῷ ἰδεῖν φασι, ξυγκλειούσας οὐδέν, ἀλλὰ τροπαίων ἕνεκα ᾠκοδομημένας. ἀνακεῖσθαι γὰρ ἐπ᾽ αὐτῶν τὸν Ἀλέξανδρον, ἐφεστηκότα τετραρρύμοις ἅρμασιν, οἷος ἐπὶ τοῖς σατράπαις ἐν Ἰσσοῖ ἕστηκε· διαλείπουσαι δ᾽ οὐ πολὺ ἀλλήλων δύο ἐξῳκοδομῆσθαι λέγονται πύλαι, καὶ φέρει ἡ μὲν, Πῶρον, ἡ δὲ, Ἀλέξανδρον, ξυμβεβηκότας οἶμαι μετὰ τὴν μάχην· ὁ μὲν γὰρ ἀσπαζομένῳ ἔοικεν· ὁ δὲ, προσκυνοῦντι· ποταμὸν δὲ Ὑδραώτην ὑπερβάντες, καὶ πλείω ἔθνη ἀμείψαντες, ἐγένοντο πρὸς τῷ Ὑφάσιδι. στάδια ἀπέχοντες τούτου τριάκοντα, βωμοῖς τε ἐνέτυχον, οἷς ἐπεγέγραπτο, πατρὶ Ἄμμωνι, καὶ Ἡρακλεῖ ἀδελφῷ, καὶ Ἀθηνᾷ προνοίᾳ, καὶ Διὶ Ὀλυμπίῳ, καὶ Σαμόθραξι Καβείροις, καὶ Ἰνδῷ Ἡλίῳ, καὶ Δελφῷ Ἀπόλλωνι· φασὶ δὲ καὶ στήλην ἀνακεῖσθαι χαλκῆν, ᾗ ἐπιγεγράφθαι, Ἀλέξανδρος ἐνταῦθα ἔστη· τοὺς μὲν δὴ βωμοὺς, Ἀλεξάνδρου ἡγώμεθα, τὸ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς τέρμα τιμῶντος· τὴν δὲ στήλην, τοὺς μετὰ τὸν Ὕφασιν Ἰνδοὺς ἀναθεῖναι δοκῶ μοι, γαυρωμένους ἐπὶ τῷ Ἀλέξανδρον μὴ προελθεῖν πρόσω.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τοῦ Ὑφάσιδος, καὶ ὁπόσος τὴν Ἰνδικὴν διαστείχει, καὶ ὅ, τι περὶ αὐτὸν θαῦμα, τάδε χρὴ γινώσκειν. αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου, βλύζουσι μὲν ἐκ πεδίου ναυσιπόρου· αὐτόθεν προϊοῦσαι δέ, καὶ ναυσὶν ἤδη ἄποροί εἰσιν. ἀκρωνυχίαι γὰρ πετρῶν παραλλὰξ ὑπανίσχουσι τοῦ ὕδατος, περὶ ἃς ἀναγκαῖον τὸ ῥεῦμα ἑλίττεσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν ποταμὸν ἄπλουν. εὖρος δὲ αὐτῷ, κατὰ τὸν Ἴστρον, ποταμῶν δὲ οὗτος δοκεῖ μέγιστος, ὁπόσοι δι' Εὐρώπης ῥέουσι. δένδρα δὲ ὅμοια φύει περὶ τὰς ὄχθας, καί τι καὶ μύρον ἐκδίδοται τῶν δένδρων, ὃ ποιοῦνται οἱ Ἰνδοὶ γαμικὸν χρῖσμα· καὶ εἰ μὴ τῷ μύρῳ τούτῳ ῥάνωσι τοὺς νυμφίους οἱ ξυνιόντες ἐς τὸν γάμον, ἀτελὴς δοκεῖ, καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθείς. ἀνεῖσθαι δὲ τῇ θεῷ ταύτῃ λέγουσιν αὐτό τε τὸ περὶ τὸν ποταμὸν νέμος· καὶ τοὺς ἰχθῦς τοὺς ταώς, οὓς μόνος οὗτος ποταμὸς βόσκει. ἐπονομάζουσι δὲ αὐτοὺς ὁμωνύμως τοῦ ὄρνιθος, ἐπεὶ κυάνεαι μὲν αὐτοῖς αἱ λόφαι, στικταὶ δὲ αἱ φολίδες, χρυσᾶ δὲ τὰ οὐραῖα· καὶ ὁπότε βούλοιντο, ἀνακλώμενα. ἔστι δὲ θηρίον ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ σκώληκι, εἰκασμένον λευκῷ· τοῦτον δὲ οἱ τήκοντες, ἔλαιον ποιοῦνται. πῦρ δὲ ἄρα τοῦ ἐλαίου τούτου ἐκδίδοται, καὶ στέγει αὐτό, πλὴν ὑέλου οὐδέν. ἁλίσκεται δέ, τῷ βασιλεῖ μόνῳ τὸ θηρίον τοῦτο πρὸς τειχῶν ἁλώσεις· ἐπειδὰν θίγῃ τῶν ἐπάλξεων ἡ πιμελή, πῦρ ἐκκαλεῖται κρεῖττον σβεστηρίων, ὁπόσα ἀνθρώποις πρὸς τὰ πυρφόρα εὕρηται. καὶ τοὺς ὄνους δὲ τοὺς ἀγρίους ἐν τοῖς ἕλεσι τούτοις ἁλίσκεσθαί φασιν. εἶναι δὲ τοῖς θηρίοις τούτοις ἐπὶ μετώπου, κέρας, ᾧ ταυρηδόν τε, καὶ οὐκ ἀγεννῶς μάχονται. καὶ ἀποφαίνειν τοὺς Ἰνδοὺς ἔκπωμα τὸ κέρας τοῦτο. οὐ γὰρ οὔτε νοσῆσαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἀπ' αὐτοῦ πιών, οὔτε ἂν τρωθεὶς ἀλγῆσαι, πυρός τε διεξελθεῖν ἄν, καὶ μηδ' ἂν φαρμάκοις ἁλῶναι, ὅσα ἐπὶ κακῷ πίνεται. βασιλέων δὲ τὸ ἔκπωμα εἶναι, καὶ βασιλεῖ μόνῳ ἀνεῖσθαι τὴν θήραν. Ἀπολλώνιος δέ, τὸ μὲν θηρίον ἑωρακέναι φησί, καὶ ἀγασθῆναι αὐτὸ τῆς φύσεως. ἐρομένου δὲ αὐτὸν τοῦ Δάμιδος εἰ τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ ἐκπώματος προσδέχοιτο, προσδέξομαι εἶπεν, ἢν ἀθάνατον μάθω τὸν βασιλέα τῶν δεῦρο Ἰνδῶν ὄντα. ὃν γὰρ ἐμοί τε, καὶ τῷ δεῖνι ὀρέγοντα πόμα ἄνοσόν τε, καὶ οὕτως ὑγιές, πῶς οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸς αὑτὸν ἐπεγχεῖν ἑαυτῷ τούτου ὁσημέραι, καὶ πίνειν ἀπὸ τοῦ κέρατος τούτου μέχρι κραιπάλης; οὐ γάρ που διαβαλεῖ τις, οἶμαι, τούτῳ μεθύων. ἐνταῦθα καὶ γυναικί φασιν ἐντετυχηκέναι, τὰ μὲν ἐκ κεφαλῆς ἐς μαζούς, μέλαιναν· τὰ δὲ ἐκ μαζῶν ἐς πόδας, λευκὴν πάντα. καὶ αὐτοὶ μὲν ὡς δεῖμα φυγεῖν· τὸν δὲ Ἀπολλώνιον ξυνάψαι τε τῇ γυναικὶ τὴν χεῖρα, καὶ ξυνεῖναι ὅ, τι εἴη. ἱεροῦται δὲ ἄρα τῇ Ἀφροδίτῃ ἐν Ἰνδοῖς ἡ τοιαύτη· καὶ τίκτεται τῇ θεῷ γυνὴ ποικίλη, καθάπερ ὁ Ἆπις Αἰγυπτίοις. ἐντεῦθέν φασιν ὑπερβαλεῖν τοῦ Καυκάσου τὸ κατατεῖνον ἐς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· εἶναι δὲ αὐτὸ ξυνηρεφὲς ἴδαις ἀρωματικαῖς. τοὺς μὲν γὰρ δὴ πρῶνας τοῦ ὄρους, τὸ κιννάμωμον φέρειν, προσεοικέναι δὲ αὐτὸ νέοις κλήμασι. βάσανον δὲ τοῦ ἀρώματος, τὴν αἶγα εἶναι. κιννάμωμον γὰρ εἴ τις αἰγὶ ὀρέξει, κνυζήσεται πρὸς τὴν χεῖρα, καθάπερ κύων· ἀπιόντι τε, ὁμαρτήσει, τὴν ῥῖνα ἐς αὐτὸ ἐρείσασα· κἂν ὁ αἰπόλος ἀπάγῃ, θρηνήσει καθάπερ λωτοῦ ἀποσπωμένη. ἐν δὲ τοῖς κρημνοῖς τοῦ ὄρους, λίβανοί τε ὑψηλαὶ πεφύκασι, καὶ πολλὰ εἴδη ἕτερα. καὶ τὰ δένδρα αἱ πεπερίδες, ὧν γεωργοὶ πίθηκοι. καὶ οὐδὲ ᾧ εἴκασται τοῦτο, παρεῖται σφίσιν· ὃν δὲ εὕρηται τρόπον, ἐγὼ δηλώσω. τὸ δένδρον ἡ πεπερίς, εἴκασται μὲν τῷ παρ' Ἕλλησιν ἄγνῳ, τά τε ἄλλα, καὶ τὸν κόρυμβον τοῦ καρποῦ. φύεται δὲ ἐν τοῖς ἀποτόμοις, οὐκ ἐφικτὸν τοῖς ἀνθρώποις. οὗ λέγεται πιθήκων δῆμος ἐν μυχοῖς τοῦ ὄρους, καὶ ὅ, τι αὐτοῦ κοῖλον· οὓς πολλοῦ ἀξίους οἱ Ἰνδοὶ νομίζοντες, ἐπειδὴ τὸ πέπερι ἀποτρυγῶσι, τοὺς λέοντας ἀπ' αὐτῶν ἐρύκουσι κυσί τε, καὶ ὅπλοις. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων, νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτῶν τὰ κρέα ἴσχει ταῦτα, γεγηρακὼς δὲ ὑπὲρ σίτου· τῆς γὰρ τῶν ἐλάφων, καὶ συῶν θήρας ἔξωροι γεγονότες, τοὺς πιθήκους λαφύσσουσιν, ἐς τοῦτο χρώμενοι τῇ λοιπῇ ῥώμῃ. ὃ μὴν οἱ ἄνθρωποι περιορῶσιν, ἀλλ' εὐεργέτας ἡγούμενοι τὰ θηρία ταῦτα, πρὸς τοὺς λέοντας ὑπὲρ αὐτῶν αἰχμὴν αἴρονται. τὰ γὰρ πραττόμενα περὶ τὰς πεπερίδας, ὧδε ἔχει. προσελθόντες οἱ Ἰνδοὶ τοῖς κάτω δένδρεσι, τὸν καρπὸν ἀποθερίζοντες, ἅλως ποιοῦνται μικρὰς περὶ τὰ δένδρα, καὶ τὸ πέπερι περὶ αὐτὰς ξυμφοροῦσιν, οἷον ῥιπτοῦντες, ὡς ἄτιμόν τι, καὶ μὴ ἐν σπουδῇ τοῖς ἀνθρώποις. οἱ δὲ ἄνωθεν, καὶ ἐκ τῶν ἀβάτων ἐφεωρακότες ταῦτα, νυκτὸς γε-

νομένω, ὑποκρίνονται δὲ τὸ Ἰνδῶν ἔργον· καὶ τοὺς βοστρύχους τῶν δένδρων περιαιροῦντες, ἐπιοῦσι φέροντες ἐς τὰς ἅλως· οἱ Ἰνδοὶ δὲ ἅμα ἡμέρᾳ σωροὺς αἰροῦνται τοῦ ἀρώματος, ὃ δὴ πονήσαντες οὐδὲν, ἀλλὰ ῥάθυμοί τε, καὶ καθεύδοντες. ὑπεράραντες δὲ τοῦ ὄρους, πεδίον ἰδεῖν φασι λεῖον κατατετμημένον ταῖς τάφροις πλήρεσιν ὕδατος· εἶναι δὲ αὐτῶν τὰς μὲν, ἐγκαρσίους, τὰς δὲ, ὀρθὰς διηγμένας ἐκ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γάγγου, τῆς τε χώρας ὅρια οὔσας, τά τε πεδία ἐπαγομένας ὁπότε ἡ γῆ διψῴη. τὴν δὲ γῆν ταύτην, ἀρίστην φασὶ τῆς Ἰνδικῆς εἶναι, καὶ μεγίστην τῶν ἐκεῖ λήξεων, πεντεκαίδεκα ἡμερῶν ὁδοῦ μῆκος ἐπὶ τὸν Γάγγην, ὀκτωκαίδεκα δὲ ἀπὸ θαλάσσης ἐπὶ τὸ τῶν πιθήκων ὄρος, ᾧ ξυμπαρατείνει. πεδιὰς πᾶσα ἡ χώρα, μέλαινά τε, καὶ πάντων εὔφορος. ἰδεῖν μὲν γὰρ ἐν αὐτῇ στάχυας ἀνεστῶτας, ὅσοι οἱ δόνακες· ἰδεῖν δὲ κυάμους τριπλασίους τῶν Αἰγυπτίων τὸ μέγεθος, σήσαμόν τε, καὶ κέγχρον, ὑπερφυᾶ πάντα· ἐνταῦθα καὶ τὰ κάρυα φύεσθαί φασιν, ὧν πολλὰ πρὸς ἱεροῖς ἀνάκειται τοῖς δεῦρο, θαύματος ἕνεκα. τὰς δὲ ἀμπέλους, φύεσθαι μὲν μικρὰς, καθάπερ αἱ Λυδῶν τε, καὶ Μαιόνων, ποτίμους δὲ εἶναι, καὶ ἀνθοσμίας ὁμοῦ τῷ ἀποτρυγᾶν· ἐνταῦθα δὲ καὶ δένδρα φασὶν ἐντετυχηκέναι, προσεοικότα τῇ δάφνῃ· φύεσθαι δὲ αὐτοῦ κάλυκα εἰκασμένην τῇ μεγίστῃ ῥόᾳ, καὶ μῆλον ἐγκεῖσθαι τῇ κάλυκι, κυάνεον μὲν, ὥσπερ τῶν ὑακίνθων αἱ καλ πάντων δὲ ἥδιστον, ὁπόσα ἐξ ὡρῶν ἥκει. καταβαίνοντες δὲ τὸ ὄρος, δρακόντων θήρᾳ περιτυχεῖν φασι· περὶ ὧν ἀνάγκη λέξαι. καὶ γὰρ σφόδρα εὐήθης ὑπὲρ μὲν τοῦ λαγὼ, καὶ ὅπως ἁλίσκεται, καὶ ἁλώσεται, πολλὰ εἰρῆσθαι τοῖς ἐς φροντίδα βαλλομένοις ταῦτα, ἡμᾶς δὲ παρελθεῖν λόγον γενναίας τε, καὶ δαιμονίου θήρας, μὴ δὲ τῷ ἀνδρὶ παραλυθέντα, ἐς ὃν ταῦτα ἔγραψα· δρακόντων μὲν γὰρ δὴ ἀπείροις μήκεσι κατέζωσται πᾶσα ἡ Ἰνδικὴ χώρα· καὶ μεστὰ μὲν αὐτῶν ἕλη, μεστὰ δὲ ὄρη· κενὸς δὲ οὐδεὶς λόφος· οἱ μὲν δὴ ἕλειοι, νωθροί τε εἰσι, καὶ τριακοντάπηχυ μῆκος ἔχουσι· καὶ κράνος αὐτοῖς οὐκ ἀνέστηκεν, ἀλλ' εἰσὶ ταῖς δρακαίναις ὅμοιοι. μέλανες δὲ ἱκανῶς τὸ νῶτον, καὶ ἧττον φολιδωτοὶ τῶν ἄλλων. καὶ σοφώτερον ἐπῆλθε τοῦ λόγου περὶ αὐτῶν Ὅμηρος, ἢ οἱ πολλοὶ ποιηταί· τὸν γὰρ δράκοντα τὸν ἐν Αὐλίδι τὸν πρὸς τῇ πηγῇ οἰκοῦντα, περὶ νῶτα δαφοινὸν εἴρηκεν· οἱ δὲ ἄλλοι ποιηταὶ, τὸν ὁμοφυῆ τούτῳ τὸν ἐν τῷ τῆς Νεμέας ἄλσει φασὶ καὶ λοφιὰν ἔχειν, ὃ περὶ οὐκ ἂν περὶ τοὺς ἑλείους εὕροιμεν, οἱ δὲ τοὺς ὑπὸ τὰς ὑπωρείας, καὶ τοὺς λόφους. ἵενται δὲ ἐς τὰ πεδία ἐπὶ θήραν, πλεονεκτοῦσι δὲ τῶν ἑλείων πάντα· καὶ γὰρ ἐς πλέον τοῦ μήκους ἐλαύνουσι, καὶ ταχύτεροι τῶν ὀξυτέρων ποταμῶν φέρονται, καὶ διαφεύγει αὐτοὺς οὐδὲ ἕν. τούτοις καὶ λοφιὰ φύεται, νέοις μὲν ὑπανισχουσα μέτριον, τελειουμένοις δὲ συναυξανομένη τε, καὶ ἀνιοῦσα ἐς πολύ· οἱ δὲ δὴ πυροῦνται, καὶ πριονωτοὶ γίνονται. οὗτοι καὶ γενειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσι δίκην ἀργύρου· αἱ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν κόραι, λίθος ἐστὶ διάπυρος. ἰσχὺν δὲ αὐτῶν, ἀμήχανον εἶναί φασιν ἐς πολλὰ τῶν ἀποθέτων. γίνεται δὲ τοῖς θηρῶσιν ὁ πεδινὸς εὕρημα, ἐπειδὰν ἐλεφάντων τινὰ ἐπισπάσηται. τουτὶ γὰρ ἀπόλλυσιν ἄμφω τὰ θηρία· καὶ κέρδος τοῖς ἑλοῦσι δράκοντας, ὀφθαλμοί τε γίνονται, καὶ δορὰ, καὶ ὀδόντες· εἰσὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα, ὅμοιοι τῷ τῶν μεγίστων συῶν, λεπτότεροι δὲ, καὶ διάστροφοι, καὶ τὴν αἰχμὴν ἀτριπτοι, καθάπερ οἱ τῶν μεγάλων ἰχθύων. οἱ δὲ ὄρειοι δράκοντες, τὴν μὲν φολίδα, χρυσοῖ φαίνονται· τὸ δὲ μῆκος, ὑπὲρ τοὺς πεδινούς· γένεια δὲ αὐτοῖς βοστρυχώδη, χρυσᾶ κἀκεῖνα· καὶ κατωφρύωνται μᾶλλον, ἢ οἱ πεδινοί. ὄμμα τε ὑποκάθηται τῇ ὀφρύϊ δεινὸν, καὶ ἀναιδῶς δεδορκός· ὑπόχαλκόν τε ἠχὼ φέρουσιν, ἐπειδὰν τῇ γῇ ὑποκυμαίνωσιν· ἀπὸ δὲ τῶν λόφων πυρσῶν ὄντων, πῦρ αὐτοῖς ἄπτεται, λαμπαδίου πλέον· οὗτοι καὶ τοὺς ἐλέφαντας αἱροῦσιν· αὐτοὶ δὲ, ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ὧδε ἁλίσκονται. κοκκοβαφεῖ πέπλῳ χρυσᾶ ἐνείραντες γράμματα, τιθέασι πρὸ τῆς χειᾶς, ὕπνον γοητεύσαντες τοῖς γράμμασιν, ὑφ' οὗ νικᾶται τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ δράκων, ἀξιπτους ὄντας. καὶ πολλὰ τοῖς ἀπορρήτου σοφίας ἐπ' αὐτὸν ᾄδουσιν, δι' ἃ ἄγεταί τε· καὶ τὸν αὐχένα ὑπερβαλὼν τῆς χειᾶς, ἐπικαθεύδει τοῖς γράμμασι· προσπεσόντες οὖν οἱ Ἰνδοὶ κειμένῳ, πελέκει ἐναράττουσι· καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες, λῄζονται τὰς ἐν αὐτῇ λίθους. ἀποκεῖσθαι δέ φασιν ἐν ταῖς ὀρείων δρακόντων κεφαλαῖς λίθους, τὸ μὲν εἶδος, ἀνθηρὰς, καὶ πάντα ἀπαυγαζούσας χρώματα· τὴν δὲ ἰσχὺν, ἄρρητον, κατὰ τὸν δακτύλιον, ὃν γενέσθαι φασὶ τῷ Γύγῃ. πολλάκις δὲ καὶ τὸν Ἰνδὸν αὐτῷ πελέκει, καὶ αὐτῇ τῇ τέχνῃ συλλαβὼν, ἐς τὴν αὑτοῦ χειὰν φέρων ᾤχετο, μονονοὺ σείων τὸ ὄρος. ὅτι καὶ τὰ ὄρη τὰ περὶ τὴν ἐρυθρὰν, οἰκεῖν λέγονται· σύριγμα δὲ δεινόν φασιν ἀκούεσθαι τούτων· καὶ κατιόντας αὐτοὺς ἐπὶ τὴν θάλατταν, πλεῖν ἐπὶ πολὺ τοῦ πελάγους. περὶ δὲ ἐτῶν μήκους τοῦ θηρίου τούτου, γνῶναί τε ἄπορον, καὶ εἰπεῖν ἄπιστον. τοσαῦτα περὶ δρακόντων οἶδα. τὴν δὲ πόλιν τὴν ὑπὸ τῷ ὄρει μεγίστην οὖσαν, φασὶ μὲν καλεῖσθαι Πάρακα, δρακόντων δὲ ἀνακεῖσθαι κε-

φασὶν ἐν μέσῃ πλέοντι, γυμναζομένων τῶν ἐκείνῃ Ἰνδῶν τὴν θήραν ταύτην ἐκ νέων. λέγεται δὲ καὶ ζῷον ξυνιέναι φθεγγομένων, καὶ βουλομένων, στρυμῶσι δράκοντος οἱ μὲν, κεφαλίαν, οἱ δὲ, ἧπαρ. προϊόντος δὲ, αὐλοῦ μὲν ἀκοῦσαι δόξαι, νομέως δέ τινος ἀγέλην ταττοντος, ἐλάφους δὲ βουκολεῖσθαι λευκάς. ἀμέλγουσι δὲ Ἰνδοὶ ταύτας, εὐτραφὲς ἡγούμενοι τὸ ἀπ' αὐτῶν γάλα. ἐντεῦθεν ἡμερῶν τεττάρων ὁδὸν πορευόμενοι δι' εὐδαίμονος, καὶ ἐνδρόσου τῆς χώρας, προσελθεῖν φασι τῇ τῶν σοφῶν τύρσει. τὸν δὲ ἡγεμόνα κελεύοντα συνοκλάζειν τὴν κάμηλον, ἀποπηδῆσαι αὐτοῖς περιδεᾶ, καὶ ἱδρῶτος πλέων. τὸν δὲ Ἀπολλώνιον, ξυνεῖναι μὲν οὗ ἥκοι, γελάσεσθαι δὲ ἐπὶ τῷ Ἰνδοῦ δέει, δοκεῖ μοι φάναι ὅπως, εἰ καὶ καταπλεύσαι ἐς λιμένα, μακρόν τι ἀναμετρήσας πέλαγος, ἀχθεσθῆναι ἂν τῇ γῇ, καὶ δεῖσαι τὸ ἐν ὅρμῳ εἶναι. καὶ ἅμα εἰπὼν ταῦτα, προσέταξε τῇ καμήλῳ συνιζῆσαι. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐθὰς λοιπὸν ἦν τῶν τοιούτων. περίφοβον δὲ ἄρα ἐποίει τὸν ἡγεμόνα, τὸ πλησίον τῶν σοφῶν εἶναι. Ἰνδοὶ γὰρ δεδίασι τούτους μᾶλλον, ἢ τὸν σφῶν αὐτῶν βασιλέα. ὅτι βασιλεὺς αὐτὸς, ὑφ' ᾧ ἐστὶν ἡ χώρα, περὶ πάντων, ἃ λεκτέα τε αὐτῷ, καὶ πρακτέα, ἐρωτᾷ τούσδε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ οἱ ἐς θεὸν πέμποντες. οἱ δὲ, σημαίνουσι μὲν ὅ, τι λῷον αὐτῷ πρᾶξαι. ὅ, τι δὲ μὴ λῷον, ἀπαγορεύουσί τε, καὶ ἀποσημαίνουσι. καταλύσειν δὲ μέλλοντας ἐν τῇ κώμῃ τῇ πλησίον, ἀπέχει δὲ τοῦ ὄχθου τῶν σοφῶν ὅσον στάδιον, ἰδεῖν φασι νεανίαν δρόμῳ ἥκοντα, μελάντατον Ἰνδῶν πάντων, ὑπολάμπειν δὲ αὐτῷ μηνοειδῶς τὸ μεσόφρυον. τουτὶ δὲ ἀκούω χρόνοις ὕστερον καὶ τὸν Μέμνονα τὸν Ἡρώδου τοῦ σοφιστοῦ τρόφιμον· ἀπ' Αἰθιόπων δὲ ἦν· ἐν μειρακίῳ δόξαι. προϊόντι δὲ ἐς ἄνδρας, ἐκλιπεῖν τὴν αὐγὴν ταύτην, καὶ συναφανισθῆναι τῇ ὥρᾳ. τὸν δὲ Ἰνδὸν, χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, διὰ τὸ πάντα ἴσχειν. προσδραμόντα δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ, φωνῇ τε Ἑλλάδι προσειπεῖν αὐτόν· καὶ τοῦτο μὲν οὔπω θαυμαστὸν δόξαι, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἐν τῇ κώμῃ πάντας ἀπὸ Ἑλλήνων φθέγγεσθαι. τὸ δὲ ὀνόματι χαῖρε, τοῖς μὲν ἄλλοις παρασχεῖν ἔκπληξιν, τῷ δὲ ἀνδρὶ, θάρσος, ὑπὲρ ὧν ἀφῖκτο. βλέψας δὲ ἐς τὸν Δάμιν, παρὰ ἄνδρας ἥκομεν σοφοὺς ἀτεχνῶς, ἔφη· ἐοίκασι γὰρ προγιγνώσκειν. καὶ ἅμα ἤρετο τὸν Ἰνδὸν ὅ, τι χρὴ πράττειν, ποθῶν ἤδη τὴν ξυνουσίαν. ὁ δὲ Ἰνδὸς, τούτους μὲν ἔφη καταλύειν χρὴ ἐνταῦθα. σὺ δὲ, ἧκε ὡς ἔχεις· κελεύουσι γὰρ αὐτοί. τὸ μὲν δὴ αὐτοί, πυθαγόρειον ἤδη τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐφάνη, καὶ ἠκολούθει χαίρων. τὸν δὲ ὄχθον, ἐφ' οὗ οἱ σοφοὶ ἀφωρισμένοι εἰσὶν, ὕψος μὲν εἶναι κατὰ τὴν Ἀθηναίων φασὶν ἀκρόπολιν, ἀνίστασθαι δὲ ἐκ πεδίου ἄνω· ἀμφυᾶ δὲ ὁμοίως πέτραν ὀχυροῦν αὐτὸν κύκλῳ περιοικοῦσαν, ἧς πολλαχοῦ διχηλά ὁρᾶσθαι ἴχνη, καὶ γενειάδων τύπους, καὶ προσώ καί που καὶ νῶτα ἰδεῖν ἀπολισθηκότων ὅμοια. τὸν γὰρ Διόνυσον, ὅτε ξὺν Ἡρακλεῖ ἀπεπειρᾶτο τοῦ χωρίου, προσβαλεῖν μὲν αὐτῷ φασι κελεῦσαι τοὺς Πᾶνας, ὡς πρὸς τὸν σεισμὸν ἱκανούς. ἐμβροντηθέντας δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τῶν σοφῶν, πεσεῖν ἄλλον ἄλλως· καὶ τὰς πέτρας οἷον ἐντυπωθῆναι τὰ τῆς διαμαρτίας σχήματα. περὶ δὲ τῷ ὄχθῳ, νεφέλην ἰδεῖν φασιν, ἐν ᾗ τοὺς Ἰνδοὺς οἰκεῖν φανερούς τε, καὶ ἀφανεῖς, καὶ ὅ, τι βούλονται. πύλας δὲ, εἰ μὲν καὶ ἄλλας εἶναι τῷ ὄχθῳ οὐκ εἰδέναι, τὸ γὰρ περὶ αὐτὸν νέφος, οὔτε ἀκλείστῳ ξυγχωρεῖν, οὔτ' ἂν ξυγκεκλεισμένῳ φαίνεσθαι. αὐτὸς δὲ ἀναβῆναι μὲν κατὰ τὸ νότιον μάλιστα τοῦ ὄχθου, τῷ Ἰνδῷ ἑπόμενος, ἰδεῖν δὲ πρῶτα μὲν φρέαρ ὀργυιῶν τεττάρων· οὗ τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ στόμα ἀναπέμπεσθαι, κυανωτάτην ἔοικε. καὶ ὁπότε ἡ μεσημβρία τοῦ ἡλίου σταίη περὶ αὐτὸ, ἀνιμᾶσθαι τὴν αὐγὴν ὑπὸ τῆς ἀκτῖνος, καὶ χωρεῖν ἄνω, παρεχομένην εἶδος θερμῆς ἴριδος. μαθεῖν δὲ ὕστερον περὶ τοῦ φρέατος ὡς σανδαράκινον μὲν εἴη ὑπ' αὐτῷ γῆ, ἀπόρρητον δὲ τὸ ὕδωρ ἡγοῖντο. καὶ οὔτε πίνει τις αὐτὸ, οὔτε ἀνασπῶν, ὅρκιον δὲ νομίζοιτο τῇ πέριξ Ἰνδικῇ πάσῃ. πλησίον δὲ τούτου, κρατῆρα εἶναι πυρὸς, οὗ φλόγα ἀναπέμπεσθαι μολυβδώδη, καπνὸν δὲ οὐδένα ἀπ' αὐτῆς ἄττειν, οὐδὲ ὀσμὴν οὐδεμίαν, οὐδὲ ὑπερχυθῆναί ποτε ὁ κρατὴρ οὗτος, ἀλλ' ἀναδίδοσθαι τοσοῦτος, ὡς μὴ ὑπερβλύσαι τοῦ βόθρου. ἐνταῦθα Ἰνδοὶ καθαίρονται τῶν ἀκουσίων. ὅθεν οἱ σοφοὶ τὸ μὲν φρέαρ, ἐλέγχου καλοῦσι. τὸ δὲ πῦρ, ξυγγνώμης. καὶ διττὼ ἑωρακέναι φησὶ πίθω λίθου μέλανος, ὄμβρων τε, καὶ ἀνέμων ὄντε. ὁ μὲν δὴ τῶν ὄμβρων, εἰ αὐχμῷ ἡ Ἰνδικὴ πιέζοιτο ἀνοιχθεὶς, νεφέλας ἀναπέμπει, καὶ ὑγραίνει τὴν γῆν πᾶσαν. εἰ δὲ ὄμβρου πλεονάζοιεν, ἴσχει αὐτοὺς ξυγκλειόμενος. ὁ δὲ τῶν ἀνέμων πίθος, ταυτὸν οἶμαι τῷ τοῦ Αἰόλου ἀσκῷ πράττει. παρανοιγνὺς γάρ τις τοῦ πίθου ἕνα, τῶν ἀνέμων ἀνίησιν ἐμπνεῖν ὥρᾳ. κἀντεῦθεν ἡ γῆ ἔρρωται. θεῶν δὲ ἀγάλμασιν ἐντυχεῖν φασὶν, εἰ μὲν Ἰνδοῖς, ἢ Αἰγυπτίοις, θαῦμα οὐδέν. τὰ δέ γε ἀρχαιότατα τῶν παρ' Ἕλλησι, τό, τε τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος, καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Δηλίου, καὶ τὸ τοῦ Διονύσου, καὶ τὸ τοῦ Ἀμυκλαίου, καὶ ὁπόσα ὧδε ἀρχαῖα, ταῦτα ἱδρύεσθαί τε τοὺς Ἰνδοὺς τούτους, καὶ νομίζειν Ἑλληνικοῖς ἤθεσι. φασὶ δὲ οἰκεῖν τὰ μέσα τῆς Ἰνδικῆς. καὶ τὸν ὄχθον, ὀμφαλὸν ποιοῦνται τοῦ λόφου τούτου. πῦρ τε ἐπ' αὐτοῦ ὀργιάζουσιν, ὅ φασιν

ἐκ τοῦ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα αὐτὸ ἕλκειν. τούτῳ καὶ τὸν ὕμνον ἡμέρας ἁπάσας ἐς μεσημβρίας ᾄδουσιν. ὁποῖοι μὲν δὴ καὶ οἱ ἄνδρες, καὶ ὅπως οἰκοῦντες τὸν ὄχθον, αὐτὸς ὁ ἀνὴρ δηλώσει. ἐν μιᾷ γὰρ τῶν πρὸς Αἰγυπτίους ὁμιλιῶν, εἶδον φησὶν Ἰνδοὺς Βραχμᾶνας οἰκοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἀτειχίστως τετειχισμένους, καὶ οὐδὲν κεκτημένους, ἢ τὰ πάντων. ταυτὶ δὲ ἐκεῖνος μὲν σοφώτερον ἔγραψεν. ὁ δέ γε Δάμις φησί, χαμευνίᾳ μὲν αὐτοὺς χρῆσθαι, τῇ δὲ γῇ ὑποστορνύναι πόας, ἃς ἂν αὐτοὶ αἱρῶνται. καὶ μετεωροποροῦντας δὲ ἰδεῖν ἀπὸ τῆς γῆς ἐς πήχεις δύο, οὐ θαυματοποιΐας ἕνεκα, τὸ γὰρ φιλότιμον τοῦτο παραιτεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ὁπόσα τῷ ἡλίῳ ξυναποβαίνοντες τῆς γῆς δρῶσιν, ὡς πρόσφορα τῷ θεῷ πράττοντας. τό τοι πῦρ, ὃ ἀπὸ τῆς ἀκτῖνος ἐπισπῶνται, καίτοι σωματοειδὲς ὄν, οὔτε ἐπὶ βωμοῦ καίειν αὐτούς, οὔτε ἐν ἰπνοῖς φυλάττειν, ἀλλ' ὥσπερ τὰς αὐγάς, αἳ ἐξ ἡλίου τε ἀνακλῶνται, καὶ ὕδατος, οὕτω μετέωρόν τε ὁρᾶσθαι αὐτό, καὶ σαλεῦον ἐν τῷ αἰθέρι. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ἥλιον ὑπὲρ τῶν ὡρῶν, ἃς ἐπιτροπεύει αὐτός, ἵν' ἐς καιρὸν τῇ γῇ ἴωσι, καὶ ἡ Ἰνδικὴ εὖ πράττῃ. νύκτωρ δὲ λιπαροῦσι τὴν ἀκτῖνα μὴ ἄχθεσθαι τῇ νυκτί, μένειν δὲ ὡς ὑπ' αὐτῶν ἤχθη. τοιοῦτον μὲν δὴ τοῦ Ἀπολλωνίου τὸ ἐν τῇ γῇ τε εἶναι τοὺς Βραχμᾶνας, καὶ οὐκ ἐν τῇ γῇ. τὸ δὲ ἀτειχίστως τετειχισμένους, δηλοῖ τὸν ἀέρα, ὑφ' ᾧ ζῶσιν. ὑπαίθριοι γὰρ δοκοῦντες αὐλίζεσθαι, σκιάν τε ἐπαίρουσιν αὐτῶν, καὶ ὕοντος οὐ ψεκάζονται, καὶ ὑπὸ ἡλίῳ εἰσίν, ἐπειδὰν αὐτοὶ βούλωνται. τὸ δὲ μηδὲν κεκτημένους τὰ πάντων ἔχειν, ὧδε ὁ Δάμις ἐξηγεῖται. πηγαί, ὁπόσαι τοῖς Βάκχοις παρὰ τῆς γῆς ἐκθρώσκουσιν, ἐπειδὰν ὁ Διόνυσος αὐτούς τε, καὶ τὴν γῆν σείσῃ, φοιτῶσι καὶ τοῖς Ἰνδοῖς τούτοις ἑστιωμένοις τε, καὶ ἑστιῶσιν. εἰκότως οὖν ὁ Ἀπολλώνιος τοὺς μηδὲν μὲν ἐκ παρασκευῆς, αὐτοσχεδίως δὲ ἃ βούλονται πορίζομένους, ἔχειν φησίν, ἃ μὴ ἔχουσι. κομᾶν δὲ ἐπιτηδεύουσιν, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι πάλαι, καὶ Θούριοι, Ταραντῖνοί τε, καὶ Μήλιοι, καὶ ὁπόσοις τὰ Λακωνικὰ ἦν ἐν λόγῳ. μίτραν τε ἀναδοῦνται λευκήν, καὶ γυμνὸν αὐτοῖς βάδισμα. καὶ τὴν ἐσθῆτα ἐσχημάτιζον παραπλησίαν ταῖς ἐξωμίσιν. ἡ δὲ ὕλη τῆς ἐσθῆτος, ἔριον αὐτοφυὲς ἡ γῆ φύει, λευκὸν μέν, ὥσπερ τὸ Παμφύλων, μαλακώτερον δὲ τίκτει, ἡ δὲ πιμελή, οἷα ἔλαιον ἐπ' αὐτοῦ λείβεται. τοῦτο ἱερὰν ἐσθῆτα ποιοῦνται. καὶ εἴ πως ἕτερος παρὰ τοὺς Ἰνδοὺς τούτους ἀνασπῴη αὐτό, οὐ μεθίεται ἡ γῆ τοῦ ἐρίου. τὴν δὲ ἰσχὺν τοῦ δακτυλίου, καὶ τῆς ῥάβδου, ἃ φορεῖν αὐτοὺς ἄμφω, δύνασθαι μὲν πάντα, δύο δὲ ἀρρήτω τετιμῆσθαι. προσιόντα δὲ τὸν Ἀπολλώνιον, οἱ μὲν ἄλλοι σοφοὶ προσήγοντο, ἀσπαζόμενοι ταῖς χερσίν. ὁ δὲ Ἰάρχας, ἐκάθητο μὲν ἐπὶ δίφρου ὑψηλοῦ, χαλκοῦ δὲ μέλανος ἦν, καὶ πεποίκιλτο χρυσοῖς ἀγάλμασιν. οἱ δὲ τῶν ἄλλων δίφροι, χαλκοῖ μέν, ἄσημοι δὲ ἦσαν, ὑψηλοὶ δὲ ἧττον. ὑπεκάθηντο γὰρ τῷ Ἰάρχᾳ. τὸν δὲ Ἀπολλώνιον ἰδών, φωνῇ τε ἠσπάζετο ἑλλάδι, καὶ τὰ τοῦ Ἰνδοῦ γράμματα ἀπῄτει. θαυμάζοντος δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου τὴν πρόγνωσιν, καὶ γράμματι ἓν ἔφη λείπειν τῇ ἐπιστολῇ, δέλτα εἰπών, παρῆλθε γὰρ αὐτὸν γράφοντα, καὶ ἐφάνη τοῦτο ὧδε ἔχον. ἀναγνοὺς δὲ τὴν ἐπιστολήν, πῶς, ἔφη, ὦ Ἀπολλώνιε, περὶ ἡμῶν φρονεῖτε; πῶς γὰρ εἶπεν, ἢ ὡς δηλοῖ τὸ ὑμῶν ἕνεκα ἥκειν με ὁδόν, ἣν μήπω τις τῶν ὅθεν περ ἐγὼ ἀνθρώπων; τί δὲ ἡμᾶς πλέον οἴει σαυτοῦ γιγνώσκειν; ἐγὼ μὲν καὶ σοφώτερά τε ἡγοῦμαι τὰ ὑμέτερα, καὶ πολλῷ θειότερα. εἰ δὲ μηδὲν πλέον, ὧν οἶδα, παρ' ὑμῖν εὕροιμι, μεμαθηκὼς ἂν εἴην καὶ τὸ μηκέτι ἔχειν ὅ, τι μάθοιμι. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἰνδός, οἱ μὲν ἄλλοι, ἔφη, τοὺς ἀφικνουμένους ἐρωτῶσι, ποδαποί τε ἥκουσι, καὶ ἐφ' ὅ, τι. ἡμῖν δὲ σοφίας ἐπίδειξιν πρώτην ἔχει, τὸ μὴ ἀγνοῆσαι τὸν ἥκοντα. ἔλεγχε δὲ δὴ πρῶτον τοῦτο. καὶ εἰπὼν ταῦτα, πατρόθεν τε διῄει τὸν Ἀπολλώνιον, καὶ μητρόθεν. καὶ τὰ ἐν Αἰγαῖς πάντα, καὶ ὡς προσέλθοι αὐτῷ ὁ Δάμις, καὶ εἴ δή τι ἐσπούδασαν ὁδοιποροῦντες, ἢ σπουδάζοντος ἑτέρου εἶδον, πάντα ταῦθ', ὥσπερ κοινωνήσας αὐτοῖς τῆς ἀποδημίας ὁ Ἰνδός, ἀπνευστί τε, καὶ σαφῶς εἴρηκεν. ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου, καὶ ὁπόθεν ᾔδει ἐρομένου, καὶ σὺ μέτοχος ἐσ' τῆς σοφίας ταύτης ἥκεις, ἀλλ' οὔπω πάσης. διδάξει οὖν με, ἔφη, τὴν σοφίαν πᾶσαν; καὶ ἀφθόνως γε, εἶπε. τουτὶ γὰρ σοφώτερον τοῦ βασκαίνειν τε, καὶ κρύπτειν τὰ σπουδῆς ἄξια. καὶ ἄλλως, Ἀπολλώνιε, μεστόν σε ὁρῶ τῆς Μνημοσύνης, ἣν ἡμεῖς μάλιστα θεῶν ἀγαπῶμεν. σὺ γὰρ καθεωρακὼς εἶ που ὅπως πέφυκα; ἡμεῖς ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε, πάντα ὁρῶμεν τὰ τῆς ψυχῆς εἴδη, ξυμβόλοις αὐτὰ μυρίοις ἐξιχνεύοντες. ἀλλ' ἐπεὶ μεσημβρία πλησίον, καὶ τὰ πρόσφορα τοῖς θεοῖς χρὴ παρασκευάζειν, νῦν μὲν ταῦτ' ἐκπονῶμεν, μετὰ ταῦτα δὲ ὁπόσα βούλει διαλεξόμεθα. παρατύγχανε δὲ πᾶσι τοῖς δρωμένοις. νὴ Δί', εἶπεν, ἀδικοίην ἂν τὸν Καύκασον, καὶ τὸν Ἰνδόν, ὃς ὑπερβὰς δι' ὑμᾶς ἥκω, εἰ μὴ πάντων ἐμφοροίμην, ὧν δρᾶτε. ἐμφοροῦ οὖν, καὶ ἴωμεν. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ πηγήν τινα ὕδατος, ἥν φησιν ὁ Δάμις ἰδὼν ἀνδρῶν, ἐοικέναι τῇ ἐν Βοιωτοῖς Δίρκῃ, πρῶτα μὲν ἐγυμνώθησαν, εἶτα ἐχρίζοντο τὰς κεφαλὰς ἠλεκτρώδει

φαρμά

φαρμάκῳ· τὸ δέ, ὅτου τι τῶν Ἰνδοὺς ἔβαλλον, ὡς ἀτμίζειν τὸ σῶμα, καὶ τὰ ἱδρῶτα χωρεῖν ἀστεκτί, καθάπερ τῶν πυρὶ λουμένων. εἶτα ἔρριψαν ἑαυτοὺς ἐς τὸ ὕδωρ· καὶ λουσάμενοι ᾖσαν, πρὸς τὸ ἱερὸν ἐβάδιζον ἐστεφανωμένοι, καὶ μεστοὶ τοῦ ὕμνου. περιστάντες δὲ ἐν χοροῦ σχήματι, καὶ κορυφαῖον ποιησάμενοι τὸν Ἰάρχαν, ὀρθαῖς ταῖς ῥάβδοις τὴν γῆν ἔπληξαν· ἡ δέ, κυρτωθεῖσα δίκην κύματος, ἀνέπεμψεν αὐτοὺς ἐς δίπηχυ τοῦ ἀέρος. οἱ δέ, ᾖδον ᾠδήν, ὁποῖος ὁ παιὰν ὁ τοῦ Σοφοκλέους, ὃν Ἀθήνησι τῷ Ἀσκληπιῷ ᾄδουσιν. ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν γῆν κατῆραν, καλέσας ὁ Ἰάρχας τὸ μειράκιον τὸ τὴν ἄγκυραν φέρον, ἐπιμελήθητι ἔφη τῶν Ἀπολλωνίου ἑταίρων. ὁ δέ, πολλῷ θᾶττον, ἢ οἱ ταχεῖς τῶν ὀρνίθων φοιτήσας τε, καὶ ἐπανελθών, ἐπιμεμέλημαι ἔφη. θεραπεύσαντες οὖν τὰ πολλὰ τῶν ἱερῶν, ἀνεπαύοντο ἐν τοῖς θάκοις. ὁ δὲ Ἰάρχας πρὸς τὸ μειράκιον, κόμιζε εἶπε τῷ σοφῷ Ἀπολλωνίῳ τὸν Φραώτου θρόνον, ἵν' ἐπ' αὐτοῦ διαλέγοιτο. ὡς δὲ ἐκαθέζετο, ἐρώτα ἔφη ὅ, τι βούλει. παρ' ἄνδρας γὰρ ἥκεις πάντα εἰδότας. ἤρετο οὖν ὁ Ἀπολλώνιος εἰ καὶ αὐτοὺς ἴσασιν, οἰόμενος αὐτόν, ὥσπερ Ἕλληνες, χαλεπὸν ἡγεῖσθαι τὸ ἑαυτὸν γνῶναι. ὁ δέ, ἐπιστρέψας παρὰ τὴν τοῦ Ἀπολλωνίου δόξαν, ἡμεῖς ἔφη πάντα γιγνώσκομεν, ἐπειδὴ πρῶτον αὐτοὺς γιγνώσκομεν. οὐ γὰρ προσέλθοι τις ἡμῶν τῇ φιλοσοφίᾳ ταύτῃ, μὴ πρῶτον εἰδὼς ἑαυτόν. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ἀναμνησθεὶς ὧν τοῦ Φραώτου ἤκουσε, καὶ ὅπως ὁ φιλοσοφήσειν μέλλων, ἑαυτὸν βασανίσας ἐπιχειρεῖ, τούτῳ ξυνεχώρησε τῷ λόγῳ. τουτὶ γὰρ καὶ περὶ ἑαυτοῦ ἐπέπειστο. πάλιν οὖν ἤρετο τίνας αὐτοὺς ἡγοῖντο. ὁ δέ, θεοὺς εἶπεν. ἐπερομένου δὲ αὐτοῦ διατί, ὅτι ἔφη ἀγαθοί ἐσμεν ἄνθρωποι. τοῦτο τῷ Ἀπολλωνίῳ τοσαύτης ἔδοξεν εὐπαιδευσίας εἶναι μεστόν, ὡς εἰπεῖν αὐτὸ καὶ πρὸς Δομετιανὸν ὕστερον ἐν τοῖς ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγοις. ἀναλαβὼν οὖν τὴν ἐρώτησιν, περὶ ψυχῆς δὲ εἶπε πῶς φρονεῖτε; ὥς γε εἶπε Πυθαγόρας μὲν ὑμῖν, ἡμεῖς δὲ Αἰγυπτίοις παρεδώκαμεν. εἴποις ἂν οὖν ἔφη καθάπερ ὁ Πυθαγόρας Εὔφορβον ἑαυτὸν ἀπέφηνεν, ὅτι καὶ σὺ πρὶν ἐς τουτὶ ἥκειν τὸ σῶμα, Τρώων τις, ἢ Ἀχαιῶν ἐγένου, ἢ ὁ δεῖνα. ὁ δὲ Ἰνδός, Τροία μὲν ἀπώλετο ὑπὸ τῶν πλευσάντων Ἀχαιῶν τότε, ὑμᾶς δὲ ἀπολώλεκεν ὁ ἐπ' αὐτῇ λόγος. μόνους γὰρ ἄνδρας ἡγούμενοι τοὺς ἐς Τροίαν στρατεύσαντας, ἀμελεῖτε πλειόνων τε, καὶ θειοτέρων ἀνδρῶν, οὓς ἥ τε ὑμετέρα γῆ, καὶ ἡ Αἰγυπτίων, καὶ ἡ Ἰνδῶν ἤνεγκεν. ἐπεὶ τοίνυν ἤρου με περὶ τοῦ προτέρου σώματος, εἰπέ μοι τίνα θαυμασιώτερον ἡγῇ τῶν ἐπὶ Τροίαν τε, καὶ ὑπὲρ Τροίας ἐλθόντων. ἐγὼ ἔφη Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως τε, καὶ Θέτιδος. οὗτος γὰρ δὴ κάλλιστός τε εἶναι τῷ Ὁμήρῳ ὕμνηται, καὶ παρὰ πάντας τοὺς Ἀχαιοὺς μέγας. ἔργα τε αὐτοῦ μεγάλα οἶδα, καὶ μεγάλους ἀξιῶ τοὺς Αἴαντάς τε, καὶ Νιρέας, οἳ μετ' ἐκεῖνον καλοί τε αὐτῷ, καὶ γενναῖοι ᾄδονται. πρὸς τοῦτον ἔφη Ἀπολλώνιε, καὶ τὸν πρόγονον θεώρει τὸν ἐμόν, μᾶλλον δὲ τὸ πρότερον σῶμα. τουτὶ γὰρ καὶ Πυθαγόρας Εὔφορβον ἡγεῖτο. ἦν τοίνυν ἔφη χρόνος, ὅτ' Αἰθίοπες μὲν ᾤκουν ἐνταῦθα, γένος Ἰνδικόν, Αἰθιοπία δὲ οὔπω ἦν, ἀλλ' ὑπὲρ Μερόην τε, καὶ Καταδούποις ὥριζεν Αἴγυπτος. αὐτή τε καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου παρεχομένη, καὶ ταῖς ἐκβολαῖς ξυναπολήγουσα. ὃν μὲν δὴ χρόνον ᾤκουν ἐνταῦθα οἱ Αἰθίοπες ὑπηκοόμενοι βασιλεῖ Γάγγῃ, ἥ τε γῆ αὐτοὺς ἱκανῶς ἔφερβε, καὶ οἱ θεοὶ σφῶν ἐπεμελοῦντο. ἐπεὶ δὲ ἀπέκτειναν τὸν βασιλέα τοῦτον, οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἰνδοῖς καθαροὶ ἔδοξαν, οὔτε ἡ γῆ ξυνεχώρει αὐτοῖς ἵστασθαι. τόν τε γὰρ σπόρον, ὃν ἐς αὐτὴν ἐποιοῦντο, πρὶν ἐς κάλυκα ἥκειν, ἔφθειρε. τούς τε τῶν γυναικῶν τόκους, ἀτελεῖς ἐποίει, καὶ τὰς ἀγέλας πονήρως ἔβοσκε. πόλιν τε ὅπου βάλοιντο, ὑπεδίδου ἡ γῆ, καὶ ὑπεχώρει κάτω. καὶ γάρ τι φάσμα τοῦ Γάγγου προϊόντας αὐτοὺς ἤλαυνεν, ἐνδιαπτόμενον τῷ ὁμίλῳ, ὃ οὐ πρότερον ἀνῆκε, πρίν γε δὴ τοὺς αὐθέντας, καὶ τοὺς τὸ αἷμα χωρὶς πράξαντας, τῇ γῇ καταρύξαμεν. ἦν δὲ ἄρα ὁ Γάγγης οὗτος, δεκάπηχυς μὲν τὸ μῆκος, τὴν δὲ ὥραν, οἷος οὔπω τις ἀνθρώπων. ποταμοῦ δὲ Γάγγου παῖς. τὸν δὲ πατέρα τὸν ἑαυτοῦ τὴν Ἰνδικὴν ἐπικλύζοντα, αὐτὸς ἐς τὴν Ἐρυθρὰν ἔτρεψε, καὶ διήλλαξεν αὐτὸν τῇ γῇ. ὅθεν ἡ γῆ, ζῶντι μὲν, ἄφθονα ἔφερεν, ἀποθανόντι δὲ, ἐτιμώρει. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἀχιλλέα Ὅμηρος ἄγει μὲν ὑπὲρ Ἑλένης ἐς Τροίαν, φησὶ δὲ αὐτὸν δώδεκα μὲν πόλεις ἐκ θαλάττης ᾑρηκέναι, πεζῇ δὲ ἕνδεκα, γυναῖκά τε ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀφαιρεθέντα, ἐς μῆνιν ἀπενεχθῆναι, ὅτε δὴ ἀτεράμονα, καὶ ὠμὸν δόξαι, σκεψώμεθα τὸν Ἰνδὸν πρὸς ταῦτα. πόλεις μὲν τοίνυν ἑξήκοντα οἰκιστὴς ἐγένετο, αἵπερ εἰσὶ δοκιμώταται τῶν τῇδε. τὸ δὲ πορθεῖν πόλεις ὅστις εὐκλεέστερον ἡγεῖται τοῦ οἰκίζειν πόλιν, οὐκ ἔστι. Σκύθας δὲ τοὺς ὑπὲρ Καύκασόν ποτε στρατεύσαντας ἐπὶ τήνδε τὴν γῆν, ἀπώσατο. τὸ δὲ ἐλευθεροῦντα τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ἄνδρα ἀγαθὸν φαίνεσθαι, πολλῷ βέλτιον, τοῦ δουλείαν ἐπάγειν πόλει. καὶ ταῦθ' ὑπὲρ γυναικός, ἣν εἰκὸς μὴ δὲ ἄκουσαν ἀνηρπάσθαι. ξυμμαχίας δὲ αὐτῷ γενομένης πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς χώρας, ἧς νῦν Φραώτης ἄρχει, καὶ ἐκείνου παρανομώτατά τε, καὶ ἀσελγέστατα, γυναῖκα

ἀφελομένου αὐτόν, οὐ παρέλυσε τοὺς ὅρκους, οὕτω βεβαίως ὀμωμοκέναι φάσκων, ὡς μηδὲ ὁπότε ἠδίκει ἂν λυπεῖν αὐτόν. καὶ πλείω λέγειν ἂν ἔχων τοῦ ἀνδρὸς, εἰ μὴ ἐς ἔπαινον ἀφικνοίμην ἑαυτοῦ καθίστασθαι· εἰμὶ γάρ σοι, ἐκεῖνος. τουτὶ δὲ ἐδήλωσα, γεγονὼς ἔτη τέτταρα. ἐπεὶ γάρ ποτε ἀδαμάντινα τοῦ Γάγγου τούτου ξίφη ἐς γῆν πήξαντος, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν δεῖμα ἐμπελάζειν τῇ χώρᾳ, καὶ τῶν θεῶν θύειν μὲν κελευσάντων, οὗ κεῖνται ταῦτα, τὸ δὲ χωρίον οὐκ ἐξηγουμένων, οὗ ἐπεπήγει, παῖς ἐγὼ κομιδῇ τυγχάνων, ἀνήγαγον τοὺς ἐξηγητάς, καὶ ὀρύττειν προσέταξα, ἐκεῖ φήσας κατατεθεῖσθαι αὐτά. καὶ μή που θαυμάσῃς τὸ μὲν, εἰ ἐξ Ἰνδοῦ ἐς Ἰνδὸν διέβην· οὗτος δὲ, δείξας τι μειράκιον, εἴκοσί που γεγονὸς ἔτη, πέφυκε μὲν πρὸς φιλοσοφίαν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, ἔρρωται δὲ ὡς ὁρᾷς, καὶ κατεσκεύασται γενναίως τὸ σῶμα, καρτερεῖ δὲ πῦρ, καὶ τομὴν παίζει· καὶ τοιοῦτον ὂν, ἀπεχθάνεται τῇ φιλοσοφίᾳ. τί οὖν εἶπεν ὦ Ἰάρχα τὸ μειρακίου πάθος; δεινὸν γὰρ λέγεις, εἰ ξυντεταγμένος οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως, μὴ ἀσπάζεται τὴν φιλοσοφίαν, μηδὲ ἐρᾷ τοῦ μανθάνειν, καὶ ταῦτα ὑμῖν ξυνών. οὐ ξυνέστιν εἶπεν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ λέοντες, ἄκων εἴληπται, καὶ καθεῖρκται μὲν, ὑποβλέπει δὲ, ὑμῶν τιθασευόντων αὐτὸν, καὶ καταψώντων. γέγονε μὲν οὖν τὸ μειράκιον τοῦτο Παλαμήδης ὁ ἐν Τροίᾳ, κέχρηται δὲ ἐναντιωτάτοις Ὀδυσσεῖ, καὶ Ὁμήρῳ, τῷ μὲν, ξυνθέντι ἐπ' αὐτὸν τέχνας, ὑφ' ὧν κατελιθώθη, τῷ δὲ, οὐδὲ ἔπους αὐτὸν ἀξιώσαντι. καὶ ἐπειδὴ μηδὲν ἡ σοφία αὐτόν τι, ἣν εἶχεν, ὤνησε, μήτε Ὁμήρου ἐπαινέτου ἔτυχεν, ὑφ' οὗ πολλοὶ καὶ τῶν μὴ πάνυ σπουδαίων ἐς ὄνομα ἤχθησαν, Ὀδυσσέως τε ἡττήθη, ἀδικῶν οὐδὲν, διαβέβληται πρὸς φιλοσοφίαν, καὶ ὀλοφύρεται τὸ ἑαυτοῦ πάθος. ἔστι δὲ οὗτος Παλαμήδης, ὃς καὶ γράφει μὴ μαθὼν γράμματα. τοιαῦτα διαλεγομένων, προσελθὼν τῷ Ἰάρχᾳ ἄγγελος, ὁ βασιλεὺς ἔφη περὶ δείλην πρώτην ἀφίξεται, ξυνεσόμενος ὑμῖν περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων. ὁ δὲ, ἡκέτω εἶπε· καὶ γὰρ ἂν καὶ βελτίων ἀπέλθοι, γνοὺς ἄνδρα Ἕλληνα. καὶ εἰπὼν ταῦτα, πάλιν τοῦ προτέρου λόγου εἴχετο. ἤρετο οὖν τὸν Ἀπολλώνιον, σὺ δὲ ἂν εἴποις ἔφη τὸ πρῶτον σῶμα, καὶ ὅστις πρὸ τοῦ νῦν ἦσθα; ὁ δὲ, εἶπεν, ἐπειδὴ ἄδοξον ἦν μοι ἐκεῖνο, ὀλίγα αὐτοῦ μέμνημαι. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἰάρχας, εἶτα ἄδοξον ἡγῇ τὸ γενέσθαι κυβερνήτης Αἰγυπτίας νεώς; τουτὶ γάρ σε ὁρῶ γεγονότα. ἀληθῆ μὲν λέγεις ὦ Ἰάρχα εἶπε. τουτὶ γὰρ ἀτεχνῶς ἐγενόμην. ἡγοῦμαι δὲ αὐτὸ οὐκ ἄδοξον μόνον, ἀλλὰ καὶ καταβεβλημένον. καὶ τοῦτο μὲν ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις, ὅσον περὶ τὸ ἄρχειν, καὶ τὸ στρατοῦ ἡγεῖσθαι. κακῶς δὲ ἀκούει ὑπὸ τῶν καθαπτομένων τῆς θαλάττης, ὃ γοῦν γενναιότατον τῶν ἐμοὶ πραχθέντων, οὐδὲ ἐπαινεῖν τις ἠξίωσε ποτε. τί δὲ δὴ γενναῖον εἰργάσθαι φήσεις, ἢ τὸ περιβεβληκέναι Μαλέαν τε, καὶ Σούνιον, χαλινώσας ἐκφερομένην τὴν ναῦν, καὶ τὸ κατὰ πρύμναν τε, καὶ πρῷραν τῶν ἀνέμων, ὁπόθεν ἐκπνεύσονται, σαφῶς διεγνωκέναι, ἑρμάτων τε ὑπεράραι τὸ σκάφος, ἃ Εὐβοίας κοῖλα, ἅπερ πολλὰ τῶν ἀκρωτηρίων ἀναπίπτει; ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἐπεί με εἶπεν ἐς κυβερνητικὸν ἐμβιβάζεις λόγον, ἄκουε ὃ δοκεῖ μοι τότε ὑγιὲς πρᾶξαι. τὴν θάλατταν ποτὲ τῶν Φοινίκων λῃσταὶ ὑπηρέτευντο, καὶ ἐφοίτων ἐς τὰς πόλεις, ἀναμανθάνοντες τίς τι ἄγοι. κατιδόντες οὖν ἐμπορίας λαμπρὰς τὴν ναῦν, οἱ τῶν λῃστῶν πρόξενοι, διαλέγονταί μοι ἀπαγαγόντες με, πόσον τι μεθέξοιμι τοῦ ναύλου. ἐγὼ δὲ χιλίας ἔφην, ἐπειδὴ τέτταρες ἐκυβέρνων τὴν ναῦν. οἰκία δὲ ἔφασαν ἔστι σοι; καλύβη πονηρὰ ἔφην περὶ τὴν νῆσον τὴν Φάρον, οὗ πάλαι ποτὲ ὁ Πρωτεὺς ᾤκει. βούλοιο ἂν οὖν ἤροντό με γενέσθαι σοι γῆν μὲν ἀντὶ θαλάττης, οἰκίαν δὲ ἀντὶ τῆς καλύβης, τὸ δὲ ναῦλον δεκάκις τοῦτο, κακῶν τε ἐξελθεῖν μυρίων, ἃ ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀναδιδούσης ἐγχρίμπτει τοῖς κυβερνῶσι; βουλοίμην μὲν εἶπον, ὡς μὴ ἀρπάγδην τι ἐμαυτοῦ ἄξιον, ὁπότε σοφώτερος ἐμαυτοῦ γέγονα, καὶ στεφάνων ἠξίωμαι τῆς τέχνης. προσιόντων δὲ αὐτῶν, καὶ θαρσούντων μοι δραχμὰς μυρίας δώσειν φασκόντων, εἰ γενοίμην αὐτῶν ὃ ἐβούλοντο, λέγειν ἤδη παρεκελευσάμην ὡς μηδὲν ἐλλείποιμι τοῦ πᾶς αὐτοῖς γενέσθαι σφίσι. λέγοντες δὴ μελεδωνοὶ μὲν τῶν λῃστῶν, δεῖσθαι δέ με μὴ ἀποκλείσαι αὐτοὺς τὸ τὴν ναῦν ἑλεῖν, μηδὲ ἐς ἄστυ ἐκπλεῦσαι, ὁπότ' ἂν ἐκεῖθεν ἄρωμαι, ἀλλ' ὑφορμίσασθαι τῷ ἀκρωτηρίῳ. τὰς ναῦς γὰρ τὰς λῃστρικὰς ἐν περιβολῇ ἑστάναι, καὶ ὀμνύναι μοι ἐβούλοντο, μήτ' αὐτόν με ἀποκτενεῖν, καὶ ἀνθ' ὧν τὸν θάνατον, δὲ ὧν ἐγὼ παραιτοῦμαι. ἐγὼ δὲ νουθετεῖν μὲν αὐτοὺς οὐκ ἀσφαλὲς ἡγούμην, δείσας μὴ ἀπογνόντες, ἐμβάλωσι μετεώρῳ τῇ νηΐ, καὶ ἀπολώμεθά που τοῦ πελάγους. ὡς δὲ ὑπουργήσειν ἃ ἐβούλοντο, μήτ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ὀμνύναι ἔφην αὐτοὺς δεῖν, ἢ μὴν ἀληθεύσειν ταῦτα. ὀμοσάντων οὖν, καὶ γὰρ ἐν ἱερῷ διελέγοντο, χωρεῖτε ἔφην ἐπὶ τὰ τῶν λῃστῶν πλοῖα· ἡμεῖς γὰρ νύκτωρ ἀφήσομεν. καὶ πιθανώτερος ἐδόκουν ἔτι, περὶ τοῦ νομίσματος διαλεγόμενος, ὡς οὐκ ἄλλως μοι ἀπαριθμηθείη μοι, καὶ μὴ πρότερον, ἢ τὴν ναῦν ἕλωσι. οἱ μὲν δὴ ἐχώρουν. ἐγὼ δὲ ἵκομαι ἐς τὸ πέλαγος, ὑπεράρας τοῦ ἀκρωτηρίου. ταῦτ' οὖν εἶπεν ὁ Ἰάρχας Ἀπολλώνιε, δικαιοσύνης ἡγῇ ἔργα; καὶ πρόσγε ἔφην φιλανθρωπίας. τὸ γὰρ μὴ ἀποδόσθαι ψυχὰς ἀνθρώπων, μηδ' ἀπεμπολῆσαι τὰ τῶν ἐμπόρων, χρημάτων

τε κρείττω

τὸ κρατῆσαι χλευάζεσθαι, ταὐτὸ ἐνόντα, πολλὰς ἀρετὰς οἶμαι ξυναλείφειν. γελάσας οὖν ὁ Ἰνδός, ὅμοια ἔφη τὸ μὴ ἀδικεῖν, δικαιοσύνην ἡγεῖσθαι. τουτὶ δ' οἶμαι καὶ πάντας Ἕλληνας· ὡς γὰρ ἐγώ ποτε Αἰγυπτίων δεῦρο ἀφικομένων ἤκουσα, φοιτῶσι μὲν ὑμῖν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἡγεμόνες, γυμνὸν ἠρμένοι τὸν πέλεκυν ἐφ' ὑμᾶς, ὅπω γιγνώσκοντες εἰ φαύλων ἄρξουσιν· ὑμεῖς δέ, εἰ μὴ πωλοῖεν τὰς δίκας οὗτοι, φατὲ αὐτοὺς δικαίους εἶναι. τουτὶ δὲ καὶ τοὺς τῶν ἀνδραπόδων καπήλους ἀκούω ἐκεῖ πράττειν· εἰ γὰρ ἀφίκοιντο κατάγοντες ὑμῖν ἀνδράποδα Καρικά, καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν ἑρμηνεύοιεν ὑμῖν, ἔπαινον ποιοῦνται τῶν ἀνδραπόδων τὸ μὴ κλέπτειν αὐτά. τοὺς μὲν δὴ ἄρχοντας, οἷς ὑποκεῖσθαί φατε, τοιούτων ἀξιοῦτε, καὶ χαμ-περιέοντας αὐτοὺς ἐπαινεῖτε, οἷσπερ τὰ ἀνδράποδα, ζηλωτοὺς πέμπετε, ὡς οἴεσθε. οἱ δὲ σοφώτατοι ποιηταὶ ὑμῶν, οὐδ' εἰ βούλεσθε δίκαιοί τε, καὶ χρηστοὶ εἶναι, ξυγχωροῦσιν ὑμῖν γενέσθαι. τὸν γὰρ Μίνω τὸν ὠμότητι ὑπερβαλόμενον πάντας, καὶ δουλωσάμενον ταῖς ναυσὶ τοὺς ἐπὶ θαλάττῃ, καὶ ἐν θαλάττῃ, δικαιοσύνης σκήπτρῳ τιμῶντες, ἐν ᾅδου καθίζουσι δικαστὴν ταῖς ψυχαῖς· τὸν δ' αὖ Τάνταλον, ἐπειδὴ χρηστός τε ἦν, καὶ τοῖς φίλοις τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ, παρὰ τῶν θεῶν ἀθανασίας μετεδίδου, ποτοῦ τε εἴργουσι, καὶ σίτου. οἱ δὲ οἳ καὶ λίθους αὐτῷ ἐπικρεμάσαντες, δεινὰ ἐφυβρίζουσι, θείῳ τε, καὶ ἀγαθῷ ἀνδρί, οὓς ἐβουλόμην ἂν μᾶλλον λίμνην αὐτῷ περιβλύσαι νέκταρος, ἐπειδὴ φιλανθρώπως αὐτοῦ, καὶ ἀφθόνως προὔπινε. καὶ ἅμα λέγων ταῦτα, ἐσήμαινεν ἄγαλμα ἐν ἀριστερᾷ, ᾧ ἐπεγέγραπτο Τάνταλος. τὸ μὲν δὴ ἄγαλμα, τετράπηχυ ἦν· ἀνδρὶ δὲ ἐῴκει πεντηκοντούτῃ, καὶ ζῶσιν ἀργολικοῖς ἔσταλτο. τὴν ἄλλα τῇ δὲ τὴν χλαμύδα, ὥσπερ οἱ Θετταλοί· φιάλην τε προὔπινεν, ἀποχρῶσαν ἑνὶ διψῶντι. ἐν ᾗ στάλαγμα ἐκπαφλάζον ἀκράτου πόματος, οὐχ ὑπερβλύζον τῆς φιάλης. ὅ, τι μὲν οὖν ἐνηγμένον αὐτό, καὶ ἐφ' ὅτῳ ἀπ' αὐτοῦ πίνουσι, δηλώσω αὐτίκα· πολὺν ἀλλὰ ἡγεῖσθαι χρὴ τὸν Τάνταλον μὴ τῇ γλώττῃ ὑφοῦντα, κοινωνήσαντα δὲ ἀνθρώποις τοῦ νέκταρος, ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ ἐλαύνεσθαι, θεοῖς δὲ μὴ διαβεβλῆσθαι αὐτόν· οὐ γὰρ ἄν, εἰ θεοῖς ἀπήχθετο, κεκρῖσθαί ποτε ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ἀγαθόν, θεοφιλεστάτων ὄντων, καὶ μηδὲν ἔξω τοῦ θείου πραττόντων. διατρίβοντας δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τῶν λόγων τούτων, θόρυβος ἐκ τῆς κώμης προσέβαλε· ἀφίκετο δὲ ἄρα ὁ βασιλεὺς μηδικώτερον κατεσκευασμένος, καὶ ὄγκου μεστός. ἀχθεσθεὶς οὖν ὁ Ἰάρχας, εἰ δὲ Φραώτης ἔσω καταλύων ἐτύγχανεν, ἔδει ἂν ὥσπερ ἐν μυστηρίῳ, σιωπῆς μεστὰ πάντα. ἐκ τούτου μὲν δὴ ξυνῆκεν ὁ Ἀπολλώνιος, ὡς βασιλεὺς ἐκεῖνος οὐκ ὀλίγῳ μέρει, φιλοσοφίᾳ δὲ πάσῃ τοῦ Φραώτου λείποιτο· ῥαθύμως δὲ ἰδὼν τοὺς σοφούς, καὶ μηδὲν παρασκευάζοντας, ὧν δεῖ τῷ βασιλεῖ, μετὰ μεσημβρίαν ἥκοντι, ποῖ ἔφη ὁ βασιλεὺς διαιτήσεται; ἐνταῦθα ἔφασαν· ὧν γὰρ ἥκει ἕνεκα, νύκτωρ διαλεγόμεθα, ἐπειδὴ καὶ βελτίων ὁ καιρὸς πρὸς ἡσυχίας. καὶ τράπεζα ἔφη παρακείσεται ἥκοντι; νὴ Δί' εἶπον παχεῖά τε, καὶ πάντα ἔχουσα, ὁπόσα ἐνταῦθα. παχέως οὖν ἔφη διαιτᾶσθε; ἡμεῖς μὲν ἔφασαν, λεπτῶς· πλείονα γὰρ ἡμῖν ἐξὸν σιτίζεσθαι, μικροῖς χαίρομεν· τῷ δὲ βασιλεῖ, πολλῶν δεῖ· βούλεται γάρ. σιτήσεται δὲ ἔμψυχον μὲν οὐδέν, οὐ γὰρ θέμις ἐνταῦθα. τραγήματα δέ, καὶ ῥίζας, καὶ ὡραῖα, ὁπόσα νῦν ἡ Ἰνδικὴ ἔχει, ὁπόσα τε αἱ ἐσιοῦσαι ὧραι δώσουσιν· ἀλλ' ἰδοὺ ἔφη αὐτός. προῄει δὲ ἄρα ὁ βασιλεὺς ἀδελφῷ τε, καὶ υἱῷ ἅμα, χρυσῷ τε ἀστράπτων, καὶ ψήφοις. ὑπανισταμένου δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου, κατεῖχεν αὐτὸν ὁ Ἰάρχας ἐν τῷ θρόνῳ· μὴ δὲ γὰρ αὐτοῖς πάτριον εἶναι τοῦτο. τούτοις ὁ Δάμις, αὐτὸς μὲν οὔ φησι παρατυχεῖν, διὰ τὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν τῇ κώμῃ διαιτᾶσθαι· Ἀπολλωνίου δὲ ἀκηκοώς, ἔγραψεν αὐτὰ ἐς τὸν αὐτοῦ λόγον· φησὶ τοίνυν καθημένοις μὲν αὐτοῖς, τὸν βασιλέα προτείνοντα τὴν χεῖρα, οἷον εὔχεσθαι τοῖς ἀνδράσι. τοὺς δέ, ἐπινεῦσαι, ὥσπερ ξυντιθεμένους, ὧν ᾔτει. τὸν δέ, ὑπερήδεσθαι τῇ ἐπαγγελίᾳ, καθάπερ ἐς θεοῦ ἥκοντα. τὸν δὲ ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν υἱόν, καλλίστω μειρακίω ὄντα, μηδὲν ὁρᾶσθαι βέλτιον, ἢ ἐν ἀνδραπόδων τουτωνὶ τῶν ἀκολουθούντων εἶναι· μετὰ ταῦτα ἐξαναστῆναι τὸν Ἰνδόν, καὶ φωνὴν ἱέντα, κελεύειν αὐτὸν σίτου ἅπτεσθαι· προσδεξαμένου δ' αὐτοῦ καὶ τοῦτο μάλιστα ἀσμένως, τρίποδες μὲν ἐξετροχάσαν Πυθικοὶ τέτταρες αὐτόματοι, καθάπερ οἱ Ὁμήρειοι προϊόντες. οἰνοχόοι δ' ὑπ' αὐτοῖς χαλκοῦ μέλανος, οἷοι παρ' Ἕλλησιν οἱ Γανυμήδεις τε, καὶ οἱ Πέλοπες. ἡ γῆ δὲ ὑπεστόρνυ πόας μαλακωτέρας, ἢ αἱ εὐναί. τραγήματα δέ, καὶ ἄρτοι, καὶ λάχανα, καὶ τρωκτὰ ὡραῖα, πάντα ἐν κόσμῳ ἐφοίτα, διακείμενα ἥδιον, ἢ εἰ ὀψοποιοὶ αὐτὰ παρεσκεύαζον. τῶν δὲ τριπόδων, οἱ μὲν δύο, οἴνου ἐπέρρεον. τοῖν δυοῖν δ' ὁ μέν, ὕδατος θερμοῦ κρήνην παρεῖχεν, ὁ δέ, αὖ ψυχροῦ. αἱ δ' ἐξ Ἰνδῶν φοιτῶσαι λίθοι, παρ' Ἕλλησι μὲν ἐς ὅρμους τε, καὶ δακτυλίους ἐμβιβάζονται διὰ σμικρότητα. παρὰ δὲ Ἰνδοῖς, οἰνοχόαι τε, ψυκτῆρές τε γίγνονται διὰ μέγεθος, καὶ κρατῆρες, ἡλίκοι ἐμπλῆσαι τέτταρας, ὥρᾳ ἔτους διψῶντας. τοὺς δὲ οἰνοχόους τοὺς χαλκοῦς, ἀρύσασθαι μέν φησι ξυμμέτρως τοῦ τε οἴνου, καὶ τοῦ ὕδατος, περιελαύνειν δὲ τὰς κύλικας, ὥσπερ ἐν τοῖς πότοις. κατακεῖσθαι δὲ αὐτούς, ὡς ἐν ξυσσιτίῳ μέν, οὐ μὴν πρώτου γε τοῦ βασιλέως· τοῦτο δὴ τὸ παρ' Ἕλλησί τε

καὶ Ῥωμαίοις πολλοῦ ἄξιον. ἀλλ' ὡς ἔτυχε, οὐδ' ἑκάστοις ἁρμόσει. ἐπεὶ δὲ προσῄει ὁ πότος, προπίνω σοι ὁ Ἰάρχας εἶπεν ὦ βασιλεῦ, ἄνδρα Ἕλληνα, τὸν Ἀπολλώνιον ὑποκατακείμενον αὐτῷ δείξας, καὶ τῇ χειρὶ προσσημαίνων ὅτι γενναῖός τε εἴη, καὶ θεῖος. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκήκοα ἔφη προσήκειν Φραώτῃ τοῦτόν τε, καὶ τοὺς ἐν τῇ κώμῃ καταλύοντας. ὀρθῶς ἔφη, καὶ ἀληθῶς ἤκουσας. ἐκεῖνος γὰρ κἀνταῦθα ξενίζει αὐτόν. τί ἔφη ἐπιτηδεύοντα; τί δ' ἄλλο γ' εἶπεν, ἢ ἅπερ ἐκεῖνος. οὐδὲν ἔφη ξένον εἴρηκας, ἀσπαζόμενον ἐπιτήδευσιν, ἣ μηδὲ ἐκείνῳ ξυνεχώρησε γενναίῳ γενέσθαι. ὁ μὲν δὴ Ἰάρχας, σωφρονέστερον ἔφη ὦ βασιλεῦ, περὶ φιλοσοφίας τε, καὶ Φραώτου γίγνωσκε. τὸν μὲν γὰρ χρόνον, ὃν μειράκιον ἦσθα, ξυνεχώρει σοι ἡ νεότης τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ ἐς ἄνδρας ἐξαλλάττεις ἤδη, φειδώμεθα τῶν ἀνοήτων τε, καὶ εὐκόλων. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἑρμηνεύοντος τοῦ Ἰάρχα, σοὶ δὲ τί ἔφη ὦ βασιλεῦ, τὸ μὴ φιλοσοφῆσαι δέδωκεν; ἐμοὶ δὲ, ἀρετὴν πᾶσαν, καὶ τὸ εἶναί με τὸν αὐτὸν τῷ ἡλίῳ. ὁ δὲ, ἐπιστομίζων αὐτοῦ τὸν τῦφον, εἰ φιλοσόφεις εἶπεν οὐκ ἂν ταῦτα ᾤου. σὺ δὲ ἐπειδὴ φιλοσοφεῖς βέλτιστε, τί περὶ σαυτοῦ οἴει; τόγε ἀνὴρ ἔφη ἀγαθὸς δοκεῖν, εἰ φιλοσοφοίην. ἀνατείνας οὖν τὴν χεῖρα ἐς τὸν οὐρανὸν, νὴ τὸν ἥλιον ἔφη, Φραώτου μεστὸς ἥκεις. ὁ δὲ, ἕρμαιόν τι ἐποιήσατο τὸν λόγον. καὶ ὑπολαβὼν, οὐ μάτην ἀποδεδήμηταί μοι εἶπεν, εἰ Φραώτου μεστὸς γέγονα. εἰ δὲ κἀκείνῳ νῦν ἐντύχοις, πάνυ φήσεις αὐτὸν ἐμοῦ μεστὸν εἶναι. καὶ γράφειν δὲ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς σὲ ἐβούλετο. ἀλλ' ἐπειδὴ ἔφασκεν ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναί σε, παρῃτησάμην τὸν ὄχλον τῆς ἐπιστολῆς, ἐπεὶ μηδ' ἐκείνῳ τις ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπέστειλεν. ἡ μὲν δὴ πρώτη παροινία τοῦ βασιλέως, ἐνταῦθα ἔληξεν. ἀκούσας γὰρ ἐπαινεθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Φραώτου, τῆς τε ὑποψίας ἐπελάθετο, καὶ ὑφεὶς τοῦ τόνου, χαῖρε ἔφη ἀγαθὲ ξένε. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, καὶ σὺ βασιλεῦ εἶπεν. ἐδόκεις γὰρ νῦν ἥκειν τι. τίς σε ἔφη πρὸς ἡμᾶς ἦγεν; οὗτοι εἶπεν οἱ θεοί τε, καὶ σοφοὶ ἄνδρες. περὶ ἐμοῦ δὲ ἔφη ὦ ξένε, τίς λόγος ἐν τοῖς Ἕλλησιν; ὅσος γε εἶπε καὶ περὶ Ἑλλήνων λόγος ἐνταῦθα. οὐδὲν ἔφη τῶν παρ' Ἕλλησι λόγου ἐγὼ ἀξιῶ. ἀπαγγελῶ ταῦτα εἶπε, καὶ στεφανώσουσί σε ἐν Ὀλυμπίᾳ. καὶ προσκλιθεὶς τῷ Ἰάρχᾳ, τοῦτον μὲν ἔφη μεθύειν ἔα, σὺ δέ μοι εἰπὲ τοῦ χάριν τοὺς περὶ αὐτὸν τούτους, ἀδελφοὺς ὥς φατε, καὶ υἱὸν ὄντας, οὐκ ἀξιοῦτε κοινοῦ ζατίζειν, οὐδὲ ἄλλης τιμῆς οὐδεμιᾶς; ὅτι ἔφη βασιλεύσειν ποτὲ ἡγοῦνται. δεῖ δὲ αὐτοὺς ὑπερορωμένους, παιδεύεσθαι τὸ μὴ ὑπερορᾶν. ἑκτωκαίδεκα δὲ ὁρῶν τοὺς σοφοὺς, πάλιν οὖν Ἰάρχαν ἤρετο, τί βούλοιτο αὐτοῖς τὸ τοσούτους εἶναι. οὔτε γὰρ τῶν τετραγώνων ὁ ἀριθμὸς, οὔτε τῶν εὐδοκιμούντων τε, καὶ τιμωμένων, οἷα ὁ τῶν δέκα, καὶ ὁ τῶν δώδεκα, καὶ ὁ ἑκκαίδεκα, καὶ ὁπόσοι τοιοίδε. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἰνδὸς, οὔτε ἡμεῖς ἔφη ἀριθμῷ δουλεύομεν, οὔτε ἀριθμὸς ἡμῖν, ἀλλ' ἀπὸ σοφίας τε, καὶ ἀρετῆς προτιμώμεθα. καὶ ὅτε μὲν, πλείους τῶν νῦν ὄντων ἐσμὲν, ὅτε δὲ, ἐλάττους. τὸν γοῦν πάππον τὸν ἐμαυτοῦ ἀκούω καταλεχθῆναι μὲν ἐς ἑπτὰ, καὶ ὀγδοήκοντα σοφοὺς ἄνδρας, νεώτατον αὐτῶν ὄντα· προελθόντα δὲ ἐς τριάκοντα, καὶ ἑκατὸν ἔτη, καταλειφθῆναι μόνον τῆς σοφίας ταύτης, μήτ' ἐκείνων τινὰ λείπεσθαι ἔτι, μήτε εἶναί που τῆς Ἰνδικῆς ἢ φιλόσοφον, ἢ γενναίαν φύσιν. Αἰγυπτίων τοίνυν ἐν τοῖς εὐδαιμονεστάτοις γραψάντων αὐτὸν, ἐπειδὴ μόνος ἐκ τεττάρων ἐζευγίσατο τούτου τοῦ θρόνου, παύσασθε ὀνειδίζοντες Ἰνδοῖς σοφῶν ὀλιγανδρίαν. ὑμεῖς δὲ ὦ Ἀπολλώνιε, καὶ τὰ Ἠλείων πάτρια Αἰγυπτίων ἀκούοντες, καὶ τοὺς Ἑλλανοδίκας, οἳ προΐστανται τῶν Ὀλυμπίων δέκα ὄντας, οὐκ ἐπαινοῦμεν τὸν νόμον ἐφ' ὧν τοῖς ἀνδράσι κείμενον. κλήρῳ τε γὰρ ξυγχωροῦσι τὴν αἵρεσιν, ὃς προνοεῖ οὐδέν. καὶ ἦν δ' ἂν καὶ τὸν φαυλότερόν τις αἱρεθείη ὑπὸ τοῦ κλήρου. εἰ δὲ ἀριστίνδην, ἢ καὶ κατὰ ψῆφον ᾑροῦντο τοὺς ἄνδρας, ἁμάρτοιεν παραπλησίως. ὁ γὰρ τῶν δέκα ἀριθμὸς ἀπαραίτητος ὢν, εἰ πλειόνων ὄντων ἀνδρῶν δικαίων, ἀφῃρεῖτο δὴ ἐνίους οὖν τοῦ τούτῳ τιμᾶσθαι· εἰ δ' οὐκ ὄντων δικαίων, δέκα οὐδὲν δόξει. ὅθεν πολλῷ σοφώτεροι ἐφρόνουν ἂν Ἠλεῖοι, ἀριθμῷ μὲν ἄλλοτε ἄλλοι ὄντες, δικαιότητι δὲ οἱ αὐτοί. ταῦτα σπουδάζοντας αὐτοὺς, ὁ βασιλεὺς ἐκκρούειν ἐπειρᾶτο, διείργων αὐτοὺς παντὸς λόγου, καὶ ἀεί τι ἔμπληκτον, καὶ ἀμαθὲς λέγων. πάλιν οὖν ἤρετο ὑπὲρ τοῦ σπουδάζοιεν. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, διαλεγόμεθα μὲν ὑπὲρ μεγάλων, καὶ τῶν παρ' Ἕλλησιν εὐδοκιμωτάτων. σὺ δ' ἂν μικρὰ ταῦτα ἡγοῖο. φῂς γὰρ διαβεβλῆσθαι πρὸς τὰ Ἑλλήνων. διαβέβλημαι μὲν ἀληθῶς εἶπεν, ἀκοῦσαι δ' ὅμως βούλομαι. δοκεῖτε γάρ μοι λέγειν ὑπὲρ Ἀθηναίων τῶν Ξέρξου δούλων. ὁ δὲ, ὑπὲρ ἄλλων μὲν ἔφη διαλεγόμεθα. ἐπεὶ δ' ἀτόπως τε, καὶ ψευδῶς Ἀθηναίων ἐπεμνήσθης, ἐκεῖνό μοι εἰπέ, εἰσί σοι βασιλεῦ δοῦλοι; δυσμύριοι ἔφη, καὶ οὐδὲ ἐώνημαι αὐτῶν οὐδένα, ἀλλ' εἰσὶν οἰκογενεῖς πάντες. πάλιν οὖν ἤρετο, ἑρμηνεύοντος τοῦ Ἰάρχα, πότερ' αὐτὸς ἀποδιδράσκοι τοὺς αὐτοῦ δούλους, ἢ οἱ δοῦλοι ἐκεῖνον. ὁ δὲ, ὑβρίζων αὐτὸν, τὸ μὲν ἐρώτημα ἔφη, ἀνδραποδῶδες. ὅμως δ' οὖν ἀποκρίνομαι. τὸν μὲν ἀποδιδράσκοντα, δοῦλόν τε εἶναι, καὶ ἄλλως κακόν. δεσπότην δὲ, πῶς ἂν ἀποδραίη τοῦτον, ὃν ἔξεστιν αὐτῷ στρεβλοῦν τε, καὶ ξαίνειν. οὐκοῦν ἔφη ὦ βασιλεῦ, δοῦ-

λος

λος μὲν Ἀθηναίων Ξέρξης ὑπὸ σοῦ ἀφῃρημένος, καὶ κακὸς δοῦλος, ἀποδρᾶσαι αὐτούς· ἐπιθέσθαι γὰρ ὑπ' αὐτῶν τῇ ναυμαχίᾳ τῇ περὶ τὰ στενά, καὶ δείσας περὶ ταῖς Ἑλλησπόντῳ ζεύγλαις ἐν μιᾷ νηῒ ἔφυγε· καὶ μὴν καὶ ἐνέπρησεν ἔφη τὰς Ἀθήνας ταῖς ἑαυτοῦ χερσίν. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος. τούτου μὲν εἶπεν ὦ βασιλεῦ τοῦ τολμήματος, ἔδωκε δίκας, ὡς οὔπω τὶς ἕτερος· οὓς γὰρ ἀπολωλεκέναι ᾤετο, τούτοις ἀποδρὰς ᾤχετο. ἐγὼ δὲ καὶ Ξέρξου θεωρῶν, τὸ μὲν τῇ διανοίᾳ, καθ' ἣν ἐστράτευσεν, ἡγοῦμαι αὐτὸν αἰτίας ἀξιωθῆναι, οἷς ὅτι ζῶσιν. τὸ δὲ τῇ φυγῇ, μακαριώτατον ἀνθρώπων ὑπείληφα. εἰ γὰρ ἐν χερσὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπέθανε, τίς μὲν ἂν λόγου λαμπροτέρου ἠξιώθη; τίς δ' ἂν μείζω τάφον ἐπεσημήναντο Ἕλληνες. ἀγωνία δὲ ἐνόπλιος, καὶ ἀγωνία μουσική, τίς οὐκ ἂν ἐπ' αὐτῷ ἐτέθη; εἰ γὰρ Μελικέρται, καὶ Παλαίμονες, καὶ Πέλοψ ὁ ἔπηλυς Λυδὸς, οἱ μὲν ἔτι πρὸς μαζῷ ἀποθανόντες, ὁ δὲ, τὴν Ἀρκαδίαν τε, καὶ τὴν Ἀργολίδα, καὶ τὴν ἐντὸς Ἰσθμοῦ δουλωσάμενος, ἐς θείαν μνήμην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἤρθησαν, τί οὐκ ἂν τῷ Ξέρξῃ ἐγένετο ὑπ' ἀνδρῶν ἀσπαζομένων τὰς ἀρετὰς φύσει, καὶ ἔπαινον αὐτοῖς ἡγουμένων τὸ ἐπαινεῖν, οὓς νικῷεν; ταῦτα τοῦ Ἀπολλωνίου λέγοντος, ἐς δάκρυα ἀπήχθη ὁ βασιλεύς· καὶ ὦ φίλτατε εἶπεν, οἵους ἄνδρας ἑρμηνεύεις μοι τοὺς Ἕλληνας εἶναι. πόθεν οὖν ὦ βασιλεῦ χαλεπῶς πρὸς αὐτοὺς εἶχες; διαβάλλουσιν εἶπε ξένε, τὸ Ἑλληνικὸν γένος οἱ ἐξ Αἰγύπτου φοιτῶντες ἐνταῦθα, σφᾶς μὲν αὐτοὺς ἱερούς τε, καὶ σοφοὺς ἀποφαίνοντες, καὶ νομοθέτας θυσιῶν τε, καὶ τελετῶν, ὁπόσας νομίζουσιν οἱ Ἕλληνες. ἐκείνους δὲ, οὐδὲν ὑγιὲς φάσκοντες, ἀλλ' ὑβριστάς τε, καὶ ξυγκλύδας, καὶ ἀναρχίαν πᾶσαν, καὶ μυθολόγους, καὶ τερατολόγους, καὶ πτωχοὺς μὲν, ἀναδεικνυμένους δὲ τὸ πτωχοὺς εἶναι σεμνὸν, ἀλλ' ὑπὲρ ξυγγνώμης τὰ κλέπτειν. σοῦ δὲ ἀκούων ταῦτα, καὶ ὅπως φιλότιμοί τε, καὶ χρηστοί εἰσι, σπένδομαί τε ἤδη τοῖς Ἕλλησι, καὶ δίδωμι αὐτοῖς ἐπαινεῖσθαί τε ὑπ' ἐμοῦ, καὶ εὔχεσθαί με ὑπὲρ Ἑλλήνων ὅ, τι δύναμαι, καὶ τῶν Αἰγυπτίων ὑπ' ἐμοῦ ἀπιστεῖσθαι. ὁ δὲ Ἰάρχας, καὶ ἐγὼ ἔφη βασιλεῦ, ἐγίγνωσκον ὅ, τι σου τὰ ὦτα διέφθορεν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τούτων. δίκαια δὲ ὑπὲρ Ἑλλήνων οὐδὲν ἐς σὲ ἂν ξυμβάλλοιμι τοιούτου τυχών· ἀλλ' ἐπεὶ βελτίων γέγονας ὑπ' ἀνδρὸς σοφοῦ, νῦν μὲν ὑμῖν ἡ Ταντάλου φιλοτησία πινέσθω, καὶ καθευδώμεν, διὰ χρὴν νύκτωρ σπουδάσαι. λόγων δὲ Ἑλληνικῶν, πλείστων δὲ ὄντοι τῶν κατ' ἀνθρώπους, ἐμπλήσω σε λοιπὸν ἐγὼ χαίροντα, ὁπότε ἀφίκοιο. καὶ ἅμα ὑπῆρχε τοῖς ξυμπόταις, πρῶτος ἐς τὴν φιάλην κύπτων. ἡ δὲ, ἐπότιζεν ἱκανῶς πάντας. τὸ γὰρ νᾶμα ἀφθόνως ἐπεδίδου, καθάπερ ἐν ταῖς πηγαίοις ἀναδιδόμενον. ἔπιέ τε ὁ Ἀπολλώνιος. ὑπὲρ φιλότητος γὰρ τοῦτο τὸ ποτὸν εὕρηται. ἐπιβάτης δὲ αὐτοῦ οἰνοχόος Τάνταλος, ἐπειδὴ φιλικώτατος ἀνθρώπων ἔδοξε. πιόντας δὲ αὐτοὺς, ἐδέξαντο ἡ γῆ εὐναῖς, ἃς αὐτὴ ὑπεστόρνυ. ἐπεὶ δὲ νὺξ μέση ἐγένετο, πρῶτον μὲν ἀναστάντες, τὴν ἀκτῖνα μετέωροι ὕμνησαν, ὥσπερ ἐν τῇ μεσημβρίᾳ· εἶτα τῷ βασιλεῖ ξυνεγένοντο, ὁπότε ἐδεῖτο. προτυχεῖν μὲν οὖν τὸν Ἀπολλώνιον ὡς ἐσπούδασεν ὁ βασιλεὺς, οὔ φησιν ὁ Δάμις, οἴεσθαι δ' αὐτὸν παρεῖναι τῇ τῆς ἀρχῆς ἀπορρήτων τὴν ξυνουσίαν ποιήσασθαι. θύσας οὖν ἅμα ἡμέρᾳ, προσῆλθε τῷ Ἀπολλωνίῳ, καὶ ἐκάλει ἐπὶ ξενίας ἐς τὰ βασίλεια, ζηλωτὸν ἀποπέμψειν φάσκων ἐς Ἕλληνας. ὁ δὲ, ἐπῄνει μὲν ταῦτα, ὁ μὴν ἐπιδώσειν γε αὐτὸν ἔφασκεν ἀνδρὶ μηδὲν ὁμοίῳ. καὶ ἄλλως, πλείω χρόνον ἀποδημῶν τοῦ εἰκότος, αἰσχύνεσθαι τοὺς οἴκοι φίλους ὑπερορᾶσθαι δοκοῦντας. ἀντιβολοῦντος δὲ τοῦ βασιλέως φάσκοντος, καὶ ἀνελευθέρως ἤδη προσκειμένου, βασιλεῦ ἔφη ταπεινότερον αὐτοῦ τοῦ ὧν αἰτεῖ διαλεγόμενον, ἐπιβουλεύει. προσελθὼν οὖν ὁ Ἰάρχας, ἀδικεῖς εἶπεν ὦ βασιλεῦ τὸν ἱερὸν οἶκον, ἀπάγων ἐνθένδε ἄνδρα ἄκοντα. καὶ ἄλλως, τῶν προγινωσκόντων ὄντος, οἶδε τὴν ξυνουσίαν αὐτοῦ τὴν πρὸς σὲ, μὴ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ ἑαυτοῦ ἐσομένην. ἴσως δὲ οὐδ' αὐτῷ σοι χρηστόν τι ἕξουσαν. ὁ μὲν, δὴ κατῄει ἐς τὴν κώμην. ὁ μὲν γὰρ θεσμὸς τῶν σοφῶν, οὐ ξυγχωρεῖ τῷ βασιλεῖ ξυνεῖναι σφίσιν ὑπὲρ μίαν ἡμέραν. ὁ δὲ Ἰάρχας πρὸς τὸν ἄγγελον, καὶ Δάμιν εἶπε τῶν δεῦρο ἀπορρήτων ἀξιοῦμεν, καὶ ἡκέτω. τῶν δὲ ἄλλων ἐπιμελοῦ ἐν τῇ κώμῃ. ὡς δὲ ἀφίκετο, ξυνιζήσαντες ὥσπερ εἰώθεσαν, ξυνεχώρει τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐρωτᾶν. ὁ δὲ ἤρετο ἐκ τίνων ξυγκεῖσθαι τὸν κόσμον ἡγοῖντο. οἱ δὲ, ἔφασαν στοιχείων. μῶν ἔφη τεττάρων; οὐ τεττάρων ἔφη ὁ Ἰάρχας, ἀλλὰ πέντε. καὶ τί ἂν ἔφη πέμπτον γένοιτο παρὰ τὸ ὕδωρ τε, καὶ τὸν ἀέρα, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὸ πῦρ; ὁ αἰθὴρ εἶπεν, ὃν ἡγεῖσθαι χρὴ γένεσιν θεῶν εἶναι. τὰ μὲν γὰρ τοῦ ἀέρος ἕλκοντα, θνητὰ πάντα. τὰ δὲ τοῦ αἰθέρος, ἀθάνατά τε, καὶ θεῖα. πάλιν ἤρετο τί τῶν στοιχείων πρῶτον γένοιτο. ὁ δὲ Ἰάρχας, ὁμοῦ ἔφη πάντα. καὶ γὰρ ζῷον κατὰ μέρος οὐ τίκτεται. ζῷον ἔφη νομίζεις τὸν κόσμον; εἴ γε ἔφη ὑγιῶς γιγνώσκεις. ἀπ' αὐτοῦ γὰρ ζῳογονεῖ πάντα. θῆλυν οὖν αὐτὸν καλῶμεν, ἢ τῆς ἄρσενός τε, καὶ ἀντικειμένης φύσεως; ἀμφοῖν ἔφη. αὐτὸς γὰρ αὑτῷ ξυγγινόμενος, τὰ μητρός τε, καὶ πατρὸς ἐς τὴν ζῳογονίαν πράττει. ἔρωτά τε ἑαυτοῦ ἴσχει θερμότερον, ἢ ἕτερόν τι ἑτέρου. ὃς ἁρμόττει ἑαυτὸν, καὶ ξυνίστησιν. ἀπεικὸς τε οὐδὲν ἑαυτῷ ξυμφύεσθαι. καὶ ὥσπερ χειρῶν τε, καὶ ποδῶν ἔργον περιίστη ἡ τοῦ ζῴου κίνησις, καὶ ὅθεν αὐτῷ

τοδε, ὑφ' οὗ ὁρμᾷ, οὕτως ἡγώμεθα καὶ τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ τὸν ἐκείνου νοῦν ἐπιτήδεια παρέχειν αὑτὰ τοῖς τικτομένοις τε, καὶ κυομένοις πᾶσι· καὶ τὰ πάθη τὰ διὰ αὐχμῶν φοιτῶντα, κατὰ τὸν ἐκείνου φοιτᾶν νοῦν, ἐπειδὰν ἐκπεσοῦσα ἡ δίκη τῶν ἀνθρώπων, ἀτίμως πράττῃ· ποιμαίνεται δέ τι χειρὶ οὐ μιᾷ τὸ ζῷον, ἀλλὰ πολλαῖς τε, καὶ ἀρρήτοις, αἷς χρῆται. ἀχάλινον μὲν διὰ μέγεθος, εὐήνιον δὲ κινεῖται, καὶ εὐάγωγον. καὶ παράδειγμα μὲν οὐκ οἶδ' ὅ,τι ἀρκέσει τῷ λόγῳ, μεγίστῳ τε ὄντι, καὶ πρόσω ἐννοίας· ὑποκείσθω δὲ ναῦς, οἵαν Αἰγύπτιοι ξυντιθέντες, ἐς τὴν θάλατταν τὴν ὑμεδαπὴν ἀφιᾶσιν, ἀγώγιμα ἰνδικὰ ἀντιδιδόντες Αἰγυπτίοις. θεσμοῦ γὰρ παλαιοῦ περὶ τὴν ἐρυθρὰν ὄντος, ὃν βασιλεὺς Ἐρύθρας ἐνόμισεν, ὅτε τῆς θαλάττης ἐκείνης ἦρχε, μακρῷ μὲν πλοίῳ μὴ ἐσπλεῖν αὐτὴν Αἰγυπτίους, στρογγύλῃ δὲ αὖ μιᾷ νηὶ χρῆσθαι, ξυμβάλλονται πλοῖον Αἰγύπτιοι, πρὸς πολλὰ τῶν παρ' ἑτέροις· καὶ παραπλευρώσαντες αὐτὸ ἁρμονίαις, ὁπόσαι ναῦν ξυνιστᾶσι, τοίχοις τε ὑπεραίροντες, καὶ ἱστῷ, καὶ πηξάμενοι πλείους οἰκίας, οἵας ἐπὶ τῶν σελμάτων, πολλοὶ μὲν κυβερνῶνται τῆς νεὼς ταύτης ὑπὸ τῷ πρεσβυτάτῳ τε, καὶ σοφωτάτῳ πλέουσι, πολλοὶ δὲ κατὰ πρῷραν ἄρχοντες ἄριστοί τε, καὶ δεξιοὶ ναῦται, καὶ πρὸς ἱστία πηδῶντες. ἔστι δέ τι τῆς νεὼς ταύτης καὶ ὁπλῖτον. πρὸς γὰρ τοὺς κολπίτας βαρβάρους, οἳ ἐν δεξιᾷ τοῦ ἔσπλου κεῖνται, παρατετάχθαι δεῖ τὴν ναῦν, ὅτε λῄζοιντο αὐτὴν ἐπιπλέοντες. τοῦτο ἡγώμεθα καὶ περὶ τόνδε τὸν κόσμον εἶναι, θεωροῦντες αὐτὸν πρὸς τὸ τῆς ναυτιλίας σχῆμα. τὴν μὲν γὰρ δὴ πρώτην, καὶ τελεωτάτην ἕδραν, ἀποδοτέον θεῷ γενέτορι τοῦδε τοῦ ζῴου· τὴν δὲ ὑπ' ἐκείνην, θεοῖς, οἳ τὰ μέρη αὐτοῦ κυβερνῶσι· καὶ τῶν τε ποιητῶν ἀποδεχώμεθα, ἐπειδὰν πολλοὺς μὲν φάσκωσιν ἐν τῷ οὐρανῷ θεοὺς εἶναι, πολλοὺς δὲ ἐν θαλάττῃ, πολλοὺς δὲ ἐν πηγαῖς τε, καὶ νάμασι, πολλοὺς δὲ καὶ περὶ γῆν· εἶναι δὲ καὶ ὑπὸ γῆν τινας. τὸν δὲ ὑπὸ γῆν τόπον, εἴπερ ἐστὶν, ἐπειδὴ φρικώδη αὐτὸν, καὶ φθαρτικὸν ᾄδουσιν, ἀποτάττωμεν τοῦ κόσμου. ταῦτα τοῦ Ἰνδοῦ διελθόντος, ἐκπεσεῖν ὁ Δάμις ἑαυτοῦ φησιν ὑπ' ἐκπλήξεως, καὶ ἀναβοῆσαι μέγα, μὴ γὰρ ἄν ποτε νομίσαι ἄνδρα Ἰνδὸν ἐς τοῦτο ἥξειν γλώττης Ἑλλάδος, μηδ' ἂν εἰ πρὸς τὴν γλῶτταν ἠπίστατο, τοσῇδε εὐροίᾳ, καὶ ὥρᾳ διελθεῖν ταῦτα. ἐπαινεῖ δὲ αὐτοῦ καὶ βλέμμα, καὶ μειδίαμα, καὶ τὸ μὴ ἀθεεὶ δοκεῖν ἐκφέρειν τὰς δόξας. τόν τε Ἀπολλώνιον εὐσχημόνως τε, καὶ ἀψοφητὶ τοῖς λόγοις χρώμενον, ὅμως ἐπιδοῦναι μὲν τὸν Ἰνδὸν τοῦτον, καὶ ὁπότε καθήμενος διαλέγοιτο· θαμὰ δὲ τοῦτο ἔπρεπε προσεικέναι τῷ Ἰάρχᾳ. ἐπαινεσάντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων πρώτῃ φωνῇ τὰ εἰρημένα, πάλιν ὁ Ἀπολλώνιος ἤρετο, πότερα τὴν θάλατταν μείζω ἡγοῖντο, ἢ τὴν γῆν· ὁ δὲ Ἰάρχας, εἰ μὲν πρὸς τὴν θάλατταν ἔφη ἡ γῆ ἐξετάζοιτο, μείζων ἔσται. τὴν γὰρ θάλατταν αὐτὴ ἔχει. εἰ δὲ πρὸς πᾶσαν τὴν ὑγρὰν οὐσίαν θεωροῖτο, ἥττω τὴν γῆν ἀποφαίνοιμεν ἄν. καὶ γὰρ ἐκείνην τὸ ὕδωρ φέρει. μεταξὺ δὲ τῶν λόγων τούτων, ἐφίσταται τοῖς σοφοῖς ὁ ἄγγελος, Ἰνδοὺς ἄγων σωτηρίας δεομένους. καὶ παρῆγε γυναῖκα ἱκετεύουσαν ὑπὲρ παιδὸς, ὃν ἔφασκε μὲν ἑκκαιδέκατον ἔτος γεγονέναι, δαιμονᾶν δὲ δύο ἔτη· τὸ δὲ ἦθος τοῦ δαίμονος, εἴρωνα εἶναι, καὶ ψεύστην. ἐρομένου δέ τινος τῶν σοφῶν ὁπόθεν λέγοι ταῦτα, τοῦ παιδὸς τούτου ἔφη τὴν ὄψιν εὐπρεπεστέρου ἑτέρων ὄντος, ὁ δαίμων ἐρᾷ. καὶ οὐ ξυγχωρεῖ αὐτῷ νοῦν ἔχειν, οὐδὲ ἐς διδασκάλου βαδίσαι ἐᾷ, ἢ τοξότου, οὐδὲ οἴκοι εἶναι, ἀλλ' ἐς τὰ ἔρημα τῶν χωρίων ἐκτρέπει· καὶ οὐδὲ τὴν φωνὴν ὁ παῖς τὴν ἑαυτοῦ ἔχει, ἀλλὰ βαρὺ φθέγγεται, καὶ κοῖλον, ὥσπερ οἱ ἄνδρες. βλέπει δὲ ἑτέροις ὀφθαλμοῖς μᾶλλον, ἢ τοῖς ἑαυτοῦ· κἀγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις κλάω, καὶ ἐμαυτὴν δρύπτω, καὶ νουθετῶ τὸν υἱὸν ὁπόσα εἰκός· ὁ δὲ, οὐκ οἶδέ με. διανοουμένης δέ μου τὴν ἐς ταῦθα ὁδὸν, τουτὶ δὲ πέρυσι διενοήθην, ἐξηγόρευσεν ὁ δαίμων ἑαυτὸν, ὑποκριτῇ χρώμενος τῷ παιδί. καὶ ὅτι ἔλεγεν, εἶναι μὲν εἴδωλον ἀνδρὸς, ὃς πολέμῳ ποτὲ ἀπέθανεν, ἀποθανεῖν δὲ, ἐρῶν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. ἐπεὶ δὲ ἡ γυνὴ περὶ τὴν εὐνὴν ὕβρισε, τριταίου κειμένου γαμηθεῖσα ἑτέρῳ, μισῆσαι μὲν ἐκ τούτου τὸν γυναικῶν ἔρωτα, μεταρρυῆναι δὲ ἐς τὸν παῖδα τοῦτον· ὑπισχνεῖτο δὲ, εἰ μὴ διαβάλλοιμι αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, δώσειν τῷ παιδὶ πολλὰ καὶ ἐσθλὰ, καὶ ἀγαθά. ἐγὼ μὲν δὴ ἔπαθόν τι πρὸς ταῦτα. ὁ δὲ, διάγει με πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τὸν ἐμὸν οἶκον ἔχει μόνος, οὐδὲν μέτριον, οὐδὲ ἀληθὲς φρονῶν. ἤρετο οὖν ὁ σοφὸς πάλιν εἰ πλησίον εἴη ὁ παῖς· ἡ δὲ, οὐκ ἔφη. πολλὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ ἀφικέσθαι αὐτὸν πρᾶξαι· ὁ δὲ ἀπειλεῖ κρημνοὺς, καὶ βάραθρα, καὶ ἀποκτενεῖ μου τὸν υἱὸν, εἰ δικαζοίμην αὐτῷ δεῦρο. θάρσει ἔφη ὁ σοφός· οὐ γὰρ ἀποκτενεῖ αὐτόν, ἀναγνοὺς ταῦτα, καί τινα ἐπιστολὴν ἀνασπάσας τοῦ κόλπου, ἔδωκε τῇ γυναικί. ἐπέσταλτο δὲ ἄρα ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὸ εἴδωλον ξὺν ἀπειλῇ, καὶ ἐκπλήξει. καὶ μὴν καὶ χωλεύων τις ἀφίκετο, γεγονὼς μὲν ἤδη τριάκοντα ἔτη, λεόντων δὲ θηρατὴς δεινός. ἐμπεσόντος δὲ αὐτῷ λέοντος, ὠλισθήκει τὸ ἰσχίον, καὶ τὸ σκέλος ἑτέρως εἶχεν. ἀλλ' αἱ χεῖρες αὐτὸ καταψάσαι τὸ ἰσχίον, ἐς ὀρθὸν τοῦ βαδίσματος ὁ νεανίας ἦλθε. ὀφθαλμὼ δέ τις διε-

φθαρμένος,

ἐρρωμένως, ἀπῆλθε, παῖς ἔχων τὸ ἐν αὐτοῖς φῶς. καὶ ἄλλος τὴν χεῖρα ἀσθενὴς ὢν, ἐγκρατὴς ᾤχετο. γυνὴ δέ τις ἑπτάκις ἤδη γαστέρας δυστοκοῦσα, δεομένου ὑπὲρ αὐτῆς τἀνδρὸς, ὧδε ἰάθη. τὸν ἄνδρα ἐκέλευσεν, ἐπειδὰν τίκτῃ ἡ γυνὴ, λαγὼν ὑπὸ κόλπου ζῶντα ἐσφορῆσαι οὗ τίκτει. καὶ περιελθόντα αὐτὴν, ἀφεῖναι ὁμοῦ τῷ λαγῷ. συνεκδοθῆναι γὰρ αὐτῷ ἂν τῷ ἐμβρύῳ τὴν μήτραν, εἰ μὴ λαγὼς αὐτίκα ἐξενεχθείη θύραζε. πατρὸς δὲ αὖ τινος εἰπόντος ὡς γένοιντο μὲν αὐτῷ παῖδες, ἀποθνήσκοιεν δὲ ὁμοῦ τῷ ἄρξασθαι οἴνου πίνειν, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ἰάρχας, καὶ βελτίους ἀποθανόντες ἐγένοντο. οὐ γὰρ ἂν διέφυγον τὸ μὴ μανῆναι, θερμοτέρων ὡς φαίνεται σπερμάτων φύντες. οἴνου μὲν οὖν ἀφεκτέα τοῖς ἐξ ὑμῶν, ὡς μηδὲ ἐς ἐπιθυμίαν ποτὲ οἴνου καταστῆναι. εἰ δ᾽ οὖν σοι πάλιν παιδίον γένοιτο, γέγονε δὲ ἑβδόμην ἡμέραν ὡς ὁρῶ, τὴν γλαῦκα ὄρνιν χρὴ ἐπιφυλάττειν οὗ νεοττεύει. καὶ τὰ ὠὰ αὐτῆς συλήσαντα, δοῦναι μασᾶσθαι τῷ βρέφει, συμμέτρως ἕψοντας. εἰ γὰρ βρώσεταί τι τούτων πρὶν οἴνου γεύσασθαι, μῖσος αὐτῷ πρὸς τὸν οἶνον ἐμφύσεται, καὶ σωφρονέστατα διακείσεται, μόνου ξυγκεκραμένος τοῦ τῇ φύσει θερμοῦ. τούτοις οὖν ἐμπιπλάμενοι, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκπληττόμενοι τῆς ἐς πάντα σοφίας, παμπόλλους ὁσημέραι λόγους ἠρώτων. πολλοὺς δὲ καὶ αὐτοὶ ἠρωτῶντο. τῆς μὲν οὖν διαλεκτικῆς ξυνουσίας, ἄμφω μετεῖχον. τὰς δὲ ἀπορρήτους σπουδὰς, αἷς ἀστρικὴν ἢ μαντείαν κατενόουν, καὶ τὴν πρόγνωσιν ἐσπούδαζον, θυσιῶν τε ἥπτοντο, καὶ κλήσεων, αἷς θεοὶ χαίρουσι, μόνον φασὶν ὁ Δάμις τὸν Ἀπολλώνιον ξυμφιλοσοφεῖν τῷ Ἰάρχᾳ, καὶ ξυγγράψαι μὲν ἐκεῖθεν περὶ μαντείας ἀστέρων βίβλους τέτταρας, ὧν καὶ Μοιραγένης ἐπεμνήσθη. ξυγγράψαι δὲ περὶ θυσιῶν, καὶ ὡς ἄν τις ἑκάστῳ θεῷ προσφόρως τε, καὶ κεχαρισμένως θύοι. τὰ μὲν δὴ τῶν ἀστέρων, καὶ τὴν τοιαύτην μαντικὴν πᾶσαν, ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην ἡγοῦμαι φύσιν. καὶ οὐδ᾽ εἰ κέκτηταί τις οἶδα. τὸ δὲ περὶ θυσιῶν, ἐν πολλοῖς ἱεροῖς εὗρον, ἐν πολλαῖς δὲ πόλεσι, πολλοῖς δὲ ἀνδρῶν σοφῶν οἴκοις. καὶ τί ἄν τις ἑρμηνεύοι αὐτὸ σεμνῶς ξυντεταγμένον, καὶ κατὰ ἠχὼ τοῦ ἀνδρός; φησὶ δὲ ὁ Δάμις καὶ δακτυλίους ἑπτὰ τὸν Ἰάρχαν τῷ Ἀπολλωνίῳ δοῦναι, τῶν ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων, οὓς φορεῖν τὸν Ἀπολλώνιον κατὰ ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. περὶ δὲ προγνώσεως λόγου αὐτοῖς ποτε ὄντος, καὶ τοῦ Ἀπολλωνίου προσκειμένου τῇ σοφίᾳ ταύτῃ, καὶ τὰς πλείους τῶν διαλέξεων ἐς αὐτὴν ξυντείνοντος, ἐπαινῶν αὐτὸν ὁ Ἰάρχας, οἱ μαντικῇ ἔφη χαίροντες ὦ χρηστὲ Ἀπολλώνιε, θεῖοί τε ὑπ᾽ αὐτῆς γίγνονται, καὶ πρὸς σωτηρίαν ἀνθρώπων πράττουσι. τὸ γὰρ ἃ χρὴ ἐς θεοῦ ἀφικόμενον εὑρέσθαι, ταῦτα δι᾽ ἑαυτοῦ γιγνώσκειν, προειπεῖν τε ἑτέροις ἃ μήπω ἴσασι, πανολβίου τινὸς ἡγοῦμαι, καὶ ταὐτὸν ἰσχύοντος τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δελφικῷ. ἐπεὶ δὲ ἡ τέχνη τοὺς ἐς θεοῦ φοιτῶντας ὧδε τῷ χρήσασθαι, καθαροὺς κελεύει βαδίζοντας φοιτᾶν, ἢ ἔξιθι τοῦ νεὼ πρὸς αὐτοὺς φάναι, δοκεῖ μοι καὶ τὸν προγνωσόμενον ἄνδρα ὑγιῶς ἑαυτοῦ ἔχειν, καὶ μήτε κηλῖδα προσμεμάχθαι τῇ ψυχῇ μηδεμίαν, μήτε οὐλὰς ἁμαρτημάτων ἐντετυπῶσθαι τῇ γνώμῃ. καθαρῶς δὲ αὐτὸν προφητεύειν ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ περὶ τῷ στέρνῳ τρίποδος ξυνιέντος. γεγωνότερον γὰρ οὕτω, καὶ ἀληθέστερον τὰ λόγια ἐκδώσει. ὅθεν οὐ χρὴ θαυμάζειν, εἰ καὶ σὺ τὴν ἐπιστήμην ξυνείληφας, τοσοῦτον ἐν τῇ ψυχῇ φέρων αἰθέρα. καὶ χαριεντιζόμενος ἅμα πρὸς τὸν Δάμιν, σὺ δὲ οὐδὲν ἔφη προγιγνώσκεις Ἀσσύριε, καὶ ταῦτα ξυνὼν ἀνδρὶ τοιούτῳ; νὴ Δί᾽ εἶπε, τά γε ἐμαυτῷ ἀναγκαῖα. ἐπειδὴ γὰρ πρώτῳ ἐνέτυχον τῷ Ἀπολλωνίῳ τούτῳ, καὶ σοφίας μοι ἔδοξε πλέως, δεινότητός τε, καὶ σωφροσύνης, καὶ τοῦ καρτερεῖν ὀρθῶς. ἐπεὶ δὲ καὶ μνημοσύνην ἐν αὐτῷ εἶδον, πολυμαθέστατόν τε, καὶ φιλομαθείας ἥττω, δαιμόνιόν τί μοι ἐγένετο. καὶ ξυγγενόμενος αὐτῷ, σοφὸς μὲν ᾠήθην δόξειν ἐξ ἰδιώτου τε, καὶ ἀσόφου, πεπαιδευμένος δὲ ἐκ βαρβάρου. ἑπόμενος δὲ αὐτῷ, καὶ ξυσπουδάζων ὄψεσθαι μὲν Ἰνδοὺς, ὄψεσθαι δὲ ὑμᾶς, Ἕλλησί τε ἐπιμίξειν Ἕλλην ὑπ᾽ αὐτοῦ γενόμενος, τὰ μὲν δὴ ὑμέτερα περὶ μεγάλων ὄντα, Δελφοὺς ἡγεῖσθε, καὶ Δωδώνην, καὶ ὅ,τι βούλεσθε. τὰ μὰ δὲ, ἐπειδὴ Δάμις μὲν ὁ προγιγνώσκων αὐτὰ, προγιγνώσκει δ᾽ ὑπὲρ αὐτοῦ μόνου, γραὸς ἔστω ἀγυρτείας, μαντευομένης ὑπὲρ προβατίων, καὶ τῶν τοιούτων. ὧδε τούτοις μὲν δὴ ἐγέλασαν οἱ σοφοὶ πάντες. καταστάντος δὲ τοῦ γέλωτος, ἐπανῆγεν ὁ Ἰάρχας ἐς τὸν περὶ μαντικῆς λόγον. καὶ πολλὰ μὲν αὐτὴν ἀγαθὰ ἔλεγε τοὺς ἀνθρώπους ἐργάσασθαι, μέγιστον δὲ τὸ τῆς ἰατρικῆς δῶρον. οὐ γὰρ ἄν ποτε τοὺς σοφοὺς Ἀσκληπιάδας ἐς ἐπιστήμην τούτου παρελθεῖν, εἰ μὴ παῖς Ἀπόλλωνος Ἀσκληπιὸς γενόμενος, καὶ κατὰ τὰς ἐκείνου φήμας τε, καὶ μαντείας ξυνθεὶς τὰ πρόσφορα ταῖς νόσοις φάρμακα, παισί τε ἑαυτοῦ παρέδωκε, καὶ τοὺς ξυνόντας ἐδίδαξε, τίνας μὲν δεῖ προσάγειν πόας ὑγροῖς ἕλκεσι, τίνας δὲ αὐχμηροῖς, καὶ ξηροῖς, ξυμμετρίας, τίνας δὲ ποτίμων φαρμάκων, ὑφ᾽ ὧν ὕδεροι ἀποχετεύονται, καὶ αἷμα ἴσχεται, φθόαι τε παύονται, καὶ τὰ ὧδε κοῖλα, καὶ τὰ τῶν ἰοβόλων ἄκη, καὶ τὸ τοῖς ἰοβόλοις αὐτοῖς ἐς

πολλὰ τῶν νοσημάτων χρῆσθαι. τίς ἀφαιρήσεται τὴν μαντικήν; οὐ γάρ μοι δοκοῦσιν ἄνευ τῆς προγιγνωσκούσης αὐτοῖς σοφίας, θαρσῆσαί ποτε ἄνθρωποι τὰ πάντων ἐλευθεριώτατα φάρμακα ἐγκαταμίξαι τοῖς σώζουσιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος ἀναγέγραπται τῷ Δάμιδι, σπουδασθεὶς ἐκεῖ περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς μυθολογουμένων θηρίων τε, καὶ πηγῶν, καὶ ἀνθρώπων, μηδ᾽ ἐμοὶ παραλελείφθω. καὶ γὰρ κέρδος εἴη, μήτε πιστεύειν, μήτε ἀπιστεῖν πᾶσιν. ἤρετο γὰρ δὴ ὁ Ἀπολλώνιος, ἔστι τι ζῷον ἐνταῦθα μαρτιχόρας; ὁ δὲ Ἰάρχας, καὶ τίνα ἔφυ φύσιν τοῦ ζῴου τούτου ἤκουσας; εἰκὸς γὰρ καὶ περὶ εἴδους αὐτοῦ διαλέγεσθαι. λέγεται ἔπη μεγάλα, καὶ ἄπιστα. τετράπουν μὲν γὰρ εἶναι αὐτό, τὴν κεφαλὴν δὲ ἀνθρώπῳ εἰκάσθαι. λέοντι δὲ ὁμοιοῦσθαι τὸ μέγεθος. τὴν δὲ οὐρὰν τοῦ θηρίου τούτου πηχυαίας ἐκφύειν, καὶ ἀκανθώδεις τὰς τρίχας, ἃς βάλλειν ὥσπερ τοξεύματα ἐς τοὺς θηρῶντας αὐτό. ἐρομένου δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ χρυσοῦ ὕδατος, ὅ φασιν ἐκ πηγῆς βλύζειν, καὶ περὶ τῆς ψήφου τῆς ἅπερ ἡ μαγνῆτις πραττούσης, ἀνθρώπων τε ὑπὸ γῆν οἰκούντων, καὶ πυγμαίων αὖ, καὶ σκιαπόδων, ὑπολαβὼν ὁ Ἰάρχας, περὶ μὲν ζῴων, ἢ φυτῶν ἔστιν, ἢ πηγῶν, ὧν αὐτὸς ἐνταῦθα ἥκων εἶδες, τί ἄν σοι λέγοιμι; σὸν δὲ ἤδη νῦν ἐξηγεῖσθαι αὐτὰ ἑτέροις. θηρίον δὲ τοξεῦον, ἢ χρυσοῦ πηγὰς ὕδατος, οὔπω ἐνταῦθα ἤκουσα. περὶ μέντοι τῆς ψήφου τῆς ἐπισπωμένης τε, καὶ ξυνδούσης ἑαυτῇ λίθους ἑτέρας, οὐ χρὴ ἀπιστεῖν. ἔστι γάρ σοι καὶ ἰδεῖν τὴν λίθον, καὶ θαυμάζειν τὰ ἐν αὐτῇ πάντα. γίγνεται μὲν γὰρ ἡ μεγίστη κατὰ ὄνυχα δακτύλου τουτουί, δείξας τὸν ἑαυτοῦ ἀντίχειρα, κυΐσκεται δὲ ἐν γῇ κοίλῃ βάθος, ὀργυιὰς τέτταρας. τοσοῦτον δὲ αὐτῇ περίεστι τοῦ πνεύματος, ὡς ὑποιδεῖν τὴν γῆν, καὶ τὰ πολλὰ ῥήγνυσθαι, κυϊσκομένης ἐν αὐτῇ τῆς λίθου. μαστεῦσαι δὲ αὐτὴν οὐδενὶ ἔξεστιν, ἀποδιδράσκει γάρ, εἰ μὴ μετὰ λόγου ἀνασπῷτο. ἀλλ᾽ ἡμεῖς μόνοι, τὰ μὲν, δράσαντες, τὰ δὲ, εἰπόντες, ἀναιρούμεθα τὴν παντάρβην. ὄνομα γὰρ αὐτῇ τοῦτο. νύκτωρ μὲν οὖν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ. ἔστι γὰρ πυρσὴ, καὶ ἀκτινώδης. εἰ δὲ μεθ᾽ ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις. τὸ δὲ ἐν αὐτῇ φῶς, πνεῦμά ἐστιν ἀῤῥήτου ἰσχύος. πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς εἰσποιεῖ αὐτῇ. τί λέγω τὸ ἐγγύς; ἔστι σοι λίθους ὁπόσας βούλει, καταποντῶσαί ποι, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μὴ δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν. ἡ δὲ, ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα, ξυλλέγεται πάσας τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει. καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν αἱ λίθοι, καθάπερ σμῆνος. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἔδειξε τὴν λίθον αὐτήν τε, καὶ ὁπόσα ἐργάζεται. τοὺς δὲ πυγμαίους οἰκεῖν μὲν ὑπογείους, κεῖσθαι δὲ ὑπὲρ τὸν Γάγγην, ζῶντας τρόπον, ὃς πᾶσιν εἴρηται. σκιάποδας δὲ ἀνθρώπους, ἢ μακροκεφάλους, ἢ ὁπόσα Σκύλακος ξυγγραφαὶ περὶ τούτων ᾄδουσιν, οὔτε ἄλλοσέ ποι βιοτεύειν τῆς γῆς, οὔτε Ἰνδοῖς. ὃν δὲ ὀρύττουσι χρυσὸν οἱ γρῦπες, πέτραι εἰσὶν, οἷον σπινθῆρσιν, ἐστιγμέναι ταῖς τοῦ χρυσοῦ ῥανίσιν, ἃς λιθοτομεῖ τὸ θηρίον τοῦτο τῇ τοῦ ῥάμφους ἰσχύϊ. τὰ γὰρ θηρία ταῦτα, εἶναί τε ἐν Ἰνδοῖς, καὶ ἱερὰ νομίζεσθαι τοῦ ἡλίου. τέθριππά τε αὐτῶν ὑποζευγνύναι τοῖς ἀγάλμασι, τοὺς τὸν ἥλιον ἐν Ἰνδοῖς γράφοντας. μέγεθός τε, καὶ ἀλκὴν εἰκάσθαι αὐτοὺς τοῖς λέουσιν. ὑπὸ δὲ πλεονεξίας τῶν πτερῶν αὐτοῖς τε ἐκείνοις ἐπιτίθεσθαι, καὶ τῶν ἐλεφάντων τε, καὶ δρακόντων, ὑπερτέρους εἶναι. πέτονται δὲ οὐχ ὅσον μέγα, ἀλλ᾽ ὅσον οἱ βραχύποροι ὄρνιθες. μὴ γὰρ ἐπτιλῶσθαι σφᾶς ὡς ὄρνισι πάτριον, ἀλλ᾽ ὑμέσι τοὺς ταρσοὺς ὑφάνθαι πορφυροῖς, ὡς εἶναι κυκλώσαντας πέτεσθαί τε, καὶ ἐκ μετεώρου μάχεσθαι. τὴν τίγριν δὲ αὐτοῖς, ἀνάλωτον εἶναι μόνην, ἐπειδὴ τὸ τάχος αὐτὴν ἐσπτεροῖ τοῖς ἀνέμοις. καὶ τὸν φοίνικα δὲ τὸν ὄρνιν, τὸν διὰ πεντακοσίων ἐτῶν ἐς Αἴγυπτον ἥκοντα, πέτεσθαι μὲν ἐν τῇ Ἰνδικῇ τὸν χρόνον τοῦτον, εἶναι δὲ ἕνα ἐκδιδόμενον τῶν ἀκτίνων, καὶ χρυσῷ λάμποντα, μέγεθος ἀετοῦ, καὶ εἶδος, ἐς καλιάν τε ἵζεσθαι τὴν ἐκ τοῦ ἀρώματος ποιουμένην αὐτῷ, πρὸς ταῖς τοῦ Νείλου πηγαῖς. ἃ δὲ Αἰγύπτιοι περὶ αὐτοῦ ᾄδουσιν, ὡς ἐς Αἴγυπτον φοιτᾷ, καὶ Ἰνδοὶ ξυμμαρτυροῦσι προσᾴδοντες τῷ λόγῳ, τῷ τὸν φοίνικα τὸν ἐν τῇ καλιᾷ τηκόμενον, προπεμπτηρίους ὕμνους αὑτῷ ᾄδειν. τοῦτο δὲ καὶ τοὺς κύκνους φασὶ δρᾶν οἱ σοφώτερον αὐτῶν ἀκούοντες. τοιαίδε αἱ πρὸς τοὺς σοφοὺς ξυνουσίαι Ἀπολλωνίῳ ἐγένοντο, μῆνας τέτταρας ἐκεῖ διατρίψαντι, καὶ ξυλλαβόντι λόγους φανερούς τε, καὶ ἀποῤῥήτους πάντας. ἐπεὶ δὲ ἐξελαύνειν ἐβούλετο, τὸν μὲν ἡγεμόνα, καὶ τὰς καμήλους, πείθουσιν αὐτὸν ἀποπέμψαι τῷ Φραώτῃ μετ᾽ ἐπιστολῆς. αὐτοὶ δὲ ἡγεμόνα ἕτερον, καὶ καμήλους δόντες, προὔπεμπον αὐτόν, εὐδαιμονίζοντες αὐτούς τε, κἀκεῖνον. ἀσπασάμενοι δὲ τὸν Ἀπολλώνιον, καὶ θεὸν τοῖς πολλοῖς εἶναι δόξειν οὐ τεθνεῶτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ζῶντα φήσαντες, αὐτοὶ μὲν ὑπέστρεψαν ἐς τὸ φροντιστήριον, ἐπιστρεφόμενοι πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ δηλοῦντες ὅτι ἄκοντες αὐτοῦ ἀπαλλάττονται. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἐν δεξιᾷ μὲν τὸν Γάγγην ἔχων, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὸν Ὕφασιν, κατῄει ἐπὶ τὴν θάλατταν,

ἡμέρᾳ ὧν ἥκει ὁδὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ὄχθου. κατιοῦσι δ' αὐτοῖς, πολλαὶ μὲν στρουθοὶ ἐφαίνοντο, πολλοὶ δὲ ἄγριοι βόες, πολλοὶ δὲ ὄνοι, καὶ λέοντες, καὶ παρδάλεις, καὶ τίγρεις, καὶ πιθήκων γένος ἕτερον παρὰ τοὺς ἐν ταῖς πεπερίσι, μέλανές τε, καὶ γὰρ λάσιοι ἦσαν, καὶ τὰ εἴδη κυνώδεις, καὶ σμικροῖς ἀνθρώποις ἴσοι. διαλεγόμενοι δὲ περὶ τῶν ὁρωμένων ὁποῖα εἰώθεσαν, ἀφίκοντο ἐπὶ τὴν θάλατταν, ἐν ᾗ κατεσκεύαστο ἐμπόρια μικρά. καὶ πλοῖα ἐν αὐτοῖς ὥρμει, πορθμεῖα, παραπλήσια τοῖς τυρρηνικοῖς. τὴν δὲ θάλατταν τὴν ἐρυθρὰν, εἶναι μὲν κυανωτάτην, ὠνομάσθαι δὲ ὥσπερ εἶπον, ἀπὸ Ἐρύθρα βασιλέως, ὃς ἐπώνυμον ἑαυτὸν ἐκείνῳ τῷ πελάγει. ἐνταῦθα ἥκων, τοὺς μὲν καμήλους ἀπέπεμψε τῷ Ἰάρχᾳ μετ' ἐπιστολῆς.

„ Ἀπολλώνιος Ἰάρχᾳ, καὶ σοφοῖς ἑτέροις χαίρειν. Ἀφικομένῳ μοι πεζῇ πρὸς ὑμᾶς,
„ δεδώκατε τὴν θάλατταν· ἀλλὰ καὶ σοφίας τῆς ἐν ὑμῖν κοινωνήσαντες, δεδώκατε καὶ διὰ
„ τοῦ οὐρανοῦ πορεύεσθαι. μεμνήσομαι τούτων, καὶ πρὸς Ἕλληνας κοινωνήσω λόγων, ὡς
„ παροῦσιν, εἰ μὴ μάτην ἔπιον τοῦ Ταντάλου. ἔρρωσθε ἀγαθοὶ φιλόσοφοι.

Αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς νεὼς, ἐκομίζετο λείῳ, καὶ εὐφόρῳ τῷ πνεύματι, θαυμάζων τὸ στόμα τοῦ Ὑφάσιδος, ὡς φοβερὸν δι' αὐτοῦ ἐκχεῖται. τελευτῶν γὰρ ὡς ἔφην, ἐς χωρία πετρώδη, καὶ στενὰ, καὶ κρημνοὺς ἐκπίπτει. δι' ὧν καταρρηγνὺς ἐς τὴν θάλατταν ἑνὶ στόματι, χαλεπὸς δοκεῖ τοῖς ἄγαν τῇ γῇ προσκειμένοις. καὶ μὴν καὶ τὸ τοῦ Ἰνδοῦ στόμα ἰδεῖν φασι. πόλιν δὲ ἐπ' αὐτοῦ κεῖσθαι Πάταλα, περιρρυτὸν τῷ Ἰνδῷ. ἐς ἣν τὸ ναυτικὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου ξυνελθεῖν, ᾧ ναύαρχον ἐπιτετάχθαι Νέαρχον, οὐκ ἀγύμναστον τῆς θαλαττίου τάξεως. ἃ δὲ Ὀρθαγόρᾳ περὶ τῆς ἐρυθρᾶς εἴρηται, καὶ ὅτι μήτε ἡ ἄρκτος ἐν αὐτῇ φαίνοιτο, μήτε σημαίνοιντο τὴν μεσημβρίαν οἱ πλέοντες, οἵ τε ἐπίδηλοι τῶν ἀστέρων ἐξαλλάττοιντο τῆς αὐτῶν τάξεως, δοκεῖ καὶ Δάμιδι. καὶ χρὴ πιστεύειν ὑπὲρ ὅπως τε, καὶ κατὰ τὸν ἐκεῖ οὐρανὸν εἰρῆσθαι ταῦτα. μνημονεύουσι καὶ νήσου μικρᾶς, ᾗ ὄνομα εἶναι Βύβλον, ἐν ᾗ τό τε τοῦ κογχυλίου μέγεθος καὶ οἱ μύες. ὄστρεά τε, καὶ τὰ τοιαῦτα, δεκαπλάσια τῶν Ἑλληνικῶν τὸ μέγεθος, ταῖς πέτραις προσπεφυκότα. ἁλίσκεται δὲ καὶ λίθος ἐκεῖ μαργαρὶς ἐν ὀστρέῳ λευκῷ, καρδίας τόπον ἔχουσα τῷ ὀστρέῳ. καταχθῆναι δέ φασι καὶ ἐς Πηγάδας τῆς τῶν Ὠρειτῶν χώρας. οἱ δὲ Ὠρεῖται, χαλκαῖ μὲν αὐτοῖς αἱ πέτραι, χαλκῆ δὲ ἡ ψάμμος, χαλκοῦν δὲ ψῆγμα οἱ ποταμοὶ ἄγουσι. χρυσῆν ἡγοῦνται τὴν γῆν, δι' εὐγένειαν τοῦ χαλκοῦ. φασὶ δὲ καὶ τοῖς ἰχθυοφάγοις ἐντυχεῖν, ὧν πόλιν εἶναι Στόβηρα. διφθέρας δὲ τούτους ἐνῆφθαι μεγίστων ἰχθύων, καὶ τὰ πρόβατα ἐκεῖ ἰχθυῶδες εἶναι, καὶ φαγεῖν ἄτοπα. σιτεῖσθαι γὰρ τοὺς ποιμένας βόσκειν αὐτὰ τοῖς ἰχθύσιν, ὥσπερ ἐν Καρίᾳ τοῖς σύκοις. Καρμανοὶ δὲ Ἰνδοὶ γένος ἥμερον, οὕτω πολύϊχθυν νέμονται θάλατταν, ὡς μηδ' ἀποθέτους ποιεῖσθαι τοὺς ἰχθῦς, μηδὲ ὥσπερ ὁ πόντος ταριχεύειν, ἀλλ' ὀλίγους μὲν αὐτῶν ἀποδίδοσθαι, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀσπαίροντας ἀποδιδόναι τῇ θαλάττῃ. προσπλεῦσαί φασι καὶ Βαλάροις. ἐμπόριον δὲ εἶναι τὰ Βάλαρα, μεστὸν μυρρινῶν τε, καὶ φοινίκων. καὶ δάφνας ἐν αὐτῷ ἰδεῖν, καὶ πηγαῖς διαρρεῖσθαι τὸ χωρίον. κήποις δὲ, ὁπόσοι τρωκτοὶ, καὶ ὁπόσοι ἀνθέων κῆποι, βρύειν αὐτό. καὶ λιμένας μεστοὺς γαλήνης, ἐν αὐτῷ εἶναι. προκεῖσθαι δὲ τοῦ χωρίου τούτου νῆσον ἱερὰν, ἣν καλεῖσθαι Σέληρα. καὶ στάδια μὲν ἑκατὸν εἶναι τὸν πορθμόν. νηρηΐδα δὲ οἰκεῖν ἐν αὐτῇ, δεινὴν δαίμονα. πολλοὺς γὰρ τῶν πλεόντων ἁρπάζειν, καὶ μηδὲ ταῖς ναυσὶ ξυγχωρεῖν πεῖσμα ἐκ τῆς νήσου βάλλεσθαι. ἄξιον δὲ μηδὲ τὸν περὶ τῆς ἑτέρας μαργαρίτιδος παρελθεῖν λόγον, ἐπεὶ μηδὲ Ἀπολλωνίῳ μειρακιώδης ἔδοξεν, ἀλλὰ πέπλασται ἥδιστος, καὶ τῶν ἐν θαλάττῃ θαυμασιώτατος. τὰ γὰρ τεταμμένα τῆς νήσου πρὸς τὸ πέλαγος, ἔστι μὲν ἄπειρον τὸ βάθος τῆς θαλάττης, φέρει δὲ ὄστρεον ἐν ἐλύτρῳ λευκῷ, μεστὸν πιμελῆς. οὐδὲ γὰρ λίθον φύει οὐδένα. γαλήνην δὲ ἐπιφυλάξαντες, καὶ τὴν θάλατταν αὐτοὶ λεαίνοντες, τουτὶ δὲ ἡ τοῦ ἐλαίου ἐπιρροὴ πράττει, κατακολυμβᾷ τις ἐπὶ τὴν θήραν τοῦ ὀστρέου, τὰ μὲν ἄλλα, κατεσκευασμένος ὥσπερ οἱ τὰς σπογγιὰς κείροντες. ἔστι δὲ αὐτῷ καὶ πλινθὶς σιδηρᾶ, καὶ ἀλάβαστρος μύρου. παριζήσας οὖν ὁ Ἰνδὸς τῷ ὀστρέῳ, δέλεαρ αὐτοῦ τὸ μύρον ποιεῖται. τὸ δὲ, ἀνοίγνυταί τε, καὶ μεθύει ὑπ' αὐτοῦ. κέντρῳ τε διελαθὲν, ἀποπτύει τὸν ἰχῶρα. ὁ δὲ, ἐκδέχεται αὐτὸν τῇ πλινθίδι, τύπους ὀρωρυγμένῃ. λιθοῦται δὲ τοὐντεῦθεν, καὶ ξυμμίζεται, καθάπερ ἡ φύσει   ἡ μαργαρὶς αἷμα λευκὸν, ἐξ ἐρυθρᾶς τῆς θαλάττης. ἐπιτίθεσθαι δὲ τῇ θήρᾳ ταύτῃ καὶ τοὺς Ἄραβας φασὶν, ἀντιπέρας οἰκοῦντας. τὸ δὲ ἐντεῦθεν, θηριώδη μὲν τὴν θάλατταν εἶναι πᾶσαν, ἀγελάζεσθαι δὲ ἐν αὐτῇ τὰ κήτη. τὰς δὲ ναῦς, ἔρυμα τούτου κωδωνοφορεῖν κατὰ πρύμναν τε, καὶ πρῷραν. τὴν δὲ ἠχὼ, ἐκπλήττειν τὰ θηρία, καὶ μὴ ἐᾶν ἐμπελάζειν ταῖς ναυσί. καταπλεύσαντες δὲ ἐς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου, φασὶν ἐς Βαβυλῶνα δι' αὐτοῦ ἀναπλεῦσαι παρὰ τὸν Οὐαρδάνην. καὶ τυχόντες αὐτοῦ οἵου ἐγίγνωσκον, ἐλθεῖν ἐπὶ Νίνον αὖθις. καὶ τῆς Ἀντιοχείας συνήθως ὑβριζούσης, καὶ

μηδὲ τῶν ἑλληνικῶν ἀπεσπουδακυίας, ἤδη θάλαττάν τε καταβῆναι τὴν ἤδη Σελευκείας, νεώς τε ἐπιτυχόντας, προσπλεῦσαι Κύπρῳ κατὰ τὴν Πάφον, οὗ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἕδος, ὃ ξυμβολικῶς ἱδρυμένον, θαυμάσαι τὸν Ἀπολλώνιον. καὶ πολλὰ τοὺς ἱερέας ἐς τὴν ὁσίαν τοῦ ἱεροῦ διδαξάμενον, ἐς Ἰωνίαν πλεῦσαι, θαυμαζόμενον ἱκανῶς, καὶ μεγάλων ἀξιούμενον παρὰ τοῖς σοφίαν τιμῶσιν.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἐπειδὴ δὲ εἶδον τὸν ἄνδρα ἐν Ἰωνίᾳ παρελθόντα ἐς τὴν Ἔφεσον, οὐδὲ οἱ βάναυσοι ἔτι πρὸς ταῖς ἑαυτῶν τέχναις ἦσαν, ἀλλ' ἠκολούθουν, ὁ μὲν, σοφίας, ὁ δὲ, εἴδους, ὁ δὲ, διαίτης, ὁ δὲ, σχήματος, οἱ δὲ, πάντων ὁμοῦ θαυμασταὶ ὄντες. λόγοι τε περὶ αὐτοῦ ἐφοίτων, ὁ μὲν, ἐκ τοῦ Κολοφῶνι μαντείου, κοινωνὸν τῆς ἑαυτοῦ σοφίας, καὶ ἀτεχνῶς σοφὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα τὸν ἄνδρα ᾄδοντες. ὁ δὲ, ἐκ Διδύμων. ὁ δὲ, ἐκ τοῦ περὶ τὸ Πέργαμον ἱεροῦ. πολλοὺς γὰρ τῶν ὑγιείας δεομένων, ὁ θεὸς ἐκέλευε προσφοιτᾶν τῷ Ἀπολλωνίῳ· τουτὶ γὰρ αὐτός τε βούλεσθαι, καὶ δοκεῖν ταῖς μοίραις. ἐφοίτων καὶ πρεσβεῖαι πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν πόλεων, ξένον τε αὐτὸν ἡγούμεναι, καὶ βίου ξύμβουλον, βωμῶν τε ἱδρύσεως, καὶ ἀγαλμάτων. ὁ δὲ, ἕκαστα τούτων, τὰ μὲν, ἐπιστέλλων, τὰ δὲ, ἀφίξεσθαι φάσκων, διωρθοῦτο. πρεσβευσαμένης δὲ καὶ τῆς Σμύρνης, καὶ ὅ, τι μὲν δέοιτο οὐκ εἰπούσης, ἐκλιπαρούσης δὲ ἀφικέσθαι, ἤρετο τὸν πρεσβευτὴν ὅ, τι αὐτοῦ δέοιντο. ὁ δὲ, ἰδεῖν ἔφη καὶ ὀφθῆναι. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἀφίξομαι εἶπε, καὶ δότε ὦ Μοῦσαι καὶ ἐρασθῆναι ἀλλήλων. τὴν μὲν δὴ διάλεξιν τὴν πρώτην, ἀπὸ τῆς κρηπῖδος τοῦ νεὼ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους διελέχθη, οὐχ ὥσπερ οἱ Σωκρατικοὶ, ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων, ἀπάγων τε, καὶ ἀποσπουδάζων. φιλοσοφίᾳ δὲ μόνῃ ξυμβουλεύων, καὶ σπουδῆς ἐμπιπλάναι τὴν Ἔφεσον μᾶλλον, ἢ ῥαθυμίας τε, καὶ ἀγερωχίας, ὁπόσην ἔγνω. ὀρχηστῶν γὰρ ἡττημένοι, καὶ πρὸς πυρρίχαις αὐτοὶ ὄντες, αὐλῶν μὲν πάντα μεστὰ ἦν, μεστὰ δὲ ἀνδρογύνων, μεστὰ δὲ κτύπων. ὁ δὲ, καίτοι μεταθεμένων τῶν Ἐφεσίων πρὸς αὐτὸν, οὐκ ἠξίου περιορᾶν ταῦτα, ἀλλ' ἐξῄρει αὐτὰ, καὶ διέβαλλε τοῖς πολλοῖς. τὰς δὲ ἄλλας διαλέξεις, περὶ ἄλση τὰ ἐν τοῖς ξυστοῖς δρόμοις ἐποιεῖτο. διαλεγομένου δέ ποτε περὶ κοινωνίας, καὶ διδάσκοντος ὅτι χρὴ τρέφειν τε ἀλλήλους, καὶ ὑπ' ἀλλήλων τρέφεσθαι, στρουθοὶ μὲν ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν δένδρων σιωπῶντες. εἷς δὲ αὐτῶν προσπτόμενος, ἐβόα, παρακελευόμενόν τι δοκῶν τοῖς ἄλλοις. οἱ δὲ, ὡς ἤκουσαν, αὐτοί τε ἀνέκραγον. καὶ ἀρθέντες, ἐπέτοντο ὑπὸ τῷ ἑνί. ὁ μὲν δὴ Ἀπολλώνιος, εἴχετο τοῦ λόγου, γιγνώσκων μὲν ἐφ' ὅ, τι οἱ στρουθοὶ πέτοιντο, πρὸς δὲ τοὺς πολλοὺς οὐχ ἑρμηνεύων αὐτό. ἐπεὶ δὲ ἀνέβλεψαν ἐς αὐτοὺς πάντες, καὶ οἱ μὲν οὕτως ἔνιοι τεραστῶδες αὐτὸ ἐνόμιζον, παραλλάξας ὁ Ἀπολλώνιος τοῦ λόγου, παῖς ἔφη ὠλίσθησεν, ἀπάγων πυροὺς ἐν σκάφῃ. καὶ κακῶς αὐτοὺς ξυλλεξάμενος, αὐτὸς μὲν ἀπελήλυθε, πολλοὺς δ' ἐσκεδασμένους ἀπολέλοιπεν ἐν στενωπῷ τῷ δεῖνι. ὁ δὲ στρουθὸς παρατυχὼν οὗτος, πρόξενος τοῖς ἄλλοις ἥκει τοῦ ἑρμαίου, καὶ ποιεῖται αὐτοὺς ξυσσίτους. οἱ μὲν δὴ πλεῖστοι τῶν ἀκροωμένων, δρόμῳ ἤδη τούτῳ ᾤχοντο. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, πρὸς τοὺς παρόντας διῄει τὸν λόγον, ὃν περὶ κοινωνίας προὔθετο. καὶ ἐπειδὴ ἀφίκοντο βοῶντές τε, καὶ μεστοὶ θαύματος, οἱ μὲν στρουθοὶ εἶπεν, ὁρᾶτε ὡς ἐπιμελοῦνταί τε ἀλλήλων, καὶ κοινωνίᾳ χαίρουσιν.

ἡμεῖς δὲ, οὐκ ἀξιοῦμεν, ἀλλὰ κἂν κοινωνῶνταί τι τοῦ ἡδίονος, ἐκείνοις μὲν ἀσωτίαν, καὶ ξυμφορὰν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἡγούμεθα, τοὺς δὲ ὑπ' αὐτοῦ τρεφομένους, παρασίτους τε, καὶ κόλακας φαμέν. καὶ τί λοιπὸν, ἀλλ' ἢ ξυγκλείσαντας αὐτοὺς, ὥσπερ τοὺς σιτευομένους τῶν ὀρνίθων, ἐν σκότῳ γαστρίζεσθαι, μέχρις ἂν διαρραγῶσι παχυνόμενοι. Λοιμοῦ δὲ ὑφέρποντος τὴν Ἔφεσον, καὶ οὔπως ἁδρυνούσης τῆς νόσου, ξυνῆκε μὲν ὁ Ἀπολλώνιος τῆς προσβολῆς. ξυνεὶς δὲ, προὔλεγε. πολλαχοῦ δὲ τῶν διαλέξεων, ὦ γῆ, μένε ὁμοία, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπεφθέγγετο ξὺν ἀπειλῇ· τούσδε σῶζε, καὶ οὐ παρελεύσῃ. οἱ δ' οὐ προσεῖχον, καὶ τερατολογίας τὰ τοιαῦτα ᾤοντο, τοσῷδε μᾶλλον, ὅσῳ καὶ ἐς πάντα τὰ ἱερὰ φοιτῶν, ἀποτρέπειν αὐτῷ ἐδόκει, καὶ ἀπεύχεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀνοήτως εἶχον τοῦ πάθους, ἐκείνοις μὲν οὐδὲν ᾤετο δεῖν ἐπαρκεῖν ἔτι. τὴν δὲ ἄλλην Ἰωνίαν περιῄει, διορθούμενος τὰ παρ' ἑκάστοις, καὶ διαλεγόμενος ἀεί τι σωτήριον τοῖς παροῦσι. ἀφικνουμένῳ δὲ αὐτῷ ἐς τὴν Σμύρναν, προσαπήντων μὲν οἱ Ἴωνες, καὶ γὰρ ἔτυχον Πανιώνια θύοντες. ἀνέγνω δὲ καὶ ψήφισμα Ἰωνικὸν, ἐν ᾧ ἐδέοντο αὐτοῦ κοινωνῆσαι σφίσι τοῦ ξυλλόγου, καὶ ὀνόματι προστυχὼν ἥκιστα Ἰωνικῷ, Λούκουλλος γάρ τις ἐπεγέγραπτο τῇ γνώμῃ, πέμπει ἐπιστολὴν ἐς τὸ κοινὸν αὐτῶν, ἐπιπλήξειν φάμενος περὶ τοῦ βαρβαρισμοῦ τούτου. καὶ γὰρ δὴ καὶ Φαβρίκιον, καὶ τοιούτους ἑτέρους ἐν τοῖς ἐψηφισμένοις εὗρεν. ὡς μὲν οὖν ἐρρωμένως ἐπέπληξε, δηλοῖ ἡ περὶ τούτου ἐπιστολή. παρελθὼν δὲ ἐπ' ἄλλης ἡμέρας ἐς τοὺς Ἴωνας, τίς ἔφη ὁ κρατὴρ οὗτος; οἱ δὲ, ἔφασαν Πανιώνιος. ἀρυσάμενος οὖν, καὶ σπείσας, θεοὶ εἶπεν Ἰώνων ἡγεμόνες, δοίητε τῇ καλῇ ἀποικίᾳ ταύτῃ, θαλάττῃ ἀσφαλεῖ χρῆσθαι, καὶ μηδὲν τῇ γῇ κακὸν ἐξ αὐτῆς προσκωμάσειε, μηδ' Αἰγαίωνα σεισίχθονα τινάξαι ποτὲ τὰς πόλεις. τοιαῦτα ἐπιθειάζει, προορῶν οἶμαι τὰ χρόνοις ὕστερον περί τε Σμύρναν, περί τε Μίλητον, περί τε Χίον, καὶ Σάμον, καὶ πολλὰς τῶν Ἰάδων ξυμβάντα. σπουδῇ δὲ ὁρῶν τοὺς Σμυρναίους, καὶ πάντων ἁπτομένους λόγων, ἐπέρρωσε, καὶ σπουδαιοτέρους ἐποίει. φρονεῖν τε ἐκέλευεν ἐφ' ἑαυτοῖς μᾶλλον, ἢ τῷ τῆς πόλεως εἴδει. καὶ γὰρ εἰ καλλίστη πόλεων, ὁπόσαι ὑπὸ ἡλίῳ εἰσὶ, καὶ τὸ πέλαγος οἰκεῖον ἔχει, ζεφύρου τε πηγὰς ἔχει, ἀλλ' ἀνδράσι στεφανοῦσθαι αὐτὴν ἥδιον, ἢ στοαῖς τε, καὶ γραφαῖς, χρυσῷ πλείονι τοῦ ὄντος. τὰ μὲν γὰρ οἰκοδομήματα αὐτοῦ μένειν, οὐδαμοῦ ὁρώμενα, πλὴν ἐκείνου τοῦ μέρους τῆς γῆς, ἐν ᾧ ἐστιν. ἄνδρας δὲ ἀγαθοὺς πανταχοῦ μὲν ὁρᾶσθαι, πανταχοῦ δὲ φθέγγεσθαι. τὴν δὲ πόλιν, ἧς γεγόνασιν, ἀποφαίνειν τοσαύτην, ὅσην περ αὐτοὶ γῆν ἐπελθεῖν δύνανται. ἔλεγε δὲ τὰς μὲν πόλεις τὰς οὕτω καλὰς, ἐοικέναι τῷ τοῦ Διὸς ἀγάλματι, ὃς ἐν Ὀλυμπίᾳ τῷ Φειδίᾳ ἐκπεποίηται. καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτω τῷ δημιουργῷ ἔδοξε. τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεικάζειν τοῦ Ὁμηρείου Διὸς, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκείμενος τοῦ ἐλεφαντίνου. τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ, ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. καὶ μὴν καὶ περὶ τοῦ πῶς ἂν πόλις ἀσφαλῶς οἰκοῖτο, ξυνεφιλοσόφει τοῖς Σμυρναίοις, διαφερομένους ὁρῶν ἀλλήλοις, καὶ μὴ ξυγκειμένους τὰς γνώμας. ἔλεγε γὰρ δὴ τὴν ὀρθῶς οἰκησομένην πόλιν ὁμονοίας στασιαζούσης δεῖσθαι. τούτου δὲ ἀπιθάνως τε, καὶ οὐκ ἐς τὸ ἀκόλουθον εἰρῆσθαι δόξαντος, ξυνεὶς ὁ Ἀπολλώνιος ὅτι μὴ ἕπονται οἱ πολλοὶ τῷ λόγῳ, λευκὸν μὲν ἔφη, καὶ μέλαν, οὐκ ἄν ποτε ταὐτὸν γένοιτο, οὐδ' ἂν τὸ γλυκὺ τῷ πικρῷ ὑγιῶς ξυγκραθείη. ὁμόνοια δὲ στασιάσει σωτηρίας ἕνεκα τῶν πόλεων. ὃ δὲ λέγω, τοιόνδε ἡγώμεθα. στάσις ἡ μὲν ἐπὶ ξίφη, καὶ τὸ καταλιθοῦν ἀλλήλους ἄγουσα, ἀπέστω πόλεως, ἣ παιδοτροφίας τε δεῖ, καὶ νόμων, καὶ ἀνδρῶν, ἐφ' οἷς λόγοι, καὶ ἔργα. φιλοτιμία δὲ ἡ πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ, καὶ πῶς ἂν ὁ μὲν, γνώμης εἴποι βελτίω γνώμην, ὁ δ' ἑτέρου ἄμεινον ἀρχῆς προσταίη, ὁ δὲ, πρεσβεύσειεν, ὁ δ' ἐξοικοδομήσαιτο λαμπρότερον τῆς ἑτέρου ἐπιστασίας, ἔρις οἶμαι αὕτη ἀγαθὴ, καὶ στάσις πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. τὸ δ' ἄλλον ἄλλο ἐπιτηδεύοντα, τὸ τῆς πόλεως ὄφελος ξυμφέρειν, Λακεδαιμονίοις μὲν εὐήθης ἐδόκει πάλαι. τὰ γὰρ πολεμικὰ ἐξεπονοῦντο, καὶ ἐς τοῦτο ἔρρωντο πάντες, καὶ τούτου μόνου ἥπτοντο. ἐμοὶ δ' ἄριστον δοκεῖ τὸ πράττειν ἕκαστον ὅ,τι οἶδε, καὶ ὅ,τι δύναται. εἰ γὰρ ὁ μὲν, ἀπὸ δημαγωγίας θαυμασθήσεται, ὁ δὲ, ἀπὸ σοφίας, ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ ἐς τὸ κοινὸν πλουτεῖν, ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ χρηστὸς εἶναι, ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ ἐμβριθὴς, καὶ μὴ ξυγγνώμων τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ μὴ διαβεβλῆσθαι τὰς χεῖρας, εὖ κείσεται ἡ πόλις, μᾶλλον δὲ ἑστήξει. καὶ ἅμα διιὼν ταῦτα, ναῦν δὲ τῶν τριαρμένων ἐκπλέουσαν, καὶ τοὺς ναύτας ἄλλον ἄλλως ἐς τὸ ἀνάγεσθαι αὐτὴν πράττοντας, ἐπιστρέψας οὖν τοὺς παρόντας, ὁρᾶτε εἶπε τὸν τῆς νεὼς δῆμον, ὡς οἱ μὲν, τὰς ἐφολκίδας ἐμβεβήκασιν, ἐρέται ὄντες, οἱ δ' ἀγκύρας ἀνιμῶσί τε, καὶ ἀναρτῶσιν, οἱ δὲ, ὑπέχουσι τὰ ἱστία τῷ ἀνέμῳ, οἱ δὲ, ἐκ πρύμνης τε, καὶ πρώρας προορῶσιν; εἰ δὲ τούτων εἷς ἐλλείψει τι τῶν ἑαυτοῦ ἔργων, ἢ ἀμαθῶς τῆς ναυτικῆς ἅψεται, πονήρως πλευσοῦνται, καὶ ὁ χειμὼν αὐτοὶ δόξουσιν. εἰ δὲ φιλοτιμήσονται

πρὸς αὐτούς, καὶ στασιάσουσι μὴ κοινὰ ὧν ἕτερος ἑτέρου δόξαι. πολλοὶ μὲν ὅρμοι τῇ καὶ ταύτῃ, μηδὲ δι᾽ ἀπλοίας τε, καὶ δι᾽ εὐπλοίας πάντα. Ποσειδῶν δὲ ἀσφάλειος ἡ περὶ αὐτοῖς ὁμιλία δόξῃ. τοιούτοις μὲν δὴ λόγοις ξυνεῖχε τὴν Σμύρναν. ἐπεὶ δὲ ἡ νόσος τοῖς Ἐφεσίοις ἐνέπεσε, καὶ οὐδὲν ἦν πρὸς αὐτὴν αὔταρκες, ἐπρεσβεύοντο παρὰ τὸν Ἀπολλώνιον, ἰατρὸν ποιούμενοι αὐτὸν τοῦ πάθους. ὁ δὲ, οὐκ ᾤετο δεῖν ἀναβάλλεσθαι τὴν ὁδόν. ἀλλ᾽ εἰπὼν ἴωμεν, ἦν ἐν Ἐφέσῳ, τὸ Πυθαγόρου οἶμαι ἐκεῖνο πράττων, τὸ ἐν Θουρίοις ὁμοῦ, καὶ Μεταποντίοις εἶναι. ξυναγαγὼν οὖν τοὺς Ἐφεσίους, θαρσεῖτε ἔφη, τήμερον παύσω τὴν νόσον. καὶ εἰπὼν, ἦγεν ἡλικίαν πᾶσαν ἐπὶ τὸ θέατρον, οὗ τὸ τοῦ ἀποτροπαίου ἵδρυται. πτωχεύειν δέ τις ἐνταῦθα ἐδόκει γέρων, ἐπιμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς τέχνῃ, καὶ πήραν ἔφερε, καὶ ἄρτου ἐν αὐτῇ τρύφος. ῥάκεσί τε ἠμφίεστο, καὶ αὐχμηρῶς εἶχε τοῦ προσώπου. περιστήσας οὖν τοὺς Ἐφεσίους αὐτῷ, βάλλετε τὸν θεοῖς ἐχθρὸν εἶπε, ξυλλεξάμενοι τῶν λίθων ὡς πλείους. θαυμαζόντων δὲ τῶν Ἐφεσίων ὅ, τι λέγοι, καὶ δεινὸν ἡγουμένων εἰ ξένον ἀποκτενοῦσιν ἀθλίως οὕτω πράττοντα, καὶ γὰρ ἱκέτευε, καὶ πολλὰ ἐπ᾽ ἐλέῳ ἔλεγεν, ἐνέκειτο παρακελευόμενος τοῖς Ἐφεσίοις ἐρείδειν τε, καὶ μὴ ἀνιέναι. ὡς δὲ ἀκροβολισμῷ τινες ἐπ᾽ αὐτῷ ἐχρήσαντο, καὶ καταμύειν δοκῶν, ἀνέβλεψεν ἀθρόον, πυρός τε μεστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔδειξε, ξυνῆκαν οἱ Ἐφέσιοι τοῦ δαίμονος, καὶ κατελίθωσαν οὕτως αὐτὸν, ὡς κολωνὸν λίθων περὶ αὐτὸν χώσασθαι. διαλιπὼν δὲ ὀλίγον, ἐκέλευσεν ἀφελεῖν τοὺς λίθους, καὶ τὸ θηρίον, ὃ ἀπεκτόνασι, γνῶναι. γυμνωθέντος οὖν τοῦ βεβλῆσθαι δοκοῦντος, ὁ μὲν ἠφάνιστο. κύων δὲ, τὸ μὲν εἶδος ὅμοιος τῷ ἐκ Μολοττῶν, μέγεθος δὲ κατὰ τὸν μέγιστον λέοντα, ξυντετριμμένος ὤφθη ὑπὸ τῶν λίθων, καὶ παραπτύων ἀφρὸν, ὥσπερ οἱ λυττῶντες. τὸ μὲν δὴ τοῦ ἀποτροπαίου ἕδος, ἔστι δὲ Ἡρακλῆς, ἵδρυται περὶ τὸ χωρίον, ἐν ᾧ τὸ φάσμα ἐβλήθη. καθήρας δὲ τοὺς Ἐφεσίους τῆς νόσου, καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἱκανῶς ἔχων, ἐς τὴν Ἑλλάδα ὥρμητο. βαδίσας οὖν ἐς τὸ Πέργαμον, καὶ ἡσθεὶς τῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἱερῷ, τοῖς τε ἱκετεύουσι τὸν θεὸν ὑποθέμενος, ὁπόσα δρῶντες, ξυμβόλων ἐναργῶν τεύξονται, πολλοὺς δὲ καὶ ἰασάμενος, ἦλθεν ἐς τὴν Ἰλιάδα. καὶ πάσης τῆς περὶ αὐτῶν ἀρχαιολογίας ἐμφορηθεὶς, ἐφοίτησεν ἐπὶ τοὺς τῶν Ἀχαιῶν τάφους. καὶ πολλὰ μὲν εἰπὼν ἐπ᾽ αὐτοῖς, πολλὰ δὲ τῶν ἀναίμων καθαρῶν θύσας, τοὺς μὲν ἑταίρους ἐκέλευσεν ἐπὶ τὴν ναῦν χωρεῖν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ κολωνοῦ τοῦ Ἀχιλλέως ἐννυχεύσειν ἔφη. ἀποτρεπομένων οὖν τῶν ἑταίρων αὐτὸν, καὶ γὰρ δὴ καὶ οἱ Διοσκορίδαι, καὶ οἱ Φαίδιμοι, καὶ ἡ τοιάδε ὁμιλία πᾶσα, ξυνῆσαν ἤδη τῷ Ἀπολλωνίῳ, τόν τε Ἀχιλλέα φοβερὸν ἔτι φασκόντων φαίνεσθαι, τουτὶ γὰρ καὶ τοὺς ἐν τῷ Ἰλίῳ περὶ αὐτοῦ πεπεῖσθαι, καὶ μὴν ἐγὼ ἔφη τὸν Ἀχιλλέα σφόδρα οἶδα ταῖς ξυνουσίαις χαίροντα. τόν τε γὰρ Νέστορα τὸν ἐκ τῆς Πύλου, μάλα ἠσπάζετο, ἐπειδὴ ἀεί τι αὐτῷ διῄει χρηστὸν, τόν τε Φοίνικα τροφέα, καὶ ὀπαδὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐνόμιζεν, ἐπειδὴ διῆγεν αὐτὸν ὁ Φοῖνιξ λόγοις. καὶ τὸν Πρίαμον δὲ, καίτοι πολεμιώτατον αὐτῷ ὄντα, πρᾳότατον εἶδεν, ἐπειδὴ διαλεγομένου ἤκουσε. Ὀδυσσεῖ δὲ ἐν διχοστασίᾳ ξυνιστάμενος, οὕτω μέτριος ὤφθη, ὡς καλὸς τῷ Ὀδυσσεῖ μᾶλλον ἢ φοβερὸς δόξαι. τὴν μὲν δὴ ἀσπίδα, καὶ τὴν κόμην τὴν δεινὴν ὥς φασιν ἐδόκει, τοῖς Τρωσὶν οἶμαι αὐτῷ εἶναι, μεμνημένῳ ἃ ὑπ᾽ αὐτῶν ἔπαθεν, ἀπιστησάντων πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ γάμου. ἐγὼ δὲ οὐδὲ μετέχω τι τοῦ Ἰλίου. διαλέξομαί τε αὐτῷ χαριέστερον, ἢ οἱ τότε ἑταῖροι. κἂν ἀποκτείνῃ με ὥς φατε, μετὰ Μέμνονος δήπου, καὶ Κύκνου κείσομαι. καὶ ἴσως με ἐν κοίλῃ κατὰ τὸν Ἕκτορα ἡ Τροία θάψει. τοιαῦτα πρὸς τοὺς ἑταίρους ἀναμὶξ παίξας τε, καὶ σπουδάσας, προσέβαινε τῷ κολωνῷ μόνος. οἱ δὲ, ἐβάδιζον ἤδη ἐπὶ τὴν ναῦν ἑσπέρας ἤδη. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος περὶ τὸν ὄρθρον ἥκων, ποῦ ἔφη Ἀντισθένης ὁ Πάριος; ἑβδόμην δὲ οὗτος ἡμέραν ἐτύγχανεν ἤδη προσπεφοιτηκὼς αὐτῷ ἐν Ἰλίῳ. ὑπακούσαντος δὲ τοῦ Ἀντισθένους, προσήκεις τι ἔφη ὦ νεανία τῇ Τροίᾳ; σφόδρα εἶπεν. εἰμὶ γὰρ δὴ ἄνωθεν Τρώς. ἦ καὶ Πριαμίδης; νὴ Δί᾽ εἶπεν. ἐκ τούτου γὰρ δὴ ἀγαθός τε οἶμαι, κἀξ ἀγαθῶν εἶναι. εἰκότως οὖν ἔφη ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπαγορεύει μοι μὴ ξυνεῖναί σοι. κελεύσαντος γὰρ αὐτοῦ πρεσβεῦσαί με πρὸς τοὺς Θετταλοὺς, περὶ ὧν αἰτιᾶται σφᾶς, ὡς ἠρόμην τί αὖ πρὸς τούτῳ ἕτερον πρὸς χάριν αὐτῷ πράττοιμι, τὸ μειράκιον ἔφη τὸ ἐκ τοῦ Πάρου, μὴ ποιοῦ μετέχειν τῆς σαυτοῦ σοφίας. Πριαμίδης τε γὰρ ἱκανῶς ἐστι, καὶ τὸν Ἕκτορα ὑμνῶν οὐ παύεται. ὁ μὲν δὴ Ἀντισθένης, ἄκων ἀπῆλθεν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, καὶ τὸ πνεῦμα ἐκ τῆς γῆς ἐπεδίδου, περί τε ἀναγωγὴν ἡ ναῦς εἶχεν, ἐπιρρεῖ αὐτῇ σμικρᾷ οὔσῃ πλείους ἕτεροι, βουλόμενοι τῷ Ἀπολλωνίῳ ξυμπλεῖν. καὶ γὰρ μετόπωρον ἤδη ἐτύγχανε, καὶ ἡ θάλαττα ἧττον βεβαία. πάντες οὖν καὶ χειμῶνος, καὶ πυρὸς, καὶ τῶν χαλεπωτάτων, κρείττω τὸν ἄνδρα ἡγούμενοι, ξυνεμβαίνειν ἤθελον, καὶ ἐδέοντο προσδέξασθαι σφᾶς τῆς κοινωνίας τοῦ πλοῦ. ἐπεὶ δὲ τὸ πλήρωμα πολλαπλάσιον ἦν τῆς νεὼς, ναῦν μείζω ἑτέραν ἐπισκεψάμενος, πολλαὶ δὲ περὶ τὸ

αἰάντειον ἦσαν, ἐνταῦθα ἔφη ἐμβαίνωμεν· καλὸν γὰρ τὸ μετὰ πλειόνων σώζεσθαι. περιβαλὼν δὲ τὸ Σιγεῖον ἀκρωτήριον, ἐκέλευσε τὸν κυβερνήτην κατασχεῖν ἐς τὴν Αἰολέων, ἣ ἀντιπέρας Λέσβου κεῖται, πρὸς Μήθυμναν τε μᾶλλον τετραμμένον ποιεῖσθαι τὸν ὅρμον. ἐνταῦθα γάρ που τὸν Παλαμήδην φησὶν Ἀχιλλεὺς κεῖσθαι, οὗ καὶ ἄγαλμα αὐτοῦ εἶναι πηχυαῖον, ἐν πρεσβυτέρῳ ἢ ὁ Παλαμήδης τῷ εἴδει. καὶ ἅμα ἐξιὼν τῆς νεὼς, ἐπιμεληθῶμεν ἔφη ὦ ἄνδρες Ἕλληνες ἀγαθοῦ ἀνδρὸς, δι' ὃν σοφία πᾶσα. καὶ γὰρ ἂν καὶ τοῦδε Ἀχαιῶν βελτίους γενοίμεθα, τιμῶντες δι' ἀρετὴν, ὃν ἐκεῖνοι δίκῃ οὐδεμιᾷ ἀπέκτειναν. οἱ μὲν δὴ ἐξεπήδων τῆς νεὼς, ὁ δὲ ἐνέτυχε τῷ τάφῳ, καὶ τὸ ἄγαλμα κατορωρυγμένον πρὸς αὐτῷ εὗρεν. ὑπεγέγραπτο δὲ τῇ βάσει τοῦ ἀγάλματος, θείῳ Παλαμήδει. καθιδρύσας οὖν αὐτὸ, ὡς κἀγὼ εἶδον, καὶ ἱερὸν περὶ αὐτὸ βαλόμενος, ὅσον οἱ τὴν ἐνοδίαν τιμῶντες, ἔστι γὰρ καὶ δέκα ξυμπότας ἐν αὐτῷ ἀναχεῖσθαι, τοιάδε εὐχὴν ηὔξατο. Παλάμηδες, ἐκλάθου τῆς μήνιδος, ἣν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ποτε ἐμήνισας, καὶ δίδου γίγνεσθαι πολλούς τε, καὶ σοφοὺς ἄνδρας. ναὶ Παλάμηδες, δι' ὃν λόγοι, δι' ὃν μοῦσαι, δι' ὃν ἐγώ. παρῆλθε καὶ ἐς τὸ τοῦ Ὀρφέως ἄδυτον, προσορμισάμενος τῇ Λέσβῳ. φασὶ δὲ ἐνταῦθά ποτε τὸν Ὀρφέα μαντικῇ χαίρειν, ἐς τὸν Ἀπόλλω ἐπιμεμελῆσθαι αὐτόν. ἐπειδὴ γὰρ μήτε ἐς Γρύνειον ἐφοίτων ἔτι ὑπὲρ χρησμῶν ἄνθρωποι, μήτε ἐς Κλάρον, μήτ' ἔνθα ὁ τρίπους ὁ Ἀπόλλωνος, Ὀρφεὺς δὲ ἔχρα μόνος, ἄρτι ἐκ Θρᾴκης ἡ κεφαλὴ ἥκουσα, ἐφίσταταί οἱ χρησμῳδοῦντι ὁ θεὸς, καὶ πέπαυσο ἔφη τῶν ἐμῶν· καὶ γὰρ δὴ ᾄδοντά σε ἱκανῶς ἤνεγκα. πλεόντων δὲ αὐτῶν μετὰ ταῦτα τὸ ἐπ' Εὐβοίας πέλαγος, ὃ καὶ Ὁμήρῳ δοκεῖ τῶν χαλεπωτάτων, καὶ δυσμεταζύγων εἶναι, ἡ μὲν θάλαττα ὑπτία, καὶ τῆς ὥρας κρείττων ἐφαίνετο· λόγοι τε ἐγίγνοντο περί τε νήσων, ἐπειδὴ πολλαῖς τε, καὶ ὀνομασταῖς ἐνετύγχανον, περί τε ναυπηγίας, καὶ κυβερνητικῆς, πρόσφοροι τοῖς πλέουσιν. ἐπεὶ δὲ ὁ Δάμις τοὺς μὲν, διέβαλλε τῶν λόγων, τοὺς δὲ, ὑπετέμνετο, τοὺς δὲ, οὐ ξυνεχώρει ἐρωτᾶν, ξυνῆκεν ὁ Ἀπολλώνιος ὅτι λόγον ἕτερον σπουδάζειν βούλοιτο. καὶ τί παθὼν ἔφη ὦ Δάμι, διασπᾷς τὰ ἐρωτώμενα; οὐ γὰρ ναυτιῶν γε, ἢ ὑπὸ τοῦ πλοῦ πονήρως ἔχων, ἀποστρέφῃ τοὺς λόγους. ἡ γὰρ θάλαττα ὁρᾷς, ὡς ὑποτέθεικεν ἑαυτὴν τῇ νηΐ, καὶ πέμπει. τί οὖν δυσχεραίνεις; ὅτι ἔφη λόγου μεγάλου ἐν μέσῳ ὄντος, ὃν εἰκὸς ἦν ἐρωτᾶν μᾶλλον, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἑώλους τε, καὶ ἀρχαίους ἐρωτῶμεν. καὶ τίς εἶπεν ὁ λόγος οὗτος εἴη ἂν, δι' ὃν τοὺς ἄλλους ἡγῇ περιττούς; Ἀχιλλεῖ ἔφη ξυγγενόμενος ὦ Ἀπολλώνιε, καὶ πολλὰ ἴσως διακηκοὼς μήπω ἡμῖν γιγνωσκόμενα, οὐ λέγεις ταῦτα, οὐδὲ τὸ εἶδος ἡμῖν τοῦ Ἀχιλλέως ἀνατυποῖς, περιπλεῖς δὲ τὰς νήσους, καὶ ναυπηγεῖς τῷ λόγῳ. εἰ μὴ ἀλαζονεύεσθαι ἔφη δόξω, πάντα εἰρήσεται. δεομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων τοῦ λόγου τούτου, καὶ φιληκόως ἐχόντων αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ βόθρον εἶπεν Ὀδυσσέως ὀρυξάμενος, οὐδὲ ἀρνῶν αἵματι ψυχαγωγήσας ἐς διάλεξιν τοῦ Ἀχιλλέως ἦλθον, ἀλλ' εὐξάμενος ὁπόσα τοῖς ἥρωσιν Ἰνδοί φασι δεῖν εὔχεσθαι, ὦ Ἀχιλλεῦ ἔφην, τεθνάναι σε οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων φασίν. ἐγὼ δὲ οὐ ξυγχωρῶ τῷ λόγῳ, οὐδὲ Πυθαγόρας σοφίας ἐμῆς πρόγονος. εἰ δὴ ἀληθεύομεν, δεῖξον ἡμῖν τὸ σεαυτοῦ εἶδος. καὶ γὰρ ἂν ὄναιο ἄγαν τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν, εἰ μάρτυσιν αὐτοῖς τοῦ εἶναι χρήσαιο. ἐπὶ τούτοις σεισμὸς μὲν περὶ τὸν κολωνὸν βραχὺς ἐγένετο, πεντάπηχυς δὲ νεανίας ἀνεδόθη, Θετταλικὸν τὴν χλαμύδα, τὸ δὲ εἶδος, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐφαίνετο, ὡς ἐνίοις ὁ Ἀχιλλεὺς δοκεῖ. δεινός τε ὁρώμενος, οὐκ ἐξηλλάττετο τοῦ φαιδροῦ. τὸ δὲ κάλλος, οὔπω μοι δοκεῖ ἐπαινέτου ἀξίου ἐπειλῆφθαι, καίτοι Ὁμήρου πολλὰ ἐπ' αὐτῷ εἰπόντος, ἀλλὰ ἄρρητον εἶναι, καὶ καταλύεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ὑμνοῦντος, ἢ παραπλησίως ἑαυτῷ ᾄδεσθαι. ὁρώμενος δὲ ὁπόσον εἶπον, μείζων ἐγίγνετο, καὶ διπλάσιος, καὶ ὑπὲρ τοῦτο, δωδεκάπηχυς γοῦν ἐφάνη μοι τὸ μέγεθος· ὅτε δὴ τελεώτατος ἑαυτοῦ ἐγένετο, καὶ τὸ κάλλος ἀεὶ ξυνεπεδίδου τῷ μήκει, τὴν μὲν δὴ κόμην, οὐδὲ κείρασθαί ποτε ἔλεγεν, ἀλλὰ ἄσυλον φυλάξαι τῷ Σπερχειῷ· ποταμῶν γὰρ πρώτῳ Σπερχειῷ χρῆσθαι· τὰ γένεια δὲ αὐτῷ, πρώτας ἐκβολὰς εἶχε. προσειπὼν δὲ, ἀσμένως εἶπεν ἐντετύχηκά σοι, πάλαι δεόμενος ἀνδρὸς τοιοῦδε. Θετταλοὶ γὰρ τὰ ἐναγίσματα χρόνον ἤδη πλείω ἐκλελοίπασί μοι· καὶ μηνίειν μὲν οὔπω ἀξιῶ· μηνίσαντος γὰρ ἀπολοῦνται μᾶλλον, ἢ οἱ ἐνταῦθά ποτε Ἕλληνες· ξυμβουλίᾳ δὲ ἐπιεικεῖ χρῶμαι, μὴ ὑβρίζειν σφᾶς ἐς τὰ νόμιμα, μηδὲ κακίους ἐλέγχεσθαι τουτωνὶ τῶν Τρώων, οἳ τοσούσδε ἄνδρας ὑπ' ἐμοῦ ἀφαιρεθέντες, δημοσίᾳ τε θύουσί μοι, καὶ ὡραίων ἀπάρχονται· καὶ ἱκετηρίαν τιθέμενοι, σπονδὰς αἰτοῦσιν, ἃς ἐγὼ οὐ δώσω· τὰ γὰρ ἐπιορκηθέντα τούτοις ἐς ἐμὲ, οὐκ ἐάσει τὸ Ἴλιόν ποτε τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν εἶδος, οὐδὲ τυχεῖν ἀκμῆς, ὁπόση περὶ πολλὰς τῶν καθῃρημένων ἐγένετο, ἀλλ' οἰκήσουσιν αὐτὸ βελτίους οὐδὲν, ἢ χθὲς ἥλωσαν. ἵν' οὖν μὴ καὶ τὰ τῶν Θετταλῶν ἀποφαίνω ὅμοια, πρέσβευε παρὰ τὸ κοινὸν αὐτῶν ὑπὲρ ὧν εἶπον. πρεσβεύσω ἔφην· ὁ γὰρ νοῦς τῆς πρεσβείας ἦν μὴ ἀπολέσθαι αὐτούς. ἀλλ' ἐγώ τι σοῦ Ἀχιλλεῦ

δόμεναι. ξυνίημι ἔφη· δῆλος γὰρ εἶ περὶ τῶν τρωϊκῶν. ἐρώτα δὲ λόγους πέντε, οὓς αὐτός τε βούλει, καὶ μοῖραι ξυγχωροῦσιν. ἠρόμην οὖν πρῶτον, εἰ κατὰ τὸν τῶν ποιητῶν λόγον ἔτυχε τοῦ τάφου. κεῖμαι εἶπεν, ὡς ἐμοί γε ἥδιστον, καὶ Πατρόκλῳ ἐγένετο· ξυνέβημεν γὰρ κομιδῇ νέοι· ξυνέχει δὲ ἄμφω χρυσοῦς ἀμφιφορεὺς κειμένους, ὡς ἕνα. μουσῶν δὲ θρήνους, καὶ νηρηΐδων, οὓς ἐπ' ἐμοὶ γενέσθαι φασί, μοῦσαι μὲν οὐδ' ἀφίκοντό ποτε ἐνταῦθα, νηρηΐδες δὲ ἔτι φοιτῶσι. μετὰ ταῦτα δὲ ἠρόμην, εἰ ἡ Πολυξένη ἐπισφαγείη αὐτῷ. ὁ δὲ, ἀληθὲς μὲν ἔφη τοῦτ' εἶναι, σφαγῆναι μὲν αὐτὴν οὐχ ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ἑκοῦσαν ἐπὶ τὸ σῆμα ἐλθοῦσαν, καὶ τὸν ἑαυτῆς τε, κἀκείνου ἔρωτα μεγάλων ἀξιῶσαι, προσπεσοῦσαν ξίφει ὀρθῷ. τρίτον ἠρόμην, ἡ Ἑλένη ὦ Ἀχιλλεῦ, ἐς Τροίαν ἦλθεν, ἢ Ὁμήρῳ ἔδοξεν ὑποθέσθαι ταῦτα; πολὺν χρόνον ἐξηπατώμεθα, πρεσβευόμενοί τε παρὰ τοὺς Τρῶας, καὶ ποιούμενοι τὰς ὑπὲρ αὐτῆς μάχας, ὡς ἐν τῷ Ἰλίῳ οὔσης. ἡ δ' Αἴγυπτόν τε ᾤκει, καὶ τὸν Πρωτέως οἶκον, ἁρπασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πάριδος. ἐπεὶ δὲ ἐπιστεύθη τοῦτο, ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Τροίας λοιπὸν ἐμαχόμεθα, ὡς μὴ αἰσχρῶς ἀπέλθοιμεν. ἡψάμην καὶ τετάρτης ἐρωτήσεως, καὶ θαυμάζειν ἔφην, εἰ τοσούσδε ὁμοῦ, καὶ τοιούσδε ἄνδρας ἡ Ἑλλὰς ἤνεγκεν, ὁπόσους Ὅμηρος ἐπὶ τὴν Τροίαν ξυντάττει. ὁ δὲ Ἀχιλλεύς, οὐδὲ οἱ βάρβαροι ἔφη πολὺ ἡμῶν ἐλείποντο· οὕτως ἡ γῆ πᾶσα ἀρετῆς ἤνθησε. πέμπτον ἠρόμην, τί παθὼν Ὅμηρος, τὸν Παλαμήδην οὐκ οἶδεν. ἢ οἶδε μὲν, ἐξαιρεῖ δὲ τῶν περὶ ὑμᾶς λόγων. εἰ Παλαμήδης εἶπεν ἐς Τροίαν οὐκ ἦλθεν, οὐδὲ Τροία ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἀνὴρ σοφώτατός τε, καὶ μαχιμώτατος ἀπέθανεν, ὡς Ὀδυσσεῖ ἔδοξεν, οὐκ ἐσάγεται αὐτὸν ἐς τὰ ποιήματα Ὅμηρος, ὡς μὴ τὰ ὀνείδη τοῦ Ὀδυσσέως ᾄδοι. καὶ ἐπολοφυρόμενος αὐτῷ ὁ Ἀχιλλεὺς, ὡς μεγίστῳ τε, καὶ καλλίστῳ, νεωτάτῳ τε, καὶ πολεμικωτάτῳ, σωφροσύνῃ τε ὑπερβαλομένῳ πάντας, καὶ πολλὰ ξυμβαλομένῳ ταῖς μούσαις, ἀλλὰ σὺ ἔφη Ἀπολλώνιε, σοφοῖς γὰρ πρὸς σοφοὺς ἐπιτήδεια, τοῦ τε τάφου ἐπιμελήθητι, καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Παλαμήδους ἀνάλαβε, φαύλως ἐρριμμένον· κεῖται δὲ ἐν τῇ Αἰολίδι, κατὰ Μήθυμναν τὴν ἐν Λέσβῳ. ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἐπὶ πᾶσι, τὰ περὶ τὸν νεανίαν τὸν ἐκ Πάρου, ἀπῆλθε ξὺν ἀστραπῇ μετρίᾳ· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀλεκτρυόνες ᾠδῆς ἥπτοντο. τοιαῦτα μὲν τὰ ἐπὶ τῆς νεώς. ἐς δὲ τὸν Πειραιᾶ ἐσπλεύσας περὶ μυστηρίων ὥραν, ὅτε Ἀθηναῖοι πολυανθρωπότατα Ἑλλήνων πράττουσιν, ἀνῄει ξυντείνας ἀπὸ τῆς νεὼς ἐς τὸ ἄστυ. προϊὼν δὲ, πολλοῖς τῶν φιλοσοφούντων ἐνετύγχανε, Φάληράδε κατιοῦσιν· ὧν οἱ μὲν, γυμνοὶ ἐθέροντο, καὶ γὰρ τὸ μετόπωρον εὐήλιον τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ, ἐκ βιβλίων ἐσπούδαζον· οἱ δ' ἀπὸ στόματος ἤσκουν· οἱ δὲ, ἤριζον. παρῄει δὲ οὐδεὶς αὐτόν· ἀλλὰ τεκμηράμενοι πάντες ὡς εἴη Ἀπολλώνιος, ξυνανεστρέφοντό τε, καὶ ἠσπάζοντο χαίροντες· νεανίσκοι δὲ ὁμοῦ δέκα περιτυχόντες αὐτῷ, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν ἐκείνην ἔφασαν, ἀνατείναντες τὰς χεῖρας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ἡμεῖς ἄρτι ἐς Πειραιᾶ ἐβαδίζομεν, πλευσούμενοι ἐς Ἰωνίαν παρὰ σέ. ὁ δὲ, ἀπεδέχετο αὐτῶν, καὶ ξυγχαίρειν ἔφη φιλοσοφοῦσιν. ἦν μὲν δὴ Ἐπιδαυρίων ἡμέρα. τὰ δὲ Ἐπιδαύρια, μετὰ πρόσρησίν τε, καὶ ἱερεῖα, δεῦρο μυεῖν Ἀθηναίοις πάτριον ἐπὶ θυσίᾳ δευτέρᾳ. τουτὶ δὲ ἐνόμισαν Ἀσκληπιοῦ ἕνεκα, ὅτι δὴ ἐμύησαν αὐτὸν ἥκοντα Ἐπιδαυρόθεν ὀψὲ μυστηρίων. ἀμελήσαντες δὲ πολλοὶ τοῦ μυεῖσθαι, περὶ τὸν Ἀπολλώνιον εἶχον. καὶ τοῦτ' ἐσπούδαζον μᾶλλον, ἢ τὸ ἀπελθεῖν τετελεσμένοι. ὁ δὲ, ξυνέσεσθαι μὲν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγεν, ἐκέλευσε δὲ πρὸς τοῖς ἱεροῖς τότε γίγνεσθαι· καὶ γὰρ αὐτὸς μυεῖσθαι. ὁ δὲ ἱεροφάντης, οὐκ ἐβούλετο παρέχειν τὰ ἱερά, μὴ γὰρ ἄν ποτε μυῆσαι γόητα, μηδὲ τὴν Ἐλευσῖνα ἀνοῖξαι ἀνθρώπῳ μὴ καθαρῷ τὰ δαιμόνια. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, οὐδὲν ὑπὸ τούτων ἥττων αὑτοῦ γενόμενος, οὔπω ἔφη τὸ μέγιστον, ὧν ἐγὼ ἐγκληθείην ἂν, εἴρηκας, ὅτι περὶ τῆς τελετῆς πλείω ἢ σὺ γιγνώσκων, ἐγὼ δὲ ὡς παρὰ σοφώτερον ἐμαυτοῦ μυησόμενος ἦλθον. ἐπαινεσάντων δὲ τῶν παρόντων ὡς ἐρρωμένως, καὶ παραπλησίως αὐτῷ ἀπεκρίνατο, ὁ μὲν ἱεροφάντης, ἐπειδὴ ἐξεῖργεν αὐτὸν οὐ φίλα τοῖς πολλοῖς ἐδόκει πράττειν, μετέβαλε τοῦ τόνου, καὶ μυοῦ ἔφη· σοφὸς γάρ τις ἥκειν ἔοικας. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, μυήσομαι ἔφη αὖθις· μυήσει δέ με ὁ δεῖνα, προγνώσει χρώμενος, ἐς τὸν μετ' ἐκεῖνον ἱεροφάντην, ὃς μετὰ τέτταρα ἔτη τοῦ ἱεροῦ προὔστη. τὰς δὲ Ἀθήνῃσι διατριβὰς, πλείστας μὲν ὁ Δάμις γενέσθαι φησὶ τῷ ἀνδρί, γράψαι δὲ οὐ πάσας, ἀλλὰ τὰς ἀναγκαίας τε, καὶ περὶ μεγάλων σπουδασθείσας. τὴν μὲν δὴ πρώτην διάλεξιν, ἐπειδὴ φιλοθύτας τοὺς Ἀθηναίους εἶδεν, ὑπὲρ ἱερῶν διελέξατο, καὶ ὡς ἄν τις ἐς τὸ ἑκάστῳ τῶν θεῶν οἰκεῖον, καὶ πηνίκα τῆς ἡμέρας τε, καὶ νυκτὸς, ἢ θύοι, ἢ σπένδοι, ἢ εὔχοιτο. καὶ βιβλίῳ Ἀπολλωνίου προστυχεῖν ἔστιν, ἐν ᾧ ταῦτα τῇ ἑαυτοῦ φωνῇ ἐκδιδάσκει. διῆλθε δὲ ταῦτα Ἀθήνῃσι πρῶτον μὲν ὑπὲρ σοφίας αὑτοῦ τε, κἀκείνων, ἔπειτ' ἐλέγχων τὸν ἱεροφάντην, δι' ἃ βλασφήμως τε, καὶ ἀμαθῶς εἶπε. τίς γὰρ ἔτι ᾤετο τὰ δαιμόνια, μὴ καθαρὸν εἶναι τὸν φιλοσοφοῦντα ὅπως οἱ θεοὶ θεραπευτέοι; διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ σπένδειν, παρέτυχε μὲν τῷ λόγῳ μειράκιον τῶν ἁβρῶν οὕτως ἀσελγὲς νομιζόμενον,

ζόμενον, ὡς γενέσθαι ποτὲ καὶ ἁμαξῶν ᾆσμα. πατρὶς δὲ αὐτῷ Κέρκυρα ἦν, καὶ ἐς Ἀλκίνουν ἀνέφερε τὸν ξένον τοῦ Ὀδυσσέως, τὸν Φαίακα. καὶ διῄει μὲν δὴ ὁ Ἀπολλώνιος περὶ σπονδῶν, ἐκέλευε δὲ μὴ πίνειν τοῦ ποτηρίου τούτου, φυλάττειν δὲ αὐτὸ τοῖς θεοῖς ἄχραντόν τε, καὶ ἄποτον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὦτα ἐκέλευσε τῷ ποτηρίῳ ποιεῖσθαι, καὶ σπένδειν κατὰ τὸ οὖς, ἀφ' οὗ μέρους ἥκιστα πίνουσιν ἄνθρωποι, τὸ μειράκιον κατεσκέδασε τοῦ λόγου πλατύν τε, καὶ ἀσελγῆ γέλωτα. ὁ δὲ, ἀναβλέψας ἐς αὐτὸ, οὐ σὺ ἔφη ταῦτα ὑβρίζεις, ἀλλ' ὁ δαίμων, ὃς ἐλαύνει σε οὐκ εἰδότα. ἐλελήθει δὲ ἄρα δαιμονῶν τὸ μειράκιον. ἐγέλα τε γὰρ ἐφ' οἷς οὐδεὶς ἕτερος, καὶ μετέβαλλε καὶ τὸ κλάειν, αἰτίαν οὐκ ἔχον. διελέγετό τε πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ᾖδε. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ, τὴν νεότητα σκιρτῶσαν ᾤοντο ἐκφέρειν αὐτὸ ἐς ταῦτα. ὁ δ' ὑπεκρίνετο ἄρα τῷ δαίμονι, καὶ ἐδόκει παροινεῖν, ἃ ἐπαρῴνει τότε, ὁρῶντος ἐς αὐτὸ τοῦ Ἀπολλωνίου. δεδιότως τε, καὶ ὀργίλως φωνὰς ἠφίει τὸ εἴδωλον, ὁπόσαι καομένων τε, καὶ στρεβλουμένων εἰσίν. ἀφέξεσθαί τε τοῦ μειρακίου ὤμνυ, καὶ μηδενὶ ἀνθρώπῳ ἐμπεσεῖσθαι. τοῦ δὲ, οἷα δεσπότου πρὸς ἀνδράποδον ποικίλον, πανοῦργόν τε, καὶ ἀναιδὲς, καὶ τὰ τοιαῦτα ξὺν ὀργῇ λέγοντος, καὶ κελεύοντος αὐτῷ ξὺν τεκμηρίῳ ἀπαλλάττεσθαι, τὸν δεῖνα ἔφη καταβαλῶ ἀνδριάντα, δείξας τινὰ τῶν περὶ τὴν βασίλειον στοὰν, πρὸς ᾗ ταῦτα ἐπράττετο. ἐπεὶ δὲ ὁ ἀνδριὰς ὑπεκινεῖτο πρῶτον, εἶτα ἔπεσε, τὸν μὲν θόρυβον τὸν ἐπὶ τούτῳ, καὶ ὡς ἐκρότησαν ὑπὸ θαύματος, τί ἄν τις γράφοι; τὸ δὲ μειράκιον ὥσπερ ἀφυπνίσαν, τούς τε ὀφθαλμοὺς ἔτριψε, καὶ πρὸς τὰς αὐγὰς τοῦ ἡλίου εἶδεν, αἰδῶ τε ἐπεσπάσατο, πάντων ἐς αὐτὸ ἐστραμμένων. ἀσελγές τε οὐκ ἔτι ἐφαίνετο, οὐδὲ ἄτακτον βλέπον, ἀλλ' ἐπανῆλθεν ἐς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, μεῖον οὐδὲν, ἢ εἰ φαρμακοποσίᾳ ἐκέχρητο. μεταβαλόν τε τῆς χλανιδίων, καὶ τῶν λῃδίων, καὶ τῆς ἄλλης συβαρίδος, ἐς ἔρωτα ἦλθεν αὐχμοῦ, καὶ τρίβωνος, καὶ ἐς τὰ τοῦ Ἀπολλωνίου ἤθη ἀπεδύσατο. ἐπιπλῆξαι δὲ λέγεται περὶ Διονυσίων Ἀθηναίοις, ἃ ποιεῖται σφίσιν ἐν ὥρᾳ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος. ὁ μὲν γὰρ μονῳδίας ἀκροασόμενος, καὶ μελοποιίας, παραβάσεών τε, καὶ ῥυθμῶν, ὁπόσοι κωμῳδίας τε, καὶ τραγῳδίας εἰσὶν, ἐς τὸ θέατρον ξυμφοιτᾶν ᾤετο. ἐπεὶ δὲ ἤκουσεν, ὅτι αὐλοῦ ὑποσημήναντος λυγισμοὺς ὀρχοῦνται, καὶ μεταξὺ τῆς Ὀρφέως ἐποποιίας τε, καὶ θεολογίας, τὰ μὲν ὡς Ὧραι, τὰ δὲ, ὡς Νύμφαι, τὰ δὲ, ὡς Βάκχαι πράττουσιν, ἐς ἐπίπληξιν τούτου κατέστη, καὶ παύσασθε εἶπεν ἐξορχούμενοι τοὺς Σαλαμινίους, καὶ πολλοὺς ἑτέρους κειμένους ἄνδρας. εἰ μὲν γὰρ Λακωνικὴ ταῦτα ὄρχησις, εὖγε οἱ στρατιῶται. γυμνάζεσθε γὰρ τῷ πολέμῳ, καὶ ξυνορχήσομαι. εἰ δὲ ἁπαλὴ, καὶ ἐς τὸ θῆλυ συντείνουσα, τί φῶ περὶ τῶν τροπαίων; οὐ γὰρ κατὰ Μήδων ταῦτα, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν δὲ ἕστηκε, τῶν ἀναθέντων ταῦτα, εἰ λίποισθε. κροκωτοὶ δὲ ὑμῖν, καὶ ἁλουργία, καὶ κοκκοβαφία τοιαύτη, πόθεν; οὐδὲ γὰρ οἱ Ἀχαρνεῖς ὧδε ἐστέλλοντο, οὐδὲ ὁ Κολωνὸς ὧδε ἵππευε. καὶ τί λέγω ταῦτα; γυνὴ ναύαρχος ἐκ Καρίας ἐφ' ὑμᾶς ἔπλευσε μετὰ Ξέρξου, καὶ ἦν αὐτῇ γυναικεῖον οὐδὲν, ἀλλ' ἀνδρὸς στολὴ, καὶ ὅπλα. ὑμεῖς δὲ, ἁβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν, ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε οἱ γέροντες, οἱ νέοι, τὸ ἐφηβικόν. οἳ πάλαι μὲν ὤμνυσαν ἐς Ἀγραύλου φοιτῶντες, ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα θήσεσθαι. νῦν δὲ ἴσως ὀμοῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι, κόρυμβον μὲν οὐδεμίαν φέρων, γυναικομίμῳ δὲ μορφώματι κατὰ τὸν Εὐριπίδην αἰσχρῶς διαπρέπων. ἀκούω δὲ ὑμᾶς καὶ ἀνέμους γίγνεσθαι, καὶ λῄδια ἀνασείειν λέγεσθε ἔπιπλα, μετεώρους αὐτὰ κολπῶντες. ἔδει δὲ ἀλλὰ τούτους γε αἰδεῖσθαι, ξυμμάχους γε ὄντας, καὶ πνεύσαντας ὑπὲρ ὑμῶν μέγα. μὴ δὲ τὸν Βορέαν κηδεστὴν ὄντα, καὶ παρὰ πάντας τοὺς ἀνέμους ἄρσενα ποιεῖσθαι θῆλυν. οὐδὲ γὰρ τῆς Ὠρειθυίας ἐραστὴς ἄν ποτε ὁ Βορέας ἐγένετο, εἰ κἀκείνην ὀρχουμένην εἶδε. διωρθοῦτο δὲ κἀκεῖνο Ἀθήνησιν. οἱ Ἀθηναῖοι ξυνιόντες ἐς τὸ θέατρον τὸ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει, προσεῖχον σφαγαῖς ἀνθρώπων, καὶ ἐσπουδάζετο ταῦτα ἐκεῖ μᾶλλον, ἢ ἐν Κορίνθῳ νῦν. χρημάτων τε μεγάλων ἐωνημένοι ἤγοντο μοιχοὶ, καὶ ἀνδραποδισταὶ, πόρνοι, καὶ τοιχωρύχοι, καὶ βαλαντιοτόμοι, καὶ τὰ τοιαῦτα ἔθνη. οἱ δὲ ὥπλιζον αὐτοὺς, καὶ ἐκέλευον ξυμπίπτειν. ἐλάβετο δὲ καὶ τούτων ὁ Ἀπολλώνιος. καὶ καλούντων αὐτὸν ἐς ἐκκλησίαν Ἀθηναίων, οὐκ ἂν ἔφη παρελθεῖν ἐς χωρίον ἀκάθαρτον, καὶ λύθρου μεστόν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐν ἐπιστολῇ. καὶ θαυμάζειν ἔλεγεν, ὅπως ἡ θεὸς οὐ καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἤδη ἐκλείπει, τοιοῦτον αἷμα ὑμῶν προχεόντων αὐτῇ. δοκεῖτε γάρ μοι προϊόντες, ἐπειδὰν τὰ Παναθήναια πέμπητε, μὴ δὲ βουσὶν ἔτι, ἀλλ' ἑκατόμβαις ἀνθρώπων καταθύσειν τὴν θεόν. σὺ δὲ Διόνυσε, μετὰ τοιοῦτον αἷμα ἐς τὸ θέατρον φοιτᾷς; κἀκεῖ σοι σπένδουσιν οἱ σοφοὶ Ἀθηναῖοι; μετάστηθι καὶ σὺ Διόνυσε, Κιθαιρὼν καθαρώτερος. τοιάδε εὗρον τὰ σπουδαιότατα τῶν φιλοσοφηθέντων Ἀθήνησιν αὐτῷ τότε. ἐπρέσβευσε δὲ καὶ παρὰ τοὺς Θετταλοὺς ὑπὲρ τῆς Ἀχιλλέως, κατὰ τοὺς ἐν Πυλαίᾳ ξυλλόγους, ἐν οἷς οἱ Θετταλοὶ τὰ Ἀμφικτυονικὰ πράττουσιν. οἱ δὲ, δείσαντες, ἐψηφίζοντο ἀναλαβεῖν τὰ προσήκοντα τῷ τάφῳ, καὶ τὸ Λεωνίδου σῆμα τοῦ Σπαρτιάτου μικροῦ περιέβαλεν, ἀγασθεὶς τὸν ἄνδρα. τῷ δὲ

τὸν κολωνὸν βαδίζων, ἐφ' οὗ λέγονται λακεδαιμόνιοι περιχωσθῆναι τοῖς τοξεύμασιν, ἤκουσε τῶν ὁμιλητῶν διαφερομένων ἀλλήλοις, ὅτι εἴη τὸ ὑψηλότατον τῆς ἑλλάδος. παρεῖχε δὲ ἄρα τὸν λόγον ἡ οἴτη τὸ ὄρος, ἐν ὀφθαλμοῖς οὖσα. καὶ ἀνελθὼν ἤδη τὸν λόφον, ἐγὼ ἔφη τὸ ὑψηλότατον τοῦτο ἡγοῦμαι· οἱ γὰρ ἐνταῦθα ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθανόντες, ἀντανήγαγον αὐτὸ τῇ οἴτῃ, καὶ ὑπὲρ πολλοὺς ὀλύμπους ἦραν. ἐγὼ δέ, ἄγαμαι μὲν καὶ τούσδε τοὺς ἄνδρας, τὸν δὲ ἀκαρνᾶνα μεγιστίαν, καὶ πρὸ τούτων· ἃ γὰρ πεισομένοις ἐγίγνωσκε, τούτων ἐπεθύμησε κοινωνῆσαι τοῖς ἀνδράσιν, οὐ τὸ ἀποθανεῖν δείσας, ἀλλὰ τὸ μὴ μετὰ τοιῶνδε τεθνάναι. ἐπεφοίτησε δὲ καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς ἱεροῖς πᾶσι, τῷ τε δωδωναίῳ, καὶ τῷ πυθικῷ, καὶ τῷ ἐν ἄβαις. ἐς ἀμφιαρέω τε, καὶ τροφωνίου ἐβάδισε, καὶ ἐς τὸ μουσεῖον τὸ ἐν ἑλικῶνι ἀνέβη. φοιτῶντι δὲ ἐς τὰ ἱερά, καὶ διορθουμένῳ αὐτά, ξυνεφοίτων μὲν οἱ ἱερεῖς, ἠκολούθουν δὲ οἱ γνώριμοι, λόγων τε κρατῆρες ἵσταντο, καὶ ἠρύοντο αὐτῶν οἱ διψῶντες. ὄντων δὲ καὶ ὀλυμπίων, καὶ καλούντων αὐτὸν ἠλείων ἐς κοινωνίαν τοῦ ἀγῶνος, δοκεῖτέ μοι ἔφη διαβάλλειν τὴν τῶν ὀλυμπίων δόξαν, πρεσβειῶν δεόμενοι πρὸς τοὺς αὐτόθεν ἥξοντας. γενομένου δὲ κατὰ τὸν ἰσθμόν, μυκωμένης τῆς περὶ τὸ λέχαιον θαλάττης, οὗτος εἶπεν ὁ αὐχὴν τῆς γῆς, τετμήσεται, μᾶλλον δὲ οὔ. ἔχει δὲ αὐτὸ καὶ τοῦτο πρόρρησιν τῆς μικρὸν ὕστερον περὶ τὸν ἰσθμὸν τομῆς, ἣν μετὰ ἔτη ἑπτὰ νέρων διενοήθη· τὰ γὰρ βασίλεια ἐκλιπών, ἐς τὴν ἑλλάδα ἀφίκετο, κηρύγμασιν ὑποθήσων ἑαυτὸν ὀλυμπικοῖς τε, καὶ πυθικοῖς. ἐνίκα δὲ καὶ ἰσθμοῖ. αἱ δὲ νῖκαι ἦσαν, κιθαρῳδίας, καὶ κήρυκος. ἐνίκα δὲ καὶ τραγῳδοὺς ἐν ὀλυμπίᾳ. τότε λέγεται καὶ τῆς περὶ τὸν ἰσθμὸν κατατομῆς ἅψασθαι, περίπλουν αὐτὸν ἐργαζόμενος, καὶ τὸν αἰγαῖον τῷ ἀδρίᾳ ξυμβάλλων, ὡς μὴ πᾶσα ναῦς ὑπὲρ μαλέαν πλέοι, κομίζοιντό τε αἱ πολλαὶ κατὰ τοῦ ῥήγματος, ξυντεμοῦσαι τὰς περιβολὰς τοῦ πλοῦ. πῇ δὲ ἀπέβη τὸ τοῦ ἀπολλωνίου λόγιον; ἡ ὀρυχὴ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ λεχαίου λαβοῦσα, στάδια προὔβη ἴσως τέτταρα, ξυνεχῶς ὀρυττόντων· σχεῖν δὲ λέγεται νέρωνα τὴν τομήν, οἱ μέν, αἰγυπτίων φιλοσοφησάντων αὐτῷ τὰς θαλάττας, καὶ τὸ ὑπὲρ λεχαίου πέλαγος ὑπερχυθέν, ἀφανιεῖν εἰπόντων τὴν αἴγιναν, οἱ δέ, νεώτερα περὶ τῇ ἀρχῇ δείσαντα. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τοῦ ἀπολλωνίου, τὸ τὸν ἰσθμὸν τετμήσεσθαι, καὶ οὐ τετμήσεσθαι. ἐν κορίνθῳ δὲ φιλοσοφῶν ἐτύγχανε τότε δημήτριος, ἀνὴρ ξυνειληφὼς ἅπαν τὸ ἐν κυνικῇ κράτος. οὗ φαβωρῖνος ὕστερον ἐν πολλοῖς τῶν ἑαυτοῦ λόγων, οὐκ ἀγεννῶς ἐπεμνήσθη. παθὼν δὲ πρὸς τὸν ἀπολλώνιον, ὅπερ φασὶ τὸν ἀντισθένην πρὸς τὴν τοῦ σωκράτους σοφίαν παθεῖν, εἵπετο αὐτῷ μαθητιῶν· καὶ προσκείμενος τοῖς λόγοις, καὶ τῶν αὑτοῦ γνωρίμων τοὺς εὐδοκιμωτέρους, ἐπὶ τὸν ἀπολλώνιον ἐξέπεμπεν. ὧν καὶ μένιππος ἦν λύκιος, ἔτη μὲν γεγονὼς πέντε καὶ εἴκοσι, γνώμης δὲ ἱκανῶς ἔχων, καὶ τὸ σῶμα εὖ κατεσκευασμένος. ἐῴκει γοῦν ἀθλητῇ καλῷ, καὶ ἐλευθερίῳ τὸ εἶδος. ἐρᾶσθαι δὲ τὸν μένιππον οἱ πολλοὶ ᾤοντο ὑπὸ γυναίου ξένου. τὸ δὲ γύναιον, καλή τε ἐφαίνετο, καὶ ἱκανῶς ἁβρά, καὶ πλουτεῖν ἔφασκεν. οὐδὲν δὲ τούτων ἄρα ἀτεχνῶς ἦν, ἀλλὰ ἐδόκει πάντα. κατὰ γὰρ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ κεγχρειὰς βαδίζοντι αὐτῷ μόνῳ φάσμα ἐντυχόν, γυνή τε ἐγένετο, καὶ χεῖρα ξυνῆψεν, ἐρᾶν αὐτοῦ πάλαι φάσκουσα. φοίνισσα δὲ εἶναι, καὶ οἰκεῖν ἐν προαστείῳ τῆς κορίνθου, τὸ δεῖνα εἰποῦσα προάστειον. ἐς ὃ ἑσπέρας ἔφη ἀφικομένῳ, ᾠδή τε ὑπάρξει ἐμοῦ ᾀδούσης, καὶ οἶνος, οἷος οὔπω ἔπιες. καὶ οὐδὲ ἀντεραστὴς ἐνοχλήσει σε. βιώσομαι δὲ καλὴ ξὺν καλῷ. τούτοις ὑπαχθεὶς ὁ νεανίας, τὴν μὲν ἄλλην φιλοσοφίαν ἐρρωμένος, τῶν δὲ ἐρωτικῶν ἥττητο, ἐφοίτα περὶ ἑσπέραν αὐτῇ, καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐθάμιζεν, ὥσπερ παιδικοῖς, οὔπω ξυνιεὶς τοῦ φάσματος. ὁ δὲ ἀπολλώνιος ἀνδριαντοποιοῦ δίκην ἐς τὸν μένιππον βλέπων, ἐζωγράφει τὸν νεανίαν, καὶ ἐθεώρει. καταγνοὺς δὲ αὐτοῦ, σύ μέντοι ἔφη ὁ καλός τε, καὶ ὑπὸ τῶν καλῶν γυναικῶν θηρευόμενος, ὄφιν θάλπεις, καὶ σὲ ὄφις. θαυμάσαντος δὲ τοῦ μενίππου, ὅτι γυνή σοι ἔφη ἐστίν, οὐ γαμετή. εἶπε. τί δέ, ἡγῇ ὑπ' αὐτῆς ἐρᾶσθαι; καὶ δὴ ἔφη, ἐπειδὴ διάκειται πρός με ἐρῶσα. καὶ γήμαις δ' ἂν αὐτὴν ἔφη; χάριεν γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαπῶσαν γῆμαι. ἤρετο οὖν, πηνίκα οἱ γάμοι. θερμοὶ ἔφη, καὶ ἴσως αὔριον. ἐπιφυλάξας οὖν τὸν τοῦ συμποσίου καιρὸν ὁ ἀπολλώνιος, καὶ ἐπιστὰς τοῖς δαιτυμόσιν ἄρτι ἥκουσι, ποῦ ἔφη ἡ ἁβρά, δι' ἣν ἥκετε; ἐνταῦθα εἶπεν ὁ μένιππος. καὶ ἅμα ὑπανίστατο ἐρυθριῶν. ὁ δὲ ἄργυρος, καὶ χρυσός, καὶ τὰ λοιπά, οἷς ὁ ἀνδρὼν κεκόσμηται, ποτέρου ὑμῶν; τῆς γυναικὸς ἔφη. τὰ μὲν γὰρ ἐμὰ τοσαῦτα, δείξας τὸν ἑαυτοῦ τρίβωνα. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, τοὺς ταντάλου κήπους ἔφη εἴδετε, ὡς ὄντες, οὐκ εἰσί; παρ' ὁμήρῳ γε ἔφασαν. οὐ γὰρ ἐς ᾅδου γε καταβάντες. ταῦτ' ἔφη καὶ τουτονὶ τὸν κόσμον ἡγεῖσθε. οὐ γάρ ἐστιν ὕλη, ἀλλὰ ὕλης δόξα. ὡς δὲ γνῶτε ὃ λέγω, ἡ χρηστὴ νύμφη, μία τῶν ἐμπουσῶν ἐστίν, ἃς λαμίας τε, καὶ μορμολυκίας οἱ πολλοὶ ἡγοῦνται. ἐρῶσι δ' αὗται, καὶ ἀφροδισίων μέν, σαρκῶν δέ, καὶ μάλιστα ἀνθρωπείων ἐρῶσι, καὶ παλεύουσι τοῖς ἀφροδισίοις, οὓς ἂν ἐθέλωσι δαίσασθαι. ἡ δέ, εὐφήμει ἔλεγε, καὶ ἄπαγε. καὶ μυσάττεσθαι ἐδόκει, ἃ ἤκουε. καί που ἐπέσκωπτε τοὺς φιλοσόφους ὡς ἀεὶ ληροῦντας. ἐπεὶ μέντοι τὰ ἐκπώματα τὰ χρυσᾶ, καὶ

ὁ δοκῶν

ἐδόκει χρυσὸς, οὐχ ὕλη ἀλλὰ δοκοῦσα, καὶ οἰνοχόοι τε, καὶ ὀψοποιοὶ, καὶ ἡ τοιαύτη θεραπεία πᾶσα, ἠφανίσθησαν ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀπολλωνίου, δακρύοντι ἐῴκει τὸ φάσμα, καὶ ἐδεῖτο μὴ βασανίζειν αὐτὸ, μηδὲ ἀναγκάζειν ὁμολογεῖν ὅ, τι εἴη. ἐπικειμένου δὲ, καὶ μὴ ἀνιέντος, ἔμπουσά τε εἶναι ἔφη, καὶ πιαίνειν ἡδοναῖς τὸν μένιππον ἐς βρῶσιν τοῦ σώματος. τὰ γὰρ καλὰ τῶν σωμάτων, καὶ νέα, σιτεῖσθαι ἐνόμιζεν, ἐπειδὴ ἀκραιφνὲς αὐτοῖς τὸ αἷμα. τοῦτον τὸν λόγον γνωριμώτατον τῶν ἀπολλωνίου τυγχάνοντα, ἐξ ἀνάγκης ἐμήκυνα. γιγνώσκουσι μὲν γὰρ πλείους αὐτὸν, ἅτε καθ' ἑλλάδα μέσην πραχθέντα. ξυλλήβδην δὲ αὐτὸν παρειλήφασιν, ὅτι λάμιαν ποτὲ ἐν κορίνθῳ λάμιαν· ὅ, τι μέντοι πράττουσαν, καὶ ὅτι ὑπὲρ μενίππου ταῦτα, οὔπω γιγνώσκουσιν, ἀλλὰ δάμιδί τε, καὶ ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων, εἴρηται. ἐν τούτῳ καὶ πρὸς βάσσον διελέχθη τὸν ἐκ τῆς κορίνθου. πατραλοίας μὲν γὰρ οὗτος καὶ ἐδόκει, καὶ ἐπεπίστευτο, σοφίαν δὲ αὐτοῦ κατεψεύδετο, καὶ χαλινὸς οὐκ ἦν ἐπὶ τῇ γλώττῃ. λοιδορούμενον δὲ αὐτὸν ἀπέσχεν ὁ ἀπολλώνιος, οἷς τε ἐπέστειλεν, οἷς τε διελέχθη κατ' αὐτοῦ. πᾶν γὰρ ὅπερ ἐς πατραλοίαν ἔλεγεν, ἀληθὲς ἐδόκει, μὴ γὰρ ἄν ποτε τοιόνδε ἄνδρα ἐς λοιδορίαν ἐκπεσεῖν, μηδὲ ἂν εἰπεῖν τὸ μὴ ὄν. τὰ δὲ ἐν ὀλυμπίᾳ τοῦ ἀνδρὸς, τοιαῦτα. ἀνιόντι τῷ ἀπολλωνίῳ ἐς ὀλυμπίαν, ἐνέτυχον λακεδαιμονίων πρέσβεις ὑπὲρ ξυνουσίας. λακωνικὸν δὲ οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς ἐφαίνετο, ἀλλ' ἁβρότερον αὑτῶν εἶχον, καὶ συβαρίτιδος μεστοὶ ἦσαν. ἰδὼν δὲ ἄνδρας λείους τὰ σκέλη, λιπαροὺς τὰς κόμας, καὶ μηδὲ γενείοις χρωμένους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσθῆτα μαλακοὺς, τοιαῦτα πρὸς τοὺς ἐφόρους ἐπέστειλεν, ὡς ἐκείνους κήρυγμα ποιήσασθαι δημοσίᾳ, τήν τε πίτταν τῶν βαλανείων ἐξαιροῦντας, καὶ τὰς παρατιλτρίας ἐξελαύνοντας, ἐς τὸ ἀρχαῖόν τε καθίστασθαι πάντα. ὅθεν παλαῖστραί τε ἀνέβλυσαν, καὶ σπουδαὶ, καὶ τὰ φιλίτια ἐπανῆλθε, καὶ ἐγένετο ἡ λακεδαίμων ἑαυτῇ ὁμοία. μαθὼν δὲ αὐτοὺς τὰ οἴκοι διορθουμένους, ἔπεμψεν ἐπιστολὴν ἀπ' ὀλυμπίας βραχυτέραν τῆς λακωνικῆς σκυτάλης. ἔστι δὲ ἥδε. ἀπολλώνιος ἐφόροις χαίρειν. ἀνδρῶν, τὸ μὴ ἁμαρτεῖν. γενναίων δὲ, καὶ τὸ ἁμαρτόντας αἰσθέσθαι. ἰδὼν δὲ ἐς τὸ εἶδος τὸ ἐν ὀλυμπίᾳ, χαῖρε εἶπεν ἀγαθὲ ζεῦ. σὺ γὰρ οὕτω τι ἀγαθὸς, ὡς καὶ σεαυτοῦ κοινωνῆσαι τοῖς ἀνθρώποις. ἐξηγεῖτο δὲ καὶ τὸν χαλκοῦν μίλωνα, καὶ τὸν λόγον τοῦ περὶ αὐτὸν σχήματος. ὁ γὰρ μίλων ἑστάναι μὲν ἐπὶ δίσκου δοκεῖ, τὼ πόδε ἄμφω συμβεβηκώς. ῥόαν δὲ ξυνέχει τῇ ἀριστερᾷ. ἡ δεξιὰ δὲ, ὀρθοὶ τῆς χειρὸς ἐκείνης οἱ δάκτυλοι, καὶ οἷον διείροντες. οἱ μὲν δὴ κατ' ὀλυμπίαν τε, καὶ ἀρκαδίαν λόγοι, τὸν ἀθλητὴν ἱστοροῦσι τοῦτον, ἄτρεπτον γενέσθαι, καὶ μὴ ἐκβιβασθῆναί ποτε τοῦ χώρου, ἐν ᾧ ἔστη. δηλοῦσθαι δὲ, τὸ μὲν ἀτρεμὲς τῶν δακτύλων, ἐν τῇ ξυνοχῇ τῆς ῥόας, τὸ δὲ μηδ' ἂν σχισθῆναί ποτ' ἀπ' ἀλλήλων αὐτοὺς, εἴ τις πρὸς ἕνα αὐτῶν ἁμιλλῷτο, τῷ τὰς διαφυὰς ἐν ὀρθοῖς τοῖς δακτύλοις, εὖ ξυνηρμόσθαι. τὴν ταινίαν δὲ, ἣν ἀναδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, σοφῶς μὲν εἶπεν ἐπινενοῆσθαι ταῦτα, σοφώτερα δὲ εἶναι τὰ ἀληθέστερα. ὡς δὲ γιγνώσκοιτε τὸν νοῦν τοῦ μίλωνος, κροτωνιᾶται τὸν ἀθλητὴν τοῦτον ἱερέα ἐστήσαντο τῆς ἥρας. τὴν μὲν δὴ μίτραν ὅ, τι χρὴ νοεῖν, τί ἂν ἐξηγοίμην, ἔτι μνημονεύων ἱερέως ἀνδρός; ἡ ῥόα δὲ μόνη φυτῶν τῇ ἥρᾳ φύεται. ὁ δὲ ὑπὸ τοῖς ποσὶ δίσκος, ἐπ' ἀσπιδίου βεβηκὼς ὁ ἱερεὺς, τῇ ἥρᾳ εὔχεται. τουτὶ δὲ καὶ ἡ δεξιὰ σημαίνει. τὸ δὲ ἔργον τῶν δακτύλων, καὶ μήπω διεστῶτες, τῇ ἀρχαίᾳ ἀγαλματοποιίᾳ προσκείσθω. παρατυγχάνων δὲ τοῖς δρωμένοις, ἀπεδέχετο τῶν ἠλείων ὡς ἐπιμελοῖντο τῶν αὐτῶν, καὶ ξὺν κόσμῳ ἔδρων. μεῖόν τε οὐδὲν ἢ ἀγωνιούμενοι τῶν ἀθλητῶν κρίνεσθαι ᾤοντο, καὶ μήθ' ἑκόντες τι, μήτ' ἄκοντες ἁμαρτάνειν προὐνοοῦντο. ἐρομένων δὲ αὐτὸν τῶν ἑταίρων, τίνας ἠλείους περὶ τὴν διάθεσιν τῶν ὀλυμπίων ἡγεῖτο, εἰ μὲν σοφοὺς ἔφη, οὐκ οἶδα, σοφιστὰς μέντοι. ὡς δὲ καὶ διεβέβλητο πρὸς τοὺς οἰομένους ξυγγράφειν, καὶ ἀμαθεῖς ὄντας τοὺς ἁπτομένους λόγου μείζονος, ὑπάρχει μαθεῖν ἐκ τῶνδε. μειράκιον τι δοκησίσοφον ἐντυχὸν αὐτῷ περὶ τὸ ἱερὸν, συμπροθυμήθητί μοι ἔφη ἀφικέσθαι. ἀναγνώσομαι γάρ τι. τοῦ δὲ ἀπολλωνίου ἐρομένου ὅ, τι ἀναγνώσοιτο, λόγος εἶπε ξυντέτακταί μοι ἐς τὸν δία. καὶ ἅμα ὑπὸ τοῦ ἱματίου ἐπεδείκνυ αὐτὸν, σεμνυνόμενος τῇ παχύτητι τοῦ βιβλίου. τί οὖν ἔφη ἐπαινέσῃ τοῦ διὸς, ἢ τὸν δία τὸν ἐνταῦθα, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι τῶν ἐν τῇ γῇ ὅμοιον; καὶ τοῦτό γε ἔφη. πολλὰ δὲ πρὸ τούτου, καὶ μετὰ τοῦτον ἕτερα. ἐπεὶ γὰρ αἱ ὧραι, ἔπειτα τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ τὰ ὑπὲρ τὴν γῆν, καὶ ἄνεμοι, καὶ ἄστρα, διὸς πάντα. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, δοκεῖς μοι εἶπεν ἐγκωμιαστικὸς εἶναι σφόδρα. διὰ τοῦτο ἔφη καὶ ποδάγρας ἐγκώμιόν τε ξυντέτακται, καὶ τοῦ τυφλὸν τινὰ, ἢ κωφὸν εἶναι. ἀλλὰ μηδὲ τοὺς ὑδέρους εἶπε, μηδὲ τοὺς καταῤῥόους ἀποκήρυττε τῆς σεαυτοῦ σοφίας, εἰ βούλοιο ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα. βελτίων δὲ ἔσῃ, καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσιν ἑπόμενος, καὶ διεξιὼν ἐπαίνους τῶν νοσημάτων, ὑφ' ὧν ἀπέθανον. ἥττον γὰρ ἐπ' αὐτοῖς ἀνιάσονται πατέρες τε, καὶ παῖδες, καὶ οἱ ἀγχοῦ τῶν ἀποθανόντων. καταλινωμένον δὲ ἰδὼν τὸ μειράκιον ὑπὸ τοῦ λόγου, ὁ ἐγκωμιάζων εἶπεν, εὖ ξυγγραφέως πότερον, ἃ οἶδεν ἐπαινεῖ, ἄμεινον, ἢ ἃ οὐκ οἶδεν. ἃ οἶδεν ἔφη. πῶς δ' ἂν τις ἐπαινοίη ἃ οὐκ οἶδεν;

τὸν πατέρα οὖν ἤδη ποτὲ τὸν σαυτοῦ ἐπῄνεσας; ἐβουλόμην ἂν εἶπε· ἀλλ' ἐπεὶ μέγας τέ μοι δοκεῖ, καὶ γενναῖος ἄνθρωπος, ὃν οἶσθα, καὶ κάλλιστος, οἶκόν τε ἱκανὸς οἰκῆσαι, καὶ σοφίαις πάντα χρῆσθαι, παρῆκα τὸν ἐς αὐτὸν ἔπαινον, ὡς μὴ αἰσχυνώμαι τὸν πατέρα λόγῳ ἥττονι. δυσχεράνας οὖν ὁ ἀπολλώνιος, τουτὶ δὲ πρὸς τοὺς φορτικοὺς τῶν ἀνθρώπων ἔπασχεν, εἶτα ἔφη ὦ κάθαρμα, τὸν μὲν πατέρα τὸν σαυτοῦ, ὃν ἴσα σεαυτὸν γιγνώσκεις, οὐκ ἂν οἴει ποτ' ἂν ἱκανῶς ἐπαινέσαι, τὸν δ' ἀνθρώπων, καὶ θεῶν πατέρα, καὶ δημιουργὸν τῶν ὅλων, ὅσα περὶ ἡμᾶς, καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐστιν, εὐκόλως οὕτως ἐγκωμιάζων, οὐδ' ἂν ἐπαινέσαι δέδιας, ὅτι ξυνίης ἐς λόγον καθιστάμενος μείζονα ἀνθρώπου; αἱ δὲ ἐν ὀλυμπίᾳ διαλέξεις τῷ ἀπολλωνίῳ τῶν χρησιμωτάτων ἐγίγνοντο, περὶ σοφίας τε, καὶ ἀνδρείας, καὶ σωφροσύνης, καὶ καθάπαξ, ὁπόσαι ἀρεταί εἰσι. καὶ ταῦτ' ἀπὸ τῆς κρηπῖδος τοῦ νεὼ διελέγετο, πάντας ἐκπλήττων, οὐ ταῖς διανοίαις μόνον, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἰδέαις τῶν λόγων. περιστάντες οὖν οἱ λακεδαιμόνιοι, ξένον τε αὐτὸν τῷ Διὶ ἐποιοῦντο, καὶ τῶν οἴκοι νέων πατέρα, βίου τε νομοθέτην, καὶ γερόντων γέρας. βουλομένου δὲ κορινθίου τινὸς κατὰ ἀχθηδόνα, ἢ καὶ φθονήσαντος ἐπ' αὐτῷ, ἄξουσι, νὴ τὼ σιὼ ἔφη, ἐς ἡμέραν γε. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, ἀπῆγεν αὐτοὺς τῶν τοιούτων, ὡς μὴ φθονοῖτο. ἐπεὶ δὲ ὑπερβὰς τὸ ταΰγετον, εἶδεν ἀνθοῦσαν λακεδαίμονα, καὶ τὰ τοῦ λυκούργου πάτρια δὴ πράττοντα, οὐκ ἀηδὲς ἐνόμισε τὸ καὶ τοῖς τέλεσι τῶν λακεδαιμονίων ξυγγενέσθαι, περὶ ὧν ἐρωτᾶν ἐβούλετο. ἤρετο οὖν ἀφικόμενος, πῶς θεοὺς θεραπεύοι. ὁ δὲ εἶπεν, ὡς δεσπότας. πάλιν ἤρετο, πῶς ἥρωας; ὡς πατέρας. ξένον δὲ βουλομένων, πῶς δὴ αἰδεῖ, ὃ λακωνικὸν ἔφη τὸ ἐρώτημα. ἤρετο καὶ ὅ,τι ἡγοῖτο τοὺς παρ' αὐτοῖς νόμους. ὁ δὲ εἶπεν, ἀρίστους διδασκάλους. οἱ διδάσκαλοι δὲ εὐδοκιμήσουσιν, ἢν οἱ μαθηταὶ μὴ ῥᾳθυμῶσι. βουλομένων δ' αὐτῶν τι περὶ ἀνδρείας ξυμβουλεῦσαι, καὶ τί ἔφη τῇ ἀνδρείᾳ χρήσεσθε; ἐτύγχανε δὲ περὶ τὸν χρόνον τοῦτον, νεανίας λακεδαιμόνιος αἰτίαν ἔχων παρ' αὐτοῖς, ὡς ἀδικῶν περὶ τὰ ἤθη. καλλικρατίδου μὲν γὰρ τοῦ περὶ ἀργινούσας ναυαρχήσαντος ἦν ἔκγονος. ναυκληρίας δὲ ἤρα, καὶ οὐ προσεῖχε τοῖς κοινοῖς, ἀλλ' ἐς καρχηδόνα ἐξέπλει, καὶ σικελίαν, ναῦς τε ποιησάμενος. ἀκούσας οὖν κρίνεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τούτῳ, δεινὸν ᾠήθη περιιδεῖν τὸν νεανίαν ὑπαχθέντα ἐς δίκην. καὶ ὦ λῷστε ἔφη, τί σὺ φροντιστικὸς περιεῖς, καὶ μεστὸς ἐννοίας; ἀγὼν εἶπεν ἐπήγγελταί μοι δημόσιος, ἐπειδὴ πρὸς ναυκληρίαις εἰμί, καὶ τὰ κοινὰ οὐ πράττω. πατὴρ δέ σοι ναύκληρος ἐγένετο, ἢ πάππος; ἄπαγε εἶπε· γυμνασίαρχοι γὰρ, καὶ ἔφοροι, καὶ παιδονόμοι πάντες. καλλικρατίδας δὲ ὁ πρόγονος, καὶ τῶν ναυαρχησάντων ἐγένετο. μῶν ἔφη τὸν ἐν ἀργινούσαις λέγεις; ἐκεῖνον εἶπε, τὸν ἐν τῇ ναυαρχίᾳ ἀποθανόντα. εἶτ' οὖν διέβαλέ σοι εἶπε τὴν θάλατταν ἡ τελευτὴ τοῦ προγόνου; μὰ Δί' εἶπεν, οὐ γὰρ ναυμαχήσων γε πλέω. ἀλλ' ἐμπόρων γε, καὶ ναυκλήρων κακοδαιμονέστερόν τι εὑρεῖς ἔθνος. πρῶτον μὲν περινοστοῦσι, ζητοῦντες ἀγορὰν κακῶς πράττουσαν. εἶτα προξένοις, καὶ καπήλοις ἀναμιχθέντες, πωλοῦσί τε, καὶ πωλοῦνται. καὶ τόκοις ἀνοσίοις τὰς αὐτῶν κεφαλὰς ὑποτιθέντες, ἐς τὸ ἀρχαῖον σπεύδουσι. κἂν μὲν εὖ πράττωσιν, εὖ πλεῖ ἡ ναῦς. καὶ πολλὰ ποιοῦνται λόγον, τοῦ μήτε ἑκόντες ἀναζεῦξαι, μήτε ἄκοντες. εἰ δὲ ἡ ἐμπορία πρὸς τὰ χρέα οὐκ ἀναφέροιτο, μεταβάντες ἐς τὰ ἐφόλκια, προσαράττουσι τὰς ναῦς. καὶ τὸν ἑτέρων ναῦται βίον, θεῶν ἀνάγκην εἰπόντες ἀθεώτατα, καὶ οὐδὲ ἄκοντες αὐτοὶ ἀφείλοντο. εἰ δὲ καὶ μὴ τοιοῦτον ἦν τὸ θαλαττουργόν τε, καὶ ναυτικὸν ἔθνος, ἀλλὰ τό γε σπαρτιάτην ὄντα, καὶ πατέρων γεγονότα, οἳ μέσην ποτὲ τὴν σπάρτην ᾤκησαν, ἐν κοίλῃ νηὶ καθῆσθαι, λήθην μὲν ἔχον τὰ λυκούργου τε, καὶ ἰφίτου, φόρτου δὲ μνήμονα, καὶ ναυτικῆς ἀκριβολογίας, τίνος αἰσχύνης ἄπεστιν; εἰ γὰρ καὶ μηδὲν ἄλλο, τὴν γοῦν σπάρτην αὐτὴν ἐνθυμεῖσθαι, ὡς ὑπό τε μὲν τῆς γῆς εἶχεν, οὐρανομήκη δόξαν ἴζει. ἐπεὶ δὲ τῆς θαλάττης ἐπεθύμησε, ξυνδιεφθάρη τε, καὶ ἀφανισθεῖσαι, οὐκ ἐν τῇ θαλάττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γῇ. τούτοις τὸν νεανίαν οὕτω διεχειρώσατο τοῖς λόγοις, ὡς ἐνδύεσθαι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν κλαίειν, ἐπεὶ τοσοῦτον ἀπολελεῖφθαι τῶν πατέρων, ἀποδόσθαι τε τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἔζη. καθεστῶτα δὲ αὐτὸν ἰδὼν ὁ ἀπολλώνιος, καὶ τὴν γῆν ἀσπαζόμενον, κατήγαγε παρὰ τοὺς ἐφόρους, καὶ παρῃτήσατο τῆς δίκης. κἀκεῖνο τῶν ἐν λακεδαίμονι, ἐπιστολὴ ἐκ βασιλέως λακεδαιμονίοις ἦλθεν, ἐπίπληξιν ἐς τὸ κοινὸν αὐτῶν φέρουσα, ὡς ὑπὲρ τὴν ἐλευθερίαν ὑβριζόντων. ἐκ διαβολῆς δὲ τοῦ τῆς ἑλλάδος ἄρχοντος ἔσταλτο αὐτοῖς ταῦτα. οἱ μὲν δὴ λακεδαιμόνιοι, ἀπορίᾳ εἴχοντο, καὶ ἡ σπάρτη πρὸς ἑαυτὴν ἤριζεν, εἴτε χρὴ παραιτουμένους τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως, εἴτε ὑπερφρονοῦντας ἐπιστέλλειν. πρὸς ταῦτα ξυμβούλῳ ἐχρῶντο τῷ ἀπολλωνίῳ τοῦ τῆς ἐπιστολῆς ἤθους. ὁ δὲ, ὡς εἶδέ τε διεστηκότας, παρῆλθεν ἐς τὸ κοινὸν αὐτῶν, καὶ ὧδε ἐβραχυλόγησε· παλαμήδης εὗρε γράμματα, οὐχ ὑπὲρ τοῦ γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ γιγνώσκειν, ἃ δεῖ μὴ γράφειν. οὕτω μὲν δὴ λακεδαιμονίους ἀπῆγε, τοῦ μήτε θρασεῖς, μήτε δειλοὺς ὀφθῆναι. διατρίψας δ' ἐν τῇ σπάρτῃ μετὰ τὴν ὀλυμπίαν χρόνον, ὡς ἐτελεύτα ὁ χειμὼν, ἤδη μαλέαν ἦλθεν

ἀρχομένου

ἀρχομένου ἦρος, ὡς ἐς τὴν ῥώμην ἀφίξων. διανοουμένῳ δ᾽ αὐτῷ ταῦτα, ἐγένετο ὄναρ τοιόνδε. Ἐδόκει γυναῖκα μεγίστην τε, καὶ πρεσβυτάτην περιβάλλειν αὐτὸν, καὶ δεῖσθαί οἱ ξυγγενέσθαι, πρὶν ἐς ἰταλοὺς πλεῦσαι. διὸς δὲ εἶναι ἡ τροφὸς ἔλεγε. καὶ ἦν αὐτῇ στέφανος, πάντ᾽ ἔχων τὰ ἐκ γῆς, καὶ θαλάττης. λογισμὸν δὲ αὐτῷ διδοὺς τῆς ὄψεως, ξυνῆκεν ὅτι πλευστέα ἐς κρήτην πρότερον, ἣν τροφὸν ἡγούμεθα τοῦ διὸς, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ ἐμαιεύθη. ὁ δὲ στέφανος, καὶ ἄλλην ἴσως δηλώσει νῆσον. οὐσῶν δὲ ἐν μαλέᾳ νεῶν πλειόνων, αἳ ἐς κρήτην ἀφήσειν ἔμελλον, ἐνέβη ναῦν ἀποχρῶσαν τῷ κοινῷ. κοινὸν δὲ ἐκάλει τούς τε ἑταίρους, καὶ τῶν ἑταίρων ἄλλους δούλους. οὐδὲ γὰρ ἐκείνους περιεώρα. προσπλεύσας δὲ κυδωνίᾳ, καὶ παραπλεύσας ἐς κνωσσὸν, τὸν μὲν λαβύρινθον, ὃς ἐκεῖ δείκνυται, ξυνεῖχε δὲ οἶμαί ποτε τὸν μινώταυρον, βουλομένων ἰδεῖν τῶν ἑταίρων, ἐκείνοις μὲν ξυνεχώρει ἰδεῖν. αὐτὸς δὲ, οὐκ ἂν ἔφη θεατὴς γενέσθαι τῆς ἀδικίας τῆς μίνω. προῄει δὲ ἐπὶ γόρτυναν, πόθῳ τῆς ἴδης. ἀνελθὼν οὖν, καὶ τοῖς θεολογουμένοις ἐντυχὼν, ἐπορεύθη ἐς τὸ ἱερὸν τὸ λεβηναῖον. ἔστι δὲ ἀσκληπιοῦ. καὶ ὥσπερ ἡ ἀσία ἐς τὸ πέργαμον, οὕτως ἐς τὸ ἱερὸν τοῦτο ξυνεφοίτα ἡ κρήτη. πολλοὶ δὲ καὶ λιβύων ἐς αὐτὸ περαιοῦνται. καὶ γὰρ τέτραπται πρὸς τὸ λιβυκὸν πέλαγος, κατὰ τὴν φαιστὸν, οὗ τὴν πολλὴν ἀνείργει θάλατταν ὁ μικρὸς λίθος. λεβηναῖον δὲ τὸ ἱερὸν ὀνομάζεσθαί φασιν, ἐπειδὴ ἀκρωτήριον ἐξ αὐτοῦ κατατείνει λέοντι εἰκασμένον, οἷα πολλὰ ξυντυχίαι τῶν πετρῶν ἀποφαίνουσι, μῦθόν τε ἤδη τῷ ἀκρωτηρίῳ ᾄδουσιν, ὡς λέων εἴη οὗτος γένοιτο, τῶν ὑποζυγίων ποτὲ τῇ ῥέᾳ. ἐνταῦθα διαλεγομένου ποτὲ τοῦ ἀπολλωνίου περὶ μεσημβρίαν, διελέγετο δὲ πολλοῖς ἀνθρώποις, ὑφ᾽ ὧν τὸ ἱερὸν ἐθεραπεύετο, σεισμὸς ἀθρόως τῇ κρήτῃ προσέβαλε. βροντὴ δὲ οὐκ ἐκ νεφελῶν, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς γῆς ὑπηχήσατο. ἡ θάλαττα δὲ ὑπενόστησε στάδια ἴσως ἑπτά. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ, ἔδεισαν μὴ τὸ πέλαγος ὑποχωρῆσαν, ἐπισπάσηται τὸ ἱερὸν, καὶ ἀπενεχθῶσιν. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, θαρσεῖτε ἔφη. ἡ γὰρ θάλαττα γῆν ἔτεκε. καὶ οἱ μὲν, ᾤοντο αὐτὸν τὴν ὁμόνοιαν τῶν στοιχείων λέγειν, καὶ ὅτι μηδὲν ἂν ἡ θάλαττα νεώτερον ἐς τὴν γῆν ἐργάσαιτο. μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας, ἀφικόμενοί τινες ἐκ τῆς κυδωνιάτιδος, ἤγγειλαν ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τε, καὶ μεσημβρίαν, ἣν ἐγένετο ἡ διοσημία, νῆσος ἐκ τῆς θαλάττης ἀνεδόθη, περὶ τὸν πορθμὸν τὸν διαρρέοντα θήρας τε, καὶ κρήτην. ἐάσαντες δὴ λόγου μῆκος, ἔλθωμεν ἤδη τὰς ἐν ῥώμῃ σπουδὰς, αἳ ἐγένοντο αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν κρήτῃ. νέρων οὐ ξυνεχώρει φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ περίεργον αὐτῷ χρῆμα οἱ φιλοσοφοῦντες ἐφαίνοντο, καὶ μαντικὴν συσκιάζοντες. καὶ ἤχθη ποτὲ ὁ τρίβων ἐς δικαστήριον, ὡς μαντικῆς σχῆμα. ἐῶ τοὺς ἄλλους. ἀλλὰ μουσώνιος ὁ βαβυλώνιος ἀνὴρ, ἀπολλωνίου μὲν δεύτερος ἐδόθη ἤδη σοφίᾳ. καὶ ἐκεῖ μὲν ὢν, ἐκινδύνευσεν. ἀπέθανε δ᾽ ἂν τὸ ἤδη τῷ δήσαντι, εἰ μὴ σφόδρα ἐρρώτο. ἐν τοιαύτῃ καταστάσει φιλοσοφίας οὔσης, ἔτυχε προσιὼν τῇ ῥώμῃ. σταδίοις δὲ εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν ἀπέχων, ἐνέτυχε φιλολάῳ τῷ κιττιεῖ περὶ τὸ νέμος τὸ ἐν τῇ ἀρικείᾳ. ἦν δὲ ὁ φιλόλαος, τὴν μὲν γλῶτταν ξυγκείμενος, μαλακώτερος δὲ καρτερῆσαί τι. οὗτος ἀνέλυεν ἀπὸ τῆς ῥώμης, αὐτός τε ἐῴκει φεύγοντι, καὶ ὅτῳ ἐντύχοι φιλοσοφοῦντι, παρεκελεύετο τὸ αὐτὸ πράττειν. προσειπὼν οὖν τὸν ἀπολλώνιον, ἐκστῆναι τῷ καιρῷ, μηδὲ ἐπιφοιτᾶν τῇ ῥώμῃ, διαβεβλημένου τοῦ φιλοσοφεῖν. καὶ διηγεῖτο τὰ ἐκεῖ πραττόμενα, θαμὰ ἐπιστρεφόμενος, μὴ ἐπακροῷτό τις αὐτοῦ κατόπιν. σὺ δὲ καὶ χορὸν φιλοσόφων ἀναψάμενος εἶπε, βαδίζεις φθόνου μεστὸς, οὐκ εἰδὼς τοὺς ἐπιτεταγμένους ταῖς πύλαις ὑπὸ νέρωνος, οἳ ξυλλήψονταί σέ τε, καὶ τούτους, πρὶν εἴσω γενέσθαι. τί δ᾽ εἶπεν ὦ φιλόλαε, τὸν αὐτοκράτορα σπουδάζειν; ἡνιοχεῖν ἔφη δημοσίᾳ, καὶ ᾄδειν παρελθὼν ἐς τὰ ῥωμαίων θέατρα, καὶ μετὰ τῶν μονομαχούντων ζῆν. μονομαχεῖ δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ ἀποσφάττει. ὑπολαβὼν οὖν ὁ ἀπολλώνιος, εἶτα ἔφη βέλτιστε, μεῖζόν τι ἡγῇ θέαμα ἀνθρώποις πεπαιδευμένοις, ἢ βασιλέα ἰδεῖν ἀσχημονοῦντα; θεοῦ μὲν γὰρ παίγνιον ἄνθρωπος εἶπε, κατὰ τὴν πλάτωνος δόξαν. βασιλεὺς δὲ, ἀνθρώπου παίγνιον γιγνόμενος, καὶ χαριζόμενος τοῖς ὄχλοις τὴν ἑαυτοῦ αἰσχύνην, τίνας οὐκ ἂν παράσχοι λόγους τοῖς φιλοσοφοῦσι; νὴ δί᾽ εἶπεν ὁ φιλόλαος, εἴ γε μὴ μετὰ τοῦ κινδύνου γίγνοιτο. εἰ δὲ ἀπόλοιο ἀναχθεὶς, καὶ νέρων σε ὠμὸν φάγοι, μηδὲν ἰδόντα ὧν πράττει, πῶς πολλοῦ ἔσται σοι τὸ ἐντυχεῖν αὐτῷ; καὶ τί πλέον ἢ ὁ ὀδυσσεὺς ἐγένετο, ὁπότε ἐς τοῦ κύκλωπος ἦλθεν; ἀπώλεσε τε πολλοὺς τῶν ἑταίρων, πόθῳ τοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ ἡττηθεὶς ἀτόπου, καὶ ὠμοῦ θεάματος. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, οἴει γὰρ ἔφη τοῦτον ἧττον ἐκτετυφλῶσθαι τοῦ κύκλωπος, εἰ τοιαῦτα ἐργάζεται; καὶ ὁ φιλόλαος, πραττέτω μὲν εἶπεν ὅ,τι βούλεται. σὺ δὲ ἀλλὰ τούτους σῶζε. φωνῇ δὲ ταῦτα μείζονι ἔλεγε, καὶ ἐῴκει κλάοντι. ἐνταῦθα δείσας ὁ δάμις ὑπὲρ τοῖς νέοις, μὴ χείρους αὐτοὶ γένοιντο ὑπὸ τῆς φιλολάου πτοίας, ἀπολαβὼν τὸν ἀπολλώνιον, ἀπολεῖ ἔφη τοὺς νέους ὁ λαγὼς οὗτος, φόβου καὶ ἀθυμίας ἀναπιμπλὰς πάντας. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, καὶ μὴν πολλῶν ἔφη ἀγαθῶν ὄντων, ἃ μοι δι᾽ εὐξαμένῳ μοι πολλάκις ὑπὸ τῶν θεῶν γέγονε, μέγιστον αὐτὸ εἶναι φαίην, ἀπολελαυκέναι τοῦ νῦν ἰδεῖν. παραπέπτωκα δ᾽

βαζόμενος τῶν νέων, εἰ σφόδρα τι ἐλέγξει τοὺς φιλοσοφοῦντάς τι αὐτῶν, καὶ τοὺς ἑτέρους τι μᾶλλον, ἢ δεῖ πράττοντας. καὶ ἠλέγχθησαν αὐτίκα οἱ μὴ ἐρρωμένοι σφῶν. ὑπὸ γοῦν τῶν τοῦ Φιλολάλου λόγων ἀπαχθέντες, οἱ μὲν, ἔφασαν νοσεῖν, οἱ δ᾽ οὐκ εἶναι αὐτοῖς ἐφόδια. οἱ δὲ, τῶν οἴκοι δρᾶν. οἱ δὲ, ὑπὸ ὀνειράτων ἐκπεπλῆχθαι. καὶ περιῆλθεν ἐς ὀκτὼ ὁμιλητὰς ὁ Ἀπολλώνιος ἐκ τεττάρων καὶ τριάκοντα, οἳ ξυνεφοίτων αὐτῷ ἐς τὴν Ῥώμην. οἱ δ᾽ ἄλλοι, Νέρωνά τε, καὶ φιλοσοφίαν ἀποδράντες, φυγῇ ᾤχοντο. ξυναγαγὼν οὖν τοὺς περιλειφθέντας, ὧν Μένιππος ἦν ὁ ξυναλλάξας τῇ ἐμπούσῃ, καὶ Διοσκορίδης ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Δάμις, ἔφη, τοῖς ἀπολελοιπόσιν ἡμᾶς, ἀλλ᾽ ὑμᾶς ἐπαινέσομαι μᾶλλον ὅτι ἄνδρες ἐστὲ, ἐμοὶ ὅμοιοι. οὐδ᾽ εἴ τις Νέρωνα δείσας ἀπῆλθε, δειλὸν ἡγήσομαι εἶναι. ἀλλ᾽ εἴ τις τοῦ δέους τούτου κρείττων γένηται, φιλόσοφος ὑπ᾽ ἐμοῦ προσειρήσεται, καὶ διδάξομαι αὐτὸν ὁπόσα οἶδα. δοκεῖ δή μοι πρῶτον μὲν εὔξασθαι τοῖς θεοῖς, δι᾽ οὓς ταῦτα ἐπῆλθεν ὑμῖν τε, κἀκείνοις. ἔπειθ᾽ ἡγεμόνας αὐτοὺς ποιεῖσθαι, ὧν γε χωρὶς, οὐδὲν ἄλλο ἐσμέν. παριτητέα ἐς πόλιν, ἣ τοσούτων τῆς οἰκουμένης μερῶν ἄρχει. πῶς δ᾽ ἂν παρέλθοι τις, εἰ μὴ ἐκεῖνοι ἡγοῖντο. καὶ ταῦτα, τυραννίδος ἐν αὐτῇ καθεστηκυίας οὕτω χαλεπῆς, ὡς μηδ᾽ ἐᾶν σοφοὺς εἶναι. ἀνόητόν τε μηδενὶ δοκείτω τὸ θαρσεῖν ὁδὸν, ἣν πολλοὶ τῶν φιλοσόφων φεύγουσιν. ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν οὐδὲν ἀνθρώπειον ἡγοῦμαι φοβερὸν οὕτω γενέσθαι, ὡς ἐκπλαγῆναί ποτε ὑπ᾽ αὐτοῦ τὸν σοφόν. εἶτ᾽ οὐδ᾽ ἂν προσθείην ἀνδρὶ τὰς μελέτας, ἐὰν μὴ μετὰ κινδύνων γίγνοιτο. καὶ ἄλλως, ἐπελθὼν γῆν, ὅσην οὔπω τις ἀνθρώπων, θηρία μὲν γὰρ Ἀράβιά τε καὶ Ἰνδικὰ, πάμπολλα εἶδον, τὸ δὲ θηρίον τοῦτο, ὃ καλοῦσιν οἱ πολλοὶ τύραννον, οὔτε ὁπόσαι κεφαλαὶ αὐτῷ, οἶδα, οὔτ᾽ εἰ γαμψώνυχόν τε, καὶ καρχαρόδουν ἐστί. καίτοι πολιτικὸν μὲν τὸ θηρίον λέγεται, καὶ τὰ μέσα τῶν πόλεων οἰκεῖν. τοσούτῳ δὲ ἀγριώτερον διάκειται τῶν ὀρειῶν τε, καὶ ὑλαίων, ὅσῳ λέοντες μὲν, καὶ παρδάλεις, ἐνίοτε κολακευόμενοι, ἡμεροῦνται, καὶ μεταβάλλουσι τοῦ ἤθους. τουτὶ δὲ, ὑπὸ τῶν καταψώντων ἐπαιρόμενον, ἀγριώτερον αὐτοῦ γίγνεται, καὶ λαφύσσει πάντα. περὶ μὲν θηρίων, οὐκ ἂν εἴποις, ὅτι τὰς μητέρας ποτὲ τὰς αὐτῶν ἐδαίσαντο. Νέρων δὲ ἐμπέπλησται τῆς θοίρας ταύτης. εἰ δὲ καὶ ταῦτα γέγονεν Ὀρέστῃ, καὶ Ἀλκμαίωνι, ἀλλ᾽ ἐκείνοις σχῆμα τῶν ἔργων πατέρες ἦσαν. ὁ μὲν, ἀποθανὼν ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. ὁ δὲ, ὅρμου πραθείς. οὗτος δὲ, καὶ εἰσποιηθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς γέροντι βασιλεῖ, καὶ κληρονομήσας τὸ ἄρχειν, ναυαγίῳ τὴν μητέρα ἀπέκτεινε, πλοῖον ἐπ᾽ αὐτῇ ξυνθεὶς, ὑφ᾽ οὗ ἀπώλετο πρὸς τῇ γῇ. εἰ δὲ ἐκ τούτων φοβερόν τις ἡγεῖται Νέρωνα, καὶ διὰ τοῦτο ἀποπηδᾷ φιλοσοφίας, οὐκ ἀσφαλὲς αὐτῷ νομίζων τὸ ἀπὸ θυμοῦ τι αὐτῷ πράττειν, ἴστω τὸ μὲν φοβερὸν ἐκείνοις ὂν ὑπάρχον, ὅσοι παρ᾽ αὐτῷ σωφροσύνης τε, καὶ σοφίας ἅπτονται. τούτοις γὰρ καὶ τὰ παρὰ τῶν θεῶν εὖ ἔχει. τὰ δὲ τῶν ὑβριζόντων, ὕθλον ἡγείσθω, καθάπερ τὰ τῶν μεμεθυσμένων. καὶ γὰρ δὴ κἀκείνους ἠλιθίους μὲν ἡγούμεθα, φοβεροὺς δὲ οὔ. ἴωμεν οὖν ἐς τὴν Ῥώμην, εἴ γε ἐρρώμεθα. πρὸς δὲ τὰ Νέρωνος κηρύγματα, δι᾽ ὧν ἐξείργει φιλοσοφίαν, ἔστιν ἡμῖν τὸ τοῦ Σοφοκλέους ἰαμβεῖον, οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε, οὐδὲ Μοῦσαι, καὶ Ἀπόλλων λόγιος. εἰκὸς δὲ καὶ αὐτὸν Νέρωνα γιγνώσκειν τὰ ἰαμβεῖα ταῦτα, τραγῳδίᾳ ὥς φασι χαίροντα. ἐνταῦθά τις τοῦ Ὁμήρου ἐνθυμηθεὶς, ὡς ἐπειδὰν ὁ λόγος ἁρμόσῃ πολεμικοὺς ἄνδρας, μία μὲν κόρυς γίγνονται, μία δὲ ἀσπὶς, εὑρεῖν ἄν μοι δοκεῖ αὐτὸ εἶναι καὶ περὶ τούσδε τοὺς ἄνδρας γιγνόμενον. ὑπὸ γὰρ τῶν τοῦ Ἀπολλωνίου λόγων ξυγκροτηθέντες, ἀποθνήσκειν τε ὑπὲρ φιλοσοφίας ἔρρωντο, καὶ βελτίους τῶν ἀποδράντων φαίνεσθαι. προσῆσαν μὲν οὖν ταῖς πύλαις. οἱ δὲ ἐφεστῶτες, οὐδὲν ἠρώτων, ἀλλὰ περιήθρουν τὸ σχῆμα, καὶ ἐθαύμαζον. ὁ γὰρ τρόπος ἱερὸς ἐδόκει, καὶ οὐδὲν ἐοικὼς τοῖς ἀγείρουσι. καταλύουσι δ᾽ αὐτοῖς ἐν πανδοχείῳ περὶ τὰς πύλας, καὶ δεῖπνον αἱρουμένοις, ἐπειδὴ καιρὸς ἑσπέρας ἤδη ἐτύγχανεν, ἐπὶ κῶμον ἔρχεται μεθύων ἄνθρωπος, οὐκ ἀγροίκως τῆς φωνῆς ἔχων. περιῄει δὲ ἄρα κύκλῳ τὴν Ῥώμην, ᾄδων τὰ τοῦ Νέρωνος μέλη, καὶ μεμισθωμένος εἶναι. εἰ δέ τις ἀμελῶς ἀκούσαιτο, ἢ μὴ καταβάλοιτο μισθὸν τῆς ἀκροάσεως, ξυνεκεχώρητο αὐτῷ καὶ ἀπάγειν ὡς ἀσεβοῦντα. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ κιθάρα, καὶ ἡ πρόσφορος τῷ κιθαρίζειν σκευὴ πᾶσα. καί τινα καὶ νευρὰν τῶν ἐφθαρμένων τε, καὶ προαποτεταμένην ἀπηρμένην ἐν κοιτίδι εἶχεν, ἣν ἔφασκεν ἐκ τῆς Νέρωνος ἐωνῆσθαι κιθάρας δυοῖν μναῖν, καὶ ἀποδώσεσθαι αὐτὴν οὐδενὶ, ἢν μὴ κιθαρῳδὸς ᾖ τῶν ἀρίστων τε, καὶ ἀγωνιουμένων Πυθοῖ. ἀναβαλλόμενος οὖν ὥσπερ εἰώθει, καὶ βραχὺ διεξελθὼν ὕμνον τοῦ Νέρωνος, ἐπῆγε μέλη, τὰ μὲν, ἐξ Ὀρεστείας, τὰ δὲ, ἐξ Ἀντιγόνης, τὰ δ᾽ ὁπόθεν γοῦν τῶν τραγῳδουμένων αὐτῷ. καὶ ᾠδὰς ἐνέκαμπτεν, ὁπόσας Νέρων ἐλύγιζέ τε, καὶ κακῶς ἔστρεφεν. ἀργότερον δὲ ἀκροωμένους, ὁ μὲν, ἀσεβεῖσθαι Νέρωνα ὑπ᾽ αὐτῶν ἔφασκε, καὶ πολεμίους τῆς θείας φωνῆς εἶναι. οἱ δὲ, οὐ προσεῖχον. ἐρομένου δὲ τοῦ Μενίππου τὸν Ἀπολλώνιον, πῶς ἀκούοι λέγοντος ταῦτα, πῶς ἔφη, ἢ ὥσπερ ᾖδεν; ἡμεῖς μέντοι, ὦ Μένιππε, μὴ παροξυνώμεθα πρὸς ταῦτα, ἀλλὰ τὸν μισθὸν τῆς ἐπιδείξεως

δόντες,

ἰδόντος, ἰάσω με αὐτὸν θάψειν ταῖς σεαυτοῦ μούσαις. ἔσχε μὲν δὴ ὧδε τοῦτο ἐπαρῳνήθη. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, Τελεσῖνος ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων, καλέσας τὸν Ἀπολλώνιον, τί ἔφη τὸ σχῆμα; ὁ δέ, καθαρὸν εἶπε, καὶ ἀπ' οὐδενὸς θνητοῦ. τίς δὲ ἡ σοφία; ἐνθουσιασμὸς ἔφη, καὶ ὡς ἂν τις θεοῖς εὔχοιτο, καὶ θύοι. ἔστι δέ τις ὦ φιλόσοφε, ὃς ἀγνοεῖ ταῦτα; πολλοὶ εἶπεν. εἰ δὲ καὶ ὀρθῶς τις ἐπίσταται ταῦτα, πολλῷ γένοιτ' ἂν αὐτοῦ βελτίων, ἀκούσας σοφωτέρου ἀνδρός. ὅτι ἃ οἶδεν, εὖ οἶδε. ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Τελεσῖνον, καὶ γὰρ ἐτύγχανεν ὑποθεραπεύων τὸ θεῖον, ἀνεπλήρου ὁ ἀνὴρ δι' ἃ πάλαι περὶ αὐτοῦ ἤκουσε. καὶ τὸ μὲν ὄνομα οὐκ ᾤετο δεῖν ἐς τὸ φανερὸν ἐρωτᾶν, μή τι ἔτι λανθάνειν βούλοιτο. ἐπανῆγε δὲ αὐτὸν πάλιν ἐς τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ θείου. καὶ γὰρ πρὸς διάλεξιν ἐπιτηδείως εἶχε. καὶ ὡς σοφῷ εἶπε, τί εὔχῃ προσιὼν τοῖς βωμοῖς; ἔγωγε ἔφη δικαιοσύνην εἶναι, νόμους μὴ καταλύεσθαι, πένεσθαι τοὺς σοφούς, τοὺς δὲ ἄλλους, πλουτεῖν μέν, ἀδόλως δέ. εἶτα εἶπε, τοσαῦτα αἰτῶν, οἴει τεύξεσθαι; νὴ Δί' εἶπε. ξυνείρω γὰρ τὰ πάντα ἐς εὐχὴν μίαν. καὶ προσιὼν τοῖς βωμοῖς, ὧδε εὔχομαι, ὦ θεοί, δοίητέ μοι τὰ ὀφειλόμενα. εἰ μὲν δὴ τῶν χρηστῶν εἰμι ἀνθρώπων, τεύξομαι πλειόνων ὧν εἶπον. εἰ δὲ ἐν τοῖς φαύλοις με οἱ θεοὶ τάττουσι, τἀναντία μοι παρ' αὐτῶν ἥξει. καὶ οὐ μέμψομαι τοὺς θεούς, εἰ κακῶν ἀξιοῦμαι, μὴ χρηστὸς ὤν. ἐξεπέπληκτο μὲν δὴ ὁ Τελεσῖνος ὑπὸ τῶν λόγων τούτων. βουλόμενος δὲ αὐτῷ χαρίζεσθαι, φοίτα ἔφη ἐς τὰ ἱερὰ πάντα, καὶ γεγράψεται παρ' ἐμοῦ πρὸς τοὺς ἱερωμένους δέχεσθαί σε, καὶ διορθουμένῳ ἕπεσθαι. ἢν δὲ μὴ γράψῃς ἔφη, οὐ δέξονταί με; μὰ Δί' εἶπεν. ἐμὴ γὰρ ἔφη αὕτη ἀρχή. χαίρω ἔφη ὅτι γενναῖος ὤν, μεγάλου ἄρχεις. βουλοίμην δ' ἄν σε κἀκεῖνο περὶ ἐμοῦ εἰδέναι. ἐγὼ τῶν ἱερῶν τὰ μὴ βεβαίως κλειστὰ χαίρω οἰκῶν. καὶ παραιτεῖται μὲν οὐδεὶς τῶν θεῶν, ἀλλὰ ποιοῦνται κοινωνὸν στέγης. αἰτείσθω δὲ μοι καὶ τοῦτο. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ξυνεχώρουν αὐτό. καὶ ὁ Τελεσῖνος, μέγα ἔφη Ῥωμαίων ἐγκώμιον οἱ βάρβαροι προὔλαβον. τουτὶ γὰρ ἐβουλόμην ἂν καὶ περὶ ἡμῶν λέγεσθαι. ᾤκει μὲν δὴ ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἐναλλάττων αὐτά, καὶ μεθιστάμενος ἐξ ἄλλου ἐς ἄλλο. αἰτίαν δὲ ἐπὶ τούτῳ ἔχων, οὐδὲ οἱ θεοὶ ἔφη πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ οἰκοῦσιν, ἀλλὰ στέλλονται μὲν ἐς Αἰθιοπίαν, στέλλονται δὲ ἐς Ὄλυμπόν τε, καὶ Ἄθω. καὶ οἶμαι ἄτοπον, τοὺς μὲν θεούς, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθνη περιφοιτᾶν πάντα, τοὺς δὲ ἀνθρώπους, καὶ τοῖς θεοῖς ἐπιφοιτᾶν πᾶσι. καίτοι δεσπόται μὲν ὑπερορῶντες δούλων, οὔπω αἰτίαν ἔχουσιν. ἴσως γὰρ ἂν καταφρονοῖεν αὐτῶν, ὡς μὴ σπουδαίων. δοῦλοι δὲ μὴ πάντως τοὺς αὑτῶν δεσπότας θεραπεύοντες, ἀπόλοιντο ἂν ὑπ' αὐτῶν, ὡς κατάρατοί τε, καὶ θεοῖς ἐχθρὰ ἀνδράποδα. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ τὰ ἱερά, οἱ θεοὶ ἐθεραπεύοντο μᾶλλον, καὶ ξυνῄεσαν οἱ ἄνθρωποι ἐς ταῦτα, ὡς τἀγαθὰ πλείω παρὰ τῶν θεῶν ἕξοντες. καὶ οὔπω διεβάλλοντο αἱ ξυνουσίαι τοῦ ἀνδρός, διὰ τὸ σπουδάζεσθαί τε δημοσίᾳ, λέγεσθαί τε ἐς πάντας. οὐ γὰρ θύρας ἐπεπόλαζεν, οὐδὲ ἐτρίβετο περὶ τὸ φῶς, καὶ περὶ τοὺς δυνατούς, ἀλλ' ἠσπάζετο μὲν ἐπιφοιτῶντας, διελέγετο δὲ αὐτοῖς, ὁπόσα καὶ τῷ δήμῳ. ἐπεὶ δὲ ὁ Δημήτριος διακείμενος πρὸς αὐτόν, ὡς ἐν τοῖς κατὰ Κόρινθον λόγοις εἴρηκα, παραγενόμενος ἐς τὴν Ῥώμην, ἐθεράπευε μὲν τὸν Ἀπολλώνιον, ἐπεποίει δὲ αὐτὸν τῷ Νέρωνι, τέχνῃ ταῦτα ὑποπτεύειν τοῦ ἀνδρός. καὶ τὸν Δημήτριον αὐτὸν ἐδόκει καθεικέναι ἐς αὐτά, καὶ πολὺ μᾶλλον, ὁπότε γυμνάσιον μὲν ἐξεποιήθη τῷ Νέρωνι θαυμασιώτατον τῶν ἐκεῖ, λαμπρὰν δ' ἔθυον ἐν αὐτῷ ἡμέραν, Νέρων τε αὐτός, καὶ ἡ βουλὴ ἡ μεγάλη, καὶ τὸ ἱππικὸν τῆς Ῥώμης. παρελθὼν δὲ ὁ Δημήτριος ἐς αὐτὸ τὸ γυμνάσιον, διεξῆλθε λόγον κατὰ λουμένων, ὡς ἐκλελυμένων τε, καὶ αὐτὸ χραινόντων. καὶ ἐδείκνυεν ὅτι περιττὸν ἀνάλωμα εἴη τὰ τοιαῦτα. ἐφ' οἷς ξυνήρατο μὲν αὐτῷ μὴ ἀποθανεῖν αὐτίκα, ὁ Νέρων εὐφωνότατα ἑαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ᾆσαι. ᾖδε δ' ἐν καπηλείῳ πεποιημένῳ ἐς τὸ γυμνάσιον, διαζώματι γυμνός, ὥσπερ τῶν καπήλων οἱ ἀσελγέστατοι. οὐ μὴν διέφυγεν ὁ Δημήτριος τὸ ἐφ' οἷς εἶπε κινδυνεῦσαι. Τιγελλῖνος γὰρ ἐφ' ᾧ τὸ ξίφος ἦν τοῦ Νέρωνος, ἀπήλαυνεν αὐτὸν τῆς Ῥώμης, ὡς τὸ βαλανεῖον κατασκάψαντα οἷς εἶπε. τὸν δ' Ἀπολλώνιον ἀφανῶς ἀνίχνευε, ὁπότε καὶ αὐτὸς ἐπίληπτόν τι, καὶ παραβεβλημένον εἴποι. ὁ δ' ὅτι καταγελῶν φανερὸς ἦν, οὔτ' αὖ πεφροντικώς, ὡς περὶ ὧν φυλαττόμενοί τινα κίνδυνον, ἀλλ' ἀπραγμόνως περὶ τῶν προκειμένων διελέγετο, ξυμφιλοσοφοῦντος αὐτῷ τοῦ Τελεσίνου, καὶ ἑτέρων ἀνδρῶν, οἳ, καίτοι φιλοσοφίας ἐπικινδύνως πραττούσης, οὐκ ἂν ᾤοντο κινδυνεύσειν ξὺν ἐκείνῳ σπουδάζοντες. ὑπώπτευε δὲ ὡς ἔφην καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐφ' οἷς καὶ περὶ τῆς διοσημίας εἶπε. γενομένης γάρ ποτε ἐκλείψεως ἡλίου, καὶ βροντῆς ἐκδοθείσης, ὅπερ ἥκιστα ἐν ἐκλείψει δοκεῖ ξυμβαίνειν, ἀναβλέψας ἐς τὸν οὐρανόν, ἔσται τι ἔφη μέγα, καὶ οὐκ ἔσται. ξυμβαλεῖν μὲν δὴ τὸ εἰρημένον οὔπω εἶχον οἱ παρατυχόντες τῷ λόγῳ. τρίτῃ δ' ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως ἡμέρᾳ ξυνῆκαν τοῦ λόγου πάντες. σιτουμένου γὰρ τοῦ Νέρωνος, ἐμπεσὸν τῇ τραπέζῃ σκηπτός, διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ στόματος. τὸ δὲ τοῦ τοσοῦτον ἐλθεῖν τοῦ βληθῆναι αὐτόν, τὸ πράξεσθαί τι εἶπε,

καὶ μὴ πεπράξεσθαι. ἀκούσας δὲ Τιγελλῖνος τὸν λόγον τοῦτον, ἐς δέος ἀφίκετο τοῦ ἀνδρὸς, ὡς σοφῷ τὰ δαιμόνια. καὶ ἐς ἐγκλήματα μὲν φανερὰ καθίστασθαι πρὸς αὐτὸν, οὐκ ᾤετο δεῖν, ὡς μὴ κοινόν τι ἀφανὲς ὑπ' αὐτοῦ λάβοι. διαλεγόμενον δὲ, καὶ σιωπῶντα, καὶ καθήμενον, καὶ βαδίζοντα, καὶ ὅ,τι φάγοι, καὶ παρ' ὅτου, καὶ εἰ ἔθυσεν, ἢ μὴ ἔθυσε, περιεσκόπει πᾶσιν ὀφθαλμοῖς, ὁπόσοις ἡ ἀρχὴ βλέπει. ἐμπεσόντος δὲ ἐν Ῥώμῃ νοσήματος, ὃ κατάῤῥουν οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι, βήσσονται δὲ ἄρα ἐπ' αὐτοῦ βῆχες, καὶ ἡ φωνὴ τοῖς λαλοῦσι πονήρως ἔχει, τὰ μὲν ἱερὰ πλέα ἦν ἱκετευόντων τοὺς θεοὺς, ἐπεὶ ἀνῳδήκει τὴν φάρυγγα Νέρων, καὶ μελαίνοιτο τῇ φωνῇ ἐχρῆτο. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἐξεῤῥήγνυτο μὲν πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ἄνοιαν, ἐπέπληττε δὲ οὐδενὶ, ἀλλὰ καὶ τὸν Μένιππον παροξυνόμενον ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἐσωφρόνιζέ τε, καὶ κατεῖχε, ξυγγιγνώσκειν κελεύων τοῖς θεοῖς, εἰ μίμοις γελοίων χαίρουσι. ἀπαγγελθέντος δὲ τῷ Τιγελλίνῳ τούτου τοῦ λόγου, πέμπει τοὺς ἄξοντας αὐτὸν ἐς τὸ δικαστήριον, ὡς ἀπολογήσαιτο μὴ ἀσεβεῖν ἐς Νέρωνα. παρεσκεύαστο δὲ καὶ κατήγορος ἐς αὐτὸν, πολλοὺς ἀπολωλεκὼς ἤδη, καὶ τοιούτων ὀλυμπιάδων μεστός. καί τι καὶ γραμματεῖον εἶχεν αὐταῖν χεροῖν, γεγραμμένον τὸ ἔγκλημα. καὶ τοῦτο ὥσπερ ξίφος ἀνασείων ἐπὶ τὸν ἄνδρα, ἠκονῆσθαί τε αὐτὸ ἔλεγε, καὶ ἀπολεῖν αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἀνειλίξας Τιγελλῖνος τὸ γραμματεῖον, γράμματος μὲν ἴχνος ἐν αὐτῷ οὐχ εὗρεν, ἀσήμῳ δέ τινι βιβλίῳ ἐνέτυχεν, ἐς ἔννοιαν ἀπηνέχθη δαίμονος. τουτὶ δὲ καὶ Δομετιανὸς ὕστερον πρὸς αὐτὸν λέγεται παθεῖν. ἀπολαβὼν οὖν τὸν Ἀπολλώνιον, ἦγεν ἐς τὸ ἀπόῤῥητον δικαστήριον, ἐν ᾧ περὶ τῶν μεγίστων ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀφανῶς δικάζει. καὶ μεταστησάμενος πάντας, ἠρώτα ὅστις εἴη. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, πατρίδα τε ἐμέμνητο, καὶ πατέρα, καὶ ἐφ' ὅτῳ τῇ φιλοσοφίᾳ χρῷτο. ἔφασκέ τε αὐτῇ χρῆσθαι ἐπί τε τῷ θεοὺς γιγνώσκειν, ἐπί τε τῷ τῶν ἀνθρώπων ξυνιέναι. τὸ γὰρ ἑαυτὸν γνῶναι, χαλεπώτερον εἶναι τοῦ ἄλλον γνῶναι. τοὺς δαίμονας εἶπεν ὦ Ἀπολλώνιε, καὶ τὰς τῶν εἰδώλων φαντασίας, πῶς ἐλέγχεις; ὥσπερ ἔφη τοὺς μιαιφόνους τε, καὶ ἀσεβεῖς ἀνθρώπους. ταυτὶ δὲ πρὸς τὸν Τιγελλῖνον ἀποσκώπτων ἔλεγεν, ἐπειδὴ πάσης ὠμότητος, καὶ ἀσελγείας διδάσκαλος ἦν τῷ Νέρωνι. μαντεύσαι δ' ἂν ἔφη δεηθέντι μοι; πῶς εἶπεν, ὅγε μὴ μάντις ὤν. καὶ μὴν καὶ σὲ ἔφη φασὶν εἶναι τὸν εἰπόντα ἔσεσθαί τι μέγα, καὶ οὐκ ἔσεσθαι. ἀληθῶς εἶπεν ἤκουσας. τοῦτο δὲ μὴ μαντικῇ προστίθει, σοφίᾳ δὲ μᾶλλον, ἣν θεὸς φαίνει σοφοῖς ἀνδράσι. Νέρωνα δὲ ἔφη διατί οὐ δέδοικας; ὅτι περ εἶπεν ὁ θεὸς ὁ παρέχων ἐκείνῳ φοβερῷ δοκεῖν, κἀμοὶ δέδωκεν ἀφόβῳ εἶναι. φρονεῖς δὲ πῶς εἶπε περὶ Νέρωνος; ὁ δ' Ἀπολλώνιος βέλτιον εἶπεν ἢ ὑμεῖς. ὑμεῖς γὰρ ἡγεῖσθε αὐτὸν ἄξιον τοῦ ᾄδειν, ἐγὼ δὲ ἄξιον τοῦ σιωπᾶν. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ Τιγελλῖνος, ἄπιθι ἔφη, καταστήσας ἐγγυητὰς τοῦ σώματος. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, καὶ τίς εἶπεν ἐγγυήσεται σῶμα, ὃ μηδεὶς δήσει; ἔδοξε τῷ Τιγελλίνῳ ταῦτα δαιμόνιά τε εἶναι, καὶ πρόσω ἀνθρώπου, καὶ ὥσπερ θεομαχεῖν φυλαττόμενος, χώρει ἔφη ὅποι βούλει. σὺ γὰρ κρείττων, ἢ ὑπ' ἐμοῦ ἄρχεσθαι.

κἀκεῖνο Ἀπολλωνίου θαῦμα. κόρη ἐν ὥρᾳ γάμου τεθνάναι ἐδόκει, καὶ ὁ νυμφίος ἠκολούθει τῇ κλίνῃ, βοῶν ὁπόσα ἐπ' ἀτελεῖ γάμῳ. ξυνωλοφύρετο δὲ καὶ ἡ Ῥώμη, καὶ ἐτύγχανεν οἰκίας ἡ κόρη τελούσης ἐς ὑπάτους. παρατυχὼν οὖν ὁ Ἀπολλώνιος τῷ πάθει, κατάθεσθε ἔφη τὴν κλίνην. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς τῶν ἐπὶ τῇ κόρῃ δακρύων παύσω. καὶ ἅμα ἤρετο ὅ,τι ὄνομα αὐτῇ εἴη. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ, ᾤοντο λόγον ἀγορεύσειν αὐτὸν, οἷοι τῶν λόγων ἐπικήδειοι, καὶ τὰς ὀλοφύρσεις ἐγείροντες. ὁ δὲ, οὐδὲν, ἀλλ' ἢ προσαψάμενος αὐτῆς, καί τι καὶ ἀφανῶς ἐπειπὼν, ἀφύπνισε τὴν κόρην τοῦ δοκοῦντος θανάτου. καὶ φωνήν τε ἡ παῖς ἀφῆκεν, ἐπανῆλθέ τε ἐς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς, ὡς ἡ Ἄλκηστις ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἀναβιωθεῖσα. δωρουμένων δὲ αὐτῷ τῶν ξυγγενῶν τῆς κόρης μυριάδας δεκαπέντε, φερνὴν ἔφη ἐπιδιδόναι αὐτὰς τῇ παιδί. καὶ εἴτε σπινθῆρα τῆς ψυχῆς εὗρεν ἐν αὐτῇ, ὃς ἐλελήθει τοὺς θεραπεύοντας, λέγεται γὰρ ὡς ψεκάζοι μὲν ὁ Ζεὺς, ἡ δὲ ἀτμίζοι ἀπὸ τοῦ προσώπου, εἴτ' ἀπεσβηκυῖαν τὴν ψυχὴν ἀνέθαλψέ τε, καὶ ἀνέλαβεν, ἄῤῥητος ἡ κατάληψις τούτου γέγονεν οὐκ ἐμοὶ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς παρατυχοῦσιν.

ἐτύγχανε δὲ περὶ τὸν χρόνον τοῦτον, καὶ Μουσώνιος κατειλημμένος ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις τοῦ Νέρωνος, ὅν φασι τελεώτατα ἀνθρώπων φιλοσοφῆσαι. καὶ φανερῶς μὲν οὐ διελέγοντο ἀλλήλοις, παραιτησαμένου τοῦτο ὡς μὴ ἄμφω κινδυνεύσειαν, ἐπιστολαῖς δὲ τὰς ξυνουσίας ἐποιοῦντο, φοιτῶντος ἐς τὸ δεσμωτήριον τοῦ Μενίππου, καὶ τοῦ Δάμιδος. τὰς δ' οὐχ ὑπὲρ μεγάλων ἐπιστολὰς ἐάσαντες, τὰς ἀναγκαίας παραθησόμεθα, κἀξ ὧν ὑπάρ
" χει κατιδεῖν μέγα. Ἀπολλώνιος Μουσωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν. Βούλομαι παρὰ σὲ ἀφι
" κόμενος, κοινωνῆσαί σοι λόγου, καὶ στέγης, ὥς τε ὀνῆσαί μέ σε. εἴ γε μὴ ἀπιστεῖς ὡς Ἡρακλῆς
" ποτε Θησέα ἐξ ᾅδου ἔλυσε, γράφε τί βούλει. ἔῤῥωσο.
" Μουσώνιος Ἀπολλωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν. Σὺ μὲν ἐνενοήθης, ἀποκείσεταί σοι ἔπαινος.
" ἀνὴρ δὲ ὁ ὑπομείνας ἀπολογίαν, καὶ ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ δείξας, ἑαυτὸν λύσει. ἔῤῥωσο.
"

Ἀπολλώνιος Μουσωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν. Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ φίλων λυθῆναι μὴ βουληθεὶς, οὐ παρῆλθεν ἐς δικαστήριον, ἀπέθανε δέ. ἔρρωσο.

Μουσώνιος Ἀπολλωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν. Σωκράτης ἀπέθανεν, ἐπειδὴ οὐ παρεσκεύασεν ἐς ἀπολογίαν ἑαυτόν. ἐγὼ δὲ ἀπολογήσομαι. ἔρρωσο.

Ἐξελαύνοντος δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα τοῦ Νέρωνος, καὶ προκηρύξαντος δημοσίᾳ μηδένα ἐμφιλοσοφεῖν τῇ Ῥώμῃ, τρέπεται ὁ Ἀπολλώνιος ἐπὶ τὰ ἑσπέρια τῆς γῆς, ἅ φασιν ὁρίζεσθαι ταῖς στήλαις, τάς τε ἀμπώτεις τοῦ Ὠκεανοῦ ἐποψόμενος, καὶ τὰ Γάδειρα· καὶ γάρ τι καὶ φιλοσοφίας τῶν ἐκείνῃ ἀνθρώπων ἤκουεν, ὡς ἐς πολὺ τοῦ θείου προὐκόντων· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ οἱ γνώριμοι πάντες, ἐπαινοῦντες καὶ τὴν ἀποδημίαν, καὶ τὸν ἄνδρα.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ δὲ τῶν στηλῶν, ἃς ὅρια τῆς γῆς τὸν Ἡρακλέα φασὶ πήξασθαι, τὰ μὲν μυθώδη, ἐῶ· τὰ δ' ἀκοῆς, καὶ λόγου ἄξια, δηλώσω μᾶλλον. Εὐρώπης, καὶ Λιβύης ἄκραι σταδίων ἑξήκοντα πορθμὸν ἐπέχουσαι τὸν Ὠκεανὸν, ἐς τὰ ἔσω πελάγη φέρουσι· καὶ τὴν μὲν Λιβύης ἄκραν, ὄνομα δὲ αὐτῇ Ἀβίννα, λέοντες ὑπερνέμονται περὶ τὰς ὀφρῦς τῶν ὀρῶν, ἃ ἔσω ὑπερφαίνεται, ξυνάπτουσι πρὸς Γαιτούλους, καὶ Τίγγας, ἄμφω θηριώδη, καὶ Λιβυκὰ ἔθνη. παρατείνει δὲ ἐσπλέοντι τὸν Ὠκεανὸν, μέχρι μὲν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σάληκος, ἐνακόσια στάδια. τὸ δὲ ἐντεῦθεν, οὐκ ἂν ξυμβάλοι τις ὁπόσα. μετὰ γὰρ τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἄβιος ἡ Λιβύη, καὶ οὐκέτι ἄνθρωποι. τὸ δὲ τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον, ὃ καλεῖται Κάλπις, δεξιὰ μὲν ἐπέχει τοῦ ἔσπλου σταδίων ἑξακοσίων μῆκος, λήγει δὲ ἐς τὰ ἀρχαῖα Γάδειρα. τὰς δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ τροπὰς, καὶ αὐτὸς μὲν περὶ Κελτοὺς εἶδον, ὁποῖαι λέγονται. τὴν δὲ αἰτίαν ἐπὶ πολλὰ εἰκάζων, δι' ἣν ἄπειρον οὕτω πέλαγος ἐπιχωρεῖ τε, καὶ ἀνασπᾶται, δοκῶ μοι τὸν Ἀπολλώνιον ἐπεσκέφθαι τὸ ὄν. ἐν μιᾷ γὰρ τῶν πρὸς Ἰνδοὺς ἐπιστολῶν, τὸν Ὠκεανόν φησιν ὑφύδροις ἐλαυνόμενον πνεύμασιν ἐκ πολλῶν χασμάτων, ἃ ὑπ' αὐτῷ τε, καὶ περὶ αὐτὸν ἡ γῆ παρέχεται, χωρεῖν ἐς τὸ ἔξω, καὶ ἀναχωρεῖν πάλιν, ἐπειδὰν ὥσπερ ἆσθμα ὑπονοστήσῃ τὸ πνεῦμα. πιστοῦται δὲ αὐτὸ κἀκ τῶν νοσούντων περὶ Γάδειρα. τὸν γὰρ χρόνον, ὃν πλημμυρεῖ τὸ ὕδωρ, οὐκ ἀπολείπουσιν αἱ ψυχαὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας, ὅπερ οὐκ ἂν ξυμβαίνειν, εἰ μὴ καὶ πνεῦμα τῇ γῇ ἐπεχώρει. ἃ δὲ περὶ τὴν σελήνην φασὶ φαίνεσθαι, τικτομένην τε, καὶ πληρουμένην, καὶ φθίνουσαν, ταῦτα περὶ τὸν Ὠκεανὸν εἶδον. τὰ γὰρ ἐκείνης αὔξεται μέτρα, ξυμμινύθων αὐτῇ, καὶ ξυμπληρούμενος. ἡμέρα δ' ἐκδέχεται νύκτα, καὶ νὺξ τὴν ἡμέραν, περὶ Κελτοὺς μὲν κατ' ὀλίγον ὑπαπιόντος τοῦ σκότους, ἢ τοῦ φωτὸς, ὥσπερ ἐνταῦθα· περὶ Γάδειρα δὲ, καὶ στήλας, ἀθρόως λέγονται τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτειν, ὥσπερ αἱ ἀστραπαί. φασὶ καὶ τὰς Μακάρων νήσους ὁρίζεσθαι τῷ Λιβυκῷ τέρματι, πρὸς τὸ ἀοίκητον ἀνεχούσας ἀκρωτήριον. τὰ δὲ Γάδειρα, κεῖται μὲν κατὰ τὸ τῆς Εὐρώπης τέρμα, περιττοὶ δέ εἰσι τὰ θεῖα. γήρως γοῦν βωμὸν ἵδρυνται, καὶ τὸν θάνατον μόνοι ἀνθρώπων παιανίζονται. βωμοὶ δὲ ἐκεῖ καὶ πενίας, καὶ τέχνης, καὶ Ἡρακλέους Αἰγυπτίου, καὶ ἕτεροι τοῦ Θηβαίου. τὸν μὲν γὰρ ἐλθεῖν τὴν ἐπὶ Ἐρύθειαν ἐλάσαι φασὶν, ὅτε δὴ τὸν Γηρυόνην τε, καὶ τὰς βοῦς εἷλε· τὸν δὲ, σοφίας δόντα γῆν, ἀναμετρήσασθαι πᾶσαν ἐς τέρμα. καὶ μὴν καὶ Ἑλληνικοὺς εἶναί φασι τὰ Γάδειρα, καὶ παιδεύεσθαι τὸν ἡμεδαπὸν τρόπον· ἀσπάζεσθαι δὲ τῶν Ἀθηναίους Ἑλλήνων μάλιστα,

καὶ Μενεσθεῖ τῷ Ἀθηναίῳ θύειν, καὶ Θεμιστοκλέα τὸν ναύαρχον, σοφίας τε καὶ ἀνδρείας ἀγασθέντες, χαλκοῦν ἵδρυνται, καὶ ἐννοοῦν ὥσπερ χρησμῷ ἐφιστάντα. ἰδεῖν καὶ δένδρα φασὶν αὐτόθι, οἷα οὐχ ἑτέρωθι τῆς γῆς, καὶ Γηρυόνεια μὲν καλεῖσθαι αὐτά, δύο δὲ εἶναι. φύεσθαι δὲ τοῦ σήματος, ὃ ἐπὶ τῷ Γηρυόνῃ ἕστηκε, παραλλάττειν τὰ ἐκ πίτυός τε, καὶ πεύκης ἐς εἶδος ἕτερον· λείβεσθαι δὲ αἵματι, καθάπερ τῷ χρυσῷ τὴν Ἡλιάδα αἴγειρον. ἡ δὲ νῆσος, ἐν ᾗ τὸ ἱερόν, ἔστι μὲν ὁπόση ὁ νεώς, πετρώδης δὲ αὐτῆς οὐδέν, ἀλλὰ βαλβῖδι ξεστῇ ἔοικεν. ἐν δὲ τῷ ἱερῷ, τιμᾶσθαι μὲν ἄμφω τὼ Ἡρακλέε φασίν, ἀγάλματα δὲ αὐτοῖν οὐκ εἶναι, βωμοὺς δὲ τοῦ μὲν Αἰγυπτίου, δύο, χαλκοῦς, καὶ ἀσήμους· ἕνα δὲ τοῦ Θηβαίου. τὰς δὲ ὕδρας τε, καὶ τὰς Διομήδους ἵππους, καὶ τὰ δώδεκα Ἡρακλέους ἔργα, ἐκτετυπῶσθαί φασι καὶ ταῦτα, λίθου ὄντα. ἡ Πυγμαλίωνος δὲ ἐλαία ἡ χρυσῆ, ἀνάκειται δὲ κἀκείνη ἐς τὸ Ἡράκλειον, ἀξία μὲν ὥς φασι καὶ τοῦ θαλλοῦ θαυμάζειν, ᾧ εἴκασται, θαυμάζεσθαι δ' ἂν ἐπὶ τῷ καρπῷ μᾶλλον· βρύειν γὰρ αὐτὸν σμαράγδου λίθου. καὶ Τεύκρου τοῦ Τελαμωνίου ζωστῆρα χρυσοῦν φασι δείκνυσθαι. πῶς δὲ ἐς τὸν ὠκεανὸν πλεύσαντος, ἢ ἐφ' ὅ,τι, ὅτι αὐτὸς ὁ Δάμις ξυνιδεῖν φησιν, οὔτε ἐκείνων ἀκοῦσαι. τὰς δὲ ἐν τῷ ἱερῷ στήλας, χρυσοῦ πεποιῆσθαι, καὶ ἀργύρου, ξυντετηκότοιν ἐς ἓν χρῶμα. εἶναι δὲ αὐτὰς ὑπὲρ πῆχυν, τετραγώνου τέχνης, ὥσπερ οἱ ἄκμονες. ἐπιγεγράφθαι δὲ τὰς κεφαλὰς οὔτε Αἰγυπτίοις, οὔτε Ἰνδικοῖς γράμμασιν, οὔτε οἵοις ξυμβαλεῖν. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ὡς οὐδὲν οἱ ἱερεῖς ἔφραζον, ὁ ξυγχωρεῖ μοι ἔφη ὁ Ἡρακλῆς ὁ Αἰγύπτιος, μὴ οὐ λέγειν ὁπόσα οἶδα· γῆς, καὶ ὠκεανοῦ ξύνδεσμοι αὗται αἱ στῆλαί εἰσιν· ἐγράψατο δὲ αὐτὰς ἐκεῖνος ἐν Μοιρῶν οἴκῳ, ὡς μήτε νεῖκος τοῖς στοιχείοις ἐγγένοιτο, μήτε ἀτιμάσειαν τὴν φιλότητα, ἣν ἀλλήλων ἴσχουσι. φασὶ δὲ καὶ τὸν ποταμὸν ἀναπλεῦσαι τὸν Βαῖτιν, ὃς δηλοῖ μάλιστα τὴν τοῦ ὠκεανοῦ φύσιν. ἐπειδὰν γὰρ πλημμύρῃ τὸ πέλαγος, ἐπὶ τὰς πηγὰς ὁ ποταμὸς παλίρρους ἵεται, πνεύματος δή που ἀπωθουμένου αὐτὸν τῆς θαλάττης. τὴν δὲ ἤπειρον τὴν Βαιτικήν, ἧς ὁ ποταμὸς ἐπώνυμος, ἀρίστην ἠπείρων φασί· πόλεών τε γὰρ εὖ ἔχειν, καὶ νομῶν, καὶ διῆχθαι τὸν ποταμὸν ἐς τὰ ἄστυ πάντα· γεωργίας τε ξυμπάσης μεστὴν εἶναι, καὶ ὡρῶν, οἷαι τῆς Ἀττικῆς· αἱ μετόπωροί τε, καὶ μυστηριώτιδες. διαλέξεις δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ περὶ τῶν ἐκεῖ παρατυχόντων ὁ Δάμις, πλείους μὲν γενέσθαι φησίν, ἀξίας δὲ τοῦ ἀναγράψαι τάσδε. καθημένων αὐτῶν ἐς τὸ Ἡράκλειον, ἀνακαγχάσας ὁ Μένιππος, ἀνεμέμνητο δὲ ἄρα τοῦ Νέρωνος, τί ἔφη τὸν γενναῖον ἡγούμεθα; τίνας ἔφη ἐστεφανῶσθαι τῶν ἀγώνων; τοὺς δὲ βελτίους Ἕλληνας, οὐ ξὺν ὅλῳ γέλωτι φοιτᾶν ἐς τὰς πανηγύρεις; ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ὡς μὲν ἐγὼ ἔφη Τελεσίνου ἤκουον, δέδιεν ὁ χρηστὸς Νέρων τὰς Ἠλείων μάστιγας. παρακελευομένων γὰρ αὐτῷ τῶν κολάκων νικᾶν τὰ Ὀλύμπια, καὶ ἀνακηρύττειν τὴν Ῥώμην, ἤν γε ἔφη μὴ βασκήνωσιν Ἠλεῖοι· λέγονται γὰρ μαστιγοῦν, καὶ φρονεῖν ὑπὲρ ἐμέ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀνοητότερα τούτων προσαπεφοίβασεν. ἐγὼ δὲ, νικήσειν μὲν Νέρωνα ἐν Ὀλυμπίᾳ φημί· τίς γὰρ οὕτω θρασύς, ὡς ἐναντία θέσθαι; Ὀλύμπια δὲ οὐ νικήσειν, ἅ γε μηδὲ ἐν ὥρᾳ ἄγεται. πάτριά μὲν γὰρ τοῖς Ὀλυμπίοις τοῦ πέρυσιν ἐνιαυτοῦ ὄντος, ἐκέλευσε τοὺς Ἠλείους Νέρων ἀναβαλέσθαι αὐτὰ ἐς τὴν ἑαυτοῦ ἐπιδημίαν, ὡς ἐκείνῳ μᾶλλον, ἢ τῷ Διῒ θύσοντας. τραγῳδίαν δ' ἀπαγγέλλει, καὶ κιθαρῳδίαν, οἷς μήτε θέατρον ἐστί, μήτε σκηνὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα, στάδιον δὲ αὐτοφυές, καὶ γυμνὰ πάντα. τὸν δὲ νικᾶν ἃ χρὴ ἐγκαλύπτεσθαι, καὶ τὴν Αὐγούστου τε, καὶ Ἰουλίου σκευὴν ῥίψαντα, μεταμφιέννυσθαι νῦν τὴν Ἀμοιβέως, καὶ Τερπνοῦ. τί φήσεις; καὶ τὰ μὲν Κρέοντος, καὶ Οἰδίποδος, οὕτως ἐξακριβοῦν, ὡς δεδιέναι μή πη λάθοι ἁμαρτὼν θύρας, ἢ στολῆς, ἢ σκήπτρου. ἑαυτοῦ δὲ, καὶ Ῥωμαίων οὕτως ἐκπίπτειν, ὡς ἀντὶ τοῦ νομοθετεῖν νόμους, ᾄδειν, καὶ φιλοσοφεῖν ἔξω θυρῶν, ὧν εἴσω χρὴ καθῆσθαι τὸν βασιλέα χρηματίζοντα ὑπὲρ γῆς, καὶ θαλάττης. εἰσὶ δὲ, Μένιππε, τραγῳδοὶ πλείους, ἐς οὓς Νέρων αὑτὸν γράφει; τί οὖν, εἴ τις αὐτῶν μετὰ τὸν Οἰνόμαον, ἢ τὸν Κρεσφόντην ἀπελθὼν τοῦ θεάτρου, μεστὸς οὕτω τοῦ προσωπείου γένοιτο, ὡς ἄρχειν μὲν ἑτέρων βούλεσθαι, τύραννον δὲ αὐτὸν ἡγεῖσθαί τι. καὶ φήσεις τοῦτον ἆρ' οὐκ ἐλλεβόρου δεῖ, καὶ φαρμακοποσίας, ὁπόσαι τοὺς νοῦς ἐκκαθαίρει; εἰ δὲ αὐτὸς ὁ τύραννος ἐν ἀρχῇ ὤν, ἐς τραγῳδοὺς, καὶ τεχνίτας τὰ πράγματα ἑαυτοῦ ἄγοι, λεαίνων τὴν φωνήν, καὶ δεδιὼς τὸν Ἠλεῖον, ἢ τὸν Δελφόν, ἢ μὴ δεδιὼς μέν, κακῶς δὲ οὕτως ὑποκρινόμενος τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, ὡς μὴ μαστιγώσεσθαι νομίζειν πρὸς τούτων, ὧν αὐτὸς ἄρχειν τέτακται, τί τοὺς κακοδαίμονας ἀνθρώπους ἐρεῖς ὑπὸ τοιούτῳ καθάρματι ζῶντας; τοῖς δ' Ἕλλησι, τίνα ἡγῇ, ὦ Μένιππε; πότερα Ξέρξην καταπιμπράντα, ἢ Νέρωνα ᾄδοντα; εἰ γὰρ ἐνθυμηθείης τὴν ἀγοράν, ἣν ἐς τὰ ἐκείνου ξυμφέρουσι, καὶ ὡς ἐξωθοῦνται τῶν οἰκιῶν, καὶ οὐκ ἔξεστιν αὐτοῖς οὐδέν, ἢ σκεῦος, ἢ ἀνδράποδον αὐτοῖς ἀποθέσθαι, περὶ γυναῖκάς τε, καὶ παῖδας ὡς δεινὰ πείσονται, τὰς ἀπορρήτους ὀδύνας ἐξ ἁπάσης οἰκίας ἐκλέγοντος τοῦ Νέρωνος, δί-

καὶ τί ὡς πολλαὶ ἀναφύσονται. καὶ τὰς μὲν ἄλλας, ἔα· τὰς δὲ ἤδη τοῖς θεάτροις, καὶ ταῖς ᾠδαῖς, οὐκ ἦλθες ἀκροασόμενος Νέρωνος; ἢ παρῆσθα μὲν, ῥαθύμως δὲ ἠκροῶ, ἐγέλασας, οὐκ ἐκρότησας, οὐκ ἔθυσας ὑπὲρ τῆς φωνῆς, ἵνα πυθῶδε λαμπροτέρα ἔλθοι. πολλαί σοι δ' ἔξουσι θεατῶν ὀλιάδες περὶ τοὺς Ἕλληνας εἶεν. τὸ γὰρ τετμήσεσθαι τὸν ἰσθμὸν, ἢ οὐ τετμήσεσθαι, τέμνεται δὲ ὥς φασι νῦν, πάλαι προὔμαθον, θεοῦ φήσαντος. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Δάμις, ἀλλ' ἔμοιγε ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε, τὸ περὶ τὴν τομὴν ἔργον ὑπερφρονεῖν δοκεῖ τὰ Νέρωνος πάντα. ὁ γὰρ διάνοιαν ὁρᾷς ὡς μεγάλην. δοκεῖ μὲν ἔφη κἀμοὶ ὦ Δάμι. τὸ δὲ ἀτελὲς αὐτῆς, διαβάλλει αὐτὴν, ὡς ἀτελῆ μὲν ᾄδοντα, ἀτελῆ δὲ ὀρύττοντα. τὰ γοῦν Ξέρξου ἐπαινῶ, διαλεγόμενος τὸν Ἄθωνα, οὐχ ὅτι τὸν Ἑλλήσποντον ἔζευξεν, ἀλλ' ὅτι διέβη αὐτόν. Νέρωνα δὲ, οὔτε πλευσούμενον διὰ τοῦ ἰσθμοῦ ὁρῶ, οὔτε ἐς τέρμα τῆς ὀρυχῆς ἥξοντα. δοκεῖ δέ μοι καὶ φόβου μεστὸς ἀναχωρήσειν τῆς Ἑλλάδος, εἰ μὴ ἡ ἀλήθεια ἀπόλωλεν. ἀφικομένου δέ τινος ἐς Γάδειρα μετὰ ταῦτα, τῶν τοὺς ταχεῖς διαθεόντων δρόμους, καὶ κελεύοντος εὐαγγέλια θύειν, τρισολυμπιονίκην Νέρωνα ᾄδοντας, τὰ μὲν Γάδειρα ξυνῆκε τῆς νίκης, καὶ ὅτι ἐν Ἀρκαδίᾳ τις εἴη ἀγὼν εὐδόκιμος, ἐπειδὴ ὡς ἔφην ἐς τὰ Ἑλλήνων σπεύδουσιν. αἱ δὲ πόλεις αἱ πρόσοικοι τοῖς Γαδείροις, οὔτε ἐγίγνωσκον ὅ,τι εἴη τὰ Ὀλύμπια, οὐδ' ὅ,τι ἀγωνία, ἢ ἀγὼν, οὐδ' ἐφ' ὅτῳ θύουσιν, ἀλλὰ ἀπήγοντο ἐς γελοίους δόξας, πολέμου νίκην ἡγούμενοι ταῦτα. καὶ ὅτι ὁ Νέρων ᾑρήκοι τινὰς ἀνθρώπους Ὀλυμπίους, οὐδὲ τραγῳδίας ποτὲ ἢ κιθαρῳδίας θεαταὶ ἐγεγόνεσαν. τοὺς γὰρ οἰκοῦντας τὰ Ἴσπολα, πόλιν δὲ κἀκείνην βαιτικὴν, φησὶν ὁ Δάμις παθεῖν τι πρὸς τραγῳδίας ὑποκριτήν. οὐ κἀμὲ ἄξιον ἀπομνημονεῦσαι. θυουσῶν γὰρ τῶν πόλεων θαμὰ ἤδη ταῖς νίκαις, ἐπειδὴ καὶ αἱ πυθικαὶ ἤδη ἀπηγγέλλοντο, τραγῳδίας ὑποκριτὴς τῶν οὐκ ἀξιουμένων ἀνταγωνίζεσθαι τῷ Νέρωνι, ἐπῄει τὰς ἑσπερίους πόλεις ἀγείρων. καὶ τῇ τέχνῃ χρώμενος, εὐδοκίμει παρὰ τοῖς ἧττον βαρβάροις. πρῶτον μὲν δι' αὐτὸ τὸ ἥκειν παρ' ἀνθρώπους, οἳ μήπω τραγῳδίας ἤκουσαν, εἶτ' ἐπειδὴ τὰς Νέρωνος μελῳδίας ἀκριβοῦν ἔφασκε. παρελθὼν δὲ ἐς τὰ Ἴσπολα, φοβερὸς μὲν αὐτοῖς ἐφαίνετο, καὶ ὃν ἐσιώπα χρόνον ἤδη τῆς σκηνῆς. καὶ ὁρῶντες οἱ ἄνθρωποι βαδίζοντα μὲν αὐτὸν μέγα, κεχηνότα δὲ τοσοῦτον, ἐφεστῶτα δὲ ὀκρίβασιν οὕτως ὑψηλοῖς, τεράστιά δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἐσθήματα, οὐκ ἄφοβοι ἦσαν τοῦ σχήματος. ἐπεὶ δὲ ἐξάρας τὴν φωνὴν, γεγωνὸν ἐφθέγξατο, φυγῇ οἱ πλεῖστοι ᾤχοντο, ὥσπερ ὑπὸ δαίμονος ἐμβροντηθέντες. τοιαῦτα μὲν τὰ ἤθη τῶν ταύτῃ βαρβάρων, καὶ οὕτως ἀρχαῖα. σπουδὴν δὲ ποιουμένου τοῦ τὴν βαιτικὴν ἐπιτροπεύοντος ἐς ξυνουσίαν τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐλθεῖν, ὁ μὲν, ἀηδεῖς ἔφη τὰς ξυνουσίας τὰς ἑαυτοῦ φαίνεσθαι τοῖς μὴ φιλοσοφοῦσιν, ὁ δὲ, προσέκειτο αἰτῶν τοῦτο. ἐπεὶ δὲ χρηστός τε εἶναι ἐλέγετο, καὶ διαβεβλημένος πρὸς τοὺς Νέρωνος μίμους, γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν ὁ Ἀπολλώνιος, ἵν' ἐς τὰ Γάδειρα ἔλθοι. ὁ δὲ, ἀφελὼν τὸν τῆς ἀρχῆς ὄγκον, ξὺν ὀλίγοις, καὶ ἑαυτῷ ἐπιτηδειοτάτοις, ἦλθεν. ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους, καὶ μεταστησάμενοι τοὺς παρόντας, ὅ,τι μὲν διελέχθησαν, οὐδεὶς οἶδε. τεκμαίρεται δὲ ὁ Δάμις ἐπὶ Νέρωνα ξυμβῆναι σφᾶς. τριῶν γὰρ ἡμερῶν ἰδίᾳ σπουδασάντων, ὁ μὲν, ἀπῄει περιβαλὼν τὸν Ἀπολλώνιον, ὁ δὲ, ἔρρωσο ἔφη, καὶ μέμνησο τοῦ Βίνδικος. τί δὲ τοῦτο ἦν; ἤδη Νέρωνα ἐν Ἀχαΐᾳ ᾄδοντα, τὰ ἔθνη τὰ ἑσπέρια λέγεται κινῆσαι Βίνδιξ, ἀνὴρ οἷος ἐκτεμεῖν τὰς νευρὰς, ἃς Νέρων ἀμαθῶς ἔψαλλε. πρὸς γὰρ τὰ στρατόπεδα, οἷς ἐπετέτακτο, λόγον κατ' αὐτοῦ διῆλθεν, ὃν ἐκ πάνυ γενναίας φιλοσοφίας, ἐπὶ τύραννον ἄν τις πνεύσειεν. ἔφη γὰρ Νέρωνα εἶναι πάντα μᾶλλον, ἢ κιθαρῳδὸν, καὶ κιθαρῳδὸν μᾶλλον, ἢ βασιλέα. προφέρειν δὲ αὐτῷ μανίαν, καὶ φιλοχρηματίαν, καὶ ὠμότητα, καὶ ἀσέλγειαν πᾶσαν. τὸ δὲ ὠμότατον τῶν ἐκείνου μὴ προφέρειν αὐτῷ, τὴν γὰρ μητέρα ἐν δίκῃ ἀπεκτονέναι, ἐπειδὴ τοιοῦτον ἔτεκε. ταῦτ' οὖν ὡς ἔσται, προγιγνώσκων ὁ Ἀπολλώνιος, ξυνέταττε τῷ Βίνδικι ὅμορον ἄρχοντα, μονονουχὶ ὅπλα ὑπὲρ τῆς Ῥώμης τιθέμενος. φλεγμαινόντων δὲ τῶν περὶ τὴν ἑσπέραν, ξέοντες ἐντεῦθεν ἤδη Λιβύην, καὶ Τυρρηνούς. καὶ τὰ μὲν, πεζῇ βαδίζοντες, τὰ δὲ, ἤδη πλοίων πορευόμενοι, κατίσχουσιν ἤδη Σικελίαν, οὗ τὸ Λιλύβαιον. παραπλεύσαντες δὲ ἤδη Μεσσήνην τε, καὶ πορθμὸν, οὗ ὁ Τυρρηνὸς Ἀδρίᾳ ξυμβάλλων, χαλεπὴν ἐργάζεται τὴν Χάρυβδιν, ἀκοῦσαί φασιν, ὡς Νέρων μὲν περιφεύγοι, τεθνήκοι δὲ Βίνδιξ, ἅπτοιντο δὲ τῆς ἀρχῆς οἱ μὲν, ἐξ αὐτῆς Ῥώμης, οἱ δὲ, ὁπόθεν τύχοι τῶν ἐθνῶν. ἐρομένων δὲ αὐτὸν τῶν ἑταίρων, οἷ προβήσεται ταῦτα, καὶ ὅτου λοιπὸν ἡ ἀρχὴ ἔσοιτο, πολλῶν ἔσται Θηβαίων. τὴν γὰρ ἰσχὺν, ἣν πρὸς ὀλίγον, Βιτέλλιός τε, καὶ Γάλβας, καὶ Ὄθων ἐκτήσαντο, Θηβαίοις εἴκασεν, οἳ χρόνον κομιδῇ βραχὺν ἦρξαν ἐς τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. ὅτι μὲν γὰρ τὰ τοιαῦτα δαιμονίᾳ κινήσει προεγίγνωσκε, καὶ ὅτι τοῖς γόητα τὸν ἄνδρα ἡγουμένοις οὐχ ὑγιαίνει ὁ λόγος, δηλοῖ μὲν, καὶ τὰ εἰρημένα. σκεψώμεθα δὲ κἀκεῖνα. οἱ γόητες, ἡγοῦμαι δ' αὐ-

τοὺς ἐγὼ ἀκηκοέναι μὲν ἀνθρώπων, οἱ μὲν ἐς βασάνους ἀθλίους χωροῦντες, οἱ δὲ ἐς θυσίας βαρβάρους, οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπᾶσαί τι, ἢ ἀλεῖψαι, μεταποιεῖν φασὶ τὰ εἱμαρμένα. καὶ πολλοὶ τούτων κατηγορίαις ὑπαχθέντες, τὰ τοιαῦτα ὡμολόγησαν σοφοὶ εἶναι. ὁ δὲ, εἵπετο μὲν τοῖς ἐκ μοιρῶν, προὔλεγε δὲ ὡς ἀνάγκη γενέσθαι αὐτά. προεγίγνωσκε δὲ οὐ γοητεύων, ἀλλ' ἐξ ὧν οἱ θεοὶ ἔφαινον. ἰδὼν δὲ παρὰ τοῖς ἰνδοῖς τοὺς τρίποδας, καὶ τοὺς οἰνοχόους, καὶ ὅσα αὐτόματα ἐσφοιτᾶν εἶπον, οὔθ' ὅπως σοφίζοιντο αὐτὰ ἤρετο, οὔτ' ἐδεήθη μαθεῖν, ἀλλ' ἐπῄνει μὲν, ζηλοῦν δ' οὐκ ἠξίου. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν ἐς τὰς συρακούσας, γυνὴ τῶν οὐκ ἀφανῶν, τέρας ἀπεκύησεν, οἷον οὔπω ἐμαιεύθη. τρεῖς γὰρ τῷ βρέφει κεφαλαὶ ἦσαν, ἐξ οἰκείας ἑκάστη δέρης. τὰ δὲ ἐπ' αὐτῷ, ἑνὸς πάντα. οἱ μὲν, δὴ παχέως ἐξηγούμενοι, τὴν σικελίαν ἔφασκον, τρινακρία γὰρ, ἀπολεῖσθαι, εἰ μὴ ὁμονοήσειέ τε, καὶ ξυμπνεύσειεν. ἐστασίαζον δὲ ἄρα αἱ πολλαὶ τῶν πόλεων πρὸς αὑτάς τε, καὶ πρὸς ἀλλήλας. καὶ τὸ ἐν κόσμῳ ζῆν, ἀπῆν τῆς νήσου. οἱ δὲ, ἔφασκον τὸν τυφῶ, πολυκέφαλον δὲ εἶναι, νεώτερα ἀπειλεῖν τῇ σικελίᾳ. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, ἴθι ἔφη ὦ δάμι, καὶ κάτιδε αὐτὸ, εἰ οὕτω ξύγκειται. ἔκειτο γὰρ δημοσίᾳ τοῖς τερατολογεῖν εἰδόσιν. ἀπαγγείλαντος δὲ τοῦ δάμιδος ὡς τρικέφαλον εἴη, καὶ ἄρρεν, ξυναγαγὼν τοὺς ἑταίρους, τρεῖς ἔφη ῥωμαίων αὐτοκράτορες, οὓς ἐγὼ πρώην θηβαίους ἔφην. τελειώσει δὲ οὐδεὶς τὸ ἄρχειν. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐπ' αὐτῆς ῥώμης, οἱ δὲ, περὶ τὰ ὅμορα τῇ ῥώμῃ δυνηθέντες ἀπολοῦνται, θᾶττον μεταβαλόντες τὸ προσωπεῖον, ἢ οἱ τῶν τραγῳδῶν τύραννοι. καὶ ὁ λόγος αὐτίκα ἐς φῶς ἦλθε. γάλβας μὲν γὰρ ἐπ' αὐτῆς ῥώμης ἀπέθανεν, ἀψάμενος τῆς ἀρχῆς. ἀπέθανε δὲ καὶ βιτέλλιος, ὀνειροπολήσας τὸ ἄρχειν. ὄθων δὲ περὶ τοὺς ἑσπερίους γαλάτας ἀποθανὼν, οὐδὲ τάφου λαμπροῦ ἔτυχεν, ἀλλ' ὥσπερ ἰδιώτης. διέπτη δὲ ἡ τύχη ταῦτα ἑνὶ ἔτει. προελθόντες δὲ ἐς κατάνην, οὗ τὸ ὄρος ἡ αἴτνη, καταναίων μὲν ἀκοῦσαί φασιν ἡγουμένων τυφῶ δεδέσθαι ἐκεῖ, καὶ πῦρ ἐξ αὐτοῦ ἀνίσχειν, ὃ τύφει τὴν αἴτνην. αὐτοὶ δὲ πιθανωτέρους ἀφικέσθαι λόγους, καὶ προσήκοντας τοῖς φιλοσοφοῦσιν. ἄρξαι δ' αὐτῶν τὸν ἀπολλώνιον ὧδε ἐρόμενον τοὺς ἑταίρους, ἔστι τι μυθολογία; νὴ δί' εἶπεν ὁ μένιππος, ἥν γε οἱ ποιηταὶ ἐπαινοῦσι. τὸν δὲ δὴ αἴσωπον τί ἡγῇ; μυθολόγον εἶπε, καὶ λογοποιὸν πάντα. πότεροι δὲ σοφοὶ τῶν μύθων; οἱ τῶν ποιητῶν εἶπεν, ἐπειδὴ ὡς γεγονότες ᾄδονται. οἱ δὲ δὴ αἰσώπου, τί; βάτραχοι ἔφη, καὶ ὄνοι, καὶ λῆροι, γραυσὶν οἷοι μασᾶσθαι, καὶ παιδίοις. καὶ μὴν ἔφη ἐμοὶ ὁ ἀπολλώνιος, ἐπιτηδειότεροι πρὸς σοφίαν οἱ τοῦ αἰσώπου φαίνονται. οἱ μὲν γὰρ περὶ τοὺς ἥρωας, ὧν ποιητικὴ πᾶσα ἔχεται, καὶ διαφθείρουσι τοὺς ἀκροωμένους, ἐπειδὴ ἔρωτάς τε ἀτόπους οἱ ποιηταὶ ἑρμηνεύουσι, καὶ ἀδελφῶν γάμους, καὶ διαβολὰς ἐς θεοὺς, καὶ βρώσεις παίδων, καὶ πανουργίας ἀνελευθέρους, καὶ δίκας, καὶ τὸ ὡς γεγονὸς αὐτῶν ἄγειν. καὶ τὸν ἐρῶντα, καὶ τὸν ζηλοτυποῦντα, καὶ τὸν ἐπιθυμοῦντα πλουτεῖν, ἢ τυραννεῖν, ἐφ' ἅπερ οἱ μῦθοι. αἴσωπος δὲ ὑπὸ σοφίας, πρῶτον μὲν, οὐκ ἐς τὸ κοινὸν τῶν ταῦτα ᾀδόντων ἑαυτὸν κατέστησεν, ἀλλ' ἑαυτοῦ τινα ὁδὸν ἐξέτεμε. εἶτα ὥσπερ οἱ τοῖς εὐτελεστάτοις βρώμασι καλῶς ἑστιῶντες, ἀπὸ σμικρῶν πραγμάτων, διδάσκει μεγάλα. καὶ προθέμενος τὸν λόγον, ἐπάγει αὐτῷ τὸ, πρᾶττε, ἢ μὴ πρᾶττε. εἶτα τοῦ φιλαλήθους μᾶλλον, ἢ οἱ ποιηταὶ, ἥπτεται. οἱ μὲν, γὰρ βιάζονται πιθανοὺς φαίνεσθαι τοὺς ἑαυτῶν λόγους. ὁ δ' ἀπαγγέλλων λόγον, ὃν ὡς ἔστι ψευδὴς, πᾶς οἶδεν, αὐτὸ τὸ μὴ περὶ ἀληθινῶν ἐρεῖν, ἀληθεύει. καὶ ὁ μὲν ποιητὴς εἰπὼν τὸν ἑαυτοῦ λόγον, καταλείπει τῷ ὑγιαίνοντι ἀκροατῇ βασανίζειν αὐτὸν εἰ ἐγένετο. ὁ δὲ, εἰπὼν μὲν ψευδῆ λόγον, ἐπαγαγὼν δὲ νουθεσίαν ὥσπερ αἴσωπος, δείκνυσιν ὡς ἐς τὸ χρήσιμον τῆς ἀκροάσεως τῷ ψεύδει κέχρηται. χάριεν δ' αὐτοῦ τὸ καὶ τὰ ἄλογα ἡδίω ἐργάζεσθαι, καὶ σπουδῆς ἄξια τοῖς ἀνθρώποις. ἐκ παίδων γὰρ τοῖς λόγοις τούτοις ξυγγενόμενοι, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκνηπιωθέντες, δόξας ἀναλαμβάνομεν περὶ ἑκάστου τῶν ζώων, τὰ μὲν, ὡς βασιλικὰ εἴη. τὰ δὲ, ὡς εὐήθη. τὰ δὲ, ὡς κομψά. τὰ δὲ, ὡς ἀκέραια. καὶ ὁ μὲν ποιητὴς εἰπὼν, πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων, ἢ τοιοῦτό τι ἐπιχορεύσας, ἀπῆλθεν. ὁ δὲ αἴσωπος, ἐπιχρησμῳδήσας τὸν ἑαυτοῦ λόγον, καταλύει τὴν ξυνουσίαν ἐς ὃ προὔθετο. ἐμὲ δὲ ὦ μένιππε, καὶ μῦθον περὶ τῆς αἰσώπου σοφίας ἐδιδάξατο ἡ μήτηρ κομιδῇ νήπιον, ὡς εἴη μὲν ποιμὴν ὁ αἴσωπος, νέμοι δὲ πρὸς ἱερῷ ἑρμοῦ, σοφίας δὲ ἐρῴη, καὶ εὔχοιτο ὑπὲρ τούτου. πολλοὶ δὲ καὶ ἕτεροι ταὐτὸν αἰτοῦντες, ἐπιφοιτᾶν ἐν τῷ ἑρμῇ, ὁ μὲν, χρυσὸν, ὁ δ' ἄργυρον, ὁ δὲ, κηρύκειον ἐλεφάντινον, ὁ δὲ, τῶν οὕτω τι λαμπρῶν ἀνατιθέντων. ὁ δ' αἴσωπος, ἔχοι μὲν οὐδ' ὡς μετὸν τῶν τοιούτων ἔχειν, φείδοιτο δ' ὧν εἶχε. γάλακτος δὲ αὐτῷ σπένδων, ὅσον ὄϊς ἀμελχθεῖσα ἐδίδου, καὶ κηρίον ἐπὶ τὸν βωμὸν φέρων, ὅσον τὴν χεῖρα ἐμπλῆσαι, ἑστιᾷ δ' αὐτὸν καὶ μύρτοις ᾤετο. καὶ παραθεὶς ὀλίγα τῶν ῥόδων, ἢ τῶν ἴων κομιδῇ ὀλίγα, τί γὰρ δεῖ ὦ ἑρμῆ ἔλεγε στεφάνους πλέκειν, καὶ ἀμελεῖν τῶν προβάτων; ὡς δὲ ἀφίκοντο ἐς

φερὴν ἡμέραν ἐπὶ τὴν τῆς σοφίας διανομὴν, ὁ μὲν Ἑρμῆς, ἅτε λόγιος, καὶ κερδῷος, σὺ μὲν φιλοσοφίαν ἔχε, τῷ πλεῖστα δήπου ἀναθέντι. σὺ δὲ, ἐς ῥητόρων ἤδη χώρει, τῷ δεύτερά που χαρισαμένῳ. σὺ δὲ ἀστρονόμων χώρα, σὺ δὲ εἶναι μουσικῷ, σὺ δὲ ἡρώου ποιητῇ μέτρου, σὺ δὲ ἰαμβείου. ἐπεὶ δὲ καίτοι λογιώτατος ὢν κατεπελάθετο ἄκων τὰ τῆς φιλοσοφίας μέρη, καὶ ἔλαθεν ἑαυτὸν ἐκπεσὼν τοῦ Αἰσώπου, ἐνθυμεῖται τὰς ὥρας, ὑφ' ὧν αὐτὸς ἐν κορυφαῖς τοῦ Ὀλύμπου ἐτράφη, ὡς ἐν σπαργάνοις ποτὲ αὐτῷ ὄντι, μῦθον διηλθοῦσαι περὶ τῆς βοὸς, ὃν διαλέγεται τῷ ἀνθρώπῳ ἡ βοῦς, ὑπὲρ ἑαυτῆς τε, καὶ τῆς γῆς, ἐς ἔρωτα αὐτὸν τῶν τοῦ Ἀπόλλωνος βοῶν κατέστησε, δίδωσιν οὖν τὴν μυθολογίαν τῷ Αἰσώπῳ, λοιπὴν ἐν σοφίας οἴκῳ οὖσαν, ἔχε εἰπὼν, ἃ πρῶτα ἔμαθον. αἱ μὲν δὴ πολλαὶ μορφαὶ τῆς τέχνης, ἐνθένδε ἀφίκοντο τῷ Αἰσώπῳ, καὶ τοιόνδε ἀπέβη τὸ τῆς μυθολογίας πρᾶγμα. Ἕτερον δὲ ἀνόητον ἔπαθον. ἀπάγεται γὰρ ἡμᾶς διασωθεὶς ἐς λόγους φυσικωτέρους τε, καὶ ἀληθεστέρους, ὧν οἱ πολλοὶ περὶ τῆς Αἴτνης ᾄδουσιν, αὐτός τε ἐς ἔπαινον μύθων ἀπηνέχθην. οὐ μὴν ἄχαρις ἡ ἐκβολὴ τοῦ λόγου γένοιτ' ἄν. ὁ γὰρ μῦθος, ὃν παραιτούμεθα, οὐ τῶν Αἰσώπου λόγων ἐστὶν, ἀλλὰ τῶν δραματικωτέρων, καὶ ὧν οἱ ποιηταὶ θρυλλοῦσιν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ Τυφῶ τινα, ἢ Ἐγκέλαδον δεδέσθαι φασὶν ὑπὸ τῷ ὄρει, καὶ δυσθανατοῦντα, ἀθμαίνειν τὸ πῦρ τοῦτο. ἐγὼ δὲ, γίγαντας μὲν γενέσθαι φημὶ, καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς ἀνακαλύπτεσθαι τοιαυτὶ σώματα, ῥαγέντων τάφων. οὐ μὴν ἐς ἀγῶνα ἐλθεῖν τοῖς θεοῖς, ἀλλ' ὑβρίσαι μὲν ἴσως ἐς τοὺς νεὼς αὐτῶν, καὶ τὰ ἕδη, οὐρανῷ δὲ ἐπιπηδῆσαι, καὶ μὴ ξυγχωρεῖν τοῖς θεοῖς ἐπ' αὐτοῦ εἶναι, μανία μὲν λέγειν, μανία δὲ οἴεσθαι. καὶ μὴ δὲ ἐκεῖνος ὁ λόγος, καίτοι δοκῶν εὐφημότερος εἶναι, τιμάσθω, ὡς Ἡφαίστῳ μέλει τοῦ χαλκεύειν ἐν τῇ Αἴτνῃ, καὶ κτυπεῖταί ποτε ἐνταῦθα ὑπ' αὐτοῦ ἄκμων. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα ὄρη πολλαχοῦ τῆς γῆς ἔμπυρα, καὶ οὐκ ἂν φθάνοιμεν ἐπιφημίζοντες αὐτοῖς γίγαντας, καὶ Ἡφαίστους. τίς οὖν ἡ τῶν τοιῶνδε ὀρῶν αἰτία; γῆ κρᾶσιν ἀσφάλτου, καὶ θείου παρεχομένη, τύφεται μὲν καὶ παρ' ἑαυτῆς φύσει, πῦρ δὲ οὔπω ἐκδίδωσιν. εἰ δὲ σηραγγώδης τύχοι, καὶ ὑποδράμοι αὐτὴν πνεῦμα, φρυκτὸν ἤδη αἴρει. πλεονεκτήσασα δὲ ἡ φλὸξ ὥσπερ τὸ ὕδωρ, ἀπορρεῖ τῶν ὀρῶν, καὶ ἐς τὰ πεδία ἐκχεῖται, χωρεῖ τε ἐς θάλατταν πῦρ ἀθρόον, ἐκβολὰς ποιούμενον, δίκαια τῶν ποταμῶν εἰσι. χῶρος δὲ εὐσεβῶν, περὶ οὓς τὸ πῦρ ἐῤῥύη, λεγέσθω μὲν κἀνταῦθά τις. ἡ γὰρ μὲν δὴ τοῖς ὅσια πράττουσι, γῆ μὲν πᾶσα ἀσφαλὴς χῶρος εἶναι, θάλαττα δὲ εὔπορος, οὐ πλέουσι μόνον, ἀλλὰ καὶ νεῖν πειρωμένοις. ἀεὶ γὰρ τοὺς λόγους ἀνέπαυεν ἐς τὰ χρηστὰ τῶν παραγγελμάτων. ἐμφιλοσοφήσας δὲ τῇ Σικελίᾳ χρόνον, ὃς ἀπέχρησεν αὐτῷ σπουδὴν ἔχειν, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκομίζετο, περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς. εὐπλοίου δὲ τοῦ πλοῦ γενομένου, κατασχὼν ἐς Λευκάδα, ἀποβῶμεν ἔφη τῆς νεὼς ταύτης. οὐ γὰρ λῷον αὐτῇ ἐς Ἀχαΐαν πλεῦσαι. προσέχοντος δὲ οὐδενὸς τῷ λόγῳ, πλὴν τῶν γιγνωσκόντων τὸν ἄνδρα, αὐτὸς μὲν ἐπὶ Λευκαδίας νεὼς ὁμοῦ τοῖς βουλομένοις ξυμπλεῖν, ἐς Λέχαιον κατέσχεν. ἡ δὲ ναῦς ἡ Συρακουσία κατέδυ, ἐσπλέουσα τὸν Κρισαῖον κόλπον. μυεῖσθαι ἀθήνησιν, ἐμύει δ' αὐτὸν ἱεροφάντης, ὃν αὐτὸς τῷ προτέρῳ ἐπεμαντεύσατο, ἐνέτυχε δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ φιλοσόφῳ. μετὰ γὰρ τὸν Νέρωνος βαλανεῖον, καὶ ἃ ἐπ' αὐτῷ εἶπε, διητᾶτο ἀθήνησιν ὁ Δημήτριος οὕτω γενναίως, ὡς μηδὲ τὸν χρόνον, ὃν Νέρων περὶ τοὺς ἀγῶνας ὕβριζεν, ἐξελθεῖν τῆς Ἑλλάδος. ἐκεῖνος καὶ Μουσωνίῳ ἔφασκεν ἐντετυχηκέναι περὶ τὸν Ἰσθμὸν, δεδεμένῳ τε, καὶ κελευσμένῳ ὀρύττειν. καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιτωθάσαι τὰ εἰκότα, τὸν δὲ, ἔχεσθαι τῆς σμινύης, καὶ ἐῤῥωμένως τῇ γῇ ἐμβάλλειν. ἀνακύψαντα δὲ, λυπῶ σε δὴ ὦ Δημήτριε, τὸν Ἰσθμὸν ὀρύττων τῇ Ἑλλάδι. εἰ δὲ καὶ κιθαρῳδοῦντά με εἶδες ὥσπερ Νέρωνα, τί ἂν ἔπαθες; καὶ ἐάσθω τὰ τοῦ Μουσωνίου, πλείω ὄντα, καὶ θαυμασιώτερα, ὡς μὴ δοκοίην θρασύνεσθαι πρὸς τὸν ἀμελῶς αὐτὰ εἰπόντα. χειμάσας δὲ Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἱεροῖς πᾶσιν, ἤρχετο τῆς ἐπ' Αἴγυπτον ὁδοῦ περὶ ἔαρ. πολλὰ δὲ ἐς ἔπαινον καταστὰς, οὐδὲ γὰρ ἐπαίνου ἀπείχετο ὁπότε ὑγιῶς πράσσοιτο, καταβὰς ἐς Πειραιᾶ, ναῦς μέν τις ὥρμει πρὸς ἱστίοις οὖσα, καὶ ἐς Ἰωνίαν ἀφήσουσα. ὁ δὲ ἔμπορος οὐ ξυνεχώρει ἐμβαίνειν, ἰδιόστολον γὰρ αὐτὴν ἄγειν. ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου τίς ὁ φόρτος, θεῶν ἔφη ἀγάλματα ἀπάγω ἐς Ἰωνίαν. τὰ μὲν γὰρ χρυσοῦ, καὶ λίθου. τὰ δὲ, ἐλέφαντος, καὶ χρυσοῦ. ἱδρυσόμενος, ἢ τί; ἀποδωσόμενος ἔφη τοῖς βουλομένοις ἱδρύεσθαι. δέδιας οὖν ὦ λῷστε μὴ συλήσωμεν τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ νηΐ; οὐ τοῦτο ἔφη δέδια, τὸ δὲ πλείοσι ξυμπλεῖν αὐτὰ, καὶ ὁμιλίας ἀναπίμπλασθαι φαύλου, διαίτης τε, ὁπόση ναυτική, δεινὸν ἡγοῦμαι. καὶ μὴν ὦ βέλτιστε εἶπε, δοκεῖς μοι γάρ τις Ἀθηναῖος εἶναι, τὰς ναῦς, αἷς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐχρῆσθε, καίτοι ναυτικῆς ἀταξίας ἐμπεπλησμένας, ἐνέβαινον οἱ θεοὶ ξὺν ὑμῖν, καὶ οὐκ ᾤοντο ὑφ' ὑμῶν χραίνεσθαι. σὺ δὲ ἀμαθῶς οὕτως ἀπωθῇ τῆς νεὼς φιλοσόφους ἄνδρας, οἷς μάλιστα οἱ θεοὶ χαίρουσι, καὶ ταῦτα, ἐμ-

πορείαν τοὺς θεοὺς πεποιημένος; ἡ δὲ ἀγαλματοποιία ἡ ἀρχαία, οὐ τοῦτο ἔπραττεν, οὐδὲ περιῄεσαν τὰς πόλεις, ἀποδιδόμενοι τοὺς θεούς, ἀλλ᾽ ἀπάγοντες μόνον τὰς αὑτῶν χεῖρας, καὶ ὄργανα λιθουργά, καὶ ἐλεφαντουργά, ὕλην τε παραθέμενοι ἀργὸν ἐν αὐτοῖς τοῖς ἱεροῖς, τὰς δημιουργίας ἐποιοῦντο. σὺ δὲ ὥσπερ τὰ ὑρκανικά τε, καὶ σκυθικά, ἀπείη δὲ εἰπεῖν, τίνα οὕτω τοὺς θεοὺς ἐς τοὺς λιμένας τε, καὶ τὰς ἀγορὰς ἄγων, οὐδὲν οἴει ἀσεβὲς πράττειν; καὶ μὴν καὶ σπερμολογοῦσιν οἱ ἀσεβεῖς τῶν ἀνθρώπων, ἐξαψάμενοί τι Δήμητρος, ἢ Διονύσου ἄγαλμα, καὶ βόσκεσθαί φασιν ὑπὸ τῶν θεῶν, οὓς φέρουσι. τὸ δ᾽ αὐτοὺς σιτεῖσθαι τοὺς θεούς, καὶ μηδ᾽ ἐμπίπλασθαι τούτου, δεινῆς ἐμπορίας εἴποιμι δ᾽ ἄν, καὶ ἀπονοίας, εἰ μηδὲν ἐκ τούτου δέδοικας. τοιαῦτα ἐπιπλήξας, τῆς νεὼς ἑτέρας ἔπλει. καταπλεύσας δὲ ἐς τὴν Χίον, καὶ μηδὲ τὸν πόδα ἐς τὴν γῆν ἐρείσας, μετεπήδησεν ἐς τὴν ναῦν τὴν πλησίον, ἐκήρυττε δὲ ἡ ναῦς ἐς Ῥόδον, καὶ οἱ ἑταῖροι δὲ μετεπήδων, οὐδὲν εἰπόντες. ἐφιλοσόφει τὸ γὰρ αὐτοῖς μάλιστα, ἕπεσθαι λέγοντί τε, καὶ πράττοντι. εὐφόρῳ δὲ περαιωθεὶς πνεύματι, τάδε ἐσπούδασεν ἐν τῇ Ῥόδῳ. προσιόντα δὲ αὐτὸν τῷ τοῦ Κολοσσοῦ ἀγάλματι, ἤρετο ὁ Δάμις τί ἡγοῖτο ἐκείνου μεῖζον. ὁ δέ, εἶπεν, ἄνδρα φιλοσοφοῦντα ὑγιῶς τε, καὶ ἀδόλως. ἐπεχωρίαζε τότε τῇ Ῥόδῳ Κάνος αὐλητής, ὃς ἄριστα δὴ ἀνθρώπων ἐδόκει αὐλεῖν. καλέσας οὖν αὐτόν, τί ἔφη ὁ αὐλητὴς ἐργάζεται; πᾶν εἶπεν, ὅπερ ἂν ὁ ἀκροατὴς βούληται. καὶ μὴν πολλοὶ ἔφη τῶν ἀκροωμένων πλουτεῖν βούλονται μᾶλλον, ἢ αὐλοῦ ἀκούειν. πλουσίους οὖν ἀποφαίνεις, οὓς ἂν ἐπιθυμοῦντας τούτου αἴσθῃ; οὐδαμῶς εἶπεν, ὡς ἐβουλόμην ἄν. τί δ᾽ εὐειδεῖς ἐργάζῃ τοὺς νέους τῶν ἀκροατῶν; ἐπειδὴ καλοὶ βούλονται δοκεῖν πάντες, καὶ οὓς νεότης ἔχει. οὐδὲ τοῦτο ἔφη, καίτοι πλεῖστον ἀφροδίτης ἔχων ἐν τῷ αὐλῷ. τί οὖν ἐστιν εἶπεν, ὃ τὸν ἀκροατὴν ἡγῇ βούλεσθαι; τί δὲ ἄλλο γε ἦ δ᾽ ὁ Κάνος, ἢ τὸν λυπούμενον μέν, κοιμίζεσθαι αὐτῷ τὴν λύπην ὑπὸ τοῦ αὐλοῦ. τὸν δὲ χαίροντα, ἱλαρώτερον ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. τὸν δὲ ἐρῶντα, θερμότερον. τὸν δὲ φιλοθύτην, ἐνθεώτερόν τε, καὶ ὑμνῳδόν. τοῦτο οὖν ἔφη ὦ Κάνε, πότερον, αὐτὸς ἐργάζεται ὁ αὐλὸς, διὰ τὸ χρυσοῦ τε, καὶ ὀρειχάλκου, καὶ ἐλάφων κνήμης ξυγκεῖσθαι, οἱ δέ, καὶ ὄνων, ἢ ἕτερόν ἐστιν, ὃ ταῦτα δύναται; ἕτερον ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε. ἡ γὰρ μουσικὴ καὶ οἱ τρόποι, καὶ τὸ ἀναμὶξ, καὶ τὸ εὐμετάβολον τῆς αὐλήσεως, καὶ τὰ τῶν ἁρμονιῶν ἤθη, ταῦτα τοὺς ἀκροωμένους ἁρμόττει; καὶ τὰς ψυχὰς ἐργάζεται σφῶν, ὁποίας βούλονται. ξυνίημι ἔφη ὦ Κάνε ὅ, τι σοι ἡ τέχνη πράττει. τὸ γὰρ ποικίλον αὐτῆς, καὶ τὸ ἐς πάντας τρόπους, τοῦτο ἐξασκεῖς τε, καὶ παρέχεις τοῖς παρὰ σὲ φοιτῶσιν. ἐμοὶ δὲ πρὸς τοῖς ὑπὸ σοῦ εἰρημένοις, καὶ ἑτέρων δοκεῖ ὁ αὐλὸς δεῖσθαι, τῆς τε εὐπνοίας, καὶ τῆς εὐστομίας, καὶ τοῦ εὔχειρα εἶναι τὸν αὐλοῦντα. ἔστι δὲ εὔπνοια μέν, ἢν τορὸν, καὶ λαμπρὸν, ᾖ τὸ πνεῦμα, καὶ μὴ ἐπικτυπεῖν ἡ φάρυγξ. τουτὶ γὰρ ἔοικε φθόγγῳ ἀμούσῳ. εὐστομία δέ, ἢν τὰ χείλη ἐνθέμενα τὴν τοῦ αὐλοῦ γλῶτταν, μὴ τὸ ἐμπρησμένον τοῦ προσώπου αὐλῇ. τὸ δὲ εὔχειρα αὐλητὴν, πολλοῦ ἡγοῦμαι ἄξιον, ἢν μήτε ὁ καρπὸς ἀπαγορεύῃ ἀνακλώμενος, μήτε οἱ δάκτυλοι βραδεῖς ὦσιν ἐπιπέτεσθαι τοῖς φθόγγοις. καὶ γὰρ τὸ ταχέως μεταβάλλειν ἐκ τρόπου ἐς τρόπον, περὶ τοὺς εὔχειράς ἐστι μᾶλλον. εἰ δὴ ταῦτα παρέχεις, θαρρῶν αὔλει ὦ Κάνε. μετὰ σοῦ γὰρ ἡ Εὐτέρπη ἔσται. ἐτύγχανε δὲ καὶ μειράκιον νεόπλουτόν τε, καὶ ἀπαίδευτον, οἰκοδομούμενον οἰκίαν τινὰ ἐν τῇ Ῥόδῳ, καὶ ξυμφοροῦν ἐς αὐτὴν γραφάς τε ποικίλας, καὶ λίθους ἐξ ἁπάντων ἐθνῶν. ἤρετο οὖν αὐτό, ὁπόσα χρήματα εἴη ἐς διδασκάλους τε, καὶ παιδείαν ἀνηλωκός. ὁ δέ, οὐδὲ δραχμὴν εἶπεν. ἐς δὲ τὴν οἰκίαν, πόσα; δώδεκα ἔφη τάλαντα. προσαναλώσαιμι δ᾽ ἂν καὶ ἕτερα τοσαῦτα. τί δ᾽ ἂν εἶπεν ἡ οἰκία βούλεταί σοι; δίαιτα ἔση λαμπρὰ ἔσται τῷ σώματι. καὶ γὰρ δρόμοι ἐν αὐτῇ, καὶ ἄλση, καὶ ὀλίγα ἐς ἀγορὰν βαδιοῦμαι. καὶ προσεροῦσί μοι οἱ εἰσιόντες ἥδιον, ὥσπερ ἐς ἱερὸν φοιτῶντες. ζηλωτότεροι δὲ εἶπεν οἱ ἄνθρωποι πότερον δι᾽ αὑτούς εἰσιν, ἢ διὰ τὰ περὶ αὑτοὺς ὄντα; διὰ τὸν πλοῦτον εἶπε. τὰ γὰρ χρήματα, πλεῖστον ἰσχύει. χρημάτων δ᾽ ἔσῃ ὦ μειράκιον ἀμείνων φύλαξ, πότερον ὁ πεπαιδευμένος ἔσται, ἢ ὁ ἀπαίδευτος; ἐπεὶ δὲ ἐσιώπησε, δοκεῖς μοι εἶπε μειράκιον, οὐ σὺ τὴν οἰκίαν, ἀλλ᾽ ἡ οἰκία κεκτῆσθαι σέ. ἐγὼ δὲ ἐς ἱερὸν παρελθὼν, πολλῷ ἂν ἥδιον ἐν αὐτῷ μικρῷ ὄντι, ἄγαλμα ἐλεφαντός τε, καὶ χρυσοῦ ἴδοιμι, ἢ ἐν μεγάλῳ κεραμεοῦν τι, καὶ φαῦλον. νεανίαν δὲ ἰδὼν παχύν, καὶ φρονοῦντα ἐπὶ τῷ πλεῖστα μὲν ἀνθρώπων ἐσθίειν, πλεῖστον δὲ οἶνον πίνειν, ἀλλ᾽ ἢ ἔφη σὺ τυγχάνεις ὢν ὁ γαστριζόμενος; καὶ θύω γε εἶπεν ὑπὲρ τούτου. τί οὖν ἔφη ἀπολέλαυκας τῆς βορᾶς ταύτης; τὸ θαυμάζεσθαι μὲν, καὶ ἀποβλέπεσθαι, καὶ γὰρ τὸν Ἡρακλέα ἴσως ἀκούεις, ὡς καὶ τὰ σιτία αὐτοῦ παραπλησίως τοῖς ἄθλοις ᾄδεται. Ἡρακλέους γὰρ ὄντος. σοὶ δὲ τίς ὦ κάθαρμα, ἡ ἀρετή; ἐς γὰρ περίβλεπτον ἐν μόνῳ λείπεσθαί σοι τῷ ῥαγῆναι. τοιάδε μὲν αὐτοῦ τὰ ἐν τῇ Ῥόδῳ. τὰ δὲ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, ἐπειδὴ ἐσέπλευσεν, ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἀπόντος μὲν αὐτοῦ

ἔρα, καὶ ἐπόθουν ἐς τὸν Ἀπολλώνιον, ὡς ἐς εἶδα. καὶ Αἰγύπτιοι δὲ οἱ ἄνω, μεστοὶ θεολογίας ὄντες, καὶ φοιτῆσαι αὐτὸν ἐς τὰ ἤθη τὰ αὑτῶν ηὔχοντο. ἅτε γὰρ πολλῶν μὲν ἀφικνουμένων δεῦρο ἐς Αἴγυπτον, πολλῶν δὲ ἐπιμιγνύντων δεῦρο ἐξ Αἰγύπτου, ᾔδετό τε παρ' αὐτοῖς ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ τὰ ὦτα ἐς αὐτὸν Αἰγυπτίοις ὀρθὰ ἦν. προσιόντα γέ τοι ἀπὸ τῆς νεὼς ἐς τὸ ἄστυ, θεῷ ἴσα ἐπέβλεπον, καὶ διεχώρουν τῶν στενωπῶν, ὥσπερ τοῖς φέρουσι τὰ ἱερά. παραπεμπομένου δὲ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ οἱ τῶν ἐθνῶν ἡγεμόνες, ἄνδρες ἤγοντο τὴν ἐπὶ θάνατον δώδεκα, λῃσταὶ τὴν αἰτίαν· ὁ δὲ ἐς αὐτοὺς ἰδὼν, οὐ πάντες εἶπεν· ὁ δεῖνα γὰρ καταψευσθεὶς ἄπεισι. καὶ πρὸς τοὺς δημίους, ὑφ' ὧν ἤγοντο, ὑφεῖναι ἔφη κελεύω τοῦ δρόμου, καὶ βραδύτερον ἥκειν ἐπὶ τὸ ὄρυγμα, ὕστατόν τε ἀποκτεῖναι τοῦτον· μετέχει γὰρ οὐδενὸς τῆς αἰτίας· ἀλλ' ὑμεῖς γε ὅσια πράττοιτε, φειδόμενοι τούτων, βραχὺ μέρος ἡμέρας, οὓς λῷον ἦν μηδ' ἀποκτείνειν. καὶ ἅμα διέτεινε βοὰς ἃς ἔλεγεν, οὐκ εἰωθὼς ἑαυτῷ ἀποτείνειν μῆκος. τὸ δὲ αὐτῷ ἐς ὃ δεῖ τοῦτο, αὐτίκα ἐδήλου· ὀκτὼ γὰρ ἤδη ἀποτετμημένων τὰς κεφαλὰς, ἱππεύς ἐλαύνει ἐπὶ τὸ ὄρυγμα, φαρίωνος ἐβόα φείσασθαι, μὴ γὰρ εἶναι λῃστὴν αὐτὸν, ἀλλ' ἑαυτοῦ μὲν καταψεύσασθαι δέει τοῦ στρεβλώσεσθαι, βασανισθέντων δὲ ἑτέρων, χρηστὸν ὁμολογεῖσθαι ἄνδρα. ἐῶ τὸ ἐπίδημα τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅσον ἐπὶ τούτῳ ἐκρότησαν, καὶ ἄλλως θαυμάσιοι ὄντες. ἀνελθόντι δὲ αὐτῷ ἐς τὸ ἱερὸν, ὁ μὲν κόσμος ὁ περὶ αὐτὸ, καὶ ὁ ἐφ' ἑκάστῳ λόγος, θεῖός τε ἐφαίνετο, καὶ κατὰ σοφίαν ξυντεθείς· τὸ δὲ τῶν ταύρων αἷμα, καὶ οἱ χῆνες, καὶ ὁπόσα ἐθύετο, οὐκ ἐπῄνει τὰ τοιάδε, οὐδὲ ἐς δαῖτας θεῶν ἦγεν. ἐρομένου δ' αὐτὸν τοῦ ἱερέως τί μαθὼν, οὐχ οὕτω θύει, σὺ μὲν εἰπὲ ἀπόκριναί μοι μᾶλλον τί μαθὼν, οὕτω θύεις. εἰπόντος δὲ τοῦ ἱερέως, καὶ τίς οὕτω δεινὸς ὡς διορθοῦσθαι τὰ Αἰγυπτίων, πᾶς ἔφη ὁ σοφὸς, ἢν ἀπ' Ἰνδῶν ἥκῃ. καὶ βοῦν ἔφη ἀπανθρακιῶ τήμερον, καὶ κοινώνει τῆς κνίσης ἡμῖν· οὐ γὰρ ἀχθέσῃ περὶ τῆς μοίρας, εἰ κἀκεῖνοι οἱ θεοὶ δαίσονται. τηκομένου δὲ τοῦ πλάσματος, ὅρα ἔφη τὰ ἱερά. τίνα εἶπεν ὁ Αἰγύπτιος; ὁρῶ γὰρ οὐδὲν ἐνταῦθα. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, οἱ δὲ Ἰαμίδαι εἶπε, καὶ οἱ Τελλιάδαι, καὶ οἱ Κλυτιάδαι, καὶ τὸ τῶν Μελαμποδιδῶν μαντεῖον, ἐλήρησε ὦ λῷστε, τοσαῦτα μὲν περὶ πυρὸς εἰπόντες, τοσαύτας δὲ ἀπ' αὐτοῦ ξυλλεξάμενοι φήμας, ἢ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς πεύκης πῦρ, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς κέδρου, μαντικὸν ἡγῇ, καὶ δηλωτικόν τι, τὸ δ' ἀπὸ ποτέρου τε, καὶ καθαρωτάτου δακρύου καόμενον, οὐ πολλῷ αἱρετώτερον; εἰ δ' ἐμπύρου σοφίας ᾔδησθα, εὐξυνετὸς εἶδες ἂν καὶ ἐν τῷ τοῦ ἡλίου κύκλῳ πολλὰ δηλούμενα, ὁπότε ἀνίσχει. τοῦτο ἐπίσκωπτε τὸν Αἰγύπτιον, ὡς ἀμαθῆ τῶν θείων. προσκειμένης δὲ τῆς Ἀλεξανδρείας ἵπποις, καὶ ξυμφοιτώσης μὲν ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐπὶ τῇ θέᾳ ταύτῃ, μιαιφονούντων δὲ ἀλλήλους, ἐπέπληξεν ὑπὲρ τούτων ἐπιών. καὶ παρελθὼν ἐς τὸ ἱερὸν, ποῖ ἔφη παρατενεῖτε ἀποθνήσκοντες, οὐχ ὑπὲρ τέκνων, οὔτε ἱερῶν, ἀλλ' ὡς χραίνοιτε μὲν τὰ ἱερὰ, λύθρου μεστοὶ ἐς ταῦτα ἥκοντες, φθείρησθε δὲ εἴσω τειχῶν, καὶ Τροίαν μὲν ὡς ἔοικεν, ἵππος εἷς διεπόρθησεν, ὃν ἐσοφίσαντο οἱ Ἀχαιοὶ τότε· ἐφ' ὑμᾶς δὲ ἅρματα ἐζεύχαται, καὶ ἵπποι, δι' οὓς οὐκ ἔστιν ὑμῖν εὐηνίως ζῆν. ἀπόλλυσθε γὰρ οὐχ ὑπὸ Ἀτρειδῶν, οὐδ' ὑπὸ Αἰακιδῶν, ἀλλ' ὑπ' ἀλλήλων· ὃ μηδ' οἱ Τρῶες ἐν τῇ μέθῃ. κατὰ μὲν γὰρ τὴν Ὀλυμπίαν, ἔνθα πάλαι, καὶ πυγμαὶ, καὶ τὰ παγκρατιάζειν ἄθλα, οὐδεὶς ὑπὲρ ἀθλητῶν ἀπέθανεν. ἴσως καὶ ξυγγνώμην μὲν ὑπερχούσης, εἴ τις ὑπερεσπούδαζεν τὸ ὁμόφυλον· ὑπὲρ δὲ ἵππων ἐνταῦθα, γυμνὰ μὲν ὑμῖν ἐπ' ἀλλήλους ξίφη, βολαὶ δὲ ἕτοιμοι λίθων. πῦρ δ' ἐπὶ τὴν τοιαύτην πόλιν, οὗ ἄν οἰμωγαί τε, καὶ ὕβρεις ὀλλύντων τε, καὶ ὀλλυμένων, ῥεῖ δ' αἱματι γαῖα. αἰδέσθητε τὸν κοινὸν τῆς Αἰγύπτου κρατῆρα Νεῖλον. ἀλλὰ τί Νείλου μνημονεύω πρὸς ἀνθρώπους, αἵματος ἀναβάσεις διαμετροῦντας μᾶλλον, ἢ ὕδατος; καὶ πλείω ἐς τὴν ἐπίπληξιν ταύτην διελέχθη ἕτερα, ὡς διδάσκει ὁ Δάμις.

Οὐεσπασιανοῦ δὲ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν περινοοῦντος περὶ τὰ ὅμορα τῇ Αἰγύπτῳ ἔθνη, καὶ προχωροῦντος ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, Δίωνες μὲν, καὶ Εὐφράται, περὶ ὧν μικρὸν ὕστερον εἰρήσεται, χαίρειν παρεκελεύοντο· μετὰ γὰρ τὸν πρεσβύτην αὐτοκράτορα, ὑφ' οὗ τὰ Ῥωμαίων διεκοσμήθη, τυραννίδες οὕτω χαλεπαὶ ἴσχυσαν ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη, ὡς μηδὲ Κλαύδιον τὰ μέσα τούτων τρισκαίδεκα ἄρξαντα, χρηστὸν δόξαι. καίτοι πεντήκοντα τούτης μὲν ἐς τὸ ἄρχειν παρελθεῖν, ὅτε νοῦς μάλιστα ὑγιαίνει ἀνθρώποις, παιδείας δὲ ξυμπάσης ἐδόκει ἐρᾶν. ἀλλὰ κἀκεῖνος τηλικόσδε ὢν, πολλὰ μειρακιώδη ἔπαθε, καὶ μιλόβοτον γυναίοις τὴν ἀρχὴν ἀνῆκεν, ὑφ' ὧν οὕτω ῥᾳθύμως ἀπέθανεν, ὡς καίτοι προγνώσκων ἃ μέλλει πείσεσθαι, μηδ' ἃ προῄδει φυλάξασθαι. Ἀπολλώνιος δὲ παραπλησίως μὲν Εὐφράτῃ, καὶ Δίωνι, περὶ τούτων ἔχαιρε· μελέτην δ' αὐτὰ οὐκ ἐποιεῖτο ἐς πάντας, ῥητορικωτέραν ἡγούμενος τὴν τοιάνδε ἰδέαν τοῦ λόγου. προσιόντι δὲ τῷ αὐτοκράτορι, τὰ μὲν ἱερὰ πρὸ πυλῶν ἀπήντα, καὶ τὰ τῆς Αἰγύπτου τέλη, καὶ οἱ νόμοι, καθ' οὓς Αἴγυπτος τέτμηται. φιλόσοφοί τε ὡσαύτως, καὶ σοφία πᾶσα. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, οὐδὲν ἐπολυπραγ-

ζμόνῃ τούτων, ἀλλὰ ἐσπούδαζεν ἐν τῷ ἱερῷ. διαλεχθεὶς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ βραχέα τε, καὶ ἥμερα, καὶ διελθὼν λόγον οὐ μακρόν, ἐπιδημεῖ, ἔφη, ὁ τυανεύς; ναί, ἔφασαν, βελτίους ἡμᾶς ἐργαζόμενος. πῶς ἂν οὖν ξυγγένοιτο ἡμῖν, ἔφη; σφόδρα γὰρ δέομαι τοῦ ἀνδρός. ἐντεύξεταί σοι περὶ τὸ ἱερὸν ὁ δίων εἶπε. πρός με γὰρ δεῦρο ἥκοντα ὡμολόγει ταῦτα. ἴωμεν ἔφη ὁ βασιλεύς, προσευξόμενοι μὲν τοῖς θεοῖς, ξυνεσόμενοι δὲ ἀνδρὶ γενναίῳ. ἐντεῦθεν ἀνέφυ λόγος, ὡς ἐνθύμιος μὲν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ γένοιτο πολιορκοῦντί τε τὰ σόλυμα, μεταπέμποιτο δὲ τὸν ἀπολλώνιον ὑπὲρ βουλῆς τούτων. ὁ δέ, παραιτοῖτο ἥκειν ἐς γῆν, ἣν ἐμίαναν οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες, οἷς τε ἔδρασαν, οἷς τε ἔπαθον. ὅθεν αὐτὸς ἐλθεῖν ἐς αἴγυπτον, τὴν μὲν ἀρχὴν ἐκτημένος, διαλεξόμενος δὲ τῷ ἀνδρί, ὁπόσα δηλώσω. θύσας γάρ, καὶ οὔπω χρηματίσας κατ' ἀξίαν ταῖς πόλεσι, προσεῖπε τὸν ἀπολλώνιον. καὶ ὥσπερ εὐχόμενος αὐτῷ, ποίησόν με ἔφη βασιλέα. ὁ δέ, ἐποίησα ἔφη. ἤδη γὰρ εὐξάμενος, βασιλέα δίκαιόν τε, καὶ γενναῖον, καὶ σώφρονα, καὶ πολιᾷ κεκοσμημένον, καὶ πατέρα γνησίων, σὲ δήπου παρὰ τῶν θεῶν ᾔτουν ταῦτα ἐγώ. ὑπερησθεὶς δὲ τούτοις ὁ βασιλεύς, καὶ γὰρ ἐβόων τὸ ἐν τῷ ἱερῷ πλῆθος, ξυντιθέμενοι τῷ λόγῳ, τί σοι ἔφη νέρωνος ἀρχὴ ἐφαίνετο; καὶ ὁ ἀπολλώνιος, νέρων εἶπε κιθαρίαν μὲν ἴσως ᾔδει ἁρμόττεσθαι, τὴν δὲ ἀρχὴν ᾔσχυνεν ἀνέσει, καὶ ἐπιτάσει. ξύμμετρον οὖν φῂς εἶναι τὸν ἄρχοντα; οὐκ ἐγὼ εἶπε, θεὸς δέ, τὴν ἰσότητα μεσότητα ὁρισάμενος. ἀγαθοὶ δὲ τούτων ξύμβουλοι καὶ οἵδε οἱ ἄνδρες, τὸν δίωνα δείξας, καὶ τὸν εὐφράτην, μήπω αὐτῷ ἐς διαφορὰν ἥκοντα. τότε δὴ ἀνασχὼν ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας, ὦ ζεῦ ἔφη, σοφῶν μὲν ἐγὼ ἄρχοιμι, σοφοὶ δὲ ἐμοῦ. καὶ ἐπιστρέψας ἑαυτὸν ἐς τοὺς αἰγυπτίους, ἀρύτεσθε εἶπεν ὡς νείλου, καὶ ἐμοῦ. ἡ μὲν δὴ αἴγυπτος ὧδε ἀνέσχε, ἀπειρηκότες ἤδη δι' ἃ ἐπιέζοντο. κατιὼν δὲ τοῦ ἱεροῦ, ξυνῆψε τῷ ἀπολλωνίῳ τὴν χεῖρα. καὶ παραγαγὼν αὐτὸν ἐς τὰ βασίλεια, ἴσως ἔφη μειρακιώδης ἐνίοις δοκῶ, βασιλείας ἁπτόμενος περὶ ἔτος ἑξηκοστὸν τοῦ βίου. δώσω οὖν ἀπολογίαν, ὡς ἀπολογοῖο ὑπὲρ ἐμοῦ τοῖς ἄλλοις. ἐγὼ γὰρ πλούτου μὲν ἡττηθείς, οὐδὲ ἐν μειρακίῳ ποτὲ οἶδα. τὰς δὲ ἀρχάς τε, καὶ τὰς λαμπρότητας, ὁπόσαι τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ προσήκουσιν, οὕτω σωφρόνως, καὶ μετρίως διῆλθον, ὡς μήτε ὑπέρφρων, μήτ' αὖ καταπτήσσων δόξαι. νεώτερα δὲ οὐδὲ ἐπὶ νέρωνα ἐνεθυμήθην. ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν ἀρχήν, εἰ καὶ μὴ κατὰ νόμους, παρ' ἀνδρὸς γοῦν αὐτοκράτορος παραλαβὼν εἶχεν, ὑπεῖκον αὐτῷ διὰ τὸν κλαύδιον, ὃς ὕπατόν τε ἀπέδειξέ με, καὶ ξύμβουλον τῶν ἑαυτοῦ. καὶ νὴ τὴν ἀθηνᾶν, ὁπότε νέρωνα ἴδοιμι ἀσχημονοῦντα, δάκρυά μοι ἐξέπιπτεν, ἐνθυμουμένῳ τὸν κλαύδιον, ὑφ' οἵου καθάρματος τὸ μέγιστον τῶν ἑαυτοῦ ἐκληρονομήθη. ὁρῶν δὲ μηδ' ὁπότε νέρων ἐκποδὼν γέγονεν, ἐπὶ τὸ λῷον μεθιστάμενα τὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οὕτως ἀτίμως τὴν ἀρχὴν πράττουσαν, ὡς καὶ βιτελλίῳ κεῖσθαι, θαρρῶν δὴ ἐπ' αὐτὴν εἶμι. πρῶτον μέν, ἐπειδὴ βούλομαι τοῖς ἀνθρώποις παρασχεῖν ἑαυτὸν πολλοῦ ἄξιον. εἶτα, ἐπειδὴ πρὸς ἄνθρωπον ὁ ἀγὼν ἔσται κραιπαλῶντα. βιτέλλιος γάρ, μύρῳ μὲν λοῦται πλείονι, ἢ ἐγὼ ὕδατι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ξίφει πληγείς, μύρον ἐκδώσειν μᾶλλον, ἢ αἷμα. οἴνῳ δὲ οἶνον ξυνάπτων, μαίνεται. καὶ κυβεύει μέν, δεδιὼς μή τι αὐτὸν ἐκ τοῦ πεττοῦ σφάλλοι. ὑπὲρ δὲ ἀρχῆς ἀναρριπτεῖ παίζων. ἑταίραις δὲ ὑποκείμενος, ἐπιθόρνυται ταῖς γεγαμημέναις, ἥδιον φάσκων τὰ μετὰ κινδύνων ἐρωτικά. ἐῶ τὰ ἀσελγέστερα, ὡς μὴ τοιαῦτα καὶ σοῦ λέγοιμι. μὴ δὴ περιίδοιμι ῥωμαίους ὑπὸ τοιοῦδε ἀρχθέντας. ἀλλ' ἡγεμόνας ποιούμενος τοὺς θεούς, γενοίμην ἐμαυτῷ ὅμοιος. ὅθεν ἐκ σοῦ ἀπολλώνιε, πεῖσμα ἐγὼ βούλομαι. φασὶ γὰρ πλεῖστά σε τῶν θεῶν αἰσθάνεσθαι, καὶ ξύμβουλον ποιοῦμαί σε φροντίδων, ἐφ' αἷς ἐστι γῆ, καὶ θάλαττα. ἵν' εἰ μὲν δύσμενῆ τὰ παρὰ τῶν θεῶν φαίνοιτο, πράττοιμι ταῦτα. εἰ δὲ ἐναντία, καὶ μὴ δὲ πρὸς ἐμοῦ, μὴ δὲ ῥωμαίων, μὴ ἐνοχλοίην τοὺς θεοὺς ἄκοντας. ἐπιθειάσας δ' ὁ ἀπολλώνιος τῷ λόγῳ, ζεῦ ἔφη καπιτώλιε, σὲ γὰρ τῶν παρόντων πραγμάτων βραβευτὴν οἶδα, φύλαττε σεαυτὸν μὲν τούτῳ, σεαυτῷ δὲ τοῦτον. τὸν γάρ σε νεών, ὃν χθὲς ἄδικοι χεῖρες ἐνέπρησαν, τόνδε σοι τὸν ἄνδρα ἀναστῆσαι πέπρωται. θαυμάσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τὸν λόγον, αὐτά εἶπεν αὐτὰ δηλώσει, καὶ μηδὲν ἐμοῦ δέου. πέραινε δέ, ἃ ὀρθῶς ἐβουλεύσω. ξυμβεβήκει δὲ ἄρα κατὰ τὴν ῥώμην, δομετιανὸν μὲν τὸν οὐεσπασιανοῦ παῖδα, παρατετάχθαι πρὸς τὸν βιτέλλιον ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ πατρός. πολιορκίας δ' αὐτὸν περισχούσης ἐν τῷ καπιτωλίῳ, διαπεφευγέναι τοὺς πολιορκοῦντας, τὸν νεὼν δ' ἐμπεπρῆσθαι, καὶ τῷ ἀπολλωνίῳ φαίνεσθαι πολλῷ θᾶττον, ἢ κατ' αἴγυπτον ἐπράττετο. τοσαῦτα σπουδάσαντες, ὁ μέν, ἀπῆλθε τοῦ βασιλέως, εἰπὼν μὴ ξυγχωρεῖν αὐτῷ τὰ ἰνδῶν πάτρια κατὰ μεσημβρίαν, ἀλλ' ὅ,τι παρ' ἃ ἐκεῖνοι πράττουσιν. ὁ δέ, αἰχμαλωτί τι ἔτι μᾶλλον, καὶ οὐ ξυνεχώρει τοῖς πράγμασι διαφεύγειν ἑαυτόν, ἀλλ' ὡς βεβαίων τε, καὶ αὐτῷ καθωμολογημένων ἔχεσθαι δι' ἃ ἧκεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ ὄρθρον ἐς τὰ βασίλεια ἥκων ὁ ἀπολλώνιος, ἤρετο τοὺς δορυφόρους

ὅ,τι

ὅ,τι βασιλεὺς πράττει. οἱ δὲ, ἐγρηγορέναι τε αὐτὸν πάλαι ἔφασαν, καὶ πρὸς ἐπιστολαῖς εἶναι, καὶ ἀκούσας τοῦτο, ἀπῆλθεν, εἰπὼν πρὸς τὸν δάμιν, ὁ ἀνὴρ ἄρξει. ἐπανελθὼν δὲ περὶ ἥλιον ἀνίσχοντα, δίωνα μὲν, καὶ εὐφράτην, ἐπὶ θύραις εὗρε· καὶ περὶ τῆς ξυνουσίας φιλοτίμως ἐρωτῶσι, διῆλθε τὴν ἀπολογίαν, ἣν τοῦ βασιλέως ἤκουσε. τὰς δὲ αὐτοῦ δόξας, ἀπεσιώπησεν. ἐσκληθεὶς δὲ πρῶτος, ὦ βασιλεῦ εἶπεν, εὐφράτης, καὶ δίων, πάλαι σοι γνώριμοι ὄντες, πρὸς θύραις εἰσὶν, οὐκ ἀφρόντιδες τῶν σῶν. κάλει δὴ κἀκείνους ἐς κοινὸν λόγον. σοφὼ δὲ τὼ ἄνδρε. ἀκλείστους ἔφη θύρας παρέχω σοφοῖς ἀνδράσι. σοὶ δὲ καὶ τὰ στέρνα ἀνεῷχθαι δοκεῖ τἀμά. ἐπεὶ δὲ ἐσεκλήθησαν, ὑπὲρ μὲν τῆς ἐμαυτοῦ διανοίας εἶπεν ὦ ἄνδρες, ἀπολελόγημαι χθὲς ἀπολλωνίῳ τῷ γενναίῳ. ἠκούσαμεν ἔφη ὁ δίων τῆς ἀπολογίας, καὶ νοῦν εἶχε. τήμερον δὲ εἶπεν ὦ φίλε δίων, ξυμφιλοσοφήσωμεν ὑπὲρ τῶν βεβουλευμένων, ἵν' ὡς κάλλιστα, καὶ κατὰ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων πάντα πράττοιμι· ἐννοῶ δὲ πρῶτον μὲν τὸν τιβέριον, ὡς ἐς τὸ ἀπάνθρωπόν τε, καὶ ὠμὸν τὴν ἀρχὴν μετέστησεν, εἶτα τὸν ἐπ' ἐκείνῳ γάϊον, ὡς διονυσομανῶν, καὶ λυδίζων τὴν στολὴν, καὶ πολέμους νικῶν οὐκ ὄντας, ἐς πάντα τὰ ῥωμαίων αἰσχρῶς ἐβάκχευσεν, εἶτα τὸν χρηστὸν κλαύδιον, ὡς ὑπὸ γυναίων ἐμβροντηθεὶς, ἐπελάθετο τοῦ ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ζῆν, ἀπέθανε γὰρ ὑπ' αὐτῶν ὥς φασι. νέρωνος δὲ τί ἂν καθαπτοίμην, ἀκούσας ἀπολλωνίου βραχὺν, καὶ ἀθρόον λόγον περὶ ἀνέσεώς τε, καὶ ἐπιτάσεως, αἷς νέρων τὴν ἀρχὴν ᾔσχυνε; τί δὲ ἂν περὶ ὧν γάλβας ξυνετάραττεν εἴποιμι, ὃς ἐπ' ἀγορᾶς μέσης ἀπέθανεν, ἑταιρουμένους ἐσποιῶν ἑαυτῷ παῖδας, τὸν ὄθωνα, καὶ τὸν πείσωνα. εἰ δὲ καὶ βιτελλίῳ τῷ πάντων ἀσελγεστάτῳ τὴν ἀρχὴν παραδοίημεν, ἀναβιώη νέρων. ὁρῶν οὖν ὦ ἄνδρες, ὑφ' ὧν εἶπον τυραννίδων διαβεβλημένον τὸ ἄρχειν, ξυμβούλους ὑμᾶς ποιοῦμαι, πῶς ἂν διαθείμην αὐτὸ, προσκεκρουκὸς ἤδη τοῖς ἀνθρώποις. πρὸς ταῦτα ὁ ἀπολλώνιος, αὐλητὴς ἔφη τῶν πάνυ σοφῶν, τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς παρὰ τοὺς φαυλοτέρους τῶν αὐλητῶν ἐπέμπε μαθησομένους πῶς δεῖ μὴ αὐλεῖν. τὸ μὲν δὴ πῶς δεῖ μὴ ἄρχειν, μεμάθηκας ὦ βασιλεῦ παρὰ τούτων, οἳ πρὸ σοῦ ἦρξαν. τὸ δὲ ὅπως δεῖ ἄρχειν, σπουδάζωμεν. ὁ δὲ εὐφράτης, ἀφανῶς μὲν ἤδη ἐβάσκαινε τῷ ἀπολλωνίῳ, προσκείμενον αὐτῷ τὸν βασιλέα ὁρῶν μᾶλλον, ἢ τοῖς χρηστηρίοις τοὺς ἐς αὐτὰ ἥκοντας· ἀνοιδήσας δὲ ὑπὲρ τὸ μέτριον τότε, καὶ τὴν φωνὴν ἐπάρας παρ' ὃ εἰώθει, οὐ χρὴ ἔφη κολακεύειν τὰς ὁρμὰς, οὐδὲ ἀνοήτως συνεκφέρεσθαι τοῖς παρὰ τὴν ἡλικίαν πράττουσι, καταρρυθμίζειν δὲ αὐτοὺς, εἴπερ φιλοσοφοῦμεν. καὶ τί ἃ προσῆκε πράττειν, ἔδει βουλευομένους φαίνεσθαι. τοῦ δ' ἐν τῷ πράξει ζέοντος καλῶς ἔχει λέγειν, οὔπω μαθὼν εἰ ὑπὲρ πρακτέοι οἱ λόγοι. ἐγὼ δὲ βιτέλλιον μὲν καταλυθῆναι κελεύω. μιαρὸν γὰρ τὸν ἄνδρα οἶδα, καὶ μεθύοντα ἀσελγείᾳ πάσῃ. σὲ δὲ ἄνδρα εἰδὼς ἀγαθὸν, καὶ γενναιότητι προὔχοντα, οὔ φημι χρῆναι τὰ μὲν βιτελλίου διορθοῦσθαι, τὰ σεαυτοῦ δὲ μήπω εἰδέναι. ὅσα μὲν δὴ αἱ

» μοναρχίαι ὑβρίζουσιν, οὐκ ἐμοῦ χρὴ μανθάνειν, ἀλλ' αὐτὸς εἴρηκας. γιγνώσκοις δ' ἂν ὡς νεό-
» της μὲν ἐπὶ τυραννίδα πηδῶσα, προσήκοντα ἑαυτῇ πράττει. τὸ γὰρ τυραννεύειν οὕτως ἔοικε
» νέοις, ὡς τὸ μεθύειν, ὡς τὸ ἐρᾶν. καὶ νέος μὲν τυραννεύσας, οὔπω κακὸς, ἢν μιαιφόνος παρὰ
» τυραννίδα, καὶ ὠμὸς, καὶ ἀσελγὴς δόξῃ. γέροντος δὲ ἐπὶ τυραννίδα ἥκοντος, πρώτη αἰ-
» τία τὸ τὰ τοιαῦτα βούλεσθαι. κἂν γὰρ ἦν φιλάνθρωπος φαίνηται, καὶ κεκοσμημένος, οὐκ ἐ-
» κείνου ταῦτα νομίζουσιν, ἀλλὰ τῆς ἡλικίας, καὶ τοῦ κατηρτυκέναι. δόξει δὲ καὶ πάλαι
» τούτου καὶ νέος ἔτι ἐπιθυμήσας ἁμαρτεῖν. αἱ δὲ τοιαῦται ἁμαρτίαι, πρόσκεινται μὲν δυ-
» στυχίᾳ, πρόσκεινται δὲ δειλίᾳ. δόξει γάρ τις, ἢ καταγνοὺς τῆς ἑαυτοῦ τύχης, τὸ ἐν νέῳ
» τυραννεῦσαι παρεῖναι, ἢ τυραννεῦσαι παρεῖναι, ἢ τυραννεύοντα ἐκστῆναι ἑτέρῳ, δείσας μέ-

που αὐτὸν ὡς ἄνδρα. τὸ μὲν δὴ τῆς δυστυχίας, ἐάσθω. τὸ δὲ τῆς δειλίας, πῶς παραιτήσῃ, καὶ ταῦτα, νέρωνα δοκῶν δεῖσαι τὸν δειλότατόν τε, καὶ ῥᾳθυμότατον. ἃ γὰρ ἐνεθυμήθη βίνδιξ ἐπ' αὐτὸν, σοὶ δὴ τὸν ἡρακλέα ἐκάλει πρῶτον. καὶ γὰρ στρατιὰν εἶχε, καὶ ἡ δύναμις, ἣν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους ἦγες, ἐπιτηδειοτέρα ἦν τιμωρεῖσθαι νέρωνα. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πάλαι ἀφεστᾶσιν, οὐ μόνον ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀνθρώπων. οἱ γὰρ βίον ἄμικτον εὑρόντες, καὶ οἷς μήτε κοινὴ πρὸς ἀνθρώπους τράπεζα, μήτε σπονδαὶ, μήτε εὐχαὶ, μήτε θυσίαι, πλέον ἀφε-

» στᾶσιν ἡμῶν, ἢ σοῦσα, καὶ βάκτρα, καὶ οἱ ὑπὲρ ταῦτα ἰνδοί. οὐκοῦν οὐδὲ εἰκὸς ἦν τιμωρεῖ-

σθαι τούτους ἀφισταμένους, οὓς βέλτιον ἦν μὴ κτᾶσθαι. νέρωνα δὲ, τίς οὐκ ἂν εὔξαιτο τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ ἀποκτεῖναι, μονονοὺ πίνοντα τὸ τῶν ἀνθρώπων αἷμα, καὶ ἐν μέσοις τοῖς φόνοις ᾄδοντα; καίτοι ἐμοῦ τὰ ὦτα ὀρθὰ ἦν πρὸς τοὺς ὑπὲρ σοῦ λόγους. καὶ ὁπότε τις ἐκεῖθεν ἀφίκοιτο τρισμυρίους ἰουδαίους ἀπολωλέναι φάσκων ὑπὸ σοῦ, καὶ πεντακισμυρίους κατὰ τὴν ἑξῆς μάχην, ἀπολαμβάνων τὸν ἥκοντα, ξυμμέτρως ἠρώτων, τί δὲ ὁ ἀνὴρ, μὴ μεῖζόν τι τούτων. ἐπεὶ δὲ τὸν βιτέλλιον εἴδωλον πεποιημένος τοῦ νέρωνος, ἐπ' αὐτὸν στρατεύεις, ἃ μὲν βεβούλευσαι, πρᾶττε. καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα. τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις, ὧδε ἐχέτω. ῥωμαίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι, πολλοῦ

ἄξιον, καὶ πολλὰ τῶν ὄντων αὐτῷ ἐπ᾽ ἐκείνης τῆς πολιτείας ἐκτήσατο· παῦε μοναρχίαν, περὶ ἧς
τοιαῦτα εἴρηκας, καὶ δίδου ῥωμαίοις μετὰ τοῦ δήμου κράτος, σαυτῷ δὲ τὸ ἐλευθερίας αὐτοῖς
ἄρξαι. τοσαῦτα τοῦ εὐφράτου εἰπόντος, ὁρῶν ὁ ἀπολλώνιος τὸν δίωνα προστιθέμενον τῇ γνώ-
μῃ, τουτὶ γὰρ καὶ τῷ νεύματι ἐπεδήλου, καὶ οἷς ἐπῄνει λέγοντα, μή τι ἔφη δίων τοῖς εἰρημέ-
νοις προστίθησι; νὴ δί᾽ εἶπε, τὰ μὲν ὅμοια, τὰ δὲ ἀνόμοια· ὡς μὲν γὰρ ὡς πολλῷ βελτίων ἂν
ἦν νέρωνα καταλύων μᾶλλον, ἢ τὰ τῶν ἰουδαίων διορθούμενος, ἡγοῦμαι κἀμοὶ πρὸς σὲ εἰ-
ρῆσθαι· σὺ δὲ ἐῴκεις ἀπευχομένῳ, μὴ καταλυθῆναί ποτε αὐτόν· ὁ γὰρ τὰ ταραχὴν τῶν ἐκείνου
πραγμάτων εὖ τιθέμενος, ἐρρώννυ ἐμοὶ τὸν ἄνθρωπον κατὰ πάντας, οὓς κακῶς ἔπραττε. τὴν δὲ ἐπὶ
τὸν βιτέλλιον ὁρμὴν ἐπαινῶ· τοῦ γὰρ τυραννίδα καθεστηκυῖαν παῦσαι, μεῖζον ἡγοῦμαι τὸ μὴ δὲ
ἐᾶσαι φῦναι. δημοκρατίαν δὲ, ἀσπάζομαι μὲν, καὶ γὰρ εἰ τῆς ἀριστοκρατίας ἥττων ἥδε ἡ πο-
λιτεία, ἀλλὰ τυραννίδων τε, καὶ ὀλιγαρχιῶν αἱρετωτέρα τοῖς σωφρονοῦσι, δέδια δὲ μὴ χειροή-
θεις ἤδη ῥωμαίους αὗται αἱ τυραννίδες πεποιηκυῖαι, χαλεπὴν ἐργάσωνται τὴν μεταβολὴν,
καὶ μὴ δύνωνται μήτε ἐλευθεριάζειν, μήτε πρὸς δημοκρατίαν ἀναβλέπειν, ὥσπερ οἱ ἐκ
σκότους ἐς ἀθρόον φῶς βλέψαντες. ὅθεν φημὶ δεῖν τὸν μὲν βιτέλλιον, ἐξωθεῖν τῶν πραγμά-
των. καὶ ὡς τάχιστά τε, καὶ ἄριστα τοῦτ᾽ ἔσται, γιγνέσθω. δοκεῖ δέ μοι παρασκευάζεσθαι μὲν ὡς
πολεμήσοντα, πόλεμον δὲ αὐτῷ μὴ προκηρύττειν, ἀλλὰ τιμωρίαν, εἰ μὴ μεθείη τῆς ἀρχῆς.
κἂν ἕλῃς αὐτὸν, τουτὶ δ᾽ ὑπάρξειν ἡγοῦμαί σοι μὴ πονήσαντι, δίδου ῥωμαίοις αἵρεσιν τῆς
αὐτῶν πολιτείας· κἂν μὲν αἱρῶνται δημοκρατίαν, ξυγχώρει. τουτὶ γάρ σοι πολλῶν μὲν
τυραννίδων, πολλῶν δὲ ὀλυμπιάδων μεῖζον· καὶ πανταχοῦ μὲν γεγράψῃ τῆς πόλεως, παντα-
χοῦ δὲ ἑστήξεις χαλκοῦς, ἡμῖν δὲ ἀφορμὰς παραδώσεις λόγων, αἷς οὔτε ἁρμόδιος, οὔτε ἀριστο-
γείτων παραβεβλήσεταί τις. εἰ δὲ μοναρχίαν προσδέχοιντο, τίνι λοιπὸν, ἀλλ᾽ ἢ σοὶ ψηφί-
σασθαι τὴν ἀρχὴν πάντας; ἃ γὰρ ἔχων ἤδη τῷ κοινῷ παρέξεις, σοὶ δήπου μᾶλλον, ἢ ἑτέρῳ δώ-
σουσι. σιωπὴ μετὰ δὴ τοῖς τούτοις ἐγένετο, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως ἀγῶνα ἐπεδήλου τῆς γνώ-
μης, ἐπειδὴ πάλαι ὥσπερ αὐτοκράτωρ χρηματίζων τε, καὶ πράττων, ἀπάγεσθαι ἐδόκει τῆς
βουλῆς ταύτης. καὶ ὁ ἀπολλώνιος, δοκεῖτέ μοι εἶπεν ἁμαρτάνειν, ἀναλύοντες βασιλέα τῶν
πραγμάτων ἤδη βεβουλευμένον, ἐς ἀδολεσχίαν καθισταμένοι μειρακιώδη, καὶ ἀργοτέραν
τοῦ καιροῦ. εἰ μὲν κεκτημένῳ δύναμιν καθάπερ οὗτος, καὶ βουλευομένῳ τί δρῴη ἂν τοὺς ἀν-
» θρώπους, ξυνεβουλεύετε τῶν τοιούτων ἐγίγνεσθε, προὔβαινεν ἂν ὁ λόγος ὑμῖν. αἱ γὰρ φιλόσοφοι
» γνῶμαι, τοὺς φιλοσόφους τῶν ἀκροατῶν διορθοῦνται. ἀνδρὶ δὲ ξυμβουλεύοντας ὑπάτῳ, καὶ
» ἄρχειν ἐθισμένῳ, καὶ ᾧ ἕτοιμον ἐπειδὰν ἐκπέσῃ τῆς ἀρχῆς ἀπολωλέναι, τί δεῖ ἐπι-
» πλήττειν, εἰ μὴ διωθεῖται τὰ παρὰ τῆς τύχης, ἀλλὰ δέχεται μὲν αὐτὰ ἥκοντα, βουλεύεται
» δὲ ὅπως χρήσεται σωφρόνως, ὡς ἔχει. ὥσπερ οὖν, εἰ ἀθλητὴν ὁρῶντες εὐψυχίᾳ τε κατεσκευα-
» σμένον, καὶ μήκει, καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ σώματος εὐφυᾶ, ἐς ὀλυμπίαν βαδίζοντα δι᾽ ἀρκαδίας
» ὁδὸν προσελθόντες, τῶν μὲν ἀντιπάλων, ἐρρώννυμεν, ἐκελεύομεν δὲ αὐτὸν, ἐπειδὰν νικήσῃ
» τὰ ὀλύμπια, μὴ κηρύττεσθαι τῆς νίκης, μηδὲ ὑπέχειν τὴν κεφαλὴν τῷ κοτίνῳ, ληρεῖν ἂν ἐδό-
» ξαμεν, ἢ παίζειν ἐς τοὺς ἑτέρων πόνους. οὕτως ἀθυμοῦμενοι τὸν ἄνδρα, καὶ ὁπόσαι μὲν αἰχμαὶ
» περὶ αὐτὸν, ὁπόσος δὲ χαλκὸς ἀστράπτει, πλῆθος δὲ ἵππων ὅσον, αὐτὸν δὲ ὡς γενναῖός τε,
» καὶ σώφρων, καὶ πρέπων κατασχεῖν ἃ διανοεῖται, πέμπωμεν ἐφ᾽ ἃ ὥρμηται, αἴσια μὲν φθεγ-
» γόμενοι πρὸς αὐτὸν, εὐφημότερα δὲ τούτων παραινοῦντες· οὔτε γὰρ ἐκεῖνο ἐνθυμηθῆτε, ὅτι
δυοῖν παίδοιν πατήρ ἐστιν, οἳ στρατοπέδων ἤδη ἄρχουσιν, οἷς εἰ μὴ παραδώσει τὴν ἀρχὴν,
ἐχθίστοις χρήσεται· καὶ τί λοιπὸν, ἀλλ᾽ ἢ ἐκπεπολεμῶσθαι πρὸς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον; τὴν δὲ ἀρχὴν
ὑποδεξάμενος, θεραπεύσεται μὲν ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ παίδων, στηρίξεται δὲ ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ
οἱ παῖδες· δορυφόροις δὲ αὐτοῖς χρήσεται, μὰ δί᾽ οὐ μεμισθωμένοις, οὐδ᾽ ἠναγκασμένοις, οὐδὲ
πλαττομένοις εὔνουν πρόσωπον, ἀλλ᾽ ἐπιτηδειοτάτοις, καὶ φιλτάτοις. ἐμοὶ πολιτεία μὲν οὐδε-
μία μέλει, ζῶ γὰρ ὑπὸ τοῖς θεοῖς· τὴν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀγέλην, οὐκ ἀξιῶ φθείρεσθαι, χήτει βουκό-
» λου δικαίου τε, καὶ σώφρονος. ὥσπερ γὰρ εἷς ἀρετῇ προὔχων, μεθίστησι τὴν δημοκρατίαν ἐς
» τὸ ἑνὸς ἀνδρὸς τοῦ ἀρίστου τὴν ἀρχὴν φαίνεσθαι, οὕτως ἡ ἑνὸς ἀρχὴ, πάντα ἐς τὸ ξυμφέρον
» τοῦ κοινοῦ προορῶσα. σὺ δὲ εὐφράτα; δίων δὲ; ἐγὼ δέ; ἀλλ᾽ ὅμως οὐδεὶς ὑμῶν ἐπεπλήττε
τοῦτο, οὐδ᾽ ἡγεῖται δεινοὺς, εἰ φιλοσόφων ἀνδρῶν μυρίας ἤδη καθελόντων τυραννίδας,
ἀπελείφθημεν ἡμεῖς, τοῦ δόξαι ὑπὲρ ἐλευθερίας τι πράττειν. καίτοι τό γε ἐπ᾽ ἐμοὶ, καὶ
παρατεταγμένον ἐς νέρωνα, πολλὰ μὲν καὶ ἰδίᾳ διαλεχθεὶς, τὸν ὠμότατον τιγελλῖνον ἐπὶ
ψόγοις ἀκούοντα. ἃ δὲ περὶ τὰ ἑσπέρια τῶν χωρίων ὠφέλουν βίνδικα, νέρωνι δή που ἐπε-
τείχιζον. ἀλλ᾽ οὔτε ἐμαυτὸν διὰ ταῦτα φήσω καθῃρηκέναι τὸν τύραννον, οὔτε ὑμᾶς. ἐπεὶ
» μὴ ταῦτ᾽ ἐπράττετε, μαλακωτέρους ἡγήσομαι τοῦ φιλοσοφίᾳ προσήκοντος. ἀνδρὶ μὲν
» οὖν φιλοσόφῳ, τὸ ἑαυτῷ δοκοῦν ἐλθὸν εἰρήσεται. ποιήσεται δὲ, ἅμα λόγου τοῦ μή τι ἀνόητον.

» ἢ μανικῶς

ἢ μανικῶς εἰπεῖν ὑπὲρ τῷ ἐνθυμουμένῳ καταλῦσαι τύραννον, δεῖ πρῶτον μὲν βουλεύσασθαι πλείονος, ἵν' ἐξ ἀφανοῦς προσβαίης τοῖς πράγμασιν· εἶτ' ἐπιτηδείου σχήματος, ἐς ὃ μὴ παρανομεῖν δοκεῖν· εἰ γὰρ ἐπ' αὐτὸν, ὃς ἀπέφηνέ σε στρατηγὸν, καὶ ᾧ τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τε, καὶ πράξειν ὤμοσας, μέλλεις χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις, ἀπολογίας δεῖ που τοῖς θεοῖς δεῖ πρότερον, ὡς ξυνωμοσίαν ἐπιορκοῦντα. φίλων τε δεῖ πλειόνων· οὐ γὰρ ἀχαριστήσεις γε, οὐδὲ ἀφάντους χρὴ τοιαῦτα πράττειν, καὶ χρημάτων ὡς πλείστων, ἵν' ὑποποιοίμεθα τὰς δυνάμεις, καὶ ταῦτα ἐπιθέμενος ἀνθρώπῳ, τὰ ἐν πάσῃ τῇ γῇ κεκτημένῳ. τελευτὴν δὲ ὁπόση περὶ ταῦτα, ὅσοι δὲ χρόνοι, καὶ ταῦτα μὲν ἐνδέχεσθαι ὅτι βούλεσθε· μὴ γὰρ ἐς ἔλεγχον ἴωμεν, ὧν ἐνεθυμήθημεν, ὡς εἰκὸς οὔτε· ἡ τύχη δὲ οὐδὲ ἀγωνιζομένῳ ξυνεβάλε. πρὸς δὲ ἐκεῖνο, τί ἐρεῖτε; εἰ γὰρ χθὲς ἄρχοντα, καὶ στεφανούμενον μὲν ὑπὸ τῶν πόλεων ἐν τοῖς δήμοις ἱεροῖς, χρηματίζοντα δὲ χαμερεστάτως τε, καὶ ἀφθόνως, τοῦτον καλοῦντε δημοσίᾳ κηρύττειν τήμερον, ὡς ἰδιώτης μὲν ἦν λοιπὸν, παραινοῦντο δὲ ἤδη τὴν ἀρχὴν ἄλλοι. ὥσπερ γὰρ ἐπιτελέσαι τὰ δεδογμένα, προθύμοις δορυφόροις, οἷς πιστεύων ταῦτ' ἐνεθυμήθη, παραστήσεται, οὕτω μεθιστάσθαι τῆς δοξάντων οἴκων, πολεμίῳ τῷ μετὰ ταῦτ' ἀπιστουμένῳ χρήσεται. ἀσμένως τοίνυν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐν τὴν ψυχὴν ἔφη τὴν ἐμὴν ᾤκεις, οὐκ ἂν οὕτως ἃ ἐνεθυμήθην ἀπήγγελας. ἕπομαι δή σοι. θεῖον γὰρ ἡγοῦμαι τὸ ἐκ σοῦ πᾶν. καὶ ὁπόσα χρὴ τὸν ἀγαθὸν βασιλέα πράττειν, δίδασκε. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, οὐ διδακτά μοι ἔφη ἐρωτᾷς. βασιλεία τε, μέγιστον μὲν τῶν κατ' ἀνθρώπους, ἀδίδακτον δέ. ὁπόσα δὲ οὖν μοι δοκεῖς πράττων, ὑγιῶς ἂν πρᾶξαι καὶ δὴ φράσω. Πλοῦτον ἡγοῦ, μὴ τὸν ἀποθετον· τί γὰρ ἂν βελτίων ἔτι τῆς ὁπόθεν δὴ ξυνενεχθείσης ψάμμου; μηδὲ τὸν φοιτῶντα παρ' ἀνθρώπων, οἳ τὰς ἐσφορὰς ὀλοφύρονται. κίβδηλος γὰρ ὁ χρυσὸς, καὶ μέλας, ἢν ἐκ δακρύων ἥκῃ. πλούτῳ δ' ἂν ἄριστα βασιλέων χρῷο, τοῖς μὲν δεομένοις ἐπαρκῶν, τοῖς δὲ πολλὰ κεκτημένοις, παρέχων ἀσφαλῆ τὸν πλοῦτον. τὸ ἐξεῖναί σοι πᾶν ὅ, τι βούλει, δεδιθι· σωφρονέστερον γὰρ αὐτῷ χρήσῃ. Μὴ τέμνε τῶν ἀσταχύων τοὺς ὑψηλούς τε, καὶ ὑπεραίροντας, ἄδικος γὰρ ὁ τοῦ Ἀριστοτέλους λόγος, ἀλλὰ τὸ δύσνουν ἐξαίρει μᾶλλον, ὥσπερ τὰς ἀκάνθας τῶν λητων. Καὶ φοβερὸς δόκει τοῖς νεώτερα πράττουσι, μὴ ἐν τῷ τιμωρεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ τιμωρήσεσθαι. Νόμος ὦ βασιλεῦ, καὶ σοῦ ἀρχέτω. σωφρονέστερον γὰρ νομοθετήσεις, ἢν μὴ ὑπερορᾷς τῶν νόμων. Θεοὺς θεράπευε μᾶλλον, ἢ πρότερον. μεγάλα μὲν παρ' αὐτῶν εἴληφας, ὑπὲρ μεγάλων δὲ εὔχῃ. Καὶ τὰ μὲν τῇ ἀρχῇ προσήκοντα, ὡς βασιλεὺς πρᾶττε· τὰ δὲ τῷ σώματι, ὡς ἰδιώτης. Περὶ δὲ κύβων, καὶ μέθης, καὶ ἐρώτων, καὶ τοῦ πρὸς ταῦτα διαβεβλῆσθαι, τί ἄν σοι παραινοίην, ὅν φασι μηδὲ ἐφ' ἡλικίας ταῦτα ἐπαινέσαι; Παῖδές εἰσί σοι βασιλεῦ δύο, καὶ γενναῖοι ὥς φασιν. ἄρχε τούτων μάλιστα. τὰ γὰρ ἐκείνοις ἁμαρτηθέντα, σὲ δή που διαβαλεῖ. ἔστω δέ σοι καὶ ἀπειλὴ πρὸς αὐτοὺς, ὡς οὐ παραδώσεις τὴν ἀρχὴν σφίσιν, ἢν μή που καλοί τε, καὶ ἀγαθοὶ μείνωσιν, ἵνα μὴ κληρονομίαν ἡγῶνται τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἀρετῆς ἄθλον. Τὰς δὲ ἐμπολιτευομένας ἡδονὰς τῇ Ῥώμῃ, πολλαὶ δὲ αὗται, δοκεῖ μοι ὦ βασιλεῦ, ξυμμέτρως παύειν. χαλεπὸν γὰρ μεταβαλεῖν δῆμον ἐς τὸ ἀθρόως σώφρον. ἀλλὰ δεῖ κατ' ὀλίγον ἐμποιεῖν ῥυθμὸν ταῖς γνώμαις, τὰ μὲν φανερῶς, τὰ δὲ, ἀφανῶς διορθούμενον. Ἀπελευθέρων τε, καὶ δούλων, οὓς ἡ ἀρχή σοι δίδωσιν, ἀφέλωμεν τῦφον, τοσούτῳ ταπεινότερον αὐτοὺς ἐθίζοντας φρονεῖν, ὅσῳ μείζονος δεσπότου εἰσί. Τί λοιπὸν, ἀλλ' ἢ περὶ τῶν ἡγεμόνων εἰπεῖν, οἳ ἐς τὰ ἔθνη φοιτῶσιν; οὐ περὶ ὧν αὐτὸς ἐκπέμψεις, ἀριστίνδην γάρ που τὰς ἀρχὰς δώσεις, ἀλλὰ περὶ τῶν κληρουμένων τὸ ἄρχειν. τούτων γὰρ, τοὺς μὲν προσφόρους τοῖς ἔθνεσιν, ἃ διειλήχασιν, ὡς ὁ κλῆρος, ἐκπέμπειν φημὶ δεῖν· ἑλληνίζοντας μὲν, ἑλλήνων ἄρχειν· ῥωμαΐζοντας δὲ, ὁμογλώττων, καὶ ξυμφώνων. ὅθεν δὴ ταῦτ' ἐνεθυμήθην, λέξω. κατὰ τοὺς χρόνους, οὓς ἐν Πελοποννήσῳ διῃτώμην, ἡγεῖτο τῆς Ἑλλάδος ἄνθρωπος οὐκ εἰδὼς τὰ Ἑλλήνων, καὶ οὐδὲ οἱ Ἕλληνές τι ἐκείνου ξυνίεσαν. ἐσφάλλετο οὖν, καὶ ἐσφάλη τὰ πλεῖστα. οἱ γὰρ ξυνεδροί τε, καὶ κοινωνοὶ τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις γνώμης, ἐκαπήλευον τὰς δίκας, διαλαβόντες τὸν ἡγεμόνα, ὥσπερ ἀνδράποδον. Ταῦτά μοι βασιλεῦ, παρέστη τήμερον. εἰ δὲ καὶ ἕτερόν τι ἐς νοῦν ἔλθοι, πάλιν ξυμβουλευσόμεθα. νυνὶ δὲ τὰ προσήκοντα τῇ ἀρχῇ πρᾶττε, μὴ ἀργότερος τοῖς ὑπηκόοις δόξῃς. Ὁ δὲ Εὐφράτης, τοῖς μὲν δεδογμένοις ξυγχωρῶ, ἔφη. τί γὰρ ἂν πλέον μετὰ διδασκάλων πράττοιμι; φιλοσοφίαν δὲ ὦ βασιλεῦ, τὴν γὰρ λοιπὸν προσειρήσεται, τὴν μὲν κατὰ φύσιν, ἐπαίνει, καὶ ἀσπάζου· τὴν δὲ θεοκλυτεῖν φάσκουσαν, παραιτοῦ. καταψευδόμενοι γὰρ τοῦ θείου, πολλὰ, καὶ ἀνόητα ἡμᾶς ἐπαίρουσι. Ταυτὶ μὲν πρὸς Ἀπολλώνιον αὐτῷ ἐλέγετο. ὁ δὲ, οὐδὲν ἐπιστραφεὶς, ἀπῄει μετὰ τῶν ἑαυτοῦ γνωρίμων, διακρούσας τὴν σπουδήν. βουλομένου δὲ τοῦ Εὐφράτου θρασύτερόν τι περὶ αὐτοῦ λέγειν, ξυνῆκεν ὁ βασιλεὺς. καὶ διακρουόμενος αὐτὸν, ἐκάλει τε ἔφη τοὺς δεομένους τῆς ἀρχῆς, καὶ εἰσ-

λαβέτω ἡ βουλὴ τὸ ἑαυτῆς σχῆμα. οὕτω μὲν δὴ ὁ Εὐφράτης ἤχθετο, διαβάλλων ἑαυτόν. καὶ βάσκανός τε γὰρ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑβριστὴς ἔδοξε, καὶ τοὺς λόγους τοὺς ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας, οὐχ ὡς ἐγίγνωσκεν εἰρηκὼς, ἀλλ' ἐς ἀντιλογίαν τοῦ Ἀπολλωνίου, δι' ἃ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνῳ ἐδόκει. οὐ μὴν ἀπέρριπτεν αὐτὸν, οὐδὲ ἐπεδήλου τι ὀργῆς πρὸς ταῦτα. καὶ τὸν Δίωνα οὐκ ἐπῄνει μὲν ξυναράμενον αὐτῷ τῆς γνώμης, οὐ μὴν ἐπαύσατο ἀγαπῶν. ἐπίχαρίς τε γὰρ τὰς διαλέξεις ἐδόκει, καὶ τὰς ἔριδας παρῃτεῖτο, ὥραν τε ἐπέφαινε τοῖς λόγοις, οἷα τοῦ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἀτμοῦ ἐκπνέοι. προσῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ἀποσχεδιάζειν ἄριστα ἀνθρώπων. τὸν δὲ Ἀπολλώνιον ὁ βασιλεὺς οὐκ ἠγάπα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπέκειτο αὐτῷ διιόντι μὲν τὰ ἀρχαῖα, διηγουμένῳ δὲ τὸν Ἰνδὸν Φραώτην, ποταμούς τε ἀναγράφοντι, καὶ θηρία, ἃ ἡ Ἰνδικὴ οἰκεῖται, προλέγοντι δὲ καὶ ὁπόσα οἱ θεοὶ περὶ τῆς ἀρχῆς ἔφαινον. ἐξελαύνων δὲ τῆς Αἰγύπτου ξυμφωνησαμένης τε, καὶ νεαζούσης, κοινωνὸν μὲν τῆς ὁδοῦ τὸν Ἀπολλώνιον ἐποιεῖτο. τῷ δὲ οὐκ ἐδόκει ταῦτα. Αἴγυπτόν τε γὰρ ὁπόση ἐστὶν, οὔπω ἑωρακέναι, τοῖς τε Γυμνοῖς οὔπω ἀφῖχθαι ἐς λόγους, μάλα ἐσπουδακὼς σοφίᾳ Ἰνδικῇ ἀντικεῖσθαι Αἰγυπτίαν. οὐδὲ Νείλου ἔφη ἐπιεῖν, ὅθεν ἄρχεται. ξυνεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐπ' Αἰθιοπίαν στέλλεται, ἐμοῦ δὲ ἔφη οὐ μεμνήσῃ; νὴ Δί' εἶπεν, ἢν βασιλεὺς ἀγαθὸς μένῃς, καὶ σεαυτοῦ μνημονεύῃς. μετὰ ταῦτα θύσας ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἱερῷ, δωρεὰς ἐπήγγελλεν αὐτῷ δημοσίᾳ. ὁ δὲ ὥσπερ αἰτήσων, τίνας δὲ εἶπεν ὦ βασιλεῦ δωρεὰς δώσεις; δέκα ἔφη νῦν, ἀφικομένῳ δὲ ἐς τὴν Ῥώμην, τὰ μὰ πάντα. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, οὐκοῦν ἔφη φείδεσθαί με χρὴ τῶν σῶν ὡς ἐμῶν, καὶ μὴ ἀναλοῦν αὐτὰ νῦν, ἀποκεισόμενά μοι ἀθρόα. ἀλλ' ἐπιμελήθητι τούτων ὦ βασιλεῦ μᾶλλον. ἐοίκασι γὰρ δεομένοις. ἐδείκνυ δὲ ἅμα τοὺς περὶ τὸν Εὐφράτην. ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς, ἐκέλευσεν αἰτεῖν θαρροῦντας. ἀνερυθριάσας δὲ ὁ Δίων, διάλλαξόν με ὦ βασιλεῦ εἶπε πρὸς Ἀπολλώνιον τὸν διδάσκαλον, ὑπὲρ ὧν ἀντιλέγειν αὐτῷ ἔδοξα, μήπω πρότερον ἀντειπὼν τῷ ἀνδρί. ἐπαινέσας οὖν ὁ βασιλεὺς, χθὲς ἔφη τοῦτο ἐγὼ ᾐτήθην, καὶ ὑπάρχει. ἀλλ' αἴτει ὑπὲρ δωρεᾶς. καὶ ὁ Δίων, Λασθένης ἔφη, ἐστὶ μὲν ἐξ Ἀπαμείας τῆς ἐν τῷ Βιθυνῷ ἔθνει, ξυμφιλοσοφῶν δέ μοι, καὶ χλαμύδος ἠράσθη, καὶ στρατιώτου βίου. τουτονὶ ἐπειδὴ τρίβωνος πάλιν ἐρᾶν φασιν, ἄνες τῆς στρατείας. δεῖται δὲ ὁ αὐτὸς ταῦτα. χαριεῖ δὲ ἐμοὶ μὲν ἀποφῆναι αὐτὸν ἄνδρα ἀγαθὸν, ἐκείνῳ δὲ ζῆν ὡς βούλεται. ἀνείσθω ἔφη. δίδωμι δὲ αὐτῷ καὶ τὰ τῶν ἐστρατευμένων, ἐπειδὴ σοφίας ἐρᾷ, καὶ σοῦ. μετὰ τοῦτον ἐς τὸν Εὐφράτην ἐπεστράφη. τῷ δὲ ἐπιστολὴ ξυνετέτακτο, περὶ ὧν ᾔτει. τὴν μὲν δὴ ἐπιστολὴν ὤρεγεν, ὡς ἀναγνωσομένῳ καθ' ἑαυτόν. βουληθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς παραδοῦναί τινα Ἀπολλωνίῳ κατ' αὐτοῦ λόγον, ἀνέγνω δημοσίᾳ πᾶσαν. αἰτῶν δὲ ἐφαίνετο, τὰ μὲν ἑαυτῷ, τὰ δὲ ἑτέροις. καὶ τῶν δωρεῶν, αἱ μὲν, χρημάτων ἦσαν. αἱ δὲ, ὑπὲρ χρημάτων. γελάσας οὖν ὁ Ἀπολλώνιος, εἶτα ὑπὲρ δημοκρατίας ἔσῃ ξυμβουλεύσας, τοσαῦτα μέλλων αἰτήσειν βασιλέα; τὰ μὲν δὴ τῆς διαφορᾶς, ἣ Ἀπολλωνίῳ τε, καὶ Εὐφράτῃ ἐγένετο, τοιάδε εὗρον. ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως, κατεθρύπτοντο ἀλλήλων ἐς τὸ φανερόν. ὁ μὲν Εὐφράτης, ξὺν ὀργῇ τε, καὶ λοιδορίαις. ὁ δ' αὖ φιλοσόφως, καὶ ξὺν ἐλέγχῳ μᾶλλον. ὁπόσα μὲν δὴ Εὐφράτου κατηγόρησεν ὡς παρὰ τὸν τρόπον φιλοσοφίᾳ πράττοντος, ἔξεστιν Ἀπολλωνίου μαθεῖν ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῶν. πλείους γάρ. ἐμοὶ δὲ ἀφεκτέα τοῦ ἀνδρός. οὐ γὰρ ἐκεῖνον διαβάλλειν πρόθεμαι, ἀλλὰ παραδοῦναι τὸν Ἀπολλωνίου βίον τοῖς μήπω εἰδόσι. τὸ μέντοι περὶ τοῦ ξύλου λεγόμενον, λέγεται δὲ ἐπανατείνασθαι μὲν αὐτὸν διαλεγομένῳ τῷ Ἀπολλωνίῳ, μὴ καθικέσθαι δὲ, οἱ μὲν πολλοὶ, δεινότητι τοῦ πεπληξομένου προσγράφουσιν, ἐγὼ δὲ λογισμῷ τοῦ πλήξοντος, δι' ὃν ἐγένετο κρείττων ὀργῆς νενικηκυίας ἤδη. ἡ δὲ τοῦ Δίωνος φιλοσοφία, ῥητορικωτέρα τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐφαίνετο, καὶ ἐς τὸ εὐφραῖνον καθεστηκυῖα μᾶλλον. ὅθεν διορθούμενος αὐτὸν φησιν, αὐλῷ, καὶ λύρᾳ μᾶλλον, ἢ λόγῳ θέλγε. καὶ πολλαχοῦ τῶν πρὸς Δίωνα ἐπιστολῶν, ἐπιπλήττει τῇ δημαγωγίᾳ ταύτῃ. τὸν δὲ μὴ ἀφικέσθαι αὖθις παρὰ τὸν βασιλέα, ἔτι δὲ μὴ ξυγγενέσθαι οἱ μετὰ τὴν Αἴγυπτον, καίτοι καλοῦντι, καὶ πλεῖστα ὑπὲρ τούτων γράφοντι, ὁπόθεν ξυνέβη, δηλῶσαι βούλομαι. Νέρων ἐλευθέραν ἀφῆκε τὴν Ἑλλάδα, σωφρονέστερόν τι ἑαυτοῦ γνούς. καὶ ἐπανῆλθον αἱ πόλεις ἐς ἤθη δωρικά, καὶ ἀττικά. πάντα τε ἀνέβιω ξὺν ὁμονοίᾳ τῶν πόλεων, ὃ μηδὲ πάλαι ἡ Ἑλλὰς εἶχεν. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀφικόμενος, ἀφείλετο αὐτὴν τοῦτο, στάσεις προβαλλόμενος, καὶ ἄλλα οὔπω τῆς ἐπὶ τοσόνδε ὀργῆς. ταῦτ' οὖν οὐ μόνον τοῖς παθοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλωνίῳ πικρότερα τοῦ τῆς βασιλείας ἤθους ἔδοξεν. ὅθεν ἐπέστειλε τῷ βασιλεῖ ὧδε.

Ἀπολλώνιος Οὐεσπασιανῷ βασιλεῖ χαίρειν. Ἐδουλώσω τὴν Ἑλλάδα ὥς φασι, καὶ πλέον μὲν οὐδέν τι ἔχεις ἐξ ἐλευθέρου. λέλυκας δὲ ἔλαττον ἔχων ὀνείρατος· εἴρων γὰρ ἔχων αὐτὸν, παρῃτήσω τό. ἔρρωσο.

ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ.

Διαβεβλημένος οὕτω πρὸς Ἕλληνας, ὡς δουλοῦσθαι αὐτοὺς ἐλευθέρους ὄντας, τί ἐμοῦ ξυνόντος δέῃ; ἔρρωσο.

ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ.

Νέρων τοὺς Ἕλληνας παίζων, ἠλευθέρωσε· σὺ δὲ αὐτοὺς σπουδάζων, ἐδουλώσω. ἔρρωσο.

Τὰ μὲν δὴ διαβάλλοντα οὐεσπασιανὸν ἀπολλωνίῳ, τοιάδε ἐγένετο. ἀκούσας δὲ αὐτὸν εὖ διατιθέμενον τὴν μετὰ ταῦτα ἀρχὴν πᾶσαν, οὐκ ἀφανὴς ἦν χαίρων, καὶ ἡγούμενος ἑαυτῷ τι ἀγαθὸν πράττεσθαι. θαυμάσιον ἀπολλωνίου κἀκεῖνο ἐν αἰγύπτῳ ἔδοξε. λέοντα ἥμερον ἀπὸ ῥυτῆρος ἦγέ τις, ὥσπερ κύνα· ὁ δὲ, οὐ μόνον τὸν ἄγοντα ἤκαλλεν, ἀλλὰ καὶ ὅστις προσέλθοι. καὶ ἤγειρε μὲν πολλαχοῦ τῶν πόλεων, παρῄει δὲ καὶ ἐς τὰ ἱερὰ, ὑπὸ τοῦ καθαρὸς εἶναι· οὐ γὰρ τὸ τῶν θυομένων αἷμα ἀνελιχμᾶτο, οὐδ' ἐπὶ τὰ δερόμενά τε, καὶ κρεανομούμενα τῶν ἱερείων ᾔει, ἀλλὰ μελιττούταις διῄγετο, καὶ ἄρτοις, καὶ τραγήμασι, καὶ κρέασιν ἑφθοῖς. ἐντυχεῖν δὲ ἦν αὐτῷ καὶ οἶνον πίνοντι, μὴ μεθισταμένῳ τοῦ ἤθους. προσελθὼν δὲ τῷ ἀπολλωνίῳ καθημένῳ ἐς τὸ ἱερὸν, τοῖς τε γόνασιν αὐτοῦ προσεκνυζᾶτο, καὶ ἐλιπάρει παρὰ πάντας ἀνθρώπους, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ ᾤοντο, μισθοῦ ἕνεκα· ὁ δ' ἀπολλώνιος, δεῖταί μου ἔφη ὁ λέων ἀναδιδάξαι ὑμᾶς ὅτου ἀνθρώπου ψυχὴν ἔχει. ἔστι γὰρ ἄμασις οὗτος ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου, περὶ τὸν σαΐτην νομόν. ἐπεὶ δ' ἤκουσεν ὁ λέων ταῦτα, ἀνεβρυχήσατο ἐλεεινὸν, καὶ θρηνῶδες, καὶ ὀλοφυράμενος, ξυνοκλάσας δάκρυα, καὶ ἱεὶς αὐτά· καταψῶν οὖν αὐτὸν ὁ ἀπολλώνιος, δοκεῖ ἔφη πέμπειν τὸν λέοντα ἐς λεοντόπολιν, ἀνακεισόμενον τῷ ἱερῷ. βασιλέα γὰρ ἐς τὸ βασιλικώτατον τῶν θηρίων μεταβάλλοντα, οὐκ ἀξιῶ ἀγείρειν, καθάπερ τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀνθρώπων. ἐντεῦθεν οἱ ἱερεῖς ξυνελθόντες, ἔθυσαν τῷ ἀμάσιδι. καὶ κοσμήσαντες τὸ θηρίον στρεπτῷ, καὶ ταινίαις, παρέπεμπον ἐς τὴν αἴγυπτον αὐλοῦντες, καὶ ὑμνοῦντες, καὶ ἐπᾴδοντες ᾠδὰς ἐπ' αὐτῷ. ἱκανῶς δ' ἔχων περὶ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἐστέλλετο ἐς αἴγυπτόν τε, καὶ αἰθιοπίαν, ἐς ξυνουσίαν τῶν γυμνῶν. τὸν μὲν δὴ μένιππον, ἐπειδὴ τῶν διαλεγομένων ἤδη ἐτύγχανε, καὶ παρρησίᾳ χρῆσθαι δεινὸς ἦν, κατέλιπεν αὐτόθι ἔφορον τῷ εὐφράτῃ· καὶ τὸν διοσκουρίδην ἰδὼν οὐκ ἐρρωμένως πρὸς τὴν ἀποδημίαν διακείμενον, παρῃτήσατο τῆς ὁδοῦ. τοὺς δὲ λοιποὺς ξυναγαγὼν, μετὰ γὰρ τοὺς ἀπολιπόντας αὐτὸν περὶ τὴν ἀρικίαν, προσεγένοντο πλείους ἕτεροι, διῆλθε πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς ἀποδημίας· ἐνθένδε ἀρξάμενος· ὀλυμπικῆς προρρήσεως, ἔφη, δέομαι πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες. ὀλυμπικὴ δὲ πρόρρησις ἡ τοιάδε εἴη ἄν· ἠλεῖοι τοὺς ἀθλητὰς, ἐπειδὰν ἥκῃ ὀλύμπια, γυμνάζουσιν ἡμερῶν τριάκοντα ἐν αὐτῇ τῇ ἤλιδι. καὶ ξυναγαγόντες αὐτοὺς, ὁ μὲν δελφὸς, ὅτε πύθια, ὁ δὲ κορίνθιος, ὅτε ἴσθμια, ἴτε φασὶν ἐς τὸ στάδιον, καὶ γίγνεσθε ἄνδρες, οἷοι νικᾶν. ἠλεῖοι δ' ἐπειδὰν ἴωσιν ἐς ὀλυμπίαν, διαλέγονται πρὸς τοὺς ἀθλητὰς ὧδε· εἰ πεπόνηται ὑμῖν ἐπαξίως τοῦ ἐς ὀλυμπίαν ἐλθεῖν, καὶ μηδὲν ῥᾴθυμον, μηδ' ἀγεννὲς εἴργασθε, ἴτε θαρροῦντες. οἷς δὲ μὴ ὧδε ἤσκηται, χωρεῖτε οἷ βούλεσθε. ξυνῆκαν οἱ ὁμιληταὶ τοῦ λόγου, καὶ κατέμειναν ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι παρὰ τῷ μενίππῳ. οἱ δὲ λοιποὶ, δέκα οἶμαι ὄντες, εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς, καὶ οἷον ἐμβατήρια θύσαντες πλοῦ, ἐχώρουν εὐθὺ πυραμίδων, ἐφ' ἱκαμήλων ὀχούμενοι, δεξιὸν θέμενοι τὸν νεῖλον. πολλαχοῦ δὲ διεπόρθμευεν αὐτοὺς ὁ ποταμὸς ὑπὲρ ἱστορίας τῶν ἐν αὐτῷ πάντων. οὔτε γὰρ πόλιν, οὔτε ἱερὸν, οὔθ' ὁπόσα τεμένη κατ' αἴγυπτον, ἄλλο τύπον, ἀφ' ὧν οὐ παρῆλθον, ἀλλ' ἱερούς τινας ἀεὶ λόγους διδασκόμενοί τε, καὶ διδάσκοντες. καὶ ἡ ναῦς, ἣν ἐμβαίη ἀπολλώνιος, ἐῴκει θεωρίδι. ἰῶνα

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ·

Αἰθιοπία δὲ, τῆς μὲν ὑφ' ἡλίῳ πάσης, ἐπέχει τὸ ἑσπέριον κέρας, ὥσπερ Ἰνδοὶ τὸ πρὸς ἕω, κατὰ Μερόην δ' Αἰγύπτῳ ξυνάπτουσα, καίτοι καὶ τῆς ἀμαρτύρου Λιβύης ἐπελθοῦσα, τελευτᾷ ἐς θάλατταν, ἣν ὠκεανὸν οἱ ποιηταὶ καλοῦσι, τὸ περὶ γῆν ἅπαν ὧδε ἐπονομάζοντες. ποταμὸν δὲ Νεῖλον Αἰγύπτῳ δίδωσιν, ὃς ἐκ Καταδούπων ἀρχόμενος, ἣν ἐπικλύζει πᾶσαν Αἴγυπτον, ἐπ' Αἰθιόπων ἄγει. μέγεθος μὲν οὖν οὐκ ἀξία παραβεβλῆσθαι πρὸς Ἰνδοὺς ἥδε ἡ χώρα, ὅτι μηδ' ἄλλη μηδεμία, ὁπόσαι κατ' ἀνθρώπους ὀνομασταὶ ἤπειροι. εἰ δὲ καὶ πᾶσαν Αἴγυπτον Αἰθιοπίᾳ ξυμβάλοιμεν, τουτὶ δὲ ἡγώμεθα καὶ τὸν ποταμὸν πράττειν, οὔπω ξύμμετρον πρὸς τὴν Ἰνδῶν ἄμφω, τοσαύτη ξυντεθεῖσα. ποταμοὶ δὲ ἀμφοῖν ὅμοιοι, λογιζομένῳ τὰ Ἰνδοῦ τε, καὶ Νείλου. ἐπαίνουσί τε γὰρ τὰς ἠπείρους ἐν ὥρᾳ ἔτους, ὁπότε ἡ γῆ δεῖται ὕδατος. ποταμῶν τε τῇ ἐχούσῃ μόνοι τὸν κροκόδειλον, καὶ τὸν ἵππον λέγοι τις. ὀργίων τε ἐπ' αὐτοῖς ἴσοι. πολλὰ δὲ τῷ Ἰνδῷ, καὶ Νείλῳ ἐπιθειάζεται. τῇ δὲ ὁμοιότητι τῶν ἠπείρων, πιστοῦνται μὲν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἀρώματα, πιστοῦνται δὲ καὶ οἱ λέοντες, καὶ ὁ ἐλέφας, ἐν ἑκατέρᾳ ἁλισκόμενός τε, καὶ δουλεύων. βόσκουσι δὲ καὶ θηρία, ἃ μὴ ἑτέρωθι. καὶ ἀνθρώπους μέλανας, ὃ μὴ ἄλλαι ἤπειροι. Πυγμαίων τε ἐν αὐταῖς ἔθνη, καὶ ὑλακτούντων ἄλλο ἄλλῃ. καὶ ἄλλα δὲ θαυμαστά. γρῦπες δὲ Ἰνδῶν, καὶ μύρμηκες Αἰθιόπων, εἰ καὶ ἀνόμοιοι τὴν ἰδέαν εἰσὶν, ἀλλ' ὅμοιά γε ὥς φασι βούλονται. χρυσοῦ γὰρ φύλακες ἐν ἑκατέρᾳ ᾄδονται, τὸ χρυσόγεων τῶν ἠπείρων ἀσπαζόμενοι. ἀλλὰ μὴ πλείω ὑπὲρ τούτων. ὁ δὲ λόγος ἐς τὸ ἑαυτοῦ ἴτω, καὶ ἐχώμεθα τοῦ ἀνδρός. ἀφικόμενος γὰρ ἐς τὰ Αἰθιόπων τε, καὶ Αἰγυπτίων ὅρια, Συκάμινον δὲ αὐτὰ ὀνομάζουσι, χρυσῷ τε ἀσήμῳ ἐνέτυχε, καὶ λίνῳ, καὶ ἐλέφαντι, καὶ ῥίζαις, καὶ μύρῳ, καὶ ἀρώμασιν. ἔκειτο δὲ πάντα ἀφύλακτα ἐν ὁδῷ σχιστῇ. καὶ ὅ, τι βούλεται ταῦτα, ἐγὼ δηλώσω. νομίζεται γὰρ καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι. ἀγορὰν Αἰθίοπες ἀπάγουσιν, ὧν Αἰθιοπία δίδωσιν. οἱ δ' ἀνελόμενοι πάντα, ξυμφέρουσιν ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον ἀγορὰν Αἰγυπτίαν, ἴσου ἀξίαν ὠνούμενοι τῶν αὐτῶν ὄντων, τὰ οὐκ ὄντα. οἱ δὲ τὰ ὅρια τῶν ἠπείρων οἰκοῦντες, οὔπω μέλανες, ἀλλὰ ὁμόφυλοι τὸ χρῶμα. μελαίνονται γὰρ οἱ μὲν, ἧττον Αἰθιόπων. οἱ δὲ, μᾶλλον Αἰγυπτίων. ξυνεὶς οὖν ὁ Ἀπολλώνιος τῶν τῆς ἀγορᾶς ἠθῶν, οἱ δὲ χρηστοὶ ἔφη Ἕλληνες, ἢν μὴ ὀβολὸς ὀβολὸν τέκῃ, καὶ τὰ ὤνια αὐτοῖς ἐπιτιμήσωσι καπηλεύοντες, ἢ καθειργνύντες, οὔ φασι ζῆν. ἀλλ' ὁ μὲν, θυγατέρα σκηπτόμενος ἐν ὥρᾳ γάμου. ὁ δὲ υἱὸν ἤδη τελοῦντα ἐς ἄνδρας. ὁ δὲ ἔρανον πληρῶσαι. ὁ δ' ὡς οἰκοδομεῖν οἰκίαν. ὁ δὲ, ὡς αἰσχύνοιτο χρηματιστὴς ἥττων τοῦ πατρὸς δόξαι. καλῶς δ' ἂν εἶχεν, ἵν' ὁ πλοῦτος ἄτιμος ἐπράττετο, ἰσότης τε ἤνθει, μέλας δ' ἀπέκειτο σίδηρος ὁμονοούντων ἀνθρώπων, καὶ ἡ γῆ πᾶσα ἐδόκει μία. τοιαῦτα διαλεγόμενος, καὶ ξυμβάλλων τὰς διαλέξεις, ὥσπερ εἰώθει, πρὸς τοὺς καιροὺς, ἐχώρει ἐς Μέμνονος. ἡγεῖτο δ' αὐτῷ μειράκιον Αἰγύπτιον, ὑπὲρ οὗ τάδε ἀναγράφει Δάμις. Τιμασίων μὲν τῷ μειρακίῳ τούτῳ ὄνομα ἦν. ἐφήβευε δ' ἄρτι ἐπὶ πατρί, καὶ τὴν ὥραν ἔτι ἔρρωτο. σωφρονοῦντι δὲ αὐτῷ, μητρυιὰ ἐρῶσα ἐνέκειτο, καὶ χαλεπὸν τὸν πατέρα ἐποίει, ξυντιθεῖσα μὲν οὐδὲν, ὥσπερ ἡ Φαίδρα, διαβάλλουσα δ' αὐτὸν ὡς θῆλυν, καὶ ἐρασταῖς μᾶλλον ἢ γυναιξὶ χαίροντα. ὁ δ' ἐκλιπὼν Ναύκρατιν, ἐκεῖ γὰρ ταῦτα ἐγίγνετο, περὶ Μέμφιν διῃτᾶτο. καὶ ναῦν δὲ ἤδη ἀκάτιον ἐκέκτητο, καὶ ἐναυκλήρει ἐν τῷ Νείλῳ. ἰδὼν οὖν ἀναπλέοντα τὸν Ἀπολλώνιον, καταπλέων αὐτὸς, ξυνῆκεν ὡς ἀνδρῶν σοφῶν εἴη τὸ πλήρωμα, ξυμβαλλόμενος τοῖς τρίβωσι, καὶ τοῖς βιβλίοις, οἷς προσεσπούδαζον. καὶ ἱκέτευε προσδοῦναί οἱ τῆς πλάνης κοινωνίας, ἐρῶντι σοφίας. ὁ δ' Ἀπολλώνιος, σώφρων ὁ νεανίσκος ἔφη ὦ ἄνδρες, καὶ ἀξιούσθω ὧν δεῖται. καὶ διῆλθε τὸν περὶ τῆς μητρυιᾶς λόγον πρὸς τοὺς ἐγγὺς τῶν ἑταίρων, ὑφειμένῳ τῷ τόνῳ, προσπλέοντος τοῦ μειρακίου ἔτι. ὡς δὲ ξυνῆψαν αἱ νῆες, μεταβὰς ὁ Τιμασίων, καὶ πρός τι ἑαυτοῦ κυβερνήτην εἰπών τι ὑπὲρ τοῦ φόρτου, προσεῖπε τοὺς ἄνδρας. κελεύσας οὖν αὐτὸν ὁ Ἀπολλώνιος κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἱζῆσαι, μειράκιον εἶπεν Αἰγύπτιον, ἔοικας γὰρ τῶν ἐπιχωρίων εἶναί τις, τί σοι φαῦλον, ἢ τί χρηστὸν εἴργασται, λέξον. ὡς τῶν μὲν, λύσις παρ' ἐμοῦ γένοιτό σοι δι' ἡλικίαν, τῶν δ' αὖ, ἐπαινεθείς, ἐμοί τε ξυμφιλοσοφοίης, καὶ τοῖσδε. ὁρῶν δὲ τὸν Τιμασίωνα ἐρυθριῶντα, καὶ μεταβαλόντα τὴν ὁρμὴν τοῦ στόματος ἐς τὸ λέξαι τι, ἢ μή, θαμὰ ἤρειδε τὴν ἐρώτησιν, ὥσπερ οὐδὲ μικρᾷ προγνώσει ἐς αὐτὸν κεχρημένος. ἀναθαρρήσας δὲ ὁ Τιμασίων, ὦ θεοὶ ἔφη, τίνα ἐμαυτὸν εἴπω; κακὸς μὲν γὰρ οὐκ εἰμί. ἀγαθὸς δὲ εἰ χρὴ νομίζεσθαί με, οὐκ οἶδα. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν, οὔπω ἔπαινος. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, βαβαὶ ἔφη μειράκιον, ὡς ἀπὸ Ἰνδῶν με διαλέγῃ. ταυτὶ γὰρ καὶ Ἰάρχᾳ δοκεῖ τῷ θείῳ. ἀλλ' ὅπως ταῦτα δοξάζεις, κἀξ ὅτου. φυλαξαμέ-

ἐ

: πιαίνουσι

νῳ

νῳ γάρ τι ἁμαρτεῖν ἔοικας. ἐπεὶ δὲ ἀρξάμενος λέγειν ὡς ἡ μητρυιὰ μὲν ἐπ' αὐτῷ φέροιτο, αὐτὸς
δὲ ἐρῶσαν ἐκσταίη, τοῦ ἐγκεῖσθαι, ὡς δαιμονίως αὐτὰ τοῦ ἀπολλωνίου προειπόντος, ὑπεκπλαγεὶς ὁ
Τιμασίων, ὦ λῷστοι ἔφη, τί πεπόνθατε; τουτὶ γὰρ ἀπέχει τὰ εἰρημένα θαύματος, ὅσον δοκεῖ
γέλωτος. καὶ ὁ δάμις, ἕτερόν τι ἔφη τεθαυμάκαμεν, ὃ μήπω γιγνώσκεις. καὶ σὲ δὲ μειράκιον
ἐπαινοῦμεν, ὅτι μηδὲν οἴει χαλεπὸν εἰργάσθαι. ἀφροδίτῃ δὲ θύεις ὦ μειράκιον; ἤρετο ὁ ἀπολ-
λώνιος. καὶ ὁ Τιμασίων, νὴ Δί' εἶπεν ὁσημέραι. πολλὴν γὰρ ἡγοῦμαι τὴν θεὸν ἐν ἀνθρωπείοις τε, καὶ
θείοις πράγμασιν. ὑπερησθεὶς οὖν ὁ ἀπολλώνιος, ψηφισώμεθα ἔφη ὦ ἄνδρες, ἐστεφανῶσθαι αὐ-
τὸν ἐπὶ σωφροσύνῃ, καὶ πρὸ ἱππολύτου θησέως. ὁ μὲν γὰρ ἐς τὴν ἀφροδίτην ὕβρισε, καὶ διὰ τοῦτ'
ἴσως οὐδὲ ἀφροδισίων ἥττητο, μηδὲ ἔρως ἐπ' αὐτὸν οὐδεὶς ἐκώμαζεν, ἀλλ' ἦν γάρ τις ἀγροικοτέ-
ρας τε, καὶ ἀτέγκτου μοίρας. οὑτοσὶ δὲ ἡττῆσθαι τῆς θεοῦ φάσκων, οὐδὲν πρὸς τὴν ἐρῶσαν ἔπαθεν,
ἀλλ' ἀπῆλθεν, αὐτὴν δείσας τὴν θεόν, εἰ τὸ κακῶς ἐρᾶσθαι μὴ φυλάξαιτο. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ δια-
βεβλῆσθαι πρὸς ὁντιναοῦν τῶν θεῶν, ὥσπερ πρὸς τὴν ἀφροδίτην ὁ ἱππόλυτος, οὐκ ἀξιῶ
σωφροσύνης. σωφρονέστερον γὰρ τὸ περὶ πάντων θεῶν εὖ λέγειν, καὶ ταῦτα, ἀθήνησιν, οὗ καὶ ἀ-
γνώστων δαιμόνων βωμοὶ ἵδρυνται. τοσαῦτα ἐς τὸν Τιμασίωνα αὐτῷ ἐσπουδάσθη. πλὴν
ἀλλὰ ἱππόλυτόν γε ἐκάλει αὐτὸν δι' οὓς ὀφθαλμοὺς ἐς τὴν μητρυιὰν εἶδεν. ἐδόκει δὲ καὶ σώ-
ματος ἐπιμεληθῆναι, καὶ γυμναστικῆς ἐπαφρόδιτος ἅψασθαι. ὑπὸ τούτῳ ἡγεμόνι παρελ-
θεῖν φασιν ἐς τὸ τέμενος τοῦ μέμνονος. περὶ δὲ τοῦ μέμνονος, τάδε ἀναγράφει δάμις. ἠοῦς μὲν
παῖδα γενέσθαι αὐτόν, ἀποθανεῖν δὲ οὐκ ἐν τροίᾳ, ὅτι μηδὲ ἀφικέσθαι ἐς τροίαν, ἀλλ' ἐν αἰθιο-
πίᾳ τελευτῆσαι, βασιλεύσαντα αἰθιόπων γενεὰς πέντε. οἱ δ' ἐπειδὴ μακροβιώτατοι ἀν-
θρώπων εἰσίν, ὀλοφύρονται τὸν μέμνονα, ὡς κομιδῇ νέον, καὶ ὅσα ἐπὶ ἀώρῳ κλαίουσι. τὸ δὲ
χωρίον, ἐν ᾧ ἵδρυνται, φασὶ προσεοικέναι ἀγορᾷ ἀρχαίᾳ, οἷαι τῶν ἀγορῶν ἐν πόλεσί ποτε
οἰκηθείσαις λείπονται, στηλῶν παρεχόμεναι τρύφη, καὶ τειχῶν ἴχνη, καὶ θάκους, καὶ φλιάς, ἑρ-
μῶν τε ἀγάλματα, τὰ μὲν ὑπὸ χειρῶν διεφθορότα, τὰ δὲ ὑπὸ χρόνου. τὸ δὲ ἄγαλμα τετρά-
φθαι πρὸς ἀκτῖνα, μήπω γενειάσκον. λίθου δὲ εἶναι μέλανος. ξυμβεβηκέναι δὲ τὼ πό-
δε ἄμφω, κατὰ τὴν ἀγαλματοποιίαν τὴν ἐπὶ δαιδάλου, καὶ τὰς χεῖρας ἀπερείδειν ὀρθὰς ἐς
τὸν θᾶκον. καθῆσθαι γὰρ ἐν ὁρμῇ τοῦ ὑπανίστασθαι τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν νοεῖν, καὶ
ὁπόσα τοῦ στόματος ὡς φθεγξομένου ᾄδουσι. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον, ἧττον θαυμάσαι φα-
σίν. οὔπω γὰρ ἐνεργὰ φαίνεσθαι. προσβαλούσης δὲ τὸ ἄγαλμα τῆς ἀκτῖνος, τουτὶ δὲ γίγνε-
σθαι περὶ ἡλίου ἐπιτολάς, μὴ κατασχεῖν τὸ θαῦμα. φθέγξασθαι μὲν γὰρ παραχρῆμα τῆς ἀ-
κτῖνος ἐλθούσης αὐτῷ ἐπὶ τὸ στόμα, φαιδροὺς δὲ ἱστάναι τοὺς ὀφθαλμούς, δόξαι πρὸς τὸ φῶς,
οἷα τῶν ἀνθρώπων οἱ εὐήλιοι. τότε ξυνεῖναι λέγουσιν, ὅτι τῷ ἡλίῳ δοκεῖ ὑπανίστασθαι, κα-
θάπερ οἱ τὸ κρεῖττον ὀρθοὶ θεραπεύοντες. θύσαντες οὖν ἡλίῳ τε αἰθίοπι, καὶ ἠῴῳ μέμνονι,
τουτὶ γὰρ ἔφραζον οἱ ἱερεῖς, τὸν μὲν, ἀπὸ τοῦ αἴθειν τε, καὶ θάλπειν, τὸν δὲ, ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπονο-
μάζοντες, ἐπορεύοντο ἐπὶ καμήλων ἐς τὰ τῶν γυμνῶν ἤθη. ἀνδρὶ δὲ ἐντυχόντες ἐσταλμέ-
νῳ τρόπον, ὅνπερ οἱ μεμφῖται, καὶ ἀλύοντι μᾶλλον, ἢ ξυντείνοντι, ἤροντο οἱ περὶ τὸν δάμιν
ὅστις εἴη, καὶ ὅτῳ πλανῷτο. καὶ ὁ Τιμασίων, ἐμοῦ ἔφη πυνθάνεσθε, ἀλλὰ μὴ τούτου. οὗτος
γὰρ οὐκ ἂν εἴποι πρὸς ὑμᾶς τὸ ἑαυτοῦ πάθος αἰδοῖ τῆς ξυμφορᾶς, ᾗ κέχρηται. ἐγὼ δὲ γι-
γνώσκω τὸν ἄνδρα, καὶ ἐλεῶ, λέξω τὰ περὶ αὐτὸν πάντα. ἀπέκτονε γὰρ μεμφίτην τινὰ
ἄκων. κελεύουσι δὲ οἱ κατὰ μέμφιν νόμοι τὸν φεύγοντα ἐπ' ἀκουσίῳ, ὧν δὲ φεύγει, τοῖς
γυμνοῖς εἶναι. κἂν ἐκνίψηται τοῦ φόνου, χωρεῖν ἐς ἤθη καθαρὸν ἤδη, βαδίζοντα πρότερον ἐπὶ τὸ
τοῦ πεφονευμένου σῆμα, καὶ σφάξαντά τι ἐκεῖ οὐ μέγα. τὸν δὲ χρόνον, ὃν οὔπω τοῖς γυμνοῖς ἐν-
τυχεῖν, ἀλᾶσθαι χρὴ περὶ ταυτὶ τὰ ὅρια, ἔστ' ἂν αἰδέσωνται αὐτόν, ὥσπερ ἱκέτην. ἤρετο οὖν
τὸν Τιμασίωνα ὁ ἀπολλώνιος, πῶς οἱ γυμνοὶ περὶ τοῦ φεύγοντος ἐκείνου φρονοῦσιν. ὁ δὲ, οὐκ οἶ-
δα εἶπε. μῆνα γὰρ τουτονὶ ἕβδομον ἱκετεύει δεῦρο, καὶ οὔπω λύσις. οὐ σοφοὺς λέγεις ἄν-
δρας ἔφη, εἰ μὴ καθαίρουσιν αὐτόν, μηδὲ γιγνώσκουσιν, ὅτι Φιλίσκος, ὃν ἀπέκτεινεν οὗ-
τος, ἀνέφερεν ἐς θαμοῦν τὸν αἰγύπτιον, ὃς ἐδῄωσέ ποτε τὴν τῶν γυμνῶν χώραν. θαυμάσας
οὖν ὁ Τιμασίων, πῶς ἔφη λέγεις; ὥσπερ εἶπε τὸ μειράκιον τί πέπρακται. θαμοῦν γάρ ποτε
τὰ νεώτερα ἐπὶ μεμφίταις πράττοντα, ἤλεγξαν οἱ γυμνοί, καὶ ἔσχον. ὁ δὲ, ὁρμῆς ἁμαρ-
τὼν, ἐκείρε πᾶσαν, ἣν οὗτοι νέμονται. λῃστρικὸς γὰρ περὶ μέμφιν ἔρρωτο. τούτου Φιλί-
σκον, ὃν οὗτος ἀπέκτεινεν, ὁρῶ ἔκγονον τρίτον ἀπὸ ἐκείνου, καταράτου δικαίως τούτοις, ὧν
ὁ θαμοῦς τότε διεπόρθει τὴν χώραν. καὶ τοῦ σοφόν, ὃν στεφανοῦν ἐχρῆν, εἰ καὶ προνοίας ἀπέ-
κτεινε, τοῦτον ἀκουσίου μέν, ὑπὲρ αὐτῶν δὲ εἰργασμένου, μὴ καθῆραι. ἐκπλαγὲν οὖν τὸ μει-
ράκιον, ξένε εἶπε, τίς εἶ; καὶ ὁ ἀπολλώνιος, ὃν ἂν ἔφη παρὰ τοῖς γυμνοῖς εὕρῃς. ἐπεὶ δὲ οὔπω
μοι ὅσιον προσφθέγξασθαι τὸν ἐν τῷ αἵματι, κέλευσον αὐτὸν ὦ μειράκιον θαρρεῖν, ὡς αὐτίκα
δὴ καθαρθησόμενον, εἰ βαδίσειεν οὗ καταλύω. ἀφικομένῳ δὲ ἐποίησεν, ὅσα ἐμπεδοκλῆς τε, καὶ

πυθαγόρας, ὑπὲρ καθαρσίων νομίζουσιν, ἐκέλευσε καταστείχειν ὡς καθαρὸν ἤδη τῆς αἰτίας. οἱ δὲ ἐξελάσαντες ἡλίου ἀνίσχοντος, ἀφίκοντο πρὸς μεσημβρίας ἐς τὸ τῶν γυμνῶν φροντιστήριον. τοὺς δὲ γυμνοὺς τούτους, οἰκεῖν μὲν ἐπί τινος λόφου φασὶ ξυμμέτρου, μικρὸν ἀπὸ τῆς ὄχθης τοῦ νείλου, σοφίᾳ δὲ Ἰνδῶν λείπεσθαι πλέον, ἢ προὔχειν αἰγυπτίων. γυμνοὺς δὲ ἐστάλθαι κατὰ ταὐτὰ τοῖς εἱληθεροῦσιν ἀθήνησι. δένδρα δὲ ἐν τῷ νομῷ ὀλίγα, καί τι ἄλσος οὐ μέγα, ἐς ὃ ξυνίασιν ὑπὲρ τῶν κοινῶν. ἱερὰ δὲ οὐκ ἐς ταὐτὸν, ὥσπερ τὰ Ἰνδῶν. ἄλλο δὲ ἄλλῃ τοῦ γηλόφου ἵδρυται σπουδῆς ἀξιούμενα, ὡς αἰγυπτίων λόγοι. θεραπεύουσι δὲ νεῖλον μάλιστα. τὸν γὰρ ποταμὸν τοῦτον, ἡγοῦνται γῆν, καὶ ὕδωρ. καλύβης μὲν οὖν, ἢ οἰκίας, οὐδὲν αὐτοὶ δέονται, ζῶντες ὑπαίθριοι, καὶ ὑπὸ τῷ οὐρανῷ αὐτῷ. καταγώγιον δὲ ἀποχρῶσαν τοῖς ξένοις, ἐδείμαντο στοὰν οὐ μεγάλην, ἰσομήκη ταῖς ἐν ἠλείᾳ, ὑφ᾽ αἷς ὁ ἀθλητὴς περιμένει τὸ μεσημβρινὸν κήρυγμα. ἐνταῦθά τι ἀναγράφει δάμις εὐφράτου ἔργον. ἡγώμεθα δὲ αὐτὸ μειρακιῶδες, ἀλλὰ φιλοτιμότερον τῆς φιλοσοφίας προσήκοντος. ἐπεὶ γὰρ τοῦ ἀπολλωνίου θαμὰ ἤκουε, βουλομένου σοφίαν ἰνδικὴν ἀντικρῖναι αἰγυπτίᾳ, πέμπει παρὰ τοὺς γυμνοὺς θρασύβουλον ἐκ ναυκράτιδος, ὑπὲρ διαβολῆς τοῦ ἀνδρός. ὁ δὲ, ἥκειν μὲν ὑπὲρ ξυνουσίας ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ἀφίξεσθαι δὲ καὶ τὸν τυανέα. τουτὶ δὲ ἐκείνοις ἀγῶνα ἔχειν οὐ σμικρὸν. φρονεῖν τι αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς Ἰνδῶν σοφοὺς, οὓς ἐν λόγῳ παντὶ αἴρει, μυρίας δὲ ἐλέγξεις ἐπ᾽ αὐτοὺς συνεσκευάσθαι, ξυγχωρεῖν τε οὔτε ἡλίῳ οὐδὲν, οὔτε οὐρανῷ, καὶ γῇ. κινεῖν γὰρ, καὶ ὀχεῖν αὐτὸς ταῦτα, καὶ μετατάττειν οἷ βούλεται. τοιαῦτα ὁ ναυκρατίτης ξυνθεὶς, ἀπῆλθεν. οἱ δὲ ἀληθῆ ταῦτα ἡγούμενοι, τὴν μὲν ξυνουσίαν, οὐ παρῃτοῦντο ἥκοντος, ὑπὲρ μεγάλων δὲ σπουδάζειν ἐπλάττοντο, καὶ πρὸς ἐκείνοις εἶναι. ἀφίξεσθαι δὲ καὶ ἐς λόγους, ἢν σχολὴν ἀγάγωσι, μαθοῦσί τε ὅ, τι βούλεται, καὶ ὅτου ἐρῶν ἥκει. ἐκάλει δὲ ὁ παρ᾽ αὐτῶν ἥκων καὶ καταλύσειν αὐτοὺς ἐν τῇ στοᾷ. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, ὑπὲρ μὲν στέγης ἔφη μηδὲν διαλέγου, ξυγχωρεῖ γὰρ πᾶσιν ὁ καιρὸς ὁ ἐνταῦθα γυμνοῖς ζῆν, διαβάλλων αὐτοὺς, ὡς οὐ καρτερίᾳ γυμνοὺς, ἀλλ᾽ ἀνάγκῃ. ὅ, τι δὲ βούλομαι, καὶ ὑπὲρ ὅτου ἥκω, τοὺς μὲν οὐ θαυμάζω μήπω γιγνώσκοντας. ἰνδοὶ δέ με οὐκ ἤροντο ταῦτα. ὁ μὲν δὴ ἀπολλώνιος, ἐν τῷ δένδρῳ ἀνακλιθεὶς, ξυνῆν τοῖς ἑταίροις ὁπόσα ἐρῷεν. ἀπολαβὼν δὲ τὸν τιμασίωνα ὁ δάμις, ἤρετο ἰδίᾳ. οἱ γυμνοὶ οὗτοι βέλτιστε, ξυγγέγονας γὰρ αὐτοῖς ὡς τὸ εἰκὸς, τί σοφοί εἰσι; πολλὰ ἔφη, καὶ μεγάλα. καὶ μὴν οὐ σοφὰ ἐπαινῶ αὐτῶν ὦ γενναῖε τὰ πρὸς ἡμᾶς ταῦτα. τὸ γὰρ μὴ ξυμβῆναι τοιῷδε ἀνδρὶ ὑπὲρ σοφίας, ὄγκῳ δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸν χρήσασθαι, τί φῶ οὐκ οἶδα, ἢ τῦφον. ἔφη ὦ ἑταῖρε, τῦφον, ὃ οὔπω πρότερον περὶ αὐτοὺς εἶδον, δὶς ἔφη ἤδη ἀφιγμένος. ἀεὶ γὰρ μέτριοί τε, καὶ χρηστοὶ πρὸς τοὺς ἐπιμιγνύντας ἦσαν. πρώην γοῦν, πεντήκοντα δὲ τοῦτ᾽ ἴσως ἡμέραι, θρασύβουλος μὲν ἐπεχωρίαζεν ἐνταῦθα, καίτοι πρὸς οὐδὲν ἐν φιλοσοφίᾳ πράττων. οἱ δ᾽ ἄσμενοι αὐτὸν ἀπεδέξαντο, ἐπειδὴ προσέγραφεν ἑαυτὸν τῷ εὐφράτῃ. καὶ ὁ δάμις, τί λέγεις ὦ μειράκιον; ἑώρακας σὺ θρασύβουλον τὸν ναυκρατίτην ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τούτῳ; καὶ προσέτι γε εἶπε διήγαγον αὐτὸν, τῷ ἐμαυτοῦ νηὶ κατιόντα ἐνθένδε. τὸ πᾶν ἔχω νὴ τὴν ἀθηνᾶν ἔφη ὁ δάμις, ἀναβοήσας τε, καὶ σχετλιάσας. ἔοικε γὰρ πανουργῆσθαί τι. ὑπολαβὼν οὖν ὁ τιμασίων, ὁ μὲν ἀνὴρ ἔφη, ὡς ἠρόμην αὐτὸν ὅστις εἴη, οὔπω με ὁσίου τοῦ ἀποκρίνεσθαι. σὺ δ᾽ εἰ μὴ μυστήρια ταῦτα, λέγε ὅστις οὗτος. ἴσως γὰρ ἂν κἀγώ τι ξυμβαλοίμην τῇ τοῦ ζητουμένου θήρᾳ. ἐπεὶ δὲ ἤκουσε τοῦ δάμιδος, καὶ ὅτι τυανεὺς εἴη, ξυνείληφας ἔφη τὸ πρᾶγμα. θρασύβουλος γὰρ καταπλέων μετ᾽ ἐμοῦ τὸν νεῖλον, ἐρομένῳ μοι ἐφ᾽ ὅ, τι ἀναβαίη ἐνταῦθα, σοφίαν οὐ χρηστὴν ἑαυτοῦ διηγεῖτο, τοὺς γυμνοὺς τούτους, ὑποψίας ἐμπεπληκέναι φάσκων πρὸς τὸν ἀπολλώνιον, μὲν οὐδὲν φράζων, πλὴν τὸ προσειρηκέναι σφᾶς, ἰδίᾳ δ᾽ ἀπαγγέλλων πρὸς τὸν δάμιν, ὡς ἀφίξοιτο αὐτοῖς μισοῦντα, ὧν τῆς θρασυβούλου ἤκουσαν. τὴν μὲν δὴ ἑσπέραν ἐκείνην, μέτριά τε, καὶ οὐκ ἄξια τοῦ ἀναγράψαι σπουδάσαντες, ἐκοιμήθησαν, οὐδ᾽ ἐδείπνησαν. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ μὲν ἀπολλώνιος, ὥσπερ εἰώθει, θεραπεύσας τὸν ἥλιον, ἐκάθητο ἐπί τινι γνώμῃ. προσδραμὼν δὲ αὐτῷ νεῖλος, ὅσπερ ἦν νεώτατος τῶν γυμνῶν, ἡμεῖς ἔφη παρὰ σὲ ἥκομεν. εἰκότως εἶπεν ὁ ἀπολλώνιος. καὶ γὰρ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ὁδὸν τὴν ἀπὸ θαλάττης ἐνταῦθα. καὶ εἰπὼν ταῦτα, εἵπετο τῷ νείλῳ. προσειπὼν οὖν, καὶ προσρηθεὶς, ξυνέτυχον δὲ ἀλλήλοις περὶ τὴν στοὰν, ποῖ ἔσω ξυνεσόμεθα; ἐνταῦθα ἔφη ὁ θεσπεσίων, πρεσβύτατος ὢν τῶν γυμνῶν, καὶ ἡγεῖτο μὲν αὐτὸς πᾶσιν. οἱ δὲ, ὥσπερ ἑλληνοδίκαι τῷ πρεσβυτάτῳ εἵποντο, κόσμῳ ἅμα καὶ σχολαίῳ βαδίσματι. ἐπεὶ δὲ ἐκαθίζοντο ὡς ἔτυχε, τουτὶ γὰρ οὐκέτι ἐν κόσμῳ ἔδρασαν, ἐς τὸν θεσπεσίωνα εἶδον πάντες, οἷον ἐς ταμίαν τοῦ λόγου. ὁ δὲ ἤρξατο ἐνθένδε. τὴν πυθὼ, καὶ τὴν ὀλυμπίαν ἐπεσκέφθαι σε φασὶν ἀπολλώνιε. τουτὶ γὰρ ἀπήγγειλεν ἐνταῦθα καὶ στρατοκλῆς ὁ φάριος, ἐντετυχηκέναι σοι φάσκων ἐκεῖ. καὶ τὴν μὲν πυθὼ, τοὺς ἐς αὐτὴν ἥκοντας, αὐ-

λῶ τε παραπέμπειν, καὶ ᾠδαῖς, καὶ ψάλσει, κωμῳδίας τε, καὶ τραγῳδίας ἀξιοῦν· εἶτα τὴν ἀγωνίαν παρέχειν τὴν γυμνὴν, ὁ δὲ τούτων· τὴν δὲ ὀλυμπίασι, τὰ μὲν τοιαῦτα ἐξελεῖν, ὡς ἀνάρμοστα, καὶ οὐ χρηστὰ ἐκεῖ, παρέχεσθαι δὲ τοῖς ἐς αὐτὴν ἰοῦσιν ἀθλητὰς γυμνοὺς, ἡρακλέους ταῦτα ἐνθυμηθέντος· εἶδον ἐγὼ παρὰ τὴν ἰνδῶν σοφίαν τὰ ἐνταῦθα. οἱ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐς τὴν πυθὼ καλοῦντες, ποικίλαις δημαγωγοῦσιν ἴυγξιν· ὑμεῖς δὲ, ὥσπερ ἐν ὀλυμπίᾳ γυμνοί. οὐχ ὑποστόρνυσιν ἡ γῆ οὐδὲν ἐνταῦθα, οὐδὲ γάλα ὥσπερ βάκχαις, ἢ οἶνον δίδωσιν, οὐδὲ μετεώρους ὑμᾶς ὁ ἀὴρ φέρει, ἀλλ' αὐτὴν ὑποστορεσάμενοι τὴν γῆν, ζῶμεν, μετέχοντες αὐτῆς τὰ κατὰ φύσιν, ὡς χαίρουσα διδοίη αὐτὰ, καὶ μὴ βασανίζοιτο ἄκουσα. ὅτι δὲ οὐκ ἀδυνατοῦμεν σοφίζεσθαι, τὸ δένδρον ἔφη δένδρον, πτελέα δὲ ἦν, τρίτον ἀπ' ἐκείνου, ὑφ' ᾧ διελέγοντο, προσειπὲ τὸν σοφὸν ἀπολλώνιον· καὶ προσεῖπε μὲν αὐτὸν, ὡς ἐκελεύσθη τὸ δένδρον. ἡ φωνὴ δὲ ἦν ἔναρθρός τε, καὶ θῆλυς. ἀποσιωπήσας δὲ πρὸς τοὺς ἰνδοὺς ταῦτα, μεθεστήσειν ἡγούμενος τὸν ἀπολλώνιον τῆς ὑπὲρ αὐτῶν δόξης, ἐπειδὴ διῄει πάντας, λόγους τε ἰνδῶν, καὶ ἔργα. προσετίθει δὲ κἀκεῖνα, ὡς ἀπόχρη τῷ σοφῷ βρώσεώς τε καθαρῷ εἶναι, ὁπόση ἔμπνους, ἱμέρου τε, ὃς φοιτᾷ δι' ὀμμάτων· φθόνου τε, ὃς διδάσκαλος ἀδικεῖν ἤδη χεῖρα, καὶ γνώμην ὠθεῖ. θαυμασιουργίας, καὶ βιαίου τέχνης, μὴ δεῖσθαι ἀλήθειαν. σκέψαι γοῦν τὸν ἀπόλλω εἶπε τὸν δελφικὸν, ὃς τὰ μέσα τῆς ἑλλάδος ἤδη προὔχουσι λογίων ἔχει· ἐνταῦθα τοίνυν, ὥς που καὶ αὐτὸς γιγνώσκεις, ὁ μὲν τὴν ὀμφὴν αἰτούμενος, ἐρωτᾷ βραχὺ ἐρώτημα. ὁ δὲ ἀπόλλων, οὐδὲν τερατευσάμενος, λέγει ὁπόσα οἶδε. καίτοι ῥᾴδιόν τε ἦν αὐτῷ σεῖσαι μὲν τὸν παρνασσὸν πάντα, τὴν κασταλίαν δὲ οἰνοχοῆσαι, μεταβαλόντι τὰς πηγάς. κηφισῷ δὲ μὴ ξυγχωρῆσαι ποταμῷ εἶναι· ὁ δὲ, οὐδὲν τούτων ἐπικομπάζει, ἀναφαίνει τἀληθὲς αὐτό. ἡγούμεθα δὲ μὴ ἢ τὸν χρυσὸν, ἢ τὰ δοκοῦντα λαμπρὰ τῶν ἀναθημάτων, ἑκόντι αὐτῷ φοιτᾶν, μηδὲ τῷ νεῷ τὸν ἀπόλλω χαίρειν, εἰ καὶ διπλάσιος ἀποφανθείη τοῦ νῦν ὄντος· ᾤκησε γάρ ποτε καὶ λιτὸν σηκὸν ὁ θεὸς οὗτος, καὶ καλύβη αὐτῷ ξυνεπλάσθη μικρὰ, ἐς ἣν ξυμβαλέσθαι λέγονται, μέλιτται μὲν κηρὸν, πτερὰ δὲ ὄρνιθες. εὐτέλεια γὰρ διδάσκαλος μὲν σοφίας, διδάσκαλος δὲ ἀληθείας· ἣν ἐπαινῶν, σοφὸς ἂν τέχνῃ ὡς δόξεις, ἐκλαθόμενος τῶν παρ' ἰνδοῖς μύθων. τὸ γὰρ πρᾶττε, ἢ μὴ πρᾶττε, ἢ οἶδα, ἢ οὐκ οἶδα, ἢ τὸ δεῖνα, ἀλλὰ τὸ δεῖνα, τί δεῖται κτύπου; τί δαὶ τοῦ βροντᾶν, μᾶλλον δὲ τοῦ ἐμβεβροντῆσθαι; εἶδες ἐν ζωγραφίας λόγοις καὶ τὸν τοῦ προδίκου ἡρακλέα, ὡς ἔφηβος μὲν ὁ ἡρακλῆς, οὔπω δὲ ἐν αἱρέσει τοῦ βίου. κακία δ' αὐτὸν, καὶ ἀρετὴ διαλαβοῦσαι, παρὰ σφᾶς ἄγουσιν. ἡ μὲν, χρυσῷ τε κατεσκευασμένη, καὶ ὅρμοις, ἐσθῆτί τε ἁλιπορφύρῳ, καὶ παρειὰς αἰθὲς, καὶ χαίτης ἀναπλοκαῖς, καὶ γραφαῖς ὀμμάτων. ἔστι δ' αὐτῇ καὶ χρυσοῦν πέδιλον· γέγραπται γὰρ εἶναι ἐν σοβούσῃ. ἡ δ' αὖ πεπονηκυίᾳ μὲν προσφερὴς, βραχὺ δὲ ὁρᾶν, τὸν δὲ αὐχμὸν πεποιημένη κόσμημα, καὶ ἀνυπόδητος ἡ ἀρετὴ, καὶ λιτὴ τὴν ἐσθῆτα· καὶ γυμνὴ δ' ἂν ἐφαίνετο, εἰ μὴ ἐγίγνωσκε τὸ ἐν θηλείαις εὔσχημον. Ἡγοῦ δὴ καὶ σεαυτὸν, ἀπολλώνιε, μέσον τῆς ἰνδικῆς τε, καὶ τῆς ἡμεδαπῆς σοφίας ἑστάναι. καὶ τῆς μὲν, ἀκούειν λεγούσης, ὡς ὑποστορέσει σοι ἄνθη καθεύδοντι. καὶ νὴ δί' ὡς ποτιεῖ γάλακτι, καὶ ὡς κηρίοις θρέψει, καὶ ὡς νέκταρ σοί τι παρ' αὐτῆς ἔσται, καὶ πτερὰ, ὁπότε βούλοιο. τρίποδάς τε ἐσκυκλήσει πίνοντι, ἢ χρυσοῦς θρόνους. καὶ πονήσεις οὐδὲν, ἀλλ' αὐτόματά σοι βαδιεῖται πάντα. τῆς δὲ ἡμετέρας, ὡς χαμευνεῖν μὲν ἐν αὐχμῷ προσήκει, γυμνὸν δὲ ὥσπερ ἡμᾶς μοχθοῦντα φαίνεσθαι· ὃ δὲ μὴ πονήσαντί σοι ἀφίκετο, μήτε φίλον ἡγεῖσθαι, μήτε ἡδὺ, μηδὲ ἀλαζόνα εἶναι, μηδὲ τῦφον θεραπεῖν· ἀπέχεσθαι δὲ καὶ ὀνειράτων ὄψεις, ὁπόσα ἀπὸ τῆς γῆς αἴρουσιν. εἰ μὲν δὴ κατὰ τὸν ἡρακλέα αἱροῖο, καὶ δόξῃ ἀδαμαντίνῃ χρῷο, μὴ ἀτιμάζων εὐτέλειαν, μηδὲ τὴν κατὰ φύσιν εὐτέλειαν παραιτούμενος, πολλοὺς μὲν ἡρηκέναι φήσεις λέοντας, πολλὰς δὲ ὕδρας ἐκτετμῆσθαί σοι, γηρυόνας τε, καὶ νέσσους, καὶ ὁπόσοι ἐκείνου ἆθλοι. εἰ δὲ τὸ τῶν ἀγειρόντων ἀσπάσαιο, κολακεύσεις ὀφθαλμούς τε, καὶ ὦτα· οὔτε σοφώτερος ἑτέρου δόξεις, γνώσῃ τε ἄθλος ἀνδρὸς αἰγυπτίου γυμνοῦ. ταῦτα εἰπόντος, ἐστράφησαν ἐς τὸν ἀπολλώνιον πάντες, οἱ μὲν, ἀμφ' αὐτὸν, ὡς ἀντιλέξοι γιγνώσκοντες, οἱ δὲ, ἀμφὶ τὸν θεσπεσίωνα, θαυμάζοντες ὅ, τι ἀντερεῖ. ὁ δὲ, ἐπαινέσας αὐτὸν τῆς εὐροίας, καὶ τοῦ τόνου, μή τι ἔφη προστίθης; μὰ δί' εἶπεν· εἴρηκα γάρ. τοῦ δ' αὖ ἐρομένου, μὴ τῶν ἄλλων τις αἰγυπτίων πάντων, ἔφη δι' ἐμοῦ ἤκουσας. ἐπισχὼν οὖν ὀλίγον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρείσας ἐς τὰ εἰρημένα, οὕτω σφίσιν ἔλεξεν.

Ἡ μὲν ἡρακλέους αἵρεσις, ἥν φησι πρόδικος ἐν ἐφήβῳ ἑλέσθαι αὐτὸν, ὑγιῶς τε ὑμῖν λέλεκται, καὶ κατὰ τὸν φιλοσοφίας νοῦν, ὦ σοφοὶ αἰγύπτιοι· προσήκει δέ μοι οὐδέν. οὔτε γὰρ ξυμβούλους ὑμᾶς βίου ποιησόμενος ἥκω, πάλαι τε ᾑρημένος τὸν ἐμαυτῷ δόξαντα. πρεσβύτατος δὲ ὑμῶν, πλὴν θεσπεσίωνος τούτου ἀφιγμένος, αὐτὸς ἂν μᾶλλον εἰκότως ξυνεβούλευον ὑμῖν σοφίας αἵρεσιν, εἰ μήπω ᾑρημένοις ἐνέτυχον. ὅμως

δ' ὄμμασι τηλικόσδε, καὶ σοφίας ἤδη πόρρω ἀφιγμένος, οὐκ ὀκνήσω λογισταῖς ὑμῖν τῆς ἐμαυτοῦ βουλῆς χρήσασθαι, διδάσκων ὡς ὀρθῶς ἑλόμην ταῦτα, ὧν μήπω βελτίω ἕτερα ἤδη τοῦ ἦλθέ μοι. κατιδὼν γάρ τι ἐν Πυθαγόρου μέγα, καὶ ὑπὸ σοφίας ἀρρήτου, μὴ μόνον γιγνώσκοι ἑαυτὸν ὅστις εἴη, ἀλλὰ καὶ ὅστις γένοιτο, βωμῶν τε ὡς καθαρὸς ἅψαιτο, καὶ ὡς ἀχράντῳ μὲν ἐμψύχου βρώσεως γαστρὶ χρῷτο, καθαρῷ δὲ σώματι πάντων ἐσθημάτων, ὁπόσα θνησειδίων ξύγκειται, γλῶτταν τε ὡς πρῶτος ἀνθρώπων ξυνέσχε, βοῦν ἐπ' αὐτῇ σιωπῆς εὑρὼν δόγμα, καὶ τὴν ἄλλην φιλοσοφίαν ὡς χρησμῳδὸν, καὶ ἀληθῆ κατεστήσατο, ἔδραμον ἐς τὰς ἐκείνου δόξας, οὐ μίαν σοφίαν ἐκ δυοῖν ἑλόμενος, ὡς σὺ βέλτιστε Θεσπεσίων ξυμβουλεύεις. παραστήσασα γάρ μοι φιλοσοφία τὰς ἑαυτῆς δόξας, ὁπόσαι εἰσί, περιβαλοῦσά τε αὐταῖς κόσμον, ὃς ἑκάστῃ οἰκεῖος, ἐκέλευσεν ἐς αὐτὰς βλέπειν, καὶ ὑγιῶς αἱρεῖσθαι. ὥρα μὲν οὖν σεμνή τε ἁπασῶν ἦν, καὶ θεία, καὶ κατέμυσαν ἄν ποι πρὸς ἐνίας αὐτῶν ὑπ' ἐκπλήξεως. ἐμοὶ δὲ ἐστήριξε τὸ ὄμμα ἐς πάσας. καὶ γάρ με καὶ παρεθάρρυνον αὐταί, προσαγόμεναί τε, καὶ προκηρύττουσαι, ὁπόσα δώσουσιν. ἐπεὶ δὲ ἡ μέν τις αὐτῶν, οὐδὲν μοχθήσαντι πολλὴν ἐπαντλήσειν ἔφασκεν ἡδονῶν ἐσμόν, ἡ δ' αὖ μοχθήσαντα ἀναπαύσειν, ἡ δ' ἐγκαταμίξειν εὐφροσύνας τῷ μόχθῳ, πανταχοῦ δὲ ἡδοναὶ διεφαίνοντο, καὶ ἀνεῖτο μὲν ἡνίαι γαστρός, ἐπὶ πλοῦτον δὲ χεῖρες, χαλινὸς δὲ οὐδεὶς ὀμμάτων, ἀλλ' ἔρωτές τε, καὶ ἵμεροι, καὶ τὰ τοιαῦτα πάθη ξυνεχωρεῖτο, μία δὲ αὐτῶν, ἴσχειν μὲν τῶν τοιούτων ἐκόμπαζε, θρασεῖα δὲ ἦν, καὶ φιλολοίδορος, καὶ ἀπαγορευτικὴ πάντα, εἶδος σοφίας, εἶδος ἄρρητον, οὗ καὶ Πυθαγόρας ἡττήθη, καὶ εἱστήκει δὲ ἄρα οὐκ ἐν ταῖς πολλαῖς, ἀλλ' ἀποτέτακτο αὐτῶν, καὶ ἐσιώπα. ξυνιεῖσα δέ, ὡς ταῖς μὲν ἄλλαις οὐ ξυντίθεμαι, τὰ δ' ἐκείνης οὔπω οἶδα, μειράκιον εἶπεν, ἀηδὴς ἐγώ, καὶ μεστὴ πόνων. εἰ γὰρ ἀφίκοιτό τις ἐς ἤθη τὰ ἐμά, τράπεζαν μὲν, ὁπόση ἐμψύχων ἀφῃρῆσθαι πᾶσαν, οἴνου δὲ ἐκλελῆσθαι, καὶ τὸν σοφίας μὴ ἐπιθολοῦν κρατῆρα, ὃς ἐν ταῖς ἀοίνοις ψυχαῖς ἕστηκεν, οὐδὲ χλαῖνα θάλψει αὐτόν, οὐδὲ ἔριον, ὃ ἀπ' ἐμψύχου ἐπέχθη· ὑπόδημα δὲ αὐτοῖς βύβλου δίδωμι, καὶ καθεύδειν ὡς ἔτυχε. κἂν ἀφροδισίων ἡττηθέντας αἴσθωμαι, βάραθρα ἔστι μοι, καθ' ὧν σοφίας ὀπαδὸς δίκη, φέρει τε αὐτούς, καὶ ὠθεῖ. χαλεπὴ δ' οὕτως ἐγὼ τοῖς τὰ ἐμὰ αἱρουμένοις, ὡς καὶ δεσμὰ γλώττης ἐπ' αὐτοὺς ἔχειν. ἃ δ' ἔσται σοι καρτερήσαντι, ταῦτα ἐμοῦ μάθε. σωφροσύνη μέν, καὶ δικαιοσύνη αὐτόθεν. ζηλωτὸν δὲ ἡγεῖσθαι μηδένα, τυράννοις τε φοβερὸν εἶναι μᾶλλον, ἢ ὑπ' αὐτοῖς κεῖσθαι. θεοῖς τε ἥδιον φαίνεσθαι, μικρὰ θύσαντα, ἢ οἱ προχέοντες αὐτοῖς τὸ τῶν ταύρων αἷμα. καθαρῷ δ' ὄντι σοι, καὶ προγιγνώσκειν δώσω, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς οὕτω τι ἐμπλήσω ἀκτῖνος, ὡς διαγιγνώσκειν μὲν θεόν, γιγνώσκειν δὲ ἥρωα, σκιοειδῆ δ' ἐλέγχειν φαντάσματα, ὅτε ψεύδοιντο εἴδη ἀνθρώπων. αὕτη μοι βίου αἵρεσις ὦ σοφοὶ Αἰγύπτιοι, ἣν ὀρθῶς τε, καὶ κατὰ τὸ Πυθαγόρου ἑλόμενος, οὔτε ἐψευσάμην, οὔτε ἐψεύσθην. γεγένημαι μὲν γάρ, ἃ χρὴ τὸν φιλοσοφήσαντα. φιλοσοφοῦντι δὲ ὁπόσα δώσειν ἔφη, πάντ' ἔχω. ἐφιλοσόφησα γὰρ ὑπὲρ γενέσεως τῆς τέχνης, καὶ ὁπόθεν αὐτῆς αἱ ἀρχαί. καί μοι ἔδοξεν ἀνδρῶν εἶναι περιττῶν τὰ θεῖα, ψυχήν τε ἀρίστην ἐσκεμμένων, ἧς τὸ ἀθάνατόν τε, καὶ ἀγέννητον, πηγαὶ γενέσεως. Ἀθηναίοις μὲν οὖν οὐ πάνυ προσήκων ἐφαίνετό μοι ὅδε ὁ λόγος. τὸν γὰρ Πλάτωνος λόγον, ὃν θεσπεσίως ἐκεῖ, καὶ πανσόφως ὑπὲρ ψυχῆς ἀνεφθέγξατο, αὐτοὶ διέφθειραν, ἐναντίας ταύτῃ, καὶ οὐκ ἀληθεῖς δόξας ὑπὲρ ψυχῆς προσέμενοι. ἔδει δὲ σκοπεῖν τίς μὲν ἡ πόλις, ποῖον δὲ ἀνδρῶν ἔθνος, παρ' οἷς οὐχ ὁ μέν τις, ὁ δὲ οὔ, πᾶσα δὲ ἡλικία ταυτὸν ὑπὲρ ψυχῆς φθέγγοιτο. κἀγὼ μὲν νεότητός γε οὔπω ἀγούσης, καὶ τοῦ μήπω ξυνιέναι, πρὸς ὑμᾶς ἔβλεψα. ἐπειδὴ πλεῖστα ἐλέγεσθε ὑπερφυῶς εἰδέναι. καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλον τὸν ἐμαυτοῦ διῆλθε ταῦτα. ὁ δὲ ἀφιστάμενος, εἰ τῶν ἐρώντων εἴπερ ἐτύγχανες ὤν, ἢ τὴν ἡλικίαν ἐχόντων τοῦ ἔρωτος, εἶτα μειρακίῳ καλῷ ἐντυχών, καὶ ἀγασθεὶς αὐτῷ τῆς ὥρας, οὐ δὲ καὶ ὅτου τῶν πολιτῶν εἴη παῖς ἐζήτεις. ἦν δὲ ὁ μέν, ἱπποτρόφου, καὶ στρατηγικοῦ παιδός, καὶ χορηγοὶ οἱ πάπποι. σὺ δ' αὐτὸν τριηράρχου τινός, ἢ φυλάρχου ἐκάλεις. ἆρά γ' ἂν οἴει προσάγεσθαι τὰ παιδικὰ τούτοις; ἢ κἂν ἀηδὴς δόξαι μὴ πατρόθεν ὀνομάζων τὸ μειράκιον, ἀλλ' ἀπ' ἐκφύλου ἀπορρῶν, καὶ νόθου. σοφίας οὖν ἐρῶν, ἣν Ἰνδοὶ εὗρον, οὐκ ἀπὸ τῶν φύσει πατέρων ὀνομάζεις αὐτήν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θέσει, καὶ δίδως τι μεῖζον Αἰγυπτίοις, ἢ εἰ πάλιν αὐτοῖς ὡς αὐτοὶ ᾄδουσι, μέλιτι ξυγκεκραμένον ἀναβαίνει ὁ Νεῖλος. ταῦτά με πρὸ ὑμῶν ἐπ' Ἰνδοὺς ἔτρεψεν, ἐνθυμηθέντα περὶ αὐτῶν, ὡς λεπτότεροι μὲν τὴν ξύνεσιν οἱ τοιοίδε ἄνθρωποι, καθαρωτέραις ὑπελάμποντες ἀκτῖσιν, ἀληθέστερά γε τὰς περὶ φύσεώς τε, καὶ θεῶν δόξας, ἅτε ἀγχίθεοι, καὶ πρὸς ἀρχαῖς τῆς ζωογόνου, καὶ θερμῆς οὐσίας οἰκοῦντες. ἐντυχών τε αὐτοῖς, ἔπαθόν τι πρὸς τὴν ἐπαγγελίαν τῶν ἀνδρῶν, ὁποῖαι λέγονται πρὸς Αἰσχύλου σοφίαι παθεῖν Ἀθηναῖοι. ποιητὴς μὲν γὰρ οὗτος τραγῳδίας ἐγένετο· τὴν τέχνην δὲ ὁρῶν ἀκατάσκευόν τε, καὶ

μήπω κεκοσμημένην, εἰ μὲν ξυνέστειλε τοὺς χοροὺς ἀποτάδην ὄντας, ἢ τοῖς τῶν ὑποκριτῶν ἀντιλέξεσι δρᾶν παραιτησάμενος, τὸ τῶν μονῳδιῶν μῆκος, ἢ τὸ ὑπὸ σκηνῆς ἀποθνήσκειν ἐπινοήσας, ὡς μὴ ἐν φανερῷ σφάττοι, σοφίας μὲν μὴ ἡ ταῦτα ἀπηλλάχθω, δοκείτω δὲ ὑφ' ἑτέρῳ παρασχεῖν ἔννοιαν ἧττον δεξιῷ τὴν ποίησιν. ὁ δ' ἐνθυμηθεὶς μὲν ἑαυτὸν, ὡς ἐπάξιον τοῦ τραγῳδίαν ποιεῖν φθέγγοιτο, ἐνθυμηθεὶς δὲ καὶ τὴν τέχνην, ὡς προσφυᾶ τῷ μεγαλείῳ μᾶλλον, ἢ τῷ καταβεβλημένῳ τε, καὶ ὑπὸ πόδα, σκευοποιίας μὲν ἥψατο, εἰκασμένης τῷ τῶν ἡρώων εἴδει, ὀκρίβαντος δὲ τοὺς ὑποκριτὰς ἐνεβίβασεν, ὡς ἴσα ἐκείνοις βαίνοιεν. ἐσθήμασί τε πρῶτος ἐκόσμησεν, ἃ πρόσφορον ἥρωσί τε, καὶ ἡρωΐσιν ἐσθῆσθαι. ὅθεν ἀθηναῖοι πατέρα μὲν αὐτὸν τῆς τραγῳδίας ἡγοῦντο, ἐκάλουν δὲ καὶ τεθνεῶτα ἐς διονύσια. τὰ γὰρ τοῦ αἰσχύλου ψηφισαμένων, ἀνεδιδάσκετο, καὶ ἐνίκα ἐκ καινῆς, καίτοι τραγῳδίας μὲν εὖ κεκοσμημένης, ὀλίγη χάρις· εὐφραίνει γὰρ ἐν μικρῷ τῆς ἡμέρας, ὥσπερ ἡ τῶν διονυσίων ὥρα. φιλοσοφίας δὲ, ξυγκειμένης μὲν, ὡς πυθαγόρας ἐδοκίμασεν, ὑποθειαζούσης δὲ, ὡς πυθαγόρου ἰνδοὶ, οὐκ ἐς βραχὺν χρόνον ἡ χάρις, ἀλλ' ἐς ἄπειρόν τε, καὶ ἀριθμοῦ πλείω. οὐ δὴ ἀπεικός τι παθεῖν μοι δοκῶ, φιλοσοφίας ἡττηθεὶς, εὖ κεκοσμημένης, ἣν οἱ τὸ πρόσφορον ἰνδοὶ ξυνελόντες, ἐφ' ὑψηλῆς τε, καὶ θείας μηχανῆς ἐκκυκλοῦσιν. ὡς δὲ ἐνδίκως μὲν ἠγάσθην αὐτοὺς, ἐνδίκως δὲ ἡγοῦμαι σοφούς τε, καὶ μακαρίους, ὥρα μανθάνειν. εἶδον ἄνδρας οἰκοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἀτειχίστως τετειχισμένους, καὶ οὐδὲν κεκτημένους, ἢ τὰ πάντων. εἰ δ' αἰνιγματωδῶς ἅπτομαι, σοφία πυθαγόρου ξυγχωρεῖ ταῦτα. παρέδωκε γὰρ καὶ τὸ αἰνίττεσθαι, διδάσκαλον εὑρὼν σιωπῆς λόγῳ. σοφίας δὲ ταύτης, ἐγένεσθε μὲν καὶ αὐτοὶ πυθαγόρᾳ ξύμβουλοι χρόνον, ὃν τὰ ἰνδῶν ἐπῃνεῖτε. ἰνδοὶ τὸ ἀρχαῖον πάλαι ὄντες, ἐπεὶ δὲ αἰδοῖ τοῦ λόγου, δι' ὃν ἐκ μηνιμάτων τῆς γῆς ἀφίκεσθε δεῦρο, ἕτεροι μᾶλλον ἐβούλεσθε δοκεῖν, ἢ αἰθίοπες οἱ ἀπὸ τῶν ἰνδῶν ἥκοντες, πάντα ὑμῖν ἐς τοῦτο ἐδρᾶτο. ὅθεν ἐγυμνώθητε μὲν σκευῆς, ὁπόση ἐκεῖθεν, ὥσπερ ξυναποδυόμενοι τὸ αἰθίοπας εἶναι. θεοὺς δὲ θεραπεύειν, ἐψηφίσασθε τὸν αἰγύπτιον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑμέτερον τρόπον. ἐς λόγους τε οὐκ ἐπιτηδείους τὸ τῶν ἰνδῶν κατέστητε, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ διαβεβλημένοι, τὸ ἀφ' οἵων διαβεβλῆσθαι ἥκειν. καὶ οὐδὲ μετερρυθμίσθητέ πω. καὶ τοῦτο ἐδρᾶτο ὅθεν ἐγυμνώθητε μὲν σκευῆς, καὶ τιμωροὶ ἐπίδειξιν αὐτοῦ ποιεῖσθε, φιλολοιδοροῦντές τε, καὶ ἰαμβίζοντες, χρηστὸν οὐδὲν ἐπιτηδεύειν ἰνδοὺς φάσκοντες, ἀλλ' ἢ ἐκπλήξεις, καὶ ἀγοητείας, τοῖς μὲν, ὀφθαλμοῖς, τοῖς δὲ, ὠσίν. σοφίας δὲ οὔπω μὲν εἰδότες, ἀνεπιτήδειοι φαίνεσθε τῆς ἐπ' αὐτῇ δόξης. ἐγὼ δ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ λέξω οὐδέν. εἴην γὰρ, ὅ με ἰνδοὶ ἡγοῦνται. ἰνδῶν δὲ οὐ ξυγχωρῶ ἅπτεσθαι. ἀλλ' εἰ μέν τις ὑμᾶς οὕτως ἔχει σοφίας ἱμεραίου ἀνδρὸς, ὃς ᾄδων ἐς τὴν ἑλένην ἐναντίον τῷ προτέρῳ λόγῳ, παλινῳδίαν αὐτὸν ἐκάλεσε, καὶ ἔστιν ἔτυμος ὁ λόγος οὗτος, ἤδη καὶ αὐτοὺς λέγειν, ἀμείνω τῆς νῦν παρεστηκυίας μεταβαλόντας περὶ αὐτῶν δόξης. εἰ δὲ ἄμουσοι πρὸς παλινῳδίαν ὑμεῖς, ἀλλὰ φείδεσθαί τε χρὴ ἀνδρῶν, οὓς ἀξιοῦντες θεοὶ τῶν αὐτοῖς ὄντων, οὐδὲ ἑαυτοὺς ἀπαξιοῦσιν, ὧν ἐκεῖνοι πέπανται. διῆλθές τινα θεραπείαν καὶ περὶ τῆς πειθοῦς λόγον, ὡς ἀπλῶς τε, καὶ ἀκατασκευάστως χρῴσεις. καὶ παράδειγμα ἐγένετό σοι τοῦ λόγου νεὼς, κηροῦ, καὶ πτερῶν ξυντεθείς. ἐμοὶ δὲ ἀκατασκεύαστα μὲν δοκεῖ οὐδὲ ταῦτα. τὸ γὰρ ξυμφορεῖν τε πτερὰ τ' οἰωνοὶ, κηρόν τε μελίτταις, κατασκευαζομένου ἦν δῆλον, καὶ οἴκου σχῆμα. ὃ δ' οἶμαι μικρὰ ταῦτα ἡγούμενος, καὶ τῆς ἑαυτοῦ σοφίας ἥττω, καὶ ἄλλον ἐδείθη νεὼ, καὶ μεγάλων ἤδη, καὶ ἱκανῶν ποδῶν. ἑνὸς δὲ αὐτῶν καὶ χρυσᾶς ἴυγγας ἀνάψαι λέγεται, σειρήνων τινὰ ἐπεχούσας πειθώ. ξυνελέξατό τε τὰ δοκιμώτατα τῶν ἀναθημάτων ἐς τὴν πυθώ, κόσμου ἕνεκα. καὶ οὔτ' ἀγαλμάτων τι ἀπώλεσεν, ἀνάγουσιν αὐτῷ κολοσσοὺς ἐς τὸ ἱερὸν, τοὺς μὲν, θεῶν, τοὺς δὲ, ἀνθρώπων, τοὺς δὲ, ἵππων τε, καὶ ταύρων, καὶ ἑτέρων ζῴων, οὔτε γλαῦκον μὲν τὸν ὑποκρατηρίδιον ἥκοντα, οὔτε τὴν ἁλισκομένην ἰλίου ἀκρόπολιν, ἣν πολύγνωτος ἐκεῖ γράφει. οὐ γὰρ δὴ τὸν χρυσόν τε τὸν λύδιον καλλώπισμα τῆς πυθοῦς ἡγεῖτο, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων εἰσήγετο, ἐνδεικνύμενος οἶμαι αὐτοῖς τὸν τῶν βαρβάρων πλοῦτον, ἵνα γλίχοιντο ἐκείνου μᾶλλον, ἢ τοῦ διαπορθεῖν τὰ ἀλλήλων. τὸ δὲ δὴ ἑλληνικά τε, καὶ προσφυᾶ τῇ ἑαυτοῦ σοφίᾳ, τόπον κατασκευάζειν, καὶ ὑγιαίνειν τοῦτο τὴν πυθώ. ἡγοῦμαι δὲ αὐτὸν κόσμου ἕνεκα, καὶ ἐς μέτρα ἐμβιβάζειν τοὺς χρησμούς. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἐπεδείκνυτο, πιθανὸν δ' αὖ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιεῖτο, ὁρᾶν τὸ δεῖνα, ἢ μὴ ὁρᾶν, καὶ ἴθι, ἢ μὴ ἴθι, καὶ ποιοῦ ξυμμάχους, ἢ μὴ ποιοῦ. βραχέα γάρ που ταῦτα. ἢ ὥς φατε ὑμεῖς, γυμνά. ὁ δ' ἵνα μεγαλορρημονέστερον φαίνοιτο, καὶ ἡδίων τοῖς ἐρωτῶσι, ποιητικὴν ἡρμόσατο, καὶ οὐκ ἀξιοῖ εἶναι ὅ, τι μὴ οἶδεν, ἀλλὰ τὴν ψάμμον εἰδέναι φησὶν, ὁπόση ἀριθμῆσαι αὐτὴν, καὶ τὰ τῆς θαλάττης μέτρα ξυνειληφέναι πάντα. ἢ καὶ ταῦτα τερατολογίᾳ προσγράψεις, ἐπειδὴ σοβαρῶς αὐτὰ ὁ ἀπόλλων, καὶ ξὺν φρονήματι ὀρθῷ φράζει. εἰ δὲ μὴ ἀχθέσθη-

ἀσπάσαι τῷ λόγῳ, γράφε αὐτὴν μὲν ἄρα κόσμια, φοιτῶσι δὲ ποιμένας, ὅ τι καὶ βουκόλοι ἰώμενοι τὰ νοσοῦντα τῶν θρεμμάτων μαντικῇ ὥς φασι, ἀξιοῦσι δὲ καὶ σοφοὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ σοφώτεροι ἢ ἀτεχνῶς μάντεις. εἴποιτ' ἂν μοι καὶ ὑμεῖς παρὰ τὴν Ἰνδῶν σοφίαν φαίνεσθε· οἱ μὲν γὰρ θεῖοί τέ εἰσι, καὶ κεκόσμηνται κατὰ τὴν Πυθίαν. ὑμεῖς δὲ, ἀλλ' οὐδὲν εἰρήσεται περαιτέρω· εὐφημία γὰρ, φίλη μὲν ἐμοὶ, φίλη δὲ Ἰνδοῖς, ἣν ἀσπάζομαι, ὡς ὁ Πίνδαρος ἅμα, καὶ ἡγεμόνα τῆς γλώττης, τὰ μὲν ἐμαυτῷ δυνατὰ θεραπεύων, ξὺν ἐπαίνῳ τε αὐτῶν, καὶ ὅ,τι, ὅ,τι μὴ δὲ ἐφικτὸν ἦν μοι, καταλιπὼν αὐτὸ ἄχραντον λόγου. σὺ δὲ, Ὁμήρου μὲν ἐν Κυκλωπίᾳ ἀκούων, ὡς ἡ γῆ τοὺς ἀγριωτάτους, καὶ ἀδικωτάτους, ἄσπορος, καὶ ἀνήροτος ἑστιᾷ, χαίρεις τῷ λόγῳ· κἂν Ἠδωνοί τινες, ἢ Λυδοὶ βακχεύωσιν, οὐκ ἀπιστεῖς, ὡς γάλακτος αὐτοῖς, καὶ οἴνου πηγὰς ἡ γῆ δώσει, καὶ ποτιεῖ τούτους. τὴν δὲ σοφίας ἀπαιτεῖς βάκχους ἀφαιρήσει, δῶρα αὐτόματα παρὰ τῆς γῆς ἥκοντα. τρίποδες δὲ αὐτόματοι, καὶ ἐς τὰ ξυμπόσια τῶν θεῶν φοιτῶσι. καὶ ὁ Ἄρης ἀμαθής τε ὢν, καὶ ἐχθρὸς, οὔπω τὸν Ἥφαιστον ὑπ' αὐτοῖς γέγραπται, οὐδ' ἔστιν ὡς ἤκουσάν ποτε οἱ θεοὶ τοιαύτης γραφῆς, ἀδικεῖς Ἥφαιστε, κοσμῶν τὸ ξυμπόσιον τῶν θεῶν, ἢ μακαρίζεις αἰτίας ποτὲ ἔσχε τοὺς χρυσοῦς, ὡς παραφθείρων τὰς ὕλας, ἐπειδὴ τὸν χρυσὸν ἔμπνουν ἐποίει· κόσμου γὰρ ἐπιμελήσεται τέχνη πᾶσα· ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι τέχνας, ὑπὲρ κόσμου εὕρηται. ἀνυποδησία δὲ, καὶ τρίβων, καὶ πήραν ἀνῆφθαι, κόσμου εὕρημα. καὶ γὰρ τὸ γυμνοῦσθαι καθάπερ ὑμεῖς, ἔοικε μὲν ἀκατασκευάστῳ τε, καὶ λιτῷ σχήματι, ἐπιτετήδευται δὲ ὑπὲρ κόσμου, καὶ οὐδὲ ἄπεστιν αὐτοῦ τῷ ἑτέρῳ φασὶ τύφῳ. τὰ δὲ ἡλίου τε, καὶ Ἰνδῶν πάτρια, καὶ ὅπῃ χαίρει θεραπευόμενος, ἔχεται τὸν αὐτὸν νόμον. θεοὶ μὲν γὰρ χθόνιοι, βόθρους ἀσπάζονται, καὶ τὰ ἐν κοίλῃ τῇ γῇ δρώμενα· ἡλίου δὲ ἀὴρ ὄχημα. καὶ δεῖ τοὺς προσφόρους ᾀσομένους αὐτὸν, ἀπὸ γῆς αἴρεσθαι, καὶ ξυμμετεωροπολεῖν τῷ θεῷ. εἶπεν δὲ βούλονται μὲν πάντες, δύνανται δὲ Ἰνδοὶ μόνοι. ἀνεπνεῦσαι ὁ Δάμις ἀκούσας φησὶν, ἐπειδὴ ταῦτα ἤκουσεν· ὑπὸ γὰρ τῶν τοῦ Ἀπολλωνίου λόγων, οὕτω διατεθῆναί τε καὶ Αἰγυπτίους, ὡς τὸν Θεσπεσίωνα μὲν, καίτοι μέλανα ὄντα, κατάδηλον εἶναι ὅτι ἠρυθρίασε. φαίνεσθαι δέ τινα καὶ περὶ τοὺς λοιποὺς ἔκπληξιν, ἐφ' οἷς ἐῤῥωμένως τε, καὶ ξὺν εὐροίᾳ διαλεγομένου ἤκουσαν. τὸν νεώτατον δὲ τῶν Αἰγυπτίων, ᾧ ὄνομα ἦν Νεῖλος, καὶ ἀναπηδῆσαί φασιν ὑπὸ θαύματος· μεταστάντα τε πρὸς τὸν Ἀπολλώνιον, ξυμβαλεῖν τε αὐτῷ τὴν χεῖρα, καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ τὰς ξυνουσίας, αἳ ἐγένοντο αὐτῷ πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς φράζειν. τὸν δὲ Ἀπολλώνιον, σοὶ μὲν οὐδενὸς ἂν φάναι βασκήναιμι ἐγὼ τοῦ λόγου, φιληκόῳ τε ὡς ὁρῶ τυγχάνοντι, καὶ σοφίαν ἀσπαζομένῳ πᾶσαν· Θεσπεσίωνι δὲ, καὶ εἴ τις ἕτερος, λῆρον τὰ Ἰνδῶν ἡγεῖται, μὴ ἂν ἐπαντλῆσαι τοὺς ἐκεῖθεν λόγους. ὅθεν ὁ Θεσπεσίων, εἰ δὲ ἔμπορος εἶπεν, ἢ ναύκληρος ἦσθα, καί τινα ἡμῖν ἐπῆγες ἐκεῖθεν φόρτον, ἆρα ἂν ἠξίους, ἐπειδὴ ἀπ' Ἰνδῶν οὗτος, ἀδοκίμαστον αὐτὸν διατίθεσθαι, καὶ μήτε γεῦμα παρέχειν αὐτοῦ, μήτε δεῖγμα; ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἀπολλώνιος, παρέχοιμι ἂν εἶπε τοῖς γε χρῄζουσιν. εἰ δ' ἥκων τις ἐπὶ τὴν θάλατταν, καταπηδήσας ἄρτι τῆς νεὼς, ἐλοιδορεῖτο τῷ φόρτῳ, καὶ διέβαλλε μὲν αὐτὸν, ὡς ἥκοντα ἐκ γῆς, ἣ μηδὲν ὑγιὲς φέρει, ἐμοὶ δὲ ἐπιπλεῖν, ὡς οὐχ ὑπὲρ σπουδαίων ἀγωγίμων πεπλευκότι, τούς τε ἄλλους ἔπειθεν οὕτω φρονεῖν, ἆρ' ἄν σοι δοκεῖ τις καταπλεύσας ἐς τοιόνδε λιμένα, βάλλεσθαί τινα ἄγκυραν, ἢ πεῖσμα, ἀλλ' οὐχὶ μᾶλλον ἀνασείσας τὰ ἱστία, μετεωρίσαι ἂν τὴν ναῦν ἐς τὸ πέλαγος, ἀνέμοις ἐπιτρέψας τὰ ἑαυτοῦ ἥδιόν γε, ἢ ἀγνώμοσί τε, καὶ ἀξένοις ἔθεσιν; ἀλλ' ἐγὼ ἔφη ὁ Νεῖλος λαμβάνομαι τῶν πεισμάτων, καὶ ἀντιβολῶ σε ναύκληρε κοινωνῆσαί μοι τῆς ἐμπορίας, ἣν ἄγεις. καὶ ξυνεμβαίην δ' ἄν σοι τὴν ναῦν περίνεώς τε, καὶ μνήμων τοῦ σοῦ φόρτου. διαπαύων δὲ ὁ Θεσπεσίων τὰ τοιαῦτα, χαίρω ἔφη Ἀπολλώνιε ὅτι ἄχθῃ ὑπὲρ ὧν ἤκουσας· καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑμῖν ξυγγινώσκοις ἀχθομένοις, ὑπὲρ ὧν διεβάλλετε τὴν δεῦρο σοφίαν, οὐδὲ ἐς πεῖραν πω αὐτῆς ἀφιγμένοι. ὁ δὲ ἐκπλαγεὶς μὲν ὑπὸ τοῦ λόγου πρὸς βραχὺ τῷ μὴ δ' ἀκηκοέναι πω τὰ περὶ τὸν Θρασύβουλόν τε, καὶ τὸν Εὐφράτην, ξυλλαβὼν δὲ ὥσπερ εἰώθει τὸ γεγονὸς, Ἰνδοὶ δὲ εἶπεν ὦ Θεσπεσίων, οὐκ ἂν εἶτα ἔπαθον, οὐδ' ἂν προσέσχον Εὐφράτῃ καθιέντι ταῦτα. σοφοὶ γὰρ προγιγνώσκειν. ἐγὼ δὲ ἴδιον μὲν ἐμαυτοῦ πρὸς Εὐφράτην διενεχθὲν οὐδὲν, χρημάτων δὲ ἀπάγων αὐτὸν, καὶ τοῦ μὴ ἐπαινεῖν τὸ ἐξ ἅπαντος κέρδος, οὔτ' ἐπιτάδεια ξυμβουλεύειν ἔδοξα, οὔτε ἐκείνῳ δυνατά, καὶ ἔλεγχον δὲ ἡγεῖται ταῦτα, καὶ οὐκ ἀνίησιν ἀεί τι κατ' ἐμοῦ ξυντιθείς. ἐπεὶ δὲ πιθανὸς ὑμῖν ἔδοξε τοὐμὸν διαβάλλειν ἦθος, ἐνθυμεῖσθε ὡς προτέρους ὑμᾶς ἐμοῦ διέβαλεν. ἐμοὶ γὰρ κίνδυνοι καὶ περὶ τὸν διαβεβλησόμενον, οὐ σμικροὶ φαίνονται· μισήσαι γάρ που ἀδικῶν οὐδέν. ἐλάθετε δὲ κινδυνεύειν οὐδ' οἱ τῶν διαβολῶν ἀκροασάμενοι ἀδικοῦσιν, εἰ πρῶτον ἁλώσονται, ψευδολογίαν τιμῶντες, καὶ οὐκ ἀξιοῦντες αὐτὴν, ὥσπερ τὴν ἀλήθειαν· εἶτα κουφότητα, καὶ [illegible]· ἡττᾶσθαι δὲ τούτων, καὶ μειρακίῳ αἰσχρόν.

φθονεροί τε δόξουσι, διδάσκαλοι ἀκοῆς ἄλλην ποιούμενοι τὸν φθόνον. αὐτοί τε μᾶλλον ἔνοχοι ταῖς διαβολαῖς, ἃς ἐφ' ἑτέρων ἀληθεῖς ποιοῦνται. αἱ γὰρ τῶν ἀνθρώπων φύσεις, ἥτοι μέτριαι σφᾶς, ἂν μὴ ἀπιστοῦσι. μὴ τυραννήσειεν ἀνὴρ ἕτοιμος ταῦτα, μὴ δὲ προστατείη δήμου· τυραννὶς γὰρ, καὶ ἡ δημοκρατία ὑπ' αὐτοῦ ἔσται· μὴ δὲ δικάσειεν. ὑπὲρ μηδενὸς γὰρ γνώσεται. μὴ δὲ ναυκληρήσειεν· ἡ γὰρ ναῦς στασιάσει. μὴ δὲ ἄρξει στρατοῦ· τὸ γὰρ ἀντίξουν ἐν πράξει. μὴ δὲ φιλοσοφήσειεν οὕτως ἔχων· οὐ γὰρ πρὸς τἀληθὲς δοξάσει. ὑμᾶς δὲ εὐφράτης ἀφῄρηται καὶ τὸ σοφοὺς εἶναι· οὓς γὰρ ψευδῆ ὑπηγάγετο, πῶς ἂν ἔτι σοφίας αὐτοὺς ἀξιώσειαν, ὡς ἀπίστους τῷ τὰ πιθανὰ πείσαντι; διαπραΰνων αὐτὸν ὁ Θεσπεσίων, ἅλις εὐφράτου ἔφη, καὶ μικροψύχων λόγων· καὶ γὰρ ἂν καὶ διαλλακταὶ γενοίμεθα σοί τε κἀκείνῳ, σοφὸν ἡγούμενοι τὸ διαιτᾶν σοφούς. πρὸς δὲ ὑμᾶς εἶπε, τίς διαλλάξει με; χρὴ γάρ που καταψευσθέντα ἐκπεπολεμῶσθαι ὑπὸ τοῦ ψεύδους. ἐχέτω οὕτως εἶπεν ὁ ἀπολλώνιος, καὶ σπουδῆς ἁπτώμεθα. τουτὶ γὰρ ὑμᾶς διαλλάξει μᾶλλον. ὁρῶν δὲ ὁ νεῖλος τῆς ἀκροάσεως τοῦ ἀνδρὸς, καὶ μὴν σε ἔφη προσήκει ἄρξαι τοῦ σπουδάζειν, διελθόντα ἡμῖν τήν τε ἀποδημίαν τὴν γενομένην σοι ἐς τὸ ἰνδῶν ἔθνος, καὶ τάς τε ἐκεῖ σπουδὰς, ἃς ὑπὲρ λαμπρῶν δή που ἐποιεῖσθε. ἐγὼ δὲ ἔφη ὁ Θεσπεσίων, καὶ περὶ τῆς φραώτου σοφίας ἀκοῦσαι ποθῶ· λέγεσθε γὰρ καὶ τῶν ἐκείνου λόγων ἀγάλματα ἀπ' ἰνδῶν ἄγειν. ὁ μὲν δὴ ἀπολλώνιος, ἀρχὴν τοῦ λόγου τὰ ἐν βαβυλῶνι ποιησάμενος, διῄει πάντα. οἱ δὲ ἄσμενοι ἠκροῶντο, ὑποκείμενοι τῷ λόγῳ. μεσημβρία δὲ ὡς ἐγένετο, διέλυσαν τὴν σπουδήν· τὸν γὰρ καιρὸν τοῦτον καὶ οἱ γυμνοὶ πρὸς ἱεροῖς γίγνονται. δεῖπνον ποιουμένῳ δὲ τῷ ἀπολλωνίῳ, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, ὁ νεῖλος ἐφίσταται, λαχάνοις ἅμα, καὶ ἄρτοις, καὶ τραγήμασι· τὰ μὲν, αὐτὸς φέρων· τὰ δὲ, ἕτεροι. καὶ μάλα ἀστείως, οἱ σοφοὶ ξένια πέμπουσιν ὑμῖν τε, κἀμοὶ ταῦτα· κἀγὼ ξυσσιτήσω ὑμῖν οὐκ ἄκλητος, ὥς φασιν, ἀλλ' ἐμαυτὸν καλῶν. ἡδὺ εἶπεν ὁ ἀπολλώνιος ἀπάγεις ὦ νεανία, ξένιον σεαυτόν τε, καὶ τὸ σεαυτοῦ ἦθος. ὃς ἀδόλως μὲν φιλοσοφοῦντι ἔοικας, ἀσπαζομένῳ δὲ τὰ ἰνδῶν τε, καὶ πυθαγόρου· κατακλίνου δὴ ἐνταῦθα, καὶ ξυσσίτει. κατάκειμαι ἔφη· σιτία δὲ οὐκ ἔστι σοι τοσαῦτα, ὡς ἐμπλῆσαί με. ἔοικας ἔφη δύσσιτος εἶναι, καὶ δεινὸς φαγεῖν. δεινότατος μὲν οὖν ἔφη, ὅς τοσαύτην, καὶ οὕτω λαμπρὰν δαῖτά σου παραθέντος, ὅμως ἐμπίπλαμαι. μετ' ὀλίγον πάλιν ἐπισπούμενος ἥκω. τί φήσεις; ἀλλ' ἢ ἀκόρεστόν τε εἶναί με, καὶ δεινὸν γάστριν; ἐμπιπλάμενον εἶπεν· ἀφορμαὶ δὲ ὁπόσαι λόγων, τὰς μὲν, αὐτὸς παραδίδου· τὰς δὲ, ἐγὼ δώσω. ἐπεὶ δὲ ἐδείπνησαν, ἐγὼ ἔφη ὁ νεῖλος, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἐστρατευόμην ὁμοῦ τοῖς γυμνοῖς, ψιλοῖς που, ἢ σφενδονήταις ἐκείνοις, ἐμαυτὸν ξυντάττων, νυνὶ δὲ ὁπλιτεύσω, καὶ κοσμήσει με ἡ ἀσπὶς ἡ σή. ἀλλ' οἶμαί σε εἶπεν αἰγύπτιε, παρὰ θεσπεσίωνί τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἕξειν αἰτίαν, ἐφ' οἷς οὐδὲ ἐς ἔλεγχον ὑμῶν καταστὰς πολέμια· σὺ δ' ἤτοι μέτριον, ἢ ξυγχωρεῖ βίου αἵρεσις, ἐς τὰ ἡμέτερα ἤθη ἀφίξει. οἶμαι ἔφη. εἰ δ' αἰτία ἑλομένου ἔσται τις, τάχα καὶ μὴ ἑλομένου αἰτία· καὶ ἁλώσονται μᾶλλον, ἅπερ ἐγὼ, ἑλόμενοι· τὸ γὰρ πρεσβυτέρους ὄντας, καὶ σοφωτέρους ὄντας μὴ πάλαι ᾑρῆσθαι, ἅπερ ἐγὼ νῦν, δικαίαν αἰτίαν κατ' ἐκείνων ἔχει ἂν μᾶλλον, οὕτω πλεονεκτοῦντι μὴ ἐς τὸ βέλτιον ἑλέσθαι ὅ, τι βούλονται χρήσονται. οὐκ ἀγεννῆ μὲν ὦ νεανίσκε λόγον εἴρηκας, ὅρα δὲ μὴ δ' αὐτὸ τῷ οὕτω μὲν σοφίας, οὕτω δὲ ἡλικίας ἔχειν, ἐκεῖνά γε ὀρθῶς εἰρημένα φαίνωνται. ταῦτά γε ξυνιέναι ὅτι λόγῳ παραιτούμενος, σύ τε θρασύτερος λόγου δοκεῖς ἅπτεσθαι καθιστὰς μᾶλλον, ἢ αὐτὸς ἐκείνοις ἑπόμενος. ὑποστείλας δὲ ὁ αἰγύπτιος παρὰ τὴν τοῦ ἀπολλωνίου δόξαν, ἃ μὲν εἰκὸς ἦν ἔφη πρεσβυτέροις ὁμαρτεῖν νέον, ἃ παρεῖταί μοι. σοφίαν δὲ ὁπότ' ᾤμην εἶναι περὶ τοὺς ἄνδρας, ἣν οὐκ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώπων ὑπάρχειν, προσένειμα ἐμαυτὸν τούτοις. πρόφασις δέ μοι τῆς ὁρμῆς ἥδ' ἐγένετο. ἔπλευσέ ποτε ὁ πατὴρ, ἐς τὴν ἐρυθρὰν ἥκων· ἄρχων δὲ ἄρα τῆς νεὼς, ἣν αἰγύπτιοι στέλλουσιν ἐς τὸ ἰνδῶν ἔθνος. ἐπιμίξας δὲ τοῖς ἐπὶ θαλάττῃ ἰνδοῖς, διηγόμενος λόγους περὶ τῶν ἐκεῖ σοφῶν, ἀγχοῦ τούτων, οὓς πρὸς ἡμᾶς διῆλθες. ἀκούσας δὲ αὐτοῦ καὶ τοιουτονί τινα λόγον, ὡς σοφώτατοι μὲν ἀνθρώπων ἰνδοί, ἄποικοι δὲ ἰνδῶν αἰθίοπες, πατρίζουσι δὲ οὗτοι τὴν σοφίαν, καὶ πρὸς τὰ οἴκοι βλέπουσι, μειράκιον γενόμενος, τὰ μὲν πατρῷα, τοῖς βουλομένοις ἀφῆκα, γυμνὸς δὲ γυμνοῖς ἐπεφοίτησα τούτοις, ὡς μαθησόμενος τὰ ἰνδῶν, ἢ ἀδελφά γε ἐκείνων. καί μοι ἐφάνησαν σοφοὶ μὲν, οὐ μὴν ἰνδικά. ἐμοῦ δ' αὐτοὺς ἐρομένου τοῦ, χάριν οὐ τὰ ἰνδῶν φιλοσοφοῦσιν, ἐκεῖνοι μὲν ἐς διαβολὰς κατέστησαν παραπλησίας ταῖς πρὸς σὲ εἰρημέναις τήμερον. ἐμὲ δὲ, νέον ἔτι ὡς ὁρᾷς ὄντα, κατέλεξαν ἐς τὸ αὐτῶν κοινὸν, δείσαντες οἶμαι μὴ ἀποπηδήσας αὐτῶν, πλεύσαιμι ἐς τὴν ἐρυθρὰν, ὥσπερ ποτὲ ὁ πατήρ. ὃ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἂν παρῆκα. προῆλθον γὰρ ἂν καὶ μέχρι τοῦ ὄχθου τῶν σοφῶν, εἰ μή σέ τις ἐνταῦθα θεῶν ἔστειλεν. ἐμοί γ' οὖν ἀρκοῦν, ὡς μήτε τὴν ἐρυθρὰν πλεύσας, μήτε πρὸς τοὺς καλπίτας παραβαλλόμενος, σοφίας ἰνδικῆς

γυμνωθείην, οὐ τὴν μορφὴν βίου ποιησάμενος αἵρεσιν, ἀλλὰ πάλαι μὲν ᾑρημένος, ἃ δὲ ᾤμην ἕξειν, ἂν ἔχω. τί γὰρ δεινὸν, ἢ ὅτου διαμαρτών τις, ἐπαινέσοι ἐφ' ὃ ἐθήρευον; εἰ δὲ κρατήσαιμι ἐς τουτὶ μεταβιβάζοιμι, καὶ γιγνοίμην αὐτοῖς ξύμβουλος, ὃν ἐμαυτὸν πέπεικα, τί ἂν ἐπί μοι θρασὺ πράττοιμι; οὔτε γὰρ ἡ νεότης ἀπαλλακτέα πω τι, καὶ αὐτῇ βέλτιον ἐνθυμηθῆναι τοῦ γάμου. σοφίας τε, ὅστις ἑτέρῳ γίγνεται ξύμβουλος, ἣν αὐτὸς ᾕρηται, διαφεύγει δή που, τὸ μὴ οὐχ ἃ πέπεισται πείθειν. τοῖς τε ἥκουσιν ἀγαθοῖς παρὰ τῆς τύχης, ὅστις ἀπολαβὼν αὐτὰ, χρῆται μόνος, ἀδικεῖ τἀγαθά· ἀφαιρεῖται γὰρ αὐτὰ, τὸ πλείοσιν ἡδέως φαίνεσθαι. τοιαῦτα εἰρηκότος τοῦ νείλου, καὶ οὕτω νεανικὰ, ὑπολαβὼν ὁ ἀπολλώνιος, ὑπὲρ μισθοῦ δὲ εἶπεν οὐ διαλέξῃ μοι πρότερον, σοφίας γε ἐρῶν τῆς ἐμῆς; διαλεγόμεθα δ' ἤδη ὁ νεῖλος, καὶ ὅ, τι βούλει αἴτει. αἰτῶ σε, εἶπεν, ἃ μὲν αὐτὸς εἵλου, αἱρεῖσθαι, τοὺς δὲ γυμνοὺς μὴ ἐνοχλεῖν ξυμβουλεύοντα, ἃ μὴ πείσεις. πείσομαι ἔφη, καὶ ὁμολογείσθω ὁ μισθός. ταῦτα μὲν δὴ ἐσπούδασαν. ἐρομένου δ' αὐτὸν μετὰ ταῦτα τοῦ νείλου πόσου χρόνου διατρίψει περὶ τοὺς γυμνοὺς, ὁπόσου ἔφη χρόνου ἀξία ἡ τῶνδε σοφία τῷ ξυνεσομένῳ σφίσιν. εἶτα ἐπὶ καταδούπων τὴν ὁδὸν ποιησόμεθα, τῶν πηγῶν ἕνεκα. χαίρειν γὰρ τὸ μὴ μόνον ἰδεῖν τὰς τοῦ νείλου ἀρχὰς, ἀλλὰ καὶ κελαδοῦντος ἀκοῦσαι. ὧδε διαλεχθέντες, καὶ τινῶν ἰνδικῶν μνημονεύσαντες, ἐκάθευδον ἐν τῇ πόᾳ. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ προσευξάμενοι τὰ εἰωθότα, εἵποντο τῷ νείλῳ παρὰ τὸν θεσπεσίωνα αὐτοὺς ἄγοντι, προσειπόντες ἀλλήλους. καὶ ξυνιζήσαντες ἐν τῷ ἄλσει, διαλέξεως ἥπτοντο. ἦρχε δ' αὐτῆς ὁ ἀπολλώνιος. ὡς μὲν γὰρ πολλοῦ ἔφη ἄξιον τὸ μὴ κρύπτειν σοφίαν, δηλοῦσιν οἱ χθὲς λόγοι. διδαξαμένων γάρ με ἰνδῶν ὁπόσα τῆς ἐκείνων σοφίας ᾤμην προσήκειν ἐμοὶ, μέμνημαι τῶν ἐμαυτοῦ διδασκάλων, καὶ περίειμι διδάσκων, ἃ ἐκείνων ἤκουσα. καὶ ὑμῖν δ' ἂν ἐν καιρῷ δεῖ γενοίμην, εἴ με καὶ τὴν ὑμετέραν σοφίαν εἰδότα πέμποιτε. οὐ γὰρ ἂν παυσαίμην, ἕλλησί τε διιὼν τὰ ὑμέτερα, καὶ ἰνδοῖς γράφων. ἐρωτᾶτε, ἔφασαν. ἕπεται γάρ που ἐρωτήσει ὁ λόγος. καὶ ὁ ἀπολλώνιος, περὶ θεῶν εἶπεν ὑμᾶς ἐρήσομαι πρῶτον. τί μαθόντες, ἄτοπα, καὶ γελοῖα θεῶν εἴδη παραδεδώκατε τοῖς δεῦρο ἀνθρώποις, πλὴν ὀλίγων, ἃ σοφῶς, καὶ θεοειδῶς ἵδρυται, τὰ λοιπὰ δὲ ὑμῶν ἱερὰ ζώων ἀλόγων, καὶ ἀδόξων τιμαὶ μᾶλλον, ἢ θεῶν φαίνονται. δυσχεράνας δὲ ὁ θεσπεσίων, τὰ δὲ παρ' ὑμῖν εἶπεν ἀγάλματα, πῶς ἵδρυται φράσον; ὥς γε ἔφη κάλλιστόν τε, καὶ θεοφιλέστατον δημιουργεῖν θεούς. τὸν δία που λέγεις εἶπε τὸν ἐν τῇ ὀλυμπίᾳ, καὶ τὸ τῆς ἀθηνᾶς ἕδος, καὶ τὸ τῆς κνιδίας τε, καὶ τὸ τῆς ἀργείας, καὶ ὁπόσα ὧδε καλὰ, καὶ μεστὰ ὥρας. οὐ μόνον ἔφη ταῦτα, ἀλλὰ καὶ καθάπαξ. τὴν μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀγαλματοποιίαν, ἅπτεσθαί φημι τοῦ προσήκοντος. ὑμᾶς δὲ καταγελᾶν τοῦ θείου μᾶλλον, ἢ νομίζειν αὐτό. οἱ φειδίαι δὲ εἶπε, καὶ οἱ πραξιτέλεις, μῶν ἀνελθόντες ἐς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀπομαξάμενοι τὰ τῶν θεῶν εἴδη, τέχνην αὐτὰ ἐποιοῦντο, ἢ ἕτερόν τι ἦν, ὃ ἐφίστη αὐτοὺς τῷ πλάττειν; ἕτερον ἔφη, καὶ μεστόν γε σοφίας πρᾶγμα. ποῖον εἶπεν. οὐ γὰρ ἄν τι παρὰ τὴν μίμησιν εἴποις. φαντασία ἔφη ταῦτα εἰργάσατο, σοφωτέρα μιμήσεως δημιουργός. μίμησις μὲν γὰρ μόνον δημιουργήσει ὃ εἶδε. φαντασία δὲ, καὶ ὃ μὴ εἶδεν. ὑποθήσεται γὰρ αὐτὸ πρὸς τὴν ἀναφορὰν τοῦ ὄντος. καὶ μίμησιν μὲν πολλάκις ἐκκρούει ἔκπληξις, φαντασίαν δὲ οὐδέν. χωρεῖ γὰρ ἀνέκπληκτος, πρὸς ὃ αὐτὴ ὑπέθετο. δεῖ δέ που διὸς μὲν ἐνθυμηθέντα εἶδος, ὁρᾶν αὐτὸν ξὺν οὐρανῷ, καὶ ὥραις, καὶ ἄστροις, ὥσπερ ὁ φειδίας τότε ὥρμησεν. ἀθηνᾶν δὲ δημιουργήσειν μέλλοντα, στρατόπεδα ἐννοεῖν, καὶ μῆτιν, καὶ τέχνας, καὶ ὡς διὸς αὐτοῦ ἀνέθορεν. εἰ δὲ ἱέρακα, ἢ γλαῦκα, ἢ λύκον, ἢ κύνα ἐργασάμενος, ἐς τὰ ἱερὰ φέροις, ἀντὶ ἑρμοῦ τε, καὶ ἀθηνᾶς, καὶ ἀπόλλωνος, τὰ μὲν θηρία, καὶ τὰ ὄρνεα ζηλωτὰ δόξει τῶν εἰκόνων. οἱ δὲ θεοὶ, παρὰ πολὺ τῆς αὑτῶν δόξης ἑστήξουσιν. ἐοίκας εἶπεν ἀβασανίστως ἐξετάζειν τὰ ἡμέτερα. σοφοὶ γὰρ, εἴπερ τι αἰγύπτιοι, καὶ τὸ μὴ θρασύνεσθαι ἐς τὰ τῶν θεῶν εἴδη. ξυμβολικὰ δὲ αὐτὰ ποιεῖσθαι, καὶ ὑπονοούμενα. καὶ γὰρ ἂν καὶ σεμνότερα οὕτω φαίνοιτο. γελάσας οὖν ὁ ἀπολλώνιος, ὦ ἄνθρωποι ἔφη, μεγάλα ὑμῖν ἀπολέλαυται τῆς αἰγυπτίων τε, καὶ αἰθιόπων σοφίας, εἰ σεμνότερον ὑμῶν, καὶ θεοειδέστερον κύων δόξει, καὶ ἶβις, καὶ τράγος. ταῦτα γὰρ θεσπεσίωνος ἀκούω τοῦ σοφοῦ. σεμνὸν δὲ, ἢ ἔμφοβον τί ἐν τούτοις; τοὺς γὰρ ἐπιόρκους, καὶ τοὺς ἱεροσύλους, καὶ τὰ βωμολόχα ἔθνη, καταφρονεῖν τῶν τοιούτων ἱερῶν, εἰκὸς μᾶλλον, ἢ δεδιέναι αὐτά. εἰ δὲ σεμνότερα ταῦτα ὑπονοούμενα, πολλῷ σεμνότεροι ἂν ἔπραττον οἱ θεοὶ κατ' αἴγυπτον, εἰ μὴ ἵδρυντό τι αὐτῶν ἄγαλμα, ἀλλ' ἕτερον τρόπον σοφώτερόν τι, καὶ ἀπορρητότερον τῇ θεολογίᾳ κεχρῆσθε. ἦν γάρ που νεὼς μὲν αὐτοῖς ἐξοικοδομῆσαι, καὶ βωμοὺς ὁρίζειν, καὶ ἃ χρὴ θύειν, καὶ ἃ μὴ χρὴ, καὶ ὁπηνίκα, καὶ ἐφ' ὅσον, ἢ ὅ, τι λέγοντας, ἢ δρῶντας. ἄγαλμα δὲ μὴ φέρειν, ἀλλὰ τὰ εἴδη τῶν θεῶν καταλείπειν τοῖς τὰ ἱερὰ ἐσφοιτῶσιν. ἀναγράφει γάρ τι ἡ γνώμη, καὶ ἀνατυποῦται δημιουργίας κρεῖττον. ὑμεῖς δὲ ἀφῄρησθε τοὺς θεοὺς, καὶ τὸ ὁρᾶσθαι καλῶς, καὶ τὸ ὑπονοεῖσθαι.

πρὸς ταῦτα ὁ Θεσπεσίων, ἐγένετό τις ἔφη Σωκράτης ἀθήνησιν ἀνοήτως, ὥσπερ ἡμεῖς γέρων, ὃς τὸν κύνα, καὶ τὴν χῆνα, καὶ τὴν πλάτανον, θεούς τε ἡγεῖτο, καὶ ὤμνυ. οὐκ ἀνοήτως εἶπεν, ἀλλὰ θείως, καὶ ἀτεχνῶς σοφῶς· ὤμνυ γὰρ ταῦτα, οὐχ ὡς θεοὺς, ἀλλ' ἵνα μὴ θεοὺς ὀμνύῃ. μετὰ ταῦτα ὁ Θεσπεσίων ὥσπερ μεθιστάμενος τουτουῒ τοῦ λόγου, ἤρετο τὸν ἀπολλώνιον περὶ τῆς λακωνικῆς μάστιγος, καὶ εἰ δημοσίᾳ οἱ λακεδαιμόνιοι παίονται. τάς γ' ἐξ ἀνθρώπων γε εἶπεν ὦ Θεσπεσίων, αὐτοὶ μάλιστα οἱ ἐλεύθεροί τε, καὶ εὐδόκιμοι. τοὺς δὲ οἰκέτας ἀδικοῦντας, τί ἔφη ἐργάζονται; οὐκ ἔτ' ἀποκτείνουσιν εἶπεν ὡς ξυνεχώρει ποτὲ ὁ λυκοῦργος, ἀλλ' ἡ αὐτὴ καὶ ἐπ' ἐκείνους μάστιξ. ἡ δὲ ἑλλὰς, πῶς ἔφη περὶ αὐτῶν γιγνώσκει; ξυνιᾶσιν εἶπεν ὥσπερ ἐς τὰ ὑακίνθια, καὶ τὰς γυμνοπαιδίας, θεασόμενοι ξὺν ἡδονῇ τε, καὶ ὁρμῇ πάσῃ. εἶτ' οὐκ αἰσχύνονται ἔφη οἱ χρηστοὶ ἕλληνες, εἰ τοὺς αὐτῶν ποτε ἄρξαντας ὁρῶντες, μαστιγουμένους ἐς τὸ κοινὸν, ἢ ἀρχθέντας ὑπ' ἀνθρώπων, οἳ μαστιγοῦνται δημοσίᾳ; σὺ δὲ πῶς οὐ διορθώσω ταῦτα; φασὶ γάρ σε καὶ λακεδαιμονίων ἐπιμεληθῆναι. ἃ ὡς εἶπε δυνατὸν ἦν διορθοῦσθαι· ξυνεβούλευον μὲν ἐγὼ, προθύμως δ' ἐκεῖνοι ἔπραττον. ἐλευθερώτατοι μὲν γὰρ τῶν ἑλλήνων εἰσὶ, μόνοι δ' ὑπήκοοι τοῦ εὖ ξυμβουλεύοντος. τὸ δὲ μαστίγων ἔθος, τῇ ἀρτέμιδι τῇ ἀπὸ σκυθῶν δρᾶται, χρησμῶν φασιν ἐξηγουμένων ταῦτα. θεοῖς δ' ἀντινομοθετεῖν, μανία οἶμαι. οὐ σοφοὺς ὦ ἀπολλώνιε ἔφη τοὺς τῶν ἑλλήνων θεοὺς εἴρηκας, εἰ μαστίγων ἐγίγνοντο ξύμβουλοι τοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀσκοῦσιν. οὐ μαστίγων εἶπεν, ἀλλὰ τοῦ αἵματι ἀνθρώπων τὸν βωμὸν ῥαίνειν, ἐπειδὴ καὶ παρὰ σκύθαις τούτων ἠξιοῦτο. σοφισάμενοι δ' οἱ λακεδαιμόνιοι τὸ ἀπαραίτητον τῆς θυσίας, ἐπὶ τὸν τῆς καρτερίας ἀγῶνα ἥκουσιν, ἀφ' οὗ ἔξεστι μήτε ἀποθνήσκειν, καὶ ἀπάρχεσθαι τῇ θεῷ τοῦ σφῶν αὐτῶν αἵματος. διατί οὖν ἔφη τοὺς ξένους οὐ καταθύουσι τῇ ἀρτέμιδι, καθάπερ ἐδικαίουν ποτὲ οἱ σκύθαι; ὅτι εἶπεν οὐδενὶ ἑλλήνων πρὸς τρόπου, βαρβάροις ἐξασκεῖν ἤθη. καὶ μὴν φιλανθρωπότεροι ἐδόκουν ἄν, ἕνα που, καὶ δύο θύοντες, ἢ ξενηλασίᾳ χρώμενοι ἐς πάντας. μὴ καθαπτώμεθα ὦ Θεσπεσίων τοῦ λυκούργου, χρὴ γὰρ ξυνιέναι τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ὅτι μὴ ἐνδιαιτᾶσθαι ἐᾷ τοὺς ξένους, οὐκ ἀμιξίας αὐτῷ νοῦν ἔχειν, ἀλλὰ τοῦ ὑγιαίνειν τὰς ἐπιτηδεύσεις, μὴ ἐνομιλούντων τῇ σπάρτῃ τῶν ἔξωθεν. ἐγὼ δὲ ἄνδρας ἔφη σπαρτιάτας ἡγούμην ἂν, οἳ δοκεῖν ἀξιοῦσιν, εἰ διαιτώμενοι τοῖς ξένοις, μὴ μεθίσταιντο τῶν οἴκοι. οὐ γὰρ τῶν ἀπόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρόντων ὁμοίως ὁρᾶσθαι ἔδει οὖν οἶμαι τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι. οἱ δὲ, καίτοι ξενηλασίαις χρώμενοι, διεφθάρησαν τὰς ἐπιτηδεύσεις. καὶ οἷς μάλιστα τῶν ἑλλήνων ἀπήχθοντο, τούτοις ὅμοια πράττειν ἔδοξαν. τὰ γὰρ περὶ τὴν θάλατταν, καὶ αἱ μετὰ ταῦτα ἐπιτάξεις τῶν φόρων, ἀττικώτερον αὐτοῖς ἐβουλεύθη. καὶ ὑπὲρ ὧν πολεμητέα πρὸς ἀθηναίους ᾤοντο αὐτοῖς εἶναι, ταῦτ' ἐς τὸ καὶ αὐτοὶ δρᾶν κατέστησαν, τὰ μὲν πολέμια τοὺς ἀθηναίους νικῶντες, ὧν δὲ ἐκείνοις ἐπετήδευσαν ἔδοξεν ἡττώμενοι. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τὴν ἐκ ταύρων τε, καὶ σκυθῶν ἐσάγεσθαι δαίμονα, ξένα ἦν νομιζόντων. εἰ δὲ χρησμῶν ταῦτα, τί ἔδει μάστιγος; τί δὲ καρτερίαν ἀνδραποδώδη πλάττεσθαι, λακωνικώτερον πρὸς θανάτου ῥώμην, ἐκεῖνο ἦν οἶμαι σπαρτιάτην ἔφη βον ἑκόντα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ θύεσθαι. τοῦτο γὰρ, τὴν μὲν σπάρτην, εὐτυχεστέρως ἐδείκνυε. τὴν δὲ ἑλλάδα ἀπῆγε, τοῦ μὴ ἐς ἀντίπαλα αὐτοῖς ἀντικαθίστασθαι. εἰ δὲ ἐς τὰ πολέμια φείδεσθαι τῶν νέων εἰκὸς ἦν, ἀλλ' ὅ γε νόμος παρὰ σκύθαις ἐπὶ τοῖς ἐξηκοντούτας κείμενος, εἰκότερος ἦν λακεδαιμονίοις ἐπιτηδεύειν, ἢ σκύθαις, εἰ τὸν θάνατον ἀτεχνῶς, ἀλλὰ μὴ κόμπου ἕνεκα ἐπαινοῦσι. ταῦτα οὐ πρὸς λακεδαιμονίους εἴρηταί μοι, πρὸς δὲ σὲ ἀπολλώνιε. εἰ γὰρ τὰ παλαιὰ νομίματα, καὶ πολιώτερα, ἣ γιγνώσκειν αὐτὰ, πικρῶς ἐξετάζοιμεν, ὧν ἔλεγχοι καθιστάμενοι τοῦ θείου, διότι αὐτοῖς χαίρουσι, πολλοί, καὶ ἄτοποι λόγοι τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας ἀναφύσονται. καὶ γὰρ ἂν καὶ τῆς ἐλευσῖνι τελετῆς ἐπιλαβοίμεθα, διότι τὸ, ἀλλὰ μὴ τὸ, καὶ τῶν σαμοθρᾳκῶν τελετῶν, ἐπεὶ μὴ τὸ δεῖνα, τὸ δεῖνα δὲ αὐτοῖς δρᾶται, καὶ διονυσίων, καὶ φαλλοῦ, καὶ τοῦ ἐν κυλλήνῃ εἴδους, καὶ οὐκ ἂν φθαίημεν συκοφαντοῦντες πάντας. ἴωμεν οὖν ἐφ' ὅ,τι βούλει ἕτερον, τιμῶντες καὶ τὸν πυθαγόρου λόγον, ἡμεῖς δὲ πρὸ ὄντα καλὸν τι εἰ καὶ μὴ περὶ πάντων, ἀλλ' ὑπέρ γε τῶν τοιούτων σιωπᾶν. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἀπολλώνιος, εἰ σπουδάσαι εἶπεν ὦ Θεσπεσίων ἐβούλου τὸν λόγον, πολλὰ ἂν σοι, καὶ γενναῖα ἔδοξεν ἡ λακεδαίμων λέγειν, ὑπὲρ ὧν ὑπνῷ τε, καὶ παρὰ πάντας ἐπιτηδεύειν τοὺς ἕλληνας. ἐπεὶ δὲ οὕτως ἀποσπουδάζεις αὐτὸν, ὡς μὴ δὲ ὅσιον ἡγεῖσθαι τὸ ὑπὲρ τοιούτων λέγειν, ἴωμεν ἐφ' ἕτερον λόγον πολλοῦ ἄξιον, ὡς ἐμαυτὸν πείθω. περὶ δικαιοσύνης δὲ τί ἐρήσομαι; ἁπτώμεθα ὁ Θεσπεσίων ἔφη τοῦ λόγου. προσήκει γὰρ σοφοῖς τε, καὶ μὴ σοφοῖς. ἀλλ' ἵνα μὴ τὰς ἰνδῶν δόξας ἐπιφέροντες, ξυγχέωμεν αὐτὸν, καὶ ἀπέλθωμεν ἄπρακτοι τοῦ λόγου, πρῶτον εἰπὲ τὰ περὶ δικαιοσύνης ἰνδοῖς δόξαντα. εἰκὸς γὰρ ξυνουσιασθῆναί σε ἐκεῖ ταῦτα. κἂν μὲν ἡ δόξα ὀρθῶς ἔχῃ, ξυνθησόμεθα. εἰ δ' αὐτοί τι σοφώτερον εἴποιμεν, ξυντίθεσθε. δικαιοσύνης δὲ καὶ τοῦτο.

ἄριστα εἶπεν ὁ Θεσπεσίων, καὶ ὡς ἐμοὶ ἥδιστα εἴρηκας· ἄκουε δὴ τῶν ἐκεῖ σπουδασθέντων. ἔφην πρὸς αὐτοὺς ἐγώ· κυβερνήτης ἑτέρου ἐπεμελόμην. καὶ δικαιότατον ἡγούμην ἐμαυτόν, ἐπειδὴ λῃσταὶ μὲν ἐμισθοῦντό με προδοῦναι τὴν ναῦν, καθορμισάμενοι οὗ λοχήσειν αὐτὴν ἔμελλον, δι᾽ ἃ ἦγεν· ἐγὼ δέ, ἐπαγγειλάμενος μὲν ταῦτα, ὡς μὴ ἐπιθεῖντο ἡμῖν, παραπλεύσαιμι δ᾽ αὐτοὺς καὶ ὑπεράραιμι αὐτοὺς τὰ χωρία, ξυνεσώθην· ἆρ᾽ ὦ Θεσπεσίων δικαιοσύνην ἡγῇ ἐνδεῖ ταῦτα; κατεγέλασε μὲν οὖν εἶπε· μὴ γὰρ εἶναι δικαιοσύνην τὸ μὴ ἀδικεῖν ὑγιῶς ἔφη ἀπέδειξε τοῖς Ἰνδοῖς, ὅτι γὰρ φρόνησις, τὸ μὴ ἀσύνετός τι ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι ἀνδρεία, τὸ μὴ λείπειν τὴν τάξιν, ὅτι σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐς τὰ τῶν μοιχῶν ἐμπίπτειν, ὅτι ἄξιοι ἐπαίνου, τὸ μὴ κακοὺς φαίνεσθαι· πᾶν γὰρ ὅ τιμῆς τι, καὶ τιμωρίας ἀφέστηκεν, οὔπω ἀρετή. πῶς οὖν ὁ Θεσπεσίων εἶπε στεφανώσομεν, ἢ τί πράττοντα; ἐλλιπέστερον ἔφη, καὶ προσφορώτερον ἂν ὑπὲρ δικαιοσύνης ἐσπουδάσατε, ἢ ὁπότε βασιλεύς τις ἔστι, καὶ οὗτος εὐδαίμονος χώρας ἄρχων, ἔστι φιλοσοφοῦσιν ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ βασιλεύειν δικαιοτάτου κτήματος. εἰ ὁ Φραώτης εἶπεν ὁ ἀφικόμενος ἦν, ὀρθῶς ἂν ἐμέμφου τὸ μὴ ὑπὲρ δικαιοσύνης ἐπ᾽ αὐτοῦ σπουδάζειν· ἐπεὶ δὲ εἶδες τὸν ἄνθρωπον, ἐν οἷς χθὲς ὑπὲρ αὐτοῦ διῄει, μεθύοντα, καὶ ἀχθόμενον φιλοσοφίᾳ πάσῃ, τί ἔδει παρέχειν ὄχλον; τί δ᾽ αὐτοὺς ἔχειν φιλοτιμουμένους, ἐπ᾽ ἀνθρώπου συβαρίτου ἡγουμένου πάντα; ἀλλ᾽ ἐπεὶ σοφοῖς ἀνδράσιν, ὥσπερ ὑμῖν, ἰχνευτέα ἡ δικαιοσύνη μᾶλλον, ἢ βασιλεῦσί τε, καὶ στρατηγοῖς, ἴωμεν ἐπὶ τὸν ἀτεχνῶς δίκαιον. ὁ γὰρ ἐμαυτόν τε ἡγούμην ὁπότε ἐναυσ, ἑτέρους τε, οἳ μὴ ἀδίκως ἀπῆλθον ται, οὔπω δικαίους φατέ, οὐδ᾽ ἀξίους τιμᾶσθαι· καὶ εἰκότως εἶπεν. οὐδὲ γὰρ ἂν Ἀθηναῖοί ποτε, ἢ Λακεδαιμόνιοι ἐγράφη γνώμη τὸν δεῖνα στεφανοῦν, ἐπεὶ μὴ τῶν ἑταιρευομένων ἐστίν· ἢ τὸν δεῖνα ποιεῖσθαι πολίτην, ἐπεὶ μὴ τὰ ἱερὰ ὑπ᾽ αὐτοῦ συλᾶται. τίς οὖν ὁ δίκαιος, καὶ ὅ,τι πράττων; οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δικαιοσύνῃ τινὰ στεφανωθέντα οἶδα, οὐδὲ γνώμην ἐπ᾽ ἀνδρὶ δικαίῳ γραφεῖσαν, ὡς τὸν δεῖνα χρὴ στεφανοῦν, ἐπειδὴ τὸ δεῖνα πράττων, δίκαιος φαίνεται. τὰ μὲν γὰρ Παλαμήδους ἐνθυμηθέντι, τὰ ἐν Τροίᾳ, καὶ τὰ Σωκράτους, τὰ Ἀθήνῃσιν, οὐδ᾽ εὐτυχεῖν ἡ δικαιοσύνη δόξει παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. ἀδικώτατα γὰρ δὴ οὗτοι ἔπαθον, δικαιότατοι ὄντες. πλὴν ἀλλ᾽ οὗτοι μὲν, ἐπὶ δόξῃ ἀδικημάτων ἀπώλοντο, ψήφου παρὰ τὸ εὐθὺ ἐνεχθείσης· Ἀριστείδην δὲ τὸν Λυσιμάχου, καὶ αὐτή ποτε ἡ δικαιοσύνη ἀπώλεσε· καὶ ἀνὴρ τοιόσδε ἐπὶ τῇ ἀρετῇ φυγών, ᾤχετο. καὶ ὡς μὲν γελοία ἡ δικαιοσύνη δόξει, γιγνώσκω· τεταγμένη γὰρ ὑπὸ Διός τε, καὶ Μοιρῶν, ἐς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους, οὐδαμοῦ ἑαυτὴν ἐς τὸ μὴ αὐτὴν ἀδικεῖσθαι τάττει. ἐμοὶ δὲ ἀπόχρη τὰ τοῦ Ἀριστείδου, ἐς τὸ δηλῶσαι τίς μὲν ὁ μὴ ἄδικος, τίς δὲ ὁ δίκαιος. εἰπὲ γάρ μοι, οὐχ οὗτος Ἀριστείδης ἐκεῖνος, ὅν φατε ὑμεῖς ἀφ᾽ Ἑλλήνων ἥκοντος, πλεύσαντα ἐς τὰς νήσους ὑπὲρ τῶν φόρων, ξυμμέτρους τε αὐτοὺς τάξαι, καὶ ξὺν αὐτῷ ἐπανελθεῖν τρίβωνι; οὗτος εἶπε, δι᾽ ὃν καὶ πενίας ἔρως ποτὲ ἤνθησεν. εἰ οὖν ἔφη δύ᾽ Ἀθήνησι δημαγωγοὶ γενοίσθην, ἐπαινοῦντος τὸν Ἀριστείδην ἄρτι ἐκ τῆς ξυμμαχίδος ἥκοντα, καὶ ὁ μὲν, γράφοι στεφανοῦν αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ πλουτῶν ἀφῖκται, μηδὲ βίον ἑαυτῷ ξυνειλοχὼς μηδένα, ἀλλὰ πενέστατος μὲν Ἀθηναίων, πενέστερος δὲ ἑαυτοῦ· ὁ δ᾽ αὖ τοιουτονί τι γράφοι ψήφισμα, ἐπειδὴ Ἀριστείδης οὐχ ὑπὲρ τὸ δυνατὸν τῶν ξυμμάχων τάξας τοὺς φόρους, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοι γῆς ἔχουσι, τῆς τε ὁμονοίας αὐτῶν ἐπεμελήθη τῆς πρὸς Ἀθηναίους, καὶ τὸ μὴ ἀχθομένους δοκεῖν φέρειν ταῦτα, δεδόχθω στεφανοῦν αὐτὸν ἐπὶ δικαιοσύνῃ, ἆρ᾽ οὐκ ἄν σοι δοκῇ τῇ μὲν προτέρᾳ γνώμῃ, κἂν ἀντειπεῖν αὐτὸς ὡς ἀναξία τοῦ ἑαυτῷ βεβιωμένου, ἐφ᾽ οἷς ἀδικεῖ τιμῷτο, τῇ δ᾽ ἴσως ἂν καὶ αὐτὸς ἐπαινέσαι στοχαζόμενος, ὧν διενοήθη; βλέψας γάρ που ἐς τὸ Ἀθηναίων τε, καὶ τῶν ὑπηκόων ξυμφέρον, ἐπεμελήθη τῆς ξυμμετρίας τῶν φόρων. καὶ τοῦτο μετὰ τὸν Ἀριστείδην ἐδείχθη μᾶλλον· ἐπειδὴ γὰρ παραβάντες Ἀθηναῖοι τοὺς ἐκείνῳ δόξαντας, βαρυτέρους ἐπέγραψαν ταῖς νήσοις, διεσπάσθη μὲν αὐτοῖς ἡ ναυτικὴ δύναμις, ᾗ μάλιστα φοβεροὶ ἦσαν, παρῆλθε δὲ ἡ Λακεδαιμονίων ἐς τὴν θάλατταν, ξυνέμεινε δὲ τῆς δυνάμεως οὐδέν, ἀλλ᾽ ἅπαν τὸ ὑπήκοον ἐς νεώτερα ὥρμησε, καὶ ἀποστροφῆς ἥψατο. δίκαιος οὖν ὦ Ἀπολλώνιε κατὰ τὸν εὐθὺ λόγον, οὐχ ὁ μὴ ἄδικος, ἀλλ᾽ ὁ δίκαια μὲν αὐτὸς πράττων, καθιστὰς δὲ καὶ ἑτέρους ἐς τὸ μὴ ἀδικεῖν· καὶ φύσονται τῆς τοιαύτης δικαιοσύνης καὶ ἄλλαι μὲν ἀρεταί, μάλιστα δὲ ἡ δικαστική τε, καὶ ἡ νομοθετική· δικάσει μὲν γὰρ ὁ τοιόσδε, καὶ πολλῷ δικαιότερον, ἢ οἱ κατὰ τῶν τομίων ὀμνύντες· νομοθετήσει δέ, ὥσπερ οἱ Σόλωνές τε, καὶ οἱ Λυκοῦργοι. καὶ γὰρ δὴ κἀκείνους τοῦ γράψαι νόμους δικαιοσύνη ἦρξε. τοσαῦτα ὁ Δάμις διαλεχθῆναί φησιν αὐτοὺς ὑπὲρ ἀνδρὸς δικαίου, καὶ τὸν Ἀπολλώνιον ξυμφῆσαι τῷ λόγῳ· τοῖς τι ὑγιῶς λεγομένοις ξυμβαίνειν. φιλοσοφήσαντες δὲ καὶ περὶ ψυχῆς ὡς ἀθάνατος εἴη, καὶ περὶ φύσεως τῶν παρ᾽ ἄλλοις νόμων πλείω διαλεχθέντες, ἐμοὶ εἶπεν ὁ Ἀπολλώνιος ἡ δεῦρο ὁδός, ὑμῶν τε ἕνεκα, καὶ τῶν τοῦ Νείλου πηγῶν ἐγένετο· ἃς μέχρι μὲν Αἰγύπτου προελθόντι, ξυγγνώμη ἀγνοῆσαι.

ἀγωνίσασθαι. προχωρήσαντι δὲ ἐπ᾽ Αἰθιοπίαν, ἐν ἐκείνῳ σοφοί, καθ᾽ οὓς ἔοικας φοβεῖσθαι τὸ παρελθεῖν αὐτούς, καὶ μὴ ἀρύσασθαί τινας αὐτῶν λόγους, ἴθι χαίρων ἔφη, καὶ ὅ,τι σοι φίλον, εὔχου ταῖς πηγαῖς. θεῖαι γάρ. ἡγεμόνα δ᾽ οἶμαι ποιοῦ τὸν πάλαι Ναυκρατίτην, νῦν δὲ Μεμφίτην Τιμασίωνα. τῶν τε γὰρ πηγῶν ἐθὰς οὗτος, καὶ οὔπω τι καθαρός, ὡς μὴ δεῖσθαι τῶν ῥαίνεσθαι. σοὶ δὲ ὦ Νεῖλε, βουλόμεθα ἐφ᾽ αὐτῷ διαλεχθῆναί τι; ὁ μὲν δὴ νοῦς τῶν λόγων ἀσαφὴς ἦν τῷ Ἀπολλωνίῳ. ξυνίει γὰρ αὐτῶν δυσχερῶς διακειμένων, ἐπειδὴ ἤρα αὐτοῦ ὁ Νεῖλος. ἐξιστάμενος δὲ αὐτοῖς τῆς διαλέξεως, ἀπῄει συσκευαζόμενος, ὡς ἐξελῶν ἅμα τῇ ἕῳ. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἥκων ὁ Νεῖλος, ἀπήγγελλε μὲν οὐδὲν, ὧν ἤκουσεν, ἀφ᾽ ἑαυτοῦ δὲ θαμὰ ἐγέλα. ἠρώτα δ᾽ οὐδεὶς ὑπὲρ τῶν γελώτων, ἀλλ᾽ ἐφείδοντο τοῦ ἀπορρήτου. τότε μὲν δὴ δειπνήσαντες, καὶ διαλεχθέντες οὐχ ὑπὲρ μεγάλων, αὐτοῦ ἐκοιμήθησαν. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς γυμνοὺς προσειπόντες, ἐπορεύοντο τὴν ἐς τὰ ὄρη τείνουσαν ἀριστεροί, τοῦ Νείλου τὰ δὲ ὁρῶντες λόγου ἄξια. οἱ Καταδοῦποί εἰσι, γεώδη ὄρη, καὶ παραπλήσια τῷ Λυδῶν Τμώλῳ. καταρρεῖ δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν φερόμενος ὁ Νεῖλος, ἣν ἐπάγεται γῆν, ποιῶν Αἴγυπτον. ἡ δὲ ἠχὼ τοῦ ῥεύματος καταρρηγνυμένου τῶν ὀρῶν, καὶ ψόφῳ ἅμα ἐς τὸν Νεῖλον ἐκπίπτοντος, χαλεπὴ δοκεῖ, καὶ οὐκ ἀνεκτὴ ἀκοῦσαι. καὶ πολλοὶ τῶν πρόσω τοῦ μετρίου προσελθόντες, ἀνέζευξαν, ἀποβαλόντες τὸ ἀκούειν. προϊοῦσι δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ, καὶ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτόν, μαστοὶ ὀρῶν παρεχόμενοι δένδρα, ὧν Αἰθίοπες τὰ φύλλα, καὶ τὸν φλοιόν, καὶ τὸ δάκρυον καρπὸν ποιοῦνται. ἑώρων δὲ καὶ λέοντας ἀγχοῦ τῆς ὁδοῦ, καὶ παρδάλεις, καὶ τοιαῦτα θηρία ἕτερα. καὶ ἐπῄει οὐδὲν αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἀπεπήδα σφῶν, ὥσπερ ἐκπεπληγμένα τοὺς ἀνθρώπους. ἔλαφοι δὲ, καὶ δορκάδες, καὶ στρουθοί, καὶ ὄνοι, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἑωρᾶτο, πλεῖστα δὲ οἱ βόαγροί τε, καὶ οἱ βούτραγοι. ξύγκειται δὲ τὰ θηρία ταῦτα, τὸ μὲν, ἐλάφου τε, καὶ ταύρου. τὸ δὲ, ἀφ᾽ ὧν περ τὴν ἐπωνυμίαν εἴρηκε. καὶ ὀστοῖς δὲ τούτων ἐνετύγχανον, καὶ ἡμιβρώτοις σώμασιν. οἱ γὰρ λέοντες, ἐπειδὰν θερμῆς τῆς θήρας ἐμφορηθῶσιν, ἀτιμάζουσιν αὐτῆς τὰ περιττά, πιστεύοντες οἶμαι τὸ καὶ αὖθις θηράσειν. ἐνταῦθα νομάδες οἰκοῦσιν Αἰθίοπες, ἐφ᾽ ἁμαξῶν πεπολισμένοι. καὶ πλησίον τούτων, οἱ τοὺς ἐλέφαντας θηρῶσι, κατακόπτοντες δὲ αὐτούς, ποιοῦνται ἀγοράν. ὅθεν ἐπώνυμοί εἰσι τῆς τῶν ἐλεφάντων βρώσεως. νασαμῶνες δὲ, καὶ ἀνδροφάγοι, καὶ πυγμαῖοι, καὶ σκιάποδες, ἔθνη μὲν Αἰθιόπων καὶ αὐτά, καθήκουσι δὲ ἐς τὸν Αἰθιοπικὸν ὠκεανόν, ὃν μόνον ἐσπλέουσιν οἱ ἀπενεχθέντες ἄκοντες. διαλεγομένους δὲ ὑπὲρ τῶν θηρίων τοὺς ἄνδρας, καὶ φιλοσοφοῦντας ὑπὲρ τῆς φύσεως, ἄλλο ἄλλως βοσκούσης, ἠχὼ προσέβαλεν, οἵα βροντῆς οὔπω σκληρᾶς, ἀλλ᾽ οἵα ἔστι, καὶ ἐν τῷ νέφει. καὶ ὁ Τιμασίων ἐγγύς ἔφη ὁ καταρράκτης ὦ ἄνδρες, ὁ κατιόντων μὲν ὕστατος, ἀνιόντων δὲ πρῶτος. καὶ στάδια δέκα ἴσως προελθόντες, ἰδεῖν φασι ποταμὸν ἐκδιδόμενον τοῦ ὄρους, μείω οὐδέν, ἢ ἐν πρώταις ξυμβολαῖς ὁ Μαρσύας, καὶ ὁ Μαίανδρος. προσευξάμενοι δὲ τῷ Νείλῳ χωρεῖν πρόσω, καὶ θηρία μὲν οὐκέτι ὁρᾶν, ψοφοδεᾶ γὰρ φύσει ὄντα, προσοικεῖν τοῖς γαληνοῖς ὕδασι μᾶλλον, ἢ τοῖς ῥαγδαίοις τε, καὶ ἐνήχοις. ἑτέρου καταρράκτου ἀκοῦσαι μετὰ πεντήκοντά που στάδια χαλεποῦ ἤδη, καὶ οὐκ ἀνεκτοῦ αἰσθέσθαι, διπλασίω μὲν γὰρ εἶναι αὐτὸν τοῦ προτέρου, ὀρῶν δὲ ὑψηλοτέρων ἐκπίπτειν, ἑαυτοῦ μὲν οὖν, καί τινος τῶν ἑταίρων, οὕτω τι ἐκτυπηθῆναι τὰ ὦτα, ὁ Δάμις φησίν, ὡς αὐτός γε ἀναζεῦξαι, τοῦ τε Ἀπολλωνίου δεῖσθαι μὴ χωρεῖν πρόσω. τὸν δὲ, ἐῤῥωμένως ξύν τε τῷ Τιμασίωνι, καὶ τῷ Νείλῳ, τοῦ τρίτου καταρράκτου ἔχεσθαι, περὶ οὗ τάδε ἀπαγγέλλει ἥκοντα. ἐπικρέμασθαι μὲν τῷ Νείλῳ κορυφὰς ἐκεῖ, σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ὕψος, τὴν δὲ ὄχθην τὴν ἀντικειμένην τοῖς ὄρεσιν, ὀφρῦν εἶναι λιθοτομίας ἀῤῥήτου. τὰς δὲ πηγὰς ἀποκρεμαννυμένας τῶν ὀρῶν, ὑπερπίπτειν ἐς τὴν πετρώδη ὄχθην, ἀναχεῖσθαι δὲ ἐκεῖθεν ἐς τὸν Νεῖλον κυμαινούσας τε, καὶ λευκάς, τὰ δὲ πάθη τὰ περὶ αὐτὰς ξυμβαίνοντα, πολλαπλασίας, ἢ αἱ πρότεραι οὖσαι. καὶ τὴν πηδῶσαν ἐκ τούτων ἠχὼ ἐς τὰ ὄρη, δυσήκοον ἐργάζεσθαι τὴν ἱστορίαν τοῦ ῥεύματος. τὴν δὲ πρόσω ὁδόν, τὴν ἐπὶ τὰς πρώτας πηγὰς ἄγουσαν, ἄπορον μὲν ἐλθεῖν φασιν, ἄπορον δὲ ἐνθυμηθῆναι. πολλὰ γὰρ καὶ περὶ δαιμόνων ᾄδουσιν, οἷα καὶ Πινδάρῳ κατὰ σοφίαν ὕμνηται περὶ τοῦ δαίμονος, ὃν ταῖς πηγαῖς ταύταις ἐφίστησιν ὑπὲρ ξυμμετρίας τοῦ Νείλου. καταλύσαντες δὲ μετὰ τοὺς καταρράκτας ἐν κώμῃ τῆς Αἰθιοπίας οὐ μεγάλῃ, ἐδείπνουν μὲν περὶ ἑσπέραν, ἐγκαταμιγνύντες σπουδὴν παιδιᾷ, βοῆς δὲ ἀθρόας τῶν ἐν τῇ κώμῃ γυναικῶν ἤκουσαν, ἐπικελευομένων ἀλλήλαις ἑλεῖν, καὶ διῶξαι. παρεκάλουν δὲ καὶ τοὺς αὐτῶν ἄνδρας ἐς κοινωνίαν τοῦ ἔργου. οἱ δ᾽ ἁρπάσαντες ξύλα, καὶ λίθους, καὶ ὅ,τι ἐς χεῖρας ἑκάστῳ ἔλθοι, ξυνεκάλουν, ὥσπερ ἀδικουμένους τοὺς γάμους. ἐφοίτα δὲ ἄρα τῇ κώμῃ δέκατον ἤδη μῆνα σατύρου φάσμα, λυττῶν ἐπὶ τὰ γύναια. καὶ δύο ἀπεκτονέναι σφῶν ἐλέγετο, ὧν μάλιστα ἐδόκει ἐρᾶν. ἐκπλαγέντων οὖν τῶν ἑταίρων, μὴ δέδιτε, εἶπεν ὁ Ἀπολλώνιος, ὑβρίζει γάρ τις ἐνταῦθα σάτυρος. νὴ Δί᾽ ἔφη ὁ Νεῖλος, ὅν γε ἡμεῖς οἱ γυμνοὶ χρόνῳ ἤδη ὑβρίζοντα, μήπω μετεστήσαμεν τοῦ σκιρτᾶν, ἀλλ᾽ ἔστιν εἶπεν ἐπὶ τοὺς ὑβριστὰς τούτους φάρμακον, ᾧ λέγεται Μίδας ποτὲ χρή-

σβέννυσθαι. μετεῖχε μὲν γὰρ τοῦ τῶν σατύρων γένους ὁ Μίδας οὗτος, ὡς ἐδήλου τὰ ὦτα· σάτυρος δὲ ἐπ' αὐτὸν ἐς κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐκώμαζε, τὰ τοῦ Μίδου διαβάλλων ὦτα· καὶ οὐ μόνον ᾄδων, ἀλλὰ καὶ αὐλῶν τούτῳ. ὁ δ' οἶμαι τῆς μητρὸς ἀκηκοὼς ὅτι σάτυρος οἴνῳ θηραθεὶς, ἐπειδὰν ἐς ὕπνον καταπέσῃ, σωφρονεῖ, καὶ διαλλάττεται, κρήνην τὴν οὖσαν αὐτῷ περὶ τὰ βασίλεια, κεράσας οἴνῳ, ἐπαφῆκεν αὐτῇ τὸν σάτυρον· ὁ δὲ ἔπιέ τε, καὶ ἥλω. καὶ ὅτι μὴ ψεύδεται ὁ λόγος, ἴωμεν παρὰ τὸν κωμάρχην· καὶ ὃν ἔχωσιν οἱ κωμῆται οἶνον, κεράσωμεν αὐτὸν τῷ σατύρῳ, καὶ ταὐτὰ τῷ Μίδου πείσεται. ἔδοξε ταῦτα· καὶ ἀμφορέας αἰγυπτίους τέτταρας οἰνοχοήσας ἐς ληνὸν, ἀφ' ἧς ἔπινε τὰ ἐν τῇ κώμῃ πρόβατα, ἐκάλει τὸν σάτυρον, ἀφανῶς τι ἐπαπειλήσας. ὁ δὲ, οὔπω μὲν ἑωρᾶτο, ὑπεδίδου δὲ ὁ οἶνος, ὥσπερ πινόμενος. ἐπεὶ δ' ἐξεπόθη, σπεισώμεθα ἔφη τῷ σατύρῳ. καθεύδει γάρ. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἡγεῖτο τοῖς κωμήταις ἐς νυμφῶν ἄντρον, πλέθρον οὔπω ἀπέχον τῆς κώμης. ἐν ᾧ καθεύδοντα δείξας αὐτὸν, ἀπέχεσθαι ἔφη τοῦ παίειν, ἢ λοιδορεῖσθαι. πέπαυται γὰρ ὧν ἀνόητον. ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα Ἀπολλωνίου. μὰ Δί' οὐχ ὁδοῦ πάρεργον, ἀλλὰ παρόδου ἔργον. κἂν ἐντύχῃ τις ἐπιστολῇ τοῦ ἀνδρὸς, ἣν πρὸς μειράκιον ὑβρίζον γράφων, καὶ σάτυρον δαίμονα σωφρονίσαι φησὶν ἐν Αἰθιοπίᾳ, μεμνήσθω χρὴ τοῦ λόγου τούτου. σατύρους δὲ εἶναί τε, καὶ ἐρωτικῶν ἅπτεσθαι, μὴ ἀπιστῶμεν. οἶδα γὰρ κατὰ τὴν Λῆμνον τῶν ἐμαυτοῦ τινα ἡλικιωτῶν, οὗ τῇ μητρὶ ἐλέγετο ἐπιφοιτᾶν σάτυρος, ὡς εἰκὸς ἦν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ· νεβρίδα γὰρ ξυμφυᾶ ἐδόκει ἐνημμένῳ κατὰ τὸν νῶτον· ἧς οἱ πρόσθιοι ξυνειληφότες τὴν δέρην, περὶ τὸ στέρνον αὐτὸ ἀφῆπτον. ἀλλὰ μὴ πλείω ὑπὲρ τούτων· οὔτε γὰρ ἡ πεῖρα ἀπιστητέα, οὔτε ἐγώ. καταβάντι δὲ αὐτῷ ἐξ Αἰθιοπίας, ἡ μὲν πρὸς τὸν Εὐφράτην διαφορὰ, ἐπέδωκε τότε μάλιστα ἐκ τῶν ὁσημέραι διαλέξεων. ἐπίξυνε δὲ αὐτὸς Μενίππῳ τε, καὶ Νείλῳ μικρὰ, ἐπιτιμῶν τῷ Εὐφράτῃ· τοῦ δὲ Νείλου σφόδρα ἐπεμελεῖτο. ἐπεὶ δὲ Τίτος ᾑρήκει τὰ Σόλυμα, καὶ νεκρῶν πλέα ἦν πάντα, τὰ ὅμορά τε ἔθνη ἐστεφάνουν αὐτὸν, ὁ δὲ οὐκ ἠξίου ἑαυτὸν τούτου, μὴ γὰρ αὐτὸς ταῦτα εἰργάσθαι, θεῷ δὲ ὀργὴν φήναντι, ἐπιδεδωκέναι τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας, ἐπῄνει ὁ Ἀπολλώνιος ταῦτα· γνώμη τε γὰρ περὶ τὸν ἄνδρα ἐφαίνετο, καὶ ξύνεσις ἀνθρωπείων τε, καὶ θείων. καὶ σωφροσύνης μεστὸν, τὸ μὴ στεφανοῦσθαι ἐφ' αἵματι. ξυντάττει δὴ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν, ἧς διάκονον ποιεῖται τὸν Δάμιν, καὶ ἐπιστέλλει ὧδε.

Ἀπολλώνιος Τίτῳ στρατηγῷ Ῥωμαίων χαίρειν.

» Βουληθέντι σοι μὴ ἐπ' αἰχμῇ κηρύττεσθαι, μηδ' ἐπὶ δηΐῳ αἵματι, δίδωμι ἐγὼ τὸν σωφροσύνης στέφανον, ἐπειδὴ ἐφ' οἷς δεῖ στεφανοῦσθαι, γιγνώσκεις. ἔρρωσο.

Ὑπερησθεὶς δὲ ὁ Τίτος τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἔφη χάριν οἶδά σοι, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς, καὶ μεμνήσομαι τούτων· ἐγὼ μὲν γὰρ Σόλυμα ᾕρηκα, σὺ δὲ ἐμέ. ἀναρρηθεὶς δὲ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἀριστείων ἀξιωθεὶς τούτων, ἀπῄει μὲν ἰσομοιρήσων τῆς ἀρχῆς τῷ πατρί· τὸν δὲ Ἀπολλώνιον, ἐνθυμηθεὶς ὡς πολλοῦ ἄξιος αὐτῷ ἔσται, κἂν πρὸς βραχὺ ξυγγενόμενος, ἐδεῖτο αὐτοῦ ἐς Ἄργους ἥκειν. καὶ περιβαλὼν ἐλθόντα, πάντα με ὁ πατὴρ ἔφη ἐπέσταλκεν, ὧν ξύμβουλον ἐποιεῖτό σε· καὶ ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ, ὡς εὐεργέτης τε αὐτοῦ ἐν αὐτῇ γέγραψαι, καὶ πᾶν ὅ, τι ἐσμέν. ἐγὼ δὲ, ἔτη μὲν τριάκοντα ταυτὶ γέγονα· ἀξιούμενος δὲ, ὧν ὁ πατὴρ ἑξηκοντούτης ὢν, καὶ καλούμενος ἐς τὸ ἄρχειν, πρὶν ἂν οἶδ' εἰ ἄρχεσθαι εἰδέναι, δέδια μὴ μείζοσιν ἢ ἐμὲ χρὴ ἅπτωμαι. ἐπιλαφήσας δὲ αὐτοῦ τὸν αὐχένα ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ γὰρ δὴ ἔρρωτο αὐτὸν ἴσα τοῖς ἀσκοῦσι τὸ σῶμα, καὶ τίς ἔφη βιάσεται ταῦρον, αὐχένα οὕτω καρτερὸν ὑποσχεῖν ζυγῷ; ὁ ἐκ νέου ἔφη μοσχεύσας με, τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ λέγων ὁ Τίτος, καὶ τὸ ὑπ' ἐκείνου δὴ μόνου ἄρχεσθαι. ὃς ἐκ παιδὸς αὐτὸν τῇ ἑαυτοῦ ἀκροάσει ξυνείθιζε. χαίρω οὖν εἶπεν ὁ Ἀπολλώνιος, πρῶτον μὲν, παρεσκευασμένον σε ὁρῶν ἕπεσθαι τῷ πατρί, ἀφ' οὗ χαίρουσιν ἀρχόμενοι καὶ οἱ μὴ φύσει παῖδες, θεραπεύσοντά τε τὰς ἐκείνου θύρας, ᾧ ξυνθεραπευθήσῃ· νεότητος δὲ γῆρας ἅμα ἐς τὸ ἄρχειν ἰούσης, τίς μὲν λύρα, τίς δὲ αὐλὸς ἡδεῖαν οὕτως ἁρμονίαν, καὶ ξυγκεκραμένην ᾄσεται; πρεσβύτερα γὰρ ξυμβήσεται νέοις, ἐξ ὧν καὶ γῆρας ἰσχύσει, καὶ νεότης οὐκ ἀτακτήσει. ἐμοὶ δὲ εἰπὲ Τύανεῦ, περὶ ἀρχῆς καὶ βασιλείας, τί ὑποθήσῃ; οὐδὲν ἔφη σαυτὸν πεπεικὼς ὑπακούειν τῷ πατρί, δῆλα ὅπου ὡς ὁμοιώσῃ αὐτῷ. καὶ τὸν Ἀρχύτου δ' εἴποιμ' ἂν λόγον· γενναῖος γὰρ, καὶ μαθεῖν ἄξιος. ἐγένετο ὁ Ἀρχύτας ἀνὴρ Ταραντῖνος, τὰ Πυθαγόρου σοφός. οὗτος ὑπὲρ παίδων ἀγωγῆς γράφων, ἔστω φησὶν ὁ πατὴρ παράδειγμα ἀρετῆς τοῖς παισὶν, ὡς καὶ τῶν πατέρων ξυντονώτερον βαδιουμένων ἐπὶ τὰς ἀρετὰς, εἰ ὁμοιοῖντο σφίσιν οἱ παῖδες. ἐγὼ δέ σοι, καὶ Δημήτριον ξυνεῖναι τὸν ἐμαυτοῦ ἑταῖρον, ὃς ξυνέσται σοι ὁπόσα βούλει, διδάσκων τί δεῖ πράττειν τὸν ἀγαθόν. τίς δὲ ἔφη Ἀπολλώνιε ἡ σοφία τοῦ ἀνδρὸς τούτου; παρρησία εἶπε, καὶ τὸ ἀληθεύειν, ἐκπλήττεσθαί τε ὑπὸ μηδενός. ἔστι δὲ τοῦ κυνικοῦ κράτους. δυσχερῶς δὲ τοῦ Τίτου τὸν κύνα ἀκούσαντος, Ὁμήρῳ μέντοι ἔφη νέος ὢν ὁ Τηλέμαχος, καὶ δυοῖν ἐδόκει κυνοῖν δεῖσθαι, καὶ ξυμπέμπει αὐτοὺς ὁ ποιητὴς τῷ μειρακίῳ ἐς τὴν τῶν Ἰθακησίων

ἀγορὰν,

ἀγορᾶν, καίτοι ἀλόγους ὄντας· σοὶ δὲ ξυνέσται κύων, ὃς ὑπὲρ σοῦ τε πρὸς ἑτέρους, καὶ πρὸς αὐτόν σε, εἴ τι ἁμαρτάνοις, σοφῶς ἅμα, καὶ οὐδὲ ἀλόγως ὑλακτήσει. δίδου ἔτι τὸν ὀπαδὸν κύνα· ξυγχωρῶ δὲ αὐτὸν καὶ δακεῖν, εἴ τι με ἀδικεῖσθαι αἴσθοιτο. γέγραπται, ἔφη, πρὸς αὐτὸν ἐπιστολή· φιλοσοφεῖ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ. γεγράφθω εἶπεν. ἐβουλόμην δ' ἂν καὶ πρὸς σὲ ὑπὲρ ἐμοῦ τινα γράφειν, ὡς ἅμα τῆς ἐς τὴν Ῥώμην ὁδοῦ κοινωνὸς ἡμῖν γένοιο. ἀφίξομαι, ἔφη, ὁπότε ἀμφοῖν λῷον. μεταστησάμενος δὲ ὁ Τίτος τοὺς παρόντας, αὐτοὶ, εἶπεν, ὦ Τυανεῦ γεγόναμεν. ξυγχωρεῖς γάρ που ἐρωτᾶν ὑπὲρ τῶν ἐμοὶ σπουδαιοτάτων; ἐρώτα, ἔφη, καὶ τοσούτῳ προθυμότερον, ὅσῳ ὑπὲρ μειζόνων. περὶ ψυχῆς εἶπε τῆς ἐμαυτοῦ, καὶ οὓς μάλιστα φυλακτέ' ἂν ἴσως μοι, ἐρωτῶ σε, εἰ μὴ δόξω δειλὸς, δεδιὼς ἤδη ταῦτα· ἀσφαλὴς μὲν οὖν ἔφη, καὶ ἐφεστηκώς· προορᾶν γὰρ τούτου χρὴ μάλιστα. καὶ ἐς τὸν ἥλιον ἀναβλέψας, ὤμνυ αὐτὸν, ἦ μὴν αὐτὸς μέλλειν ὑπὲρ τούτου πρὸς αὐτὸν λέξειν μηδὲ ἐρωτῶντα. τοὺς γὰρ θεοὺς φῆναί οἱ προειπεῖν αὐτῷ, ζῶντος μὲν τοῦ πατρὸς, δεδιέναι τοὺς ἐκείνῳ πολεμιωτάτους· ἀποθανόντος δὲ, τοὺς ἑαυτοῦ οἰκειοτάτους. ἀποθανοῦμαι δὲ ἐπὶ τίνα τρόπον; ὅπερ ἔφη ὁ Ὀδυσσεὺς λέγεται· φασὶ γὰρ κἀκείνῳ τὸν θάνατον ἐκ θαλάττης ἐλθεῖν. ταῦτα ὁ Δάμις ὧδε ἑρμηνεύει· φυλάττεσθαι μὲν αὐτὸν τὴν αἰχμὴν τῆς τρυγόνος, ᾗ τὸν Ὀδυσσέα βεβλῆσθαί φασι, δυοῖν δὲ ἐτοῖν μετὰ τὸν πατέρα τὴν ἀρχὴν κατασχόντα, ὑπὸ τοῦ θαλαττίου λαγῶ ἀποθανεῖν. τὸν δὲ ἰχθὺν τοῦτον, παρέχεσθαι χυμοὺς ἀπορρήτους, ὑπὲρ πάντα τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ γῇ ἀνδροφόνα. καὶ Νέρωνα μὲν ἐμποιῆσαι τοῖς ἑαυτοῦ ὄψοις τὸν λαγὼν τοῦτον, ἐπὶ τοὺς πολεμιωτάτους. Δομετιανὸν δὲ τὸν ἀδελφὸν Τίτου, οὐ τὸ ξὺν ἀδελφῷ ἄρχειν δεινὸν ἡγούμενον ἅμα τῷ ξὺν πράῳ τε καὶ χρηστῷ. τοιαῦτα διαλεχθέντες, ἰδίᾳ περιέβαλον ἀλλήλους ἐν φανερῷ. ἀπιόντα δὲ προσειπὼν, νίκα ὦ βασιλεῦ ἔφη, τοὺς μὲν πολεμίους, ὅπλοις· τὸν δὲ πατέρα, ἀρεταῖς. ἡ δὲ πρὸς τὸν Δημήτριον ἐπιστολὴ, ὧδε εἶχεν.

Ἀπολλώνιος φιλόσοφος Δημητρίῳ χαίρειν.

δίδωμί σε βασιλεῖ Τίτῳ διδάσκαλον τοῦ τῆς βασιλείας ἤθους· σὺ δ' ἀληθεῦσαί τέ με πρὸς αὐτὸν δίδου, καὶ γίγνου αὐτῷ, πλὴν ὀργῆς. ἔρρωσο.

Οἱ δὲ τοὺς Ταρσοὺς οἰκοῦντες, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἤχθοντο τῷ Ἀπολλωνίῳ, διά τε τὰς ἐπιπλήξεις, ἐπειδὴ ξυντόνους αὐτὰς ἐποιεῖτο, διά τε τὸ ἀνειμένοι, καὶ τρυφῶντες, μηδὲ τὴν τοῦ λόγου ἀνέχεσθαι ῥώμην. τότε δὲ οὕτω τι ἐπτοήθησαν τοῦ ἀνδρὸς, ὡς οἰκιστήν τε αὐτὸν ἡγεῖσθαι, καὶ στήριγμα τοῦ ἄστεος. ἔθυε μὲν δὴ δημοσίᾳ ὁ βασιλεύς· ξυνελθοῦσα δὲ ἡ πόλις, ἱκέτευον ὑπὲρ τῶν μεγίστων. ὁ δὲ, μεμνῆσθαι τούτων πρὸς τὸν πατέρα ἔφη, καὶ πρεσβεύσειν αὐτὸς, ὑπὲρ ὧν δέονται. παρελθὼν δὲ ὁ Ἀπολλώνιος, εἰ δὲ ἐνίους ἔφη τούτων ἐλέγξαιμι, σοὶ μὲν, καὶ πατρὶ τῷ σῷ πολεμίους, πεπρεσβευμένους δὲ ὑπὲρ νεωτέρων ἐς τὰ Σόλυμα, ξυμμάχους ἀφανεῖς τῶν σοὶ φανερωτάτων ἐχθρῶν, τί πείσονται; τί δὲ ἄλλο γε εἶπεν, ἢ ἀπολοῦνται. εἶτα οὐκ αἰσχρὸν ἔφη τὰς μὲν τιμωρίας, αὐτίκα ἀπαιτεῖν, τὰς δὲ εὐεργεσίας, ἀλλὰ διδόναι, καὶ τὰς μὲν, ὑφ' ἑαυτοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ, ἐς κοινωνίαν γνώμης ἀνατίθεσθαι; ὑπερησθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς, δίδωμι τὰς δωρεὰς εἶπεν. οὐ γάρ μοι ἀχθέσεται ὁ πατὴρ, ἀληθείας ἡττωμένῳ, καὶ σοῦ. τοσαῦτα ἔθνη φασὶν ἐπελθεῖν τὸν Ἀπολλώνιον, σπουδάζοντά τε, καὶ σπουδαζόμενον. αἱ δὲ ἐφεξῆς ἀποδημίαι, πολλαὶ μὲν ἐγένοντο τῷ ἀνδρὶ, οὐ μὴν τοσαῦταί γε ἔτι, οὐδὲ ἐς ἕτερα ἔθνη, πλὴν ἃ ἔγνω. περί τε γὰρ τὴν ἐν θαλάττῃ Αἴγυπτον, καταβάντι αὐτῷ ἐξ Αἰθιοπίας, διατριβὴ πλείων ἐγένετο· περί τε Φοίνικας, καὶ Κίλικας, Ἴωνάς τε, καὶ Ἀχαιοὺς, καὶ Ἰταλοὺς πάλιν, οὐδαμοῦ ἐλλείποντι, τὸ μὴ οὐχ ὁμοίῳ φαίνεσθαι. χαλεποῦ γὰρ τοῦ γνῶναι ἑαυτὸν δοκοῦντος, χαλεπώτερον ἔγωγε ἡγοῦμαι τὸ μεῖναι τὸν σοφὸν ἑαυτῷ ὅμοιον· οὐδὲ γὰρ τοὺς πονηρῶς φύντας, ἐς τὸ λῷον μεταστήσει, μὴ πρότερον ἐξασκήσας τὸ μὴ αὐτὸς μεθίστασθαι. ὑπὲρ μὲν δὴ τούτων ἐν ἑτέροις λόγοις ἱκανῶς εἴρηκα, διδάσκων τοὺς μὴ μαλακῶς αὐτοῖς ὁμιλοῦντας, ὅτι τὸν ἀτεχνῶς ἄνδρα, μήτε μεταστήσει τι, μήτε δουλώσεται. ὡς δὲ μήτε ἐς λόγων ἴοιμεν μῆκος ἀκριβῶς, ἀναδιδάσκοντες τὰ παρ' ἑκάστοις αὐτῷ φιλοσοφηθέντα, μήτ' αὖ διαπηδῶντες φαινοίμεθα λόγον, ὃν οὐκ ἀπόνως παραδίδομεν τοῖς ἀπείροις τοῦ ἀνδρὸς, δοκεῖ μοι τὰ σπουδαιότατα ἐπελθεῖν τούτων, καὶ ὁπόσα μνήμης ἀξιοῦνται· ἡγώμεθα δὲ αὐτὰ παραπλήσια ταῖς τῶν Ἀσκληπιαδῶν ἐπιδημίαις. μειράκιον ἑαυτοῦ μὲν ἀπαίδευτον εἶχε, τοὺς δὲ ὄρνεις ἐπαίδευε, καὶ ξυνοίκους τῆς σοφίας ἐποιεῖτο· ἐδίδασκε δὲ αὐτοὺς λαλεῖν ὅσα οἱ ἄνθρωποι, καὶ τερετίζειν, ὅσα οἱ αὐλοί. τούτῳ περιτυχὼν, τί ἐστιν ἐπιτηδεύεις; ἐπεὶ δὲ τάς τε ἀηδόνας αὐτῷ διῄει, καὶ τοὺς κοψίχους, καὶ ὁπόσα ἐν γλώττῃ τοὺς χαραδρίους, τὴν φωνὴν δὲ ἀπαίδευτον ἐφαίνετο, δοκεῖς μοι ἔφη διαφθείρειν τοὺς ὄρνεις, πρῶτον μὲν, τὸ μὴ ξυγχωρεῖν αὐτοῖς τὸ ἑαυτῶν φθέγμα, ὅπως ἡδὺ ὂν, ὡς μηδ' ἂν τὰ μουσικὰ τῶν ὀργάνων ἐς μίμησιν αὐτῶν καταστῆσαι. εἶτα καὶ τὸ κάκιστα ἑλληνίζων αὐτὸς διαλεγόμενος, μαθητὰς ποιεῖσθαι. ἀφανεῖ ἐπιδίδως δὲ ὦ μειράκιον καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ οἴκου· βλέψαντι δ' ἐς τοὺς ἀκολούθους, καὶ ὡς κατεσκεύασαι, τῶν ἁβρῶν ἔμοιγε, καὶ ἀναπαλαίτων φαίνῃ. τοὺς δὲ τοιούτους ὑποβλίττου-

σιν οἱ συκοφάνται, κνίζαι ἐπ᾽ αὐτοὺς ἑρμήνευε τὴν γλῶτταν. καὶ τί χρήσῃ τῇ φιλορνιθίᾳ τότε; οὐ γὰρ τὰ πασῶν ἀηδόνων μέλη ξυμφθέγγων ἀποσοβήσεις αὐτοὺς ἐγκειμένους τε, καὶ ἐφεδρεύοντας, ἀλλ᾽ ἐπαντλεῖν χρὴ τῶν ὄντων, καὶ προβάλλειν αὐτοῖς τὸ χρυσίον, ὥσπερ τὰ μελίσματα ταῖς κυσὶ, κἂν ὑλακτῶσι, αὖθις διδόναι, καὶ αὖθις. εἶτα αὐτὸν πεινῆν ἄπορον, καὶ ἀπορεῖν. δεῖ δέ σοι ἐκζέοντος λαμπρᾶς, καὶ μεταβολῆς ἤδη τινὸς τῶν ζώντων, ὡς μὴ λάθῃς τι θρεψάμενος τὸν πλοῦτον, καὶ ἀξίως πράττων τοῦ ἑρμηνεύεσθαι μᾶλλον ὑπ᾽ ὀρνίθων, ἢ ᾄδειν. τὸ δὲ φάρμακον τῆς μεταβολῆς, οὐ μέγα. ἔστι γάρ τι ἐν ἁπάσαις πόλεσιν ἔθνος ἀνθρώπων, ὃ σὺ οὔπω μὲν γιγνώσκεις, καλοῦσι δὲ αὐτὸ διδασκάλους. τούτοις ἀπὸ τῆς οὐσίας μικρὰ δοὺς, ἀσφαλῶς κεκτήσῃ τὰ πλείω. ῥητορικὴν γάρ σε παιδεύσουσι τὴν τῶν ἀγοραίων. φαυλία δὲ ἡ τέχνη. εἰ μὲν γὰρ παῖδά σε ἑώρων, ἔτι ξυνεβούλευον ἂν φοιτᾶν ἐπὶ φιλοσόφων τε, καὶ σοφιστῶν θύρας, καὶ σοφίᾳ πάσῃ τὴν οἰκίαν τὴν σαυτοῦ φράττειν. ἐπειδὴ δὲ ἔξωρος τούτων τυγχάνεις ὤν, τὸ γοῦν ὑπὲρ σαυτοῦ λέγειν, ἔκμαθε, νομίσας, εἰ μὲν τὰ τελεώτερα ἔμαθες, κἂν ὅμοιος ἀνδρὶ ὁπλιτεύοντι εἶναι, καὶ φοβερῷ δόξαι. ταυτὶ δὲ ἐκμαθὼν, τὴν τῶν ψιλῶν τε, καὶ σφενδονητῶν σκευὴν ἕξεις. βάλλοις γὰρ ἂν τοὺς συκοφάντας, ὥσπερ τοὺς κύνας. ξυνῆκε τὸ μειράκιον ταῦτα. καὶ τὰς τῶν ὀρνίθων διατριβὰς ἐκλιπὸν, ἐς διδασκάλων ἐβάδισεν, ὑφ᾽ ὧν καὶ ἡ γνώμη αὐτῷ, καὶ ἡ γλῶττα ἴσχυσε. Λυδῶν δὲ λόγοιν ἐν Σάρδεσι λεγομένων, τοῦ μὲν, ὡς ὁ Πακτωλός ποτε τῷ Κροίσῳ ψῆγμα χρυσοῦ ἄγοι, τοῦ δὲ, ὡς πρεσβύτερα τῆς γῆς εἴη τὰ δένδρα, τὸν μὲν, πιθανῶς ἔφη πεπιστεῦσθαι. χρυσία γὰρ εἶναί ποτε τῷ Τμώλῳ ψαμμώδη, καὶ τοὺς ὄμβρους αὐτὰ φέρειν ἐς τὸν Πακτωλὸν καταισύραντας, χρόνῳ δὲ, ὅπερ φιλεῖ τὰ τοιαῦτα, αὐτὰ ἀπολιπεῖν ἀποκλυσθέντα. τοῦ δ᾽ ἑτέρου λόγου καταγελάσας, ὑμεῖς μὲν ἔφη πρεσβύτερα τῆς γῆς φατε εἶναι τὰ δένδρα. ἐγὼ δὲ, πολλοῦ οὕτω χρόνου φιλοσοφήσας, οὔπω ἔγνων οὐρανοῦ πρεσβυτέρους ἀστέρας, διδάσκων ὅτι μηδ᾽ ἂν γένοιτό τι τοῦ ἐν ᾧ φύεται μὴ ὄντος. στασιάζοντος δὲ τὴν Ἀντιόχειαν τοῦ τῆς Συρίας ἄρχοντος, καὶ καθιέντος ἐς αὐτοὺς ὑποψίας, ὑφ᾽ ὧν διεστήκεσαν ἐκκλησιαζομένην τὴν πόλιν, σεισμοῦ δὲ γενναίου προσπεσόντος, ἔπτηξαν. καὶ ὅπερ ἐν διοσημίαις εἴωθεν, ὑπὲρ ἀλλήλων ηὔξαντο. παρελθὼν οὖν ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ μὲν θεὸς ἔφη, διαλλακτὴς ὑμῶν σαφὴς γέγονεν. ὑμεῖς δὲ, οὐδ᾽ ἂν αὖθις στασιάσαιτε, τὰ αὐτὰ φοβούμενοι. καὶ κατέστησεν αὐτοὺς ἐς ἔννοιαν, ὧν ποτε πείσονται, καὶ ταυτὸ τοῖς ἑταίροις φοβήσονται. ἄξιον δὲ καὶ τούτου ἐπιμνησθῆναι. ἔθυέ τις ὑπὲρ θησαυροῦ τῇ γῇ, καὶ οὐδὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ προσεύχεσθαι ὑπὲρ τούτου ὤκνει. ὁ δὲ, ἐνθυμηθεὶς οἵων ἐρᾷ, λιπαρός γε ἔφη χρηματιστὴς ὁρᾶται. κακοδαίμονα μὲν οὖν εἶπεν, ᾧ γε ἔστιν οὐδὲν, πλὴν ὀλίγων, ἃ μὴ ἀπόχρη βόσκειν τὸν οἶκον. ἔοικας ἔφη πολλοὺς τρέφειν, καὶ ἀργοὺς οἰκέτας. οὐ γὰρ αὐτός γε τῶν ἀσόφων φαίνῃ. ὁ δὲ, ὑπεδάκρυσεν, θυγάτριά μοι εἶπεν ἔστι τέτταρα, καὶ φερνῶν δεῖ τεττάρων. ἐμοὶ δὲ εἰσὶ δισμύριαί που δραχμαὶ νῦν. ἐπειδὰν δὲ ταῖς θυγατράσι κατανεμηθῶσιν, ἐκεῖναί τε σμικρὸν εἰληφέναι δόξουσιν, ἐγὼ δὲ ἀπολοῦμαι, ἔχων οὐδέν. παθὼν οὖν τι πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀπολλώνιος, ἐπιμελησόμεθά σου ἔφη, κἀγὼ, καὶ ἡ γῆ. φασὶ γάρ σε θύειν αὐτῇ. καὶ εἰπὼν ταῦτα, προῆλθε τὰ προάστεια, ὥσπερ οἱ τοὺς καρποὺς ὠνούμενοι. ἰδὼν δέ τι χωρίον ἐλαιῶν πλῆρες, καὶ ἀγασθεὶς τὰ δένδρα ὡς εὐφυᾶ τε ἦν, καὶ μεγάλα, καί τινος κηπίου ἐν αὐτῷ ὄντος, ἐν ᾧ σμήνη τε, καὶ ἄνθη ἑωρᾶτο, παρῆλθεν ἐς τὸ κηπίον, ὡς τι ἐπισκεψόμενος μεῖζον. καὶ προσευξάμενος τῇ Πανδώρᾳ, ἐχώρει ἐς ἄστυ. βαδίσας δὲ παρὰ τὸν τοῦ ἀγροῦ δεσπότην, ᾧ πλοῦτος ἐκ τῶν παρανομωτάτων ἐπεπόριστο, τὰς Φοινίκων οὐσίας ἐνδεικνύντι, χωρίον ἔφη τὸ δεῖνα, πόσου ἐπρίω, καὶ τί τι πόνον ταῖς ἐς αὐτό; τοῦ δὲ, πέρυσι μὲν ἐωνῆσθαι τὸν ἀγρὸν πεντακισχιλίων, καὶ μυρίων φήσαντος, οὔπω δ᾽ ἔκ τι πεπονηκέναι, πείθει τὸν ἄνθρωπον, ἀποδόσθαι οἱ δισμυρίων αὐτὸν, εὕρημα ποιησάμενον τοὺς πεντακισχιλίους. ὁ μὲν, δὴ τοῦ θησαυροῦ ἐρῶν, οὔπω ξυνιεὶς τοῦ δώρου, ἀλλ᾽ ᾤετο ἴσα ἔχειν. τοσούτῳ δὲ ἐλάττω, ὅσῳ τὰς μὲν δισμυρίας ἐν ταῖν χεροῖν οὔσας, ἐφ᾽ ἑαυτῷ εἶναι. τὸν δ᾽ αὖτ᾽ αὐτῶν ἀγρὸν, ὑπό τε πάχναις κείσεσθαι, καὶ χαλάζαις, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ τοὺς καρποὺς φθείρει. ἐπεὶ δὲ ἀμφορέα μὲν ξυγχιλίων δαρεικῶν αὐτίκα εὗρε περὶ αὐτὸ μάλιστα τὸ ἐν τῷ κηπίῳ σμῆνος, εὐφόρου δὲ τῆς ἐλαίας καρποῦ ἔτυχεν, οὐκ εὐφορούσης τότε τῆς ἄλλης γῆς, ὕμνει αὐτὸν ἐς τὸν ἄνδρα ᾔδετο, καὶ μνηστήρων θύρα πνεόντων αὐτὸν, πλήρη ἦν πάντα. κἀκεῖνα ἀξιομνημόνευτα εὗρον τοῦ ἀνδρός. ἐρῶν τις ἐδόκει τοῦ τῆς Ἀφροδίτης ἕδους, ὃ ἐν Κνίδῳ γυμνὸν ἵδρυται. καὶ τὰ μὲν, ἀνετίθει. τὰ δ᾽ ἀναθήσειν ἔφασκεν ὑπὲρ τοῦ γάμου. Ἀπολλωνίῳ μὲν καὶ ἄλλως ἄτοπα ἐδόκει καὶ ταῦτα. ἐπεὶ δὲ μὴ παρῃτεῖτο ἡ Κνίδος, ἀλλ᾽ ἐναργεστέραν ἔφασκε τὴν θεὸν δόξειν, εἰ ἐρῷτο, ἔδοξε τῷ ἀνδρὶ καθῆραι τὸ ἱερὸν τῆς ἀνοίας ταύτης. καὶ ἐρομένων τῶν Κνιδίων αὐτὸν, εἴ τι βούλοιτο τῶν θυτικῶν, ἢ εὐκτικῶν διορθῶσαι, ὀφθαλμοὺς ἔφη διορθώσομαι. τὰ δὲ τοῦ ἱεροῦ πάτρια, ἐχέτω ὡς ἔχει. καλέσας οὖν τὸν θρυπτόμενον, ἤρετο αὐτὸν, εἰ θεοὺς νομίζει. ὁ δ᾽ οὕτω

νομίζειν

νομίζειν θεοὺς φάσκοντος, ὡς καὶ ὁρᾶν αὐτῶν, καὶ τῶν γάμων μνημονεύσαντος, οὓς θύειν ἐκεῖνον, ἐν μὲν ποιητοῖς ἔφη ἐπαίρουσι τὸν ἀγχίσεώ τε, καὶ τὸν πηλέως θεαῖς ξυζυγῆναι ἀπόντος· ἐγὼ δὲ, περὶ τοῦ ὁρᾶν, καὶ ὁρᾶσθαι, τόδε γιγνώσκω. θεοὶ, θεῶν· ἄνθρωποι, ἀνθρώπων· θηρία, θηρίων· καὶ καθάπαξ, ὅμοια, ὁμοίων ὁρᾷ, ἐπειδὴ τῷ ὁμοίῳ, καὶ ξυνιστὰν τίκτει. τὸ δὲ ἑτερογενὲς· τῷ μὴ ὁμοίῳ ξυνελθὸν, οὔτε ζωὸς, οὔτε ὅμως. εἰ δὲ ἐνθυμοῦ τὰ ἰξίονος, οὐδ' ἂν ἐς ἔννοιαν κατέστησας τοῦ μὴ ὁμοίων ὁρᾶν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τροχῷ ἐνδεδεμένος, δι' οὐρανοῦ κάμπτεται. σὺ δ' εἰ μὴ ἄπει τοῦ ἱεροῦ, ἀπολῇ ἐν ἁπάσῃ τῇ γῇ, ἀλλ' αὐτεπεὶ ἔχων, τοῦ μὴ οὐ δίκαια τοὺς θεοὺς ἐπιδεῖ σοὶ γνῶναι. ἐπειδὴ ἡ παροινία ἐσβέσθη, καὶ ἀπῆλθεν ὁ φάσκων ὁρᾶν ὑπὲρ ξυγγνώμης θύσας. σεισμῶν δὲ κατασχόντων ποτὲ τὰς ἐν τῷ ἀριστερῷ ἑλλησπόντῳ πόλεις, αἰγύπτιοι μὲν, καὶ χαλδαῖοι, περὶ αὐτὰς ἠγείροντο ὑπὲρ ξυλλογῆς χρημάτων, ὡς δέκα ταλάντων θυσίας γῇ, καὶ ποσειδῶνι θύσοντες. ξυνέφερον δ' αἱ πόλεις, τὰ μὲν, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, τὰ δὲ, ἀπὸ τῶν οἴκων, ὑποκείμενοι τῷ φόβῳ. οἱ δὲ, εἰ μὴ ἐπιδεῖ ζαπεζῶν ἐκτεθείη τὸ ἀργύριον, οὐκ ἂν ἔφασαν ὑπὲρ αὐτῶν θύσειν. ἔδοξε δὴ τῷ ἀνδρὶ μὴ περιιδεῖν τοὺς ἑλλησποντίους· καὶ παρελθὼν ἐς τὰς πόλεις, τοὺς μὲν, ἀπήλασεν, ὡς θησαυρὸν ποιουμένους τὰ ἑτέρων κακὰ, τὰς δὲ, αἰτίας τῶν μηνιμάτων λαβὼν, καὶ ὡς ἑκάστῃ πρόσφοροι θύσας, ἀπέτρεψε τὴν προσβολὴν δι' οὐ πάνυ σμικρᾶς, καὶ ἡ γῆ ἔστη. δομετιανοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον εὐνούχους τε μὴ ποιεῖν νομοθετήσαντος, ἀμπέλους τε μὴ φυτεύειν ἔτι, καὶ τὰς πεφυτευμένας ἤδη ἐκκόπτειν, παρελθὼν ἐς τοὺς ἴωνας ὁ ἀπολλώνιος, τὰ μὲν προστάγματα, ἔφη, πρὸς ἐμὲ ἔφυ ταῦτα. μόνος γὰρ ἴσως ἀνθρώπων, οὔτε αἰδοίων δέομαι, οὔτε οἴνου. λέληθε δὲ ὁ θαυμασιώτατος, τῶν μὲν ἀνθρώπων φειδόμενος, τὴν δὲ γῆν εὐνουχίζων. ὅθεν ἐς θάρσος ἡ ἰωνία ἦλθε πρεσβεύσασθαι πρὸς τὸν βασιλέα ὑπὲρ ἀμπέλων, καὶ παραιτήσασθαι νόμον, ὃς ἐκέλευε καὶ ἀδικεῖσθαι τὴν γῆν, καὶ μὴ φυτεύεσθαι. κἀκεῖνα ἐν ταρσοῖς τοῦ ἀνδρὸς ᾄδουσι. κύων ἐνεπεπτώκει ἐφήβῳ λυττῶν. καὶ ἀπήγαγε τὸν ἔφηβον τὸ δῆγμα ἐς τὰ τῶν κυνῶν πάντα. ὑλάκτει τε γὰρ, καὶ ὠρύετο, καὶ τετράπους ἐθεῖ, τὼ χεῖρε ὑπέχων τῷ δρόμῳ. νοσοῦντι δ' αὐτῷ τριακοστὴν ἡμέραν, ἐφίσταται μὲν ὁ ἀπολλώνιος, ἄρτι ἐς τοὺς ταρσοὺς ἥκων. κελεύει δὲ ἀνιχνευθῆναι τὸν κύνα, ὃς ταῦτα εἰργάζετο. οἱ δ' οὔτε ἐντετυχηκέναι τῷ κυνὶ ἔφασαν, ἔξω δὲ τείχους εἰλῆφθαι αὐτὸν, τοῦ ἐφήβου πρὸς ἀκοντίοις ὄντος, οὔτ' αὖ τοῦ νοσοῦντος μαθεῖν, ἥτις ἡ ἰδέα τοῦ κυνὸς, ἐπεὶ μηδὲ αὑτὸν ἔτι ᾔδει. ἐπισχὼν οὖν, ὦ δάμι, ἔφη, λευκὸς ὁ κύων, λάσιος, προβατευτικὸς, ἀμφιλοχικῷ ἴσος· προσέστηκε δὲ τῇ δεῖνι κρήνῃ τρέμων· τὸ γὰρ ὕδωρ καὶ ποθεῖ, καὶ δέδοικεν. ἄγε μοι τοῦτον ἐπὶ τὴν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην, ἐφ' ἧς αἱ παλαῖστραι, μόνον εἰπὼν, ὅτι ὑπ' ἐμοῦ καλοῖτο. ἑλχθεὶς δὲ ὁ κύων ὑπὸ τοῦ δάμιδος, ὑπεκλίθη τοῖς τοῦ ἀπολλωνίου ποσὶν, ὥσπερ οἱ βώμιοι τῶν ἱκετῶν, κλαίων. ὁ δ' ἡμέρου τε αὐτὸν ἔτι μᾶλλον, καὶ τῇ χειρὶ ἐπράϋνε, τόν τε ἔφηβον ἵστη ἐγγὺς ξυνέχων αὐτὸς, ὡς μὴ λάθοι τοὺς πολλοὺς μέγα ἀπόρρητον. μεθέστηκε μὲν δὴ ἐς τὸν παῖδα τοῦτον ἡ τηλέφου ψυχὴ τοῦ μυσοῦ. μοῖραι δὲ ἐπ' αὐτῷ ταῦτα βούλονται. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐκέλευσε τὸν κύνα περιλιχμήσασθαι τὸ δῆγμα, ὡς ἰατρὸς αὐτῷ πάλιν ὁ τρώσας γένοιτο. ἐπιστρέφει τοντεῦθεν ἐς τὸν πατέρα ὁ παῖς, καὶ ξυνῆκε τῆς μητρὸς. προσεῖπέ τε τοὺς ἥλικας, καὶ ἔπιε τοῦ κύδνου. περιεῖδε δὲ οὐδὲ ὁ κύων, ἀλλὰ κἀκεῖνον εὐξάμενος τῷ ποταμῷ, δι' αὐτοῦ ἧκεν. ὁ δ' ἐπεὶ διέβη τὸν κύδνον, ἐπιστὰς τῇ ὄχθῃ, φωνήν τε ἀφῆκεν, ὅπερ ἥκιστα περὶ τοὺς λυττῶντας τῶν κυνῶν ξυμβαίνει, καὶ τὰ ὦτα ἀνακλάσας, ἔσεισε τὴν οὐρὰν, ξυνιεὶς τοῦ ἐρρῶσθαι· φαρμακοποσία γὰρ λύττης, ὕδωρ, ἢν θαρσήσῃ αὐτὸ ὁ λυττῶν. τοιαῦτα τοῦ ἀνδρὸς τὰ ὑπὲρ ἱερῶν τε, καὶ πόλεων, καὶ τὰ πρὸς δήμους, καὶ ὑπὲρ δήμων, καὶ ὑπὲρ τεθνεώτων, ἢ νοσούντων, καὶ τὰ πρὸς σοφούς τε, καὶ μὴ σοφοὺς, καὶ τὰ πρὸς βασιλέας, οἳ ξύμβουλον αὐτὸν ἀρετῆς ἐποίουν.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΕΚΤΟΝ.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ἴσθι καὶ τὰς τυραννίδας ὡς ἔστιν ἀρίστη βάσανος ἀνδρῶν φιλοσοφούντων, καὶ ξυγχωρῶ σκοπεῖν ὅ τι ἕκαστος ἑτέρου ἧττον, ἢ μᾶλλον ἀνὴρ πρὸς αὐτὰς ἔδοξεν. ὁ λόγος δέ μοι ξυντείνει ἐς τόδε. Κατὰ τοὺς χρόνους, οὓς δομετιανὸς ἐτυράννευσε, περιέστησαν τὸν ἄνδρα κατηγορίαι, καὶ γραφαί. ὅπως μὲν ἀρξάμεναι, καὶ ὁπόθεν, καὶ ὅ, τι ἑκάστῃ αὐτῶν ὄνομα, δηλώσω αὐτίκα. ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη λέξαι, τί μὲν εἰπών, τίς δὲ τὴν δόξαν ἀπῆλθε τῆς κρίσεως, ἑλὼν μᾶλλον τὸν τύραννον, ἢ ἁλοὺς αὐτός, δοκεῖ μοι διελθεῖν πρὸ τούτων, ὁπόσα εὗρον ἀφηγήσεως ἄξια σοφῶν ἀνδρῶν πρὸς τυράννους ἔργα, παραβάλλειν τε αὐτὰ τοῖς ἀπολλωνίου. χρὴ γάρ που τἀληθὲς οὕτω μαστεύειν. Ζήνων μὲν τοίνυν ὁ ἐλεάτης, διαλεκτικῆς δὲ οὗτος ἔδοξεν ἄρξαι, τὴν νεάρχου τοῦ μυσοῦ καταβαλὼν τυραννίδα, ἥλω. καὶ στρεβλωθείς, τοὺς μὲν ἑαυτοῦ ξυνωμότας, ἀπεσιώπησεν, οἳ δ᾽ ἦσαν τῷ τυράννῳ βέβαιοι, διαβαλὼν τούτους ὡς οὐ βεβαίους. οἱ μέν, ὡς ἐπ᾽ ἀληθέσι ταῖς αἰτίαις, ἀπέθανον. ὁ δ᾽ ἐλευθέρα τὰ μυσῶν ἤγαγε, τὴν τυραννίδα, περὶ ἑαυτῇ σφήλας. Πλάτων δέ, ὑπὲρ τῆς σικελιωτῶν ἐλευθερίας ἀγωνίσασθαί φησι δίωνι, ξυλλαβὼν τῆς διανοίας ταύτης δίωνι. Φοίτων δὲ ῥηγίου ἐκπεσών, καὶ καταφυγὼν μὲν παρὰ διονύσιον τὸν σικελίας τύραννον, μειζόνων δὲ ἀξιωθείς, ἢ τὸν φυγόντα εἰκός, ξυνῆκε μὲν τοῦ τυράννου, καὶ ὅτι τοῦ ῥηγίου ἐρῴη. ῥηγίνοις δ᾽ ἐπέστελλε ταῦτα. ἁλοὺς δέ, ὁ μὲν τύραννος, ἐνδήσας αὐτὸν μηχανῶν ἀκμαῖς αὐτὸν ζῶντα, προσῆγε τοῖς τείχεσιν, ὡς μὴ βάλλοιεν οἱ ῥηγῖνοι τὸ μηχάνημα, φειδοῖ τοῦ φοίτωνος. ὁ δὲ, ἐβόα βάλλειν. σκοπὸν γὰρ αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας εἶναι. Ἡρακλείδης δέ, καὶ πύθων, οἱ κότυν ἀποκτείναντες τὸν θρᾷκα, ἄνθρω πείω μὲν ἤστην ἄμφω, τὰς δὲ ἀκαδημαϊκὰς διατριβὰς ἐπαινοῦντες, σοφώ τε ἐγενέσθην, καὶ οὕτως ἐλευθέρω. Τὰ δὲ καλλισθένους τοῦ ὀλυνθίου, τίς οὐκ οἶδεν; ὃς ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπαινέσας τε, καὶ διαβαλὼν μακεδόνας, ὅτε μέγιστοι δυνάμει ἦσαν, ἀπέθανεν, ἀηδὴς δόξας. Διογένης δὲ ὁ σινωπεύς, καὶ κράτης ὁ θηβαῖος, ὁ μὲν, εὐθὺ χαιρωνείας ἥκων, ἐπέπληξεν ὑπὲρ ἀθηναίων φιλίππῳ. περὶ ὧν ἡρακλείδης εἶ φάσκων, ἀπώλλυ ὅπλοις τοὺς ὑπὲρ ἐκείνων ὅπλα ἠρμένους. ὁ δ᾽ ἀνοικιεῖν θήβας ἀλεξάνδρου δι᾽ αὐτὸν φήσαντος, οὐκ ἂν ἔφη δεηθῆναι πατρίδος, ἣν καταβαλεῖ τις ὅπλοις, ἰσχύσας. καὶ λέγοιτο μὲν πολλὰ τοιαῦτα. ὁ λόγος δὲ οὐ ξυγχωρεῖ μῆκος, τῷ γε ἀνάγκην ἔχοντι καὶ πρὸς ταῦτα ἀντειπεῖν, οὐχ ὡς οὐ καλά, ἢ οὐ κατὰ λόγον πᾶσιν, ἀλλ᾽ ὡς ἥττω τῶν ἀπολλωνίου, κἂν ἄριστα ἑτέρων φαίνηται. τὸ μὲν τοίνυν τοῦ ἐλεάτου ἔργον, καὶ οἱ τὸν κότυν ἀποκτείναντες, οὔπω ἀξιόλογα. θρᾷκας γὰρ, καὶ μυσούς, καὶ γέτας, δουλοῦσθαι μὲν ῥᾴδιον, ἐλευθεροῦν δὲ εὔηθες. οὐδὲ τῇ ἐλευθερίᾳ χαίρουσιν, ἅτε οἶμαι οὐκ αἰσχρὸν ἡγούμενοι τὸ δουλεύειν. Πλάτωνι δέ, ὡς μὲν οὐ σοφόν τι ἔπαθε, τὰ ἐν σικελίᾳ διορθούμενος μᾶλλον, ἢ τὰ ἀθήνησιν, ἢ ὡς εἰκότως ἐπράθη, σφαλείς τε, καὶ σφήλας, οὐ λέγω, διὰ τοὺς δυσχερῶς ἀκροωμένους. τὰ δὲ τοῦ ῥηγίνου, πρὸς διονύσιον μὲν ἐτολμᾶτο τυραννεύοντα οὐ βεβαίως σικελίας. ὁ δ᾽ ὑπ᾽ ἐκείνου πάντως ἀποθανὼν ἄν, εἰ καὶ μὴ ὑπὸ ῥηγίνων ἐβλήθη, θαυμαστὸν δήπου οὐδὲν ἔπραττε, τὸν ὑπὲρ τῆς ἑτέρων ἐλευθερίας θάνατον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ δουλείας αἱρούμενος. Καλλισθένης δέ, τὸ δόξαι κακός, οὐδ᾽ ἂν νῦν διαφύγοι. τοὺς γὰρ αὐτοὺς ἐπαινέσας, καὶ διαβαλών, ἢ διέβαλεν, οὓς ἐνόμιζεν ἐπαίνων ἀξίους, ἢ ἐπῄνεσεν, οὓς ἐχρῆν διαβάλλοντα φαίνεσθαι. καὶ ἄλλως, ὁ μὲν καθιστάμενος ἐς τὸ λοιδορεῖσθαι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, οὐκ ἔχει ἀποδρᾶναι τὸ μὴ οὐ δόξαι βάσκανος. ὁ δὲ τοὺς πονηροὺς κολακεύων ἐπαίνοις, αὐτὸς ἀποίσεται τὴν αἰτίαν τῶν ἁμαρτηθέντων σφίσι. οἱ γὰρ κακοί, κακίους ἐπαινούμενοι. Διογένει δὲ πρὸ χαιρωνείας μὲν εἰπόντι ταῦτα πρὸς τὸν φίλιππον, κἂν ἐφύλαξε τὸν ἄνδρα καθαρὸν τῶν ἐπ᾽ ἀθηναίους ὅπλων, ἐργασμένοις δ᾽ ἐπιστάς, ὠνείδιζε μέν, οὐ μὴν διωρθοῦτο. Κράτης δέ, καὶ αἰτίαν ἂν λάβοι πρὸς ἀνδρὸς φιλοπόλιδος, μὴ ξυναράμενος ἀλεξάνδρῳ τῆς βουλῆς, ἣ ἐς τὸ ἀνοικίσαι τὰς θήβας ἐχώρει. Ἀπολλώνιος δέ, οὔθ᾽ ὑπὲρ πατρίδος κινδυνευούσης δείσας, οὔτε τοῦ σώματος ἀπογνούς, οὔτ᾽ ἐς ἀνοήτους ὑπαχθεὶς λόγους, οὐδ᾽ ὑπὲρ μυσῶν, ἢ γετῶν, ἔτι πρὸς ἄνδρα, ὃς ἦρχε νήσου μιᾶς, ἢ χώρας οὐ μεγάλης, ἀλλ᾽ ὑφ᾽ ᾧ θάλαττά τε ἦν, καὶ γῆ πᾶσα, πρὸς δομετιανόν, ἐπειδὴ πικρῶς ἐτυράννει, παρετάττετο ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ τῶν ἀρχομένων κέρδους, χρησάμενος μὲν τῇ διανοίᾳ ταύτῃ καὶ πρὸς νέρωνα. ἡγείσθω δ᾽ οὖν τις ἀκροβολισμοὺς ἐκεῖνα, ἐπεὶ μὴ ὁμόσε χωρῶν, ἀλλὰ τὸν μὲν βίνδικα ἀνθορμῶν, καὶ τὸν τιγελλῖνον ἐκπλήττων, σαθροτέραν τὴν τυραννίδα ἐποίει. καί τις ἀναφύεται λόγος ἀλαζὼν ἐνταῦθα, ὡς οὐδὲν γεν

ναῖον ἐπιθέσθαι τυράννῳ, Γαλβίας τινὸς, ἢ καὶ αὐλητρίδος βίον ζῶντι. ἀλλὰ περί γε Δομετιανοῦ, τί φήσουσιν; ὃς τὸ μὲν σῶμα ἔῤῥωτο, ἡδονὰς δὲ, τὰς μὲν ἐξ ὀργάνων τε, καὶ τύπων, τὰς τὸ θυμοειδὲς ἀπομαραινούσας, παρῃτεῖτο· τὰ δὲ ἑτέρων ἄχη, καὶ ὅ, τι ὀλοφυρτόν τις, ἐς τὸ εὐφραῖνον εἷλκε. τὴν δ᾽ ἀπιστίαν, δήμων μὲν ἐκάλει πρὸς τοὺς τυράννους φυλακτήριον, τυράννων δὲ πρὸς πάντας. τὴν δὲ νύκτα, πάντων μὲν ἔργων ἠξίου παύειν βασιλέα, φόνων δὲ ἄρχειν. ὅθεν ἠκρωτηριάσθη μὲν ἡ βουλὴ τοὺς εὐδοκιμωτάτους. φιλοσοφία δὲ οὕτω τί ἔπτηξεν, ὡς ἀποβαλόντας τὸ σχῆμα, οἱ μὲν, ἀποδρᾶναι σφᾶς ἐς τὰ ἑσπέρια τῶν Κελτῶν, οἱ δὲ, ἐς τὰ ἐρῆμα Λιβύης τε, καὶ Σκυθίας. οἱ δ᾽ ἐς λόγους ἀπενεχθῆναι ξυμβούλους τῶν ἁμαρτημάτων. ὁ δ᾽ ὥσπερ τῷ Σοφοκλεῖ πεποίηται πρὸς τὸν Οἰδίπουν ὁ Τειρεσίας, ὑπὲρ ἑαυτοῦ λέγων, οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξίᾳ, οὕτω τὴν σοφίαν ἀπόνοιαν πεποιημένος, ἐλεύθερος ἦν τῆς Δομετιανοῦ φορᾶς, τὰ Τειρεσίου τε, καὶ Σοφοκλέους ἑαυτῷ ἐπιθειάσας, καὶ δεδιὼς μὲν οὐδὲν ἴδιον, ἃ δὲ ἑτέρων ἀπώλλυν ἐλεῶν. ὅθεν ξυνίστη ἐπ᾽ αὐτὸν νεότητά τε, ὁπόση ἡ βουλὴ εἶχε, καὶ ξύνεσιν, ὁπόση περὶ ἐνίους αὐτῶν ἑώρα, φοιτῶν ἐς τὰ ἔθνη, καὶ φιλοσοφῶν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, ὡς οὔτε ἀθάνατος ἡ τῶν τυράννων ἰσχὺς, αὐτῷ τε τῷ φοβερῷ δοκεῖν, ἁλίσκοιτο μᾶλλον. ᾖδε δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ Παναθήναια τὰ Ἀττικὰ, ἐφ᾽ οἷς Ἁρμόδιός τε, καὶ Ἀριστογείτων ᾄδονται· καὶ τὸ ἀπὸ Φυλῆς ἔργον, ὃ καὶ ὁμοῦ τριάκοντα τυράννους εἷλε· καὶ τὰ Ῥωμαίων δὲ αὐτῶν ᾖδε πάτρια, ὡς κἀκεῖνοι δῆμος τὰ ἀρχαῖα ὄντες, τὰς τυραννίδας ἐώσαντο ὅπλοις. Τραγῳδίας δὲ ὑποκριτοῦ παρελθόντος ἐς τὴν Ἔφεσον ἐν τῇ Ἰνοῖ τῷ δράματι, καὶ ἀκροωμένου τοῦ τῆς Ἀσίας ἄρχοντος, ὃς καὶ νέος ὢν, φανερὸς ἐν ὑπάτοις, ἀτολμότερον ὑπὲρ τούτων διενοεῖτο, ὁ μὲν, ὑποκριτὴς ἐπέραινεν ἤδη τὰ ἰαμβεῖα, ἐν οἷς ὁ Εὐριπίδης διὰ μακρῶν αὐξηθέντας τοὺς τυράννους, ἁλίσκεσθαί φησιν ὑπὸ μικρῶν. ἀναπηδήσας δὲ ὁ Ἀπολλώνιος, ἀλλ᾽ ὁ δειλὸς ἔφη οὗτος, οὔτε Εὐριπίδου ξυνίησιν, οὔτε ἐμοῦ. καὶ μὴν καὶ λόγου ἀφικομένου, ὡς λαμπρὰν κάθαρσιν ὁ Δομετιανὸς πεποιημένος τῆς Ῥωμαίων Ἑστίας, ἐπειδὴ τρεῖς τῶν Ἑστιάδων ἀπέκτεινεν ἐπ᾽ αἰτίᾳ τῆς ζώνης, καὶ τοῦ μὴ καθαρεύειν γάμων, ἃς ἁγνὰς, τὴν Ἰλιάδα Ἀθηνᾶν, καὶ τὸ ἐκεῖ πῦρ θεραπεύειν ἔδει· εἰ γὰρ καὶ σὺ ἔφη καθαρθείης ἥλιε τῶν ἀδίκων φόνων, ὧν πᾶσα ἡ οἰκουμένη μεστὴ νῦν, καὶ οὐδὲ ἰδίᾳ ταῦτα, ὥσπερ οἱ δειλοὶ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ὁμίλῳ, καὶ ἐς πάντας ἐκήρυττέ τε, καὶ ηὔχετο. ἐπεὶ δὲ Σαβῖνον ἀποκτείνας ἕνα τῶν ἑαυτοῦ ξυγγενῶν, Ἰουλίαν ἠγάγετο, ἡ δὲ Ἰουλία, γυνὴ μὲν ἦν τοῦ πεφονευμένου, Δομετιανοῦ δὲ ἀδελφιδῆ, μία τῶν Τίτου θυγατέρων, ἔθυε μὲν ἡ Ἔφεσος τοὺς γάμους, ἐπιστὰς δὲ τοῖς ἱεροῖς ὁ Ἀπολλώνιος, ὦ νὺξ ἔφη τῶν πάλαι Δαναΐδων, ὡς μία ἦσθα. καὶ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ δὲ αὐτῷ ἐπράττετο. ἀρχὴ πράγματος ἐδόκει Νερούας ἐς μετὰ Δομετιανὸν σωφρόνως ἄρξειν. ἦν δὲ καὶ περὶ Ὄρφιτόν τε, καὶ Ῥοῦφον, ἡ αὐτὴ δόξα. τούτους Δομετιανὸς ἐπιβουλεύειν ἑαυτῷ φήσας, οἱ μὲν, ἐς νήσους καθείρχθησαν, Νερούᾳ δὲ προσετάχθη οἰκεῖν Τάραντα. ὧν δὲ ἐπιτήδειος αὐτοῖς ὁ Ἀπολλώνιος, τὸν μὲν χρόνον, ὃν Τίτος ὁμοῦ τῷ πατρὶ, καὶ μετὰ τὸν πατέρα ἦρχεν, ἀεί τι ὑπὲρ σωφροσύνης ἐπέστελλε τοῖς ἀνδράσι, προσποιῶν αὐτοὺς τοῖς βασιλεῦσιν ὡς χρηστοῖς. Δομετιανοῦ δὲ, ἐπεὶ χαλεπὸς ἦν, ἀφίστη τοὺς ἄνδρας, καὶ ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας ἐῤῥώννυ. τὰς μὲν δὴ ἐπιστολιμαίους ξυμβουλίας, οὐκ ἀσφαλεῖς αὐτῷ ᾤετο. πολλοὺς γὰρ ἐν δυνάμει καὶ δοῦλοι προὔδοσαν, καὶ φίλοι, καὶ γυναῖκες. καὶ οὐδὲν ἀπόρρητον ἐχώρησε τότε οἰκία. τῶν δ᾽ αὐτοῦ ἑταίρων τοὺς σωφρονεστάτους, ἄλλοτε ἄλλον ἀπολαμβάνων, διάκονον εἶπεν ἂν ποιοῦμαί σε ἀποῤῥήτου λαμπροῦ. βαδίσαι δὲ χρὴ ἐς τὴν Ῥώμην παρὰ τὸν δεῖνα, καὶ διαλεχθῆναί οἱ, καὶ γενέσθαι πρὸς τὴν πειθὼ τοῦ ἀνδρὸς πᾶν ὅ, τι ἐγώ. ἐπεὶ δὲ ἤκουσεν ὅτι φύγοιεν, ὁρμῆς μὲν ἐνδειξάμενοί τι ἐπὶ τὸν τύραννον, ὄκνῳ δὲ ἐκπεσόντες ὧν διενοήθησαν, διελέγετο μὲν ὑπὲρ Μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης, περὶ τὸ νέμος τῆς Σμύρνης, ἐν ᾧ ὁ Μέλης. εἰδὼς δὲ τὸν Νερούαν, ὡς αὐτίκα δὴ ἄρξοι, διῄει τὸν λόγον, καὶ ὅτι μηδὲ οἱ τύραννοι τὰ ἐκ Μοιρῶν οἷοί βιάζεσθαι. χαλκῆς τε εἰκόνος ἱδρυμένης Δομετιανοῦ πρὸς τῷ Μέλητι, ἐπιστρέψας ἐς αὐτὴν τοὺς παρόντας, ἀνόητε εἶπεν, ὡς πολὺ διαμαρτάνεις Μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης. ὃν γὰρ μετὰ σὲ τυραννεύσειν πέπρωται, οὐδ᾽ ἂν ἀποκτείνῃς, ἀναβιώσεται. ταῦτα ἐς Δομετιανὸν ἀφίκετο ἐκ διαβολῆς Εὐφράτου. καὶ ὑπὲρ ὅτου μὲν τῶν ἀνδρῶν ἐχρησμῴδει αὐτὰ, οὐδεὶς ξυνίει. πτοηθεὶς δὲ ὁ τύραννος διὰ τὸν ἑαυτοῦ φόβον, ὥρμησεν ἀποκτεῖναι τοὺς ἄνδρας. ὡς δὲ μὴ ἔξω λόγου πράττειν αὐτὸ φαίνοιτο, ἐκάλει τὸν Ἀπολλώνιον ἀπολογησόμενον ὑπὲρ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀποῤῥήτων. ἢ γὰρ ἀφικομένου καταψηφισάμενος, δὴ ἀκρίτους ἀπεκτονέναι δόξειν, ἀλλ᾽ ἐν ἐκείνῳ ἑαλωκότας, ἢ εἰ σοφίᾳ τινὶ τὸ φανερὸν ὑπεξέλθοι, μᾶλλον ἤδη ἀπολεῖσθαι σφᾶς, ὡς καταψηφισμένους καὶ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς αἰτίας. διανοουμένου δὲ ταῦτα, καὶ γράφοντος ἤδη πρὸς τὸν τῆς Ἀσίας ἄρχοντα, ὡς ξυλληφθείη τε, καὶ ἀναχθείη, προεῖδε μὲν ὁ Τυανεὺς πάντα δαιμονίως τε, καὶ ὥσπερ εἰώθει. πρὸς δὲ τοὺς ἑταίρους εἰπὼν δεῖσθαι ἀποδημίας ἀποῤῥήτου, τοὺς μὲν.

ἐπιλαθέσθαι ἀβάριδος τῆς ἀρχαίου δόξης, καὶ ὅτι ἐς τοιόνδε ὥρμηκε. ὁ δὲ, ἐπὶ τῷ δέρματι τὸν ἑαυτοῦ νοῦν ἐκφήνας, ἐς ἀχαιοὺς ξὺν αὐτῷ ἔπλει. κορίνθου δὲ ἐπιβὰς, καὶ τῷ ἡλίῳ περὶ μεσημβρίαν ὁπόσα εἰώθει δράσας, ἀφῆκεν ἐς τὸ σικελικὸν, ἐπ᾽ ἰταλικὸν ἔθνος, ἅμα ἑσπέρᾳ. τυχὼν δὲ οὐρίου πνεύματος καί τινος εὐροίας ὑποδραμούσης τὸ πέλαγος, ἀφίκετο ἐς δικαιαρχίαν πεμπταῖος. δημητρίῳ δὲ ἐντυχὼν, ὃς ἐδόκει θαρσαλεώτερος τῶν φιλοσόφων, ἐπεὶ μὴ πολὺ ἀπὸ τῆς ῥώμης διῃτᾶτο, ξυνιεὶς μὲν αὐτοῦ ἐξεστηκότος τῷ τυράννῳ, διαλέξεως δ᾽ ἕνεκα, ἐλαφρῶς εἶπε ξυμφανέντα, καὶ τῆς εὐδαίμονος ἰταλίας, εἰ δὴ εὐδαίμων, τὸ μακαριώτατον οἰκοῦντα, ἐν ᾧ λέγεται καὶ ὀδυσσεὺς καλυψοῖ ξυνὼν, ἐκλαθέσθαι καπνοῦ ἰθακησίου, καὶ οἴκου. περιβαλὼν δ᾽ αὐτὸν ὁ δημήτριος, καί τι καὶ ἀπευφημίζων, ὦ θεοὶ ἔφη, τί πείσεται φιλοσοφία κινδυνεύουσα περὶ ἀνδρὶ τοιούτῳ; κινδύνου δὲ εἶπε τί; ἃ ἐπ᾽ ἔφη. εἰ γὰρ τὸν σὸν ἀγνοῶ νοῦν, οὐδὲ τὸν ἐμαυτοῦ οἶδα. διαλεγώμεθα δὲ μὴ ἐνταῦθα, ἀλλ᾽ ἴωμεν, ὃ μόνοιν ἡμῖν ἡ ξυνουσία ἔσται. παρατυγχανέτω δὲ καὶ ὁ δάμις, ὃν ἐγὼ νὴ τὸν ἡρακλέα, ἰόλεων ἡγοῦμαι τῶν σῶν ἄθλων. ἄγων δὲ αὐτοὺς εἰπὼν ταῦτα, ἐς τὸ κικέρωνος τοῦ παλαιοῦ χωρίον. ἔστι δὲ τοῦτο πρὸς τῷ ἄστει. ἱζησάντων δὲ ὑπὸ πλατάνῳ, οἱ μὲν τέττιγες, ὑποψαλλούσης αὐτοὺς τῆς ὥρας, ἐν ᾠδαῖς ἦσαν. ἀναβλέψας δὲ ἐς αὐτοὺς ὁ δημήτριος, ὦ μακάριοι ἔφη, καὶ ἀτεχνῶς σοφοὶ, ὡς ἐδιδάξατέ τε ὑμᾶς ᾠδὴν αἱ μοῦσαι, μήπω ἐς δίκας ἢ διαβολὰς ὑπαχθεῖσαι. γαστρός τε κρείττους ἐποίησαν, καὶ ἀνῴκισαν τοῦ ἀνθρωπίνου φθόνου ἐς ταυτὶ τὰ δένδρα, ἐφ᾽ ὧν ὄλβιοι τὴν ἐφ᾽ ὑμῖν τε καὶ μουσῶν εὐδαιμονίαν ᾄδετε. ὁ δὲ ἀπολλώνιος, ξυνιεὶς μὲν οἷ τείνει ταῦτα. διαβαλὼν δ᾽ αὐτὰ ὡς ἀργότερα τῆς ἐπαγγελίας, εἶτα εἶπε τέττιγας βουληθεὶς διελθεῖν ἔπαινον, οὐκ ἐς τὸ φανερὸν διῆλθες αὐτὸν, ἀλλ᾽ ἐνταῦθα ἔπτηξας, ὥσπερ δημοσίᾳ κειμένου νόμου μηδὲ ἀεὶ παιδείαν τέττιγας; οὐχ ὑπὲρ ἐπαίνου ταῦτα εἶπον, ἀλλ᾽ ὀδυρόμενος ὅτι τούτοις μὲν ἀνεῖται τὰ αὐτῶν μουσεῖα, ἡμῖν δὲ οὐδὲ γρύξαι γνώμη, ἀλλ᾽ ἔγκλημα ἡ σοφία εἴρηται. καὶ ἡ μὲν ἀνύτου, καὶ μελήτου γραφὴ, σωκράτης φησὶν ἀδικεῖ, διαφθείρων τοὺς νέους, καὶ δαιμόνια καινὰ ἐπεισφέρων. ἡμᾶς δὲ οὑτωσὶ γράφονται, ἀδικεῖ ὁ δεῖνα σοφὸς ὢν, καὶ δίκαιος. καὶ ξυνιεὶς μὲν θεῶν, ξυνιεὶς δὲ ἀνθρώπων, νόμων τε πέρι πολλὰ εἰδώς. σὺ δ᾽ ὅσῳ περ ἡμῶν σοφώτατος, τοσούτῳ σοφωτέρα κατηγορία ἐπὶ σοὶ εἴρηται. βούλεται γάρ σε δομετιανὸς μετέχειν τοῦ ἐγκλήματος, ἐφ᾽ ᾧ νερούας τε, καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ φεύγουσι. φεύγουσι δ᾽ ἐπ᾽ ὅτῳ, ἐπὶ τῷ μεγίστῳ τῶν νῦν αἰτιῶν, ὡς δοκεῖ τῷ διώξαντι. φησὶ γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ ἐπιόντας ἡρηκέναι, σὲ δὲ ἐξορμῆσαι τοὺς ἄνδρας ἐς ταῦτα, παῖδα οἶμαι τεμόντα. μῶν ἔφη ὑπ᾽ εὐνούχου ἡ ἀρχὴ καταλυθείη; οὐ τοῦτο ἔφη συκοφαντούμεθα. φασὶ δ᾽ ὡς παῖδα θύσαις ὑπὲρ μαντικῆς, ἣν τὰ νεαρὰ τῶν σπλάγχνων φαίνει. προσῆκται δὲ τῇ γραφῇ καὶ περὶ ἀμπεχόνης, καὶ διαίτης, καὶ τὸ ἔστιν ὑφ᾽ ὧν προσκυνεῖσθαί σε. ταυτὶ γὰρ τελεσίνου ἤκουον ἀνδρὸς ἐμοῦ τε, καὶ σοὶ ἐπιτηδείου. θαῦμα εἶπεν, εἰ τελεσίνῳ ἐντευξόμεθα. λέγεις γάρ που τὸν φιλόσοφον, ὃς ἐπὶ νέρωνος ἐν ὑπάτοις ἦρξεν; ἐκεῖνον μὲν οὖν ἔφη λέγω. ξυνέσεσθαι δ᾽ αὖ αὐτῷ τίνα τρόπον; αἱ γὰρ τυραννίδες, ὑπόπτως ὁρῶσι πρὸς τοὺς ἐν ἀξίᾳ πάντας, εἰ ἐς κοινοὺς ἴωσι λόγους τοῖς ἐν οἷς σὺ νῦν αἰτίαις. τελεσῖνος δὲ καὶ τῷ κηρύγματι ὑπεξῆλθεν, ὃ κεκήρυκται νῦν ἐς φιλοσοφίαν πᾶσαν, ἀσπασάμενος μᾶλλον τὸ φεύγειν ὡς φιλόσοφος, ἢ τὸ ὡς ὕπατος μένειν. μὴ κινδυνευέτω εἶπεν ὁ ἀνὴρ, ἐμοῦ ἕνεκα. ἱκανῶς γὰρ ὑπὲρ φιλοσοφίας κινδυνεύει. ἀλλ᾽ ἐκεῖνό μοι εἰπὲ δημήτριε, τί δοκῶ σοι λέγων; εἰ γὰρ φοβερὰ ἡγοῦ ταῦτα, κἂν ψόγον ἀποδρᾶσι τὸν ὑπὲρ αὐτῶν λόγον. σὺ δ᾽ αὖ ἀπέδρας εἶπεν, ἐφ᾽ οἷς ἐγὼ ἐκινδύνευσα; οὐκ ἂν ἔφη μὰ τὴν ἀθηνᾶν, εἴ τις ἐδίκαζε. τὸ δ᾽ αὖθις δίκης, καὶ ὁ μὴ δ᾽ εἰ ἀπολογοίμην ἀκροασόμενος, ἢ ἀκροασόμενος μὲν, ἀποκτενῶν δὲ καὶ μὴ ἀδικοῦντα, οὐκ ἂν δήπου μοι γνώμην ξυνεχώρησεν ἑλέσθαι ψυχρὸν οὕτω, καὶ ἀνδραποδώδη θάνατον, ἀντὶ τοῦ φιλοσοφίᾳ προσήκοντος. φιλοσοφίᾳ δὲ οἶμαι προσήκει, ἢ πόλιν ἐλευθεροῦντα ἀποθανεῖν, ἢ γονεῦσι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ παισὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυγγενείᾳ ἀμύνοντα, ἢ ὑπὲρ φίλων ἀγωνιζόμενον, ἢ ξυγγενείας, αἱρετωτέροις σοφοῖς ἀνδράσιν ἢ ἠμπελημένοι ἐξ ἔρωτος. τὸ δὲ μὴ ἐπ᾽ ἀληθέσι, κατεψευσμένους δ᾽ ἀποθανεῖν, καὶ παρασχεῖν τῷ τυράννῳ σοφῷ δόξαι, πολλῷ βαρύτερον, ἢ εἴ τις, ὥσπερ φασὶ τὸν ἰξίονα, μετέωρος ἐπὶ τροχοῦ κατατείνοιτο. σὺ δ᾽ ἀγῶνος οἶμαι ἄρξειν αὐτῷ τὸ ἥκειν ἐνταῦθα. σὺ μὲν γὰρ τῷ τῆς γνώμης ὑγιαίνοντι, προστίθης τοῦτο, καὶ τῷ μὴ ἂν θαρρῆσαι τὴν δεῦρο ὁδὸν, εἴ τι ἠδίκεις. δομετιανῷ δὲ οὐ δόξεις, ἀλλ᾽ ἀπόρρητόν τινα ἰσχὺν ἔχων, θρασέως ἐρρῶσθαι. τὸ γὰρ καλοῦντος μὲν, οὔπω δ᾽ ἡμέραι δέκα ὥς φασι, σὲ δ᾽ ἀφῖχθαι πρὸς τὴν κρίσιν, οὐδ᾽ ἀκηκοότα πω ὡς κεκριθήσῃ, συνοίσει τῇ κατηγορίᾳ δόξει, προγιγνώσκων γὰρ δὴ φαίνεσθαι, καὶ ὁ λόγος ὁ περὶ τοῦ παιδὸς ἰσχύσει. καὶ ὅρα μὴ τὰ περὶ μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης, ὑπὲρ ὧν ἐν ἰωνίᾳ διειλέχθαι σέ φασιν, ἔλθῃ σοι ἤκη. καὶ βαλομένης τί τῆς εἱμαρμένης ἄτοπον, σὺ δ᾽ ἠναγκασμένος χωρῇς ἐπ᾽ αὐτὸ, οὐκ εἰδὼς ὡς σοφώτερον ἀεὶ τὸ φυλάττεσθαι, εἰ μὴ ἐκλέλησαι τῶν ἐπὶ νέρωνος. οἶσθά που τοὐμὸν, καὶ ὅτι μὴ ἀνελεύθερος ἐγὼ

πρὸς

πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλ᾽ εἶχέ τι ῥᾳστώνης ἐκεῖνα· δρῶν γὰρ ὁ κιθαρῳδὸς, τὴν μὲν προσφορὰν βασιλείας χρήματος ἐδόκει ἐκ Νέρωνος· τὰ δὲ ἄλλα, οὐκ ἀηδῶς ἡρμόσατο· ἔχων γὰρ τινὰς πολλάκις δὲ αὐτὴν ἐπιχειρίας, ἀπείχετο τῶν φόνων· ἐμὲ γοῦν οὐκ ἀπέκτεινε, καίτοι τὸ ξίφος ἐπ᾽ ἐμαυτὸν ἕλκοντα, διὰ τοὺς σούς τε, κἀμοῦ λόγους, οὓς ἤδη τῷ βαρβαρικῷ διῆλθον. αἴτιος δὲ ἦν τοῦ μὴ ἀποκτεῖναι, τὴν εὐφωνίαν αὐτῷ ἐπιδοῦναί τι, καὶ τὸ ὡς ᾤετο μελῳδίας χρῆμα πρᾶγμα ἅπτεσθαι· ἀεὶ δὲ, τίνι μὲν εὐφωνία, τίνι δὲ κιθάρα θύσομεν; ἄμουσα γὰρ, καὶ μεστὰ χολῆς πάντα· καὶ οὔτ᾽ ἂν ὑφ᾽ ἑαυτοῦ ἀχθείη, οὔτ᾽ ἂν ὑφ᾽ ἑτέρων θελχθείη· καίτοι Πίνδαρος ἐπαινῶν τὴν λύραν, φησὶν ὡς καὶ τὸν τοῦ Ἄρεως θυμὸν θέλγει, καὶ τῶν πολεμικῶν ἴσχει αὐτόν· οὗτος δὲ, καίτοι μουσικὴν ἀγρίαν καταστησάμενος ἐνταῦθα, καὶ στεφανῶν δημοσίᾳ τοὺς νικῶντας, ἔστιν οὓς καὶ ἀπέκτεινεν αὐτῶν, ὥστε τά φασι μουσικὴν ἀγρίας αὐλοῦντάς τε, καὶ ᾄδοντας. βουλευτέα δέ σοι καὶ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν· προσαπολεῖς γάρ που κἀκείνους, ἢ θρασὺς δόξας, ἢ ἀπὼν, ἂν μὴ πείσεις· ἡ σωτηρία δέ σοι παρὰ πόδας· τῆς γῆς νεῶν τούτων, πολλαὶ δὲ ὡς ὁρᾷς εἰσιν, αἱ μὲν, ἐς Λιβύην ἀφήσουσιν, αἱ δ᾽ ἐς Αἴγυπτον, αἱ δ᾽ ἐς Φοινίκην, καὶ Κύπρον, αἱ δ᾽ εὐθὺ Σαρδοῦς, αἱ δ᾽ ὑπὲρ Σαρδώ, μιᾶς ἐπιβάντι σοι κομίζεσθαι κράτιστον, ἐς ὅ, τι δεῖ τῶν ἐθνῶν τούτων· αἱ γὰρ τυραννίδες, ἧττον χαλεπαὶ τοῖς φανεροῖς τῶν ἀνδρῶν, ἢν ἐπαινοῦντας αἰσθάνωνταί που μὴ οἱ φανερῷ ζῆν· ὑπηκόοις δ᾽ οὐδὲ μιᾶς τῶν τοῦ Δημητρίου λόγων, ἀλλὰ σύ γε ἔφη, φίλος ἀνδρὶ παρών, γένοιο ἂν ἀγαθόν τι τούτῳ μέγα. ἐμοῦ δὲ σμικρὸς λόγος, εἰ ξυμβουλεύοιμι αὐτῷ μὴ κυβιστᾶν ἐς ὀρθὰ ξίφη, μηδ᾽ ἀναρριπτεῖν πρὸς τυραννίδα, ἧς οὐ χαλεπωτέρα ὠνομάσθη. τῆσδε γοῦν ὁδοῦ τῆς ἐνταῦθα, εἰ μὴ σοι ξυνέτυχον, οὐδὲ ἂν νοῦν ἐγίγνωσκον· ἕπομαι γὰρ αὐτῷ θᾶττον, ἢ ἑαυτῷ τις· εἰ δὲ ἔροιό με ποῖ πλέω, ἢ ἐφ᾽ ὅ, τι, καταγέλαστος ἐγὼ τοῦ πλοῦ, σκαιῷ μὲν πελάγει, καὶ Τυῤῥηνοῖς κόλποις ἀναμιγῶν, οὐκ εἰδὼς δὲ ὑπὲρ ὅτου. καὶ εἰ μὲν ἐκ προῤῥήσεως ἐκινδύνευον, εἶχον ἂν πρὸς ἐρωτῶντας λέγειν, ὡς Ἀπολλώνιος μὲν θανάτου ἐρᾷ, ἐγὼ δ᾽ αὖ τε ραστὴς ξυμπλέω. ἐπεὶ δ᾽ οὐδὲν οἶδα, ἐμοὶ ἤδη λέγειν, ὑπὲρ ὧν οἶδα, λέξω δὲ αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἀποθάνοιμι, οὔπω δεινὰ φιλοσοφία πείσεται. σκευοφόρῳ γὰρ ἐοικὼς στρατιώτου γενναίου, λόγου ἀξιούμενος, ὅτι τρίβῳ ἕπομαι. εἰ δὲ ἔσται τις, ὃς ἀποκτενεῖ τοῦτον, οὐ πόρρω δὲ αἱ τυραννίδες, τὰ μὲν, ἐκθῦναι, τὰ δὲ, ὀξῦναι, ζώπυρον μὲν οἶμαι κατὰ φιλοσοφίας ἐστὶ ξεῖ, σφαλείσης καὶ περὶ τῶν ἀρίστων ἀνθρώπῳ φιλοσοφοῦντι. πολλοὶ δὲ Ἄνυτοι καθ᾽ ἡμᾶς, καὶ Μέλητοι· γραφαὶ δ᾽ ἅμα, αἱ μὲν ἔνθεν, αἱ δὲ, ἐκεῖθεν, ἤδη τοὺς Ἀπολλωνίῳ ξυγγενομένους, ὡς ὁ μέν, τις ἐγέλασε, καθαπτομένου τῆς τυραννίδος, ὁ δὲ ἐπιῤῥῶσαι λέγοντα, ὁ δὲ ἐνέδωκε λέξαι τι, ὁ δ᾽ ἀπῆλθε ξὺν ἐπαίνῳ, ὧν ἤκουσεν. ἐγὼ δὲ ἀποθνήσκειν μὲν ὑπὲρ φιλοσοφίας οὕτω φημὶ δεῖν, ὡς ὑπὲρ ἱερῶν, καὶ τειχῶν, καὶ τάφων. ὑπὲρ σωτηρίας γὰρ τῶν τοιῶνδε, πολλοὶ, καὶ ὀνομαστοὶ ἄνδρες ἀποθανεῖν ἠσπάσαντο· ὡς δὲ ἀπολέσθαι φιλοσοφίαν, μήτ᾽ ἐγὼ ἀποθάνοιμι, μήτ᾽ ὅστις ἐκείνης τε, καὶ Ἀπολλωνίου ἐρᾷ. πρὸς ταῦτα ὁ Ἀπολλώνιος, Δάμιδι μὲν ὑπὲρ τῶν παρόντων ἀβεβαίως διειλεγμένῳ, ξυγγνώμην ἔφη προσήκειν ἔχειν. Ἀσσύριος γὰρ ὢν, καὶ Μήδοις προσοικήσας, οὗ τὰς τυραννίδας προσκυνοῦσιν, οὐδὲν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐνθυμεῖται μέγα. σὺ δ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅτι πρὸς φιλοσοφίαν ἀπολογήσῃ, φόβους ὑποτιθείς, ὧν εἰ τι καὶ ἀληθὲς ἐφαίνετο, ἀπάγειν ἐχρῆν μᾶλλον, ἢ ἔσω καθιστάναι τὸ φοβεῖσθαι ὃ ἂν εἰ μηδ᾽ ἂν παθεῖν εἰκὸς ἦν, δεδιότα. σοφὸς δ᾽ ἀνὴρ, ἀποθνησκέτω μὲν
« ὑπὲρ ὧν εἶπας. ἀποθάνοι δ᾽ ἄν τις ὑπὲρ τούτων, καὶ μὴ σοφός. τὸ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐλευθε-
« ρίας ἀποθνήσκειν, νόμῳ προστέτακται· τὸ δ᾽ ὑπὲρ ξυγγενείας, ἢ φίλων, ἢ παιδικῶν, φύ-
« σει μὲν ὥρισται, δουλοῦται δὲ ἅπαντας ἀνθρώπους φύσις, καὶ νόμος. φύσει μὲν, καὶ ἑκόν-
« τας· νόμος δὲ, ἄκοντας. σοφοῖς δὲ οἰκειότερον τελευτᾶν, ὑπὲρ ὧν ἐπιτηδεύουσιν. ἃ γὰρ μὴ
« νόμου ἐπιτάξαντος, μηδὲ φύσεως ξυντεκούσης, αὐτοὶ ὑπὸ ῥώμης τε, καὶ θάρσους ἐμελέτη-
« σαν. ὑπὲρ τούτων, εἰ καταλύοι τις αὐτὰ, ἴτω μὲν πῦρ ἤδη τὸ σοφὸν, ἴτω δὲ πέλεκυς, ὡς νικήσει αὐτὸν, οὐδὲν τούτων, οὐδὲ ἐς ὁτιοῦν περιάξει ψεῦδος, καθέξει δὲ ὁπόσα οἶδε, μέσοις οὐδὲν, ἢ ἃ ἐμυήθη. ἐγὼ δὲ, γιγνώσκω μὲν πλεῖστα ἀνθρώπων, ἅτε εἰδὼς πάντα, οἶδα δὲ, ὧν οἶδα, τὰ μὲν, σπουδαίοις, τὰ δὲ, σοφοῖς, τὰ δὲ, ἐμαυτῷ, τὰ δὲ, θεοῖς· τυράννοις δὲ οὐδέν. ὡς δὲ οὐχ ὑπὲρ ἀνοήτου ἥκω, σκοπεῖν ἔξεστι· λέγω ἐγὼ γὰρ, περὶ μὲν τῷ ἐμαυτοῦ σώματι κινδυνεύω δὲ οὐδέν, οὐδ᾽ ἀποθάνοιμι ὑπὲρ τῆς τυραννίδος οὐδ᾽ εἰ αὐτὸς βουλοίμην, ξυνίημι δὲ κινδυνεύων περὶ τοῖς ἀνδράσιν, ὧν, εἴτε ἀρχὴν, εἴτε προσθήκην ποιεῖταί με ὁ τύραννος, εἰ μὴ πᾶν ὅ, τι βούλεται. εἰ δὲ προδίδωμι σφᾶς, ἢ βραδύνων, ἢ βλακεύων πρὸς τὴν αἰτίαν, τίς ἂν τοῖς σπουδαίοις ἔδοξα; τίς δ᾽ οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με εἰκότως, ὡς παίζοντα ἐς ἄνδρας; οἷς ἃ παρὰ τῶν θεῶν ᾔτουν, ἀντέθην. ὅτι δ᾽ οὐκ ἦν μοι διαφυγεῖν τὸ ἂν μὴ προδότης δόξαι, δηλῶσαι βούλομαι. τυραννίδων ἤδη διττά. αἱ μὲν γὰρ ἀνειμένως ἀποκτείνου-

σιν. αἱ δὲ, ὑπαχθέντας δικαστηρίοις. ἐοίκασι δ' αἱ μὲν, τοῖς θερμοτέροις τε, καὶ ἑτοίμοις τῶν θηρίων· αἱ δὲ, τοῖς μαλακωτέροις τε, καὶ ληθαργικοῖς. ὡς μὲν δὴ χαλεπὴ ἄμφω, δῆλον πᾶσι παράδειγμα ποιουμένοις, τῆς μὲν ὁρμώσης, καὶ ἐκείνου, Νέρωνα. τῆς δὲ ὑποκαθημένης, Τιβέριον. ἀπώλλυσαν γὰρ, ὁ μὲν, οὐδ' εἰκασθέντας, ὁ δ' ἐκ πολλοῦ δείσαντας. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι χαλεπωτέρας τὰς δικάζειν προσποιουμένας, καὶ ψηφίζεσθαί τι ὡς ἐκ τῶν νόμων. πράττουσι μὲν κατ' αὐτοὺς οὐδὲν, ψηφίζονται δ' ἅπερ οἱ μηδὲν κρίναντες, ὄνομα τῷ διατείβοντι τῆς πρὸς ὀργὰς θέμενοι νόμον. τοὺς δ' ἀποθνήσκοντας κατεψηφισμένους, ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἀθλίους, καὶ τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ἔλεον, ὃν ὥσπερ ἐντάφιον χρὴ ἐπιφέρειν τοῖς ἀδίκως ἀπελθοῦσι. δικαστικὸν μὲν δὴ τὸ τῆς τυραννίδος ταύτης ὁρῶ σχῆμα. τελευτᾶν δέ μοι δοκεῖ ἐς ἄκριτον. ὧν γὰρ πρὶν ἢ δικάζειν κατεψηφίσατο, τούτους ὡς μήπω δεδικασμένους ὑπάγει τῇ κρίσει. καὶ ὁ μὲν, ψήφῳ ἁλοὺς, ἐν αὐτῇ δῆλον ὡς ὑπὸ τοῦ μὴ κατὰ νόμους κρίναντος ἀπολωλέναι φησίν. ὁ δ' ἐκλιπὼν τὸ δικάζεσθαι, πῶς ἂν διαφύγοι τὸ μὴ οὐκ ἐφ' ἑαυτῷ ἐψηφίσθαι; τὸ δὲ καὶ τοσῶνδε ἀνδρῶν κειμένων, ἐπ' ἐμοὶ νῦν ἀποδρᾶναι τὸν ἐμαυτοῦ τε, κἀκείνων ἀγῶνα, ποῖ με τῆς γῆς ἐάσει καθαρὸν δόξαι; ἔστω γὰρ σὺ μὲν εἰρηκέναι ταῦτα, ἐμὲ δὲ ὀρθῶς εἰρημένοις πείθεσθαι, τοὺς δὲ, ἀποσφάττεσθαι. τίς μὲν ὑπὲρ εὐπλοίας εὐχὴ τῷ τοιῷδε; ποῖ δὲ ὁρμιεῖται; παρελεύσεται δὲ παρὰ τίνα; ἐξαλλάττειν γὰρ χρὴ οἶμαι πάσης, ὁπόσης Ῥωμαῖοι ἄρχουσι. παρ' ἄνδρας δὴ ἥκειν ἐπιτηδείους τε, καὶ μὴ ἐν φανερῷ οἰκοῦντας. τουτὶ δ' αὖ Φραώτης τε ἦν, καὶ ὁ Βαβυλώνιος, καὶ Ἰάρχας ὁ θεῖος, καὶ Θεσπεσίων ὁ γενναῖος. εἰ μὲν δὴ ἐπ' Αἰθιόπων στελλοίμην, τί ἂν ὦ Δᾶμι, πρὸς Θεσπεσίωνα εἴποιμι; εἴτε γὰρ κρύπτοιμι ταῦτα, ψευδολογίας ἐραστὴς δόξω, μᾶλλον δὲ δοῦλος. εἴτε ἐς ἀπαγγελίαν αὐτῶν ἴοιμι, τοιῶνδέ που δώσει λόγον. ἆρ' ὦ Θεσπεσίων, Εὐφράτης πρὸς ὑμᾶς διέβαλλε, ἃ μὴ ἐμαυτῷ ξυνῄδη. ὁ μὲν, γὰρ κομπαστὴν ἔφη, καὶ τερατώδη με εἶναι, καὶ ὑβριστὴν σοφίας, ὁπόσης Ἰνδῶν. ἐγὼ δὲ, τουτὶ μὲν οὐκ εἰμὶ, προδότης τε τῶν ἐμαυτοῦ φίλων, καὶ σφαγεὺς, καὶ ἄπιστος, καὶ τὰ τοιαῦτά εἰμι. στέφανόν τε ἀρετῆς, εἴ τις ἐνταῦθα, στεφανωσόμενος ἥκω τοῦτον, ἐπειδὴ τοὺς μεγίστους τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην οἴκων ἐκ βάθρων ἀνεῖλον, ὡς μὴ οἰκεῖσθαι αὐτοὺς ἔτι. ἐρυθριᾷς Δάμι τούτων ἀκούων; ὁρῶ γάρ τι σου, εἰ καὶ Φραώτην ἐνθυμηθείης, κἀμὲ παρὰ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐς Ἰνδοὺς φεύγοντα. πῶς μὲν ἂν ἐς αὐτὸν βλέψαιμι; τί δ' ἂν εἴποιμι ὑπὲρ ὧν φεύγω; μῶν ὡς ἀφικόμην καλὸς, κἀγαθὸς πρότερον, καὶ τὸν θάνατον τὸν ὑπὲρ φίλων οὐκ ἄθυμος; ἐπεὶ δὲ ξυνεγενόμην αὐτῷ, τὸ θειότατον τουτὶ τῶν κατὰ ἀνθρώπους ἀπημοι ἔρριψά σοι. ὁ δὲ Ἰάρχας οὐδ' ἐρήσεται οὐδὲν ἥκοντα, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Αἴολος ποτὲ τὸν Ὀδυσσέα κακῶς χρησάμενον τῷ τῆς εὐπλοίας δώρῳ, ἀτίμως ἐκέλευσε χωρεῖν τῆς νήσου, κἀμὲ δήπου ἀπελᾷ τοῦ ὄχθου, κακὸν εἰπόντες τὸ ποτάλιον γενέσθαι τόμα. βούλονται γὰρ τὸν ἐς αὐτὸν κύψαντα, καὶ κινδύνων κοινωνεῖν τοῖς φίλοις. δέδια ὡς δεινὸς εἶ Δημήτριε λόγοις ξυντεμεῖν πάντας. ὅθεν μοι δοκεῖς καὶ τοιοῦτό τι ἐρεῖν πρὸς με. ἀλλὰ μὴ παρὰ τούτοις ἴθι, παρ' ἄνδρας δὲ, οἷς μήπω ἐπιμίξας. καὶ δὲ κείσεταί σοι τὸ ἀποδρᾶναι. ῥᾷον γὰρ οὐκ εἰδόσι λήσῃ. βασανιζέσθω δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, ὅπῃ τοῦ πιθανοῦ ἔχει. δοκεῖ γάρ μοι περὶ αὐτοῦ τάδε. ἐγὼ ἡγοῦμαι τὸν σοφὸν μηδὲν ἰδίᾳ, μηδ' ἐφ' ἑαυτοῦ πράττειν, μηδ' ἂν ἐνθυμηθῆναί τι οὕτως ἀμάρτυρον, ὡς μὴ αὐτὸς γοῦν ἑαυτῷ παρεῖναι. καὶ εἴτε Ἀπολλώνιος αὐτοῦ τὸ Πυθοῖ γράμμα, εἴτε ἀνδρὸς ὑγιοῦς ἑαυτὸν γνόντος, καὶ διὰ τοῦτο γνώμην αὐτὸ ποιουμένου ἐς πάντας, δοκεῖ μοι ὁ σοφὸς ἑαυτὸν γιγνώσκων, καὶ παραστάτην ἔχων τὸν ἑαυτοῦ νοῦν, μήτ' ἂν πτῆξαί τι, ὧν οἱ πολλοί, μήτ' ἂν θαρσῆσαί τι, ἃν ἕτεροι μὴ ξὺν αἰσχύνῃ ἅπτονται. δοῦλοι δὲ τῶν τυραννίδων ὄντες, καὶ προδοῦναι αὐταῖς ἔτι τοὺς φιλτάτους ὥρμησαν, τὰ μὲν μὴ φοβερὰ δείσαντες, ἃ δὲ χρὴ δεῖσαι, μὴ φοβηθέντες. σοφία δὲ οὐ ξυγχωρεῖ ταῦτα. πρὸς γὰρ τῷ Πυθικῷ ἐπιγράμματι, καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐπῄνει, ξύνεσιν ἡγουμένου περὶ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι τὴν ἀπολλύσαν αὐτοὺς, ἐπειδὰν ἐνθυμηθῶσιν, ὡς κακὰ εἰργασμένοι εἰσίν. ἥδε γάρ που καὶ τῷ Ὀρέστῃ τὰ τῶν Εὐμενίδων εἴδη ἀνέγραφεν, ὅτε δὴ μαίνεται ἐπὶ τῇ μητρί. νοῦς μὲν γὰρ, τῶν πρακτέων κύριος. σύνεσις δὲ, τῶν ἐκείνῳ δοξάντων. ἣν μὲν δὴ χρηστὰ ἕληται ὁ νοῦς, πέμπει ὁδῷ τὸν ἄνδρα ἡ ξύνεσις ἐς πάντα μὲν ἱερὰ, πάσας δὲ ἀγυιὰς, πάντα δὲ τεμένη, πάντα δὲ ἀνθρώπων ἤθη, κροτοῦσά τε, καὶ ᾄδουσα. ἐφυμνήσει δὲ αὐτῷ καὶ καθεύδοντι, παραστᾶσα χορὸν εὔφημον ἐκ τοῦ τῶν ὀνείρων δήμου. ἣν δ' ἐς φαῦλα ὀλισθήσῃ ἡ τοῦ νοῦ στάσις, οὐκ ἐᾷ τοῦτον ἡ ξύνεσις, οὔτε ὄμμα ὀρθὸν ἐς ἀνθρώπους τινὰ ἀφεῖναι, οὔτε τὸν ἀπ' ἐλευθέρας γλώττης φθέγμα ἱερῶν τε ἀπελαύνει, καὶ τοῦ εὔχεσθαι. οὐδὲ γὰρ χεῖρα αἴρειν ξυγχωρεῖ ἐς τὰ ἀγάλματα, ἀλλ' ἐπισκώπτει αἴροντας, ὥσπερ τοὺς ἐπανατεινομένους οἱ νόμοι. ἐξίστησι δὲ αὐτοὺς καὶ ὁμίλου παντὸς, καὶ δείματι καθεύδοντας. καὶ ἃ μὲν ὁρῶσι μεθη-

μέραν, καὶ ἤδη τινὰ ἀκοὴν, ἣ λέγειν δέονται, διεφράσθη, καὶ αἱμωδίᾳ τουτοισί· τὰς δὲ ἀμυδρὰς, καὶ φαντασιώδεις πτοίας, ἀληθεῖς ἤδη, καὶ πιθανὰς τοῦ φόβου. ὡς μὲν δὴ ἐλέγξει με ἡ συνουσία, ἐς εἰδότας τε, καὶ μὴ εἰδότας ἥκοντα, προδότης γενοίμην τῶν ἀνδρῶν· διελέγχθαί μοι σαφῶς οἶμαι, καὶ ὡς φαίνει ἀλήθεια. προσδῶ δὲ ἐμαυτὸν, ἀλλ' ἀγωνιοῦμαι πρὸς τὸν τύραννον, ὅτι τοῦ γενναίου ἡ μοῖρα ἐπειπὼν, ξυνὸς ἐνυάλιος. ὑπὸ τούτων ὁ Δάμις τῶν λόγων, αὐτὸς μὲν οὕτω διατεθῆναί φησιν, ὡς ὁρμήν τε ἀναλαβεῖν, καὶ θάρσος. τὸν Δημήτριον δὲ μὴ ἀπογνῶναι τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐπαινέσαντα, καὶ ξυνθέμενον οἷς εἶπεν, ἐπιθειάσαι ὑπὲρ κινδυνεύειν, καὶ φιλοσοφίαν αὐτὴν, ὑπὲρ ἧς καρτερεῖ ταῦτα. ὑπάγεσθαί τε αὐτὸν, ὃ καταλύων ἐτύγχανεν. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος παραιτούμενος ἔλεγε, δείλη ἤδη φαίνεται· καὶ χρὴ περὶ λύχνων ἀφὰς, ἐς τὸν Ῥωμαίων λιμένα ἀφεῖναι· ἐστὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ ταύταις νόμιμον. ξυσσιτήσομεν δὲ, ἐπειδὰν εὖ τὰ ἡμέτερα ἔχῃ. νυνὶ γὰρ δὴ καὶ κατασκευασθείη τις αἰτία ἐπὶ σοὶ, ὡς ξυσσιτήσαντι τῷ τοῦ βασιλέως ἐχθρῷ, καὶ μὴν δὲ τὴν ὁδὸν τοῦ λιμένος μεθ' ἡμῶν ἴθι, μὴ καὶ τὸ λόγου κοινωνῆσαί με διαβάλῃ ἀπορρήτου βουλῆς. ξυνεχώρησεν μὲν δὴ ὁ Δημήτριος· καὶ περιβαλὼν αὐτοὺς, ἀπῄει, μεταστρεφόμενός τε, καὶ τὰ δάκρυα ἀποψῶν. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἰδὼν ἐς τὸν Δάμιν, εἰ μὲν ἔρρωσαι ἔφη, καὶ θαρσεῖς, ὥσπερ ἐγὼ, βαδίζωμεν ἄμφω εὐθὺ τὴν ναῦν. εἰ δὲ ἀθύμως ἔχεις, ὥρα σοι καταμένειν ἐνταῦθα. Δημητρίῳ γὰρ ξυνέσῃ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀνδρὶ σοί τε, κἀμοὶ ἐπιτηδείῳ. ὑπολαβὼν δὲ ὁ Δάμις, καὶ τίνα ἔφη νομιῶ ἐμαυτὸν, εἰ τοιαῦτά σου διειλεγμένου σήμερον ὑπὲρ φίλων, καὶ κοινωνίας, καὶ κινδύνων, οἳ ἐπ' αὐτοὺς ἥκουσιν· ἐγὼ δ' ἀνήκοος τῶν λόγων φεύγοιμι, καὶ ἀποκινδυνεύοιμί σου, μήπω πρότερον κακὸς ὑπὲρ σοῦ δόξας; ὀρθῶς ἔφη λέγεις, καὶ ἴωμεν· ἐγὼ μὲν, ὡς ἔχω, σὺ δὲ χρὴ μετασκευάζειν σαυτὸν ἐς τὸ δημοτικώτερον, καὶ μήτε κομᾶν, ὡς νῦν ἔχεις, τρίβωνά τε ἀνταλλάττεσθαι τουτουὶ τοῦ λίνου, καὶ τὸ ὑπόδημα παραιτεῖσθαι τουτί. τί δὲ βούλεταί μοι ταῦτα, χρὴ λεχθῆναι. λῷον γὰρ καὶ πλείω καρτερήσει πρὸ τῆς δίκης. οὐ δὴ βούλομαι κοινωνῆσαί μοι περὶ τούτου ξυλληφθέντα. ξυλληφθείης γὰρ ἂν, διαβεβλημένου τοῦ σχήματος· ἀλλ' ὡς μὴ φιλοσοφοῦντα μὲν, ἐπιτήδειον δὲ ἄλλως ὄντα μοι, ξυνέπεσθαί τε, καὶ παρατυγχάνειν, οἷς πράττω. αἰτία μὲν ἤδη τοῦ μεταβαλεῖν τὸν Δάμιν τὸ τῶν Πυθαγορείων σχῆμα· οὐ γὰρ κακίων γε αὐτὸ μεθεῖναί φησιν, οὐδὲ μεταγνοὺς αὐτοῦ· τέχνην δὲ ἐπαινέσας, ἣν ὑπῆλθεν ἐς τὸ ξυμφέρον τοῦ καιροῦ. ἀποπλεύσαντες δὲ τῆς Δικαιαρχείας, τριταῖοι κατῆραν ἐς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Θύμβριδος, ἀφ' ὧν ξύμμετρος ἐς τὴν Ῥώμην ἀνάπλους. τὸ μὲν δὴ βασίλειον ξίφος, ἦν ἐπ' Αἰλιανῷ τότε· ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος, πάλαι τοῦ Ἀπολλωνίου ἤρα, ξυγγεγονὼς ποτε αὐτῷ κατ' Αἴγυπτον. καὶ φανερὸν μὲν οὐδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν Δομετιανὸν ἔλεγεν. οὐ γὰρ ξυνεχώρει ἡ ἀρχή. τὸν γὰρ δοκοῦντα τῷ βασιλεῖ ἀπηχθῆσθαι, πῶς μὲν πρὸς αὐτὸν ἐπῄνεσε; πῶς δ' ἂν ὡς ἐπιτήδειον ἑαυτῷ παρῃτήσατο; τέχνας μὲν ὁπόσαι εἰσὶν, ἀφανῶς ἀμυνούσας, πάσαις ὑπὲρ αὐτοῦ ἐχρῆτο. ὅτε γοῦν καὶ τὸν χρόνον πρὶν ἥκειν, διεβάλλετο. ὦ βασιλεῦ ἔφη, κουφολόγον οἱ σοφισταὶ χρῆμα, καὶ ἀλαζὼν ἡ τέχνη. καὶ ἐπεὶ μηδὲν χρηστὸν τοῦ ζῆν ἀπολαύουσι, θανάτου γλίχονται, καὶ οὐ περιμένουσιν αὐτοῦ τὸ αὐτόματον, ἀλλ' ἐπισπῶνται τὸν θάνατον, ἐκκαλούμενοι τοὺς ἔχοντας ξίφη. ταῦθ' ἡγοῦμαι καὶ Νέρωνα ἐνθυμηθέντα, μὴ ἀποκτεῖναι αὐτόν. ἐπεὶ γὰρ θανατῶντα ᾔσθετο, οὐ κατὰ ξυγγνώμην ἐπαφῆκεν αὐτῷ τὸν θάνατον, ἀλλὰ καθ' ὑπεροψίαν τοῦ κτεῖναι. καὶ μὴν καὶ Μουσώνιον τὸν Τυρρηνὸν, πολλὰ τῇ ἀρχῇ ἐναντιωθέντα, τῇ νήσῳ ξυνέσχε, Γύαρα ὄνομα. καὶ οὕτω τι τῶν σοφιστῶν τούτων ἥττους Ἕλληνες, ὡς τότε μὲν, κατὰ ξυνουσίαν αὐτοῦ ἐκπλεῖν πάντας· νυνὶ δὲ, κατὰ ἱστορίαν τῆς κρήνης. ἐν γὰρ τῇ νήσῳ ἀνύδρῳ οὔσῃ πρότερον, εὕρημα Μουσωνίου κρήνη ἐγένετο, ἣν ᾄδουσιν Ἕλληνες ὥσπερ Ἑλικῶνι τὴν τοῦ ἵππου. τούτοις μὲν οὖν διῆγεν ὁ Αἰλιανὸς τὸν βασιλέα, πρὶν ἥκειν Ἀπολλώνιον. ἀφικομένου δὲ, σοφωτέρων ἥπτετο. ξυλλαβεῖν μὲν γὰρ ξυλληφθέντα αὐτὸν, ἀναχθῆναί οἱ. λοιδορουμένου δὲ αὐτῷ τοῦ τὴν κατηγορίαν ξυνθέντος, ὡς γόητι, καὶ ἐπῳδῷ τὴν τέχνην, ὁ μὲν Αἰλιανὸς, τῷ βασιλέως ἔφη δικαστηρίῳ σαυτόν τε, καὶ τὰ τούτου φύλαττε. ὁ δ' Ἀπολλώνιος, εἰ μὲν γόης ἔφη εἰμὶ, πῶς κρινοῦμαι; εἰ δὲ κρίνομαι, πῶς γόης εἰμί; εἰ μὴ ἄρα τὸ συκοφαντεῖν ἰσχυρὸν οὕτως εἶναί φασιν, ὡς μηδὲ τῶν γοητευόντων ἡττᾶσθαι αὐτό. βουλομένου δὲ τοῦ κατηγόρου λέγειν τι ἀμαθέστερον, ἐκκρούων αὐτὸν ὁ Αἰλιανὸς, ἐμοὶ ἔπει ἄφες τὸν καιρὸν τὸν πρὸ τῆς δίκης. ἔλεγχον γὰρ ποιήσομαι τῆς τοῦ σοφιστοῦ γνώμης ἰδίᾳ, καὶ οὐκ ἐν ὑμῖν. κἂν μὲν ὁμολογῇ ἀδικεῖν, ξυντετμήσονταί οἱ ἐν τῷ δικαστηρίῳ λόγοι, καὶ σὺ ἄπει εἰρηνικῶς. εἰ δὲ ἀντιλέγει, δικάσει ὁ βασιλεύς. παρελθὼν οὖν ἐς τὸ ἀπόρρητον δικαστήριον, οὗ τὰ μεγάλα καὶ ἐλέγχεται, καὶ σιωπᾶται, χωρεῖτέ ἔφη ἐνθένδε, καὶ μηδεὶς ἐπακροάσθω. δοκεῖ γὰρ τῷ βασιλεῖ τοῦτο. ὡς δὲ ἐγένοντο αὐτοὶ, ἐγὼ ἔφη ὦ Ἀπολλώνιε, μειράκιον ἦν κατὰ τοὺς

χρόνους, οὓς ὁ πατὴρ τοῦ βασιλέως ἐπ' Αἴγυπτον ἦλθε, τοῖς μὲν θεοῖς θύσων, χρησόμενος δ' ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ σοι. καὶ χιλίαρχον μὲν ὁ βασιλεὺς ἦγεν, ἤδη τῶν πολεμικῶν εἰδότα. σὺ δ' οὔπω τί μοι ἐπιτηδείως εἶχες, ὡς χρηματίζοντος τοῦ βασιλέως ταῖς πόλεσιν, ἀπαγαγὼν με ἰδίᾳ, ποδαπός τε εἴην λέγειν, καὶ ὅ,τι μοι τὸ ὄνομα, καὶ ὡς ἔχω τοῦ πατρός. προὔλεγες δέ μοι καὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἣ τοῖς πολλοῖς μεγίστη δοκεῖ, καὶ μείζων, ἢ πάντα ὁμοῦ τὰ ἀνθρώπων, ἐμοὶ δὲ ὄχλος, καὶ κακοδαιμονία φαίνεται. τυραννίδος γὰρ φύλαξ χαλεπῆς εἰμι. κἂν μὲν σφάλλω αὐτήν, δέδοικα τὰ ἐκ τῶν θεῶν. σοὶ δ' ὅπως εὔνους εἰμί, δεδήλωκα. ὁ γὰρ εἰπὼν ἀφ' ὧν εἴρηκά που τὸ μηδ' ἂν παύσασθαί σε ἀγαπῶν, ἔστ' ἂν ἢ τὸ ἐκείνων μεμνῆσθαι. τὸ δὲ ἰδίᾳ ἐθελῆσαι ἐρέσθαι σε ὑπὲρ ὧν ὁ κατήγορος ξυντέθηκε σόφισμα φαῦλον, ὑπὲρ ξυνουσίας ἐμοὶ τῆς πρὸς σὲ γέγονεν, ὅπως θαῤῥοίης μὲν τὰ ἐπ' ἐμοὶ ὄντα, προγινώσκοις δὲ τὰ τοῦ βασιλέως. ὅτι μὲν γὰρ ψηφιεῖται ἐπὶ σοὶ, οὐκ οἶδα. διάκειται δέ, ὡς οἱ καταψηφίζεσθαι μὲν ἐπιθυμοῦντες, αἰσχυνόμενοι δὲ τὸ μὴ ἐπ' ἀληθέσι, καὶ πρόφασιν ἀπωλείας ὑπάτων ἀνδρῶν ποιεῖταί σε. βούλεται μὲν γὰρ ἃ μὴ δεῖ πράττειν, αὐτὰ δὲ καταῤῥυθμίζειν ἐς τὴν τοῦ δικαίου δόξαν. δεῖ δὴ κἀμοὶ πλάσματος, καὶ ὁρμῆς ἐπὶ σέ. εἰ γὰρ ὑπόψεταί με ὡς ἀνιέντα, οὐκ οἶδ' ὁπότερος ἡμῶν ἀπολεῖται θᾶττον. πρὸς ταῦτα ὁ Ἀπολλώνιος, ἐπεὶ ὑγιῶς ἔφη διαλεγόμεθα, καὶ ὁπόσα καρδίαν ἴσχει σύ τε εἴρηκας, ἐμοί τε εἰπεῖν δίκαιον, φιλοσοφεῖς τε ὑπὲρ τῶν σαυτοῦ πραγμάτων, ὡς οἱ σφόδρα μοι ξυνδιατρίψαντες, καὶ νὴ Δία οὕτω φιλανθρώπως πρὸς ἡμᾶς ἔχεις, ὡς ξυγκινδυνεύειν ἡγεῖσθαί μοι, λέξω τὸν ἐμαυτοῦ νοῦν. ἐμοὶ γὰρ ἀποδρᾶναι μὲν ἦν ὑμᾶς ἐς πολλὰ μέρη τῆς γῆς, ἃ μὴ ὑμῶν ἀκροᾶται, παρ' ἄνδρας τοῦ ἀφικέσθαι σοφοὺς, καὶ σοφωτέρους, ἢ ἐμέ, θεούς τε θεραπεύειν ξὺν ὀρθῷ λόγῳ βαδίσαντας ἐς ἤθη ἀνθρώπων θεοφιλεστέρων, ἢ οἱ ἐνταῦθα. παρ' οἷς οὔτε ἐνδείξεις, οὔτε γραφὴ οὐδεμία. δι' αὐτὸ γὰρ τὸ μήτε ἀδικεῖν, μήτε ἀδικεῖσθαι, δικαστηρίων οὐδέονται. δείσας δὲ προδότου λαβεῖν αἰτίαν, εἰ φύγοιμι μὲν αὐτὸς τὴν ἀπολογίαν, ἀπόλοιντο δὲ οἱ δι' ἐμοῦ κινδυνεύοντες, ἥκω ἀπολογησόμενος. ὑπὲρ δὲ ὧν ἀπολογεῖσθαί με δεῖ, φράζε. αἱ μὲν ἰδέαι τῆς γραφῆς, ποικίλαι τε ἔφη, καὶ πλείους. καὶ γὰρ τὴν ἐσθῆτα διαβάλλουσι, καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν, καὶ τὸ ἔστιν ὑφ' ὧν προσκυνεῖσθαί σε, καὶ τὸ ἐν Ἐφέσῳ ποτὲ ὑπὲρ λοιμοῦ χρῆσαι, διειλέχθαι τε κατὰ τοῦ βασιλέως, τὰ μὲν ἀφανῶς, τὰ δ' ἐκφανῶς, τὰ δ' ὡς θεῶν ἀκούσαντα. τὸ δ' ἐμοὶ μὲν ἀπιθανώτατον, γιγνώσκω γὰρ ὅτι μηδὲ τὸ τῶν ἱερείων αἷμα ἀνέχῃ, τῷ δὲ βασιλεῖ πιθανώτατον, διαβάλλεταί φασιν ἐς ἀγρὸν βαδίζοντά σε παρὰ Νερούαν, τεμεῖν αὐτῷ παῖδα Ἀρκάδα, θυομένῳ γε ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ ἐπᾶραι αὐτὸν τοῖς ἱεροῖς τούτοις. πεπρᾶχθαι δὲ ταῦτα νύκτωρ, φθίνοντος ἤδη τοῦ μηνός. τοῦτο δὴ τὸ κατηγόρημα, ἐπειδὴ πολλῷ μεῖζον, μὴ ἕτερόν τι παρ' ἐκεῖνο ἡγώμεθα. ὁ γὰρ λαμβανόμενος τοῦ σχήματος, καὶ τῆς δίκης, καὶ τῆς προγιγνώσκειν, ἐς τοῦτο δή που ξυντείνει. καὶ ταῦτά γε καὶ τὴν παρανομίαν τὴν ἐς αὐτὰ δοῦναί σοι φησί, καὶ τὸ ἐς τὴν θυσίαν θάρσος. χρὴ οὖν παρεσκευάσθαι τὴν ὑπὲρ τούτων ἀπολογίαν. ἔστω δέ σοι ὁ λόγος, μὴ ὑπερορῶν τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, τοῦ μὴ ὑπερορᾶν ἔστω τεκμήριόν σοι τὸ ὑπὲρ ἀπολογίας ἀφῖχθαί με. εἰ δὲ καὶ θρασέως οὕτω τὰ μὰ εἶχεν, ὡς ὑπὲρ τυραννίδος αἱρεῖσθαι, ἀλλὰ σοί γε ὑπέχοιμι ἐμαυτόν, τοιῷδε ὄντι, καὶ ἀγαπῶντί με. τὸ μὲν γὰρ ἐχθρῷ πονηρὸν δόξαι, δεινὸν οὔπω. οἱ γὰρ ἐχθροὶ μισοῦσιν, οὐκ ἀφ' ὧν δημοσίᾳ διαβέβληταί τις, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἰδίᾳ προσκέκρουκε. τὸ δὲ πρὸς ἄνδρα φίλον λαβεῖν αἰτίαν, ὡς κακὸς φαίνοιτο, βαρύτερον τοῦτο, ἢ τὰ ἐχθρῶν ὁμοῦ πάντα. οὐ γὰρ ἂν διαφύγοι τὸ μὴ οὐ κἀκείνοις δὴ ὡς κακὸς ὢν ἀπηχθῆσθαι. ἐδόκει τῷ Αἰλιανῷ εὖ λέγειν. καὶ παρακελευσάμενος αὐτῷ θαῤῥεῖν, ἑαυτοῦ ἐγίνετο, ὡς μὴ ἂν ἐκπλαγέντος τοῦ ἀνδρὸς, μηδ' ἂν Γοργόνος κεφαλὴν ἐπ' αὐτὸν αἴροιτο. καλέσας οὖν τοὺς προστεταγμένους τὰ τοιαῦτα, κελεύω ἔφη ξυνέχειν τοῦτον, ἔστ' ἂν ὁ βασιλεὺς ἥκοντά τε αὐτὸν μάθῃ, καὶ λέγοντα ὁπόσα εἴρηκε. καὶ ἐῴκει τοῖς μάλα ὠργισμένοις. παρελθὼν δὲ ἐς τὰ βασίλεια, τὰ προσήκοντα τῇ ἀρχῇ ἔπραττεν. ἐνταῦθα ὁ Δάμις ἀπομνημονεύει ἔργου ὁμοίου τε, καὶ ἀνομοίου, τοῦ ἐπ' Ἀριστείδου ποτὲ Ἀθήνησιν. ὀστρακίζειν μὲν γὰρ τὸν Ἀριστείδην ἐλαύνοντες ἐπ' ἀρετῇ, ἔξω ἤδη τειχῶν ὄντι, προσελθόντα τινὰ ἀγροῖκον παρακαλεῖσθαι αὐτὸν γράφειν τι αὐτῷ ἐπ' Ἀριστείδην ὄστρακον, ἐκεῖνος μὲν, ὅτι τὸν ἄνδρα εἰδὼς, οὔτ' αὐτὸν γράφει, ἀλλὰ μόνον τὸν ὑπὸ δικαίου φθόνον. χιλίαρχος δὲ τοῦ σφόδρα γιγνώσκοντος τὸν Ἀπολλώνιον, προσειπὼν αὐτὸς, ἤρετο κατὰ ὕβριν ὑπὲρ ὅτου κινδυνεύοι. τοῦ δὲ, οὐκ εἰδέναι φήσαντος, ἀλλ' ἐγὼ ἔφη οἶδα. τὸ γὰρ προσκυνεῖσθαί σε ὑπὸ ἀνθρώπων, διαβέβλησαι, ὡς ἴσον ἀξιούμενος τοῖς θεοῖς. καὶ τίς εἶπεν ὁ προσκυνήσας ἐμέ; ἐγὼ ἔφη ἐν Ἐφέσῳ, παῖς ἔτι ὢν, ὁπότε ὑμᾶς ἰάσω τοῦ λοιμοῦ. καλῶς ποιῶν εἶπεν αὐτός γε σὺ, καὶ ἡ σωθεῖσα Ἐφεσίων πόλις. διὰ ταῦτ' οὖν ἔφη καὶ ἀπολογίαν ὑπὲρ σοῦ παρεσκεύασμαι, ἥ σε ἀ-

παλλάξει τῆς αἰτίας· ἴσμεν γὰρ ἔξω τείχους. καὶ ἣν μὲν ἀποκόψω σου τὸν αὐχένα τῷ ξίφει, καὶ μεθῶ τὸ ξίφος, δεινόν τι αἰσχύνης νομίζεσθαί σε, καὶ ὡς ἐπ' ἀληθείᾳ κρίνεσθαι. τοσῷδε μὲν δὴ ἀγροικότερος οὗτος τοῦ τὸν Ἀρισταίδην ἐλαύνοντος. Ἔλεγε δὲ ταῦτα μασώμενός τι, καὶ ξυγγελῶν· ὁ δ' οὐκ ἀκηκοότι ὅμοιος, διελέγετο πρὸς τὸν Δάμιν ὑπὲρ τοῦ Δέλτα, περὶ ὅ φασι τὸν Νεῖλον σχίζεσθαι. ἐπεὶ δὲ μετακαλέσας αὐτὸν ὁ Αἰλιανὸς, ἐκέλευσε τ' ἐλευθέριον οἰκεῖν δεσμωτήριον, ἔστ' ἂν γένηται σχολὴ ἔφη τῷ βασιλεῖ, ξυγγενέσθαι γάρ σοι ἰδίᾳ πρότερον βούλεται, ἀπῆλθε μὲν τοῦ δικαστηρίου· καὶ παρελθὼν ἐς τὸ δεσμωτήριον, διαλεγώμεθα ἔφη Δάμι τοῖς ἐνταῦθα· τί γὰρ δὴ ἄλλο πράττοι τις τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν διαλέξεταί μοι ὁ τύραννος, ὑπὲρ ὧν δεῖται; ἀδολέσχας ἔσεσθαι ἡγήσονται ἡμᾶς, ἣν ἐκκρούωμεν αὐτοὺς, ὧν ἀπολογήσονται. καὶ ἄλλως, ἁρμόττει περιπατεῖν ἐς ἀνθρώπους ἀθύμως ἔχοντας· καὶ μὴν τούτοις μάλιστα δεῖ ἔφη τοῦ διαλεξομένου τε, καὶ θεραπεύσοντος. ἐγὼ γὰρ ἐνθυμηθεὶς τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔπη, ἐν οἷς Ὅμηρος τὴν Ἑλένην φησὶ τὰ ἐξ Αἰγύπτου φάρμακα οἰνοχοεῖν ἐς τὸν κρατῆρα, ὡς τὰ ἄχη τῆς ψυχῆς ἀποβρέχοιτο, δοκῶ μοι τὴν Ἑλένην λόγους Αἰγυπτίους ἐκμαθοῦσαν, ἐπᾴδειν τοῖς ἀθύμοις ἐν τῷ κρατῆρι, ἰωμένην αὐτοὺς λόγῳ τε ἀνάμιξ, καὶ οἴνῳ. εἰκὸς μὲν ἔφη, εἴπερ ἐς Αἴγυπτόν τε ἦλθε, καὶ ὡμίλησε τῷ Πρωτεῖ, ἢ ὡς Ὁμήρῳ δοκεῖ, Πολυδάμνῃ ξυνεγένετο τῇ τοῦ Θῶνος· νυνὶ δὲ ἀναβεβλήσθων οὗτοι· δέομαι γάρ τι ἐρέσθαι σε. οἶδα ἔφη ὅ με ἐρήσῃ. τοὺς γάρ τοι λόγους, οἳ γεγόνασί μοι πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ ἅττα εἶπε, καὶ εἰ φοβερὸς ἦν, ἢ πρᾶος, βούλει ἀκοῦσαί μου, καὶ διῆλθε πάντας. προσκυνήσας οὖν ὁ Δάμις, οὐκ ἀπιστῶ ἔφη καὶ τὴν Λευκοθέαν ποτὲ κρήδεμνον τῷ Ὀδυσσεῖ δοῦναι μετὰ τὴν ναῦν, ὅτε ἐκπεσὼν, ἀνεμέτρει ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ τὸ πέλαγος· καὶ γὰρ ἡμῶν ἐς ἀμήχανα, καὶ φοβερὰ ἐμβεβηκότων, θεῶν τις ὑπερέχει οἶμαι χεῖρα, ὡς μὴ ἐκπέσοιμεν σωτηρίας πάσης. ἐπαινέσας δ' ὁ Ἀπολλώνιος τὸν λόγον, ποῖ παρατενεῖς ἔφη δεδιὼς ταῦτα, καὶ μήπω γιγνώσκων, ὅτι σοφία μὲν, τὰ ξυνιέντα ἑαυτῆς ἐκπλήττει πάντα, αὐτὴ δ' ὑπ' οὐδενὸς ἐκπλήττεται. ἀλλ' ἡμεῖς ἔφη παρὰ ἀξύνετον ἥκομεν· καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐκπληττόμενον ἡμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ ἀξιοῦντα εἶναί τι ὃ ἐκπλήττει αὐτόν. ξυνίης οὖν ἔφη ὦ Δάμι ὅτι τετύφωται, καὶ ἀνοήτως ἔχει; ξυνίημι. τί δ' οὖν μέλλω ἔτι; καὶ σοὶ δὴ ἔφη καταφρονητέα τοῦ τυράννου τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ γιγνώσκεις αὐτόν. Διαλεγομένοις δ' αὐτοῖς ταῦτα, προσελθών τις οἶμαι Κίλιξ, ἐγὼ ἔφη ἄνδρες, ὑπὲρ πλούτου κινδυνεύω. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, εἰ μὲν ἀφ' ὧν ἐθησαύριζες ἔφη πλουτῶν, οἷον λῃστείας ἢ φαρμακείας, ἢ δι' ἀνδροφόνα, ἢ τάφους ἐκίνησας, ὅσοι τῶν πάλαι βασιλέων εἰσὶν, οἱ πολύχρυσοί τε, καὶ θησαυρώδεις, οὐ κρίνεσθαί σε χρὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπολωλέναι. ταυτὶ γὰρ, πλοῦτος μὲν, ἀλλ' ἐπίρρητός τε. εἰ δὲ κληρονομήσας, ἢ δι' ἐμπορίας ἐλευθερίου τε, καὶ μὴ καπήλου, τίς οὕτω βαρὺς, ὡς ἀφελέσθαι σε νόμου σχήματι τὰ κτηθέντα σοι κατὰ νόμους; τὰ μὲν ὄντα μοι, παρὰ πλειόνων ἔφη ξυγγενῶν ἐστιν, ἐς μίαν δὲ οἰκίαν τὴν ἐμὴν ἥκει. χρῶμαι δ' αὐτοῖς, οὐχ ὡς ἑτέρων, ἐμὰ γὰρ, οὐδ' ὡς ἐμοῖς, κοινὰ γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθούς ἐστί μοι. διαβάλλουσι δ' ἡμᾶς οἱ συκοφάνται, μὴ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τυραννίδος ἐκτῆσθαι τὸν πλοῦτον· ἐμοῦ τι γὰρ νεώτερα πειρωμένου πράττειν, ἐφόδιον ἂν γενέσθαι αὐτὸν ἑτέρῳ τε, ὅτῳ προσθείμην, ῥοπὴν ἂν οὐ σμικρὰν τὰ ἐμὰ εἶναι. μεμαρτυρημέναι δ' ἤδη καθ' ἡμῶν αἰτίαι, ὡς ὕβριν μὲν τίκτει πᾶς ὁ ὑπὲρ τὸ μέτριον πλοῦτος, ὁ δ' ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, τὸν αὐχένα ἵστησι, καὶ τὸ φρόνημα ἐγείρει, νόμοις τε οὐκ ἐᾷ πείθεσθαι, καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἐς τὰ ἔθνη φοιτῶσι, μόνον οὐκ ἐπὶ κόρρης παίει, δουλουμένους τοῖς χρήμασιν, ἢ ὑπερορῶντας αὐτῶν διὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ πλούτου· ἐγὼ δὲ, μειράκιον μὲν ὤν, πρὶν οὐσίας ἑκατὸν ταλάντων ἐκτῆσθαι, κατεγέλων ὁρῶν πάντα, καὶ σμικρὰ ὑπὲρ τῶν ὄντων ἐδεδίειν. ἐπεὶ δὲ τάλαντά μοι πεντακόσια ἀνθ' μιᾶς ἡμέρας ἐγένετο, τελευτήσαντος ἐπ' ἐμοὶ τοῦ πρὸς πατρὸς θείου, τοσοῦτον ἡ γνώμη μετέβαλεν, ὅσον οἱ καταρτίοντες τῶν ἵππων, καὶ μεταβάλλοντες τοῦ ἀκολάστου ἤθους. ἐπιδιδόντος δέ μοι τοῦ πλούτου, καὶ τὰ μὲν, ἐκ γῆς, τὰ δὲ, ἐκ θαλάττης φέροντος, οὕτω τι ἐδουλώθην ὑπὸ τοῦ περὶ αὐτὸν δέους, ὡς ἀπαντλεῖν τῆς οὐσίας, τὸ μὲν, ἐς τοὺς συκοφάντας, οὓς ἔδει μαλίττεσθαι τῇ ἀπομαγδαλίᾳ ταύτῃ· τὸ δὲ, ἐς τοὺς ἄρχοντας, ὡς ἰσχὺς πρὸς τοὺς ἐπιβουλεύοντας εἴη μοι· τὸ δὲ, ἐς τοὺς ξυγγενεῖς, ὡς μὴ φθονοῖεν τῷ πλούτῳ· τὸ δὲ, ἐς τοὺς δούλους, ὡς μὴ κακίους γίγνοιντο, ἀμελεῖσθαι φάσκοντες. ἐβουκόλει δέ μοι καὶ ἀγέλη φίλων λαμπρά· προορῶντες γάρ τι μοι, τὰ μὲν, αὐτοὶ ἔδρων· τὰ δέ μοι προὔλεγον. ἀλλ' ὅμως οὕτω μὲν χαρακώσαντες τὸν πλοῦτον, οὕτω δὲ ἀσφαλῶς τειχίσαντες, κινδυνεύομεν περὶ αὐτῷ νῦν· καὶ οὔπω δῆλον, οὐδ' εἰ τοῦ σώματος ἀθῷοι μενοῦμεν. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, θάρρει ἔφη· τὸν γὰρ πλοῦτον ὑπὲρ τοῦ σώματος ἐνέχυρον ἔχεις· δέδεσαι μὲν γὰρ δι' αὐτόν· λύσει δέ σε ἀπολυόμενος οὐ μόνον τοῦδε,

ἀλλὰ καὶ τοῦ θεραπεύειν τοὺς συκοφάντας τι, καὶ τοὺς δούλους, οἷς δεῖ αὐτὸν ὑπακούειν. ἑτέρου δ' αὖ φήσαντος γραφὴν φεύγειν, ἐπειδὴ θύων ἐς Τάραντα, οὗ ἦρχε, μὴ προσέθηκε ταῖς δημοσίαις εὐχαῖς, ὅτι Δομετιανὸς Ἀθηνᾶς εἴη παῖς, σὺ μὲν ᾠήθης ἔφη μὴ ἂν τὴν Ἀθηνᾶν τεκεῖν, παρθένον οὖσαν τὸν ἀεὶ χρόνον, ἠγνόεις δ' οἶμαι, ὅτι ἡ θεὸς αὕτη Ἀθηναίοις ποτὲ δράκοντα ἔτεκε. καθεῖρκτό τις καὶ ἐπὶ τοιᾷδε αἰτίᾳ· χωρίον ἐν Ἀκαρνανίᾳ περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῴου ἔχων, περιέπλει τὰς Ἐχινάδας ἐν ἀκατίῳ μικρῷ· διασκεψάμενος δὲ αὐτῶν μίαν, ἣ ξυνάπτει ἤδη τῇ ἠπείρῳ, δένδρεσί τε ὡραίοις διεφύτευσε, καὶ ἀμπέλοις ἡδυοίνοις· δίαιτάν τε ἱκανὴν τῷ σώματι κατεσκευάζετο ἐν αὐτῇ· καὶ γάρ τι καὶ ὕδωρ ἐκ τῆς ἠπείρου ἐσῆγεν, ἀποχρῶν τῇ νήσῳ. ἐκ τούτου αἰτίαν γραφὴν μὴ καθαρὸς εἶναι ὁ Ἀκαρνὰν οὗτος· ἔργα ἢ αὐτῷ ξυνειδὼς οὐ φορητά, τῆς μὲν ἄλλης γῆς, ὑπεξίστασθαί τε, καὶ ἀποφοιτᾶν, ὡς μεμιασμένος ἑαυτῷ, τὴν δ' Ἀλκμαίωνος τοῦ Ἀμφιάρεω λύσιν, δι' ἣν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἀχελῴου μετὰ τὴν μητέρα ᾤκησεν, ὀρθῶσθαι αὐτόν, εἰ μὴ καὶ ἐφ' ὁμοίοις, ἀλλ' ἐπὶ σχετλίοις ἴσως, καὶ οὐ πόρρω ἐκείνων. ὁ δ' οὐ τοῦτ' ἔφασκεν, ἀλλ' ἀπραγμοσύνης ἐρῶν ἐκεῖ οἰκῆσαι· τὸ δὲ καρὰς ἐς δίκας αὐτῷ περιστῆναι, διὰ δὲ καὶ εἷρχθαι αὐτόν. προσιόντων δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ πλειόνων ἔνδον, καὶ ὀλοφυρομένων τοιαῦτα, πεντήκοντα γάρ που ἦσαν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τούτῳ, καὶ οἱ μὲν νοσεῖν αὐτῶν, οἱ δὲ ἀθύμως παρεῖσθαι, οἱ δὲ ἐκμαρτυρεῖν τὸν θάνατον, οἱ δὲ ἐπιβοᾶσθαι τέκνα, καὶ γονέας τοὺς αὐτῶν, καὶ γάμους, ὦ Δάμι ἔφη, δοκοῦσί μοι τοῦ φαρμάκου δεῖσθαι οἱ ἄνδρες, οὗ κατάρξας ἐπεμνήσθην· εἴτ' οὖν αἰγύπτιον τοῦτο, εἴτ' ἐν πάσῃ τῇ γῇ φύεται, ῥιζοτομούσης αὐτὸ σοφίας ἐκ τῶν ἑαυτοῦ κήπων, προσδῶμεν αὐτοῦ τοῖς ἀθλίοις τούτοις, μὴ ἀνέλῃ σφᾶς ἡ γνώμη. προσδῶμεν ἦ δ' ὃς ὁ Δάμις· ἐοίκασι γὰρ δεομένοις. ξυγκαλέσας οὖν αὐτοὺς ὁ Ἀπολλώνιος, ἄνδρες εἶπεν οἱ κοινωνοῦντες ἐμοὶ ταυτησὶ τῆς στέγης, ἐλεῶ ὑμᾶς, ὡς ὑφ' αὑτῶν ἀπόλλυσθε, οὔπω εἰδότες, εἰ κατηγορία ἀπολεῖ ὑμᾶς· δοκεῖτε γάρ μοι προαποκτιννύντες αὐτούς, τοῦ καταψηφισθέντος ἂν ὑμῶν ὡς οἴεσθε θανάτου. καὶ θαρρεῖν μὲν ἃ δέδιτε, δεδιέναι δ' ἃ θαρρεῖτε· οὐ μὴν προσήκει γε, ἀλλ' ἐνθυμηθέντας τὸν Ἀρχιλόχου τοῦ Παρίου λόγον, ὃς τὴν ἐπὶ τοῖς λυπηροῖς καρτερίαν τλημοσύνην καλῶν, θεῶν αὐτήν φησιν εὕρημα, ἀναφέρειν τῶν σχετλίων τούτων, ὥσπερ οἱ τέχνῃ τοῦ ῥοθίου ὑπεραίροντες, ἐπειδὰν τὸ κῦμα ὑπὲρ τὴν ναῦν ἱστῆται, μηδ' ἡγεῖσθε χαλεπὰ ταῦτα, ἐφ' ἃ ὑμεῖς μὲν ἄκοντες, ἐγὼ δὲ ἑκὼν ἥκω. εἰ μὲν γὰρ ξυνίστασθε ταῖς αἰτίαις, ὀλοφυρτέα ἡ ἡμέρα μᾶλλον, ἐν ᾗ ὁ λογισμὸς ἐς ἄδικά τε καὶ ὠμὰ ὁρμήσας, ὑμᾶς ἔσφηλεν· εἰ δ' οὔτε σὺ τὴν ἐν τῷ Ἀχελῴῳ νῆσον, ὑπὲρ ὧν ὁ κατήγορός φησιν, ᾤκηκας, οὔτε σὺ τὸν σεαυτοῦ πλοῦτον ἐφόδιόν ποτε τῇ βασιλείᾳ στήσασθαι, οὔθ' ἑκὼν σὺ τοῦ μὴ πρὸς Ἀθηνᾶς δοκεῖν ἀφῃρῆσθαι τὸν ἄρχοντα, οὐδ' ὑπὲρ ὧν ἀφῖχθαι κινδυνεύων ἕκαστος, ἀληθῆ ταῦτα εἶναι φήσει, τί βούλεταί φησιν ὁ ὑπὲρ τῶν οὐκ ὄντων θρῆνος οὗτος; ὅσῳ γὰρ τοὺς εἰκοστάτους ἐπιβοᾶσθε, τοσῷδε χρὴ ἐρρῶσθαι μᾶλλον· ἆθλα γάρ που τῆς τλημοσύνης ταύτης ἐκεῖνα. ἢ τὸ καθεῖρχθαι δεῦρο δεινὸν εἶναί φατε, καὶ τὸ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ζῆν, ὃ ἀρχὴν ὧν πείσεσθε ἡγεῖσθε, ἢ καὶ καθ' αὐτὸ τιμωρίαν, εἰ καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῷ πάθοιτε. ἀλλ' ἔγωγε τὴν ἀνθρωπείαν εἰδὼς φύσιν, καὶ διδάξω λόγους ὑμᾶς οὐδὲν ἐοικότας τοῖς τῶν ἰατρῶν σιτίοις. καὶ γὰρ ἰσχὺν ἐντίθησι, καὶ ἀποθανεῖν οὐκ ἐάσει. οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἐσμὲν τὸν χρόνον τοῦτον, ὃς δὴ ὀνομάζεται βίος· αὕτη γὰρ ἡ ψυχή, σώματι φθαρτῷ ἐνδεθεῖσα, πολλὰ μὲν καρτερεῖ, δουλεύει δὲ πᾶσιν, ὁπόσα ἐπ' ἄνθρωπον φοιτᾷ· οἰκία τε, οἳ ἐπενοήθη πρῶτοι, ἀγνοοῦσί μοι δοκοῦσιν ἄλλο δεσμωτήριον αὑτοῖς περιβάλλοντες· καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁπόσοι τὰ βασίλεια οἰκοῦσιν, ἀσφαλῶς αὐτοῖς κατεσκευασμένα, δεδέσθαι μᾶλλον τούτους ἡγώμεθα, ἢ οὓς αὐτοὶ δήσουσι. πόλεις δ' ἐνθυμουμένῳ, καὶ τείχη, δοκεῖ ταῦτα δεσμωτήρια εἶναι κοινά, ὡς δεδέσθαι μὲν ἀγοράζοντας, δεδέσθαι δὲ ἐκκλησιάζοντας· καὶ θεωμένους αὖ, καὶ πομπὰς πέμποντας, καὶ Σκυθῶν, ὁπόσοι ἁμαξεύουσιν, οὐ μεῖον ἡμῶν δέδενται. Ἴστροι τε γὰρ αὐτοὺς ὁρίζουσι, καὶ Θερμώδοντες, καὶ Τάναϊς, οὐ ῥᾴδιοι ποταμοὶ ὑπερβῆναι, ἢν μὴ ὑπὸ τοῦ κρυμοῦ στῶσιν. οἰκίας τε ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν πέπηνται, καὶ φέρονται μέν, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἐπτηχότες. εἰ δὲ μὴ μειρακιῶδες ὁ λόγος, φασὶ καὶ τὸν ὠκεανὸν δεσμοῦ ἕνεκα τῇ γῇ περιβεβλῆσθαι. ἴτε δὴ ποιηταί, ταυτὶ γὰρ ὑμέτερα, καὶ ῥαψῳδεῖτε πρὸς τούτους τοὺς ἀθύμους, ὡς Κρόνος μέν ποτε ἐδέθη βουλαῖς τοῦ Διός, Ἄρης δὲ ὁ πολεμικώτατος, ἐν οὐρανῷ μὲν ὑπὸ Ἡφαίστου πρότερον, ἐν γῇ δὲ ὑπὸ τῶν τοῦ Ἀλωέως. ταῦτ' ἐνθυμούμενοι, καὶ πολλοὺς τῶν σοφῶν τε, καὶ μακαρίων ἀνδρῶν, οὓς δῆμοί τε ἀσελγεῖς ἔδησαν, τυραννίδες δὲ προὐπηλάκισαν, δεχώμεθα καὶ ταῦτα, ὡς μὴ τῶν δεξαμένων αὐτὰ λειποίμεθα. οὕτω τοὺς ἐν δεσμωτηρίῳ τὰ ῥηθέντα μετέβαλεν, ὡς σίτου τε οἱ πολλοὶ ἅψασθαι, καὶ ἀπελθεῖν τῶν δακρύων, βῆναί τε ἐπ' ἐλπίδος, μηδ' ἂν παθεῖν μηδ' ἐν

ἐκείνῳ ξυνόντα. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, διαλέγεσθαι μὲν ἔφη αὐτῷ ἰδίᾳ ξυντείνων· ἐπεί μή τι τῇ δέ τις ἀκροατὴς τῶν διαλέξεων ὑπὸ τοῦ δομετιανοῦ καθειμένος. ὁ δὲ ἦν μὲν κατηφὴς ἰδεῖν, καὶ κινδυνεύειν τι ὡς ἔφασκε μέγα. γλώττης τε οὐκ ἀκρατῶς εἶχεν, ὅσοι τῶν συκοφαντικῶν οἱ ξυνειλοχότες ἐκ τὸ ῥήματα, ἃ δέοι. ὁ δ' ἀπολλώνιος ξυνιεὶς τῆς τέχνης, διελέγετο ἃ μὴ ἐκείνῳ προὔβαινε· ποταμῶν τε γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἐμέμνητο, καὶ ὀρῶν. καὶ θηρία ᾔδει, καὶ δένδρα ὑφ' ὧν, ὁ μὲν, διήγετο, ὁ δ' οὐδὲν ἐπέραινεν. ὡς δὲ ἐπάγειν αὐτὸν ἐς λοιδορίας τοῦ τυράννου ἐπειρᾶτο, ὦ τᾶν ἔφη, σὺ μὲν, ὅ, τι βούλει, λέγε. οὐ γὰρ διαβεβλήσῃ ὑπ' ἐμοῦ· ἐγὼ δὲ, ὁπόσα μέμφομαι τὸν βασιλέα, πρὸς αὐτὸν λέξω. ἐγένετο καὶ ἕτερα ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τούτῳ ἐπεισόδια, τὰ μὲν, ἐπιβεβουλευμένα, τὰ δὲ, ὡς ξυνέπεσεν, οὔπω μεγάλα, οὐδ' ἄξια ἐμοὶ σπουδάζειν. δίειμι δ' οἶμαι ὑπὲρ τοῦ μὴ παραλελοιπέναι τι, ὧν ἐπεμνήσθη. τὰ δὲ ἐπὶ λόγου ἐχόμενα, ἑσπέρα μὲν ἦν, καθεῖρκτο δὲ ἡμέρας πέμπτην. παρελθὼν δέ τις ἐς τὸ δεσμωτήριον ἑλληνικὸς τὴν φωνὴν, ποῦ ἔφη ὁ τυανεύς; καὶ ἀπολαβὼν αὐτὸν, αὔριον ἔφη διαλέξεταί σοι ὁ βασιλεύς. αἰλιανοῦ δὲ ταῦτα ἀκηκοέναι ἔδοξεν. ξυνίημι δὲ ἦ δ' ὃς τοῦ ἀπορρήτου, μόνου γὰρ δὴ ἐκείνου εἰδέναι αὐτό. καὶ μὴν καὶ τῷ ἤδη τοῦ δεσμωτηρίου προείρηται ἔφη, πᾶν, ὅ τι βούλοιο ἐπιτηδείῳ σοι εἶναι. καλῶς μὲν ποιοῦντες ὑμεῖς εἶπεν· ἐγὼ δὲ, καὶ τὸν ἐνταῦθα βίον, καὶ τὸν ἔξω δή, τὸν αὐτὸν πράττω· διαλέγομαι μὲν ὑπὲρ τῶν παραπιπτόντων, δέομαι δ' οὐδενός. ἀλλὰ τί ξυμβουλεύσοντος γε ἔφη ἀπολλώνιε, ὡς διαλέξῃ τῷ βασιλεῖ; νὴ δί' εἶπεν, εἰ μὴ κολακεύειν πείθοι. τί δ' εἰ μὴ ὑπερορᾶν ἔφη, μηδ' ὑπερφρονεῖν αὐτοῦ; ἄριστα εἶπε ξυμβουλεύεις, καὶ ὡς ἐμαυτὸν πέπεικα. ὑπὲρ τούτων μὲν ἥκω ἔφη, καὶ χαίρω παρεσκευασμένον σε ὁρῶν ξυμμέτρως. δεῖ δὲ καὶ πρὸς τὸ φθέγμα τοῦ βασιλέως παρεσκευάσθαι σε, καὶ πρὸς τὸ δύστροπον τοῦ προσώπου. φθέγγεται μὲν γὰρ βαρὺ, κἂν πράως διαλέγηται. ἡ δ' ὀφρὺς, ἐπίκειται τῷ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἤθει. μεστὴ δ' ἡ παρειὰ χολῆς. ταυτὶ γὰρ μάλιστα ἐπιφαίνει. ταῦτα ὦ τυανεῦ, μὴ ἐκπληττώμεθα. ἔστι γὰρ φύσεως μᾶλλον καὶ ἀεὶ ὅμοια. καὶ ὁ ἀπολλώνιος, ὁ δυσσεὺς μέν τοι ἔφη παρελθὼν ἐς τὸ τοῦ πολυφήμου ἄντρον, καὶ μήτε ὁπόσος ἐστὶ προακηκοὼς πρότερον, μηδ' οἷα σιτεῖται, μηδ' ὡς βροντᾷ ἡ φωνὴ, ἐθάρρησέ τε αὐτὸν, καίτοι ἐν ἀρχῇ δείσας, καὶ ἀπῆλθε τοῦ ἄντρου, ἀνὴρ δόξας. ἐμοὶ δὲ ἐξελθεῖν τε αὐτάρκες, ἐμαυτόν τε σώσαντα, καὶ τοὺς ἑταίρους, ὑπὲρ ὧν κινδυνεύω. τοιαῦτα διαλεχθεὶς πρὸς τὸν ἥκοντα, καὶ ἀπαγγείλας αὐτὰ πρὸς τὸν δάμιν, ἐκάθευδε. περὶ δὲ ὄρθρον, γραμματεύς τις ἥκων τῶν βασιλείων δικῶν, καλοῦσί σε ὁ βασιλεὺς ἔφη ὦ ἀπολλώνιε, περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν, ἐς τὴν αὐλὴν ἥκειν, οὔπω ἀπολογησόμενον, ἀλλ' ἰδεῖν τέ σε ὅστις ὢν τυγχάνεις βούλεται, καὶ ξυγγενέσθαι μόνῳ. τί οὖν εἶπεν ὑπὲρ τούτων ἐμοὶ διαλέγῃ; οὐ γὰρ σὺ ἔφη ἀπολλώνιος; νὴ δί' εἶπεν ὁ τυανεύς γε. πρὸς τίνα οὖν ἔφη ταῦτα εἴπω; πρὸς τοὺς ἄξοντάς με εἶπε. χρὴ γάρ που ὡς ἐκ δεσμωτηρίου φοιτᾶν. προστέτακται ἔφη πρὸς τούτοις ἐκείνοις ταῦτα. κἀγὼ ἀφίξομαι τοῦ καιροῦ. νυνὶ δὲ παραγγέλλων ἦλθον. ταυτὶ γὰρ μέχρις ἑσπέρας προστέτακται. ὁ μὲν, δὴ ἀπῆλθεν. ὁ δ' ἀπολλώνιος ἀνακλίνας ἑαυτὸν ἤδη τῆς κλίνης, ὕπνου ἔφη δέομαι δάμι. χαλεπὴ γάρ μοι ἡ νὺξ γέγονεν, ἀναμνησθῆναι βουλομένῳ, ὧν φραώτου ποτὲ ἤκουσα. καὶ μὴν ἐγρηγορέναι τε, εἴπερ ἐχρῆν μᾶλλον, καὶ ξυντετάχθαι ἑαυτὸν ἐς ὃ παρηγγελμένον, μέγα οὕτως ὄν. καὶ πῶς ἂν ξυντετάχθαι μὴν ἔφη, μηδὲ τί ἐρήσεται εἰδώς; αὐτοσχεδιάσεις οὖν εἶπεν ὑπὲρ τοῦ βίου; νὴ δί' ἔφη ὦ δάμι· αὐτοσχεδίῳ γε αὐτῷ χρῶμαι. ἀλλ' ὅγε ἀνεμνήσθην τοῦ φραώτου, βούλομαι διελθεῖν πρὸς σέ. χρηστὸν γὰρ ἐς τὰ παρόντα καὶ σοὶ δόξει. τοὺς λέοντας, οὓς τιθασεύουσιν οἱ ἄνθρωποι, κελεύει φραώτης μήτε παίειν, μνησικακεῖν γὰρ αὐτοὺς εἰ παίοιντο, μήτε θεραπεύειν, ἀγερώχους γὰρ ἐκ τούτου γίγνεσθαι, ξὺν ἀπειλῇ δὲ μᾶλλον καταψῶντας, ἐς εὐάγωγα ἤθη ἄγειν. τοῦτο δὲ οὐχ ὑπὲρ θηρίων ἀγωγῆς ἐσπουδάζομεν, ἀλλ' ἡνίας ἤδη τοὺς τυράννους διδοὺς, ᾗ χρωμένους, οὐκ ἂν ἐκπεσεῖν ἡγεῖτο τοῦ ξυμμέτρου. ἄριστα μὲν ἔφη ὁ λόγος οὗτος ἐς τυράννων ἤθη εἴρηται. ἀλλ' ἔστι τις καὶ παρὰ τῷ αἰσώπῳ λέων ὁ ἐν τῷ σπηλαίῳ. φησὶ δ' αὐτὸν ὁ αἴσωπος οὐ νοσεῖν μὲν, δοκεῖν δὲ, καὶ τῶν θηρίων, ἃ ἐφοίτα παρ' αὐτὸν, ἅπτεσθαι. τὴν δὲ ἀλώπεκα, τί τούτῳ χρησόμεθα εἰπεῖν, παρ' οὗ μηδὲ ἀναλύει τις, μηδὲ δείκνυταί τι τῶν ἐξιόντων ἴχνος; καὶ ὁ ἀπολλώνιος, ἀλλ' ἐγὼ ἔφη σοφωτέραν τὴν ἀλώπεκα ἡγούμην ἄν, εἰ παρελθοῦσα εἴσω, μὴ ἑάλω, ἀλλ' ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου, τὰ ἴχνη τὰ ἑαυτῆς δεικνῦσα. ταῦτα εἰπὼν, ὕπνου ἔσπασε καμμύσας βραχὺ, καὶ ὅσον ἐπ' ὀφθαλμοὺς ἦλθεν. ἡμέρας δ' ὡς ἐγένετο, προσευξάμενος τῷ ἡλίῳ, ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ εἰκὸς, διελέγετο τοῖς προσιοῦσιν, ὁπόσα ἠρώτων. καὶ οὕτως ἀγορᾶς πληθούσης, ἀφικνεῖται γραμματεὺς, καλοῦσιν ἤδη θύρας ἤδη εἶναι, μὴ καὶ θᾶττον ἔφη ἐσκληθῶμεν. ὁ δὲ, εἰ μὲν ἴωμεν, ξυνὸ ὁρμῇ προὔλθη. ὁρμωμένῳ δ' αὐτῷ, δορυφόροι ἐπηκολούθουν τέτταρες, πλέον ἀπέχοντες, ἢ

ἡ ψυχῆς εἶναι ὁ μαρτυρῶν περιεφέρετο δὲ καὶ ὁ Δάμις, δεδιὼς μέν, ξυνεσόμενος δ' ὅμως. ἑώρων μὲν δὴ ἐς τὸν Ἀπολλώνιον· αὐτοῦ τε γὰρ τοῦ σχήματος ἐπέβλεπον, καὶ θεία ἐδόκει ἡ περὶ τῷ εἴδει ἔκπληξις· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἥκειν ὑπὲρ ἀνδρῶν κινδυνεύσοντα, καὶ τοὺς βασκαίνοντας αὐτῷ πρότερον, ἐπιτηδείους ἐποίει τότε. προσεστὼς δὲ τοῖς βασιλείοις, καὶ τοὺς μέν, θεραπευομένους ὁρῶν, τοὺς δέ, θεραπεύοντας, εἰσιόντων τε, καὶ ἐξιόντων κτύπον, δοκεῖ μοι ἔφη ὦ Δάμι, βαλανείῳ ταῦτα εἰκάσθαι· τοὺς μὲν γὰρ ἔξω, ἔσω ὁρῶ σπεύδοντας, τοὺς δὲ ἔσω, ἔξω· παραπλήσιοι δὲ εἰσιν, οἱ μέν, ἐκλελουμένοις, οἱ δὲ ἀλούτοις. τὸν λόγον τοῦτον ἄσυλον κελεύω φυλάττειν, καὶ μὴ τῷ δεῖνι, ἢ τῷ δεῖνι προσγράφειν αὐτό, οὕτω τι Ἀπολλωνίου ὄντα, ὡς καὶ ἐς ἐπιστολὴν αὐτῷ ἀναγεγράφθαι. ἰδὼν δέ τινα μάλα πρεσβύτην, ἐπιθυμοῦντα μὲν τοῦ ἄρχειν, δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο ἀρχόμενον, καὶ θεραπεύοντα τὸν βασιλέα, τοῦτον ἔφη ὦ Δάμι, οὐδὲ Σοφοκλῆς πω πέπεικε τὸν λυττῶντά τε, καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγεῖν, ὃν ἡμεῖς εἶπεν ὦ Ἀπολλώνιε καὶ αὐτοὶ ᾑρήμεθα. ταῦτά τοι καὶ προσεστήκαμεν θύραις τοιαύταις. δοκεῖς μοι ἔφη ὦ Δάμι, καὶ τὸν Αἰακὸν ὥσπερ ἐν ᾅδου λέγεται, φρουρὸν ἡγεῖσθαι τουτωνὶ τῶν πυλῶν εἶναι. τεθνεῶτι γὰρ δὴ ἔοικας. οὐ τεθνεῶτι ἔφη, τεθνηξομένῳ δέ. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, ἀφυὴς εἶπεν ὦ Δάμι, πρὸς τὸν θάνατον εἶναί μοι φαίνῃ, καίτοι ξυνὼν μοι χρόνον ἐκ μειρακίου φιλοσοφῶν. ἐγὼ δὲ ᾤμην παρεσκευάσθαι τέ σε πρὸς αὐτό, καὶ τὴν ἐν ἐμοὶ τακτικὴν εἰδέναι πᾶσαν. ὥσπερ γὰρ τοῖς μαχομένοις, καὶ ὁπλιτεύουσιν, οὐκ εὐψυχίας δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ τάξεως ἑρμηνευούσης τοὺς καιροὺς τῆς μάχης, οὕτω καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐπιμελητέα τῶν καιρῶν, ἐν οἷς ἀποθανοῦνται, ὡς μὴ ἄτακτοι, μηδὲ θανατῶντες, ξὺν ἀρίστῃ δ' αἱρέσει ἐς αὐτοὺς φέροιντο. ὅτι δὲ ἄριστά τε, καὶ κατὰ τὸν προσήκοντα φιλοσοφίᾳ καιρόν, ἑλόμην ἀποθνήσκειν, εἴ τις ἀποκτείνειν βούλοιτο· ἑτέροις τε ἀπολελόγημαι σοῦ παρόντος· αὐτόν τε σὲ διδάσκων, ἀπείρηκα. τοσοῦτον μὲν δὴ ταῦτα. ἐπεὶ δὲ σχολὴ τῷ βασιλεῖ ἐγένετο, τὰ ἐν ποσὶ διασκεμμένῳ πάντα, ἐς λόγους ἀφικέσθαι τῷ ἀνδρί, παρῆγον μὲν ἐς τὰ βασίλεια αὐτὸν οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν τοιούτων, οὐ ξυγχωρήσαντες τῷ Δάμιδι ἐπισπέσθαι οἱ. θαλλοῦ δὲ στέφανον ἔχων ὁ βασιλεύς, ἄρτι μὲν τῇ Ἀθηνᾷ τεθυκὼς, ἐτύγχανεν ἐν αὐλῇ Ἀδώνιδος. ἡ δὲ αὐλή, ἀνθέων ἐτεθήλει κήποις, οὓς Ἀδώνιδι Ἀσσύριοι ποιοῦνται ὑπὲρ ὀργίων, ὁμωροφίους αὐτοὺς φυτεύοντες. πρὸς δὲ τοῖς ἱεροῖς ὤν, μετεστράφη· καὶ ἐκπλαγεὶς ὑπὸ τοῦ εἴδους τοῦ ἀνδρός, Αἰλιανὲ εἶπε, δαίμονά μοι ἐπεισήγαγες. ἀλλ' οὔτε ἐκπλαγεὶς ὁ Ἀπολλώνιος, καθάπτεται ὁμοίως τε ὧν ἤκουσεν, ἐγὼ δὲ ἔφη, τὴν Ἀθηνᾶν ᾤμην ἐπιμεμελῆσθαί σου βασιλεῦ τρόπον, ὃν καὶ τὸν Διομήδους ποτὲ ἐν Τροίᾳ· τὴν γάρ τοι ἀχλύν, ὑφ' ἧς οἱ ἄνθρωποι χεῖρον βλέπουσιν, ἀφελοῦσα τῶν τοῦ Διομήδους ὀφθαλμῶν, ἔδωκεν αὐτῷ θεούς τε γιγνώσκειν, καὶ ἄνδρας. σὲ δ' οὔπω ἡ θεὸς ἐκάθηρεν ὦ βασιλεῦ τὴν κάθαρσιν ταύτην. ἢ μὴν ἔδει γε ὡς αὐτὴν τὴν Ἀθηνᾶν ὁρῴης ἄμεινον, τούς τε ἄνδρας, μὴ ἐς τὰ τῶν δαιμόνων εἴδη τάττοις. σὺ δὲ εἶπεν ὦ φιλόσοφε, πότε τὴν ἀχλὺν ἐκαθήρω ταύτην; πάλαι ἔφη, καὶ ἐξ ὅτου φιλοσοφῶ. πῶς οὖν εἶπε τοὺς ἐμοὶ πολεμιωτάτους ἄνδρας θεοὺς ἐνόμισας; καὶ τίς ἔφη πρὸς Ἰάρχαν σοι πόλεμος, ἢ πρὸς Φραώτην τοὺς Ἰνδούς, οὓς ἐγὼ μόνους ἀνθρώπων θεούς τε ἡγοῦμαι, καὶ ἀξίους τῆς ἐπωνυμίας ταύτης; μὴ ἄπαγε ἐς Ἰνδοὺς εἶπεν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ φιλτάτου σου Νερούα, καὶ τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τῆς αἰτίας λέγε. ἀπολογοῦμαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἔφη ἢ μή; ἀπολογοῦ εἶπεν· ἀδικῶν γὰρ εἴληπται. ἀλλ' οὐχ ὡς αὐτὸς ἀδικεῖς. ξυνειδὼς ἐκείνῳ τοιαῦτα, τοῦτό με ἀναδίδαξον. εἰ μὲν ξυνειδὼς ἔφη ἀκοῦσαι βούλει, ἄκουε· τί γὰρ ἂν τἀληθῆ κρύπτοιμι; ὁ μὲν δὴ βασιλεύς, ἀπορρήτων τε καὶ μεγάλων ἀκροᾶσθαι ᾤετο, καὶ ἐς τὸ ξυντεῖνον τῆς ἀπωλείας τῶν ἀνδρῶν ἥκειν πάντα. ὁ δ' ὡς μετέωρον αὐτὸν ὑπὸ τῆς δόξης ταύτης εἶδεν, ἐγὼ ἔφη Νερούαν σωφρονέστατον ἀνθρώπων οἶδα, καὶ πρᾳότατον, καὶ σοὶ ἐπιτηδειότατον, καὶ ἄρχοντα μὲν ἀγαθόν, ὀκνηρὸν δ' οὕτω πρὸς ὄγκον πραγμάτων, ὡς καὶ τὰς τιμὰς δεδιέναι. οἱ δὲ ἀμφ' αὐτόν, Ῥοῦφον γάρ που λέγεις, καὶ Ὄρφιτον, σώφρονες μὲν καὶ οἵδε οἱ ἄνδρες, ὁπόσα οἶδα, καὶ διαβεβλημένοι πρὸς πλοῦτον, νωθροὶ δὲ πράττειν ὁπόσα ἔξεστι· νεώτερα δὲ οὔτ' ἂν αὐτοὶ ἐνθυμηθεῖεν, οὔτ' ἂν ἑτέρῳ ἐνθυμηθέντι ξυνάραιντο. ἀγανακτήσας ὁ βασιλεὺς ὑφ' ὧν ἤκουσε, συκοφάντην με οὖν εἶπεν ἐπ' αὐτοῖς εἴληφας; ἵν' οὓς ἐγὼ μιαρωτάτους ἀνθρώπους, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιπηδῶντας θρόνοις, σὺ δ' ὡς χρηστοί τέ εἰσι λέγεις, καὶ νωθροί. καὶ γὰρ ἂν κἀκείνους ἡγοῦμαι ὑπὲρ σοῦ ἐρωτωμένους, μήθ' ὡς γόης εἶ φάναι, μήθ' ὡς ἴτης, μήθ' ὡς ἀλαζών, μήθ' ὡς φιλοχρήματος, μήθ' ὡς φρονῶν ὑπὲρ τοὺς νόμους, οὕτως ὦ μιαραὶ κεφαλαί, κακῶς ξυντέταχθε. ἐλέγξει δ' ἡ κατηγορία πάντα. καὶ γὰρ ὁπόσα ὀμώμοται ὑμῖν, καὶ ὑπὲρ ὧν, καὶ ὁπότε, καὶ τί θύσασιν, οὐδὲν μεῖον οἶδα, ἢ καὶ εἰ παρετύγχανόν τε, καὶ ἐκοινώνουν. ὁ δέ, οὐδ' ἐκπλαγεὶς ταῦτα, αἰσχρὸν ἔφη βασιλεῦ, καὶ οὐκ ἐκ τῶν νόμων, ἢ δικάζειν

ὑπὲρ

ὑπὲρ ὧν τί πείσεται, ἢ τί πεπρᾶχθαι, ὑπὲρ ὧν μὴ ἐλέγξεις. εἰ δ' ὅπως ἔχεις, ξυγχώρησον εἰ δεῖν μοι τῆς ἀπολογίας ἄρξασθαι. κήρυξον ὦ βασιλεῦ, ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖς· καὶ πλείω μὲν ἀδικεῖς, ἢ ὁ συκοφάντης· ἃ γὰρ ἐκεῖνος δείξειν ἔφη, σὺ πρὶν ἀκοῦσαι, πέπεισαι. τῆς μὲν ἀπολογίας ὁπόθεν βούλει, ἄρχου. ἐγὼ δὲ καὶ ἐς ὅ, τι παύσομαι, οἶδα, καὶ ὁπόθεν ἤδη προσήκει ἄρξασθαι· ἄρχεται τοιοῦδε τῆς ἐς τὸν ἄνδρα ὕβρεως, γένειά τε ἀποκείρας αὐτὸν, καὶ χαίτας, ἐν τοῖς κακουργοτάτοις δήσας· ὁ δ' ὑπὲρ μὲν τῆς κουρᾶς, ἐλελήθειν ὦ βασιλεῦ ἔφη, περὶ ταῖς θριξὶ κινδυνεύων. ὑπὲρ δὲ τῶν δεσμῶν, εἰ μὲν γόητά με ἡγῇ ἔφη, πῶς δήσεις; καὶ αἰτιῶ γε ὃ πρότερον εἶπον, ἢ ὕδωρ γενέσθαι με, ἢ τι θηρίον, ἢ δένδρον. ταυτὶ μὲν ἔφη οὐκ εἰδυῖαι μὲν, γενοίμην δ' ἂν, ὡς μὴ προδοίην ποτὲ τοὺς οὐ δικαίως κινδυνεύοντας· ὢν δ' ὅσπερ εἰμὶ, πᾶσιν ὑποθήσω ἐμαυτὸν, ἕως ἂν περὶ τὸ σῶμα τουτὶ πράττῃς, ἔστ' ἂν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν ἀπολογήσωμαι. ὑπὲρ δὲ σοῦ εἶπε τίς ἀπολογησόμενος ἔσται; χρόνος ἔφη, καὶ θεῶν πνεῦμα, καὶ σοφίας ἔρως, ᾧ ξύνειμι. τὸν μὲν προάγωνα τῆς ἀπολογίας, ὅσ δὴ ἐγένετο αὐτῷ πρὸς Δομετιανὸν ἰδίᾳ, τοιόνδε διαγράφει ὁ Δάμις. οἱ δὲ βασκάνως ταῦτα ξυνθέντες, ἀπολελογῆσθαι μὲν αὐτόν φασι πρότερον, δεδέσθαι δὲ μετὰ ταῦτα, ὅτε δὴ κείρασθαι. καὶ τινα ἐπιστολὴν ἀνέπλασαν, ξυγκειμένην μὲν ἰωνικῶς, τὸ δὲ μῆκος, ἄχαρι· ἐν ᾗ βούλονται τὸν Ἀπολλώνιον ἱκέτην τοῦ Δομετιανοῦ γενέσθαι, παραιτούμενον ἑαυτὸν τῶν δεσμῶν. Ἀπολλώνιος δὲ, τὰς μὲν διαθήκας τὰς ἑαυτοῦ, τὸν ἰώνιον ἑρμηνεύει λόγον. ἐπιστολῇ δὲ ἰαστὶ ξυγκειμένῃ οὔπω Ἀπολλωνίου προσέτυχον, καίτοι ξυνειλοχὼς αὐτοῦ πλείστας· οὐδὲ μακρηγορίας τοῦ ἀνδρὸς ἐν ἐπιστολῇ εὗρον· βραχεῖαι γὰρ, καὶ ἀπὸ σκυτάλης πᾶσαι. καὶ μὴν καὶ νικήσας τὴν αἰτίαν, ἀπῆλθε τοῦ δικαστηρίου. καὶ πῶς ἄν ποτε ἐδεῖτο μετὰ τὴν ἀφεῖσαν ψῆφον; ἀλλὰ μήπω τὰ ἐν δικαστηρίῳ ἔτι, καὶ τὰ ἐπὶ τῇ κουρᾷ, καὶ ἅπερ διελέχθη, λεγέσθω πρότερον. ἄξια γὰρ σπουδῆς ἐστι. δυοῖν γὰρ ἡμέραιν δεδεμένου τοῦ ἀνδρὸς, ἀφικνεῖταί τις ἐς τὸ δεσμωτήριον, τὸ προσελθεῖν αὐτῷ ἐωνῆσθαι φάσκων, ξύμβουλος δὲ σωτηρίας ἥκειν. ἦν μὲν δὴ Συρακούσιος οὗτος, Δομετιανοῦ δὲ νοῦς τε, καὶ γλῶττα. καθεῖτο δὲ ὥσπερ ὁ πρότερος. ἀλλ' ὑπὲρ πιθανωτέρων οὗτος. ὁ μὲν γὰρ πόρρωθεν, ὁ δ' ἐκ τῶν παρόντων ἔλαβεν. ὦ θεοὶ ἔφη, τίς ἂν ᾠήθη δεθῆναι Ἀπολλώνιον; ὁ δήσας εἶπεν· ὁ γὰρ ἂν εἰ μὴ ᾠήθη, ἔδησε. τίς δ' ἂν τὰς ἀμβροσίας ποτὲ ἀποτμηθῆναι χαίτας; ἐγὼ εἶπεν ὁ κομῶν. φέρεις δὲ πῶς ταῦτα; ὥς γε εἰκὸς εἶπε τὸν μήθ' ἑκουσίως, μήτ' ἀκουσίως ἐς αὐτὰ ἥκοντα. τὸ δὲ σκέλος πῶς ἔφη καρτερεῖ; οὐκ οἶδα εἶπεν· ὁ γὰρ νοῦς πρὸς ἑτέροις ἐστί. καὶ μὴν πρὸς τὸ ἀλγοῦν ἔφη ὁ νοῦς. οὐ μάλιστα εἶπε. νοῦς γὰρ ὅ γ' ἐν ἀνδρὶ τοιῷδε, ἢ οὐκ ἀλγήσει, ἢ τὸ ἀλγοῦν παύσει. τί δὲ ἐνθυμεῖται ὁ νοῦς; αὐτὸ εἶπε τὸ μὴ ἐννοεῖν ταῦτα. πάλιν δ' αὖ τὰς χαίτας ἀνακαλοῦντος, καὶ περιάγοντος ἐς αὐτὰς τὸν λόγον, ὤνησο ἔφη νεανίσκε, μὴ τῶν ἐν Τροίᾳ ποτὲ Ἀχαιῶν εἷς γενόμενος, ὡς σφόδρα ἄν μοι δοκεῖς τὰς Ἀχιλλείους κόμας ὀλοφύρασθαι, Πατρόκλῳ τμηθείσας, εἰ δὴ ἐτμήθησαν, καὶ λειποθυμῆσαι δ' ἂν ἐπ' αὐταῖς. εἰ ἐς τὰς ἐμὰς, αἳ ἀεί ποτε πολιαί τε ἦσαν, καὶ αὐχμῶσαι, ἐλεεῖς φάσκεις, τί οὐκ ἂν πρὸς ἐκείνας ἔπαθες, τὰς ἠσκημένας τε, καὶ ξανθάς; τῷ δὲ, ἄρα ξὺν ἐπιβουλῇ ταῦτα ἐλέγετο, ἵν' ὑπὲρ ὧν ἀλγεῖ, μάθοι· καὶ εἰ δι' αὐτὰ λοιδορεῖται τῷ βασιλεῖ, ὑπὲρ ὧν πέπονθεν. ἀνακοπεὶς δ' ὑφ' ὧν ἤκουσε, διαβέβλησαι ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα περὶ πλειόνων, μάλιστα δ' οἱ περὶ Νερούαν, ὡς ἀδικοῦντες φεύγουσι. ἀφίκοντο μὲν γάρ τινες ἐς αὐτὸν διαβολαὶ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰωνίᾳ λόγων, οὓς ἀπεχθῶς τι αὐτῷ, καὶ ἀπηχθημένως εἶπες· καταφρονεῖ δὲ τούτων ὥς φασιν, ἐπεὶ δὴ πρὸς τὰ μείζω παρώξυνται, καίτοι τοῦ κἀκεῖνα διαβάλλοντος ἀνδρὸς ὑψοῦ προήκοντος τῆς δόξης. οἷον ἔφη ὀλυμπιονίκην εἴρηκας, ἄδοξος φησὶν ἅπτεσθαι διαβολαῖς ἰσχύοντος. ξυνίημι δ' ὡς ἔστιν Εὐφράτης, ὃν ἐγὼ οἶδα πάντ' ἐπ' ἐμὲ πράττοντα. ὠδύνημαι δ' ὑπ' αὐτοῦ καὶ μείζω ἤπερ. αἰσθόμενος γάρ ποτε φοιτήσειν μέλλοντά με τοὺς ἐν Αἰθιοπίᾳ γυμνοὺς, ἐς διαβολάς μου πρὸς αὐτοὺς κατέστη· καὶ εἰ μὴ τῆς ἐπιβουλῆς ξυνῆκα, τάχ' ἂν ἀπῆλθον μηδ' ἰδὼν τοὺς ἄνδρας. θαυμάσας οὖν ὁ Συρακούσιος τὸν λόγον, εἶτ' ἔφη τοῦ διαβληθῆναι βασιλεῖ, μεῖζον ἡγῇ τὸ τοῖς γυμνοῖς, μὴ χρηστὸς ἂν ἐξ ὧν Εὐφράτης κατηγόρει δόξαι; νὴ Δί' εἶπεν. ἐκεῖ γὰρ μαθησόμενος ᾔα, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ διδασκαλίας ἥκω. τὸ τί ἔφη διδάσκουσιν; τὸ εἶναί με καλὸν κἀγαθόν· τουτὶ δὲ ὁ βασιλεὺς οὔπω οἶδεν, ἀλλ' ἔστι τὰ σαυτοῦ ὠφελῆσθαι. διδαξάμενος δ' αὐτὸν, ἃ καὶ πρὶν ἐνταῦθα ἥκειν λέξας, ἂν οὐκ ἐδέθης. ξυνιεὶς δὲ τοῦ Συρακουσίου ξυνελαύνοντος αὐτὸν ἐς τὸν ὅμοιον τῷ βασιλεῖ λόγον, οἰομένου τι ὡς ἀπαγορεύων πρὸς τὰ δεσμὰ ψεύσεταί τι κατὰ τῶν ἀνδρῶν, ὦ βέλτιστε εἶπεν, εἰ τἀληθῆ πρὸς Δομετιανὸν εἰπὼν ἐδέθην, τί πείσομαι μὴ ἀληθεύσας; ἐκείνῳ μὲν γὰρ τἀληθὲς, δοκεῖ δεσμῶν ἄξιον, ἐμοὶ δὲ, τὸ ψεῦδος. ὁ μὲν δὴ Συρακούσιος ἀγασθεὶς αὐτὸν ὡς ὑπερφιλοσοφοῦντα, ταυτὶ γὰρ εἰπὼν ἀπῆλθεν, ἐχώρει ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου. ὁ δ' Ἀπολλώνιος ἰδὼν ἐς τὸν Δάμιν, ξυνί-

ἐς ἔφη τοῦ Πύθωνος τούτου; θαυμάζω μὲν εἰπεῖν καθημένου τι, καὶ ὑπηγμένου σε. τί δ' ὁ Πύθων βούλεταί σοι, καὶ τίς ὁ τοῦ ὀνόματος νοῦς, οὐκ οἶδα. ἐγένετο δὲ ἔφη Πύθων ὁ Βυζάντιος ἀγαθὸς φασὶ ῥήτωρ τὸ κατὰ πειθώ. οὗτος ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου πρεσβεύων παρὰ τοὺς Ἕλληνας ὑπὲρ τῆς δουλείας αὐτῶν, τοὺς μὲν ἄλλους εἴα. ἀλλ' Ἀθηναίοις γε αὐτοῖς, ὅτε δὴ μάλιστα ῥητορικῇ ἔρρωτο, ἀδικεῖσθαί τι ὑπ' αὐτῶν ἔφασκε τὸν Φίλιππον, καὶ ἀδικεῖν πράττειν Ἀθηναίους, τὸ Ἑλληνικὸν ἐλευθεροῦντας, ὁ Πύθων ταῦτα δημηγορῶν ὥς φασιν. ἀλλὰ Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀντειπὼν θρασυνομένῳ, μόνος τὸ ἀνασχεῖν αὐτὸν τάττει ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις. ἐγὼ δὲ τὸ μὴ ὑπαχθῆναί με ἐς ἃ ἐδόκει τούτῳ, οὐκ ἂν τοῦτο ἆθλον ἐμαυτοῦ φαίην. Πύθωνι δ' αὐτὸν ταυτὸν πράττειν ἔφην, ἐπειδὴ τυράννου τε μισθωτὸς ἀφίκετο, καὶ ἀτόπων ξύμβουλος. διαλέγεσθαι μὲν δὴ τὸν Ἀπολλώνιον πλείω τοιαῦτα. ἑαυτὸν δὲ ὁ Δάμις ἀπορεῖν μὲν ὑπὲρ τῶν παρόντων φησί, λύσιν δὲ αὐτῶν ὁρᾶν οὐδεμίαν, πλὴν ὅσαι παρὰ τῶν θεῶν εὐξαμένοις τισί, κἀκ πολλῶν χαλεπωτέρων ἦλθον. ὀλίγον δὲ πρὸ μεσημβρίας, ὦ Τυανεῦ φάναι, σφόδρα γὰρ δὴ χαίρειν αὐτὸν τῇ προσρήσει, τί πεισόμεθα; ὅ γε ἐπάθομεν ἔφη. πέρα δ' οὐδέν, οὐδὲ ἀποκτενεῖ ἡμᾶς οὐδείς. καὶ τίς ἐστιν οὕτως ἄτρωτος; λυθήσῃ δὲ πότε; τὸ μέν, ἐπὶ τῷ δικάσοντι ἔφη τήμερον. τὸ δέ, ἐπ' ἐμοὶ ἄρτι. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐξήγαγε τὸ σκέλος τοῦ δεσμοῦ, καὶ πρὸς τὸν Δάμιν ἔφη, ἐπίδειξιν ποιοῦμαί σοι τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐμαυτοῦ, καὶ θάρρει. τότε πρῶτον ὁ Δάμις φησὶν ἀκριβῶς ξυνεῖναι τῆς Ἀπολλωνίου φύσεως, ὅτι θεία τε εἴη, καὶ κρείττων ἀνθρώπου. μὴ γὰρ θύσαντα. πῶς γὰρ ἐν δεσμωτηρίῳ, μηδ' εὐξάμενόν τι, μηδὲ εἰπόντα καταγελάσαι τοῦ δεσμοῦ; καὶ ἐναρμόσαντα αὖ τὸ σκέλος, τὰ τοῦ δεδεμένου πράττειν; οἱ δὲ εὐηθέστεροι τῶν ἀνθρώπων, ἐς τοὺς γόητας ἀναφέρουσι ταῦτα. πεπόνθασι δ' αὐτὸ ἐς πολλὰ τῶν ἀνθρωπείων. δέονται μὲν γὰρ αὐτῆς ἀθληταί. δέονται δὲ ἀγωνισταὶ πάντες, διὰ τὸ νικᾶν γλίχεσθαι. καὶ ξυλλαμβάνει μὲν αὐτοῖς ἐς τὴν νίκην οὐδέν. εἰ δ' ἀπὸ τύχης νικήσωσι, ταῦθ' οἱ κακοδαίμονες αὐτοὺς ἀφελόμενοι, λογίζονται τῇ τέχνῃ ταύτῃ. ἀπιστοῦσι δ' αὐτῇ οὐδ' ἡττώμενοι σφῶν. εἰ γὰρ τὸ δεῖνα ἔθυσα, καὶ τὸ δεῖνα ἐθυμίασα, οὐκ ἂν διέφυγέ μοι ἡ νίκη. τοιαῦτα λέγουσι, καὶ τοιαῦτα οἴονται. φοιτᾷ δὲ καὶ ἐπὶ θύρας ἐμπόρων κατὰ ταὐτά. καὶ γὰρ δὴ κἀκείνους εὕροιμεν ἄν, τὰ μὲν χρήματα, τῆς ἐμπορίας λογιζομένους τῷ γόητι, τὰ δὲ ἄτοπα, τῇ αὐτῶν φειδοῖ, καὶ τῷ μὴ ὁπόσα ἔδει θῦσαι. αὐχεῖ δὲ ἡ τέχνη τοὺς ἐρῶντας μάλιστα. νοσοῦντες γὰρ εὐπαράγωγον οὕτω νόσον, ὡς καὶ γρᾳδίοις ὑπὲρ αὐτῆς διαλέγεσθαι, θαυμαστὸν οἶμαι οὐδὲν πράττουσι, προσιόντες τοῖς σοφισταῖς τούτοις, καὶ ἀκροώμενοι σφῶν τὰ τοιαῦτα. εἰ κεστόν τε αὐτοῖς φέρειν διδόασι, καὶ λίθους, τοὺς μὲν ἐκ τῶν τῆς γῆς ἀπορρήτων, τοὺς δὲ ἐκ σελήνης τε, καὶ ἀστέρων. ἀρώματά τε, ὁπόσα ἡ Ἰνδῶν κηπεύει. καὶ χρήματα μὲν αὐτοῖς λαμπρὰ ὑπὲρ τούτων πράττονται, ξυνδρῶσι δ' οὐδέν. ἢν μὲν γὰρ παθόντων τι τῶν παιδικῶν πρὸς τοὺς ἐρῶντας, ἢ δώροις ὑπαχθέντων, προβαίνῃ τὰ ἐρωτικά, ὑμνεῖται ἡ τέχνη, ὡς ἱκανὴ πάντα. εἰ δ' ἀποτυγχάνοι ἡ πεῖρα, ἐς τὸ ἐλλειφθὲν ἡ ἀναφορά. μὴ γὰρ τὸ δεῖνα θυμιᾶσαι, μηδὲ θῦσαι, ἢ τῆξαι. τοῦτο δὲ μέγα εἶναι καὶ ἄπορον. οἱ μὲν οὖν τρόποι, καθ' οὓς καὶ διοσημίας, καὶ ἕτερα πλείω τερατεύονται, καὶ ἀναγεγράφαταί τισιν, οἳ ἐγέλασαν πλατὺ ἐς τὴν τέχνην. ἐμοὶ δ' ἀποπεφάνθω, μηδ' ἐκείνοις ὁμιλεῖν τοὺς νέους, ἵνα μηδὲ παίζειν τὰ τοιαῦτα ἐθίζοιντο, ἀπηχθῶσα ἡ ἐκτροπὴ τοῦ λόγου. τί γὰρ ἂν πλείω καθαπτοίμην τοῦ πράγματος, ὃ καὶ φύσει διαβέβληται, καὶ νόμῳ; ἐνδειξαμένου δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου τῷ Δάμιδι ἑαυτόν, καὶ πλείω διαλεχθέντος, ἐπιστῆ τις περὶ μεσημβρίαν, σημαίνων ἀπὸ γλώττης τοιαῦτα. ἀφίησί σε ὁ βασιλεὺς Ἀπολλώνιε τουτωνὶ τῶν δεσμῶν, Αἰλιανοῦ ξυμβουλεύσαντος. τὸ δὲ ἐλεύθερον δεσμωτήριον ξυγχωρεῖ οἰκεῖν, ἔστ' ἂν ἡ ἀπολογία. ἐς ἡμέρας δὲ ἴσως ἀπολογήσῃ πέμπτην. τίς οὖν ἔφη ὁ μετασκευάσων με ἐνθένδε; ἐγὼ εἶπε, καὶ ἕπου. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ ἐν τῷ ἐλευθέρῳ δεσμωτηρίῳ, περιέβαλον πάντες, ὡς οὐδ' ἐλπίζουσιν αὐτοῖς ἐπανήκοντα. ὃν γὰρ δὴ πόθον ἴσχουσι παῖδες, ἐς νουθετήσεις καθισταμένου σφίσιν ἠπίως τε, καὶ ξυμμέτρου, ἢ τὰ ἐφ' ἡλικίας αὐτοῖς ἑρμηνεύοντος, τὸν αὐτὸν κἀκεῖνοι τοῦ Ἀπολλωνίου εἶχον, καὶ ὡμολόγουν ταῦτα. ὁ δ' οὐκ ἐπαύετο ἀεί τι ξυμβουλεύων. καλέσας δὲ τῆς ὑστεραίας τὸν Δάμιν, ἐμοὶ μὲν ἔφη τὰ τῆς ἀπολογίας, ἐς τὴν προειρημένην ἡμέραν ἔσται. σὺ δὲ τὴν ἐπὶ Δικαιαρχείας βάδιζε. λῷον γὰρ πεζῇ ἰέναι. κἂν προσείπῃς Δημήτριον, στρέφου ἐπὶ τὴν θάλατταν, οὗ ἡ Καλυψοῦς νῆσος. ἐπιφανέντα γάρ με ἐκεῖ ὄψει. ζῶντα ἔφη ὁ Δάμις, ἢ τί; γελάσας δὲ ὁ Ἀπολλώνιος, ὡς μὲν ἐγὼ οἶμαι, ζῶντα εἶπεν. ὡς δὲ σὺ οἴει, ἀναβεβιωκότα. ὁ μὲν δὴ ἀπελθεῖν φασιν ἄκων, καὶ μήτ' ἀπογιγνώσκων ὡς ἀπολουμένου, μήτ' εὔελπις, ὡς οὐκ ἀπολεῖται. καὶ τριταῖος μὲν δὴ ἀπελθεῖν ἐς Δικαιαρχείαν. ἀκοῦσαι δὲ καὶ περὶ τοῦ χειμῶνος, ὃς τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐγένετο, ὅτι

πνεῦμα

πεδῶμαι ὑπὸ μέθης παρέχομαι τῆς θαλάττης, τὰς μὲν, κατέδυσαν τοῦ πλοῦ, αἳ ἐκεῖσε ἔπλεον· τὰς δὲ, ἐς σικελίαν τε, καὶ τὸν πορθμὸν ἀπώσαντο, καὶ ξυνέβαινε τότε ὑπὲρ ὅρων ἐκπλεῦσαι αὐτὸν πεζῇ κομίζεσθαι. τὰ μὲν δὴ τούτοις ἀναγράφει δάμις, ὃ δὲ ὧν ἀπολλωνίου φασὶν ἀντιτάξασθαι πρὸς δομετιανόν τε, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπόντος. μειράκιον μὲν γὰρ ἐκ μεσσήνης τῆς ἐν ἀρκαδίᾳ περίβλεπτον ὥραν, ἀφικνεῖσθαί τι ἐς τὴν ῥώμην· ἐρᾶν δ᾽ αὐτοῦ πολλοὺς μὲν, δομετιανὸν δὲ παρὰ πάντας. τὸν δ᾽ οὕτως ἐρᾶν, ὡς μηδ᾽ ἀντερᾶν ἐκείνῳ ἀξιοῦσθαι. ἀλλ᾽ ἐσωφρόνει τὸ μειράκιον, καὶ ἐφείδετο τῆς ἑαυτοῦ ὥρας. εἰ μὲν δὴ χρυσοῦ κατεφρόνησεν, ἢ χρημάτων, ἢ λίθων, ἢ ἵππων, ἢ τοιούτων δελεασμάτων, οἷς ὑπάγονταί τινες τὰ παιδικὰ αὐτῶν, ἐν ἐπαίνῳ μὲν, χρὴ γὰρ οὕτω παρεσκευάσθαι τὸν ἄνδρα. ὁ δὲ, μειζόνων ἀξιωθεὶς δὴ, ἢ ὅσοι πώποτε, οὓς ὀφθαλμοὶ βασιλέων ἐπαίρουσιν, οὐκ ἠξίου ἑαυτὸν, ὧν ἠξιοῦτο. ἐδέθη τοίνυν. τουτὶ γὰρ τῷ ἐραστῇ ἔδοξε. καὶ προσελθὼν τῷ ἀπολλωνίῳ, βουλομένῳ μέν τι λέγειν ἐῴκει, αἰδῶ δὲ ξύμβουλον σιωπῆς ἔχων, οὔπω ἐθάρρει. ξυνιεὶς οὖν ὁ ἀπολλώνιος, σὺ μὲν δὴ ἡλικίαν που τοῦ ἀδικεῖν ἄγων, καθεῖρξαι ἔφη, καθάπερ ἡμεῖς οἱ ἀδικοῦντες. καὶ ἀποθανοῦμαί γε εἶπε. τὸ γὰρ σωφρονεῖν, θανάτου τιμῶνται οἱ ἐφ᾽ ἡμῶν νόμοι. καὶ οἱ ἡμέτεροι εἶπε. ἐμὲ γὰρ ἀπολύουσιν οὐδὲ σωφροσύνη ἀπολλὼν ὁ πατήρ αὐτοῦ. αὐτὸς καὶ μὲ ὅστις ὁ πατὴρ ἀπολλώνιος. ὄντα με τὸν ἀφηλικα ἐκ μεσσήνης, ἐς τὰ ἑλλήνων ἐπαίδευσεν, ἀλλ᾽ ἐνταῦθα ἔστειλε μαθησόμενον ἤθη ῥωμαϊκά. καί με ὑπὲρ τούτων ἥκοντα, ὁ βασιλεὺς κατιδὼν εἶδεν. ὁ δ᾽ ὥσπερ οὐ ξυνιεὶς ὃ λέγει, εἶπέ μοι ἔφη μειράκιον, μὴ γλαυκὸν ἡγεῖταί σε ὁ βασιλεὺς, καίτοι μελανόφθαλμον ὡς ὁρῶ ὄντα; ἢ στρεβλὸν τὴν ῥῖνα, καίτοι τετραγώνως ἔχοντα, καθάπερ τῶν ἑρμῶν οἱ γεγυμνασμένοι; ἢ τὴν κόμην ἑτέραν τι, παρ᾽ ὃ ἔστιν; ἔστι δ᾽ οἶμαι ἡλιῶσά τε, καὶ ὑποφαίνουσα· καὶ μὴν καὶ τὸ στόμα οὕτω ξύμμετρον, ὡς καὶ σιωπῇ πρέπειν, καὶ λόγῳ· δέρη τε τουτὶ ἐλευθέρα, καὶ φρονοῦσα. τί οὖν ἕτερον τούτων ὁ βασιλεὺς ἡγεῖταί σε, ἐπειδὴ καρκίνος ὑπ᾽ αὐτοῦ λέγεις ἀφεῖσθαι; αὐτό με τοῦτο ἀπολώλεκεν. ὑπαχθεὶς γάρ μου ἐρᾶν, οὐ φείδεται, ὧν ἐπαινεῖ, ἀλλ᾽ αἰσχύνειν διανοεῖταί με, ὥσπερ οἱ τῶν γυναικῶν ἐρῶντες. ἀγασθεὶς δ᾽ αὐτὸν ὁ ἀπολλώνιος, τὸ μὲν ξυγκαθεύδειν ὅ,τι ἐστὶ, καὶ εἰ αἰσχρὸν τοῦτο, ἢ μὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐρωτημάτων, παρῆκεν, ἐπειδήπερ ἐρυθριῶντα ἑώρα τὸν ἀφηλικα, καὶ κεκοσμημένως φθεγγόμενον. ἤρετο δ᾽ αὐτὸν ὧδε· κέκτησαί τινας σὺ ἀρκαδίας δούλους; ναὶ δ᾽ ἔφη πολλούς εἶναι. τούτων οὖν τίνα εἶναι ἡγῇ σεαυτόν; ὅτι ἔφη εἰ νόμοι· δεσπότης γὰρ αὐτῶν εἰμι. δεσπότῃ δ᾽ ἄν ποτε ὑπηκόους εἶναι δούλους χρὴ, ἢ ἀπαξιοῦν, ἃ δοκεῖ τοῖς τοῦ σώματος κυρίοις; ὁ δ᾽ ἀθυμήσας ἐς οἷα ἀπόκρισιν περιάγοιτο, ἡ μὲν τῶν τυράννων ἰσχὺς ἔφη, ὡς ἄμαχός τε, καὶ χαλεπὴ, οἶδα. διὰ τοῦτο γάρ που καὶ δεσπόζειν τῶν ἐλευθέρων βούλονται. τοῦ ἐμοῦ σώματος ἐγὼ δεσπότης, καὶ φυλάξω αὐτὸ ἄσυλον. πῶς εἶπε, πρὸς ἐραστὴν γὰρ ὁ λόγος, κομάζοντα μετὰ ξίφους ἐπὶ τὴν σὴν ὥραν; τὸν τράχηλον ἔφη ὑπόσχω μᾶλλον. ἐκείνου γὰρ δεῖ τῷ ξίφει. ἐπαινέσας δὲ αὐτὸν ὁ ἀπολλώνιος, ἀρκάδα σε ἔφη ὁρῶ. καὶ μὴν τοῦ μειρακίου τούτου καὶ ἐν ἐπιστολῇ μέμνηται, καὶ διαγράφει αὐτὸν πολλῷ ἥδιον, ἢ ἐγὼ ἐνταῦθα, σωφροσύνης ἐπαινῶν πρὸς ὃν γράφει, φησὶ, τὸ μειράκιον τοῦτο μὴ δ᾽ ἀποθανεῖν ὑπὸ τοῦ τυράννου· θαυμασθὲν δὲ τῆς ῥώμης, ἐπὶ μαλίαν πλεῦσαι, ζηλωτὸν τοῖς ἐν ἀρκαδίᾳ μᾶλλον, ἢ οἱ τὰς τῶν μαστίγων καρτερίας παρὰ λακεδαιμονίοις νικῶντες.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ·

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΒΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Ἴωμεν ἐς τὸ δικαστήριον, ἀκροασόμενοι τοῦ ἀνδρὸς ἀπολογουμένου ὑπὲρ τῆς αἰτίας. ἡλίου γὰρ ἐπιτολαὶ ἤδη, καὶ ἀνεῖται τοῖς ἐλλογίμοις ἡ ἐς αὐτὸ πάροδος. τὸν βασιλέα τε οἱ ξυνδιαιτώμενοί φασι μηδὲ σίτου χθὲς ἅψασθαι, διορῶντα οἶμαι τὰ ἐν τῇ δίκῃ. καὶ γάρ τοι καὶ βιβλίον πρόχειρον ἔχειν αὐτόν, τὰ μὲν ξὺν ὀργῇ, τὰ δὲ, ἧττον. ἀνατυποῦσθαι δὲ χρὴ οἷον ἀχθόμενον τοῖς νόμοις, ἐπειδὴ εὗρον δικαστήρια. ἐντευξόμεθα δὲ καὶ τῷ ἀνδρί, διαλέξεσθαι ἡγουμένῳ μᾶλλον, ἢ δραμεῖσθαί τινα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶνα. τουτὶ δ᾽ ὧδε τεκμαιρώμεθα τοῖς γε πρὸ τοῦ δικαστηρίου. προϊὼν γὰρ ἤρετο τὸν γραμματέα, ὑφ᾽ οὗ ἤγετο, ἐφ᾽ ὅ τι βαδίζοιεν. τοῦ δὲ, ἐς τὸ δικαστήριον ἡγεῖσθαι αὐτῷ φήσαντος, δικάσομαι ἔφη πρὸς τίνα; πρός γε τὸν σεαυτοῦ ἔφη κατήγορον. δικάσει δὲ ὁ βασιλεύς. ἐμοὶ δὲ ἔφη, καὶ τῷ βασιλεῖ, τίς ὁ δικάσων; δείξω γὰρ αὐτὸν φιλοσοφίαν ἀδικοῦντα. καὶ τίς εἶπε βασιλεῖ φιλοσοφίας λόγος, κἂν ἀδικῶν ταύτην τύχῃ; ἀλλὰ φιλοσοφίᾳ πολὺς ἔφη βασιλείας, ἵν᾽ ἐπιτηδείως ἄρχοι. ἐπῄνεσε δὲ ὁ γραμματεύς, καὶ γὰρ δὴ καὶ μετρίως διέκειτο πρὸς τὸν Ἀπολλώνιον, ὡς καὶ κατ᾽ ἀρχὰς ἐδείκνυ. πόσῳ δὲ εἶπε τὸν λόγον διαμετρήσεις ὕδατι; τουτὶ γάρ με χρὴ πρὸ τῆς δίκης εἰδέναι. εἰ μὲν ὁπόσῳ ἔφη ἀπαιτεῖ ἡ δίκη, ξυγχωρεῖ μοι λέγειν, οὐκ ἂν φθαίη διαμετρῶν οὐδὲ ὁ Θύμβρις. εἰ δὲ ὁπόσῳ ἐρήσεται, μείζω τοῦ ἀποκρινουμένου ἐστὶ τῶν, ἐναντίας εἶναι ἀρετὰς ἀπισκήψας, βραχυλογεῖν τε, καὶ μακρηγορεῖν ὑπὲρ αὐτῶν φάσκων. οὐκ ἐναντίας ἔφη, ἀλλ᾽ ὁμοίας· ὁ γὰρ θατέρου ἱκανός, οὐδὲ ἂν θατέρου λείποιτο. καὶ ξυμμετρία δὲ ἀμφοῖν ξυγκειμένη, τρίτη μὲν οὐκ ἂν φαίνοιτο, πρώτη δ᾽ ἂν ἀρετὴ λόγου. ἐγὼ δὲ καὶ τὸ σιωπᾶν ἐν δικαστηρίῳ, τετάρτην ἀρετὴν οἶδα. αὐτόν γε εἶπε σεαυτῷ, καὶ παντὶ τῷ κινδυνεύειν μέλλοντι. καὶ μὴν καὶ Σωκράτην ἔφη τὸν Ἀθηναῖον μάλα ὤνησεν, ὅτ᾽ ἔφευγε τὴν γραφήν. καὶ πῶς ὤνησεν εἶπε τὸν, ἐπειδὴ ἐσιώπα, ἀποθανόντα; οὐκ ἀπέθανεν ἔφη, Ἀθηναῖοι δὲ ᾤοντο. ὧδε μὲν παρεσκεύαστο πρὸς τὰ ἐκ τοῦ τυράννου πάντα. προεστῶτι δ᾽ αὐτῷ τοῦ δικαστηρίου, προσελθὼν ἕτερος γραμματεύς, ὦ Τυανεῦ ἔφη, γυμνὸς εἴσελθε. λουσόμεθα οὖν εἶπεν, ἢ δικασόμεθα; οὐχ ὑπὲρ ἐσθῆτος ἔφη ταῦτα προείρηται, ἀλλ᾽ ἀπαγορεύει σοι ὁ βασιλεύς, μήτε περίαπτον, μήτε βιβλίον, μήτ᾽ ἄλλο γραμματεῖον ὅλως μηδὲν ἐσφέρειν ἐνταῦθα. μηδὲ ῥάβδον εἶπεν, ἐπὶ τοὺς ἀνοήτους αὐτὸν ταῦτα πείθοντας. ἀναβοήσας δὲ ὁ κατήγορος, ὦ βασιλεῦ, πληγάς ἔφη ἀπειλεῖ μοι ὁ γόης· ἃ γὰρ μὴ ἐγὼ ταῦτα πείθω τὸν βασιλέα, ὡς οὐκ ἐμέ, σὺ φὴς αὐτὸν ὡς ἂν πεπεικέναι. παρὼν δὲ τῷ κατηγόρῳ λοιδορουμένῳ ταῦτα, καὶ τῶν Εὐφράτου τις ἀπελευθέρων, ὃν ἐλέγετο Εὐφράτης ἄγγελον τῶν ἐν Ἰωνίᾳ τοῦ Ἀπολλωνίου διαλέξεων στέλλειν ὁμοῦ χρήμασιν, ἃ τῷ κατηγόρῳ ἐπεδόθη. τοιαῦτα ὑπερεβάλλοντο πρὸ τῆς δίκης. τὰ δὲ ἐν αὐτῇ, κεκόσμητο μὲν τὸ δικαστήριον, ὥσπερ ἐπὶ ξυνουσίᾳ πανηγυρικοῦ. μετεῖχον δὲ αὐτῆς οἱ ἐπίδηλοι πάντες, ἀγῶνα ποιουμένου τοῦ βασιλέως, ὅτι ἐν πλείστοις ἕλοι αὐτὸν ἐπὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν αἰτίᾳ. ὁ δ᾽ οὕτω τι ὑπερεώρα τοῦ βασιλέως, ὡς μηδὲ ἐς αὐτὸν βλέπειν. ἐπηρεάσαντος δὲ τοῦ κατηγορουμένου τὴν ὑπεροψίαν, καὶ κελεύσαντος ὁρᾶν αὐτὸν ἐς τὸν ἁπάντων ἀνθρώπων θεόν, ἀνέσχεν ὁ Ἀπολλώνιος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐς τὸν ὄροφον, ἐνδεικνύμενος μὲν τὸ ἐς τὸν Δία ὁρᾶν, τὸν δὲ ἀσεβῶς κολακευθέντα, κακίω τοῦ κολακεύσαντος ἡγούμενος. ἐβόα καὶ τοιαῦτα ὁ κατήγορος, ἤδη μέτρει βασιλεῦ ὕδωρ. εἰ γὰρ ξυγχωρήσεις αὐτῷ μῆκος λόγου, ἀπάξει ἡμᾶς. ἔστι δέ μοι καὶ βιβλίον τουτὶ ξυγγεγραμμένον τὰς αἰτίας, ὑπὲρ ὧν χρὴ λέγειν αὐτόν, ἀπολογείσθω κατὰ μίαν. ὁ δ᾽ ὡς ἄριστα ξυμβαλὼν τὸ ἐπαινέσας, ἐκέλευσε τὸν ἄνδρα κατὰ τὴν τοῦ συκοφάντου ξυμβουλίαν ἀπολογεῖσθαι, τὰς μὲν ἄλλας παρελθὼν αἰτίας, ὡς οὐκ ἀξίας καταστῆσαί τινα ἐς λόγον. ὑπὲρ τεττάρων δὲ, ἃς ἄπορόν τε, καὶ δυσαπόκριτον ᾤετο, ὧδε ἐρωτήσας. τί γὰρ μαθὼν ἔφη Ἀπολλώνιε, τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα ἅπασι φορεῖν, ἀλλ᾽ ἰδίαν τε, καὶ ἐξαίρετον; ὅτι με ἔφη καὶ ἡ γῆ τρέφει, καὶ ἀμφιέννυσι, ζῷα δὲ ἄθλια οὐκ ἐνοχλῶ. πάλιν ἤρετο, τοῦ χάριν οἱ ἄνθρωποι θεόν σε ὀνομάζουσιν; ὅτι πᾶς εἶπεν ἄνθρωπος ἀγαθὸς νομιζόμενος, θεοῦ ἐπωνυμίᾳ τιμᾶται. ὁ λόγος ὅθεν ἐς ἐφιλοσοφήθη τῷ ἀνδρί, δεδήλωται ἐν τοῖς Ἰνδῶν λόγοις. τρίτη δ᾽ ἐρώτησις ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ λοιμοῦ. πόθεν τί ἔφη ὁρμώμενος, ἢ τῷ ξυμβαλλόμενος, προεῖπας τῇ Ἐφέσῳ νοσεῖν αὐτούς; λεπτο-

τέρα δήπου ὦ βασιλεῦ, διαίτῃ χρώμενος, πρῶτος τῶν λοιπῶν βαδίζω(;)· εἰ δὲ βούλει, λέγω καὶ λοιμοῦ αἰτίας. ὁ δὲ δείσας οἶμαι μὴ τὴν ἀδικίαν, καὶ τοὺς μὴ καθαροὺς γάμους, καὶ ὁπόσα οὐκ εὐλόγως ἔπραττεν ἐπιγράψῃ ταῖς τοιαύταις νόσοις, οὐ δέομαι ἔφη τοιᾶσδε ἀποκρίσεως. ἐπειδὴ τὴν τετάρτην ἐρώτησιν ἐπέφερεν ἐς τοὺς ἄνδρας, οὐκ εὐθὺς ὥρμησεν, ἀλλὰ πολὺν μὲν χρόνον διαλιπὼν, πολλὰ δὲ ἐνθυμηθεὶς, ἰλιγγιῶντι δὲ ὅμοιος, ἠρώτησεν οὐ κατὰ τὴν ἁπάντων δόξαν. οἱ μὲν γὰρ ᾤοντο αὐτὸν ἐκπηδήσαντα τοῦ πλάσματος, μήτε τῆς προσηγορίας ἀφέξεσθαι τῶν ἀνδρῶν, σχέτλια δὲ ὑπὲρ τῆς θυσίας βοήσεσθαι. ὁ δὲ, οὐχ ὧδε, ἀλλ' ὑφέρπων τὴν ἐρώτησιν, εἰπέ μοι ἔφη, προελθὼν τῆς οἰκίας τῇ δεῖνι ἡμέρᾳ καὶ ἐς ἀγρὸν πορευθεὶς, τίνι ἔθυσας τὸν παῖδα; καὶ ὁ ἀπολλώνιος, ὥσπερ μειρακίῳ ἐπιπλήττων, εὐφήμει ἔφη. εἰ μὲν γὰρ προῆλθον τῆς οἰκίας, ἐγενόμην ἐν ἀγρῷ, καὶ ἔθυσα· εἰ δὲ ἔθυσα, καὶ ἔφαγον. λεγόντων δὲ αὐτὰ οἱ πιστοὶ ἄξιοι. τοιαῦτα τἀνδρὸς εἰπόντος, καὶ ἐπαίνου ἀρθέντος μείζονος, ἢ βασίλειον ξυγχωρεῖ δικαστήριον, ξυμμαρτυρεῖν αὐτῷ νομίσας ὁ βασιλεὺς τοὺς παρόντας, καὶ πεισθέντι πρὸς τὰς ἀποκρίσεις, ἐπειδὴ ἔρρωντο, καὶ νοῦν εἶχον, ἀφίημί σε εἶπε τῶν ἐγκλημάτων· προσμενεῖς δὲ, ἔστ' ἂν ἰδίᾳ ξυγγενώμεθα. ὁ δὲ, ἐπιρρώσας ἑαυτὸν, σοὶ μὲν χάρις ὦ βασιλεῦ ἔφη, διὰ δὲ τοὺς ἀλιτηρίους τούτους, ἀπολώλασι μὲν αἱ πόλεις, πλήρεις δ' αἱ νῆσοι φυγάδων· ἡ δὲ ἤπειρος, οἰμωγῆς· τὰ δὲ στρατεύματα, δειλίας· ἡ δὲ ξύγκλητος, ὑπονοίας. δὸς εἰ βούλει κἀμοὶ τόπον. εἰ δὲ μὴ, πέμπε τοὺς ληψομένους μου τὸ σῶμα· τὴν γὰρ ψυχὴν ἀδύνατον, μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν τὸ σῶμα τοὐμὸν λάβοις. οὐ γάρ με κτενέεις, ἐπεὶ οὔ τοι μόρσιμός εἰμι. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἠφανίσθη τοῦ δικαστηρίου· τόν τε παρόντα καιρὸν εὖ τιθέμενος. ὑπὲρ ὧν οὐδ' ἁπλῶς ὁ τύραννος, ἀλλὰ καὶ ἐκ περιουσίας, ἐρωτήσων δῆλος ἦν. ἐμεγαλοφρονεῖτο γάρ που τὸ μὴ ἀπεκτονέναι αὐτὸν, τότε μὴ ἐς τὰ τοιαῦτα ὑπαχθῆναι προορῶν. τυχεῖν δὲ αὖ τούτου ἄριστα ᾤετο, εἰ μὴ ἀγνοοῖτο τῆς φύσεως, ἀλλὰ γιγνώσκοιτο ὡς ἔχει, τοῦ μὴ αὖ ποτε ἁλῶναι ἄκρον· καὶ γὰρ τὸ δέος τὸ περὶ τοῖς ἀνδράσιν ἤδη αὐτῷ ἦχε. ὑπὲρ ὧν γὰρ μὴ δὲ ἐρέσθαι τι ὁ τύραννος ὥρμησε, πῶς ἂν τούτοις ἐς τὸ πιθανὸν ἀπέκτεινεν ἐπὶ ταῖς οὐκ ἐν δικαστηρίῳ πεπιστευμέναις αἰτίαις; τοιάδε εὗρον τὰ ἐν τῇ δίκῃ. ἐπειδὴ καὶ λόγος μὲν αὐτῷ ξυνεγράφετο, ὡς πρὸς ὕδωρ ἐς τὴν ἀπολογίαν ἀφήσοντι, ξυνέκλεισε δὲ αὐτὸν ὁ τύραννος ἐς ἃς εἴρηκα ἐρωτήσεις, ἀναγεγράφθω καὶ ὁ λόγος, οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὅτι διαβαλοῦσιν αὐτὸν οἱ τὰς βωμολόχους ἰδέας ἐπαινοῦντες, ὡς ἧττον μὲν, ἢ αὐτοί φασι, δεῖν κεκολασμένον, ὑπεραίροντα δὲ τοῖς τε ὀνόμασι, καὶ ταῖς γνώμαις. τὸν δὲ ἄνδρα ἐνθυμουμένοις, οὔ μοι δοκεῖ ὁ σοφὸς ὑγιῶς ἂν ἀποκρύψασθαι τὸ ἑαυτοῦ ἦθος, παρεισάγων ἐπιτηδεύσεων(;), καὶ ἀντίθετα, καὶ κροτάλου δίκην κτυπῶν τῇ γλώττῃ· ῥητορικοῖς μὲν γὰρ πρὸς τρόπου ταῦτα, καὶ οὐδὲ ἐκείνοις δεῖ. δεινότης γὰρ ἐν δικαστηρίοις, ἡ μὲν φανερὰ, κἂν διαβάλοι τινὰ ὡς ἐπιβουλεύοντα τοῖς ψηφιουμένοις· ἡ δ' ἀφανὴς, κἂν ἀπέλθοι κρατοῦσα. τὸ γὰρ λαθεῖν τοὺς δικάζοντας ὡς δεινὸς ἦν, ἀληθὴς σοφία δεινότητος. σοφῷ δὲ ἀνδρὶ ἀπολογουμένῳ, οὐ γὰρ κατηγορήσει γε ὁ σοφὸς, ἃ ἐπιτιμᾷ ἔρρωται, ἤθους τε δεῖ ἑτέρου παρὰ τοὺς δικανικοὺς ἄνδρας, λόγου τε κατεσκευασμένου μὲν, μὴ δοκοῦντος δὲ, καὶ ὑπόσεμνος ἔστω, καὶ μὴ πολὺ ἀπεχέτω τοῦ ὑπερόπτης εἶναι. ἔλεός τε ἀπέστω λέγοντος. ὁ γὰρ μηδ' αἰτιβολῆσαι(;) ξυγχωρῶν, τί ἂν οὗτος ἐλεεῖν ἔλεῳ εἴποι; τοιόσδε ὁ λόγος δόξει τοῖς γε μὴ μαλακῶς ἀκροασαμένοις ἐμοῦ τε, καὶ τοῦ ἀνδρός. ξυνετέθη γὰρ αὐτῷ ὧδε. ὁ μὲν ἀγὼν, ὑπὲρ μεγάλων ἐστί σοι ὦ βασιλεῦ, κἀμοί. σύ τε γὰρ κινδυνεύεις, ὑπὲρ ὧν μήποτε αὐτοκράτωρ, εἰ πρὸς φιλοσοφίαν οὐδεμιᾷ δίκῃ διαβεβλῆσθαι δόξεις, ἐγώ τε, ὑπὲρ ὧν μηδὲ Σωκράτης ποτὲ Ἀθήνησιν, ὃν οἱ γραψάμενοι τὴν γραφὴν, καινὰ μὲν τὰ δαιμόνια ἡγοῦντο, δαιμόνια δὲ οὔτε ἐκάλουν, οὔτε ᾤοντο. κινδύνου δὲ ἐφ' ἑκάτερον ἡμῶν οὕτω χαλεποῦ ἥκοντος, οὐκ ὀκνήσω καὶ σοὶ ξυμβουλεύειν, ὁπόσα ἐμαυτὸν πέπεικα. ἐπειδὴ γὰρ κατέστησεν ἡμᾶς ὁ κατήγορος ἐς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, εἰσῆλθε τοὺς πολλοὺς οὐκ ἀληθὴς περὶ ἐμοῦ τε, καὶ σοῦ δόξα. σὲ μὲν γὰρ ᾤοντο ξυμβούλῳ τῆς ἀκροάσεως ὀργῇ χρήσεσθαι, δι' ἣν κἂν ἀποκτεῖναί με, ὅτι ποτέ ἐστι τὸ ἀποκτεῖναι, ἐμὲ δ' ἐκποριεῖν ἐμαυτὸν τοῦ δικαστηρίου τρόποις δ', ὁπόσοι τοῦ ἀποδρᾶναί εἰσιν, ἦσαν δ' ὦ βασιλεῦ μυρίοι. καὶ τούτων ἀκούων, οὐκ ἐν τῷ προκαταγιγνώσκειν ἦλθον, οὐδὲ κατεψηφισάμην τῆς σῆς ἀκροάσεως, ὡς μὴ τὸ εὐθὺ ἐχούσης, ἀλλὰ ξυνθέμενος τοῖς νόμοις, ἕστηκα ὑπὸ τῷ λόγῳ. τούτου ξύμβουλος καὶ σοὶ γίγνομαι. δίκαιον γὰρ τὸ μὴ προκαταγιγνώσκειν, μηδὲ καθῆσθαι πεπεισμένον, ὡς ἐγώ τί σε κακὸν εἴργασμαι, μηδ' ὑπὲρ τοῦ Ἀρμενίου τε, καὶ Βαβυλωνίου, καὶ ὅσοι τῶν ἐκείνῃ ἄρχουσιν, οἷς ἵπποι τε πάμπολλοί εἰσι, καὶ τοξεία πᾶσι, καὶ ἀνδρῶν ὄχλος, καὶ χρυσῆ γῆ, ἃν ἐγὼ οἶδα ἁλοῦσαν ξὺν γέλωτι, τὸ πείσεσθαί τι ὑπ'

αὐτῶν, ὅ σε καὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀφαιρήσεται. κατ' ἀνδρὸς δὲ σοφοῦ, καὶ γυμνοῦ
πιστεύειν ὡς δεῖ τούτῳ ὅπλων ἐπὶ τὸν ῥωμαίων αὐτοκράτορα, καὶ προσδέχεσθαι ταῦτα,
αἰγυπτίου συκοφάντου λέγοντος, ἃ μηδὲ τῶν ἀθηναίων ποτὲ ἤκουσας, ὑπὸ σεαυτοῦ προορᾶν
φημί, εἰ μὴ νὴ δία ἡ κολακευτική, καὶ τὸ συκοφαντεῖν, οὕτω τί σοι τοῖς ἀλιτηρίοις τού-
τοις ἐπιδέδωκεν, ὡς τοὺς θεοὺς ὑπὲρ μὲν τῶν σμικρῶν, καὶ ὁπόσαι ὀφθαλμίαι τέ εἰ-
σι, καὶ τὸ μὴ πυρέξαι, μηδ' ἀνοιδῆσαί τι τῶν σπλάγχνων, ἐπιτηδείους εἶναί σοι ξυμβού-
λους φαίνεσθαι, ἰατρῶν δίκην ἐφαπτομένους, καὶ θεραπεύοντας, ὅτου ἂν πονήρως ἔχοις·
ὑπὲρ δὲ τῇ ἀρχῇ, καὶ τῷ σώματι κινδυνεύοντί σοι, μηδ' οὓς φυλάττεσθαι χρὴ ξυμβου-
λεύειν, μηδ' ὅτι ἔσται σοι πρὸς αὐτοὺς ὅπλον, διδάσκειν ἥκοντας, ἀλλ' εἶναί σοι τοὺς συκο-
φάντας, αἰγίδα ἀθηνᾶς, καὶ διὸς χεῖρα, εἰδέναι μὲν ὑπὲρ σοῦ φάσκοντας, ἃ μηδ' οἱ θεοί·
προεγρηγορότας δέ σου, καὶ προκαθεύδοντας, εἰ δὴ καθεύδουσιν οὗτοι, κακοῖς φασιν ἐπαν-
τλοῦντες κακά, καὶ τὰς ἰλιάδας ταύτας ἀεὶ ξυντιθέντες. καὶ τὸ μὲν ἱπποτροφεῖν
αὐτούς, κἀπὶ ζευγῶν ἐς τὴν ἀγορὰν ἐκκυκλεῖσθαι λευκῶν, καὶ ἐν ἀργύρῳ, καὶ χρυσῷ
ὀψοφαγία, καὶ γάμοι, μυριάδων δύο, καὶ τρεῖς ἑωνημένα παιδικά· καὶ τὸ μοιχεύειν μὲν ὃν
καθεύδουσι χρόνον· γαμεῖν δέ, ἃς ἐμοίχευσαν, ὅταν ἐπ' αὐταῖς ληφθῶσι· καὶ ἀνακροτοῦν-
τες αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς καλαῖς νίκαις, ἐπειδὰν φιλόσοφός τις, ἢ ὕπατος ἀδικῶν οὐδέν,
ἁλῷ μὲν τούτων, ἀπόλλυται δὲ ὑπὸ σοῦ, δεδόσθω τῇ τῶν καταράτων τρυφῇ, καὶ τὸ μή-
τε νόμων αὐτοῖς ἔτι, μήτ' ὀφθαλμῶν εἶναι φόβον· τὸ δ' οὕτω τι ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους φρο-
νεῖν, ὡς προγιγνώσκειν βούλεσθαι τῶν θεῶν, ἐγὼ μὲν οὔτ' ἐπαινῶ, καὶ ἀκούων δέδια, σὺ
δ' εἰ προσδέξαιο, γράψονται καὶ σὲ ἴσως, ὡς διαβάλλοντα ἐς τὴν περὶ τοῦ θείου δόξαν. ἀλ-
λά γε καὶ κατὰ σοῦ ξυγκεῖσθαι τοιαύτας γραφάς, ἐπειδὰν μηδεὶς τοῖς συκοφάνταις λοι-
πὸς ᾖ. καὶ ξυνίημι μὲν ἐπιτιμῶν μᾶλλον, ἢ ἀπολογούμενος. ἐρρώσθω δέ μοι καὶ ὑπὲρ τῶν
νόμων, οὓς εἰ μὴ ἄρχοντας ἡγοῖο, οὐκ ἄρξεις. τίς οὖν ξυνήγορος ἔσται μοι ἀπολογουμέ-
νῳ; εἰ γὰρ καλέσαιμι τὸν δία, ὑφ' ᾧ βεβιωκέναι οἶδα, γοητεύειν με φήσουσι, καὶ τὸν οὐ-
ρανὸν ἐς τὴν γῆν ἄγειν. διαλεγώμεθα οὖν περὶ τούτου ἀνδρί, ὃν τεθνάναι μὲν οἱ πολλοί φασιν,
ἐγὼ δὲ οὔ φημι. ἔστι δὲ οὗτος ὁ πατὴρ ὁ σός, ᾧ ἐγὼ τοσούτου ἄξιος, ὅσουπερ ἐκεῖνος σοί. σὲ μὲν
γὰρ ἐποίησεν, ὑπ' ἐμοῦ δὲ ἐγένετο οὗτος ὁ βασιλεύς. ξυλλήπτωρ ἔσται μοι τῆς ἀπολο-
γίας πολλῷ τάχα βέλτιον, ἢ σὺ γιγνώσκεις. ἀφίκετο μὲν γὰρ ἐς αἴγυπτον οὔπω αὐ-
τοκράτωρ, θεοῖς τε τοῖς ἐν αἰγύπτῳ θύσων, κἀμοὶ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς διαλεξόμενος. ἐν-
τυχὼν δέ μοι κομῶντί τε, καὶ ὧδε ἐσταλμένῳ, οὐδὲ ἤρετο οὐδὲ ἓν περὶ τοῦ σχήματος, ἡγού-
μενος τὸ ἐν ἐμοὶ πᾶν εὖ ἔχειν. ἐμοῦ δ' οὐχ ἥκειν ὁμολογήσας, ἀπῆλθεν ἐπαινέσας. καὶ
εἰπὼν μέν, ἃ μὴ πρὸς ἄλλον, ἀκούσας δ' ἃ μὴ παρ' ἄλλου, ἥ τε διάνοια, ἧ ἐς τὸ ἄρχειν ἐχρῆ-
το, ἐρρώσθη αὐτῷ παρ' ἐμοῦ μάλιστα, μεθεστηκυῖα ἤδη ὑφ' ἑτέρων, οὐκ ἐπιτηδείων μέν, ὡς
μὲν σοί γε δόξαι. οἱ γὰρ μὴ ἄρχειν αὐτὸν πείσαντες, καὶ σὲ δήπου αὐτὸ ἀφῃροῦντο τὸ
μετ' ἐκεῖνον ταῦτ' ἔχειν. ἐμοῦ δὲ ξυμβουλεύοντος ἑαυτόν τε μὴ ἀπαξιοῦν ἀρχῆς, ἐπὶ θύ-
ρας αὐτοῦ φοιτώσης, ὑμᾶς τε κληρονόμους αὐτῆς ποιεῖσθαι, εὖ ἔχειν τὴν γνώμην φή-
σας, αὐτός τε μέγας ἤρθη, καὶ ὑμᾶς ἦρεν. εἰ δὲ γόητά με ᾤετο, οὐδ' ἂν ξυνῆψέ μοι κοι-
νωνίας φροντίδων. οὐ γὰρ τοιαῦτα ἥκων διελέγετο, οἷον ἀναγκάσαι τὰς μοίρας, ἢ τὸν δία
τύραννον ἀποφῆναί με, ἢ ψελίζεσθαι, διοσημίας ὑπὲρ ἐμοῦ δεῖξαι τὸν ἥλιον, ἀνίσχοντα
μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, δυόμενον δὲ ὅθεν ἄρχεται. οὐ γὰρ ἂν μοι ἐπιτήδειος ἄρχειν ἔδο-
ξεν, ἢ ἐμὲ ἡγούμενος ἱκανὸν ταῦτα, ἢ σοφίσμασι θηρεύων ἀρετήν, ἣν ἀρεταῖς ἔδει κατα-
κτᾶσθαι. καὶ μὴν καὶ δημοσίᾳ ἐν ἱερῷ. γοήτων δὲ ξυνουσίαι, φεύγουσι μὲν ἱερὰ θεῶν, ἐ-
χθρὰ δὲ τοῖς περὶ τὴν τέχνην. νύκτα δέ, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀφεγγὲς αὐτῶν προβαλλόμενοι, οὐ
ξυγχωροῦσι τοῖς ἀνοήτοις οὐδὲ ὀφθαλμοὺς ἔχειν, οὐδὲ ὦτα. διελέχθη μοι καὶ ἰδίᾳ μέν,
παρετύγχανον δὲ ὅμως εὐφράτης, καὶ δίων, ὁ μέν, πολεμιώτατά μοι ἔχων, ὁ δ' οἰκειότα-
τα. δίωνα γὰρ μὴ παυσαίμην γράφων ἐν φίλοις. τίς ἂν οὖν ἐπ' ἀνδρῶν σοφῶν, ἢ μεταποιου-
μένων γε σοφίας, ἐς γόητας ἔλθοι λόγους; τίς δ' οὐκ ἂν παραπλησίως φυλάξαιτο καὶ ἐν φί-
λοις, καὶ ἐν ἐχθροῖς κακὸς φαίνεσθαι; καὶ οἱ λόγοι ἦσαν ἀντιπούμενοι τοῖς γόησι. σὺ μὲν γὰρ
ἴσως τὸν πατέρα ἡγῇ τὸν σεαυτοῦ βασιλείας ἐρῶντα, γόησι μᾶλλον, ἢ ἑαυτῷ πιστεῦσαι, καὶ ἀνά-
γειν ἐπὶ τοὺς θεούς, ἵνα τούτου τύχοι παρ' ἐμοῦ εὑρέσθαι. ὁ δέ, τοῦτο μὲν καὶ πρὶν ἐς αἴγυπτον
ἥκειν, ἔχειν ᾤετο· μετὰ ταῦτα δ' ὑπὲρ μειζόνων ἐμοὶ διελέγετο, ὑπὲρ νόμων, καὶ ὑπὲρ πλούτου
δικαίου. θεοί τε ὡς θεραπευτέοι, καὶ ὁπόσα παρ' αὐτῶν ἀγαθὰ τοῖς κατὰ τοὺς νόμους ἄρχουσι, μα-
θεῖν ἤρα. οἷς πᾶσιν ἀντίοι χρῆμα οἱ γόητες. εἰ δ' ἰσχύοι ταῦτα, οὐκ ἔσται ἡ τέχνη. προσίτω δὲ
ὦ βασιλεῦ, κἀκεῖνα ἐπισκέψασθαι. τέχναι, ὁπόσαι κατ' ἀνθρώπους εἰσί, πράττουσι μὲν ἄλλο ἄλ-
λη, πᾶσαι δ' ὑπὲρ χρημάτων, αἱ μὲν σμικρῶν, αἱ δ' αὖ μεγάλων, αἱ δ' ἀφ' ὧν θρέψονται. καὶ οὐχ αἱ

βάναυσοι

βάναυσοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν σοφοί τε ὁμοίως, καὶ ὑπόσοφοι· πλὴν ἀληθοῦς φιλοσοφίας. καλῶ δέ, σοφοὺς μέν, ποιητικήν, μουσικήν, ἀστρονομίαν, σοφιστάς, καὶ τῶν ῥητόρων τοὺς μὴ ἀγοραίους· ὑποσόφους δέ, ζωγραφίαν, πλαστικήν, ἀγαλματοποιούς, κυβερνήτας, γεωργούς, ἢν ταῖς ὥραις ἕπωνται· καὶ γὰρ αἵδε αἱ τέχναι, σοφίας οὐ πολὺ λείπονται. ἔστι τι ὦ βασιλεῦ, ψευδόσοφοί τε, καὶ ἀγείροντες, ὃ μὴ μαντικὴν ὑπολάβῃς· πολλοῦ μὲν γὰρ ἀξία, ἢν ἀληθεύῃ· εἰ δ' ἐστὶ τέχνη, οὔπω οἶδα, ἀλλὰ τοὺς γόητας, ψευδοσόφους φημί. τὰ γὰρ οὐκ ὄντα εἶναι, καὶ τὰ ὄντα ἀπιστεῖσθαι, πάντα ταῦτα προστίθημι τῇ τῶν ἐξαπατωμένων δόξῃ· τὸ γὰρ σοφὸν τῆς τέχνης, ἐπὶ τῇ τῶν ἐξαπατωμένων τε, καὶ θεωμένων ἀνοίᾳ κεῖται. ἡ δὲ τέχνη, φιλοχρήματοι γὰρ πάντες, ἃ γὰρ κομψεύονται, ταῦθ' ὑπὲρ μισθοῦ σφίσιν εὕρηνται. ματεύουσι δὲ ὑπερβολὰς χρημάτων, ὑπαγόμενοι τοὺς ὅτου δὴ ἐρῶντας, ὡς ἱκανοὶ πάντα. τίνα οὖν ὦ βασιλεῦ πλοῦτον περὶ ἐμὲ ἰδών, ψευδοσοφίαν ἐπιτηδεύειν με οἴει, καὶ ταῦτα, τὸν σοῦ πατρὸς κρείττω με ἡγουμένου χρημάτων; ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ποῦ μοι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ γενναίου, καὶ θείου ἀνδρός, ὅς με ἐν αὐτῇ ᾄδει, τά τε ἄλλα, καὶ τὸ πένεσθαι;

Αὐτοκράτωρ Οὐεσπασιανός, Ἀπολλωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν. εἰ πάντες Ἀπολλωνίῳ κατὰ ταὐτὰ φιλοσοφεῖν ἤθελον, σφόδρα ἂν εὐδαιμόνως ἔπραττε φιλοσοφία τε, καὶ πενία. φιλοσοφία μέν, ἀδεκάστως ἔχουσα. πενία δέ, αὐθαιρέτως. ἔρρωσο.

ταῦθ' ὁ πατὴρ ὁ σὸς ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογείσθω, φιλοσοφίας μέν, τὸ ἀδέκαστον, πενίας δέ, τὸ αὐθαίρετον ἐμοὶ ὁριζόμενος. ἐμέμνητο γάρ που καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὅτ' Εὐφράτης μέν, καὶ πολλοὶ τῶν προσποιουμένων φιλοσοφεῖν, προσιόντες αὐτῷ, χρήματα ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ᾔτουν. ἐγὼ δ' οὐ μόνον οὐ προσῄειν ὑπὲρ χρημάτων, ἀλλὰ κἀκείνους ἐωθούμην ὡς οὐχ ὑγιαίνοντας. διαβέβλημαι δὲ πρὸς χρήματα μειράκιον ὢν ἔτι. τὰ γὰρ πατρῷα, χρήματα δ' ἦν οὐσία, ταῦτα μιᾶς μόνης ἰδὼν ἡμέρας, ἀδελφοῖς τε τοῖς ἐμαυτοῦ ἀνῆκα, καὶ φίλοις, καὶ τῶν ξυγγενῶν τοῖς πένησι, μελετῶν που ἀφ' ἑστίας τὸ μηδενὸς δεῖσθαι. ἐάσθω δὲ Βαβυλών, καὶ Ἰνδῶν τὰ ὑπὲρ Καύκασόν τε, καὶ ποταμὸν Ὕφασιν, δι' ὧν ἐπορευόμην ἐμαυτῷ ὅμοιος. ἀλλὰ τῶν γε ἐνταῦθα, καὶ τοῦ μὴ πρὸς ἀργύριον βλέπειν, ποιοῦμαι μάρτυρα τὸν Αἰγύπτιον τουτονί. δεινὰ γὰρ πεπρᾶχθαί τέ μοι, καὶ βεβουλεῦσθαι φήσας, οὐδ' ὁπόσων χρημάτων ἐπανούργησα, ταῦτα εἴρηκεν, οὐδ' ὅ, τι ἐνθυμηθεὶς κέρδος, ἀλλ' οὕτως ἀνόητος αὐτῷ δοκῶ τις, ὡς γοητεύειν μέν, ἃ δ' ὑπὲρ πολλῶν ἕτεροι χρημάτων, αὐτὸς ἀδικεῖν οὐδ' ἐπὶ χρήμασιν, ἀγορὰν οἶμαι προκηρύττων τοιαύτην. ἴτε ὦ ἀνόητοι, γοητεύω γάρ· καὶ οὐδ' ὑπὲρ χρημάτων, ἀλλὰ προῖκα· κερδανεῖτε δ' ὑμεῖς μέν, τὸ ἀπελθεῖν ἕκαστος ἔχων ὅτου ἐρᾷ. ἐγὼ δέ, κινδύνους, καὶ γραφάς. ἀλλ' ἵνα μὴ ἐς ἀνοήτους ἴωμεν λόγους, ἐρώμεθα τὸν κατήγορον ὑπὲρ ὅτου χρὴ λέγειν πρῶτον. καίτοι τί χρὴ ἐρωτᾶν; διῆλθε γὰρ ὑπὲρ τῆς στολῆς τὰς ἀρχὰς τοῦ λόγου, καὶ νὴ Δί' ὧν σιτοῦμαί τε, καὶ ὧν οὐ σιτοῦμαι, ἀπολογοῦ δὴ ὑπὲρ τούτων, θεῖε Πυθαγόρα. κρινόμεθα γὰρ ὑπὲρ ὧν σὺ μὲν εὗρες, ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ. ἀνθρώποις ἡ γῆ φύει βασιλεῦ πάντα, καὶ σπονδὰς ἄγειν πρὸς τὰ ζῷα βουλομένοις δεῖ οὐδενός. τὰ μὲν γὰρ δρέπονται αὐτῆς. τὰ δ' ἀροῦνται κουροτροφούσης, ὥσπερ ταῖς ὥραις ἔοικεν. οἱ δ' ὥσπερ ἀνήκοοι τῆς γῆς, μάχαιραν ἐπ' αὐτὰ ἔθηξαν, ὑπὲρ ἐσθῆτός τε, καὶ βρώσεως. Ἰνδοὶ τοίνυν Βραχμᾶνες, αὐτοί τε οὐκ ἐπῄνουν ταῦτα, καὶ τοὺς γυμνοὺς Αἰγυπτίων ἐδίδασκον μὴ ἐπαινεῖν αὐτά. ἔνθεν Πυθαγόρας ἑλών, Ἑλλήνων δὲ πρῶτος ἐπέμιξεν Αἰγυπτίοις, τὰ μὲν ἔμψυχα, τῇ γῇ ἀνῆκεν. ἃ δ' αὖ τὴ φύει, ἀκήρατα εἶναι φάσκων, ἐσιτεῖτο· ἐπιτήδεια γὰρ σῶμα, καὶ νοῦν τρέφειν. ἐσθῆτά τε, ἣν ἀπὸ θνησειδίων οἱ πολλοὶ φοροῦσιν, οὐ καθαρὰν εἶναι φήσας, λίνον ἠμπίσχετο· καὶ τὸ ὑπόδημα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, βύβλου ἐπλέξατο. ἀπέλαυσέ τε τοῦ καθαρὸς εἶναι. πολλὰ μέν, πρῶτον δὲ τὸ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς αἰσθέσθαι. γενόμενος γὰρ κατὰ χρόνους, οὓς ὑπὲρ τῆς Ἑλένης ἐμάχετο, καὶ τῶν τοῦ Πάνθου παίδων κάλλιστος ὤν, καὶ κάλλιστα ἐσταλμένος, ἀπέθανε μὲν οὕτω νέος, ὡς καὶ Ὁμήρῳ παρασχεῖν θρῆνον. παρελθὼν δ' ἐς πλείω σώματα κατὰ τὸν Ἀδραστείας θεσμόν, ὃν ψυχὴ ἐναλλάττει, πάλιν ἐπανῆλθεν ἐς ἀνθρώπου εἶδος, καὶ Μνησαρχίδῃ ἐτέχθη τῷ Σαμίῳ, σοφὸς ἐκ βαρβάρου, καὶ Ἴων ἐκ Τρωός· καὶ οὕτω τι ἀθάνατος, ὡς μηδ' ὅτι Εὔφορβος ἦν, λελῆσθαι. τὸν μὲν δὴ πρόγονον τῆς ἐμαυτοῦ σοφίας, εἴρηκα· καὶ τὸ μὴ αὐτὸς εὑρών, κληρονομήσας δ' ἑτέρου ταῦτ' ἔχειν. κἀγὼ μὲν οὐ κρίνω τοὺς θύοντας ὑπὲρ τῆς φοινικείου ὄρνιθος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἐκ Φάσιδος, ἢ Παιόνων, οὓς πιαίνουσιν ἐς τὰς αὐτῶν δαῖτας οἱ τῇ γαστρὶ χαριζόμενοι πάντα, οὐδ' ἐγραψάμην πω οὐδένα ὑπὲρ τῶν ἰχθύων, οὓς ὠνοῦνται πλείονος, ἢ τοὺς κοππατίας ποτὲ οἱ λαμπροί. οὐδ' ἁλουργίδος ἐβάσκηνα οὐδενί, οὐδὲ Παμφύλου τινός, ἢ μαλακῆς ἐσθῆτος. ἀσφοδέλου δέ ὦ θεοί, καὶ τραγημάτων, καὶ καθαρᾶς ὀψοφαγίας γραφὴν φεύγω· καὶ οὐδ' ἐσθῆτα

ἄσυλος, ἀλλὰ κἀκεῖνο λαμβάνεταί μου ὁ κατήγορος, ὡς πολλοῦ ἀξίαν τοῖς θύουσι· καί τοι ἀφελόντι τὸν ὑπὲρ ἐμψύχων τε, καὶ ἀψύχων λόγον, δι' ὃν καθαρός τις, ἢ μὴ δοκεῖ, τί βελτίον; ἡ ὀθόνη τοῦ ἐρίου, τὸ μέν γε πρᾳοτάτου ζώου ἐπέχθη, καὶ σπουδαζομένου θεοῖς, οἳ μὴ ἀπαξιοῦσι τὸ ποιμαίνειν. καὶ νὴ Δί' ἠξίωσάν ποτε αὐτὸ καὶ χρυσοῦ εἴδους, ἢ λόγῳ. λίνον δὲ σπείρεται μὲν ὡς ἔτυχε, χρυσοῦ δὲ οὐδεὶς ἐπ' αὐτῷ λόγος. ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ μὴ ἀπ' ἐμψύχου ἐδρέφθη, καθαρὸν μὲν Ἰνδοῖς δοκεῖ, καθαρὸν δὲ Αἰγυπτίοις. ἐμοὶ δὲ, καὶ Πυθαγόρᾳ, διὰ τοῦτο σχῆμα γέγονε, διαλεγομένοις, εὐχομένοις, θύουσι. καθαρὸν δὲ καὶ τὸ ἐγκαθεύδειν ὑπ' αὐτῷ. καὶ γὰρ τὰ ὀνείρατα τοῖς ὡς ἐγὼ διαιτωμένοις, ἐτυμωτέρας τὰς αὑτῶν φήμας ἄγει. ἀπολογούμεθα καὶ ὑπὲρ τῆς οὔσης ποτὲ κόμης, ἐπειδή τις γραφὴ καὶ αὐχμοῦ εὕρηται. κρινέτω δὲ μὴ ὁ Αἰγύπτιος, ἀλλὰ τὰ ξανθὰ, καὶ διακτενισμένα μειράκια, τοὺς ἐραστὰς ἐξηψάμενα, καὶ τὰς ἑταίρας, ἐφ' ἃς κωμάζει. καὶ αὐτὰ μὲν, εὐδαιμονία ἡγείσθω, καὶ ζηλωτὰ τῆς κόμης, καὶ τοῦ λειβομένου ἀπ' αὐτῆς μύρου. ἐμὲ δὲ, ἀναφροδισίας πᾶσαν, καὶ ἐραστὴν τοῦ μὴ ἐρᾶν. εἰρήσεται γὰρ πρὸς αὐτὰ ὦ κακοδαίμονες, μὴ συκοφαντεῖτε τὸ Δωρικὸν εὕρημα. τὸ γὰρ κομᾶν, ἐκ Λακεδαιμονίων ἥκει, κατὰ χρόνους ἐπιτηδευθὲν αὐτοῖς, ἐν οἷς μαχιμώτατα αὐτῶν εἶχεν. καὶ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Λεωνίδας ἐγένετο, κομῶν ὑπὲρ ἀνδρείας, καὶ τοῦ σεμνὸς μὲν φίλοις, φοβερὸς δὲ ἐχθροῖς φαίνεσθαι. ταύτῃ τοι καὶ ἡ Σπάρτη ἐπ' αὐτῷ κομᾷ μεῖον οὐδὲν, ἢ ἐπὶ Λυκούργῳ τε, καὶ Ἰφίτῳ. σοφοῦ δὲ ἀνδρὸς κόμης φειδέσθω σίδηρος. οὐ γὰρ θεμιτὸν ἐπάγειν αὐτὸν, οὗ πᾶσαι μὲν αἰσθητηρίων πηγαὶ, πᾶσαι δ' ὀμφαὶ, ὅθεν εὐχαί τε ἀναφαίνονται, καὶ σοφίας ἑρμηνεὺς λόγος. Ἐμπεδοκλῆς μὲν γὰρ, καὶ στροφίον, τῶν ἁλουργοτάτων περὶ αὐτὴν ἁρμόσας, ἐσόβει περὶ τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀγυιὰς, ὕμνους ξυντιθεὶς, ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου ἔσοιτο. ἐγὼ δὲ ἠμελημένῃ κόμῃ χρώμενος, καὶ οὔπω τοιῶνδε ὕμνων ἐπ' αὐτῇ δεηθεὶς, ἐς γραφὰς ἄγομαι, καὶ δικαστήρια. καὶ τί φῶ τὸν Ἐμπεδοκλέα; πότερ' ἑαυτοῦ, ἢ τὴν τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν ἄγειν; παρ' οἷς οὐκ ἐσυκοφαντεῖτο ταῦτα. μὴ πλείω διαλεγώμεθα ὑπὲρ τῆς κόμης. ἐτμήθη γὰρ, καὶ προὔλαβε τὴν κατηγορίαν ὁ φθόνος, δι' ὃν ὑπὲρ τῆς ἑτέρας αἰτίας χρὴ ἀπολογεῖσθαι, χαλεπῆς οὔσης, καὶ οἵας ὦ βασιλεῦ, μὴ σοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ Διὶ παρασχεῖν φόβον. φησὶ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους θεὸν ἡγεῖσθαί με, καὶ δημοσίᾳ τοῦτ' ἐκφέρειν, ἐμβεβροντημένους ὑπ' ἐμοῦ. καί τοι καὶ πρὸ τῆς αἰτίας ἐκεῖνα διδάσκειν ἔδει, τί διαλεχθεὶς ἐγὼ, τί δ' οὕτω θαυμάσιον εἰπὼν, ἢ πράξας, ὑπηγαγόμην τοὺς ἀνθρώπους προσεύχεσθαί μοι. ὅτε γὰρ ἐς ὅ,τι ἐξ ὅτου μετέβαλον, ἢ μεταβαλεῖ μοι ἡ ψυχὴ, διειλέχθην ἐν Ἕλλησι, καί τοι γιγνώσκων, οὔτε δόξας περὶ ἐμαυτοῦ τοιαύτας ἀπέστειλα, ὅτι ἐς λόγια, καὶ χρησμῶν ᾠδὰς ἐξῆλθον, οἷα τῶν θεοκλυτούντων φορὰ, οὐδ' οἶδα πόλιν οὐδεμίαν, οὗ ἔδοξε ξυνιόντας Ἀπολλωνίῳ θύειν. καί τοι πολλοῦ ἄξιος ἑκάστοις ἐγενόμην, ὁπόσοι ἐδέοντό μου. ἐδέοντο δὲ τοιαῦτα· μὴ νοσεῖν οἱ νοσοῦντες· ὁσιώτεροι μυεῖν· ὁσιώτεροι θύειν, ὕβριν ἐκτετμῆσθαι· νόμους ἐρρῶσθαι· μισθὸς δὲ ἐμοὶ μὲν τούτων ὑπῆρχε, τὸ βελτίους αὐτοὺς αὐτῶν φαίνεσθαι. σοὶ δὲ ἐχαριζόμην ταῦτα. ὥσπερ γὰρ οἱ τῶν βοῶν ἐπιστάται, τὸ μὴ ἀτακτεῖν αὐτὰς χαρίζονται τοῖς κεκτημένοις τὰς βοῦς, καὶ οἱ τῶν ποιμνίων ἐπιμεληταὶ πιαίνουσιν αὐτὰ ἐς τὸ τῶν πεπαμένων κέρδος, νόσους τε ἀφαιροῦσι μελιττῶν οἱ νομεῖς αὐτῶν, ὡς μὴ ἀπόλοιτο τῷ δεσπότῃ τὸ σμῆνος, οὕτω που καὶ ἐγὼ τὰ πολιτικὰ παύων ἐλαττώματα, σοὶ διωρθούμην τὰς πόλεις. ὥστ' εἰ καὶ θεὸν ἐνόμιζόν με, σοὶ κέρδος ἡ ἀπάτη εἶχε. ξὺν προθυμίᾳ γάρ που ἠκροῶντό μου, δεδιότες μὴ πράττειν, ἃ μὴ δοκεῖ θεοῖς. ἀλλ' οὐχὶ τοῦτο ᾤοντο. ὅτι δ' ἔστι τις ἀνθρώπου πρὸς θεὸν ξυγγένεια, δι' ἣν μόνον ζώων, θεοὺς οἶδε, φιλοσοφεῖ δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως, καὶ ὅπῃ μετέχει τοῦ θείου. φησὶ μὲν οὖν καὶ τὸ εἶδος αὐτὸ θεῷ ἐοικέναι, ὡς ἀγαλματοποιία ἑρμηνεύει, καὶ χρώματα. τάς τε ἀρετὰς θεόθεν ἥκειν ἐπ' αὐτῷ πεπίστευται, καὶ τοὺς μετέχοντας αὐτῶν ἀγχιθέους τε εἶναι, καὶ θείους. διδασκάλους δὲ τῆς διανοίας ταύτης μὴ Ἀθηναίους καλῶμεν, ἐπειδὴ τοὺς δικαίους, καὶ τοὺς ὀλυμπίους, καὶ τὰς τοιάσδε ἐπωνυμίας πρῶτοι ἔθεντο, θειοτέρας ὡς τὸ εἰκὸς οὔσας, ἢ ἐπ' ἀνθρώπῳ κεῖσθαι. ἀλλὰ τὸν Ἀπόλλω τὸν ἐν τῇ Πυθοῖ. ἀφίκετο μὲν ἐς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Λυκοῦργος ὁ ἐκ τῆς Σπάρτης, ἄρτι γεγραμμένων αὐτῷ τῶν νόμων, οἷς ἡ Λακεδαίμων τέτακται. προσειπὼν δ' αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων, βασανίζει τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν, ἐν ἀρχῇ τοῦ χρησμοῦ φάσκων ἀπορεῖν, πότερα χρὴ θεὸν, ἢ ἄνθρωπον αὐτὸν καλεῖν. προϊὼν δὲ, ἀποφαίνεται, καὶ ψηφίζεται τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, ὡς ἀνδρὶ ἀγαθῷ. καὶ οὐδεὶς οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον ἀγῶν, ἢ κίνδυνος ἐκ τούτων παρὰ Λακεδαιμονίοις, ὡς ἀθανατίζοντι, ἐπεὶ μὴ ἐπέπληξε τῷ Πυθίῳ, προσρηθεὶς τοῦτο, ἀλλὰ ξυνετίθετο τῷ μαντείῳ, πεπεισμένος δήπου καὶ πρὸ τοῦ χρησμοῦ ταῦτα. τὰ δὲ Ἰνδῶν, καὶ Αἰγυπτίων, Ἰνδοὺς Αἰ-

γύπτιοι τὰ μὲν ἄλλα, συκοφαντοῦσι, καὶ διαβάλλουσιν αὐτῶν τὰς ἤδη τοῖς πράγμασι δόξας· τὸν δὲ λόγον, ὃς ἐς τὸν δημιουργὸν τῶν ὅλων εἴρηται, οὔπω τι ἐπαινοῦσιν, ὡς καὶ ἑτέρους διδάξαντας Ἰνδῶν ὄντα. ὁ λόγος δὲ, τῆς μὲν τῶν ὅλων γενέσεώς τε, καὶ οὐσίας, θεὸν δημιουργὸν οἶδε. τοῦ δὲ ἐνθυμηθῆναι ταῦτα, αἴτιον τὸ ἀγαθὸν εἶναι αὐτόν. ἐπεὶ τοίνυν ξυγγενῆ ταῦτα ἔχομαι τοῦ λόγου, καὶ φημὶ τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων θεοῦ τι ἔχειν, κόσμος δὲ, ὁ μὲν ἤδη θεῷ δημιουργῷ κείμενος, τὰ ἐν οὐρανῷ νομιζέσθω, καὶ τὰ ἐν θαλάττῃ, καὶ γῇ πάντα, ὧν μετουσία ἴση ἀνθρώποις, πλὴν τύχης. ἔστι δέ τις καὶ ἐπ' ἀνδρὶ ἀγαθῷ κόσμος, οὐχ ὑπερβάλλων τὰ σοφίας μέτρα, ὅν που καὶ αὐτὸς ὦ βασιλεῦ φήσεις, ἀνδρὸς δεῖσθαι θεῷ εἰκασμένου. καὶ τί τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τοῦδε; αἱ ψυχαὶ ἀτακτοῦσαι, μανικώτερον ἅπτονται παντὸς σχήματος, καὶ ἕωλοι μὲν αὐταῖς νόμοι, σωφροσύνη δ' οὐδαμοῦ. θεῶν δὲ τιμαὶ, ἄτιμοι. λαλιᾶς δ' ἐρῶσι, καὶ τρυφῆς, ἐξ ὧν ἀργία φύεται, πονηρὰ ξύμβουλος ἔργου παντός. αἱ δὲ μεθύουσαι ψυχαὶ, πηδῶσι μὲν ἤδη πολλὰ, τὸ δὲ σκίρτημα τοῦτο ἴσχει οὐδὲν, οὐδ' εἰ πάντα πίνοιεν, ὁπόσα, ὥσπερ ὁ μανδραγόρας, ὑπνηλὰ ἐνομίσθη. ἀλλὰ δεῖ ἀνδρὸς, ὃς ἐπιμελήσεται τοῦ περὶ αὐτὰς κόσμου, θεὸς ἀπὸ σοφίας ἥκων. οὗτος γὰρ ἀπόχρη αὐτὰς ἐρώτων τε ἀπάγειν, ἐφ' οὓς ἀγριώτερον τῆς ξυνήθους ὁμιλίας ἐκφέρονται, καὶ φιλοχρηματίας, δι' ἣν οὔπω πᾶν ἔχειν φασὶν, ἐπεὶ μὴ καὶ τὸ στόμα ὑπέχουσιν ἐπιρρέοντι τῷ πλούτῳ. φόνων γὰρ ἀνασχεῖν μὲν αὐτὰς μὴ προσάπτεσθαι, οὐκ ἀδύνατον ἴσως ἀνδρὶ τοιούτῳ, ἀπονίψασθαι δὲ οὔτε ἐμοὶ δυνατὸν, οὔτε τῷ πάντων δημιουργῷ θεῷ. ἔστω βασιλεῦ, κατηγορία καὶ ὑπὲρ τῆς Ἐφέσου, ἐπειδὴ ἐσώθη. καὶ κρινέτω με ὁ Αἰγύπτιος, ὡς ἔστι πρόσφορον τῇ γραφῇ. ἔστι γὰρ δήπου ἡ κατηγορία τοιαύτη· περὶ Σκύθας, ἢ Κελτοὺς, οἳ ποταμὸν Ἴστρον, ἢ Ῥῆνον οἰκοῦσι, πόλις ᾤκισται, μείων οὐδὲν Ἐφέσου τῶν τῆς ἐν Ἰωνίᾳ. ταύτην ὁρμητήριον βαρβάρων οὖσαν, οἳ μὴ ἀκροῶνταί σου, λοιμὸς μέν τις ἀπολεῖν ἔμελλεν, Ἀπολλώνιος δὲ ἰάσατο. ἔστι μὲν γάρ τις καὶ πρὸς ταῦτα ἀπολογία σοφῷ ἀνδρὶ, ἢν ὁ βασιλεὺς τὸ ἀντίξοον, ὅπλοις, ἀλλὰ μὴ νόσοις αἱρεῖν βούληται. μὴ γὰρ ἐξαλειφθείη πόλις μηδεμία, μήτε σοὶ βασιλεῦ, μήτε ἐμοί· μήτε ἴδοιμι πρὸς ἱεροῖς νόσον, δι' ἣν οἱ νοσοῦντες ἐν αὐτοῖς κείσονται. ἀλλὰ μὴ ἔστω ἐν σπουδῇ τὰ βαρβάρων, μηδὲ πάττομεν αὐτοὺς ἐς τὸ ὑγιαῖνον, πολεμιωτάτους ὄντας, καὶ οὐκ ἐκσπόνδους τῷ περὶ ἡμᾶς γένει. τὴν δὲ Ἔφεσον, τίς ἀφαιρήσεται τοῦ σώζεσθαι, βεβλημένην τὰς ἀρχὰς τοῦ γένους ἐκ τῆς καθαρωτάτης Ἀτθίδος, ἐπιδεδωκυῖαν δὲ παρὰ πάσας, ὁπόσαι Ἰωνικαί τε, καὶ Λύδιαι, προβεβηκυῖαν δὲ ἐς τὴν θάλατταν, διὰ τὸ ὑπερήκειν τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ᾤκισθη, μεστὴν δὲ φροντισμάτων οὖσαν, φιλοσόφων τε, καὶ ῥητορικῶν, ὑφ' ὧν ἡ πόλις, οὐχ ἵππῳ, μυριάσι δὲ ἀνθρώπων ἰσχύει, σοφίαν ἐπαινοῦσα; τίς δ' ἂν σοφὸς ἐκλιπεῖν σοι δοκεῖ τὸν ὑπὲρ πόλεως τοιαύτης ἀγῶνα, ἐνθυμηθεὶς μὲν Δημόκριτον ἐλευθερώσαντα λοιμοῦ ποτε Ἀβδηρίτας, ἐννοήσας δὲ Σοφοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, ὃς λέγεται καὶ ἀνέμους θέλξαι, τῆς ὥρας ὑπερπνεύσαντας, ἀκηκοὼς δὲ τὰ Ἐμπεδοκλέους, ὃς νεφέλης ἀνέσχε φορὰν, ἐπ' Ἀκραγαντίνους ῥαγείσης; ἐπικόπτει με ὁ κατήγορος; ἀκούεις γάρ που καὶ σὺ ὦ βασιλεῦ, καὶ φησὶν οὐκ ἐπειδὴ σωτηρίας αἴτιος Ἐφεσίοις ἐγενόμην γράφεσθαί με, ἀλλ' ἐπειδὴ προεῖπον ἐμπεσεῖσθαι σφίσι τὴν νόσον. τουτὶ γὰρ ὑπὲρ σοφίαν εἶναι, καὶ τερατῶδες τῆς δ' ἤδη τοσόνδε ἀληθείας, οὐκ ἂν ἐφικέσθαι με, εἰ μὴ γόης τε ἦν, καὶ ἀπόρρητος. τί οὖν ἐνταῦθα ἐρεῖ Σωκράτης, ὑπὲρ ὧν ἔφασκε τοῦ δαιμονίου μανθάνειν; τί δὲ Θαλῆς τε, καὶ Ἀναξαγόρας, τὼ Ἴωνε, ὁ μὲν, εὐφορίαν τὴν τῶν ἐλαιῶν, ὁ δὲ, πολλὰ τῶν οὐρανίων παθῶν προειπόντε, ἢ γοητεύοντε, προειπεῖν ταῦτα; καὶ μὴν καὶ ὑπήχθησαν οὗτοι δικαστηρίοις ἐφ' ἑτέραις αἰτίαις, καὶ οὐδαμοῦ τῶν αἰτιῶν εἴρηται γόητας εἶναι σφᾶς, ἐπειδὴ προεγίγνωσκον. καταγέλαστον γὰρ τοῦτ' ἐδόκει, καὶ οὐδ' ἐν Θετταλίᾳ πιθανὸν κατ' ἀνδρῶν λέγεσθαι σοφῶν, οὗ τὰ γύναια κακῶς ἤκουσεν ἤδη τῇ τῆς σελήνης ἕλξει. πόθεν οὖν τοῦ περὶ τὴν Ἔφεσον πάθους ᾐσθόμην; ἤκουσας μὲν καὶ τοῦ κατηγόρου εἰπόντος ὅτι μὴ κατὰ τοὺς ἄλλους διαιτῶμαι, κἀμοὶ δὲ ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ σιτίων, ὡς λεπτά, καὶ ἡδίω τῆς ἑτέρων συβάριδος, ἐν ἀρχῇ εἴρηται. τοῦτό μοι ὦ βασιλεῦ, τὰς αἰσθήσεις ἐν αἰθρίᾳ τινὶ ἀρρήτῳ φυλάττει, καὶ οὐκ ἐᾷ θολερὸν περὶ αὐτὰς οὐδὲν εἶναι, διορᾶν τε, ὥσπερ ἐν κατόπτρου αὐγῇ, πάντα γιγνόμενά τε, καὶ ἐσόμενα. οὐ γὰρ περιμενεῖ γε ὁ σοφὸς τὴν γῆν ἀναθυμιῶσαν, ἢ τὸν ἀέρα διεφθορότα, ἢν τὸ δεινὸν ἄνωθεν ῥέῃ, ἀλλὰ ξυνήσει αὐτῶν καὶ ἤδη ἐπὶ θύραις ὄντων, ὕστερον μὲν, ἢ θεοὶ, θᾶττον δὲ, ἢ οἱ πολλοί. θεοὶ μὲν γὰρ μελλόντων, ἄνθρωποι δὲ γιγνομένων, σοφοὶ δὲ προσιόντων αἰσθάνονται. λοιμῶν δ' αἰτίας ἰδίᾳ βασιλεῦ ἐρώτα· σοφώτεραι γὰρ, ἢ ἐς τοὺς πολλοὺς λέγεσθαι. ἆρ' οὖν τὸ οὕτω διαιτᾶσθαι, λεπτότητα μόνον ἐργάζεται τῶν αἰσθήσεων, ἢ ἰσχὺν ἤδη τὰ μέγιστά τε, καὶ θαυμασιώτατα; θεωρεῖν δ' ἔξεστιν ὃ λέγω, καὶ ἀπ' ἄλλων μὲν, ἥκιστα δὲ κἀκ τῶν ἐν Ἐφέσῳ περὶ τὴν νόσον ἐκείνην πραχθέντων·

τὸ γὰρ τοῦ λοιμοῦ εἶδος, πτωχῷ δὲ γέροντι εἴκαστο, καὶ εἶδον, καὶ ἰδὼν εἷλον, οὐ παύσας νόσον, ἀλλ' ἐξελών. ὅτῳ δ' εὐξάμενος, δηλοῖ τὸ ἱερὸν, ὃ ἐν ἐφέσῳ ὑπὲρ τούτου ἱδρυσάμην. ἡρακλέους μὲν ἀποτροπαίου ἐστί. ξυνεργὸν δ' αὐτὸν εἱλόμην, ἐπειδὴ σοφός τε, καὶ ἀνδρεῖος ὢν, ἐκάθηρέ ποτε λοιμοῦ τὴν ἦλιν, τὰς ἀναθυμιάσεις ἀποκλύσας, ἃς παρεῖχεν ἡ γῆ κατ' αὐγέαν τυραννεύοντα. τίς ἂν οὖν σοι βασιλεῦ δοκεῖ, φιλοτιμούμενος γόης φαίνεσθαι, θεῷ ἀναθεῖναι, ὃ αὐτὸς εἴργαστο; τίνας δ' ἂν κτήσασθαι θαυμαστὰς τῆς τέχνης, θεῷ παρεὶς τὸ θαυμάζεσθαι; τίς δ' ἂν ἡρακλεῖ εὔξασθαι, γόης ὤν; τὰ γὰρ τοιαῦτα οἱ κακοδαίμονες βόθροις ἀνατιθέασι, καὶ χθονίοις θεοῖς, ὧν τὸν ἡρακλέα ἀποτακτέον· καθαρὸς γὰρ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις εὔνους. ηὐξάμην αὐτῷ καὶ ἐν πελοποννήσῳ ποτέ· λαμίας γάρ τι κἀκεῖ φάσμα περὶ τὴν κόρινθον ἤλυε, σιτούμενον τῶν νέων τοὺς καλούς· καὶ ξυνήρατό μοι τοῦ ἀγῶνος, οὐ θαυμασίων δεηθεὶς δώρων, ἀλλὰ μελιττούτης, καὶ λιβανωτοῦ, καὶ τοῦ ὑπὲρ σωτηρίας τι ἀνθρώπων ἐργάσασθαι· τουτὶ γὰρ καὶ κατὰ τὸν εὐρυσθέα μισθὸν τῶν ἄθλων ἡγεῖτο. μὴ ἄχθου βασιλεῦ, τὰ ἡρακλέους ἀκούων. ἔμελλε γὰρ αὐτοῦ τῇ ἀθηνᾷ, ἐπειδὴ χρηστὸς, καὶ σωτήριος τοῖς ἀνθρώποις. ἀλλ' ἐπεὶ κελεύεις με ὑπὲρ τῆς θυσίας ἀπολογεῖσθαι, τουτὶ γὰρ καὶ τῇ χειρὶ ἐνδείκνυσαι, ἄκουε ἀπολογίας ἀληθοῦς· ἐγὼ γὰρ πάνθ' ὑπὲρ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων πράττων, οὔπω ὑπὲρ αὐτῶν ἔθυσα, οὐδ' ἂν θύσαιμι οὐδέν. οὐδ' ἂν θίγοιμι ἱερῶν, ἐν οἷς αἷμα· οὐδ' ἂν ηὐξάμην ἐς μάχαιραν βλέπων, ἢ θυσίαν, ἣν φής. οὐ σκύθην με ὦ βασιλεῦ ᾕρηκας, οὐδ' ἐκ τῆς ἀμίκτου ποθὲν, οὐδ' ἐπεμίχθην πω μασσαγέταις, ἢ ταύροις, ὡς κἀκείνους ἂν τοῦ τῆς θυσίας ἔθους μετέβαλον, ἀνοίας δ' ἂν τίς ἧκον, ἵνα πλεῖστα μὲν ὑπὲρ μαντικῆς διαλεγόμενος, καὶ ὅπῃ ἔρρωται, ἢ μὴ, ἄριστα δ' ἀνθρώπων ᾐσθημένος, ὅτι τὰς αὑτῶν βουλὰς, οἱ θεοὶ τοῖς ὁσίοις τε, καὶ σοφοῖς ἀνδράσι, καὶ μὴ μαντευομένοις, φαίνουσι, μιαιφονίας ἁπτοίμην, καὶ σπλάγχνων ἀθύτων ἐμοὶ, καὶ ἀκαλλιερήτων, ἐφ' οἷς ἀπέλιπεν ἄν με καὶ ἡ τοῦ δαιμονίου ὀμφὴ, μὴ καθαρὸν ὄντα. καὶ μὴν εἴ τις ἀφελὼν τὸ τῆς θυσίας μῖσος, ἐξετάζοι τὸν κατήγορον, πρὸς ἃ μικρῷ πρόσθεν εἴρηκεν, ἀπαλλάττει με τῆς αἰτίας αὐτός. ὃν γάρ φησι προειπεῖν ἐφεσίοις τὴν νόσον, θυσίας οὐδεμιᾶς δεηθέντα, τίς σφαγίων ἐδεήθη ἂν, ἐφ' ἃ καὶ μὴ θυσαμένῳ παρῆν εἰδέναι; μαντικῆς δὲ τί ἐδεόμην, ὑπὲρ ὧν αὐτός τι ἐπεπείσμην, καὶ ἕτερον; εἰ γὰρ ὑπὲρ νερούα, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν κρίνομαι, λέξω πάλιν, ἃ καὶ πρὶν εἶπον· λέγω καὶ ἐπὶ σοῦ ταῦτα, νερούαν γὰρ ἄξιον μὲν ἀρχῆς ἡγοῦμαι πάσης, καὶ λόγου παντὸς ἐπ' εὐφημίᾳ ἥκοντος· ἀργὸν δὲ φροντίδων, οὐ χρηστόν· καταλέλυται γὰρ τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς νόσου, δι' ἣν καὶ ἡ γνώμη μεστὴ ἄσης, καὶ οὐδὲ τὰ οἴκοι ἱκανή· σὲ τοίνυν ἐπαινεῖ μὲν σώματος, ἐπαινεῖ δὲ γνώμης, εἰκὸς μὲν οἶμαί τι πράττων· προθυμοτέρα δ' οὕτως ἡ ἀνθρωπεία φύσις ἐπαινεῖν, ἃ μὴ αὐτῇ ἔρρωται. τί ποτε δέ τι καὶ πρὸς ἐμὲ χρήσιμον νερούας· καὶ οὔτε πλάσαντά πω αὐτὸν ἐπ' ἐμοῦ εἶδε, εὔηθές τι, καὶ μωρῶς διαπραξάμενον, οὔτε ἀηδιζόμενόν τι τῶν εἰωθότων ἐν φίλοις, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μειράκια πρὸς τοὺς πατέρας τε, καὶ διδασκάλους τοὺς αὑτῶν, εὐλαβῶς μοι φθέγγεται τὸ ἐπ' ἐμοῦ πᾶν, ἐρυθριᾷ δ' ἔτι· εἰδὼς δὲ τὸ ἐπιεικὲς ἐπαινοῦντά με, οὕτω τι ἄγαν ἐπιτηδεύει αὐτὸ, ὡς κἀμοὶ ταπεινότερος τοῦ μετρίου φαίνεσθαι. πῶς οὖν πιθανὸν ἡγήσαιτο ἄν τις ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι νερούαν, ἀγαπῶντα, εἰ τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας ἄρξει, ἢ ὑπὲρ μεγάλων διαλέγεσθαί μοι, τὸν μηδ' ὑπὲρ μικρῶν τεθαρρηκότα, ἢ ξυνάπτειν ἐμοὶ γνώμην, ὑπὲρ ὧν μηδ' ἂν πρὸς ἄλλον, εἰ τοῦ μὲν ἐνεθυμήθη, ξυνῆκεν; ἢ πῶς ἔτ' ἐγὼ σοφὸς γνώμην ἐμὴν ἀδὴν ἀνδρὸς, μαντικῇ μὲν πιστεύων, ἀπιστῶν δὲ σοφίᾳ; τὸν δ' ὄρφιτον, καὶ τὸν ῥοῦφον, τοὺς δικαίους μὲν, καὶ σώφρονας, νωθροὺς δ' ἄνδρας ὡς εὖ οἶδα, εἰ μὲν ὡς τυραννεύσοντας, διαβεβλῆσθαί φασιν, οὐκ οἶδ' εἴ τι τούτων πλέον διαμαρτάνουσιν, ἢ τι νερούα. εἰ δ' ὡς ξυμβούλω γεγονότε, πιθανώτερος ἀρχῇ ἐπιθέσθαι νερούας, ἢ οὗτοι ξυμβουλεῦσαι. ἀλλὰ μὴν τόν γε ὑπὲρ τούτων κρίνοντα, κἀκεῖνα εἰκὸς ἦν ἐνθυμεῖσθαι, τί ἐβούλετό μοι τὸ ξυλλαμβάνειν τοῖς ἤδη νεώτερα ἥκουσι· χρήματα μὲν γὰρ οὔ φησι παρ' αὐτῶν γεγενῆσθαί μοι, οὐδὲ δώροις ἐπαρθέντα με, ταῦτα ἐργάσασθαι. σκεψώμεθα δὲ, μὴ μεγάλα δεόμενος, ἀνεβαλόμην τὰς παρ' αὐτῶν εὐεργεσίας, ἐς ὃν ᾤοντο ἄρξειν χρόνον, ἐν ᾧ μεγάλα μὲν ἂν αἰτεῖν ὑπῆρξε, μειζόνων δ' ἀξιοῦσθαι. πῶς οὖν ταῦτα ἔσται δῆλα; ἐνθυμήθητι βασιλεῦ σεαυτὸν, καὶ τοὺς ἔτι πρὸ σοῦ ἄρχοντας, ἀδελφὸν δήπου τὸν σεαυτοῦ, καὶ πατέρα, νέρωνά τε, ἐφ' ὧν ἦρξαν· κατὰ τούτους γὰρ μάλιστα τοὺς βασιλέας, βεβίωταί μοι ἐς τὸ φανερὸν, τὸν ἄλλον χρόνον ἰνδοῖς φοιτῶντι· τούτων δὴ τῶν ὀκτὼ, καὶ τριάκοντα ἐτῶν, τοσοῦτον γὰρ τὸ ἐς σὲ μῆκος, οὔτε ἐπὶ θύρας βασιλείους ἐφοίτησα, πλὴν ἐν αἰγύπτῳ τοῦ σοῦ πατρὸς, ἐπεὶ μήτε βασιλεύς πω ἐτύγχανεν ὢν, ὡμολόγει τε δι' ἐμὲ ἥκειν, οὔτ' ἀνελεύθερόν τι διελέχθην βασιλεῦσιν, ἢ ὑπὲρ βασιλέων δήμοις, οὔτ' ἐπιστολαῖς ἐλαμπρυνάμην, ἢ γραφόντων ἐμοὶ βασιλέων, ἢ αὐτὸς ἐνδεικνύμενος γράφειν, οὔθ' ὑπὲρ δωρ-

ὧν κολακεύων βασιλέας, ἐμαυτοῦ ἀπηνέχθην. εἰ τοίνυν ὁρᾷς με, πλουσίους ἐνθυμηθεὶς, καὶ πένητας, ποτέρου τῶν ἐθνῶν τούτων ἐμαυτὸν γράφω, τῶν πλουσιωτάτων φήσω· τὸ γὰρ δεῖσθαι μηδενὸς ἐμοὶ Λυδία, καὶ τὸ Πακτωλοῦ πᾶν. πῶς οὖν ἢ τὰς παρὰ τῶν οὔπω βασιλέων δωρεὰς ἀνεβαλόμην, ἐς ὃν ἄρξειν αὐτοὺς ᾤμην χρόνον, ὁ μηδὲ τὰς παρ᾽ ὑμῶν ἑλόμενος, οἷς βεβαίαν ἡγούμην τὸ ἄρχειν, ἢ βασιλείας μεταβολὰς ἐπενόουν, μηδὲ ταῖς καθεστηκυίαις ἐς τὸ τιμᾶσθαι χρώμενος; καὶ μὴν ὁπόσα γίγνεται φιλοσόφῳ ἀνδρὶ κολακεύοντι τοὺς δυνατοὺς, δηλοῖ τὰ Εὐφράτου. τούτῳ γὰρ ἐντεῦθεν, τί λέγω χρήματα; πηγαὶ μὲν οὖν εἰσι πλούτου, καὶ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν ἤδη διαλέγεται κάπηλος, ὑποκάπηλος, τελώνης, ὀβολοστάτης, πάντα γιγνόμενος τὰ πωλούμενά τε, καὶ πωλοῦντα. ἐκπέτεται δὲ ἀεὶ ταῖς τῶν δυναστῶν θύραις, καὶ προσέστηκεν αὐταῖς πλείω καιρὸν ἢ οἱ θυρωροί, ἀπελήφθη δὲ καὶ ὑπὸ θυρῶν πολλάκις, ὥσπερ τῶν κυνῶν οἱ λίχνοι. δραχμὴν δὲ οὐδὲ φιλοσόφῳ ἀνδρί ποτε προέμενος, ἐπιτειχίζει τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον ἑτέροις, τὸν Αἰγύπτιον τουτονὶ βόσκων χρήμασι, καὶ ὀξύνων ἐπ᾽ ἐμὲ γλῶτταν ἀξίαν ἐκτετμῆσθαι. Εὐφράτην μὲν δὴ καταλείπω σοι· σὺ γὰρ, ἢν μὴ κόλακας ἐπαινῇς, εὑρήσεις τὸν ἄνθρωπον κακίω, ὧν ὁρῶ μηνύοντα· τῆς δὲ λοιπῆς ἀπολογίας ἀκροῶ. τί οὖν αὕτη; καὶ ὑπὲρ τίνος; ᾖσέ τις, ὦ βασιλεῦ, παιδὸς Ἀρκάδος ἐν τῇ κατηγορίᾳ θρῆνον, τετμῆσθαι μὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ νύκτωρ, εἰ δ᾽ ὄναρ φησὶν, οὔπω οἶδε, εἶναι δὲ πατέρων τε ἀγαθῶν ὁ παῖς οὗτος, καὶ τὸ εἶδος, οἷοι Ἀρκάδων οἱ ἐν αὐχμῷ καλοί. τοῦτόν φασιν ἱκετεύοντά τε, καὶ ὀλοφυρόμενον, ἀποσφάττεσθαι, κἀμὲ τὰς χεῖρας ἐς τὸ τοῦ παιδὸς αἷμα βάψαντα, θεοῖς ὑπὲρ ἀληθείας εὔχεσθαι. μέχρι τούτων ἐμὲ κρίνουσιν. ὁ δὲ ἐφεξῆς λόγος, τῶν θεῶν ἅπτεται. φασὶ γὰρ τοὺς θεοὺς ἀκοῦσαι μὲν ὧδέ μου εὐξαμένου, δοῦναι δὲ ἱερὰ εὔσημα, καὶ μὴ ἀποκτεῖναι ἀσεβοῦντα. τὴν μὲν οὖν ἀκρόασιν, ὡς οὐ καθαρὰ, τί ἂν ὦ βασιλεῦ λέγοιμι; ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν γέ μοι ἀπολογητέα, τίς ὁ Ἀρκὰς οὗτος; εἰ γὰρ μὴ ἀνώνυμος τὰ πατέρων, μηδ᾽ ἀνδραποδώδης τὸ εἶδος, ὥρα σοι ἐρωτᾶν τί μὲν ὄνομα τοῖς γειναμένοις αὐτὸν, τίνος δὲ οἰκίας οὗτος, τίς δ᾽ ἐθρέψατο αὐτὸν ἐν Ἀρκαδίᾳ πόλις, τίνων βωμῶν ἀπαχθεὶς, ἐνταῦθα ἐθύετο. ὁ δὲ οὐ λέγει ταῦτα, καίτοι δεινὸς ὢν μὴ ἀληθεύειν. δῆλον οὖν ὡς ὑπὲρ ἀνδραπόδου κρίνει με. ᾧ γὰρ μήτ᾽ αὐτῷ ὄνομα, μήθ᾽ ὧν ἔφυ, μὴ πόλις, μὴ κλῆρός ἐστιν, οὐχὶ ὦ θεοὶ τοῦτον ἐν ἀνδραπόδοις χρὴ τάττειν. ἀνώνυμα γὰρ πάντα. τίς οὖν ὁ κάπηλος τοῦ ἀνδραπόδου, τίς ὁ πριάμενος αὐτὸν ἐξ Ἀρκάδων, εἰ γὰρ τὸ γένος τούτων ἐπιτήδειον τῇ σφαττούσῃ μαντικῇ, πολλῶν μὲν χρημάτων εἰκὸς ἐωνῆσθαι τὸν παῖδα, πεπλευκέναι δέ τινα ἐς Πελοπόννησον, ἵν᾽ ἐνθένδε ἡμῖν ἀναχθείη ὁ Ἀρκάς. ἀνδράποδα μὲν γὰρ Ποντικὰ, ἢ Λύδια, ἢ ἐκ Φρυγῶν, πρίαιτ᾽ ἂν κἀνταῦθά τις, ὧν γε καὶ ἀγέλαις ἐντυχεῖν ἐστιν, ἅμα φοιτώσαις δεῦρο. ταυτὶ γὰρ τὰ ἔθνη, καὶ ὁπόσα βαρβάρων, πάντα τὸν χρόνον ἑτέρων ἀκροώμενοι, οὔπω τὸ δουλεύειν αἰσχρὸν ἡγοῦνται. Φρυξὶ γοῦν ἐπιχώριον, καὶ ἀποδίδοσθαι τοὺς αὐτῶν. καὶ ἀνδραποδισθέντων, μὴ ἐπιστρέφεσθαι. Ἕλληνες δὲ ἐλευθερίας ἐρασταὶ ἔτι, καὶ οὐδὲ δοῦλον ἀνὴρ Ἕλλην παρ᾽ ἕτερον ἀποδώσεται. ὅθεν οὐδὲ ἀνδραποδισταῖς, οὔτ᾽ ἀνδραποδώνοις καπήλοις, ἐς αὐτοὺς παριτητέα. ἐς δὲ Ἀρκαδίαν καὶ μᾶλλον. πρὸς γὰρ τῷ παρὰ πάντας ἐλευθεριάζειν Ἕλληνας, δέονται καὶ ὄχλου δούλων. ἔστι δὲ πολλὴ ἡ Ἀρκαδία, καὶ ὑλώδης, οὐ τὰ μετέωρα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ποσὶ πάντα. δεῖ δὴ αὐτοῖς πολλῶν μὲν γεωργῶν, πολλῶν δὲ αἰπόλων, συφορβῶν τε, καὶ ποιμένων, καὶ βουκόλων, τῶν μὲν ἐπὶ βουσὶ, τῶν δ᾽ ἐφ᾽ ἵπποις. δρυτόμων τε δεῖται πολλῶν ἡ χώρα. καὶ τοῦτο ἐκ παίδων γυμνάζονται. εἰ δὲ καὶ μὴ τοιαῦτ᾽ ἦν τὰ τῶν Ἀρκάδων, ἀλλ᾽ εἶχον ὥσπερ ἕτεροι προσαποδίδοσθαι τοὺς αὐτῶν δούλους, τί τῇ θρυλλουμένῃ σοφίᾳ ξυνεβάλλετο τὸ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸν σφαττόμενον; οὐδὲ γὰρ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων Ἀρκάδες, ἵν᾽ ἕτερόν τι ἀνθρώπου πλέον περὶ τὰ λογιστικὰ τῶν σπλάγχνων φαίνωσιν, ἀλλ᾽ ἀγροικότατοι ἀνθρώπων εἰσὶ, καὶ συώδεις τά τε ἄλλα, καὶ τὸ γαστρίζεσθαι τῶν δρυῶν. ῥητορικώτερον ἴσως ἀπολελόγημαι τοὐμοῦ τρόπου, τὰ τῶν Ἀρκάδων ἀφερμηνεύων ἤθη, καὶ παρεισάγων ἐς Πελοπόννησον τῷ λόγῳ. ἡ γὰρ ἐμοὶ προσήκουσα ἀπολογία, τίς; οὐκ ἔθυσα. οὐ θύω. οὐ θιγγάνω αἵματος, οὐδ᾽ εἰ βώμιον αὐτὸ εἴη. Πυθαγόρας τε γὰρ ὧδε ἐγιγνώσκετο, οἵ τε ἀπ᾽ αὐτοῦ παραπλησίως, καὶ κατ᾽ Αἴγυπτον δὲ οἱ Γυμνοὶ, καὶ Ἰνδῶν οἱ σοφοὶ, παρ᾽ ὧν καὶ τοῖς ἀμφὶ Πυθαγόραν αἱ τῆς σοφίας ἀρχαὶ ἐφοίτησαν· κατὰ ταῦτα θύοντες, οὐ δοκοῦσιν ἀδικεῖν τοῖς θεοῖς, ἀλλὰ γηράσκειν τε αὐτοῖς ξυγχωροῦσιν, ἀρτίοις τὰ σώματα, καὶ ἀνόσοις, καὶ σοφωτέροις ἀεὶ δοκεῖν, μὴ τυραννεύεσθαι, μηδενὸς δεῖσθαι. καὶ οὐκ ἀπεικὸς δήπου ἀγαθῶν δεῖσθαι σφᾶς ὑπὲρ καθαρῶν θυμάτων. δοκῶ γάρ μοι καὶ τοὺς θεοὺς τὸν αὐτὸν ἐμοὶ νοῦν ὑπὲρ θυσιῶν ἔχοντας, τὰ λιβανοφόρα τῆς γῆς, ἐν καθαρῷ τῆς οἰκουμένης ἐκφυτεύειν, ἵν᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν θύοιμεν, μὴ σιδηροφοροῦντες ἐν ἱεροῖς, μηδ᾽ αἷμα ἐς βωμοὺς ῥαίνοντες. ἐπειδ᾽ ὡς ἔοικεν, ἐμαυτοῦ, καὶ τῶν θεῶν ἐκλαθόμενος, ἔθυον τρόπον,

ὃν μήτ' αὐτὸς εἶδον, μήτε τις ἀνθρώπων θύοι. ἀπαλλάττεταί με τῆς αἰτίας καὶ ὁ καιρός, ὃν εἴρηκεν ὁ κατήγορος· τὴν γὰρ ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ ταῦτα εἰργάσθαι μοί φησιν, εἰ μὲν ἐγενόμην ἐν ἀγρῷ, ἔθυσα. εἰ δὲ ἔθυσα, καὶ ἔφαγον. εἶτά με ὦ βασιλεῦ, θαμινὰ ἐρωτᾷς, εἰ μὴ ἐπιχωριάζοιμι τῇ Ῥώμῃ τότε; καὶ σὺ βέλτιστε βασιλέων, ἐπιχωριάζεις. ἀλλ' οὐκ ἂν αὐτοῖς θύσαις ταῦτα. καὶ ὁ συκοφάντης, ἀλλ' οὐχ ὁμολογήσει τὰ τῶν ἀνδροφόνων πράττειν, εἰ κατὰ τὴν Ῥώμην διῃτᾶτο· καὶ μυριάδες ἀνθρώπων, ἃς βέλτιον ξυμφυλάττειν, ἢ ὑπάγειν γραφαῖς, ἐν αἷς τεκμήριον ἀδικημάτων ἔσται, ἐνταῦθα ἦν. καίτοι τὸ ἐς τὴν Ῥώμην ἥκειν, καὶ παραιτεῖται τάχα τῆς τοῦ νεώτερα πράττειν δοκεῖν αἰτίας. τὸ γὰρ ἐν πόλει ζῆν, ᾗ πάντες ὀφθαλμοί, πᾶσαι δὲ ἀκροάσεις ὄντων τε, καὶ οὐκ ὄντων, οὐ ξυγχωρεῖ νεωτέρων ἅπτεσθαι τοῖς γε μὴ λίαν θανατῶσι· τοὺς δ' εὐλαβεστέρους τε, καὶ σώφρονας, βραδέως ἄγει, καὶ ἐφ' ἃ ἔξεστι. τί δὲ ὦ συκοφάντα, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἔπραττον; εἰ μὲν ὡς σαυτὸν ἐρωτᾷς, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἐρωτᾶν ἥκεις, ἀγῶνας ὑποίμαζον, καὶ κατηγορίας ἐπ' ἄνδρας χρηστούς, καὶ ἀπολέσαι τοὺς οὐκ ἀδικοῦντας, καὶ πεῖσαι τὸν βασιλέα μὴ ἀληθῆ λέγων, ἵν' ἐγὼ μὲν εὐδοκιμοίην, μιαίνοιο δὲ οὗτος. εἰ δ' ὡς φιλοσόφου πυνθάνῃ, τὸν Δημοκρίτου ὑπήνουν γέλωτα, ὃν ἐς πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων γελᾷ. εἰ δ' ὡς ἐμοῦ, Φιλίσκος ὁ Μηλιεὺς ἔτη ξυμφιλοσοφήσας ἐμοὶ τέτταρα ἐνόσει τότε, καὶ παρ' αὐτῷ ἀπεκάθευδον, οὕτω διακειμένῳ χαλεπῶς, ὡς καὶ ἀποθανεῖν ὑπὸ τῆς νόσου, καίτοι πολλὰς ἂν ηὐξάμην ὑγιείας ὑπὲρ τῆς ἐκείνου ψυχῆς γενέσθαι μοι, καὶ νὴ Δί' εἴ τινες Ὀρφέως εἰσὶν ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων μελῳδίαι, μηδ' ἐκείνας ἀγνοῆσαι, καὶ γὰρ ἄν μοι δοκῶ καὶ ὑπὸ τὴν γῆν πορευθῆναι δι' αὐτόν, εἰ ἐφικτὰ ἦν ταῦτα, οὕτω με ἀνηρτήσατο πᾶσιν, οἷς φιλόσοφός τε, καὶ κατὰ τὸν ἐμὸν νοῦν ἔπραττε. ταῦτ' ἔστι μέν σοι βασιλεῦ, καὶ Τελεσίνου ἀκοῦσαι τοῦ ὑπάτου. παρῆν γὰρ κἀκεῖνος τῷ Μηλιεῖ, θεραπεύων αὐτὸν νύκτωρ, ὁπόσα ἐγώ. εἰ δὲ Τελεσίνῳ ἀπιστεῖς, ἐπειδὴ τῶν φιλοσοφούντων ἐστί, καλῶ τοὺς ἰατροὺς μάρτυρας. εἰσὶ δ' οὗτοι, Σελῖνός τε ὁ ἐκ Κυζίκου, καὶ Στρατοκλῆς ὁ Σιδώνιος, τούτους ἐρώτα εἰ ἀληθῆ λέγω. καὶ μαθηταὶ δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα εἵποντο, τῶν αὐτῶν δήπου μάρτυρες. τὸ γὰρ προειλῆφθαι δεῦρο τοὺς τῷ Φιλίσκῳ προσήκοντας, ἀναβολὰς ἴσως ἡγήσῃ τῆς δίκης, ἐπειδὴ αὐτίκα τῆς Ῥώμης ἀπῆραν ἐς τὰ Μηλίων ἤθη, κατὰ ὁσίαν τοῦ νεκροῦ. ἴτε ὦ μάρτυρες. καὶ γὰρ δὴ καὶ παρήγγελται ὑμῖν ὑπὲρ τούτου μαρτυρεῖν. παρ' ὅσον μὲν τοίνυν τῆς ἀληθείας ἡ γραφὴ ξυναπτέθη, δηλοῖ σαφῶς ἡ μαρτυρία τῶν ἀνδρῶν. οὐ γὰρ ἐν προαστείῳ, ἀλλ' ἐν ἄστει· οὐκ ἔξω τείχους, ἀλλ' ἐπ' οἰκίας· οὐδὲ παρὰ Νερούᾳ, παρὰ Φιλίσκῳ δέ· οὐδὲ ἀποσφάττων, ἀλλ' ὑπὲρ ψυχῆς εὐχόμενος· οὐδ' ὑπὲρ βασιλείας, ἀλλ' ὑπὲρ φιλοσοφίας· οὐδ' αὖ τι σοῦ χειροτονῶν νεώτερον, ἀλλ' ἄνδρα σώζων ἐμαυτῷ ὅμοιον. τί οὖν ὁ Ἀρκὰς ἐνταῦθα; τί δ' οἱ τῶν σφαγίων μῦθοι; τί δὲ τὸ τὰ τοιαῦτα πείθειν; ἔσται γάρ ποτε καὶ ὃ μὴ γέγονεν, ἢν ὡς γεγονὸς κριθῇ. τὸ δὲ ἀπίθανον τῆς θυσίας ὦ βασιλεῦ, ποῦ τάξεις; ἐγένοντο μὲν γὰρ καὶ πρότερον σφαγίων μάντεις, ἀγαθοὶ τὴν τέχνην, καὶ οἷοι ὀνομάσαι, Μεγιστίας ἐξ Ἀκαρνανίας, Ἀρίστανδρος ἐκ Λυκίας, Ἀμπρακία δὲ Σιλανὸν ἤνεγκε. καὶ ἐθύοντο, ὁ μὲν Ἀκαρνὰν Λεωνίδᾳ βασιλεῖ Σπαρτιάτῃ, ὁ δὲ Λύκιος Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, Σιλανὸς δὲ Κύρῳ βασιλείας ἐρῶντι. καὶ εἴ τι ἐν ἀνθρώπου σπλάγχνοις ἢ σαφέστερον, ἢ σοφώτερον, ἢ ἐτυμώτερον ἀπέκειτο, οὐκ ἄπορος ἦν ἡ θυσία, βασιλέων γε παρεστηκότων αὐτοῖς, οἷς πολλοὶ μὲν ἦσαν οἰνοχόοι, πολλὰ δὲ αἰχμάλωτα, παρανομίαι δ' ἀκίνδυνοι, καὶ φόβος οὐδεὶς κατηγορίας, εἴ τι ἔσφαττον. ἀλλ' οἶμαι παρέστη τοῖς ἀνδράσιν, ὃ κἀμοὶ νῦν κινδυνεύοντι ὑπὲρ τοιούτων· ὅτι τὰ μὲν ἄλογα τῶν ζῴων εἰκός, ἐπειδὴ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου σφάττεται, μὴ θολοῦσθαί τι τῶν σπλάγχνων ὑπὸ ἀξυνεσίας, ὧν πείσονται. ἄνθρωπον δὲ ἀεί τι ἐν τῇ ψυχῇ θανάτου, καὶ μήπω ἐφεστηκότος δεῖμα, πῶς εἰκὸς παρόντος ἤδη, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντος, δεῖξαί τι ἰδεῖν τῶν σπλάγχνων μαντικόν, ἢ ὅλως εὔθυτον; ὅτι δὲ ὀρθῶς τε, καὶ κατὰ φύσιν στοχάζομαι τούτων, σκόπει βασιλεῦ ὧδε. τὸ ἧπαρ, ἐν ᾧ φασὶ τὸν τῆς αὐτῶν μαντικῆς εἶναι τρίποδα οἱ δεινοὶ ταῦτα, ξύγκειται μὲν οὐ καθαροῦ αἵματος, πᾶν γὰρ ὅ, τι ἀκραιφνές, καρδία ἴσχει, δι' αἱματηρῶν φλεβῶν ἀποχετεύουσα ἐς πᾶν τὸ σῶμα, χολὴν δ' ἐπ' αὐτῷ κειμένην, ὀργὴ μὲν ἀνίστησι, φόβοι δὲ ὑπάγουσιν ἐς τὰ κοῖλα τοῦ ἥπατος. ὑπὸ μὲν δὴ τῶν παροξυνόντων ζέουσα, καὶ μηδὲ τῷ ἑαυτῆς ἀγγείῳ φορητὸς οὖσα, ὑπτίῳ ἐπιχεῖται τῷ ἥπατι, καθ' ὃ ἐπέχει χολὴ πᾶσα τὰ λεῖά τε, καὶ μαντικὰ τοῦ σπλάγχνου· ὑπὸ δὲ τῶν δειματούντων ξυνιζάνουσα, ξυνεπισπᾶται καὶ τὸ ἐν τοῖς λείοις φῶς. ὑπονοστεῖ γὰρ τότε καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ αἵματος, ὑφ' οὗ σπληνοῦται τὸ ἧπαρ, ὑποδιζάνοντος φύσει τὸν περὶ αὐτὸ ὑμένα, καὶ τῷ πηλώδει ἐπιπολάζοντος. τί οὖν ὦ βασιλεῦ τῆς μιαιφονίας ἔργον, εἰ ἄσημα τὰ ἱερὰ ἔσται; ἄσημα δ' αὐτὰ ἡ ἀνθρωπεία φύσις ἐργάζεται, ξυνιεῖσα τοῦ θανάτου· καὶ αὐτοὶ οἱ ἀποθνήσκοντες, οἱ μὲν γὰρ εὔψυχοι, ξὺν ὀργῇ τελευτῶσιν, οἱ δ' ἀθυμότεροι, ξὺν

δέξ. ὅθεν ἡ τέχνη παρὰ τοῖς οὐκ ἀτιμῶσι βαρβάροις, κριοὺς μὲν, καὶ ἄρνας ἐ-
παινεῖ σφάττειν, ἐπειδὴ εὐήθη τὰ ζῷα, καὶ οὐ πόρρω ἀναισθήτων· ἀλεκτρυόνας δὲ, καὶ σῦς,
καὶ ταύρους, ἐπειδὴ θυμοειδῆ ταῦτα, οὐκ ἀξιοῖ τῶν ἑαυτῆς ἀπορρήτων. ξυνίημι ὦ βασι-
λεῦ, παροξύνων τὸν κατήγορον, ἐπειδὴ σοφώτερόν σε ἀκροατὴν εἴργασμαι· καί μοι δοκεῖς καὶ
προσέχειν τῷ λόγῳ· εἰ δὲ μὴ σαφῶς τι αὐτοῦ φράζοιμι, ξυγχωρῶ σοι δι᾽ ἐρωτᾶν με. εἴρηταί μοι
τὰ πρὸς τὴν τοῦ Αἰγυπτίου γραφήν. ἐπεὶ δ᾽ οὔ μοι χρὴ μηδὲ τὰς Εὐφράτου διαβολὰς ὑ-
περορᾶσθαι, σὺ δ᾽ ὦ βασιλεῦ, δικάζοις ὁπότερος ἡμῶν φιλοσοφεῖ μᾶλλον· οὐκοῦν ὁ μὲν, ἀγω-
νίζεται μὴ τἀληθῆ περὶ ἐμοῦ λέγειν, ἐγὼ δ᾽ οὐκ ἀξιῶ· καὶ ὁ μὲν, σε ἡγεῖται δεσπότην, ἐγὼ
δ᾽ ἄρχοντα· καὶ ὁ μὲν, ξίφος ἐπ᾽ ἐμέ σοι δίδωσιν· ἐγὼ μὲν οὔπω ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν γε διαβέβληκεν,
οἱ λόγοι εἰσὶν, οὓς ἐν Ἰωνίᾳ εἶπον. φησὶ δ᾽ αὐτοὺς οὐκ ἐς τὸ σοὶ ξυμφέρον ὑπ᾽ ἐμοῦ εἰρῆσθαι·
καίτοι τὰ μὲν λεχθέντα, ἦν ὑπὲρ μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης· παράδειγμα δ᾽ ἐγένετό μοι τοῦ λό-
γου τὰ τῶν βασιλέων πράγματα, ἐπειδὴ μέγιστα τῶν ἀνθρώπων δοκεῖ τὰ ὑμέτερα. μοι-
ρῶν τε ἰσχὺν ἐφιλοσόφουν, καὶ τὸ οὕτως ἄτρεπτα εἶναι, ἃ κλώθουσιν, ὡς εἰ καὶ βασιλείαν τῳ
ψηφίσαιντο, ἑτέρῳ δὲ ὑπάρχουσαν, ὁ δ᾽ ἀποκτείνειε τοῦτον, ὡς μὴ ἀφαιρεθείη ποτὲ ὑπ᾽ αὐ-
τοῦ τὸ ἄρχειν, κἂν ἀναβιῴη ὁ ἀποθανὼν ὑπὲρ τῶν δοξάντων ταῖς μοίραις. τὰς γὰρ ὑπερβο-
λὰς τῶν λόγων εἰσαγόμεθα, διὰ τοὺς τοῖς πιθανοῖς ἀπειθοῦντας, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τοιόνδε
ἔλεγον, ὅτῳ πέπρωται γενέσθαι τεκτονικῷ, οὗτος κἂν ἀποκοπείη τὼ χεῖρε, τεκτονικὸς ἔ-
σται. καὶ ὅτῳ νίκην ἐν Ὀλυμπίᾳ δρόμου ἄρασθαι, οὗτος οὐδ᾽ εἰ πηρωθείη τὸ σκέλος, ἁ-
μαρτήσεται τῆς νίκης· καὶ ὅτῳ ἔνευσαν μοῖραι τὸ ἐν τοξείᾳ κράτος, οὗτος οὐδ᾽ εἰ ἀποβάλοι τὰς
ὄψεις, ἐκπεσεῖται τοῦ σκοποῦ. τὰ δὲ τῶν βασιλέων ἔλεγον, ἐς τοὺς Ἀκρισίους δήπου ὁρῶν,
καὶ τοὺς Λαΐους, Ἀστυάγη τε τὸν Μῆδον, καὶ πολλοὺς ἑτέρους εὖ τίθεσθαι τὰ αὑτῶν, τοιαῦ-
τα ἐν ἀρχῇ δόξαντας· ὧν οἱ μὲν, παῖδας, οἱ δὲ, ἐκγόνους ἀποκτεῖναι οἰηθέντες, ἀφῃρέθησαν
ὑπ᾽ αὐτῶν τὸ βασιλεύειν, ἀναφύντων ἐξ ἀφανοῦς ξὺν τῷ πεπρωμένῳ. καὶ εἰ μὲν ἠγάπων
κολακευτικὴν, εἶπον ἂν καὶ τὰ σὰ ἐνθυμηθῆναι, ὅτε ἀπείληψο μὲν ὑπὸ τοῦ Βιτελίου ἐν-
ταῦθα, κατεπίμπρατο δὲ ὁ νεὼς τοῦ Διὸς περὶ τὰς ὀφρῦς τοῦ ἄστεος· ὁ δ᾽ εὖ κεῖσθαι τὰ ἑαυ-
τοῦ ἔφασκεν, εἰ μὴ διαφύγοις αὐτόν· καίτοι μειράκιον ἱκανῶς ἦσθα, καὶ οὔπω οὗτος. ἀλλ᾽ ὅ-
μως ἐπειδὴ μοίραις ἐδόκει ἕτερα, ὁ μὲν, ἀπώλετο αὐταῖς βουλαῖς. σὺ δὲ, τὰ ἐκείνου νῦν ἔ-
χεις. ἐπεὶ δ᾽ ἁρμονίᾳ κολακευτικῇ ἄχθομαι, δοκεῖ γάρ μοι τῶν ἐκρύθμων τι, καὶ οὐκ εὔφθογ-
γον εἶναι, τετμήσθω μοι ἥδε ἡ νευρὰ, καὶ μηδὲν ἡγοῦ τῶν σῶν ἐντεθυμῆσθαί με, ἀλλὰ διει-
λέχθαι μόνα τὰ ὑπὲρ μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης· τουτὶ γάρ φησιν εἰρῆσθαί μοι ἐπὶ σέ. καίτοι
τὸν λόγον τοῦτον ἀνέχονται μὲν καὶ οἱ πολλοὶ τῶν θεῶν, οὐκ ἄχθεται δὲ οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀκού-
ων καὶ ταῦτα τῶν ποιητῶν ἐν τοῖς Λυκίοις λόγοις, ὤ μοι ἐγὼν ὅτε μοι Σαρπηδόνα, καὶ τοι-
αῦτ᾽ ἐς αὐτὸν ᾀδόντων, ἐν οἷς τοῦ υἱέως ἐξίστασθαί φησι ταῖς μοίραις· λεγόντων τε αὖ ἐν ψυ-
χοστασίᾳ, ὅτι Μίνω τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σαρπηδόνος ἀποθανόντα, χρυσῷ μὲν σκήπτρῳ ἐτίμησε,
καὶ δικάζειν ἔταξεν ἐν τῇ τοῦ Ἀϊδωνέως ἀγορᾷ, μοιρῶν δ᾽ οὐ παρῃτήσατο. σὺ δ᾽ ὦ βασιλεῦ,
τοῦ χάριν ἄχθῃ τῷ λόγῳ, θεῶν καρτερούντων αὐτὸν, οἷς πέπηγεν ἀεὶ τὰ πράγματα, καὶ
μὴ ἀποπεπτωκότων ἐν ποιηταῖς ἐπ᾽ αὐτῷ; προσήκει γὰρ ταῖς μοίραις ἕπεσθαι, καὶ πρὸς
τὰς μεταβολὰς τῶν πραγμάτων μὴ χαλεποὺς εἶναι· Σοφοκλεῖ τε μὴ ἀπιστεῖν, μόνοισιν οὐ γί-
γνεται θεοῖσι γῆρας, οὐδὲ μὴν θανεῖν ποτε· τὰ δ᾽ ἄλλα ξυγχεῖ πάνθ᾽ ὁ παγκρατὴς χρόνος.
ἄριστα δὴ ἀνθρώπων λέγοντι· ἐγκύκλιοι γὰρ αἱ κατ᾽ ἀνθρώπους εὐπραγίαι, καὶ ἐφήμερον
ὦ βασιλεῦ τὸ τοῦ ὄλβου μῆκος. τἀμὰ, οὗτος, καὶ τὰ τούτου, ἕτερος, καὶ ὁ δεῖνα, τὰ τοῦ δεῖ-
νος ἔχων, οὐκ ἔχει. ταῦτ᾽ ἐννοῶν ὦ βασιλεῦ, παῦε μὲν φυγὰς, παῦε δ᾽ αἷμα· καὶ φιλοσοφίᾳ
μὲν ὅ, τι βούλει χρῶ· ἀπαθὴς γὰρ ἥ γε ἀληθής· δάκρυα δ᾽ ἀνθρώπων ἀφαίρει, ὡς νῦν γε ἠχὼ μυ-
ρία μὲν ἐκ θαλάττης, πολλῷ δὲ πλείων ἐξ ἠπείρων φοιτᾷ, θρηνούντων, ὅτι ἑκάστῳ θρήνου ἄξιον·
τὰ δ᾽ ἐντεῦθεν φυόμενα πλείω ὄντα, ἢ ἀριθμεῖσθαι, τῶν συκοφαντῶν γλῶτται αἴτιαι, δια-
βαλλόντων σοί τε πάντας, καὶ σὲ βασιλεῦ πᾶσιν. ὧδε μὲν δὴ τῷ ἀνδρὶ τὰ ἐκ παρασκευῆς εἶχεν·
ᾔδει τελευτῆς δ᾽ ὅρον τοῦ λόγου τὰ τελευταῖα τοῦ προτέρου, τὸ, οὐ γάρ με κτενεῖς, ἐπεὶ
οὔτοι μόρσιμός εἰμι, καὶ τὰ πρὸ τούτου ἔτι, ἀφ᾽ ὧν εἶπεν. ἐπεὶ δ᾽ ἀπῆλθε τοῦ δικαστηρίου,
δαιμόνιόν τε, καὶ οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν τρόπον, οὐκ ἔπαθεν ὁ τύραννος, ὅπερ οἱ πολλοὶ ᾤοντο. οἱ
μὲν γὰρ ᾤοντο αὐτὸν σχέτλια ὑπὲρ τούτου βοήσεσθαι, καὶ δίωξιν ποιήσεσθαι τοῦ ἀνδρὸς,
κηρύξειν τε ἐς τὴν αὐτοῦ πᾶσαν, μηδαμοῦ παραιτητέα εἶναι. ὁ δ᾽ οὐδὲν τούτων, ἀλλ᾽ ὥσ-
περ ἀνταγωνιζόμενος πρὸς τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, ἢ ξυνιεὶς λοιπὸν ὅτι μηδὲν ἀνύει τὸν ἄνδρα,
εἰ αὖ παρήνει· εἰ δ᾽ ὑπερεώρα, ξυμβαλώμεθα τοῖς ἑφεξῆς· φανείη γὰρ ἂν ξυνταραχθεὶς
μᾶλλον, ἢ καταφρονήσας· ἠκροᾶτο μὲν γὰρ ἑτέρας ἐπ᾽ ἐκείνῃ δίκης· πόλις δ᾽ ἦν ἀγωνι-
ζομένη πρὸς ἄνδρα, ὑπὲρ διαθηκῶν οἶμαι. διέφευγε δ᾽ αὐτὸν οὐ μόνον τὰ τῶν δικαζομέ-

ναι διόμενα, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς τῆς δίκης· αἰδοῦνται μὲν γὰρ αἱ δραστήριοι ἦσαν· αἱ δ' ἀπαγγελθεῖσεις, οὐδ' ὑπὲρ ὧν ἡ κρίσις, ἀλλὰ σφόδρα ἤλεγχε τὸν τύραννον, ὡς ἐξεπίπλαστό τε, καὶ ὑπὸ ρῆ, δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ πεπεῖσθαι πρὸς τῶν κολακευόντων, ὅτι μηδὲν αὐ διαφύγοι αὐτόν. οὕτω τὸν τύραννον διαθείς, καὶ παίγνιον τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας ἀποφήνας τοῖς Ἕλλησί τε, καὶ βαρβάροις φοβερὸν πᾶσι, πρὸ μεσημβρίας μὲν ἀπῆλθε τοῦ δικαστηρίου, περὶ δείλην δ' ἐν Δικαιαρχίᾳ ἐφάνη Δημητρίῳ τε, καὶ Δάμιδι. καὶ τοῦτ' ἄρ' ἦν τὸ παρακελεύσασθαι αὐτὸν τῷ Δάμιδι, μὴ περιμείναντι τὴν ἀπολογίαν, πεζεῦσαι ἐς Δικαιαρχίαν. τὰ μὲν γὰρ βεβουλευμένα, οὐ προὔλεγε· τὸν δ' ἑαυτῷ ἐπιτηδειότατον ἐκέλευε πράττειν, ἃ τοῖς βεβουλευμένοις ἕπετο. ἐτύγχανε μὲν δὴ ὁ Δάμις τῆς προτεραίας ἀφιγμένος, καὶ τῷ Δημητρίῳ ξυγγεγονὼς ὑπὲρ τῶν πρὸ τῆς δίκης. ὁ δ' εὐλαβέστερον, ἢ τὸν ὑπὲρ Ἀπολλωνίου ἀκροώμενον εἰκός, διατεθεὶς ἦν, ὑφ' ὧν ἤκουσε. καὶ πάλιν τῆς ὑστεραίας, ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐρῶντα, ξυναλύων αὐτῷ παρὰ τὴν θάλατταν, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὴν Καλυψὼ μυθεύματα. ἀπεγνώκεσαν μὲν γὰρ ὡς οὐχ ἥξοντος, ἐπειδὴ τὰ τῆς τυραννίδος χαλεπὰ ἦν πᾶσι, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ προσταττόμενα ἐτίμων, διὰ τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρός. ἀπειπόντες οὖν, ἐκαθῆντο ἐς τὸ νυμφαῖον, ἐν ᾧ ὁ πίθος. λευκοῦ δ' οὗτός ἐστι λίθου, ξυνέχων πηγὴν ὕδατος, οὔθ' ὑπερβάλλουσαν τοῦ στομίου, οὔτ' εἴ τις ἀπαντλοίη, ὑποδιδοῦσαν. διαλεχθέντες δ' ὑπὲρ τῆς φύσεως τοῦ ὕδατος, οὐ μάλα ἐσπουδακότως, διὰ τὴν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ ἀθυμίαν, ἐπανῆγον τὸν λόγον ἐς τὰ πρὸ τῆς δίκης. ὀλοφυρομένου δὲ τοῦ Δάμιδος, καί τι καὶ τοιοῦτον εἰπόντος, ἆρ' ὀψόμεθά ποτε ὦ θεοί, τὸν καλόν τε, καὶ ἀγαθὸν ἑταῖρον; ἀκούσας ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐφεστὼς ἤδη τῷ νυμφαίῳ ἐτύγχανεν, ὄψεσθε, εἶπε. μᾶλλον δὲ ἑοράκατε. ζῶντα ἔφη ὁ Δημήτριος; εἰ δὲ τεθνεῶτα, οὔπω πεπαύμεθα ἐπὶ σοὶ κλάοντες. προτείνας οὖν ὁ Ἀπολλώνιος τὴν χεῖρα, λαβοῦ μου ἔφη· κἂν μὲν διαφύγω σε, εἴδωλόν εἰμί σοι ἐκ Φερσεφάττης ἧκον, οἷα φαίνουσιν οἱ χθόνιοι θεοὶ τοῖς ἀθυμοτέροις τὰ πένθη. εἰ δ' ὑπομείναιμι ἁπτόμενον, πεῖθε καὶ Δάμιν ζῆν τέ με, καὶ μὴ ἀποβεβληκέναι τὸ σῶμα. οὐκέθ' οἷοί τ' ἀπιστεῖν ἦσαν, ἀλλ' ἀναστάντες, ἐξεκρέμαντο τοῦ ἀνδρός, καὶ ἠσπάζοντο. ὑπέρ τε τῆς ἀπολογίας ἠρώτων. ὁ μὲν γὰρ Δημήτριος οὐδ' ἀπολελογῆσθαι αὐτόν. ἀπολεῖσθαι γὰρ ἂν καὶ μὴ ἀδικοῦντα. Δάμις δ' ἀπολελογῆσθαι μέν, θᾶττον δ' ἴσως. οὐ γὰρ ἐπ' ἐκείνης γε τῆς ἡμέρας ᾤετο. ὁ δ' Ἀπολλώνιος, ἀπολελόγημαι ἔφη ὦ ἄνδρες, καὶ νικῶμεν. γέγονε δέ μοι τὰ τῆς ἀπολογίας τήμερον, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμέρας. προὔβη γὰρ ἤδη ἐς μεσημβρίαν. πῶς οὖν ἔφη ὁ Δημήτριος, τοσήνδε ὁδὸν ἐν σμικρῷ τῆς ἡμέρας ἤνυσας; καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, πλὴν κριοῦ ἔφη, καὶ πτερῶν κηροῦ ξυγκειμένων, πάντα οἴου θεὸν ἐπιγράφων τῇ πομπῇ ταύτῃ. πανταχοῦ μὲν ἦ δ' ὁ Δημήτριος τῶν σῶν ἔργων τε, καὶ λόγων, θεόν τινα προορᾶν ἡγοῦμαι, παρ' οὗ τὰ σὰ οὕτως ἔχει. τὴν δ' ἀπολογίαν, ἥτις γέγονε, καὶ ἅττα ἡ κατηγορία εἶχε, καὶ τὸ τοῦ δικάζοντος ἦθος, καὶ ὅ, τι ἤρετο, καὶ ὅτῳ ξυνεχώρει, ἢ ὅτῳ, μὴ λέγε ὁμοῦ πάντα, ἵνα καὶ Τελεσίνῳ ἕκαστα φράζοιμι· οὐ γὰρ ἀνήσει ἐρωτῶν τὰ σά, ὅς γε καὶ πρὸ πεντεκαίδεκα ἴσως ἡμερῶν ἐμοὶ ξυμπίνων ἐν Ἀνθείῳ, κατέδαρθε μὲν ἐπὶ τῆς τραπέζης. μεσούσης δ' αὐτῷ τῆς κύλικος, ἔδοξεν ὄναρ, πῦρ ἐν τῇ γῇ πελαγίσαι, τοὺς μὲν, ἀπολαμβάνειν τῶν ἀνθρώπων, τοὺς δέ, φθάνειν ὑποφεύγοντας. σὲ γὰρ δὴ καὶ ῥεῖν αὐτὸ παραπλησίως τῷ ὕδατι. σὲ δ' οὐχ ὅπερ οἱ πολλοὶ παθεῖν, ἀλλὰ διαδῦναι αὐτοῦ σχισθέντος. ἐπὶ δὲ τῷ ἐνυπνίῳ τούτῳ, θεοὺς εὐξυμβόλοις ἔσπεισεν, ἐμέ τε παρεκελεύσατο ὑπὲρ σοῦ θαρρεῖν. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, οὐ θαυμάζω Τελεσῖνον εἴ τι ὑπὲρ καθεύδοντα· καὶ γὰρ καὶ ὑπερεγρήγορέ μου πάλαι. τὰ δ' ὑπὲρ τῆς δίκης, πεύσεσθε μέν, οὐ μὴν ἐνταῦθα. δείλη τε γὰρ ἱκανῶς ἤδη, καὶ βαδίζειν ὥρα ἐς ἄστυ. ἡδίους δ' οἱ καθ' ὁδὸν λόγοι παραπέμψαι βαδίζοντας. ἴωμεν διαλαλοῦντες ὑπὲρ ὧν ἐρωτᾶτε. λέξω δὲ τὰ τήμερον δήπου ἐν τῷ δικαστηρίῳ πραχθέντα. τὰ γὰρ πρὸ τῆς κρίσεως, ἄμφω ἴστε, σὺ μὲν, παρατυχών, σὺ δ' ἠκροαμένος οἶμαι τούτου. μὰ Δί' οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πάλιν, εἰ μὴ ἐκλέλησμαι Δημητρίου. ἃ δ' οὔπω ἴστε, Δάμι, διείρω ἀπὸ τῆς προσελεύσεως καὶ τοῦ γυμνὸς ἐπελθεῖν. δίειμι δὲ καὶ τοὺς ἑαυτοῦ λόγους, καὶ ἐπὶ πᾶσι, τό, οὐ γάρ με κτανέεις, καὶ τὸ ἀπελθεῖν τῆς κρίσεως, ὡς ἀπῆλθε. τότε ἀναβοήσας ὁ Δημήτριος, ἐγὼ μὲν ᾤμην σεσωσμένου ἀφῖχθαί σε. σοὶ δ' ἀρχὴ κινδύνων. ξυλλήψεται γάρ σε καταγγελλόμενον, καὶ πάσης ἀπρόσφυς εἰργόμενον. ὁ δ' ἐρρῶσθαι τῷ Δημητρίου δέει φράζων, εἰ γὰρ καὶ ὑμᾶς εἴποι φῶ αὐτῷ ἁλῶναι, οὔ τε, ἀλλ' ὅπως μὲν τἀκείνου νῦν ἔχει, ἐγὼ οἶδα. κολακευόντων γὰρ ἀεὶ λάσιν, ἀκροατὴς γιγνόμενος, νῦν ἐπιπληττόντων ἀκροᾶται. ῥήγνυνται δ' ὑπὸ τῶν τοιούτων αἱ τύραννοι φύσεις. καὶ περὶ ταῦτα χολῶσιν. ἐμοὶ δὲ ἀναπαύλης δεῖ, γόνυ οὔπω καλύψαντι ἐκ τοῦ ἄθλου. καὶ ὁ Δάμις, ἐγὼ Δημήτριε, διεκείμην μὲν οὕτως ἔφη πρὸς τὰ τοῦ ἀνδρὸς πράγματα, ὡς καὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπάγειν αὐτόν, ἀφ' ἧς ἥκει. ξυμβουλεύσας δέ που καὶ

οὐ ταῦτα, ὡς μὴ ἐς κινδύνους ἐμβιβάσαιμί τε, καὶ χαλεποὺς ἴοι· ἐπεὶ δ' ἐτύγχανε μὲν δεδεμένος, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο, ἃ παρὰ δ' ἡγουμένῳ τὰ περὶ αὐτὸν, ἐφ' ἑαυτῷ ἔφη τὸ λελύσθαι εἶναι, καὶ τὸ σκέλος ἐλευθερώσας τοῦ δεσμοῦ, ἔδειξε, τότε πρῶτον κατενόησα τοῦ ἀνδρὸς, θεσπέσιόν τε εἶναι αὐτὸν, καὶ κρείσσω τῆς ἡμεδαπῆς σοφίας· ὅθεν εἰ καὶ χαλεπωτέροις τούτοιν ἐντύχοιμι, οὐδ' ἂν δείσαιμι ὑπὸ τούτῳ κινδυνεύειν. ἀλλ' ἐπειδὴ πλησίον ἑσπέρα, βαδίζωμεν ἐς τὴν καταγωγὴν, ἐπιμέλειαν ποιησόμενοι τοῦ ἀνδρός. καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, ὕπνου ἔφη δέομαι μόνου· τὰ δ' ἄλλα, ἐν ἴσῳ τίθεμαι λόγῳ, κἂν παρῇ τι αὐτῶν, κἂν ἀπῇ. μετὰ ταῦτα εὐξάμενος Ἀπόλλωνι, καὶ ἔτι τῷ ἡλίῳ, παρῆλθεν ἐς τὴν οἰκίαν, ἣν ᾤκει ὁ Δημήτριος. καὶ τοὺς πόδας ἀπονιψάμενος, παρακελευσάμενός τε τοῖς ἀμφὶ τὸν Δάμιν δειπνεῖν, ἐπειδὴ ἄσιτοι αὐτῷ ἐφαίνοντο, ἔρριψεν ἐς τὴν κλίνην ἑαυτόν· ἐφυμνήσας δὲ ὕπνῳ τὸ ὁμηρικὸν ἔπος, ἐκάθευδεν ὡς οὐκ ἐπ' ἀξίοις φροντίζειν τοῖς παροῦσι. περὶ δὲ ὄρθρον δεομένου αὐτὸν τοῦ Δημητρίου ποῖ τῆς γῆς τρέψοιτο, καὶ κτυπεῖσθαι δοκοῦντος τὰ ὦτα ὑπὸ ἐννοίας ἱππέων, οὓς ᾤετο ἐπικεῖσθαι ἤδη τῷ Ἀπολλωνίῳ διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ τυράννου, διώξεται μὲν ἔφη με οὐδὲ αὐτὸς, οὐδ' ἕτερος, ἐμοὶ δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ὁ πλοῦς ἔσται. σφαλερός γε εἶπε· τὸ γὰρ χωρίον φανερώτατον. ὃν δὲ μηδ' ἂν ἐν τῷ ἀφανεῖ διαφύγοις, πῶς δὴ ἂν ἐν τῷ φανερῷ λάθοις; οὐ δέομαι ἔφη λανθάνειν. εἰ γὰρ ὡς σὺ οἴει, τοῦ τυράννου ἡ γῆ πᾶσα, βελτίους οἱ ἐν τῷ φανερῷ ἀποθνήσκοντες, τῶν ἐν τῷ ἀφανεῖ ζώντων. καὶ πρὸς τὸν Δάμιν [illegible], ἔφη νεὼς ἀφιείσης ἐς Σικελίαν; οἶδα εἶπε. καὶ γὰρ ἐπὶ θαλάττῃ καταλύομεν. καὶ ὁ κηρύττων, ἄγχου θυρῶν· στέλλεταί τε ἡ ναῦς ἤδη. ξυμβάλλομαι δ' αὐτὸ τῇ τῶν ἐμπλεόντων βοῇ, καὶ οἷς περὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀγκυρῶν πράττουσιν. ἐπιβῶμεν εἶπε τῆς νεὼς ταύτης ὦ Δάμι, πλευσούμενοι νῦν μὲν, ἐς Σικελίαν, ἐκεῖθεν δ' ἐς Πελοπόννησον. ξυνδοκεῖ μοι ἔφη, καὶ πλέωμεν. καὶ προσειπόντες τὸν Δημήτριον, ἀθύμως ἐπ' αὐτοῖς ἔχοντα, θαρρεῖν τε πείσαντες ὡς ἄνδρα ὑπὲρ ἀνδρῶν, ἔπλευσαν εὐθὺ Σικελίας ἀνέμῳ ἐπιτηδείῳ· Μεσσήνην τε παραπλεύσαντες, ἐγένοντο ἐν Ταυρομενίῳ τριταῖοι. μετὰ ταῦτ' εὐθὺ Συρακουσῶν κομισθέντες, ἀνήγοντο ἐς Πελοπόννησον περὶ μετοπώρου ἀρχάς. ὑπεράραντες δὲ τοῦ πελάγους, ἀφίκοντο δι' ἡμέρας ἕκτης εὐθὺ τὰς τοῦ Ἀλφειοῦ ἐκβολὰς, ἀφ' ὧν ὁ ποταμὸς οὗτος Ἀδρίᾳ, καὶ Σικελικῷ πελάγει ἐπιχεῖται πότιμος. ἀποβάντες οὖν τῆς νεὼς, καὶ πολλοῦ ἄξιον ἡγούμενοι τὸ ἐς Ὀλυμπίαν ἥκειν, διῃτῶντο ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς, οὐδαμοῦ ὑπὲρ Σκιλλοῦντα ἀποφοιτῶντες. φήμης δ' ἀθρόας τε, καὶ ξυντόνου, κατασχούσης τὸ Ἑλληνικὸν, ζῆν τὸν ἄνδρα, καὶ ἀφῖχθαι ἐς Ὀλυμπίαν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδόκει μὴ ἐρρῶσθαι ὁ λόγος. πρὸς γὰρ τῷ μὴ ἐλπίδας τι ἀνθρωπείας ἐπ' αὐτῷ ἔχειν, ἐπειδὴ δεδέσθαι αὐτὸν ἤκουσαν, οὐδ' ἐκεῖνα ἀνήκοοι ἦσαν, ἀποθανεῖν καταφλεχθέντα· οἱ δ' ἑλκυσθῆναι ζῶντα, καταπαγέντων ἐς τὰς κλεῖδας αὐτοῦ ἀγκίστρων· οἱ δ' ἐῶσθαι ἐς βάραθρον, οἱ δ' ἐς βυθόν. ἐπειδὴ δ' ἥκειν ἐπιστεύθη, οὐδ' ἐπ' Ὀλυμπιάδα οὐδεμίαν μετέωρος οὕτω ξυνῄει ἡ Ἑλλὰς, ὡς ἐπ' ἐκεῖνον τότε. ἦλις μὲν δὴ, καὶ Σπάρτη, αὐτόθεν· Κόρινθος δὲ, ἀπὸ τῶν τοῦ Ἰσθμοῦ ὁρίων· Ἀθηναῖοι δὲ, εἰ καὶ Πελοποννήσου ἔξω, ἀλλ' οὐκ ἐλείποντο τῶν πόλεων, αἳ ἐπὶ θύραις εἰσὶ τῆς Πίσης. αὐτοί μάλιστα οἱ ἐπικυδέστεροι Ἀθηναίων, ἐς τὸ ἱερὸν στείχοντες, καὶ νεότης ἡ ἐξ ἁπάσης τῆς γῆς Ἀθήναζε φοιτῶσα, καὶ μὴν καὶ Μεγαρόθεν τινὲς ἐπεχωρίαζον τῇ Ὀλυμπίᾳ τότε, καὶ Βοιωτῶν πολλοὶ, καὶ Ἀργόθεν, Φωκέων τε, καὶ Θετταλῶν, ὅτι οἱ δόκιμοι· οἱ μὲν ξυγγεγονότες ἤδη τῷ Ἀπολλωνίῳ, ἀνακτησόμενοι σοφίαν, ἐπειδὴ πλειόνων τε, καὶ θαυμασιωτέρων ἀκροάσεσθαι ᾤοντο. οἱ δ' ἄπειροι αὐτοῦ δεινὸν ἡγούμενοι τοιοῦδε ἀνδρὸς, ἀνήκοοι φαίνεσθαι. πρὸς μὲν δὴ τοὺς ἐρωτῶντας ὅτῳ τρόπῳ διαφύγοι τὸν τύραννον, οὐδὲν ᾤετο δεῖν φορτικὸν φράζειν, ἀλλ' ἀπολελογῆσθαί τε ἔφασκε, καὶ σεσῶσθαι. πολλῶν δὲ ἐξ Ἰταλίας ἡκόντων, οἳ ἐκήρυττον τὰ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, διέκειτο μὲν ἡ Ἑλλὰς οὐ πόρρω τοῦ προσκυνεῖν αὐτὸν, θεῖον ἡγούμενοι ἄνδρα, δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ μηδὲ κόμπου μηδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ καθίστασθαι. νεανίσκου δὲ τῶν ἡκόντων Ἀθήνηθεν, μάλα [illegible] τὴν Ἀθηνᾶν εἶναι τῷ βασιλεῖ σώζοντος, τί παύσῃ εἶπεν Ὀλυμπίασιν ὑπὲρ τούτων ἐρωτῶν, καὶ διαβάλλων τὴν θεὸν τῷ πατρί. ἐπιδιδόντος δὲ τοῦ νεανίσκου τῇ ἀχθηδόνι, καὶ δίκαια πράττειν τὴν θεὸν φήσαντος, ἐπειδὴ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπώνυμον Ἀθηναίοις ἦρξεν, εἶτ' ἔφη καὶ ἐν Παναθηναίοις [illegible] αὐτὸν, τῇ μὲν προτέρᾳ τῶν ἀποκρίσεων, ὡς κακῶς εἰδότα περὶ τῶν θεῶν, ἐν τυράννοις αὐτῶν Ἀθηνᾶν ἡγοῖτο, τῇ δὲ ἐφεξῆς, ὡς ἀνακόλουθα τοῖς ἐφ' Ἁρμοδίῳ, καὶ Ἀριστογείτονι ψηφιζόμενοι Ἀθηναῖοι, εἰ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους ἐπ' ἀγορᾶς νομίζοντας, ὑπὲρ ὧν ἐν Παναθηναίοις ἔδρασαν, τυράννοις λοιπὸν χαρίζονται, τὸ κεχειροτονημένους αὐτῶν ἄρχειν. ξυμβαλόντος δ' αὐτῷ τοῦ Δάμιδος ὑπὲρ χρημάτων, ἐπειδὴ τῶν ἐφοδίων σφίσι πάνυ σμικρὰ ἐλείπετο, αὔριον ἔσται τούτου ἐπιμελήσομαι. καὶ παρελθὼν τῇ ὑστεραίᾳ ἐς τὸ ἱερὸν, δός εἶπεν ὦ ἱερεῦ χιλίας μοι δραχμὰς ἐκ τῶν τοῦ Διὸς χρημάτων, εἰ μὴ σφόδρα οἴει χαλεπανεῖν αὐτόν. καὶ ὁ ἱερεὺς,

οὐχ ὑπὲρ τούτων ἔφη χαλεπαίνει, ἀλλὰ μᾶλλον ἐμοὶ πλείω λέγειν. Ἠλείου δὲ ἀνδρός, ᾧ ὄνομα ἰσαγόρας, ξυνόντος αὐτῷ ἐν ὀλυμπίᾳ, εἰπέ μοι ἔφη ὦ ἰσαγόρα, ἔστι τι πανήγυρις; νὴ δί' εἶπε, τό γε ἥδιστον, καὶ θεοφιλέστατον τῶν κατ' ἀνθρώπους. τίς δὲ ἡ ὕλη τούτου; ὥσπερ ἂν εἰ ἐγὼ μὲν ἐροίμην ὑπὲρ ὕλης τοῦδε τοῦ ἀγάλματος, σὺ δ' ἀποκρίνοιο χρυσοῦ, καὶ ἐλέφαντος ξυντεθεῖσθαι αὐτό. καὶ τίς ἔφη ὕλη ἀπολλώνιε, τοῦ γε ἀσωμάτου; μεγίστη εἶπε, καὶ ποικιλωτάτη. τεμένη τε γὰρ ἐν αὐτῇ, καὶ ἱερά, καὶ δρόμοι, καὶ σκηνὴ δήπου· ἔθνη τε ἀνθρώπων. τὰ μέν, ἐκ τῆς ὁμόρου, τὰ δέ, ἐκ τῶν ὑπερορίων τε, καὶ ὑπὲρ θάλατταν· καὶ μὴν καὶ τέχναι πλεῖσται εἰκὸς αὐτὴν ξυγκεῖσθαι, καὶ σοφισμάτων· σοφίας τε ἀληθινῆς, καὶ ποιητῶν, καὶ ξυμβουλιῶν, καὶ διαλέξεων· γυμνικῆς τε ἀγωνίας, καὶ μουσικῆς, ὡς πυθοῖ πάτριον. ἔοικεν ἔφη ἀπολλώνιε, οὐ μόνον σωματοειδὴς εἶναι ἡ πανήγυρις, ἀλλὰ καὶ θαυμασιωτέρας ὕλης, ἢ αἱ πόλεις· τὰ γὰρ τῶν σπουδαίων, σπουδαιότατα, καὶ τὰ τῶν ἐλλογίμων, ἐλλογιμώτατα ξυγκαλεῖ, καὶ ξυνοικίζει. ἆρ' οὖν εἶπεν ὦ ἰσαγόρα, καθάπερ ἔνιοι τείχη, καὶ ναῦς ἡγοῦνται τοὺς ἄνδρας ἡγησόμεθα, ἢ ἑτέρας ἐπ' αὐτοῖς δόξης; τελείας ἔφη ὦ τυανεῦ, ἡ δὲ ἡ δόξα, καὶ δίκαιον ἔπαθαι αὐτῇ. καὶ μὴν ἀτελὴς εἶπεν ἐνθυμοῦμαι μέτρῳ περὶ αὐτῆς, ὃν ἐγὼ ζητῶ· δοκοῦσι γάρ μοι καὶ νῆες ἀνδρῶν δεῖσθαι, καὶ ἄνδρες νεῶν, καὶ μάλ' ἂν ἐνθυμηθῆναί ποτε ἀνθρώποις τὴν θάλατταν, εἰ μὴ ναῦς ἦν. σώζει τε ἄνδρας τείχη, τείχη δὲ ἄνδρας. πανηγύρεις δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, εἶναι μὲν καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν ξύνοδος, εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον, ἐς ὃ χρὴ ξυνιέναι· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τείχη μέν, καὶ νῆες, οὐδ' ἂν ἐγένοντο, εἰ μὴ δι' ἀνθρώπων χρείας· τὰ δὲ χωρία ταῦτα, ὑπὸ χειρῶν μὲν ἀνθρωπείων ἐφθάρη τὸ αὐτοσχέδια μὴ εἶναι ἀφαιρεθέντα· φύσεως δ' αὖ ἤγηται, ἐπάξια τοῦ ξυμφοιτᾶν ἐς αὐτὰ ἐνομίσθη· γυμνάσια μὲν γάρ, καὶ στοαί, καὶ κρῆναι, καὶ οἶκοι, τέχνῃ ταῦτα ἀνθρωπείᾳ εἰργάσθη, καθάπερ τὰ τείχη, καὶ αἱ νῆες· ἀλφειὸς δὲ οὗτος, καὶ ἱππόδρομος, καὶ στάδιον, καὶ ἄλση, πρὸ ἀνθρώπων δήπου ἐγένετο, ὁ μέν, ἀποχρῶν ποτὸν εἶναι, καὶ λουτρόν, ὁ δ' εὐρὺ πεδίον ἐναγωνίσασθαι τοῖς ἵπποις, ὁ δ' ἐγκονίσασθαι, καὶ αδρομεῖν ἀθληταῖς, ὅθεν τὸ παρέχεσθαί τινα ὅρον, αὐλῶνα, σταδίου μῆκος. τὰ δὲ ἄλση στεφανοῦσι τοὺς νικῶντας, καὶ τοὺς δρομικοὺς τῶν ἀθλητῶν γυμνάσαι. ταῦτα γάρ που καὶ ἡρακλεῖ ἐνθυμηθέντι, καὶ τὸ αὐτοφυὲς τοῖς ὀλυμπίας ἀγασθέντι, ἐπάξιος ἐφάνη ὁ χῶρος τῶν ἔτι νῦν σπουδαζομένων ἐνταῦθα. ἡμερῶν δὲ τετταράκοντα διαλεχθεὶς ἐν ὀλυμπίᾳ, καὶ πλεῖστα σπουδάσας, καὶ κατὰ πόλεις μὲν ἔφη διαλέξομαι ὑμῖν ἄνδρες ἕλληνες, ἐν πανηγύρεσιν, ἐν πομπαῖς, ἐν μυστηρίοις, ἐν θυσίαις, ἐν σπονδαῖς· ἀστείου δὲ ἀνδρὸς δέονται. νῦν δὲ ἐς λεβάδειαν χρὴ καταβῆναί με, ἐπεὶ τῷ τροφωνίῳ μήπω ξυγγέγονα, καίτοι φοιτήσας ποτὲ τῷ ἱερῷ. καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐχώρει ἐπ' ἀρκαδίας, οὐδενὸς λειπομένου τῶν θαυμαζόντων αὐτόν. τὸ δὲ ἐν λεβαδείᾳ στόμιον, ἀνάκειται μὲν τροφωνίῳ τῷ ἀπόλλωνος, ἐσβατὸν μόνοις τοῖς ὑπὲρ χρησμῶν φοιτῶσιν· ὁρᾶται δ' οὐκ ἐν τῷ ἱερῷ, μικρὸν δ' ἄνω τοῦ ἱεροῦ ἐν γηλόφῳ· ξυγκλείουσι δ' αὐτὸ σιδηροῖ ὀβελίσκοι, κύκλῳ περιβάλλοντες. ἡ δὲ κάθοδος, οἷα ἱζόντα ἑλκεσθαι. λευκῇ δ' ἐσθῆτι ἐσταλμένοι πέμπονται, μελιττούτας ἐπάγοντες ἐν ταῖν χεροῖν, μειλίγματα ἑρπετῶν, ἃ τοῖς κατιοῦσιν ἐγχρίμπτει. ἀναδίδωσι δ' ἡ γῆ τοὺς μέν, οὐ πόρρω, τοὺς δέ, πορρωτάτω· καὶ γὰρ ὑπὲρ λοκροὺς ἀναπέμπονται, καὶ ὑπὲρ φωκέας· οἱ δὲ πλεῖστοι, περὶ τὰ βοιωτῶν ὅρια. παρελθὼν οὖν ἐς τὸ ἱερόν, βούλομαι ἔφη καταβῆναι ὑπὲρ φιλοσοφίας. ἀντιλεγόντων δὲ τῶν ἱερέων, καὶ πρὸς μὲν τοὺς πολλοὺς λεγόντων μὴ ἄν ποτε γόητι ἀνθρώπῳ παρασχεῖν ἔλεγχον τοῦ ἱεροῦ, πρὸς δὲ τὸν ἄνδρα, πλαττομένων ἀποφράδας, καὶ οὐ καθαρὰς χρῆσαι, τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην, διελέχθη περὶ τὰς πηγὰς τῆς ἑρκύνης ὑπὲρ αἰτίας τοῦ μαντείου, καὶ τρόπου· μόνον γὰρ ἐκεῖνο δι' αὐτοῦ χρᾷ τοῦ χρωμένου. ἑσπέρας δ' ὡς ἐγένετο, ἐλθὼν ἐνταῦθα τὸ στόμιον μετὰ τῶν ξυνακολουθούντων νέων, καὶ τέτταρας τῶν ὀβελίσκων ἀνασπάσας, οἳ ξυνέχουσι τὰς τῆς παρόδου κλεῖδας, ἐχώρει ὑποχθόνιος αὐτῷ τρίβωνι, καθάπερ ἐς διάλεξιν ἑαυτὸν στείλας, οὕτω τι τῷ θεῷ φίλα πράττων, ὡς ἐπιστάντα τοῖς ἱερεῦσι τὸν τροφώνιον, ἐς ἐπίπληξίν τε αὐτοὺς καταστῆναι ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, ἐς αὐλίδα τε ἕπεσθαι κελεῦσαι πάντας, ὡς ἐκεῖ ἀναδυσομένου θαυμασιώτατα ἀνθρώπων. ἀνέσχε γὰρ δι' ἡμερῶν ἑπτά, ὅσων μήπω τις τῶν ὑπελθόντων τὸ μαντεῖον, φέρων βιβλίον προσφορώτατον τῇ ἐρωτήσει. ὁ μὲν γὰρ κατιὼν ἤρετο, τίνα ὦ τροφώνιε καὶ σὺ τὴν τελεωτάτην, καὶ καθαρωτάτην φιλοσοφίαν ἡγῇ; τὸ δὲ βιβλίον, τὰς πυθαγόρου εἶχε δόξας, ὡς καὶ τοῦ μαντείου τῇ σοφίᾳ ταύτῃ ξυντιθεμένου. ἀνάκειται τὸ βιβλίον τοῦτο ἐν ἀνθίῳ, καὶ σπουδάζεται κατὰ τὴν αἰτίαν· τὸ δὲ ἄνθιον, ἰταλῶν τῶν ἐν αὐτῇ θαλάττῃ. ταῦτα μὲν δὴ καὶ τῶν λεβαδέων εἰκότων ξυγχωρῶ ἀκροάζεσθαι. περὶ δὲ τοῦ βιβλίου τούτου, γνώμην ἀποπεφάνθω μοι, διακομισθῆναι μὲν αὐτὸ βασιλεῖ ἀδριανῷ ὕστερον· ὅτε δὲ καί τινας τῶν τοῦ ἀπολλωνίου ἐπιστολῶν,

οὐ γὰρ

οὐ γὰρ δὴ πόλεις γε, κατὰ μόνας ἐς τὰ βασίλεια τὰ ἐν τῷ αἰθέρι, ὡς μάλιστα δὴ τῶν περὶ τὴν Ἰταλίαν βασιλείαν ἔχαιρεν. ἀφίκοντο δ' αὐτῷ κἀξ Ἰωνίας οἱ ὁμιληταὶ πάντες, οὓς ὠνόμαζον ἀπολλωνίου ὑιάς. καὶ ξυμμιχθέντες τοῖς αὐτόθι, νεότης ἐγένοντο, θαυμάζεσθαι ἄξιοι τοῦ πλήθους, καὶ τῆς ἐς τὸ φιλοσοφεῖν ὁρμῆς. ῥητορικὴ μὲν γὰρ ἀπέκειτο ἀμελουμένη. καὶ μικρὰ προσεῖχον τοῖς τὴν τέχνην ξυγκροτοῦσιν, ὡς μόνου διδασκάλου τῆς γλώττης. ἐθίζοντο δὲ αὐτὴν τὴν ἐκείνου φιλοσοφίαν πάντες, ὁ δ' ὥσπερ τοὺς γύγας φασί, καὶ τοὺς κροίσους, ἀκλείστους παρέχειν τὰς τῶν θησαυρῶν θύρας, ἵν' ἀπαντλεῖν εἴη τοῖς δεομένοις, οὕτω παρεῖχε τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν τοῖς ἐρωτῶσι, περὶ παντὸς ἐρωτᾶν ξυγχωρῶν. διαβαλλόντων δ' αὐτὸν ἐνίων ὅτι τὰς τῶν ἡγεμόνων ἐπιδημίας ἐκτρέποιτο, καὶ ἀπάγοι τοὺς ἀκροατὰς ἐς τὰς ἡσυχίας μᾶλλον, καί τινος ἀποσκώψαντος μεταλαύνειν αὐτὸν τὰ πρόβατα, ἐπειδὰν τοὺς ἀγοραίους προσιόντας μάθῃ, ναὶ δή, εἶπεν, ἵνα μὴ ἐμπίπτωσι τῇ ποίμνῃ λύκοι. τί δ' ἐβούλετο αὐτῷ τὸ ἔπος; τοὺς ἀγοραίους ὁρῶν ἀποβλεπομένους ὑπὸ τῶν πολλῶν, καὶ προϊόντας ἐκ πενίας ἐς πλοῦτον, ἀπεχθείας τε οὕτως ἀσπαζομένους, ὡς αὐτὸ τὸ ἀπέχθεσθαι πωλεῖν, ἀπῆγε τοὺς νέους τοῦ ξυνεῖναι σφίσι. καὶ τοὺς ξυγγενομένους αὐτῶν, ἐνουθέτει πικρότερον, οἷον ἀποπλύνων βαφῆς ἀτόπου. διεβέβλητο μὲν γὰρ πρὸς αὐτοὺς καὶ τὸν ἄλλον χρόνον. ὑπὸ δὲ τῶν ἐν ῥώμῃ δεσμωτηρίων, καὶ τῶν δεδεμένων τε, καὶ ἀπολλυμένων, ἐπετίθετο πρὸς τὴν τέχνην, ὡς πάντα ταῦτα τῶν συκοφαντούντων, καὶ τῶν δεινότητι ἐπηρμένων ἡγεῖσθαι μᾶλλον, ἢ τοῦ τυράννου. περὶ δὲ τὸν χρόνον, ὃν ἐν τῇ ἑλλάδι ἐσπούδαζεν, ἐπεῖχε τὸν οὐρανὸν διοσημεία τοιαύτη.

Τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον περιελθὼν στέφανος ἐοικὼς ἴριδι, τὴν ἀκτῖνα ἠμαύρου. ὅτι μὲν δὴ ἐς νεώτερα ἡ διοσημία ἔφερε, δῆλα ἦν πᾶσιν. ὁ δ' ἄρχων τῆς ἑλλάδος καλέσας αὐτὸν ἐξ ἀθηνῶν ἐς βοιωτίαν, ἀκούω σε εἶπεν ἀπολλώνιε, σοφὸν εἶναι τὰ δαιμόνια. εἴγε ἔφη ἀκούεις καὶ τὰ ἀνθρώπεια. ἀκούω εἶπε, καὶ ξύμφημι. ἐπεὶ τοίνυν ἔφη ξυνομολογεῖς, μὴ πολυπραγμόνει θεῶν βουλάς. τοῦτο γὰρ ἡ τῶν ἀνθρώπων σοφία ἐπαινεῖ. ἐπεὶ δὲ ἐλιπάρει τὸν ἀπολλώνιον ὅποι διανοεῖται, δεδιέναι γὰρ μὴ ἐς νύκτα μεταστῇ πάντα, θάρρει ἔφη, ἔσται γάρ τι ἐκ τῆς νυκτὸς ταύτης φῶς. μετὰ ταῦθ' ὁ μέν, ἐπειδὴ τῆς κατὰ τὴν ἑλλάδα ἱκανῶς εἶχε, δυοῖν ἐνδιατρίψας ἔτοιν, ἔπλει ἐς ἰωνίαν, ξυνεπομένης αὐτῷ τῆς ἑταιρείας. καὶ τὸν μὲν πλείω χρόνον, ἐφιλοσόφει περὶ τὴν σμύρναν τε, καὶ τὴν ἔφεσον, ἐπιὼν καὶ τὰς ἄλλας, καὶ ἐν οὐδεμιᾷ τῶν πόλεων ἀηδὴς δοκῶν, ἀλλὰ καὶ ποθεῖσθαι ἄξιος, καὶ κέρδος μέγα τοῖς δεξιοῖς. ἐξώθουν οἱ θεοὶ δομετιανὸν ἤδη τῆς τῶν ἀνθρώπων προεδρείας. ἔτυχε μὲν γὰρ κλήμεντα ἀπεκτονώς, ἄνδρα ὕπατον, ᾧ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ ἐδεδώκει. πρόσταγμα δὲ ἐπεποίητο περὶ τρίτην, ἢ τετάρτην ἡμέραν τοῦ φόνου, κἀκείνην ἐς ἀνδρὸς φοιτᾶν. στέφανος τοίνυν ἀπελεύθερος τῆς γυναικός, ὃν ἐδήλου τὸ τῆς διοσημίας σχῆμα, εἴτε τὸν τεθνεῶτα ἐνθυμηθείς, εἴτε πάντας, ὥρμησε μὲν ἴσα τοῖς ἐλευθερωτάτοις ποτὲ ἀθηναίοις ἐπὶ τὸν τύραννον. ξίφος δ' ὑφείρας τῷ τῆς ἀριστερᾶς πήχει, καὶ τὴν χεῖρα ἐπιδέσμοις ἀναλαβών, οἷον κατεαγυῖαν, ἀπιόντι τοῦ δικαστηρίου προσελθών, δέομαί σου ἔφη βασιλεῦ μόνου. μεγάλα γὰρ ὑπὲρ ὧν ἀκροάσῃ. οὐκ ἀπαξιώσαντος δὲ τοῦ τυράννου τὴν ἀκρόασιν, ἀπολαβὼν αὐτὸν ἐς τὸν ἀνδρῶνα, οὗ τὰ βασίλεια, οὐ τέθνηκεν εἶπεν ὁ πολεμιώτατός σοι κλήμης, ὡς σὺ οἴει, ἀλλ' ἔστιν ὅποι ἐγὼ οἶδα. καὶ ξυντάττει ἑαυτὸν ἐπὶ σέ. μέγα δ' αὐτοῦ βοήσαντος περὶ ὧν ἤκουσε, τεταραγμένῳ προσπεσὼν ὁ στέφανος, καὶ τὸ ξίφος τῆς ἐσκευασμένης χειρὸς ἀνασπάσας, δίεισι τοῦ μηροῦ. πρὸς μὲν τὸ αὐτίκα θανατοῦν, οὐ καιρίαν. πρὸς δὲ τὸ μετὰ ταῦτα, οὐκ ἄκαιρον. ὁ δ' ἐρρωμένος μὲν καὶ ἄλλως τὸ σῶμα, γεγονὼς δὲ περὶ πέντε, καὶ τετταράκοντα ἔτη, ξυνεπλάκη τρωθείς. καὶ καταβαλὼν τὸν στέφανον, ἐπέκειτο, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀρύττων, καὶ τὰς παρειὰς ξυνθλίβων, ποθῶν μὲν χρυσῆς κύλικος αὐτοῦ κειμένης περὶ τὰ ἱερά. ἐκάλει δὲ καὶ τὴν ἀθηνᾶν ἀρωγόν. ξυνιέντες οὖν οἱ δορυφόροι κακῶς πράττοντος, εἰσῆλθον ἀθρόοι, καὶ τὸν τύραννον ἀπέκτειναν, λειποθυμοῦντα ἤδη. ταῦτ' ἐπράττετο μὲν κατὰ τὴν ῥώμην, ἑωρᾶτο δ' ἀπολλωνίῳ κατὰ τὴν ἔφεσον. διαλεγόμενος γὰρ περὶ τὰ τῶν ξυστῶν ἄλση κατὰ μεσημβρίαν, ὅτε δὴ καὶ τὰ ἐν τοῖς βασιλείοις ἐγίγνετο, πρῶτον μὲν ὑφῆκε τῆς φωνῆς, οἷον δείσας. εἶτ' ἐλλιπέστερον, ἢ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἡρμήνευσεν, ἴσα τοῖς μεταξὺ λόγων διορῶσί τι ἕτερον. εἶτα ἐσιώπησεν, ὥσπερ οἱ τῶν λόγων ἐκπεσόντες. βλέψας τε δεινὸν ἐς τὴν γῆν, καὶ προβὰς τρία, ἢ τέτταρα τῶν βημάτων, παῖε τὸν τύραννον, παῖε ἐβόα, οὐχ ὥσπερ ἐκ κατόπτρου τινὸς εἴδωλον ἀληθείας ἕλκων, ἀλλ' αὐτὰ ὁρῶν, καὶ ξυλλαμβάνειν τὰ δρώμενα. ἐκπεπληγμένης δὲ τῆς ἐφέσου, παρῆν γὰρ διαλεγομένῳ πᾶσα, ἐπισχὼν ὅσον οἱ διορῶντες ἔστ' ἂν γένηταί τι τῶν ἀμφιβόλων τέλος, θαρρεῖτε εἶπεν ὦ ἄνδρες. ὁ γὰρ τύραννος ἀπέσφακται τήμερον. τί λέγω τήμερον; ἄρτι νὴ τὴν ἀθηνᾶν, ἄρτι περὶ τὸν καιρὸν τῶν ῥημάτων, ὅτε ἐπεσιώπησα. μανίαν δ'

ταῦθ᾽ ἡγουμένων τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν, καὶ βουλομένων ἀληθεύειν αὐτόν, δεδιότων δὲ τῆς ἀκροάσεως κίνδυνον), οὐ θαυμάζω ἔφη τῶν μήπω προσδεχομένων τὸν λόγον, ὃν μηδ᾽ ἡ Ῥώμη γιγνώσκει πᾶσα. ἀλλ᾽ ἰδοὺ γιγνώσκει· διαφοιτᾷ γάρ· καὶ πιστεύουσι μὲν ἤδη μύριοι, πηδῶσι δ᾽ ὑφ᾽ ἡδονῆς δὶς τόσοι, καὶ διπλάσιοι τούτων, καὶ τετραπλάσιοι, καὶ πάντες οἱ ἐκείνῃ δῆμοι. ἀφίξεταί του τι καὶ δεῦρο ῥῆμα καὶ δεῦρο. καὶ τὸ μὲν μὴ θύειν ὑμᾶς ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἀναβεβλήσθω ἐς καιρόν, ὃν ἀπαγγελθήσεται ταῦτα· ἐγὼ δὲ εἶμι προσευξόμενος τοῖς θεοῖς, ὑπὲρ ὧν εἶδον. ἔτ᾽ ἀπιστουμένων τούτων, ἦλθον οἱ τῶν εὐαγγελίων δρόμοι, μαρτυροῦντες τῆς σοφίας τοῦ ἀνδρός· καὶ γὰρ ἡ τοῦ τυράννου σφαγή, καὶ ἡ ταύτην ἐνεγκοῦσα ἡμέρα, καὶ ἡ μεσημβρία, καὶ οἱ κτείναντες, πρὸς οὓς ἡ παρακέλευσις, οὕτως εἶχεν, ὡς οἱ θεοὶ τούτων ἕκαστα διαλεγομένῳ τῷ ἀνδρὶ ἀνέφαινον. τριάκοντα δ᾽ ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἐπιστείλαντος αὐτῷ τοῦ Νερούα, τὴν μὲν ἀρχὴν ἤδη τῶν Ῥωμαίων ἔχειν θεῶν τε βουλαῖς κἀκείνου, κατασχεῖν δ᾽ ἂν αὐτὴν ῥᾷον, εἰ ξύμβουλος αὐτῷ ἔλθοι, τὸ μὲν αὐτίκα ἐκεῖνο γράφει πρὸς αὐτὸν αἴνιγμα, ξυνεσόμεθα ὦ βασιλεῦ, χρόνον ἀλλήλοις πλεῖστον, ὃν μήτε ἡμεῖς ἑτέρου, μήτ᾽ ἄλλος ἡμῶν ἄρξει, ξυνιεὶς ἴσως ἑαυτοῦ τε ὡς μετ᾽ οὐ πολὺ μεταστησομένου ἀνθρώπων, Νερούα τε, ὡς χρόνον βραχὺν ἄρξοντος· ἐς ἕνα αὐτὸν γὰρ καὶ μῆνας τέτταρας, τὰ τῆς βασιλείας αὐτῷ προὔβη, σωφρονεστάτῳ δόξαντι. ἵνα δὲ μὴ ἀμελεῖν φαίνοιτο, φίλου τε ἀγαθοῦ, καὶ ἄρχοντος, ξυνέθηκε μετὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ξύμβουλον τῶν ἀρχικῶν· καὶ καλέσας τὸν Δάμιν, σοῦ ἔφη δεῖται ταῦτα. τὰ γὰρ ἀπόρρητα τῆς ἐπιστολῆς, γέγραπται μὲν πρὸς τὸν βασιλέα, ἔστι δ᾽ οἷα ἢ ὑπ᾽ ἐμοῦ λέγεσθαι, ἢ διὰ σοῦ. καὶ ὁ Δάμις ξυνεῖναί φησι τῆς τέχνης· τὴν μὲν γὰρ ἐπιστολὴν ἀρίστην τε αὐτῷ, καὶ ὑπὲρ μεγάλων ξυγγεγράφθαι· πεμφθῆναι δ᾽ ἂν καὶ δι᾽ ἑτέρου· τίς οὖν ἡ τέχνη τἀνδρός; πάντα τὸν χρόνον, ὃν ἐβίω, λέγεται θαμὰ ἐπιφθέγξασθαι, λάθε βιώσας· εἰ δὲ μὴ δύναιο, λάθε ἀποβιώσας· ἀπάγων οὖν ἑαυτοῦ τὸν Δάμιν, ἵνα μὴ ὑπὸ μάρτυσι καταλύοι τὴν ἐπιστολήν, ἐσκήψατο καὶ τὸ ἀναφοιτῆσαι αὐτὸν ἐς τὴν Ῥώμην. αὐτὸς μὲν δὴ παθεῖν τι ἀπιὼν αὐτός φησιν, οὐδὲ εἰδὼς τὰ μέλλοντα· τὸν δ᾽ εὖ εἰδότα, μηδὲν μὲν εἰπεῖν, ὥσπερ εἰώθασιν οἱ μηκέτ᾽ ἀλλήλους ὀψόμενοι, φρονοῦντα δ᾽ αὐτῷ περιεῖναι τοῦ πιστεύεσθαι ὅ, τι ἂν ἔσται· παρεγγυῆσαι δ᾽ ὧδε, ὦ Δάμι, κἂν ἐπὶ σεαυτοῦ φιλοσοφῇς, ἐμὲ ὅρα. τὰ μὲν δὴ ἐς Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα Δάμιδι τῷ Ἀσσυρίῳ ἀναγεγραμμένα, ἐς τόνδε τὸν λόγον τελευτᾷ. περὶ γὰρ τρόπου, καθ᾽ ὃν ἐτελεύτα, εἴγε ἐτελεύτα, πλείους μὲν λόγοι, Δάμιδι δὲ οὐδεὶς εἴρηται· ἐμοὶ δέ, οὐδὲ τοῦτο χρὴ παραλελεῖφθαι. δεῖ γάρ που τὸν λόγον ἔχειν τὸ ἑαυτοῦ πέρας. οὐδ᾽ ὑπὲρ ἡλικίας τἀνδρὸς εἴρηται οὐδὲν τῷ Δάμιδι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὀγδοήκοντα, τοῖς δ᾽ ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα, τοῖς δὲ καὶ πρόσω τῶν ἑκατὸν ἐλθεῖν, γηράσκων πᾶν τὸ σῶμα, καὶ ἄρτιος· νεότητος δὲ ἡδίων. ἔστι γάρ τις ὥρα καὶ περὶ ῥυτίσιν, ἣ μάλιστα περὶ ἐκεῖνον ἤνθησεν, ὡς εἰκόνες τε δηλοῦσι τἀνδρὸς ἐν τῷ Τυάνοις ἱερῷ, καὶ λόγοι μᾶλλον ὑμνοῦντες τὸ Ἀπολλωνίου γῆρας, ἢ τὴν Ἀλκιβιάδου ποτὲ νεότητα. τελευτῆσαι δ᾽ αὐτόν, οἱ μὲν ἐν Ἐφέσῳ θεραπευόμενον ὑπὸ δυοῖν δμωαῖν. τεθνᾶσι γὰρ ἤδη οἱ ἀπελεύθεροι, περὶ ὧν κατ᾽ ἀρχὰς εἶπον. ἐλευθερώσαντα δὲ τὴν ἑτέραν αἰτίαν, πρὸς τῆς ἑτέρας ἔχειν, ἐπεὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἠξίωτο. τὸν δ᾽ Ἀπολλώνιον, καὶ δουλεῦσαι φάναι προσήκει αὐτῇ. τουτὶ γάρ σοι ἀγαθοῦ ἀρξεῖ. τελευτήσαντος οὖν, ἡ μὲν ἐδούλευεν ἐκείνῃ, ἡ δ᾽ ἐκ μικρᾶς αἰτίας, ἀπέδοτο αὐτὴν καπήλῳ, παρ᾽ οὗ πρίασθαί τις οὐδ᾽ εὐπρεπῆ οὖσαν. ἀλλ᾽ ἐρῶν οὗτος, καὶ χρηματιστὴς ἱκανὸς ὤν, γυναῖκά τε ἀνεῖπεν, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐγράψατο. οἱ δ᾽ ἐν Λίνδῳ τελευτῆσαι αὐτὸν παρελθόντα ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ εἴσω ἀφανισθέντα. οἱ δ᾽ ἐν Κρήτῃ φασὶ θαυμασιώτερον, ἢ οἱ ἐν Λίνδῳ. διατρίβειν μὲν ἐν τῇ Κρήτῃ τὸν Ἀπολλώνιον μᾶλλον, ἢ πρὸ τούτου θαυμαζόμενον, ἀφικέσθαι δ᾽ ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Δικτύννης ἀωρί. φυλακὴ δὲ τῷ ἱερῷ κυνῶν ἐπιτέτακται, φρουροὶ τοῦ ἐν αὐτῷ πλούτου. καὶ ἀξιοῦσιν αὐτοὺς οἱ Κρῆτες μήτε τῶν ἄρκτων, μήτε τῶν ὧδε ἀγρίων λείπεσθαι. οἱ δ᾽ οὐθ᾽ ὑλακτεῖν ἥκοντα, σαίνειν τε αὐτὸν προσιόντος, ὡς μηδὲ τοὺς ἄγαν τιθασσούς. οἱ μὲν δὴ τοῦ ἱεροῦ προεστάμενοι, ξυλλαβόντες αὐτὸν ὡς γόητα, καὶ λῃστήν, δῆσαι, μείλιγμα τοῖς κυσὶ προβεβλῆσθαί τι ὑπ᾽ αὐτοῦ φάσκοντες· ὁ δ᾽ ἀμφὶ μέσας νύκτας ἑαυτὸν λῦσαι. καλέσαντα δὲ τοὺς δήσαντας ὡς μὴ λάθοι, δραμεῖν ὧδε πρὸς τὰς τοῦ ἱεροῦ θύρας· αἱ δ᾽ ἀναπετασθῆναι. παρελθόντος δ᾽ εἴσω, τὰς μὲν θύρας ξυνελθεῖν, ὡς ἐκέκλειντο. βοὴν δὲ ᾀδουσῶν παρθένων, ἐκπεσεῖν. τὸ δὲ ᾆσμα ἦν, στεῖχε γᾶς, στεῖχε ἐς οὐρανόν, στεῖχε· οἷον, ἴθι ἐκ τῆς γῆς ἄνω.

περὶ ψυχῆς δὲ ὡς ἀθάνατος εἴη, ἐφιλοσόφει ἔτι, διδάσκων μὲν ὅτι ἀληθὴς ὁ ὑπὲρ αὐτῆς λόγος, πολυπραγμονεῖν δέ, καὶ ξυγχωρεῖν τὰ ὧδε μεγάλα. ἀφίκετο μὲν γὰρ ἐς τὰ Τύανα μειράκιον, θρασὺ περὶ τὰς ἐρίδας, καὶ μὴ ξυντιθέμενον ἀληθεῖ λόγῳ. τοῦ δ᾽ Ἀπολλωνίου ἐξ ἀνθρώπων μὲν ἤδη ὄντος, θαυμαζομένου δ᾽ ἐπὶ τῇ μεταβολῇ, καὶ μηδ᾽ ἀντιλέξαι θαρροῦντος μηδενός, ὡς οὐκ ἀθάνατος εἴη, λόγοι μὲν οἱ

πλείους

πλείω ὑπὲρ ψυχῆς ἐγίγνετο· καὶ γὰρ νεότης τις ἦν αὐτόθι, σοφίας ἐρασταί· τὸ δὲ μειράκιον, οὐδαμῶς τῇ τῆς ψυχῆς ἀθανασίᾳ ξυνετίθετο, ἐγὼ ἔφη ὦ παρόντες, τουτὶ μῆνα δέκατον ἀπολλωνίῳ διατελῶ εὐχόμενος, ἀναφῆναί μοι τὸν ὑπὲρ ψυχῆς λόγον· ὁ δ' οὕτω τέθνηκεν, ὡς μηδ' ἐφίστασθαι δεομένῳ, μηδ' ὡς ἀθάνατος εἴη πείθειν. τοιαῦτα μὲν τὸ μειράκιον τότε. πέμπτῃ δ' ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ περὶ τῶν αὐτῶν σπουδασάντων, κατέδαρθε μὲν οὗ διελέγετο· τῶν δὲ ξυσπουδαζόντων νέων, οἱ μὲν, πρὸς βιβλίοις ἦσαν· οἱ δ' ἐσπούδαζον, γεωμετρικοὺς ἐπιχαράττοντες τύπους τῇ γῇ· ὁ δ' ὥσπερ ἐμμανὴς ἀναπηδήσας, ἡμιύπνος, ἱδρῶτί τε πολλῷ ἐρρεῖτό τε, καὶ ἐβόα, πείθομαί σοι· ἐρομένων δ' αὐτὸν τῶν παρόντων ὅ, τι πάσχοι, οὐχ ὁρᾶτε ἔφη ἀπολλώνιον τὸν σοφὸν, ὡς παρατυγχάνει τε ἡμῖν ἐπακροώμενος τοῦ λόγου, καὶ περὶ ψυχῆς ῥαψῳδεῖ θαυμάσια; ποῦ δ' οὗτος ἔφασαν, ὡς ἡμῖν γε οὐδαμοῦ φαίνεται, καίτοι βουλομένοις ἂν τοῦτο μᾶλλον, ἢ τὰ πάντων ἀνθρώπων ἀγαθὰ ἔχειν; καὶ τὸ μειράκιον, ἔοικεν ἐμοὶ μόνῳ διαλεξόμενος ἥκειν, ὑπὲρ ὧν μὴ ἐπίστευον· ἀκούετ' οὖν οἷα τῷ λόγῳ ἐπιθειάζει· ἀθάνατος

ψυχὴ, κοὐ χρῆμα σὸν, ἀλλὰ προνοίας· ἣ μετὰ σῶμα μαρανθὲν, ἅτ' ἐκ δεσμῶν θοὸς ἵππος,
ῥηϊδίως προθοροῦσα, κεράννυται ἠέρι κούφῳ, δεινὴν, καὶ πολύτλητον ἀποστέρ-
ξασα λατρείην· σοὶ δὲ τί τῶνδ' ὄφελος, ὁπότ' οὐκέτ' ἐὼν τότε, δείξεις; ἢ τί
μετὰ ζωοῖσιν ἐὼν, περὶ τῶνδε ματεύεις; καὶ σαφὴς οὗτος ἀπολλωνίου
τρίπους ἕστηκεν ὑπὲρ τῶν τῆς ψυχῆς ἀπορρήτων, ἵν' εὐθυμοῖμέν τε,
καὶ τὴν αὐτῶν φύσιν εἰδότες, ἐς ἃ τάττουσι μοῖραι, πορευώ-
μεθα. τάφῳ μὲν οὖν, ἢ ψευδοταφίῳ τἀνδρὸς,
οὐδαμοῦ προστυχὼν οἶδα, καίτοι τῆς γῆς,
ὁπόση ἐστὶν, ἐπελθὼν πλείστην· λόγοις
δὲ πανταχοῦ δαιμονίοις, καὶ
ἱερά· Τύανα δὲ βασιλείοις
ἐκτετιμημένα τέλε-
σιν, οὐδὲ βασιλεῖς ἀ-
πηξίουν αὐ-
τὸν, ὧν αὐτὸς
ἠξιοῦ-
το.

ΒΙΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΤΕΛΟΣ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ, ΑΝΤΙΡΡΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ, ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΟΝ ΤΥΑΝΕΑ ΤΩΙ ΣΩΤΗΡΙ ΧΡΙΣΤΩΙ ΠΑΡΑΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.

τ' οὖν ὦ φιλότης, κἀκεῖνό σε τοῦ ξυγγραφέως ἄξιον ἀποθαυμάζειν, ὅτι τῷ ἡμετέρῳ σωτῆρί τε, καὶ διδασκάλῳ τὸν Τυανέα ξυγκρίνας, παραδοξολογεῖ; πρὸς μὲν γὰρ τὰ λοιπὰ τῶν ἐν τῷ Φιλαλήθει, οὕτω γὰρ δὴ ἔχειν αὐτῷ τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιγράφειν ἔδοξε λόγον, οὐδὲν ἂν εἴη σπουδαῖον ἐπὶ τοῦ παρόντος, μὴ αὐτοῦ ἰδίᾳ τυγχάνοντα· σφόδρα δὲ ἀναιδῶς ἐξ ἑτέρων οὐκ αὐτοῖς μόνον οὐχὶ νοήμασιν, ἀλλὰ καὶ ῥήμασι, καὶ συλλαβαῖς ἀποσεσυλημένα, τύχοι μὲν ἂν καὶ αὐτὰ τῆς προσηκούσης κατὰ καιρὸν ἀπελέγξεως. ἀνατέτραπται δ' ἤδη καὶ πρὸ τῆς ἰδίας κατ' αὐτῶν γραφῆς ἀνατέτραπται, καὶ προαπελήλεγκται, ἐν ὅλαις ὀκτὼ ξυγγράμμασι, τοῖς Ὠριγένει γραφεῖσι, πρὸς τὸν ἀλαζονικώτερον τοῦ Φιλαλήθους ἐπιγεγραμμένον Κέλσου ἀληθῆ λόγον, ᾧ τὰς αὐτὰς ἀπαραλείπτως ἐν ὅσοις εἰρήκαμεν, ὁ διειλημμένος παραγαγὼν ξυλλέξας ἔοικεν ἐς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, πάντα τὰ εἰρημένα τε, καὶ εἰρησόμενα, προλαβὼν διελύσατο· ἐφ' ἃ τοὺς ἐπ' ἀκριβὲς τὰ καθ' ἡμᾶς διαγνῶναι ἐθέλοντας, φιλαλήθως ἀναπέμψαντες, φέρε, μόνην ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν κατὰ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοῦ Φιλαλήθους τουτουῒ λόγου παράθεσιν ἐπισκεψώμεθα, μηδέν τι σπουδαῖον ἡγούμενοι πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν ἑτέρωθεν ὑποσεσυλημένων αὐτῷ διαμάχεσθαι· μόνα δ' εἰκότως ἂν τὰ περὶ τοῦ Ἀπολλωνίου ἐπισκεψόμεθα, ἐπεὶ καὶ μόνῳ τῶν πώποτε καθ' ἡμῶν γεγραφότων, ἐξαίρετος αὐτῷ γέγονεν ἡ τοῦδε πρὸς τὸν ἡμέτερον σωτῆρα παράθεσίς τε, καὶ ξύγκρισις. θαυμάζειν δέ, καὶ ἀποδέχεσθαι θείᾳ τινί, καὶ ἀρρήτῳ σοφίᾳ, οὐχὶ δὲ γοητείᾳ σοφίσμασι τὸ θαυματουργῆσαι φάσκει αὐτόν, καὶ ταῦτα, ἀληθῶς οὕτως ἔχειν πιστεύων, καὶ ἀναπολογήτως ἀποχαριζόμενος. ἄκουε δ' οὖν ἅ φησιν αὐταῖς συλλαβαῖς· ἄνω, καὶ κάτω θρυλλοῦσι, σεμνύνοντες τὸν Ἰησοῦν, ὡς τυφλοὺς ἀναβλέψαι τε παρασχόντα, καί τινα τοιαῦτα δράσαντα θαυμάσια. εἶτά τινα μεταξὺ εἰπών, ἐπιλέγει· σκεψώμεθα δὲ μὴν καὶ [illegible] ἐκλαβόμενοι λαβεῖν. ταῦτα ῥήμασιν αὐτοῖς ἐν Φιλαλήθει τῷ τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιγεγραφότι λόγον, εἴρηται.

Δάμις μὲν οὖν ὁ τὰ πολλὰ ξυνδιατρίψας τῷ Ἀπολλωνίῳ, ἀπὸ τῆς Ἀσσυρίας γῆς ὁρμώμενος, αὐτόθι τε πρῶτον ἐκ τῆς ἰδίας χώρας αὐτῷ ξυμμίξας, τὴν ἐξ ἐκείνου μέχρι τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ γενομένην ξυνουσίαν ἱστόρησεν· ὁ δὲ Μάξιμος, κομιδῇ βραχέα τῶν κατὰ μέρος αὐτῷ πεπραγμένων ἀνεγράψατο· ὅ γε μὴν Ἀθηναῖος Φιλόστρατος, τὰ φερόμενα πάντα ὁμοῦ, ἀπό τε τῶν Μαξίμου, καὶ αὐτοῦ Δάμιδος, καὶ ἄλλων ξυναγαγεῖν ἑαυτὸν φήσας, πάντων μάλιστα ἐντελῆ τὴν ἀπὸ γενέσεως, καὶ μέχρι τελευτῆς ἱστορίαν τοῦ κατὰ τὸν ἄνδρα βίου πεποίηται. εἰ δὴ οὖν ἐξὸν τὴν ἐπικατηγορουμένην ἡμῶν εὐχέρειάν τε, καὶ κουφότητα, καὶ τὴν τοῦ Φιλαλήθους ἀκριβῆ, καὶ βεβαίαν ἐφ' ἑκάστῳ παραθεῖναι κρίσιν, φέρε διαπυθώμεθα, οὐχ ὅστις θειότερος γέγονεν, οὐδ' ὁποῖος θαυμασιώτερά τε, καὶ πλείω διεπράξατο παράδοξα, οὐδ' ὡς μόνος παρὰ τοῖς ἀνέκαθεν πρὸ μυρίων ἐτῶν γενομένων Ἑβραίων σοφοῖς, ὁ σωτὴρ ἡμῶν, καὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς [illegible] ἐσόμενος κατὰ θείαν ἐπίπνοιαν προπεφήτευτο, οὐδ' ὡς πλείους τῶν τῆς θείας διδασκαλίας αὐτοῦ λόγων προσῆξεν, οὐδ' ὡς γνησίους, καὶ ὄντως ἀληθεῖς ἐκτήσατο φοιτητάς, μονονουχὶ καὶ ὑπεραποθνῄσκειν ἑτοίμους τῶν λόγων αὐτοῦ παρεσκευασμένους, οὐδ' ὡς μόνος σώφρονος βίου διδασκαλεῖον, καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον ξυνεστήσατο, οὐδ' ὡς τῇ ἰδίᾳ θειότητί τε, καὶ ἀρετῇ, πᾶσαν ἔσωσε τὴν οἰκουμένην, καὶ εἰσέτι καὶ νῦν μυρία πλήθη πανταχόθεν τῶν τὴν θείαν ἑαυτοῦ διδασκαλίαν ἐπαγόμενος, οὐδ' ὡς τῶν πώποτε μόνος πρὸς ἁπάντων εἰπεῖν σχεδὸν ἀνθρώπων, ἀρχόντων τε, καὶ ἀρχομένων, πλείστοις ἔτεσιν ἤδη πολεμούμενος, κρείττων, καὶ πολὺ δυνατώτερος τῶν πικρῶς ἐλαυνόντων ἁπάντων ἀναδέδεικται, θείᾳ καὶ ἀρρήτῳ δυνάμει, τοὺς μὲν κατὰ καιρὸν ἐπανισταμένους αὐτῷ, τῇ θείᾳ διδασκαλίᾳ μετιὼν ῥᾳδίως, τὸν δὲ παιδευθέντα πρὸς αὐτόν, καὶ παραδοθέντα θεῖον λόγον, ἐς ἄπειρον αἰῶνα καθ' ὅλης κρατύνων τῆς οἰκουμένης, οὐδ' ὡς εἰσέτι καὶ νῦν τῆς ἐνθέου δυνάμεως τὴν ἀρετὴν ἐπιδείκνυται, μοχθηρούς τινας, καὶ φαύλας δαίμονας ψυχαῖς ἀνθρώπων, καὶ σώμασιν ἐφεδρεύοντας ἀπελαύνων διὰ μόνης τῆς ἀρρήτου προσηγορίας αὐτοῦ, ὡς αὐτῇ πείρᾳ κατειλήφαμεν, ταῦτα γοῦν περὶ τοῦ Ἀπολλωνίου ζητεῖν, μὴ καὶ τὸ ὁρῶντα ἀνόητον, μόνην δὲ ἐπισκεψώμεθα τὴν τοῦ Φιλοστράτου γραφήν, δι' ἧς δυσωπούμενος ὡς οὐχ ὅπως ἐν φιλοσόφοις, ἀλλ' οὐδ' ἐν ἐπιεικέσι, καὶ μετρίοις ἀνδράσιν ἄξιος ἐγκρίνεσθαι, οὐχ ὅπως τῷ σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ παραθεῖναι τὸν Ἀπολλώνιον, ὅσον ἐκ τῆς γραφῆς τοῦ παρὰ τῷ Φιλαλήθει παραδόσεως μὲν ἐκ πλείστου ἥκοντος, τὸ δ' ἀληθὲς μὴ τιμῶντος ξυγγραφέως. τοιοῦτος δ' ἂν μὲν τῶν ἄλλων καὶ ὁ Ἀθηναῖος Φιλόστρατος, ὡς οὐ ῥᾳδίως ἂν καταμάθοιμεν καὶ τῶν λοιπῶν τῶν κατ' αὐτόν,

διώκας

λύσεως μὲν τῶν πλείστων ἑκάστων, αὐτὸ δὲ τὸ ἐξητασμένως μὴ ἀπηκριβωμένον τῆς κατὰ
τὸν ἀπολλώνιον ἱστορίας· φύντων γὰρ ἡμῖν διακεκριμένων, ὁμοῦ τοῦ τε φιλαλήθους τὰ αἴτια
τάτω τε καθ' ὅλων διηγήσεως διειληφότος, ἢ κατὰ χρησιμῶν βεβαία, καὶ ὡς αὐτὸς ἑαυ-
τῷ δοκεῖ ἀκριβὴς ἐφ' ἑκάστῳ κρίσεως, σαφῶς ἀκαταστήσεται· ἡμᾶς τε αὖ οἱ μωροί, καὶ βεβου-
κολημένοι, νενομίσμεθα παρ' αὐτοῖς, ἢ πρὸς αὐτῶν ἐπικαλουμένην δυσχερῆ τε, καὶ κουφό-
τητος. ἄλλος μὲν οὖν ὁμόσε χωρῶν, αὐτόθεν διέβαλλεν ἂν βλασφημῶν, ὡς ἐχθρὸν αὐτῷ, καὶ
πολέμιον, τὸν καθ' οὗ τὸν λόγον ἐποιεῖτο. ἐγὼ δὲ ὦ ἑταῖρε, σοφόν τινα τὰ ἀνθρώπινα τὸν τυα-
νέα γεγονέναι ἡγούμενος, καὶ ἐπί γε αὐτῆς ἔχεσθαι διανοίας ἑκὼν εἶναι βουλόμενος, καὶ σοὶ τὴν
αὐτὸς ἐμαυτοῦ περὶ αὐτοῦ δόξαν ἐκθεῖναι ἀνθρώπῳ ὄντι, φιλοσόφων μὲν, ὅτῳ τις βούλοιτο κα-
ταλέγειν τὸν ἄνδρα, παρὰ μηδὲν διοχλοῦνται ταῖς περὶ αὐτοῦ μυθολογίαις, ἔστω. εἰ δὲ ὑ-
πὲρ τὸν ἀνθρώπειον ὅρον, καὶ φιλοσοφίας ὑπέρτερα φρονεῖν, εἴτε τις δάμις ἀσσύριος, εἴτε φι-
λόστρατος, εἴτε τις ξυγγραφεὺς, ἢ λογογράφος θρασύνοιτο, λόγῳ μὲν ἐκτρεπόμενος γοητείαν,
ἔργοις δὲ πλεῖον, ἢ ῥήμασιν ἐπιφορτίζων τὸν ἄνδρα, προσωπείου δίκην τὴν πυθαγόρειον ἐπι-
μορφαζόμενος ἀγωγὴν, οἰχέσθω ταχὺ μὲν ἡμῖν ὁ φιλόσοφος, ὅσον δὲ τῇ τοῦ λέοντος ἐπικεκρυπτό-
μενος δορᾷ, σοφιστής τις ἀληθῶς ἀγείρων κατὰ τὰς πόλεις, αὐτό τε ἔστω, γόης ἀτεχνῶς ἀπὸ
τοῦ φιλοσόφου φωραθήσεται. πῶς δ' ἔστι φημι, καὶ πόθεν ὁρμώμενος ἐρωτᾷς, μάνθανε.
ὅροι φύσεως, ἀρχάς, καὶ μέσα, καὶ τέλη τῆς τῶν ὅλων οὐσίας περιειληφότες, μένουσι, καὶ θεσμοὺς
ἅπασι, δι' ὧν τόδε τὸ πᾶν μηχάνημά τε, καὶ ἀρχιτεκτόνημα τοῦ παντὸς κόσμου τελεσιουρ-
γεῖται, διατεθεῖσαί τε νόμοις ἀλύτοις, καὶ δεσμοῖς ἀῤῥήκτοις, τῆς τὰ πάντα οἰκονομού-
σης προνοίας τὸ πάνσοφον βούλημα διαφυλάττοντες, οὔκουν κινήσειέ τι, καὶ μεταθείη τῆς
τάξεως τῶν ἅπαξ διατεθειμένων. κεκράτηται δ' οὖν θεσμῷ φύσεως τὸν θεῖον ὑπερ-
βαίνειν νόμον πᾶς, ὅτῳ τις θρασύτολμος τῶν ἐπέκεινα βαίνειν ἔνεστι πόθος. οὔτ' οὖν παρὰ φύ-
σιν ὁ ἔνυδρος ἐπὶ τὴν χέρσον μεταβὰς βιῶναι δυνήσεται ἰχθὺς, ἢ τὸ ἐν χέρσῳ ζῷον, τοῖς
ὕδασι καταδύσεται, τὴν ἐκεῖσε διηνεκῆ μονὴν ἀσπαζόμενον, ὃ μέγα τι δύσας μετέωρος
τις τῶν ἐπὶ γῆς, ἀρθήσεται πρὸς ἀέρα, ξυμπεριπολεῖν ἀετοῖς ἐπιθυμῶν. καὶ μὴν κἀνταῦθά γε,
κἂν ἐπὶ γῆς ἔλθοιεν, βρίσαντες ἐπὶ τὸ κάτω τὴν δύναμιν, καὶ τοῦ πτεροῦ χαλάσαντες,
καὶ ἀνιέντες τὴν φύσιν, ἐπεὶ καὶ ἔστι θείοις ὥρισται νόμοις τοῦ ὕψους τὸ μετέωρον ὑποκατα-
βαίνειν δυνάσθαι, οὐ μὴν καὶ ἔμπαλιν τὸ ταπεινὸν, καὶ γεῶδες ἐπὶ τὸ μετέωρον αἴρεσθαι.
ταύτῃ δὴ καὶ τὸ θνητὸν ἀνθρώπων γένος ψυχῆς μετέχον, καὶ σώματος, ὅροις περιγέγρα-
πται θείοις. οὔτ' οὖν τῷ σώματι δι' ἀέρος ἔλθοι ποτὲ τῶν ἐπὶ γῆς τι καταφρονοῦσα διατει-
βῶν, μὴ οὐχὶ τοῦ ὑπὸ τιμὴν αὐτίκα τῆς ἀνοίας παραχωρῶν, οὐ τὴν ψυχὴν ἀρθεὶς φρονήματι
καθῆξε ται τῶν ἀνεφίκτων, ἢ μελαγχολίας νοσήμασι ἂν περιπέσοι. σωφρονεῖ δ' ἂν ἀρτί-
ως μὲν τὸ σῶμα περὶ τὴν ἐπὶ γῆς φερόμενος, τὴν δὲ ψυχὴν παιδείᾳ, καὶ φιλοσοφίᾳ σκεπό-
πτων. εὔξαιτο δὲ καί τινα ξυνόντα ἄνδρα θεόθεν ποθὲν ἐκ τῶν καθ' οὐρανὸν διατριβῶν ἐλθεῖν,
καὶ τῆς ἐκεῖσε διδάσκαλον αὐτῷ φανῆναι σωτηρίας, ἐρρωμένῳ γάρ τοι παραδείγματι,
τοσοῦτόν τι μὲν τὸν ἰασθέντα ἐπιφοιτᾶν θέμις, καὶ τὸν διδάσκαλον ἑπομένῳ τοῖς μαθήμασι
ξυμφέρεσθαι, καὶ τὸν ἄνω που, καὶ ἐν ὕψει ξυγκατιέναι τοῖς ταπεινοῖς, οὐ μὴν καὶ ἀνάπα-
λιν. ὅθεν δὴ θείαν μὲν φύσιν εὐεργετικὴν οὖσαν, καὶ σωτηρίαν, καὶ προνοητικὴν τῶν ὄντων, ἀν-
θρώποις ποτὲ εἰς ὁμιλίαν ἐλθεῖν, οὐδεὶς ἂν ἀπείργοι λόγος ὅρῳ θείας προνοίας, καὶ τού-
του ξυγκεχωρημένου. ἀγαθὸς γὰρ ἦν κατὰ τὸν πλάτωνα. ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς
ἐγγίνεται φθόνος. οὐκοῦν σωμάτων μόνον ἀγαθὸς ὤν, ὁ τόδε τὸ πᾶν διακυβερνῶν ἐπιμελή-
σεται, πολὺ πλέον δὲ ψυχῶν, αἷς τὸ ἀθάνατόν τε, καὶ αὐτοκρατορικὸν κεχάρισται γέρας.
ταύτας δῆτα, ἅτε τῆς οἰκονομίας ἁπάσης κύριος ὤν, καὶ χαρίτων, ὧν αὖ δωρούμενος αὐ-
ταῖς, εὐεργετεῖ τὴν φύσιν, οὐδεὶς ἀντιλήψεται, ἐκτίσας ὡς ὑπὲρ τοῦ παρ' ἑαυτοῦ φω-
τὸς δωρήσεται ἀφθόνως, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἔστιν ὅτε τοὺς μάλιστα προσηχεῖς ἐς τὴν τῶν
ἐπὶ τὰ τῇδε σωτηρίου τε, καὶ ἀντιλήψεως ἐκπέμπων. ὧν εἴ τῳ εὐτυχῆσαι γένοιτο τὴν
διάνοιαν, οὗτος ἀποκαθαρθεὶς, καὶ τὴν τῆς θνητότητος ἀποσκεδάσας ἀχλὺν, θεῖος ἀ-
ληθῶς ἀναγραφήσεται, μέγαν τινὰ θεὸν ἀγαλματοφορῶν τῇ ψυχῇ. κινήσει δῆτα δια
τηλικοῦτος τὸ πάντων ἀνθρώπων γένος. καὶ μᾶλλον ἡλίου τὴν οἰκουμένην καταλάμ-
ψει τοὔργον τῆς ἀιδίου θεότητος, καὶ ἐς τὸν ἐπιόντα ξυνορᾶσθαι καταλείψει χρόνον,
οὐ μεῖον τῶν ἐξ ἀψύχου ὕλης δημιουργημάτων τὸ τῆς ἐνθέου παράδειγμα φύσεως
παρεσχημένος. καὶ ταύτῃ μὲν ἀνθρωπεία φύσις τῇ ὑπὲρ ἄνθρωπον κοινωνήσειεν ἄν. ἄλλως
δ' οὐ θέμις τοὺς ὅρους ὑπερβαίνειν, οὐδ' ἄπτερον ἔχοντα τὸ σῶμα, τὰ τῶν πτηνῶν ἐ-
πιτηδεύειν, οὐδ' ἀνθρώπους ὄντα, τὰ τῶν δαιμόνων πολυπραγμονεῖν. τί δῆτα ἡμῖν,
ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπολλώνιον εἰσάγεις ὁ ξυγγραφεύς; εἰ μὲν δὴ θεῖον, καὶ φιλοσόφου κρείττονα,

τήν τε φύσιν Ἀπολλώνιον εἰπεῖν, ὑπὲρ ἄνθρωπον, τίς ἂν μοι δι' ὅλης τῆς ἱστορίας τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τοὔργον εἰς ὅτι νῦν ἐπιδείκνυσθαι τῆς θειότητος. ἢ γὰρ οὐκ ἂν παντάπασι τεκτόνων μὲν, καὶ οἰκοδόμων, καὶ μὴν καὶ τῶν δημιουργῶν τὴν τελευτὴν ἐπιμήκιστον τοὔργον διαρκεῖν, ἀθάνατόν που σχεδὸν τῶν συσταξαμένων τὴν μνήμην στηλιτεῦον, θείαν δ' ἄρα φύσιν ἀνθρώποις ἐπιλάμψασαν, σκότιόν που, καὶ μινυνθάδιον ἀποτελεῖν, οὐχὶ δὲ ἐς αἰῶνα τὴν ἀρετὴν ἐπιδείκνυσθαι, μὴ ἐς ἕνα τινὰ δαίμονα, ἢ καὶ ἄλλους βραχεῖς τινὰς ἐγχρονίζειν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐς μυρίαν, ὅσων ὠφελείας, οὐ τῶν κατ' αὐτὸν γνωρίζειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ ταῦτα γενησομένων τὴν πάροδον ποιουμένην; ταύτῃ τοίνυν καὶ τοὺς πάλαι σοφοὺς ζηλωτάς τε, καὶ διαδόχους τοῦ ἐφίεσθαι τῆς ἀρετῆς, ἀθάνατον ὡς ἀληθῶς ἀνθρώποις παρεσχημένους τὸ κατόρθωμα. εἰ δ' οὖν τὸν θ' ὑπογράφεις τὸν πρὸς τὴν φύσιν, ὅρα μὴ πλέον, ἢ προσῆκε, ταύτῃ χαριζόμενος, δίκην ἀποίσεις παραλογίας. ἀλλὰ μὴν εἰσῆκται αὐτῷ θεῖος ἄνθρωπος, καὶ θαλαττίου δαίμονος σχῆμά τε, καὶ προσωπεῖον ἀπὸ γενέσεως ἀναλαμβάνων. κυούσῃ γὰρ ὥς φησι τῇ μητρὶ, φάσμα ἦλθε θαλαττίου δαίμονος, Πρωτεὺς ὁ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ἐξαλλάττων· ἡ δὲ, οὐδὲν δείσασα, ἤρετο αὐτὸν τί ἀποκυήσοι· ὁ δὲ, ἐμὲ εἶπε. σὺ δὲ τίς εἰπούσης, Πρωτεὺς ἔφη ὁ Αἰγύπτιος. εἶτα δὲ λειμῶνά τινα, καὶ κύκνους, τὴν γυναῖκα μαιεύσασθαι γράφει, ὁπόθεν αὐτὸ τοῦτ' εἰληφὼς μὴ εἰπών. οὐ γὰρ δὴ καὶ τοῦτον ὑφηγητὴν Δάμιν τὸν ἀσύνετον ὑπογράφεται, ἀλλὰ καὶ οὐκ ἐς μακρὸν τῆς ἱστορίας αὐτῷ Δάμιδι, διὰ δὴ θείας οὔσης φύσεως τὸν Ἀπολλώνιον εἰσάγει, αὐτὰ δὴ ταῦτα λέγοντα. Ἐγὼ δὲ ἑταῖρε, πασῶν τῶν φωνῶν ξυνίημι, μαθὼν οὐδεμίαν. καὶ μὴ θαυμάσῃς. οἶδα γὰρ καὶ ἃ σιωπῶσιν οἱ ἄνθρωποι. καὶ πάλιν ἐν Ἀσκληπιῷ τιμώμενον πρὸς τοῦ δαίμονος, καὶ πρόγνωσίν τινα, καὶ ἀδίδακτον ἔχειν ἐκ παιδὸς, κρείττονά τε ἀτεχνῶς ἀνθρώπου φωνεῖ αὐτὸν, ἐξ αὐτῆς γενέσεως, καὶ δι' ὅλης ἡμῖν τῆς ἱστορίας ὑπογράφει. λυσάμενον γοῦν ἑαυτόν ποτε ἀπὸ τῶν δεσμῶν, ἐπιφέρει, λέγων, τότε πρῶτον ὁ Δάμις φησὶν, ἀκριβῶς ξυνεῖναι τῆς Ἀπολλωνίου φύσεως, ὅτι θεία τε εἴη, καὶ κρείττων ἢ ἀνθρώπου· μὴ γὰρ θύσαντά τι, πῶς γὰρ ἐν δεσμωτηρίῳ, μὴ δὲ εὐξάμενον, μὴ δὲ εἰπόντα τι, καταγελάσαι τοῦ δεσμοῦ. ἐπὶ τελευτῇ δὲ, τάφον μὲν αὐτοῦ μηδόλως πηγῆς εὑρίσκεσθαι, χωρῆσαι δὲ ἐς οὐρανὸν αὐτῷ σώματι μεθ' ὕμνων, καὶ χορείας λέγει. εἰκότως δὴ οὖν, διὰ τὸν τοσοῦτον θειότερον, ἢ Πυθαγόρας, Ἐμπεδοκλῆς τε, καὶ Πλάτων φιλοσοφίᾳ τὸν ἄνδρα προσεληλυθέναι φησίν. οὐκοῦν ἐν ἐκείνοις ἡμῖν ἀναγεγράφθω ὁ ἄνθρωπος. καὶ ὁ φθόνος ὀπίσω τῆς τῶν φωνῶν ἁπασῶν αὐτοφυοῦς, καὶ αὐτοδιδάκτου ξυνέσεως. τί δῆτα οὖν ἐς διδασκάλου ἄγει αὐτὸν, καὶ τὸν μηδεμίαν φωνὴν μεμαθηκότα διαβάλλει, ὥσπερ ἐξ ἀσκήσεως, καὶ μελέτης, ἀλλ' οὐκ ἐκ φύσεως ἀττικὸν γενόμενον τὴν γλῶτταν; Φησὶ γὰρ ὡς προελθὼν ἐς ἡλικίαν, γράμματά τε, καὶ μνήμης ἰσχὺν ἐδήλου, καὶ μελέτης κράτος. καὶ ἡ γλῶττα αὐτῷ, ἀττικῶς εἶχε. καὶ γεγονότα δὲ αὐτὸν ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, ἄγει ἐς Ταρσοὺς ὁ πατὴρ, παρ' Εὐθύδημον τὸν ἐκ Φοινίκης. ὃς ῥήτωρ τε ἀγαθὸς ἦν· καὶ ἐπαίδευε τοῦτον. ὁ δὲ, τοῦ διδασκάλου εἴχετο. εἶτα ξυνεφιλοσόφουν αὐτῷ, Πλατώνειοί τε, καὶ Χρυσίππειοι, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου. διήκουε δὲ καὶ τῶν Ἐπικούρου λόγων· οὐδὲ γὰρ τούτους ἀπεσπούδαζε. τοὺς δὲ Πυθαγορείους, ἀρρήτῳ τινὶ σοφίᾳ ξυνελάμβανε. τοσαῦτα ὁ μηδεμίαν μαθὼν φωνὴν, θείᾳ τε δυνάμει, ἃ καὶ σιωπῶσιν ἄνθρωποι προλαβὼν, ἐξεπαιδεύετο. ὁ δὲ, διαλιπὼν αὖθις αὐτὸν, θαυμάσει ἔσθ' ὅσοι ξυνιέναι τῆς τῶν ζώων φωνῆς ἦλθε. καὶ ἐπιφέρει λέγων, καὶ ἐς ξύνεσιν δὲ τῆς τῶν ζώων φωνῆς ἦλθε. καὶ ἔμαθε δὲ τοῦτο, διὰ τῶν Ἀράβων πορευόμενος, ἄριστα γιγνωσκόντων τε, καὶ πραττόντων αὐτό. ἔστι γὰρ τῶν Ἀραβίων κύκνων ἤδη, καὶ ὀρνίθων μαντευομένων ἀκούειν, ὁπόσα οἱ χρησμοί. ξυμβάλλονται δὲ τῶν ἀλόγων, σιτούμενοι τῶν δρακόντων, οἱ μὲν καρδίαν φασὶν, οἱ δὲ, ἧπαρ. ἐνταῦθα πάντως που δρακόντων καρδίας δήπου, ἢ ἥπατος, τὸν Πυθαγόρειον ἐμψύχων τε ζώων ἀπεχόμενον, καὶ μὴ δὲ θύειν δαίμοσιν ἐπιτολμῶντα, εἰκὸς ἦν ἀπογεύσασθαι, ὡς ἂν καὶ τῆς παρὰ τούτοις κοινωνήσοι σοφίας. πρὸς γὰρ τί ἔδει διδασκάλων, πῶς δ' αὖ ἄλλως μὴ οὐχὶ τὰ ὅμοια τοῖς διδασκάλοις ζηλώσαντι, κατορθοῦντο τὸ ἐπιτήδευμα; ἔχομεν δὴ οὖν πρὸς τοῖς καταλελεγμένοις καὶ τοὺς Ἄραβας σοφοὺς, διδασκάλους τῆς κατὰ τὴν οἰωνιστικὴν τέχνης ἐπιστήμης. ἀφ' ἧς δήπου ὁρμώμενος, ἄθρουν ποτὲ τὸν στρουθὸν ὅ, τι καὶ βούλοιτο ξυγκαλοῦν, τοὺς ἑταίρους ἐπὶ σοφὸν προειπὼν, θαῦμα μέγιστον παρέχειν ἔδοξε τοῖς παροῦσι. ταύτῃ δὲ καὶ τὴν ἀποσφαγεῖσαν ὅσον οὔπω λέαιναν ἅμα τοῖς ὀκτὼ σκύμνοις κατὰ τὴν ἱστορίαν ὁδὸν θεασάμενος, αὐτίκα τῷ μαθήματι ξυμβαλὼν, τῆς ἐσομένης αὐτῷ παρὰ Πέρσαις διατριβῆς τὸν χρόνον ἐμαντεύσατο. ἀκόλουθα δὲ τῇ παρὰ τοῖς Ἀραβίοις φοιτήσει, ἐγχειρεῖν αὐτὸν καὶ παρὰ Πέρσαις ὁ αὐτὸς ξυγγραφεὺς ἱστορεῖ. τῷ γάρτοι Δάμιδι, ὃς μόνος φοιτητὴς ἦν αὐτῷ, καὶ ἑταῖρος, ἀπαγορεύσαντι παρὰ τοὺς μάγους ἰέναι, μόνος αὐτὸς,

ὡς αὖ

ὡς αὖ μὴ μετ᾽ ἀγνώμονος δὴ λάθῃ τὰ τῆς μανίας μανθάνειν, μεσημβρίας τε, ὡς ἀμφὶ μέ-
σας νύκτας τὰς μετ᾽ αὐτῶν ἐποιεῖτο σχολάς. ἔτι δὲ οὐαρδάνῃ βαβυλωνίῳ ἐς λόγους ἐλ-
» θόντα βασιλεῖ, ὧδέ πως λέγειν αὐτὸν παρατίθεται, σοφία δέ μοι πυθαγόρου, σαμίου ἀν-
» δρὸς, ὃς θεούς τε θεραπεύειν ὧδε ἐμὲ ἐδιδάξατο, ὡς ξυνιέναι σφῶν ὁρωμένων τε, καὶ οὐχ ὁ-
» ρωμένων, φοιτᾶν τε ἐς διαλέξεις θεῶν. τίς δ᾽ αὐτῷ ταῦτα ξυγχωρήσειεν, ὅτι πυθαγόρᾳ
μὲν οὐδεμία τις τοιαύτη καταλέλειπται γραφὴ, οὐδ᾽ ἀπόρρητά τινα ξυγγράμματα, ὡς
κἂν ὑπονοῆσαι αὐτὸν ἐξ ἐκείνων ὁρμᾶσθαι. ὅ γε διδάσκαλος αὐτῷ τῆς κατὰ πυθαγόραν
φιλοσοφίας, οὐδέν τι διαφέρειν τῶν ἐπικουρείων, πρὸς αὐτοῦ μεμαρτύρηται τοῦ φιλο-
» στράτου, ὧδέ πως εἰρηκότος. Διδάσκαλος μὲν ἦν αὐτῷ τῶν πυθαγόρου λόγων, οὐ πάνυ
» σπουδαῖος, οὐδ᾽ ἐνέργῳ τῇ φιλοσοφίᾳ χρώμενος, γαστρός τε ἥττων, καὶ ἀφροδισίων· καὶ
» κατὰ τὸν ἐπίκουρον ἐσχημάτιστο. ἦν δὲ οὗτος εὔξενος ὁ ἐξ ἡρακλείας τοῦ πόντου. τὰς δὲ πυ-
» θαγόρου γνώμας ἐγίγνωσκεν, ὥσπερ οἱ ὄρνιθες ἃ μανθάνουσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων.
Φέρε τ᾽ ἀντίας, εἰ παρὰ τούτου λέγοι τις τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς διαλέξεις τὴν ξύνεσιν αὐ-
τὸν εἰληφέναι. ἀλλὰ δὴ ξυγκεχωρήσθω καὶ ἑτέρων ὑφηγητῶν αὐτὸν ἀκηκοέναι, καίτοι γε
τοῦ ξυγγραφέως αὐτὸν μηδὲ μαθεῖν ἐπισημηναμένου. τίς δὴ οὖν τούτων ξυνιέναι τε, καὶ φοιτᾶ-
σιν θεῶν ὁρωμένων, καὶ οὐχ ὁρωμένων, αὐτός τε ὡς ὑπὸ πυθαγόρου εἰδέναι διδάσκεσθαί τε ἑ-
τέρους ἐπηγγέλλετο; καὶ μὴν οὐδ᾽ ὁ περιβόητος πλάτων πάντων γε μᾶλλον τῆς πυθαγό-
ρου κεκοινωνηκὼς φιλοσοφίας, οὔτ᾽ ἀρχύτας, οὔτ᾽ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ τὰς πυθαγόρου γραφῇ
παραδοὺς ὁμιλίας φιλόλαος, οὐδ᾽ εἴ τινες ἄλλοι γνώριμοι τἀνδρὸς γεγονότες, οἳ δόξας
τε αὐτοῦ, καὶ γνώμας γραφῇ τοῖς μετ᾽ αὐτοὺς παραδεδώκασιν, οὐδὲ τοιαύτῃ τινὶ ἐσεμνύ-
ναντο σοφίᾳ. οὐκοῦν ἑτέρωθεν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ πυθαγόρου τὰ τοιάδε μαθὼν, προσχήματι σε-
μνολογῶν, ἐπιγράφεται τὴν τοῦ φιλοσόφου πρόσρησιν. ἵνα δὲ καὶ παραλογώτατα τὸ ψεῦ-
δος ὡς ἀληθές τις πεποιέναι ξυγχωρήσειεν, ἂν εἰδ᾽ ὅπως ἐξ αὐτοῦ λέγει ἐκείνου τοῦ σαμίου,
πρὸ μυρίων ὅσων ἐτῶν ἐξ ἀνθρώπων γενομένου, τὰ περὶ τούτων αὐτὸν μεμαθηκέναι. οὐκ ἔτι
πρὸς τοῖς ἀραβίοις, καὶ ἕτερον διδάσκαλον αὐτοῦ τῆς δὴ νομιζομένης ἀπορρήτου περὶ θε-
ῶν ἐπιστήμης ἐπιγραπτέον. εἰ δὴ οὖν θεία ἦν φύσεως, κατέλυσται αὐτοῦ τῶν διδασκάλων
ὁ λόγος. εἰ δ᾽ ἀληθὴς ἦν οὗτος, ψευδὴς ἦν ὁ μῦθος, καὶ οὐκ ἀληθὴς ἡ περὶ τοῦ θεῖον γεγονέναι
αὐτὸν γραφή. οὔπω μοι τοῦ πρωτέως τὸ φάσμα πολυπραγμονεῖν ἔπεισι, καὶ τὴν περὶ
τούτου πίστιν αἰτεῖν, οὐδὲ τῶν παρ᾽ αὐτῷ κύκνων τὰς ἀποδείξεις, οἳ γελοίως τίκτουσαν αὐ-
τὸν τὴν μητέρα, καὶ μαιοῦσθαι ἱστορεῖ. ἀλλ᾽ οὐδὲ τῆς περὶ τοὺς κήπους μυθολογίας, τὸν μάρ-
τυρα παρέχειν ἀξιῶ. οὐ γὰρ δὴ καὶ τούτων ὡς ἔφη δέ μις ἡμῖν ξαυτὸ ἔσω ἀφίξεται, μα-
κρῷ δεύτερον ὄντι ἴσῳ τῆς ἀσπυρείας ἰαίνδρὶ ξυνάψας. ἐγὼ μὲν οὖν οὐ μάλα προθύμως τοῖς εἰ-
κόσι τε, καὶ ἀληθείας ἐχομένοις πειθόμενος, εἰ καὶ μείζονά τινα καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐς ἔπαινον
ἀνδρὸς ἀγαθοῦ λέγοιτ᾽ ἂν, πιστὰ, καὶ παραδεκτέα εἶναί μοι δοκῶ, ὅτι μὴ μόνα τὰ τερατώ-
δη, καὶ λήρου πλέα. οὐκ οὖν φθονεῖν ἦν, εἰ φησὶν ὁ ξυγγραφεὺς γένος τε ἀρχαῖον, καὶ τῶν οἰ-
κιστῶν ἠρτημένον τῷ ἀνδρὶ γεγονέναι. καὶ πλουτῶν εἰ οὕτως ἔτυχεν ὑπὲρ τοὺς ἐγχωρίους
ἅπαντας, διδασκάλων τε νέον ὄντα, οὐ μόνων τῶν δεδηλωμένων τυχεῖν, ἀλλ᾽ εἰ δοκεῖ, καὶ
ἕτερον αὐτὸν διδάσκαλον, καὶ καθηγητὴν γεγονέναι. ἔστω δ᾽ ἀληθῆ τούτοις ἐπεχὲς καὶ τὰ και-
νὰ, ὡς τὸν ἐς ἀσκληπιοῦ θεραπείας χάριν ἀφιγμένον διὰ γνώμης ἀρίστης, ἀπαλλάξαι
τῆς ἀρρωστίας. τοσοῦτόν τι γὰρ δὴ ὑδέρου παθεῖν, κατάδηλον ἐγκρατείας ὑποθέσθαι δίαι-
ταν τῷ κάμνοντι, καὶ ταύτῃ αὐτὸν ὑγιᾶ καταστῆσαι. καὶ τοῦτό γε τῆς φρονήσεως ἀποδεί-
κνὺν τὸ μειράκιον, καὶ ὡς τὸν πολυτελῶς θύειν παρεσκευασμένον εἶρξεν, διὰ εἰκὸς ἀληθῆ κακίᾳ
διαβεβοημένον. καὶ γὰρ δὴ καὶ τῶν ἐγχωρίων ἁπάντων πλουσιώτατόν τε, καὶ περιφα-
νέστατον αὐτὸν ὑποτίθεται. καὶ ἐν σώφροσι δ᾽ αὐτὸν φθόνος οὐδεὶς ἀναγράφειν, ὅτι τε πρὸς
τὸν ἐραστὴν πειρώμενον αὐτοῦ τῆς ὥρας, ἀνελλοδωρήσατο, καὶ γυναικείας ὅτι καθαρὸν ἑ-
αυτὸν μίξεως διὰ τέλους ὡς ὁ λόγος φησὶν, ἦγαγε. πιστὰ δ᾽ ἔστω καὶ τὰ τῆς πενταετοῦς κατὰ
πυθαγόραν σιωπῆς αὐτοῦ, καὶ τὰ ὅπως ταύτην διήνυσεν, ἐπαίνου ἄξια. ταῦτα δὴ, καὶ
ὅσα τοιαῦτα ἀνθρώπινα, καὶ ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίας, καὶ ἀληθείας οὐ πόρρω, δέχοιμ᾽ ἂν περὶ
πολλοῦ, τὸ εὐγνωμόν τε, καὶ φιλάληθες τιμώμενος. τό γέ τοι κρεῖττον ἀνθρώπου τὴν φύ-
σιν ὑποτίθεσθαι, καὶ παραδόσεις ἐναντιολογεῖν, τῆς τε δοθείσης ἀμνημονεῖν ὑποθέσεως,
ἔχειν λόγον ἂν, καὶ διαβολὴν αὐτῷ τε τῷ γράφοντι, καὶ πολὺ πρότερον τῷ γραφομένῳ πε-
ριάψειν ἡγοῦμαι. καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου ξυγγράμματος.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

Ἐπίωμεν δὲ τὰ ἐκ τοῦ δευτέρου· τὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἐπ᾽ ἰνδοὺς πορείαν ἄγει, παραλαβὼν

αὐτὸν ὁ λόγος. εἶτά τι πεποιηκότ' ἀπειρόκαλον, ὡς παρά τι παράδοξον δαιμόνιόν τι, ὃ καὶ ἔμπουσαν ὀνομάζει, κατὰ τὴν ὁδὸν ἰδόντα, λοιδορίαις ἅμα τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἀπελάσαι φησί. καὶ ζῷα δὲ αὐτοῖς ἐς ξενοφιλίαν προσαχθέντων, εἰρηκέναι αὐτὸν τῷ δάμιδι, ὡς ἄρα ξυγχωροίη αὐτῷ τε, καὶ τοῖς ἑταίροις σιτεῖσθαι τῶν κρεῶν· τὸ γὰρ ἀπέχεσθαι αὐτῶν, αὐτοῖς μὲν ἐς οὐδὲν ὁρᾶν προβαίνειν, ἑαυτῷ δὲ ἐς ἃ ὡμολόγηται πρὸς φιλοσοφίαν ἐκ παιδός. καίτοι τίς οὐκ ἂν ἀπορήσειεν, ὅτι μὴ δι' αὐτὸν, ὃν μόνον ἐδόκει τοῦ βίου ζηλωτὴν κεκτῆσθαι, καὶ προὔξενει ἐπὶ φιλοσοφίαν, εἶργέ τε διαφιλτάτου τῆς τῶν ἐμψύχων, ὡς ἂν οὐχ ὁσίας κατὰ πυθαγόραν τροφῆς. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὁποίῳ λόγῳ, λόγῳ μὲν οὐ ξυνοίσειν ἑαυτῷ, κἀκείνοις δ' οὐδὲν ὁρᾶν ἐκ τῆς ἀποχῆς προβαίνειν ὡμολόγει. ἐπὶ τούτοις ὁ φιλόστρατος, ὅτ' ἀληθές τι καὶ πρὸς τοῦ φιλαλήθους μεμαρτυρημένος, ὅρα τῆς ἀληθείας ὁποῖα δείγματα παρίστησι· γενόμενον παρ' ἰνδοῖς τὸν ἀπολλώνιον, παραστήσασθαί φησιν ἑρμηνέα, καὶ δι' αὐτοῦ προσδιαλέγεσθαι φραώτῃ· τοῦτο δὲ εἶναι τῷ βασιλεῖ τῶν ἰνδῶν ὄνομα. καὶ ὁ μικρῷ πρόσθεν κατ' αὐτὸν, πασῶν γλωττῶν ξυνεὶς, νῦν αὖ κατὰ τὸν αὐτὸν, ἑρμηνέως δεῖται. καὶ πάλιν ὁ κατὰ διάνοιαν ἀνθρώπων εἰδὼς, καὶ μόνον οὐχὶ κατὰ τὸν παρ' αὐτοῖς θεὸν, καὶ φωνῆς ξυνιεὶς, καὶ οὐ λαλοῦντος ἀκούων, ὁποία τις εἴη τῷ βασιλεῖ δι' ἑρμηνέως ἑρμηνεῦσαι δεῖται, ἵνα μόνα τὰ ἄξια τῆς ἐς βραχμᾶνας πορείας πεύσηται αὐτῷ· καὶ μεταξὺ ὁ μὲν τῶν ἰνδῶν βασιλεὺς, καὶ ταῦτα βάρβαρος ὢν τὴν φύσιν, τὸν ἑρμηνέα ἐκ ποδῶν μεταστησάμενος, ἑλλάδι χρῆται πρὸς αὐτὸν τῇ ὁμιλίᾳ, παιδείας, καὶ πολυμαθίας ἐνδεικνύμενος· ὁ δ' οὐδ' ὡς ὅτι δὴ καὶ αὐτὸς τῆς παρ' αὐτοῖς οὐκ ἀμαθῶς ἔχοι φωνῆς, δέον ἀντιφιλοτιμεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ λαλοῦντος ἑλλάδι γλώττῃ τοῦ ἰνδοῦ, ἐκπλήττεται, ἥ φησιν ὁ φιλόστρατος, ἀκόλουθα ὡς ἔοικεν ἑαυτῷ γράφων. τοῦ γὰρ δὴ ἐξεπλάγη, μὴ οὐχὶ βάρβαρον οἰηθεὶς, καὶ θαυμάσας, καὶ ὅτι δὴ τὸν τοιοῦτον οὔποτ' αὖ ἑλληνίζειν προσεδόκησεν; εἶθ' ὥσπερ τι παράδοξον τι παράδοξον καταπλαγεὶς, καὶ τὸ τούτου ἔτ' ἀγνοῶν αἴτιον, εἰπέ μοι ἔφη ὁ ἀπολλώνιος ὦ βασιλεῦ, πόθεν οὕτως ἔχεις φωνῆς ἑλλάδος; φιλοσοφία τε ἡ περὶ σὲ, πόθεν ἐνταῦθα; οὐ γὰρ ἐς διδασκάλους οἶμαί γε ἀναφέρεις, ἐπεὶ μὴ εἶναι ἰνδοῖς διδασκάλους τούτου. αὗται αἱ παράδοξοι τοῦ πάντα προγνώσει διειληφότος φωναὶ, ἃς ὁ βασιλεὺς ἀμειβόμενος, ὅτι τὸ πρὶν διδασκάλους, καὶ εἴ τινες οὗτοι, ἕκαστά τε παιδεῦσαι τῶν περὶ αὐτὸν ξυμβεβηκότων φράζει. εἶτα καί τινα τοῦ ἰνδοῦ δικάζοντος, περὶ θησαυροῦ φωραθέντος ἐν ἀγρῷ, πότερα τῷ πριαμένῳ, ἢ τῷ τὸ χωρίον ἀποδομένῳ, δέον εἶμαι τοῦτον, ὁ πάντως φιλόσοφος, καὶ θεοῖς κεχαρισμένος ὑπ' αὐτῶν, ἐπικρίνει τῷ πριαμένῳ, λογισμὸν δὴ αὐτοῖς ῥήμασιν ἐπειπὼν, ὡς οὐκ ἂν οἱ θεοὶ τὸν μὲν, ἀφεῖλον καὶ κατὰ τὴν γῆν, εἰ μὴ φαῦλος ἦν, τῷ δ' αὖ καὶ τὰ ὑπὸ γῆν δεδώκασιν, εἰ μὴ βελτίων ἦν τοῦ ἀποδομένου, ὡς κατ' αὐτὸν δὴ ξυνάγεσθαι, τοὺς μὲν εὐπόρους, καὶ πλούτῳ διαφέροντας, κἂν αἰσχρότατοι, καὶ πανωλέστατοι τυγχάνοιεν, τρισευδαίμονας, καὶ θεοφιλεῖς ἡγεῖσθαι, μόνους δ' ἄρα κακοδαίμονάς τε, καὶ ἀθλίους, τοὺς πενεστάτους, κἂν σωκράτης, κἂν διογένης, κἂν αὐτὸς ἐκεῖνος πυθαγόρας τυγχάνῃ, κἂν ἄλλος, οἱ πάντων ἀνδρῶν σωφρονέστατοί τε, καὶ ἐπιεικέστατοι. εἴποι γ' ἂν τις ἑπόμενος τῷ λόγῳ μὴ ἂν κατ' αὐτὸν τοὺς θεοὺς, τοὺς μὲν, πένητας, τούτους δὴ αὐτοὺς, οἳ κατὰ φιλοσοφίαν διενηνόχασιν, ἀφελέσθαι καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν, μὴ οὐχὶ πάντως φαύλους ὄντας τὸν τρόπον· τοῖς δὲ τὸ ἦθος ἀκολαστοτέροις, ἄφθονα καὶ τὰ μὴ ἀναγκαῖα παρασχεῖν, εἰ μὴ βελτίους ἐτύγχανον τῶν προτέρων. ἐξ ὧν παντί που καταφανὴς ἡ τοῦ ξυμπεράσματος ἀτοπία.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ.

ταῦτα καὶ ἀπὸ τοῦ δευτέρου παραθέμενοι, ἴωμεν ἐπὶ τὸ τρίτον, τὰ κατὰ τοὺς σεβομένους ἐπαγόμενοι βραχμᾶνας, ἔνθα δὴ τὰ ὑπὲρ θούλην ἄπιστα, καὶ εἴ τι παρ' ἄλλο τερατῶδες ποτε μυθολόγοις τισὶν ἀναπέπλασται, ὡς μάλα πιστὰ, καὶ ἀληθέστατα, ὡς ἐν παραθέσει τούτων ἀναφανήσεται. ὃς καὶ τὸν νοῦν ἐπιστῆσαι ἄξιον τῆς τοῦ φιλαλήθους ἕνεκεν αὐθαδείας, ἡμῖν μὲν εὐχέρειαν, καὶ κουφότητα τρόπου περιάπτοντος, αὐτῷ δὲ, καὶ τοῖς αὐτῷ παραπλησίοις, τὴν ἀκριβῆ, καὶ βεβαίαν μετὰ ξυνέσεως κρίσιν. ὅρα γοῦν ἐφ' οἷς σεμνύνεται παραδόξοις, τῶν ἡμετέρων θείων εὐαγγελιστῶν προκρίνων τὸν φιλόστρατον, ὡς μὴ μόνον παιδείας ἐπὶ πλεῖστον ἥκοντα, ἀλλὰ καὶ ἀληθείας ἐπιμεμελημένον. πρῶτα μὲν οὖν ἐν τῇ πρὸς τοὺς βραχμᾶνας πορείᾳ τοῦ ἀπολλωνίου, γυνή πως αὐτῷ διὰ χροιὰν εἰσάγεται ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐς ὀσφὺν λευκοτάτη· τὸ δ' ἕτερον μέρος τοῦ σώματος, μέλαινα. τὰ δὲ, προϊόντι τῆς ἐπὶ τοὺς βραχμᾶνας ὁδοῦ, ὄρη, καταπεφυτευμένα τῷ πεπέρει, καὶ τούτου πίθηκοι γεωργοὶ, καὶ παράδοξοί τινες τὸ μέγεθος δράκοντες, ὧν ἀπὸ κεφαλῆς λαμπάδες ἀπορρίπτονται πυρὸς, οὓς εἴ πως ἕλοι, εὑρεῖν αὖ φησι παραδόξους λίθους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τῷ τοῦ γύγου τοῦ παρὰ τῷ πλάτωνι.

πλάτωνι παραπλησίους. καὶ ταῦτα μὲν τὰ πρὸ τοῦ τῶν βραχμάνων λόφου. ὡς δὲ καὶ ἐς αὐτὸν ἀφίκοντο τεθεᾶσθαι εἰρήκασιν, οἷα ταῦτα φρέαρ ὕδατος ἰδεῖν παράδοξα, καὶ κρατῆρα παραπλήσιον πυρὸς οὗ φλόγα ἀναπέμπεσθαι μολιβδώδη. δύο τε πίθους λίθου μέλανος. τὸν μὲν, ὄμβρων. τὸν δὲ, ἀνέμων. ἀφ' ὧν τοὺς βραχμᾶνας, εἰς δὴ ἐθέλοιεν, ἵλεω τῆς χώρας χορηγεῖν. ἀλλά γε καὶ ἀγάλματα παρ' αὐτοῖς ἀθηνᾶς πολιάδος, καὶ ἀπόλλωνος πυθίου, καὶ διονύσου δηλίου, καὶ ἄλλων τινῶν ἑλληνικῶν θεῶν. ἰάρχαν δὲ, τὸν ἤδη πάντων διδάσκαλον καλεῖσθαι. ὃν καὶ ἰδεῖν καθεζόμενον, πολλοῦ γε δεῖ φιλοσοφικῶς, σατραπικῶς δὲ μᾶλλον σχήματι, ἐφ' ὑψηλοτάτου δίφρου. χαλκοῦ δὲ μέλανος οὗτος ἦν. καὶ περιέκειτο χρυσοῖς ἀγάλμασιν, οἷα δὴ εἰκὸς τεχνιτῶν βαναύσων ξόανον, πυρὶ, καὶ σιδήρῳ μοχθοῦντας τοὺς φιλοσόφους τεχνουργεῖν, ἢ καὶ θαυματοποιῶν δίκην αὐτόματον ἀποτελεῖν τὸ δημιούργημα. οἱ δὲ τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτὸν διδάσκαλοι δίφροι, χαλκοῖ μὲν φησιν, ἄσημοι δ' ἦσαν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. ἔδει γάρ που τυράννου πάντως σχήματι, προνομίας τῆς ἐν ἀγάλμασι, καὶ χρυσῷ, τὸν τῆς θείας φιλοσοφίας διδάσκαλον ἀξιοῦσθαι. πρῶτον δὲ τὸν ἰάρχαν ἰδόντα φησὶ τὸν ἀπολλώνιον, ἐξ ὀνόματός τε προσειπεῖν ἑλλάδι τῇ φωνῇ, καὶ ἰδοὺ αὐτῷ παρὰ φραώτου κομίζειν ἐπιστολὴν αἰτῆσαι, κατὰ πρόγνωσιν ἤδη τοῦτο προειληφότα, ἐνδείξασθαί τε τὸ εὔθετον τῆς προγνώσεως, προειρηκότα ὡς ἄρα ἐνὶ γράμματι τῷ δέλτα λείποιεν ἡ ἐπιστολή, ἄρξασθαί τε ἀπειροκάλως εὐθὺς ἀπὸ πρώτης ὁμιλίας, ἀπειροκάλου δίκην ἐπιδείκνυσθαι τὸ τῆς προγνώσεως πλεονέκτημα, πατέρα, καὶ μητέρα καταλέγοντα τοῦ ἀπολλωνίου, γένος τε, καὶ ξοφὴν, καὶ παιδείαν, καὶ τὰς κατὰ χρόνους ἀποδημίας, καὶ τὴν ἐς αὐτὸν πορείαν, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν πεπραγμένα αὐτῷ, καὶ ὡμιλημένα. εἶτα δὲ φησὶν οὗτος αὐτὸς ὁ θαυμάσιος συγγραφεὺς, τοὺς βραχμᾶνας ἅμα τῷ ἀπολλωνίῳ χρισαμένους ἠλεκτρείῳ φαρμάκῳ λούσασθαι. καὶ περιστάντας ὡς ἐν χορῷ, τὴν γῆν τύψαι ταῖς ῥάβδοις. τὴν δὲ, κυρτωθεῖσαν, ἀναπέμψαι αὐτοὺς ἐς δίπηχυ τοῦ ἀέρος, ἑστάναι τε αὐτοὺς μετεώρους ἐν αὐτῷ ἀέρι ἤδη τι χρόνου διάστημα, ἕλκειν δὲ καὶ πῦρ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὅτε βούλοιντο αὐτομάτως. τούτοις δ' ἐπιφέρει παράδοξον ὁ θαυματολόγος, ὡς ἄρα τρίποδες πυθικοὶ τέτταρες ἐξεκυκλήθησαν, αὐτόματοι φοιτῶντες. καὶ εἰκάζει δὴ ἐν αὐτοὺς τοῖς ὁμηρείοις. οἰνοχόους τε ἐπὶ τούτοις ἐκ χαλκοῦ διακόνους, τὴν ὕλην ἔστησι τέτταρας. ἐπιλέγει δὲ ὡς ἄρα καὶ ἡ γῆ αὐτομάτως ὑπεστρώννυτο αὐτοῖς πόας. τῶν δὲ τριπόδων οἱ μὲν δύο φησὶν, οἴνου ἀπέῤῥεον. οἱ δὲ ἕτεροι δύο, ὁ μὲν, ὕδατος θερμοῦ κρᾶσιν παρεῖχεν, ὁ δ' αὖ ψυχροῦ. τοὺς δὲ οἰνοχόους τοὺς χαλκοὺς, ἀρύεσθαι ἐν μέτρῳ τοῦ τε οἴνου, καὶ τοῦ ὕδατος, περιελαύνειν γε κύκλῳ τὰς κύλικας, ὥσπερ ἐν τοῖς ποταμοῖς. ταῦτα ἱεροκλεῖ τὰ ἄνω κάτω, καὶ καθόλου διηγήσεια πεπιστευμένῳ, μετὰ πολλῆς ἀναπείσεως ἀληθῆ, καὶ πιστὰ εἶναι δοκεῖ. καὶ ὑμεῖς μὲν εὐχέρεια, καὶ κουφότης πλείστη, ὅση κατέγνωσται παρ' αὐτῷ. αὐτὸς δὲ, τοιαῦτα φιλοστράτῳ πιστεύων, αὐτοῖς δὴ ῥήμασι σεμνύνεται λέγων, σκεψώμεθα γε μὴν ὅσῳ βέλτιον, καὶ ἐχεφρονέστερον ἡμεῖς ἐκδεχόμεθα τὰ τοιαῦτα, καὶ ἣν περὶ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν ἔχομεν γνώμην. ἤδη τοιούτῳ δὴ τῷ συμποσίῳ καὶ τὸν αὐτὸν φιλόστρατον, βασιλέα ἐγκωμιάζων ἰνδῶν εἰσάγεται, συμπίνων τοῖς φιλοσόφοις. τοῦτον δὲ ἐνυβρίζειν, καὶ ἐμπαροινεῖν φιλοσοφίᾳ, μεθύσκεσθαί τε παρ' αὐτοῖς, καὶ ἀντιπαρεξάγειν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἀγωνίζεσθαι ἐν ἑορτῇ. καὶ πάλιν τὸν ἀπολλώνιον δι' ἑρμηνέως τὰ περὶ τούτου μανθάνειν. καὶ αὖ πάλιν πρὸς αὐτὸν διαλέγεσθαι, ὑφερμηνεύοντος τοῦ ἰάρχα. καὶ πῶς ὁ θαυμάζειν ἄξιον, ὅπως τὸν οὕτως ὑβριστὴν, καὶ ἀτοπώτατον παροινεῖν, καὶ μεθύσκεσθαι παρὰ τηλικούτοις εἰκὸς ἦν, ὃν οὐδὲ παριδεῖν ἄξιον ἦν φιλοσόφων, μήτιγε καὶ ἑστιᾶν ἑστίᾳ. τί δέ μοι ἰσοθέους τούτους καλεῖν, καὶ τῆς ἀξίας ἐνυβρίζειν τοὺς ἄνδρας, ὁπότε πυθομένου τοῦ ἀπολλωνίου τίνας ἑαυτοὺς ἡγοῖντο θεοὺς, ἔφη ὁ ἰάρχας, ὃς καὶ τοῖς συμπόταις οἷα δὴ θεὸς, φιλοσόφου μὲν ἥκιστα τρόπῳ πολλοῦ γε δεῖ, μήτιγε μᾶλλον οὐ ἐφέσει θεοῦ ἀξίως, τὴν φιάλην ἐπικυρτῶν ἐξῆρχεν. ὃ δέ φησιν ὁ συγγραφεὺς, ὡς ἄρα ἐπόπιζε, καὶ ἱκανῶς πάντας ἀπεδίδου, καθάπερ αἱ ἀπόῤῥητοι πηγαὶ τοῖς αἱμωμένοις. μετὰ ταῦτα κοιναὶ λόγων ὁμιλίαι, καὶ σπουδαιολογίαι τῶν φιλοσόφων, τοῦ μὲν ἰάρχα διδάσκοντος ὡς ἄρα πρότερον αὐτῷ ἡ ψυχὴ ἐν ἑτέρῳ ἀνθρώπου βασιλέως γένοιτο σώματι, καὶ τοιαῦτά τινα αὐτῷ πεπραγμένα εἴη, τοῦ ἀπολλωνίου δὲ, ὡς ποτε αἰγυπτίας νεὼς γένοιτο κυβερνήτης, καὶ τοσαῦτα διαπράξειεν, πεύσεις τε, καὶ ἀποκρίσεις ἱκέσιον, ὧν καὶ τῆς σοφίας ἄξιον μηδαμῶς παραθεῖσθαι τὴν μνήμην. ἐρέσθαι δὲ φησὶ τὸν ἀπολλώνιον εἰ ἔστι παρ' αὐτοῖς χρύσεον ὕδωρ, ὢ τοῦ σοφοῦ, καὶ παραδόξου πύσματος. καὶ περὶ ἀνθρώπων δὲ ὑπὸ γῆν οἰκούντων, καὶ πυγμαίων ἄλλων, καὶ σκιαπόδων ἀνθρώπων. καὶ εἰ γίγνοιτο παρ' αὐτοῖς ζῶον τετράπουν, ὃ λέγεται μαντιχόρα, ὃ τὴν κεφαλὴν ἀνθρώπῳ ἐοικέναι, λέ-

ἔστι δὲ ὁμοιοῦσθαι τὸ μέγεθος, τὴν δὲ οὐρὰν ἐκφέρειν πηχυαίας ἀκανθώδεις, ἃς βάλλειν ὥσπερ τοξεύματα ἐς τοὺς θηρῶντας. καὶ τοιαῦτα μὲν τὸν Ἀπολλώνιον ἀνερωτᾶν. τὸν δὲ Ἰάρχαν διδάσκειν αὐτόν, περὶ μὲν τῶν πυγμαίων, ὡς ἄρα εἶεν οἰκοῦντες μὲν ὑπόγειοι, διατρίβοντες δὲ ὑπὲρ τὸν Γάγγην ποταμὸν ζῶντες· περὶ δὲ τῶν ἄλλων, ὡς αὖ παρεκταθείη. ἔριον ἐσθῆ. τούτοις φυόμενον αὐτοῖς ἀπὸ γῆς ἐς ἐσθῆτος ὕλην ὁ φιλόστρατος ἀναγράφει, πάντως δήπου τῶν φιλοσόφων ἱστὸν ἐπιτηδευομένων, καὶ ταλασιουργίας ἐς ἐσθῆτος κατεργασίαν ἐκπονουμένων. οὐδὲ γὰρ εἰσῆκται παρ' αὐτοῖς γυναικεῖον φῦλον, εἰ μὴ καὶ τοῦτο φύσεως αὐτόματον αὐτοῖς παραδόξως δι' ἐριουργίας ἐς ἐσθῆτα μεταφύεσθαι. φέρειν δ' ἕκαστον αὐτῶν ῥάβδον, καὶ δακτύλιον, ἀπόρρητον ἔχοντα ἰσχύν. εἶτα παραδοξοποιΐας τῶν βραχμάνων, ὡς δαιμονῶντα δι' ἐπιστολῆς ἀπαλλάξειαν, ὡς χωλεύοντα καταλύσει τὸν γλουτὸν θεραπεύσειαν, ὡς τυφλῷ τὸ βλέπειν, καὶ ἀδρανεῖ τινι τὴν χεῖρα σῶαν χαρίζοιτο. πολλῶν, ὦ 'γαθὲ, γοῦν πραγμάτων ἡμᾶς ἀπολύσειεν τῷ συγγραφεῖ. δῆλα γὰρ ὡς ἀληθῆ καὶ ταῦτα, ὅτι βρονταῖς τε, καὶ ἀνέμοις ἐν πίθοις, τρίποδάς τε ἐκ λίθου φοιτῶντας αὐτομάτως, καὶ οἰνοχόας ἀπὸ χαλκοῦ περιελαύνειν ἐν κύκλῳ τὰς κύλικας προσϊστορήσας. ἀλλὰ τῷ περὶ τούτων ὡς ἀληθῶν ἀφηγήσεως, καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων, ἐξέφηνέ τε, καὶ διήλεγξε τὴν μυθολογίαν. εἰρηκέναι δέ φησιν ὁ φιλόστρατος τὸν Δάμιν, δίχα τῆς αὐτοῦ παρουσίας, καὶ τῷ Ἰάρχᾳ συμφιλοσοφῆσαι τὸν Ἀπολλώνιον, εἰληφέναι τε παρ' αὐτοῦ δακτυλίους ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων, οὓς καὶ φορεῖν αὐτὸν καθ' ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. ταῦτα δὲ ναὶ εἰπὼν ὅτ' ἀληθές τι καὶ παρὰ τῷ φιλαλήθει νενομισμένος, μεθ' ἕτερα τῆς γραφῆς ὡς δὴ δὴ γοητείας τῶν βραχμάνων καταγνούς, καὶ ταύτης ἐλεύθερον καταστῆσαι τὸν Ἀπολλώνιον, φροντίσας ἐπιφέρει, φάσκων κατὰ λέξιν. ἰδὼν δὲ τὰ παρὰ τοῖς ἰνδοῖς τοὺς τρίποδας, καὶ τοὺς οἰνοχόους, καὶ ὅσα αὐτόματα ἐκφοιτᾶν εἶπον, οὐδ' ὅπως σοφίζοιντο αὐτὰ οὔτε ἤρετο, οὔτε ἐδεήθη μαθεῖν· ἀλλ' ἐπῄνει μέν, ζηλοῦν δὲ οὐκ ἠξίου. καὶ πῶς δ' οὗτος οὐκ ἠξίου ζηλοῦν, ὁ δίχα τοῦ Δάμιδος σπουδὴν ποιούμενος συμφιλοσοφεῖν αὐτοῖς, καὶ τὸν μόνον ὅ,τι καὶ πράττοι λανθάνειν δέον, ἑταῖρον ἡγούμενος, πῶς δ' οὐκ ἠξίου ζηλοῦν, ὁ τοὺς τῶν ἀστέρων ἐπωνύμους καταδεξάμενος δακτυλίους, καὶ τούτους ἀνακαίνοτι(?) θέμενος δεῖν παντὸς τοῦ βίου φέρειν πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν, καίτοι γε ἀπόρρητον ὡς φῂς αὐτὸς ἔχοντας ἰσχύν; εἰ δὲ καὶ δοθείη τὸ μὴ ζηλοῦν ἠξιωκέναι αὐτόν, ὡς μὴ δὲ πράττοντας οὐκ ἐζήλου δηλονότι, πῶς οὖν ἐπῄνει, ἐφ' οἷς μὴ ἠξίου ζηλοῦν; εἰ δ' ὡς θείους ἀφθόνως(?) ἐπῄνει, πῶς οὐκ ἐζήλου τὰ ἐπαίνου ἄξια; ἀλλὰ γὰρ μετὰ τὴν ἐν τούτοις διατριβὴν παλινοστοῦντα αὐτὸν ἅμα τοῖς ἑταίροις, ἐλθεῖν φησὶν ἐς τὴν τῶν ὠρειτῶν χώραν, ἔνθα χαλκαῖ μὲν αὐτοῖς αἱ πέτραι, χαλκῆ δὲ ἡ ψάμμος, χαλκοῦ δὲ ψῆγμα οἱ ποταμοὶ ἄγουσι. καὶ τοσαῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸ τρίτον σύγγραμμα.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ.

Ἐπίωμεν δ' ἤδη καὶ τὰ ἑξῆς. ἐπανελθόντα φησὶν αὐτὸν τῆς ἰνδῶν χώρας ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, κοινωνὸν τῆς θείας πρὸς αὐτὸν τῶν θεῶν ἀνακεκηρύχθαι, ὡς καὶ τοὺς κάμνοντας ὡς αὐτὸν ἐφ' ὑγιείᾳ παραπέμπειν. καὶ δῆτα ὡς ἐξ ἀράβων, καὶ μάγων, καὶ ἰνδῶν παράδοξόν τινα, καὶ θεῖον αὐτὸν ὑμῖν ἀναγαγών, παραδόξων αὖθις ἀφηγημάτων κατάρχεται. καίτοι οὐ τις εἴποι δι' λόγων, ὅτι δὴ ἐνθεωτέρας ἢ κατ' ἄνθρωπον φύσεως ἦν πάλαι, ἀλλ' ὅτι νῦν ἔδει πρὸς τῶν ἑτέρων μεταλήψεως τῶν θαυμασίων κατάρχεσθαι. περιττὴ δ' ἂν καὶ ἡ ἐξ ἀράβων αὐτῷ, μάγων τε, καὶ ἰνδῶν δεῆ σπουδῆς ἐπεχειρεῖτο πολυμάθεια, εἰ δή τις κατὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπῆρχεν ὑπόθεσιν. ἀλλ' οὗτος κατὰ τὴν ἀληθῆ συγγραφὴν, νῦν δὴ πάρεστι μετὰ τοσούτους διδασκάλους τὴν σοφίαν ἐνδεικνύμενος. καὶ πρῶτα μὲν διὰ τῶν ἐξ ἀράβων, καὶ τῆς παρ' αὐτοῖς οἰωνιστικῆς ὁρμώμενος, τὸν στρουθὸν ὅ,τι καὶ βούλοιτο τοὺς ἑτέρους αὐθὶς ζοφῶν(?) παραγγέλλειν, ἐφερμηνεύει τοῖς παροῦσιν. εἶτα δὲ λοιμοῦ προαισθόμενος, προμαντεύεται τοῖς πολίταις. τὴν δ' αἰτίαν, καὶ τούτου ἐν τῇ πρὸς Δομετιανὸν ἀπολογίᾳ αὐτὸς παρατίθεται· ἐρομένου γάρ τινος αὐτόν, ὅθεν ὁρμώμενος τοῦτο προείποι, λεπτοτέρᾳ ἔφη χρώμενος ὦ βασιλεῦ διαίτῃ, πρῶτος τοῦ δεινοῦ ᾐσθόμην. καὶ τρίτον δ' αὐτῷ θαυματουργὸν ἱστορεῖ, ὡς δὴ ἀλεξήσαιτο τὸν λοιμόν. ὃ τοῦτ' εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν ταῖς ἐπὶ τέλει κατ' αὐτοῦ κατηγορίαις ἐτέθεικεν ὁ συγγραφεύς, ὅτι μὴ παρῆν ὡς εἰκὸς αὐτῷ διὰ ἀπολογίας ἀπολύεσθαι τὸ ἔγκλημα, φέρε δὴ οὖν ὅμως αὐτοὶ τὴν ἱστορίαν ἐς φανερὸν ὑποθώμεθα, οὕτω δὴ καὶ ταύτην εὐθύνοντες. εἴποι γὰρ οὐκ ἂν ἐπισκοπῶν(?) ὅτι δὴ πολὺ τὸ πλάσμα, καὶ ἀπατηλόν, γοητείας τε ὡς ἀληθῶς ἔμπλεον, αὐτὸς ὁ λόγος ἀπελέγχει τῆς ἱστορίας. τὸν γάρ τοι λοιμὸν ὑποτίθεται ἐν εἴδει πτωχεύοντος, καὶ ῥάκεσιν ἠμφιεσμένου πρεσβύτου ἀνδρὸς ἑωρᾶσθαι. ὃν καταλεῦ-

σαι ἐπι

αι ἐπικαλουμένου τοῦ Ἀπολλωνίου, πρότερον μὲν πῦρ βάλλειν τοῖν ὀφθαλμοῖν, εἶθ' ὑποβληθέντα λίθοις, κύνα συντετριμμένον, καὶ παραπτύοντα ἀφρὸν ὡς οἱ λυττῶντες, φανῆναι. ἑρμηνεύσαι δ' αὐτὸν περὶ τούτου καὶ ἐν τῇ πρὸς αὐτοκράτορα δομετιανὸν ἀπολογίᾳ, ταῦτα γράφει. τὸ γὰρ λοιμοῦ εἶδος, πτωχῷ δὲ γέροντι εἴκαστο. καὶ εἶδον, καὶ ἰδὼν, εἷλον, οὐ παύσας νόσον, ἀλλ' ἐξελών. τίς δὴ οὖν ἔτι τούτοις οὐ μέγα τὴν τοῦ θαυματοποιοῦ γελάσεται παραδοξοποιΐαν, ζῶον ὀφθαλμοῖς, καὶ λίθοις ὑποπίπτοντα βολαῖς, ἐξαιρεβόμενόν τε πρὸς ἀνθρώπων, καὶ ἀφρὸν παραπτύοντα, τὴν τοῦ λοιμοῦ φύσιν ἀκούων, ὡς οὐδ' ἄλλ' ὁτιοῦν τυγχάνει ἢ φθορὰ, καὶ κάκωσις ἀέρος, ἔτι τὸ νοσῶδες ἐξ ἀτμῶν τοῦ περιέχοντος, ἐκ πονηρῶν τε, καὶ φαύλων ἀναθυμιάσεων, ὁ λόγος ἰατρικὸς παραδίδωσι ξυνισταμένου; καὶ ἄλλως δ' αὖ τὸ φάσμα διαλαθεῖν, ἐπεὶ τοίνυν μόνῃ τῇ τῶν Ἐφεσίων πόλει, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῖς ὁμόροις τὸν λοιμὸν ἐπισκῆψαί φησιν ὁ λόγος. ὅπερ εἰκὸς αὖ γενέσθαι, κακώσει τοῦ περιέχοντος τι νοσώδους. οὐ γὰρ δὴ κατακλεισθὲν, μόνῳ ἂν ἐφωρμήσει τῷ περὶ τὴν Ἔφεσον ἀέρι τὸ νόσημα. τὸ τέταρτον αὐτῷ παράδοξον, Ἀχιλλέως ἐστὶ ψυχὴ, πρότερον μὲν ἐν χλαμύδι πεντάπηχυς, εἶτα δωδεκάπηχυς τὸ μέγεθος παρὰ τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ μνήματι φαινομένη, ἀσχαλοῦσά τε κατατεινομένη, ὅτι δὴ τὰ ἐναγίσματα αὐτῷ ὡς ἔθος ἦν, οὐκ ἐπιτέλοιεν, μηνιῶσά τε εἰσέτι ζῶσι τῶν ἐς αὐτὸν πεπλημμελημένων, καὶ προστάττουσα τῷ Ἀπολλωνίῳ πέντε λόγους, οὓς ἂν αὐτός τε βούλοιτο, καὶ αἱ μοῖραι ξυγχωρεῖεν ἀποκρίνασθαι. εἶθ' ὁ πάντα εἰδὼς, καὶ τῶν μελλόντων πρόγνωσιν αὐχῶν, ἔτι ἀγνοεῖ εἰ τάφου τύχοι Ἀχιλλεὺς, καὶ εἰ μουσῶν θρῆνοι, καὶ νομιζόμενα ἐπ' αὐτῷ γεγόνασι. καὶ περὶ τούτων αὐτὸν ἀνερωτᾷ, καὶ διαπυνθάνεται, εἰ Πολυξένη ἐπεσφάγη αὐτῷ, καὶ εἰ Ἑλένη ἐς Τροίαν ἐληλύθει· ὡς δὴ μεγάλα, καὶ κατατείνοντα ἐς τὸν φιλόσοφον βίον τοῦ διὸς τὰ σπουδῆς ἄξια ἐρωτήματα. θαυμάζειν δ' ἔτι τούτοις, εἰ τοσοῦτοι ἥρωες παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐν ἑνὶ χρόνῳ γεγόνασι, καὶ εἰ ἀφίκοιτο ἐς Τροίαν Παλαμήδης. τὸν δὴ θεῶν ὁρωμένων τε, καὶ οὐχ ὁρωμένων ὁμιλητὴν τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖν, καὶ περὶ τούτων ἀνερωτᾶν, ποίας οὐχὶ γένοιτ' ἂν αἰσχύνης, εἰ μὴ ἄρ' ἐπειδὴ νεκροῖς ὁμιλεῖν ᾔσθητο, ἔτι τὸ ψυχρότερον μᾶλλον ποιεῖ τὰς πεύσεις ὁ ξυγγραφεὺς, ὡς ἂν ὑποκλύσῃ τὴν ὑπόνοιαν τὴν περὶ τὸν προσοικειοῦντα αὐτὸν περιεργάζεσθαι δοκεῖν. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀπολογούμενος αὐτὸν ὑπογράφει, ὅτι μὴ κατὰ νεκρομαντείαν ὁ τρόπος αὐτῷ τῆς φανείσης ὄψεως γένοιτο, οὔτε γὰρ βόθρον ἔτι που ὀδυσσείως ὀρυξάμενος, οὐδ' ἀρνῶν αἵμασι ψυχαγωγήσας, ἐς διάλεξιν τοῦ Ἀχιλλέως ἔλθοι, ἀλλ' εὐξάμενος ὁπόσα τοῖς ἥρωσιν Ἰνδοί φασιν εὔχεσθαι δεῖν, καὶ ταῦτα νῦν πρὸς τὸν ἑταῖρον ἀποσημαίνεται, ὃ μὴ δεῖν μαθεῖν παρ' Ἰνδῶν, μηδὲ ξυλλέξαι τὴν παρ' αὐτοῖς σοφίαν πρὸς τοῦ ξυγγραφέως μεμαρτυρημένος. τί δῆτ' οὖν ὁ οὗτος, εἰ μή πῃ ἦν κατὰ νόθους περιεργίᾳ, μὴ ἢ τὸν ἕνα σοι, καὶ γνήσιον, καὶ μόνον ἑταῖρον δάμιν κοινὸν ἐποιοῦ τῆς θαυμαστῆς ταύτης ὄψεώς τε, καὶ ὁμιλίας; τί δ' οὐχὶ καὶ δι' ἡμέρας εἴπερ ἐξῆν ποιεῖν, ἀλλὰ τῶν νυκτῶν ἀωρὶ, καὶ μόνος; τί δὲ καὶ ἐλαύνουσι τὴν τοῦ ἥρωος ψυχὴν ἀλεκτρυόνων βοαί; ἀπῆλθε γάρ φησι ξὺν ἀστραπῇ μετρίᾳ· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀλεκτρυόνες ἤδη ᾠδῆς ἥπτοντο. δαίμοσι μὲν οὖν πονηροῖς γένοιτ' ἂν ἴσως ὁ τῆς ὥρας ἐπιτήδειος ἐς περιέργους ὁμιλίας καιρὸς, ἀλλ' οὐχὶ ἡρωϊκῇ ψυχῇ, ἣν τῆς παχείας τοῦ σώματος ἐλευθερωθεῖσαν ὕλης, ἀγαθὸν, καὶ πανάρετον εἶναι χρεὼν, ὅ γε μὴν ἐσχηματισμένος ἐνταῦθα δαίμων βάσκανος, καὶ φθονερὸς τὸν τρόπον, ὀργίλος τε, καὶ ταπεινὸς τὴν διάθεσιν, ὑποπεπτώκει ταί. ἢ οὐχὶ τοιοῦτος ὁ τὸν ἀντιπαθέντα μειράκιόν τι σπουδαῖον, ὡς ἂν δὴ φιλοσόφῳ ξυνέπεσθαι τῷ Ἀπολλωνίῳ πειρώμενον ἀπείργων; προστάττει γὰρ τὸ μὴ ποιεῖσθαι αὐτὸν ξυνέμπορον τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας, ἐπιλέγων τὴν αἰτίαν. πριαμίδης τε γάρ φησιν εἶναι, καὶ τὸν Ἕκτορα ὑμνῶν οὐ παύεται. πῶς δὲ οὐκ ὀργίλος, καὶ ταπεινὸς, ὁ Θετταλοῖς, ὅτι μὴ θύοιεν αὐτῷ θυμούμενος, καὶ ζῶσιν, ὅτι δὴ πρὸ μυρίων ὅσων ἐτῶν ἐς αὐτὸν διημαρτήκασι μὴ καταλλαττόμενος, καὶ ταῦτα θύουσι, καὶ ξυνεχῶς σπενδομένοις, ἀλλὰ καὶ τὸν Παλαμήδους τάφον αὐτῷ ἀγάλματι φαύλως ἐρριμμένῳ, ἀναλαβεῖν ἐγκελευόμενος;

ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ, ΚΑΙ ΕΚΤΟΝ.

Τὸ μέντοι πέμπτον, καὶ ἕκτον θαῦμα, οὐ πολλῆς δέοιτο τοῦ λόγου διατριβῆς, ἐς ἔνδειξιν τῆς τοῦ πραχθέντος ἀχρειότητος· δαίμονας γὰρ ἀπελαύνει ἄλλῳ ἄλλοις ἢ φασὶ δαίμονι. τὸν μὲν γὰρ ἐξ ἀκολάστου μειρακίου· τὸν δ' ἐπὶ πλέοσιν ἐς γυναικείαν μορφὴν σχηματιζόμενον, τουτονὶ δὲ τὸν δαίμονα, ἔμπουσαν, καὶ λάμιαν αὐτοῖς ὀνόμασιν ὁ σοφώτατος ἀποκαλεῖ· τὸν μὲν ἤδη τῆς ῥωμαίων πόλεως μετὰ ταῦτα κόριον, ὅτι δὴ μετὰ θάνατον ἤδη δευτέραν ζωὴν ἦγαγεν, ἀπιστότατον καὶ αὐτῷ δόξαν τῷ Φιλοστράτῳ παραιτητέον. ἐν διαστημ

μέντοι ἀμφιβάλλει, μὴ ἄρα ἀπόνοιάς τῆς ψυχῆς ἐνυπάρχων τῇ παιδὶ, τοὺς θεραπεύον-
τας ἐλελήθει· λέγεσθαι γάρ φησιν ὡς ψεκάζοι μὲν ὁ Ζεὺς, ἡ δὲ ἀτμίζοι ἀπὸ τοῦ προσώπου·
καὶ γὰρ δὴ εἰ ἀληθῶς αὐτὸ τοιόνδε ἐπ' αὐτῆς ῥώμης ἐπέπρακτο, οὐκ ἂν ἐλελήθει βασι-
λέα τε πρῶτον, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ἅπαντας ὑπάρχους, μάλιστα δὲ τὸν φιλόσοφον εὐ-
φράτην ἐγχωριάζοντα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, καὶ αὐτῆς τῆς ῥώμης διατρίβοντα, ὃς δὴ ἐς ὕ-
στερον τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν ὡς δὴ κατὰ γόητος ὑποβάλλειν ἱστόρηται. πάντως γὰρ
ἂν καὶ τοῦτο, εἰ δὴ τοῦτο γεγονὸς ἦν, ταῖς ἄλλαις κατ' αὐτοῦ διαβολαῖς πρὸς τοῦ κατη-
γόρου συγκατείλεκτο. καὶ τὰ μὲν ἐν ῥώμῃ, καὶ κατ' ἔθος αὐτῷ πεπραγματευμένα, τοσαῦτα.
μυρία δ' ἂν καὶ ἄλλα, καὶ κατὰ πρόγνωσιν αὐτὸν λέγειν, προμαντεύσασθαί τε, καὶ προειρηκέ-
ναι γράφει. καὶ ὡς ἀθήνησι βουληθέντα μυηθῆναι τὰ ἐλευσίνια, ὁ τῆδε ἄρξας ὁ ἱερεὺς, μὴ
ἄν ποτε φήσας μυῆσαι γόητα, μὴ δὲ τὰ ἐλευσίνια ἀνοῖξαι ἀνθρώπῳ μὴ καθαρῷ τὰ δαι-
μόνια. ἀλλὰ καὶ τῷ ἀσελγῶς ἀγείροντι κατὰ τὴν ῥώμην, καὶ τὰς νέρωνος μετὰ κιθάρας ἐπὶ
μισθῷ διεξιόντι ᾠδὰς, μισθὸν ἐπιδοῦναι τοῖς ἑταίροις τῆς σοφίας ταύτης ἐπιτηδεύσας
ὁ φιλοσοφώτατος δεῖν τὸν νέρωνος φόβον προστάττει. ἐν τούτοις, καὶ τοῦ τετάρτου περι-
γραφομένου ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς περὶ αὐτοῦ γραφῆς, εἰπὼν τινα περὶ γνώσεως αὐτοῦ,
καὶ ἀποθαυμάσας ὁ συγγραφεὺς, ἐπιλέγει ταῦτα κατὰ λέξιν. ὅτι μὲν δὴ τὰ τοιαῦτα
δαιμονίας κινήσει προὔλεγε, καὶ ὅτι τοῖς γόητα ἡγουμένοις τὸν ἄνδρα οὐχ ὑγιαίνει ὁ λόγος,
» δηλοῖ μὲν καὶ τὰ εἰρημένα· σκεψώμεθα δὲ κἀκεῖνα. οἱ γόητες, ἡγοῦμαι δ' αὐτοὺς ἐγὼ κακο-
» δαιμονεστάτους ἀνθρώπων, οἱ μὲν, ἐς βασάνους εἰδώλων χωροῦντες, οἱ δὲ, ἐς θυσίας βαρ-
» βάρους, οἱ δὲ, ἐς τὸ ἐπᾶσαί τι, ἢ ἀλεῖψαι, μεταποιεῖν φασι τὰ εἱμαρμένα· ὁ δὲ, εἵπετο μὲν τοῖς
» ἐκ μοιρῶν, καὶ προὔλεγεν ὡς ἀνάγκη γενέσθαι αὐτά· προὔλεγε δὲ οὐ γοητεύων, ἀλλ' ἐξ ὧν οἱ
» θεοὶ ἔφαινον. ἰδών τε παρὰ τοῖς ἰνδοῖς τοὺς τρίποδας, καὶ τοὺς οἰνοχόους, καὶ ὅσα αὐτό-
» ματα ἐσφοιτᾶν εἶπον, οὐδ' ὅπως σοφίζοιντο αὐτὰ ἤρετο, οὔτε ἐδεήθη μαθεῖν, ἀλλ' ἐπῄνει μὲν,
» ζηλοῦν δὲ οὐκ ἠξίου. ταῦτα δὲ λέγων, δῆλός ἐστι τοὺς περιβοήτους ἰνδῶν φιλοσόφους
γόητας ἀποφαίνων· ἴδοι γάρ τοι γείτονα ποιούμενος τὸν λόγον, μνημονεύει καὶ τούτων
σοφίζεσθαι. τὰ δὴ παράδοξα λέγων αὐτοὺς, καὶ τὸν περὶ ὧν ὁ λόγος τῆς τοιᾶσδε αὐτῶν
σοφιστείας, ὡς ἂν μὴ ἀξίας ἀλλότριον ὑποτιθέμενος. ἀκούειν ἀποφαίνει τούτους θεοὺς ἀ-
ποκαλῶν, καὶ διδασκάλους ἐπιγραφόμενος αὐτοὺς ὁ ἀπολλώνιος, ὅρα ταῖς κατὰ τῶν
διδασκάλων, καὶ αὐτὸν ὑπάγειν διαβολαῖς· ἔοικε δὴ οὖν παρ' οἷς φησι γυμνοῖς αἰ-
» γυπτίων ῥήμασιν αὐτοῖς ταῦτα φάσκων, οὐκ εἰκός τι παθεῖν μοι δοκῶ, φιλοσο-
» φίας ἐπηλύδες ὦ κακοσμημένοι, ἣν ἐς τὸ πρόσφορον ἰνδοὶ στείλαντες, ἐφ' ὑψηλοῦ τε, καὶ θείας
» μηχανῆς ἐκκυκλοῦσιν. οὐ γὰρ δὴ ἐν δίκῃ μὲν ἠγάσθην, ἐν δίκῃ δὲ ἡγοῦμαι σοφούς τε, καὶ μακα-
» ρίους. ὅρα δ' ἡ μανθάνειν καὶ ἃ βραχέως φησίν· οὗτοι μὲν γὰρ θεοί τέ εἰσι, καὶ κατακοσμοῦνται κατὰ
» τὴν πυθίαν· καὶ δομετιανῷ δὲ ἔοικε λέγειν, καὶ τίς πρὸς ἰάρχαν σοι πόλεμος, καὶ φρα-
» ώτην, τοὺς ἰνδοὺς, οὓς ἐγὼ μόνους ἀνθρώπων θεούς τε ἡγοῦμαι, καὶ ἀξίους τῆς ἐπωνυμίας
» ταύτης; καὶ οἱ ἄλλοις δὲ ὁμοίως θεούς τε, καὶ διδασκάλους [illegible] ἐπιγράψαι ὁ
λόγος τοὺς δεδηλωμένους, δακτυλίους τε παρ' αὐτῶν εἰληφέναι ὁμολογήσας αὐτὸν, ἐ-
πιλέλησται νῦν. καὶ συνδιαβάλλων τοῖς διδασκάλοις τὸν μαθητὴν, οὐκ ἐπαίει ὑπεβὰς
δὲ ἐν τῇ γραφῇ. αὐλητὴν ὑποτίθεται, καὶ τὸν ἀπολλώνιον ὥς τινος οὔσης μεγίστης, καὶ
σοφωτάτης ἐπιστήμης, τόπους αὐλήσεως μάλα σπουδαίως μακροῖς τοῖς διηγήμασιν ἐ-
ροντα διεξέρχεται, καὶ αὐτοκράτορα οὐεσπασιανὸν, διὰ δὴ θεῷ προσεύξασθαι αὐτῷ ἱστο-
ρεῖ. καὶ τὸν μὲν, ὡς εὐχῇ εἰρηκέναι οὐεσπασιανὸν, τίκτειν με βασιλέα· τὸν δὲ, ἀποκρίνασθαι,
ἐποίησα. καὶ τίς οὐκ ἂν μισήσειεν ὁ λόγος τῆς ἀλαζονείας τὴν φωνὴν, μανίας τὸν μα-
θὸν ἀποδέουσαν, ὅτι καὶ ὁ δὴ αὐτὸς θεὸς, καὶ βασιλέων ποιητὴς εἶναι φρυάττεται, ὁ αἰγυ-
πτίας κυβερνήτης νεώς; τοῦτον δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ ἀπολλώνιος γεγονέναι τὴν ψυχὴν ἐν ταῖς
πρὸς τὸν ἰνδὸν ὁμιλίαις, μικρῷ πρόσθεν ἡμῖν δεδήλωκα. τῷ δὲ αὐτῷ βασιλεῖ, οὓς ἂν αὐ-
τὸς δοκιμάζοι τῶν φιλοσόφων, συμβούλους τῶν πρακτέων γενέσθαι αὐτῷ ἀξιοῦντι, κατὰ
» λέξιν φησίν, ἀγαθοὶ δὲ τούτου σύμβουλοι καὶ οἵδε οἱ ἄνδρες, τὸν δίωνα δείξας, καὶ τὸν
» εὐφράτην, μήπω αὐτὸν ἐς διαφορὰν ἥκοντα· καὶ αὖθις ὦ βασιλεῦ εἶπεν, εὐφράτης, καὶ
» δίων πάλαι σοι γνώριμοι ὄντες, πρὸς θύραις εἰσὶν οὐκ ἀφροντιστοῦντες τῶν σῶν· κάλει δὴ κα-
» κείνους ἐς κοινὸν λόγον· σοφὼ γὰρ τὼ ἄνδρε. πρὸς δ' οὐεσπασιανὸς ἀνακλείσεις ἔφη θύρας πα-
» ρέχω σοφοῖς ἀνδράσι. ἀλλά γε τῆς προγνώσεως τοῦ ἥρωος. εὐφράτης ἦν ἀγαθός τε, καὶ
σοφὸς, εἴ πω μὴ ἐς διαφορὰν ἥκων αὐτῷ ἐλελήθει. εἰ δὲ ἔλαθοι, ὅσον ἤπω δὲ τοῦτ' ἔσται, ὅρα
» διὰ περὶ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς πρὸς δομετιανὸν γράφει. καὶ μὴν ὁπόσα εἴρηται φιλοσόφῳ ἀν-
» δρὶ κολακεύοντι τοὺς δυνατοὺς, δηλοῖ τὰ εὐφράτου. τούτῳ γὰρ ἐν τοῖς θεοῖς ἄπληστα χρή-

» ματα. πηγαὶ μὲν οὖν εἰσι πλούτου· καὶ περὶ τοῦ ζητεῖν ἤδη διαλέγεται, κάπηλος, ὑ-
» ποκάπηλος, τελώνης, ὀβολοστάτης, πάντα γινόμενος τὰ πωλούμενά τε, καὶ πωλοῦν-
» τα· ἐκτετύπωται δὲ ἐν ταῖς τῶν δυνατῶν θύραις, καὶ προέστηκεν αὐταῖς πλέον ἢ και-
» ρόν, ἢ οἱ θυρωροί. ἀπελήφθη δὲ καὶ ὑπὸ τῶν θυρωρῶν πολλάκις, ὥσπερ τῶν κυνῶν οἱ λίχνοι.
» δραχμὴν δὲ οὐδὲ φιλοσόφῳ ἀνδρί ποτε προέμενος, ἐπιτειχίζει νῦν τὸν ἑαυτοῦ πλοῦ-
» τον ἑτέροις, τὸν αἰγύπτιον τουτονὶ βόσκων χρήμασι, καὶ ὀξύνων ἐπ' ἐμὲ γλῶσσαν ἀξίαν ἐκ-
» τετμῆσθαι. εὐφράτην μὲν δὴ καταλείπω σοι· σὺ γάρ, ἢν μὴ κόλακας ἐπαινῇς, εὑρήσεις
» τὸν ἄνθρωπον κακίω, ἢ ἐγὼ μυθεύω. ὁ δὴ πρὸς τὸν πατέρα τὸν οὐεσπασιανὸν σοφόν, καὶ ἀγα-
θὸν τὸν εὐφράτην μαρτυρόμενος, πρὸς δὲ τὸν υἱὸν ταῦτα περὶ αὐτοῦ διεξιών, δῆλος ἂν
εἴη τὸν αὐτὸν ἐπαινῶν τε, καὶ ψέγων. ἆρ' οὖν ὁ τὴν τῶν μελλόντων προειληφὼς γνῶσιν, ἠ-
γνόει ὅς ἦν τε, καὶ ἔσται ὁ εὐφράτης; καὶ γὰρ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ οὐεσπα-
σιανοῦ διαβάλλειν αὐτὸν ὡς δὴ τὸ ἦθος μοχθηρότατον βούλεται. πῶς δὴ οὖν τὸν τοιόνδε
συνίστη βασιλεῖ, ὡς καὶ ἀκλείστους αὐτῷ δεῖν τὰς παρ' αὐτοῦ συστάσεις τῶν βασιλείων ἀ-
ναπεπτάσθαι τὰς πύλας; ἀλλὰ γὰρ καὶ τυφλῷ φασι δῆλον, ὡς ἄρα πρόγνωσιν μὲν συ-
κοφαντεῖται πρὸς τοῦ συγγραφέως ὁ ἄνθρωπος, εἴη δ' ἂν ἄλλως γενναῖος, πάλαι μὲν πρὸ
πείρας ἑταίροις, ἅτε δὴ καὶ τῷ εὐφράτῃ τῆς ἐς τὰ βασίλεια παρόδου κοινωνῶν· ὕστερον δὲ
τῆς διαφορᾶς ἕνεκα τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ λέγων, οὔπω μοι διαβάλλειν ὁ λόγος βούλε-
ται τὸν ἄνδρα, ὡς ἂν τὸν εὐφράτην συκοφαντοῦντα φιλόσοφον γενόμενον τῶν καθ' ἑαυ-
τὸν ἐπιδοξότατον, ὡς καὶ ἐς δεῦρ' ἀεὶ μέτεστι φιλοσοφίας ᾄδεσθαι. ὃ καὶ μέγιστον λάβοι
ἄν τις εἰ βούλοιτο, παράδειγμα τῆς κατὰ τὸν ἀπολλώνιον διαβολῆς. εἰ γὰρ ὁ εὐφράτης
παρὰ τοῖς πᾶσι φιλοσοφίᾳ διαπρέψαι ὁμολογηθείη, ὅρα μισοπονηρίας μὲν ἐκείνου κα-
τηγορεῖν, ἐπιτελοῦντος τοῖς ἀτόπως ὑπὸ τοῦδε δρωμένοις, τουτονὶ δὲ πρὸς ἐκείνου κατηγορού-
μενον, φαύλην περιβάλλεσθαι δόξαν, ὅτι δὴ μὴ τὸν ἀρέσκοντα τῷ φιλοσόφῳ μετῄει βίον.

ΤΟ ΕΚΤΟΝ.

Πάλιν ἐν τῷ ἕκτῳ παραδοξολογῶν ὁ μυθολόγος, ἄγει μὲν αὐτὸν ἅμα τοῖς ἑταίροις καμήλοις ὀχούμενον, ἐφ' οὕς φησιν αἰγυπτίων γυμνοὺς φιλοσόφους. ἔνθα δὴ προστάξαντος τοῦ γυμνοῦ πτελέᾳ φησὶ τὸ δένδρον, προσαγορεῦσαι τὸν ἀπολλώνιον ἐνάρθρῳ, καὶ θηλείᾳ τῇ φωνῇ. καὶ τοῦτο ἡμᾶς ὁ φιλαλήθης πιστεύειν ἀξιοῖ. εἶτα πυγμαίους ἄνδρας ὑπὲρ τὴν τούτων ἱστορεῖ χώραν, καὶ ἀνθρωποφάγους, καὶ σκιάποδας. σάτυρόν τε πρὸς τοῦ ἀπολλωνίου μεθυσκόμενον. ἐξ ἐκείνων αὖθις ἐπανήκειν εἰς τὴν ἑλλάδα. ὁμιλίαι τε πάλιν αὐτῷ, καὶ προγνώσεις ἀναγράφονται πρὸς τίτον. καὶ διηγεῖται ἔφηβον ὑπὸ λυττῶντος κυνός, ὃν δὴ καὶ ἐμαντεύσατο ὅστις εἴη τὴν ψυχήν, ὅτι ὁ τῆς αἰγύπτου ποτὲ βασιλεὺς ἄμασις, τῆς συμφορᾶς ἀπαλλάττει, μέχρι καὶ τοῦ κυνὸς ἐπιτείνας τὸ φιλάνθρωπον. ταυτὶ μὲν οὖν τὰ πρὸ τῆς κατηγορίας αὐτῷ πεπραγμένα. ἐπιστῆσαι δ' ἄξιον δι' ὅλης τῆς πραγματείας, ὡς ὅτι κἂν ἀληθεύειν δοκῇ τῷ συγγραφεῖ τὰ παράδοξα, συνεργίᾳ δαίμονος ἕκαστον αὐτῷ διαπεπρᾶχθαι, τούτων σαφῶς δείκνυται. τό τε γὰρ τοῦ λοιμοῦ προαισθέσθαι ἴσως μὲν οὐκ ἀπείρῳ γ' ἂν δόξειεν, εἰ καθαρὸς αὐτὸς ἀπὸ λεπτοτάτης καὶ καθαρᾶς διαίτης κατείληπτο, ὡς αὐτὸς ἔφησεν· ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ ἐξ ὁμιλίας δαίμονος αὐτῷ προμεμήνυτο. καὶ γὰρ δὴ καὶ τὰ λοιπά, ὅσα κατὰ πρόγνωσιν εἰληφώς τε, καὶ προειρηκὼς εἰσάγεται, εἰ καὶ μυρίοις ἐλέγχοις ἐξ αὐτῆς πάρεστι τῆς τοῦ φιλοσοφωτάτου γραφῆς εὐθύνειν, ὅμως ἵνα συγχωρηθείη καὶ ταῦτ' εἶναι ἀληθῆ κατὰ περίοδόν γε μηχανήν, εἴποιμ' ἂν πρὸς δαίμονος αὐτῷ παρεῖσθαι τινὰ τῶν μελλόντων. οὐδὲ γὰρ πάντα κατειλῆφθαι· τοῦτο δὲ παρίστησι σαφές, τὸ μὴ δι' ὅλου, καὶ περὶ πάντων τὴν πρόγνωσιν αὐτὸν ἀποσώζειν, ἀπορεῖν δὲ ἐν πλείστοις, καὶ πυνθάνεσθαι δι' ἄγνοιαν, ὅπερ οὐκ ἂν εἰ θείας ἀρετῆς μετῆν αὐτῷ, πεπόνθοι, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ παῦσαι τὸν λοιμόν, ὁποῖον εἴληχε τὸ δρᾶμα, ὅτι φάσμα, καὶ οὐδέ τι πλέον ἦν, προσδεδήλωται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ ἀχιλλέως παρὰ τῷ αὐτοῦ μνήματι, τί ἂν διατρίβοι, τὰς ἐν μακάρων νήσοις ὡς ἂν φήσειέ τις ἀπολειποῦσα διατριβάς, εἰ μὴ καὶ τοῦτο δαίμονος ἦν ἐπιφανείας παρουσία, καὶ τὸ ἀσελγοῦς δὲ μειρακίου ἐκφοβῆσαι οἰκεῖον δαίμονα; καὶ πάλιν ἣν ἔφησεν ἔμπουσάν τε, καὶ λάμιαν ἐμπεπαρῳνηκέναι τῷ μενίππῳ, μείζονι τάχ' ἴσως ἐξελήλακε δαίμονι, ὁμοίως τε αὖ καὶ τὸν τὰς φρένας παραξαπίοντα σκαιίας ὑπὸ τοῦ λυττῶντος κυνός, αὐτόν τε τὸν δαιμονῶντα κύνα τῇ αὐτῇ μεθήλλαξε μεθόδῳ. ὅρα δὴ οὖν ὡς ἔφην, τὴν πᾶσαν αὐτῷ παραδοξοποιΐαν, ὡς δεῖ δαιμονικῆς ἀποτελεῖσθαι ὑπουργίας. τὸ γὰρ τῆς ἀναβιωσάσης κόρης, εἴτ' ἔμπνους ὑπῆρχε, σπινθῆρα ψυχῆς κατὰ τὸν συγγραφέα καὶ ἰκμάδα ἔνδον τοῦ προσώπου φέρουσα, περιαι-

ρετέον τῆς θαυματουργίας· οὐ γὰρ ὡς καὶ πρόσθεν ἔφην, σιωπῇ τὸ τηλικοῦτον παρεδόθη, ἐπ᾽
αὐτῆς ῥώμης βασιλέως ἐπὶ παρόντος γεγενημένον. μυρία μὲν οὖν καὶ ἄλλα πάρεστιν ἐκ τῶν
αὐτῶν ἀναλέξασθαι συγγραμμάτων, τό, τε ἐν αὐτοῖς εὐέλεγκτον, καὶ ἀσύστατον, μυθῶ-
δές τε, καὶ τερατῶδες ἀπιθανολόγον. ὅμως ἐπεί γε οὐδὲ πολλῶν τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα δεῖται
σπουδαιολογίας, οὐχ ὅπως ἐν θείοις, καὶ παραδόξοις, καὶ θαυμασίοις, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν φιλο-
σόφοις παρά τισι τῶν νῦν μνήμης ὑπαρχούσης αὐτοῦ, τοῖς εἰρημένοις ἀρκεσθέντες.

ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Μετίωμεν καὶ ἐπὶ τὸ ἕβδομον περὶ αὐτοῦ σύγγραμμα. κατηγορεῖται δῆτα γοητείας ὁ
ἀνήρ· εἶτα δημοτικῷ φιλοσόφῳ ἀποξένοντι αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὴν ῥώμην παρόδου, μὴ πει-
» θόμενος, ἐπαχθῆ τινα, καὶ φορτικὰ περὶ ἑαυτοῦ ὧδέ πως λέγει, ἐγὼ δὲ γινώσκω μὲν
» πλεῖστα ἀνθρώπων, ἅτε δὴ εἰδὼς πάντα. οἶδα δὲ ὧν οἶδα, τὰ μὲν, σπουδαίοις, τὰ δὲ, σο-
» φοῖς, τὰ δὲ, ἐμαυτῷ, τὰ δὲ, θεοῖς. Καὶ δὴ ὁ ἐν τούτοις πάντα εἰδέναι μεγαλαυχούμενος,
προϊὼν, ἄγνοιάν τινα πρὸς τοῦ λόγου κατηγορεῖται. εἶτα δάμις αὐτῷ μεταπλάττει
δι᾽ ἐκ θανάτου φόβον, τὸν φιλόσοφον ἐπικρυπτόμενος. ἄκουε δ᾽ οὖν τοῦ συγγραφέως, ἃ περὶ
» αὐτοῦ φησιν ἀπολογούμενος, αἰτία μὲν ἤδη τοῦ μεταβαλεῖν δάμιν, τὸ τῆς πυθαγορείου
» σχῆμα· οὐ γὰρ κακίαν γε αὐτὸ μετεῖναί φησιν, οὐδὲ μεταγνούς, τέχνην δὲ ἐπαινέσας, ἣν ὑ-
» πῆλθεν ἐς τὸ συμφέρον τοῦ καιροῦ. Ἐπὶ τούτοις ὁ φιλόστρατος τέσσαρας αἰτίας, τὰς
δὴ εὐχερεῖς αὐτῷ πρὸς ἀπολογίαν νομισθείσας ἐκτίθησιν, ἀφ᾽ ὧν πλείστων ὁμολογῶν καὶ
ἄλλων αὐτὰς ἐξελέγχεσθαι. ὧν ἡ μὲν, τίς ἦν, τί δῆτα μαθὼν, οὐ τὴν αὐτὴν ἅπασιν εἶχε στο-
λήν. ἡ δὲ, τοῦ χάριν οἱ ἄνθρωποι θεὸν αὐτὸν νενομίκασι. τρίτην, πόθεν προείποι ἐφεσί-
οις τὸν λοιμόν. δ´ ταύταις, τίνι βαδίσας, ἐς ὁδὸν ἀνατέμοι τὸν παῖδα τὸν ἀρκάδα. πρὸς
ταύταις δέ φησι καὶ τὴν ἀπολογίαν αὐτὸν γεγραφέναι. πρότερον δ᾽ ἱστορεῖ δεσμοῖς αὐτὸν
παραδοθῆναι, καί τι θαυμαστὸν ἐνταῦθα κατεργάζεσθαι. τῷ γάρ τοι δάμιδι μάλα λυ-
πηρῶς, ὡς ἂν ἐπὶ συμφορᾷ τοῦ διδασκάλου διακειμένῳ, αὐτόματον ἐπιδεῖξαι λελυ-
μένον τοῦ δεσμοῦ τὸ σκέλος. εἶτα πάλιν ἀναλαβόντ᾽ αὐτὸν τῆς λύπης, ἐνθεῖναι ἐς τὸ πρό-
τερον σχῆμα τὸν πόδα. μετὰ τοῦτο, κρινόμενον αὐτὸν ἐπὶ βασιλέως δομετιανοῦ, γράφε-
ται δὴ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολυθῆναι. καὶ μετὰ τὴν τῶν ἐγκλημάτων λύσιν, οὐκ οἶδ᾽ ὅ-
» πως ἀκαίρως μοι δοκεῖ ἐν τῷ δικαστηρίῳ αὐτὰ δὴ ταῦτα ἀναφωνῆσαι, δὸς εἰ βούλει καὶ
» μοὶ τόπον. εἰ δὲ μὴ, πέμπε τὸν ληψόμενόν μου τὸ σῶμα. τὴν γὰρ ψυχὴν ἀδύνατον, μᾶλλον
» δὲ οὐδ᾽ ἂν τὸ σῶμα τοὐμὸν λάβοις. οὐ γάρ με κτενεῖς, ἐπεὶ οὔ τι μόρσιμός εἰμι. καὶ δὴ ἐπὶ
τούτῳ τῷ περιβοήτῳ ῥήματι ἀφανισθῆναι τοῦ δικαστηρίου φησὶν αὐτόν. καὶ ἐν τούτοις, τὸ περὶ
αὐτοῦ καταστρέφει δρᾶμα. ὁ μὲν οὖν συγγραφεὺς ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ δεσμωτήριον θαύμα-
τος κατὰ φαντασίαν ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ παρέδρου δαίμονος τῷ δάμιδι ἑωραμένου ἐπιφέ-
» ρει λέγων. τότε πρῶτον ὁ δάμις φησὶν ἀκριβῶς συνεῖναι τῆς ἀπολλωνίου φύσεως, ὅτι
» θεία τε εἴη, καὶ κρείττων ἀνθρώπου. μὴ γὰρ θύσαντά τι, πῶς γὰρ ἐν δεσμωτηρίῳ, μὴ δ᾽ εὐξά-
» μενον, μὴ δὲ εἰπόντα τί, καταγελάσαι τοῦ δεσμοῦ, καὶ ἐναρμόσαντα αὐτῷ τὸ σκέλος
» τὰ τοῦ δεδεμένου πράττειν. ἐγὼ δ᾽, οὔ ποτ᾽ ἂν καταγνοίην βραδυτῆτα τοῦ φοιτητοῦ, εἰ τὸν
πάντα βίον συνὼν αὐτῷ, καὶ διά τινων περιέργων ὁρῶν αὐτὸν ἀποτελοῦντα τὰ παρά-
δοξα, οὐδέν τι διαφέρειν αὐτὸν ἡγεῖτο τῆς θνητῆς φύσεως, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν μετὰ τοσαύτην θαυ-
ματουργίαν τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἀγνοεῖ. εἰκότως δὲ ἀγνοεῖ, καὶ δῆλα μή τι πάθοι παρὰ προαί-
ρεσιν. εἰ δὲ δὴ πρῶτον ἄρτι μετὰ τὴν τοσαύτην διατριβὴν, ὅτι δὴ θεῖος εἴη, καὶ κρείττονος
ἀνθρώπου φύσεως, ξυνίησι τὴν τούτου ξυνιδεῖν ἄξιον αἰτίαν, ἣν αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς δη-
» λοῖ λέγων. μὴ γὰρ θύσαντά τι, μὴ δὲ ἐπευξάμενον, μὴ δέ τι τῶν ἀπορρήτων εἰρηκότα,
» τὸ παράδοξον ἰδεῖν αὐτὸν πεποιηκότα. Οὐκοῦν τὰ πρότερον διὰ περιέργου μηχανῆς ἐπε-
λεῖτο τῷ ἀνδρί. διὸ μὴ δὲ καταπλήττεσθαι αὐτὰ, μὴ δὲ θαυμάζειν τὸν δάμιν. εἰκότως
δὲ νῦν τοῦτο πρῶτον πεπονθεν, ὡς ξένου τινὸς ὑπ᾽ αὐτοῦ παρὰ τὰ συνήθη διαπεπραγ-
μένου. πρὸς τὸ δειχθὲν δὲ τοῦ δεσμοῦ φάσμα, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀναχώρησιν, τὰς
πρὸς δομετιανὸν αὐτοῦ τοῦ ἀπολλωνίου φωνὰς παραθείμην ἄν. δεσμοῖς γάρ τοι αὐτὸν κα-
ταδεθῆναι προστάξαντος βασιλέως, πάνυ γε ἀκολούθως ὁ ἀπολλώνιος συνελογίσατο
» ὡδί πως. εἰ μὲν γόητά με ἡγῇ, πῶς δήσεις; εἰ δὲ δήσεις, πῶς γόητα εἶναι φήσεις;
Ἀντικρούσει γοῦν αὐτῷ τις ὧδί πως, ἐκ τούτων ὁρμώμενος, εἰ μὲν οὐ γόης, πῶς λέλυ-
ταί σου τὸ σκέλος; εἰ δὲ λέλυται, πῶς οὐ γόης; καὶ εἰ τῷ ὑπομεῖναι τὸν δεσμὸν οὐ γόης,
τῷ μὴ ὑπομεῖναι κατ᾽ αὐτὸν ὁμολογεῖται γόης. καὶ αὖ πάλιν, εἰ ὑπομείνας τὸ δικαστήριον οὐ
γόης, τῷ διαδρᾶναι τοῦτο, καὶ τὸν ἀμφ᾽ αὐτὸν, βασιλέα λέγω, καὶ τοὺς ἐν κύκλῳ δορυφόρους.

σαφῶς ἀναπέφηνεν ὁ γόης. ὅθεν μοι δοκῶ, συνῳδημένος ὁ λόγος, θεραπεύει δ' ἐπιεικῶς, ὡς δὴ ἄλλων θυσιῶν, καὶ ἐπῳδῶν ἀρρήτῳ τινί, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον δυνάμει τοῦ παραδόξου τετυχηκότος. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐς μακρὰν αὐτόθεν ὁ τῆς φύσεως παραστήσεται ἔλεγχος. αὐτίκα γάρ τινος ἐπιστάντος αὐτῷ, καὶ φήσαντος, ἀφεῖσθαί σε ὦ ἀπολλώνιε τουτωνὶ τῶν δεσμῶν ὁ βασιλεύς, καὶ ἐλεύθερον δεσμωτήριον συγχωρεῖ οἰκεῖν ὁ κράτιστος, ὁ ἄνθρωπος κούφου τε ξυνιείς, καὶ οὐ χαλεποῦ τοῦ ἀκοῦσαι, ὑπὸ τῆς ἄγαν ὡς εἰκὸς περιχαρείας ἀποπεσὼν τῆς προγνώσεως, πυνθάνεται λέγων, Τίς οὖν ὁ μετασκευάζων με ἐκ τοῦ θείου; ὁ δέ, ἐγώ ἔφη, καὶ ἕπου. εἶτα καὶ λόγους ἀπολογίας ὁ θειότατος μάλιστα συντάττει πεφροντισμένας, ἀγνοῶν ὅτι δὴ τὰ ἐς μάτην αὐτῷ σπουδασθήσεται ἡ γραφή. οὔτε μὲν γὰρ ἀκουσθήσεσθαι αὐτοῦ ἀπολογουμένου βασιλέως. καὶ ὡς ἀκουσομένου γε σφόδρα πιθανῶς, παρασκευάζεται τὴν ἀπολογίαν. ὁ δέ, ταύτην μὴ ἀναμείνας, ἐς ἄδικον αὐτοῦ τὴν σπουδὴν κατεστήσατο. ἄκουε δὴ οὖν καὶ περὶ τούτου διὰ φησὶν ὁ ἔλεγχος. ἐπειδὴ δὲ καὶ λόγος αὐτῷ συνεγράφη τίς, ὥσπερ ὕδωρ τὴν ἀπολογίαν ἀφήσοντι, ξυνεῖλε δὲ αὐτὸν ὁ τύραννος ἐς ἃς εἴρηκα ἐρωτήσεις, ἀναγεγράφθω καὶ ὁ λόγος. ὅρα δὴ πῶς τοῦ μέλλοντος πεῤῥωτάτω τυγχάνων ὁ πάντα θειότατος, μετὰ πλείστης ὅσης φροντίδος, ὡς πρὸς ὕδωρ τὴν ἀπολογίαν ποιησόμενος ἐσπούδαζεν. ἀλλὰ γὰρ διεξιτητέον καὶ τὴν ἐς μάτην αὐτῷ πεποιημένην ἀπολογίαν, ἐν ᾗ πολλὰ καὶ ἄλλα ἐν ταύτῃ δομετιανῷ προσφωνῶν, ἀπαυθαδίζεται λέγων, ὡς ἄρα οὐ κατάσκοπος, σὺ μὲν βασιλέα ἐποίησας, ὑπ' ἐμοῦ δὲ ἐγένετο. βαβαὶ τῆς ἀλαζονείας, ἣν οὔτι γε ὁ τυχών, ἀλλ' οὐδὲ εἰ φιλόσοφός τις ἀληθῶς, καὶ κατὰ ἀνθρωπείαν ὑπεραίρων γεγονὼς φύσιν, ἐτερατεύσατο δήν, μὴ οὐχὶ δίκην ἀνοίας παρὰ τοῖς ἔμφροσιν ὑπέχων. εἶτα δὲ τὴν κατ' αὐτὸν ὑποψίαν ἑαυτὸν ἀπολυόμενος, ταῦτα περὶ γοήτων φησίν, ἀλλὰ τοὺς γόητας ψευδοσόφους φημί. τὰ γὰρ οὐκ ὄντα, εἶναι παρ' αὐτοῖς, καὶ τὰ ὄντα, ἄπιστα. καταμάθοι δ' οὖν τις ἔκ τε τῆς ὅλης πραγματείας, καὶ τῶν ἐν μέρει δεδηλωμένων, πότερα ἐν θείοις, καὶ φιλοσόφοις, ἢ ἐν γόησιν αὐτὸν καταταττέον, πιστώσας διά τε αὐτὸς [illegible] γοήτων, καὶ ψευδοσόφων εἴρηκε, καὶ δι' ὧν δεδήλωκεν ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία. δρύες τε γοῦν, καὶ πελειάδες, ἐν ἀνάθρῳ, καὶ θηλείᾳ φωνῇ χρῶνται, καὶ τρίποδες αὐτόματοι φαντῶντες, καὶ χάλκεοι θεράποντες διακονούμενοι, πίθοι τε, ὄμβρων, καὶ ἀνέμων, καὶ [illegible] ὕδωρ, καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται, παρ' οἷς ἡγεῖται θεοῖς, οὓς καὶ οὐκ ὤκνει διδασκάλους ἐπιγράφεσθαι, τίνος δὴ εἶδος παραστατικά, ἢ τῶν τὰ οὐκ ὄντα εἶναι, καὶ τὰ ὄντα ἄπιστα παραδεικνύντων; οὓς αὐτὸς γόητας ὀνομάζων, ψευδοσόφους ὑπάρχειν ἀποφαίνεται. ἔτι οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ θεῖος, καὶ ἐνάρετος, καὶ θεοῖς κεχαρισμένος, τὸ σοφίας ἀναδησάμενος βραβεῖον, αὐτοῦ πυθαγόρου, καὶ τῶν, ὅσοι μετ' ἐκεῖνον, θειότερος ἀληθῶς, καὶ μακρῷ [illegible] κρείττων, ἢ ἔμπαλιν, ψευδοσοφίας ἁλούς, κακοδαιμόνων ἀποίσεται τὰ πρωτεῖα. πάλιν δὲ τῇ γραφῇ περὶ μοιρῶν ἰσχύος φιλοσοφῆσαι αὐτὸν ἐν ἰωνίᾳ φησί, διδάσκοντα οὕτως ἄτρεπτα εἶναι, ἃ κλώθουσιν, ὡς εἰ καὶ βασιλείας τούτῳ ψηφίσαιντο ἑτέρῳ ἤδη ὑπαρχούσης, οὐκ ἂν ἀποκτείνειέ ποτε τοῦτον, ὡς μὴ ἀφαιρεθείη ποτὲ ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ ἀναβιώσεσθαι ἀποθανὼν, ὑπὲρ τῶν δοξάντων ταῖς μοίραις. καὶ τούτοις ἐπιλέγει αὐταῖς συλλαβαῖς, ὅτῳ πέπρωται γενέσθαι τεκτονικῷ, οὗτος κἂν ἀποκοπῇ τὼ χεῖρε, τεκτονικὸς ἔσται. καὶ ὅτῳ νίκην ἐν ὀλυμπίᾳ δρόμου ἀρέσθαι, οὐδ' εἰ πηρωθείη τὸ σκέλος, ἁμαρτήσεται τῆς νίκης. καὶ ὅτῳ ἔνευσαν μοῖραι τὸ ἐν τοξικῇ κράτος, οὐδ' εἰ ἀποβάλλοι τὰς ὄψεις, ἐκπεσεῖται τοῦ σκοποῦ. τούτοις τὸν ἄρχοντα κολακεύων, ἐπιφέρει, λέγων, τὰ δὲ τῶν βασιλέων ἔλεγον, ἐς τοὺς ἀκρισίους δήπου ὁρῶν, καὶ λαΐους, ἐς [illegible] τε τὸν μῆδον, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐπιθέσθαι τὰ τοιαῦτα δόξαντας. ὧν οἱ μέν, παῖδας, οἱ δέ, ἐγγόνους ἀποκτείνειν οἰηθέντες, ἀφῃρέθησαν ἀπ' αὐτῶν τὸ βασιλεύειν, ἀναφανέντων ἐπ' αὐτοὺς ἐξ ἀφανοῦς ξὺν τῷ πεπρωμένῳ. καὶ εἰ μὲν ἐχάνουν, κολακεύειν τινὰ εἶπον δὴ, καὶ τάδε ἐνθυμηθείς, ὅτι ἀπείληψο μὲν ὑπὸ βιτελλίου, κατεπίμπρατο δὲ ὁ νεὼς τοῦ διὸς περὶ τὰς ὀφρῦς τοῦ ἄστεος. ὁ δ' εὖ κεῖσθαι τὰ ἑαυτοῦ ἔφασκεν, εἰ μὴ διαφύγοις αὐτόν. καίτοι μειράκιον ἱκανῶς ἦσθα, καὶ οὔπω οὗτος, ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ μοίραις ἐδόκει ἕτερα, ὁ μέν, ἀπώλετο αὐταῖς βουλαῖς. σὺ δέ, τὰ ἐκείνου νῦν ἔχεις. ἐπεὶ δὲ ἁρμονίᾳ κολακευτικῇ ἄχθομαι, δοκεῖ γάρ μοι τῶν ἐκρύθμων τε, καὶ οὐκ ἀφθόγγων εἶναι, τετμήσθω μοι ὅδε ὁ νόμος, καὶ μηδὲν ὑγιὲς [illegible] ἐνθυμηθείς με. διὰ τούτων δὲ ὁμοῦ τὸν ἄνδρα κόλακα, καὶ ψεύστην, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ φιλόσοφον, ὁ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας παρίστησι λόγος. τοσαῦτα γὰρ πρότερον εἰπὼν κατὰ τοῦ δομετιανοῦ, κολακεύει νῦν ὁ γενναῖος, καὶ καταθωπεύεται, ὡς οὐδέν τι κατ' αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ, τῶν περὶ μοιρῶν αὐτῷ, καὶ δόγμασιν ἐν ἰωνίᾳ κεκινημένων. ἀνάλαβε δὴ τὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ συγγραφέως· καὶ τῆς ἀληθείας

διανύσας τὰ πρότερόν σοι γραφέντα λαμπρά, καὶ φιλαλήθη, λίαν δὲ τῇ φωνῇ, μηδὲν ὑποστειλάμενος. ὡς ἐν Ἐφέσῳ διατρίβων, ἀριστίνδην μετιὼν τοὺς ἄνδρας, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἀρρώστου συντείνας· καὶ τὰς μὲν ἐπιπολαιοτέρας ὁμιλίας, οὐκ ἀσφαλεῖς αὐτοῖς ᾤετο. τῶν δὲ ἑταίρων τοὺς σωφρονεστάτους, ἄλλοτε ἄλλους ἀπολαμβάνων, διάκρισιν ἔλεγε ποιούμενός τινα ἀπορρήτου λαμπροῦ. βαδίζοιμι δέ σε χρὴ ἐς Ῥώμην παρὰ τὸν δεῖνα, καὶ τὸν δεῖνα, καὶ διαλεχθῆναί σοι· καὶ διελέγετο μὲν ὑπὲρ μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης, καὶ τὸν λόγον δίῃει, ὅτι μηδὲ οἱ τύραννοι τὰ μοιρῶν οἷοί βιάζεσθαι. καὶ ἀνδριάντος χαλκοῦ εἰκόνος ἱδρυμένης Δομετιανοῦ πρὸς τῷ Μέλητι, ἐπιστρέψας ἐς αὐτὴν τοὺς παρόντας, ἀνόητε εἶπε, ὡς πολὺ διαμαρτάνεις μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης· ᾧ γὰρ μετὰ σὲ τυραννεῦσαι πέπρωται, τοῦτον καὶ εἰ ἀποκτείνειας, ἀναβιώσεται. ὁ δὴ μετὰ τοὺς τοιούσδε διαλόγους κολακεύων τὸν τύραννον, καὶ μηδὲν τι τούτων ὡς πρὸς αὐτὸν εἰρῆσθαι αὐτῷ καταιρωνευόμενος, πῶς οὐ μοχθηρίας ἀπάσης, καὶ ἀνελευθερίας κριθείη, εἰ μὴ ἄρα ψευδηγόρους ποιεῖ, καὶ κατηγόρους τοῦ ἀνδρὸς, οὐχὶ δὲ ἀληθεῖς συγγραφέας, θειότης τοὺς ταῦτα μνήμῃ παραδεδωκότας· καὶ ποῦ τοῦ φιλαλήθους, ἐν παιδεύσει ὡς μὲν ὑπὲρ πλεῖστον ἥκοντας, τὸ δ' ἀληθὲς τιμῶντας συγγραφεῖς, Δάμις τε ὁ φιλόσοφος, ὁ καὶ συνδιατρίψας τῷ δηλουμένῳ, καὶ Φιλόστρατος ὁ Ἀθηναῖος, ἀφ' ὧν ταῦτα παρατίθεται, οὓς σαφῶς ἔπος εἰπεῖν ἀπολογοῦντας, κομπάζοντάς τε ἀληθῶς, καὶ τοῖς μαγγανείας παρεσταλμένους ψεύστας ἀναργυρίας, καὶ ἀπαιδεύτους, καὶ γόητας τῆς ἀληθείας, τὸ φέγγος διελέγξομεν. ἐπὶ πᾶσι τὸν Ἀπολλώνιον ἀπαλλαγέντα τοῦ Δαμιδείου, ἐν Λεβαδείᾳ ἐλθεῖν ἱστορεῖ, βουλόμενόν τε ἐς Τροφωνίου κατελθεῖν, μὴ ἐπιτρέπεσθαι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων, γόητα καὶ τούτων ὀνομαζόντων αὐτόν. καίτοι ἄξιον ἀπορῆσαι παραθέμενον τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ Φιλοστράτου λέξεις, ἐν αἷς ἀποφαίνει ὅτι δὴ γόητα αὐτὸν ὑπειλήφασιν, αὐτὰ δὴ ταῦτα θαυμάζειν λέγων, ἐμπεδοκλέα, καὶ πυθαγόραν, καὶ δημόκριτον, τοῖς αὐτοῖς μάγοις ὡμιληκότας, οὔπω ὑπαχθῆναι τέχνῃ, πλάτωνά τε παρὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερέων τε, καὶ προφητῶν, ἄλλα παρειληφότα, καὶ ταῦτα τοῖς ἰδίοις ἀναμίξαντα λόγοις, οὐδαμῶς δόξαι τισὶ μαγεύειν, τουτονὶ δὲ ὅπου γινώσκεσθαι παρ' ἀνθρώποις, ὅτι δὴ ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς ὡρμᾶτο σοφίας, μάγον δὲ αὐτὸν νομίζεσθαι, τῷ μάγοις Βαβυλωνίων, Ἰνδῶν τε Βραχμᾶσι, καὶ τοῖς Αἰγυπτίων γυμνοῖς ὡμιληκέναι. τί δή ποτ' οὖν ἐρρύσατο πρὸς αὐτὸν ὁ οὗτος; τὸ δὲ τῷ ἀνδρὶ τηλικοῦτο ἐπιχειρεῖν, ὡς μόνον γόητα πάλαι τε, καὶ νῦν νομίζεσθαι εἰσέτι παρὰ τοὺς τηλικούτους ἄνδρας, οἳ τῶν αὐτῶν ὡς φὴς διδασκάλων τετυχήκασι, διέπρεψαν μὲν καὶ καθ' οὓς ὀνομάζοντο χρόνους, καὶ ἐς τοὺς μετέπειτα δὲ τῆς σφῶν φιλοσοφίας ἀοίδιμον καταλελοίπασι τὴν ἀρετήν, εἰ μὴ ἄρα πέρα τῶν προσηκόντων ἐγχειρῶν τοῖς εὖ φρονοῦσι, φανερὸς καθεστήκει, αὐτίκα τῶν ὅσοι εἰσίν, οἳ περιεργοὺς μαγγανείας τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀνακειμένας προσηγορίᾳ καταλειφθῆναι λέγουσιν. ἀλλ' οὐκ ἔμοιγε φίλον τούτοις προσέχειν τὸν νοῦν. ἀλλὰ γὰρ καὶ περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀκόλουθα τοῖς προτέροις συντάττων, οὐδὲν ἀληθὲς ἀξιοῖ μὴν εἰδέναι. τοὺς μὲν γὰρ ἐν Ἐφέσῳ τελευτῆσαι αὐτὸν ἱστορεῖ, τοὺς δὲ ἐν Λίνδῳ ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἄλλους δὲ ἐν Κρήτῃ. ἐκ τοσαύτης ἀγνοίας τὸ περὶ αὐτὸν τέλος κατασκεδάσας, βούλεται αὐτὸν ἐς οὐρανὸν αὐτῷ σώματι χωρῆσαι. ἐσδραμόντος γὰρ ἐς ἱερὸν φασί, κλεισθῆναι τὰς πύλας, καί τινα ᾠδὴν ᾄδουσαν τὸ παρθένων ἐκπεσεῖν. τὸ δὲ ᾆσμα ἦν, στεῖχε, στεῖχε ἐς οὐρανόν, στεῖχε. λέγει δὲ ὡς μήτε τάφῳ, μήτε κενοταφίῳ τοῦ ἀνδρὸς ἐντυχεῖν, καίτοι τῆς γῆς ὁπόση ἐστίν, ἐπελθόντα. καὶ βούλεται αὐτῷ ἡ διάνοια μὴ ἄλλως θανάτου τὸν ἄνδρα θίγειν. πρότερον μὲν γὰρ ἀμφιβάλλων περὶ τοῦ τόπου, καθ' ὃν ἐτελεύτα, ὕστερον δὲ διαρρήδην καὶ ἐς οὐρανὸν αὐτὸν χωρῆσαι φάσκει. ὅθεν ὡς δὴ τοιοῦτον ὄντα, καὶ κατὰ τὸ προοίμιον, καὶ καθ' ὅλην τὴν γραφήν, πυθαγόρου, καὶ Ἐμπεδοκλέους θειότερόν φησι, καὶ παρεληλυθέναι φιλοσοφίᾳ. ἀλλὰ γὰρ ἐν τούτοις περιγραφομένου τοῦ λόγου, βραχέα ἄττα περὶ μοιρῶν, καὶ εἱμαρμένης οἷα διαλάβωμεν ὅ, τι καὶ βούλοιτο δηλοῦν αὐτῷ τῆς ὑποθέσεως ὁ λόγος, τὸ μὲν ὅσον ἡμῶν ἀναιρῶν, ἀνάγκην δὲ εἰσάγων, καὶ εἱμαρμένην, καὶ μοίρας διαθροῦντος. ταύτῃ γὰρ ὁμοῦ ἐντελῶς καὶ ἡ ἐν δόγμασι ψευδοδοξία τοῦ ἀνδρὸς διελεγχθήσεται. εἰ δὴ οὖν κατὰ τὸν ἀληθοῦς φιλοσοφίας λόγον, ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, τὸ γὰρ ἀεικίνητον, ἀθάνατον, τὸ δὲ ὑφ' ἑτέρου κινούμενον, παῦλαν ἔχον κινήσεως, παῦλαν ἔχει ζωῆς, καὶ αἰτία ἑλομένου, θεὸς ἀναίτιος, τίς αἱροῖτο λόγος ἀκούσαι, οὐχὶ δὲ κατὰ προαίρεσιν, ἀψύχου δίκην σώματος ἔξωθεν ὑπ' ἄλλου κινουμένην, καὶ ὥσπερεὶ νευροσπαστουμένην ὧδε, κἀκεῖσε, τὴν αὐτοκίνητον ἄγεσθαι φύσιν, μηδὲν μηδαμῶς ἐξ ἰδίας ὁρμῆς, καὶ κινήσεως ἐνεργοῦσαν, μηδὲ ἐς ἑαυτὴν τὴν τῶν δρωμένων ἀναφέρουσαν αἰτίαν, ταύτῃ τοι μήτε φιλοσοφοῦσαν ἐπαινετέαν τυγχάνειν, μήτ' αὖ φαυλήν, κακίας ἔμπλεων, καὶ

πονηρίας; τί δῆτα οὖν Εὐφράτῃ λοιδορούμενος καταμέμφῃ ὦ τᾶν, εἰ μὴ παρ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐξ εἱμαρμένης ἐνδὺς τὸ κέρδος ἐκδύων, ὡς αὐτὸς ἀξιοῖς, ὀλιγωρεῖ φιλοσοφίας; τί δὲ καὶ γόησιν ἐνυβρίζεις, ἢ δυσσόφους ἀποκαλεῖς, ὑπὸ μοιρῶν ὡς ὑγιῆ καθελκομένους εἰς τὸν κακοδαίμονα βίον; τί δὲ κακίας ἁπλῶς ὀνομάζεις, καὶ πονηρός τις ἀνθρώπων κρίνεται παρὰ σοὶ, τὸν ἐξ ἀνάγκης εἱμαρμένης ἀποπληρῶν ὅρον, ὥσπερ ἔμπαλιν τινὶ λόγῳ τινα γέρας ἐγκωμιολογῶν, θαυμαστὸν ἐπιγράφῃ διδάσκαλον, καὶ μοιρῶν παίγνιον, ἀλλ' οὐκ ἐραστὴν ὄντα φιλοσοφίας, οὐκ ἀπολείπεις ἐπαινῶν; Φραώτης δὲ, καὶ Ἰάρχας, Ἰνδῶν φιλόσοφοι, τί μᾶλλον παρὰ σοὶ θεῶν ἀπηνέγκαντο, δόξαν μηδέν τι παιδείας ἴδιον, μηδ' ἀρετῆς ἀπενεγκάμενοι κλέος; Νέρωνος δὲ ὡσαύτως, καὶ Δομετιανοῦ, τί οὐχὶ μοίρας, καὶ ἀνάγκην, τὴν ἀνωτάτω περιάπτεις ἀγερωχίαν, πάσης αἰτίας, καὶ παντὸς ἐγκλήματος ἐλευθερῶν τοὺς ἄνδρας; ἀλλὰ καὶ εἴ τῳ τι πρώτῃ ὡς φῂς δρομικῷ, καὶ πυκτικῷ, καὶ τεκτονικῷ, οὕτω δὴ καὶ γόητι τὸν τρόπον ὄντι, μάγον ἀναφανῆναι, μιαιφόνῳ τε, καὶ πονηρῷ, καὶ ἀκολάστῳ, πάντως που ἐξ ἀνάγκης τοιόσδε τις ἀποβέβηκε. τί δῆτα οὖν [illegible], τὸ [illegible] τε τυχεῖν διορθώσασθαι, ἀρετὴν προσκρούσης; ἢ τί καταμέμφῃ τοῖς τὴν μοῖραν, ἀλλ' οὐ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ τάχα; τί δὲ καὶ ἐν αὐτῷ σοι τῷ πρώτῳ θείῳ ὄντι τὴν φύσιν, ὑπεραίρειν βασιλέως δόξης, ἐς διδασκάλους ἐφοίτας; καὶ φιλοσόφων, ἀράβιόν τε, καὶ βαβυλωνίων μάγους, καὶ σοφοὺς Ἰνδῶν ἐπολυπραγμόνεις; πάντα γάρ που καὶ τούτων δίχα κοινωνίας τὰ ἐκ μοιρῶν ἐπλέκετό σοι. τί δὲ καὶ ὡς νομίζειν θεοῖς, τὰ μελετήσαντα, καὶ ἐν λιβανωτὸν ἐς μάτην ῥιπτῶν, θεοσεβείας τε ἐπιμορφαζόμενος, ἐπ' εὐχὰς ξίπεσθαι τοὺς ἑταίρους παρορμᾷς; αὐτός τε εὐχόμενος, τί παρὰ θεῶν αἰτεῖς, ὅπου γε καὶ τούτων τὴν εἱμαρμένην ὁμολογεῖς κρατεῖν; καὶ μὴν ἔδει τοὺς ἄλλους θεοὺς παραμειψάμενον, ἀνάγκην μόνον, καὶ μοίρας θύειν, καὶ τοῦ Διὸς αὐτοῦ μᾶλλον τὴν εἱμαρμένην προτιμᾶν. οὕτω δ' αὖ σοι θεοὶ μὲν οὐκ ἔτ' ἂν ἦσαν, καὶ εἰκότως, ἅτε μηδὲ ἀνθρώποις δυνάμενοι τι ὠφελεῖν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τοὺς Ἐφεσίους ἁλῶναι λοιμῷ πλείστας, τί τοὐναντίον νομοθετῶν, παρακρούει τὴν εἱμαρμένην; μᾶλλον δὲ τοὺς ὑπερβαίνεις τὴν μοῖραν, ζόφον οἷον ἀστὴρ κατ' αὐτῆς ἀράμενος; εἰ δὲ καὶ τῆς κλωθοῦς ἐπὶ τῇ κόρῃ τὸ νῆμα πέρας ἐλάγχανε, πόθεν ἐξ ὑπ' ἀρχῆς μετὰ θάνατον ἀναβιωσάμενος τῷ μέτρῳ ἐν ἄξαντον, ζωοποιὸς αὐτῇ παραπέφηνας; ἀλλ' ἴσως μοῖραι καὶ σκαῦξιν ἐπὶ ταῦτ' ἦγον. οὕτι που φύσεις κατ' ἀξίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὃς πρὸ τῆς εἰς τοῦτο τὸ σῶμα παρόδου, τῶν ἐν θαλάττῃ, καὶ κύμασι διατελεσάντων κυβερνήτης γεγονέναι σεαυτὸν λέγεις, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ὡς ἐκεῖ καὶ νῦν, οὔκουν θαυμάσιος, οὔτε τῆς πρώτης γενέσεως, καὶ ζοφοῦ, οὔτε τῆς ἐγκυκλίου παιδείας, οὔτε τῆς ἐν ἀκμῇ σώφρονος ἀγωγῆς, οὐκ ἀσκήσεως τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ. ἦν δ' ἄρα τῆς μοιρῶν ἀνάγκη καὶ ἐς βαβυλωνίους ἐλαύνουσα. ὠθούμενος δ' ὥσπερ καὶ τῶν Ἰνδῶν ὡμίλει σοφοῖς, καὶ ἐπὶ τοὺς αἰγυπτίων δὲ γυμνοὺς, οὐχ ἡ προαίρεσις, οὐδ' ὁ φιλοσοφίας πόθος, μοῖρα δὲ ἦγεν ἄγχουσα καὶ ἐπὶ τὰ γάδειρα, καὶ τὰς ἡρακλείους στήλας, ἰδεῖν τε, καὶ ἑσπέριον ὠκεανὸν ἀληθῶς. καὶ αὐτοὺς ἀπράκτοις ἐς μάτην ἐξεβιάζετο περισκέπτεσθαι. εἰ δὲ δὴ μετειληφέναι τί σοφίας αὐτὸν ἐκ τούτων εἴποι τίς, μοῖρα καὶ τούτων αἰτία. καὶ οὐκ ἔτ' ἂν ἐν φιλομαθέσιν ὁ ἀνὴρ καταλεχθείη, οὐδ' ἂν εὐλόγως θαυμασθείη, τῆς οὐ κατὰ γνώμην, ἀλλὰ κατὰ ἀνάγκην αὐτῷ προσελθούσης φιλοσοφίας. ἐν ἴσῳ δ' ἂν συγκρινόμενος εἴη κατ' αὐτὸν Πυθαγόρας αὐτός. καὶ τί περαιτέρω δὲ, καὶ ἀπερριμμένον ἀνδράποδον, Σωκράτης αὐτὸς φιλοσοφίας ὑπερεπαινέσκων, καὶ οἱ τούτου θανάτου ἄξιον γραψάμενοι, διογένης τε, καὶ τὰ ἀθηναίων μειράκια, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὁ σοφώτατος, οὐκ ἂν διαφέροι τοῦ ἀφρονεστάτου, καὶ ὁ ἀδικώτατος, τοῦ δικαιοτάτου, ὅ, τε ἀκόλαστος, τοῦ σωφρονεστάτου, καὶ ὁ δειλότατος, τοῦ ἀνδρειοτάτου, εἱμαρμένης, καὶ μοιρῶν, παίγνιον τούτων ἁπάντων ἀναδεδειγμένων; ἀλλά γε πρὸς ταῦτα ὁ κῆρυξ τῆς ἀληθείας βοήσεται, λέγων; ὦ ἄνθρωποι, θνητὸν, καὶ ἐπίκαιρον γένος, ποῖ δὴ φέρεσθε, τὸν τῆς ἀκρασίας ἄκρατον ἐμπιόντες; λήξατέ ποτε, καὶ διανήψατε τῆς μέθης, καὶ διανοίας ὀρθοῖς ὄμμασι ἐν σκηνῇ τῆς ἀληθείας ἐνοπτεύσασθε πρόσωπον. οὐ θέμις ἀλήθειαν πολεμεῖν ἑαυτῇ, καὶ μάχεσθαι, οὐδὲ δυοῖν ἐναντιωτάτοιν μίαν ὑφεστάναι καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἡ τοῦ θεοῦ προνοίας τὰ πάντα κρατούσης. θείοις νόμοις διατέτακται τὸ πᾶν. ἀνθρώπων τε ψυχῆς ὅρος, αὐτοκράτορά τε κριτὴν, ἡγεμόνα τε, καὶ κύριον αὐτὸν ἑαυτοῦ καθίστησι, φυσικοῖς νόμοις, καὶ φιλοσόφων δόγμασιν ἐκδιδάσκων. ὡς ἄρα τῶν ὄντων τὰ μὲν, εἶναι ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ, οὐκ ἐφ' ἡμῖν. καὶ ἐφ' ἡμῖν μὲν, ὅσα γένοιτ' ἂν κατὰ προαίρεσίν τε, καὶ πρᾶξιν, ἃ καὶ φύσει ἐλεύθερα, ἀκώλυτα, ἀπαραπόδιστα τυγχάνει. τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἀσθενῆ, δοῦλα, κωλυτὰ, ἀλλότρια, ἃ καὶ περὶ τὸ σῶμα, καὶ τὰ ἐκτὸς, ἄψυχά τε ὄντα, καὶ ἄλογα, καὶ πάντῃ τῆς ἰδίας τοῦ λογικοῦ ζώου φύσεως ἀλλο-

τελείαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει· τῶν δ' ἐφ' ἡμῖν τὴν εἰς θάτερα ὁρμὴν ἀρετῆς τε, καὶ κακίας, ἑκάστης ἐν αὐτῇ κέκτηται προαιρέσει. καὶ τὸ μὲν τῶν ὅλων διασώζον τι, καὶ ἡγεμονοῦν, εὐθέως παραινεῖ κατὰ φύσιν περιπορευόμενον. τῷ δ' αἰεὶ συνέπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου. τῶν δ' εἰς τὰς πράξεις ὁρμῶν, οὐ μοίρας, οὐδ' εἱμαρμένης, ἀλλ' ἀνάγκης, αἰτίας ἑλομένου, θεὸς ἀναίτιος· οὐδὲ θρασυνοῖτο τις τὸν ἐφ' ἡμῖν ἄρτι πολεμῶν, μὴ παρακαλυπτέσθω· οὕτως ἀθεότητα ἀναφανδὸν ἐξαγορευέτω, μὴ πρόνοιαν, μὴ θεὸν, μὴ δέ τι ἄλλο, πλὴν μοιρῶν, καὶ ἀνάγκης ὁμολογῶν. καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτοις γυμνῇ προσκαταλεγέτω κεφαλῇ, μὴ σοφὸν, μὴ ἄφρονα, μὴ δίκαιον, μὴ ἄδικον, μὴ ἐνάρετον, μὴ φαῦλον, μηδ' ὅντινα οὖν ἄνθρωπον γίνεσθαι φύσει, μὴ φιλοσοφίαν εἶναι, μὴ παιδείαν, μηδ' ὅλως, τέχνην τινὰ, μηδ' ἐπιστήμην, μηδ' ἄλλην τὴν φύσιν ἀγαθὸν, ἢ πονηρὸν ἀποκαλείτω· πάντα δὲ συμβαίνειν ἀνάγκῃ, καὶ μοιρῶν ἀβάτοις περιδινεῖσθαι· ἄθεος δή τα, καὶ δυσσεβὴς οὗτος ἐν δυσσεβῶν, καὶ φιλοσόφων ἀπογεγράφθω κατηγορίᾳ. εἰ δ' ἐπικαλυπτόμενος ἕτερα, δοξάζειν ἐπιχειρεῖ πρόνοιαν, καὶ θεοὺς, μοίρας δὲ σὺν τούτοις, καὶ εἱμαρμένην, τῆς ἀνάγκης ῥυτῆρσι, μαχομένοις, καὶ ἐναντίοις περιιστάμενος δόγμασιν ἐν ἀλλήλοις, δίκην ἀνοίας

παρασχὼν, καταγεγράφθω· ταυτὶ μὲν οὖν ταύτῃ. εἰ δ' ἐπὶ τούτοις ἐν φιλοσό-

φοις διατρίβειν ἀξιοῖεν ἔτι καταλέγοιντο τινὲς τὸν ἄνδρα, λέξεται ὡς δὴ

ἐν ἀποκαθαίροι ἑαυτὸν τῆς ἔξωθεν λύμης, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς σῆς τῶν

γραφῆς ἐπεισκυκλημένης αὐτῷ σκιᾶς, φθόνος πῶς αὐτοῦ

ἐκποδὼν δὴ εἴη· ἔρως δ' εἰ ἀληθείας προΐοι τις, ὑπὲρ φι-

λοσόφως ἐκθειάζειν αὐτὸν πειρᾶται, χαίρειν δὴ ἀν

τῷ γόητος ἀτεχνῶς διαβολὴν ἐπιτρίβων,

ὡς ταυτὶ τὰ συγγράμματα σοφιστι-

κῆς ἀνάπλεα πλασμονῆς, ἢ πλέον

ἐλέγχου, καὶ δεινῆς τῆς πρὸς

διαβολῆς, παρὰ τοῖς

νοῦν ἔχουσιν ἔμοι-

γε δοκεῖ τι

ἰσχύειν.

ΤΕΛΟΣ.

ΑΠΑΝΤΑ ΕΣΤΙ ΤΕΤΡΑΔΙΑ, ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΕΣΧΑΤΟΥ, ΟΠΕΡ ΕΣΤΙ ΠΕΝΤΑΔΙΟΝ.

a b c d e f g h.

Omnes quaterniones, præter ultimum quinternionem.

Ἐνετίῃσι παρ' Ἄλδῳ μουνυχιῶνος ἐνεάδι φθίνοντος

α. φ. α.

Venetiis apud Aldum Menſe Martio. M.DI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ALD. P. M. RO. ZENOBIO FLORENTINO ORDINIS PRAEDICATORVM. S.

ſ Perabam Zenobi doctiſs. in libris Philoſtrati de Apollonii Tyanenſis uita, me q̃ plurima & digna ſcitu, & præclara lecturum. ſed lõge aliter certe euenit. Nihil enim nunq̃ memini me legere deterius, lectu'q; minus dignũ. Nam non modo fabuloſa omnia, & anicularũ narrationibus perſimilia uiſa ſunt: ſed inſulſa quoq;, & perinepta. Qua re quãta inter legendũ moleſtia, quanto tædio affectus fuerim: non facile dixerim. Sed quid facerem? deſiſtere ab inceptis turpe exiſtimabam. receperam enim me & græce, & latine eum librum ſtudioſis daturum. Tum quia iam ter latine excuſus, tanq̃ uenenum ſine antidoto uagabatur (deerat enim Euſebii opuſculum, quod illum moderaretur, & redargueret, falſum'q; oſtenderet) operæpretium uidebatur, ſi & Philoſtrati libros, & in illos id ipſum Euſebii opuſculũ, tũ græcum, tũ latinũ, docte a te, elegãter'q; tralatũ, emitterẽ ex ædib. noſtris: ut ſi qſpiã ex Philoſtrati libris ueneni aliqd ĩbibiſſet: haberet Euſebiũ: quo ut muſtella ad rutã a ſerpẽte demorſa cõſugeret. Quoniã uero Diuus Hieronymus octo Philoſtrati de uita Apollonii libris, habere fidẽ uidetur, cũ in epiſtola ad Paulinum preſbyterũ de diuinæ hiſtoriæ libris ſic dicit, Apollonius ille ſiue magus, ut uulgus loquitur: ſiue Philoſophus, ut pythagorici tradunt: intrauit Perſas, pertranſiuit Caucaſum, Albanos, Scythas, Maſſagetas, opulentiſsima Indiæ regna penetrauit, & ad extremum latiſsimo Phiſon amne tranſmiſſo, peruenit ad Bragmanas: ut Iarcham in throno ſedẽtem aureo, & de Tantali fonte potantem inter paucos diſcipulos de natura, de moribus, ac de curſu dierum, & ſyderũ audiret docentem. Inde per elamitas, babylonios, chaldæos, medos, aſſyrios, parthos, ſyros, phœnices, arabas, palæſtinos reuerſus ad Alexãdriam, perrexit ad æthiopiã, ut Gymnoſophiſtas, & famoſiſsimã Solis mẽſam uideret in ſabulo. Inuenit ille uir ubiq; quod diſceret, & ſemper proficiẽs: ſemper ſe melior fieret. ſcripſit ſuper hoc pleniſsime octo uoluminibus Philoſtratus. Quoniam igitur his uerbis confirmare uidet diuus Hieronymus ſcripta Philoſtrati: non modo librum, quem Hierocles ſcripſit, quo ex nugis Philoſtrati Apollonium Ieſu Chriſto humani generis redemptori temere comparauit: aut Euſebii Apologiam nõ uidiſſe eum arbitror: ſed ne octo quidem Philoſtrati de uita Apollonii libros accurate legiſſe. Nunq̃ enim acerrimus ille Chriſtiani nominis propugnator in Hieroclis ſcripta nõ inuehi, nedũ non ſcribere potuiſſet aut ſaltẽ in ea ipſa epiſtola ad Paulinum, alio'ue in loco temerarii illius conatus nõ meminiſſe. nam nec ipſe id legi apud Hieronymum, nec audiui qui legerit. multos enim Hieronymi ſtudioſos conſuluimus. Tum ubi de ſede Iarchæ meminit, auream illam fuiſſe ſcribit, cum Philoſtratus ex ære nigro aureis imagunculis diſtinctam fuiſſe dicat his uerbis. ὁ δὲ ἰάρχας ἐκάθητο μὲν ἐπὶ δίφρου ὑψηλοῦ, χαλκοῦ δὲ μέλανος ἦν, καὶ πεποίκιλτο χρυσοῖς ἀγάλμασιν, οἱ δὲ τῶν ἄλλων δίφροι χαλκοῖ μὲν, ἄσημοι δ᾽ ἦσαν, ὑψηλοὶ δ᾽ ἧττον. ἐκάθηντο ὑπὸ τῷ ἰάρχᾳ Præterea in æthiopiam profectum ait Apollonium, ut Gymnoſophiſtas, & famoſiſsimam Solis menſam uideret in ſabulo. At de menſa Solis apud Philoſtratum nulla eſt mentio: nec quicq̃ admiratione dignum in æthiopia uidiſſe Apolloniũ refert, præter Memnonis Auroræ filii ſtatuã, de qua hæc ſcribit. τὸ δ᾽ ἄγαλμα τετράφθαι πρὸς ἀκτῖνα μήπω γενειάσκον, λίθου δ᾽ εἶναι μέλανος, ξυμβεβηκέναι δὲ τὼ πόδε ἄμφω κατὰ τὴν ἀγαλματοποιΐαν τὴν ἐπὶ δαιδάλου, καὶ τὰς χεῖρας ἀπερείδειν ὀρθὰς ἐπὶ τὸν θᾶκον· καθῆσθαι γὰρ ἐν ὁρμῇ τοῦ ὑπανίστασθαι τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ τὸν τῶν ὀφθαλμῶν νοῦν, καὶ ὁπόσα τοῦ στόματος ὡς φθεγξομένου ᾄδουσι· καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἧττον θαυμάσαι φασίν· οὔπω γὰρ ἐνεργὰ φαίνεσθαι· προσβαλούσης δὲ τὸ ἄγαλμα τῆς ἀκτῖνος (τουτὶ δὲ γίγνεσθαι περὶ ἡλίου ἐπιτολὰς) μὴ κατασχεῖν τὸ θαῦμα· φθέγξασθαι μὲν γὰρ παραχρῆμα τῆς ἀκτῖνος ἐλθούσης αὐτῷ ἐπὶ τὸ στόμα· φαιδροὺς δ᾽ ἱστάναι τοὺς ὀφθαλμοὺς δόξαι πρὸς τὸ φῶς, διὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τότε ξυνεῖναι λέγουσιν, ὅτι τῷ ἡλίῳ δοκεῖ ὑπανίστασθαι, καθάπερ οἱ τῷ κρείττονι ὀρθοὶ θεραπεύοντες. hoc eſt, ut ſiqui hæc græcarum literarũ rudes legerint, & ipſi intelligãt, Statuam uero (Memnonis. ſ. ſcribit Damis) ad Solis uerſam fuiſſe radios, Impuberem'q;, & ex nigro lapide, ac pedes ambos ſecundũ quæ Dædali fuit temporibus, ſtatuariam coiiſſe: manus præterea inniti rectas ad ſedem. Nam ſurgere uolentis habitu ſedere illam: oculorum'q; mentẽ, & quæcunq; locuti oris prædicãt. Atq; alio quidem tempore minus eos admiratos dicunt: quod nihil quicq̃ agere uideretur: At cum ſolis radius ſtatuam tetigit: quod fiebat oriente ſole, non potuiſſe aiunt nõ demirari. Nam cum primum ſolis radius ad illius os peruenit, locutam memorant: hilares'q; oculos uelut puros hominũ uiſos ſtetiſſe ad lucem. Tunc aiunt intellexiſſe naſcenti ſoli, quemadmodum qui Deum recti adorant, ſtatuam uideri aſſurgere. De hac ſtatua Iuuenalis ſatyra penultima, Dimidio magicæ reſonant ubi Memnone chordæ, de eadem quoq; & Plinius & Strabo meminerunt. Cum igitur ad hanc famoſiſsimam ſtatuam plurimi accederent uidendi gratia, & Apollonium acceſsiſſe ſcribit Philoſtratus. de menſa uero Solis (ut dixi) nuſq̃ meminit. Eſſe tamen eam in æthiopia ſic Solinus capite xxxx. Locus apud eos eſt heliotrapeza

opiparis epulis ſemper refertus: quibus idiſcrete omnes ueſcuntur. nam etiam diuinitus eas au
geri ferunt. ſic item Herodotus libro tertio: cui Thaliæ nomen, ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου τοιήδε τις λέγεται εἶναι· λειμών ἐστι ἐν τῷ προαστείῳ ἐπίπλεος κρεῶν ἑφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων, ἐς τὸν τὰς μὲν νύκτας ἐπιτηδεύοντας τιθέναι τὰ κρέα τοὺς ἐν τέλεϊ ἑκάστους ἐόντας τῶν ἀστῶν· τὰς δὲ ἡμέρας δαίνυσθαι προσιόντα τὸν βουλόμενον· φάναι δὲ τοὺς ἐπιχωρίους ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἑκάστοτε. ἡ μὲν δὴ τράπεζα τοῦ ἡλίου καλεομένη, λέγεται εἶναι τοιήδε. Solis autem menſam fuiſſe aiũt
huiuſmodi: Eſt in ſuburbano pratum decoctarum carnium plenũ quadrupedum omniũ: quo
magiſtratus urbiũ ſingulos perhibẽt nocte quidẽ certatim carnes adferre, die uero licere eas, q
cunq; adceſſerit: epulari: atq; ab ipſa terra undiq; has elargiri prædicare indigenas. Solis igitur
quæ adpellaſ mẽſa: huiuſmodi fuiſſe diciſ. Hæc apud Herodotũ legiſſe Hieronymũ arbitror:
ac alterũ pro altero, hoc eſt pro Memnonis ſtatua, Solis mẽſam per errorẽ poſuiſſe. utraq; n.
erat in æthiopia. Sic item pro Indo amne fiſon ſcripſiſſe eundem exiſtimo, ubi ait & ad extre-
mum latiſsimo fiſon amne transmiſſo: peruenit ad Bragmanas. nã de fiſon nuſq̃ meminit Phi
loſtratus: ſed de tigri Euphrate, Cophino, Indo, hydraote, hyphaſide, qui ante, q̃ ueniatur ad
Bragmanas, inueniuntur: eſt'q; Indus latiſsimus omnium. de quo ſic Philoſtratus. τὸν δὲ ἰνδὸν ὧδε ἐπέρασαν σταδίους μάλιστα τετταράκοντα· τὸ γὰρ πλόϊμον αὐτοῦ τοσοῦτον· περὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου τάδε γράφουσι· τὸν ἰνδὸν ἄρχεσθαι μὲν ἐκ τοῦ καυκάσου μείζω αὐτόθεν, ἢ οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν ποταμοὶ πάντες, προχωρεῖν δὲ πολλοὺς τῶν ναυσιπόρων ἑαυτοῦ ποιούμενον. Sic itaq; Indum prætervecti ſunt ſtadiis maxime quadraginta. tãtum enim in eo na-
uigabile eſt. Sed de amne hoc ſic ſcribũt. Indum oriri quidem a caucaſo maiorem inde, q̃ oẽs,
qui per Aſiam fluuii, nauigabiles uero ex ſe multos facere. Et licet nõ hunc ad extremum ante,
q̃ perueniſſet ad Bragmanas tranſierit Apollonius: ſed Hydraotem: nam ad Hyphaſidem per-
ueniſſe quidem ſcribit eum Philoſtratus: ſed non tranſmiſiſſe etiam: potuit enim ſecundũ flu-
men iter facere: tamen quia Indus maximus eſt fluuiorum omnium, quos traiecit Apolloni-
us: quemadmodum & Philoſtratus tradit, & quia ab Indo flumine Indi dicti (ſic enim Ste-
phanus. ἰνδὸς ποταμὸς, ἀφ' οὗ ἰνδοί) ueriſimilius uidetur: pro fiſon latiſsimo amne Indum quam
Hydraotem, aut alium intelligi. Quod uero pro Indo fiſon ſcripſerit Hieronymus, quoniã
apud hebræos ſic appellatus ſit Indus, mihi non uidetur, tum quia Indus a Caucaſo naſci-
tur, fiſon uero a deliciarum hortis, qui ἐπίγειος παράδεισος græce dicũtur, tum etiam quia ipſe in
Geneſim: ubi dicitur nomen uni fiſon ait: Hunc eſſe Indiæ fluuiũ Gangem putãt. Quod item
pro Gange acceperim negaſ, quia nunq̃ traieciſſe Gangem ſcribitur Apollonius. præterea per-
abſurdũ uidetur maluiſſe illũ hebraica dictione, q̃ græca, quæ & noſtra facta eſt, uti: præſertim
cum ad latinũ ſcriberet. Quamobrem non aduertiſſe illum potius dixerim: quandoquidẽ pa-
rum huiuſcemodi rerum ſatagebat: ac inuitus potius meminerat. Quod & ipſe in Danielẽ ſic
teſtatur. Et ſi quando cogimur literarum ſecularium recordari, & aliqua ex iis dicere, quæ oli
omiſimus, non eſt noſtræ uoluntatis, ſed, ut ita dicã, grauiſsimæ neceſsitatis. Nec mirum ſic er
rare Hieronymum potuiſſe. homo. n. fuit: & transferendis, componendis'q; ſacris libris ſemper
occupatiſsimus. Idem cum aliis tum & M. Tullio eueniſſe legimus: quod & Gellius in nocti-
bus & Politianus in Miſcellaneis atteſtantur: & ipſe in Epiſtolis ad Atticũ μνημονικὸν ἁμάρτημα
fuiſſe fatetur. id eſt erratum memoriæ. Quod ſi dixerit quiſpiam Hieronymum apud alios: qui
de uita Apollonii conſcripſerunt, Apollonium ipſum in æthiopiã profectum: ut & Solis men
ſam uideret in ſabuloſi legere potuiſſe: id ego propterea negauerim, quia philoſtratus omnes,
quicunq; ante ſe ſcripſerunt aliquid de Apollonio: collegit in unũ: ut in eo ipſo contra Hiero
clẽ libello his uerbis tradit Euſebius. Δάμις μὲν δὴ ὁ πολλὰ ξυνδιατρίψας τῷ ἀπολλωνίῳ ἀπὸ τῆς ἀσσυρίων γῆς ὁρμώμενος αὐτόθι τε πρῶτον ἐπὶ τῆς ἰδίας χώρας αὐτῷ ξυμμίξας τὴν ἐξ ἐκείνου μετὰ τὸ ἀνδρὸς αὐτῷ γενομένην ξυνουσίαν ἱστορεῖ. ὁ δὴ μάξιμος κομιδῇ βραχέα τῶν κατὰ μέρος αὐτῷ πεπραγμένων ἀνεγράψατο· ὅ γε μὴν ἀθηναῖος φιλόστρατος τὰ φερόμενα πάντα ὁμοῦ, ἀπό τε τῶν μαξίμου, καὶ αὐτοῦ Δάμιδος, καὶ ἄλλων συναγαγεῖν ἑαυτόν φησι, πάντων μάλιστα ἐντελῆ τὴν ἀπὸ γενέσεως, καὶ μέχρι τελευτῆς ἱστορίαν τοῦ κατὰ τὸν ἄνδρα βίου πεποίηται. Damis igitur ab Aſſyria oriundus, quod
diu cum Apollonio uixerit: quod'q; in propria regione primum ſe ei cõiunxerit: ſuam ab eo
tempore cum illo peregrinationem hiſtoriæ tradidit. Maximus uero pauca admodum, quæ
ab illo ſingillatim geſta ſunt: perſcripſit. At Philoſtratus Athenienſis: qui omnia quæ Tyanen
ſis geſsit ex Maximi, Ipſius'q; Damidis, & aliorum ſcriptis in unum collegiſſe ſe refert: abſo
lutiſsimam a natiuitate, ad interitum uſq; de eius hominis uita hiſtoriam contexuit. Quod
& ipſe Philoſtratus in principio primi libri ita teſtatur. ἐπέτυχον δὲ καὶ μαξίμῳ τοῦ αἰγιέως βιβλίῳ ξυμφέροντι τὰ ἐν αἰγαῖς ἀπολλωνίου πάντα· καὶ διαθῆκαι δὲ τῷ ἀπολλωνίῳ γεγράφαται, παρ' ὧν ὑπάρχει μαθεῖν, ὡς ὑποθειάζων τὴν φιλοσοφίαν ἐγένετο· οὐ γὰρ μοιραγένει γε προσεκτέον βιβλία μὲν ξυνθέντι ἐς ἀπολλώνιον τέτταρα, πολλὰ δὲ τῶν περὶ τὸν ἄνδρα ἀγνοήσαντι. ὅτι μὲν οὖν ξυνήγαγον ταῦτα διεσπαρμένα, καὶ ὡς ἐπιμελὲς τὸ ξυνθεῖναι αὐτὰ, εἴρηται. legi & Maximi ægien-
ſis librum de geſtis in ægis ab Apollonio. Ex teſtamento autem, quod Apollonius ſcripſit: co
luiſſe eum philoſophiam licet cognoſcere. Neq; enim Mœrageni, qui quatuor contra Apollo
nium

niũ compoſuit libros habenda eſt fides. nã multa, quæ ad eum uirũ pertinent ignorauit. Quod itaq; hæc diſperſa, in unum coegerim, ſtuduerim'q; componere, diximus. At quorſum tot in ea Hieronymi de Apollonio? ut ſiquis ob illa libris Philoſtrati de Apollonio creditt deſinat credere. immo potius & mendacem Philoſtratum, & temerarium Hieroclem, & uaniſsimũ, circulatorem'q; Apolloniũ, iis'q; ſimillimũ fuiſſe credat, q per fora, & areas, accita plebe, ac decepta ſimplici turba ſuper tripodibus, & tabulatis ſtipẽ garriẽdo aucupant: Damidẽ uero Apollonii ſocium, eũ illi egiſſe puerũ, qui circulatori magiſtro e regione ſcamno conſcenſo, aut tripode arreſpondet. Lactantius libro quinto magũ fuiſſe ſcribit Apolloniũ: Inibiq; in Hieroclẽ cum aliis, tũ his inuehitur uerbis. Cum igitur talia ignorantiæ ſuæ delitamenta fudiſſet: cũ ueritatẽ penitus excindere connixus eſſet: auſus eſt libros ſuos nefarios, ac dei hoſtes φιλαλήθεις id eſt ueritatis amatores annotare. O cæcũ pectus, o mentẽ cimmeriis, (ut aiunt) tenebris atriorem. Diſcipulus hic fortaſſe Anaxagoræ fuit: cui niues atramentũ fuerũt. Atq eadẽ cæcitas eſt, & uero falſitatis, & mendacio ueritatis nomẽ imponere. Videlicet homo ſubdolus'uoluit lupũ ſub ouis pelle cælare: ut fallaci titulo poſſet irretire lectorem. Verũ eſto inſania hoc, nõ malitia feceris: quam tandem nobis attuliſti ueritatem, niſi q aſſertor deorum, eos ipſos ad ultimum perdidiſti? proſecutus enim ſummi dei laudes, quẽ regem, quem maximum opificem rerum, quẽ fontem deorum, quem parentem omnium, altorem'q; uiuentium confeſſus es, ademiſti Ioui tuo regnum, eum'q; ſumma poteſtate depulſum, in miniſtrorum numerũ redegiſti. Epilogus itaq; te tuus arguit ſtultitiæ, uanitatis, erroris. affirmas deos eſſe & illos tamen ſubiicis & mãcipas ei Deo: cuius religionem cõaris euertere. hæc Lactantius. Legendis præterea Philoſtrati mẽdaciis auxit mihi faſtidium interpretatio. quæ nõ ſolum pleriſq; in locis barbara eſt, ſed & infida. Qua re libuit quædam adnotare ſtudioſorum admonendi gratia. Illud primi libri. οἱ τ͂ σάμιον πυθαγόραν ἐπαινοῦντες, τάδε ἐπ' αὐτῷ φασιν, ὡς ἴων μὲν οὐκ εἴη, γένοιτο δὲ ἐν τροίᾳ ποτὲ εὔφορβος interpres ſic traduxit: quicunq; ſamium Pythagoram laudant, narrare ſolent in primis ipſum prius, q in Ionia naſceretur: fuiſſe Troianum Euphorbum: ubi ſic potius dicendum, aut tale quid. Qui ſamium Pythagoram laudant, non Ionem, ſed Troianum Euphorbũ fuiſſe eum memorant. ἴωνα. μ. ἀντὶ τ. ἴ. accipitur a Philoſtrato. & paulo poſt, illud, καὶ ἐπὶ μὲν αὐτῷ ὡς ἐκ διὸς ἥκοντα, ἡ σιωπὴ δὲ ὑπὲρ τ͂ θείου σφίσιν ἐγένετο ita tranſtulit, quod in cunctis ita eum colerent, ac ſi ex Ioue genitus, ortus'q; eſſet. Silentium inſuper ab eo indictũ originem a diis traxiſſe arbitrantur. quod ſic uertendum potius, ipſum'q; tanq̃ ab Ioue profectum uenerabantur. at ſilentium pro re diuina ab ipſis exercebatur. Illud item ibidem ὅτι καὶ τὸ σιωπᾶν λόγος, uertit ex hoc tacendi rationem ab ipſo inuentã arbitrantur. Quod ſic potius. quoniam & ipſum tacere, oratio eſt. & in eadem charta illud οὔτε διακείμενοι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους uertit, neq; ea quæ dicunt temporibus, locis'ue accommodate dicentes. Quod ſic potius: neq; ob earum in homines beneuolentiam. Pagina item quarta illud δώσω ἔφη ζυμίτας τε ἄρτους, καὶ φοίνικος βαλάνους ἠλεκτρώδεις, καὶ μεγάλας, uertit dabo inquit ille fermẽtatos panes, & mirandæ magnitudinis rubras nuces: quod ſic potius dabo inquit fermẽtatos panes, ac palmæ fructus ſuccineos'q;, & prægrandeis. charta uero ſexta multa deerant, quæ nos traduximus addidimus'q;, in quibus eſt & epigramma de eretriis. charta itẽ decimaſexta primo uerſu, illud ἢ τοῦτ' ἴσως ἐν τῷ μελαμπύγου τυχεῖν, uertit, ſed tamen id ipſum perinde iucundiſsimũ eſt, ac ſi dulcis aq̃ fontẽ inueniſſemus: pro eo, aut ſimili: atq; hoc fortaſſe fuerit in clunatrũ incidere, hoc eſt in Herculem. eſt autem prouerbium, μελαμπύγου τύχοις, in clunatrum incidas. Vbi hæc Suidas, μελαμπύγου ἐγένοντο κέρκωπες, οἱ μενωνίδαι· ἀκολασταίνοντες δ' αὐτῇ πολλά, ἡ μήτηρ ἔλεγε φυλάσσεσθαι μήποτε ἐμπέσωσιν εἰς δασύπρωκτον, ἐμπεσόντες δὲ εἰς ἡρακλέα, κατὰ ῥάβδον ἐδέθησαν· εἶτα ὁρῶν αὐτοὺς γελῶντας, καὶ κατανεύοντας, ἐπυθάνετο τὴν αἰτίαν, οἱ δ' εἶπον, ὅτι λόγιον ἦν τῆς μητρὸς, ὁ μὴ πεσεῖν ὑμᾶς εἰς δασύπρωκτον, καὶ γελάσαντα τὸν ἡρακλέα, ἀφεῖναι αὐτοὺς τ͂ δεσμῶν, ὅτι τὸ λασιπύγου, ὡς γυναικώδεις ἐπιμέμφονται. Clunatri fuerunt mollicie elati Limnes filii quos petulaſciẽtes, ne in eũ, q hirſuto eſſet podice inciderẽt, admonuit mater. Inciderũt igitur in Herculẽ, qui eos baculo incuruo adligauit. Deinde ridentes, incuruantes'q; eos uidens petiuit cauſam. At illi dixerunt, In eum, qui hirſuto eſſet podice, caſuros nos uaticinata eſt mater. Quo reſponſo ridens Hercules uinculis ſolutos eos dimiſit: quoniam tanq̃ molles, & effœminatos clunalbos reprehendebant. Quanq̃ illud μελαμπύγου, ἐγένοντο κέρκωπες οἱ μενωνίδαι, perperam ſcriptum eſſe puto pro. δύο τινὲς ἀδελφοὶ ἐγένοντο κέρκωπες, σεμνωνίδος υἱοί. Nam in dictione κέρκωπες ſic idem Suidas. κέρκωπες δύο ἀδελφοὶ ἦσαν, ἐπὶ τῆς γῆς πᾶσαν ἀδικίαν ἐπιδεικνύμενοι. καὶ ἐκαλοῦντο κέρκωπες ἐκ τῶν τῶν ἔργων ... ὄντες ὀνομαζόμενοι· ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν πάσσαλος ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ ἄκμων· ἡ δὲ μήτηρ σεμνωνὶς ταῦτα ὁρῶσα, ἔλεγε, μὴ περιτυχεῖν μελαμπύγῳ, τουτέστι τῷ ἡρακλεῖ. Cercopes duo fratres fuerunt iniuſtiſsimi ſuper terram: ac Cercopes ob grauia facinora cognominati ſunt: quorũ alter Paſſalus, alter Acmon fuit. his uiſis Mater Semnonis admonuit, ne inciderent in clunatrum, hoc eſt in Herculem. Præterea in enarratione hiſtoriarum, quæ in libris Gregorii habentur ſic legitur. δύο τινὲς ἀδελφοί, κατὰ γῆν πᾶσαν ἀδι-

νίαν ἐκδεικνύμενοι· ἐλέγοντο κέρκωπες ἐκ τοῦ τῶν ἔργων δυσφημεῖσθαι, τὴν ἐπωνυμίαν λαχόντες· ὁ μὲν οὖν αὐτῶν ἐλέγετο πάσσαλος, ὁ δ' ἕτερος ἀκλήμων, ὥς φησι Δίος ὁ ὑπομνηματιστής· τούτοις γὰρ ἡ μήτηρ σεμνωνὶς τῷ ὀνόματι, ὁρῶσα τὰ κατὰ τῶν πολλῶν ἐργαζομένους αὐτούς, ἔφη, μὴ περιτυχεῖν μελαμπύγῳ· καί ποτε τὸν ἡρακλέους ὑπὸ δένδρον κοιμώμενον, καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὅπλων ὑποκεκλιμένων τῷ φυτῷ, πλησιάζοντες σὺν τοῖς ὅπλοις, ἐπιχειρῆσαι ἐβουλήθησαν· εὐθὺς δὲ ὁ ἡρακλῆς αἰσθόμενος, λαβὼν αὐτούς, δεσμεύσας ἢ κατακέφαλα κρεμάσας, ἐβάσταζεν ἐξόπισθεν· καὶ τότε ἐμνήσθησαν τῆς ἐντολῆς τῆς ἑαυτῶν μητρὸς ἐμβλέψαντες ἀθρόως τὰ ἡρακλέους τὴν πυγὴν μέλαιναν ἐκ τῆς τῶν τριχῶν δασύτητος ἰδόντες, πρὸς ἀλλήλους αὐτὸ τοῦτο διαλεγόμενοι, γέλωτα πολὺν προὔτρεψαν τῷ ἡρακλεῖ, καὶ εὐθὺς αὐτοὺς κατὰ τοῦτο τῶν δεσμῶν ἀπελύσατο, καὶ ἀπέλυσεν. Duo Quidam germani fratres Iniqua in terris agentes cognomentum ex aſperitate facinorum ſortiti, cercopes dicebantur Ex ipſis ut tradit commentator Dius, Paſſalus alter fuit, Aclemon alter. his cum eorum mater Semnonis nomine, grauia uideret facinora ait ne in clunatrũ inciderẽt· Atq; Hercule ſub arbore aliquando dormiẽte plantæ'q; ipſius armis acclinatis:hi cũ armis propinquaſſent aggredi uoluerunt. Statim uero ſentiẽs Hercules cõprehenſos, ligatos ac ſuſpenſos in caput poſt terga geſtabat· Tunc'q; illi, cum nigras Herculis nates ex pilorũ hirſutie ſuſpexiſſet, matris præceptum meminere ſuſpenſi:atq; id ipſum dicendo ad inuicem, cachinnum Herculi cõmouerunt. illico'q; propterea eos ex uinculis liberauit, diſſoluit'q;. Quædã etiã quæ maxime diſplicebant non potui non immutare:in quibus & illud in libro octauo, εἰ δ' ἦσαν μὴ τοιοῦτοι τῶν ἀρκάδων, ἀλλ' ἦσαν ὥσπερ οἱ ἕτεροι ἀνδραποδισταὶ τῶν αὐτῶν οἰκετῶν, τί τῇ θρυλλουμένῃ σοφίᾳ ξυνεβάλλετο, τὸ ἐξ ἀρκαδίας εἶναι τὸν σφαττόμενον. ſic traductum, quod ſi arcades ita non eſſent, ſed ut cæteri ſeruos lucrandi cauſa uenderent, quos tam uulgatum ſacrificium audiuiſſet ex arcadia eſſe qui iugulandus erat:nos quia ne conſtrui quidem poterat:ſic immutauimus. Quod ſi arcades tales non eſſent, ſed ut cæteri ſeruos ſuos uenderent:quid ad diuulgatam ſapientiam conferret, eſſe ex arcadia quod mactaretur. nam quid ξυνεβάλλετο ſignificaret, non uidetur intellexiſſe. Quot uero alia immutata ſint, quot item addita, conferendo facile erit uolenti, cognoſcere. hæc non corripiendi interpretis gratia annotauimus:inã ut Ariſtotelis ex ſecũdo metaphyſicorum utamur uerbis οὐ μόνον δὲ χάριν ἔχειν δίκαιον τούτοις, ὧν ἄν τις κοινώσαιτο ταῖς δόξαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔτι ἐπιπολαιότερον ἀποφηναμένοις· καὶ γὰρ οὗτοι συνεβάλοντό τι· τὴν γὰρ ἕξιν προήσκησαν ἡμῶν· non ſolum uero iis, quorum quis accedet opinioni, habere æquum eſt gratiam, ſed iis quoq;, qui ſuperficie tenus aliquid tradiderunt. Sunt enim & hi quodam modo utiles· nam noſtrum exacuerunt ingenium· non igitur Interpretis carpendi gratia hæc diximus, ſed ut ſtudioſos, ſi cum græcis uelint latina cõiungere, admoneremus, neq; huic, neq; id genus cæteris, qui ab hinc circiter mille annos aliquid e græco in latinũ paucis admodum quibuſdam exceptis, traduxerũt fidem eſſe habendam. incumbendum'q; eſſe ꝓpterea literis græcis:qđ ne pluribus admoneamus: facit Scipio Carteromachus noſter:q hoc anno Venetiis, cum Demoſthenis orationes publice enarraret, quãtum græcæ literæ, neceſſariæ ſint hominibus noſtris, pulcherrima oſtendit oratione, quã ad ſtudioſorum utilitatem cuſam typis noſtris nuper edidimus. quantum uero iis, quos diximus, credendum ſit traductoribus. alia docebit oratione. A te autem Zenobi doctiſs. huic rei conſultum eſt optime, tum quia Euſebii libellum non ineruditе, & barbare, ſed & docte, & latine traduxiſti, tum etiam, quia per noſtrorum hominum manus Philoſtrati mẽdacia uagari incognita non es paſſus, id ipſum Euſebii opuſculum idicem & redargutorem ὡς ἀντιφάρμακον opponendo. Merito itaq; hic liber ſub tuo nomine ex Neacademia noſtra exit in publicum meo iuſſu. Es enim tempeſtate hac noſtra ex iis unus quos æquus Amauit Iupiter. Vale. Venetiis menſe Maio. M. D. IIII.

[illegible]

FINIS.

LIBRORVM OCTO PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANENSIS CAPITA AB ALDO ROMANO SIC COMPOSITA, AC DIGESTA.

CAPITA LIBRI PRIMI.

¶ De ritu, & ſilentio Pythagoræ: de'q; Agrigentino Empedocle. Caput. Primum.

¶ Iniuſte damnatum Apollonium magia: q'd multa futura præuiderit: cum & Plato: & Socrates: & Anaxagoras eo notari crimine nõ fuerint: licet diuini fuerint uiri: plurima'q; prædixerint. Caput. ii.

¶ De Damide Apollonii ſocio, de'q; commentariis dictorum: factorum'q; Apollonii ad Iuliã Reginam. Caput. iii.

¶ Vbi natus Apollonius fuerit: de'q; aquæ cuiuſdam mira poteſtate. Caput. iiii.

¶ Apollonium quartumdecimum iam annum natum ad Euthydemum rhetorem a patre deductum: tum ad Euxenum. Caput. v.

¶ Qualis ueſtitus Apollonii. De'q; miro ad eum hominum concurſu: ex quo uel ab æſculapio laudatus fuerat. tum de adoleſcente quodam aſſyrio: q; aqua intercute liberatus ab Apollonio fuerit. Caput. vi.

¶ De quodam cilicum omnium ditiſsimo ſacrificanti æſculapio: ut ſibi oculũ effoſſum reſtitueret, quã'q; ob cauſam oculũ perdidiſſet: & q; iuſſu æſculapii excluſus a tẽplo fuerit. Cap. vii.

¶ Sciant ne omnia dei: an minime. tum quo nam modo orãdum ſit: quæ'q; a diis hominibus debeantur: poſtremo uerba Apollonii ad æſculapium. Caput. viii.

¶ De cilice quodam forma Apollonii capto: tum quibus uerbis ab eo inhoneſta petierit: & q; tertio die poſt, malam mortem obierit. Caput. ix.

¶ De morte parentum Apollonii: & ampliſsima eius hæreditate. Item quo modo fratrem uitioſiſsimum correxit: deinde de mira eius caſtitate. Caput. x.

¶ Interrogatus Apollonius cur non mandaret aliquid literis: quid reſponderit: quod'q; integrum quinquennium ita tacuerit: ut ne uerbum quidem unquam emitteret. Quo: itẽ bonorum nutu & ſignis: dum ſileret: cauſa fuerit. tum de aſylo Tiberii. Caput. xi.

¶ Epiſtola Apollonii ad frumentarios mercatores. Deinde finito ſilentii tempore in antiochiam eum iuiſſe. De'q; templo Daphnæi Apollinis: & Daphne: & magno ad eum concurſu aſſyriorum. Inde præcepta ad diſcipulos: & quid illis tota faciendum die. Caput. xii.

¶ Quo dicendi genere uſus Apollonius fuerit: qd'q; interroganti dialectico reſponderit. De'q; diſceſſu eius ex antiochia ad Indos: & quod ad Ninum urbem peruenerit: inibi'q; Damidẽ inuenerit: qui Apollonium admiratus ſecutus eſt perpetuus comes, omnia illius dicta, facta'q; literis accurate commendaturus. Caput. xiii.

¶ Cum in Meſopotamiam perueniſſet Apollonius: quas nam merces ſecũ ſe ferre interrogatus reſponderit. Deinde de meſopotamia: quare ita appellata fuerit. de'q; tigride, & Euphrate fluuiis. Tum quanta fuerit fortitudo: & ſapientia Apollonii. Caput. xiiii.

¶ Apolloniũ cteſiphonte relicta ĩ Babylonis fines puemiſſe: quid'q; Satrapæ inibi cuſtodi quis nã eſſet: & unde ueniret interrogãti: reſpõderit. Inde Satrapæ amicũ factũ Theſaurum ab eo oblatum & reliqua munera, præter panem & olera, renuiſſe. Caput. xv.

¶ De leæna eximiæ magnitudinis occiſa a uenatoribus: & catulis octo in utero inuentis. item quid de leænæ partu ꝓditum ſit. tum quid leænam, & catulos ſignificare Apollonius uaticinatus fuerit. hinc de octo paſſerculis, & matre a dracone in Aulide deuoratis. Cap. xvi.

¶ Q'd ſomnium uiſum Apollonio profecto ĩ Ciſsiam: & ſomnii explenatio. tũ de eretriis populis hiſtoria. de'q;, Apollonii ad Clazomenium Sophiſtam epiſtola. hinc hiſtoria eretrienſium: ut ex Eubœa in Mediam peruenerint. quid'q; Apollonius dum illorũ ſepulchra inſtauraret: dixerit. Item quid pro eretriis ab rege Apollonius petierit. Caput. xvii.

¶ Quanti fuerint Babyloniæ muri. de'q; flumine Euphrate: & ponte pulcherrimo in eo. Item de regia admirabili: & thalamis & aliis in ea: nec non de Saphiri colore: & de magis pauca quædam. Caput. xviii.

¶ Ingreſſum Babyloniam Apollonium ſtatuam regis auream noluiſſe adorare. Deinde eius uerba ad Satrapas regis: & quo nam modo ad regem acceſsitus acceſſerit. De'que regis ſomnio. Caput. xix.

¶ Apollonium, dum duceretur ad regem: de Vxore Pamphili cuiuſdã Sapphus amica locutum: ne regias opes admirari uideretur. hinc ad Regem ductum multa cum eo locutum: & admiratum regem. Caput. xx.

¶ Apollonio

¶ Apollonio a rege conceſſum, ut ab hoſpite priuato acciperetur. hinc miſſum Eunuchum ad Apollonium: ut decem quæcunq; uellet munera: ab rege peteret: & tempus petendi conſtitutum. tum quid Damis ſuaſerit de accipiendis muneribus. Caput. xxi.

¶ Simulaſſe primo Apolloniũ tanquam perſuaſum a Damide accepturum ſe ab rege munera: q; Aeſchines: Plato: Ariſtippus: Elicon: Phython: Eudoxus: Speuſippus amatores pecuniarum fuerint: Deinde grauiter diſputaſſe de contemnenda pecunia: & præſertim a uiro ſapiente. Caput. xxii.

¶ Apollonium a rege duntaxat petiuiſſe, ut eretriorum miſereretur: dixiſſe'q; nulla re alia ſe indigere præter panem & bellaria. Deinde Eunuchum quẽdam cũ una ex regiis pellicibus deprehenſum: nec damnatum morte ſententia Apollonii. hinc quid regi faciundum eſſet: ut ſecurus dominaretur: dixerit Apollonius: ide'q; legatis ad regem. Caput. xxiii.

¶ Aegrotanti regi plurima de immotalitate animorum dixiſſe Apollonium. hinc multos ſermones ultro, citro'q; inter eos habitos. tandẽ benigne ab rege dimiſſum Apolloniũ: donatum'q; camelis, & cæteris neceſſariis inter eundum ad indos. Caput. xxiiii.

CAPITA LIBRI. II.

¶ De Armenia: Cilicia: Pamphylia: Caribus. De'q; caucaſi, & Mycales montium altitudine. Item de Tauro India, Scythia, mæotide, Ponto Quantus ſit ambitus Caucaſi. Quod Pantheræ aromatibus gaudeant. de torque aureo in collo pantheræ inuento. Vnde dicatur Nyſæus. Caput. Primum.

¶ De Prometheo, & uinculis, quibus ligatus fuiſſe dicitur. Cur icolæ Caucaſi aquilas perſequãtur. De quadricubitis, & quincucubitis hominibus, & Lamia execrationibus fugata. Itẽ Anaxagoram in Mimanto, Thaletem in Mycala, atq; in Atho alios contemplatos: & quo modo uere ſit contemplandum. Caput. ii.

¶ De Cophino fluuio, & camelis: quorum genua inflexibilia. De'q; uino ex dactylis non minus inebriante: q̃ quod ex uuis: & de melle ex arboribus. Caput. iii.

¶ De Nyſa monte plantis conſito, ut Tmolus in Lydia. De templo Bacchi ultibus, ederis'que complexo: & ſimulachro eiuſdem. Item cuias nam Bacchus fuerit: uarias eẽ opiniones: ſed inſcriptione, quæ in diſco apud Pytho' uiſitur: credi thebanum fuiſſe. tum de altero Baccho Indi fluminis filio: nec non Nyſam μηρὸν. i. femur a Libero patre appellatam. Quod'q; Alexander Macedo in Nyſa orgia celebrauerit. Caput. iiii.

¶ De petra auerna ſtadiis. xv. lata, quæ ἄορνος. i. ſine auibus ab α priuatiua, & ὄρνις auis dicitur. & quare ita appellata fuerit. Item quid bonum equitem, ac militem facere oporteat. Tum de puero agitante elephantum: & ipſo elephanto. Caput. v.

¶ Elephantorum eſſe triplex genus. De'que elephanto annos nato plures quadringentis: eundem'q; pro Poro rege aduerſus Alexendrum pugnaſſe. De alio item elephãto Aiace nomie capto anno q̃dringenteſimo poſt bellum quoddam in Libya. hinc non recte ſentire qui elephantorum dentes cornua potius eſſe: q̃ dentes uolunt. demum qui dentes liuidi: qui albi: qui magni: qui parui: qui ſectu faciles ſint. Caput. vi.

¶ De motibus elephantorum, amore'q; in filios animalium omnium. & q; leæna Pardorum amore capiatur: leones uero ſi maculoſos uiderint catulos: eos ut nothos diſcerpãt. Phocam præterea, q; mortuũ pepererit catulum, triduo a cibo præ dolore abſtinuiſſe. Aquilam etiam aetite lapide ἀπὸ τοῦ ἀετοῦ, ideſt aquila dicto: Ciconiam uero lychnite: (λύχνος enim lucerna eſt) nidos ſuos, ut ſerpentes arceant: conglutinare. Caput. vii.

¶ An uerum ſit, quod de Vipera pariente a quibuſdam dicitur. hinc Euripidis Iambicum. ἅπασι δ' ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ τέκνα. ideſt, cunctis hominibus filii ſunt corculum. tum Philoſtrati ſic ἅπασι δὲ ζώοισιν ἡ ψυχὴ τέκνα. i. natos parentes ut cor omnes diligunt. Item cur minimi elephantes in itinere præcedant: quid'q; Iuba de ipſis ſcripſerit. Deinde de traiectu Indi fluminis, quanta'q; ſit illius latitudo. Caput. viii.

¶ De niuibus quæ ex Aethiopia: & Catadupis montibus dicuntur fluere: de'q; equis fluuialib⁹ & Crocodilis: ac maximis Indiæ caloribus, qua'q; re feruores remittantur. Vt'q; ad Taxila Regiam urbem peruenerint. tum de ueſtitu Indorũ & unde byſſus naſcatur. Templũ quoq; ante urbem fuiſſe maximum, ubi multa præclara uidebantur: ut Tabellæ de geſtis Alexandri & Pori adeo artificioſæ ut a Zeuſide, aut Polygnoto, aut Euphranore ſcalptæ indicarentur. Caput. ix.

¶ De pugna Alexandri & Pori: ac uictum fuiſſe Porum: ſed eodẽ die & amiſiſſe regnum: & dono accepiſſe. hinc diſputatio de pictura, & coloribus. De'q; Aiace Timmachi. Caput. x.

¶ Apollonium ductum fuiſſe ad indorum Regem. tum de domibus urbis: & templo marga
ritis conſtrato. Deinde qui ſermo habitus fuerit inter Apolloniũ & Phraoten regem. de'q;
eius modeſtia, & temperantia: & q̃ græcæ linguæ rex peritus fuerit. Capur. xi.
¶ Apollonium cum rege ad conuiuium profectum: & quale conuiuium fuerit: De'q; ſagittan
di idorum peritia: hinc quales in græcia, quales apud Indos eſſent philoſophi: quoto'q; æta
tis anno inibi philoſophiæ dare operam adoleſcentes incipiant: q̃'que omni eos uitio care-
re oporteat: eſſe præterea, qui illos examinent: an philoſophia digni ſint: id'q; ex oculis, &
ſuperciliis: ac genis præcipue cognoſci poſſe, in conuiuio ab Rege narratum. Caput. xii.
¶ Narratio Phraotæ regis de parentibus ſuis, & ſe ipſo: ut ſcilicet pater adhuc adoleſcens de
regno eiectus philoſophiæ apud ſapiẽtes operam dederit: ipſe'q; græcas literas edoctus a pa-
tre ad eos ipſos ſapientes philoſophiæ gratia miſſus fuerit: ac defunctis parentibus ab ami-
cis paternis in regnum reuocatus. Caput. xiii.
¶ De Oxydracis, & eoꝝ urbe inexpugnabili: utpote qui nõ armis, ſed tonitruis, & fulminibus
a Ioue miſsis hoſtes ꝓpulſent: id'q; in Herculẽ & Bacchũ uiſum oĩ fuerit. Quod'q; ægypti⁹
Hercules ad Gades uenerit: nõ theban⁹. hic lõga diſputatio utri magis ſomno capiãtur uini
ne, an aquæ potores. De'q; medicamẽtis ad ſomnum, & Amphiarao uate. Caput. xiiii.
¶ Apollonium ſacrificaſſe Soli expectante Phraote, ut de agro uendito, de quo controuerſia
ob inuentum Theſaurum, dicendæ ſententiæ conſiliarius intereſſet: agrum'q; Apollonii ſen
tentia, ceſsiſſe emptori: q̃ uir bonus eſſet iuſtus'q; & pius erga deos: cõtra, malus emptor, im-
pius'q;, & deorum cõtẽptor. tũ de camelis albis, ac Regis epiſtola pro Apollonio ad Iarchã
præceptorem unum e ſapientibus. hinc de portis in quibus Alexandri & Pori ſtatuæ: & de
Aris inſcriptis epigrammate: atque de Columna ubi ſcalptum ἀλέξανδρος ἐνταῦθα ἔστη. i. Alexã-
der hic ſtetit. Caput. xv.

CAPITA LIBRI. III.

¶ De Hyphaſide flumine: & piſcibus ĩ eo pauonibus nomine. de oleo naturæ mirabili: & de aſi
nis ſyluestribus unicornibus: de'q; poculo ex iis cornibus admirandæ uirtutis. hinc de mu-
liere nigra facie, cæteris candida. De Cinnamomo in Caucaſi radicibus. de arbore ferente
piper: & ſimiis: cur'que earum carne leones ueſcantur: nec non ut in colligendo pipere ſimiæ
decipiantur. Caput. Primum.
¶ De Planicie itineris. xv. dierum: ac frumentorum, & fabarum magnitudine: de'q; cæteris fru
ctibus. Tum de draconibus, & uenatione eorum: quod'q; inde ſit uenatoribus lucrum. Capi
uero eos carminibus: eſſe'q; in draconum capite lapillos miræ uirtutis. Cap. ii.
¶ De Paraca urbe, cuius ciues beluarum linguas intelligunt. Item de ceruis albis: quanta'q; in
ueneratione ſint ſapientes apud Indos. hinc græce omnes loqui: qui uicos apud ſapientes ĩ
colunt. De colle præterea ſapientum ex natiuo ſaxo: in quo Bacchus, & Hercules ſcalpri ui-
ſunt conantes cum diis Panibus collem occupare, & fugari fulminibus. item de Puteo cul-
pæ, & cratere ueniæ pleno ignis. de'q; duobus doliis: quorum alterum pluuias, ſerenitatẽ al-
terum facit. Caput. iii.
¶ Quid de Indis in epiſtola Apollonius ſcribit: hinc epiſtolæ interpretatio. cur. ſ. in terra Bra-
chmanæ & ſint: & non ſint: nihil'q; eis cum ſit: nihil deficiat tamen. Cap. iiii.
¶ Acceptum a ſapientibus Apollonium: inueniſſe'q; eorum principem Iarcham in Throno ſe-
dentẽ. tum diuinaſſe Iarcham nomẽ & Apollonii, & parentum eius, & pleraq; omnia, quæ
illi euenerãt: ac ſi ſemper affuiſſet. Memoriam ꝑterea ab illis poſt deos coli. hinc de mirabi-
li unguento, quo uncti ſtatim ſudabant: de'q; terra ſaltante percuſſa baculo: ut'q; ipſi miracu
loſe eleuarentur e terra. Caput. v.
¶ Indorum ſapientes ſcire omnia: Deos'q; eſſe: quicunq; boni ſint. Hinc de Achille, & Gange
Rege longo. x. cubitis, & formoſiſs. qui poſtea tranſierit in Iarcham. Item quomodo Pytha
goras Euphorbum ſe fuiſſe cenſuerit. De'q; puero, qui olim Palamedes. Caput. vi.
¶ Apollonium in alio corpore nauis fuiſſe gubernatorem: & quid tunc præclare geſſerit. hinc
Proteum in Pharo habuiſſe domum. Minoem præterea fingi a poeris iuſtitiæ adminiſtrato
rem eſſe apud Inferos: ſilicet crudeliſsimus oium fuerit: Contra, Tantalum: qui humanus uir
fuit & pius: ſiti, & fame excruciati: lapide etiam ruituro ſupra caput eius appenſo: tum de ſta-
tua eiuſdem, ſimili phialam propinanti: & cur ita. Capur. vii.
¶ Medorum regem ad ſapientes profectum conſilii gratia. Hinc inuitato eo ad cœnam, tripo
das, ac fercula per ſe ſuo tempore acceſsiſſe ad diſcũbentes, & alia id genus uiſa. Cap. viii.
¶ Sapientes, cum ad eos ſe contulit Apollonius: duos de uiginti fuiſſe. Deinde qualia ſint quæ
non

non uirtute,ſed ſorte eligantur. Item Medorum regi illius ætatis, uiginti millia ſeruorum domi nata extitiſſe. Tum de Xerxe,& fuga eius ex Græcia. Caput. ix.

¶ De Tantali potione, ac poculo: qualis'q; Tantalus uiuens erga homines fuerit. Cap. x.

¶ Ex quibus rebus compoſitus ſit Mundus. Tum de quinto elemento, & q; ſimul creata elementa fuerint: eſſe'q; mundum animal utriuſq; generis. hinc naui ægyptiæ omnium q̃ maximæ mundi regimen comparatum. Gubernari uero mundum a Deo omniũ creatore, atq; a diis: qui ſub eo ſunt. De peritia præterea linguæ græcæ,& facundia, & urbanitate Iarchæ. Dein quæſtio, terra ne mari maior ſit, an mare terra. Caput. xi.

¶ De puero formoſo adamato, uexato'q; a dæmone, & de epiſtola a ſapientibus ad dæmonium, quo abiret a puero. Tũ de claudo & luſco,& muliere abortũ faciẽte liberatis. Quod'q; oua noctuæ, ſi elixa comeſa fuerint: abſtemios faciant. Caput. xii.

¶ Apollonium de ſtellarum diuinatione libros quatuor conſcripſiſſe: atq; etiam de ſacrificiis: Inde an ſcientia diuinandi teneri ab humano queat ingenio:& qualis eſſe debeat, qui conſequi eam uoluerit. tum de ſeptem anulis, ſtellarum ſeptem noibus appellatis. Cap. xiii.

¶ Quale donum mortalibus medicina: atque unde orta ea ſit: Item an diuinandi ſcientia ſit medico neceſſaria. Tum de Marticora animali. de aquis aureis. de lapide alios ad ſe trahẽte Pantaura nomine de Pygmæis:& umbripedibus:& macrocephalis:& auro, qđ gryphes effodiunt:& ipſis gryphibus. de Phœnice aui,& cygnis. Caput. xiiii.

¶ Apollonium apud ſapientes fuiſſe menſes. 4. tum de pio eius diſceſſu: de ſimiis nigris: de mari rubro ab Erythra rege. (ἐρυθρὸν enim rubrum.) de epiſtola eius ad Sapiẽtes: de Hyphaſide, urbe Patala. Quid de mari rubro ab Orthagora dictum. de Oſtreis maximis: in qbus Margarita lapis. de Pagadibus Oritarum regionis. de piſcedulis qui græcæ ἰχθυοφάγοι de Vrbe Stroberis. Caput. xv.

¶ De Balaris ubi emporiũ. de Seleris ſacra Inſula. de Nereide ſæua nautis. de margarita & belluis plurimis rubri maris, de'q; reditu ad Babylonem. Vt'q; in Antiochiam profectus,& cõtumeliis ibi affectus: in Cyprum ad Paphum: ubi Veneris tẽplum, nauigauerit. Cap. xvi.

CAPITA LIBRI. IIII.

¶ Quanti omnes fecerint Apollonium in patriam reuerſum. tum de legatis ad eum, & oratione ad Epheſios. hinc quemadmodũ uoces paſſerum quondã inter prædicandum Epheſiis interpretatus fuerit. poſtea de peſtilentia, quæ inuaſit Epheſios. Caput. Primum.

¶ Quid fecerit, reliquam circuiens Ioniam Apollonius prædicando, adhortando'q; ad bene, beate'q; uiuendũ,& ad ſtudia bonarum artium. Dehic Smyrnam urbem omnium, quæ ſub Sole ſunt: pulcherrimam extitiſſe: nec non uiris præclaris potius, quam ædificiis urbes ornare oportere. Diſſenſionem præterea,& diſcordiam pro bono reip. plurimum prodeſſe ciuitatibus. Caput. ii.

¶ Miſſos ab Epheſiis ad Apollonium legatos pro ſedanda peſtilentia, & quo nam modo liberati ab eo fuerint. hinc illum in Græciam profectum, in templo æſculapii ſomnia, qui eo uenerant: interpretari edocuiſſe. deinde iuiſſe ad Ilienſes, illorum'q; doctrinam adeptum ad Achillis tumulum acceſſiſſe, noctem'q; inibi totam ſolum fuiſſe. Caput. iii.

¶ Antiſthenem Parium interdictum ſocietate Apollonii iubente Achille. tum autumno ſoluiſſe a Troia Apollonium: eo'q; tempore perinfidum mare eſſe nauigantibus. hinc de ſepulchro & Statua Palamedis in qua inſcriptum θεῷ παλαμήδῃ. & de reſponſis Orphei in Leſbo. Caput. iiii.

¶ Apollonio apparuiſſe Achillẽ permiſiſſe'q;, ut quinq; tantũ quæ uellet, a ſe peteret. de Polyxena uero dixiſſe præ amore erga ſe, ſponte ſua gladio illam incubuiſſe. Tum quare Homerus de Palamede non meminerit in poemate: q; q; ſapientiſs. uiri illius miſereretur. (σοφῶν γὰρ [illegible]) Tum qua re Helenã iniuſte græci a Troianis petiuerint. Caput. v.

¶ De philoſophis inuentis in Phalero,& ſacris epidauriis, de'q; Hierophãta Antiſtite, atq; adoleſcente dæmoniaco ab Apollonio liberato. Caput. vi.

¶ Bacchanalia,& muliebres Athenienſium ornatus reprehenſos ab Apollonio. Tũ cur Athenienſium & uenti ſocii,& Boreas præter uentos cæteros maſculus: affinis eſſe dicatur. Sublatos præterea ab Apollonio crudeles ludos. hinc pro Achille legatum iſſe ad Theſſalos congregatos in Pylea ad amphictyona celebranda: deinde de Lacedæmoniis, qui pro patria occubuere, de'q; Acarnane Megiſtia. Caput. vii.

¶ Viſitaſſe Apollonium omnia græcorum delubra, ut Dodonæum: Pythicum: Amphiarai Trophonii: Muſarũ in Helicone. Tum de portu Lechæo. Quid'q; de Sectione Iſthmi uati

cinatus fuerit Apollonius:& ꝙ poſtea aggreſſus eam Nero, deſtiterit ab inceptis:& qua re deſtiterit. Inde de Demetrio philoſopho:de Phauorini orationibus : de Menippo quodam amanti unam e Lamiis, quæ ſe in formoſiſs. mulieris corpus tranſformauerat:ut'q; ab Apol lonio publice liberatus fuerit. Caput. viii.
¶ De Baſſo quodam:qui aſsidue de Apollonio maledicebat. itẽ de legatis Lacedæmonioꝝ increpitis. De ſtatua, & robore Milonis. De ſtatuaria. tum de ſapiente, qui ſibi doctus eſſe ui debatur. Caput. ix.
¶ De quibus nã rebus habitæ orationes fuerint ab Apollonio in olympiis:tũ quid a laconicis ſacerdotibus Lacedæmonẽ ꝓfectus, interrogatus fuerit. Deinde quare infortunati haben di ſint mercatores. Caput. x.
¶ De epiſtola Imperatoris ad Lacedæmonios, & ſomnio Apollonii:& ꝙ in cretam nauigarit: hinc de Malea:Cydonia:Gnoſo:Labyrintho:Minotauro:Gortyna:Ida:templo Leuenæo: leone Rheæ matris. terræmotu ingenti:inſula terræmotu exorta. Caput. xi.
¶ Quod Nero philoſophiã oderit:Muſonium'q; philoſophũ ĩ carcerem coniecerit. Quod'q; Philolaus philoſophus Romam fugiens, ne eo peteret: Apollonium terrere conatus fuerit: & quid ille reſponderit. Tum Philolai ſermone perterritos Apollonii diſcipulos octo exceptis, abiiſſe: hortatum'que Apollonium, qui remanſerant: multa'que de Neronis locutum ſceleribus. Caput. xii.
¶ De Citharœdo carmina Neronis cantante coram Apollonio. Quid'q; cum Teleſino, præfecto ſacerdotum de ſacris:& diis locutus fuerit Apollonius. Caput. xiii.
¶ De Neronis Gymnaſio, & Demetrio philoſopho expulſo ab Vrbe iubente Tigillino. de'q; prodigioſa tempeſtate, quam græci [illegible] dicunt:tum quid de ea Apollonius præſagierit. Quod'q; fulmen e manu Neronis calicem iam ori admotum excuſſerit. Cap. xiiii.
¶ Capitis deſtillationes inuaſiſſe Romanos, & ipſũ Neronẽ. Inde accuſatũ Tigillino Apolloniũ:quod'q; ne ueſtigium quidem ullum literarum inuẽtum in pugillari, ubi inerat accuſatio. Tũ non auſum Tigillinũ nocere Apollonio ratũ ſupra hominẽ illũ eſſe. Cap. xv.
¶ De puella ad uitã reuocata, ut Alceſte ab Hercule. tũ de epiſtolis, quas ad ſe miſerunt Apol lonius & Muſonius. hinc de edicto Neronis ne quiſꝗ Romæ philoſopharetur, diſceſsiſſe'q; propterea Apollonium occidentem uerſus. Caput. xvi.

CAPITA LIBRI. V.

¶ De Columnis Herculis, & Abyla, & Calpe promõtoriis, de cauſa acceſſus, & receſſus oceani: tum quando animæ non deſerant morientia corpora:hinc de Gadibus, de iſulis fortunatis, de aris ſenectæ, artis, paupertatis:de Hercule ægyptio, & thebano:de Geryone. Græcos præterea eſſe, q Gades incolunt. Deinde de arboribus ſanguine manãtibus. Cap. Primum.
¶ De Bæti flumine, unde bætica regio. Inde de Nerone in olympiis, elidenſibus'q; ludis. tum de Iſthmi ſectione. Caput. ii.
¶ Ter in Olympiis uiciſſe Neronem nuntiatum Gaditanis, De Vindice & morte eius:de'que nitiis Neronis. Galbam præterea, Othonem, Vitellium Thebanis regibus comparatos. Caput. iii.
¶ Incantatores omnes eſſe miſerrimos. Tum Siciliæ tricipitem natum infantem portendiſſe Galbam:Othonem:Vitellium annum duntaxat regnaturos. Caput. iiii.
¶ De Typhoeo, & Aetna. tum de fabulis Aeſopi, & poetarum figmentis: quod'que illæ magis, quam hæc accedunt ad ſapientiam. Deinde ut Aeſopus, cum eſſet paſtor: fabularum cõponendarum peritiam adeptus fuerit. Caput. v.
¶ An Gigantes cum diis bella geſſerint. Item cur montes ardeant. Tum de naui ſubmerſa: quam perituram prædixerat Apollonius: de'que Muſonio effodiente Iſthmum. Caput. vi.
¶ Apolloniũ non aſpernatum fuiſſe meritas laudes. Deos præterea fauere philoſophis. tum de Coloſſo rhodienſi: & Cano tibicine excellenti. Quid'q; facere poſsit Muſica. Cap. vii.
¶ De adoleſcente Rhodio ædificante. de'q; alio adoleſcente edace. Item Theologiæ ſtudioſos eſſe ægyptios. Tum quemadmodum prædixerit Apollonius Pharionem quendam: cum ad ſupplicium duceretur:non abſciſſum iri. Caput. viii.
¶ Improbaſſe Apollonium ægyptiorum ex animalibus ſacrificia. Tũ de hippodromo Alexãdriæ: & Claudio'Imperatore. hinc qua ætate hominis ingeniũ maxime uigeat. item Veſpaſiano obuiam iuiſſe ſacerdotes ægyptios: honorifice'q; illis de Apollonio locutum Veſpaſianum. Caput. ix.

Quid Veſpaſianus cum Apollonio locutus fuerit. Qualem'q; regem eſſe oporteat. Deinde quotum annum ætatis agens imperium adeptus fuerit Veſpaſianus. hinc de Vitellii Scele-ribus:& Quid prædixerit Veſpaſiano Apollonius. Capur. x.

De Dione, & Euphrate ad Veſpaſianum ab Apollonio intromiſsis. hinc quid de Tiberio. Caio. Clandio. Nerone. Galba. Othone. Vitellio cæſarib. Veſpaſianus dixerit. Tum Euphratem & Dionem ſuaſiſſe Veſpaſiano ne occuparet remp. Romanam libertatis cupidam. Gaput. xi.

Apollonium multis rationibus confutaſſe Fuphratis, ac Dionis ſententiam: deinde perſuaſiſſe Veſpaſiano ut Imperium aggrederetur. Caput. xii.

Iuſſum a Veſpaſiano Apollonium, ut ſe: quo modo gubernandum ſit regnum: doceret: multa illi documenta, præcepta'q; dediſſe nulli non regi accurate ſeruanda. Caput. xiii.

Philoſophiæ cum de rerum natura præcipit: credendum eſſe: cum uero de diis, minime. Veſpaſianum præterea optionem dediſſe petendorũ munerũ Apollonio, Euphrati, Dioni. Tũ epiſtolas tres ab Apollonio ad Veſpaſianum ſcriptas. Caput. xiiii.

De Leone manſuetiſsimo ex Amaſide Rege ægypti: q'q; cognitus ab Apollonio plorauerit. Itẽ de oratione olympica, quam Alexãdriæ habuiſſe ad ſocios Apolllonius dicitur: cum eſſet reliquam uiſurus ægyptum: iturus'q; in æthiopiam ad gymnoſophiſtas. Cap. xv.

CAPITA LIBRI. VI.

De æthiopia & Nilo atq; Indo fluminibus. Itẽ de pygmæis, & canicipibus: quos græci [illegible] appellant. de gryphib. indiæ & formicis æthiopiæ aurilegis. hinc de permutatione mercium inter æthiopas & ægyptios: Quid'que ſuper ea re diſputauerit Apollonius. Caput. Primum.

De Timaſione adoleſcente pulcherrimo adamato a Nouerca, & quo modo id prædixerit Apollonius. tum de Hippolyto quædam. Caput. ii.

De Memnone Auroræ filio & eius ſtatua loquẽte: falſum'q; eſſe illũ iuiſſe unquam ad Troiam: ſed regnaſſe ætates quinq; in æthiopia. Item de pœna, qua homicidæ afficiuntur in æthiopia: quid'q; prædixerit de homicida quodam Apollonius. Caput. iii.

Perueniſſe Apolloniũ ad gymnoſophiſtas, & quã ob rẽ illis deſpectus fuerit. Cap. iiii.

Theſpeſionis gymnoſophiſtarum principis iuſſu ulmum arborem locutam Apollonio. Tũ præcepta Theſpeſionis de frugalitate: & id genus cæteris. Itẽ de Prodici Hercule. Cap. v.

Apolloniũ lõgo ſermone Theſpeſioni gymnoſophiſtarũ principi cõtradixiſſe de ꝓdici Hercule de Pythagoræ uictu & ſilẽtio loq̃ndo: Itẽ de opinionib. ſibi a philoſophia ꝓpoſitis, q'q; ſapientiam ſpretis cæteris elegerit. De æſchylo etiã tragico & aliis plurimis. Cap. vi.

Obſtupuiſſe gymnoſophiſtas oratione Apollonii. Hinc de calumnia: & quales putãdi ſint qui calumniatores audiunt. Caput. vii.

Apolloniũ rogatũ a gymnoſophiſtis narraſſe diligenter quæcunq; apud ſapiẽtes indos uiderat: hinc Nilum Iuniorem ex illis ad Apolloniũ diſcendi gratia acceſsiſſe. Cap. viii.

Deriſiſſe Apollonium coram gymnoſophiſtis ægyptiorum ſimulachra, petiſſe'q; ab eis quã ob cauſam tam ridiculas beſtiarum imagines colerent. hinc de deorum imaginibus apud græcos: & quid Phantaſia queat efficere. Caput. ix.

De flagellis laconicis, unde'q; ea orta conſuetudo fuerit. Item qua re peregrini non admittantur a Lacedæmoniis lege lata a Lycurgo. Caput. x.

Quid de uiro iuſto, & Iuſtitia Apollonius cum Gymnoſophiſtarum principe Theſpeſione diſputauerit. Caput. xi.

Immortalem eſſe animum diſputatum a Gymnoſophiſtis & Apollonio. hinc de Catadupis: hircoboue: aliis'que animalibus. de'que nomadibus. Elephãtophagis. Naſamonibus Androphagis: pygmæis: ſciapodibus: cataractis, atque ſtrepitu inenarrabili aquarum cadẽtium, item de altitudine uerticis Nili, de Dæmone Nilum moderante: cuius Pindarus meminit. Caput. xii.

De Satyro prope cataractas Nili fœminas aggrediente, & quo nam modo illum mitem mãſuetum'q; reddiderit Apollonius. Deq;' alterius ſatyri habitu in Lemno. Caput. xiii.

De clade ingenti, qua Titus hebræos affecit captis Hieroſolymis: faſſum'que publice Titum ſuas ſe manus præbuiſſe deo hebræis irato, illius'q;, nõ ſua uirtute fuiſſe uictorem, & propterea noluiſſe coronam oblatam accipere. Quid'que ſuper ea re ad illum ſcripſerit Apollõius. Tum de colloquio Titi cum Apollonio: de'que morte Titi prædicta ab eo. Item de lepore piſce eſu pernitioſo, quo interiiſſe Titus dicitur. Caput. xiiii.

De epiſtola Apollonii ad Demetrium philoſophum : de'que Adoleſcēte erudiendis auibus ſuas diuitias abſumente:atq; perſuaſione Apollonii emendato. Caput. xv.

An olim Pactolus aureas arenas habuerit. An itē arbores terra ſint antiquiores. De'q; ingēti Antiochiæ terræmotu, atq; de Theſauro inuento in hortis. Caput. xvi.

De quodam, qui Gnidiæ Veneris ſimulachri amore ardebat. Item de urbibus helleſponti terræmotu ab Apollonio liberatis. Tum de edicto Domitiani:ne liceret eunuchos facere, & plantare uineas. Caput. xvii.

De Adoleſcētulo rabiente a rabioſo cane demorſo:ut'q; una cum cane ab Apollonio ſanatus fuerit. Quod'q; in eum adoleſcentem Telephi myſii anima trāſiuerit & propterea eiuſdē canis morſu ſanari eum oportuiſſe, ſicut ab Achille olim uulneratus non niſi ab eodem ſanari potuerit· unde Ouidius· Vulnus Achilleo quod quondam fecerat hoſti, uulneris auxiliū pelias aſta tulit· Deinde qua ſanari re queat rabioſus. Caput. xviii.

CAPITA LIBRI. VII.

De philoſophis, qui aduerſus tyrannos fortiter ſe, ac præclare geſſerunt, ut Zenone, qui primus Dialecticen inueniſſe dicitur: Platone: Pœtone rhegino· Heraclide, & Pythone. Calliſthene olynthio. Diogene ſinopenſi. Cratete thebano. Caput. primum.

Zenonem. Platonem. Pœtonem. Calliſthenem. Diogenem. Craterē īferiores fuiſſe Apollonio rebus geſtis aduerſus tyrannos. Tum de Domitiano quædam. Quid'q; contra illum dixerit Apollonius. Caput. ii.

De tragœdo Inus fabulam agente, de'q; tribus ueſtalibus iuſſu Domitiani interemptis. & quomodo Domitianus Iuliam fratris filiam occiſo marito uxorem duxerit. Item Orphitum, ac Rufum, & Neruam in exilium miſſos a Domitiano. Quid'que Apollonius fecerit contra Tyrannum. Caput. iii.

De ſtatua Domitiani prope Meletē fluuium, & quæ uerba in eam dixerit Apollonius. tum propterea iuſſum a Domitiano:ut ad ſe accederet: præuidiſſe'que id Apollonium. hinc in Siciliam, inde in Italiam Puteolos nauigaſſe: Inibi'que inueniſſe Demetrium philoſophum. Caput. iiii.

Quare cicadas felices Demetrius dixerit. Tum de Meleto, & Anyto, qui Socratē calumniati ſunt. Item pro quibus ſit moriendum, pro quibus minime. Tum quid profuerint cithara & cantus Neronis. Quod'q; Domitianus fuerit uel Nerone peior. Caput. v.

Moriendum eſſe pro philoſophia. Tyrannos item coli apud Medos, hinc quando moriendum eſſe leges iubeant. Caput. vi.

Tyrannorum duas eſſe puniendis hominibus conſuetudines. Tum quomodo Tiberius, & Nero homines occiderint. Item de Phraote, & Iarcha: & poculo ſapientum indorū. hinc ſe ipſum noſcere unumquenq; oportere. unde illud. χίλων δ' ἐν κοίλῃ λακεδαίμονι γνῶθι σεαυτόν. · ideſt: In'q; caua Chilon lacedæmone noſce te ipſum. Tū quid faciat conſcientia. Cap. vii.

Apollonium diſceſsiſſe puteolis a Demetrio nauigaturum Romam. Tum de Aeliano amico Apollonii. Caput. viii.

Apolloniū ſtatim cum in Vrbem uenit:in iudicium ductum fuiſſe. Tum quid ſecreto Aelianus ei dixerit. Caput. ix.

Quibus accuſatus criminibus Apollonius fuerit. tum quid euenerit Ariſtidi ob inuidiam pulſo ab Vrbe. Caput. x.

Apollonium iuſſu Aeliani in carcerem ductū, hinc de Helena in ægypto, & reticulo a Leucothea donato Vlyſsi: de'q; diuite quodam: qui erat in carcere. Caput. xi.

Oratio conſolatoria Apollonii ad eos: qui una erant in cuſtodia iuſſu Domitiani: ut ſcilicet tolerarent: quoniam deorum eſſet inuentum tolerantia. & id genus multa. De'q; uitiis, quæ natura inerant Domitiano. Caput. xii.

Quo nam modo manſueſaciēdi ſint Leones: De'q; fabula Aeſopi de Leone ægroto, & uulpe. Item inter eundum ad Domitianum, quid cum Damide locutus fuerit Apollonius. Caput. xiii.

Stupefactum Domitianum inter ſacrificandum Palladi habitu Apollonii, dæmonium eſſe eum dixiſſe. Tum quid locuti inter ſe fuerint. Poſtremo ira concitum Domitianum, iuſsiſſe ut & caput & barbam Apollonius attonderetur. Caput. xiiii.

Perbreues, & laconico more Apollonium ſcripſiſſe epiſtolas. hinc de Syracuſio quodam in carcerem profecto ad Apollonium: quid'q; uiciſsim locuti fuerint. Caput. xv.

De Pythone oratore, & Demoſthene. Quo'q; modo Apollonius cum eſſet in carcere e com-

pede liberatum pedem Damidi oſtenderit, atq; immiſerit iterum. Tum de incãtationibus, & qui præcipue illis utantur. Caput. xvi.

Damidẽ iuſſu Apollonii e carcere Puteolos, quæ δικαιαρχία græce dicitur ad Demetriũ Philoſophum ſe contuliſſe. Demum de puero arcade ſummæ pulchritudinis adamato a Domitiano, atq; in carcerem coniecto, quia mori potius pudicus adoleſcẽs, q̃ turpia & muliebria Pati conſtituerat. Caput. xvii.

CAPITA LIBRI VIII.

Inter ducendum in iudicium quid cum ſcriba: a quo ducebatur locutus fuerit Apollonius de philoſophia, de iudicio, de aqua, ad cuius menſuram loquebantur rei, hoc eſt ad Clepſydram, quod græci dicũt. μετρεῖν ὕδωρ, ἢ πρὸς ὕδωρ λέγειν ideſt metiri aquam, uel ad aquam dicere. Caput. Primum.

Iuſſum Apollonium nudũ ingredi in prætorium ad Domitianum. Deinde quæ ab accuſatore coram tyranno interrogatus fuerit: & quomodo abſolutus tum diſparuiſſe. Cap. ii.

Oratio Apollonii ad Domitianum, ubi ſe de iis, quibus accuſabatur: defendit: quam tamẽ orationem non recitaſſe commemorant. Caput. iii.

In orationis Apollonii calce hunc Homeri uerſum fuiſſe.
οὐ γάρ με κτενέεις, ἐπεὶ οὔτοι μόρσιμός εἰμι hoc eſt.
Non me etenim occides: nam non dant hoc tibi Parcæ.
Tum cum eſſet ante Domitianũ, diſparuiſſe Apollonium, ac ſtupefactũ tyrannum. Cap. iiii.

Apollonium apparuiſſe Puteolis Demetrio, & Damidi mœſtis iis'q; exiſtimantibus eum eſſe ſpiritum, præbuiſſe ſe tangendum, atq; amplectendum. Hinc omnia narraſſe, quæ contigerant. Caput. v.

Soluiſſe Puteolis a Demetrio Apollonium & nauigaſſe in græciam, quantus'q; totius græciæ ad eum uiſendum factus fuerit concurſus. Caput. vi.

Adoleſcentis cuiuſdam athenienſis coercitam garrulitatem. Deinde quid in olympiis diſſeruerit Apollonius cum Iſagora quodam Theſſalo. Caput. vii.

Ad Trophonium Apollinis filium ſub terram ingreſſum Apollonium, ac gratum id fuiſſe Trophonio. Tum de libello Antii ſuſpenſo, qui Apollonii fuerat. Quod'q; in Antio regiam habuerit Adrianus, q; eam urbẽ amaret præter cæteras (eſt autem Antium urbs Italiæ quã mare Alluit: quæ nunc Neptunus dicitur. Stephanus ſcribit Ἄνθιον. per θ. literam aſpiratam.) Deide undiq; ad Apollonium philoſophiæ gratia acceſsiſſe diſcipulos. Cap. viii.

De prodigio & oſtento quod græce διοσημία dicitur. id uero fuiſſe aiunt coronam in cœlo ſolem circundantem, quæ græce ἶριν appellatur: ſignificaſſe'q; Domitianum a quodam, cui nomen Stephano, occiſum iri: ut mox euenit. Quod'q; compoſitis Græciæ moribus, in Ioniam nauigarit Apollonius. Caput. ix.

De cauſa mortis, ac de cæde Domitiani & quoto ſuæ ætatis anno interfectus fuerit: quod'q; Epheſi id prædixerit Apollonius ea ipſa hora: qua tyrannus a Stephano ſuæ Sororis liberto occidebatur. Caput. x.

Neruam poſt mortẽ Domitiani creatum Imperatorem ſcripſiſſe ad Apollonium, ut ad ſe accederet: quid'que ille reſponderit. hinc Apollonium quandiu uixit dicere frequenter conſueuiſſe λάθε βιώσας, εἰ δὲ μὴ δύναιο, λάθε ἀποβιώσας. hoc eſt ignoreris uixiſſe: at ſi id nõ queas, neſciatis interiiſſe. Caput. xi.

De morte Apollonii, & quot annos uixerit. hinc ligato a Dictynnæ templi cuſtodibus ſpõte ſua uincula decidiſſe: atq; ingreſſo eo in templum, canentium uirginum auditũ hoc canticum. στεῖχε γᾶς, στεῖχε ἐς ὠρανόν, στεῖχε. hoc eſt Veni a terra ueni in cœlum, ueni. Caput. xii.

De immortalitate animorum ſic dicentem adoleſcenti cuidam apparuiſſe Apollonium.
ἀθάνατος ψυχὴ, κοὐ χρῆμα σὸν, ἀλλὰ προνοίης,
ἣ μετὰ σῶμα μαρανθὲν ἅτ' ἐκ δεσμῶν θοὸς ἵππος
ῥηϊδίως προθοροῦσα κεράννυται ἠέρι κούφῳ
δεινὴν, καὶ πολύτλητον ἀποστυγέουσα λατρείην,
σοὶ δὲ τί τῶνδ' ὄφελος, ὅτε δ' οὐκέτι ὢν τότε δόξεις;
ἢ τί μετὰ ζωοῖσιν ἐὼν, περὶ τῶνδε ματεύεις; hoc eſt, Immortalis animus eſt: nec res tua, ſed prouidẽtiæ: qui tabefacto corpore tanq̃ ex uinculis celer equus facile exiliens, leui aeri cõmiſcetur: grauẽ, ac moleſtam exoſus ſeruitutem. Tibi uero quæ harum rerum utilitas: cum non amplius exiſtens: tũc uidebere? aut quid uiuens huiuſcemodi res quæris? Narratur præterea ſepulchrum Apollonii nunquã uiſum. Caput. xiii.

FINIS.

Emendanda hoc in libro quæ alicuius ſunt uiſa momenti. ſed nota ad inueniendũ uerſum, in quo eſt error, tantummodo ſcriptos uerſus eſſe connumerandos.

a ſemipagina ſecunda uerſu.10.collegit, pro collegi. ſemipagina.2.uer.38.parte, pro patre. ſem.6.uer.26.facere, pro ſacere.29.emireret, emitteret. ſem.7.uer.48.dele admittens. ſem.8.uer.8.ex ꝑ rex.9.caleſeciſſent, caleſeciſſet, ſem.9.uer.47.mollerculæ, mulierculæ.50.quis nã: qui nam. ibi dem, intraſſet intraſſent. ſem.10.uer.51.præcati, precati. ſem.11.uer.46 naucleriorum. nauclerorum.48.ecbactanum, ecbatanum. ſem 6.ſæuiſſent, ſeuiſſent.22. adæqueretur, adæquaretur.29.diſciplina, diſciplinam.46.regi, regis.47.ſomno, ſomnio. ſem.13.uer.49.nomine nomina.52.opinatur, opinantur. ſem.14.uer.6.profuturum, profecturum.39 nequit, nequid. ſem.15.uer.36.iſpum, ipſum. ſem.16.uer.38.eos, es.41.etant, erant.

b Semipagina.2 uer.9.ſtoracis ſtyracis. ſem.4.uer.17.treiecere, traiecere.18.incontinentem, in cõtinentem 35.Apolloni, Apollini ſem.5.uer.6.iocata, locata. ſem.6.uer.4.iu in. ſem.7.uer.26.illis'quillis'q.33.admitabimur admirabimur ſem.9.uer.4.fructũ, ſructuũ. ſem.15.uer. primo dele torum. ſed tamen id ipſum perinde iucũdiſsimum eſt, ac ſi dulcis aquæ fontem inueniſſemus.20 ipſam, ipſa.

c Semipagina.2 uerſu.32 uirum, ultrinm. ſem.3.uer.10.paluſtes, paluſtres. ſem.8.uer.29.inqua, inquam. ſem.9.uer.43, ſtemuum, ſtrenuum. ſem.10.uer.18.particeps, participes. ſem.11.uer.primo. ex, rex.15.cognirione, cognitionẽ ſem.12.uer.2.domũ culas, domunculas. ſem.13.uer.9.abortiũ, abortiuum.11.adeſſe, adeſſet.16.oibus, noibus.42 alios, aliis.51.occurrit, occurri. ſem.15.uer.28.erytha, erythra.48.nomina, nomine.54.belaris, balaris. ſem.15.uer.2 uelara, balara.44.lege ſic multos enim ſanitatem ab oraculo petentes iubebat Deus ad Apollonium accedere.

d ſemipagina prima, uer.51.pulchas, pulchras. ſem.2.uer.5.commoſcetur, commiſcetur.32.meſeruntmiſerunt.51.emittebant emittebat. ſem.3 uer.primo. ſepulcha, ſepulchra.17.petinſidũ, per inſidum ſem.4.uer.54.Aroiam, Troiam ſem.5.uer.46.derorum deorum. ſem.7.uer.22.ue, ut. ſem.8.uer.15.laaras laruas. ſem.10.uer.52. claſũ, cluſum. ſem.12.uer.5.iuga, iugo. ſem.15.uer.42.ab, ob.43.quo, qui. ſem.16.uer.6.athenienſis, athenienſi.

e ſemipagina.2.uer.26.barbaris, barbaris.42.Catiam Catanam. ſem.3.uer 24.uerſata, uerſuta.32.philoſopihiæ, philoſophiæ. ſem.4 uer.22.fecere facere. ſem.5.uer.25.ne, ue incenſa ardenti: ꝙ facie, pro, ne'ue incenſa ardentiꝙ facie.27.quod, quid.40.imo imo. ſem.7.uer.8 nolle, noller.37.turpiter turpiter.39.morrem, mortem. ſem 8.cladiũ claudiũ. ſem.12.uer.2.quũdam, quõdam.53.infredens iſtrendens. ſem.22.uer.5 audieret: audierat.8.ho, hoc.12.uiri, uiti. ſem.15.uer.21.framenta, fragmenta.36.iis hls.48, affari affari ſem.16.uer.29.der ebus, de rebus.

f Semipagina.2.uer.44.agnoſcere, agnoſcere.46.Pythahoræ, pythagoræ.54.mado, modo. ſem.5.uer.45.nudis, nudi.52.Accumbant, accumbam. ſem.7.uer 30.die ere, dicere.40.aut aut. ſem.10 uer 5.memphitẽ memphiten.11.maguis, magnis.55.ſubirus, ſubitus. ſem.12.uer.2.u tulum, uitulum.3.ꝙ iita, ꝙ ita. ſem.13.uer 3.Apollonus, Apollonius.37 remedlum, remedium 45.dĩgẽter, diligenter adoleſens, adoleſcens.53 opinininoem, opinionẽ. ſem.14.uer.45.iuquit, inqꝫ

g Semipagiña.2.uer.52.cicadatum, cicadarum. ſem.3.uer 53 quæ'ue, qua'ue. ſem.4.uer.8 moridiendum, moriendum. ſem.5.uer.46.fuerit fuerit.50.cæteri, cæteri.54 operatos, operatos. ſem.6.uer.8.phataſticos phãtaſticos.28 priculorum, periculorum.38 callditatem, calliditatem. ſem.7.uer.10.inqt inquam. ſem.8.uer.28.luſticior ruſticior.38.loquat.'loquatur. ſem.9.uer.45.cur cumuehebatur, circumuehebatur.47.contruxit, conſtruxit.51.rameu, tamen. ſem.15.uer.5.'aſt, eſt ſem.12.uer.12.pugnaturis', pugnaturis.51.ſceleſtiſslma, ſceleſtiſsima.55.antem, ante. ſem.13.uer.14.quid'ꝙ, quid'ꝙ.25.dctitans dictitans. ſem.14.uer.19.nehementiam auſum, uehementiã tolerare'auſum.24.exitu, exitum. ſem.16.uer.21.connnerentur, continerentur.

h Semipagina prima, uer.13.oporret, oporter.50.huc, huic. ſem 2.uer.28 aſſentadi, aſſentandi.50.rerreſtribus, terreſtribus. ſem.3.uer.22.iuenlret, inueniret. ſem.4.uer.42.ſermo, ſermo, ſem.5.uer.9.hĩes, hoĩes.47 cui, qui ſem.8 uer.25.morles, mortales.34 ſeruiturẽ, ſeruitutem.36.moltitudine, multitudine. ſem.9.uer.20.lus, ipſius.40, ueriratis, ueritatis ſem.10.uer.18.regnem, regnum.34.contra re, contra te.41, omna, omuia.53.ſtupectum ſtupeſactum. ſem.15.uer.10.contingerant, contigerãt ſem.12 uer.16 audi, audit.31 puteolos puteolis. quantus'ꝙ quantus'ꝙ. ſem.14.uer.primo Apollinius, Apollinis.47.forte, forte ſem.15 uer 17.deuertiſſet, diuertiſſet.22 celmentem, clementem.25.porrenti, portenti 52.audiuuet, adiuuet. ſem 16.uer.54.indignatonem, indignationem.

i Semipagiua prima, uerſu.52.magna, magnam'. ſem 3.uer.17.compatatum, comparatum.45.nois, nois. ſem.4 uer.48.coriofius, curioſius.50, ſcribitur: hiſtoriæ, ſcribitur: hiſtoriæ. ſem.6.

uer.32.prodentiæ,prudentiæ.ſem 7·uer·51·ibiq ibiq;.ſem·8 uer·21·admutamus, admittamus·ſem·10.uer.42 ſacinus,facinus.ſem·11·uer.20.einm,enim·uer·51. Domitanum,Domitianum·ſem·12.uer 10·accaſio,occaſio.32 illum,illi·ſem 13 uer 38·Apollium,Apollonium·ſem 16·uer·31·ſacere,facere ſem·17 uer·22·numeros,numero·

[library stamp]

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER PRIMVS ALEMANO RHINVCCINO FLORENTINO INTERPRETE.

De ritu, & ſilentio Pythagoræ:de'q Agrigentino Empedocle. Caput primum.

q

VICVNQVE SAMIVM PYTHAGORAM
laudant:narrare ſolent in primis ipſum prius, quam in Ionia na-
ſceretur:fuiſſe troianum Euphorbum:atq; in pugna mortuum re
uixiſſe denuo:ſic autem interiiſſe:ut de illo ſcribit Homerus. ue-
ſtitum præterea ex morticina materia confectum tenuiſſe Pytha
goram dicunt:& ab animalium omnium eſu abſtinuiſſe: nec tale
quicquam omnino ſacrificandũ putaſſe:q nefas eſſe diceret, deo-
rum aras ſanguine fœdari:ſed libationibus, thure'q, & laudatio-
nibus magis erga deos utendum eſſe putabat. talia enim ab ho-
minibus in deorum conſpectum peruenire. Afferebat inſuper ſibi
compertum eſſe, deos immortales huiuſmodi ſacris longe ma-
gis:q hecatombe, hoc eſt centum boum ſacrificio, quam'q in caniſtro cultro gaudere. ſe eni ali
quando deorum interfuiſſe concilio:atq; ab eis didiciſſe:quæ illis grata:quæ contra haberent.
Illinc etiam accepiſſe dicebat ea:quæ de rerum natura proferre conſueuit:cum cæteri coniectu-
ris, & opinionibus ſibiipſis plerũq; aduerſantibus de rebus diuinis uterentur. ſibi autem Apolli
nem maniſeſte ſolitum apparere. præterea Palladem, & Muſas:non maniſeſte tamen ſecum lo-
qui conſueuiſſe:alios inſuper deos: quorum neq; facies: neq; nomina adhuc hominibus nota
eſſent. Illud quoq; inter pythagoræ laudes numerant:quicquid ab eo iuſſum, prolatum'q eſſet:
id tanquam legem ab eius diſcipulis obſeruari conſueuiſſe:q in cũctis ita eum colerent:ac ſi ex
Ioue genitus, ortus'q eſſet. Silentium inſuper ab eo indictum:originem a diis traxiſſe arbitran
tur. Multa nanque diuina, arcana'que ab eo dicebantur:quæ niſi ab iis:qui ea prædidiciſſent:in
telligi non poterant:ex hoc tacendi rationem ab ipſo inuentam arbitrantur. Similem quoque
philoſophandi rationem tenuiſſe perhibent agrigentinum Empedoclem: quod pluribus locis
eius carmina teſtantur:quale illud eſt. Non mortalis ero:iam iam'que ualete ſodales. ſimiliter
& illud:Et puer ipſe fui:nec non quandoque puella. Bouis præterea ſimulachrum: quod in Py-
thagoræ laudes:ab eodem in olympia immolatum cõſtat. Multa præterea numerare poſſem:
ex quibus ipſum Pythagoræ imitatorem fuiſſe ſatis apparet: quæ hoc loco referenda minime
cenſui:cum ad alia quædam properet oratio. Statui nãque iis:quæ de Pythagora feruntur ſimi
lia ſecutum Apollonium in lucem proferre, uirum & diuiniorem in philoſophia:quam Pytha-
goras fuerit:& tyrannides ſupergreſſum. Claruit autem temporibus non multum ab ætate
noſtra remotis: nec tamen ſatis nouerunt homines: quam uere: quam pure, ſancte'que fuerit
philoſophatus. Sed alius quidem hoc ab eo præclare geſtum:alius uero aliud quiddam ab eo
prudẽter excogitatum laudat. Sunt & qui ipſum artis magicæ fuiſſe ſtudioſiſſimum prædicẽt:
eo q in Babylonia cum Magis:in India cum Brachmanis: in Aegypto cum gymnoſophiſtis
uerſatus fuerit:atque hoc ipſum calumniantur:q quaſi uiolentia quadam fuerit ſapientiam con
ſecutus:non recte quidem de tali uiro ſentientes. Empedocles enim & Pythagoras: atque De-
mocritus apud magos uerſati:nullam tamen artis eius partem attigerũt. Plato enim in ægyptũ
profectus:multa'q prophetarum:ſacerdotum'q illic exiſtentium dicta ſuis interpoſuit ſermoni
bus:& uelut egregius pictor adumbratis imaginibus colores ſuperimponens:ne minimam q-
dem artis magicæ ſuſpitionem ſubiit:quãuis ob ſapientiam ſingularem inuidiæ plurimum ſi-
bi contraxerit.

Iniuſte damnatum Apollonium magia: qd' multa futura præuiderit:cum & Plato, & Socra
tes, & Anaxagoras eo notati crimine nõ fuerint:licet diuini fuerint uiri:plurima'q prædixe-
rint. Caput. ii.

Iniuſte igitur Apollonium:q multa ꝓuiderit:multa ꝓdixerit:tali quiſq̃ crimine damnauerit:
non ſecus ac ſi Socratem accuſent:q a dæmone multa ꝓſciuerit:aut Anaxagoram: q ſapienter
multa ante, q̃ fierent: ꝓſenſerit. Quis enim ignorat Anaxagorã in Olympia:cum nulla pluuiæ
ſuſpitio immineret:pelliceam ueſtem indutum proceſſiſſe:nec ita multo poſt:ingentem pluuiã
ſecutam eſſe:& domum omnium iudicio firmiſſimam cum breui caſuram ꝓdixiſſet corruiſſe:
& diem quoque momento temporis in noctem uerſum iri præuidit. lapidem quoq; de cœlo in
Aegen fluuium caſurũ ꝓdixit:hæc, atq; huiuſmodi alia ab Anaxagora præuiſa cum ſummæ ſa-
pientiæ teſtimoniũ eẽ fateantur:eandem tñ Apollonio adimentes magicis artibus illum talia

feciſſe criminantur. Tantam igitur ignorantiam ex hominum mentibus remouendam eſſe ui-
ſum eſt:& ſimul tanti uiri uirtutes in lucem proferendas optimum cenſui. Demonſtrandum ꝑ-
terea duxi:quibus temporibus:quid'qꝫ dicens:aut faciens:quo etiã philoſophandi genere uſus:
qua'ue imbutus diſciplina ſapiens iure optimo:ac diuinus meruerit appellari. Hæc autem,quæ
de ipſo ſcripturus ſum:collegi partim ex ciuitatibus:quæ illum hoſpitio ſuſcepere:partim ex ſa
cerdotum ſcriptis :apud quos uerſatus fuit:partim etiam ex iis:quæ multorum ſermonibus de
eo celebrata ſunt:nonnulla etiam ex ipſius met ſcriptis. Ipſe enim ad reges:ad ſophiſtas, ad eliẽ
ſes,ad delphicos,ad ægyptios:atqꝫ indos epiſtolas ſcribens multa de diis:de gentibus:de mori-
bus:de legibus:quas uariis in locis adinuenit:teſtatur· Plurima uero,eadem'qꝫ certiſſima in hũc
maxime modum collegii.

℄ De Damide Apollonii ſocio,de'qꝫ commentariis dictorum,factorum'qꝫ Apollonii ad Iuliã
reginam· Caput. iii·

Damis fuit uir quidam non inſipiẽs ex Nino antiqua ciuitate oriundus:is Apollonii in phi
loſophia ſocius:& in peregrinatione comes,oĩa,quæ ab illo in itinere geſta:uiſa'qꝫ a ſe ſunt:lite
ris mandauit:ſententias'qꝫ eius omnes,ac uerba inſuper complexus eſt:& quæcunqꝫ ab eo ꝑui-
ſa:ꝓnuntiata'qꝫ fuerunt:Damidis familiaris quidam commentarios huiuſmodi ab eo nõ dum
editos Iuliæ Reginæ notos fecit:in cuius aula cum frequentiſſime uerſaretur(erat enim admo-
dum rhetoricæ facultatis ſtudioſa)mihi:ut tranſcriberentur:mandauit:ut'qꝫ uiri conſilia:& mo
res:qui in eis continebantur:in ordinem quendam redigerem. Damis enim aperte quidem:ſed
non ſatis dextere illa ꝓſcripſerat:incidi præterea in Maximi cuiuſdam Aegienſis libros:q Apol
lonii in Aegis ciuitate,res actas continebant. Sunt & ab ipſo Apollonio teſtamẽta perſcripta:
ex quibus plane perſpici poteſt:q̃ ſtudioſus:ac pene inſanus amator philoſophiæ fuerit. Neqꝫ ue
ro Mœrageni fides eſt adhibenda:qui libros de Apollonio quatuor ſcribens,multa eius uiri ge
ſta ignorare uiſus eſt:Quo nam igitur pacto diſperſa hæc de Apollonio in unum collecta:quæ'
ue cauſa me ad hos libros componendos impulerit:ſatis iam dictum,& oſtenſum arbitror. Af
fert autem hoc opus honorem uiro:de quo talia ſcribuntur:& utilitatem non paruam diſcipli-
narum ſtudioſis præbet:quod ex ipſo ea:quæ non dum norunt:ediſcendi facultatem adipiſci
poſſint. Apollonio itaqꝫ patria fuit Tyana ciuitas græca in Capadociæ finibus poſita. Pater ue-
ro eodem:quo & ipſe nomine nuncupatus:genus antiquum ſane:& claris hominibus fœcun-
dum:diuitiis autem præ cæteris ciuibus abundans. Prægnanti matri umbra quædam aſtare ui-
ſa eſt Protei ægyptii dei:qui,ut ab Homero traditur:uarias ſeſe in formas uertere conſueuit:cu-
ius uiſu haudquaquam exterrita mulier,quid nam paritura eſſet:interrogauit:cui Proteus me ĩ
quit es paritura·illa uero quis nam ipſe eſſet:interrogante, ſum inquit Proteus deus ægyptius.
Quanta uero ſapientia Proteus fuerit:ſuperuacuum narrare cenſeo,præſertim iis:qui poetas le-
gerint. ex ipſis enim omnes noſſe arbitror:quam` uarius fuerit:& modo in hanc:modo in illam
formam ſeſe permutatis, Ita ut illum capere difficillimum eẽt. Omnia præterea tã facta : quam`
adhuc futura nouiſſe perhibent· Verum Protei tunc maxime decebit meminiſſe:cum ſermo fu
turus oſtendet Apollonium longe plura:q̃ Proteum ꝓdixiſſe:multa quoqꝫ arcana:& intellectu
difficillima interpretatum:in nullo unq̃ defeciſſe.

℄ Vbi natus Apollonius fuerit:de'qꝫ aquæ cuiuſdam mira poteſtate: Cap. iiii.

Fertur autem in prato quodam natum eſſe Apollonium:& natiuitatis modus talis eſſe perhĩ
betur. Cum prægnanti matri pariendi tempus inſtaret:per ſomnium monita eſt:ut in pratũ ad
colligendos flores proficiſceretur:quod cum illa poſtridie feciſſet:ibi'qꝫ diutius eſſet uerſata:fa-
mulæ'qꝫ floribus colligendis intentæ pratum pererrarent:ipſa ſomno capta in herba procubu-
it:cygni uero,qui in prato paſcebantur:quaſi in chorum diſpoſiti dormientem circũſtetere : &
alis:ut eorum mos eſt:ſubiatis ingenti clangore omnia circũſtantia loca replebant : leniter per
prata ſpirante zephyro:eorum cantu excitata mulier:ſimul ſomno ſoluta eſt:& puerum peperit:
quæ res ſtuporem cuiuis afferre poteſt:qꝫ nullo obſtetricis officio puer tam repente in lucem ꝓ
dierit:locorum autem accolæ perhibent illa pariẽte fulgur e cœlo in terram decidiſſe:uiſum re
pẽte in ſublimiorem ætheris partẽ delatũ,euanuiſſe:hoc ipm̃:ut arbitror portendens:quod in ꝓ
ximo partu editum fuerat ſublimius omnibus:quæ ſunt in terra futurum: iuxta deos habitatu-
rũ. hæc .n. & quæcũqꝫ alia poſtea uir factus geſſit deos ꝓmoſtrare haudquaq̃ mirabile uideri de
bet. eſt aũt iuxta Tyana aqua:Ioui(ut ꝑhibẽt)ſacrata:quã ĩdigenæ extiguibilẽ uocãt:fons eius
frigidus

frigidus ſane ſcatet.ebulit autem non ſecus,atq; igne calefactus lebes : hanc puris & iuramenti fidem ſeruantibus uiris aſpectu placidam:& guſtu dulcem eſſe perhibent:periuris uero: & iſidis palam aduerſatur.epota nanq; oculos,pedes'q;:ac manus peierátis inuadit:puſtulis:ac uomicis totum corpus inquinans: neque illic diſcedendi facultas datur:ſed ibidem permanentes corã aqua ipſa ſuam deplorant calamitatem:palam quod peierarunt profitentes. Eius itaq; regionis indigenæ Iouis filium eſſe Apollonium fatebãtur:ipſe uero met Apollonio ſe genitum aſſeuerabat. Procedente tempore:cum ad ætatem perueniſſet:q̃ literas iam diſcere ætas admonet:maximi ingenii,memoriæ'q; ſigna ſtatim dedit. Lingua autem utebatur attica :neq; illam ob gentis conſuetudinẽ omittebat:oĩum'q; oculos in ſe cõuerterat:cũ alioquin eſſet forma cõſpicuus.

Apollonium quartumdecimum iam annum natum ad Euthydemum rhetorem a patre deductum :tum ad Euxenum. Caput. v.

Inde cum annum·xiiii.attigiſſet:Tarſum ad euthydemum quendam phœnicem a patre deductus eſt·Erat autem Euthydemus rhetor inſignis:qui Apollonium in diſciplinam ſuſcepit:is cum præceptoris diſciplinam probaret:ciuitatis mores uehementer damnabat : contrarios illis eſſe iudicans,qui cum ratione uellent:uere'q; philoſophari.deliciis enim ſupra modum deditі ciues ſcõmatibus,dicacitate'q; plurima utebantur:ut facile appareret eos ueſtitu dũtaxat:nõ autem ſapientia:moribus'ue athenienſes imitari.Eorum ciuitatem fluuius Cydnus præterfluit:iuxta quem ciues plurima tempora conſidentes tanquam fluuiatiles aues ociantur : quiete aquæ pulchritudine quaſi ebrii facti:ſicut ad eos in quadam epiſtola ſcribit Apollonius·Is ob eas: q̃s memorauimus:cauſas permotus:patrem rogauit:ut ſibi præceptorem mutare liceret:eiusq; conſenſu in Aegas ciuitatem Tarſo proximam migrauit:ubi & ocium erat philoſophantibus idoneum:& ſtudia adoleſcentibus apta:& Aeſculapii templum:ubi Aeſculapius ipſe palam quãdoque ſeſe hominibus oſtẽdebat. Ibi diuerſarum opinionum philoſophos cognouit.nam & Platonicos:& Chryſippeos:& Peripateticos audiuit:quaſdam etiam Epicuri ſententias uoluit audire:uerum pythagoricæ philoſophiæ percipiendæ non magna ei dabatur facultas : q; præceptorem nactus eſſet pythagoricæ diſciplinæ haudquaquã ſtudioſum:immo nullam recte philoſophandi rationem operibus:& uita ſeruantem. Ventri nãq;:& ueneri omnino deditus ad Epicuri normam potius compoſitus uidebatur.Is autem erat Euxenus ex Heraclea:quæ in ponto eſt:oriũdus : Pythagoræ ſententias ita nouerat:ſicut aues ab hominibus quandoq; doctæ humana loquuntur uerba. Illæ enim ſalue:& felix ſis:& Iupiter propitius:& huiuſmodi quædam uerba nonnunquam proferunt:neq; quid dicant ſcientes:neq; ea,quæ dicunt temporibus,locis'ue accommodate dicentes:ſed linguam dũtaxat ad præſtitutum numerum agitantes :& ſicut aquilarum pulli teneras adhuc pennas ſortiti,& a parentibus uolatus edocti,non longe ab ipſis primo diſcedunt:deinde robuſtiores facti ipſos etiam parentes ſuperuolant : præſertim cum guloſos ſentiant,ac nidoris gratia terram uolando radẽtes.Pari modo Apollonius dum paruus eẽt Euxeno obtemperabat:atque ipſius agebatur arbitrio. Cum uero ad ſextumdecimum perueniſſet ætatis annum:pythagoræ uitam amare cœpit:meliore proculdubio utens præceptore. Verum tamen minime neglexit Euxenum:ſed concedẽte parte ſuburbanum illi donauit:ubi horti erãt amœniſſimi:& iugiter manantis aquæ fontes permulti·Tu inquiens arbitratu tuo uiue:nos uero ad pythagoræ normam uiuemus. Cum magno igenio præditum illum animaduerteret Euxenus:unde nam talis uitæ ſumpturus eſſet exordium interrogauit:cui Apollonius,unde inq̃t: medici ſolẽt. hi nanq; uentres primo purgantes alios quidem a morbis intactos ſeruant : alios uero iam ægrotantes ad ſanitatem redigunt.his dictis ab omnium animalium eſu cœpit abſtinere:quod carnium comeſtio cum impura eſſet:tum mentis aciem: pſpectum'q; hebetaret.terreſtribus uero fructibus:& oleribus ueſcebatur:pura eſſe dicens quæcunq; a terra darẽtur hominibus. Vinum autem purum quidem potionem eſſe aſſerebat:cum ex arbore minime ſylueſtri ad homines proueniret : uerum tamen ipſum bono ſtatui mẽtis aduerſari dicebat:q; eius ſublimem:diuinam'q; partem aliquando peruerteret.

Qualis ueſtitus Apollonii·De'q; miro ad eum hominum concurſu : ex quo uel ab æſculapio laudatus fuerat.tum de adoleſcente quodam aſſyrio:q; aqua itercute liberatus ab Apollonio fuerit. Caput. vi.

Poſt huiuſmodi uentris purgationem corporis cultum:habitum'q; huiuſmodi inſtituit. Primum enĩ ex aĩaliũ uellere cõfectas ueſtes reſpuẽs:lineis amiciri decreuit:& ſimul comã nutrire

cœpit:& in templo ut plurimum moram trahens omnes templi antiſtites i ſui admirationem conuertit. Ferturque Aeſculapium quandoque ſacerdoti dixiſſe ueheme̅ter ſe gaudere i ægrotis curandis:quando Apollonio teſte id ſacere contingeret:quod ubi uulgatum eſt:plurimi illius uiſendi gratia ægas confluebant.cilices quoq;:& omnes finitimi magnopere illius co̅greſſu,ſamiliaritate´que lætabantur:ita ut apud ipſos hic ſermo increbeſceret:quo curris:num ad i̅pubem? Summo itaque ab omnibus in honore habebatur. Non ab re quoque eſſe putaui: quæ ab eo in templo ſunt acta referre:cum eiuſmodi uitam ſcribere ſim adortus:quem diis immortalibus curæ fuiſſe:ex iis,quæ dicentur:manifeſte patebit. Adoleſcens quidam aſſyrius in ſummis deliciis uiuere conſuetus:cum in aduerſam ualitudinem incidiſſet: ad Aeſculapium uenit: erat autem in potationibus:& conuiuiis plurimum uiuere:immo ut uerius dicamus i mori co̅ſuetus. Laborabat autem aqua intercute:& ebrietatis cupiditas: gaudium: quod ex abſtinentia percipere potuiſſet:auferebat:propterea & a deo negligebatur:ita ut ne ſomnia quidem ulla illi mitteret:quibus de cauſis anxius adoleſcens grauiter incuſabat Aeſculapium: qui tandem in ſomnis illi ſuperſtans: ſi Apollonium inquit conueneris:melius tibi erit.accede̅s igit̃ ad Apollonium adoleſcens:quid nam inquit ex tua ſapientia poſſum acquirere? Iubet enim me deus tecum loqui:cui Apollonius.Id inquit quod ſcio:iuuare te plurimum in præſentia poteſt:quæris enim(ut opinor)ſanitatem:certe inquit ille:tunc Apollonius.hanc tibi inquit pollicetur Aeſculapius:ſed tamen non dat.recte dicis inquit ille:tunc Apollonius uolentibus inquit du̅taxat illa tribuere ſolet:tu autem omnia facis:quæ morbo penitus aduerſantur.Deliciis enim abu̅da̅s uentri indulges:& huiuſmodi:ac pene corruptis inteſtinis:& aqua nimia redundantibus cibos quaſi lutum ſupinfundis:& hoc quidem manifeſtius dixit:q̃ Heracletus.Ille enim tali morbo laboranti opus eſſe dixit ex pluuia ſiccitatem inducere: non facile intelligibilia: neque manifeſta dicen̄s.Apollonius uero ſapienter dicta apte interp̄tatus eſt:& adoleſcente̅ ad ſanitate̅ redegit.

¶ De quodam cilicum omnium ditiſſimo ſacrificanti æſculapio:ut ſibi oculum effoſſum reſtitueret,quam´q; ob cauſam oculum perdidiſſet.& q; iuſſu æſculapii excluſus a templo fuerit. Caput. vii.

Conſpicatus aliquando plurimum ſanguinis altaribus ſuperfuſum:& ſacrificia paſſim ſuperpoſita:præterea ægyptios boues:& eximiæ magnitudinis porcos iugulatos:& miniſtrorum alios excoriandis uictimis:alios in fruſta ſecandis occupatos:uaſa inſuper aurea magni ponderis in templo ſuſpenſa duo lapidibus indicis admodum ornata:ſacerdotem adiens,quid nam ſibi tanti uellent apparatus:interrogauit .magnificentiſſime na̅q; quiſquis hic ſit:agere gratias deo uidetur. Atqui magis inquit ſacerdos mirari debes:q; nulla adhuc petitione facta: neq; ſtatuti̅ temporis ſpatium:ut alii ſolent commoratus:nec ſanitatem:aut ullum omnino beneficium a deo conſecutus:immo etiam ſui aduentus cauſa nondum expoſita:(heri na̅q; huc aduenit :) ta̅ abunde tamen:ta̅q; laute(ut uides)ſacrificat.Plura etiam longe´q; maiora daturum pollicetur: ſi ſibi deus,quod petiturus eſt:conceſſerit.eſt enim ut aiunt,cilicum omnium ditiſſimus:plura´que ſolus ipſe poſſidet:q̃ reliqui pene cilices omnes.petiit autem a deo:ut effoſſum oculum ſibi reſtituat.His auditis Apollonius:oculis,ut conſueuerat:in terra defixis: parumper commoratus quod nam illi nomen eſſet:interrogauit:eo´q; audito,uidetur mihi inquit o ſacerdos indignu̅ eſſe:hunc hominem in templum admiſſum:iri. praui eſt enim animi uir:turpi´q; de cauſa, quod queritur:damnum perpeſſus:& tam multa ſic temere:& ante,quam` a deo quicquam petierit:p̄fudiſſe:non ſacrificantis eſt:ſed admiſſi ſceleris culpam deprecantis. hæc quidem Apollonius. uerum æſculapius noctu ſacerdoti in ſomnis apparens:iube i̅quit hunc tam diuitem abire: ſua´que ſecum aſportare munera.indignus enim eſt:alterum qui ſupereſt:oculum retinere. Huius tam acerbi reſponſi cauſam ex cilicibus ſciſcitatus ſacerdos, intellexit infortunii illius cauſam huiuſmodi fuiſſe. Erat enim ei uxor:quæ filiam ex priore marito genitam ſecum habebat huius amore correptus cilix intemperanter nimis illi congrediebatur:ita ut uxorem minime lateret: quæ ſimul in lecto iacentibus ſuperueniens puellæ quidem ambos oculos:marito alterum effodit acubus ad id facinus uſa:quibus ueſtimentorum fibulas nectebat. Atq; in hoc monſtraſſe uiſus eſt Apollonius:no̅ decere eos:qui ſacrificant:aut diis aliquid dona̅t mediocritate̅ excedere.

¶ Sciant ne omnia dei:an minime.tum quo nam modo ora̅dum ſit:quæ´q; a diis hominibus debeantur:poſtremo uerba Apollonii ad æſculapium. Caput. viii.

Pulſo cilice cum multi ad templum confluerent:ſacerdotem interrogauit Apollonius:nu̅ iu

ſtos

ſtos eſſe deos arbitraretur:cum'q; ille iuſtiſſimos reſpondiſſet:num etiam prudentes eoſdem eē cenſeret:immo uero quid prudentius diis inquit ſacerdos. Res autem hominum ſcire illos: an ignorare putas. Immo inquit hoc maxime a diis arbitror homines ſuperari: ꝙ homines ob ingenii imbecillitatem:quæ ad ſe pertinent:non ſatis norunt:dii autem quæ & hominum ſunt:& ſimul quæ ad ſe ipſos ſpectant:omnia pariter intelligunt. Recte inquit Apollonius:uereq; reſpõdiſti o ſacerdos:& quoniam omnia:ut dixiſti:norunt:rationi conſentaneum eſſe uidetur:eos q ad deos omnia cognoſcentes accedunt:talibus uerbis orare oportere:O dei quæ mihi debentur:ea præſtare. Quæ nam uero ſunt:quæ a diis hominibus debeantur:inquit ſacerdos. bonis ĩquit ille:& ſanctis bona:prauis autem, & ſceleſtis contraria. Dei igitur recte facientes:quem mẽte ſanum:& ſceleribus incorruptum offendunt:non aurea corona:ſed bonis omnibus illũ exornant:quem autem uitiis:quaſi maculis inuſtum:corruptum'q; inuenerunt: ad ſupplicium ſeruant:eo magis etiam illis irati:qui impii cum ſint:templa tamen ingredi: & ſacris intereſſe audent. His dictis ad Aeſculapium reſpiciens, philoſophatis inquit Aeſculapi præclaram: & tibi congruam philoſophiam:non ſinens ſceleſtos homines ad te uenire:etiam ſi omnes indorum, ſardenſium'q; diuitias tibi donent. neq; enim tui numinis colendi gratia ſacrificant:aut donaria in templo ſuſpendunt:ſed quod pro ſceleribus meruere ſupplicium:id pecuniis redimere conantur:quod uos dei cum ſitis iuſtiſſimi: haudquaquam permittitis. Multa in templo huiuſmodi philoſophatus eſt Apollonius impubes adhuc quoad Aegis moratus eſt.

¶ De cilice quodam forma Apollonii capto:tum quibus uerbis ab eo inhoneſta petierit:& ꝙ tertio die poſt, malam mortem obierit. Cap. ix.

Erat inter cilices princeps quidam uir plane contumelioſus:& in amores pronus:ad hunc de pulchritudine Apollonii fama peruenit:ſtatim'q; rebus agendis omnibus poſthabitis. (Tarſi enim forte tunc temporis negociabatur) Aegas uenit morbo ſe correptum eſſe dictitans: & Aeſculapii auxilio indigere. Is ad Apollonium ſeorſum a cæteris deambulantem accedens introduc me ad Deum inquit:cui Apollonius:quid tibi introductore opus eſt. ait:ſi bonus es? ſtudioſos enim uiros dei abſq; ſequeſtre amant. at ille reſpondit:Te quidem Apolloni deus hoſpitem fecit:me uero minime. tunc Apollonius honeſtatis inquit:& uirtutis ſtudium hoſpitẽ deo me fecit:eodem'q; fretus quoad fieri ab adoleſcẽte poteſt:famulus: & amicus Aeſculapii dicor: ꝙ ſi tibi pari modo uirtutis:honeſtatis'q; cura eſt:fidenter ad eum accede:& quicquid uis ab eo: audacter pete:ſic inquit per Iouem faciam:ſi abs te prius aliquid petiero :quid nam uero inquit Apollonius ex me petes:quod præſtare poſſim:tunc ille quod a formoſis peti ſolet : ut pulchritudinem ſuam aliis non inuideant:ſed libenter communicent. Atq; hæc molliter nimis: eneruate'q; dicens lachrymis oculos rigabat. nihil enim eſt tam humile:tãq; abiectum, quo perditi, flagitioſi'q; huiuſmodi homines non ſe demittant. tunc Apollonius toruis oculis illum reſpiciens:inſanis inquit ſceleſtiſſime:cum'q; ille iracundia percitus : ei caput amputaturum minaretur:ſubridens Apollonius:o paulo poſt futura dies exclamauit:tertia autem die populares in itinere ulolatorem interfecerunt:ꝙ cum Archelao Cappadociæ rege noua quædam cõtra Romanos machinaretur. hæc, atq; alia huiuſcemodi ab eo geſta ſcribit maximus ægienſis.

¶ De morte parentum Apollonii, & ampliſſima eius hæreditate. Item quo modo fratrem uitioſiſſimum correxit:deinde de mira eius caſtitate. Cap. x.

Sed poſtea:ꝗ de patris morte nuntium accepit: Tyana ueniens propriis manibus I ſuæ matris ſepulchro ipſum ſepeliit. fuerat enim non multo antea ipſius etiam mater defuncta :& hæreditatem amplam ſane cum fratre partitus eſt:homine intempante:& potationibus maxime dedito:qui tertium ſupra uigeſimum annum natus:ætatem exceſſerat:quæ tutores ad res proprias miniſtrandas a legibus accipere ſolet. ipſe uero Apollonius annum agens ætatis uigeſimũ ſub tutoribus erat futurus:ægas inde reuerſus philoſophiæ gimnaſia ſtatuit, Lycium:& academiam. Erat enim omnis philoſophiæ peritiſſimus. Inde poſt aliquod tempus uir factus Tyana redit iam ſui compos ita:ut tutoribus non indigeret:cum'q; illum amici hortarentur:ut fratrẽ ad bonam frugem:temperantiam'q; redigeret:hoc ꝑfecto audacis hoĩs eſſe uidetur:inquit:ſi iunior grãdiorem corrigere nitatur:uerum quoad per me fieri poterit:ei⁹ morbi remedia conabor afferre. Primum itaq; fortunarum:quas ex paterna hæreditate accepat :dimidiam partem fratri conceſſit:plurimis illũ indigere dictitans:ſibi uero pauca ſatis eē:dei de illi aſſiſtens, & monitionib⁹ crebris illius aures circũſonãs ad uitã meliorẽ reducere tẽtabat, talib⁹ uerbis ipm alloquẽs.

Dum pater nobis ſuperſtes fuit:erat:qui nos errantes moneret:& bonis moribus imbuere poſ
ſet:illo autem nunc defuncto:tu mihi relictus es:& ego tibi.decet igitur ſiquid deliq̄ro te mihi
conſulere:& mea delicta corrigere:q; ſiquid forte contra peccaueris:non grauate monitus me-
os perferre debes.his rationibus non ſecus ac pullorum infrenum domitores facere ſolent: pau
latim illi perſuaſit:ut ſolutam uitam mutaret in melius:uitiis aliquot (nam illi plurima erant)
omiſſis:talorum enim & uini cupiditate uincebatur:& in meretricum libidines erat propenſi-
or.comam igitur:quam diligenter nutrire ſolebat:tonderi perſuaſit:atq; ad huiuſmodi alia fru-
galitatis documēta paulatim deduxit. Vbi uero:quæ de fratre cupiebat:recte ſuccedere uiſa ſūt:
ad alios cognatos:affines'q; inſtituendos animum conuertit:& egentibus opem ex his: quæ ſu
pererant facultatem afferentibus ſibi obtemperantes illos reddere ſtudebat adeo:ut iam ſibi per
pauca ſupereſſent. Aiebat autem clazomenium Anaxagoram gregibus & camelorum armen-
tis nutriendis intentum:pecorum gratia:magis q̄ hominum philoſophatum eſſe. Cratem uero
thebanum:qui facultates ſuas in mari demerſerat:nec hominibus:nec pecoribus utilem fuiſſe.
Cum pleriq; pythagoræ ſententiam laudarent:qua dixit non licere alienæ cōgredi mulieri:hoc
inquit Apollonius ad alios prolatum arbitror:mihi uero neq; nubere.& enim ab omni re uene
rea prorſus abſtinere eſt animus:in quo ſane Sophoclem ſuperare uiſum eſt:qui ſenio cōfectus
iactare ſolebat beneficio ſenectutis ſe a uenereis cupiditatibus:tanquam a domino agreſti:& fu-
rioſo liberatum. Apollonius autem propriæ uirtutis:& temperantiæ auxilio ne in adoleſcentia
quidem potuit a cupiditatibus ſuperari:ſed cum eſſet iuuenis,ac robuſtus furioſum,ut ille dice-
bat:agreſtem'que dominum ſuperauit. Verum ne ſic quidem calumniatorum obtrectatio-
nes potuit euitare: qui ipſum amoribus captum criminantur:eius'que rei gratia apud ſcythas
integrum annum moram traxiſſe:cum nec ſcythiam unquam attigerit:nec amori unquam de-
ditus fuerit. Idq; Euphratis cuiuſdam teſtimonio patere ſatis poteſt:qui multa crimina falſo de
illo ſcribens,amoris tamen nunquam inſimulauit:ut a nobis apertius oſtenderur in iis: quæ de
Euphrate ſumus ſcripturi. Fuit autem is Euphrates Apollonio contrarius:quoniā pecuniæ cau
ſa illum omnia facere quandoq; dixit Apollonius:& a pecuniarum cupiditate:& ipſius philoſo
phiæ mercatu illum abducere tentauit.uerum hæc ſuis locis enarranda differamus.

¶ Interrogatus Apollonius cur non mandaret aliquid literis:quid reſponderit:quod'q; inte-
grum quinquennium ita tacuerit:ut ne uerbum quidem unquam emitteret. Quot item bono-
rum nutu & ſignis,dum ſileret:cauſa fuerit.tum de Aſylo Tiberii. Cap. xi.

Interroganti quandoque Apollonium Euxeno:cur non ſcriptis aliquid mandaret cum &
de philoſophia recte ſentiret,& ſcribendi characterem grandem quendam: & ad faciendam fi-
dem accommodatum nactus eſſet:reſpondit Apollonius:ego uero adhuc tacere non didici:at-
que ex eo tempore propoſitum ſilentium ſeruare cœpit:uocem itaque compeſcens: mente ue-
ro,& oculis multa inueſtigans audita,uiſa'que omnia memoriæ mandabat:ex quo memoriam
adeo exercuit,ut Simonidem quoque ſuperaſſe creditus ſit:hymnum ēt ab illo in memoriæ la
udem compoſitum frequenter decantabat:in quo omnia conſumi tempore, marceſcere'q; ſcri-
bit Simonides:ipſum uero tempus nec ſeneſcens:nec corruptibile circa memoriam permane-
re. Neq; tamen quo tempore ſilentium tenuit ingrata,aut iniucunda cum eo conuerſatio fuit.
nam oculorum:& manuum motu:tum etiam capitis nutu ad ea:quæ ſibi dicebantur reſpōdēs,
non iniucundum:aut triſtem ſe præbebat:cum alioqui ſociorum amator:& placidus ſociis eēt:
propterea difficillimam ſibi fuiſſe dixit hanc uiuendi rationem:quam per quinquennium inte
grum ſeruauit. Multa etiam dicenda occurriſſe:quæ non dixit:multa quæ iracundiam moue-
rint audientem quaſi non audiſſe:multa inſuper reprehenſione digna:quaſi non animaduerten
tem ſuſtinuiſſe:obprobria'q; in eum aliquando iacta quāuis animo dolēs tacitus pertulit. Mo-
ratus eſt autem hoc ſilentii tempore partim in Pamphylia:partim in Cilicia:cūq; inter gentes tā
molles:laſciuas'q; degeret:nunquam tamen locutus eſt:ac ne minimum quidem uerbum unq̄
emiſit:cum aliquando in ciuitates ſeditionibus laborantes ueniſſet (multæ autē erāt) quæ ſpe-
ctaculorum:& rerum minime honeſtarum cauſa diſſidebant:accedens ad populum:ſeq; ipſum
palam oſtentans:& quam animo conceperat aduerſus eos dicendam obiurgationē:manu: uul-
tu'q; ſignificans illorum ſedabat diſcordias.ſilentium tamen non ſecus: atq; in myſteriis ſolet:
inuiolatum conſeruans. Spectaculorum enim aut equorum cauſa diſſidentes componere non
magni laboris eſt.nam qui ob huiuſmodi leues cauſas in ſeditionem ueniūt:ſi forte uirū quēpi
am grauem intueant̄:pudore correpti:ad ſanam mentem facile redeunt. Iterum ſame oppreſ-
ſam ciuitatem nō facile eſt uerbis perſuadere:& eſurientum iracundiam oratione compeſcere:
attamen

attamen Apollonio etiam erga eos:qui tali incommodo premebantur ſilentium effecit. Aſpē
dum enim ueniens:quæ tertio loco iter Pamphyliæ ciuitates connumerata Eurymedonti flu
uio adiacet:nihil niſi uitiam,atque huiuſmodi legumina uenalia offendit:hiſq; tantum popu-
lum ſuſtentari intellexit.quicquid enim ubiq; erat frumenti:pauci diuites:& in ciuitate poten-
tes collectum ſeruabant:ut quo uellent prætio illud populo uendere poſſent. Multitudo autē
cuiuſq; ſexus,& ætatis aduerſus ciuitatis principem conuenerat:& iam accenſo igne uiuentem
illum ſeſe crematuros minabantur:& quāuis ipſe ad aſylum confugiſſet. Erat autem aſylum
Tiberii ſtatuæ'q; ſanctiores illis in locis,uenerabiliores'q;:q̃ Iouis olympii ſimulachrum habe-
bantur:ita ut impietatis damnatus quidam fuerit: ꝙ ſeruum ſuum uerberaſſet:qui drachmam
argenteam Tiberii imagine ſignatam geſtabat. Accedens autem ad ciuitatis principem obſeſſū
Apollonius:quid nam hoc rei eſſet manu,geſtu'q; ſciſcitatur:cūq; is iniuſte factum a ſe nihil re
ſponderet:iniuſte autem a populo ſe comprimi.conuerſus ad multitudinem Apollonius:ne-
quid temere facerent:ut'q; principis excuſationes audirent:nutibus immonuit. Illi autem uiri
tanto timore perciti:ac ſtupore:non modo ſilentium tenuere:uerum etiam ignem, quem fere-
bant:in proximam aram depoſuerunt. Confiſus igitur princeps: is inquit:& ille (plures ciues
nomine appellans) præſentis famis cauſa fuere:qui collectum ex finitimis regionibus frumen-
tum clauſum detinent. His auditis, Aſpēdii cum eorum uillas prædatum iri oportere clamita-
rent:uix contineri ab Apollonio potuerunt:qui oſtendebat melius eſſe:ſi eorum ſponte frumē
tum ab eiſdem poſſint accipere. Itaq; illis ad ſe uocatis parum abfuit:quin inſtitutum ſilentii cō
ſilium omitteret:ut illis quod uolebat:oratione ſuaderet. Mouebatur enim uehementius pue-
rorum,mulierum'q; lachrymis: nec nō etiam ſeniorum:qui ſuam deplorantes calamitatē pau-
lopoſt fame ſibi pereundum eſſe querebantur. Verum Apollonius taciturnitatis propoſitū re-
tinens,in tabulis obiurgationem aduerſus frumenti collectores huiuſmodi ſcripſit.

¶ Epiſtola Apollonii ad frumentarios mercatores. Deinde finito ſilentii tempore in Antiochi
am eum iuiſſe. De'q; templo Daphnæi Apollinis:& Daphne: & magno ad eum concurſu aſ
ſyriorum. Inde præcepta ad diſcipulos,& quid illis tota faciendum die. Cap. xii.

Apollonius frumēti cauponibus ſalutē. terra cōis oīum mater ē,ꝓpterea ꝙ iuſta eſt:uos aūt
iniuſti eſtis:qui ueſtrā dūtaxat matrē eā eē uoluiſtis:ꝙ niſi ab huiuſmodi īcepto deſtiteritis:diu
tius in ea uos ꝑmanere non ſinā. his minis,ac rōibus moti frumēti mercatores totū foꝝ frumē
to compleuerunt:ex quo populus uniuerſus quaſi reuixit. His peractis Apollonius ſilentii tem-
pore iam finito Antiochiam uenit:quæ magna cognominatur:& Apollinis daphnæi templum
intrauit:cui arcadiam fabulam aſſyrii tribuunt. Daphnen Ladonis fluminis filiam illic natam
afferentes:& fluit quidem apud ipſos fluuius:quem Ladonem appellant:& maxime omniū ar-
borum Laurum colūt ob memoriam:ut aiunt:uirginis Daphnes. cupreſſos etiam immenſæ ꝓ
ceritatis circa templum,& fontes aquis uberes:ac tacitos regio profert:in iis Apollinem lauari
conſuetum perhibent:& cupreſſos ob memoriam Cypariſi adoleſcentis aſſyrii in eam arborem
conuerſi ibidem ſeruari ferunt indigenæ:& profecto arborum pulchritudo transmutationi fidē
facere uidetur:ſed nimis fortaſſe iuueniles ſermones attingere uideor:qui fabuloſa hæc operi i-
ſeram:quod ego propterea feci:ut ad ea,quæ ſum dicturus: aditum ꝑparem. Apollonius enim
tēplū,& natura & tanto opere gratioſū cōſpicatus ab hoībus coli ſemibarbaris:nullis bonis arti
bus deditis: & ab oī politia,& elegātia abhorrētibus:Apollo inqt recte mutos hoīes cōuertit i
arbores: ut ſaltem ſicut arbores iſtæ uentoꝝ flatibus reſonarent: poſtea fontes animaduertens
quietos:nec ullum omnino ſtrepitum reddentes:muteſcendi inquit conſuetudo plurima:quæ
hic ſeruatur:ne fontes quidem obſtrepere ſinit. Ladonem uero aſpiciens, non ſolum inquit fi-
lia tua in aliam formam conuerſa eſt:uerum etiam,& tu ipſe qui ex græco,& arcade in aſſyrium
mutatus es. Poſtquam uero indigenæ ad eum loquendi gratia conuenerunt:ineptos ipſorum
mores:& incompoſitos intuens pleroſque a ſe amouit: inquiens non hominibus: ſed uiris ſibi
opus eſſe:quos uero ſedatiores,magis'q; compoſitis moribus ītuebatur:ut admittens: admittebat
ad colloquium:& cum ſacerdotibus habitabat:& oriente ſole ſacra quædam in occultum facie
bat:quæ ſolum illis quatuor communicabat:qui ſecū in ſilētio ſe exercuetāt:reliquū uero tēpo
ris ſi forte in græca ciuitate uerſari cōtigiſſet:ubi conſueta ſacra,ſibi'q; nota celebrarentur cū tē
plorum ſacerdotibus,de diis,ac de ſacris diſputās philoſophabatur:eorum errores, ſiqui eſſent:
emendans:ſin uero in barbaram,& a rectis moribus alienam ciuitatem ueniſſet:qui nam moꝝ,
& factorum fuiſſent autores:& quādiu in ea diſciplina manſiſſent ſciſcitatus:ſiquid erat in meli

us mutatu:facile perſuadere illis conabatur.diſcipulos deinde ſuos,ſiquid uellent:iubebat Iter-
rogare:aiebatq; oportere:qui recte philoſophatur :adueniente aurora cum diis uerſari:procedē
te aūt die de diis loqui:reliquum uero tempus humanis rebus,& ſermonibus impendere:cumq;
ad omnia reſpondiſſet:quæ a domeſticis fuiſſet interrogatus:reliquis omnibus ſe adeundi fa-
cultatem præbebat:nūquam tamen ante meridiem:ſed poſtquam iam declinare dies cœpiſſet.
inde quod ſatis uiſum eſſet:cum illis locutus:ſecedebat ad balneum aquæ frigidæ:ſenectam ho
minum balnea calida appellans:quibus incluſi antiochenſes:cum uitiis maximis Indulgerent:
uobis inquit Apollonius cum praui ſitis:longos annos uiuere ıex conceſſit.Epheſiis uero balne
orum pnncipem lapidibus cædere nolēnbus,propterea q; balnea non caleſeciſſent:uos inquit
Apollonius balneorum principem accuſatis:quia male lauamini:ego aūt uos:qa lauamini.

❡ Quo dicendi genere uſus Apollonius fuerit:qd'q; interroganti dialectico reſponderit.De'q;
diſceſſu eius ex Antiochia ad Indos:& quod ad Ninum urbem peruenerit:inibi'q; Damidē
īuenerit:qui Apollonium admiratus ſecutus eſt perpetuus comes,omnia illius dicta, facta'q;
literis accutate commendaturus. Cap. xiii.

Vtebatur dicendi genere non dityrambico:aut poeticis nominibus Intumeſcēte: nec ruſus
nimis demiſſo,& conſuetudinem atticam excedente.iniucundam enim putabat orationem: q̄
ab attica mediocntate decederet.Ironia autem utentem nemo unq̄ audiuit ı nec inter diſcipu-
los ambulantem quiſquam uidit:ſed tanquam ex oraculo procedebāt ſermones eius : aiebat'q;
hoc ſcio,aut ita cenſeo:aut ſcire oportet:aut huiuſmodi alios dicendi modos ſeruabat . Nomi-
nibus autem utebatur propriis:atq; ad res ipſas accommodatis:& quæ ab eo profer. bantur:di-
gnitatem quandam uelut a rege:aut pnncipe dicta præ ſe ferebant.Interroganti quandoq; dia-
lectico quodam:cur ipſe nunquam aliquid quæreret:quoniam,inquit cum eſſem adoleſcēs:ſa-
tis multa quæſiui:nunc autem non quærere:ſed inuenta docere opus eſt. eidem ruſus interro-
ganti:quo nam pacto deceret ſapientem loqui:non aliter q̄ legum latores inquit Apollonius.
oportet enim legum latorem:quæ ſibi ipſi antea perſuaſit:eadem aliis facienda imperare.Hacte
nus quæ ab ipſo antiochiæ geſta ſūt:dixiſſe ſufficiat:quibus homines ab omni doctrina abhor
rentes,in ſui admirationem conuertit.Poſt hæc longioris peregrinationis ſuſcipiendæ:& ad i-
dos proficiſcendi cogitatio ſubiit:ut qui ibi ſunt:ſapientes iutueretur:quos brachmanas: & hyr-
canos appellant:aiebatq; adoleſcenti maxime conuenire:nec ſecus:ac ſi patria pulſus eſſet:q̄ lō
giſſime peregrinari:cogitabat etiam magos cōuenire: qui Babyloniam,ac Suſas incolūt.Mul
ta enim ab iis ſe diſcere poſſe ſperabat :itaq; diſcipulis,qui ſeptem erant:conſilium aperuit :qui
cum ei alia agenda ſuaderent:quæ mentem a propoſito diſtraherent:ego inquit deos adhibui
conſultores:& ab his edoctus:quæ mihi uiſa ſunt:uobis pateſeci ueſtram experiri cupiens uolū
tatem:num eadem:quæ ego,tolerare poteſtis:ubi igitur uos molliores compi:ualebitis ı & phi
loſophiæ dabitis operam:ego autem eo proficiſcar:quo me ſapientia,& dæmon ducunt . Hæc
dicens Antiochia diſceſſit duobus tantum famulis compatriotis ſuis comitatus : quorum alter
uelocitate:alter pulchritudine ſcribēdi:excellebat:cum his profectus ad antiquam Ninum per.
uenit:ubi ſtatuam barbaro more poſitam conſpexit.eſt autem Io inachi filia,cui ab utroq; tem-
pore parua:& quaſi mox excretura prominent cornua:admiranti igitur ſtatuam:& plura q̄ illo
rum prophetæ:aut ſacerdotes ſuper tali imagine cogitanti:Damis ex ea ciuitate ortus ſuperue-
nit.Hic eſt:quem in operis principio diximus peregrinationis,& philoſophiæ comitem Apol-
lonio fuiſſe:& eius multa non ſolum facta uerumetiam dicta literis mandaſſe.Is poſtquam uiri
conditionem & mores:& quo illuc ueniſſet cōſilio:intellexit:uiri,& peregrinationis amore ca
ptus comitem illi ſe futurum pollicitus eſt.Ibimus inquiens Apolloni:& tu quidem deo : ego
autem te duce utar:neq; me:ut arbitror:parui æſtimabis:q̄q̄ enim rebus aliis ſum fortaſſe rudi-
or :in hoc certe plurimum ualeo:q; Babyloniam ducens iter optime noui:quinetiam ciuitates,
uicos'q; omnes itineris adiacentes perfecte ſcio:non multo antea illinc reuerſus. Linguas præ-
terea barbarorū:quæ multiplices,uariæ'q; ſunt:utpote Armeniorum:Medorum:Perſarum:Cā
duſiorum omnes intelligere:& egregie proferre poſſum.Ego quoq; o amice inquit Apolloni-
us:has omnes noui:cum nullam tamen didicerim.Illo autem uehementius admirante : noli ī-
quit mirari, qd' omnes hominum linguas intelligere ſum profeſſus:nam & quæ taciti intra ſe
homines cogitant:etiam percipio :hæc audiens aſſyrius quaſi dæmonem illum intuitus uene-
rabatur:& tunc ſeſe in diſciplinam tradidit,omnia eius dicta memoriæ mandans . Erat aſſyrio
lingua quidē mediocris:ſcribendi uero elegantia nulla:utpote qui inter barbaros eēt eruditus:
quæ autem quotidie agerentur:& familiarum dicta,facta quæcunq; uidiſſet:aut audiſſet figura
re,& in comentarios redigere ſatis commode poterat:i eo'q; maxime ſe exercuerat:quod libel-
lus ab eo

ſus ab eo compoſitus ſatis declarat:ubi nihil eorum:quæ ab Apollonio dicta, facta'ue fuerunt:
ſe ignoraſſe demonſtrat: adeo ut etiam minima collegiſſe ſatis conſtet: in quo non alienum
uidetur referre:quod cuidam tale eius ſtudium accuſandi reſpondit. Erat uir quidam ocioſus,
& inuidus:qui cætera quidem ab eo ſcripta bene, recte'q; ſe habere diceret:ꝙ ſententias,opinio
nes'q; Apollonii memoratu dignas collegiſſet:id uero ſe nequaquam probare dicebat:ꝙ mini-
ma etiam dicta ſuo operi inſeruiſſet catellos imitatus :qui cœnantibus dominis micas de men-
ſa cadentes colligunt. Recte dicis inquit,Damis:uerum conuiuium hoc deorum eſt: & conui-
uæ dii:quorū famulis maxima cura eſt:nequa etiã minima ambroſiæ particula:ſi forte ceciderit:
pereat. Talem itaq; ſociũ,& amatorẽ ſortitus Apollonius:magnã uitæ ſuæ partẽ cũ illo peregit.

Cum in Meſopotamiam perueniſſet apollonius:quas nam merces ſecum ſe ferre interrogã
tus reſponderit· Deinde de meſopotamia:quare ita appellata fuerit· de'q; Tigride,& Euphra
te fluuiis. Tum quanta fuerit fortitudo,& ſapientia Apollonii. Caput. xiiii.

Poſt hæc in meſopotamiã uenientes,ab eo,q cuſtodiẽdo põti ꝓfectus erat:qd nã merciũ ſecũ
ducerẽt interrogati ſũt :cui Apollonius inqt,adduco modeſtiã, iuſtitiã:uirtutẽ:cõtinentiã:exer-
citationẽ:fortitudinẽ:alias'q; uirtutes plurimas fœmineo noĩe appellauit:tũ cuſtos ad lucrũ ſu-
um reſpiciens:da inquit ancillarũ nomina mihi præſcribere. at enim minime licet inquit Apol
lonius:Non enim ut ancillas,ſed tanquam dominas ipſas duco:hanc uero regionem:quæ pro
pterea meſopotamia dicitur:ꝙ media inter duo flumina poſita eſt:Tigris,atq; Euphrates ex Ar
menia & Tauri radicibus defluentes cingunt· Sunt autem in ea regione ciuitates aliquot:ma-
xima autem ex parte pagis,ac uicis incolitur:gentes uero partim armenii:partim arabes nuncu
pantur:quorum magna pars ſedibus incertis uagatur: tanquam in inſula ſeſe clauſos arbitran-
tes. Quotiens'q; ad flumina pertingere contingit: mare ſeſe uidere putant: cum uideant ab his
fluminibus regionem illam non ſecus,atq; inſulam circũlidi. Flumina uero ubi eam:quam di-
ximus continentis partem ambierunt: in idem mare decurrunt. Sunt qui dicunt in paludem
quandam partem maximam Euphratis dilabi:ita ut ad mare non perueniat: ſed in terra curſus
ſui finem recipiat :Quidam & audacius de eo loquentes afferunt : ipſum cum diutius ſub terra
fluxerit:ruſus in ægypto apparere:& Nilo commiſceri· hæc autem propterea retuli:nequid eo
rum omitterem:quæ a Damide ſcripta eſſent:& ut ſimul oſtenderem: quales eſſent opiniones
barbarorum:cum'q; ad maiora, mirabiliora'q; feſtinet oratio:duo tamen hoc loco non præter-
mittenda iudicaui:primum eſt:ut oſtendam quãta fuerit Apollonius fortitudine:qua fretus bar-
baras gentes:& latrociniis infeſtas regiones peragrauit:quæ nõ dum Romanorum ditioni pa-
rebant: Alterum eſt:quanta fuerit eius ſapientia: per quam arabum inſtar uoces brutorum ani-
malium cognoſcere aſſuerit:hoc autem didicit:cũ Arabiam peragraret. Arabes enim ab aui-
bus,non ſecus,atq; ab oraculis eorum: quæ uentura ſunt:auguria captant :id autem aſſequunt
ut aiunt,draconum corde,aut epate in cibis aſſumpto.

Apollonium Cteſiphonte relicta in Babylonis fines perueniſſe : quid'que Satrapæ inibi
cuſtodi quis nam eſſet : & unde' ueniret interroganti, reſponderit : Inde Satrapæ amicum
factum Theſaurum ab eo oblatum & reliqua munera,præter panem & olera,renuiſſe.
Caput. xv.

Poſt hæc Apollonius Cteſiphõtem trãſgreſſus:ĩ Babylonis fines peruenit:erant autem ibidẽ
a rege cuſtodes poſiti:qui neminem regionem intrare ſinerẽt:niſi prius,quis nam:& unde eſſet:
& quam ob cauſam in ea loca perueniſſet:interogarẽt. Satrapa autem huic cuſtodiæ præfectus
erat:ex iis unus:qui regis oculi ſolent appellari : Medus enĩ principatum nuper adeptus eum ſi
ne timore degere nõ ſinebat:ſed uera ſimul,& falſa formidans magna cum ſuſpitione degebat:
Apollonius itaq;,& eius comites ad Satrapam deducuntur: is forte iter aliquo facturus tento-
rium ſupra currum panibus onuſtum imponendum curabat : uidens autem uirum ſqualidum:
& macilentum exclamauit:& manibus faciem operuit:ceu moliercule ad horrendæ cuiuſdam
rei ſubitum aſpectum facere ſolent:uix deinde illum reſpiciens : unde miſſus ad nos ueniſti in-
terrogauit:Apollonius uero a me ipſo reſpondit:tum ſatrapa ſpõte ne,an inuiti ueniſſent:inter-
rogauit:& ſimul aperte dicere:quis nam eſſent:imperauit:qui regis fines intraſſet:cui Apolloni-
us:mea eſt inquit uniuerſa terra:propterea quocunq; libuerit:pergendi facultas datur:cum'q; ſa
trapa tormenta adhibiturum minaretur:niſi aperte ad ea:quæ interrogauerat: reſpondiſſet:Per
Iouem inquit Apollonius propriis manibus tuis pœnas lues : ſi forte me attigeris : His uerbis
ſtupefactus eunuchus:quando illum interprete non egere : ſed propria uoce loquentem & re-
ſpondẽtem animaduertit:humanius:placidius'q; illum intuens:uoce etiam paulo ſubmiſſiore

locutus:per Deum inquit dicas rogo:quis nam ſis:cui reſpondens Apollonius inquit: quoniã humane,honeſte'q; interrogas:quis nam ſim audies: ego enim Apollonius ſum Tyaneus. Iter autem ad indorum uſq; regem facere decreui:ut eorum locorum mores, inſtitura'q; cognoſcã: libenter autem,& regem tuum, ſi facultas daretur:conuenirem. ferunt enim qui cum eo commercii quicquam habuere:ipſum eſſe uirum minime malum:ſiquidẽ eſt,ut opinor, Bardanes: qui ablatum ſibi regnum nuper recepit. Is ipſe eſt inquit ſatrapa diue Apolloni. Iãdudum enim de te multa tanquam ſapiente uiro audiuimus, ꝙ ſi ad regi Thronum acceſſeris: commeatum in indiam uſq;:& camelum ſingulis ueſtrum daturum regem non dubito. ego autem priuatim hoſpitem mihi te facio:& theſauros magnos oſtentans. horum inquit quot quot uolueris ſumendi non ſemel tantum:ſed ſi libeat etiam decies præbeo facultatem: cum'q; pecunias renueret Apollonius:hoc tamen babylonium uinum accipies inquit ſatrapa: præbet enim nobis ſatrapis rex quotidie uini amphoras decem:porcorum præterea,& caprarum toſtas carnes:& farinam,ac panes arbitratu tuo ſumere potes. nam quod tibi poſthac peragẽdum eſt iter:magna ex parte uicis colitur:ubi non facile quæ ad uictum pertinent reperire poſsis. His dictis ſe ipſm arguens eunuchus,quid o dei ĩquit feci? Audiẽs enim hunc uirũ neq; aĩalibus ueſci,neq; uinũ bibere: craſſe, & ruſtice ipſm paſcã:atqui licet inqt Apollonius tenui uictu me ſatiare:mõ panes, atq; olera præbeas:dabo inquit ille fermentatos panes: & mirãdæ magnitudinis rubras nuces: olera præterea:quæ Tigris hortos irrigans pulcherrima profert. Verum iucundiora mihi ſunt inquit Apollonius agreſtia:& ſponte ſua naſcentia olera:quam quæ ui quadam & humana arte naſcuntur. Sunt ea inquit profecto ſatrapa ſuauiora: ſed abſinthium in babylonis regione abundans amaritudine ſua cæteras herbas inficit:& guſtatu iniucundas reddit:propterea quæ a ſatrapa dabantur ſuſcepit:atq; inde iam diſcedens uir optime inquit opus eſt non in fine ſolũ, uerum etiam in principio placidum eſſe,tacite illum obiurgans de iis: quæ minatus fuerat:tormentis:quæ'q; ſuperbe,barbare'q; dicta in principio audierat.

De leæna eximiæ magnitudinis occiſa a uenatoribus:& catulis octo in utero inuentis. item quid de leænæ partu ꝓditum ſit. tum quid leænam,& catulos ſignificare Apollonius uatici natus fuerit. hinc de octo paſſerculis,& matre a dracone in Aulide deuoratis. Caput.xvi.

Stadia poſt modum uiginti iam progreſsis leæna in itinere occurrit a uenatoribus interfecta:erat autem fera ingenti magnitudine:quanta antea uiſa non fuerat:circa ipſam clamor erat magnus uenatorum:& eorum,qui ex proximis uicis ad uiſendam feram concurrerant:qui magnitudinem inſuetam:& præterea maius aliud in illa admirabantur. cæſo enim uentre catulos octo in utero habentem inuenere. Traduntur autem de leænæ partu huiuſmodi, geſtare leænã in utero fœtum menſibus ſex:ter'q; omnino in tota uita parere,parit autem:ut aiunt:prima quidem uice tres:ſecunda autem duos,ꝙ ſi tertio forte parere illam contingat: unum duntaxat parere conſueuit: quaſi natura uolente rariora producere: quæ magnam in ſe feritatem habent. Neq; enim fides adhibenda eſt dicentibus, ꝙ adulti in utero catuli maternis uiſceribus laniatis naſcuntur. conſtat enim generata & generãtia natura mutuo ſe amore proſequi:ut per eum ſpecies in rerum natura conſeruentur. Contemplatus igitur feram Apollonius cum aliquandiu tacitus perſtitiſſet:o Damis inquit noſtra ad indorum regem peregrinatio annua futura eſt:& ꝓterea menſium octo:nec ille nos antea dimittet:neq; nobis facile erit ante prædictum tempus illinc diſcedere. hoc autem ex catulorum numero conicere licet:quorum ſinguli ſingulos denotant menſes. ipſa autem leæna integrum annum nobis deſignat: perfecta enim perfectis conferenda ſunt. Sed quid inquit Damis de paſſeribus dicemus: qui ſunt apud Homerum: quos in Aulide draco abſumpſit:cum octo eſſent:nonam & his matrem adiungens. Id enim portentũ Calchas interpretatus nouem annos apud Troiam pugnaturos græcos prædixit. uide igitur ne iuxta Calchantis, & Homeri ſententiam in annos nouem noſtra protrahatur peregrinatio. Ad hoc Apollonius recte inquit o Damis paſſerum pullos iam natos: & in lucẽ editos Homerus annis,comparat:ego autem imperfectas, & nõ dum ortas feras:quin etiam forte non naſcituras,quo nam pacto annis æquiparem? quæ enim præter naturam ſunt: effectum raro ſortiũtur:ſortita quoq; cito corrumpuntur:ſed nos cœptum iter peragamus:deos,qui hæc oſtendũt: præcati,ut hæc nobis bene,propitie'q; euenire concedant.

Qđ ſomnium uiſum Apollonio profecto in Ciſsiam:& Sõnii explanatio. tũ de eretriis populis hiſtoria. de'q; Apollonii ad Clazomenium Sophiſtam epiſtola. hinc hiſtoria eretrienſium,ut ex Eubœa in Mediam peruenerint. quid'q; Apollonius dum illorũ ſepulchra inſtauraret:dixerit. Item quid pro eretriis ab rege Apollonius petierit. Caput.xvii.

Poſtea cum in regionem Ciſsiam babyloniæ finitimam deueniſſent:tale quoddam illi ſomnium a deo monſtratum eſt.Piſces e mari expulſi:& per terram uagantes non ſecus,atq; homines queri uidebantur: ꝙ præter naturam,præter'q; conſuetudinem extra locum proprium manere cogerentur.Præterea Delphinum adnatantem ſuppliciter precari uidebantur:ut ſibi opem ferret:id'q; ita petere ſicut homines patria extorres reditum in ipſam petere ſolent. Nihil autem territus·Apollonius ſecum,quid nam hoc uiſum portenderet: tacitus cogitabat: uerumtamen timorem ſimulans,ut Damidi:quem pauidiorem agnouerat:metum incuteret: cuncta:ut uiſa fuerant:enarrauit:qui,tãquam oculis eadem cernens,clamorem ſubſtulit:& Apollonium ſeorſum aduocans:caue inquit:ne nos tanquam piſces patria exules pereamus: & multa grauia in aliena terra perpeſsi: tandem malorum grauitate compulſi regi cuidam,aut Principi ſupplices manus tendere cogamur:ſicut piſces delphinum ſupplices orabant. Subridens autem Apollonius non dum inquit recte philoſopharis talia metuens.ego autem quid ſomnium portendat explicabo. Eretrii hanc regionem Ciſsiam appellatam incolunt:ex Eubœa quondam a Dario in hæc loca deducti annis iam propemodum quingentis elapſis: hi,ſicut piſces in ſomnio queri uidebantur:ita eorum captiuitatem moleſte perferre dicuntur. iubent igitur dei, quando quidem in hæc loca perueni:illis quoad poſsim:opitulari:& fortaſſe græcorum animæ, qui in his locis periere fato quodã:propter eorum,q ſuperſunt utilitatem·ad hæc loca me impulerunt. Parumper igitur ex itinere diuertamus:& de puteo,iuxta quẽ habitant: interrogemus. Is enim bitumine:oleo:& aqua plenus eſſe perhibetur:& ex eo ſiquis hauſtam materiam effundat:ſeorſum quenq; dictorum humorum cedere perhibetur: & ab inuicem ſecerni. Veniſſe autem in Ciſſiam Apollonium eius epiſtola teſtatur: quam ad ſophiſtam clazomenium uirum bonum: ac perhumanum ſcripſit:in qua ſingula illic a ſe uiſa:quæ'q; incolentium cauſa fecerit: diligẽter enumerat:hortatur'q;: ut eretriorum miſereatur: neque illorum cauſa lachrymas fundere recuſet:quotiens loqui de illis contigerit. His etiam conſonãt:quæ de eretriis a Damide ſcripta reperiuntur.Habitant enim in regione Medorum non longius a Babylone: quam diurno itinere expeditus curſor pertranſiret .urbibus autem Ciſsia regio carens:pagis duntaxat,& uillis incolitur.Sunt autem pleriq; paſtores: qui paruis equis greges paſcendo circũuehuntur. Eretrii autem in media regione collocati aquis in foſſas ex flumine deriuatis circundantur: quas ipſi ſibi ueluti mœnia feruntur circundediſſe ad barbarorum impetus propulſandos. Regio bitumine abundat:propterea non facile in ipſa Plantæ coaleſcunt: & hominum breuis eſt uita: nã aquæ bitumine infectæ:& inteſtinis plerunq; reſidentes morbos gignunt· Nutrit autem ipſos tumulus uillæ propinquus paulum ſupra cæteros campos ſeſe extollens: in quo fruges ferunt: ꝙ ſit locus planicie incorruptior. Ferunt autem indigenæ ex eretriis quondam audiſſe ſeptingentos ſupra octoginta captiuos fuiſſe:nec omnes ad arma ferenda idoneos. fuiſſe nanque in eo numero fœminas:& ſenes:&,ut arbitror,etiam pueros aliquor. Magna enim eretriorũ pars in Caphareum:& montana eubœæ confugerant:ſed circiter quadringenti numero uiri,& decem ferè mulierculæ fugerunt nauibus.reliqui uero ab Ionia & Lydia incipiendo periere ad ſuperiora compulſi.in ea autem loca deducti cum pleriq; cædendorum lapidum artem ſcirent: & is,quem diximus tumulus:materiam ſuppeditaret: templa græcorum more conſtruxerunt: Forum præterea quale conditio loci ſinebat:Aras quoq; erexerunt :Dario quidem duas:unam Xerſi:Daridæo autem complures:uixerunt autem poſt captiuitatem uſq; ad Daridæum annos octo ſupra octoginta literas græco more ſcribentes . antiqua etiam ſepulchra græcis quidem literis:ſed quas minime uidiſſe aiũt:quis,cuius nã matris filius:inſcripta extabãt: Naues quoq; ſepulchris inſculptas fuiſſe dicebantur quisq; in eubœa uel portitor,uel purpurarum piſcator, uel quid aliud in mari exercens uictum quæritaſſet: Quin & elegiacum carmen in nautarum, naucleriorum'q; ſepulchro inſcriptum legiſſe memorant.

Qui quondam ægæi tuimus ſalis ære profundum:
  Ecbactanum hoc campo contegimur medio.
Patria clara olim uale Eretria:nos & Athenæ
  Vicinæ eubœes:Ponte'q; amice uale.

οἵδε ποτ' αἰγαίοιο βαθύῤῥοον οἶδμα πλέοντες,
ἐκβατάνων πεδίῳ κείμεθ' ἐνὶ μεσάτῳ.
χαῖρε κλυτή ποτε πατρὶς ἐρέτρια, χαίρετ' ἀθῆναι
γείτονες εὐβοίης· χαῖρε θάλασσα φίλη.

Sepulchra autem aliqua: quæ uetuſtate ceciderant ,aut aliqua ex parte corrupta erant:propriis manibus inſtauraſſe Apollonium ,clauſiſſe'q; ſcribit Damis: præterea ſacrificia illorum umbris feciſſe:non tamen ut aliquid occideret: aut uiui aliquid obrueret. Lachrymas etiam illorum miſeratione fudiſſe:& talia in medio dolore uerba profudiſſe· Eretrii fortunæ ſorte huc delati, nos quidem & ſi procul a ueſtris, ſepulti tamen eſtis:qui autem uos huc deduxere:circa inſulam neſtram decimo poſt uos anno pereuntes inſepulti iacent. Quod enim in curua eubœa geſtũ eſt :dii demonſtrant· Apollonius autem in fine epiſtolæ:quam ad ſophiſtam ſcribit. Curaui in-

quit Seopelline eretrios tuos,'cũ adhuc innenis eſſem:illis'q; quoad potui utilitatem præbui tũ mortuis:tum etiam uiuentibus. quomodo autem uiuentes iuuerit mox dicemus. Cum eretrii tumulum,quem dixi:ſeminaſſent : uicini barbari circa meſsis tempus diſcurrentes aduitas iam fruges prædabantur:ex quo ſame opprimi eretrios contingebat: cum pro aliis laboraſſent. Cũ igitur Apoilonius regem allocutus eſt:petiuit:ut ſolis eretriis colẽdum tumuium: & tuto quæ in eo ſæuiſſent:colligendi poteſtatem præſtaret.

Quanti fuerint Babyloniæ muri.de'q; flumine Euphtate,& ponte pulcherrimo in eo.Item de regia admirabili,& thalamis & aliis in ea :nec non de Saphiri colore : & de magis pauca quædam. Caput. xviii.

Quæ autem in babylonia geſſerit Apollonius:quæ'q; in ea memoratu digna inuenerit:hæc ferme comperio.Primo quidem Babyloniæ muros admirabiles ferunt:qui ſtadiorum quadrigentorum:& octoginta ambitum complecti dicuntur.In altitudinẽ uero tria ſemiiugera attolli:cum ſint paulominus unius iugeris craſsitudine . Secat autem mediã Babyloniã Euphrates: cui Pons mirabili arte compactus domos regias in utraq; fluminis ripa mirabili opere fabricatas iungit inuiſibili quadam & Incredibili pene iunctura . Fertur enim mulierem ex medorum gente natam:& quando'q; id regnum ſortitam pontem artificio prius ignoto ſupra flumẽ ædificaſſe .Lapides enim & ferrum:præterea bitumen, & reliqua tenaci conglutinationi faciendæ accommodata ad fluminis ripas congregauit:deinde fluminis aquas in paludes proximas deriuauit: atq; exſiccato fluminis alueo duorum paſſuum foſſam effodinquam ſuper iniecta teſtudine cooperuit:ut ad regias:quæ utrinq; fluminis ripis adiacent:per eam, quam diximus:foueã non ſecustae per aridam terram aditus intercederet:ita:ut fornicis altitudo fluuialis aluei adæquæretur.foſſa quidem fundamenta,parietes'q; : ae ſuperior fornix ita in unum quaſi lapidem congiutinari obduruerunt:ut nullus in eam aditus aquæ pateret: hoc pacto in ſolitum alueum flumen reduxit Euphratem .Regiæ etiam ære adopertæ fulgent:thalami uero,& porticus,atq; atria cum argenteis : tum etiam aureis liminibus uariis ſculpturis quaſi literis inſculpta nitent. Peplorum aũt:quibus apparata domus erat textura: ex græcorum fabulis ornamenta monſtrabat.Itaq; Andromeda,& Orpheus pleriſq; locis cernebãtur.plurimum nanq; eius regionis homines Orpheo gaudent. Tiaram forſitan,& ueſtis habitum contemplantes.muſicæ nanq; diſciplina:quæ in eo fuit,aut ab eo decantata carmina non intelligunt. niſebatur quoq; & Datis intextus naxum inſulam ex mari diuellens:& Artaphernes Eretriam obſidẽs:& omnes Xerſis regis uictoriæ.Neq; procul aberãt Athenæ:& thermopylæ:& flumina:terra ſublata,& maris helleſpontiaci iugum:contra'q; perfoſſus Athos. Ferũt autem & in porticum ueniſſe:cuius ſuprema pars in formam clypei fabricata cœli faciem imitabatur Saphiro lapide extrinſecus adoperta:qui lapis maxime cœli colorem refert:ubi eorum : quos ipſi deos habent: imagines ſculptæ erant.Is autem locus eſt:ubi rex ius dicere conſueuit.ex teſtudine uero auiculæ quatuor pendebant:quas motacillas uulgo nominant:fatalem conditionem ſignificantes : admonentes'q; regem:ne ſe ſupra hominem efferret:eas uero dicunt magos cum in regiam ueniſſent:iuſsiſſe fieri.Vocant autem ipſas deorum linguas . De magis autem qui illie erant Apollonius loquitur breuiter:tantum dicens ſe illos allocutum : quædam ab eis didiciſſe : quædam etiam docuiſſe ipſos.Damis uero ſermones cum Magis habitos ſibi ignotos fuiſſe dicit. prohibitum enim ſe ab Apollonio fuiſſe:ne ſecum proficiſceretur.conſueuiſſe autem Apollonium diebus ſingulis bis cum magis loqui in meridie ſcilicet, ac media nocte : ac ſe aliquando interrogaſſe Apollonium quales nam ſibi magi eſſe uiderentur:illum'q; reſpondiſſe: ſapientes quidem:non tamen perfecte.Sed de his poſterius dcetur.

Ingreſſum Babyloniam Apollonium ſtatuam regi auream noluiſſe adorare . Deinde eius uerba ad Satrapas regis: & quo nam modo ad regem accerſitus acceſſerit.De'que regi ſomno. Caput. xix.

Cum intraſſet Igitur Babyloniam Apollonius.Satrapa qui magnæ portæ cuſtodiendæ præerat:ubi uiſendæ ciuitatis gratia ipſum uenire andiuit:regis auream ſtatuam illi obtulit:quam niſi'quis procidens adoraſſet:ciuitatem intrare non permittebatur:uerum iis,qui ab aliquo Romanorum magiſtratu miſsi ueniſſent:talis non incumbebat neceſsitas.Apollonius itaq; ſtatuã aſpiciens,cuius nam illa eſſet:interrogauit:cum'q; regis eam eſſe reſpõſum fuiſſet:is inquit quẽ uos tam ſuppliciter ueneramini:ſi a me tanquam uir bonus laudari meruerit:maiorem : quam ex hac ueneratione gloriam aſſequetur:atq; hæc dicens ciuitatis portam intrauit : eius uero audaciam admiratus ſatrapa uadentem ſecutus eſt;& apprehenſa manu per interpretem interroga

nit:quod nam ei nomen eſſet:quæ patria:quod ſtudium:& cuius rei gratia ad ea loca ueniſſet: acceptum´q; ab Apollonio reſponſum in tabella ſcripſit·habitum quoq;,& faciem hominis adiiciens.Inde eos ſiſtere iubens,ipſe ad homines,qui Regis aures appeliãtur procurrens uerbis Apollonium figurauit:dixit´q; regis ſtatuam adorare illum noluiſſe:neq; aliis hominibus aliqua ex parte eſſe ſimilem.Ilii uero ad ſe duci,atq; ab omni malo intactum ſeruari iuſſerunt.Venientem itaq; Apollonium:Qui eorum natu maior erat:interrogauit:qua nam fretus diſciplina regem contemneret.Ille uero nequaquam adhuc ſe contempſiſſe reſpondit.cum´q; rurſus ille interrogaret:nũ te illum contempturum arbitraris?Sane per Iouem inquit:ſi ipſum allocutus non bonum,atq; honeſtum eſſe competero·nũ igitur dona aliqua illi affers?affero inquit: & quidem præclara.Fortitudinem,iuſtitiam,reliquas´q; huiuſmodi uirtutes:an igitur tanquã non habenti eas affers?Minime per Iouem inquit Apollonius:ſed tãquam ei,qui diſcere poſſit ipſis uti:ſi eas habeat. At enim inquit ſenior illis talibus uſus uirturibus rex:amiſſum quod conſpicis regnum recepit:& hanc tam præclaram domum extruxit:non ſine magno labore:& honore.quotus autem a recepto regno hic eſt annus interrogauit Apollonius·tum ille menſis iam ſecũdus anni tertii inquit.Suſpiciens igitur:ut ſolebat Apollonius.O regii corporis cuſtos inquit ſiue quo alio nomine mauis appellari:Darius Cyri,& Artaxerſis pater annos,ut opinor,ſexaginta hoc regnum tenuit:cum´q; finem iam adeſſe uitæ ſuſpicaretur:tradunt iuſtitiæ ſacrificantem talia fuiſſe precatum.O domina,ſiquas es uſq;:quibus uerbis ſatis oſtendit ſe iãdudum iuſtitiam exoptaſſe,neq; adhuc illam,aut cognoſcere:aut acquirere potuiſſe:ꝙ ex eo ſatis conſtat:quia adeo filios ſtulte educauit:ut ſibi inuicem arma inferrent.ut eorum alter uulneraretur:alter uero interficeretur a fratre.Tu autem hunc regem uix dum ſatis firme in ſolio conſtitutum:omnes iam apprehendiſſe uirtutes putans:tam immoderate ipſum extollis:quãuis tibi: non mihi lucro futurum ſit:ſi ad meliorem frugem deductus fuerit.Reſpiciens igitur barbarus in eum:qui proximus aſtabat:quis nam deorum inquit hunc uirum ad hæc loca perduxit:bonus enim cum bono conuerſatus meliorem,modeſtiorem´q; & propterea nobis iucundiorem regem efficiet·uidetur enim non parum ab aliis hominibus differre:currentes igitur nuntiauerunt regi ſtare ante fores uirum græcum ſapientem,& cõſiliarium bonum:ut apparet·Forte hoc accedente nũtio rex coram magis ſacrificabat:aduocans itaq; eorum unum perficitur inqt: quod hodie tibi narraui cum me ſalutatum ad lectum ueniſſes.uiderat autem rex ſomnium huiuſmodi·Iacenti ſibi uiſus fuerat aſtare Artaxerſes filius Xerſis in eam formam:atq; habitũ mutatus:qua nunc eum:qui aduenit eſſe referunt.Timuerat igitur Rex nequam regno permutationem hoc uiſum portẽderet:ex formæ commutatione id coniectans.Poſtq̃ uero audiuit græcum,ac ſapientem eſſe,qui aduenerat:uenit in mentem athenienſis Themiſtoclis:qui ex græcia quandoq; in hæc ipſa loca profectus cum Artaxerſe familiaritatem iniit:eum´q; cum pluris digtnum effeciſſet:magnam ſibi quoq; parauit dignitatem.His dictis dexteram extendens uocate intro hominem inquit:a bono omine aduentus eius ſumpſit exordium:quando diis ſacra,& uota mecum facturus aduenit·

¶ Apollonium,dum duceretur ad regem:de Vxore Pamphili cuiuſdã Sapphus amica locutum:ne regias opes admirari uideretur,hinc ad Regem ductum multa cum eo locutum:& admiratum regem. Caput. xx.

Intrauit itaq; Apollonius a multis uocatus:in eo nanq; regi gratificari putabant:ꝙ animaduertiſſent ipſum eius aduẽtu lætari.Ingreſſus autem regiam nihil reſpexit eorum:quæ cæteros in admirationem uertere conſueuerant.ſed tanquam uiator illa pertranſibat:& Damidem acerſens nunquid inquit tu hodie ex me quæſieras:quo nomine uxor Pamphili uocata fuerit: quæ cum Sapphone familiaritatem habuiſſe:& compoſuiſſe perhibetur hymnos:qui etiam his tẽporibus in honorem Pergææ dianæ cantantur.eos uero Aeoliæ,Pamphyliæ´q; modum ſecuta dicitur edidiſſe:quæſiui ſane inquit Damis:tu uero nomen haudquaquam protuliſti:non ꝓtuli inquit o bone uir:uerum ſi modos hymnorum conſyderemus:& quo pacto æolica nomine & cantus Pamphyliis permutarit:alii profecto euaderemus:minime´q; de nominibus exquirendis ſolicitaremur:attamen ſapientis mulieris nomen fuit Damophila:quæ æquales ſibi uirgines congregaſſe:& poemata compoſuiſſe partim amatoria:partim dianæ laudes cõtinentia, multa´q; ex Sapphus poematibus didiciſſe opinatur.Tantum itaq; abſuit:ut regias opes:aut eius faſtum admiraretur:ut ne oculos quidem ad ea aſpicienda uertere dignatus:de rebus aliis ſermones inſtituerit.Rex autem uenientem conſpicatus:ꝙ ſatis magna erat templi magnitudo:quædam ad circunſtantes locutus agnoſcere ſe hominem dixit:inde cũ propius acceſsiſſet magna uoce exclamans:Is eſt inquit Apollonius:quẽ Magabates frater meus Antiochiæ quã·

do'q; ſe uidiſſe retulit ſummo honore, admiratione'q; a ſtudioſis omnibus habitum:& ipſe tũc talem: qualem nunc uideo deſignauit. Adeuntem igitur & ſalutantem rex græco ſermone cõpellans ſecũ una ſacrificare diis iuſsit. Erat autẽ ex niſæis candidum equum, & egregiis phaleris ornatum: tã quam ad pompam mactaturus Soli: Reſpõdens Apollonius: tu quidem rex tuo more ſacrificabis inquit:& mihi meo ritu ſacrificare concedes. His dictis thura manibus capiẽs: O ſumme ſol inquit eo me terrarum mitte: quo me profuturum eſſe cognoſcis: & concede præcor: ut uiros bonos agnoſcam: improbos uero neq; agnoſcam: neq; agnoſcar ab illis: hæc dicẽs igni thura impoſuit diligenter: poſtmodum intuens quo pacto fumus aſcenderet: quaſq; uertigines faceret: quantum ſeſe attolleret: inde ignem attingens ubi litaſſe ſibi uiſus eſt. Tu inquit: o rex tuo more ſacrifica:& tuæ patriæ ritus ſerua. ego autem meo ritu ſacra peregi. hæc dicens a ſacrificio diſceſsit: ne cædis, aut ſanguinis particeps fieret. peractis autem ſacris ad regem ueniens: num græcam linguam penitus ſciret interrogauit: an conſulendi cauſa:& ruditatis euitandæ pauca quædam didiciſſet: cum ille uniuerſam perinde, ac propriam ſe noſſe reſpondiſſet:& audacter quæ uellet loqui hortaretur: audi igitur inquit Apollonius. peregrinationis noſtræ propoſitum eſt ad indos proficiſci: attamen ſine ueſtro congreſſu tranſire nolui: cum audiſſem te uirum eſſe perfectum: qualem nunc præſens intueor:& ſimul ſapiẽtiam: quam apud uos magi profitentur agnoſcere cupiebam: ut uiderem an circa diuerſas res, (ut fertur,) ſapientes eſſent: ego uero Pythagoræ ſamii diſciplinam profiteor: qui me deos hoc modo colere docuit: & ab ipſis uiſibilia, inuiſibilia'q; cuncta cognoſcere: me'q; cum illis aliquando loqui. ab eodem præterea didici hoc terreſtri uellere amiciri: quod non ab ouibus detractum: ſed purum ex puro natum eſt: aqua ſcilicet atq; terra. ipſam quoq; comæ prolixitatem a Pythagora accepi: & ab animalibus ueſcendis abſtinentia ex eiuſdem doctrina mihi contigit. comes autem & particeps deſidiæ, aut deliciarum nec tibi, nec alii cuiquam eſſe uellem: a curis autem:& ſolicitudinibus liberare quemuis facile poſſum: ꝙ ea quæ agenda ſunt: non ſolum agnoſco: uerum etiam præcognoſco:& hæc cum rege locutum Apollonium non Damis: ſed ipſe Apollonius in quadam ſcribit epiſtola: ſicut & alia multa abſe dicta, facta'ue in epiſtolis retulit.

❡ Apollonio a rege conceſſum, ut ab hoſpite priuato acciperetur. hinc miſſum Eunuchum ad Apollonium: ut decem, quæcunq; uellet munera: ab rege peteret:& tempus petendi conſtitutum. Tum quid Damis ſuaſerit de accipiendis muneribus. Caput xxi.

Poſtq̃ uero rex cum amicis loquens magis gaudere ſe dixit, lætari'q; ob ea: quæ ab Apollonio audierat: q̃ ſi perſarum, aut indorum opes diuitiis ſuis adieciſſet: ſibi illum hoſpitem fecit:& aulæ regiæ participem eſſe iuſsit. Tunc Apollonius ſi te inquit o rex in patriam meam Tyana uenientem, rogarem, ut in ea domo maneres: quam ego habitarem: num facturus id eẽs? certo per Iouem rex inquit etiam ſi domum deteriorem habitaturus eſſem: quam nunc ſatellites: & mei corporis cuſtodes habitent. Attamen non pro tua dignitate ſuſceptum te dicere poſſes. ea igitur mea ratio nunc eſt inquit. ſi enim domum conditioni meæ imparem habitauero: tam quam prauus accuſari poſſem. omnis enim exceſſus maiorem affert moleſtiam ſapientibus: q̃ uobis cæteris defectus. me igitur priuatus quiſpiam malim ſuſcipiat hoſpitio æqualia mihi poſſidens. ego autem quantuncunq; uolueris tecum ſum futurus. Permiſit igitur hoc rex ne quit ei afferret moleſtiæ: inſtituit'q;, ut apud uirum Babylonium bonum: & perhumanum hoſpitaretur. cœnantibus autem, eunuchus a rege miſſus ſuperuenit mandata huiuſmodi a rege ferens. Rex tibi decem munera donat: poteſtatem'q; permittit, quæ nam illa uelis eſſe: deligẽdi: rogat autem ne parua petas: ꝙ beneuolentiæ ſuæ magnitudinem tibi, reliquis'q; notam eſſe cupiat. Laudans itaq; nuntium Apollonius: quando inquit petẽdi tempus datur? cui eunuchus. Cras inquit:& ſimul amicis omnibus,& affinibus regiis nuntiauit: ut poſtridie ad regem uenirent: ut petenti Apollonio,& regi petita exequenti teſtes adeſſent. Scribit autem Damis ſe putaſſe nihil illum fore petiturum: ꝙ & mores eius noſſet: & ipſum quandoq; ſic deos precantem audiſſet. O dii concedite mihi pauca habere:& nullius indigere. Rurſus uero cum ipſum cogitabundum aſpexiſſet omnino petiturum eſſe: & quid nam petiturus eſſet: cogitare illum arbitrabatur. Vergente autem in occaſum dieto Damis inquit. ego nunc mecum cogitabam: qua de cauſa barbari eunuchos modeſtos arbitrantur:& ad mulieres cuſtodiendas ipſis utuntur. Ego hoc inquit Damis etiam puero manifeſtum eſſe puto: poſtq̃ enim membrorum defectio ueneris uſum illis abſtulit: permittitur illis mulierum cuſtodia: & cum mulieribus dormire ſinunt. amare etiam:& cum mulieribus cõcumbere inquit Apollonius ablatum illis cenſes? utrunq; ablatum inquit arbitror Damis: ſi enim extinguatur: aut auferatur pars ea: qua corpus ad uenerem incitatur: amare illos nequaquam arbitror. Tum tacitus moratus parumper Apollonius.

hodie diſces inquit o Damis eunuchos amare,& cupiditatem, quæ per oculos inducitur:in il-
lis non extingui:ſed calidam & uigentem in ipſis permanere. aliquid enim eueniet:quo facile
ratio tua confutabitur: ꝙ ſi humana quæpiam ars eſt domina,porens'q; cupiditates eiuſmodi
ex animo depellere:non recte mihi uidẽtur eunuchos temperatorum numero adſcribere: quia
coacti,& uiolentia q̃dam compulſi amore penitus carere putantur. Temperantiæ enim munus
eſt cupientem quidem & appetentem a ueneteis non ſuperari:ſed ab illis abſtinere: nec ab illo
dolore uinci:quem cupitæ rei deſyderium inducit. Tum Damis hæc inquit alias conſyderabi-
mus Apolloni. Nunc autem quid regiis pollicitationibus præclaris quidem,ac magnis reſpõ-
dendum ſiticonſyderari oportet. Petes enim fortaſſe nihil:in quo cauendum eſt ne propter ſu-
perbiam oblata a rege dona repudiare uidearis:hoc igitur tibi cauendũ eſſe cenſeo:& ſimul ubi
terrarum ſimus:& eius ditioni ſubiacere nobis cõſyderandum puto:maxime uero ſuperbiæ ca-
lumniam,ut dixi,fugiendam cenſeo. animaduertendum præterea puto nobis:quod nunc uia
ticum ſuppeditare uſq; ad indos:illinc autem redeuntibus ſufficere minime poſſe:quod nunc
habemus:neq; unde capiamus facultatem daturum iri.

❡Simulaſſe primo Apollonium tanquam perſuaſum a Damide accepturũ ſe ab rege muneraꝫ
ꝙ Aeſchines:Plato: Ariſtippus:Elicon:Phytõ:Eudoxus:Speuſippus amatores pecuniarum
fuerint:Deinde grauiter diſputaſſe de contemnenda pecunia:& præſertim a uiro ſapiente.
Caput· xxii.

His uerbis artificioſe Damis pſuadere tẽtabat:ne, quæ regem daturum putabat:repudiaret.
Apollonius autem quaſi rationibus illis perſuaſus: & alias quoq; in eandem ſententiam ad-
iiciens:exempla inquit ad rem facientia prætermiſiſti o Damis. Nam Aeſchines Lyſaniæ filius
in Siciliam ad Dionyſium pecuniæ accipiendæ cauſa nauigauit:& Plato in Siciliam itidem na
uigãs ter charybdi prætemauigaſſe dicitur ſicularum diuinarum cauſa. Ariſtippus inſuper Cy-
renaicus:& Ciziceus Elicon:& Phytonqui ex Rhegio aufugit:eodem profecti ſunt. omnes'q;
Dionyſii theſauris ita ſe immerſere:ut uix inde diuelli poſſent. præterea gnidium Eudoxum pe
cuniæ cauſa in Aegyptum profectum: Id'q; etiam fateri auſum cum rege aduentus ſui cauſam
communicaſſe perhibẽt. At ne plures calumniet: Speuſippum athenienſem uſq; adeo pecunias
amaſſe tradunt:ut in Caſandri nuptiis Macedoniam uſq; ſit profectus. Poemata ſane frigida a
ſe compoſita ferens:ea'q; publice pecuniarum gratia recitaſſe dicitur. Ego autem o Damis ſapi-
entem uirum periculis ſubiacere magis arbitror, quam qui in mari nauigant:aut qui in pugna
præliantur. inuidia nanq; ipſum comitatur,& loquentem,& tacentem:& extrahẽtem: & remit-
tentem ſiue aliquid agat:ſiue agere omittat:ſi ſalutet:aut non ſalutet: opus igitur illum undiq;
munitum eſſe,& cogitare:ꝙ ſi a deſidia uincatur ſapiẽs:ſiue ab amore:aut ebrietate:ſiue aliquid
minus opportune fecerit: ueniam fortaſſe merebitur:ſin uero pecuniis ſeſe ſubiecent: nullam
omnino merebitur ueniam,omnibus'q; erit odio:& uitiis cunctis obnoxius exiſtimabitur. neq;
enim pecuniarum cupidine ipſum ſuperari putabunt homines:niſi uentris:& uini cupidine ſu-
peretur:aut nimio ueſtitus luxu:quæ plerunq; meretricius amor comitatur. Tu autem fortaſſe
minus uitium eſſe putas in Babylonia:quam Athenis,aut in Pythiis,aut in olympiis peccare:
neq; exiſtimas ſapienti uiro ubiq; eſſe græciam:nec ullam ei deſertam eſſe, aut barbaram regio
nem:propterea non exiſtimatione:aut opinione ducetur: cum ſemper in oculis uirtutis uiuat:
& homines perpaucos aſpiciat:cum infinitos pene oculis eos uideat. Quod ſi quempiã athle-
tam o Damis offenderes luctam,aut pugillatoriam artem exercentem:num ipſum exiſtimatio
ne aliqua dignum putares:niſi cum olympia uiciſſet:in Achaiã proficiſceretur: aut generoſum
ipſum,fortem'q; diceres:niſi etiam in Pythiis,ac Nemeis corpus exerceret: qui ludi celeberrimi
ſunt:& magno græcorum ſtudio celebrãtur. ꝙ ſi forte propter captas urbes Philippus:aut eius
filius Alexander propter uictorias habitas ludos indixerit:num athletam illum minorem cor-
poris curam habiturum: aut remiſsius certaturum arbitraris: propterea ꝙ in olyntho: aut in
Macedonia,ſiue ægypto certandum eſſet: & non in græcia: atq; ibidem exiſtentibus ſtadiis?
hac ratione adeo ſe confuſum ſcribit Damis:ut faciem ob pudorem occultaret:ſe'q; excuſando
ueniam peteret:ꝙ non dum ſatis illius mente perſpecta talia conſuluiſſet: Verum Apollonius
bono illum animo eſſe iubens:confide inquit:neq; enim tui obiurgandi cauſa hæc dixi:ſed ut
plane aperirem animum meum.

❡Apollonium a rege duntaxat petiuiſſe,ut eretriorum miſereretur: dixiſſe'q; nulla re alia ſe in
digere præter panem & beliaria. Deinde Eunuchum quẽdam cũ una ex regiis pellicibus de
prehenſum nec damnatum morte,ſententia Apollonii. hinc quid regi faciundum eſſet: ut

ſecurus dominateturdixerit Apollonius.de'q; legatis ad regem. Caput xxiii.

Interea accedente eunucho: qui illum ad regem uocabat:pergamus inquit: nã quæ ad deos attinent:bene mihi dipſoſita ſunt. Inde uotis ,ſacrificiis'q; peractis ad regem uenit ſpecie conſpicuus:& habitus ornatu admirabilis. Intranti autem primo rex inquit:ego decem dona tuo arbitratu eligenda tibi concedo:quia te uirũ exiſtimo talem : qualis ex græcia non dũ quiſq̃ huc uenit. Cui Apollonius non omnia repudiabo inquit : atq; unũ præ multis decadibus expetẽs: q̃ maxime poſſum cõcedi mihi poſtulo: ut Eretriorũ miſerearis. Inde a Datide incipiens oẽs illorũ expoſuit calamitates:rogo inquit:ne miſeros daris finibus, atq; tumulo pelli ſinas:uerũ paſcere,atq; arare intra fines eos illis cõcedas:quos eis Darius tradidit. Pergraue enim ẽ ſuis amiſſis:iis etiam,quæ ab alio tradita ſunt:uti non poſſe. Rex itaq; placido uultu illũ aſpiciens Eretrii inquit:uſq; ad heſternũ:ut ita dixerim:diem ,hoſtes mei:ac maiorũ meorũ extitere . poſtq̃ autẽ armis ſubacti in ditionem noſtram ceſſerunt:eorum'q; genus ad internitionem pene` deletum eſt:inter amicos numerabuntur: dabo'q; illis ſatrapam uirũ bonum : qui iuſte, recte'q; res eorũ diſponat. tu uero nouem reliqua dona cur non accipis? Quoniã inquit Apollonius amicos hic non dum acquiſiui . Tu autem inquit rex nullis ne rebus indiges ? pane inquit Apollonius & oleribus:quæ me iucunde ,ſplendide'q; paſcunt . Dum ipſi inter ſe talia confabulantur:ingens clamor in regia auditur:ab eunuchis,mulieribus'q; exortus . fuerat autẽ deprehenſus eunuchus cum una ex regiis pellicibus cubans:& ſicut mœchi facere ſolent uenerea exercens. hunc cæteri eunuchi ex coma trahentes circa mulierum clauſtrum deducebant . Illo enim pacto regii ſerui trahi ſolent. Inde cum eunuchorum ſenior diceret ſe iãdudum animaduertiſſe hunc eunuchum eius mulieris amore teneri:ac propterea monuiſſe:ne eam alloqueretur :ne'ue collum,aut manum omnino tangeret:ut'q; ab ea ſola exornanda ſe abſtineret : nunc tamen cum ea iacentem: & uiri opus agentem eſſe deprehẽſum. Reſpiciens Damidem Apollonius tacite ſermonis eius illum admonuit:quem de eunuchis philoſophando locuti fuerant . Rex autem ad circunſtantes conuerſus turpe inquit eſt o uiri præſente Apollonio de modeſtia nos : ac nõ ipſum potius ferre ſententiam. Quid igitur illum pati dignum cenſes Apolloni? Quid aliud inquit ille niſi ut uiuat? præter ominum opinionem ita reſpondens . Erubeſcens autem rex num illum pluries mori dignum cenſes:qui meum lectum auſus eſt uiolare? At ego inquit Apollonius nõ ueniæ cauſa hoc dixi:ſed ſupplicii:quod ipſum,ſi uixerit:comitabitur. Si enim in uita permanſerit difficilia,& toleratu aſpera multa perferet:nec cibo:nec potu utens:nec ſpectaculis : quæ te,tuos'q; delectant : perfruens : ſaliet in ſuper in eo cor frequenter:& e ſomno excitabitur:q; maxime dicunt amantibus euenire. Quis igitur ſic uiuenti morbus non aderit ? quæ'ue peſtis uiſcera non laniabit? q; ſi nõ nimiũ uitæ amator ſit:ipſe te ſæpius rogabit o rex : ut ſe interficias:aut ſibi ipſe mortem conſciſcet:præſentem diem deplorans : q; non ſtatim mori ſibi contigerit . Tale itaq; fuit Apollonii reſponſum adeo iucundũ,ac ſapiens:ut eo perſuaſus rex uitam eunucho permitteret. Profectutus autem rex uenatum in hortos:ubi leones, urſos,pantheras'q; cluſas ſeruabat: rogauit Apollonium:ut ſecum unà ad ſpectãdum accederet :cui Apollonius:an inquit oblitus eos o rex noluiſſe me tibi adeſſe ſacrificãti:multo igiẽ minus iucũde uidere poſſem feras uulneribus affectas:& præter ipſarum naturam ſæuientes . Interrogãti regi quo nam pacto ſtabiliter, tute'q; regnare poſſet:reſpondit Apollonius:ſi multos honoraueris:paucis uero credideris. Cũ Syriæ quidam prĩceps legatos miſiſſet de duobus puto uicis:qui in finibus eius poſiti erant:diceret'q; illos quondam Antiocho:Seleuco'q; paruiſſe :nunc eius ditionis eſſe: quamuis iure ad Romanos ſpectent . Arabes autem : & Armenios uicis illis non auſos eſſe moleſtiam inferre: ipſum aũt illos inuaſiſſe:ut talis terræ fructus ipſe rex potius caperet:cum ad ſe potius,quam`ad Romanos crederet pertinere:Rex parumper a ſe dimiſſis legatis , hos pagos inquit Apolloni prædicti reges maioribus meis`cõceſſere pro his feris educãdis:quæ a nobis captæ per Euphratem ad eas perueniunt. Iſti uero tanquam horum obliti iniuſte faciunt. tibi igitur : qualis legationis hæc ſententia uidetur? Modeſta inquit Apollonius,& iuſta:ſi ,quæ poſſunt etiam te inuito poſſidere:cum ſint in eorum finibus poſita :a uolente ſuſcipere malunt:atq; etiam adiecit: illud:non oportere uicorum cauſa:quos aliquando maiores ſui poſſediſſent: contentionem cũ Romanis ſubire:cum bella etiam pro magnis rebus ſuſcipienda non ſint.

❡ Aegrotanti regi plurima de immortalitate animorũ dixiſſe Apollonium. hinc multos ſermones ultro ,citro'q; inter eos habitos. tandẽ benigne ab rege dimiſſum Apolloniũ:donatum'q; camelis,& cæteris neceſſariis inter eundum ad indos. Caput. xxiiii.

Cum rex in aduerſam ualitudinem incidiſſet:aſſiſtẽs illi Apollonius:talia,tam'q; diuina de

anima

anima locutus eſt:ut ſuſpirans rex aſtantibus amicis diceret: Apollonium ſuis uerbis effeciſſe:
ut non modo regnum:ſed etiam mortem facile contemneret. Cum aditum, quẽ ſub Euphra
te ædificatum diximus:rex Apollonio monſtraret:interrogaret'que num ei magnum uidere-
tur miraculum:eius admirationem calumniatus Apollonius:miraculum inquit eſſet o rex : ſiq;
fluuium tam profundum: tam rapidum peragrare pedibus potuiſſent. Inde cum muros Ecbata
norum eidem oſtenderet:diceret'que illos deorum habitationem eſſe:Deorum inquit Apollo-
nius habitationem omnino non eſſe ſcio:utrum autem uirorum ſit habitatio:neſcio. Lacedæ-
moniorum nanque ciuitas o rex abſque muris habitatur. Ruſus cum rex iura dicens iactaret ſe
in una audienda cauſa biduum iam conſumpſiſſe. tarde enim inquit, quod iuſtum eſſet:inueni-
ſti. Alias item cum plurimis a procuratore ſuſceptis pecuniis rex innumeras pecunias in theſau
ris conditas Apollonio oſtendiſſet:quo illi pecuniarum cupiditatem iniiceret: ipſe nihil eorũ:
quæ uidebat admiratus, tibi inquit o rex pecuniæ iſtæ ſunt:mihi uero paleæ. quid autem cum
illis operari præclare poſſem interroganti:ut illis uteretur reſpondit. es enim rex. Multa cum
rege huiuſmodi locutus:ubi libenter ſua conſilia ſequentem animaduertit:ſatiſq; iam cum ma-
gis philoſophatum ſe eſſe putaret:age iam inquit o Damis ad indos pergamus. qui enim ad lo-
tophagos nauigant:eius cibi ſuauitate capti domeſticarum rerum obliuiſcuntur:nos uero quã
quam nihil hic tale guſtauerimus:diutius tamen quam` deceat in his locis conſedimus. mihi
uero hoc ipſum uidebatur inquit Damis:ſed tempora computans:quæ ex Leæna uiſa coniecta
uimus: quoad illa ꝑterirent:expectabam:quæ non dum ſane perfecta ſunt. mẽſis enim quartus
ſupra annum uoluitur:ex quo huc peruenimus:ſed tamen ſi nũc abire poſſimus:bene habet. At
enim inquit Apollonius non ſua ſponte nos dimittebat rex ante menſis octaui finem: ſed beni
gnum, & humanum ipſum agnoſcis:& meliorem:quam` ut barbaris imperet. Poſtquam igitur
penitus abire conſtituit Apollonius capiendorum munerum ſibi uenit in mentem:quæ euſq;
ſumenda diſtulerat:quoad in eis locis amicos compararet. regem igitur adiens inquit: optime
rex ego hoſpiti meo beneficii nihil cõtuli: tum uero ſacerdotibus Magis doctrinæ mercedem
debeo:rogo igitur:ut eorum memineris, meique gratia aliquid impertias boni. His poſtulatio
nibus uehementer gauiſus rex, cras inquit iſtos magnis ornatos ꝑmiis, & dignitate auctos oſtẽ
dam tibi. Tu autem ubi mearum rerum nullis omnino indiges:permitte ſaltem:ut hi ex me pe
cunias accipiant:manu autem deſignabat eos:qui Damidem ſequebantur: cũq; illi huiuſmodi
uerbis auditis ſeſe auertiſſent. uides inquit Apollonius:o rex manus meas:quam` multæ ſint:&
tamen omnes inter ſe ſimiles. Saltem inquit rex itineris ducem accipe:& camelos:qui uos por-
tent. itineris enim longitudo maior eſt:quam` quæ pedibus peragrari poſſit. Fiat ut iubes o rex
ait Apollonius. ferunt enim iter perdifficile iis eſſe: qui huius generis iumentis non portẽtur.
hoc enim animal facile paſci dicunt:ubi fruges deſint. aquam ꝑterea in commeatu parandam:
atq; utribus non ſecus:ac uinum deferri oportere audiui. tridui inquit rex aquis iter caret. poſt
id autem fluuiis, ac fontibus regio abũdat. Iter uero per Caucaſum tibi cenſeo faciendum. apta
enim ambulatu, & fertilis:& hoſpitalis eſt illa regio. Interroganti autem regi num rediens ad ſe
diuerſurus eſſet:certe inquit Apollonius. pergratum nanq; tibi munus hoc futurum puto:nam
ſapientum hominum familiaritati aſſuetus redibo melior:q̃ nunc proficiſcar. Talia dicentẽ rex
complexus pergite inquit. erit enim profecto hoc munus ampliſſimum.

PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER SECVNDVS.

❡ De Armenia:Cilicia: Pamphylia:Caribus. De'q; caucaſi, & Mycales montium altitudine.
Item de Tauro, India, Scythia, mæotide, Ponto. Quantus ſit ambitus caucaſi. Quod Panthe
ræ aromatibus gaudeant. de torque aureo in collo pantheræ inuento. Vnde dicatur Nyſæ-
us. Caput primum.

DVENIENTE AVTEM IAM AESTATE APOL-
lonius, eius'q; comites illinc diſceſſere:camelis'q; uehebantur ipſi:& itine
ris dux. Is autem erat ſtabularius:qui camelis regiis curãdis præerat. abũ
a dabant autem omnis generis commeatibus:quos rex ꝓbuerat. homines
inſuper regionis eius:qua faciẽdum erat iter:certatim illis benefacere ſtu
debant:libenter'q; eos ſuſcipiebant hoſpitio. qui enim agmen ꝓcedebat
camelus auream laminam in frõte gerens, ꝓmoſtrabat regem ex amicis
ſuis quẽpiam aliquo mittere. Cum iam Caucaſo propinquarent: olentis

terræ iucundum odorem ſenſere. Hunc autem montem principinm facimus Tauri: qui per Ar
meniam: Ciliciam: & Pamphyliam uſque: & Mychalé procedés: & in mari: iuxta quod Cares
habitant deſinés: Caucaſi finis putatur. non autem principium, ut quibuſdam placet. Michales
enim altitudo non admodum magna eſt. Caucaſi autem ſumitates in tantum exurgere perhi-
bentur: ut ſol circa ipſas ſcindi uideatur. complectitur autem altera parte Taurus conterminam
Indiæ Scythiam omnem iuxta Mæotidem: & ſiniſtrum pótum duorum millium ſtadiorú lō
gitudine. Tantam enim terræ mēſuram complectitur Caucaſi ambitus: ꝙ autem noſtra ex par
te appellatus Taurus per Armeniam protendatur: quod quodam tempore creditum non eſt: te
ſtantur Pantheræ: quas in Pamphyliæ parte: quæ aromata profert: captas eſſe comperimus. Ta-
les enim feræ aromatibus gaudent: & ex longinquo odorem ſequentes trahuntur: & ex Arme-
nia per montes proficiſcentes ad ſtoracis lachrymas feruntur: quotiens uenti ab ea parte flantes
ab arboribus id gummi ſtillantibus odorem perferunt. Accepi etiam in Pamphylia pantherā
captam fuiſſe aureum torquem circa collum habentem armeniis literis huiuſmodi īſcriptum.
Rex Arſaces Deo Nyſæo. regnabat autē temporibus illis in Armenia Arſaces. Is, ut opinor, fe
ram eximia præ ceteris magnitudine Baccho ſacrauit. Bacchus enim Nyſæus a Niſa, quæ i In
dia eſt: nuncupatur: non ab indis ſolum: ſed ab omnibus gentibus: quæ orientem ſpectant. Illa
uero: quam dixi: fera aliquandiu cum hominibus eſt uerſata: attrectari: demulceri'ꝗ manibus pa
tiens. Adueniente autē uere: ubi Veneris eam Cupido ſtimulauit: maris deſyderio tracta in mō
tes ſeceſſit: eodem quo uenerat ornamento inſigni. Capta autem fuerat in īferiore Tauri parte
aromatum odore: ut diximus: allecta. Caucaſus aūt, ut ad propoſitum redeamus, Mediam atq
Indiam terminans: in mare rubrum altero cubito deſcendit.

De Prometheo, & uinculis, quibus ligatus fuiſſe dicunt. Cur incolæ Caucaſi aqlas perſequā
tur. De quadricubitis, & quincucubitis hominibus, & Lamia execrationibus fugata. Itē Ana
xagoram in Mimanto, Thaletem in Mycala, atque ī Atho alios contemplatos: & quomo-
do uere ſit contemplandum. · Caput ii·

Feruntur autem de eo monte a barbaris fabulæ: quas de eodem etiam græci decantant.
Prometheum ſcilicet ob amorem, quem nimium erga homines geſſit: in eo monte ligatum fu
iſſe. Herculem uero quendam (nō enim illum, qui Thebis eſt ortus: eſſe uolunt) id perferre non
potuiſſe: & ſagittis uulneraſſe aquilam: quam ſuis uiſceribus alebat Prometheus. ligatum autē
fuiſſe Prometheum alii in antro dicunt: quod in radicibus montis oſtenditur: ubi & uincula pe
tris affixa conſpici Damis refert: quæ difficillimum noſſe ſit: qua nam materia confecta ſint: alii
in ſummo cacumine montis ligatum fuiſſe dicunt. eſt autem biceps: & propterea ſingulis tumu
lis ſingulas manus alligatas fuiſſe perhibent: cum tamen ſtadii unius ſpatio inuicem diſtent: tā-
ta illum proceritate corporis fuiſſe tradunt. Aquilas autem quicūque Caucaſum habitat: inimi
cas habet. propterea illarum nidos ubicunque enati fuerint: igniferis ſagittis incendunt: laque-
os inſuper ad eas capiendas tendunt Prometheum ulciſci dictitantes, euſque fabulis fidem ad
hibuere. Trāſeuntibus autem Caucaſum: quatricubitos homines occurriſſe ferunt: colore ſub-
nigros: alioſꝗ uidiſſe cubitorum quinque cum ad flumen Indum peruenissent. Medio aūt iti-
nere uſꝗ ad flumē dictū hæc memoratu digna inuenerūt. At primo quidē cū lucēte, claraꝗ lu-
na noctu iter facerēt: Lamiæ phantaſma illis occurrit: mō in hanc: mō in aliā figurā ſeſe conuer
tēs: quādoꝗ ab oculis repēte euaneſcens. Apollonius aūt qd nā id eſſet: ꝗprimū agnoſcēs, gra
uibusꝗ & cōtumelioſis uerbis illud increpās: ſocios, ut idem facerēt: hortabat᷑. id. n. cōtra eiuſ-
modi inuaſiones optimū ſciebat eē medicamentū. Eius dictis cū ſocii paruiſſent: ſtridens phan
taſma celeriter tanꝗ idolū aufugit. Trāſcendētibus aūt montis uerticē: & ſummū eius iugū per
ambulātibus: cū decliuis admodū: qua deſcēſuri erant: locus occurreret: his uerbis Damidē in-
terrogauit Apollonius. Dic ꝗſo Damis ubi nam heſterno fuimus die? Tū ille in ſubiecta mōtis
planicie inqt. rurſus Apollonius ubi nā hodie ſumus? ī Caucaſo inqt ille: niſi mei ſum oblitus:
qn̄ igi᷑ inferiore in loco fuiſti inqt? tum Damis: at hoc nec interrogatione dignū quidē eſt: nā
heri per terræ ꝗſi concauitates ambulauimus: hodie aūt ipſi cœlo ꝓpinqui ſumus. Putas igi᷑ o
Damis inqt ille heſternā ꝓfectionem infra eſſe, hodiernā uero ſupra? Certe inqt per Iouem Da
mis: ſi nō ſum īſanus. opinaris ne igi᷑ inqt Apollonius locoꝝ diuerſitatē mutationis quippiam
nobis afferre: atꝗ hodie nbi eē plus aliqd: ꝗ heri? opinor inqt Damis: nā heri: qua plures ambu-
lāt: pergebā: hodie uero qua pauci. at. n. inqt Apollonius. nunqd & in urbe licet a coī uia diuer-
tere: qua pauci ambulāt ambulare? ueꝝ ego nō ꝓpterea hoc dixi inqt Damis: ſed qm̄ heri per uil
las: & pagos ambulātes: inter hoīes uehebamur: hodie uero in regionē aſcēdimus ab hoībus nō
cultā: ac pene diuinā. nup. n. ducē nr̄m audiſti dicētē barbaros hæc loca deoꝝ domū eē ꝑdicare

& hæc

& hæc dicens ad ſummum uerticem montis oculos erexit. Apollonius autem ad prius interrogata ip̃m reducens, potes ne inquit o Damis afferre quid de diuina natura intellexeris: ubi cœlo magis appropinquaſti? Ille uero nihil afferre poſſum rñdit. Certe aũt oportebat inquit Apollonius ſupra talẽ machinam: tãq; diuinã cõſtitutũ te de cœlo: de ſole: de luna euidẽtiores aliq̃s opiniões afferre. exiſtimabas. n. tã ꝓpe cœlũ te acceſſiſſe: ut poſſes quæ mõ nolauimirga cõtingere. Quæ ego inquit Damis heri de rebus diuinis ſentiebam: eadem hodie ſentiomeq; de ip̃is noua ulla ſuperuenit opinio. Infra igitur adhuc es o Damis: nihilq; ex tanta altitudine accepiſti nouum: & a cœlo itidem: atque heri diſtas: recte igitur ſe habent: quæ te primitus interrogaui: ne me ridicula quædam interrogaſſe putes. Certe inquit Damis ſapientiorem me deſcenſurum fore arbitrabar: cum audirem clazomenium Anaxagoram in Mimanto: qui mõs eſt Ioniæ de cœlo: cœleſtibusq; contemplatum. Thaletem uero mileſium in propiquo Micala idem feciſſe. ferunt etiam nonnulli ſubterranea loca meditationis gratia elegiſſe: quoſdam uero in Athũ montem contemplandi cauſa ſeceſſiſſe audiui. ego autem in altitudinem cum numeratis omnibus conſcenderim nihilo ſapientior factus deſcendam: ſed neque illi ait Apollonius ſapientiores propter loca facti deſcenderunt. tales enim ſpeculæ cœlum fortaſſe magis cœruleum oſtendunt: & aſtra paulo maiora, & ſolem ex nocte emergentem, quæ etiã paſtoribus: ac bubulcis ſũt manifeſta. Verum quo pacto Deus genus humanum curet: & quomodo ueneratione hominibus exhibita gaudeat: & quidnam ſit uirtus: quid iuſtitia: quid temperãtia: nec Athos unquam aſcendentibus ipſum oſtendet: nec qui poetarum carminibus celebratior eſt olympus: niſi animus illa contempletur: quo puro, incorrupto'que ſeruato ſiquis ea: quæ modo dixi: inſpiciat: altius, q̃ hic ſit Caucaſus: cognoſcendo proſiliet.

❡ De Cophino fluuio, & camelis: quorum genua inflexibilia. De'q; uino ex dactylis non minus inebriante: q̃ quod ex uuis & de melle ex arboribus: Caput. iii.

❡ His dictis cum iam montem tranſgreſſi eſſent: uiri occurrerunt: qui'elephantis uehebant: hi autem ſunt: qui regionem colunt: inter Caucaſum mõtem: & fluuium Cophinum iacẽtem: homines plane inculti: & armentorum equites: curatores'q;: quorum aliqui camelis etiam inſidebant: quibus ad curſum utuntur indi: hiſq; uno die mille ſtadiorum iter conficiunt: & genua habent nequaquam flexibilia. Vnus igitur eorum camelo inſidens: cum propius acceſſiſſet: itineris ducem: quo nam pergerent: interrogauit. cũq; peregrinationis nouiſſet cauſam: cæteris paſtoribus nuntiauit: qui eo nuntio gauiſi, propius accedere illos iuſſerunt: & uenientibus uinum obtulere: quod arte quadam ex palmarum fructibus exprimunt: mella inſuper ex eiſdem arboribus decerpta: præterea leonum: ac pantherarum carnes, & earundem ferarum pelles a carnibus nuperrime direptas donabant. Illi uero cæteris omnibus præter carnes: acceptis, diſceſſerũt: uerſus orientem iter facientes: cũq; apud fontem quendam pranderent: acceptum ab indis paſtoribus uinum prægustans Damis: per Iouem inquit hoc poculum plurimi facies Apolloni. neque enim hoc uinum (ut arbitror) recuſabis: ſicut illud, quod ex uuis exprimitur: atq; hæc dicẽs poculum libauit: quoniam loquendo Iouis meminerat. Subridens autem Apollonius: non ne pecuniis accipiendis abſtinemus inquit o Damis: plurimum certe inquit ille: ut ſæpius oſtendiſti. Quid igitur dicendum erit Apollonius inquit ſi ab aureis, atque argenteis drachmis abſtinuerimus: neque ab eiuſmodi generis numiſmate uincamur omnino: quãuis nõ ſolum priuatos homines: uerũ etiam reges ipſos uideam illud uehementer affectare: ſin uero quiſpiam æneum nummum pro argenteo: aut deauratam: & in auricula clauſam adulterinam pecuniam obtulerit: nũ ipſam accipiemus: quæ re uera: non ea ſit pecunia: quam uulgus tanto tempore concupiſcit: qui etiam indis numiſmata ſunt ex aurichalco, ære'ue nigro cõfecta: quibus omnia emere licet iis, qui indorum mores: & inſtituta ſequuntur. an igitur ſi tales pecunias benigni: atq; humani paſtores obtuliſſent: tu o Damis illas me reſpuentem eſſes intuitus: monuiſſes'ne: ac docuiſſes re uera pecunias illas eſſe: quas medorum rex: aut Romani cudunt: has uero materiam quandam aliam eſſe ab indis proprie commoditatis gratia eſſe excogitatam? q; ſi tuis rationibus perſuaſus huiuſmodi pecunias acciperem: non'ne me auarum, & philoſophiæ cõtemptorem diceres? ac etiam deteriorem: quam milites: qui in pugna clypeum abiiciunt? abiicienti enim clypeum alius dari rurſum poteſt: nihilo priore deterior: ut ĩquit Archilochus. Philoſophia uero quo pacto recuperari poteſt: ab eo: qui ſemel illam contempſerit: aut abiecerit? inſuper Bacchum mihi ueniam daturum confido: ſi penitus ab omni uino abſtinuerim. Sin uero ex dactylis cõfectum uinum uuaceo prætulerim: indignabitur: q; eius donum contemnere uideam: & abſumus ab eo

deo non procul:modo nanque ducem noſtrum audiſti dicentem prope eſſe mōtem Nyſam:
ubi Bacchus multa:ut accepi,miranda'que operatur.Ebrietas quoque o Damis non ab uuis tā
tum hominibus prouenit:uerūetiam a dactylis perinde,atq; ab uuis pleriq; bacchantur.multos
.n.indorum offendimus:uini talis ebrietate correptos:quorum alii quidem ſaltantes cadūt:alii
dormiētes cantant:ſicut apud nos faciūt:qui ad multā noctē a Potatiōe diſcedūt.q̄ autē ipſe po
tionem hāc uinum eſſe opinaris:ex eo patet:q̄ ex ea Ioui libauiſti:& omnia precatus es : quæ ui
na libantes precari ſolent:uerum hæc pro me ipſo dūtaxat dicta accipe.neq; enim te,neq; famu
los bibere prohibeo:quineriam carnibus ueſci permitto.harum enim rerum abſtinētiam nihil
uobis animaduerto prodeſſe:mihi uero conſentanea iis: quæ a pueritia erga philoſophiā ſum
profeſſus.Hos ſermones Damidis ſocii iucunde audierunt:& carnium uſum acceperunt perli
benter.facilius itineris laborem toleraturos rati:ſi opulentius aliquanto nutriti fuerint.

¶De Nyſa monte plantis conſito,ut Tmolus in Lydia.De templo Bacchi uitibus, ederis'que
complexo:& ſimulachro eiuſdem.Item cuias nam Bacchus fuerit:uarias eē opiniones:ſed i
ſcriptione,quæ in diſco apud Pytho` uiſitur:credi thebanum fuiſſe.tum de altero Baccho In
di fluminis filio:nec non Nyſam μηρὸν .i.femur a Libero patre appellatam.Quod'q; Alexan
der Macedo in Nyſa orgia celebrauerit. Caput. iiii.

¶Poſt hæc fluuium Cophinum nauibus treiecere:camelos pedibus per aquam ducētes.ne
que enim admodum profundus in ea parte fluuius eſt.Eo flumine ſuperato incontinentem ue
nerunt regiæ ditioni ſubiectam : ubi Nyſa mons in altum protenditur ad ſummum uſq; uerti
cem plantis conſitus:ueluti in Lydia eſt Tmolus.licet autem cuiq; in ipſum faciliter aſcendere:
cum ſit propter culturam undequaque peruius. Aſcendentibus autem occurrit Bacchi templū:
quod plantatis lauris ipſummet Bacchum ſibi inſtruxiſſe perhibent:tantum ſoli in gyrum cō
plexum:quantum mediocri templo ſatis eſt . eius autem contegendi cauſa uites, atque ederæ:
circum'que lauros complexæ quaſi parietum ſtructuram efficerēt.In medio autem ſtatuam ſu
am erexit:iam tum coniiciens fore:ut tempore coaleſcentes arbores locum ipſum contectura
eſſent:quod iam tum ita perfectum erat:ut neque pluuiæ ingredi:neque intus ſpirare uenti poſ
ſent.Falces autem:cophinos & torcularia:& cætera uindemiæ inſtrumenta:partim aurea : par
tim argentea in templo ſuſpenſa Dionyſo ut uindemianti conſpiciuntur . Bacchi uero ſimula
chrum ex albo lapide fabricatum adoleſcētis indi effigiem præfert.quotienſcunque autem bac
chatur:& Nyſam concutit:a ſubiectis ciuitatibus audiri fertur . Eſt autem de Baccho non par
ua inter indos:& græcos controuerſia.Ipſi etiam indi de eodem diuerſimode opinantur.Nos
enim thebanum Bacchum ad indos uſque profectum dicimus:Bacchātem ſimul:& exercitum
ducentem:coniecturis'que ad id probandum plurimis utimur:& in primis monimento: quod
in Pythia depoſitum in eius templi ſeruatur theſauris.Eſt autem ex indico argento fabricatus
diſcus:talique inſcriptione notatus.Bacchus Semeles & Iouis filius ab indis Apolloni delphi
co ſacrauit.Indi autem,qui inter Caucaſum montem:& Cophinum fluuium habitant:Bacchū
ab aſſyriis in ea loca ueniſſe perhibent:& quæ de Thebano Baccho feruntur cuncta nouiſſe:qui
uero inter Indum & Hydraotæ regionem colunt:qui'q; continentis eius reliquam tenent partē
quæ Gange terminatur:Bacchum indi fluminis fuiſſe filium perhibent:ueniſſe'que ad eū Bac
chum alterum Thebis genitum:atque ab eodem thyrſo donatum eſſe: cum e contrario theba
nus orgia ſacra celebranda illum docuerit:dixeritque ſe Ioue genitum in primis femore uſque
ad partus maturitatem fuiſſe geſtatum:inuenerit'que montem Nyſæ propinquum:quem μηρὸν
ideſt femur nuncupauit.Nyſam uero,ut illi tradūt:in honorem Bacchi uitibus conſeuerūt ho
mines qui Thebis uitium ſemina eo tranſtulerunt.Iidem Alexādrum Macedonem affirmāt
orgia in monte Nyſa celebraſſe:uerūtamen qui Nyſam incolunt : aſſerunt Alexandrum nequa
quam montem aſcendiſſe:quāquam id uehementer cuperet:quod eſſet tum honoris cupidus:
tum etiam uetuſtatis amator.Timuiſſe autem,ne uitibus conſpectis macedones:quas longo iā
tempore non uiderant:domeſticarum rerum deſyderio caperentur:ne'ue cupiditas uini eos in
uaderet iandiu bibēdæ aquæ aſſuefactos.His de cauſis Nyſam prætergreſſus in radicibus mō
tis uota,ſacra'que peregit.Neque uero ſum neſcius:minus grata fuiſſe quibuſdam:quæ nunc di
xi:quod nonnulli eorum:qui cum Alexandro militarunt:aliter de hoc ipſo:ſed non ſecundum
ueritatem ſcripſerunt.Ego autem ante omnia ueritatem ſectari decreui:quam ſi & ipſi ſequi uo
luiſſent:hac laude non fraudaſſent Alexandrum.Nam ipſum acceſſiſſe in montem:& bacchan
tium ritu ſacrificaſſe maius quiddam ē:quam` ut credi facile poſſit.neq; enī uériſimile eſt tādiu
illic

illic exercitu commorato neminem interea montem aſcendiſſe.

¶ De petra auerna ſtadiis.xv.lata,quæ ἄορνος .i.ſine auibus ab a priuatiua,& ὄρνις auis dicitur. & quare ita appellata fuerit.Item quid bonum equitem,ac militem facere oporteat.Tum de puero agitante elephantum:et ipſo elephanto. Cap. v.

Petram autem,quam auernam incolæ uocant:non procul a Nyſapoſita eſt:nõ uidiſſe ſcribit
Damis:quoniam in receſſu quodam longius ab ea,qua pergebant uia:locata ſit:timuiſſe autem
itineris ducem tam longe a recto itinere digredi.Scribit ſe ab incolis audiſſe illum quoq; locũ
captum ab Alexandro fuiſſe. Appellatus autem locus ille auernus:hoc eſt ſine auibus:non pro-
pterea ꝙ per ſtadiorum.xv.ſpatium.(tantum enim in latitudine ſaxum illud complectitur)aui-
bus careat:ſiquidem ſacræ aues ſupra illud etiam uolant: ſed quia in petræ cacumine ſciſſuram
eſſe dicunt:quæ ſuperuolantes aues ad ſe trahat:ſicut Athenis in ueſtibulo uirginalis domus in
tueri licet:& pariter ĩ pleriſq; Lydiæ:Phrygiæ'q; locis:propterea petram illam auernam uocari.
Cum uerſus indum fluuium iter facerent:puer occurrit annos natus.xiii.qui elephanto inſidẽs
acriter ſtimulis belluam urgebat:id cum omnes mirarentur:conuerſus Apollonius Damidem
interrogauit:quod nam boni equitis p̄cipuum munus eſſe cẽſeret.Tum ille:quid aliud: quam
equo recte inſidere:atque illi fortiter dominari:& frenis in quãcunque uoluerit partem circũdu
cere:non parentem autem uerberibus plectere:cauere ĩſuper ne in foueam:aut uoraginem : aut
hiatum aliquem deferatur:dum paludem:cœnum'ue nititur euitare?Num aliud ab optimo eq
te expectemus o Damis?Immo uero:& hoc per Iouem ĩquit Damis:ut decliuem locum aſcen
denti equo moderate frena remittat:in præcipitem uero,ac decliuem eunti non deſerat frena :
ſed magis contrahat.Interdum quoq; crines:aut aures manu demulcere:nec ſemper in ip̃m fla
gellis uti:ſapientis equitis eſſe duco:& eum laudo:qui hoc pacto ſciat equitare. Bellatorem ue-
ro equitem Apollonius inquit:& qui in prælio uerſari debeat:quibus nam artibus diceres indi
gere?Eiſdem inquit Damis:& aliis etiam quibuſdam:ut ſciret hoſtem ferire:& ſe protegere:inſe
qui præterea:ac refugere:& inimicum pellere:& equũ aſſueſacere:ne clypei ſonitum: aut fulgen
tis galeæ ſplendorem formidet:ne'ue pugnantium clamorem perhorteſcat.hæc enim oĩa eque
ſtri(ut arbitror)ſapientiæ conueniunt.Hunc igitur:qui elephanto uehitur inquit Apollonius :
qualem equitem eſſe putas?Multo inquit ille mirabiliorem eo:quem deſcripſi belluæ enim tã
uaſtæ molis imperat:cum ipſe tam paruus exiſtat : & illam quocũq; uelit:dirigere bacillo:quẽ:
ut uides ipſi uelut anchoram iniiciat:neq; illius aſpectum timere:aut altitudinem formidare:ne
que tantum robur pertimeſcere diuinum pene aliquid mihi eſſe uidetur:atque ita me Pallas ad
iuuet:ut hoc ipſum dicenti alteri nunquam credidiſſem.Quid igitur inquit Apollonius ſiquis
puerum uendere uellet:tu illum emeres o Damis?Certe per Iouem inquit ille:omnia,quæ poſ
ſideo illius habendi gratia traderem.nam quaſi arce occupata dominium exercere in belluam
omnium:quas terra nutriat:maximam:ingenuæ cuiuſdam,liberalis'q; naturæ mihi eſſe uidet',
Verum quo pacto pueroutereris:niſi etiam elephantum emeres?domui inquit ille meæ, & ſer-
uis,famulis'q; omnibus illum præficerem:crederem'q; ipſum melius:quam me imperaturum.
An tu inquit Apollonius non ſufficienter tuas res gubernare te poſſe arbitraris?æque inquit il
le:atque tu.mearum enim cura rerum derelicta tecum circũambulo diſcere cupiens:atq; cogno
ſcere quæ in aliena patria fiant:q; ſi empto puero duos habueris equos:unum quidem curſui ap
tum:alterum uero bellatorem:num utriq; ſine diſcrimine puerum illum imponeres?curſori im
ponerem inquit Damis:quando alios idem facientes conſpicio.bellatorem enim equum & ar
mis aſſuetum quonam pacto conſcenderet:qui neq; clypeum ferre poſſet:quo equites indigẽt:
neq; thoracem:aut galeam ſuſtinere:haſtam uero quomodo geſtaret:ſagittas:arcum'q; tractare
impotens:& quod ætati etiam conuenit pene balbutiens?Aliud igitur eſt inquit Apollonius o
Damis:ꝙ hunc elaphantum regit:& gubernat:quam is auriga,quem pene ut Deum ueneraris.
quid uero inquit Damis id eſt?ego enim ſuper elephãtum præter puerum uideo nihil.Hæc bel
lua inquit Apollonius maxime omnium ferarum docilis eſt:atq; ubi ſemel ſub homine uiuere
coacta eſt:ab homine omnia perfert:& morum ſimilitudinem ab ipſo capit: gaudet'q; non ſe-
cus,ac parui canes ex manu cibum capere:uenientem'q; promuſcide complectitur:caput'q; intra
fauces immittere hominem patitur adaperto rictu tandiu permanens: quoad homini libitum
fuerit.hoc enim in eorum paſtoribus fieri uidemus.noctu autem fertur ſuam deplorare ſeruitu-
tem:non elato:ut quandoq; ſolet barritu:ſed lugubriter,miſerabiliter'q; ĩmurmurans:ꝙ ſi ita ĩ-
gemiſcenti homo ſuperuenerit querelam ſiſtit elephas:quaſi uerecundia quadam commotus:
itaq; ſibi met ip̃e impat:& naturæ perſuaſio magis ipſum ducit: ꝗ is ꝗ ſupſedẽs ip̃m gubernat.

Cum ad flumẽ Indum peruenissent gregem a ſe uiſum ſcribit Damis:qui fluuiũ tranſnatabat.

¶ Elephantorum eſſe triplex genus. Deq; elephanto annos nato plures quadringentis:eundem q; pro Poro rege aduerſus Alexandrum pugnaſſe. De alio item elephãto Aiace nomĩe capto anno q̃dringenteſimo poſt bellum quoddam in libya:hinc non recte ſentire qui elephantoꝝ dentes cornua potius eſſe:q̃ dentes uolunt. demum:qui dentes liuidi:qui albi:qui magni:qui parui:qui ſectu faciles ſint. Cap. vi.

Ab indigenis uero de elephantis audiuiſſe inquit alios eſſe paluſtres, montanos alios: tertium item genus eſſe campeſtrium. capiuntur autem ad bellicos uſus. pugnant enim onuſti turribus: quibus decem aut etiam quindecim indici homines ſuperſtant: qui ex turribus tanquam propugnaculis in hoſtes iaculantur: aut arcu ſagittas torquent. Animal uero ipſum promuſcide tanquam manu ad res capiendas, aut proiiciendas utitur. Quanto autem equo nyſæo maior eſt libycus elephas:tanto libycis elephantis maiores ſunt indici. De elephantorum uero ætate: quod longiſſimæ uitæ ſunt: ab aliis pluribus ſcriptum eſt: ueruntamen hi penes Taxila urbem omnium urbium:quæ apud indos ſunt: maximam elephantum inueniſſe perhibent:quem uittis, ac myrteis coronis indigenæ ornabant:aſſerentes unum ex his eẽ qui pro rege Poro aduerſus Alexandrum pugnauerat:quem, propterea ꝙ in pugna promptiſſime uerſatus eſſet: Alexãder Soli dedicauit. eſſe autem illi torques aureos circa dentes:ſeu potiꝰ cornua libeat appellare:& in torquibus literas græcas inſculptas hæc uerba referre. Alexander Iouis filius Aiacem Soli. hoc enim Aiacis nomen ipſe elephanto impoſuit:magnum magno nomine exornans. Coniiciunt autem indigenæ annos quinquaginta ſupra trecentos ab ea:quam diximus pugna ad ea tempora interceſſiſſe:cum tamen ſcire non poſſint: quot fuerit natus annos:quando pugnæ interfuit. Iuba uero quondam rex Libyæ iſcriptis retulit equites libycos quandoq; elephantis inſidentes inter ſe pugnaſſe:fuiſſeq; alteri elephantorum parti turrim dentibus inſculptam:alteri uero nihil:cũq; nox pugnantes occupaſſet:partem, quæ turrim in dentibus geſtabat ſuperatam:in Atlantem montem confugiſſe:ſe uero poſt id tempus annos q̃dringentos ex iis unum cepiſſe:qui aufugerant:& inſigne illius dentibus inſculptum inueniſſe:quaſi nuper fabricatum:nullaq; ex parte conſumptum. Is iuba dentes elephantorum: cornua eẽ arbitratur eo, ꝙ a temporibus naſcantur. acuere autem ipſa elephantes dicuntur:quod nulli alii ĩeſt animalium:permanere eadem etiam quæ primitus naſcuntur:nec decidere: ſicut dentes, ac rurſus naſci. ego autem his rationibus nequaquam aſſentior. Cornua enim & ſi non omnium animalium:ceruorum ſaltem decidunt, ac renaſcuntur:aliorum quoq; animalium nulli contingit:ut dentes cæteris eminentiores:quas ſannas uulgo dicimus:aut gemini etiam ſponte cadãt: ꝙ ſi forte uiolentia quadam coacti ceciderint:non renaſcuntur. armorum inſtar natura maxillis eos inſeruit. Inſuper cornua lineam quandam ueluti torno impreſſam ſingulis annis circa radices obducunt:quod oues etiam:capræ:bouesq; teſtantur. dens autem leuis, politusq; oritur: & niſi uiolenter frangatur talis permanet. materiam enim ſubſtantiamq; lapidis parthici parere uidetur. Cornua inſuper ea tantum habent animalia:quibus duplex, bifidaq; eſt ungula. Elephas uero quinq; habet ungues:& plãtam multipliciter ſciſſam:ne altius pedes imprimat:ſiquãdo in humido ſolo forte conſtiterit. Præterea natura cornutis omnibus animalibus perforatas & in medio uacua oſſa ſupponens, tale etiam extrinſecus cornu producit. elephantorum autem plena:& per omnes partes ſimilia oſſa ſunt:ꝙ ſi illud extrinſecus quis adapertum inſpiciat: ĩ medio tenue foramen inueniet ſicut in dentibus eſſe uidemus. Sunt autem paluſtrium elephantorum dentes liuidi:rari:tractuq; difficiles:& in pleriſq; partibus foramina ſunt. in aliis uero partibus quaſi grandinis grana tumores quidam inſurgunt:& arti minime obtemperant. Mõtanorum uero minores ſunt dentes:uerum & ſufficienter albi ſunt:& nihil in eis difficile inuenitur. optimi autem omnium ſunt campeſtrium elephantorum dentes. maximi enim albiſſimique ſunt:& ſectu faciles:ut nullo labore in quãcũq; manus uoluerit partem deducantur.

¶ De moribus elephantorum, amoreq; in filios animalium omnium. & ꝙ leæna Pardorum amore capiatur:leones uero ſi maculoſos uiderint catulos:eos ut nothos diſcerpãt. Phocam præterea, ꝙ mortuum peperit catulum, triduo a cibo præ dolore abſtinuiſſe. Aquilam etiam aetite lapide ἀπὸ τοῦ ἀετοῦ, ideſt aquila dicto:Ciconiam uero lychnite. (λύχνος enim lucerna eſt) nidos ſuos, ut ſerpentes arceant:conglutinare. Cap. vii.

Quod ſi elephantoꝝ ẽt mores deſcribere uolumus:qđ ĩdi aſſerũt:referemus. Illi. n. ĩ paludibꝰ captos, demẽtes, leuesq; eẽ dicũt. mõtanos uero peruerſos:& ĩſidioſos:& niſi alicuiꝰ rei ĩdigeant,

minime

minime erga homines fidi. Campeſtres autem benigni perhibentur,& manſueti, & imitationis amatores.ſcribunt igitur:atq; tripudiant:& ad fiſtulæ ſonitum ſaliunt: ſe'q; a terra ſaltando ſubleuant.Cum uideret Apollonius elephantos indum flumen tranſeuntes:(erant autem circiter triginta:& duce utebantur eo:qui inter ipſos minimus erat:maiores uero ipſorum ſup dẽtium eminentias pullos geſtabant:promuſcide tanquam uinculo ipſos complectentes)hæc inquit o Damis nullo iubente ex ſe ipſis naturali quadam prudentia:ac ſapientia faciunt. Vides enim quo pacto ſarcinarum uectores imitati,ſuos deferant pullos uinculis,(ne forte cadãt:)eos complexi. Video inquit Damis prudenter,ſapienter'q; ipſos operari.Quid igitur ſibi uult inſana quorundam ſolicitudo inaniter quærentium naturalis'ne ſit:an non erga filios beneuolentia:hoc enim elephanti etiam clamant a natura ipſis talem beneuolentiam datam. neque enim id ſicut alia quædam ab hominibus didicere.hi nanque cum hominibus non uixerũt:ſed natura ducuntur:ut ament:quod pepererunt:propterea illis prouident:eos'que nutriunt. Verum nõ de elephantis dũtaxat hoc eſt dicendum:quos ego ſecundos ab homine pono: ſed hoc magis ĩ urſis admiror:qui cum feritate cæteras belluas ſuperent:pro catulis tamen omnia faciunt. itidẽ quoq; faciunt lupi:rapinis ſemper intenti.fœmina enim partus cuſtodit:maſculus autem pro catulorum ſalute cibos ad ipſam deſert.Idem etiam Pantheræ faciunt:quæ propter caliditatẽ matres fieri gaudent:& tunc maribus dominari uolunt:ac domui præſidere. mares uero patienter omnia ſuſtinent propter catulorum amorem.De leænis autem huiuſmodi ſermo narratur: ipſas in amorem ſui pardos trahere:eos'que in leonum cubilibus ſuſcipere:ubi uero ſe eorum concubitu grauidas ſentiunt:in montes confugiunt pardorum conſuetudinem ſequentes: pariunt autem maculoſos catulos:ꝑpterea in denſiſſimis ſyluis occultatos nutriunt ſimulantes uenationis cauſa a maribus abeſſe.leones enim ſi forte catulos uiderint:eos lacerant:matrem'q; tanquã adulteram abigunt:q̃ ſi catulos habentem leonem quis inueniat: animaduertet ipſum pro catulis torue aſpicere: uenientem'q; ſeſe ad pugnam parare. Tigri quoq; inſigni crudelitate animal ferunt:in hac ipſa regione,& penes rubrum mare habitantes ad naues uſq; procedere catulorum repetundorum gratia:illis'q; receptis cum gaudio abire:q̃ ſi ablatis catulis abeuntes naues aſpiciant:mœſtam in litore ululare:quandoq; etiam ob doloris magnitudinem mori. Aues. quoq; quis non uideat pullorum cauſa multa facientes uelut aquilas,ac ciconias:'quæ nunquã nidos extruunt:quin lapides illis imponant:hæc quidem a ſe aquilinum uocatum:illa uero lychniten appellatum: ut oua fœtum producant:& ſerpentes' nidis non appropinquent.q̃ ſi maritimas etiam belluas conſyderemus:non admiraberis delphines benignos exiſtẽtes,ſuos amare fœtus: ſed balænas, & phocas: & cætera:quæ fœtus uiuentes edunt: quomodo non admirabimur:'cum ego in Aegis inſula uideri Phocam a piſcatoribus comprehenſam mortuum filium,quem in carcere:ut ſic dicam:pepererat:ita deplorare:ut triduo a cibis abſtinuerit: quãuis omnium belluarum uoraciſsima ſit.Balæna autem faucibus filios abſcondit: ſiquando maiorem belluam fugere contigerit. Vipera etiam uiſa eſt ſerpentes,quos peperit lingua lambere:& quaſi expolire.

❡ An uerum ſit,quod de Vipera pariente a quibuſdam dicitur.hinc Euripidis Iambicum. ἅπασι δ' ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ τέκνα. ideſt,cunctis hominibus filii ſũt corculum. tum Philoſtrati ſic ἅπασι δὲ τίκτουσιν ἡ ψυχὴ τέκνα .i. natos parentes ut cor omnes diligunt.Item cur minimi elephantes in itinere præcedant.Quid'q; Iuba de ipſis ſcripſerit.Deinde de traiectu indi fluminis, quanta'q; ſit illius latitudo. Caput viii.

Non enim aſſentior o Damis imprudenti eorum ſermoni:qui dicunt uiperarum filios abſq; matre naſci.neque enim hoc natura patitur:neque comprobat experientia.Tum Damis conceſdes igitur inquit Apolloni Euripidis iãbicum laudare:in quo Andromacham talia dicentem inducit: Cũctis hominibus filii ſunt ipſa anima.Concedo inquit Apollonius.ſcite enim,ſapienter'q; dictum uidetur:ſed uerius multo,ſapientius'q; dixiſſet:ſi de omnibus animalibus eãdem protuliſſet ſententiam. Vis igitur inquit Damis carmen illud ita decantari:Certe omni animãti filii ſunt ipſa anima:in quo ego tibi aſſentior:atque illud ex te quæro:nam in orationis principio diximus:ſapientiam,mentem'q; elephantis ineſſe:& uere diximus inquit Apollonius.niſi enim mens quædam hoc animal gubernaret:neque ipſum produceret:neq; gentes oĩno: apud quas ipſi naſcuntur.cui igitur inquit Damis tam imprudentem:ſibi'q; inutilem tranationem faciunt.Præcedit enĩ(ut uides)oĩum minimus:ip̃m uero ſequitur paulo maior:& poſt ip̃m alius ita ut eoꝝ maximi poſtremi ſint:oportebat aũt cõtrariũ ordinẽ in trãſeũdo ſeruare:maiores'q; tanq̃ muros:& propugnacula cæteris facere. Tunc Apollonius minime uero inqt.primum enĩ ipſi inſequentes hoĩes fugiebant:q̃ ẽt nobis occurrerũt illoꝝ ueſtigia ſectãtes. Oportebat,igr̃

contra inſequentes hoſtes a tergo muniri:ſicut in pugna fieri uidemus.Inſuper ſi eorum maximi prius flumē tranſiſſent:ignotum erat an fluminis altitudinem cæteri minores poſſent ſuperare.illis enim facilis eſſet fortaſſe tranſitus:cum ſint ꝓceriores:his uero impoſſibilis forſitā eēt ꝙ altitudinem aquæ ſuperare non poſſent:ſed cum eoꝝ minimus tranſierit: facilem eſſe cæteris tranſitum demonſtrant:inſuper maiores prius euntes ꝓfundiorem alueum ſequentibus facerent ſubſidente limo:& in foſſam ſecedēte propter beluæ pondus & magnitudinē pedum:minores uero nequaq̄ tranationi maioꝝ officient minorem in alueo fluminis concauitatem facientes.Ego aūt in iis:quæ Iuba ſcripſit inueni ipſos in uenationibus ſibi mutuo ferre auxiliū:ita ut ſiqs eoꝝ labore deficiat:alter pro illo ſeſe opponat:ac ſiqs eorum fuerit uulneratꝰ:cæteri aloes lachrymas uulneribus illinentes:tanq̄ medici ægrotātibus aſſiſtūt.Multa item huiuſmodi ex media philoſophia conſabulati ſunt loquēdi materiam ex occurrentibus ſumentes:quæ uero a Nearcho:& Pythagora de Arceſino flumīe dicunt:& quo pacto in flumē Indum decurrēs ſerpentes ferat longitudine cubitoꝝ ſeptuaginta:ita affirmat eē Damis:ſicuti ſcribit.Nos aūt hac de re ſermonē in eundem locum differemus:ubi de draconibus locuturi ſumus:de quoꝝ uenatione a Damide etiam narrat. Cū iam ripis Indi fluminis appropinq̄rent:& de tranſeundo flumine cogitarent:ex babylonio,qui eos ducebat:q̄ſierunt:an de trāſitu quicq̄ nouiſſet. Ille uero nec ſe unq̄ in eo nauigaſſe:nec ſcire qua parte ſit nauigabilis:reſpōdit.Tūc illi cur igit nō ductorem aliquem mercede cōduxiſti:qui nos fluminis tranſitum doceat?Veꝝ adeſt iam inquit ille:qui nos deducet:& hæc dicēs epiſtolam oſtēdit:quā ob hoc ſecū Babylone portauerat.Bardanes.n.Apollonii amicitia gauiſus:& plurimum de illius ſalute ſolicitus,oīa:quæ illi neceſſaria fore putauit:diligenter ꝓuiderat.quapropter ad ſatrapā:qui regioni Indiæ adiacēti ꝑerat:epiſtolam ſcripſerat:qua multa in eum collata beneficia redigebat in memoriam:neq; ſe grām pro illis ullā repetere dicebat.non enim id ſui moris eē:ut beneficioꝝ grām a quoq̄ peteret:ſed cum ipſe Apollonium in amicitiā receptum:& peregre ꝓficiſcentem a ſe dimiſerit:ꝑgratum ſibi fore:ſi petenti gratiam retuliſſet.Aurū etiam ꝑmultum duci dederat:ut ſiquibus forte indigeret Apollonius:ne opus ei eēt pecuniam ab aliis petere.Miſſam igit epiſtolam læto animo indus excipiens:nō minoris ſe facere uirum inquit:nec minorem illi honorem ꝓbiturum:q̄ ſi eſſet ab Indoꝝ rege commēdatus.Itaq; nauim ꝓpriam:qua cū opus eſſet:uehebatur:ad eos miſit:& minora:inſup nauigia:quibus cameli ueherent.itineris ꝓterea ducem dedit:qui eos quocūq; uoluiſſet:duceret:ad regē quoq; ſuum epiſtolam ſcripſit:rogās ne Bardane inferior haberi uellet: in ſuſcipiendo uirum græcum ſapientem,& pene diuinum.hoc itaq; pacto indum tranſiere:cuius latitudo:quæ q̄dem nauigabilis ſit:ſtadiis ferme quadraginta ꝓtendit. De hoc autem flumine talia referunt.Indum fluuium ex caucaſo monte oriri:maioremq; ſtatim principio fluere:q̄ eorum ullus ſit:qui in Aſia naſcantur:ꝓcedentem uero multos nauigabiles fluuios ex ſe ꝓducere ipſum quoq; multa ꝑinde,ac Nilus facientem per Indiam diffundi terræ terram iugiter ſupaddentem:& ægyptioꝝ more cāpos ad excipienda ſemina paratos indis præbentem.

¶De niuibus quæ ex Aethiopia:& Catadupis montibus dicuntur fluere:de'q; equis fluuialibꝰ & Crocodilis:ac maximis Indiæ caloribus,qua'q; re feruores remittantur. Vt'q; ad Taxila Regiam urbem peruenerint.tum de ueſtitu Indorum & unde byſſus naſcatur.Templū quoque ante urbem fuiſſe maximū,ubi multa præclara uidebantur:ut Tabellæ de geſtis Alexandri & Pori adeo artificioſæ ut a Zeuſide,aut Polygnoto,aut Euphranore ſcalptæ iudicarent. Caput. ix.

De niuibus aūt:quas ex Aethiopia,& Catadupis montibus defluere q̄dam dicunt:quibus cōtradicere propter ſcribentium autoritatem dignum non uideo:nec tamen illorum dictis aſſentior:mecum ipſe conſyderans quo pacto fieri poſſint ut Nilo ſimilia operetur Indus: cum circūpoſita regio niuibus haudquaq̄ cooperiatur.Præterea ſcio deum totius terræ:quaſi duo cornua poſuiſſe Indos,atq; Aethiopas:cum utraq; in parte nigros fecerit homines.hos quidē ex ea parte:qua ſol incipit:illos uero,qua idem deſinit:qd' quidem quomodo fieri poſſit:niſi hyemes et haberent:non intelligo:ꝙ ſi per totum annum ſol ibi terram calefacit:quo pacto opinari quiſq̄ poteſt niues in illis regionibus gigni?aut quomodo credere niues tanta incrementa propinqs fluminibus ꝑbere:ut ſuos alueos creſcendo excedant?Cum flumen Indum nauigio ueherētur:equos fluuiales complures ferunt ſibi occurriſſe:multos etiam crocodilos illis ſimillimos: qui in nilo reperiuntur.Tradunt etiam flores tales in indo eſſe:quales in nilo ſunt:anni etiam tempora in India ferunt hyeme calida eſſe:æſtate autem tam feruida:ut pene ſuffocentur illic uiuētia.Verum huic incommoditati recte prouidiſſe ferunt naturam crebras pluuias immittendo. Audiſſe etiā ſe ab indis tradunt regem ad flumen accedere cum augeri dies incipiunt:& illic

equos

equos,nigros'q; tauros flumini tanquam deo ſacrificare.indi nanq; nigrum albo ꝑferunt propter colorem:ut arbitror.peracto autem ſacrificio dicunt ipſum In flumine demergere aureum modium illi ſimilem:quo ipſi frumenta metiũtur.Cur uero id rex faciat:nihil certe ſciunt.opinantur autem menſuram illam demergi:aut propter fructum abundantiam:quorum pleroſq; agricolæ modiis metiuntur:aut propter aquarum moderationem:ne terras inundent.ſecus fluuium autem pergentes ipſos dux a ſatrapa datus recta ad Taxila duxit:ubi regia erat indorum regis.Scribit autem Damis homines:qui ſecus Indum flumen habitant lineis ueſtibus amiciri.Linum autem in agris plurimum naſci,calciamenta uero ex arborum corticibus facta geſtare·galero etiam pluuiis temporibus uti:nobiliores autem byſſo indui:Byſſum autem ex arbore naſci ferunt:quæ altitudine quidem populos æquat:foliis autem ſalici æquiperatur:cum uidiſſet Apollonius byſſum:gauiſus eſt:q; fuſco amictui:quem geſtabat:non diſſimilis admodũ eẽt.byſſum autem dicunt in ægyptum ex India deferri:q; illa in pleriſq; ſacris utantur ægyptii.Taxila uero altitudine ab antiqua Nino non multum differt:& græco more ædificata eſt.erat autem regia Mandri,regnum obtinentis,quod olim Porus·ante urbem uero templum inuenerunt centum:aut paulo amplius pedũ magnitudine ex conchyliaro lapide fabricatũ.In ipo aũt erat ſacellum non magnum ſane:ſed mirabili opere:& arte ornatum tabulæ enim æneæ parietes undiq; tegebant,Pori,Alexandri'q; geſtis inſculptæ.erant autem ex aurichalco,argento'q; & auro,atq; ære nigro,elephanti:& equi cum ſeſſoribus fabricati.clypei quoq; itidem:& galeæ:gladii uero:atq; haſtæ:cætera'q; huiuſmodi tela ex ferro tota elaborata:atq; ut probari ſcriptoris ſermo teſtatur:opꝰ tale erat:ut a Zeuſide:uel Polygnoto:aut Euphranore factũ iudicari poſſit:qui umbras,etiam:atq; hanelitus:tum emiſſos tum attractos arte ſua expreſſerunt.tale quiddam & illic artificium conſpici ferunt:materias autem quas diximus perinde,atq; colores inſertas fuiſſe.Non iniucũdum erat illic probitatem morum agnoſcere:quæ ex tali ſculptura denotabatur.Tabulas enim quas dixi Porus poſt mortẽ Alexandri in templo poſuit:quanquam in his uictorem deſcribat Macedonem:qui uulneratum Porum Regem cõſtituit:& ei quicquid in india reliquum erat:donat.Traditur autem Porum audita Alexãdri morte collachrymaſſe:grauiter'q; conqueſtum eſſe:q; generoſus,benignus'q; rex mortuus eſſet.Quin etiam poſtq̃ ex india diſceſſit Macedo:nunquã ſe regem Porus appellauit:quanquam id ei permiſiſſet Alexander:neq; ſicut rex:ſed tanquam ſatrapa dominabatur:modeſte cuncta in honorem Alexandri & loquens,ac faciens.

¶ De pugna Alexandri & Pori:ac uictum fuiſſe Porum:ſed eodẽ die & amiſiſſe regnum:& dono accepiſſe.hinc diſputatio de pictura,& coloribus.De'q; Aiace Timmachi. Cap. x.

Neq; uero permittit ratio:quæ de Poro feruntur prætermittere hoc loco.Priuſq̃ enim Indiã intraret Alexander:amicorum quidam Poro conſulebant:ut cum gentibus:quæ trans Gãgem & Hypaſim fluuium habitant:ſocietatem iniret.nunquam enim in India intraturum Alexandrum aſſerebant:ubi totam in unum ſenſerit conſpiraſſe:quibus ille reſpondit:ſi mihi tantæ uires non ſunt:ut ſine ſociis ſaluus eſſe non poſſim:melius profecto eſt non regnare.Renunciãti cuidam Darium regem appellatum fuiſſe,reſpondit Porus:at uir appellatus non eſt.Elephantum:quo in pugna uti debebat:coram adductum gubernator oſtendens:iſte inquit o rex optime feret:immo uero inquit Porus ego ipſum feram:ſi uir mihi ſimilis ero.ſuadentibus amicis,ut flumini ſacrificaret:ne Macedonum rates ſuſciperet:neq; tranſitum Alexandro facilem præſtaret:non eſt inquit:arma tẽtantium ſupplicare.Poſt pugnã uero in qua ab Alexandro uir Diuinus,multo'q; naturam humanam excedens iudicatus eſt:amicorum cuidam dicenti:ſi tu uenienti Alexandro ſupplex cedere noluiſſes:nec prælio uictus eſſes:nec uulneratus:nec tot ex Indis periiſſent:ego autem cum audiſſem Alexandrum præter cæteros homines honoris percupidum:cogitabam:ſi ſupplex,humilis'q; ceſsiſem:fore ut ipſe me ignauum ſeruum:ſin armatus reſtitiſſem:generoſum regem iudicaret:& admiratione potius:q̃ miſericordia dignum:neq; certe me feſellit opinio:talẽ nanq; me ipſum exhibens:qualẽ ipſe ſenſit Alexander:uno,eodem'q; die omnia amiſi:recepi'q;.Talem igitur hunc indum hiſtorici referunt:aiunt'q; illum pulcherrimum omnium indorum fuiſſe:proceritate autem corporis tanta:quanta poſt troiana tempora nemo extitit:fuiſſe quoq; admodum adoleſcentem:quando cum Alexandro pugnauit.Sed nos ad inſtituta redeamus:dum Apollonius:ſocii'q; in templo moram traherẽt:quoad rex de ipſorum aduentu certior fieret:conuerſus ad Damidem Apollonius o Damis inquit,cenſes'ne aliquid eſſe picturam? Certe inquit ille:ſiquid eſt & ueritas.quid autem efficit ars huiuſmodi? Colores inquit miſcet inter ſe omnes:ut cœruleum uiridi,& album nigro:& rubicundum pallido:tunc Apollonius certe(ut opinor)alicuius cauſa hæc miſcet:neq; enim aſpectus duntaxat

gratia miſcere puto:ſicut puellæ quandoq; flores miſcẽt.imo uero inquit Damis imitationis
cauſa id faciunt:ut per eos canis,aut equi:aut nauis:aut hominis imaginem exprimãt:aut aliud
quoduis eorum:quæ ſub ſole ſunt:quin etiam ſolis ipſius aliquando ſimilitudinem referunt:&
illum quandoq; oſtendunt quadriga portari:ſicut hoc ipſo in loco apparet. non nunq̃ cœlum
ipſum calefacere:quando & ætherem ipſum,& deorum domos luſtrando deſcribit. Imitatio
igitur quædam o Damis pictura ẽ inqt Apollonius. Immo uero nihil aliud : niſi enim hoc ef-
ficiat ridicula quædam res profecto uidebitur colores temere,fortuito'q; diſponẽs. Tunc Apol
lonius quid autem illa:quæ in cœlo quandoq; diſtractis ab inuicem nubibus apparent:ut cen-
tauri:hircocerui:lupi etiam,aut equi:& huiuſmodi alia.an etiam cuiuſdam artis aliquid imita-
ri uolentis hoc opus eſſe dices? Mihi quidem ſic eſſe uidetur inquit Damis. Pictor igitur Deus
eſt inquit Apollonius: itaq; uolatili curru quandoq; relicto:quo delatus humana,diuina'q; gu
bernat:huiuſmodi ludibria depingens ſedet:ſicut pueri in arena pingere ſolent. Hæc audiens
Damis erubuit.pudebat enim ſibi talia uerba excidiſſe: atq; incaute diſſerendo eo` perductum
eſſe:ut tam abſurda concedere cogeretur. At Apollonius ipſum non deridens:neq; enim in re-
darguendo acerbus erat:non hoc inquit puto uoluiſſe te dicere o Damis : ſed eiuſmodi nubes
nullius rei ſigna,aut imagines eſſe : ſed caſu quantũ ad Deum attinet ipſas per cœlum deferri.
nos uero,qui a natura principiũ imitationis habemus:talia fingimus,& opinamur. Hoc ipſum
inquit Damis putandũ eſt ueriſimillus·nanq; eſt ſic ſe rẽ habere. Duplex igitur eſt o Damis imi
tatiua ars:& unam quidẽ manu dicemus:& mente, quod uoluerit imitari:atq; hãc pingendi ar
tem eſſe,atq; picturam:alteram uero mente duntaxat : atq; aio ſimilitudines fingere : & imitari.
Minime uero inquit Damis duplicem imitatiuam artẽ dicendam puto : ſed perfectiorem eſſe
picturam dicendũ eſt:quæ poteſt:& mente:& manu ſimilitudines rerũ exprimere. Alteram ue-
ro particulam huius eſſe : cũ per ipſam uideamus aliquem mente duntaxat quippiam imitari:
quãuis pictor non ſit:neq; ad illa exprimenda ſciat manibus uti. in hoc igitur inquit Apollo-
nius ambo conſentimus imitandi facultatem a natura hoĩbus aduenire : pingendi uero peritiã
ab arte proficiſci:quod etiam de fingendi arte dicendum cenſeo. Picturam uero ipſam arbitra-
ri mihi uideris non ex coloribus duntaxat conſtare:quandoquidem unus tantum color ueteri
bus illis pictoribus ſatis erat.poſteriores uero quatuor adhibuere:ĩde paulatim pluribus: ac plu
ribus uſi ſunt:quin etiam lineamentis quibuſdam abſq; ullo colore non nunq̃ pingunt : quam
picturam ex umbra duntaxat, luminibus'q; conſtare dicendum eſt.in ipſa enim rei ſimilitudo
cernitur:etiam forma:& mẽs:& pudor:& audacia:quãuis coloribus tales affectus careant. neq;
uero ſanguinem:neq; comarum,aut pubeſcẽtis barbæ florem non exprimit:ſed quã uis ſimpli-
citer,uno'q; modo compoſita flaui hoĩs:aut albi ſimilitudinem repreſentant. Quinimmo ſi in-
dum quendam albis lineamentis deſignauerimus:tamen quaſi nigrum ſeſe aſpiciẽtibus offert:
Naſi enim ſimitas:& erecti capillorum cincini:tum genarũ eminentia : & ſtuporis imago quæ-
dam oculis circunfuſa denigrat ea : quæ ab oculis alba conſpiciuntur : atq; illum,qui pictus eſt:
indum eſſe recte cõſyderantibus demonſtrat.quapropter non abſurde dixerim eos : qui pictu-
ram aliquam aſpiciũt imitatiuæ illius:quam diximus facultatis indigere.nemo enim recte lau-
dabit pictum equum:aut taurum,niſi qui animal illud mente intueatur:cuius ſimilitudinem pi
ctura demonſtrat. Neq; uero Timmachi Aiacem:qui furens ab illo pingitur recte contemplari
quiſq̃ poteſt:niſi illum mente conſpiciat:& imagineturiinterfectis apud Troiam armentis mœ-
ſtum ſedere,ac de propria morte cogitare. Hæc autem o Damis quæ nunc intuemur Pori iuſſu
fabricata opera:non ſculpturæ ſolum eſſe dicemus:quoniam picturis ſimulantur:neq; rurſus pi
cturæ duntaxat opus:quoniam ex ære fabricata conſpicimus : ſed hominẽ unum ſculpturæ ſi-
mul,picturæ'q; peritum illa perfeciſſe putandum eſt:qualis ab Homero in Achillis clypeo fabri
cando Vulcanus inducitur. Plena enim illic ſunt omnia interficientium:atq; interfectorum:&
terram madere ſanguine diceres :quãuis ænea eſſet.

¶ Apollonium ductum fuiſſe ad Indorum Regem.tum de domibus Vrbis:& templo marga
ritis conſtrato. Deinde qui ſermo habitus fuerit inter Apolloniũ & Phraoten regem. de'q;
eius modeſtia,& temperantia:& q; græcæ linguæ rex peritus fuerit. Caput. xi.

Dum iſti talia inter ſe colloquuntur miſſi a rege nuntii:una cum interprete ſuperuenere:nũ-
tiantes regẽ tridui hoſpitem ſibi aſciuiſſe Apollonium. neq; enim licere diutius peregrinis in
urbe morari:ipſum'q; præterea ducebant in regiam. Ciuitas autem quibus muris circundata
ſit antea diximus. Ferunt autem ipſam ordinate:atq; attico more angiportis conciſam. Domos
autem ſiquis extrinſecus aſpiciat:uno tantum tabulato habitari cenſebit. introeuntibus autem
diuerſa ſub terram habitacula uariis profunditatis gradibus diſtincta ſeſe offerunt. Templum

autem ſolis uidiſſe ferunt:in quo ſuſpenſus erat Aiax eburneus: & Alexandri aureæ ſtatuæ · ex
aduerſo autem regis Pori ſtatua ex ære nigro poſita erat.Parietes uero templi rubris marmori-
bus:ignis fulgorem imitantibus ueſtiuntur:quibus congrue interpoſitū aurum radiantis fulmi
nis fulgorem referebat.Pauimentum miſtis cemento margaritis ſtratum erat.quod barbarorū
in templis pleriq; ſeruant.In regia uero nullam ædificii pompam inueniſſe perhibent:non cu-
ſtodes:non ſatellites,ſed uelut in clarorum ciuium domibus paucos familiares:& qui regis col
loquium expectabant:tres,aut ad ſummum quatuor homines:quo apparatu longe magis læta
tus eſt Apollonius:ꝗ tumidis,ampulloſis'q; Babyloniæ pompis.Ingrediēs uero multo magis
gauiſus eſt:ꝙ andrones:& porticus,& omnino totam aulam modeſtiæ: frugalitatis'q; plenam
offendit:quod Apollonio ſatis fuit argumenti indum regem philoſophiæ deditum eſſe.qua-
propter iuxta interpretem conſiſtens gaudeo inquit o rex:cum te uideā philoſophiæ dare ope-
ram.ego uero inquit rex multo magis gaudeo:ꝙ talia de me opinaris.Tunc Apollonius:num
uobis inquit hæc legibus præfinita ſunt:an tu ipſe regnum ad hanc uiuendi normam,rectitudi
nem'q; conſtituiſti? Ego inquit rex modeſte inſtitutis legibus modeſtius etiā utor:& opes poſ-
ſideo plures:ꝗ cæteri homines:paucis aūt indigeo : mearum'q; rerum plurimas amicorum eſſe
cenſeo·Beatus igitur es ait Apollonius tali theſauro:ſi quidem aurum:atq; argentū amicis poſt
ponis:a quibus multa tibi bona proueniūt :quandoq; etiam inimicis inquit ille diuitias meas
impertio.Barbaros enim quondam regioni huic infeſtos : & crebris incurſionibus fines meos
uexantes pecuniis ſubigo:& ipſis tanꝗ cuſtodibus regnū defendo:ita ut neq; ipſi fines meos in-
uadant:& ſibi finitimos Barbaros nobis alioquin permoleſtos coerceant.Interrogāti aūt Apol
lonio num etiā Porus tributa illis impendere conſueuerit.Porus inquit rex bellū amabat: ego
aūt pacem.His uerbis ita captus eſt Apollonius:adeo'q; illi amore deuinctus:ut aliquando eu-
phratem quendam a philoſophia aberrātem increpans dixerit:ego Phraotē indum:(hoc enim
regi nomen fuit)honoris cauſa nomiare uereor. Cum ſatrapa propter magna beneficia a rege
ſuſcepta mitram auream uariis gemmis ornatam capiti imponere uellet : ego inquit rex:ſi hu-
iuſmodi delicias amarē:nunc tamen præſente Apollonio eas repudiarem:atq; a capite remoue
rem:uerū cum nunꝗ antea tali ſim uſus ornatu:quo nam pacto nunc talia geſtarem:hoſpitis'q;
& mei pariter oblitus?Interroganti aūt Apollonio regē quali uictu uteretur: reſpondit.Ego ui
num tantiſper bibo:quoad Soli ſacra facio:his aūt quæ in uenationibus capio:ſocii,amici'q; ue
ſcuntur:mihi enim exercitatio ipſa ſatis.Epulæ aūt meæ ſunt olera:& palmarū fructus : & quæ-
cunq; hortus flumine irrigatus ſubminiſtrat.multa quoq; mihi præbent arbores : quas ego his
manibus colo.Hæc audiens ualde gaudebat Apollonius:in Damidem crebro reſpiciens.Inde
ubi de itinere ad Brachmanas faciendo ſatis collocuti fuere:eum qui ex Babylonia uenerat iti-
neris ducē hoſpitem ſuum fieri rex iuſsit:eo more:quo cæteros inde uenientes excipere conſue
uit:eum'q; in ſatrapæ cuiuſdam domū duci præcepit omnifariam cōmeatibus abūde traditis:
ipſe uero rex manu capiens Apolloniū remoto interprete græcis uerbis interrogauit : an ſe uel-
let conuiuio excipere:obſtupenti aūt Apollonio : & cur non ſtatim a principio ſecum ita locu-
tus eēt : Interroganti:īquit rex:ne forte nimis audax uiderer:uel quaſi qui nō ſatis me ipſum agno
ſcerē:quē barbarū facere fortunæ placuiſſet:nūc aūt tui amore uictus:ubi te meis bonis gaudere
cognoſco:diutius te cælare nō potui:ꝙ ſim græcæ locutiōis peritus : id'q; tibi plurimis argumē
tis oſtēdam.Cur aūt inqt Apollonius me ad cōuiuiū nō inuitaſti:ſed inuitari a me maluiſti?qa
te inquit rex præſtantiorē eſſe arbitror.regalius enim eſt cæteris oībus ſapiētia.hæc dicēs Apol
lonium,cæteros'q; eius ſocios ad balnea deduxit:ubi ipſe lauari conſueuit.Is aūt locus erat or
tus longitudine ſtadii unius : cuius in medio lacunar defoſſum erat fontes aquæ dulcis , frigi-
dæ'q; in ſe recipiens.utrinq; uero ſpatia erāt ad currendū idonea : in quibus iaculo & diſco rex
more græcorū ſe exercebat:in flore tunc conſtitutus ætatis:(annū enim agebat ætatis ſeptimū
ſupra uigeſimum:)atq; ad eiuſmodi exercitationes aptus fuerat. Vbi uero ſe ſatis exercuiſſe ui-
debatur:inſilire in aquam ſolebat:ibi'q; aliquantum natando morari.

℄ Apollonium cum rege ad conuiuium profectum:& quale conuiuium fuerit:De'q; ſagittan-
di indorum peritia:hinc quales in græcia,quales apud Indos eſſent philoſophi:quoto'q; æta
tis anno ibi philoſophiæ dare operam adoleſcentes incipiant:ꝙ'que omni eos uitio care-
re oporteat : eſſe præterea,qui illos examinent:an philoſophia digni ſint : id'q; ex oculis,&
ſuperciliis:ac genis præcipue cognoſci poſſe in conuiuio ab Rege narratum. Cap. xii.

Poſtꝗ igitur omnes lauere ad conuiuium coronati proceſſere . ea nanq; apud indos conſue-
tudo:quotiens apud regem conuiuantur . Res aūt memoratu digna uidetur conuiuandi for-
mam,modum'q; referre:qui plene:diſtincte'q; a Damide ſcribitur.Rex i lecto e ſtramētis facto

accubat:iuxta'q; ipſum ex agnatis eius ad ſummum quinq;:cæteri ſedẽtes epulantur. Menſa ue
ro ſicut altare:uſq; ad hominis genu ſublimis in medio ſtruitur:quã in ſemicirculum compoſi-
tam triginta homines:quaſi chorus ad manducandũ circunſiſtũt. In ipſa uero laurus ſternitur:
alii'q; rami ſimiles myrto:quibus unguentum ſtilat:quo utũtur indi. Mẽſæ aũt piſces:aues'q;
imponunt. Integri præterea leones:& capreæ:& apri:necnon & tigriũ clunes. cæteris enim ani
malis huius partibus ueſci indi prohibẽtur. Ferunt enim hoc animal cũ primum naſcitur:ptio-
res pedes uerſus orientem ſolem attollere. Comedendi aũt conſuetudo talis ſeruatur:exurgẽs
enim ex propria ſede conuiua ad mẽſam accedit:& particula ab alliſ:quæ diximus animalibus
abſciſſa:aut auulſa in propriam ſedem reuertitur. panẽ quoq; iugiter comedens:ubi uero prope
modum ſaturati ſunt:aurei,argentei'q; crateres afferuntur: quorum ſinguli potoribus decẽ ſuf-
ficere poſſe uideantur:atq; ab his tanquã ex flumine potantes incuruari bibunt. Poſt potationẽ
uero ſtrenuitates exercent ſane periculoſas:non tamen a ſtudio, diligentia'q; alienas. Puer enim
quaſi unus eorũ:qui in orcheſtra ſaltant:expeditus in medio conſiſtit: in quẽ ſagittarius ſagittã
emittit:non multum a terra elatam ſupra quã ita, ut diximus:emiſſam & uolantẽ puer in caput
prouolutus tranſiliens pertranſit:nõ ignarus ſi paulũ in ſaltu aberraſſet ſagitta ſe tranſfixum iri.
Sagittarius enim priuſq̃ ſagittam emittat : conuiuantes circuit ſagittæ cuſpidem oſtentans:&
illius:ſiqui ſorte experientiam capere uoluerint:facultatẽ præſtans. Fũda etiam adeo ſubtiliter
iaculantur:ut emiſſo lapide, aut glãde pueri extremos duntaxat capillos attingant. Sunt autẽ
& qui tabulæ innixi filii imaginem ſagittarum ictibus deſignẽt:ut ſiquis pictor eadem lineamẽ-
ta pennicillo deſcripſiſſet. Talia igitur in conuiuiis exercentes indi : q̃q̃ etiam quandoq; ebrii
ſint:recte tamen peragunt:ea uidentes Damis, ſocii'q; ſtupebant : & ſagittandi exactiſſimã peri-
tiam admirabantur. Verum Apollonius iuxta regem accubans:qui eodẽ:quo & ipſe uictu ute-
batur:non multum tabulis, ludis'q; mentẽ adhibebat : ſed ad regẽ conuerſus interrogabat un-
de græcas literas:& quam ſciebat philoſophiã didiciſſet:cum nullos uideat apud indos talium
diſciplinarum præceptores? Subridens aũt rex:maiores inquit noſtri cunctos ad hæc loca naui
bus appellentes interrogabant:an piratæ eſſent:adeo uitium hoc: quãuis ſit magnũ:commune
omnibus eſſe arbitrabantur. Vos aũt græci non interrogatis eos:qui ad uos accedunt : an ſint
philoſophi:adeo id, quod oĩum:quæ ſunt apud homines:diuiniſſimũ eſt:quibuſuis ſine diſcri
mine contingere poſſe arbitramini:& hoc apud uos:quaſi prædationis genus eſt quoddã. Tibi
nanq; ſimilem inueniri in philoſophia perhibent neminem:plurimos aũt apud uos eſſe audio:
qui tanq̃ alienam rem philoſophiã deprædantes:ea'q; tanq̃ ueſte inepte tamen ſe induẽtes ela-
ti incedunt ueſtem trahentes alienã:& certe ſicut prædones, qui innumeris pœnis ſe obnoxios
eſſe cognoſcunt:in deliciis degunt:eodẽ modo apud uos philoſophiæ prædones feruntur:ue-
neri:ac uẽtri indulgere:& ueſtibus molliſſimis uti. huius aũt mali cauſam eſſe arbitror leges ue
ſtras. ſiquis enim numiſma adulterinum cuderit:capite plectitur:ſiquis etiam pupillũ circuuene
rit:aut aliud quippiã fecerit eiuſcemodi. Philoſophiæ uero calumniatores, aut corruptores nul
la, ut audio, apud uos lex coercet : nullus huic rei magiſtratus præficitur. Verũ apud nos pauci
admodum philoſophiam attingunt:& hi tali ratione probantur. Opus eſt enim adoleſcentem
decem & octo annos natũ (hoc enim tẽpore:ut arbitror :apud uos pubertas dicitur) penes flu-
uium hypaſim duci ad eos homines:quos tu etiã illic inueniſti:atq; antea publice ꝓfiteri ipſum
oportet ſe operam philoſophiæ daturum:ut liceat uolentibus a tali incœpto prohibere : ne'ue
aliquo pollutus ſcelere ad philoſophandũ accedat. Scelus aũt dico primum a patre, matre'ue ꝓ
ueniens. cauemus enim nequid ab illis turpitudinis ſortiatur:ne'ue ab eorũ parentibus uſq; ad
genus tertium rurſus pergentibus:quo in genere quæritur:nequis eorũ contumelioſus:aut in-
continens:aut auarus:aut iniuſtus fuerit:ubi aũt in ipſis nulla uitiorum macula reperitur : tum
adoleſcentis mores diligenter inſpiciunt:multipliciter illũ tentantes, ac probantes:& primo q-
dem an ingenio, ac memoria ualeat experiuntur:an ſit natura uerecundus:& non aſtu ad tẽpus
id ſimulans. Deinde an ſit ebrioſus:aut gulæ deditus:an iactator:an ridiculus, an audax:an con
uitiator:an parentibus, præceptoribus'ue (ut decet) obtemperans:an formoſitate ſua abutens:&
quibus quidem parentibus ortus quiſque ſit:& illi rurſus ex quibus geniti teſtibus comproba-
tur:& in tabulas relatũ publice cuſtoditur. cum enim indorum quiſpiam obierit:tũc magiſtra-
tus cui hoc muneris lege mandatũ eſt:ad mortui fores accedens ſingillatim eius acta, mores'q;
ſcribit:q; ſi in mendacio deprehenſus, aut deceptus ipſe unq̃ fuerit : hac multatur pœna:ut nul-
lo amplius magiſtratu, aut dignitate fungi poſſit:quia communem hominum ſocietatem mẽ-
tiendo fraudauerit:qui autem ad examinandos iuuenes eliguntur:multa ex eorũ aſpectu con-
iiciũt. oculi nanq; mores hominum pleroſq; indicant. multa etiam in ſuperciliis, genis'q; poſi-
ta ſunt:ex quibus ſapientes, & natura periti homines imagines uelut in ſpeculo aſpicientes:quæ

mens illis,quod'q; ſit ingenium contemplantur.cum enim magno in honore apud indos ha-
beatur philoſophia: neceſſe eſt omnibus modis probatos eſſe: qui ad eam percipiendam acce-
dūt.Quo pacto igiť ꝓbatos adoleſcentes ꝑceptoribus tradimus philoſophiæ:ſatis oſtēdimus.

¶Narratio Phraotæ regis de parentibus ſuis, & ſe ipſo:ut ſcilicet pater adhuc adoleſcens de
regno eiectus philoſophiæ apud ſapientes operam dederit:ipſe'q; græcas literas edoctus a pa
tre ad eos ipſos ſapientes philoſophiæ gratia miſſus fuerit: ac defunctis parentibus ab ami-
cis paternis in regnum reuocatus. Caput. xiii.

Quod autem ad me attinet:ita:contingit. Ego ab auo rege qui itidem, atq; ego Phraotes
dicebatur:originem duco.pater autem meus regno priuatus fuit. nam cum defuncto parente
puer admodum relictus eēt: tutores duo ex cognatis ſecundū leges indorum gubernationem
eius ſuſceperunt:& quæ in regno agenda erant:nec benigne,nec modeſte gerebāt. quapropter
odioſi:moleſti'q; iis eſſe cœperunt:qui imperio ſuberant:multa'q; in eos maledicta, cōuitia'q;
uulgo iactabantur.Potentiores igitur quidam contra illos coniurantes ſolenni celebritate dū
ſcilicet indo flumini ſacrificarent:eos aggreſsi interfecere. ipſi uero ocupato regno ſeſe domi-
nos conſtituerunt.Patris igitur agnati de ipſius ſalute ſoliciti: cū eſſet annos natus circiter ſex-
decim ad regem:qui penes Hypaſim fluuiū regnabat:eum miſerunt.Eſt aūt id regnū hoc ipſo:
quod ego poſsideo lōge maius:regio aūt plurima ex parte amœniſsima & bene fortunata.Vo
lenti aūt regi in filium ſibi adoptare non aſſenſus eſt pater meus molle inquiens contra fortunā
pugnare:quæ iam ſemel ipſum regno priuauerat:atq; ab eo petiit:ut ſibi liceret apud eos:qui ſa
pientes illic habebantur: philoſophari. ſic enim toleratu faciliora ſibi fore putabat domeſtica
mala. Conſulenti autem regi, ut paternum regnum recipere tentaret:atq; auxilia ad id polli-
cēti,reſpondit: ſi me uere philoſophantem agnoueris:reduces in regnū:ſin minus ſinito me pri
uatum eo modo uitam degere.His auditis rex ipſe ad ſapientes una profectus:maximas gratias
ſe illi relaturū eſſe pollicitus eſt:ſi in erudiendo generoſum puerum,& clariſsimis parentibus
ortum curam,diligentiam'q; adhibuiſſent.Illi uero præclarum quid in illo conſpicati libenter
operam ſuam obtulere:inde ſtudium omne, diligentiam'q; in illo erudiendo poſuerunt. Ipſe
quoq; mentem animum'q; totum ad percipiendas diſciplinas conuertit.Poſt annos uero ſeptē
rex aduerſa ualetudine correptus:quæ & uitæ finem illi attulit a ſapientibus reuocatum patrem
meum hæredem regni,æquo iure cū filio reliquit:& nobilem filiam illi deſpondit uxorē. Mor
tuo deinde rege,cū animaduerteret pater meus regis filiū aſſentatoribus gaudere:& uino,& hu
iuſcemodi uoluptatibus deditum: erga ſe quoq; ſuſpitioſum nimis eſſe: tu inquit hæc omnia
tibi habe,regnum'q; totū:ut placet:guberna.ſtultum eſt enim qui regnum ad ſe iure pertinens
habere non poſsit:nimis audacter in alieno regnare uelle. mihi uero ſororem tuam concede.
hoc enim ſolū de rebus tuis habere mihi ſatis eſt. Accepta itaq; uxore in loca ſapientibus fini-
tima ſeceſsit habitatū:ubi uicos ſeptem amœniſsimos ſub diriōe habebat quos ei dotis nomi
ne rex tradiderat. Me igitur ex tali natū coniugio pater cū græcas literas docuiſſet:ad ſapiētes
deduxit:citius fortaſſe,q̄ æquum fuerat:(eram enim annos duntaxat duodecim natus.)Illi ue-
ro acceptum me non ſecus, ac filium educauere: quos enim græcis literis inſtructos accipiunt:
multo magis diligunt:tanquam doctrinæ ſimilitudine quadam:iam ſibi deuinctos. Parenti-
bus aūt nō ita multo poſt defunctis ſapientes: apud quos degebā: i paternos uicos ad res meas
curandas,me ire iuſſerunt:cum iam ad annos ætatis decem:& nouem perueniſſem. Sed iam ui
cos abſtulerat bonus auūculus:ita ut ne agellos quidem,quos pater ipſe poſſederat:mihi relin-
queret:cuncta ad ſuum regnum dictitans pertinere:mihi uero ſummum beneficium eſſe: q ui-
tam concederet. Ego aūt paucis pecuniis a libertis maternis collectis cū quatuor duntaxat fa-
miliaribus in paupertate degebam.euenit aūt, ut tragœdiam, quā heraclidarum uocant lectitā
ti nūtius quidam ſuperueniret epiſtolam afferens ab homine parenti meo quōdam familiariſ-
ſimo.Is me iubebat Hydraote amne tranſmiſſo ad ſe uenire auiti regni recipiēdi cauſa. ſperare
enim dicebat me faciliter id cōſequi poſſe:niſi mihi deeſſem. Ego igitur tragœdiam ab aliquo
deorum mihi oblatam putans omen,& famam ſequebar.Tranſmiſſo aūt flumine:eorū,qui re-
gnum inuaſerant:alterum interiiſſe audiui:alterum in hac ipſa: ubi nunc ſumus:regia obſideri.
Veniebam igitur ſupplex & ſummo clamore quacūq; iter facerem: incolarum auxilia implo-
rans:& quiſnam eſſem:& quo patre genitus uociferans:aduentus quoq; mei cauſam eſſe narra
bam:ut auitū regnum per uim:& fraudem ab iniuſtis poſſeſſoribus diutius occupatum,recipe
rem.illi uero ſummo gaudio me excipiebant:& accedentes propius ſalutabant:me'q; auo ſimi
lem futurum exiſtimantes,ſumma cum beneuolentia complectebantur: & eorū pleriq; pugio-
nes & arcus ſecum ferentes me comitabantur:& augebatur continuo numerus: & maior oſten

debatur beneuolentia:Cum hac itaq; multitudine ad ciuitatis portam uenientem ciues omnes
tam alacri,prompto'q; animo ſuſceperunt:ut ex ara ſolis accenſis facibus obuiam procedentes
ad regiam uſq; deducerent:multa in aui,patris'q; mei laudem decantantes:eum uero, qui tanq̃
fucus regiam obtinebat:e muris præcipitare uoluerunt:niſi ego pro illo precatus eſſem :ne tali
morte ipſum interimerent.

¶DeOxydracis,& eoꝝ urbe inexpugnabili:utpote qui non armis,ſed tonitruis,& fulminibus
a Ioue miſsis hoſtes ꝓpulſent:Id'q; in Herculē & Bacchū uiſum oli fuerit.Quod'q; ægypti⁹
Hercules ad Gades uenerit:nō theban⁹. hic lōga diſputatio utri magis ſomno capiātur uini
ne,an aquæ potores.De'q; medicamētis ad ſomnum,& Amphiarao uate. Caput. xiiii.

Hæc audiens Apollonius heraclidarum inquit reditum aperte narraſi:& laudes maxime diis
debentur:qui generoſo uiro in ſuū regnum redeunti auxiliū præſtitere.'Verū hoc de iis :quos
dixiſti ſapientibus reſpondeas uelim:an ii ſint:qui quondam ad Alexandrum uenientes ſecre-
ta multa de cœlo:de ſtellis cum illo philoſophati ſunt:Oxydracæ inquit rex iſti ſunt:quæ gens
in libertate uiuit,rei'q; bellicæ etiā ſtudet:& ſapientiæ participem ſe eſſe profitetur : cum tamen
nihil præclarum ſciant:neq; uere ſint ſapientes.Poſiti aūt ſunt inter Hypaſidem,& Gangē : quā
in partem nunq̃ uenit Alexander:nihil ſane timens:quod in illa regione eſſet:ſed:ut puto,reue
rentia ſacrorum prohibitus eſt.Sciebat enim hypaſidem fluuium tranſiti:& campos urbi adia-
centes facile capi poſſe:urbem uero:quā illi habitāt:nec ſiquis'mille Achilles:& ter mille Aiaces
ſecū duxerit: capere unquā poſſet : nec tamen ipſi in aciem prodeuntes dimicant:ſed tonitruis,
fulminibus'q; ab Ioue miſsis hoſtes propulſant:cum ſacroſancti & amici deorum habeantur:at
tamen ægyptium Herculem,& Bacchum:qui cum exercitibus indiā luſtrarunt : aduerſus ipſos
communi conſilio militaſſe perhibent : omnifariam generis machinas ſecum ferentes:occupa
ris'q; agris ad urbem acceſsiſſe. Ciues aūt nihil contra molientes quieti permanebāt:ſed cum
hoſtes iam urbi propinquarent:repente tonitrua , fulgura'q; de cœlo frequenter miſſa armatos
iam fugere compulerunt. Vbi & aureum clypeum abieciſſe Herculem ferunt:quē ſapientes il-
li monimenti cauſa in templo ſuſpenderunt:tum propter eam:quæ de Hercule:opinionem:tū
ob ipſius clypei pulchritudinē.in ipſo enim Hercules inſculptus erat: terminos terræ penes ga-
des collocans:& montibus quaſi columnis conſtitutis oceanum excludens. Vnde manifeſte ſa
tis colligi poteſt:non thebanū Herculem:ſed ægyptium ad gades ueniſſe:ibi'q; terrarum termi
nos conſtituiſſe. Dum iſti talia iter ſe loquerentur:homines ad tibiam cantantes ſuperuenere:
interroganti autem Apollonio:quid nam hæc ſibi uellet exultatio :'indi inquit ille huiuſmodi
cantibus regem admonent:quotiens dormitū pergit:ut bonis utatur ſomniis:atq; benignus er
ga ſubditos:& illis bene conſulens ſurgat : Quo nam igitur pacto inquit Apollonius o rex er-
ga talia te habes:cum iſti te cantibus appellent?Non derideo inquit ille.opus eſt enim talia ad
mittere legum gratia:cum nulla tamen egeam admonitione.quæcunq; enim rex modeſte:be-
nigne'q; facit: ea illi maiorem gratiam & beneficium afferunt:q̃ iis:qui eius imperio ditioni'q;
ſubiacent.His dictis eorum uterq; dormitum abiit.Poſtq̃ uero dies illuxit: rex ad cubiculū ue-
nit:ubi Apollonius,ſocii'q; eius dormiebant:ſcabello'q; manibus propriis aptato ſuperſedens
cum ſalutaſſet Apollonium:quid nam meditaretur:interrogauit:neq; enim dormire te nimiū
arbitror:cum aquam bibas:& uinū contemnas.Tunc Apollonius an non dormire cenſes eos:
qui aquam bibunt?Dormire inquam arbitror rex inquit:ſed per leuem ſomnum : & qualē dici
mus ſummis oculis inſidere:non aūt menti . Immo uero inquit Apollonius utroq; dormiunt:
forte etiam mente magis.niſi enim quieta mens fuerit:nequaquam oculi ſomnum ſuſcipient:
propterea furioſi homines dormire nequeunt : propter aſsiduam mentis agitationem : quæ cū
in alia ex aliis iugiter cogitando tranſiliant torue,inpudenter'q; aſpiciunt : ſicut inſomnes dra-
cones:quoniā igitur o rex manifeſte interpretari poſſumus : quid ſomnus operetur:quæ'q; ho-
minibus detrimenta afferat :perquiramus quid nam ſit:quod minores faciat ſomnos aquā bi-
bentium,q̃ ebriorum.Noli inquit rex ſophiſticis in diſputando ſermonibus uti: concedā enim
ſi ebrium ipſum ſuppoſueris:etiam non dormire. debacchās enim & quaſi furens animus mul-
tipliciter illum deuoluet:& plurimis implebit perturbationibus.uidētur enim ſibi omnes , qui
concepta ebrietate dormitare nituntur:nunc uſq; ad domos culmen attolli : nūc rurſus ſub ter-
ram detrudi:& tali agitari uertigine:quali circūuolui Ixionem fabulæ perhibent . non itaq; de
tali ebrio ſum locutus: ſed de eo,qui uinum bibens:ſobrius tamen permanet:qui'q; contempla
ri,& alia mentis opa exercere poteſt.hunc ego magis,melius'q; dormiturum dico:q̃ qui tantū-
modo aquam bibit.His auditis Apollonius Damidem compellans:cū uehementi inquit uiro
mihi inſtitutus eſt ſermo:& in diſputationibus exercitato. Video inqr Damis:atq; hoc fortaſſe

fuerit in clunatrum incidere: ſed tamen id ipſum perinde iucundiſſimum eſt: ac ſi dulcis aquæ
fontem inueniſſemus: & me quidem ratio:quā attulit ualde mouet.uide igitur cum ſis nuper-
rime experrectus: ut hanc de ſomno diſputationem abſoluas. Paululum igitur ſublato capite
Apollonius:quanto inquit nos:qui aquā bibimus dulcibus ſomnis magis abundemus: q̃ qui
uinum bibunt:iam oſtendam tuam rationem ſecutus:Quod aūt multis agitetur perturbationi
bus:& quaſi furiis quibuſdam uexetur ebriorū mens:recte abs te dictum eſſe fateor. Videmus
enim ebrietate correptos geminam lunam: geminū ſolem ſeſe uidere arbitrari: alios non mi-
nus lapſos: & pene ſobrios nihil quidē tale cogitare:ſed lætitia geſtire:& uoluptate quadā per-
fundi:id'q; non ob aliquam præclaram actionem ab eis geſtā plerunq; contingit: alii uero fo-
renſes orationes meditantur:cum in foro nunq̃ ſint locuti:& ſe diuites putant: cum nec drach-
mā poſſideant:hi aūt ſunt o rex inſaniæ morbi. ipſam enim lætitia mentes agitat.plures enim
uidi:qui bona quadam fortuna potitos ſe eſſe arbitrantes: ſomnum capere non poterant: ſed
excitati in mediū proſiliebant:quod ſatis argumenti eſt:ipſa etiam bona,curas, ſolicitudines'q;
præbere.Sunt aūt & quædam medicamenta ad faciendum ſomnum excogitata.quæ ſiqui bi-
berint:aut ſeſe iiſdem perunxerint:itam profunde dormiunt:ut mortui uideantur:inde tam obli
uioſi ſurguntiur ubiuis potius:q̃ ubi ſunt ſeſe eſſe arbitrentur. Quod igitur potiones corpori:
aut animæ:neq; proprium:neq; legitimum ſomnū inducunt:ſed aut ita profundū ut ſemimor
tui uideātur:aut leuē admodū:& a quibus accidētibꝰ rūpi facile cōſenſurū te puto:niſi pertinax:
potius q̃ diſputator & eſſe,& haberi uolueris. Aquæ autem potores ſingula perinde:ut ſunt:ui-
dent:neq; ſibi ipſis ea,quæ nō uident:nec ſunt:deſcribunt:aut figurant: neq; leues ſunt:nec unq̃
aut torpore:aut ſtultitia referti:nec ſupra,q̃ deceat:hilares: ſed ſemper ſibi ipſis adſunt:ratioci-
natoribus ſimiles:non ueſpere:minus q̃ mane.nunq̃ enim tales homines dormitabunt: etiam
ſi in multam noctem fuerint operati:nec ſomnus eos tanq̃ dominus urget, caput,uini ſeruū in-
uadens:ſed liberos ſemper,& toto corpore ſeſe erectos præbent. Cum aūt dormitū acceſſerint
anima pura,& quieta ſomnum capiunt:neq; proſperis ſucceſſibus elati:nec aduerſitatibus ullis
depreſſi. Mens enim ſobria moderata ſeſe ad utraq; habet:nec ab alterutra perturbatione ſupe
ratur.præterea curis uacua dulciſſimo,& iucundiſſimo ſomno perfruens,nullis caſibus excita-
tur. Per ſomnia inſuper uaticinationem:quæ apud homines diuiniſſima exiſtimatur multo fa
cilius conſpicit anima uino nō ſuffocata:ſed pura,mundaq; omnia:quæ uiderit:facile colligit:
& diſcernit: Quapropter ſomniorum interpretes: quos oniropolos appellant poetæ:de nulla
unq̃ uiſione antea conſultoribus reſpondebant:q̃ uiſionis horam ſciſcitati eſſent. Nam ſi ma-
tutino tempore ſomnium apparuiſſet:tunc de illo aliquid coniectari ſe poſſe arbitrabantur: q'a
tunc recte uaticinari poſſet anima:cum eſſet uino:cibo'q; liberata. Sin uero primo ſomno:aut
media etiam nocte:cū adhuc uino ſuffocata:demerſa'q; eſt anima:ſomnium dicerent appamiſ-
ſe:ſapienter quicq̃ reſpondere abnuebant:quinetiam deos ipſos itidem iudicare:& ſobriis ani-
mis potius oracula tribuere breuibus oſtendam. Fuit quondam apud græcos o rex uates nomi
ne Amphiaraus. Scio inquit rex.nam te Oeclei filium dicere puto: quē Thebis redeuntem ter-
ra uiuum abſorbuit. Ipſe inquit Apollonius etiam nunc in attica terra uaticinans ſomnia peten
tibus inducit:eos autem qui reſponſa accipere uolunt ſacerdotes:integrum diem a cibo:a uino
autem triduo iubent abſtinere:ut pura,expurgata'q; anima oſtenſorum rationes colligere me-
lius poſſint. Quod ſi uinum idoneum ſomni medicamentū eſſet:iuſſiſſet profecto ſapiens Am
phiaraus:contemplatores ſomniorum contrario modo ſeſe præparare. Vino refertos tanq̃ am
phoras in adytum deſcendere. Multa inſuper:& alia oracula referre poſſem cū apud græcos:tū
etiam apud barbaros celeberrima:in quibus ſacerdos nō uino,ſed aqua potatus: ex tripode re-
ſponſa petentibus dedit.me igitur o rex:& cæteros aquæ potores:quaſi bacchātes:diuino'q; nu
mine correptos arbitrare. Sobrietatis enim amore:ut ſic dicam inſanimus. Tum rex addes in-
quit Apollonii & me ſodalicii huiuſce comitem. faciam inquit ille:niſi forte iis:qui tuo impe
rio ſubſunt:moleſtus nimis euaſeris. Philoſophia nanq; modeſta:ac,ut ſic dicam,ſolutior in re-
ge conſpecta:& qualis in te eſſe mihi uidetur:admirabilem quandam temperiem gignit. Eadē
uero exactior:& ad ſummam deducta ſubtilitatem:modeſtior ſane:atq; humilior apparet: quā
conditioni ueſtræ conueniat: eam'q; ad faſtum quendam,& elationem mundi referunt hæc in
ter ſe collocuti cum iam aliquantum diei proceſſiſſet:foras egreſſi ſunt.

¶ Apollonium ſacrificaſſe Soli expectante Phraote, ut de agro uendito, de quo controuerſia
ob inuentum Theſaurum,dicendæ ſententiæ conſiliarius intereſſet: agrum'q; Apollonii ſen-
tentia,ceſſiſſe emptori:q; uir bonus eſſet iuſtus'q; & pius erga deos:cōtra,malus emptor, im-
pius'q;,& deorum contēptor.tū de camelis albis,ac Regis epiſtola pro Apollonio ad Iarchā

præceptorem unum e ſapientibus. hinc de portis in quibus Alexandri & Pori ſtatuæ: & de Aris inſcriptis epigrammate: atque de Columna ubi ſcalptum ἀλέξανδρος ἐνταῦθα ἔστη.i. Alexãder hic ſtetit. Caput. xv.

Cum'q animaduertiſſet Apollonius regem legatis, aliis'q priuatis etiam uiris illum expectantibus reſponſa dare oportere: tu inquit o rex facito: quæ ad regni gubernationem attinẽt: me uero hoc tempore nouum ſolem ſalutare permitte. Oportet enim conſuetas preces ad illũ afferre. Atqui ſcio rex inquit ipſum tuas preces exauditurum. gaudet enim omnibus: qui ſapiẽtiam amant. Ego uero te interea morabor: oportet enim me de controuerſiis quibuſdam ſententiam ferre: quibus ſi interfueris: magno adiumento mihi te futurũ ſpero: cum'q dies aliquantum proceſsiſſet: reuerſus Apollonius interrogauit: quæ nam illa eſſent: de quibus illa die ſentẽtiam tuliſſet. Hodie inquit rex nihil omnino iudicaui. ſacra enim id me facere prohibuerunt. Reſpondens autem Apollonius: an uos inquit ſacris antea peractis iudicia ſicut itinerum principia: aut exercituũ eductionem facitis? Certe per Iouem inquit rex: maxime enim & in hoc periclitatur: qui iudicat: ne a iudicãdi rectitudine aberret. Recte itaq regem dicere: cum Apollonio uiſum eſſet: rurſus quæ nã eſſet illa cõtrouerſia interrogauit: de qua eo die eſſet iudicaturus. Video enim te animo ſuſpenſum: & utram in partẽ ſententiam proferas: ambigentem. Fateor inquit rex me plurimum dubitare, quapropter libentiſsime te mihi conſiliarium aſciſco. Eſt autẽ controuerſia huiuſmodi. Quidam alteri agrũ uẽdidit: in quo theſaurus erat nemini cognitus: nec ita multo poſt dehiſcens terra capſam, qua continebatur aurum patefecit: hanc ſibi terræ uẽditor deberi aiebat. neq enim terram fuiſſe uenditurum, ſi ſciuiſſet in ipſa id contineri: quo ſuæ uitæ ſatiſfacere potuiſſet. At emptor e cõtrario dicebat ſua eſſe omnia: quæ empta a ſe terra cõtinerentur: & iuſti aliquid utriuſq ſermo uidetur habere: nec ſane prudentis uiri arbitror: ſi partiri iter ſe aurum ambos iuſſerim. id enim & anicula quæuis dicere potuiſſet. Ad ea reſpondens Apollonius uiros inquit iſtos philoſophos non eſſe iam ſatis ex hoc coniicere poſſum: q pecuniæ cauſa inter ſe certant. Tu aũt optime iudicaturus uideris: ſi tecũ ita fueris meditatus: deos quidem in primis illorum hoĩum curam habere: qui cũ uirtute philoſophantur: Secundo autẽ loco eorum, qui peccatis q̃ minimis ſint obnoxii: qui'q nulli unq̃ iniuriam attulerit. Tribuunt igitur philoſophantibus quidem: ut diuina, humana'q recte nouerint: his uero: quos ſecundo gradu bonos enumeraui: ſufficientem uictũ præbent: ne quando neceſſariorum inopia cõpulſi, iniuſti quidpiam perpetrare cogantur. Cenſeo igitur o rex litigantium uitam quaſi in libra ſuſpenſam diligenter inquiri oportere: & quæ inuenta fuerint: accurate examinare. neq enim arbitror deos alteri quidem terrã ablaturos fuiſſe: niſi eſſet uitiis inquinatus: alteri uero quæ ſub terra erant dediſſe: niſi uenditore melior eſſet. Poſtridie igitur litigatores ambo ad tribunal uenere: & uenditor quidem: ut multorum teſtimonia probabant: uir erat ſuperbus: contumelioſus: & ſacrorum contemptor: quæ terreſtribus diis ſacrificare neceſſe eſt. Alter, ut fama ferebat: mitis erat: & iuſtus: & ſanctiſsimus deorũ cultor. Victor igitur Apollonii ſententia ex iudicio diſceſsit: qui bonus erat: tanq̃ a diis immortalibus eiuſmodi bonis donatus. Poſtq̃ igitur hoc pacto iudicium redditum eſt: ueniens ad regẽ Apollonius. Hodie inquit tertia dies eſt: ex quo me tibi hoſpitem rex feciſti: oportet igitur ueſtras leges ſequẽtem abs te diſcedere. At enim lex te non dum urget inquit rex: quoniam poſt meridiem aduenisti: Gaudeo inquit Apollonius hoſpitali munere: q uideris mei cauſa legem ſubtilius interpretari. Certe inquit rex: nametſi legem ſoluere liceret: libenter tui cauſa facerem. Verum hoc mihi dicas uelim inquit Apollonium camelos: quibus uecti eſtis Babylone adduxeritis. Illiuc inquit Apollonius: nã a Vardane illos accepimus. An igitur inquit rex putas illos ulterius nos poſſe portare: cum tantũ itineris iam fecerint. Subticuit Apollonius. Sed ipſum interpellans Damis non dũ inquit animaduertit hic uir: quantũ peregrinationis ſuperſit: nec ad quas gentes poſthac aducẽturi ſimus: Sed ubiq te & Vardanem inuenturũ ſperans: quaſi ludũ arbitratur ad indos penetrare: propterea non palam: ut ſe habeant cameli fatetur, ſunt enim tam male diſpoſiti: ut ipſos propemodũ magis nos ferre cogamur: q̃ illi nos portare poſsit. itaq nobis mutare eos neceſſe eſt. nã ſi in deſertis indiæ defecerint: nos etiam illic conſidere neceſſe eſt: uultures lupos'q a camelis abigentes: a nobis uero cũ defecerimus nemo abiget. Ego igitur inquit rex huic malo remediũ afferam: & camelos. 4 uobis dabo: tot enim, ut arbitror: uobis eſt opus. Satrapam uero: qui apud indum imperat: allos. 4. quos adduxiſtis: retro mittere Babylonem iubebo. eſt aũt in india camelorũ armentum qui toto corpore albi ſunt. Ducem uero inquit Damis nonne dabis o rex: immo uero ducem cũ camelo: & quicquid uiatici opus eſt: libẽtiſsime dabo. Scribã inſuper ad Iarcham ſapientum principem: ut Apollonium nihilo ſe inferiorem iucunde ſuſcipiat: & uos indẽ: tanq̃

uiros

uiros philoſophos:& diuini hominis comites,ac miniſtros.His dictis aurum illis dari iuſſit:&
linteas ueſtes ſubtiliſſimas:præterea gemmas:& alia eius generis complura. Verum inqt Apol
lonius aurum habemus abunde:quod Bardanes nobis inſciis duci noſtro deferendum tradi-
dit. Veſtes autem perlibenter accipiam:quod ueterum atticorum ueſtibus ſimiles eſſe uiden-
tur.Gemmam uero unam manu capiens,o optima inquit quam opportune non abſq; diuino
numine te inueni:quod eſſet:ut arbitror:contemplatus uim quãdam ſecretam: atque diuinam
illi gemmæ ineſſe.Damidis uero comites cum nec auri quicquam accepiſſent:gemmas tamen
aliquas acceperunt:quas diis ſacrarent:ſi quando in patriam redire contigiſſet. manſerunt autẽ
illic ea die:nam rex eos abire non permiſit.Scripſit quoque ad Iarcham epiſtolam huiuſmodi.
Rex Phraotes Iarchæ præceptori:& qui apud illum ſunt:ſapientibus gaudere . Apollonius uir
ſapientiſſimus:ſapientiores uos eſſe putans:ut ueſtra diſcat:ad uos uenit:dimittite igit̃ ipſm ſci
entem quæcũq; uos ſcitis:ne quid de ueſtra diſciplina deperdatur.loquitur autem optime ho-
minum oium:& memoria maxime uiget:date etiam operam:ut thronum uideat:in quo ſeden
ti mihi regnum dediſti Iarcha pater.Inſuper qui Apollonium ſequuntur multum laudis merẽ
tur:quoniam uirum talem uehementer amant:eſtote felices.Hac accepta epiſtola Taxilis abie-
runt:iãq; bidui iter progreſſi ad locum ueneruntubi Porum cum Alexandro pugnaſſe ferunt:
ibi'q; portas etiam aſtare dicunt:non loci cuiuſquam claudendi cauſa:ſed trophæi tantum gra
tia exſtructas:ipſis quoq; Alexandrum conſpici quadriiugo curru ſuperſtantem:ſicut cum Da-
rii ſatrapis apud Iſſos pugnauit.Duas autem alias portas eſſe ferunt:non longo iter ſe ſpatio di-
ſtantes:ſupra quarum unam Alexãdri:ſupra aliam uero Pori ſtatua poſita eſt:quæ poſt eorum:
ut arbitror:conciliationem exſtructæ fuerunt.hic enim letabundo:ille ſalutanti:ueneraбũdo'q;
ſimilis apparet.Poſt hæc Hydraote flumine ſuperato:cum gentes plurimas peragraſſent:ad Hy
phaſim fluuiũ tandem peruenere:a quo ſtadiorum.xxx.ſpatio cum abeſſent aras inuenerunt ta-
li inſcriptas epigrãmate.Patri Ammoni:& Herculi fratri:& Mineruæ Palladiæ:& Ioui olym
pio:& ſamothracibus Cabiris,& indico ſoli:atque Apollini delphico . Aeneam quoq; colũnã
eodem loco erectam tradunt his uerbis inſcriptam.Alexander hic ſtetit:& aras quoq; , Alexan-
dri etiam opus eſſe arbitramur imperii fines hoc monimento ſignantis.Columnam uero idos
qui ultra Hyphaſidem:erexiſſe puto gloriantes:non fuiſſe Alexandrum ꝑgreſſum ulterius.

PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER TERTIVS.

¶De Hyphaſide flumine:& piſcibus in eo pauonibus nomine.de oleo naturæ mirabilis:de
Aſinis ſylueſtribus unicornibus.de'q; poculo ex iis cornibus admirãde uirtutis. hinc de mu
liere nigra faciem,cætera candida.De Cinnamomo in Caucaſi radicibus.de arbore ferente
piper:& ſimiis:cur'que earum carne leones ueſcantur:nec non ut in colligendo pipere ſimiæ
decipiantur. Caput Primum.

d E HYPHASIDE VERO QVANTVS INDICAM
terrã percurrat:quid'q; circa ipſum admirabile ſit: iam dicemus . Huius
fluminis fontes:in agro ſcatent:eſtq; fluuius ipſe a principio ſtati naui
gabilis:paululum uero procedens nauibus inuius eſt. Petræ nanq; ſu
periore ex parte acutæ:atq; inter ſe denſæ ſub aqua latẽtes ab alueo ꝓ-
minent:qbus aqua illiſa:& in ſe cõuerſa inauigabilem fluuiũ reddit .
Latitudine uero Iſtrum adæquat:qui Europæ fluminũ maximus ha-
betur.in eius ripis arbores naſcuntur ſimiles iis:quæ penes Iſtrum cre-
ſcunt:a quibus unguentum diſtillat:quo in nuptiis indi perungi con-
ſueuere:tanti'q; ab illis exiſtimatur:ut niſi tali unguento peruncti nubentes fuerint : imperfectæ
nuptiæ:& Veneri nequaquam gratæ putentur. Veneri quoq; dicatum eſſe ferunt Nemus flu-
minis ripis adiacẽs.Piſces etiã,quos pauones appellãt:in hoc dũtaxat flumine oriri phibẽt. Vo
cant aũt eodẽ:quo & aues noie:qa ipſis ẽt cœruleæ ſunt criſtæ:ſquamæ aũt uerſicolores: cauda
uero aurea:in quãcũq; uoluerit partẽ uerſatilis.Eſt ꝑterea in eodẽ flumie bellua albo uermi ſi-
milis:ex qua capta oleũ fit ad uſũ ignis accõmodatũ:qđ niſi uitro cõtineri poſſit. Capitur autẽ
regi tantũmodo eiuſcemodi bellua:qua ille diruẽdoꝝ mœniũ cã utit̃.nã ubi muros eiuſmodi

pinguedo tetigerit,ignis accenditur inextinguibilis:omnium maxime:quæ pro excitãdis incẽ
diis ab hominibus inuẽta ſunt. Aſinos præterea ſylueſtres in uicinis paludibus multos capi di.
cunt.eſſe autem huiuſmodi feris in fronte cornu:quo taurorum more generoſiſſime pugnant.
Conficere autem Indos ex illis cornibus pocula:aſſerunt'q; nullis morbis illo die affici:q; eiuſ.
modi poculo potauerint:neq; ſi uulnerati fuerint dolere:& ex igne etiam incolumes egredi:ne.
que ullis uenenis lædi:quæcũq; nocendi gratia in potu dantur. Iccirco regum eſſe eadem po.
cula:& regi tantum eiuſmodi feræ uenationem permitti. Apolloniũ itaq; ferã aſpexiſſe:eius'q;
naturam cum admiratione conſyderaſſe ferunt.Interroganti autem Damidi an ſermoni,qui de
poculo iam dicto ferebatur:fidem adhiberet : adhibeo inquit:ſi huius regionis immortalem re
gem eſſe intellexero.qui enim mihi:aut alteri cuiquam poculum ita ſalubre dare poteſt : nõ ne
ueriſimilius eſt ipſum quotidie illo uti:& ex eo cornu frequenter ad extremam uſq; plenitudinẽ
bibere?nemo enim ut puto:calumniabitur eum:qui tali poculo etiam iebrietur. Hiiſdem in lo.
cis & mulierculam inueniſſe perhibent a capite uſq; ad mammas nigram:infra uero uſq; ad pe.
des albam:quã uiſam cæteri uelut portentum extimuere. At Apollonius manu apphenſa:quæ
nam eſſet:agnoſcere uoluit.comperit autem indicæ ueneri mulieres eiuſmodi ſacratas eſſe:& ſi
militer quicquid ex tam uaria muliere naſcitur:ſicut de Api:quæ eſt apud ægyptios:audiuim⁹.
Inde Caucaſi partem illam tranſcẽderunt:quæ in rubrum mare porrigitur:ea uero diuerſis aro.
matum generibus conſita eſt. Montis nanq; radices cinamomum ferunt quod nouis farmen.
tis aſſimilatur:bonitatis autem ſuæ experimentum dat capra.ſiquis enim cinnamomum capræ
porrexerit:tanquam catulus admurmurat:& abeuntem ſequitur:nares quoad poteſt ipſi propin
quans:q; ſi paſtor eam amouerit:non ſecus queritur.ac ſi a pabulo diſtracta eſſet. In montis autẽ
præruptis lateribus arboreſte quibus thus diſtillat proceriimæ naſcuntur:& aromatũ aliæ ſpe.
cies multæ. Inter quas & piperis arbores ſunt:quod tanquam agricolæ genus quoddam ſimia.
rum colit:quæ a græcis pitheci appellantur:nec cui ſimiletur arbori ab illis ſcribitur. Quod au.
tem ab aliis accepi referam. Piperis arbor illi ſimilis eſſe traditur:quam græci agnon:ideſt caſtã
appellant:cum partibus aliis:tum maxime fructuum racemis. Naſcitur autem in extremis,præ
ruptis'q; locis:hominum generi inacceſſibilibus:ubi ſimiarum,quas diximus populus mõtis ca
uernas:& omnia foramina incolit.eas autem maximi faciunt indi:quoniam piperis:ut ſic dicã:
uindemiatrices ſunt:quapropter & armis:& canibus leones,& cæteras feras ab ipſis arcent. Inſi
diatur autem huic ſimiæ leo ægrotus medicinæ quidem gratia.aiunt nanq; huiuſmodi ſimiaꝶ
carnes leonum morbis mederi:ſeneſcentium paſtus,cibiq; cauſa. nam ubi propter ſenium cer.
uos,aut capreas uenari leones nequeunt:ſimias capiunt in ipſas,quod ſupereſt uirum exercẽtes:
ſed ut diximus:indi ſimias non negligunt:& ſe beneficia ab ipſis capere arbitrãtes leones arcẽt.
Quod autẽ ad piperis collectionem attinet:ſic ſe habet. Accedentes Indi ad arbores:quæ in par
te montis infima naſcuntur:fructus'q; ab illis decerpentes:paruas quaſdam ſub arboribus areas
faciunt:ubi piper congerunt:quaſi caſu illic ipſum proiicientes :ceu rem neglectam : & minimĩ
ab hominibus exiſtimatam.circũſtantes uero,atq; in auiis abditæ ſimiæ talia deſuper aſpicien.
tes:ubi nox aduenit indorum opus imitatæ auulſos arborũ ramuſculos in areas:quas diximus:
conferunt.Indi autem:ubi dies illuxit:piperis aceruos aſportant:quos nihil laborantes: ſed dor
mientes acquiſierunt.

¶ De Planicie itineris.xv.dierum:ac frumentorum,& fabarum magnitudine:de'q; cæteris fru.
ctibus. Tum de draconibus,& uenatione eorum:quod'q; inde ſit uenatoribus lucrum. Capĩ
uero eos carminibus:eſſe'q; in draconum capite lapillos miræ uirtutis. Cap. iii.

¶ Sed iam ad Apollonium:eius'q; comites redeamus:qui ſuperato monte ſubiectam planĩ.
ciem conſpicati:plurimis foſſis aqua redundantibus interſectam animaduerterunt. Erãt autem
foſſarum aliæ rectæ:aliæ obliquæ:aquam ex Gange deriuantes. Has autem foſſas partim termĩ
nis deſignandis:partim irrigandis agris cum ſitiſſent:ſeruire dicebant. Sunt autem agri oĩum:
qui apud Indos coluntur feraciſſimi:& planicies totius Indiæ maxima.protenditur enim in lõ
gitudinem dierum quindecim:ſecus Gangem ambulantibus:decem autẽ & octo e mari ad mõ
tem uſq; ſimiaꝶ pateticui tota planicies ſubiacet. Terra aũt colore nigra ẽ:& frugũ oĩum ferax:
ubi ſegetum paleas:& ſpicas harũdinũ inſtar cõſpici dicunt. fabas aũt triplo maiores iis : quæ ĩ
Aegypto naſcunt. Seſamũ quoq; ꝓferre:& miliũ eximiæ magnitudinis. ꝑterea nuces tã craſſas
iiſdem in locis naſci perhibẽt:ut earum pleraſq; in templis:apud nos uideamus miraculi cauſa
ſuſpenſas. Vites aũt paruæ admodũ:quãtæ apud Mæones,lydoſq; ibi naſcunt. Vinũ tamẽ ex

illis

illis expreſſum guſtatu:& odore iucundiſſimum eſſe aiunt· Aliam præterea arborem illic inue
nere lauro ſimilem:quæ ſiliquam calicis inſtar formatam:mali punici magnitudine profert: ſi
liquæ autem pomum ineſt colore cœruleum:ac ueluti pulcherrimus hyacithus.guſtatu uero ſu
auiſſimum omnium:quæ in illo monte naſcantur.cum autem e monte deſcenderent :locũ in-
uenerunt:ubi draconibus uenandis indi ſe exercent:de qua re neceſſarium eẽ putaui pauca nar
rare:abſurdum eſſe iudicans:ſi de leporum uenatione:captura'q; plura ab his dicta ſunt: quibus
ea narrare cura fuit:me autem tam generoſæ,tan'q; utilis uenatiõis modũ prætermittere:haud-
quaquam omiſſum a uiro : cuius gratia hæc ſcribere ſum aggreſſus · Omnis Indiæ regio dra
conibus abundat:& multitudine:& magnitudine mirandis.itaq; paludes plenæ ſunt & mõtes:
neq; tumulus ullus iis uacuus reperitur· Verum paluſtes pigri,tardi'q;. Sunt longitudine cubi-
torum.xxx.& uix caput attollentes. Sunt uero dracænis ſimiles:& terga habentes ſubnigra, &
cæteris minus ſquamoſa: quapropter ſapientius de tali draconum genere loquitur Homerus:
quam pleriq; cæteri poetæ. Draconem deſcribens:quem in Aulide iuxta fontem dixit habita-
re:ſic ait draconem terga rubentem· Alii uero poetæ de eodem draconum genere loquẽtes ceu
de illo: quem in Nemeæ luco fuiſſe tradũt criſtatum eſſe perhibent:quod nos in nullis ieſſe pa
luſtribus unquam inuenimus. Sunt etiam alii in radicibus:aut cacuminibus montium habitan
tes:qui quandoq; in planiciem uenationis cauſa deſcendunt:ea quæ ad paluſtres pertinent rapi
entes:nam & in maiorem porrecti ſunt magnitudinem:longitudinem'q;:& uelocius flumini-
bus:quãuis rapacibus:feruntur:ita ut ab illis euadere nihil poſſit. His autem criſta naſcitur iuue-
nibus:mediocriter prominens:prouectis uero ætate,grandior:& ob id ipſum in alteram partẽ
deflexa. Qui uero coloris ignei ſunt:& in dorſo ſquamas eminẽtes tanquam ſerram habẽt : iis
etiam barba adnaſcitur:& altius ceruicem attollunt:& eorum ſquamæ iſtar argenti fulgẽt ocu-
lorum autem pupillæ lapides ſunt:tãquam ignis fulgentes:quorum uim maximam eẽ ad mor
bos complures tollendos aiunt:quapropter & lucrum uenationibus afferunt · Campeſtres dra-
cones quotiens elephantum inuadunt ab occurrentibus uenatoribus plerunq; cum elephanto
ſimul interficiuntur. Draconem capientibus præmia ſunt oculi pellis:& dentes· ſunt autem mẽ
bris ingentibus porcis ſimiles:ſed corpore graciliores:& in quancũq; partem uerſatiles.roſtro
autem ualidiſſimo tanquam ingentes piſces. Montani uero dracones ſquamas habent coloris
fului. Longitudine autem excedunt campeſtres:barba'q; illis eſt ſetoſa:& ipſa coloris aurei: ſu-
percilia uero profundiora habent:quam campeſtres·oculi autem ſuperciliis ſubſunt:torue,gra-
uiterq; aſpicientes:quibus perinde ac ſi eſſent ænei reſonant:quandocunq; in terra ſerpunt.e cri
ſtis uero:quæ rubræ ſunt : ignis ſcintillare uidetur:& iſti quoq; elephantos capiunt:ipſi uero ab
indis hoc modo capiuntur. Pallium coccineum literis aureis ſuperintextum ante cubicula extẽ
dunt.ſcripta autem incantatoria uerba ſomnium dicuntur iducere:his draconum oculi:q̃q̃ du
riſſimi ſuperantur:ipſi quoq; plurima uerba ex arcana ſapientia ſuperincantantes: eo draconem
perducunt:ut literis pallio intextis ſuperdormiant. Dormienti autem inſtantes indi ceruicem ſe
curi feriunt:ſciſſo'q; capite lapillos intus extantes auferunt. Traditur enim mõtanorum draco-
num capitibus ineſſe lapillos ſpecie:& aſpectu iucundos,& ſplendorem quendam coloribus in
ducentes.uiribus autem,potentia'q; mirabiles:quod anulus teſtatur:quem habuiſſe Gygẽ uul
gatum eſt. Euenit autem interdum:ut draco indum cum ſecuri,& arte intra cubile trahens de-
uoret:ipſum etiam:ut pene dixerim:montem concutiens· Tales autem dracones montem qui
ad rubrum mare pertinet:dicuntur incolere:eorum'q; horrendos ſibilos audiri : quandoq; etiã
mare ingreſſi longius natando ꝓuehuntur. De longitudine autem uitæ huiuſmodi belluarum
& cognoſcere difficillimũ ẽ :& ſi dicatur:incredibile. hæc ſũt:quæ de draconibus noſſe potui.

¶ De Paraca urbe,cuius ciues belluarum linguas intelligunt. Item de ceruis albis :quanta q; in
ueneratione ſint ſapientes apud Indos.hinc Græce omnes loqui:qui uicos apud ſapientes i-
colunt. De colle præterea ſapientum ex natiuo ſaxo:in quo Bacchus, & Hercules ſcalpti ul-
ſunt conantes cum diis Panibus collem occupare ,& fugari fulminibus. Item de Puteo cul-
pæ, & cratere ueniæ pleno ignis·de'q; duobus doliis: quorum alterum pluuias,ſerenitatẽ al-
terum facit. Caput III.

¶ Vrbem uero magnam ſane:& monti ſubiectam inuenere:quam Paracam inquunt appella-
ri in eius medio plurima uiderũt ſuſpẽſa draconũ capita:q; eius ciuitates habitatores ab ineũte
ætate tali uenatiõis genere ſe exerceãt. Ferũt ẽt eius urbis hoĩes aĩaliũ cõceptus,ad murmuratio
nes'q; intelligere:ſi draconis epar,aut cor comederint. Apollonius aũt:& comites urbem ꝑter-
greſſi,cũ nõ multũ adhuc ꝓceſſiſſent:fiſtulæ ſonitũ audire uiſi ſunt:q̃ſi paſtoris gregẽ colligẽtis

ac ſubinde paſtorem uiderunt:qui albarum ceruarum gregem paſcebat : mulgent autem ipſas indi:ꝙ earum lac maximum eſſe nutrimentum putant:optimumq;. Inde. 4. dierum iter ꝓgreſſi per felicem, ac bene cultam regionem ambulantes:ad oppidum in quo ſapientes habitant ꝑuenere. Ibi dux itineris pauidus:multoq; ſudore manans:camelū ſeſe ad terram dimittere iuſſit:uolens & ipſe in terram deſilire:ſed Apollonius tantæ mutationis cauſa cognita pauorem indi dendenſus inquit mihi facere perinde uidetur:ac ſiquis longum pelagus emenſus : ubi in portum peruenerit terram odio habeat:& ſe in portu eſſe timeat:hæc dicens camelum exurgere iuſſit. erat enim iam cum ipſis aſſuetus. Incuſſerat autem duci pauoremq; prope ſapientes iā peruenerant:quos omnes indi multo magis:quam reges proprios timent:ac uenerantur:ſingularum nanq; prouinciarum reges de ſuis omnibus rebus:aut agendis aut fugiendis eos conſulunt tanquam ex diuina mente reſponſa dantes. Ipſi uero quid factu ſit melius ſuadent:quid uero agendum non putent diſſuadent. Apollonius & comites in uico manſuri:qui a tumulo, quē ſapientes incolunt ſtadii ferme ſpatio diſtat:adoleſcentem conſpicati ſunt citato curſu ad ſe uenientem indorum omnium nigerrimum. Frontis autem pars ſuperciliis interiecta inſtar lunæ micabat:quod poſteris quoq; temporibus Mēnoni Herodis ſophiſtæ, ac lupno adoleſcenti æthiopi contigiſſe perhibent;cūq; magis, magiſq; propinquaret indus paulatim fulgor decreſcebat:quoad tandem penitus euanuit. Gerebat autem manu auream anchoram: quam īdi pro caduceo habent:propterea ꝙ omnia tentat. Is græce Apollonium ſalutauit:quod nemini mirabile uiſum eſt:cum omnes fere uici eius habitatores græce loquerentur:ꝙ autem nominati ſalutaſſet ſalue dicens Apolloni:cæteros quidem ſtupefecit:ipſi autem Apollonio fiduciam ꝑſtitit poſſe ea:quorum cauſa uenerat:conſequi. Damidem itaq; aſpiciens ad homines inquit, procul dubio ſapientes uenimus:qui res pernoſcere mihi uidentur. his dictis indum īterrogauit : quidnam ſibi agendum eſſet. cupiebat enim quāprimum poſſet ſapientes alloqui. Tunc indus hos inquit comites hoc loco dimittere opus eſt:tu uero ita ut es ſolus me ſequere. ſic enī facere te iubent. hoc autem, quod dixit pythagoricum eſſe agnouit Apollonius : gaudenſq; illum ſequebatur. Tumulus autem quem ſapientes incolunt ea eſt altitudine : qua eſt athenienſium arx:ex media ſurgens planicie:hunc munit natiuum quoddam ſaxum:quod tanq̄ manu, & artificio factum circūquaq; tumulum ambit:cuius in pleriſq; partibus quaſi ueſtigia cernuntur : & barbarum:ac uultuum formæ alibi : & hominum terga conſpici dicuntur labentibus ſimilia. Cum enim Bacchus Herculi coniunctus: regionem illam inuaſere:Panas deos : quos in exercitu habebant:ut expugnare tumulum aggrederentur :iuſſere : ꝙ arbitrarentur eos aduerſus terremotus alias offenſiones poſſe ſufficere. Sed a ſapientibus diuerſimode fulminati ipſi petris erratorum ſuorum reliquerunt inſignia. Circa tumulum uero nebula circūſpicitur in qua indi habitant:ibiq; ſe nunc uiſibiles:nunc inuiſibiles:ut libet:faciunt. Vtrum uero portæ tumulum claudant:nequaquam ſe nouiſſe dicunt : ꝙ proſpectum nebula eripiat tam extra extantibus :quam intus clauſis. Retulit autem Apollonius ſe ducem ſequendo ex parte tumuli : quæ ad auſtrum maxime uergit aſcendiſſe : uidiſſeq; in primis puteum latitudine paſſuum. 4 cuius terra cœrulei coloris extans:ab imo fundo uſq; ad os putei ſurſum attollitur : inde cum ſol ad meridiem peruenit:ſplendore quodam a ſolis radiis hauſto deorſum reſidet calida: Iridis ſpeciem uidentibus præbens:dicebatq; Apollonius poſtmodum didiciſſe omnem: quæ ſub puteo eſt : terrā ſandaracinam eſſe : aquam etiam eiuſdem putei arcanam uim quandam habere arbitrabantur: nec ex ea bibit:aut haurit omnino quiſq̄. Putatur autem per omnem indiam maximum eſſe iuſiurandum:ſi quis per eam aquam iurauerit. Iuxta puteum crater eſt igne plenus : ex quo flamma plumbei coloris emittitur:nullus uero fumus:aut odor ex ipſo prodit:neq; crateris labra unquam excedit:licet eatenus aliquando creſcat. illic īdi a patratis facinoribus expiantur. quapropter ſapientes quidem culpæ puteum appellant:craterem autem ueniæ. Gemina quoq; illic dolia ſe uidiſſe refert Apollonius, unum imbrium:alterum uētorum:& is quidem:qui dicitur eſſe imbrium:ubi nimia ſiccitate india premitur: ſi fuerit apertus nebulas emittit : quæ uniuerſam terram humectant:Sin uero nimia fuerit pluuia:idem occluſus imbres cohibet. Alterum autē: qui uentorum eſſe dicitur idem facit:quod utres æoli facere perhibentur. Adaperto enim dolio uētus regionem perflat:unde & ſalubritas in terra gignitur:deorum quoq; ſimulachra complura illic ſe uidiſſe tradit:nihilq; miratum eſſe:ꝙ indorum aut ægyptiorum deorum illic imagines uiderit:ſtupuiſſe autem ꝙ eorum:qui apud græcos antiquiſſimi habentur:aſpexerit ſimulachra ceu Mineruæ:Poliadis:& Apollinis delii: ꝓterea & Dionyſii:& Amyclæi:& aliorum huiuſmodi. horum enim ſingulis indi ſtatuam poſuere:græcoq; ritu iiſdem ſacrificant. dicūt aūt indiæ medium ſeſe colere : cumq; tumulum quaſi umbilicum eſſe : & ab eodē ſacrum ignem capiunt:

capiunt:quem ſeſe a ſolis radiis accepiſſe gloriantur:atq; ob eius rei memoriam hymnum ingiter ad meridiem uſq; decantant.

¶ Quid de Indis in epiſtola Apollonius ſcribit:hinc epiſtolæ interpretatio·cur ſ. in terra Brachmanæ & ſint:& non ſint:nihil'q; eis cum ſit:nihil deficiat tamen· Cap. iiii.

¶ Quid nam igitur:& quales uiri:& quo pacto inſtituti tumulum habitent ipſemet narrauit Apollonius. Nam in oratione quadam earum:quas apud ægyptios habuit:ſic ait. Vidi indos Brachmanes in terra habitantes:& non in terra:& abſq; mœnibus munitos:& nihil poſſidẽtes uel omnia potius·Et hæc quidem ipſe tanquam ſapiens ſcripſit occultius. Damis autem iquit: Brachmanas ipſos humi dormire herbis tantum ſuper humum ſtratis:quas cum altius interdũ cumulent:euenit:ut duos ferme cubitos a terra eleuati ambulent non miraculi, aut ambitionis cauſa (hoc enim crimine uiri illi carent) ſed quia quæcũq; a terra ſublati ſacrificauerit: ipſi Soli gratiora:magis'q; tali deo conuenientia ſeſe facturos arbitrantur. ignem uero:quem a Solis radio diuellunt:quãquam corporeus ſit:non tamen in aris aliquid comburendo:neq; laternis inclusum ſeruant:ſed tanquam radii, qui a ſole in aqua refranguntur:ſic ille in ſublimi æthere ſaliens conſpicitur. ipſi igitur ſolem illum interdiu precantur:ut horas:quas circũuolutione ſua metitur opportunas:cõmodasq;:& propitias indorum terræ mittat. Noctu autem eundẽ adorantes ſupplicant:ne propter noctem indignetur:ſed ſic manere uelit:ſicut ab illis habetur. Tale quid igitur ſignificare uidetur Apollonii ſententia:qua dixit Brachmanas in terra eſſe: & nõ eſſe in terra·Quod autem ſine mœnibus munitos eſſe dixit:aerem ſignat:ſub quo manent·cum enim ſub diuo permanere uideantur. in umbra tamen degunt:& decidente pluuia non madeſcunt:& ſub ſole ſunt:quandocunq; uelint:quod uero tertio loco de iiſdem pertulit: nihil poſſidentes:etiam quæ aliorum ſunt ipſos habere:hoc modo interpretatur Damis. Fontes:qui bacchantibus e terra ſcaturiunt. Poſtquam Dionyſius ipſos cum terra ſimul concuſſit:defluunt etiã ad hos indos edentes, aut iam depaſtos. Recte igitur Apollonius eos:qui nihil apparantes fruũtur his:quæ ſua ſponte proueniunt:& habent quæcunq; uelint:& quæ non habẽt habere dixit. Comas autem nutriunt:ſicut quondam Lacedæmonii, & Thurii:Tarentiniq;:ac Mileſii:& cæteri:quibus laconia inſtituta placebant, Mitram quoq; albam geſtabant:& nudis pedibus ambulabant·Veſtis autem eorum inſuperhumeralis formam compoſita eſt:ipſius uero materia linum eſt:quod ſponte ſua in illis locis naſcitur:album quidem:ueluti quod in Pamphylia naſcitur:mollius autem propter pinguedinem:quæ ab ipſo:quaſi oleum ſtillat:ex eo ſacram ueſtem conficiunt:ac ſiquis alius indorum eiuſmodi linum in aliam partem ferendum tranſtulerit: nõ coaleſcit. Anulum, atq; baculum:quorum utrũq; ipſi geſtant:multum quidem poſſe dicunt ob duas præcipue cauſas:& eas arcanas in ꝑtio haberi.

¶ Acceptum a ſapientibus Apollonium:inueniſſe'q; eorum principem Iarcham in Throno ſedentem. tum diuinaſſe Iarcham nomẽ & Apollonii, & parentum eius & pleraq; omnia, quæ illi euenerãt:ac ſi ſemper affuiſſet. Memoriam ꝓterea ab illis poſt deos coli. hinc de mirabili unguento, quo uncti ſtatim ſudabant:de'q; terra ſaltante percuſſa baculo:ut'q; ipſi miraculoſe eleuarentur e terra. Caput v.

¶ Accedentem ad ſe Apollonium cæteri quidem ap̄ꝓhenſa manu ſalutauere. Iarcham autẽ in excelſo ſedebat throno:quem ex ære nigro fabricatum aureæ ſtatuæ complures exornabãt. Aliorum uero ſedes:& ipſæ Aeneæ erant:ſed nullis omnino ſignis ornatæ:& aliquantũ:quam Iarchæ humiliores. infra Iarcham enim ſedebant omnes. Is uiſum Apollonium nominatim ſalutauit:literas'q; ab eo regis indorum popoſcit. miranti autem Apollonio:q; de literis:quas gerebat aliquid ꝑſciſſet:atq; quo magis inquit mireris:ſcias. D. unum in ea epiſtola deeſſe:id'q; ita eſſe palam oſtendit. Inde perlecta epiſtola ad Apollonium conuerſus, quid inquit de nobis ſentitis? Cui Apollonius quid de uobis inquit ſentiamus:ſatis oſtendit labor itineris ueſtri cauſa a me ſuſcepti:quod adhuc nemo ex illis:unde uenio locis eſt auſus peragrare. Tum inquit ille:quid ſupra nos ſcire te arbitraris. Ego inquit Apollonius ſapientiores uos eſſe cenſeo, & multo diuiniora ſcire. Niſi enim præter ea:quæ ſcio noui aliquid apud uos inuenerim: omnia iam me didiciſſe arbitrater:nec mihi ſupereſſe amplius diſcendum quicquam. Tunc Iarchas cæteri, inquit conſueuerunt ad ſe uenientes interrogare:quales nam ipſi ſint:& cuius rei gratia cõuenerunt:Vobis autem ſapiẽtiæ noſtræ argumentum hoc primum eſt:q; uenientes ad nos agnoſcimus:quod iudicare ſtati poteris. His dictis qua matre:quoq; patre natus eẽt Apollonius, & oia

quæ Aegis fecerat:quoque pacto ad eum Damis ueniſſet:quidque per totum iter ſerio egiſſent: aut alios agentes uidiſſent:non ſecus:ac ſi comes fuerit:cótinenter,plane'q; narrauit. Obſtupéti autem Apollonio : atque unde hæc ſciſſet,interroganti : & tu inquit huius ſapientiæ particeps aduenis:ſed non dum etiam bene noſti. Rogo igitur ait Apollonius:ut me totam hãc ſapientiam doceas:libenter inquit ille:abunde'que docebo:eo nanque ſapientiæ iam perueniſti:ut nec inuidere tibi quiſpiam:nec cælare te aliquid debeat eorum:quæ ſcitu digna ſunt. Inſuper memoria te abundare uideo Apolloni:quam nos maxime poſt deos colimus. Plane inquit Apollonius quid mihi natura inſit percepiſti. Nos uero iquit Iarchas:uires omnes animæ uidemus innumeris coniecturis illas inueſtigantes. Sed quoniam meridies iam propinquat: & nos quæ ad deorum cultum præparare oportet:nunc quidem colloquendi finem faciemus:ſacris autem peractis :quandiu uolueris colloquemur. Potes autem:ſi libeat:etiam ſacris intereſſe. Ego uero per Iouem inquit Apollonius iniuriam Caucaſo,Indo'que uiderer afferre:quos , ut ad uos accederem:penetraui:niſi cunctis,quæ a uobis fiunt:intereſſem. ſaturare igitur inquit Iarchas,& nos ſequere. His dictis ad fontem uenerunt:quem Damis a ſe poſtea uiſum ſimilem tradit ei:q in Boetia Dirce nuncupatur. Venientes itaque ad fontem corporibus primo nudatis tota capita ſuccaneo quodam medicamine perunxerunt:quod eorũ corpora adeo caleſecit:ut uehementer fumarent:ſudorem'que abunde ſtillarent non ſecus:ac ſi igne lauarentur:poſt hæc in aquam ſeſe proiicientes lauere:lotiq; ad templum acceſſerũt coronati:& hymnum cãtantes inſtar choreæ in gyrum compoſiti.chori uero principem faciebant Iarcham:& erectis baculis terram percutiebant:quæ in tumulum ſeſe attollens marini fluctus inſtar duos ferme paſſus in aeré ipſos extulit. ipſi uero interea cantabant cantum Sophoclis pæani ſimilem:quem Athenis in honorem Aeſculapii cantari mos eſt:ubi uero terra reſedit:aduocans Iarchas adoleſcentulum:qui anchoram portabat:cura inquit Apollonii comites:ipſe uero multo citius : quam uolet auis ulla profectus:reuerſus'q; egregie curaui inquit. Illi autem qđ reliquum erat ſacrorum peracto in ſedibus quieuere. Tunc ad adoleſcentem conuerſus Iarchas affer inquit ſapienti Apollonio Phraotæ ſedem:ut in ea ſedens nobiſcum diſputet.

❡ Indorum ſapientes ſcire omnia . Deos'q; eſſe:quicunq; boni ſint. Hinc de Achille, & Gange Rege longo.x.cubitis,& formoſiſs.qui poſtea tranſierit in Iarcham. Item quomodo Pythagoras Euphorbum ſe fuiſſe cenſuerit. De'q; puero,qui olim Palamedes. Cap. vi.

❡ Qui poſtquam conſedit interroga inquit Iarchas quodcunque uis:ad uiros enim acceſſiſti qui omnia ſciunt. Primum igitur interrogauit Apollonius an ſe ipſos noſſent : putans ſicut apud græcos habetur difficillimum eſſe ſe ipſum noſcere. Ille uero Apollonii uerba in aliã ſententiam detorquens:nos inquit omnia nouimus:nec quiſquam noſtrorum ad hãc accedit philoſophiam:niſi antea ſe cognouerit. Recordatus autem Apollonius eorum:quæ a Phraote audierat:&'quo pacto:quilibet philoſophari uolens ſe ipſum antea probaret:ea de re ſermoné ulterius facere omiſit:quod eſſet Phraotis rationibus iam antea perſuaſus. Ruſus igitur Iarcham interrogauit qualem de ſe ipſis exiſtimationem haberent. ille uero opinari ſe deos eſſe reſpondit. interroganti uero:quam ob cauſam ita putarent:quoniam boni uiri inquit ſumus. Id autẽ reſponſum tanta eruditiõe plenum uiſum eſt Apollonio:ut Domitiano poſtmodum illud narraret in ſermonibus:quos cum eo habuit. Poſt interrogationem proſecutus : de anima inquit: quidnam ſentitis?' Ad quem Iarchas:id ipſum inquit:quod nobis Pythagoras, nos uero ægyptiis tradidimus. An igitur inquit Apollonius ſicuti Pythagoras Euphorbum ſe fuiſſe aſſerit: ſic tu antequam in hoc corpus ueniſſes Troianorum aliquem:aut Græcorum:aut alium quẽpiam omnino te fuiſſe cenſes?' Tune indus Troia inquit ab iis:qui eo nauigauerunt achæis deleta eſt:uos autem:qui de ipſa uulgati ſunt ſermones:perdidere. ſolos enim uiros fuiſſe arbitrantes: qui ad Troiam militauerũt:multo plures,ac diuiniores homines negligitis:quos aut ueſtra terra:aut Aegyptus:aut hæc ipſa India protulit. ſed quoniam de priore corpore me interrogaſti: dic quæſo quem nam uirum cæteris præſtantiorem arbitraris:eorum:qui aduerſus Troiam:an pro Troia tulerunt arma. Ego inquit Apollonius Achillem Pelei & Thetidis filium cenſeo. is enim tanquam pulcherrimus laudat' ab Homero:& ſuper omnes Achiuos magnus:ipſius'q; facinora plurima decantat. Plurimi etiã fuiſſe dignos prædicant Aiaces duos:& Nireum: qui ſecundi ab Achille pulchri,generoſi'q; narrant'. Iſtis igitur Apolloni ſimilem genitorem meum exiſtima:uel potius genitoris mei corpus. Sic.n.& Pythagoras Euphorbũ ſe putauit. Fuit itaq; quondam tempus:quando hæc loca æthiopes incoluere:genus indicum ſane . uerũ Aethiopia nõ dũ erat:ſed ad Meroem & Catadupas finiebat' ægyptus:cum etiam ipſa Nili fontes ꝑberet:

& ad

& ad eiuſdem fluminis hoſtia terminaretur. Tunc igitur hæc loca incoluerunt æthiopes Gangis Regis ditioni ſubiecti:& tunc quod abunde terra ipſos alebat:deique illorum curam habebant. Poſtea uero:quam memoratum regem interfecerunt:nec ab aliis indis puri: impollutiq́ſunt habiti:neq; terra ulterius in his locis conſiſtere illos permiſit. Semina enim quæ in ipſa iaciebantur priuſquam ad frugem peruenirent:corrumpebat. mulierum quoq; fœtus reddebat iperfectos:quin etiam greges,armentaq; inſufficienter alebat:& ubicūq; ciuitatem conſtituere tentaſſent:ſubſidebat:cedebatq́ ædificiis terra. Gangis præterea ſimulachrum quocūq; euntes proſequens turbam omnem exagitabat. neq; antea tali moleſtia liberari ſunt:q̄ cædis auctores:quiq; ſanguinem eius effuderant terra obruerentur. Erat uero is Ganges cubitorum decem longitudine:ſormoſitate autem tali:quali antea nullus extiterat:erat́q; fluminis Gāgis filius:quapropter eius patrem in Indiam quandoq; inundantem:ipſe in rubrum mare conuertens idicæ telluri ꝓpitium reddidit. Terra igitur uiuenti illi abūde quæ opus erant ſuppeditabat: mortuum uero ulta eſt. Quoniam autem Homerus:Achillem:Helenæ gratia ad Troiā deducit:narratq́ illum urbes maritimas duodecim expugnaſſe. terreſtres autem undecim:ablataq́ ſibi poſtmodum a rege muliere in iram exarſiſſe:ut agreſtis,inhumanusq́ uideretur:conferamus e cōtrario quod de Indo ſentiendum arbitremur. Is primum ciuitates condidit ſexagita:quæ iter oēs regionis huius,primæ cenſentur. eſſe uero neminem arbitror:q glorioſius eē putet ciuitates depopulari:q̄ condere. ꝓterea Scythas:qui Caucaſo ſuperato in hæc loca exercitum adduxerant:ſubmouit:itaq; patriæ ſuæ liberatorem uirum bonum ab omnibus iudicari:multoq́ præſtantiorem:q̄ qui patriæ ſeruitutem affert:nullus dubitat:ꝑſertim ſi mulieris gratia id fiat:quam in uitam ſuiſſe raptam minime eſt conſentaneum. At noſter indus compoſito fœdere cum eo:q tunc in his locis regnabat:ubi nunc Phraotes dominatur:cum ille mulierem contra ius:faſque ei abſtuliſſet:fœdera tamen uiolare noluit:q tam ſancte:pieq́ ſe iuraſſe diceret: ut ne iniuriam quidem paſſus detrimenti quippiam illi uellet afferre. Multa īſuper huius uiri geſta referre poſſem:niſi me ipſum laudare uelle uiderer. Ego enim ille ipſe ſum:hoc autem aperte monſtraui:cū eſſem adhuc annorum quatuor. cum enim Ganges ille adamantinos gladios ſeptem humi obruiſſet:ut regionem nullus unquam timor inuaderet:poſteriſq; temporibus dii ſacra eo loco fieri iuberent:ubi Ganges gladios obruiſſet. locum tamen ubi nam eſſent: non monſtrarēt:ego quāuis admodum puer oraculi Antiſtitem ad locum duxi:locumq́ effodere iubēs depoſitos ibi gladios fuiſſe monſtraui. Nec uero mireris:ſi ex indo in indum trāſlatus fuerim. hic.n. (adoleſcentem digito notans annos natum uigiti)ſupra omnes homines ad philoſophiā idoneus a natura genitus eſt. corpus nāq;,ut uides:robuſtiſſimum habet:& facies quandam præ ſe fert ingenuitatem:ſuſtinet quoq; uiriliter ignem:omnemq́ corporis ſectionem: attamen talis extans philoſophiam odit. Quis nam igitur inquit Apollonius o Iarcha eſt adoleſcentis affectus?mirabile nanq; aliquid narras:ſi taliter a natura inſtitutus philoſophiam non colit:neq; eiꝰ non amat diſciplinam uobiſcum præſertim uerſatus. Minime uero nobiſcum uerſatur inquit:ſed tanquam leo inultus deprehēſus eſt:inuictusq́ detinetur. reſpicit autem nos ipſum demulcentes:atq; attrectantes. is igitur adoleſcens Palamedes fuit:qui ad Troiam quōdam profectus eſt. habet autem inimiciſſimos Vlyſſem:& Homerum:hic;q is quidem dolos contra ſe machinatus eſt:ille uero de ſuis laudibus nullum facere uerbum dignatus eſt:& quoniam ſapientia:quā tunc habuit:nihil ei attulit adiumenti:neq; Homerum laudatorem ſortitus eſt:a quo multi lōge deteriores nomen:& gloriam ingentem ſunt conſecuti:& ab Vlyſſe:cui nihil attulerat iniuriæ:ſuperatus eſt:calumniatur philoſophiam:& ſuam hanc perturbationem mæſtus conqueritur. Eſt autem is Palamedes:qui lr̄as ſcribit:cum tamen nunq̄ literas didicerit.

❡ Apollonium in alio corpore nauis fuiſſe gubernatorem:& quid tunc præclare geſſerit. hinc Proteum in Pharo habuiſſe domum. Minoem præterea fingi a poetis iuſtitiæ adminiſtratorē eſſe apud inferos:licet crudeliſſimꝰ omnium fuerit:Contra,Tantalum:qui humanus uir fuit & plus:ſiti,& fame excruciari:lapide etiam ruituro ſupra caput eius appenſo: tum de ſtatua eiuſdē ſimili phialam propinanti:& cur ita. Caput vii.

❡ Dum illi talia inter ſe loquerent̄:nuntius ad Iarcham uenit:inquiens rex poſtridie luce prima huc ueniet:qđ pro maximis ſuis rebus uos alloqui neceſſario cogit̄. Cui Iarchas:accedat ſane:melior eni abibit:ſi agnouerit uirum græcū. his dictis inſtitutū antea ſermonē proſequens his uerbis īterrogauit Apollonium. Tu inquiēs de priore corpore:qdnam dicis?num & tu: qs antea fueris:meminiſti?Ille uero quoniam ignobile illud fuit:pauca de ipſo recordor inqt. Ad quē Iarchas an adeo ignobile cenſes ægyptiæ nauis gubernatorē fuiſſe. talem eni te quondam extitiſſe comptū habeo. Vera inqt Apollonius Iarcha narras. iſte.n. ipſe re uera fui. puto autē

Id non ſolum ignobile eſſe:uerũ etiam contemnendum:atq; deſpiciendũ · nã cum re uera tãtæ
ſit dignitatis:quãtæ, aut ciuitatis princeps:aut exercitus ductor:attamen ab hominibus mariti-
mis conuitiis:maledictis'q; laceratur:propterea facinus generoſiſſimum omnium:quæ in ea fa
cultate geſſi:nullus unq̃ laudare dignatus eſt · Quid eſt ergo inquit Iarchas:ꝙ te generoſe feciſ
ſe dicis:an ꝙ Maleam:Sunium'ue ſis ꝑteruectus nimis celeriter delatam nauim cohibẽs?uel qd
optime uentos prænoſceres a puppi:ſiue a prora ſurgentes:ſeu ꝙ nauim ducere: aut ſubducere
ſcires optime:uel ꝙ ſcapham ex curuis eubœæ inter multa promõtoria traxeris?Tunc Apollo-
nius.quoniã me in ſermonem inquit de gubernatoria arte cõpellis:audi quid mihi tũc recte fe
ciſſe uideor.Phœnices piratæ uniuerſum quandoq; mare occupauerant:& ciuitates clanculum
obibant:inueſtigantes quid quiſq;:quo'ue tẽpore in naues deferret:cũ igitur aiaduertiſſent na-
uim meam pluribus,ac ꝑtioſiſſimis mercibus onuſtam eẽ:piratæ hoſpites ſeorſum uocatũ in-
terrogarunt:quantum nauli pro mercibus:quas in naui hẽbam:accepturus eſſem.quibus ego:
mille numos reſpondi me accepturum:ꝙ quatuor eſſemus gubernatores eius lucri participes.
Tunc eſt ne tibi domus uſpiam interrogarũt?ego uero tugurĩũ inquã: potius q̃ domũ in Pha-
ro inſula poſſideo:quã inſulam Proteus quondam icoluit.Illi itaq; rurſus iterrogarunt:an uel-
lem pro mari terram:& pro tugurio domũ poſſidere:naulum'q; decuplo maius eo:qđ accepta-
rus eſſem recipere:& innumeris malis:quæ occulta gubernatoribus imminẽt liberari?cũq; ego
uelle me reſpondiſſem:nec tamẽ piratam fieri uelle,ꝙ multũ iam arte gubernatoria ꝓfeciſſem:
magnam'q; in ea laudem eẽm conſecutus. Illi ſermonem ulterius ꝓtrahentes decem millium
drachmarum ſacculos mihi ſe daturos polliciti ſunt:ſi eis in eo:qđ popoſciſſent fuiſſem obſecu
tus.Tunc ego omnia me ꝑſtaturum reſpondi:quæ alius quiſpiam ꝑſtaret:nec quicq̃ eſſe præter
miſſurum.tunc illi piratæ curatores ſe eſſe profeſſi ſunt · petere aũt a me ne capiendæ nauis fa-
cultatem illis adimerẽ:ne'ue in urbem regrederer:ubi ex eo loco nauigare cœpiſſem : ſed iuxta
ꝓmontorium nauem agerem · piraticas enim naues poſt ꝓmontorium in ſinu quodam expecta
turas eẽ:iuramento'q; ſe obſtringere uolebant non eſſe me interfecturos:& quoſcũq; etiam no
luiſſem ſeruaturos incolumes.Ego uero illis aduerſari nequaq̃ tutum arbitratus ſum : timens,
ne me abreptum ad naues in mare demergerent · Vbi igitur quæcũq; uoluerant ſum pollicitus
oportere eos dixi iuramento firmare:nec me interfecturos eſſe:& quæ polliciti eẽnt:effecturos:
qđ poſtq̃ illi ſine mora iurarũt:in templo talia colloquebant̃.abite inqua ad ueſtras naues:nos
enim noctu ſoluemus:atq; ut maiorem fidem uerba noſtra facerent:de pecuniis mentionem in
tuli:rogans ut mihi ꝓbos:& non adulterinos numos darent:non tamẽ antea : q̃ nauem cœpiſ-
ſent:& illi quidem abierunt:ego autem in altum pelagus nauem deducens promontorium ſu-
peraui.Hæccine igitur inquit Iarchas iuſtitiæ opera eſſe cenſes Apolloni?Cenſeo inqt Apollo
nius:& non ſolum iuſtitiæ:uerũ etiam humanitatis:non perdere enim hominum uitam:& mer
catorũ facultates non diſpergere:pecuniarum'q; cupiditatem uincere:præſertim cum eſſem nau
ta:multas mihi uirtutes complecti uidet̃. Ad hæc ſubridens Indus:uideris inquit exiſtimare iu
ſtitiæ quandam ſpeciem eſſe iniuriam non referre:quod & omnes græcos exiſtimare uideo : ut
enim ex ægyptio quodam:qui huc acceſſit:audiui. Veniũt ad uos Romani magiſtratus:nudã:
erectam'q; ſecurim ſuper uos ferentes:etſi non dum nouerit:bonis ne:an malis uobis imperẽt:
nos autem:niſi cauſarum iudicia uendiderint:iuſtos illos eſſe prædicatis:perinde : ac ſeruorum
caupones ibidem facere accepi:qui ex Caria ſeruos captiuos adducentes:cum eorum mores no
bis enarrant:inter primas laudes enumerare ſolent:non eſſe eos fugaces · Magiſtratus igitur:q-
bus ſubeſtis:tali genere laudis exornatos eſſe:quo etiam ſerui laudantur : admirandos iudicio
ueſtro dimittitis. Verum qui apud uos ſapiẽtiſſimi habent̃ poetæ:ne ſi uelletis quidem :iuſtos
bonos'q; uos eſſe permittunt. Minoi nanq; qui cunctos homines crudelitate ſuperauit:qui'que
nauibus urbes plurimas:partim in inſulis:partim ſecus mare poſitas in ſeruitutem redegit.iuſti
tiæ palmam tribuẽtes apud inferos iura aĩabus eum reddere ꝑhibent · Tantalum uero:qui beni
gnus fuit:ac perhumanus:qui'q; cõceſſa ſibi a diis imortalitate amicos ipartiuit: cibo, potuq; ꝓ-
hibent · Sunt & qui caſurum lapidem ſupra caput eius appendentes inſigni iniuria bonum,ac di
uinum uirum afficiant:quem mallẽ nectaris lacu dicerent circũfuſum:quandoqdem perhuma
ne,ac omni inuidia ſemota hominibus illud ꝓpinauit. His dictis:ſtatuam ad ſiniſtram oſtendit
Tãtali ſubſcriptione notatam. Erat uero ſtatua cubitorum quatuor ætatem denotans annorũ
qnquaginta & argolico more ornata:chlamyde uero demiſſe ſicut theſſali,eſt aũt ſtatua ſimilis
propinanti phialam : quæ plena ſitienti cuipiam abunde potũ ſufficeret:in quam humor diſtil-
lat incorruptibilis potionis: quæ phialã menſura nunq̃ excedit · Quid aũt hoc ſignificet:& qui-
nam ſint:qui ex hoc poculo bibant:paulopoſt adaperiã.Exiſtimare enim opus eſt Tantalũ dicẽ
di facultate non caruiſſe:cum'q; ipſam hominibus cõmunicaret:increpitũ a poetis fuiſſe : ꝙ ne-

ctat hominibus bibendũ dediſſet. Verum ob hoc a diis increpitus non eſt: neq; calumniam ab
eiſdem paſſus. Si enim diis inimicus habitus eſſet: nunq̃ ab indis: qui deorũ amiciſſimi ſunt:
qui'q; nihil abſq; diuino numine faciunt:uir bonus habitus eſſet.

¶ Medorum regem ad ſapientes profectum conſilii gratia. Hinc inuitato eo ad cœnam, tripo-
das, ac fercula per ſe ſuo tempore acceſſiſſe ad diſcũbentes, & alia id genus uiſa. Cap. viii.

Hæc inter ſe loquentes tumultus ex uico ſublatus illos turbauit. Aduenerat aũt rex Medorũ
more ornatus, & elatione:tumore'q; plenus. Perturbatus igitur Iarchas, Si Phraotes ĩquit huc
ueniſſet:tacita omnia:ſicut in myſteriis, cerneres:quibus uerbis intellexit Apollonius: hunc re-
gem non parua quadam particula:ſed tota philoſophia a Phraote ſuperari: & cũ ſapientes oẽs
mæſtos animaduerteret:ac nihil eorũ præparantes:quæ regi fere opus putaret. Illo circa meri-
diem adueniente interrogauit ubi nam rex manſurus eſſet: illi aũt in hoc ipſo loco reſponde-
runt. De iis enim quorũ cauſa ad nos uenit:noctu diſputabimus. Id enim tempus ad capienda
conſilia eſt accõmodatius. Tunc rurſus Apollonius:qualis inquit aduenienti menſa parabitur?
pinguis per Iouem inquit Iarchas:& omnia continens:quæ apud nos ſunt. Pinguiter igitur ui
uitis ait Apollonius? immo uero tenuiter inquit Iarchas:& q̃q̃ multis nobisueſci liceat:paucis
tamen cõtenti ſumus:regi aũt pluribus eſt opus. Sic enim expetit: nullus aũt ueſcitur animali-
bus:neq; enĩ talia hoc loco fas eſt comedere. Olera uero:& herbarũ radices:& fruges: quaſcũq;
india fert: fructus inſuper quicunq; conditi ſeruantur:ei dabuntur:ſed eccũ. Veniebat aũt una
cum fratre, ac filio gemmis, auro'q; fulgens: ueniẽti'q;: aſſurgere uolentẽ Apolloniũ Iarchas in
ſede cõtinuit:ex more patrio nõ licere id fieri dicẽs. His aũt ſe nequaquã interfuiſſe ſcribit Da-
mis:q̃ ea die in propinquo uico permãſerit:uerũ audita ex Apollonio litteris ſe mãdaſſe refert.
Sedẽtibus igitur illis rex accedens ſupplicabundus ad ſapientes tendebat manus:illi uero capi
te annuentes:ea quæ peteret ſe facturos promiſerunt. Regis uero fratrẽ:& adoleſcentẽ filiũ:for
ma præſtantẽ:non aliter q̃ ſeruorum quempiã:qui eos ſequebãtur aſpexere. Poſt hæc exurgẽs
indus:regem:ut ſecũ comederet:inuitauit:cui poſtq̃ aſſenſus eſt rex: id'q; libẽter ſe facturũ eſſe
pollicitus eſt: Tripodes pythici quatuor ſpõte ſua in mediũ proceſſere:ſicut etiã ab Homero nar
ratur. Pincernæ uero ſub ipſis ex ære nigro fabricati ſtabant: quales apud græcos Ganymedes:
& Pelopes habẽtur. Terra aũt herbis ſubſtrata erat: longe etiã mollioribus: q̃ noſtri ſint lecti:
fructus aũt, & panes:& olera congruo tẽpore accedebant:ſuauius multo præparata: q̃ ſi eadẽ co
qui condiuiſſent. Tripodum aũt duo quidem uinũ fundebant: reliquorũ uero alter aquæ cali-
dæ fontẽ:alter uero frigidæ miniſtrabat. qui ab indis deferũtur lapides: apud græcos quidẽ ob
paruitatem monilibus, aut anulis inſeruntur:apud indos aũt pocula:& refrigeratoria uaſa ex il
lis fiunt. Crateres etiam capacitatis tantæ:ut uiris quatuor æſtate ſitientibus potũ abunde ſuppe
ditent. Aenei aũt pincernæ menſurate uinũ:& aquam miſcent:& cyathos proferunt:ſicut in po
tationibus fieri conſueuit. diſcubuerunt aũt uelut in cœnaculo:nullũ tamen regi præcipuũ lo-
cum aſſignantes:quod apud græcos:romanos'q; maximi exiſtimatur:ſed ut cuiq; in mentẽ ue
nit:accubuere: diutius aũt iam peracto conuiuio:conuerſus ad regẽ Iarchas, Ego tibi in con-
uiuio iſto propino uirũ græcũ (manu denotans Apolloniũ, qui penes regẽ accubabat) fidẽ'q;
facio hunc eſſe uirũ generoſum:ac diuinũ. Ad ea rex:audiui inquit hunc:atq; eius comites, qui
in proximo uico morantur:ad Phraoten ueniſſe. Recte ĩquit Iarchas: bene'q; audiſti:ipſe enim
hic etiã illum hoſpitatur. Tunc rex cur illi tantopere affectus eſt Phraotes? Tunc Iarchas: quid
aliud cenſes inquit:q̃ eius rei cauſa, qua ipſe præcipue gaudet? Nihil ergo inquit rex aliud ſuis
ſtudiis hic hoſpes effecit:q̃ ut illũ generoſum:ſternuum'q; eſſe non ſineret. Ad hæc Iarchas mo
deſtius inqt o rex de philoſophia:de'q; Phraote ſentiẽdũ eſt:quoad.n. adoleſcentior fuiſti talia
dicere:ſentire'q; adoleſcentia ꝑmittebat:ſed cũ ad uirilẽ iã perueneris ætatẽ:tã inſanis, ignomi-
nioſis'q; uerbis parcendum eſt. Apollonius autem Iarcha interprete talia intelligens:quid inqt
tibi attulit nunquam eſſe philoſophatum? Mihi quidem inquit rex uirtutes oẽs:maxime uero,
ut cũ Sole nunq̃ idẽ ſim. Apollonius uero ob tam iſanam ſupbiam os manu cõprimens, Si phi
loſophiæ inqt opam dediſſes:nunq̃ talia diceres:aut ſentires. tũ rex. Tu uero optime uir:quoni
am philoſopharis, qd de te ipſo exiſtimas inqt? cui Apollonius uir bonus eſſe mihi nõ uiderer:
niſi philoſophiæ recte opam darẽ. Rex igiť manus ad ſydera tendẽs: per Solem inqt Phraotæ
plenus huc aduenisti. Apollonius autem ab interprete quid nam dixiſſet rex:percontatus:non
fruſtra ĩquit ſum peregrinatus: ſiquidem Phraotæ plenus euaſi:ſed ſi illum tu nũc offenderes:
me illiũ plenum diceres. quin & de me ſcribere ad te aliquid uoluit:ſed quoniam te uirum bo-
num eſſe dicebat:tonus epiſtolæ reſpui:quoniam neq; ad ipſum de me ſcripſerat quiſquam.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

❡Sapientes, cum ad eos ſe contulit Apollonius: duos de uiginti fuiſſe. Deinde qualia ſint,
quæ non uirtute, ſed ſorte eligantur. Item Medorũ regi illius ætatis, uiginti millia ſeruorũ
domi nata extitiſſe. Tum de Xerxe, & ſuga eius ex Græcia. Caput. viiii.

❡Et prima quidem regis debacchatio hactenus proceſsit. cum enim audiſſet ſe Phraote lau-
dari ſuſpicionis oblitus: & uocis tono demiſſo: Salue inquit hoſpes optime: cui Apollonius: &
tu inquit rex ſalue. nunc enim uideris aduenire. Tum rex: quis te inquit huc deduxit? Dei inqt
Apollonius, & ſapientes iſti uiri. de me uero inquit rex: quis nam apud græcos eſt ſermo? Idẽ
inquit Apollonius: qui apud uos de græcis habetur. Nulla igitur inquit rex apud græcos men-
tione ſum dignus? At ego ĩquit Apollonius de te nuntiũ feram: ut in olympiis te coronẽt. In-
de ad Iarcham conuerſus: hunc inqt ebrium furere ſinamus. Tu uero dicas uelim cur eius co-
mites fratrẽ: ac filium (ut dicitis) nec eadẽ accepiſtis menſa: nec aliquo penitus affeciſtis hono-
re? Quoniam inquit iarchas regnaturos eos quandoq; putamus. oportet enim ita negligendo
monere: ne nimis ſuperbiant. Videns rurſus Apollonius ſapientes decẽ & octo tantũ numero
eſſe, interrogauit: quid is ſibi uellet numerus: neq; enim numerũ hunc quadratũ eſſe: nec ex iis:
qui magno honore habentur: ſicut decẽ: duodecim: ſexdecim & alii huiuſmodi. Ad hæc reſpõ-
dẽs Indus: neq; nos inqt numeris ſeruimus: nec nobis numerus: ſed ſapientia: ac uirtute numerũ
augemus: & aliquando plures: q̃ nũc: quandoq; etiã pauciores ſumus. Accepi nanq; auũ meũ:
ſeptẽ ſupra octoginta ſapientes hoc loco congregaſſe: cum eſſet ipſe oĩbus iunior. unde cũ an-
nos centum & triginta uixiſſet: ſolus hoc ipſo in loco remanſit: ꝙ de comitibus nullus ſupereſ-
ſet: nec in tota India eſſet quiſpiã: qui philoſophiam: & uiuendi generoſum morẽ natura appe-
teret. Cum'q; ægyptiorũ quidam fœliciſsimũ eſſe ſcriberẽt: ꝙ ſolus huic throno præfuiſſet an-
nos quatuor: nolite inqt indis uirorũ paucitatem improperare. Nos uero Apolloni: qui ægy-
ptiorũ in ſacerdotibus eligendis conſuetudinem audiuimus: & græcoꝝ etiam iudicũ quos .x.
ludis olympicis præficitis: nequaq̃ laudamus: nec legẽ: quæ in eligendis illis uiris ſeruatur: ſor-
ti nanq; electionẽ committunt: quæ prudentiæ nihil habet: ita ut poſsit etiã peſsimus quiſpiã
ſorte eligi. quod ſi ex optimatibus: aut per ſuffragia talium uirorũ fiat electio: ſimilis quoq; inci-
dere error poteſt: denarius enim numerus, quẽ prætergredi, aut non implere non licet: Si plu-
res fuerint uiri boni talis honoris particeps fieri non ſinit: rurſus quoq; ſi iuſti .x. nõ fuerint: nul-
lus talẽ ſortietur honorẽ. Rectius igitur in hoc faciunt ſolis ſacerdotes: numero quidẽ aliquan-
do diuerſi: & nũc plures: nunc pauciores extantes: iuſtitia uero ſemper iidem. Dũ iſti talia iter
ſe colloquerẽtur: Rex eos iterpellare: uel ſermonẽ potius oĩno dirrimere cupiens: aliquod ſem-
per temerarium: inſanum'q; dictum interſerebat. Tunc itaq; quidnam ſerio inter ſe loqueren-
tur: iterrogauit. Cui Apollonius de maximis inqt rebus diſputamus: quæ'q; apud græcos præ-
cipuæ exiſtimantur. Tu aũt parua forſan hæc putares: aiũt enim te græcoꝝ facta calumniari: &
uere inqt ille calumnior: audire tñ uolo. puto enim uos de ſeruis Xerſis athenienſibus loq. Tũc
Apollonius nos uero de aliis inqt loquebamur: ſed quoniã ĩportune: ſalſo'q; athenienſiũ me-
minſti: dic quæſo: an ulli ſerui tibi ſint domi? Vigiti inqt millia ſeruoꝝ habeo: quorũ nullum
emi: ſed domi geniti: nati'q; ſunt oẽs. Rurſus igit̃ Iarcha interprete quæſiuit Apollonius: utrũ
ille ſeruos ſuos fugiat: an ipſum ſerui: tunc rex Apolloniũ conuitiatus hæc inqt ſeruilis admo-
dum eſt interrogatio: tñ ad eam quoq; reſpondebo: dicam'q; fugam ad ſeruos, & præſertim pra-
uos magis pertinere: ad dominũ uero minime cũ poſsit & uincire ſeruos: & uerberibus, crucia-
tibus'q; torquere. Satis igitur o rex athenienſiũ ſeruũ fuiſſe xerxem oſtendis: immo etiã prauũ
ſeruũ: qui ab illis aufugit: nauali nanq; prælio circa maris anguſtias ab eiſdẽ ſuperatus: timens
nauibus: quæ in helleſponto erant: cũ una tantum naui aufugit. Verũtamen ſuis manibus inqt
Rex athenas incendit: Vera narras inqt Apollonius: ſed iſtius audaciæ pœnas dedit: quantas
alius nemo. quos enim ad internitionẽ deleuiſſe opinabatur: eoſdẽ fugiens e græcia deceſsit.
ego uero xerxem animaduertens: & mentẽ: qua motus exercitũ in græciã duxit: indignũ fuiſ-
ſe uideo: qui a nonnullis iupiter eſſe putaretur: eius aũt fugam conſyderans oĩum hominum in-
fortunatiſsimũ illũ iudico: nam ſi græcorũ manibus occubuiſſet: qs unq̃ laudationẽ ꝑclariorẽ
eſſet ſortitus: aut cui ſepulchrũ nobilius unq̃ erexerũt græci: q̃ illi ſtatuiſſent: quæ'ue apud illud
armorum: quæ muſicæ certamina non inſtituiſſent? Si enim Melicertæ, Palemones: & Pelops
aduena Lydius: illi quidẽ in infantia defuncti: Iſte uero Archadia, & Argolide, & omni, quæ in-
tra iſthmum eſt regione ſubacta: deorũ honoribus a græcis ornati ſunt: quid erga xerxem face-
re omiſiſſent uiri natura uirtutũ amatores? qui'q; illius laudes ad ſe ipſos: qui eũ uicerant redũ-
dare putarent? Hæc dicente Apollonio Rex ipſe in lachrymas prorupit: & o amiciſsime inquit:
quales uiros eſſe græcos mihi demonſtras. Vnde igitur inquit Apollonius tãtopere illis infen

ſus eras?Calumniantur inqt ex græcorum genus ex ægypto uenientes ad nos nonnulli: qui ſe ipſos optimos ſacerdotes:& ſapientes eſſe dictitant :præterea legum latores: ac ſacrorũ myſteriorum oĩum:quibus græci utuntur inuentores.Græcos uero nihil recti ſentire , & conuiuatores garrulos eſſe:infidos præterea,atq; rebelles:tũ uero fabularũ,monſtroſarum'q; rerũ aſſertores: præterea paupertatis oſtentatores:neq; id ob modeſtiam ullam:aut frugalitatẽ: ſed ut furãtes ueniam facinoris mereantur.Nunc aũt ex te audiens:& quo pacto benigni ſunt & honoris amatores:iam illis conciliatus paciſcor: atq; ultro concedo , ut a me quicquid efficere poſsim: audenter petant:me'q; illis debitas laudes impertiturum polliceor : nec ægyptiis amplius fidẽ adhibiturum.

¶ De Tantali potione,ac Poculo:qualis'q; Tantalus uiuens erga homines fuerit, Cap. x.

Ad hæc Iarchas, ego inqt o rex ſciebam quiſnam ægyptius aures tuas corrupiſſet: ita ut de græcis boni quicq̃ narrare non liceat:dum illo uteris conſiliario:ſed quoniã ad meliorem ſententiam ab homine græco redactus es:nunc Tantali potatio bibenda nobis eſt : inde ſomno indulgebimus:ut poſsimus:quæ noctu peragenda ſunt:perficere : græcarũ uero rerũ cognitione ego:quandocunq; adueneris explebo : hæc dicens Iarchas potandi principiũ fecit ex phiala bibens:quæ largiter cũctos ſatiauit:iugiter humorem fundens:non ſecus: ac ſi ex fonte ſcaturiret.Bibit aũt Apollonius:amicitiæ namq; firmandæ cauſa huiuſmodi compotatio apud indos eſt adinuenta.faciunt itaq; eius miniſtrum:pincernam'q; Tantalum:qui amiciſsimus: manſuetiſsimus'q; erga homĩes habitus eſt.Potos aũt terra excipit in lectis:quos ipſamet ſubſtrauerat. Media aũt nocte primo cum ſurrexiſſent. ſapiẽtes,radiũ ſolis in ſublime eleuati:ſicuti meridie fecerant laudauere:poſtea regi de oĩbus:quæ petebat:reſponderunt: interfuiſſe aũt ſermonibus Apollonium:quos cũ ſapientibus rex habuit:negat Damis: putare aũt ipſum arcana quædã de iis quæ ad regni gubernationem pertinerent cõmunicaſſe:exorto aũt die ſacris'q; peractis: rex ad Apollonium uenit:& hoſpitio ſibi illum iungere cupiens:ut in regiam ſecũ pergeret hortabatur.Apollonius aũt regis humanitate collaudata,ad regiã ſe profecturũ negauit:q; nollet homini multũ ſibi diſsimili cõgredi:aiebat quoq; cũ eſſet iã diutius peregrinatus:uereri . ne quos domi reliquiſſet amicos:offenderet:me'ue ſe ab illo deludi arbitrarentur. Cum'q; rex ſupplicitet hoc ſe petere uelle diceret:iam'q; illiberalius Apolloniũ iuaderet:rex, inqt Apollonius:ubi humilius:q̃ ſe deceat de iis:quæ poſtulat:loquit: inſidias clancuiũ machinatur.Sed ſuperueniens Iarchas iniuriam inqt affers ſacræ domui:uirũ inuitum illinc diſtrahens præſertim: qui iã prænoſcens ĩtelligit:familiaritatem tuã illi nihil eſſe ꝓfuturã:ſorte etiã tibi ipſi nihil allaturã boni. Quibus auditis rex ad uicũ regreſſus eſt : ſapientũ enim iura non ſinebant regẽ ſupra diei ſpatium apud eos morari.tunc Iarchas accerſito nuntio inquit duc ad nos Damidem arcanorum omnium participem futurũ: & cæteris Apollonii comitibus quæcunq; neceſſaria ſunt:ut ſuppeditentur:diligenter cura.

¶ Ex quibus rebus compoſitus ſit Mundus . Tum de quinto elemento , & q; ſimul creata elementa fuerint. eſſe'q; mundum animal utriuſq; generis:hinc naui ægyptiæ omnium q̃ maximæ mundi regimen comparatum. Gubernari uero mũdum a Deo omnium creatore,atq; a diis:qui ſub eo ſunt. De peritia præterea linguæ græcæ,& facundia, & urbanitate Iarchæ. Dein quæſtio terra ne mari maior ſit,an mare terra. Caput. xi.

Eo abeunte,ſapientes ut conſueuerunt Apollonio circũfuſi,quæ uellet interrogandi licentiam præbuere.ille aũt dictis obtemperans,quæſiuit quibus ex rebus hunc mundum eſſe compoſitum opinarentur.Illi uero ex elementis reſponderũt.An igit ex quatuor inqt ille: minime uero ex quatuor inqt Iarchas:ſed ex quinq;:Quodnam igitur eſt quintũ inqt Apollonius?præter aquam enim,aerem,terrã:atq; ignem:quodnam quintũ ſit neſcio.Ether eſt inqt Iarchas: quem deorum generationem eſſe oportet putare.Quæ enim ex aere trahuntur:mortalia ſunt:quæ uero ex æthere:immortalia:atq; diuina.rurſus interrogante Apollonio , quodnam elementorũ prius factum eſſet:omnia ſimul facta eſſe reſpondit Iarchas. Animal enim per partes non parit. Animal igitur inqt putare debeo eſſe mundũ?Certe inquit Iarchas ſi recte ſapis.ipſe enim animantia cũcta producit.fœminã igitur,an marẽ ipſum uocabimus? utrunq; inquit Iarchas.ipſe enim ſibi commiſtus patris,matris'q; uicẽ in animaliũ generatiõe ſupplet:amorem'q; ſui ipſius continet maiorem:q̃ alius ullus ad aliũ habeat:qui ipſum componit: & conſtare facit.ita ut nihil indecens,alienum'ue coaleſcere ſecũ poſsit.& ſicut manuum, pedum'q; operibus perficitur animalium motus: mens'q; illi ineſt : a qua principium ſumit actionum ſuarum : ſimili modo putamus: & mundi partes:propter mentem:quæ illi ineſt:inuicẽ conuenire oĩbus:quæ produ-

cunt:producuntur'ue.morbi enim qui ex ſiccitatibus proueniunt:ſecundum eius mentem pro
ficiſcuntur:quandoquidem homines a iure diſcedentes debitis honoribus ipſa non colunt. Re
gitur aūt huiuſmodi animal:non una manu:ſed multis:atq; inenarrabilibus utitur & infrena-
bile propter magnitudinē exiſtens. habenis tamen regitur:& moderate deducitur:quo aūt exē
plo ſufficienter hoc poſsim oſtēdere neſcio:cū ſit longe oīum maximum: & noſtram exuperet
cogitationem.Supponatur aūt nauis ab ægyptiis ædificata: quam in noſtrū mare deduxerunt
Indicæ nauigationi ægyptiam opponētes. Cum enim uetuſtū intercederet pactū de rubro ma
ri:qd rex:qui illi mari dominabatur contraxerat:nequis ægyptius longa naui mare rubrum in
grederetur. Onetaria aūt naui in eodem mari una tantū uti poſſet: nauigiū facere cogitarunt
ægyptii:qđ multarum nauiū uicem ſuppleret:id'q; oībus mēſuris quæ tantæ machinæ conue-
niebant:aptarunt. Latera tabulatis intexentes:uelis'q; in altū maxime tendentibus illud ornā-
tes:domū culasq; in eo compiures tabulis circūſeptas inſtituerunt. Erant aūt complures nauis
eius gubernatores:ſub uno tamen:qui cæteros ætate:& nauigandi peritia præcedebat ordina-
ri. Multi aūt optimi,dexterrimi'q; nautæ proræ præficiebant.plurimi etiā erant:qui malū opti
me conſcendere & uela:utcūq; opus eſſet aptare nouerāt. Erat inſuper ea nauis armis quibuſdā
egregie munita:nam contra barbaros:qui dexteram ſinus eius partem incolunt præparare na-
nim opus erat:nequando inuadentes,illā diriperent. Tale quid:& de hoc uniuerſo mundo exi
ſtimandū eſt:nauigii cuiuſdā inſtar ipſum conſyderando:& prima quidē: ac pſectiſsima ſedes
deo tribuenda huius animalis genitori. Secunda uero diis:qui eius partem gubernant:quo lo-
co poetas etiam debemus admittere:qui deos complures in cœlo dicunt eſſe:multos etiam in
mari,in fluminibus'q;:ac fontibus. In terra præterea:ac ſub terra. Hos uero ſub terra locū: ſi ta-
men eſt ullus:quoniā horrendū quendam,corruptiuum'q; eſſe decantant a reliquo mundo ſe-
cernamus. Dū talia loqueretur Iarchas:pene a mēte propter ſtuporē ſe excidiſſe:atq; altius pro-
pter admirationē exclamaſſe ſcribit Damis: ꝙ nunq̄ putaſſet uirū indū tam multū literis græ-
cis proficere potuiſſe:minus uero:& ſi optime linguā noſſet:tam decore, facūde'q; cogitata pro
ferre. Summis etiā laudibus extollit illius aſpectū:riſus'q; urbanitatē: & ꝙ opiniones eiuſmo-
di non dubitanter uidebatur afferre. Quinetiam Apolloniū ipſum compoſita expolita'q; ora-
tione:uti ſolitū:aliquid tamen ab indo adiumēti ſumpſiſſe refertur quotienſcūq; ſedens loque
retur. (Id aūt frequenter eueniebat) in pleriſq; ſimillimus Iarchæ uidebatur. Cum oēs ea,quæ
dicta fuerant:ſummis laudibus extollerent: rurſum Apollonius interrogauit utrum maioris
molis eſſe putarent mare ne:an terrā:tunc Iarchas ſi ad mediterraneū tantum mare terra com-
parabitur:haud obſcurum eſt terram maiorem eſſe:ipſa enim eſt:quæ mare continet.ſin de unī
uerſa humida ſubſtantia ratio habeatur: ipſam terram minorem profecto oſtendemus. Aqua
enim terram ſuſtinet.

¶ De puero formoſo adamato,uexato'q; a Dæmone,& de epiſtola a ſapientibus ad dæmoni-
um,quo abiret a puero. Tū de Claudo,& Luſco,& muliere abortū faciēte liberatis. Quod'q;
oua noctuæ ſi elixa comeſa fuerint:abſtemios faciant. Caput. xii.

¶ Interea nūtius ad ſapientes acceſsit indos aliquot deducens:ſalutem expoſcentes. aderat
& muliercula precans pro ſalute filii. Dicebat aūt illum annos natū ſexdecim: duos iā annos a
dæmone detineri:eſſe'q; dæmonis mores ut ironia:mendaciis'q; plurimis uteretur. Interrogā-
ti aūt e ſapientibus uni:unde ei tale contigiſſet inſortuniū:ita reſpondit mulier:cū is puer cæte-
ris æqualibus formoſitate præſtaret:dæmon quidā ipſius amore captus eſt:adeo ut nec illū mē
te ſineret uti:neq; ad præceptores pergere:aut ſagittariā artē: alium'ue ludū quempiam exerce-
re:quinetiam nec domi eſſe permitebat:in cāpeſtres ſolitudines illū trahens propriæ quoq; uo
cis uſu ablato:uocē grauem:qualem adulti iā ætate homines habēt:illi tribuit. Reſpicit quoq;
inqt alienis potius:q̄ ſuis oculis.ego igitur ait mulier his de cauſis me miſeram crucians: & pe-
ctora lacerans:ut par eſt:ipſum monere:& quæ in rem ſuā eſſent:ſuadere conabar:ipſe uero:nec
uerbis parebat:nec meū ſuſtinebat aſpectū. Cūq; me huc ad nos uenturā eſſe dixiſſem:id'q; iam
anno elapſo facere ſtatuiſſem:dæmon quiſnam eſſet manifeſte confeſſus dixit ſe puero tanq̄ hi
ſtrione uti:aiebat aūt ſe idolū eſſe hominis iā dudum in bello interfecti:qui uxorem ſuā uehe-
menter amabat: ſed quoniā uxor coniugii iure uiolato:triduo poſt eius mortem alteri nupſiſ-
ſet:ſummū erga mulieres odiū concepiſſe:amorem'q; oēm ad hunc puerū tranſtuliſſe: pollici-
tus inſuper eſt:ſi ſe apud uos non accuſarē:multa bona filio meo daturū:quibus uerbis perſuaſa,
aduentum hactenus diſtuli. Ipſe uero iādiu me fruſtatus domū meā ſolus habet:nihil ueri: aut
honeſti loquens:nec ſentiens. Tunc unus e ſapientibus:an prope eſſet puer interrogauit: quod
cum mulier negaſſet aſſereret'q; ſe ut illuc filiū perduceret:laboraſſe: dæmonē uero præcipitia ,

barathra'q; daturū:& filiū interfecturum minatum eſſe:ſi ſe huc indicandum adducerem. Tunc
ſapiens:Confide inquit:non enim ipſum interficiet,ſi hæc legerit:& ſimul epiſtolá e ſinu detra-
ctam mulieri dedit. Scribebatur enim epiſtola ad idolū ipſum minas, terrorem'q; illi nūtians:
niſi inuiolatum adoleſcentem dimItteret. Alius præterea claudus eodem uenit: annos fere na-
tus triginta. Erat aūt leonum uenator accerrimus:cum'q; ingens leo ei uenanti ocurriſſet: quæ
in natibus eſt:iuncturam diſſoluit:atq; ita crus, femur'q; in alteram partem diſtorſit. Verū illi
manibus perfricantes,detorquentes'q; ita direxerunt: ut adoleſcens recte gradiens ide diſcede-
ret. Alius uero oculorū altero captus: utroq; uidendi potentia recepta abiit: Alius item manu
altera mácus libero ipſius uſu reſtituto diſceſſit. Mulier aūt quæ ſepties abortium fœtum ſum
ma cū difficultate,periculo'q; enixa fuerat:hoc modo ſanata eſt. Juſſerunt enim ſapientes mu-
lieris eius uirū:cum pariendi tēpus adeſſe uiuū leporem in ſinu occultatū:eo deferre:ubi paritu
ra mulier eſſet:inde cum ſæpius circa mulierē deambulaſſet:repente leporē e ſinu dimittere. ſo
re enim dicebantur ſimul embryonē uulua dimitteret: niſi lepus repēte extra fores aufugiſſet.
Patri uero querenti filios quidē ſibi naſci:ſed cū primū bibere uinū cœpiſſent oēs mori. Sic re-
ſpondit Iarchas:melius cū illis agi:ꝙ moriātur. Si enim ſuperſtites eſſent:oēs eſſe euaſuros in-
ſanos:ꝗ ex ſemine,ut apparet:minus calido procreati eſſent. Vino igitur abſtinendū eſt filiis
ueſtris:ita ut ne cupiditate quidē ipſius moueātur. Siqui igitur poſthac filii naſcentur:ꝙq unus
ſeptimo ab hoc die,ut uideo,natus eſt:obſeruare oportet:ubi noctua nidum faciat: & illius oua
mediocriter elixata infanti comedenda præbere. ſi enim illa comederit uinum oderit:& mode
ſtius deget:quia tēperatior fiet naturalis calor. Hæc Damis Apollonius'q; uidentes ob eximiá
circa res omnes illorum ſapientiam:obſtupebant: multa'q; quotidie illos interrogabant: cum
ſapientes ipſi ab eiſdem quoque plurima ſciſcitarentur, atque eo pacto mutua diſputandi uo-
luptate fruebantur.

❡ Apollonium de ſtellarum diuinatione libros quatuor conſcripſiſſe: atq; etiam de ſacrificiis:
Inde an ſcientia diuinandi. teneri ab humano queat ingenio:& qualis eſſe debeat,qui conſe
qui eam uoluerit:tum de ſeptem Anulis ſtellarum ſeptem oibus appellatis. Cap. xiii.

❡ Verum arcanas libationes,per quas aſtrologicam facultatē & diuinādi peritiam inquire-
bant:ſacrorū præterea rationē:& inuocationū quas deis gratiſſimas eſſe nouerant Iarcham cū
ſolo Apollonio cōmunicaſſe refert Damis:ita ut inde digreſſus Apollonius de aſtologica di
uinatione libros quatuor ſcripſerit:quoꝝ Miragenes meminit. Scripſit etiá de ſacrificiis libros
quo pacto ſingulis diis ſacrificandū ſit:quæ'ue ſacra talibus diis ſint acceptiſſima. Sed ego aſtro
rum ſcientiá:atq; adeo diuinandi artem oēm humanæ naturæ metas excedere puto: & utrum
quiſpiam uere ipſam nouerit: neſcio. De ſacrificiis aūt faciendis multa ſcripta in pleriſq; tēplis
inueni: nec non publice in ciuitatibus aliquot, & in ſapientū uirorū priuatis domibus inueni.
Verum quis ea poſſet certe interpretari:quæ ſumma cū induſtria,facundia'q; a ſapiēte uiro ſcri
pta ſunt? Scribit præterea Damis Iarchá ſeptē anulos Apollonlo dediſſe:ſtellarum ſeptē nomi
nibus cognominatos:quorum ſingulos diebus ſingulis geſtabat Apollonius: iuxta dierū no-
mina illos diſtinguens. Cum aūt de rerū præcognitione frequens inter eos ſermo haberetur:
& Apollonius tali ſapiētiæ præcipuæ ſtuderet:& diſputationum pleraq; ad ipſam retorqueret
laudans eum Iarchas dixit. Qui diuinandi peritia gaudent optime Apolloni: diuini quidē ob
ipſam euadunt:& ad utilitatem hominū plurimū conferunt. Qui enim ea:quæ opus eſt alios a
diis exquirere:hæc cæteris ignorantibus prædicare poſſit: hunc ego feliciſſimum:& beatū pu
to:cum tantundē aūt Apollo delphicus in hac re poſſit efficere. Sed quoniá ars iubet eos,qui
ad oracula petenda proficiſcuntur puros:mūdos'q; accedere:alioquin de templo eiici præcipit:
uidetur mihi multo magis uirū:qui præſcire futura uoluerit caſte;ſancteq; diſpoſitū eſſe opor-
tere:ita ut nullius ſordis macula animam eius inquinet: nullas'q; delictorum cicatrices menti
impreſſas gerat:ut pure de ſe ipſo primū:& de eo:quem in pectore geſtat tripode uaticinari poſ
ſit. Sic enim efficaciora,ueriora'q; dabit reſpōſa. Quapropter mirari nemo debet: ſi hác ſcientiá
tu conſecutus es:cū tantum ætheris in anima geras. Poſt hæc Damidi quoq; gratificari uolens:
nun tu etiam inquit aliqua prænoſcis aſſyriæ præſertim cū tali uiro tam frequenter uerſatus? p
Iouem,inquit Damis quæ mihi neceſſaria ſunt:prænoſco: ná cum primo Apollonio huic oc-
currit:quia ſapientia plenus uiſus eſt:eloquentiá inſuper:ac temperantiá:tolerantiam'q; decen-
tem:& memoriam multá in eo conſpexi:& qq́ multis ſcientiis refertum: diſcendi tamen cupi-
ditate flagrantē diuinum neſcio quid mihi obrigiſſe putaui. itaq; illum ſecutus ex ignoráte ſa
piens: ex barbaro eruditus euaſiſſe mihi uideor:ac deinceps in eius ſocietate perſeuerans Indos
primo,ac tádem uos ipſos uidi:& græcis commiſtus ipſe pene effectus ſum græcus. Et quoniá

ſcientia ueſtra de rebus maximis cōſydetat:quaſi delphicum:aut dodonæum:aut aliud quod-
cūq; uultis oraculū illam putate:meam uero: quoniam quæ mihi tātum utilia ſunt:prænoſco:
tanquā præſtigiatricis cuiuſdam aniculæ prudentiā exiſtimate: quoniam & ipſa de pecudibus:
& aliis huiuſmodi uaticinari aliquid poteſt·ad hæc uerba ſapientes omnes riſere.

¶ Quale donum mortalibus medicina: atque unde orta ea ſit. Item an diuinandi ſcientia
ſit medico neceſſaria. Tum de Martichora animali.de aquis aureis.de lapide alios ad ſe tra-
hente Pantaura nomine.de Pygmæis: & ſciapedibus: & macrocephalis:& auro,quod gry-
phes effodiunt:& ipſis gryphibus.de Phœnice aui, & cygnis. Caput xiiii.

¶ Sedato autē riſu Iarchas de diuinatione ſermonē proſecutus multa bona erga homines
illam efficere dixit.Inter quæ præcipuū eſt medicinæ donū.Non enim inqt ii,qui ſapientes in
hac arte habiti ſunt: Aeſculapii filii tā multū pfeciſſent: niſi Apollinis filius Aeſculapius:iuxta
patris uaticinia morbis proficua remedia compoſuiſſet:quæ ille deinceps filios docens:atq; illi
nepotibus,poſteris'q; tradentes:amicis tandē,familiaribus'q; eadem demonſtrarunt·hinc itaq;
medicinæ orta eſt diſciplina:inuentum'q; quales herbas humidis ulceribus:quales'q; ſiccis,ari-
dis'que oporteat adhibere:potiones inſuper medicamentorum miſcere: quibus hydropici ſa
nentur:ſanguinis fluxus ſiſtatur:quo pacto apoſtemata curentur: & illati uulneris dolor ſedet.
quin etiam uenenis ipſis ad multas ægritudines ſalubriter uti didicere: quā peritiam qui diui-
nationi auferre audeat:neſcio.Neq; enim rationi cōſentaneū uidetur ſine præcognitione qua-
dam auſos unq̃ aliquos fuiſſe tam pernicioſa uenena proficuis medicamētis admiſcere. Et quo
niam ſermo illic nō ioco:ſed ſerio habitus de fabuloſis ferarū:hominum'q; : & fontiū mōſtris,
quæ ſunt apud Indos inſcribitur. Hunc quoq; mihi poſt habendū non putaui. Eſt enim lucrū
aliquod neq; oībus auditis fidem adhibere:nec oīa rurſus tanquam impoſsibilia aſpernati. in-
terrogauit itaq; Apollonius an apud ipſos inueniretur animal Martichora nuncupatum. Tūc
Iarchas:Num inquit animalis huius quam dicant eſſe naturam audiſti?(Conueniens eſt enim
& de ipſius figura aliquid diceret)dicūtur inqt magna, & incredibilia.quadrupedē enim hanc
beluam eſſe ferūt:eius'q; caput humano capiti aſsimulari:magnitudine uero leonē æquare:ha-
bere aūt in cauda ſetas cubitales ſpinarum inſtar: quas contra perſequentes ſagittarū modo ia-
culetur. Interrogauit præterea de aqua auri:quam ex fontibus quibuſdā manare perhibetur: &
de lapide:qui uim talem:qualem habet magnes:habere dicitur:tū de hominibus: qui ſub terra
dicuntur habitare:ſimiliter & de pygmæis:& iis:qui pedū plantis ſibi ipſis umbras contra ſolē
parant. Ad hæc oīa reſpōdens Iarchas de animalibus inqt:aut plantis:fontibus'ue,quos huc ue
niens ipſe uidiſti:tibi aliquid narrare ſuperuacuū eſt. Tuū eſt enim aliis ea reffetre.feram uero
ſagittantem:aut fontes aureis aquis manantes ego in his locis eſſe nunq̃ audiui·De lapillo aūt
qui cæteros lapides ad ſe trahit:cauſa non eſt:quin credamus. poteris enim ipſum uidere lapi-
dem:& quæ in eo ſunt cuncta mirari. Primo aūt ſumma eius magnitudo:pollicē demōſtrans:
huius digiti unguem adæquat inqt·Gignitur uero in concauis terræ profunditate paſſuū qua-
tuor.tantum uero ipſi ſpiritus ineſt:ut intumeſcat: & plerunq; ſcindatur terra:ubi eiuſmodi la-
pis concipitur.inquirere aūt ipſum nemini licet.auffugit enim niſi ſumma cū ratione trahatur:
ſoli autem nos partim dicentes:partim etiā aliqua facientes inuenire Pantaurā poſſumus.(Id
enim huic lapidi nomen eſt:)qui noctu diem uelut ignis oſtēdit:quoniam igneus eſt:ac radio
ſus:ſin uero poſt diem aſpiciatur:innumeris rutilationibus oculos ferit.Id aūt:quod in ipſo lu
men fulget:ſpiritus eſt potentiæ admirabilis.quicquid enim prope eſt:ad ipſum congregatur.
quid autem dixi prope iacentes lapides ipſum congregare:cū liceat petras quotcūq; uelis alicu
bi mergere: aut in mari:aut in fluuio:& illas non prope ad inuicem:ſed ſparſim:utcunq; conti
gerit:poſt modū uero hic lapis ad eas demiſſus ſui ſpiritus diſtributione oēs colligit:ita ut co-
aceruati lapides tanq̃ examen apum illi ſubiaceant.His dictis lapidē ſimul:& quid efficere poſ
ſet:oſtendit.Pygmæos aūt ſub terra degentes ſupra Gangem poſita loca incolere:& ſicut fama
de ipſis prædicat uiuere:non uanum eſt.Sciapedes uero ideſt qui ſibi umbram pedibus parant:
& macrocephalos:& eiuſcemodi monſtra quotcūq; Scylacis hyſtoriæ decantant:nec apud In-
dos:nec alibi terrarum uſq̃ uiuere cenſeo.Aurū uero:qd' gryphes effodere dicuntur:petræ ſunt
aureis guttis minutiſsimis cōſperſæ:quas hæc fera roſtro diſcindit.Sunt enim huiuſmodi aues
in India:& Soli ſacræ eſſe perhibentur:eaſdem'q; quadrigæ iungunt: qui Solis imaginē apud
Indos pingūt.Magnitudine aūt:ac uiribus,leonibus pares illas eſſe tradūt: & ob petrarum cu
piditatem ſibi inuicē inſidiari:elephantos quoq;: ac dracones ſuperare. uolant aūt non multū:
ſed quantū paruulæ aues. Non enim plumatæ ſunt:ſed rubra pellicula alarū coſtæ tanq̃ digiti
connectuntur.Itaq; in gyrū delatæ aliquantū uolare,& e ſublimi pugnare poſſunt.ſolam uero

tygrim inſuperabilem illis eſſe dicunt:quoniam ſugiendi celeritate : qua uentos æquare dicit: e conſpectu auſugit. Auem quoq; phœnicē eſſe percredimus:quæ quingenteſimo quoq; anno in Aegyptum ueniens, hanc ipſam Indiam ſuperuolat . aiunt aūt unicā tantū hanc auem eſſe:& ex ſe radios emittere, atq; auri colore ſulgere. magnitudine uero, forma'q; aquilæ in nido conſydere:quem prope Nili fontes ex aromatibus ipſamet ſibi cōſtruxit. Hæc uero:quæ deſipſa decantēt Aegyptii:quo pacto in ægyptū:deſetatur:ipſi etiam indi teſtificantur ſermoni conſentientes:quo dicunt phœnici in nido liqueſcenti lugubres hymnos decantari oportere : hoc ipſum & cygni facere perhibētur ab iis, qui eos audire accuratius ſtudent.

¶ Apollonium apud ſapientes fuiſſe menſes.4.tum de pio eius diſceſſu:de ſimiis nigris:de mari rubro ab Erythra rege. ἐρυθρὸν enim rubrum. de epiſtola eius ad Sapientes: de Hyphaſide, urbe Patala. Quid de mari rubro ab Orthagora dictum. de Oſtreis maximis:in quibus Margarita lapis. de Pagadibus Oritarum regionis . de piſcedulis qui græcæ ἰχθυοφάγοι de Vrbe Stoberis. Caput xv.

¶ Tales Apollonii ſermones cum ſapientibus:talis'q; conuerſatio fuit menſes quatuor. Tāto enim tempore apud eos manſit:& ſermones tam arcanos : q̄ coram' aliis habitos oēs collegit. Poſtq̄ uero diſcedere ſtatuit:ductorē, Camelos'q; cū epiſtola ad Phraotem:ut remitteret: pſuaſerunt ſapientes:ipſi uero alio duce, camelis'q; aliis datis ipſum dimiſere: felices ſe : atq; illū propter talem congreſſum prædicantes:eum'q; uenerari cū aſſererent : non poſt mortem ſolū, ſed uiuentē, & pro Deo habitum iri in domos ſuas diſceſſere . frequenter'q; ſe ad abeuntē conuertentes:ſignis multis declarantes inuitos a ſe illū dimittere . Apollonius aūt dextra quidem Gangē:ſiniſtra uero Hyphaſim fluuios habens ad mare deſcendit itinere dierum.x a ſacro mōte confecto. Deſcendentibus autem ſtrutiones multi occurrerūt:multi etiā boues: & aſini agreſtes:Leones quoq;, ac Pantheræ:Tigres præterea ; & ſimiarū genus lōge diuerſum ab iis:quas apud pipens arbores inuenerant. Sunt enim hæ nigræ, uilloſæ'q;:& paruis hominibus ſimiles. Colloquentes autem:ut mos eſt de iis:quæ uiderant ad mare rubrum peruenerunt:ubi merces quædā licet:paruæ paratæ erant:& nauigia ad traiiciendum idonea in anchoris ſtabant:tyrrhenis nauibus ſimilia. Rubrum aūt mare uehementer cœruleum eſſe tradunt . Denominant aūt rubrum:ut ipſi perhibent:a rege Erytha:q ex ſuo nomine mare denominauit. Eo igitur cū perueniſſet Apollonius:camelos retro ad Iarcham cū huiuſmodi epiſtola miſit. Apollonius Iarchæ:aliis'q; ſapientibus gaudere. Cū ego terreſtri itinere ad uos ueniſſem:uos mare dediſtis mihi:& ſapientiam:quæ in uobis mecū communicantes, effeciſtis:ut in cœlū etiam poſſim aſcendere. Ego uero horū meminero:& ſermonum omniū participes græcos reddam:non ſecus ac ſi ipſi interfuiſſent:niſi fruſtra Tantali potionē bibi. Valete optimi philoſophi. ipſe poſt hæc nauem conſcendens:leni uento deferebatur admirans Hyphaſidis fluminis oſtia:qui præceps:terribilis'q; in mare defertur. decurrit enim ut diximus per loca petroſa:anguſta : atque prærupta: ubi'q; refractus uno oſtio:mare ingreditur:pernicioſo admodū iis:qui nauigando nimiū adhæſerint. Indi quoque fluminis oſtia ſe uidiſſe perhibent:ubi ciuitas poſita eſt:nomine Patala: fluenti Indo adiacens:ibi quoq; conueniſſe quondā tradunt Alexandri claſſem : eius'q; gubernatorem, ducem'q; Nearchū:nauticæ artis peritiſſimū ibidē ſepultū aſſerunt. Quæ uero ab Ortaghora de rubro mari narrantur:q; ibi ſcilicet urſa nō conſpicitur:neq; meridiē ſignare nauigantes poſſunt:q'q; apparentia illic aſtra ordinē permutant ſuum:uera eſſe Damis etiam aſſerit. Putandum'q; eſt recte:uere'q; dicta eſſe ſecundū eam:quæ ibi conſpicitur:partem . Meminerunt etiam paruæ inſulæ:quā Byblon appellant:ibi maxima cōchylia:murices'q; eximiæ magnitudinis naſci perhibent. Oſtrea quoq; petris adnaſcū:ur decuplo maiora iis, quæ apud græcos inueniuntur. Ibi etiam capitur in alba teſta lapis margarita:quæ in Oſtreis locū cordis dicitur obtinere. Attigiſſe quoque ferunt Pegadē Oritarum regionē:apud quos æneæ ſunt petræ: ænea'q; arena:æris etiam fruſtra defferre fluuios aſſerunt:quapropter & ichthyophagos ideſt piſcibus uiuentes populos inueniſſe:qui urbem incolunt nomina Stobera : ubi ex magnorū piſcium membranis ueſtes intexunt. Ibi'q; pecudes etiam eſſe piſciuoras:q; ea comedant:quæ minime naturæ ſuæ, conueniant. Paſtores enim piſcibus illas alere conſueuerunt:ſicut in caria ficubus eaſdē paſcunt. Indi enim carmani cognominati genus planum manſuetū : adeo piſcoſum mare accolunt:ut nūq̄ ſeruandi cauſa piſces reponant:neq; ſicut in ponto fit:ipſos ſale condiāt: ſed ex iis quos capiunt:paucos quidā uendunt:plurimos uero palpitantes in mare demittunt.

¶ De Belatis ubi emporiū. de Seleris ſacra inſula. de Neneide ſæua nautis. de margarita & belluis plurimis rubri maris, de'q; reditu ad Babylonem. Vt'q; in Antiochiam profectus, & cō-

tumelliis ibi affectus in Cyprũ ad Paphum:ubi Veneris tẽplum, nauigauerit. Cap. xvi.

¶ Ad Velara quoq; ferũt applicuiſſe. eſt aũt Valara emporium myrtis, palmiſ'q; abundãs. Laurus quoq; nonnullas illic uideri tradunt. Scatet aũt fontibus tota regio. Horti'q; ibidẽ plurimi ſunt omni genere florũ: atq; olerum abundantes: portus etiã maxime quieti: atq; tranquilli. oppoſita eſt aũt regioni illi ſacra inſula: quã Seleram uocant: ea freto ſtadiorum centũ a continenti diuiditur: hanc tenere dicunt Nereidem deam ſæuam, atq; infeſtã: & præteruauigantium multos rapientem: quæ nec anchoras iſulæ applicare nautas patitur. Dignũ quoq; exiſtimauit quæ de altero margaritarũ genere traduntur: non prætermittere: quandoquidem: & ipſi Apollonio res uiſa eſt leuis quidẽ, ſed auditu iucũda: & mirabiliũ oĩum mirabiliſſima. nam qua parte inſula pelagus reſpicit: immenſa eſt maris altitudo. fert aũt alba Oſtrea quadã pinguidine referta. Lapidem aũt nullum producunt. Inde maris tranquillitatem obſeruãtes aquæ ſuperficiẽ quaſi olei cuiuſdam effuſione liniunt: quod animaduertentes Indi ad Oſtrea capienda ingrediuntur: ita inſtructi: parati'q; ſicut qui ſpongias colligunt. eſt aũt his Ferreus later, & alabaſtrũ unguenti: atq; ita prope Oſtrea cõſidentes Indo unguento: quaſi eſca ad fallendũ utũtur: nanq; illo perfuſa Oſtrea ſeſe aperientia inebriantur. Tunc ferreo ſtilo perforata quaſi ſaniem quandã emittunt: hanc uenator ferreo latere excipit: qui in uarias, multipliceſ'q; formas concauatus eſt. ea uero poſtmodũ ſanies lapideſcit: atq; in modũ naturalis margaritæ albus ille ſanguis obdureſcit: & hæc eſt quæ ex rubro mari colligitur margarita. Huic autem uenationis generi arabes maxime intendunt ex oppoſito deſinentis maris habitantes. Reliqua maris huius pars multis, uariiſ'q; belluis referta eſt: cete etiã illic uagari feruntur: quapropter naues tutelæ cauſa tintinabula quædam tam a prora: q̃ a puppi deferunt: quorũ ſonitu terrefactæ belluæ nauibus nõ appropinquant. Poſt hæc Apollonius, ſocii'q; fluminis Euphratis Oſtia ingreſſi: & per ipſum fluuium nauigantes Babyloniam ad Bardanem peruenere: quem talem: qualem antea dimiſerãt recognoſcentes, rurſus in Ninum abiere. Illinc Antiochiam ueniẽtes: cum ſolito more a ciuibus contumeliis afficerentur: q a græcorum ſtudiis penitus abhorrerent: iterum ad mare iuxta Seleuciam deſcenderunt. Vbi forte nauigio reperto in Cyprum inſulam nauigarũt: & Paphũ: ubi præclarum eſt Veneris templum: quod ex collaticiis pecuniis extructũ admiratus eſt Apollonius: cum'q; multa eius templi ſacerdotes edocuiſſet: atq; ut templum ſancte, pie'q; colerent: eſſet hortatus: in Ioniam nauigauit uir ſumma admiratione dignus: plurimi'que faciendus ab iis: qui philoſophiam colunt.

PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER QVARTVS.

¶ Quanti omnes fecerint Apollonium in patriam reuerſum. tum de legatis ad eum, & oratione ad Epheſios. hinc quemadmodũ uoces paſſerum quorundã inter prædicandum Epheſus interpretatus fuerit. poſtea de peſtilentia, quæ inuaſit Epheſios. Caput. Primum.

P OSTQVAM VIRVM IN PATRIAM REVERſum Epheſum'q; ingredientẽ Iones uiderũt: ne ſordidos qdẽ opifices ſuæ continuerunt artes: ſed populus oĩs uadentẽ proſequebatur. Alii quidem ſapientiam: alii oris formam: alii uiuendi normã: alii corporis habitum: quidã etiam hæc oĩa ſimul admirantes. Sermones quoq; de ipſo uarii ferebantur: cũ ipſum quidam ex oraculo colophonio, illius participem ſapientiæ: & iam plene: perfecte'q; ſapientẽ factum uenire prædicarent: alii ex Didymæo: alii ex Pergameo templo uenire illum aſſererent. multos enim ſanitatem ab oraculo iubebat Deus Apollonium accedere. ſic enim ſibi Deo placere: & fata poſtulare dicebat. Legationes quoq; ex ciuitatibus ad eũ ueniebant: hoſpitem illũ: & agendæ uitæ conſiliariũ ſibi fieri poſtulantes. Orantes'q; ut quo pacto ſtatuæ: aræ'ue dicãdæ eſſent: edoceret. ipſe uero de his oĩbus partim per epiſtolas reſpõdebat: partim eo ſe uẽturũ promittens: quid interea eſſet agendũ, præmonebat. Cũ Smyrnæi legatos miſiſſent: nihil aliud ab eo poſcentes niſi: ut quamprimum ad ſe ueniret: Legatum interrogauit Apollonius: quid eſſet: cur ſui tantopere indigerent. Ille autem uidere te: ac uideri abs te nobis eſt opus inquit: cui Apollonius ueniam inquit: uos aũt Muſæ illis interim: ut ſeſe inuicem ament: concedite. Et primam quidem ad Epheſios orationem habuit: ſtans in templi crepidine, neq; ſocraticorum more loquens: ſed aperte uitia redarguens: atq; deteſtans ad philoſophiæ

loſophiæ ſtudium illos compellere nitebatur:quos odio, ſuperbia'ꝗ plenos inuenit. Choreis etiā,& ſaltationibus oīno dediti,fiſtulis, tibiis'ꝗ oīa cōplerant:effœminantis'ꝗ uiris tota ciuitas referta erant:cantibus'ꝗ oīa loca reſonabant. Ipſe uero: quanquā Epheſii in eius gratiā illa tranſpoſuiſſent:tamen non permittenda exiſtimauit:ſed corripuit: atꝗ inuiſa multis reddidit. Sermones aūt plurimos in lucis habuit:qui ſunt apud xyſtū:ubi cum aliquando de cōmuni cōcordia diſputaret:doceret'ꝗ oportere Epheſios ſeſe mutuo nutrire:atꝗ nutriri:paſſeres forte in arbore quadā taciti conſidebant:unus aūt ex ipſis tanꝗ alicuius rei nuntius uocē emiſit:qua uiſus eſt aliquid cæteris prædicere:eo audito cæteri clamorē tollentes poſt ipſum uolarunt. Tūc aliquandiu tacitus Apollonius, ſciens quidē quam ob cauſam paſſeres uolitaſſent:non dū tñ auditoribus id enarrans: ubi uero oēs in ſe cōuerſos:& quaſi portentū aliqđ admirantes aſpexit:tunc rupto ſilentio ſic eſt locutus. Puer quidā effuſum frumentū in arcam manibus demittens:cū negligenter illud collegiſſet:abiit multa grana paſſim in angiporto ſparſa relinquens: ꝗ cū paſſer ille inueniſſet:cæteris,ut uidiſtis nūtians inuentū cibū cōmunicauit:his uerbis permulti cōmoti ad hoc uiſendū cucurrere:ipſe uero iis,qui māſerunt cœptū ſermonem de cōmuni ſocietate ſeruanda proſecutus eſt·Poſtꝗ uero q uiſum ierant:cum clamore,atꝗ admiratione ſumma reuerſi ſunt:uidetis inqt Apollonius quo pacto paſſeres mutuā de ſe curā habent:quātum'ꝗ cōmuni gaudeant ſocietate:nos aūt homines eam colere dedignamur: & quod maius eſt:ſiquem boni quicꝗ cæteris impertientē uiderimus:eum prodigum:aut ambitioſum:aut aliquid eiuſmodi arbitramur:qui uero ab ipſo nutriuntur:paraſitos, aut adulatores appellamus. ꝗ ſi bona aliis cōmunicandi facultas adimatur:quid aliud ſupereſt:niſi ut ſe quiſꝗ domi occludens:uelut aues:quas pingueſaciendi cauſa in tenebris paſcimus: uſꝗ ad uentris diruptionem pingueſcat. Cum peſtis Epheſum paulatim inuaderet:neꝗ adhuc tamen ſatis aperte dinoſceretur:prænoſcens Apollonius uenturū malum,palam id cœpit prædicare:ac pleruꝗ interloquendum dicere ſolebat o terra ſimilis perſeuera,minitans'ꝗ talia uerba:ſalua hos:& nō præteribit, ſermones interſerebat·Verū Epheſii uerbis eius mentē non adhibebant: quaſi mōſtrum quoddam eius uerba reputantes:Id'ꝗ eo magis putabant: quo ipſe deorum oīa templa ambiens id malū auertere:amouere'ꝗ nitebatur·Poſtꝗ uero ingraueſcere morbus cœpit: nihil iā amplius illis ꝓdeſſe poſſe arbitratus,reliquas ioniæ partes peragrauit: quæ male apud quoſꝗ diſpoſita erant, dirigens:& aliquid ſemper diſputans:quod audientibus profuturum cenſeret.

¶ Quid fecerit,reliquam circuiens Ioniam Apollonius prædicando, adhortando'ꝗ ad bene, beate'ꝗ uiuendū,& ad ſtudia bonarū artium. Dehīc Smyrnam urbem omnium, quæ ſub Sole ſunt:pulcherrimam extitiſſe:nec non uiris præclaris potius, quam ædificiis urbes ornare oportere. Diſſenſionem præterea, & diſcordiam pro bono reip.plurimum prodeſſe ciuitatibus. Caput. II

¶ Venienti autem Smyrnam, obuiam Iones proceſſere:qui tum forte ſacra pro communi Ioniæ ſalute celebrabant:cum'ꝗ decretum legiſſet Ionum:quo eum concilii,ſacrorum'ꝗ participem faciebant:nomen'ꝗ in eo inueniſſet haudquāꝗ Ionicum:(erat enim Luculli cuiuſdā nomen appoſitum:)Scripſit ad commune concilium epiſtolam de eiuſmodi barbariſmo illos redarguens:ꝗ Fabricium:& alia eiuſmodi nomina:in eorum decretis inuenerit. Quām uehementer igitur,grauiter'ꝗ hac de cauſa illos redarguerit: ipſa epiſtola ſuper hoc ſcripta demonſtrat.Poſtridie uero ad Iones reuerſus cur nam crater in medio poſitus eſſet:interrogauit:Cū'ꝗ pro communi ſalute reſpondiſſent:ipſe quoꝗ ex illo hauriens, libauit: dicens dii præſides Ionum date huic præclaræ coloniæ: ut placato mari uti poſſit: terra uero nihil mali: aut noxii eidem patiat:aut Aegæon terræmotor illorū quatiat ciuitates. Hæc Apollonius precatus eſt, iā:ut opinor:iminere ꝓuidens:ꝗ poſteris tꝑibus Smyrnæ:Mileto:Chioꝗ:& Samo, aliis'ꝗ Ioniæ ciuitatibus cōtigere.Cum uideret Iones bonarū artiū ſtudiis deditos, ſumma'ꝗ induſtria illis incumbentes orōne eoſdē cohortatus promptiores ad ꝓſequenda ſtudia reddidit: iubens magis erga ſe ipſos:ꝗ erga urbis ornatū prudentia exercere. ꝗuis enim urbs omnium:quæ ſub Sole reperiant pulcherrima ſit,& pelago abluat:& Zephyri fontes poſſideat:præſtātius tñ eē illā ſtudioſis uiris coronatā eſſe. Aedificia nāꝗ eodē in loco ſemper manēt:nec alibi uſquā:quā ubi exſtructa fuerint uideri poſſunt:boni aūt uiri ubiꝗ uidentur: ubiꝗ locantur:& ciuitatem, ex qua orti ſunt:magnā & præclarā eē ubiꝗ demōſtrant:quocūꝗ terrarū pagrare potuerint.Dicebat quoꝗ pulchras urbes bonis ciuib⁹ carentes Iouis olympii ſimulachro a Phidia cōpoſito ſimilari.Id.n.inqt imobile ubicūꝗ artifici placuit:pmanet: uiri aūt ubiꝗ terrarū pagrātes ab homerico Ioue nihil differūt:ꝗ ſub uariis formis ab Homero iducit multo admirabilior eo:ꝗ ex ebore fabricat⁹ eſt.hūc.n.in terra tantū apparere:illū uero quancūꝗ cœli partē pcurrentē men-

te,& imaginatione comprehendi. Præterea quo pacto ciuitas tutiſsima permanere poſsit: una cum ſmyrnæis philoſophatus eſt: cum illos inter ſe diſsidentes conſpexiſſet. dicebat enim ciuitatẽ recte habitandã diſſentiẽtis cuiuſdã indigere concordiæ: quæ cũ ſibi ipſi repugnans ſentẽtia uideret: animaduertens Apollonius: hunc ſermonẽ ab eorum pleriſq; nõ intelligi. albũ inquit & nigrũ uinũ fieri idẽ nunq̃ poſſunt: neq; amarũ dulci recte cõmoſcetur: concordia uero quãq; diſſentiens ſalutẽ ciuitatibus affert. Quod aũt dico tale qd eſt. Seditio: q̃ ad gladios, mutuas'ue plagas ciues deducit: a ciuitatibus exterminanda penitus eſt. Ciuitas. n. pace puerorum alumna, & legibus, & uiris indiget: a qbus, & uerba: & actiones prodeunt. Mutua aũt ciuiũ æmulatio pro cõmuni ciuitatis bono: ceu ꝙ alius alio melius ſententiã dicat: aut magiſtratũ rectius gerat: aut præclarius legatione fungat: aut etiã ſplẽdidiora cõſtruat ædificia: aut in aliquo huiuſmodi excellat: talis inq̃ cõtentio, aut æmulatio ciuitati plurimum confert. Licet inter ſe ciues pro cõmuni bono faciat diſsidere. Neq; uero ſũ neſcius huiuſmodi ſtudia pro ſalute ciuitatis Lacedæmoniis quondã inutilia uiſa eſſe: qppe qui bellicis duntaxat operibus incũbentes: in ea re tantũmodo laborabant: id'q; ſolũ in pretio habebat. Mihi uero optimũ eſſe uidetur: ut quiſq; qd' ſcit: atq; efficere poteſt: id agat. Nã ſiquis ĩ gubernãdo populo mirabilis euadet: alius uero ſapiẽtia ualebit: alius in communi acquiret: alius bonus: mitis: & benignus exiſtimabitur: & e contrario alius ſeuerus, & erroribus ueniã nõ tribuens, alius in omnibus ignoſcens reputabitur: optime arbitror ſeſe ciuitas habebit: ſtabilius'q; conſiſtet.

¶ Miſſos ab Epheſiis ad Apollonium legatos pro ſedanda peſtilentia, & quo nam modo liberati ab eo fuerint: hinc illum in Græciam profectum, in templo æſculapii ſomnia, qui eo ueneranti interpretari edocuiſſe: deinde iuiſſe ad Ilienſes, illorum'q; doctrinam adeptum ad Achillis tumulum acceſsiſſe, noctem'q; inibi totam ſolum fuiſſe. Caput. iii.

¶ Dũ hæc loq̃retur armeniorum nauẽ portũ ingredientẽ: & nautas ꝓ naui firmãda uariis operib⁹ implicitos cõſpicatus eſt. Cõuerſus igit ad eos: q aderãt: uidete inqt ei⁹ nauis populũ: quo pacto alii lẽbos cõſcendunt: cũ ſint remiges: alii uero ſuſpenſas anchoras demittũt: alii uela cõtrahunt: alii ex puppi: aut prora q̃ facta neceſſaria ſũt: proſpiciũt: ꝙ ſiqs horũ ſuo operi pagendo defuerit: aut temere, negligenter'ue, qd' agendũ eſt: fuerit ꝓſecutus: male ſeſe nauis haberet: & ipſimet q̃ſi procella quædã nauim læderent. Verum ſi æmulatione quadã inter ſe certãtes laborabũt: neqs altero deterior in ſuo opere uideat: recte, probe'q; in portu nauis firmabit: ꝓſpere'q; cũ lætitia tota nauigatio peraget: eorum in cõſultando rectitudo tantũ ipſis ꝓderit: quantũ ſi Neptunus tutelã: ſecuritatẽ'q; polliceret. His atq; huiuſmodi aliis orationibus Smyrnã in cõcordia, beneuolentia'q; cõtinuit. Cũ peſtis grauiter Epheſũ inuaſiſſet: nec ullũ ſufficiẽs remediũ inueniretur: legatos epheſii ad Apolloniũ miſerũt: tãti mali remediũ ab eo depoſcentes: ipſe uero nõ differendã eſſe profectionẽ arbitratus, eamus inq̃t: breui'q; tpe Epheſũ delatus eſt: ibiq; idẽ opus operatus eſt: qd' olim Pythagorã apud Thurios: Metapontinos'q; feciſſe perhibent. uocatis nanq; in concionẽ Epheſiis, confidite inqt uiri. hodie nanq; hanc peſtẽ amouebo. His dictis uniuerſam turbã ad Theatrũ duxit: ubi pro malis depellendis ſacrificia fieri cõſueuerunt: ubi ſenẽ quendã mendicanti ſimilẽ inuenere: qui arte quadã oculis cõniuebat: & perã geſtabat paniceis fruſtis refertam: lacera aũt, attrita'q; ueſte amictus erat: & toto corpore ſordidus. huic Epheſios circũponens Apollonius cedite ladipibus inqt hunc deorũ inimicum: admirantibus autem Epheſiis eius dicta: & inhumanum, crudele'q; cenſentibus peregrinum hominem tam miſera conditione degentem interficere: humillime præſertim pro ſalute ſua deprecantẽ: multa pro captanda miſericordia loquentem. inſtabat Apollonius Epheſios cohortãs ne diutius illum uiuere permitterẽt: cum'q; iam aliqui lapides in illum iacerent adſtantes: reſpiciens Apollonius igne plenos oculos illum habere monſtrauit: quo uiſo agnouerunt Epheſii dæmonem eſſe: tanto'que ſtudio ipſum lapidarunt: ut breui ſpatio magnum lapidũ tumulum ſuper ipſum coaceruarent. Paulum deinde moratus Apollonius auferri lapides iuſsit: ut feram, quam interfeciſſent: agnoſcerent: cum'que ita detexiſſent: nudaſſent'que corpus: quod ſe lapidibus cecidiſſe putabant: ille quidem euanuerat. Canis autem tanquam moloſſus conſpiciebatur magnitudine tanta: quanta maximi leonum eſſe ſolent. talis itaque lapidibus attrita bellua ſpumam: quaſi rabid⁹ canis ab ore emittebant. & is quidẽ modus fuit: quo Epheſios expiauit, & morbo liberauit. Epheſii aũt ſtatuã Herculis eo loco erexerũt: ubi monſtrũ illud lapidib⁹ obrutũ fuerat. Liberatis a peſte Epheſii Apollonius cũ iã ſatis in Ionia manſiſſe ſibi uideret: in græciã trãſire conſtituit. Itaq; Pergamum ueniens in Aeſculapii templo conſtitit: iis, qui Deũ adoratũ ueniebant: conſulẽs quo pacto poſſẽt: q̃ a deo ſomnia peterent: impetrare. ipſe etiã pleriſq; malorũ remedia monſtrabat. Poſt in ilienſium regionẽ migrauit, omnẽ'q; illorum ueterẽ ſapientiã edoctus

ctus,ad Achæorum ſepulcha uidēda profectus eſt. Ibi multa de illis locutus: multis'q; ſine ſanguine:tū ſacrificiis peractis:ſocios ad nauē redire iuſsit.ipſe uero apud Achillis tumulū pnoctare cōſtituit. Cū'q; illū ſocii ab īcepto deterrerēt:dicerēt'q; nō ſicut Geminos,aut Phædimos q. bus cū,iā iā locutus fuerat Apollonius:ſed terribilē uiſu,horrendū'q; apparere. Sic·n.aiebāt:q apud ilū uerſabant.Ego inqt Achillē congreſſu,ſermone'q; plurimū gaudere cōpertum habeo.Quippe qui pyliū Neſtorē tā ualde coluit:a quo ſēper aliquid præclag audire ſe gloriabatur·Phœnicem uero alumnū: & comitem appellabat: & id genus nominibus qm̄ uariis illius ſermonibus delectaret:& Priamū q̄uis inimiciſsimū manſuetiſsime aſpexit: ubi loquentē illū audiuit:Vlyſſem etiam a ſe diſſentientem adeo modeſte ſuſcepit:ut Vlyſsi benignus potius:q̄ terribilis uideretur. Clypeo nanq; & galea,ut aiunt,grauiter minaci aduerſus troas:ut puto:utitur:memor eog,quæ ab ipſis armatis pro connubio paſſus eſt. Mihi uero cū ilienſibus nihil eſt cōmune:lucūdiora īſuper cū eo loquar:q̄ olim eius amici loq conſueuerint:q; ſi me,ut dicitis: interfecerint:cum Mēnone,Cygno'q; iacebo:& me forſitan caua foſſa uelut Hectorem Troia ſepeliet.Hæc ad amicos partim ioco:partim ſerio locutus Apollonius ad tumulum ſolus acceſſit.Socii uero iam die in noctem declinante ad nauem rediere.

¶Antiſthenem Parium īterdictū ſocietate Apollonii iubente Achille.tum autumno ſoluiſſe a Troia Apollonium:eo'q; tempore petinfidū mare eſſe nauigantibus.hinc de ſepulchro & Statua Palamedis in qua inſcriptum θείῳ παλαμήδει. & de reſponſis Orphei in Leſbo. Caput. iiii.

¶Ipſe uero poſtea diluculo ad eos ueniens: ubi nā eſt inqt Antiſthenes parius? Is uero ſeptimo iā die:ab ilio ſecutus fuerat Apolloniū:cum'q; uocāti reſpondiſſet Antiſthenes:non'ne inquit Apollonius ex Troia ueniſti:certe inqt ille:ſum enim āriqua origine ex Troianis ortus: an etiam de Priami ſtirpe inquit Apollonius:ex hac ipſa profecto reſpondit Antiſthenes.Itaq; inde natus:& ipſe bonus ſum:& ex bonis ortus.Recte igit inqt Apollonius ꝓhibuit Achilles: nequa ratione tecū uerſarer:Cū enim iuſsiſſet me Theſſalis aliqua nūtiare:in qbus grauiter eos accuſat: ego'q; mādatis acceptis abiēs interrogarē,an aliud quippiā ei gratū efficere poſſē:potes inqt:Id autem eſt:ut adoleſcentē parium tua ſapientia nō impertias·eſt enim ex Priami ſtirpe oriundus:& Hectorem laudare nunquam ceſſat·His auditis Antiſthenes: quanquam inuitus,nolens'q; ab Apollonio diſceſsit.cū iā dies illuxiſſet:& uento a terra perflante nauis diſceſſū pararet:ingens turba ad nauim:q̄uis parua eſſet:cōfluxerat.Omnes.n.in eadē cū Apollonio naui deferri uolebāt.erat.n.autumni tēpus:q̄do maris infida:& iſtabilis tranqllitas eē ſolet·Cūcti uero tempeſtatē,& ignes,& quicquid eſt difficillimū ab Apollonio uinci poſſe arbitrātes: & ꝓpterea cū eo eē cupientes:rogabāt:ut ſe nauigatiōis comites aſſumeret. Sed cū multitudo hoium capacitatē nauigii excederet:maiorē aliā nauim cōſpicat⁹:(multæ.n.circa Aiacis tumulū uerſabant:)Illā inqt o ſocii conſcendamus.pulchrum.n.eſt cum pluribus ſeruari. Inde troicū circumuectus promontoriū ad Aeoliā:quæ cōtra Leſbū poſita eſt:iubet gubernatorē curſū dirigere:ita ut uerſus Methymnā magis applicaret·illic.n.Achilles dixit poſitū eſſe Palamedem:ibi'q; eius ſtatuā eſſe cubitalem:ſeniorē imaginē referentē,q̄ re uera ipſe fuerit Palamedes. His dictis:cū iā ad locū perueniſſet:e naui deſcendens ueneremur inqt o græci præſtantē uirū: per quem omnis ſapientia conſiſtit·Sic enim ipſis achæis meliores erimus:ſi uirtutis cauſa eum uirū coluerimus:quē ipſi iniuſte,& indicta cauſa interfecere. Hæc audientes reliq græci e naui deſcenderunt:ipſe uero ſepulchrum inuenit:iuxta'q; illud ſtatuam obrutam. erat aūt in ſtatuæ baſi inſcriptio ſcripta huiuſmodi.DIVO PALAMEDI. Apollonius igitur ſtatua in propria ſede locata,ut ſeſe oculis uidiſſe teſtat Damis: loco'q; circa ſepulchrū purgato,tātū ſacrauit ſoli:q̄tū cōniuæ decē epulantes occuparēt:inde preces effudit huiuſmodi. Obliuiſcere Palamedes iracūdiæ:quam oli aduerſus Achæos cōcepiſti,ꝑmitte'q; ex eis multos ſapiētes fieri uiros optime Palamedes:ꝑ quē ſermones:ꝑ quē muſæ:ꝑ quē ego ipſe. poſt hæc i Leſbū traiciēs Orphei adytū itrauit.ferūt aūt Orpheū illic dediſſe reſpōſa:quouſq; ſibi ab apolline cōceſſū fuit. Cum.n.neq; in Gryneū:neq; in Clag:nec uſq̄ allo,ubi tripodes eēnt: oracula petitū accederēt hoies:& ſolus Orpheus cōſulentibus reſpōderet: cū nuper ex Thracia caput eius aduectū eſſet: ſuperſtās Apollo deſine inqt:quæ mea ſunt:occupare.iā ſatis.n.te canentē pertuli. poſt hæc cū ꝑ mare:qđ Leſbo,eubœæ'q; adiacet:nauigarēt:de quo Homerus ſæuiſsimū: nauigatu'q; difficillimū eē narrat Serenitas erat:& maris ꝑter āni tēpus ſūma tranqllitas:Quapp q in naui erāt: de iſulis,q̄ plurimæ,famoſæ'q; nauigātib⁹ occurrebāt: de nauicularia inſup,& gubernatoria facultate cū Apollonio loq̄bant:q; eiuſmodi ſermōes nauigātibus cōferre uiderent.Sed cū Damis ſermonū alios,tanq̄ pag dignos calūniaretur:alios īterpellādo rūperet:parti uera īterroga-

re nolentes prohiberet: animaduertit Apollonius ipſum de rebus aliis colloquium exoptare: ita ad eũ conuerſus:qd hoc eſt:inqt Damis:q loquentium orationẽ interrumpis?quod nõ propterea te facere cõſtat:qa intenti ſermonibus nautæ minus officio ſuo fungũtur. Vides.n.quo pacto mare nauigio ſubſidet:& quã tranquille,quiete'q uehamur:quid eſt q moleſte feras? Tũ Damis indignor inqt,& iure quidẽ:ut opinor:quia cum de re maxima:& ſcitu digna ſermo inſtet:de qua interrogare conuenientius fuerat:nos tamen de rebus uariis: & iam uetuſtate cõtritis loquimur. & quis inqt Apollonius ſermo eſt:de quo audire aliqd cupis:& quo cæteros inferiores, minus'q narratu dignos exiſtimas? Tu inqt Damis:cũ Achille locut⁹ Apolloni multa: ut arbitror:audiſti memoratu digna:& nobis ignota:mihil tñ eoꝝ adhuc retuliſti:nec Achillis imaginem:qualis eſſet expreſsiſti:prætemauigans autem inſulas:& opera nautica deſignas.

¶ Apollonio apparuiſſe Achillẽ,permiſiſſe'q,ut quinq tantũ quæ uellet, a ſe peteret. de Polyxena uero dixiſſe præ amore erga ſe, ſponte ſua gladio illam incubuiſſe. Tum quare Homerus de Palamede non meminerit in poemate. q'q ſapientiſs. uiri illius miſereretur. σοφὸς γὰρ πρὸς σοφοὺς ἐπιτήδειος. Tum qua re Helenã iniuſte græci a Troianis petiuerint. Caput. V.

¶ Tunc Apollonius niſi inqt dubitaſſẽ:ne multa iactãter fingere uiderer: oĩa uobis iã pridẽ enarraſſem. cũ aũt oẽs, ut narraret: precarent:& ſe libẽter audituros oſtẽderent: Ego inqt Apollonius nõ ſicut Vlyſſes terrã effodiens:neq fuſo agnoꝝ ſanguine ipm alliciens cũ Achille locutus ſũ:ſed oẽs adhibui p̃ces:quas ꝓ placidis heroibus dici ſacerdotes indoꝝ iubẽt. O Achilles inq̃ te cõmunis hoium fama mortuũ aſſerit:quoꝝ ego ſermonibus nõ aſſentior:nec ẽt ſapientiæ meæ parẽs Pythagoras. ꝓpterea ſi uera ſẽtimus:oſtẽde mihi q̃ſo imaginẽ tuã. ego nanq oculos meos plurimi faciã:ſi ipis teſtibus de tuo cõſpectu cõtigerit uti: Hæc ego cũ dixiſſẽ:paruper tumulus intremuit:& iuuenis quidã apparuit ſtatura cubitorũ quinq, chlamyde Theſſalica indutus:ſpecies aũt nequaq̃ iactatoris eſſe uidebatur:quali pleriq Achillẽ fuiſſe perhibẽt: ſed aſpectus eius grauẽ quandã præ ſe comitatẽ ferebat:pulchritudinẽ uero eius non dũ pro rei magnitudine ſatis dignum laudatorem ſortitam eſſe iudico:quãuis multa ab Homero de ipſa ſint decantata. ego enim inenarrabilẽ ipſam eſſe cenſeo,& dicentis cuiuſcunq uires excedere. Cũ itaq quãtus primo apparuiſſet:repente in duplã excreſceret magnitudinem uiſus eſt:ita ut cubitorum duodecim magnitudinem implere mihi uideret: Vbi autem ad perfectam uenit magnitudinem pulchritudine pariter: cum magnitudine adauctus comã nunq̃ totondiſſe dixit: ſed intactam amni Sperchio conſeruaſſe. q Homerus eo primũ flumine uiſum fuiſſe diceret. eius genæ tunc prima lanugine florebant. Tum nominatim me compellans: perlibenter inqt te conueni: iandudum quempiam talem uirum quæritans. Theſſali conſueta mihi fieri ſacra iandudum omiſerunt:non tamen illis adhuc iraſci uolui. nam ſi contra eos iracundiam meam exercuiſſem:iandudũ magis perditi eſſent:q̃ græci:qui quondam hæc loca incoluerunt. Amice aũt illis conſulo:ne nobis erga ſacra iniuriam afferant:ue'ue ſe troianis deteriores græci argiui patiantur:qui cum a ſe uiros præclariſsimos abſtulerim:publice tamen ſacra faciunt:& annui primitias mihi conſecrantes fœdera petunt:quæ ego nunquam illis ſum daturus. peierato enim aduerſus me facta, non ſinit antiquũ iliũ in priſtinã formã reſtitui:nec uigorem recipere: quẽ olim maximũ habuit:ſed hoies locũ habitabũt nihilo meliores: q̃ qui illud ipm quoq ceperũt. Ne qd igit tale cõtra Theſſalos facere cogar: legatus hæc ad cõmune illoꝝ conciliũ deferes. Faciã inqt Apollonius. huius.n.legationis cauſa eſt:ne funditus pereant. ego aũt qd abs te petã o Achilles? Intelligo qd uelis:inqt ille. Times.n. de rebus apud Troiã geſtis interrogare. Veꝝ ego tibi quinq interrogatiões iterrogare permitto:quaſcũq uelis: mõ fata de ipis ridere nõ ꝓhibeant. Hoc ego ſermone cõfirmatus primũ iterrogaui an iuxta poetaꝝ dicta ſepulchrũ habuerit. Tũc ille iaceo inqt:ut mihi, Patroclo'q iucũdiſsimũ fuit. cõuenimus.n.admodũ adoleſcẽtes:ãbos aũt tanq̃ unũ urna aurea iacẽtes cõtinet. De muſarũ uero & Nereidũ lachrymis: q̃s erga me fuſas eẽ hoies phibent:hoc ſcias uelĩ:muſas oio nũq̃ huc ueniſſe. nereides aũt nũc, & freq̃uter accedere. Poſt hæc ruſus iterrogaui:an ei⁹ cã iugulata Polyxena fuerit. ipe aũt uerũ eẽ reſpõdit:illã apud ei⁹ tumulũ fuiſſe iugulatã nõ inuitã tñ:neq a græcis: ſed ipa ſpõte iqt ad tumulũ ueniẽs:cũ amoris, quẽ erga me ſũmũ habuerat:meminiſſet, erecto gladio icubuit. Tertio q̃ſiui an unq̃ ad Troiã Helena ueniſſet:aut ita fingere Homero placuerit. Tũc Achilles lõgo inqt tpe decepti fuimus cum legatos ad Troiã miſimus:tum etiam cũ pro ipſa apud ilium bellũ gereremus:ipſa uero in Aegypto habitabat apud Proteum: cum tñ a Paride rapta fuiſſet: poſtq̃ uero id reſciuimus:bellũ ꝓ ipſa apud Aroiã gerere pſeuerauimus:ne turpiter illinc:ignominioſe'q diſcederem⁹. Quarto ſic iterrogaui dicẽs me uehemẽter mirari:q tot, tãtos'q uiros eodẽ tpe græcia tulerit:q̃les, quãtos'q circa Troiã cõueniſſe ſcribit Homer⁹. Ad hæc Achilles

nec

nec barbari inquit numero,uirtute'q; ultorum multo nobis erant inferiores: uſq;adeo per id tẽporis uirtus in terra florebat. Quinto loco iterrogauit:quãborẽ Homerus Palamedẽ,aut ignorauit:aut cognitũ iu ſermone ſeparauit. Ad hæc Achilles:ſi Palamedes inqt ad Troiã nõ uenit: nec Troia unq̃ ſuit.qm̃ uir ſapientiſsimus,bellicoſiſsimus'q;:ut Vlyſsi placuit:iterfectus eſt: nõ inducit ipm̃ iu poemate Homerus:ne Vlyſsis opprobria narrare cogat̃. Ingemuit'q; illius cauſa Achilles maximũ ipm̃:& pulcherrimũ,& in prima iuuenta bellaciſsimũ fuiſſe dictitans: Modeſtia uero cæteros ſuperaſſe:& muſa℞ ſtudiis uehementer fuiſſe deditum. Sed tu inqt Apolloni:(eſt enim ſapiẽtibus uiris erga ſapientes affinitas quædã:)Palamedis ſepulchrũ cura:eius'q; ſtatuam turpiter deiectã ſuo loco reſtitue.iacet aũt in æolide ſecus Methymnã , quæ in Leſbo eſt. Hæc cum dixiſſet:& quæ de adoleſcente pario ſuperius narrata ſunt: fieri mandaſſet:mediocri fulgure emiſſo, diſceſsit.iam enim gallorum cãtus audiebatur· & hæc quidem dum eſſet in naui: narrauit Apollonius.

¶ De philoſophis inuentis in Phalero,& ſacris epidauriis,de'q; Hierophãta Antiſtite,atq; adoleſcente dæmoniaco ab Apollonio liberato. Caput· vi.

¶ Digrediens ĩde in Pireũ myſterio℞ tẽpore: quæ ſũma totius græciæ frequẽtia athenlẽſes celebrant:in urbẽ uenit.procedẽs aũt philoſophos cõplures inuenitq; in Phalerũ deſcenderãt: quorũ aliq; nudatis corporibus ad ſolẽ ſeſe calefaciebant(eſt.n. Athenarũ ciuitas autumni tp̃e ad ſolẽ bene expoſita)nonnulli aũt legendis libris incũbebant:quidã orando ſeſe exercebant: alii uero differẽdo:qd in quaq; re ueritatis eſſet inqrebant:nemo tñ ad ipſum acceſsit: ſed cõiectantes Apolloniũ eſſe:in eũ uertebantur:& læte ipſum ſalutabant. Adoleſcentes uero.x ſimul obuiã illi currentes:& manus ſimul ad arcẽ tendẽtes: per ipſam dixere Palladẽ: nos paulopoſt uenire in Pireũ ſtatueramus: ut ad te in Ioniã nauigaremus. Eos humane: benigne'q; ſuſcepit Apollonius:dixit'q; ſe uehementer philoſophãtibus congratulari. Erat forte epidauriorũ dies: Epidauria aũt ſacra:quæ Athenis celebrãtur:& nomine:& ſacerdotũ cultu ſimilia ſunt iis: quæ in Epidauro fiũt. Athenis aũt:(ut ſermo eſt.)ſacrificia illa celebrari cõſuetũ eſt:qđ Aeſculapii cã ſtatuerunt:quem aliquando iam peractis myſteriis ex Epidauro uenientẽ ſacris initiarunt. Cũ plurimi Apollonio circũſtantes curã ſacro℞ omitterẽt:magis'q; de illo uidẽdo:audiẽdo'q;:q̃ de ſe expiãdis eſſent ſoliciti:Ipſe ad eos cõuerſus,alias'q; collocuturũ pollicitus:tũc ſacris operã dare illos iuſsit:& ſe ſacris initiari uelle dixit. Verũ ſacrorũ ãtiſtes:quẽ illi Hierophãtam appellant illũ ſacris admittere noluit aſſerens:nunq̃ ſe initiatu℞ eſſe hoiem incãtatorẽ:& dæmonibus non liberũ. Apollonius nihil ꝓpterea deiectus animo:maximũ inqt eorũ,in quibus ego accuſari poſſem:omiſiſti:quod cum de ſacris:arcanis'q; myſteriis multo plura:& ſecretiora:q̃ tu, cognoſcam:tamen ad te:tanq̃ ſapientiorẽ initiandus acceſſerim. Cum oẽs qui aderãt reſpõſionẽ illam conſtanter:aperte'q; factã laudarent:& ſacrorũ antiſtes odioſum ſe, moleſtũ'q; oĩbus eſſe animaduerteret:q; illũ ſacris prohibuiſſet:mutata uoce:initiare inqt:uir enim ſapiẽs eſſe uideris. Tũc Apolloni⁹ ego certe paulopoſt:initiabor: & digito quendã ex circunſtãtibus noĩãs: Ille inquit me initiaturus eſt· Diuinatione quadã præmonſtrans eum:qui antiſtes tẽpli futurus erat:qđ poſt annũ quartũ euenit. De orationibus aũt:quas plurimas Athenis habuit:eas dũtaxat ſe ſcripiſſe Damis narrat:q̃ magis neceſſariæ de rebus grauioribus habitæ ſunt. Et qm̃ Athenienſes amatores ſacrorũ eſſe cognouit primo de ſacrificiis diſſeruit:oſtendens: quod cuiq; deo ſacrificiũ proprium eſſet:quaq; diei: aut noctis hora ſacrificari oporteret: & rurſus cui nã deorũ hoſtiis:aut libationibus:aut ſupplicationibus eſſet ſacrificandũ. Inuenit̃ etiã Apollonii libellus: in quo uerba ipſa poſita ſunt:qbus ad horũ ſingula peragenda utendũ eſt. Quæ quidẽ cũ ꝓ ſciẽtia,humanitate'q; illa Athenienſes edocuerit:tũ accurati⁹ id fecit: ut antiſtitẽ redargueret eo℞, quæ ſibi contumelioſe:temerarie'q; obiecerat. Quis enim a dæmonibus liberum non putet hominem de cultu,religione'q; deorũ philoſophantẽ? Cũ de libationibus faciendis aliquando diſputaret:forte adoleſcẽs aderat mollis:ac deliciis fluẽs:adeo'q; laſciuus:ac petulãs:ut Amazonum cautibus incantatus uideret̃. Erat autem patria corcyrenſis:genus uero in Phæacẽ Alcinoũ Vlyſsis hoſpitẽ referebat:De libatiõe igit̃:ut dixim⁹ diſputãs Apolloni⁹:iubebat hoĩes tali:aut tali potione abſtinere:& eã ĩtactã,putã'q; diis imortalibus cõſeruare:Cũ'q; dixiſſet potionem quandam auribus eſſe ſacrificandam:eius'q; libationem per aures faciendam:cum ea corporis parte homines bibere non poſsint:adoleſcẽs in Cachinnum prorupit tam profuſe ridens: ut omnes:qui aderant: in ſe conuerteret. Tunc illum reſpiciens Apollonius: non tu inquit hãc mihi contumeliam affers: ſed dæmon,qui te inſcium hoc pacto uexat: Detinebatur autem a dæmone adoleſcens: & de his plerunque ridebat: de quibus alius nemo riſiſſet: quandoque autem in clamorem riſum uertebat:cum nulla ſubeſſet exclamandi cauſa:interdum ſecum ipſe

loquebatur:aut cantabat. Horum omnium luxurioſam, & mollem uitam eē cauſam homines
arbitrantur. Sed adoleſcens dæmonis perſonam premens ita bacchabatur:ſicut reſpiciēs illum
Apollonius bacchari, furere'que cogebat: nunc enim timentis: nunc iraſcētis uoces idolū emit
tens: & quales eorum eſſe ſolent: qui igne, alio'ue tormenti genere torquentur: iurabat ſe adole
ſcentem dimiſſurum: & in neminem alium intraturum. Apollonius autem uerbis in eum ute-
batur: quibus domini contra ſeruos uanos: ac furiles uti ſolent ſceleſtū inſuper, impudentem'q̧
ipſū appellans, minaciter: iracunde'q̧ iubebat: ut ſigno aliquo ſui diſceſſus edito, adoleſcentē re
linqueret. ipſe uero ſtatuam quandam ſe deiecturum dixit: unam denotans: quæ in porticu re-
gia, iuxta quam talia fiebant: poſita erat. His dictis ea ſtatua tum paulum primo nutans decidit:
& ſimul tumultus ingens auditus eſt. Quanto autem ſtupore, admiratione'q̧ omnes comphen
ſi fuerint: superuacuum arbitror enarrare. Verum adoleſcens, tanquam e graui ſomno excita-
tus: oculos frequenter uibrabat ad radios ſolis faciem uertens, uerecundia etiam perfuſus: quod
omnes in ſe reſpicientes animaduertit: nec ulterius petulans apparebat: neq̧ torue ſicut antea aſ
piciens: ſed in propriam naturam reuerſus: non aliter: quam ſi medicamentum aliquod pro re-
cipiēda ſalute bibiſſet: tū uerſicoloribus, ac mollibus ueſtimētis, cæteris'q̧ deliciis depoſitis par
citatem uictus: & uile palliū complexus eſt: ſeq̧ ad Apollonii uitam, mores'q̧ contulit.

¶ Bacchanalia, & muliebres Athenienſium ornatus reprehenſos ab Apollonio. Tum cur Athe
nienſium & uenti ſocii, & Boreas præter uentos cæteros maſculus: affinis eſſe dicatur. Subla
tos præterea ab Apollonio crudeles ludos, hinc pro Achille legatum iſſe ad Theſſalos con-
gregatos in Pylea ad Amphictyona celebranda: deinde de Lacedæmoniis, qui pro patria oc
cubuere, de'q̧ Acarnane Megiſtia. Caput vii.

¶ Dicitur etiam Apollonius Athenienſes increpaſſe propter bacchanalia: quæ menſe Nouē
bri celebrant. Ipſe enim ſimplices cantus: aut modulationes quaſdam numeroſas in theatro au
dituros conuenire putabat: quales comœdiarum: tragœdiarum'ue cantus eſſe ſolent. Sed poſt
quam audiuit ad ſonum tibiæ illos ſaltare, & inter Orphei carmina: theologiamq̧: alios hera-
rum: alios nympharum: alios baccharum habitu ornatos procedere: grauiter eos increpuit deſi
nite īquiens Salaminios tripudiando imitari: & huiuſmodi alios abiectos homines. Si eni La
conica quædam eſſet hæc tripudiādi ratio: concederem: atque ipſe quoq̧ ſaltarem. habet enim
illa militare quiddam: & corpora ad bellum exercet. Hæc autem mollis: effœminata'q̧ ſaltatio
quid habet cum Trophæis commune? neq̧ uero contra Medos: Perſas'ue, ſed contra uos ipſos
qui ea inſtituitis: ueniunt: ſi ea permanere ſinetis: coccineæ, atq̧ etiam purpureæ: croceæq̧ ueſtes:
unde a uobis ſumptæ? cum neq̧ Acarnanides mulieres ita exornētur: neq̧ tā molliter colonus
equitauerit. Sed quid ego talia commemoro: cum mulier caria Xerxis temporibus nauis cuiuſ
dam præfecta contra uos nihil habens nauigauerit muliebris ornatus: ſed uirili ſtola: & armis
inſtructa? uos autem molliores eſtis: quam Xerxis fœminæ: eoſdem geritis ornatus: ſenes pari-
ter ac iuuenes: quos Perſarum impuberes geſtare ſolent. quondam tamē in agro pugnaturi in
raſtis pro patria potius eſſe morituros. nunc autem: ut puto: iuratis uos pro patria bacchaturos:
& Thyrſum ſumpturos. qui enim & galeam ferre non poteſt: & formam imitatur muliebrem:
ut inquit Euripides: is turpiter ornatur. Audiui uero uos & uentos fieri: & lydiam agitare ſupel
lectilem in magnos ſinus ipſam attollentes. Oportet autem ipſos uenerari: præſertim cum ſocii
ueſtri ſint: & pro uobis maxime ſpirent: neq̧ Boream affinem ueſtrum: qui maxime uētorum
omnium maſculus eſt: fœminam facere decet. neq̧ enim ipſe Boreas Orithyam amaſſet: ſi eam
uidiſſet tripudiantem. Alius inſuper error Athenis emēdatus eſt. Conueniens enim populus ī
theatro: quod in arce eſt: gladiatores ſeſe mutuo iugulantes ſpectabat: magis'q̧ ibi tūc talia ex-
ercebantur: quam nunc Corinthi fiat. nā magnis pecuniis empti nequam homines eo deduce
bantur: ceu ſcortatores, & fures: & marſupiorum inciſores: & ſeruorum captatores: alii'q̧ huiuſ-
modi generis homines. Athenienſes uero illos armantes: certare ſimul iubebant. Hanc itaque
tam crudelem conſuetudinem illis abſtulit Apollonius. Cum enim illum in contionem uoca
rent Athenienſes: negauit ſe locum pollutum: & cruore manantem intrare uelle. Idemq̧ p epi
ſtolam ſcripſit dicens mirari ſe iādudum: quod arcem dea non deſeruerit: cum uos tantum an-
te oculos eius hūani ſanguinis effūdatis. Videmini .n. poſtq̄ feſta: quæ Panathenaica dicitis: ce
lebraueritis: nō boues in ſacrificio: ſed hoies mactare. Tu ēt o Bacche quo pacto poſt eiuſmodi
ſanguinē ī theatrū uenis: ubi ſapiētes Athenienſes libando tibi ſacrificāt? abi igit: & tu Dionyſi.
purior .n. ſanctior'q̧ Cythærō ē. Hæc ſunt: quæ memoratu digna, putaui ex iis: quæ tūc Athe-
nis philoſophatus eſt Apollonius. Poſt ad Theſſalos legatus pro Achille pfect' eſt: cū illi cōuē-
tum in

tũ in Pylæa celebrarent:ubi ampbictyonica etiam peragere cõſueuerunt. Theſſali itaq; auditis quæ Achillis nomine ab Apollonio nuntiabãtur:decreuere:ut circa ſepulchrum eius conſueta ſacra Inſtaurarentur. Leonidæ quoq; ſpartiatæ ſtatuam amplexus eſt Apollonius ob amoremt quem erga uirum talem gerebat. Veniens autem ad tumulum:ubi ſagittis confoſſi lacedæmonii perhibentur:familiares ſuos inter ſe diſſidentes:diſputantesq; audiuit, quis nam totius græciæ locus eſſet altiſſimus. Huius autem diſputationis occaſionem dederat mons Oeta ante eorum oculos poſitus. Conſcendens autem:quem diximus tumulũ Apollonius:ego inquit hũc omnium altiſſimum cenſeo. qui in eo libertatis cauſa occubuere:æqualem illum Oetæ reddiderunt:& ſupra plures olympos illum extulerunt. Ego autem uiros iſtos colo:& ueneror:& cum ipſis una acarnanẽ Megiſtiam. quæ enim illos pro patria pertuliſſe audiuit: eorundem ſe fieri participem exoptauit.

❡ Viſitaſſe Apollonium omnia græcorum delubra, ne Dodonæum: Pythicum: Amphiarai: Tropbonii: Muſarũ in Helicone. Tum de portu Lechæo. Quid'q; de Sectione Iſthmi uaticinatus fuerit Apollonius:& q̃ poſtea aggreſſus eam Nero, deſtiterit ab incœptis:& qua re deſtiterit. Inde de Demetrio philoſopho:de Phauorini orationibus: de Menippo quodam amanti unam e Lamiis, quæ ſe in formoſiſs. mulieris corpus transſformauerat:ut'q; ab Apollonio publice liberatus fuerit. Caput viii.

❡ Peragrauit etiam Apollonius totius græciæ templa:& oracula. Acceſſit nanq; ad Dodonæũ templum: & Pytbicum: Amphiarai quoq; & Trophonii templa uidit. Aſcẽdit etiam ad Muſarum templum in Helicone poſitum:cum'q; ſingulorum templorum ſacra perquireret: & ſiqua opus eſſet:emendaret:templorum ſacerdotes ſecum proficiſcebantur: & familiares eius: quos dulcedine ſermonum, uoluptate'q; ſaturabat. Cum ludorum olympiorum tempus inſtaret:belienſes'q; ipſum per legatos ad communionem certaminis inuitarent:uidemini mihi inquit Apollonius olympiorum gloriam diminuere:qui legationibus auertere tentetis eos: qui ſponte ſua eo ſunt profecturi. Cum in Iſthmo conſtitiſſet aliquando, & mare Lechæo portui circũpoſitum mugiret:is inquit terræ uertex ſcindetur forſitan: ego tamen magis credo non ſciſſum iri. Hæc autem dixit iam prænoſcens non futuram Iſthmi ſectionem:quam poſt annos ſeptem facere cogitauit Nero:qui relicta regia in Græciam uenit p̃coniis olympiis, pythiisque ſe ſubiiciens:quãuis Iſthmia etiam uicerit. erant autem eius uictoriæ cirbarœdorũ, & præconii. Vicit etiam Tragœdos in olympiis. & tunc de Iſthmo reſcindendo dicitur cogitaſſe:ut ipſum nauibus peruium redderet:atq; adriaticum Aegæo miſceret:ne naues omnes ſupra Maleã nauigarent:ſed multæ per eum:quem ſcidiſſet locum:ueherentur nauigationis circuitum euitantes. Hoc autem Apollonii uerba ſignificabant:q; Sciſſio a Lechæo Corintbiorum portu ĩcepta ſtadia ferme quatuor continenter proceſſit. Deſtitit autem ab inceptis Nero:ut quidã tradunt: q̃ Aegyptii philoſophi dixerũt fore:ut commiſta Maria, & diffuſum quod circa eſt Lecbæum pelagus æginam delerent. Alii q̃ innouationes aliquas erga imperium timuerit. Tale igit̃ fuit:quod de Iſthmi ſciſſione prædixit Apollonius fore ut ſcinderetur:uel forſitan non ſcinderetur. Erat eo tempore Corinthi philoſophus:nomine Demetrius omnem cynicorum diſciplinã complexus:cuius Phauorinus in ſuis orationibus honorifice meminit:iis cum erga Apolloniũ ita eſſet affectus:ſicut olim Antiſthenem erga Socratis ſapientiam ferunt fuiſſe diſpoſitũ: diſcẽdi cauſa Apollonium ſequebatur:eius uerba diligenter obſeruans amicos inſuper, familiares'q; ſuos ad audiendum Apollonium compellebat:inter quos fuit Menippus lycius: annos natus circiter. xx. & quinq;. Ingenio ſatis potẽs corpore uero egregie exercitatus:ita ut formoſi Athletæ, liberaliſq; ſpeciem p̃ſe ferret. Hunc a peregrina muliercula pleriq; amari putabãt. mulier uero ſatis pulchra:molliſq; apparebat:& diuitiis ſupra modum abundans:quæ artificioſe:& oſtẽtationis tantum cauſa ſimulabantur. Fuerat autem eius familiaritatem hoc modo conſecutus Menippus:cũ aliquando ſolus Corintho ad Cenchræas proficiſceretur:phãtaſma quoddam illi occurrit:quod ſe in mulieris ſpeciem formauerat:atq; ex manu apprehendens Menippum iã dudum inquit ſe illius amore teneri:eſſe autem ſe genere phœniſſam: & in ſuburbano quodã iuxta Corinthum habitare:idq; etiam digito monſtrauit:dixit'q; ſi ueſperi eo ad me ueneris me cantantem audies:& uinum bibes:quale antea nunquam bibiſti:neq; te riualis turbabit ullus. pulchra enim pulchro contenta uiuam:& moriar. His blandiciis allectus adoleſcens in reliqua philoſophia ſatis ualidus amoribus tamen reſiſtere Impotens ueſperi ad mulierem uenit: ac frequenter deinceps tanquam ad ſuas delicias ueniebat ad mulierem: nondum quale id eſſet phantaſma cognoſcens. Hæc uero animaduertens Apollonius primo ſtatuarii Inſtar Menippum intuitus diligenter ipſum deſignabat: & contemplabatur:ubi uero illum ſatis agnouiſſe

uiſus eſt. O pulcher inqt:& a pulchris mulieribus expetite:ſerpentẽ foues:& te ſerpẽs fouet. Cũ talia uerba Menippus admiraret:hoc propterea dixi Apollonius inqt:quoniã mulierẽ habes: quæ uxor tua nõ eſt:ſed dicas uelim an te amari ab illa putes. Certe per Iouem inqt me amat:& qdem uehementer. An igitur inqt Apollonius eam tibi cõnubio iunges? Iũgam reſpõdit ille. gratiſſimum eſt enim amãti nubere. Quãdo igitur inquit Apollonius futuræ nuptiæ ſunt? Ille autem cito inqt:immo uero cras fortaſſe. obſeruãs igitur cõuiuii tempus Apollonius: cum iã qui inuitati fuerant conueniſſent:& ipſe eodem accedẽs ubinã inquit mulier eſt:cuius cauſa cõuiuium celebraturi cõueniſtis? Tunc Menippus ꝓpe adeſt inquit:atq; hæc dicẽs cum paulũ erubuiſſet:ſurrexit. Tunc Apollonius:argentũ hoc inquit:& aurũ cætera'q; domus huius ornamẽta tua ne,an mulieris ſunt? Mulieris inqt ille:& ſemilaceram,craſſam'q; ueſtem oſtendens talia quædam mea ſunt inqt ornamenta. Tunc ad eos:qui aderant conuerſus Apollonius Tantali ĩquit hortos uidetis:qui:ſicut ab Homero ſcribiť:apparent aliquid eſſe:cum nõ ſint: nec tamẽ in infernum deſcendiſtis. tale enim inqt hũc omnem ornatum exiſtimetis oportet. neq; enĩ quæ apparet materia ulla ſubeſt:ſed materiæ dũtaxat ſimulachrũ eſt:& imago:ut aũt uerũ eſſe agnoſcatis:qđ dico:bona hæc ſponſa una eſt ex numero Lamiaꝝ:quas aliqui laruas aliqui lemures appellant. Sunt autem ad amorem,& Venerẽ ꝓnæ:& humanas carnes uehementer expetũt:uenereoꝝ cupidine alliciunt eos:quos cupiunt poſtea deuorare. Illa hæc audiens age inqt meliora loquere:ſe'q; eius dictis offenſam,ac perturbatam demõſtrans in philoſophos paulo mordacius inuecta eſt:eos oẽs delirare inqens. Vbi uero aurea pocula:& qđ uidebať argẽtum inania, uentoſa'q; oſtenſa ab oculis euanuere:pincernæ'q;,& coqui ac reliqua familia ab Apollonio increpita,diſparuit:Lamia lachrymãti ſimilis rogabat Apollonium:ne ſe torqueret:ne'ue qd eẽt fateri cogeret:cũq; ille acriter ĩſtaret:neq; eã ſe dimiſſurum aſſereret: tãdem ſeſe Lamiã confeſſa eſt:& uoluiſſe Menippum uoluptatibus explere:ut eius poſtea corpus deuoraret. conſueuiſſe enĩ pulchrorũ:& iuuenũ hoĩum corporib9 ueſci:ubi ad ſũmã ſanguinis abũdãtiã peruenissent.

¶ De Baſſo quodam:qui aſſidue de Apollonio maledicebat. item de legatis Lacedæmonioꝝ increpitis. De ſtatua,& robore Milonis. De ſtatuaria. tum de ſapiente,qui ſibi doctus eſſe uidebatur. Caput ix.

¶ Hanc ego de Lamia narrationem:inter Apollonii geſta maxime notam de ĩduſtria longiorem feci. multi.n.qđ factum fuit cognouere:ut pote qđ in media Græcia celebratũ eſt. Sũmatim uero narratũ de illo eſt. Omnes.n.hoc dũtaxat dixiſſe contenti fuerunt:ꝙ Lamiã Corinthi quãdoq; Apollonius depꝛhẽderit. Quid autem egerit & quo pacto Menippi grã hæc fuerit operatus Apollonius:non oẽs nouerunt. Sed ego ex Damidis,Apollonii'q; ſermonibus iſta retuli:libentius quoq; ꝓpter Baſſum Corinthium ipſa narraui:qui cũ parricida habitus,exiſtimatus'q; ſit:tamẽ Apollonii ſapientiam uanam,falſam'q; eſſe ꝑdicabat:neq; frenũ:aut moderationem ullam hñs:in loquendo:quem conuitia cõtumelias'q; temere fundẽtem cõpeſcuit Apollonius:partim diſputationibus aduerſus eũ habitis:partim etiam epiſtolis in eũ conſcriptis:qcquid aũt de eo tanꝙ Parricida ſcripſit:uerum etiã ꝓculdubio putandum eſt. neq;.n.uериſimile uidetur talem uirũ conuitii cauſa falſum aliquid auſum fuiſſe dicere. In olympiis aũt ab Apollonio geſta ſunt hæc. Cũ ei ad ludos ꝓficiſcenti Lacedæmonioꝝ legati obuiam ueniſſent:Hoſpitium,familiaritatem'q; pollicẽtes: eſſent aũt habitu haudquaq; laconico:ſed molli:atq; laſciuo atq; ipſi deliciis oĩbus affluerent:acriter eos increpuit Apollonius. uidens.n. homines expolitis cruribus:comis aũt unguento ſtillantibus:abraſis barbis:ueſtitu ĩſuper fluxo:ac molli:Ephoris,talia nũtiare illos iuſſit:ut publice balneoꝝ uſu interdicto:& oĩbus deliciis ꝓpulſatis antiquã uiuendi normam,cõſuetudinem'q; reuocarẽt. Sic enim fore: ut corpoꝝ exercitationes:& bonarum artium apud eos floreſcerent:rediret:q; ſibiipſi ſimilis Lacedæmon. Vbi uero ipſos quæ domi curanda erant:emẽdaſſe cognouit:epiſtolam ex olympiis ad eos ſcripſit Laconica ſcedula breuiorem his uerbis. Apollonius Ephoris ſalutẽ. Viroꝝ quidem eſt nõ peccare:generoſum aũt etiam peccãtes ſentire. Reſpiciens aũt Iouis olympii templũ. Salue inquit bone Iupiter:qui uſq; adeo bonus es:ut te ipm hoĩbus cõmunices. interꝑtatus quoq; ẽ:quid Milonis Aenea ſtatua:& eiuſdẽ habitus:ſtatura'q; ſignificaret. Milo nãq; ſup diſcũpoſitus ſimul uinctis pedibus initi uideť. ſiniſtra aũt malũ punicũ tenet:dextræ aũt manus digiti recti:& rigẽtibus ſimiles apparẽt. Qui aũt ĩ Arcadia:Olympiis q; ſermones feruntť:ii ſũt. aiũt.n.hũc Athletã fuiſſe adeo robuſtũ:ut ĩ loco ubi ſemel cõſtitiſſet firmus:ĩmobilis'q; ita ꝑmaneret:ut ĩde nulla poſſet ui dimoueri:mali uero punici cõpreſſionẽ firmitudinẽ:tenacitatẽ m'q; digitorũ oſtẽdere:ꝙ autẽ digiti ab ĩuicẽ diſtrahi nõ poſſent:ſiqs etiã ſũmis uiribus certaſſet:declarari aiebant:ex rimis: quæ ad certã normã cõpoſitæ inter diſtãtes digitos cõſpiciunť. Vittã aũt,qua caput redimitus eſt: tẽperãtiæ ſuæ

tiæ ſuæ iudicium eſſe putant. Sed hæc inqt Apollonius ſapienter ꝑfecto ſunt excogitata. ego tamē ſapientiora eſſe cenſeo:quæ ſunt ueriora. ut igitur ſciatis:quid ueritatis Milonis habitus contineat:me audite. Crotoniatæ hunc Athletā Iunonis ſacerdotē inſtituere: ex quo ſine alia interpretatione ſatis apparet:qd mitra ſignificet:cū ſacerdotē,illum eſſe dixerim. Arbor aūt malus punica ſola in Iunonis honorē plantatur. Qui aūt pedibus ſubiacet diſcus:oſtē dit breui ſcuto ſuperſtantē ſacerdotem Iunoni ſacrificare conſueuiſſe:qd' manus etiā dextra ſignificat. Digitorū uero non multū diſtantium inter ſe figurā antiquæ artis ſtatuariæ opus eſſe dicebant. Cū faciendis ſacrificiis interueniſſet:offendit elienſes egregie ornatos cū magno ſuarū ſedium apparatu:ex eo'q; nihilo minoris exiſtimatum iri putabant:q̄ qui in ludis erant certaturi Athletæ. Interrogantibus itaq; ſociis Apollonium:qd de elienſium diſpoſitione erga ludos olympicos ſentiret. Sapiētes inqt nec ne ſint ignoro. ſophiſtas uero eſſe ipſos maniſeſte uideo. Quo pacto aūt ſit calumniatus eos:qui rerū geſtarum ſcriptores eſſe putātur & amentes oſtenderit eos:qui ſupra uires aliqd ſcribere agrediuntur ex iis:quæ dicētur:euadet maniſeſtū. Adoleſcens quidā, qui ſibi ipſi ſapiens eſſe uidebatur Apollonio circa tēplum deambulanti occurrens: cras inqt uelim me conuenias:uolo enim præclari alquid tibi legere. Interroganti Apollonio quidnam ſibi lecturus eſſet:orationē inquit ille:quā pro Ioue compoſui:atq; hæc dicens,illā ſub ueſte occultam oſtendit. Iocatus aūt in uoluminis magnitudine Apollonius,quid nam inqt eſt: quod in Ioue laudas?an eū forte laudas:qui in hoc templo eſt:nihil ei ſimile in uniuerſa terra eſſe dicens. Hoc ipſum laudo inqt adoleſcens: & præter hoc alia multa. horas enim & quæ in terra ſunt:quæ'q; etiā ſuper terrā:& uentos:& aſtra oia Iouis eſſe dico. Videris mihi inqt Apollonius egregius laudator. Is certe ſum inqt adoleſcens:uſq; adeo:ut Podagræ laudes ſcripſerim:præterea ſurditatis:ac cæcitatis. At uero inqt Apollonius nec Hydropeſis:nec catarrhus tua carere debuerat ſapientia. Sed hæc quoq; oportuit laudari:quis fuerit melius,ut mortuos etiā laudibus proſequens ægritudinū:qbus interiere laudes percurras. minus enim dolebūt defunctorū parētes,ac filii: cæteri'q; propinqui cū talia legerint. Animaduertens inde Apollonius adoleſcentē parumper oratione ſua cohibitū. O tu inqt laudator. O rerū geſtarū ſcriptor utrū cenſes laudatorem melius:quæ nouit:an quæ non nouit poſſe laudare? Tū ille quæ nouit inquit: quo nam enim pacto,quæ non nouit:laudare quiſq̄ poteſt? Nū igitur inqt Apollonius de tui patris laudibus quicq̄ ſcripſiſti?uolui inqt ille:ſed quoniā mihi uiſus eſt oium, quos unq̄ nouerim uirorum:generoſiſsimus,pulcherrimus:& optimus rei familiaris gubernator:& ut ſummatim dicā in rebus oibus ſapientiſsimus: laudationē eius ſcribere deſtiti: ueritus ne parēti dedecus potius quam honorē afferrem:ſi oratione eius meritis inferiore in eo laudando uterer. Accenſus igit indignatione Apollonius:quod illi aduerſus ignorantes euenire plerunq; ſolebat. O Sceleſte inquit,an igitur patrem tuum quem æque,ac te ipſum noſti:ſufficienter pro meritis laudare diffiſus es:hominum uero:ac deorum patrem,& huius uniuerſi opificē:& omnium:quæ apud nos quæ'ue etiam ſupra nos exiſtūt: autorem tam frigide: imperfecte'q; laudare non dubitaſti?nec eum ipſum:quem laudabas?ueritus es. non intellexiſti de re: multo q̄ ſint homines:perfectiore ſermonem abs te fieri.

¶De quibus nā rebus habitæ orationes fuerint ab Apollonio in olympiis. tū quid a laconicis ſacerdotibus Lacedæmonē ꝓfectus, interrogatus fuerit. Deinde quare infortunati habendi ſint mercatores. Caput x.

¶Diſputationes in olympiis ab Apollonio de rebus utiliſsimis habitæ ſunt: utputa de ſapientia: fortitudine:tēperantia:&,ut ſummatim dicam,de uirtutibus uniuerſis:de qbus in templi crepidine ſtans diſputabat. Omnes qui audiebāt ſtupefaciens non ſolū grauitate ſententiarum:ſed etiam orationis ſuauitate. Adſiſtētes igitur lacedæmonii publice ſibi hoſpitem penes Iouem illum fecere eorū qui domi erant nouū parentē & uitæ inſtitutorem:& ſeniorū honorē ipſum appellantes. Interrogante aūt quodam Corinthio:qui dolenter talia ferebat:an etiam diuinos honores illi decreturi eſſent:& libentiſsime quidē decernemus:reſponderunt legati. uerum Apollonius inuidiam cauens a tali propoſito illos reuocauit. Poſtq̄ Taygeto ſuperato bene cultam Lacedæmonē, & Lycurgi iſtituta recte ſeruari conſpexit:non iniucundum fore putauit Lacedæmoniorum ſacerdotes conuenire: & quæcunq; uellent interrogandi præbere facultatem. Aduenientē igitur primo interrogarunt quo pacto coli Deos oporteret. quibus ille perinde inquit,ac dominos:rurſus quomodo heroas:tanq̄ parentes reſpondit. Tertio uero interrogantibus quomodo homines colendi eſſent: non laconica eſt hæc interrogatio. Rurſus aūt interrogantibus qd de legibus ſuis ſentiret. Idē inquit:qd' de optimis magiſtris:qui multū ſane probantur:ſi diſcipuli negligentes non fuerint. Interrogantibus adhuc qd de fortitudine

conſuleret:quomodo enim inquit uos ntimini fortitudine. Erat eo tempore Lacedæmonius
quidã adoleſcens in iudicio accuſatusq̧ erga patrios mores iniuſtũ aliquid perpetraſſet:is aũt
ortus erat e ſtirpe Calicratidæ:q lacedæmoniorũ claſsi apud Arginuſas præfuit. Is adoleſcens
nauigationis cupiditate captus patriæ præceptis poſt habitis naues fabricauerat: qbus Cartha-
ginẽ primo:dein in Siciliam nauigauerat. Audiens igitur Apollonius ipſum eo crimine accu
ſatum graue putauit circũuentũ iudicio adoleſcentẽ negligere. igitur ad ſe uocatũ quid curis:
cogitationibus'q̧ tã plenus eſſet:interrogauit. Cui adoleſcẽs: quia publice inqt accuſatus ſum:
qđ nauigandi ſtudio deditus publica negocia non tractẽ. Tunc Apollonius inqt pater ne: an
auus tuus nauta fuit? Minime inqt ille:ſed gymnaſiorũ principes: & Ephori maximis reipub.
dignitatibus oẽs perfuncti. Callicratidas aũt proauus meus:& claſsis præfectus extitit. An tu
inqt illũ dicis Apollonius, qui apud Arginuſas claſsi præfuit lacedæmoniorũ? Iſtũ ipſum in-
quit adoleſcens:qui etiã in ea præfectura diẽ obiit. Non ne igitur nauigãdi cupiditatẽ abſtulit
tibi mors proaui tui? Sane inqt ille. Verũ ego non pugnãdi cauſa nauigo, ſed mercaturæ naui
culariæ deditus ſum ſtudio. Infortunatũ igitur Apollonius ait uiuendi genus, ut arbitror:ele-
giſti. Primũ enim huiuſmodi homines oẽs nũdinas circuẽ̃t:ut qui minimo emãt:quæ ſibi ſunt
opus:deinde cũ peregrinis:& cauponibus degentes aſsidue aliqd emunt: uendunt'q̧ & ſcelera
tis uſuris capita ſupponentes ad perniciẽ ſuã feſtinant:q̧ ſi res proſpere ſucceſſerint: bene naui-
gat nauis:& multus illis ubi'q̧ eſt ſermo:q̧ neq̧ inuiti:neq̧ uolentes tale ſtudium deſerent un-
q̃:ſin ex mercatura non conſequantur utilitatẽ minora nauigia conſcendentes naues perſtrin-
gunt:& cauſam in Deos impie referentes:non inuiti alienis opibus potiuntur. q̧ ſi etiã tale nõ
eſſet maritimũ:ac nauticũ genus:non'ne ſummo dedecori tribuetur uirũ ſpartiatã: his parenti-
bus ortũ:qui in media Sparta uitã duxerunt:in concaua naui latitantẽ oblitum Lycurgi Ephi-
ti'q̧:& cæterorũ ſpartiatarũ, de naulis, nauicula'q̧ ſollicitũ eſſe? q̧ ſi nihil aliud ſaltẽ Spartã ipſã
cogitare oportet:q̃diu terreſtribus negociis intenta fuit ad cœlũ uſq̧ gloriã extendiſſe. Poſtq̃
uero marinmis ſtudiis ſeſe dedit. in profundo merſam:& propemodũ extinctã eſſe non in ma
ri ſolũ:uerumetiã in terra. his uerbis uſq̧adeo cõmotus eſt adoleſcens: ut defixis ad terrã ocu-
lis uehementer ploraret:q̧ tantũ a ſuis maioribus:degeneraſſet:polliceretur'q̧ ſe continuo na-
ues:ubi uixerat uenditurũ:cum'q̧ in eo perſiſtentẽ animaduertiſſet Apollonius ad Ephoros du
xit:atq̧ ut iudicio abſolueretur:ab iiſdẽ impetrauit.

¶ De epiſtola Imperatoris ad Lacedæmonios, & ſomnio Apollonii: & q̧ in Cretã nauigarit.
hinc de Malea: Cydonia: Gnoſo: Labyrintho: Minotauro: Gortyna: Ida; templo Leuenæo:
leone Rheæ matris. terræmotu ingenti: Inſula terræmotu exorta. Caput xi.

¶ Illud quoq̧ inter ea:quæ apud Lacedæmonios geſsit:memoratur. Romanoꝝ Imperator
per epiſtolã grauiter Lacedæmonios accuſabat:q̧ libertate nimiũ abutentes:aliis contumelias
afferrent. Id aũt eius opera:qui græciæ præerat eueniſſe intelligebant Lacedæmonii. Erat igi
tur magna apud eos ambiguitas:atq̧ inter ſe diſsidebant ſpartiatæ:utroq̧ modo reſcribere ſa-
tius eſſet: an ſeſe de obiectis purgando regis iracundiã placarẽt:an cõſtanti: magno'q̧ animo
illius dicta contemnerent. Igitur huius rei conſiliarium adhibuerunt Apolloniũ:epiſtolæ ſen-
tentiam ei narrantes:qui poſtq̃ inter ſe diſsidentes illos animaduertit: in mediũ procedẽs bre-
uiter in hunc modũ locutus eſt. Palamedes literas inuenit:non ſcribendi ſolũ cauſa: ſed ut etiã
cognoſcere quiſq̧ poſſet, quæ ſcribenda nõ eſſent. Hoc modo Lacedæmoniis ſuaſit: ne nimiũ
audaces:ne'ue rurſus ſupra modũ pauidos i ſcribẽdo ſe oſtẽderẽt. Mãſit aũt Spartæ:poſt olym
pia quoad hyems tranſiret. Veris aũt principio ad Maleã profectus eſt:eo conſilio ut inde Ro
mã tranſmitteret. Hæc aũt cogitanti ſomniũ huiuſmodi apparuiſſe tradunt. Viſa eſt mulier
ſtatura maxima:& ætate uetuſtiſsima illũ amplecti:rogare'q̧:ut ſe antea conueniret: q̃ nauiga-
ret in Italiam. aiebat aũt ſe Iouis nutricem eſſe:coronam'q̧ gerebat terreſtribus oĩbus: mariti-
mis'q̧ diuitiis ornatã. Cũ igitur ſomniũ diligentius examinaret: nauigandũ ſibi prius eſſe in
Cretã percepit:ea nanq̧ inſula nutrix Iouis appellari ſolet:q̃ in ipſa fuerit educatus:corona ue
ro aliã fortaſsis monſtrabit inſulã. Cũ eſſent apud Maleã naues permultæ in Cretã nauigatu-
ræ:ipſe nauim delegit:cõmunis ſocietatis capacẽ:cõmunem uero ſocietatem uocabat:cum ſo-
cios:tũ ſociorum ſeruos:ac miniſtros:neq̧ enim illos contemnebat. Prætereuectus aũt Cydoni
am & ad Gnoſon appellens Labyrinthũ:qui adhuc extabat:ubi clauſum aliquãdo fuiſſe Mino-
taurum ferunt:uolentibus ſociis uidere permiſit. Ipſe uero ſpectare ſe nolle inquit iniuriam Mi
nois. Acceſsit uero in Gortynam:ut idam uideret:illuc quoq̧ aſcẽdens. Theologos: qui in eo
monte erant allocutus eſt:& in templum uenit Leuenæũ nuncupatũ: quod Aeſculapio dicatũ
eſſe ferunt:& ſicut Aſia uniuerſa pergamũ uenit:ita oĩs Creta ad id templũ congregatur. Mul-

ri etiam ex Africa religionis cauſa eo nauigát·uergit enim id templum ad Libycum pelagus: ſecus Phæſtũ oppidum:ubi multũ mare paruus cohibet lapis. Leuenæum aũt appellari dicũt: quoniam ab ipſo promontoriũ extenditur leonis imaginẽ retinẽs: qualia fortuito in ſaxis accidere plerũq; uidemus. indigenæ uero fabuloſe de promontorio narrant eſſe unum ex leonibus:qui quondã Rheæ matris iugu ſubditi fuerunt. Cũ illic circa meridiẽ Apollonius cũ uiris plurimis:& ſacerdotibus tẽpli diſputaret: ingens terræmotus uniuerſam Cretã concuſsit:tonitru præterea non ex nubibus,ſed ex terra nato immugiit:mare'q; ſubſedit ſtadia circiter ſeptẽ: muiri'q; timuerunt:ne deficiens pelagus templum quoq; ſecum una traheret: ita ut oẽs abſorberentur. Verũ Apollonius confidite inqt. mare enim terram peperit. quibus uerbis elementorũ concordiam deſignari pleriq; cenſebant:ita q nihil noui erga terrã operaturũ mare credẽdum eſſet. Poſt paucos dies ex Cydonia uenientes nonnulli nuntiarunt eadẽ die: quo hæc in Creta cõtigerant: circa meridiẽ prodigioſã tẽpeſtatẽ fuiſſe & ſimul ex mari inſulã emerſiſſe in freto:quod inter Therã, Cretam'q; iacet:Sed nos orationis prolixitatẽ fugiẽtes:ad ea,quæ Romæ geſsit Apollonius:tranſeamus:quæ iis,quæ in Cretam fuerant acta:ſucceſſerunt.

¶ Quod Nero philoſophiã oderit: Muſonium'q; philoſophũ in Carcerẽ coniecerit. Quod'q; Philolaus philoſophus Romam fugiens, ne eo peteret: Apollonium terrere conatus fuerit: & quid ille reſponderit. Tum Philolai ſermone perterritos Apollonii diſcipulos octo exceptis abiiſſe:hortatum'que Apollonium, qui remanſerant: multa'que de Neronis locutum ſceleribus. Caput xii.

¶ Eo tempore Nero philoſophari non ſinebat homines:inanẽ operam ſibi uideri philoſophiam dicens:quæ diuinandi peritiam adumbraret: & philoſophi aliquot accuſati fuerant:q diuinandi artẽ exercere dicerẽtur. Sed ut alios omittam Muſonius Babylonius:qui ſapientia ſecundus ab Apollonio putabatur: in carcerẽ detruſus in ſummo uitæ diſcrimine uerſabatur: & niſi ualido:robuſto'q; corpore extitiſſet:in carcere ꝓculdubio fuiſſet mortuus. Dũ in hoc ſtatu philoſophia eſſet: Apollonius Romã uenit. Cum'q; ſtadia uiginti ſupra centũ Romæ appropinquaſſet apud Aritiæ nemus: Philolaũ cittieum inuenit. Erat Philolaus lingua quidẽ ſatis promptus:ſed mollior ad incõmoda toleranda:& tunc ob metũ Roma fugiens quoſcunq; inueniebat philoſophos:ut idẽ facerent:hortabatur. Is Apollonio ſalutato perſuadere nitebatur:ut tempori cederet:& Romã non pergeret:ubi multas calumnias philoſophia patiebatur:& oĩa quæ illic fiebant ordine exponẽs,oculos crebro huc:atq; illuc uertebat: ueritus ne retro q ſpiã aſsiſtens:quæ a ſe dicebantur:audiret. Liberalius itaq; Apollonium increpans: tu inqt philoſophorũ turbam trahens Romã uadis:inuidiã tibi plurimã comparas: neq; noſti ad urbis portas eſſe quoſdã a Nerone conſtitutos:qui te ſimul:& hos comprehendẽt antea q urbẽ ingrediaris. Cui aũt ſtudio inqt Apollonius o Philolae uacat Imperator? Publice inqt ille uelut auriga quadrigã regit:cantat'q; in Romanorũ theatris, & cũ gladiatoribus uiuit: ipſe quoq; munere fungens gladiatorio homines iugulat: Ad ea reſpondens Apollonius:uir inquit egregie an maius aliquod ſpectaculum erudito homini eſſe cenſes: quam regem impudentem uidere? Dei nanq; ludibrium homo eſt:iuxta Platonis ſententiã: Rex aũt hominum ludibrium factus: ſuum'q; pudorẽ:ut plebi gratificetur:negligens, quos & quales philoſophantibus præbebit ſermones? Sane per Iouẽ inquit Philolaus modo abſq; periculo id fiat. quid aũt ſi eo deductus intereas, aut te uiuentẽ Nero deuoret prius, q aliquid eorũ:quæ facit:aſpexeris? pluris enim id tibi conſtabit:q Vlyſsi quando ad Cyclopẽ uenit. multos enim ſocios amiſit:dũ monſtrũ illud ſtudet uidere:feri & crudelis ſpectaculi cupiditate ſuperatus? Tunc Apollonius putas inqt hũc minus:q Cyclopẽ cæcũ eſſe:cum talia agat? Tũ Philolaus tu:t tibi uiſum fuerit:facito. hos tamen uelis ſaltem ſaluos eſſe:atq; hæc uoce paululũ elatiore dicens,ingemuit. Tũ Damis ueritus:ne qui ſecũ erant adoleſcentes:per iniectã a Philolao ſuſpitionẽ deteriores facti eſſent: hoc modo Apolloniũ eſt allocut⁹: Perdidit hos adoleſcẽtes hæc oratio timore, triſtitia'q; oĩa cõplens:imo inqt Apollonius cũ multa etiã nõ petenti mihi bona dii plerũq; dederint:neſcio an maius ullum ab ipſis unq accepiſſe me putẽ· contigit enim occaſio præclara:qua poſſem de his adoleſcẽtibus experientiã capere:q nam ex ipſis uere philoſophẽtur: qui'ue rurſus aliud quoduis potius: q id ipſum agant:id'q; ſtatim ipſa re comprobatum eſt· qui enim inter eos minus fortes erant: Philolai ſermonibus perſuaſi, alii quidẽ ægrotare ſe ſimulabant:alii uiaticũ defeciſſe querebantur:alii rerũ domeſticarũ ſolicitudine domũ reuocari dicebant: alii ſomniis ſe perterritos cauſabantur:atq; ita cũ octo ſociis tantũ remanſit Apollonius:cũ quatuor ſupra triginta iter ſuſcepiſſent:ut Romã cũ eo proficiſcerentur: cæteri uero philoſophiam, Neronem'q; timentes fugam arripuere. Congregans igitur qui remanſerant Apollonius: inter quos Menippus erat:

quem a Lamia liberauerat:&Dioſcorides ægyptius:& Damis:Ego inquit eos non increpabo:
qui nos deſeruerũt:ſed uos magis laudabo:quoniá uiri eſtis mihi ſimiles:nec exiſtimabo timi-
dum eum:qui Neronẽ timens diſceſsit:ſed qui eiuſmodi timorẽ ſuperauit: hunc ego uere phi-
loſophum appellans docebo:quæcunq; ſcio. Cenſeo igitur primũ uota diis facienda:qui no-
bis talẽ mentem dederunt:deinde:ut talis itineris duces nobis ſint. Nihil enim ſine illis ſumus,
tum demũ in urbẽ pergendum:quæ tam magnæ orbis parti imperat:quá neſcio quo pacto in-
trare quiſq̃ poſsit:niſi ipſi duces adſint:præſertim tam ſæuo tyranno ipſam tenente:ut non pla-
ceat quibuſdá ſapientes eſſe:nec haberi. Puto aũt nemini ſtultũ cõſilium uiſum iri: ſi audeamus
ad urbem proficiſci:quá philoſophorũ pleriq; fugiunt. Ego enim ita ſentio eorum: quæ apud
homines ſunt:nihil eſſe tá terribile:ut ſapientẽ terrere poſsit. Deinde nihil curá, diligentiam'q;
in hominibus excitare:niſi qđ periculo fiat. Nos præterea tantũ peragrauimus terrarũ: quantũ
alius fortaſſe nemo:& feras uidimus:tũ arabicas:tum indicas multiplices: & multiformes. Hãc
autem belluá:quam tyrannum pleriq; uocant:neq; quot habeat capita:ſcimus: neq; utrum cur-
uis unguibus:aduncis'q; ſit dẽtibus:nouimus:& q̃q̃ ciuilis beſtia eſſe dicatur:& in mediis urbi-
bus habitet:eo tñ perhibetur immanior iis:quæ in mõtibus, aut paludibus degũt: quod leones
quidem:aut Pantheræ quandoq; ſi mulceantur:manſueſcunt:& innatá feritatẽ exuunt: hæc au
tem ob attrectationẽ ferocior facta oĩa lacerat: Quinetiam belluas proprias matres deuoraſſe
nemo unq̃:aut dixit:aut audiuit:ea tamen immanitate ſaturatum Neronem accepimus. Quod
ſi ab Horeſte:aut Alcmæone tale aliquid factum legimus: pietas in patres aliquam delictis ex-
cuſationem prætendit:cum alter ab uxore propria interfectus:alter monilis cupiditate perditus
ſit:is uero matris opera adoptatus a ſene imperatore: & imperii hæreditatẽ nactus, naufragio
matrem interemit:nauim eius gratia fabricatus:in qua nõ procul a terra extincta eſt. ꝙ ſiqs ob
hæc metuendũ eſſe Neronẽ exiſtimat:& propterea philoſophiam refugit: nõ tutum eſſe putás
præter illius uoluntatẽ aliqd agere:ſciat hoc illis nequaq̃ eſſe metuendũ: qui ueram ſapientiá,
modeſtiam'q; attigerunt. talibus enim oĩa, quæ a diis mittuntur: proſpere ſuccedunt: & conui-
tiatorum nugas perinde ac ebriorũ hominum ſermones parui faciunt:ꝙ illos dementes quidẽ:
non tamen metuendos arbitrarentur. Pergemus igitur Romá:ſi fortes erimus: Cõtra Neronis
enim iuſſa:quibus ille philoſophiá exterminat:Sophoclis elogium ſatis eſt dicentis: Nõ mihi
Iupiter Deus eſſet:talia iubens:neq; muſas:neq; Apollinẽ talia præcipientes rationis compotes
dicerẽ. Veriſimile autem eſt & Neronẽ hoc iambicum carmẽ audiſſe:cum tragœdiis:ut ferũt:
maxime gaudeat. Hoc loco ueritatem ſortitum illud Homeri dictũ iure putabitur. Ait enim
poſtq̃ oratio uiros bellaces irritauit:omnes una galea:unuſq; clypeus fiũt. Id enim in uiris iſtis
tunc accidere uiſum eſt:qui Apollonii oratione corroborati:mori etiam pro philoſophia prõ-
pti:parati'q; erant:& ſe potiore conditione:quam qui fugerant: eſſe arbitrabantur.

¶ De Citharœdo carmina Neronis cantante coram Apollonio. Quid'q; cum Teleſino, præfe-
cto ſacerdotum de ſacris:& diis locutus fuerit Apollonius. Caput. xiii.

¶ Cum igitur urbis portis appropinquaſſent:cuſtodes nihil interrogantes: ſed nouitatem
habitus admirati uenientes circũſtetere. ſacer enim habitus quidá, nec pecuniarũ coactoribus
conueniens uidebatur: cum'q; in hoſpitium portæ finitimum diuertentes cœná popoſciſſent:
(iam enim dies in occaſum uergebat) ebrius quidá in uicum uenit: uocẽ habens non plane ru
dem:aut incultá:is Romaná urbem perambulans Neronis carmina decantabat: qui uero aut
negligentius audiſſet:aut poſt auditionẽ nõ præbuiſſet mercedẽ:ab eo tanq̃ impietatis in deos
reus in carcerem ducebatur. Is citharã:& omnẽ citharœdorũ ornatum geſtabat:præterea chor-
dam uſu pulſandi iam attritam in ciſtella portabat:eam ex Neronis cithara duabus minis em-
ptam iactitans:nec ſe ulli unq̃ eam uenditurum:niſi optimus eſſet citharœdus, qui'ue aliquan-
do in pythiis ludis decertaſſet. Is igitur:ut conſueuerat in ſui cantus præludio breuem de Nero
ne hymnum percurrens carmina ſubiecit partim ex Horeſte:partim ex Antigona:& ex aliis paſ
ſim tragœdiis a Nerone conuerſa inflectens cantus male:peruerſe'q; a Nerone ululatos: Cum
uero Apollonius, comites'q; ſegniter ac negligenter audirent:ipſe uiolatũ ab eis Neronẽ:& di
uinæ uocis inimicos eſſe clamitabat: q̃uis illi uerbis eius nullá curá adhiberent. Interroganti
autem Apollonium Menippo: quo pacto huius hominis uerba audiret: aut quid ſibi agendũ
cenſeret: Reſpõdit Apollonius:quid aliud agamus:niſi:ut poſtq̃ cantare deſierit:nos nihil eius
oratione cõmoti oſtentationis eius mercedẽ ſoluẽtes ſinamus illũ Neronis muſis eo modo ſa
crificare, atq; haſten⁹ homini ebrietas debacchata eſt. Poſtero die Teleſinus cõſul uocatũ Apol
lonium:quis nam is eſſet:quẽ gerebat habitum:interrogauit. Ille aũt purus inquit, & mundus,
& ex nulla morticina materia confectus:quæ uero tua ſapientia eſt interoganti:ex diuino inqt

afflatu prouenienſ:& quæ homines doceat:quo pacto deos precari:& eiſdem ſacrificare conue
niat:eſt ne aũt philoſophus ullus qui hæc ignoret? Permulti inquit Apollonius . Quid ſiquis
recte talia ſciuerit? Melior inqt Apollonius etiã euadet:ſi ſapientiorẽ audiens,certior fuerit fa-
ctus,ſe recte ſcire:quæ ſciuit. Talia audiẽti Teleſino:(erat aũt erga res diuinas propẽſior)in mẽ
tem uenit eius uiri:de quo iandudũ multa audierat:non tamẽ de nomine palã interrogare uo-
lebat:ne conſilium ſuũ patefaceret . ruſus itaq; ad colloquiũ de rebus diuinis hominẽ reuoca-
uit:(Erat enim ad ſermones inſerendos idoneus:)& tanq̃ a ſapiẽte quæſiuit:quid tu ad aras ac-
cedens precaris deos? Ego inqt Apollonius precor:ut iuſtitia apud hoĩes ualeat:& leges nõ ſol
uantur:ut'q; ſapientes pauperes ſint:cæteri uero ſine fraude ditentur. Talia uero petens inqt Te
leſinus tibi etiã ſatiſfeciſſe cẽſes? Certe inqt Apollonius . oĩa nanq; oratione complector una:
& ad altaria ueniens ita precor. O Dii præbete mihi:quæ mihi debẽtur: ꝙ ſi bonus ſim uirmma-
iora etiam:q̃ peto aſſequar:ſin uero inter prauos dii me collocarunt : contraria mihi ab eiſdem
promerens:neq; deos accuſare potero:ſi me ipſum malis dignũ iudicaui:cũ ſim prauus. Hæc au
diens Teleſinus obſtupuit:& Apollonio gratificari cupiẽs:accede inqt arbitratu tuo ad oĩa deo
rum tẽpla. Ego enim ſacerdotibus præcipiã:ut te ſuſcipiant. Tu aũt corrigas uelim:ſiquid emẽ-
datione dignũ inueneris. Quid uero inqt Apollonius:ſi non iuſſeris:non me ſuſcipient? Mini
me inqt ille. mea nanq; eſt huiuſmodi rerũ poteſtas. Gaudeo inqt Apollonius:ꝙ cũ ſis uir ma-
gnus:ac generoſus de rebus magnis habeas poteſtatẽ. Hoc aũt de me ſcias uelim. Ego templa
non penitus arcana incolere gaudeo:neq; me deorum quiſq̃ reſpuit:ſed tecti participẽ dignan
tur oẽs. rogo igitur:ut mihi apud uos itidem pateant templa:quod barbari etiã conceſſere. Tũ
Teleſinus:magnã inqt Romanoꝝ laudẽ barbari præoccuparũt. uolo aũt:ut de nobis hoc ipm
referre poſsis. Tuo igitur arbitratu quæcũq; libuerit tẽpla icolito:& ex alio in aliud:uti placet:
tranſmigrato. faciam inqt Apollonius:neq; id præter rationẽ:ut arbitror . Dei nanq; non ſem-
per in eodem permanẽt loco:ſed nunc ad Aethiopes:nunc ad Athum:Nunc ad Olympũ pro-
ficiſcuntur. Abſurdũ igitur eſſe puto:cum dii uniuerſas gentes : perambulando tranſeant:& lu-
ſtrent:homines ad oẽs deos aliquando non accedere : præterea ſi domini ſeruos deſpexerint:
culpa carebunt. forte enim tanquã prauos eos deſpiciunt : ſerui autem,qui ſuos dominos non
uenerantur:ab eiſdem perdentur:tanquam impii & ſceleſti:& diis inimici .

¶ De Neronis Gymnaſio,& Demetrio philoſopho expulſo ab Vrbe iubente Tigillino. deq;
prodigioſa tempeſtate quam græci διοσημίαν dicunt:tum quid de ea Apollonius, præſagie-
rit. Quodq; fulmen e manu Neronis calicem iam ori admotum excuſſerit. Cap. xiiii.

¶ Cum talia in tẽplo diſputaret Apollonius:augebatur in dies Deorũ cultus : eius'q; dictis
homines obtemperabant:ꝙ maiora dona a diis ſeſe habituros ſperarẽt . nec quiſq̃ adhuc eius
uiri ſermones calumniabatur:quia oĩbus æque:palam'q; cõſulebat: neq; cuiuſq̃ pulſabat fores:
aut potentiorum limina terebat:ſed ad ſe uenientes benigne excipiens:non ſecus ad eos : q̃ ad
populum loquebatur. Poſtq̃ Demetrius erga Apollonium ſicut in corinthiis ſermonibus di-
ximus:beneuolentia affectus Romã uenit:colebat quidem Apollonium:qui eum frequẽter ad
Neronem mittebat:ut eius ſuſpitionẽ tali arte dimoueret. Videbatur aũt Apollonius maxime
ob hoc ipſum retinere Demetrium:Id'q; uel tunc eſt iudicatũ:cum Neroni Gymnaſiũ paratum
eſt:oĩum, quæ Romæ eſſent:maxime admirabile. Ibi Nero, magnus'q; ſenatus : & Romanus
equitatus oĩs ſacrificia:diem'q; feſtũ ſumma cum lætitia celebrabant. Illud igitur Gymnaſium,
ingreſſus Demetrius orationẽ habuit aduerſus eos:qui balneis utebantur. propterea ꝙ ſe ipſos,
molles,effœminatos'q; reddentes inquinarentur magis:q̃ mundarentur . oẽm igitur in rebus
huiuſmodi ſumptum inanẽ:ſuperuacuum'q; eſſe monſtrabat:quibus uerbis adeo in ſe audien-
tium iracundiã concitauit:ut una res tantũ fuerit auxilio:quin ſubito iterficeretur:ea uero fuit:
ꝙ ea die Nero clariore:maiore'q;:q̃ unq̃ alias uoce cantauerat. Cantabat aũt in cauponaria ta-
berna nudus:& femoralibus duntaxat amictus:non ſecus:ac ſordidiſsimus quiſq; cauponum.
Nec tamen effugit Demetrius:quando magnũ pro iis:quæ dixerat:periculum ſubiret. Tigilli-
nus enim,cuius in manibus Neronis gladius erat:Roma illum expulit:non ſecus : ac ſi balnea
ſuis uerbis eſſet demolitus. Is quoq; Apollonium clanculũ obſeruabat : num & ipſe notatione
dignum:aut abiectũ aliquid diceret. Ille uero palam:nec ſerio:nec ioco quicq̃ notatione dignũ
proferebat:ut qui periculũ aliquod grauius caueret:ſed apte ad interrogata reſpondens: una cũ
Teleſino philoſophabatur. Accedebant ad eum inſuper nonnulli:qui,licet philoſophia pericu
lum afferret:non putabant:ſi cũ illo degerent:periculum aliquod ſubire poſſe. Auxit Apollo-
nio ſuſpicionem de prodigioſa tẽpeſtate ſententia. cum enim aliquando ſol defeciſſet:& toni
tru ingens eſſet ſubſecutum:quod in eclipſi fieri minime conſueuit: Aſpiciens in cœlum Apol-

lonius erit inquit magnum aliquid:& non erit:quam ſententiam:qui tunc audiuere interpretari minime poterant:triduo aūt poſt Solis defectioné omnes eā intellexere. Accubante enim in conuiuio Nerone decidens fulgur calicē: quem manibus tenebat:excuſsit : cū iam ori propius illud admoniſſet. Hoc igitur Apollonii uerba ſignificabant. cū enim tam parū abfuerit a percuſsione fulminis Imperator:merito magnū aliquid factum iri : & rurſus nō factum iri inqt Apollonius. Tigillinus aūt:cum talia audiſſet:timuit hominem:quaſi ſapientia dæmonū præditum:neq; palam ipſum eliminandum cenſebat:ne clanculū aliquod malum ſibi ab eo prouениret: Verūtamen loquenté:tacentem'q;:ſedentem : & ambulantem:& quid apud quenq; mãducaret,& biberet:ſacrificaret,nec ne:tot oculis:quot reges habent:obſeruabat.

℄ Capitis deſtillationes inuaſiſſe Romanos,& ipſū Neroné. Inde accuſatū Tigillino Apolloniū:quod'q; ne ueſtigiū quidem ullum literarum inuentū in pugillari, ubi inerat accuſatio. Tū non auſum Tigillinū nocere Apollonio ratū ſupra hominé illū eſſe. Cap. xv.

℄ Cum morbus:quem catarrhum medici dicunt:Romam inuaſiſſet:plena erāt tempia diis ſacrificantium hominum : quoniā Neronis fauces intumuerant ita:ut exiguus uocis uſus illi relictus eſſet. dolebat aūt Apollonius propter magnam eorū ignorantiam:neminē tamen palam increpabat. quin etiam Menippū eorum gratia parumper irritatum compeſcuit:iubens ipſum diis ignoſcere:ſi mimis ridiculorum gaudeant:ea uerba cum ad Tigillinum relata eſſent: miniſtros miſit:qui Apollonium in iudiciū uocarēt excuſationem facturum de iis: quæ impie aduerſus Neronē locutus eſſet. Erat etiam accuſator contra ipſum paratus:qui multos antea iā perdiderat: & tali nequiciæ genere tanq̄ Olympiorum uictoria exultabat. Is etiam acuſationis Syngrapham a ſe compoſitam habebat in manibus:eam'q; tanq̄ gladium in Apollonium euaginatur:interfecturum'q; eſſe minatur. Poſtq̄ uero Tigillinus acceptam Syngrapham explicās literarum in ipſa ueſtigium nullum uidit:& libellum quaſi lituris nunq̄ ſignatū aſpexit : de dæmone rurſus cœpit cogitare:hoc idem poſtea domitiano ab Apollonio dicitur eueniſſe. Aduocans igitur Tigillinus in ſecretiorem prætorii partem ubi de rebus maximis conſultare ſolitus erat:arbitris omnibus ſubmotis,quis nam eſſet:interrogabat:ei Apollonius:& patris & patriæ nomen expoſuit : & quali ſapientia uteretur:enarrauit. Dixit quoq; ſe ſapientia uti ad deos intelligendos:& res hominum cognoſcendas. Nam ſe ipſum noſſe lōge difficilius eſt : q̄ alios cognoſcere. dæmones uero inquit Tigillinus:& idolorū apparitiones quomodo redarguis? Perinde inquit Apollonius,atq; homicidas:atq; impios homines. Hoc autem dixit:ut Tigillinum morderet:qui crudelitatis omnis:& laſciuiæ præceptor erat Neroni. Rurſus autem Tigillinus:uolo inquit aliquid mihi uaticineris:quod te rogabo. Tunc Apollonius : quo nā inquit pacto efficere id poſſum:cū non ſim uates? Atqui te eſſe perhibent:quod dixeris fore magnū aliquid:& non fore. Vera inquit Apollonius audiſti:attamen id nō ex uaticinandi peritia protuli:ſed magis ex ſapientia:quā uere philoſophantibus uiris Deus præſtat. Neronem uero inquit ille:cur nō times? Quoniā iquit Deus:qui dedit illi eſſe terribilē:mihi quoq; interritū eſſe præbuit. Quid aūt ſentis de Nerone? longe melius:q̄ uos inquit. Vos enim cantare dignum inquit putatis:ego autem dignum tacere. His uerbis ſtupefactus Tigillinus abi inquit quocunq; libet fideiuſſoribus antea pro corpore datis. Tunc Apollonius quis inquit fideiuſſor eſſe pro corpore uelit:quod uinciri:aut detineri a nemine poteſt? Hæc dæmonis cuiuſdam opera, ſupra'q; naturam hominū Tigillino uiſa ſunt:& quaſi cū deo luctari deuitās abi inquit quocunq; libet:potentior enim es:quam ut meo ſubiiciaris Imperio.

℄ De puella ad uitam reuocata,ut Alceſte ab Hercule. tū de epiſtolis,quas ad ſe miſerunt Apollonius & Muſonius. hinc de edicto Neronis nequiſq̄ Romæ philoſopharetur, diſceſsiſſe'q; propterea Apollonium occidentem uerſus. Caput. xvi.

℄ Aliud præterea ab Apollonio miraculū tale factum eſt. Puella quædā ipſo nuptiarum tēpore mori uiſa eſt:quam pheretro impoſitā ſponſus lugens ſequebatur de nuptiis imperfectis multum conquerens:& grauiter dolens. habitabat aūt puella in domo cōſuli uicina. Huic igitur funeri occurens Apollonius,deponite feretrum inquit. ego enim ueſtras pro puella lachrymas ſedabo:& ſimul quod nam puellæ nomen eſſet : interrogauit. Pleriq; igitur illū orationē habiturum putabāt:qua merentium lachrymas: dolorē'q; ſedaret. Ipſe uero puellam attrectās: atq; aliquid illi ſecreto admurmurans ab ea:quæ uidebatur:morte reuocauit : quæ ſtatim etiā loqui incipiens in paternā domum rediit:ſicut Alceſte quondā ab Hercule in uitam reſtituta. Cūq; puellæ parentes drachmarum millia quindecim Apollonio donarent : ipſe pro dotis acceſsione puellæ pecunias largiri dixit. Vtrum uero ſcintillam animæ in ipſa inuenerit:quæ mi-

niſtros:medicos'q; latuerat:ſiue decidens forte pluuia diſperſam:& pene iam extinctam animã
calefaciens in unũ congregauerit:difficile coniectatu eſt non mihi ſolũ : uerũetiam iis : qui rei
uidendæ interfuerunt. Id autem ſatis conſtat:dũ funus efferretur forte pluiſſe.erat quoq; tẽpo-
ribus illis Muſonius i Neronis carcere detẽtus:quẽ in philoſophia perfectiſsimũ fuiſſe aſſerũt.
Hi coram inter ſe loqui non potuerũt recuſante Muſonio:ne maius utriq; periculũ ea res affer
ret:ſed per epiſtolas mutuo collocuti ſunt Menippo , Damide'q; ad carcerẽ uenientibus . Nos
uero de rebus non magnis epiſtolas omittentes eas:quæ plus grauitatis habere uiſæ ſunt:inter
poſuimus:ex quibus magnum quid de illius ſapientia poſſumus coniectare. ſunt autem Apol-
lonii ad Muſonium epiſtolæ tales. APOLLONIVS Muſonio Philoſopho Salutem. Vo-
luerã ad te ueniens & ſermonis : & domus particeps fieri:modo quippiã iuuare te poſſem:qd' ſi
non diffidis poſſe me tanquã Herculẽ ab inferno Theſeum liberare:ſcribe qd fieri uelis. Vale.

MVSONIVS Apollonio Philoſopho Salutem. Pro iis : quæ cogitaſti laudem mereris:
uir autem excuſatum ſeſe reddere expectans:& nihil ſe deliquiſſe palã oſtenſurus, ſe ipſum libe-
rabit. Vale. APOLlonius MVSonio. SOCrates athenienſis, cum e carcere ab amicis libera
ri noluiſſet:in iudicium proceſsit:& tamẽ mortuus eſt. MVSOnius APOLlonio. SOCra-
tes mortuus eſt:quoniam ſibi defenſionẽ nullam parauit : ego aũt me ipſum excuſando defen-
dam: Vale. Tranſmiſſurus in græciã Nero publice per præcones edixit:nequis philoſophus
intra Romana mœnia permaneret:quæ res Apollonium ad occidentales orbis partes conuer
tit:ubi columnis quibuſdam oceani gurgitem terminari dicunt:cum gades etiam uidere cupe
ret:multa nanq; de philoſophia illic degentium hominum audiuerat : q'q; magnam de rebus
diuinis cognitionem haberent . Secuti autem ſunt illum amici omnes & peregrinationem, &
uiri mentem laudantes .

PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER QVINTVS.

¶ De Columnis Herculis, & Abyla, & Calpe promõtoriis , de cauſa acceſſus, & receſſus oceani:
rum quando animæ non deſerant morientia corpora:hinc de Gadibus , de iſulis fortunatis,
de Artis Senectæ, artis, paupertatis:de Hercule ægyptio, & thebano:de Geryone. Græcos p-
terea eſſe, q Gades incolũt. Deide de arboribus ſanguine manãtibus. Cap. Primum

d

E COLVMNIS: QVAS VELVTI TERRAE TER
minos poſuiſſe Herculem ferunt:fabuloſe dicta prætermittentes:quæ
auditu, narratu'q; digna cõperi deinceps explicabo. Europæ:aſricæ'q;
promontoria ſtadiorum ſexaginta fretũ continentia:oceanum ad ea,
quæ intra terram ſunt:maria immittunt. Et Africæ quidẽ promonto-
rium:nomine Abyla:leones continet in ſuperciliis montium habitan
tes:eius monti interior pars ad getulos, Tingas'q; pertinet gentes effe
ras, atq; immanes. Per oceanũ uero nauigantibus ſtadia nonaginta p-
tenditur uſq; ad Salecis fluminis oſtia : illinc autẽ quantũ ulterius p-
tendatur:non facile coniectare quiſq̃ poſſet. Nam poſt eum:quem nuper diximus, fluuium:inac
ceſsibilis Africa eſt:nec homines ultra reperiuntur ulli . Europæ promontoriũ Calpis dictum
dextera nauigationẽ continet ſtadiorum ſexcentorũ:terminatur'q; ad antiquas Cades. Oceani
uero cõuerſiones ipſe quoq; apud Celtas tales aſpexi:quales etiam fama feruntur . Cauſam ue-
ro ſepenumero contemplatus:ab quam tam uaſtum pelagus accedat : recedat'que:adinueniſſe
Apollonium cenſeo:qui in earũ unaquas ad Indos ſcripſit : epiſtola:ſic ait . Oceanus a ſpiriti-
bus ſub aqua exiſtentibus impulſus ex multis hiantibus:quo partim ſub ipſo:partim in terra cir-
ca ipſum ſunt:ad exteriora diffunditur:ac rurſus retrocedit : poſtq̃ uelut anhelans : quem dixi-
mus iſpiritus reſedit. Huic opinioni fidẽ facit id:quod apud Gades ægrotantibus cõtingit. Nã
quo tempore exereſcens aqua regionẽ inundat:animæ morientes non deſerũt: quod profecto
non eueniret:niſi ſpiritus ipſe in terram ſecederet. quæ autem circa lunam apparere dicũt naſcẽ
tem, plenam, & decreſcentem:eadem oĩa circa Oceanum fieri animaduerti . eius enim menſu-
ras ſequitur ſimul:cum ipſa decreſcẽs, augeſcens'q;:& nox diẽ, rurſus'q; dies noctẽ excipit. apud
celtas quidẽ perparum lumine:aut tenebris uariãtibus:ſicut hic etiam accidit. Circa Gades aũt;
& columnas manifeſte tanq̃ fulgura ante oculos cadere dicũtur. Perhibent quoq; beatorum in-
ſulas Africæ lateribus diffiniri ad inhabitabilem promontorii partem uergentes . Gades autẽ
in Europæ lateribus poſitæ ſunt:Qui uero illas incolunt:nõ religioſi tantum:ſed & ſuperſtitioſi

homines habentur. Senectæ nanq; aram dicarunt: ſoli'q; hominum feſtis cantibus morté collaudant. Sunt quoq; apud ipſos arti & paupertati aræ poſitæ: ſicut ægyptio: & ſeorſum Thebano Herculi. alterum nanq; finitimá uſq; Erythiam penetraſſe ferunt cú Geryone: eius'q; boues captiuos duxit: Alterum uero ſapientia excellentem totum terræ ambitú dimenſum eſſe. Præterea qui Gades incolunt græci eſſe perhibentur: noſtro'q; more eruditi: maxime Athenienſes præter cæteros græcos uenerari. Idcirco Mneſtheo Athenienſis ſacrificare Themiſtoclé quoq; tanq̃ maritimú bellatorem egregium ſapientiæ: fortitudinis'q; gratia uenerantes æneú ſtatuerunt: eiq; tanq̃ oraculo reuereuter aſsiſtunt. Arbores etiam illic eſſe tradunt quæ nuſq̃ alibi terrarum inueniuntur: appellati aút Geryonasi & duas tantú eſſe. Ortæ ſunt auté iuxta ſepulchrú: quod illi Geryoni ſtatuerú: ſpeciem ex pinu: picea'q; cómiſtam habentes: ſanguinem uero ſtillare: ſicut iliacam populum auro maniare dicút. inſula uero in qua templum eſt: equalis eſt magnitudine ipſi templo. Nulla aút eius pars eſt petroſa: ſed leui, polito'q; ſolo. colunt autem in eodem templo ambos Hercules. Simulachra auté illis nulla ſunt: ſed ægyptio quidem aræ ſút duæ æneæ abſq; ſimulachro: Thebano autem una tantú. Hydræ inſuper: & Diomedis equi, & duodecim Herculis opera ex lapide ſculpta conſpiciuntur. Pygmalionis inſuper aurea oliua in ipſo Herculis templo poſita eſt: mirabili: ut aiunt: arte fabricata: cuius præcipua pulchritudo in fructuú opere cóſpicitur: qui ex lapide Smaragdo cóſecti: ueris oliuis ſimillimi apparét. Teucri etiam Telamonii Balteus aureus eodem in loco monſtratur. quomodo autem, aut qua de cauſa ad oceanum peruenerit: nec ipſe Damis inueniſſe teſtatur: nec unq̃ aliquid ex Apollonio audiuiſſe. Quæ autem in templo ſunt columnarum ſimulachra ex auro: argento'q; ſimul fuſo: & in unum colorem redacto facta eſſe narrat. Eſſe autem quadrangulares uelut incudes: & eorum capita literis inſcripta ſunt non ægyptiis: neq; indicis: neq; ab aliquo penitus cognitis. Apollonius aút: cú de hac re ſacerdotes nihil dicerét: nó permittit me ait ægyptius Hercules tacere: q̃ ſciá. Hæ columnæ terrarú: oceani'q; uinculá ſunt. ipſe uero Hercules i domo parcarú inſcripſit: ne qua elementis contentio accederet: neq; amicitiá diſiungant: qua inuicé tenentur.

De Bæti flumine, unde bætica regio. Inde de Nerone in olympiis, elidenſibus'q; ludis. tum de Iſthmi ſectione. Caput. ii.

Nauigarunt quoque fluuium Bætim: qui maxime oceani naturam erga fluxum: refluxum'que declarat. excreſcente enim pelago uerſus fontes: ex quibus oritur fluuius fertur ſpiritu quodam ipſum a mari depellente: regionem uero ab eo flumine Bæticam cognominatá optimam, uberrimam'q; eſſe tradunt: ciuitatibus'que, & paſcuis abundantem. deriuatur autem fluuius per oés urbes. agri uero egregie culti affatim oía ferunt. Cœli temperies talis eſt: qualis autumni tempore in attica eſſe ſolet. Diſputationes cóplures illic habitas ſcribit Damis: ego aút, quæ memoratu dignæ uiſæ ſunt: referam. Cú aliquádo Apollonius, comites'q; in Herculis templo ſediſſent: ſubridens Menippus, quia ſibi Nero in menté uenerat: quid inquit o ſocii nunc agere cenſemus generoſum Imperatorem: quas certaminum coronas accipere: optimos autem græcos non ne maximo cum riſu ad Panegyricos ludos putamus accedere? Tunc Apollonius audiui ex Teleſino, elidenſium lota Imperatorem extimeſcere. Cum enim aſſentatores ipſum hortarentur: ut in olympiis decertans uictricem Romam præconis uoce prædicari faceret: modo mihi inquit elidenſes non inuiderent. feruntur enim uerberibus cædere: qui errauerint: atq; etiam me ipſo elatiores eſſe. Ego auté futurum dico: ut in olympiis quidé uincat Nero. quis enim uſq; adeo temerarius eſſet: ut ſe illi auderet opponere? quod auté olympia uincat: minime futurum unq̃ arbitror: quin etiam ludos ipſos: nec ſtatuto tempore celebrant. cú enim cóſuetudo exigat circa finem anni ludos celebrari: Nero elidenſes iuſsit in aduentú ſuum illos differre: ita ut ſibi potius: q̃ Ioui ſacrificaturi uideantur. Tragœdorum præterea, & Citharœdorum propoſuit certamina apud uiros: quibus nec Theatra ſunt: nec ſcenæ ad eiuſmodi ludos peragendos idoneæ: ſed natiuum duntaxat ſtadium, nuda'q; oía patent: atq; hoc agit: ut uictoriá quærat ex iis, quæ occulere. Quid enim de homine dicam? Auguſti, Iulii'q; habitu depoſito cátoris ueſtes aſſumit: & Creontis, Oedipi'q; facta dicta'ue examuſsim ſcire táti æſtimat: ut maxime reprehéſionem timeat: ſiquid in porta, aut in ſchola: ſceptro'ue deliquerit. A ſua uero, ac Romanorum dignitate tantum degenerauit: ut pro conditore legum: quas ferre oportebat cantare: & in hiſtrionica philoſophari extra urbem malit: in qua ſedendo debuit: ut rex de maximis terræ, maris'q; rebus conſultus reſpondere. Sunt quidem o Menippe tragœdi complures: quibus etiam Nero ſe adnumerari cupit. ſiquis igitur eorum: qui Oenomai, aut Creſphontis perſonam geſſerit: & e theatro abiés uelit eius: quẽ in ſcena ſimulauerat regis dignitatem ſeruádo cæteris imperare: & tanq̃ tyrannus aliis præeſſe: quid de tali uiro exiſtimares: non'ne hunc elle-

boro:aliiſ'ue potionibus diceres indigere:quibus inſaniorum mentes purgantur. Siquis item re uera Tyrannus exiſtens in tragœdi,aut hiſtrionis formam ſeſe tranſmutet:uocem'q; expoliens elidenſium:delphicorum'ue ſcuticam timeat:aut ſi re uera non timeat:tam praue tamen artemiquam profitetur:exerceat:ut uerberibus cædi ſe dignum iudicet ab iis:quibus imperare cõſtitutus eſt: Quid de miſeris hominibus dices ſub tali mõſtro uiuere coactis? Vtrũ uero græcis perniciosiorem cenſes Xerxem'ne ferro,flamma'q; omnia uaſtantem : an cantantem Neronẽ? ſumptus recogitans:quos pro ſuis cantibus facere coguntur? inſuper quo pacto domibus pelluntur:ut q; præclaram ſupellectilem:aut ſeruum illis habere non liceat. Quid uero erga mulieres,filios'q; patiantur:dicere nõ attinet:cum ſceleratas uoluptates ex quacunq; domo Nero colligat. Accuſationes autem quot:quantaſq; ex theatris orin cenſes:cum delarores ita redarguãt: non ueniſti auditum Neronem:aut ueniſti quidem,ſed negligenter:& non attente audiebas: riſiſti plane:non plauſiſti:non pro ipſius uoce ſacrificaſti, ut clarior,lucidior'q; eſſet : & ut ſummatim dicam:multæ tibi uidebuntur illic leges circa ſpectatores græcos eſſe. Iam de incidendo:aut non incidendo iſthmo: (quanquam ut audio iam nunc incidatur)iam pridem agnoui præmonſtrante deo. Ad hæc reſpondens Damis mihi inqt Apolloni de reſcindẽdo iſthmo negocium Neronis opera ſupergredi uidetur.apparet enim ex hoc q̃ magno ſit animo. Mihi aũt inquit Apollonius eius operis imperfectio calumniam illi ſummam uidetur afferre:tanq̃ imperfecte canenti:& imperfecte fodienti. Quinetiam xerxis geſta commemorans eum uirum laudare'ſoleo:non quia iunxerit:ſed quia tranſierit Helleſpontum. Neronem uero nunq̃ per iſthmũ nauigaturum uideo:nec ad fodiendi finem peruẽturum. Videtur quoq; plenus timoris e græcia diſceſſurus,niſi forte illic moriturus.

¶ Ter in Olympiis uiciſſe Neronem nuntiatum Gaditanis, De Vindice & morte eius : de'que uitiis Neronis. Galbam præterea, Othonem, Vitellium Thebanis regibus comparatos. Caput. iii.

¶ Poſt hos ſermones ueloci ſſimus quidam curſor uenit gades iubẽs:ut incolæ ſupplicationes facerent:& ter olympiorum uictorem Neronem decantarent: Gaditani itaq; uictoriæ genus intellexere: ut pote qui rebus græcorum ſtudentes in Arcadia præclarum ludorum certamen ſciebant exerceri: Cæteræ uero ciuitates nec quid eſſet olympia:intelligebant:nec quid illic ludorum,certaminis'ue celebraretur, ſciebant : atq; ideo cuius rei cauſa ſacrificandum eſſet: ignorabant:ſed opinione ridicula tenebantur:bellicam quandam uictoriam illam eſſe arbitrãtes:q; Nero contra aliquos olympios appellatos bellũ geſsiſſet· ipſi enim tragœdiã, aut citharœdorũ certamina nunq̃ uiderant. Qui igitur Iſpula incolebãt(ea uero bæticæ prouinciæ ciuitas eſt)aliqd ab hiſtrione tragico paſsi ſunt:qđ a Damide ſcriptũ eſt : ego quoq; narratu dignũ exiſtimaui. Cũ Hiſpaniæ ciuitates iã ſæpius ꝓ uictoriis ſacrificaſſent: qđ & pythica quõdã uictoria fuerat nuntiata Tragicus quidã hiſtrio:qcũ Nerone certare dedignabatur:mendicãs ambibat Hiſpaniæ ciuitates:& arte ſua utẽs a multis barbaris probabatur:primo quidẽ: q; ad homines uenerat:qui tragœdias nunq̃ audiuerant: dein q; Neronis cantus a ſe emendatos prædicabat. Is igitur Iſpula ueniẽs terribilis primo aſpectu uiſus eſt:donec in ſcena tacitus perſtitit. Videntes enim ipſum tam alte gradientẽ:& tam uaſte hiantem peplis ſuperſtantẽ,ueſtibus'q; tam monſtroſis indutũ non ſine timore eiuſmodi habitum admirabantur. Vbi autem uocem attollẽs altius clamare cœpit: plurimi tanq̃ dæmonis alicuius uoce perculſi,diffugerũt:tales erant: tam'q; ſimplices hac i re barbarorum mores. Cũ bæticæ prouinciæ præfectus ſæpius Apollõii colloquiũ petiiſſet:iniucundã aiebat Apollonius eſſe amicitiã ſuã iis : qui philoſophiæ nõ darent operã:ſed cũ magis quotidie præfectus eadẽ petens inſtaret:audiſſet'q; Apollonius ipſum uirum eſſe bonum:& Neronis ſcenas,cantus'q; reprehendere:per epiſtolam illũ admonuit : ut Gades accederet. Ille uero oĩ magiſtratus põpa dimiſſa cũ paucis familiaribus uenit : ſalute'q; mutuo data:& accepta oĩbus arbitris ſemotis : qd iter ſe fuerit collocuti nemo nouit: cõiicere aũt ſe Damis inqt aduerſus Neronẽ illos cõſpiraſſe. triduo nãq; iter ſe illo modo ſũt collocuti. Poſtea abiens ꝑfectus Apolloniũ cõplexus eſt:cui Apollõius Vale iqt : & Vindicis memẽto. Quid aũt hæc uerba uoluerint ſtati aperiã. Dũ in Achaia tragicis cãtibus incũberet Nero : Hiſpanos ad defectionẽ uir quidã noĩe Vindex ſollicitabat idõeus certe : q poſsit fides cõcideret: qbus inepte cãtabat Nero. Nã apud eos, quos iã cõgregauerat : exercitus orõem habuit cõtra Tyrannũ ex media philoſophia deprõptã. Inter alia nãq; dicebat Neronẽ magis eſſe oĩa: q̃ citharœdũ,citharœdũ uero multo magis,q̃ regẽ.eũdẽ quoq; iſania,furore,auaritia,laſciuia,oĩ'q; crudelitate corruptũ criminabat̃. iã uero oĩum ab eo factorũ crudeliſsimũ: q; .ſ. matrẽ iterfeciſſet:nequaq̃ illi dicebat crimini dandũ eſſe:ſe nanq; iure interfectã putare: q̃ tale portentũ pepe-

riſſet:hæc igitur ut ſeſe haberent agnoſcens Apollonius Vindici ſocium adiunxit eum: quem diximus prouinciæ præfectum:quaſi pro ciuitate Romana comparás arma. Hoc modo rebus in Hiſpania tumeſcentibus Apollonius,ſocii'q; illinc in Africá diſcenderút, Inde uero in Tyrrhenos delati ſunt:partim nauibus:partim terreſtri itinere pergentes. illinc rurſus abeuntes Siciliæ Lilybæú tenuere. inde Meſſaná ſe contulerunt fretú prætermeantes:ubi cómiſta maria thuſcum:& adriaticú difficilem nauigantibus Charybdim efficiunt. Ibi de Nerone profligato:& de Vindice mortuo certiores facti ſunt:q'q; Romanum imperium plures inuaſerant: partim Romani ciues:partim alienigenæ:utcunq; contigerat. Cú aút a ſociis iterrogaretur: quo nam hæc tandé eſſent euaſura,& quis eſſet imperio potiturus:multi inqt Thebani. Vires enim,quibus breui tpe Galba,Vitellius,Otho'q; uſi ſunt:Thebanis comparabat: qui tpe admodú breui græciæ tenuerant principatum: q aút hæc diuino quodá ſpiritu afflatus præſciret:q'q; ii: qui illum incantatorem dicunt:non recte ſentiant:ea,quæ modo retuli ſatis oſtendunt.

¶ Incantatores omnes eſſe miſerrimos. Tum Siciliæ tricipitem natum infantem portendiſſe Galbam:Othonem:Vitellium annum duntaxat regnaturos. Caput. iiii.

¶ Atq; hoc loco pauca de tali re mihi dicendum eſſe exiſtimaui. Incantatores quoq;, quos ego oíum hominum infortunatiſſimos iudico:partim torquédis idolis:partim barbaris,in ſuetis'q; ſacrificiis:partim cantibus:aut unctionibus quibuſdam uacantes: res etiam fato conſtitutas permutare ſe aſſerunt:multi'q; eo℞ accuſationibus obnoxii,tali ſapiétia præditos ſe eſſe cófeſſi ſunt. Apollonius aút quæ fato ſtatuta erant ſequens,neceſſario ſic euaſura eſſe prædicabat: futura aút præſciebat:nó incantationibus utens:ſed ex iis cóiectans:quæ ſibi dii imortales oſtédebant. Igitur cum uidiſſet apud indos uinaria uaſa:tripodes'q; ad ſua deſtinata miniſteria ſpóte proficiſci:ut diximus:neq; quo pacto id fieret interrogauit:nec ab eiſdem petiit:ut ſe doceret: & quáuis ea laudauerit:non tá imitari uoluit. cú Syracuſas Apollonius: comites'q; ueniſſent: mulier quædam non ignobilis monſtrú peperit:quale prius uiſum nó eſſe cóſtabat. Erát infanti capita tria:& corú ſingulis:ſingula colla. inferius aút unú dútaxat corpus cernebatur: hoc portentum interpretantes aliqui Siciliam:quæ trinacris dicitur periturá aiebant:niſi unú conſpirauerit:tunc enim ciuitates complures & inter ſe mutuo:& ab aliis diſſidentes ſeditionibus magis uexabantur. Alii Typhoeum:qui & ipſe plura habet capita:dicebant res nouas Siciliæ minitari. Verú Apollonius uocato Damidi uade inquit:& utrum,ſicut aiunt: compoſitum ſit monſtrum:uide. erat enim publice expoſitum:ut eſſet omnibus & uidendi & diuinandi facultas. Referente autem Damide triceps ipſum,ac maſculum eſſe:conuocatis ſociis Apollonius tres inquit erunt Romani imperatores: quos ego pridie thebanos appellaui: nec eorum quiſquam perfecte imperio potietur: ſed alii in ciuitate ipſa: alii circa finitima ciuitati loca deuoluti peribunt citius:quam tragœdiarum Tyranni perſonam mutantes:nec multo poſt ſermo:quem dixerat uerus apparuit. Galba enim iam regno potitus in ipſa ciuitate interfectus eſt. Vitellius autem occidit: dum imperii captaret auguria. Otho quoque apud occidentales gallos moriens, honeſta'que ſepultura carens:tanquam priuatus quidam: & ignobilis iacuit. Atque hæc omnia intra anni ſpacium acta ſunt.

¶ De Typhoeo,& Aetna. tum de fabulis Aeſopi, & poetarum figmentis: quod'que illæ magis,quam hæc accedunt ad ſapientiam. Deinde ut Aeſopus,cum eſſet paſtor: fabularum cóponendarum peritiam adeptus fuerit. Caput. v.

¶ Poſt hæc Catiam uenerunt:ſecus quam ætna mons poſitus eſt. Ibique a Catanenſibus audiuerunt Typhoeum illic ligatum iacere,& ex eo prodire ignem:qui ætnam comburit: ipſi autem ea de re ueriſimiliores: & philoſophis conuenientiores cauſas inquirentes in hunc modú differebant ſermonis principium faciente Apollonio: & ſocios hoc modo interrogante. An nobis aliquid ſermo fabuloſus eſſe uidetur? eſt profecto reſpondit Menippus. hunc enim laudant:& ſequútur poetæ. Aeſopum uero quid eſſe cenſetis? poetam inquit ille omnino fabuloſum: fabularum uero ſapientes ne aliquos eſſe putatis? Certe inquit Menippus,& eas præcipue:quæ cum factæ non ſint:tamen ut factæ decantantur: Aeſopi uero inquit Apollonius quales uobis uidentur eſſe fabulæ? ranæ inquit Menippus, & aſini: atque huiuſmodi nugæ pueris,aniculis'que narrandæ. Ego uero inquit Apollonius accommodatiores ad ſapientiam Aeſopi, quam cæterorum fabulas eſſe cenſeo. Quæ enim de heroibus confictæ ſunt: de quibus tota eſt materia poetarum: audientium aures corrumpunt: illicitos:ac nefandos eorum amores referentes, ceu fratrum, uel ſororum nuptias: & in deos calumniam:& filiorum eſus, atq; illiberalia ſcelera: & mutuas altercationes. hæc enim cum ueluti geſta proferantur

a poetis:

a poetis:homines ad amorem inducunt:& diuitiarum:regni'q; cupiditatem:nec ſe delinquere ar
bitrantur:cum deos imitentur. Aeſopus uero ſapientiæ cauſa primo quidem talia dicentes nõ
eſt ſecutus:ſed uiam quandam propriam adinuenit. Deinde tanq̃ bene conditis epulis cõuiuas
ſaturãs ex rebus paruis magna quædam intelligi facit:& ſabuloſo ſermone propoſito: ex ipſo,
quid agendum ſit:aut non agendum:oſtẽdit. Quapropter ueritatem magis etiam q̃ cæteri poe
tarum uidetur attingere. Illi nanq; quaſi per uim probare nituntur uera eſſe: quæ a ſe dicantur:
iſte uero ſermonem proponens:quem ita ut eſt:fabuloſum eſſe quiſq; nouit:aliquid uere dictũ
de rebus non ueris eſſe demonſtrat. Præterea poetæ: cum ſuam narrauerint fabulam auditori-
bus:uera nec ne ſit:inquirendum relinquunt. is uero ſermonem quidem falſum referens:& mo
rũ præcepta ex eo trahens: alicuius utilitatis cauſa loquẽdi falſitate ſenſum eſſe demonſtrat. il
lud præterea in Aeſopo amabile eſt: q; res orationis expertes loquentes inducit:& quæ ſerio
ab hominibus agẽda ſunt operantes quibus homines a pueritia aſſueti: atq; ab incunabulis ip-
ſis enutriti opiniones aliquas iam inde ab initio de ſingulis animalibus concipiunt:ut ſint eo-
rũ quaſi quædã regalia: quædam ſtolida: quædã uerſata:quædã ſimplicia. Inſuper cũ poetæ di
xerint multas eſſe dæmonũ formas aut aliqd tale nõ ulterius opiniõe declarata:imperfectũ ſen
ſum relinquunt. Aeſopus autem utilitati orationem applicans eam:quam intendebat admoni
tionem in mediũ proponit. Me quoq; cum eſſem adhuc admodum puer o Menippe de Aeſo-
pi ſapientia fabulam huiuſcemodi mater edocuit. Dicebat enim Aeſopum aliquando, cũ eſſet
paſtor:iuxta Mercurii templum greges pauiſſe: erat autem:ut aiebat:ſapientiæ ſtudioſus: & fre
quenter pro illa adipiſcenda Mercurio uota faciebat. Erant uero eodem tempore & alii cõplu-
res:qui illud a Mercurio petebant. Oẽs itaq; templum ingreſſi uaria munera deo tulerunt. is
quidem aurum:ille autem argentum: alius eburneum caduceum:alius eiuſmodi quid præcla-
rum. Aeſopus autem cui nec talium rerum ſuppetebat facultas:q; eorum:quæ habebat: parcus
erat ſeruator:tantum lactis Mercurio libauit:quantũ ab emuncta oue potuiſſet exprimere:tan
tum etiam faui in ara ferebat:quantum manu comprehẽdere potuiſſet. Myrthi quoq; bacchas
interdum:& roſas:aut uiolas diſperſas afferens dicebat quid opus eſt o Mercuri: dum ſerta te-
xam ouium curam omittere? Poſtq̃ igitur ſtatuta dies acceſſit:qua ſapientiæ diſtributio facien
da erat:Mercurius acceptorum munerum memor pro magnitudine ſumptuum cuiq; ſapien-
tiam partiebatur:& tu inquit quoniam in templo multa obtuliſti:philoſophiam habeto:tu au-
tem orator euadito:qui ſecundas in donando partes obtinuiſti. tu uero Aſtronomiæ ſapientiã
habeto:tu aũt muſicus eſto:tibi heroici carminis:tibi iambici ſit facultas. Poſtq̃ aũt Mercurius
licet memoria abũdans cunctas philoſopihiæ partes inuitus diſtribuerat: aĩaduertit ſe Aeſopi
oblitũ fuiſſe:itaq; de illo cogitãs recordatus eſt fabulæ:quã ſibi dũ adhuc infans faſciis ligaret:
& nutriretur in olympo horæ narrauerãt de uacca:q̃ quondã hoi locuta de terra:ac de ſe ipſa q̃-
dã enarrans hoiem ad ſolis boues amandos cõpulit. Hæc itaq; ſecũ recogitãs Mercurius Aeſo
po fingẽdi fabulas dedit facultatẽ:quæ ſola in ſapientiæ domo relicta fuerat. habe ingens q̃ pri-
mũ ego didici. Hinc itaq; multiformis ars Aeſopo cõtigit:tantus'q; in fabularũ figmẽtis euaſit.

An Gigantes cum diis bella geſſerint. Item cur montes ardeant. Tum de naui ſubmerſa,
quam perituram prædixerat Apollonius:de'que Muſonio effodiente Iſthmum.
Caput. vi.

Videor autẽ abſurde egiſſe: qui cũ uelim rationes afferre ueriores:naturæ'q; accõmoda-
tiores:q̃ hæ ſint: quæ a pleriſq; de ætna traduntur ad laudes fabularum orationem conuerte-
rim:quanquã:ut puto: non eiuſmodi digreſſio fuit. Fabula eni quã confutare uolumus: non
apologis Aeſopi ſimilis eſt:ſed ſcenæ cuidam grandiori:ac de numero fabularum:quas pleriq;
poetæ decantant. Dicunt enim Typhoeum quendam ſiue Enceladum ſub ætna monte liga-
tum:monti'que obluctantem hunc ignem anhelando emittere. Ego autem Gigantes fuiſſe di
co:multis'que locis diruptis tumulis eiuſmodi corpora oſtendi:non tamen,ut fertur: cum diis
pugnaſſe credo:ſed forſan deorum ædes, ac templa uiolaſſe. q; autem cœlum agreſſi fuerint:
nec illic deos conſiſtere permiſerint dicere inſania quædam eſt:inſanius etiam credere. Neque
uero oratio hæc:quamuis ſit uulgatior: a nobis probetur: Vulcanum in ætna fabrilem artem
exercere:ibique indefeſſe laborantem audiri. multi namque alii montes diuerſis terrarum locis
igniti ſunt: nec tamen Gigantes ibi aut Vulcanum eſſe quiſquam dicit. Vt igitur montes
ardeant cauſa quædam huiuſmodi eſſe dicitur. Terra bituminis, ſulfuri'que commiſta ardet
quidem:atq; ex ipſa ignis naſcitur:quamuis alicubi forſan non emittitur:q; ſi cauernoſam terrã
eſſe cõtigerit:ut per ipſam ſpiritus aliqs ingrediatur:tunc flammã attollit:quæ magis: magiſq;

aucta uelut aqua e montibus defluens in campos effunditur: quandoq; etiam uſque ad mare delata: quaſi fluminis cuiuſdam oſtia facit: nec tamen ſceleſtorum hominum regio putāda eſt: per quam eiuſmodi ignis defluit. hoc enim forſan aliquis putaret. Nos autem putamus bene agentibus uiris ubiq; terrarū tutam eſſe manſionem: & mare facile non nauigantibus modo ſed etiam natare uolētibus. Philoſophatus itaq; in Siciliā Apollonius quandiu materiam contemplatione dignam locus ſuppeditauit: in græciam ſtatuit nauigare arcturi ſydere iam occidēte: & nauigium ſatis idoneū nactus: cum Leucadem tenuiſſet: deſcendamus īquit ex hac naui. Neq; enim melius eſt cū ipſa in Achaiam traiicere: cuius uerbis nemo paruit: præter eos: qui uiri uirtutem iam antea nouerant. Ipſe igitur cū iis: qui dicto audientes fuerant: in Leucadiam nauim tranſgreſſus, ad Lechæum delatus eſt. Syracuſia uero nauis: ex qua deſcenderat: dū criſæum ſinū prænauigaret: ſubmerſa eſt. Inde Athenas ueniēs ſacris initiatus eſt: cū templi antiſtes eſſet is: quem ipſe alias futurū prædixerat. Inuenit aūt illic Demetrium philoſophum. Poſt Neronis enim balneū, uerba'q; aduerſus illum dicta Demetrius Athenis conſtiterat: itam generoſe quæ acciderant ferens: ut neq; eo tempore: quo Nero cantandi certaminibus inſaniebat e Græcia diſceſſerit. Is aiebat ſe apud iſthmū uidiſſe Muſonium fodere iubentem: & quantū maxime poterat opus urgentem: quod cum uituperaſſet Demetrius: ille manibus acceptum ligonem altius terræ impreſſit: unde cū oculos auertiſſet Demetrius: Animaduerti inquit Muſonius te moleſte ferre: q; iſthmum effodiam: quid uero eſſes paſſus: ſi tanq̄ Neronem cithara canentem uidiſſes? & de Muſonio quidē quæ dicēda ſunt: omittantur: quæ plura ſunt: atq; mirabiliora: ne uidear aduerſus eum audacius inſultare: qui hæc temere, negligenter'q; narrauit.

¶ Apolloniū non aſpernatum fuiſſe meritas laudes. Deos præterea fauere philoſophis. tū de Coloſſo rhodienſi: & Cano tibicine excellenti. Quid'q; ſecere poſſit Muſica. Cap. vii.

¶ Apollonius in omnibus græciæ templis per hyemem uerſatus: ueniente uere ſtatuit in ægyptum proficiſci: multos'q; profectionis eius laudatores inuenit: Neq; enim ſiquid præclari geſſiſſet: laudes aſpernabatur. Cum igitur in Pireum ueniſſet: nauis, quæ parata ſtabat in portu in Ioniam erat nauigatura. Mercator uero cunctos in eam conſcendere prohibebat: q; eā priuatim ipſe conduxiſſet. Interrogante aūt Apollonio, quas merces portatura nauis eſſet: Deorū ſimulachra reſpondit ille in Ioniam fero: partim ex lapide aurato: partim ex ebore itidē aurato confecta: tunc Apollonius diis ne illa dedicaturus: an quid nā facturus illa portas? Immo uero inquit ille dicare uolētibus illa uenditurus. Times ne igitur inquit Apollonius ne noſtri in naui fuerimus deorū ſimulachra furemur? Minime quidē hoc timeo inquit ille: ſed illa cū multis nauigare: & mala ſocietate nauem compleri: & inter nauticos uiros ſimulachra uerſari graue diis ipſis: atq; indignū exiſtimabam. At enim inquit Apollonius o optime uir: (te nanq; athenienſem eſſe cenſeo) Naues quibus aduerſus barbaros uſi eſtis: quāuis nauticis turbis refertiſſimas nobiſcum una dii conſcenderunt: neq; tamē a uobis pollui aut inquinari putauerunt: Tu autem tam temere naui prohibes philoſophos: quibus maxime diis gaudent. Neq; id animaduertis: q; tu de diis mercaturam facis. Neq; uero ſic antiqui ſtatuarii faciebant: ut deos uenditum ambirent ciuitates: ſed manus duntaxat, & artis ſuæ inſtrumenta ſecum portantes: cum informem materiam penes templa iuenerint: deorum conficiebant ſimulachra. Tu uero tanquā hircanos, aut ſcythas ſeruos (abſit autem uerbis inuidia) ſic deos in portus, ac nundinas ducens nihil impium te facere arbitraris. Atqui fama eſt homines quoſdam: quia Ceteris, Bacchi'ue ſimulachrū attrectare fuiſſent auſi: a diis, quorum ſimulachra cōtigerant: in furorē eſſe cōuerſos: Te autem, qui deos in cibum conuerteris: neq; impia mercatura ſaturaris: ſi propter id nihil mali ab ipſis timeas: inſanum dixero. Hæc minatus Apollōius aliam nauim conſcendit. Delatus autem in Chium: nec ſuorum quempiam terram attingere paſſus: in aliam nauim: quæ Rhodū petebat: aſcendit. ſocii quoq; ipſū ſecuti ſunt nihil ipſū interrogantes: nec uerbū faciētes oīno. Ipſe. n. in primis hoc eos docuerat: ut ſibi aliqd dicenti: facienti'ue parerent. Rhodū aūt ſecūdo uento delatus: hoc in ea inſula geſſit memoratu dignū: Cū ad coloſſi ſtatuā uiſendā accederet: Damis ab eo quæſiuit: qd illo maius exiſtimaret. Ipſe uero philoſophū uiꝶ reſpondit: modo recte, ac ſine fraude philoſopharet. Degebat tū tpis Rhodi Canus tibicē oīum: ut ferebatur: ætatis ſuæ tibicinū præſtantiſſimus. Hūc ad ſe uocatū Apollonius interrogauit: qd nā arte ſua tibicen efficeret: Ille uero quicqd uoluerit auditor: reſpōdit. Atq inqt Apollonius auditorū plures ditari q̄ tibiaꝝ cantus audire malunt: potes ne igitur diuites illos efficere? Minime inquit ille: Quam uero id uellem inqd Apollonius: quid autem formoſos ne reddere potes adoleſcē-

teſqui

tes:qui te audiunt:id enim maxime affectant adoleſcentes . Nec id quidem poſſum inquit ille:
quãuis iucũditatis plurimum afferam:Quid eſt igitur iquit Apollõius:quod auditoré uelle pu
tas:' quid aliud inquit Canius:ꝗ ut mœrentibus mœrorem adimam : læ tantẽ uero ſe ipſo red
dam hilariorem : amantem quoq; callidiorẽ : religioſum uero diuino numine correptũ: & ad
laudandos deos paratiorem efficiam. An igitur prætetea Cani efficit hæc tibia: ꝙ ex auro:auri
chalco'ue:aut ceruoꝝ:aut aſinorum cruribus compacta ſit:an aliud quiddam eſt:quod hoc po
teſt efficere:'aliud profecto eſt inqnit Apolloni:Muſica nanq;:& modulationes : & armoniarũ
cõmiſtio: earundemq;' permutatio diuerſis moribus accõmodata auditores mouet:& eoꝝ ani
mos uarie deducens tales reddit:quales tibicen eſſe eos uoluit. Intelligo iuqnit Apollonius:qd
ars tua poſsit efficere:eius enim diuerſitas : & in oẽs modos conuerſio auditores uarie affectos
reddit:mihi aũt præter illa:quæ abs te cõmemorata ſunt:uidet tibicen aliis quibuſdã idigere:
Hæc aũt ſunt ipſius flatus:eius'q; ſpiritus bonitas:cõmoditas oris:& manuum dexteritas quæ-
dã. habet aũt ſpiritus bonitatem:ſi lenis ſit:ac politus:nec emiſſus in faucibus obſtrepat . id enĩ
incõcinnã efficit uocem. Oris aũt cõmoditatem : dico ſi poſsint labia tibiarum linguam bene
complecti:ne'ue incenſa ardenti:q; facie cãtet:Manuũ uero dexteritas permulti(ut arbitror)æ-
ſtimanda eſt:ut neq; manuum iuncturæ infractæ ſint:ne'ue digiti tardius uocis numeros inſe-
quantur. uelociter enim modulari & ex alio in alium modum tranſire eorum eſſe maxime pu-
to:qui manuum dexteritate ualeant:q; ſi hæc omnia præſtare potes o Cani audacter tibicinari
am exerce:tecũq; Euterpe ſemper erit .

De Adoleſcente Rhodio ædificante·de'q; alio Adoleſcente edace. Item Theologiæ ſtudio-
ſos eſſe ægyptios . Tum quemadmodum prædixerit Apollonius Pharionem quendam,
cum ad ſupplicium duceretur:non abſciſſum iri. Caput. viii.

Erat præterea Rhodi adoleſcens admodum diues:ſed rudis penitus , atq; ĩdoctus: is do-
mum præclaram magnis ſumptibus ædificabat:pictas tabulas:& marmorea ſigna ad ipſam ex-
ornandam undiq; perquirens. Hunc interrogauit Apollonius quantos pro ſe erudiendo ſum-
ptus in præceptoribus feciſſet : reſpondente autem illo ſe ne drachmam quidem ea de cauſa
erogaſſe: Rurſus interrogauit quod pro conſtruenda domo eſſet erogaturus . ille uero inquit
duodecim talenta iam expendi:atq; alia totidem uideor expenſurus . Quid ergo ex hac domo
tibi uis inquit Apollonius:' ſplendide inquit ille in illa degere · ſunt enim in ea ſpatia exercen-
do corpori apta : luci præterea:atq; horti : ut raro in publicum prodire mihi ſit neceſſe: Immo
etiam libentius me ſalutatum accedent homines :cum domum ornatam quaſi deorum tem-
plum ſint intraturi. Dic autem inquit Apollonius , utrum propter ſe ipſos : an propter illa quæ
poſsident amabiliores homines eſſe putas :' propter diuitias inquit ille. plurimum nanq; diui-
tiæ poſſunt. Diuitiarum autem o adoleſcens uter melior eſt cuſtos: rudis ne, an eruditus:' Cũ
ad hæc ille conticeſceret. Tu inquit Apollonius mihi uideris non domum poſsidere : ſed ab
ea potius poſsideri. Ego aũt in templum ueniens multo iucundius in illo ſi paruũ ſit : eburne-
um:aut aureum ſignum aſpicio:quam` in magno corneum & ruditer elaboratum. Alium præ-
terea perſpicatus adoleſcentem uehementer pinguem : atque uni ſtudio præcipue deditum ut
plura & meliora:quam` cæteri biberet,atque comederet:profecto inquit egregie uentri indul-
ſiſti: At ille:imo inquit pro illo etiam ſacra facio. Quid autem inquit Apollonius ex tanta uo-
racitate conſequeris :' ut omnes inquit ille:me aſpiciant:atque mirentur . nunquid enim de Her
cule audiſti cibationes eius perinde ac certamina uoluptatem uidentibus afferre ſolitas eſſe:'
Sed ille inquit Apollonius Hercules erat:tibi uero quid nam uirtutis ineſt ſceleſtiſsi me:'quod
in te præclariſsimum ſit:hoc ſolum reſtat:ut nimia craſsitudine quandoque diſrumparis. Hæc
ſunt quæ Rhodi philoſophatus eſt Apollonius. Poſtea in ægyptum naui delatus:hæc quæ di-
cam geſsit memoratu digna. Alexandriæ ciues abſentem amabant Apollonium, & unanimi-
ter omnes aduentum eius deſyderabant. Sunt enim ægyptii Theologiæ plurimum deditri.
propterea:ut eorum mores uiſurus accederet uehementer Apollonius optabat · multis quoque
ex Græcia in Aegyptum:contra'que ex Aegypto in Græciam tranſeuntibus:& mores , inſtitu
ta'que ægyptiorum narrantibus cupiebat Apollonius coram quandoque talia noſſe . Itaque
cum e naui deſcendens in urbem pergeret: tanꝗ Deum omnes aſpiciebant : tranſeunti'q; uelut
ſacra ferenti omnes cedebant:cum'que maiore pompa quam` gentium princeps comitatus in-
cederet : forte prædones duodecim capitis damnati ad ſupplicium ducebantur: eos cum aſpe-
xiſſet Apollonius:non omnes inquit ſupplicio digni ſunt : & digito quendam illorum oſten-
dens:ille inquit mentitus eſt. Tunc ad miniſtros,quibus ducebantur:conuerſus iubeo uos inqt

curſum ſiſteret:tardius'q; ad ſupplicii locū accederet:atq; omnium ultimum hunc interfici.is eni
ſceleris huius nequaquá eſt particeps.recte igitur feceritis eo℞ mortem aliquantulū protrahen
tes:quoad palá fiat quos occidere,aut nō occidere ſit melius.His dicendis quandiu poterat im
moratus ſermoné in longū protrahebat:qd alias facere minime cōſueuit.cur aūt id fecerit:pau
lo poſt apparebit. Cum.n.octo iam capita abſciſſa eſſent;:eques citato curſu ad ſupplicii locū
tendens Pharioni parcite clamabat.non.n.latro eſt:ſed de ſe ipſo pœna℞ timore mentitus eſt:
atq; aliis tormentis ueritatem fateri coacti uirum bonum hunc eſſe cōfeſſi ſunt. Quantum aūt
lætitiæ ea res ægyptiis attulerit:qui'q; in Apollonium plauſus excitati ſint:ſuperuacuum refer
re puto:cum'q; antea uirum omnes amarent:tum uero ſumma ueneratione ſunt proſecuti.

¶ Improbaſſe Apollonium ægyptiorum ex animalibus ſacrificia.Tum de hippodromo Alexā
driæ: & Claudio imperatore.hinc qua ætate hominis ingeniū maxime uigeat.Item Veſpa
ſiano obuiam iuiſſe ſacerdotes ægyptios: honorifice'q; illis de Apollonio locutum Veſpa-
ſianum. Caput. ix.

¶ Cum templū aſcendiſſet:ornatus:& apparatus: qui in eo erat:præclarus quidē,& deo di-
gnus:ſapiēter'q; inſtitutus uiſus eſt:tauro℞ aūt anſeres: & animalia cætera, quæ ſacrificii cauſa
ducebantur:minime laudabat:& indigna cōuiuiis deo℞ eſſe dicebat.Interrogāti aūt ſacerdoti:
qua ſcientia fretus talia nō ſacrificaret:imo potius uelim tu mihi dicas,inquit Apollonius:quid
nā didiceris:propter qd tu talia ſacrifices.Cū'q; ſacerdos diceret:quis adeo uehemēs eſt:ut ægy
ptio℞ inſtituta ualeat emendare? quilibet ſapiēs inquit Apollonius ēt ſi ab indis ueniat.At.n.
ego ſacerdos inqt bouē comburā hodie:tu uero ſaltem odoris particeps nobiſcum fias uelim.
neq;.n.hanc ſortē arbitror dedignaberis:ſi quidem:& dii ipſa fruūtur. liqueſcente igitur tauri
corpore:reſpice inqt Apollonius ſacra.Quæ nam uero reſpiciā inquit ægyptius.Ego.n.hic ui-
deo nihil.tunc Apollonius Iamidæ inquit:& Teleadæ:atq; Clitiadæ:& oīs oino Melampo-
do℞ diuinatio delirauit optime uir tā multa de igne locuta:tantas'q; ab eodem coniecturas ca-
piens:quin etiā abſurdiſſimū eſt:qui ex incenſa picea:aut Cedro naſcitur:ignem arbitrari poſſe
diuinationem aliquā nobis mōſtrare.Hūc qui ex pinguiſſimis,puriſſimis'q; lachrymis manat:
non multum eſſe illo,quē dixi:præſtantiorem ad uaticinia facienda putandū eſt:q̄ ſi igneæ ſa-
pientiæ peritus eſſes:in Solis naſcentis circulo prænionſtrata uideres permulta.His uerbis ægy
ptii ſacerdotis curioſitatē circa res diuinas cauillatus eſt Apollonius. Cū oīs Alexandria equo
rum ſtudiis uehementer incūberet:atq; in hippodromo ad hoc ſpectaculū ciuitas uniuerſa cō-
ueniret:Tanta'q; plerunq; oriretur contentio decertantiū:ut ſeſe mutuo etiā perimerent: hunc
morem grauiter redarguit Apollonius:& in templū ueniens:deſinite inquit mutuis cædibus ci
uitatem perdere:non pro filiis,aut deo℞ templis id facientes:ſed magis,ut tēpla polluatis: quā-
doquidē ſanguine conſperſi ad ea uenitis:& intra muros cædes tantas perpetratis? Atqui Tro-
iam:ut perhibent,unus equus ſubuertit:quē tunc arte quadam achiui ſtruxerunt: uos autem cō
tra uos ipſos equos ad currus iungitis:per quos modeſte,aut qete uiuere nō licet. delemini igi
tur non ab atridis:aut æacidis:ſed a uobis ipſis:quod nec ebrii quidē troes unq̄ fecerunt. Et in
olympiis quidem:ubi palæſtræ:pugillatoriæ'q; & luctandi certamina exercentur: nemo præter
certātes moritur:quibus forſitan eſt uenia danda:ſiquis enixius aduerſus æmulū contendent.
Vos aūt hic pro equis gladios nudatis:ſaxis'q; inuicē uos percutitis:atq; etiā ignis urbi q̄doq;
iniicit:unde clamor:gemitus'q; morientiū:ſimul & interficientiū oritur:& terra ueſtro ſāguine
madet:nihil ueriti cōmunē ægypti craterē Nilū. ſed qd ego Nilū cōmemoro apud oēs altius
per ſanguinē:q̄ per aquā uadere cōſuetos? Multa inſup alia in hāc ſententiā locutus grauiter il-
los obiurgauit:ut refert Damis. Cū Veſpaſianus apud gētes ægypto finitimas dignitatē impe-
ratoriā ſibi aſciuiſſet:atq; illinc i ægyptū trāſiret:Dion,& Euphrates,de qbus poſtea latius eſt di
cendū:ipm ab icepto dehortabātur.Nā poſt primū impatorē:a quo Romana reſp. recte fuerat
iſtituta tā ſæuæ tyrānides imperiū inuaſerāt ānos circiter qnq̄gita,ut neq; Claudius:q itta hoc
ſpatiū ānos ferme tredeci imperauit iter bonos enumerādus uideaṫ.Is.n.annos natus qnq̄gin
ta impium eſt adeptus:quo tpe in hoibus uigere maxime ſolet ingeniū: erat tū ad ludos oēs
ꝓpenſior:& quāuis in ea quā diximus ætate:cōſtitutus:iuuenilibus tū æſtuabat affectibus: ita ut
impium a mulierculis depaſci fineret:a qbus adeo ignominioſe iterfectus eſt:ut licet qd paſſur⁹
eēt:ꝓcognoſceret:cauere tū,q̄ ꝓuiderat:nō ualuerit. Apollōius aūt q̄ a Dione & Euphrate dice-
banṫ omittēs i iis gaudebat:nō palā opinionē ſuā diuulgabat:putās hāc materiā eloq̄ntiorē di
cēdi characterē flagitarī. Venien̄ ipatori ſacerdotes ægyptii ad portas obuiā ꝓceſſere:myſteria,
leges'q;,qbus ægyptus regiṫ ſecū portātes:inſup philoſophi:atq; oēs ſapiētes eodē uenerūt. Ve
rū Apollonius hæc oia miſſa faciens in tēplo cū ſuis philoſophabatur.Imperator igitur cū ge-
neroſe

nerosſe & benigne homines illos nõ longa tamen oratione allocutus eſſet : uerſaretur ne apud ipſos Tyaneus interrogauit:illi uero apud ſe ipſum eſſe reſponderunt:natq; illud etiam adiecere:ſe ab eo quotidie fieri meliores·ubi ergo illũ inueniã:inquit Imperator.multum nanq; illius opera indigeo.in templo ipſum,ut opinor:inuenies inquit Dion'· Huc enim ueniẽti mihi illic ſe futurum eſſe pollicitus eſt· Eamus igitur inquit Rex diis nota facturi:& hominem uere generoſum allocuturi.Deinde ſermo ab Imperatore ortus eſt:quo pacto dum Hieroſolyma obſideret de accipiendo Imperio cogitauerat. Apollonium'q; propterea accerſierat:ut ſecum de ea re conſultaret:ille autem profectionem abnuerat:q; nolle terram attingere : quam habitatores polluerant:partim ob ea:quæ ipſi geſſerant:partim ob ea:quæ ab aliis fuerãt paſſi . quapropter in Aegyptum uenire conſtitui:ut prouinciæ Imperium acciperem : & uirum iſtum alloquerer: Quæ uero deinceps fuerint collocuti:ſtatim explicabo.

¶ Quid Veſpaſianus cum Apollonio locutus fuerit . Qualem'q; regem eſſe oporteat . Deinde Quotum annum ætatis agens Imperium adeptus fuerit Veſpaſianus·hinc de Vitellii Sceleribus:& Quid prædixerit Veſpaſiano Apollonius. Caput. .x.

¶ Sacrificiis peractis Imperator prius, q̃ ſufficienter ſatis ciuitatũ legatis reſpondiſſet: Apollonium ſalutauit:& precabundo ſimilis: regem me facito inquit·Cui Apollonius feci inquit iã Deos adorans precatus ſum:ut Rex iuſtus eſſes:generoſus: modeſtus : & ciuitatum iuſtus gubernator:& tanq̃ legitimus pater.His ſermonibus plurimum gauiſus eſt rex:q; auditis illis uniuerſus populus in templo exclamauit:tanq̃ iis:quæ fuerant dicta conſentiens · Conuerſus inde rex ad Apollonium:quale tibi inquit uiſum eſt Neronis Imperium'cui Apollonius: Nero forſan inquit citharam aptare nouit:Imperium uero cõtentione,remiſſione'q; dedecorauit. Moderatum inquit rex : & in mediocritate cõſtitutum regem eſſe iubes.non ego inquit Apollonius:ſed Deus ipſe:q; æqualitatẽ mediocritate definit·Optimi uero his de rebus cõſiliarii ſunt homines iſti.(Dionem & Euphratẽ digito monſtrauit .)nõ dum enim in contetionem cũ illis uenerat.Tunc manus ad cœlum rex attollens.O Iuppiter inquit : ũt ego ſapientibus imperem:& mihi ſapientes.& conuerſus ad ægyptios : ex me inquit perinde atq; ex Nilo quæcunq; uultis haurite : hoc modo paulum reſpirare uiſi ſunt ægyptii malis:quæ iandiu perpeſſi fuerant . cũ e templo rex deſcenderet Apollonium ex manu tenẽs in regiam duxit : ibi'q; illum his eſt uerbis allocutus.Vereor inquit:ne forte ſupra q̃ deceat iunior Imperium uidear accepiſſe: qui annum ſextum ſupra quinquageſimum natus regnũ inuaſerim.huius igitur rei excuſationem faciã: ut alios quoq; mecum ſimul excuſatos reddam : ego diuitiarum cupiditati me nunquam ſuccubuiſſe:nec in ipſa quidem adoleſcentia memini. Dignitates uero: & magiſtratus: qui Romano Imperio ſubſunt:adeo modeſte,temperate'q; geſſi:ut nunq̃ aut elatus nimis:aut rurſus humilis abiectus'ue apparuerim. Res autem nouas moliri ipſo uiuente Nerone nec tentaui: ſed cum ipſe Imperium:q̃q̃ non ſecundum leges:attamen ab Imperatore accepiſſet:me me illi ſubmiſi:propter Claudiũ:qui me conſulem:& arcanorum conſiliarium fecerat. Atq;ita me Pallas adiuuet: ſicut Neronem uidens:tam turpiter,inhoneſte'q; uiuentem plerunq; ſum lachrymatus cogitãs q̃ſceleſtum hominem ſummi Imperii hæredẽ Claudius ſortitus eſſet. Videnſq; rurſus poſt Neronis mortem ad hominem nihilo meliorem delatum Imperiũ :ita ut non minus turpiter ſub Vitellio:q̃ ſub Nerone iaceret:tũc aliquid de illo cupiẽdo auſus ſum cogitare · Primo quidem uolens me ipſum plurimi dignum hominibus exhibere : Deinde quia cum homine crapuloſo, delitioſo'q; mihi certandum eſſe intelligebam . Vitellius enim in ſe lauando plus unguenti q̃ ego aquæ conſumit:ut uideatur gladio percuſſus,unguentum potius,q̃ ſanguinem emiſſurus.præterea uino uinum ſuperfundens furit. Teſſeris inſuper ludere nunq̃ ceſſat:ſemper timens ne talorum iactus ipſum fallat : & inter ludum de maximis Imperii rebus : utcunq; ſors tulerit: diſponit:meretricibus etiam ſubditus nuptis inſidiatur:iucundiores inquiens amores eſſe:qui cum periculo habentur:Omitto laſciuias alias innumerabiles:ne tam turpia corã te proferam: ne'ue romanos,qui huius Imperio ſubſunt:deſpicere uidear·Deos igitur duces adſumo:ſi mihi ſimilis ſum futurus:& ex te Apolloni fundamentum accipiam . Te enim ferunt multa de diis noſſe:& curarum mearum,quibus mare,ac terra ſubeſt:comitem,& cõſiliarium aſciſco: ut ſi propitia ,fauſta'q; a diis ſigna dantur:hæc aggrediar:ſin cõtra neq; mihi:neq; Romanis utilia:quæ cogitaui:futura ſũt:ne fruſtra uolẽtibus deis:& inuitis omnia perturbẽ.Poſt hãc orõnem Apollonius diuino numine afflatus O capitoline Iupiter inquit:(te nanq; præſẽntibus rebus præſidere cognoſco)te ipſum huic conſerua:& iſtum tibi. Templum enim qđ impiæ manus heſterna die incenderunt:hunc uirum inſtaurare fata decreuerunt.Hæc uerba cũ rex audiſſet: obſtupuit: Sed Apollonius,res ipſa,quæ a me dicta ſunt:demonſtrabit:ita ut mei nihil indigeas:tu uero il-

Ia agere perge:quæ recte,prudéter'q; cogitaſti. Forte per eos dies euenit:ut Romæ Domitianus Veſpaſiani filius contra Vitelliũ pro patris Imperio pugnaret ı cum'q; hoſtes in capitolio obſediſſet:illi clanculum ſugientes templum incenderunt ı quæ res Apolionio citius innotuit: q̃ ſi in ægypto geſta ſuiſſet. Hæc inter ſe collocuti ab inuicem ſunt digreſsi:cum Apollonius regi diceret non licere ſibi indorum ſacra prætermittere:quæ circa meridiẽ celebrare mos eſt ı Rex aũt agendis rebus alacriter incumbebat: tanquam firmato, ſtabilito'que regno:ob ea, quæ ab Apollonio audiuerat.

℄De Dione,& Euphrate ad Veſpaſianum ab Apollonio intromiſsis. hinc quid de Tiberio. Caio. Claudio. Nerone.Galba.Othone. Vitellio cæſarib. Veſpaſianus dixerit. Tum Euphratem & Dionem ſuaſiſſe Veſpaſiano:ne occuparet remp. Romanam libertatis cupidam. Caput. xi.

℄Poſtridie aurora iam exorta ueniẽs ad regiã Apollonius :quid nam rex ageret ex ianitoribus,quæſiuit:qui illum iam pridẽ ſurrexiſſe dixerunt:& tunc ſcribẽdis epiſtolis uacare ı quo audito diſceſsit Apollonius Damidi dicens,Vir imperabit. Iterum oriente ſole iam reuerſus Dionem,Euphratem'q; ſtantes ad ianuam reperit: iis'q; ſermonis heſterni cum rege habiti cauſam ſciſcitantibus excuſationem a rege factam narrauit:ſuã uero ſuper ea re ſententiã,opinionem'q; conticuit. Inde intromiſſus ad regem:Dion inquit, & Euphrates familiares tui iandudũ ad fores expectant: rerum tuarum curatores procuidubio diligentes. illos igitur uocari iubeat etiã ipſi communibus ſermonibus interſint:cum ſint uiri ſapientes. Tũc rex ego inquit ſapientibus uiris fores patere ſemper uolo:tibi autem nõ fores modo,ſed pectus etiam meum apertum eẽ. Illis igitur intromiſsis ego inqt rex o uiri heſterno die coram Apollonio uiro generoſo ꝓpoſiti mei excuſationẽ feci. Audiuimus ipſam inquit Dion: neq; a ratione uidetur fuiſſe alienã. Rex itaq; ſermonẽ proſecutus hodie iquit amice Dion inſimul philoſophabamur de iis:q̃ agẽda eẽ cõſultauimus: ut q̃ optime ad oĩum hoĩum ſalutẽ:& accõmodatiſsime fiãt. Cũ enim aiaduerterẽ primo quidẽ Tiberiũ in crudeliſsimã,imaniſsimã'q; tyrannidẽ Imperiũ tranſmutaſſe: Deinde Caiũ Bacchanalibus inſanientẽ:lydia ſtola indutum:bellorũ,quæ nunq̃ fuerant uictorẽ in ciues Romanos temere debacchari. Deinceps bonũ Cladiũ ı q mulierũ amore attonitus non Imperii ſolum,ſed uitæ etiam eſt oblitus:ſiquidem ab ipſis:ut fertur:interfectus fuit. Neronem uero quid cõmemorem?de quo breui:& omnia illius acta cõpiectenti ſententia ſatis dixit Apollonius:ꝙ intenſione,remiſsione'q; Imperiũ deformauerat?Quid aũt Galbæ turbationes referam:qui in medio foro interẽptus eſt: cũ ſibi meretricios filios adoptaſſet Othonẽ,& Piſonem?ꝙ ſi Vitellio oĩum ſceleſtiſsimo Imperiũ conceſſerimus:reuixiſſe Nero uidebitur. Hæc itaq; uiri cũ animaduerterẽ:& per eos:quos retuli tyrannos in ſummũ dedecus, ignominiã'q; deductũ Imperium uiderẽ:conſultores uos elegi:deliberaturus quo pacto illud hoĩbus iam inuiſum,odioſum'q; conſtituere ſit opus. Ad hæc Apollonius tibicẽ quidã inqt ualde ſapiens diſcipulos auditũ mittebat inepriſsimos tibicines:ut ex eis,quo pacto canendũ non eſſet:addiſcerent. Tu itaq; rex quomodo imperandũ non ſit:ab iis,qui male imperarũt ı iam didiciſti. quomodo aũt oporteat imperare:deinceps conſyderabimus. Tunc Euphrates clanculũ iam Apollonio inuidens,ꝙ ei plus adhibere fidei regẽ uidebat:q̃ oraculis ſoleant ii: qui ad ea conſulenda accedunt:ac propterea ſupra modũ inflatus:cũ altius:q̃ conſueuerat uocẽ tuliſſet:non opus eſt inquit pro eorũ ſucceſsibus cuipiã adulari:neq; cũ illo temere efferri:qui præter rationẽ aliquid egerit:ſed magis reprimere ı cohibere'q; tales decet:ſi uiri philoſophi ſumus. Quæ enim utrum agenda eſſent:conſuluiſſe prius oportuit:ea quonam pacto ſint agenda: nos dicere iubes:non dũ ſciens:an de rebus uere agibilibus ſermo ſit futurus. Ego aũt Vitelliũ funditus perdendũ iudico:ꝙ uirũ ſceleratũ eſſe ſciam:& in oẽm libidinem, laſciuiam'q; profuſum. Te aũt cum uirũ bonũ,generoſum'q; cognoſcã:decere nõ cenſeo Vitelliũ emendare: te uero ipſum ignorare. Quantas uero iniurias:contumelias'ue monarchiæ pariant ı non ex me diſcas oportet:cũ earum pleraſq; iam enumeraueritis: Nec iuuentutẽ ignoras, ubi compos tyrãnidis facta ſibi fuerit:conſentanea operari. Tyrannidẽ nanq; exercere tam eſt iuuentæ conſentaneum ı q̃ amare:& ebrietati indulgere. & iuuenis tyrannidẽ habiturus non dũ oĩno uitioſus habetur: ſi præter tyrannidẽ homicida:ſi crudelis:ſi laſciuus fuerit. Sin uero ſenex ad tyrannidẽ acceſſerit: primũ ꝙ talia cupiẽs id fecerit:accuſabitur:ꝙ ſi humanus,benignus'q; apparuerit: nõ perſonæ: ſed ætati tribuetur:quæ in eo iam perfecta:& tanq̃ bonis cõdimentis imbuta ſit. inſuper ſiquis iuuenis in hoc peccare concupiuerit:eius peccata partim timiditati tribuentur: partim infortuniis.uiſi ſunt enim pleriq; qui tyrannidem occuparũt:qui'q; eã depoſuere:ꝙ ipſos fortunæ ſuæ pœniteret:aut aliis occupare uolentibus obſtitere:ne plus,q̃ uirum timere cogerẽtur. Sed nos:

quæ de infortuniis dici poſſent:omittamus . timiditatis uero culpã quo pacto uitabis : præſer
tim cũ uidearis Neronẽ metuiſſe uirũ oĩum timidiſſimum, atq; ignauiſſimum:' Quæ enim in
ipſum Vindex meditatus eſt:ea per Herculẽ nunc prima excuſationẽ omnem excludunt.tu.n.
exercitum habebas:& copiæ:quas contra iudæos ducebas:commodiores erant ad ſuppliciũ de
Nerone ſumendũ.illi enim iãdudum deſciuerant:non a Romanis tantũ: uerum etiã ab homi
nibus uniuerſis.q.n.uitã a cæteris ſeperatã uiuentes: neq; menſa cũ cæteris:neq; ſacris, neq; Ce
rimoniis ullis cõmunicant: ii magis a nobis diſtare uidẽtur:q̃ Suſæ:aut Bactra:aut horũ utriſq;
remoriores indi.Non igitur decuit rebellantes iſtos ulciſci:quos melius fuerat nõ uiciſſe : Ne
ronem uero omittere:quem nemo non manu propria optaſſet interficere: qui potu:ut ſic dixe
rim:humani ſanguinis gaudebat:& in mediis cædibus cantabat.Et ego quidẽ ad rumores, qui
de te ferebantur:erectas aures ſemper habebã: cum'q; illinc aliquis ueniens tria iudæo℞ millia
abs te narraret interfecta:rurſus'q; in pugna alia quinq; millia: ego uenientẽ ſeorſum apprehen
dens interrogabã:cur non ipſe maius aliquod facinus aggreditur: Nunc aũt cum aduerſus Vi
tellium bellũ ſuſceperis:quæ agenda cõſuluiſti proſequere.Sunt enim & hæc laude digna: ſed
quæ poſt hæc ſequentur:ita mihi tradenda uidentur . Romana ciuitas populari gubernatione
plurimũ gaudet.magnam enim eorũ quæ poſſidet partem : ſub eiuſmodi gubernatiõe adepta
eſt.Omitte igitur monarchiã,de qua tã multa dixiſti : & poteſtatẽ Romani populi in integrũ
reſtitue:tibi uero hanc gloriã uendica:ut libertatis initium abs te Romani accipiant.Dum hæc
loqueretur Euphrates:animaduertit Apollonius Dionẽ quoq; in eadẽ eſſe ſententia: qđ & nu
tibus:& breuibus uerbis oſtenderat:quibus dicentẽ laudabat Euphratem.an igitur iquit Apol
lonius: iis quæ dicta ſunt aliquid addere uult Dion:' certe per Iouẽ inquit ille.nam alicubi mi
nus recte dixiſſe uidetur Euphrates.quod enim melius fuerat Neronem perdere : q̃ iudæos op
pugnare:merito contra te dictũ o rex uidetur.tu enim laboraſſe uideris,ut inſuperabilis euade
ret Nero.nam qui orientes aduerſas turbationes compeſcuit:ac ſedauit:is eũ aduerſus oẽs:qui
bus poſtea maleſecit confirmaſſe uidetur.Bellum aũt contra Vitelliũ ſuſceptum laudo:'conſti
tutam enim iam tyrannidem ſoluere maius puto, q̃ eandẽ naſcentem opprimere . Popularem
quoq; gubernationẽ uereor:quæ licet optimatũ Imperio inferior habeatur:tyrannide tamen
& paucorum potentia eligibilior eſt.uereor aũt ne tyrannidi iã aſſuefactis Romanis difficilis
ſit huiuſmodi permutatio : ita ut neq; in libertate degere : neq; ad popularem gubernationem
reſpicere põſſint:ceu qui ex tenebris in ſummã lucem repente deducti ſplẽdorẽ luminis perfer
re non poſſunt:quapropter cenſeo Vitelliũ quidem Imperio priuandũ eſſe:id'q; quanto fieri ci
tius poteſt:agendum ſuadeo:ac te quidẽ bellum aduerſus ipſum parare dico oportere:illi uero
non bellũ:ſed ſuppliciũ indicere ſi ipſum ceperis antea, q̃ Imperium dẽpõat: quod non multo
(ut arbitror)labore aſſequeris. Poſt hæc Romanis facultatẽ permitte quancunq; uoluerint gu
bernandæ reip.eligendi formam.q; ſi popularẽ elegerint gubernationẽ:concede. id enim tibi
multis regnis:multiſq; olympicis uictoriis erit glorioſius:& ubiq; in tota ciuitate pingeris:ubi
æneæ ſtatuæ tibi erigentur:nobis uero materiam ſermonum ſuppeditabit:ita ut neq; Harmo
dius:neq; Ariſtogiton tibi conferri poſſint.ſi uero monarchia magis illis placuerit:cui potius:
quam tibi tradent Imperium:' nam quod uolens in commune contuleris:tibi certe potius,quã
alii,cuipiam dabunt.

¶ Apollonium multis rationibus confutaſſe Euphratis,ac Dionis ſententiam,deinde perſuaſiſ
ſe Veſpaſiano ut Imperium aggrederetur. .Caput. xii.

¶ Poſt hæc uerba ſilentium aliquandiu ſecutũ eſt:regis'q; facies mentis internum certamen
indicabat.Nanq; cum oĩa tanq̃ Imperator ageret,diceret'q;:tunc eorũ conſiliis auerti: dimoue
ri'q; imperio conſtabat: Abrupto aũt ſilentio, Apollonius pernimiũ inquit uiri aberrate mihi
uidemini:q regẽ ab iis:quæ iandudũ conſultauerat deterrẽtes in puerilẽ ambiguitatem:& huic
tẽpori minime opportunã conieceritis.ſi mihi enim uires habenti:quas nunc is habet:conſulẽ
ti'q; quid boni pereas hominibus afferre poſſem:hoc modo conſuluiſſetis : recte nimirum ue
ſtra proceſſiſſet oratio.philoſophicæ enim ſententiæ philoſophos auditores emendant:& cor
rigunt:homini aũt conſulentes imperiis,& magiſtratibus aſſueto:& cui depoſito principatu ca
lamitas ultima & pernicies imminet:quid mirari opus eſt:ſi a fortuna oblata munera non repu
diet:' Rectũ enim meo iudicio fuerat:ut illa uenientia ſuſciperet : hortari'q;:ut ipſis modeſte:&
prudenter uteretur. Siquis enim athletam procero corpore,magno'q; aĩo paratum:& membro
rum proportione bene cõpactum in Achaia ad olympios ludos proficiſcentẽ intueretur: acce
dens'q; fortiter contra aduerſarios pugnare cohortaretur : iuberet'q; illum parta uictoria ne ſe
præconis uoce uictorem declarari permitteret:ne'ue coronam ex apio acciperet:delirare profe

ctoː& allorũ labores illudere uideretur. Idcirco nos ad præſens cogitantes: quantas hic uir co-
pias habeat:q̃ q; armis,& omni apparatu inſtructas:qualẽ inſuper:q̃tum'q; habeat equitatum:ip
ſe præterea q̃ generoſus:modeſtus'q; ſit:& quæ agenda ſtatuerit:perficere potẽs: ad incepta per-
ficienda mittamus:oĩa fauſta,propitia'q; ominantes:ei'q; his etiã feliciora pollicentes. Neq; ue
ro id ſorſitan cogitatis:duos ipſi filios eſſe duorũ iam exercituũ duces:quibus niſi imperiũ tra-
diderit:inimiciſsimus uſurus eſt. Quid igitur ſibi reliquũ fiet:niſi ut cõtra propriam domũ bel-
lum gerere cogatur?ſin uero imperium ſuſceperit:colet a filiis : ipſe'q; in ſemetipſo : in illo aũt
filii innitentur:erunt'q; patris cuſtodes:non mercenarii coacti:non uultu,beneuolentia'q; ſimu
lãtes:ſed aptiſsimi:coniunctiſsimi:& amiciſsimi. Atq; ego quidẽ de nulla Rep. ſum ſolicitus.
uiuo enim ſub diis Hominũ uero gregẽ ob carentiam iuſti,modeſti'q; paſtoris detrimenti q̃p
piam pati moleſte fero. ſicut enim uir unus alios uirtute ſuperans popularem gubernationẽ ita
tranſmutat:ut unius hoĩs imperium eſſe uideatur:ita unius hoĩs principatus ad cõmunem uti-
litatem oĩa dirigens,atq; diſponens inſtar populi merito habendus erit. Nõ ſoluiſti dicet quiſ-
piam Neronis tyrannidem o Euphrates:neq; tu Dion:neq; tu Apolloni: non tñ quiſpiam nos
propterea increpabit:neq; timidos reputabit:ſi cũ plurimi philoſophi innumeras iam tyranni-
des deiecerit:nos in hoc illis inferiores habebimur: q̃ nihil unq̃ pro libertate egiſſe uideamur:
q̃q̃ ego quoad fieri per me potuit:Neronem ſim perſecutus : multa inter diſputandum contra
eum dicens:pluribus etiam in crudeliſsimum Tigillinum:dum præſens eſſem:inuectus: Nã q̃
in Hiſpania Vindicẽ adiuui:in Neronem propugnaculum parare uiſus ſum:non tñ ob hoc me
dicam tyrannum deieciſſe:neq; uos:qui talia non egeritis molliores:q̃ philoſophos deceat:ar
bitrabor. Oportet enim philoſophum:quæ in mentẽ ueniunt:ea proferre:modo rationẽ habe-
ant:nequid inſane:furioſe'ue dicat. uiro aũt conſulari:qui tyrannum deponere meditetur : pri-
mo quidẽ magno cõſilio opus eſt:ut improuiſus negociũ aggrediatur:deinde occaſione qua-
dam conuenienti ne peieraſſe uideatur. ſi enim aduerſus eum, qui ſe ducem exercitus cõſtituit:
& cui recte conſulere:& pro quo acturũ oĩa iurauit:arma ſit illaturus:primum apud deos excu-
ſare ſe oportet:ut eorũ cõſenſu peieret. Multis inſuper amicis idiget. neq; enim ſine præſidiis
ac ſtipatoribus aggredi rem eiuſmodi poteſt. Pecuniis inſuper multis ad uires cõparandas ege
bitis præſertim:qui hoiem ſit inuaſurus ubiq; terrarum dominantẽ. ocium quoq; ad hæc mo
lienda,tempus'q; longiſsimum requiritur. Atq; hæc:utcunq; uultis accipite. nunq̃ enim quæ co
gitauimus permutantes ita redarguemur:ſicut iſte. Fortuna.n.certantes quandoq; nõ adiuuat:
inſuper quales de illo ſermones in uulgus futuri ſunt:conſyderandũ eſt:ſi eum, quem heri Im-
peratorem a ciuitatibus hoc ipſo in templo coronatum & iura populis dantẽ oẽs uiderunt:ho-
die uideant per præconẽ edicere: poſthac regno dimiſſo priuatũ ſe eſſe uicturũq; regnum incõ
ſulto:ac temere inuaſiſſet. Inſuper ſicut cogitata ad finem perducens promptiſsimos cuſtodes
habiturus eſt eos:quibus confiſus talia aggreſſus eſt:ita ſi mentẽ ab iis, quæ antea agẽda ſibi ui-
ſa fuerant:permutauerit:acerrimis hoſtibus iiſdem utetur.

¶ Iuſſum a Veſpaſiano Apollonium,ut ſe,quo modo gubernandum ſit regnum:doceret:mul
ta illi documenta,præcepta'q; dediſſe nulli non regi accurate ſeruanda. Caput. xiii.

¶ Hæc libenter iucunde'q; audiens Rex in aĩa inquit habitas mea. neq;.n.aliter tam clare:
quæ cogitauerã:exprimere potuiſſes:te igitur ſequar. nam diuinũ eſſe arbitror:quicquid ex te
prodit. propterea quæcunq; facere bonum regẽ oportet:me doce. Tunc Apollonius: nõ a me
docenda inquit o rex poſcis. regnũ enim maxima res eſt oium:quæ apud hoies ſunt : nec ullo
pacto doceri poteſt. Verũtamen quæ agendo,recte agere meo iudicio uideberis:ea referã. Di-
uitias igitur primũ magni æſtima : non quæ in occulto repoſitæ iacent : (quid.n.hæ ab arenæ
cumulo differunt?)nec ea,quæ ex collatione triburoꝝ a gementibus hominibus proueniunt.
aurũ enim ſordidum'q; putandũ eſt aurũ:quod ex lachrymis oritur. Diuitiis aũt optime ſupra
reges oẽs uteris:ſi cũ egẽtibus eas cõmunicaueris. Diuitibus aũt permittes : ut facultatibus ſuis
tuto frui poſsint. ne tibi liceat:quodcunq; uolueris:caue. ſic enim rebus modeſtius uteris. Emi
nentiores ſpicas,quæcunq; ſupra cæteras ſe attollunt:nõ amputaro. iniuſta enim eſt in hoc Ari
ſtotelis ratio:ſed difficiles hoies,moleſtos'q; potius tanq̃ ſpinas e ſegetibus aufer: & res nouas
molientibus terribilem te oſtende:minitando tñ magis,q̃ puniendo. Lex uero tibi etiã rex do
minetur. eris enim in illis ferendi modeſtior:ſi tu quoq; ipſas non contẽpſeris. Deos nunc ma
gis,q̃ antea uenerare. maiora nanq; ab illis accepiſti:pro rebus etiã magnis illos precare. Quæ
ad Imperiũ attinẽt:tanq̃ Rex adminiſtra:quæ aũt ad corpus:tanq̃ priuatus. Talos aũt:& ebrie
tatem,& amores:ut fugias quid te moneam?qui nec etiam dũ ætas ad illa te ferebat:unq̃ talia:
ut aiunt:laudaſti? Filii duo tibi ſunt o rex:& hi quidẽ : ut ferunt:generoſi. ipſis igitur fortiſsime

Impera. Nam ſi illi aliquid forte deliquerint:tibi profecto calumniam afferēt. Minitare quoq; te illis regnum non traditurū niſi boni:honeſti'q; eſſe perſeuerauerint:ne tanq̄ hæreditatem aliquam Imperium exiſtimēt:ſed quaſi uirtutis,honeſtatis'q; mercedē. Voluptates Romanis inſitas(:hæ uero multæ ſunt)oportet meo iudicio paulatim auferre. difficile enim eſt populū ad uitam oīno modeſtam repente traducere: ſed oportet mediocritatem quandā illorū mētibus: partim aperte:partim occulte inſerere:quo facilius illos emēdes·libertoꝝ aūt,& ſeruorū, quos tibi Imperiū conceſsit:delitias aufer:eo humilius ſeruire ipſos aſſuefaciens:quo maiori dominio ſubditi ſunt. Nunc de ducibus aliquid reſtat dicere:qui ad populos gubernādos proficiſcūtur:non ſane de iis: quos ipſe dedita opera mittis. His enim ex optimorum numero lectis magiſtratus dabis:ſed de iis loquor:qui forte magiſtratus accepturi ſunt. hos enim gentibus:ad quas gubernandas eos mittes:accomodatos eſſe dico oportere:quod ſors patitur: ut qui græce ſciunt:græcis præſint:qui aūt romane loquuntur: iis præſint:qui eandē locutionē habent: Cur aūt hoc mihi in mentē uenerit:explicabo. Dū in Peloponneſo uerſaretur uir græciæ præſidebat ignarus græcæ linguæ:ita ut nec ipſe græcos:nec ipſum græci loquentē ullatenus itelligerēt: errabat igitur ipſe plerunq;:& in multis etiā fallebatur. ſocii nanq;:& iudiciorum miniſtri pecunia corrupti peruerſe cauſas iudicabant calumnias in præſidē uelut in ſeruum referentes. Atq; hæc ſunt o Rex quæ hodie tibi dicenda cenſui:alias etiam plura loquar. nunc quæ ad regni gubernationem attinent proſequere:ne ſubditis eius ocioſus uideare.

❡Philoſophiæ cum de rerum natura præcipit:credendum eſſe:cum uero de diis, minime. Veſpaſianum præterea optionem dediſſe petendorū munerū Apollonio, Euphrati, Dioni. Tū epiſtolas tres ab Apollonio ad Veſpaſianum ſcriptas. Caput. xiiii.

❡Tunc Euphrates, Ego quidem inquit iis, quæ dicta ſunt: aſſentior. quid enim aliud poſt magiſtrorum orationē facere poſſum. hoc tñ:quod omiſſum uidetur:ſubiiciam:philoſophiam o rex:quæ de rerum natura eſt:cole:ac uenerare:quæ uero de diis loqui ſe profitetur: omitte:ac reiice:tales enim philoſophi de diis mentientes opiniones multas:& inſanas nobis ingerunt. Hoc uero aduerſus Apolloniū dicebat:qui nihil ea re cōmotus, una cū ſociis abiit: ſtudiis ſuis operam daturus. Cum Euphrates in abſentem Apollonium audacius inuehi pararet: aduertit id rex:eo'q; repulſo, uocate inquit eos, qui imperatoris opera indigent:& cōſilium in ſuam formam redigatur:neq; animaduertit Euphrates eam rē ſibi ipſi calumniā attuliſſe. inuidus enim contumelioſus'q; a rege iudicatus eſt. Quos aūt de gubernatione populari ſermōes habuerat: non q; ita ſentiret locutum fuiſſe conſtabat:ſed ut Apollonio aduerſaretur:in iis, quæ de imperio opinabatur. Non tamen illum a ſe dimouit imperator:aut ullum iracundiæ ſignum contra eum oſtendit:neq; Dionem laudauit:qui cum Euphratem ſentire uiſus eſt:atq; eundem tamen amare non diſtitit. Iucunde enim diſputationes audiebat: contentiones aūt pertinaces oderat: & iucunditatē quandam in oratione præferebat:qualē templa peractis ſacrificiis adhuc fumantia ſpirant: Apollonium aūt rex nō ſolum amabat:ſed antiquorū facta recenſenti aſsiſtebat perlibenter:iucūde'q; illum audiebat:cum de Phraote Indo referret:& flumina, beſtias'q; in india repertas deſcriberet:multo aūt magis cū differeret qualia:quanta'q; dii immortales ergá imperium portenderent. rebus deinde ægypti compoſitis cum diſcedere ſtatuiſſet imperator: ſecum ducere uolebat Apollonium: qui ſibi tunc eundum non cenſuit his rationibus ſe excuſans: q; non dum totam uidiſſet ægyptum:neq; gymnoſophiſtas eſſet allocutus: cum uehementer cuperet Indorum ſcientiā:ægyptiorum ſapientiæ cōparare: & ex fontibus bibere:unde nilus oritur. Rex igitur animaduertens peregrinationē in æthiopiam ipſum meditari:nunquid aliquando noſtri recordaberis inquit. Per Iouem inquit Apollonius recordabor:ſi rex bonus eſſe perſeuerabis:& tuimet ipſe memineris. poſt hæc ſacrificiis in templo pactis:rex illi munera publice pollicitus eſt:ipſe uero:tanq̄ accepturus:quæ nam inquit munera mihi dabis: cui rex decē nūc quidem, ſed cum Romā ueneris:oīa mea tibi dabo. oportet igitur inquit Apollonius te is rebus tanq̄ meis parcere:neq; nunc particulam ullam ex eis diſtrahere:quando oīa mea ſunt futura:ſed horum o rex curam habere uolo:qui nonnullis indigere uidebuntur:manu moſtrās eos: qui cū Euphrate erant. Ipſos igitur audacter quodcunq; uoluiſſent petere iuſsit rex. Embeſcēs autem Dion concilies me uelim rex præceptori Apollonio:pro iis:quæ aduerſus eum dixiſſe uiſus ſum:cum eius orationi antea nunq̄ cōtradixerim:eius uerba rex collaudans: heri inquit ab ipſo petii:& iam oīno peractum eſt:tu autem munera inſuper quæ uis pete: Tum Dion Laſthenes inquit:ex Apamea:quæ in Ponto eſt: oriundus, iam pridem una mecum philoſophatus chlamydem poſtea,& militarem uitam adamauit. hunc quoniam philoſophiam rurſus cupere tradunt:militia miſſum facias rogo. ipſe enim hoc uehementer cupit. opus itaq; noſtrum

utriq; pergratum facies:mihi quidem,ut illum poſſim uirum bonum efficere: illi autem:ut ar-
bitrio ſuo uiuere poſſit. Tunc imperator militia iquit ſolutus Laſthenes eſto: quæ uero milití
bus merces datur:eam quoq; ei dari iubeo.quando te atq; philoſophiā amat.Inde ad Euphra-
tem ſe cōuertit:qui cū in epiſtola ſcripſiſſet id:quod petebat a rege:illi eam quaſi ſeorſum lectu-
ro porrexit.Volens aūt rex Apollonio & Euphrati materiam quandam ſermonū præbere co-
rā omnibus epiſtolā legit.Petebat aūt Euphrates munera partim ſibi, parti amicis ſuis:munera
uero pecuniæ erāt:atq; aliquid etiā ſupra pecunias.Ridens igitur Apollonius quomodo inqt
tam multa de populari gubernatione diſſeruiſti:tanta munera a rege petiturus?Et has quidem
diſcordiarum:quæ inter Euphratem & Apollonium extitere cauſas inuenio fuiſſe.Cū ex ægy
pto rex deſceſſiſſet mordacioribus uerbis inuicē altercarūt:& Euphrates quidē iracunde Apol
lonium conuitiabatur:Apollonius uero philoſophice magis illū arguebat:rationem afferens
eorum:quæ ipſi obiiciebat.Quid igitur in Euphrate reprehenderit Apolloniusq; aduerſus phi
loſophiam egiſſe uideretur ex Apolloniis ad Euphratem ſcriptis epiſtolis intueri licet:quas
ego huic operi interſerendas non putaui:quia non Euphratem uituperare:ſed Apollonii uitā
iis:qui eam ignoraſſent:notam facere conſtitui.Id aūt,quod de ligno dicitur:(conſtat autē in
Apollonium,dum diſputaret:illud fuiſſe coniectum:non attigiſſe autem ipſum)multi quidē
eius impotentiæ tribuunt:qui proiecit:ego aūt rationi eius:qui petebatur:adſcribo:q; ſic uiſus
eſt iracundiam uiciſſe:cum Dionis philoſophia rhetoricis pigmētis nimium compta,nimis'q;
ad audientium uoluptatem accōmodata uideretur Apollonio:ut illum emendaret o Dion in-
quit tibia:& lyra potius,q̄ oratione modulare.In pleriſq; etiam locis epiſtolarum:quas ad Dio
nem ſcribit:illecebras orationis eius reprehendit.Quod Romam ad regem non uenerit Apol
lonius:neq; ipſum poſt diſceſſum ex ægypto ſit allocutus:quāuis per literas ab eodem ſæpius
fuerit accerſitus:cauſas adaperiā.Nero græciam liberā dimiſerat ꝑclarius aliqbid:q̄ ſui mores
exigerent operatus:& ciuitates ad mores atticos dorios'q; redierant:& ob eaꝗ concordiā oīa
florebāt.Verꝗ tāto bono diutius perfrui græciæ nō licuit.adueniens.n.Veſpaſianus libertatē
abſtulit:& ſeditionibus in urbibus cōcinnatis multa crudeliter:iracūde'q; aduerſus eas geſſit.
Hæc igitur non iis modo:qui talia patiebantur:uerumetiam ipſi Apollonio uidebantur gra-
uiora:quam imperii mores expeterent.quapropter epiſtolas huiuſmodi ad regem ſcripſit.

APOLLONIVS Veſpaſiano regi ſalutem.Audio te græciam te degiſſe in ſeruitutem:atq;
ob hoc aliquid Xerxe plus habere te arbitraris:oblitus propterea uideri minus aliquid haberet
q̄ Nero.ipſe enim quod habebat:ſponte repudiauit.Vale.

ALIA inſuper talis fertur:Cum te græci calumnientur:q; liberos exiſtentes in ſeruitutem rede
getis:quid mea familiaritate:aut colloquio indiges?Vale.

ALIA quoq; talis extat.Ludens Nero græcos liberauit:tu autem:ſerio in ſeruitutem eos rede
giſti.Vale.

¶De Leone manſuetiſſimo ex Amaſide Rege ægyptioq;'q; cognitus ab Apollonio plorauer-
rit.Itē de oratione olympica,quam Alexādriæ habuiſſe ad ſocios Apollonius dicitur:cum
eſſet reliquam uiſurus ægyptum:iturus'q; in æthiopiam ad gymnoſophiſtas. Cap. xv.

¶& hæc quidem ſunt:in quibus Veſpaſianum accuſat Apollonius:cum tamen audiret ipſū
res omnes imperii egregie diſpoſuiſſe:non occulte lætabatur exiſtimans hac in re magnum
aliquod bonum fuiſſe operatum. Mirabile quoq; eſt illud:quod in ægypto adhuc exiſtenti cō
tigit Apollonio.Vir quidam Leonem manſuefactum ex loro ueluti canē:quocūq; uoluerat:
ducebat.Leo autem non modo ei:qui ſe ducebat:blandiebatur:ſed cæteris omnibus qui ob-
uiam acceſſiſſent.Tali modo uir mercedem quærēs multas iam luſtrauerat ciuitates:quinetiā
templa ingrediebatur:q; mundus a cædibus eſſet:& impollutus:neq; enim hoſtiarum ſangui-
nem lambebat:& excoriatas,atq; in fruſta diuiſas ſacrorum carnes non attingebat:ſed mellitis
placentis:ac pane etiam:& oleribus ueſcebatur:coctas quoq; carnes edebat & uinum quandoq;
bibere uiſus eſt:cum antiquam ſeruaret conſuetudinem.Is itaq; Leo ad Apollonium ueniens:
qui tum forte in templo ſedebat:& ad eius genua procumbens humilius etiam:q̄ homines face
rēt:ſupplicare uidebatur:quod uidentes qui aſtabāt:mercedis cauſa id facere arbitrabantur.Re-
ſpiciens autem ipſum Apollonius:hic inquit Leo me rogat:ut uos doceam hominis animam
ſe habere.eſt autem Amaſis quūdam ægypti rex:circa Saiticam præfecturam.Quibus uerbis au
ditis Leo miſerabiliter fremens lachrymabilem rugitum edidit:tum dentibus infredens cum
plorare proculdubio uideretur:apertiſſime lachrymas fundebat:Demulcēs igitur ipſum Apol-
lonius:ego inquit:Leonem cenſeo Leontopolim mittendū eſſe:ibiq; in templo collocandū:
regem enim maxime in regiam belluam conuerſum tanq̄ egenum mendicare indignum iudi

co.Poſt hæc congregati ſacerdotes Amaſidi ſacrificarunt:& belluam torquibus: uictiſq; redi-
mitam in interiorem ægyptum miſere . tibiis antea ipſam carmina:& hymnos decantantes.
Apollonius autem iam ſatis Alexandriæ manſiſſe ratus, reliquam ægyptum luſtrare: atq; inde
in æthiopiam tranſire conſtituit:Gymnoſophiſtas alloqui cupiẽs:cũq; animaduerteret Menip
pum ob ea:quæ a ſe audieret audacius iam differentem:& orationis uehementia plurimũ poſ
ſe quaſi quoddam Euphrati obſtaculum futurum ibidem illum reliquit . Dioſcoridem quoq;
ad peregrinationem tolerandam inualidum agnoſcens comitem renuit:cæteris in unum con
uocatis.qui plurimi ad ſe confluxerant poſt eos:qui penes Aritiã ipſum deſeruerant:peregrina
tionis ſuæ propoſitum manifeſtauit in hunc modũ locutus.Ego amici uiri olympica oratione
ho tempore apud uos utendum cenſeo:quæ talis quondam eſſe conſueuit.Elienſes cum olym
picorum certaminum tempus propinquaret:athletas ſuos dies.xxx.in ipſa Elide iubebant exer
ceri.Deinde in unum congregatos ſic alloquebantur.Itis in certamen o ciues:& uiri eſtis uin-
cere potentes.cum uero in olympiorum campum ueniſſent: ad eoſdem certaturos his uerbis
utebantur.Si iam ſufficienter elaboraſtis:ut in olympiis certare poſsitis:nec ignaue quippiam,
aut humiliter eſtis facturi:audenter ſtadium intrate.qui uero non ita paratus eſt:quocunq; uult
abeat.Intellexerunt ſocii:quid uellent eiuſmodi uerba:atq; ex eis circiter uiginti cum Menip-
po remanſere:cæteri uero decem fuerunt:ut opinor deos precati ſacrificiis'q; tanquam nauiga
turi peractis uerſus Pyramides iter ceperunt . Vehebantur autem camelis a dextra Nilum ha-
bentes:pleriſq; uero in locis per ipſum fluuium nauigabant:ut melius quæ in eo eſſent:omnia
contemplarentur:nec ciuitas fuit ulla: nec templum ,nec facellum ad quod uiſendum non acce
derent : Sacerdotes quoq; omnes adierunt partim eos aliqua docentes : partim etiam ab ipſis
nonnulla diſcentes:& nauis ,in qua uehebatur Apollonius:ſpeculatoriæ ſimilis erat.

PHILOSTRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER SEXTVS.

¶De Aethiopia & Nilo atq; Indo fluminibus.Itẽ de pygmæis,& canicipibus:quos græci [illegible]
[illegible] appellãt . de gryphib.indiæ & formicis æthiopiæ aurilegis .hinc de
permutatione mercium inter æthiopas & ægyptios:Quid'que ſuper ea rediſputauerit Apol
lonius. Caput. Primum.

ETHIOPIA TOTIVS TERRAE: QVAE SVB
Sole eſt:occidentale cornu occupat ſicut india:id quod ſpectat ad oriẽ
tem,& ſecus Meroem ægypto cõiuncta : & ad icognitam Libyæ par-
tem porrecta mari terminatur:quod Oceanum poetæ uocant:uno eo-
dem'q; nomine totum:quod terram ambit:mare nuncupantes.Fluuiũ
autem Nilum ægypto tribuũt :qui ex catadupis initium ſumens:ægy
ptum,quam uniuerſam inundat :ad æthiopiam ducit . Magnitudine
quidẽ indiæ non conferenda eſt æthiopia , neq; ulla alia continentis
pars:quæ hominibus nota ſit . q; ſi totã ægyptum toti æthiopiæ adii-
ciamus:(id enim facere fluuium arbitramur:)nõ tamen ambæ coniunctæ indiæ magnitudinẽ
adæquabũt.In utraq; uero fluuii ſunt inter ſe ſimiles Indus,ac Nilus ſiquis eorũ opera animad-
uerterit.Ambo enim continentẽ irrigant æſtatis tempore:cum maxime id terra expetit:ſoli'q;
fluuiorum crocodilos ducunt : & fluuiales equos , myſteriorũ'q; rationes utriſq; pares.Multa,
enim indorum ritu ſacrificia in Nilo fiunt.Terrarũ uero ſimilitudinem teſtantur armenta utro
biq; naſcentia:Leones præterea,& Elephanti,qui in utraq; capti ſeruire coguntur.Præbet inſu
per utraq; feras:quæ alibi nuſq̃ reperiuntur:& homines nigros aliæ nullæ continentis partes fe
runt.Pygmæorum quoq; & latrantium gentes in earum utraq; repetiuntur: & alia huiuſcemo
di inumera miracula.Indorũ autem gryphes:& æthiopũ formicæ q̃q̃ ſint forma diſsimiles:ea-
dem tamen agere ſtudent . nam aurũ utrobiq; cuſtodire perhibentur & terrã auri feracem ada-
mare.ſed de iis ſatis.noſtra autem oratio ad uirũ rediens:quæ ab eo fuerint geſta:narrabit. Cũ
ad loca ueniſſet Apollonius ubi ægyptus,æthiopiam'q; terminatur.(Sicaminum autẽ illa uo-
cant)aurum non ſignatum inuenit.Linum præterea,atq; ebur: & herbarum radices uarias:un-
guentum inſuper & diuerſorum generũ aromata . oĩa autem in uia paſsim iacebant certas in
partes diſtributa.quid aũt ea res ſibi uelit:oſtendam.permanet enim noſtra etiam ætate eiuſce-
modi conſuetudo.Forum nanq; æthiopes inſtituunt earum rerum:quas fert æthiopia : & uni-
uerſam regionem perquirentes uenalia cuncta in unum conferunt: locum,ubi etiam ægyptii

pro illis ſorum celebrant:& quæ apud æthiopes ſunt earum:quas ipſi habent rerum commuta
tione emun r.Qui igitur finitimos ei loco montes colunt:nõ penitus nigri: ſed cõcolores qua-
ſi ſunt ægyptiis.nig reſcunt enim minus ꝙ̃ æthiopes:paulo autem magis ꝙ̃ ægyptii.Cum hanc
mercandi conſuetudinem intellexiſſet Apollonius:noſtri ĩquit optimi græci niſi obolus obo
lum pariat & res uenales quo uoluerint pretio æſtiment:pro ſui utilitate minuentes pretium:
aut augentes:uiuere ſe non poſſe dicunt:cum is quidem iam nubilem filiam animaduertat:il-
le filium ad uirilem ætatẽ prouectum:alius æris alieni magnitudinem mente repetat:alius etiã
ſemiconſtructam domum perficere cupiat:quidam etiam ſeſe erubeſcere dicunt:ſi in diuitiis ac-
quirendis inferiores parentibus habeantur:quæ res profecto melius ſeſe haberent:ſi tanto in
pretio diuitiæ non eſſent:& inter ipſos amaretur æqualitas,& hominibus inter ſe concordibus
nigrum ferrum iaceret ocioſum:& terra una:atq; eadem omnium uideretur.

¶ De Timaſione adoleſcente pulcherrimo adamato a Nouerca, & quomodo id prædixerit
Apollonius.tum de Hippolyto quædam. Caput. ii.

¶ Hæc diſputans Apollonius,atq; ut conſueuerat diſputandi materiam ex temporis occaſio
nibus captans in Memnonis regionem peruenit.Ducebat autem eos adoleſcens ægyptius de
quo talia ſcribit Damis.Timaſion erat huic adoleſcenti nomen:qui cum nuper exceſsiſſet pu-
bertatem:pulchritudine adhuc ſumma uigebat:cum'q; eſſet natura permodeſtus:nouerca illũ
amans inſequebatur,patrem'q; aduerſus ipſum irritauerat:nõ tamen idem:quod Phædra cri-
men fingẽs:ſed illum accuſabat ꝙ fœminæ,ꝙ̃ uiro ſimilior eſſet,ꝙ'q; amatoribus magis, ꝙ̃ mu
lieribus gauderet. Ille igitur Naucrati relicta,ubi ea quæ dixi agebantur apud Mẽphim uer-
ſabatur:atq; illic naui comparata per Nilum nauigando ſeſe exercebat. Cum is nauigantẽ ui-
diſſet Apollonium cũ ſua naui ad ipſum ueniens ſapientibus uiris onuſtam eſſe nauim Apollo
nii intellexit:cum ex eorum habitu id coniectans:tum ex libris etiam quibus iugiter illi incũ-
bebant.cum igitur ipſis propinquaſſet:rogabat:ut ſe ſapientiæ amatorem Platonicam diſcipli-
nam edocerent.In eum reſpiciens Apollonius o uiri inquit adoleſcens hic dignus eſt:qui ſua-
rum petitionum compos euadat. Interim ſubmiſſa uoce Apollonius iis:qui propius aſtabant,
omnia:quæ illi a nouerca cõtigiſſent:enarrabat: dum adoleſcens pedetẽtim nauigans: Apol-
lonii nauigio adhærere laboraret:ubi uero naues inſimul conuenerere ſua naui tranſiliens Ti-
maſion eos:qui cum Apollonio erant ſalutauit.Ipſe uero ſuæ nauis gubernatorem antea mo-
nuerat:quid de rebus:quas in ſua naui ferebat:agendum eſſet. Iubens autem Apollonius ante
ſuos oculos eũ cõſiſtere o adoleſcens inq̃ ægyptie(indigena quidẽ mihi eſſe uideris)quid bo
ni,mali'ue abs te ſit geſtum expone:ut a malis quidem per me:quod per ætatem licet:libereris:
ex bonis autem laudes meritas conſecutus mecum una:& cum iis: quos uides: ſociis philoſo-
pheris.Cum erubeſcentem illum uideret:& uarie faciem permutantem,quod ambigeret quid ſi
bi dicendum:quid'ue reticendum eſſet:petitionem urgebat Apollonius quaſi nihil omnino
de illo prænouiſſet. Tunc uero confidens Timaſion o Dii inquit qualem nam eſſe me dicam:
malus enim profecto non ſum:utrum uero bonum me exiſtimari oporteat:neſcio:nam iniuſte
nihil egiſſe nulla eſt laus. Tunc Apollonius papæ inquit adoleſcens:ꝙ̃ ſimilia iis,quæ ab Indis
accepi:mihi narras.Idem enim diuinus ſenſit Iarchas. Sed unde tibi hæc uenit opinio:uideris
enim a peccatis abhorrere uehementer:cum'q; dicere iam cœpiſſet quo pacto erga ſe habuerat
nouerca:quantumq; ipſe ab amore eſſet alienus:clamor ab omnibus ſublatus eſt:quod eadem
omnia exactiſsime prædixiſſet Apollonius. Reſpondens uero Timaſion o uiri inquit optimi
quid paſsi eſtis?tantum enim quæ dico a falſitate abſunt:quãtum luctus a riſu. Tũ Damis aliud
inquit eſt:quod miramur:id'q; tu adhuc nõ agnoſcis.Te uero laudamus:ꝙ nihil egiſſe præcla-
ri arbitraris. Apollonius autem an Veneri ſacrificaret, interrogauit:immo per Iouem quoti-
die ĩquit Timaſion.magni nanq; deam illam facio:cum apud deos,tum etiam apud homines.
Hoc reſponſo gauiſus Apollonius decernamus inquit o uiri temperantiæ cauſa adoleſcentem
hunc coronari oportere magis etiam:ꝙ̃ Theſei filium Hippolytum.Ille nanq; Veneri cõtume-
liam attulerat:ac propterea forſitan uenereorum cupidine non tangebatur:neq; amor ullus ip-
ſum mouebat:ſed erat fortis cuiuſdam agreſtioris:ac rudioris.is autem a Venere ſe commotũ
quandoq; dictitans:nihil tamen erga amantem mulierem affectus eſt:ſed abiit potius deam ip-
ſam timens:ſi ab amore nefando non abſtineret:& deorũ quempiam,calumniari,ſicut Hippo-
litus erga uenerem faciebat:nullius temperãtiæ ſignum eſſe iudico.præclarius enim eſt:& mo-
deſtiæ maioris indicium de diis omnibus bene loqui Athenis præſertim:ubi etiam ignotis
diis aræ ſunt conſtitutæ.

¶De Memnone Auroræ filio & eius ſtatua loquente: falſumq; eſſe illũ iuiſſe unquam ad Troiam: ſed regnaſſe ætates quinq; in æthiopia. Item de pœna, qua homicidæ afficiuntur in æthiopia: quid'q; prædixerit de homicida quodam Apollonius. Caput. iii.

¶Talia de Timaſione philoſophatus eſt Apollonius: Hippolytum etiam ipſum appellans propter oculos: quibus nouercam aſpexit. Cõſtabat autem illum quandoq; in gymnaſtica corpus exercuiſſe, & uenereorum non eſſe expertem. hoc igitur duce in Memnonis templum uenerunt: de quo talia Damis refert fuiſſe Memnonem auroræ filiũ: occubuiſſe uero non apud Troiam: quo etiam neq; ueniſſe illũ unq̃ conſtat: ſed in æthiopia cum regnaſſet apud æthiopes per generationum quinq; ſpatium: ipſi tamen æthiopes, quoniam ſupra cæteros homines longiſsime ſunt uitæ: quaſi in adoleſcentia Memnonem lugent: & quæcunq; in acerbo funere dici ſolent: cõqueruntur. Locum enim ubi templũ fundatum fuerat: antiquo foro ſimilem dicũt eſſe. extant eiuſmodi fora quædam in uetuſtiſsimis ciuitatibus ubi & columnarum uiſuntur fragmenta: & parietum quædam ueſtigia. Præterea ſedes, & limina & Mercurii ſimulachra partim manu: partim uetuſtate conſumpta illic etiam conſpici dicunt. Ipſius uero Memnonis ſtatua adoleſcentis impuberis imaginem refert. eſt autem ex nigro lapide fabricata: & ad ſolis radios conuerſa utroq; pede ſolum attingens iuxta dædali ſtatuariam artem. erectæ aũt manus ſedi innituntur hominis ſurgere uolentis ſimilitudinem exprimentes. Oculorum aũt & totius oris imaginem quaſi loquẽtis hominis eſſe perhibetur: & hæc quidem antea minorem ipſi dabant admirationem ꝙ non nimium elaborata uideretur: & quantum artis operi ineſſet: ignorarent. Cum uero ſolis radius ſtatuam attingeret: (Id autẽ circa ſolis ortum euenire perhibẽt:) tum uero ſupra modum admirabilis uiſa eſt. tunc enim ſtatuam loqui perhibent: ubi primum ſolis radius ad eius os peruenit. Eius oculi ſplendentes, læti'q; ad ſolem expoſiti ſunt: ſicut eorũ qui ualde ſolis aſpectum tolerare poſſunt. Sacra igitur æthiopi Soli: & Memnoni Auroræ fecerunt. Sic enim ea numina ſacerdotes cognominant. hunc quidem ex matris nomine: illum autem ꝙ ea maxime loca perurat, & calefaciat. Poſt id camelis deuecti ad gymnoſophiſtarum loca proficiſcebantur. Forte autem illis fit obuiam uir habitu memphitico indutus, & erranti ſimilis. hunc ſocii Damidis: quis nam eſſet: & quam ob rem erraret: interrogarunt. quibus Timaſion me potius, q̃ ipſum interrogetis oportet. ipſe enim ob pudorem nunq̃ uobis calamitatem ſuam aperiret. Ego aũt optime uirum noui: atq; illius infortunium miſeratus: oĩa quæ illi contigerint: explicabo. Hic uir q̃q̃ inuitus memphiticum quendam interfecit: propterea iuxta mẽphitarum leges exultat. opus eſt enim homicidii reum: licet inuitus id perpetrauerit: exultare: & ire ad gymnoſophiſtas: ꝙ ſi ab illis fuerit abſolutus, tanq̃ purus, expiatus'q; in patriam reuerti poteſt: ſi prius ad occiſi tumulum ueniens parui etiam aliquid ſacrificauerit: antea uero q̃ a gymnoſophiſtis fuerit abſolutus: in his errare montibus ipſum oportet: quoad ſupplicantis gymnoſophiſtas miſereat. Timaſionem itaq; rogauit Apollõius quid nudi de hoc exule ſentirẽt. ille uero ignorare ſe dixit. atq; hoc tantum nouiſſe menſem iam ſeptimum in iis montibus hominem ſupplicabundum errare: neq; adhuc ueniam criminis a nudis meruiſſe. Tunc Apollonius uiros inquit mihi nõ ſapientes narras: ſi hunc abſoluere cũctantur: neq; ſciunt Philiſcum, quem is interfecit a Thamo ægyptio originem trahere: qui Thamus nudorum regionem quãdoq; populatus eſt. Admiratus Timaſion quid dicis inquit? Hoc ipſum ait Apollonius: quod adoleſcens ille operatus eſt. Thamum enim res nouas quandoq; apud memphitas molientem redarguerunt: conuicerunt'q; gymnoſophiſtæ. Ille uero iudicium effugiens nudorum omnẽ regionem uaſtauit: euaſit'q; apud memphitas latro inſignis: ex huius genere Philiſcus natus eſt ſtirpe in tertiamdecimam generationem iam propagata: quem execrabilem iis eſſe decuit: quorum regionem Thamus uaſtauit: & hunc tanq̃ ſapientem ab iiſdem coronari oportuit: etiã ſi conſulto illum interfeciſſet. Cum aũt inuitus, pro ipſis tamẽ ſit operatus tanq̃ profanum a ſe depellere inhumanum uidetur. Stupens igitur adoleſcens quis nam es inquit o hoſpes? quem apud nudos inuenies ait Apollonius. ſed quoniam mihi nefas eſt ſanguine pollutũ affari: i: bono animo illum eſſe iube: & expiationem criminis paulo poſt conſecuturum fore nuntia ſi eo uenerit: quo uenire iuſſero: quo poſt q̃ ille dictis eius obtemperans uenit: Apollonius ea myſteria peragens, quæ Pythagoras, Empedocles'q; pro expiatione facienda docent: domum redire illum iuſsit tanq̃ crimine abſolutum, & expiatum.

¶Perueniſſe Apolloniũ ad Gymnoſophiſtas, & quã ob rem illis deſpectus fuerit. Cap. iiii.

¶Poſt hæc oriente ſole ex eo loco diſcedentes circiter meridiem ad nudorum manſionem peruenerunt. Incolunt autem gymnoſophiſtæ ſine nudi egregie formatum a natura collem

parum a Nili ripis diſtantē·ſapientia uero magis ab indis ſuperantur: q̃ ipſi cæteros ægyptios
eadem ſuperent. Vtuntur autem eo habitu, quo meſſores Athenis uti ſolent:arbores illic per-
paucas regio profert:quãuis ipſi locum habeant non ſane magnum: ubi de rebus communi-
bus tractatur:nudi côueniunt. Sacrificia nanq; non ſimul ut indi faciunt: ſed alius in alia collis
parte:& ſeorſum quiſq; ſtudia exercet ſua:ſicut ab ægyptiis traditur. Colunt autem omniũ ma-
xime Nilum:quem fluuium terram ſimul & aquam eſſe arbitrantur. Tugurio autem, & domo
nihil indigent:cum ſub diuo degant. Diuerſorium tamen hoſpitibus conſtituerunt paruã por-
ticum:& illi æqualem:in quibus apud elienſes Athletæ meridianam præconis uocem expectãt.
Hoc loco refert Damis Euphratis opus:quod licet ridiculum uideatur: æmulationem tamen,
ambitionem'q; ipſius oſtendit maiorem multo q̃ philoſophum deceat. Nam cũ ſæpius Apol
lonium dicentem audiuiſſet Euphrates uelle ſe indorum ſapientiã ægyptiorum ſapientiæ con
ferre:miſit ad nudos Traſibulum ex urbe Naucratide oriũdum:qui apud illos Apollonium ca
lumniaretur:diceret'q; ſe colloquii:amicitiæ'q; iungendæ cauſa ad eos ueniſſe: moneret'q; pau
lopoſt Tyaneum quendam ad eos eſſe uenturum:cum quo magnum ipſis certamen inſtat: q;
ſe Tyaneus multo ſapientiorem exiſtimat propter indorum ſapientes: quos ille ſummis laudi-
bus ſemper effert. Præparaſſe quoq; dicebat illum rationes innumeras: quibus eorũ redarguat
imperitiam:cedere autem neq; Soli, neq; cœlo, aut terræ:ſed illa uehere, mouere'q;:ac permu-
tare utcũq; uoluerit. His apud nudos compoſitis Traſibulus Naucratide diſceſsit. illi autem ue
ra eſſe:quæ audierant exiſtimantes:uenientē Apollonium alloqui recuſarunt: ſed res magnas
inter ſeſe tractare ſimulantes:tum demum colloquendi facultatem Apollonio facturos dixere:
cum a rebus grauioribus ocium daretur:ſi prius tamen intellexiſſent:quid ſibi uelit:& cuius rei
cauſa ad eos acceſſerit. Iuſsit autem, qui nudorum mandato illum excepit: interea in porticũ,
quam diximus:permanere. Cui Apollonius de tecto inquit mentionē facere tibi non eſt opus:
præbet enim cuiq; tectum:quæ hic eſt cœli conditio:clanculum his uerbis nudos mordens: q;
non propter tolerantiam, ſed propter neceſsitatem nudi manerent. Quid autem uelim, aut cu-
ius rei cauſa huc uenerim:ipſos non cognoſcere nequaquã miror: uerũtamen indi me nihil ta-
le interrogarunt. Poſt hæc Apollonius arbori inixus:omnia quæ cum illo locutus fuerat ad ſo
cios retulit. Tum Damis Timaſionem ſeorſum auocans:dic inquit optime uir nudorum ſapiē
tia quæ nam eſt:aut qualibus de rebus habetur? Nam te ſæpius illos conueniſſe ſcio. De multis
inquit ille:ac maximis de rebus illorũ ſapientia. Veruntamen uero Damis inquit minus prudē
ter ab eis fieri uidētur:quæ nunc erga nos faciunt. nolle enim huiuſmodi uirum alloqui:præſer
tim qui ſapientiæ cognoſcendæ cauſa uenerit:tãto'q; faſtu erga ipſum uti:quid præ ſe ferat ami
ce neſcio præter q̃ elationem ſummam, atq; ſuperbiam. Plane inquit fateor Timaſion, & tanta
profecto:quantam in his antehac nunq̃ animaduerti: cum bis iam ad eos acceſſerim. Semper
enim humani, benigni'q; erga uenīetes ad ſe fuere. Proxime nanq; dies (ut arbitror) ab hinc qn-
quaginta Traſibulus huc acceſsit:uir, ut mihi uiſum eſt, non multum ſupra cæteros in philoſo-
phia peritus:illi uero iucundiſsime ipſum ſuſceperunt:cum ſe ab Euphrate miſſum, eius'q; diſci
pulum eſſe diceret. Tum Damis quid mihi inquit narras adoleſcens? an tu hoc in loco Traſibu
lum Naucratidem uidiſti? Immo inquit hinc abeuntem ego mea naui detuli. Tunc īdignatus
Damis:o qui omnia regis Iuppiter & o Pallas exclamauit: quaſi ſceleſtum aliquod facinus au-
diſſet: Hunc interpellans Timaſion is inquit uir heri cum interrogaſſem:quis nam eſſet:indi-
gnum cui ſecreta manifeſtaret:me putauit:tu uero niſi myſteria ſint hæc:quis nam hic ſit:edoce:
forſitan enim aliquid referre potero:unde tu quod quæris:īuenias. Poſtq̃ igitur audiuit ex Da-
mide Tyaneum hunc eſſe:inueniſti iam inquit negocium tuum. Traſibulus enim mecũ in Ni-
lo nauigans:cuius rei cauſa huc ueniſſet a me interrogatus prudentiam ſuam minime bonam
mihi narrauit:cum ſe diceret ſuſpitionibus gymnoſophiſtas contra Apollonium impleuiſſe.
Cumq; horum nihil Apollonio narraſſet tantummodo ſe nudos allocutum fuiſſe dixit. Seor
ſum aũt Damidi cras inquit aduenient ſuſpitionibus pleni:quas a Traſibulo acceperunt. Apol
lonius uero ſocii'q; reliquam eius diei partem non nimium digna narratu colloquentes pere
gerunt:cœnati poſtmodum eo ipſo in loco dormierunt.

¶Theſpeſionis gymnoſophiſtarum principis iuſſu ulmum arborem locutam Apollonio. Tũ
præcepta Theſpeſionis de frugalitate:& id genus cæteris. Itē de Prodici Hercule. Cap. v.

¶Poſtridie Apollonius mane ut ſolebat ſole adorato, cogitabundus perſtabat:currens aũt
ad eum Nilus:qui cæteris nudis iunior erat:nos inquit ad te uenimus Apolloni. Non immeri
to inquit Apollonius. ego enim ut ad nos uenirem:longiſsimũ iter mari huc uſq; peragraui:
atq; hæc dicens abeũtem Nilum ſequebatur: cum'q; ſecus porticum gymnoſophiſtis obuiaſſet
ſalute

ſalute primo data,atq; accepta:ubi nam inquit Apollonius conſedebimus?Illic Theſpeſion in
quit:eum,quem diximus locum manu demonſtrans. Erat Theſpeſion iter nudos natu maior:
& cæteros tanq̃ Dux antecedebat.Illi autem uelut græcorum cauſidici tardo,compoſito'q; gra
du ſeniorem ſequebantur.Poſtq̃ omnes , utcunq; ſors tulit:conſedere:(neq; enim certus cuiq;
locus erat)cuncti in Theſpeſioné ſermonis autoré conuerſi ſunt. Ipſe autem in hunc modum
loqui exorſus eſt.Pythios ludos,atq; olympicos te uidiſſe cóſtat Apolloni.id enim Stratocles
pharius nobis retulit:qui te ibidem conſpexiſſe narrabat.qui igitur ad pythios ueniút:tibiis, &
cantibus,ac pſalmis inuitantur:quippe qui ad comœdias,tragœdias'q; uocentur ſpectaculú'q;
tádem ſimilium rerum illis proponitur.Qui uero olympiis præſunt:hæc tanq̃ inutilia , loco'q;
minime accommodata poſthabent:cum illuc euntes nudos Athletas in conſpectum ſint habi-
turi:ſicut ab Hercule fuit inſtitutum.Id ipſum Apolloni meditare ab indorum ſapientia huc ad
nos accedens.illi enim tanq̃ ad pythia conuocantes uariis deducút illecebris: nos autem uelut
in olympiis nudi permanemus:nec nobis aliquid terra ſubſternit:neq; lac ueluti bacchantibus:
aut uinum præbet:neq; ſublimes a terra nos aer ſuſtinet:ſed in ipſa terra proſtrati uiuimus ab
ipſa accipientes ea,quæ naturaliter profert:ut gaudeat ea præbens:nec tormentis inuita præbe-
re cogatur.Quod uero nos fieri ſapientes non ſit impoſibile hæc arbor oſtendit.Erat autem ul-
mus tertia ab illa:ſub qua diſputabatur:ea ſapientem ſalutauit Apollonium non antea tamen ,
q̃ illi eſſet a Theſpeſióe imperatum.Et erat uox diſtincta quidé:ſed tenuis, & fœmineæ ſimilis.
Hoc aũt illi ſignum tanq̃ ex oppoſito indorum oſtenderunt.auertere ab eis credentes Apollonii
menté:qui ubiq; Indorum facta , dicta'q; iactabat.Poſtea ſermonem hoc modo proſecutus eſt
Theſpeſion.Sapienti ſatis eſt:ut in ueſcendis cibis purus ſit:atq; ab omnibus abſtineat quæcúq;
ſpirant:inſuper a cupiditatibus,quæ per oculos accedunt:careat præterea inuidentia:quæ iniu-
ſtitiæ magiſtra ad mala facinora mentem,ac manum impellit. Miraculorum uero oſtentatio-
ne:aut arte uiolenta non indiget ueritas.Licet enim delphicú apolliné intueri:qui mediú græ
ciæ tenens:uaticinii reſponſis clarus habetur.ibi igitur ut tu ipſe noſti:q ab oraculo aliqd po-
ſcit:breui admodum oratione:quid poſcat:exponit:Apollo autem nullis portentis promiſſis:
quæ ſibi uidentur:reſpondit:quanquam ei facillimum eſſet totum Parnaſum concutere: & ca-
ſtaliæ fontibus mutatis uinum effundere:Cephiſi'q; curſum morari.Ille autem nihil horum ia
ctanter faciens pure ueritaté profert.Putamus etiam nec aurú:nec tá præclara dona:quæ in té
plo conſpiciciuntur illo uolente afferri:nec témpli ſtructura gaudere etiam ſi duplo maius,ac præ
clarius ſtrueretur.Incoluit.n.& humilé caſam is Deus:& tuguriú illi luteú paruú'q; cópactum
fuit:ubi apes fauos:& aues plumas cógeſſiſſe traduntur.frugalitas.n.ſapiétiæ & ueritatis magi
ſtra eſt:quá ſi laudeueris:procul dubio ſapiens uideberis fabularum,q̃ ſunt apud indos oblitus.
Fac.n.aut non fac:& ſcio:aut neſcio:& hoc,aut illud:iqd ſonitu indiget aut tonitru:uel,ut uerius
dicá ſtupore.Vidiſti etiá aliqñ i picturis rationé eandé & Prodici Herculé:qué adhuc ipuberé
& ad electioné inſufficienté uirtus,ac uitiú adprehenſum ad ſe trahere nitebatur. Erat aũt hæc
quidé auro,monilibus'q; ornata:ueſte inſuper purpurea:& faciei pulchritudine nités:comas p-
terea diſcriminatas uariis nodis alligata & pictis ſupciliis fulgens : aureos quoq; calceos geſtás
tumido elato'q; greſſu icedebat.Altera aũt elaboráti ſimilis aſpectu horrida macie quoq; & ſq-
lore cóſecta:nudis aũt pedibus:& ſordida ueſte amicta:ut nuda potius appareret futura:niſi qd
in fœminis pudendú eſt:agnouiſſet.Idé igit & tu cogita Apolloni in medio te cóſtitutú eé in
dorum,noſtræ'q; ſapiétiæ.atq; illá quidé audire dicenté:q dormituro tibi flores ſubſternet, pota
bit'q; lacte,& fauo nutriet.mel quoq; ab eadé accipies:& ad uolandú plumas quandocunq; uo-
les:tibi aũt fameſcenti tripodes & menſas aureas circumponet:nec erit in ea re quicquá laborá
dum:ſed ſponte ſua ad te hæc oía uenient.Altera uero contra oía pollicetur:primo quidé q in
ſordibus humi iacebis:nudus præterea,& ueluti nos laborans deges.quicquid aũt nó laboráti
tibi acceſſerit:id neq; carú:neq; iucundum putare debebis:neq; uero iactator eris: nec ſuperbiæ
amator:iubebit quoq; a ſomniorú uiſionibus abſtinere :atq; ab iis præcipue:quæ a terra proue-
niunt:q; ſi iuxa Herculis iudicium electionem feceris:frugalitatem nunq̃ cótemnes:& eá quæ
ſecundum naturam eſt:Parſimoniam non reiiciens:multos Leones ſuperaſſe diceris:multas'q;
Hydras obtruncaſſe:geryones quoq;,& Neſſos uiciſſe cóplures:& alia quæcunq; de illo prædi-
cantur certamina.Sin uero cupidiorum opinionem ſecutus auribus , atq; oculis aſſentaberis:
nec aliis quibuſuis ſapientior euades:& nudi ægyptii præmium fies.

¶ Apolloniú lógo ſermone Theſpeſioni gymnoſophiſtarú principi cótradixiſſe de pdici Her
cule de pythagoræ uictu & ſilétio loqndo:Ité de opinionib.ſibi a philoſophia ppoſitis,q'q;
ſapientiam ſpretis cæteris elegerit . De æſchylo etiá tragico & aliis plurimis . Cap. vi.

¶Hæc cum Theſpeſion dixiſſet:omnes in Apollonium ſe conuerterant:ſocii quidem quod
aliquid contradicturum agnoſcerent ;ægyptii uero quid contra illa dicere poſſet admirantes:
ipſe uero beneuolentiam eius:& dicendi modũ collaudans:nunquid iis:quæ dicta erant:adde-
re uellet:interrogauit.Ille uero nihil per Iouem inquit:ſatis enim dixiſſe mihi uideor. Rurſus
interrogante Apollonio nũ ægyptiorũ alius quiſq̃ dicere aliud uellet:nihil opus eſt reſpondit
Theſpeſion:me.n.audiens oẽs audiuiſti.Paulum igitur cunctatus Apollonius:& oculis humo
defixis:quæ audierat:mente repetens:in hunc modũ tandem locutus eſt.Herculis electio, quã
cũ eſſet impubes illũ feciſſe Prodicus refert:recte a uobis iuxta philoſophiæ præcepta narrata ẽ
ſapientes ægyptii:ſed ea nunc ad me nihil attinet.neq̃.n.de eligenda uita uos conſulturus ad-
uenio:qui eã iandudũ elegerim:q̃ oĩum optima uiſa eſt.Cum'q; cæteros oẽs præter Theſpeſio
nem ætate antecedam:decentius utiq; de eligenda ſapiẽtia conſiliũ uobis dare poſſem:niſi uos
quoq; iam elegiſſe animaduerterem:attamen cũ ſim talis,atq; in ſapientia tãtum ꝓfecerim:nõ
recuſabo mei conſilii uobis iudicibus uti,& quomodo recte hanc uiuendi rationem elegerim
uos docebo:qua melius nihil hactenus in mentẽ uenit.Siquis Pythagoræ mediocritatẽ, & ar-
canam philoſophiam aſpexerit:non ſolũ ſe ipſum agnoſcet:qualis ſit:ſed qualem etiã fieri opor
teat:ego uero q̃ pure,ſancte'q; aras attigerit conſyderans : & uentrẽ quomodo ab animaliũ eſu
purum ſeruauerit totũ autẽ corpus a ueſtibus ex morticina materia cõfectis habuerit impollu-
tum:utq; oĩum primus linguam ſrenauerit a boue ſilentii documentum ſumens: reliquam ue-
ro philoſophiam q̃ uere,ſancte'q; conſtituerit:eius opinionem ſum ſecutus:non ex duabus unã
eligens ſapientiam:ſicut optime Theſpſion coniuiſti:ſed ex pluribus.philoſopia enim ſuas oẽs
mihi circumponens opiniones:& earum ſingulis proprium apponens ornatum in eas me reſpi
cere iuſſit:& ſana mente quãcunq; libuiſſet eligere.Pulchritudo igitur erat omnium admirabi-
lis quædam & diuina:ut facile in earum aliquas ob ſtuporem quis declinaret. Ego autẽ in oẽs
figebam oculos.ipſæ.n.mihi præbebant audaciam:cũ ſingulæ mihi iam qd eſſent daturæ: oſtẽ
derent,ac pollicerẽtur. Cũq; earum una uoluptatũ agmen nullo cum labore acquiſiturum me
diceret:altera uero quietem a laboribus:alia rurſus lætitiam labori permiſtam polliceretur:atq;
ita uoluptates undiq; monſtrarentur & laxatæ uentris habenæ.manus autem ad rapiendas di-
uitias paratæ:& oculis nullum ſrenum adderetur:ſed cupiditates: amores:cæteri'q; huiuſmodi
affectus paſsim concederentur:earum una tales perturbationes cohibere ſe iactabat:audax autẽ
& contentionis cupida perturbare cuncta uidebatur. Erat autem forma ſapientiæ diuina quæ
dã:& uenerabilis:quam etiam Pythagoras amauerat:ea non cũ cæteris una : ſed ab aliis ſemo
ta,tacita'q; perſtabat:cum'q; aliarum dictis non aſſentiri me animaduerteret:ſua uero adhuc ui
deret ignorare:o adoleſcens inquit ego triſtis & laborum plena ſum.Siquis enim meas leges
ſecuturus eſt:primo quidem ab omnium animalium eſu abſtineat oportet: ut uini penitus ob-
liuiſcatur:ne ſapientiæ poculum perturbet:quæ in animis a uino abſtinentibus cõſiſtit:nec ela-
borata ueſtis illum caleſaciet:aut lana ab animalibus detonſa.calceos uero ex arborum cortici
bus dabo:& ubicunque ſors tulerit:dormitabit:q; ſi uenereorum cupiditate moueri illos ſenſe
ro : barathra quædam mihi ſunt: in quæ miniſtra ſapientiæ pœna ipſos detrudet : atque adeo
ſum difficilis iis:qui mea ſtudia ſecũtur:ut etiam linguæ uincula imponam. Quæ uero præmia
maneant:ſi hæc toleraueris ex me audi. Temperantiã primo:iuſtitiam'que ex me conſequeris:
nec ulla tangeris æmulatione. Tyrannis uero potius terribilis eris: quam` ſubditus : deis autẽ
acceptior parua ſacrificans:quam` qui taurorum ſanguinem profundunt : & cum purus, mun-
dus'que ſis:ut etiam futura prænoſcas:concedam:oculos'que tuos radioſo lumine ſic implebo:
ut Deum poſsis agnoſcere. Poſsis etiam Heroem diſcernere : & umbroſa phantaſmata redar-
guere:quæ ſpeciem oris plerunque mentiuntur.Hanc itaque uitam elegi o ſapientes ægyptii:
quam cum recte : & iuxta Pythahoræ inſtituta delegerim : neque eam fefelli : nec ipſe ab ea
ſum deceptus. nam quæ recte philoſophantem agere decet:omnia præſtitit : & quæ philoſo-
pho ſe daturam illa pollicita eſt:cuncta habeo. Sum enim de generatione artis contemplatus:
& unde ſint illius profecta principia: uiſum'q; mihi eſt ab hominibus ipſam eſſe natam diuini-
tate quadam excellẽtibus:quiq; optime animam exercuerint. cuius immortale qd & ingenitũ
fontes ſunt generationis.Huic autem rationi nõ multũ aſſentiri mihi uiſi ſunt athenienſes :q
Platonis ſermonẽ:quem diuinitus hoc loco ſapienter de anima protulit:corrumpere uidentur
contrarias illi & minime ueras opiniones de anima recipientes. Oportuit autem aĩaduertere
qualis nam ciuitas & quale id eſſet hominum genus : apud quos non is quidẽ hoc modo : ille
uero aliter : ſed unum idem omnis ætas de anima ſentiret:ac loqueretur. Ego igitur ſic pe-
racta iuuenta cum adhuc non ſatis hæc intelligere mihi uiderer: ad uos reſpexi :quos fama eſt

multa

multa ſcire de rerũ natura:& ea quondam præceptori meo Pythagoræ narrauiſſe. Ille uero mihi ſuperſtans,ſi tu inqt amator eſſes:aut in ætate ad amandum idonea conſtitutus:& adoleſcente formoſo inuẽto illius amore capereris:profecto quo ciue natus puer eſſet inquireres:ꝙ ſi patre natus eſſet imperatorio,& bellicoſo:auis autem primatibus ciuitatis:tu uero ipſum nautæ cuiuſdã:aut tribuni filiũ nuncupares:nũ illi talibus uerbis gratificari: an potius eundẽ offendere putares?ꝙ non ex patris noie:ſed ignobili:atq; alieno genere quaſi notũ denominares?Cur itaq; ſapientiã ab indis inuentã non a naturalibus parentibus illã denominas:ſed ab iis:qui poſitione ſuæ parentis maius aliquid ægyptiis tribuent:q̃ ſi iterũ ut alias eueniſſe perhibent:melli commiſtus Nilus aſcenderet.Hæc me prius q̃ uos adirem ad indos conuerterunt:q; ipſos putarem ingenio ſublimiores eſſe, utpote in aere puriore degentes ueriora etiam de natura & diis opinari:ꝙ propius deos:& principia ſubſtantiæ calidæ: atq; animantia generantis habitarent. Cũq; ad eos ueniſſem:tale aliquid mihi ob eam,quam de ipſis habebam expectationem contigit:quale quondam athenienſibus ab Aeſchyli ſapientia cõtigiſſe fertur.Erat nanq; Aeſchylus poeta tragicus:qui cum artem eiuſmodi incõpoſitam,inornatam'q; animaduerteret:choros in unum cõtraxit diſiunctiſſimos antea exiſtentes: & hiſtrionũ crebras reſponſiones auferens unici cantus prolixitate intra ſcenas faciendam iugulationẽ excogitauit:ne corã populo trucidationes hominum fierent:quæ licet ipſa per ſe ſapientia carere nemo dixerit:ulterius tñ aliquid excogitandi etiam in poetica minus peritis præſtitit occaſionem. Cum'q; rurſus ille cogitaret: quo pacto dignitatem tragœdiis poſſet afferre:uideret'q; eiuſmodi arti ſublimitatem potius,q̃ humilitatem conuenire:apparatus ornatiores inſtituit:& heroum figuris magis accõmodatos: & pulpitis hiſtriones ſuper impoſuit:ut alte ſicut heroes graderentur: ueſtibus'q; primus eoſdẽ ornauit:quas heroes:aut heroum mulieres decere putabat.quibus de cauſis Athenięſes tragœdiæ parentem illum putant:& in Dionyſii feſtis etiam mortuum conuocãt. Quæ.n.ab Aeſchylo inuenta fuerunt:ediſcuntur:ac præ cæteris habentur in pretio. Verum enim uero emendatæ exornatæ'ue tragœdiæ non magna eſt gratia:ꝙ breui diei ſpatio eius uoluptas:ceu bacchanalium permaneat. Philoſophia uero ut Pythagoræ uiſum eſt compoſita:deinde ad deos tranſlata:ſicut indi Pythagoræ ſapientiam tranſtulerunt non breuis temporis gratiam promeretur: ſed infiniti:& omnem numerum excellentis. Nihil igitur indecens feciſſe uideturi qui tam cõptæ,exornatæ'q; philoſophiæ amore uictus eſt:quam indi conuenienter collocantes alta,diuina'q; machina ipſam circundederunt.Quod autem iure illos amauerim,iure'q; ſapientes indicauerim:ac beatos:iam nobis ediſſerendi tempus eſt. Vidi enim homines in terra degẽtes: nec tamen in ipſa ſine mœnibus munitos:& nihil poſſidentes:uel potius omnia: ꝙ ſi hæc loquens ænigmata quædam dicere uideor:nihil eſt mirabile. id enim Pythagoræ ſapientia cõcedit,atq; his ænigmatibus uti idem ille permittit:qui ſilentium ſermonis magiſtrum inuenit.Huius autem ſapientiæ uos quoq; conſultores Pythagoræ tunc fuiſtis:cum indorum ſapientiam laudabatis:propterea ꝙ uos quondam indi fueritis.Sed quoniam pudore ſermonis qui uulgo ferebatur:ꝙ diuinis portẽtis ex ea terra pulſi huc ueniſtis:aliud quiduis potius,q̃ æthiopes ab indis uenientes putari uoluiſtis: atq; omnia propter hanc euitandam opinionem a uobis facta ſunt: omnem itaq; illorum habitum exuiſtis:quaſi cum ueſte ſimul & illud aſſumpturi:ut æthiopes: non autem indi putaremini.Deos quoq; magis ægyptio quam` ueſtro ritu colere inſtituiſtis. Sermones inſuper nequaquam eorum meritis dignos de indis habuiſtis quaſi calumniam euitaturi:ſi eos calumniati eſſetis: a quibus ueniſtis. neque in hoc modum,menſuram'ue ſeruatis unquam:iugiter in eodem perſeuerantes:ex quo illorum habitum exuiſtis. Verum hodierna die huius,quod dico manifeſtiſſimum ſignum dediſtis:cum indos contentionis cupidos: & iamhice loquentes:ac nihil boni,recti'ue ſentientes appellaueritis,& miracula duntaxat,& præſtigia,deluſiones'que:cum aurium:tum oculorum meditantes.Cum'que ſapientiam:qualis ſit: adhuc ignoretis abſque ſenſu tamen de ipſa opinati uidemini. Ego autem de me ipſo nihil dicam:atque utinam ſim talis: qualem indi me exiſtimant. Indos uero quoad potero maledictis lacerari non permittã. Vos autem ſi quid eiuſmodi ſapitis:quale quondam lepidus uir Steſichorus,qui de Helena carmen illi,quod prius ſcripſerat contrariũ decantans Palinodiam:id eſt recãtationem ipſum appellat:uera'q; eſt eiuſmodi oratio:date operam ut & uos meliora iis, quæ nuper dixiſtis:proferatis,opinionem quoque, quam de illis habetis: in melius mutantes. Sin ad Palinodiam faciendam diſpoſiti non eſtis: ſaltem maledictis abſtinete in eos uiros: quos dii bonis,quæ contulere: dignos iudicantes, eius etiam, qua ipſi fruuntur: quietis ſe indignos non arbitrantur. Attuliſti.præterea o Theſpeſion de Suaſionis Deæ templo rationem quandam:ꝙ ſimplex,& ſine apparatu eſſe debet:exemplo'q; uſus es templi ex cera quondam,plumis'q; compoſiti:mihi uero nequaquam impræparatum hoc eſſe uidetur:nam efficere

ut aues plumas:& apes fauos congerant:indicium eſt alicuius domum præparantis:& figuram:
atq; is etiam,ut opinor,parua hæc,& minora q̄ ſua mereretur ſapientia:reputans, maius aliud
templum,& pulcherrimum metādū expetiuit ex uno autem ipſorum illecebras aureas ſirenarū
leporem quendā continentes ſuſpendiſſe dicitur.poſtmodum uero præclariſſima dona orna-
menti gratia ad leporem congregauit:neq; ſtatuariæ artis rapudiauit induſtriam:ſtatuas, coloſ
ſos'q; permultos ad templum deducentem :partim hominum:partim deorum:nec nō & equo
rum,aut taurorum:& aliorum cuiuſq; generis animalium:nec Glaucum cum ſuppocillis acce-
dentem:nec rurſus artis Troianæ captiuitatem:quam tibi Polygnotus pinxit. non enim lydiū
aurum ſuaſionis Deæ ornamentū putabat:ſed græcorum cauſa illud introduci gaudebat: oſtē-
dere illis cupiens,ut opinor,barbarorū diuitias: ut illas acquirere magis optarent q̄ inter ſe bel
la gerendo mutuo populari.Hæc igitur græco ritu:& ſuæ ſapientiæ accommodato uoluit ap-
parari,templum'q; Suaſionis hoc modo ſplendidum,& ornatum reddidit. Puto etiam ipſum
ornatus cauſa reſponſa carminibus dare.niſi.n.huius rei cauſa id faceret:ſic,ut opinor,reſpōde-
ret:fac,aut non facias:uade uel nō uade:tales aſciſce ſocios:aut ne aſciſcas. hæc.n.breuia ſunt:
& ut uos dicere ſoletis:nuda.ipſe aūt,ut ſe magniloquū:& interrogantibus iucundiorē exhibe
ret:poetarum more ſua reſponſa componit. Neq; uero putat aliquid eſſe:quod neſciat:ſed etiā
arenæ numerū,& maris oēs menſuras aſſerit cōprehendiſſe:quod tu forſitan iactantiæ,miracu-
lo'q; tribues:licet Apollo ſerio, prudenter'q; id affirmet: & q̄q̄ uereor ne grauius Theſpeſion
quod dicam:laturus ſit:tamē dicam quod ſentio. Aniculæ farinario cribro caput obuolutæ ad
paſtores, bubulcos'q; ueniunt ægrotantibus pecoribus medicinam allaturæ ex arte uaticinan-
di:ut aiunt,acceptam:uolunt'q; ſapientes uates appellari : immo uero ſapientiores iis : qui uere
ſunt uates:id ipſum & uos erga ſapientiam indorum oſtenditis.illi.n.diuini ſunt, & inſtar Py-
thii templi compti,& ornati:uos autem:ſed aliud ulterius addere nolo. Amo.n.loquendi mo-
deſtiam:amant & indi:eam'q; ueluti linguæ pediſſequam ſimul,& ducem colo:& quæ mihi fa
ctu poſſibilia ſunt cum amore,& laude conor acquirere:id autem ad quod attingere non poſ-
ſum:intactum a uituperatione relinquo. Tu uero q̄uis Homerū in iis,quæ de cyclopibus refert
dicentem audias inaratam,atq; non ſeminatam terram immaniſſimos, crudeliſſimos'q; hoies
paſcere ſermone gaudes:& eundē probas:ſi rurſus edonii quidam,lidii'ue debacchentur : non
falſum cenſes terrā lactis,& uini fontes ipſis ad potandum eſſe daturam:ab iis autem,qui omni
ſapientia quaſi correpti bacchantur:dona remoues ſponte ſua ex terra prouenientia. Tripodes
quoq; in deorum conuiuiis ſponte ſua prodeunt:& mars quāuis indocilis,& inimicus exiſtēs:
nunq̄ ob ipſos Vulcanum accuſauit:neq; huiuſmodi accuſationem dii audierunt: iniuriam fa-
cis o Vulcane deorum conuiuia exornans:& miracula quædam eiſdem circumponēs:neq; ob
auratas anſulas accuſatus eſt unq̄q̄ abuti materia uideretur:aut q̄ aurum ſpirās effecerit.orna-
tum.n.intendit omnis ars, quando & ipſæ artes ornatus gratia ſunt adinuentæ. Nuditas autē
pedū,& uilis amictus,& peræ geſtatio ornamenti cuiuſdam inuentio eſt: quin immo nuditas,
qua utimini contemptui cuidam,& neglectui ſimilis uidetur:congruit autem ornatui: nec ab
ipſis ut alii dicunt,abeſt ſuperbia quædam.Solis autem quæ ab indis fit adoratio:conuenientē
retinet conſuetudinem:cum illic eum adorent:ubi maxime illi placere conſentaneum eſt. Dii
namq; terreſtres foueis gaudent:& quæ in terræ concauitatibus fiunt ſacrificiis.Sol autem in ae
re uehitur.decet igitur eos: qui congrue laudaturi eum ſunt:a terra eleuari : & cum ipſo deo in
ſublimi uerſari.hoc autem uolunt quidem omnes:indi autem ſoli etiam poſſunt.

¶ Obſtupuiſſe Gymnoſophiſtas oratione Apollonii.Hinc de calumnia: & quales putādi ſint:
qui calumniatores audiunt. Caput. vii.

¶ Hoc loco ſe grauiter ſuſpiraſſe refert Damis:cū talia audiret:ægyptii uero propter Apol-
lonii orōem ſic erant affecti:ut ipſe quoq; Theſpeſion:quamuis niger eēt:ruboris tamen,uere-
cundiæ'q; ſigna daret:apparebat autem & in cæteris quidam ſtupor ob ea:quæ fortiter, beniuo
le'que ab Apollonio dicta audiuerant. Vnus autem qui cæteris iunior erat nomine Nilus pro
pter ſummam admirationem proſiliit: mutato'que loco ad Apollonium uenit: & manus ad
eum tēdens rogabat:ut ſermones,conuerſationes'que cum indis habitas ordine refferret. Cui
Apollōius tibi quidē cūcta narrare nō grauarer:inqt,cū ſis: ut uideo:benignus,& humanus:&
ſapiētiæ totius amator:Theſpeſionē uero,& cæteros:q indorū dicta:facta'ue nugas exiſtimāt:mi
nime placaturos arbitror:indorū dicta,facta'ue audire. Ad hæc Theſpeſiō. Si tu inqt mercator eēs;
aut nauta:atq; illinc merces aliq̄s nobis afferres:iure uidereris:qm̄ ab indis illæ uenirēt:nō pro
batas illas apud nos deponere:cū earū neq; prægustationē nobis ullā:neq; ſpecimē dediſſes. Ad
hæc Apollonius iam inqt præbui accipere uolentibus.Sed ſiquis ad mare ueniens, appellen-
tem'q;

tem'q; nauim conſpiciens aduectas merces uituperet:& nauis præfectum ſtatim accuſet: ꝙ ex terra ueniat nihil oĩno boni ferente(Sicut me nuper increpuit Theſpeſion:ꝙ nullius boni gratia illuc acceſsi:atq; aliis perſuadere conatus eſt)num cenſes qui in talem uenerint portum: anchoras iacturos: aut rudentes ap‑ licaturos eſſe:ac non potius ſublatis uelis in altum pelagus nauim deducturos:ut uentis potius fortunas ſuas cõmitterent:ꝗ ſic ignaris,& inhoſpitalibus moribus? Verum ego inquit Nilus rudẽtes capio:& te nauis patronum rogo:ut mercium me participem facias:quas aduexiſti:quinetiam nauim ſi libet:conſcendam, ut ipſam cõtempler:& res oẽs quibus onuſta aduenit. Tum facto ſilentio Theſpeſion gaudeo inquit Apolloni doluiſſe te ob ea:quæ audiſti: tu enim nobis quoq; ignoſcis propterea dolentibus: ꝙ noſtram ſapientiã antea,ꝙ huc accederes:accuſaſti:cum adhuc ipſam minime cognouiſſes. His uerbis ſtupefactus Apollonius:qui ab Euphrate Traſibulo'q; acta non audiſſet:coniiciens tamen ut ſolebat: quæcunq; fierent. Indis inquit o Theſpeſion nihil huiuſmodi accidiſſet:nec talia ſuggerẽti Euphrati mentem,aut aures præbuiſſent. nam cum ſapientes ſint: omnia præcognoſcunt. Mihi uero cum Euphrate nulla priuatim diſcordia intercedit:ſed cum ipſum a pecuniæ cupiditate reuocarem dicens non eſſe lucrum laudabile: quoniam ipſius libidini conſentanea dicere non ſum niſus:& quæ ſibi factu impoſsibilia cenſebat:propterea redarguẽdi ſui gratia me talia dixiſſe putauit:nec unꝗ aliquid aduerſus me deſtitit machinari. Sed quoniam uobis probabiliter dicere niſus eſt:cũ mores meos calumniaretur:animaduertite:quo pacto antea ſit calumniatus. Mihi enim periclitari non parum is uidetur:quem alius quiſpiam ſit calumniaturus. nam odio habebitur:cum tamen nihil iniuſte fecerit. Veruntamen neq; illi periculorum uidentur expertes: q calumniatores audituri ſunt·primum enim prauiloquentiæ amatores eſſe deprehendũtur,eã'q; pluris,ꝙ ueritatem æſtimare. Deinde leuitatis,credulitatis'q; ſectatores putabuntur: quæ in adoleſcentibus etiã turpes habentur. Inuidi præterea uidebuntur auditionis iniuſtæ magiſtrã inuidiã facientes,cum ſint ipſi calumniis digniores:qui de aliis allatas eaſdẽ ueras putant· Hominũ enim natura ad ea facienda:quæ credit promptior eſt· non igitur tyrannidem exerceat uir audiendis calumniis promptus neq; popularem gubernationem gerat. tyrannis enim,& populi gubernatio ſub ipſo erunt:neq; iudicet quicquam cum nihil agnoſcat:neq; nauim regat. ſeditio.n. in naui excitabitur:neq; exercitui præſit:nã aduerſarius bene habebit: neq; philoſophet q ita diſpoſitus eſt. non.n. uere de rebus opinabitur. Vobis igit Euphrates abſtulit eſſe ſapiẽtes. quos enim inanibus mendaciis ſeduxit: quo pacto ſe ipſos ſapientia dignos putabunt.: a qua longe abſunt nõ ueriſimilia perſuaſi? Tũ demulcẽs Apollonium Theſpeſion ſatis inqt de Euphrate,minutis'q; rebus locuti ſumus. etenim & nos quandoq; inuicẽ conciliabimus. ꝙ ſapientis eſſe putemus ſapienter uiuere. uobis autem quis me conciliabit? opus eſt enim eum,qui mẽtitus eſt: a mendacio expiari. Hæc ut uoles:ſeſe habebunt:inquit Apollonius. nos autem ad noſtra ſtudia reuertamur. hæc enim nos magis conciliabunt.

¶ Apolloniũ rogatũ a Gymnoſophiſtis narraſſe diligenter quæcunq; apud ſapiẽtes indos uiderat:hinc Nilum Iuniorem ex illis ad Apolloniũ diſcendi gratia acceſsiſſe· Caput. viii.

¶ Expetens autem Nilus diuturnum Apollonii ſermonem audire:principium ĩquit ſtudiorum noſtrorum capere hinc oportet:ut peregrinationem ad indos tuam ſigillatim nobis enarres:quaſq; cum illis egeris diſputationes. de rebus enim præclaris uos fuiſſe locutos ſcio. Ego autem inquit Theſpeſion & de phraotis ſapientia audire aliquid cupio. dicitis enim ſermonũ ſuorum imagines ab indis deduci. Principium igitur orationis Apollonius ab iis ſumens: quæ in Babylonia geſſerat:quæcunq; deinceps peracta fuerint:diligenter expoſuit. illi autem ſumma attentione:iucunditate'q; audierunt. Cum'q; interim meridies aduenisſet: colloquium dimiſere. id enim tempus nudis etiam ſacrificiis peragẽdis impertiunt. Poſtmodũ Apollonio, ſociis'q; cœnantibus Nilus ſuperuenit panes & olera,terreſtres'q; alios fructus afferens: quos partim ipſe manibus geſtabat:partim comitibus ferendo dederat:& urbane,feſtiue'q; illos ſalutans:ſapientes inquit hæc hoſpitalia munera uobis,mihi'q; mittunt· ego enim uobiſcum ſum cœnaturus:non inuitatus:ut inquiunt. Nam egomet me ipſum inuitaui. Munus profecto periucundum inquit Apollonius affers o adoleſcens te ipſum primo: ac mores tuos:qui uere quidem,& ſine dolo philoſopheris:cum'q; indorum,& Pythagoræ ſapientiã diligas: hic apud me accũbe,& cœna. Accũbant inquit ille:epularũ uero tibi nõ tantũ eſt:ut explere me poſsis· Videris inquit Apollonius multi cibi eſſe,& ad comedẽdum ualidus. immo uero ualidiſsimus inqt ille:qui tantis:tam'q; lautis epulis abs te nuper appoſitis non fuerim ſaturatus:ſed paululum cõmoratus iterũ cœnaturus ad te ueniã. qd igit aliud de me ſentire:aut diſcere potes:niſi iexplebilem quendam & inſaturabilem hoĩem eſſe? Ego inquit Apollonius te explebo:loquendi uero

materiam partim tu parabis:partim etiam ego afferam. Cœna deinde perfecta, Nilus ego in-
quit præterito tempore cum nudis iſtis militabam:quaſi cum expeditis quibuſdam: aut fundi-
toribus me ipſum in acie collocans:nunc autem armabor accuratius:& me tuus clypeus prote-
get. Verum inquit Apollonius ægyptie ne a Theſpeſione, aliis'q; nudis accuſeris primum ꝙ
non magis in me redarguendo perituteris:deinde ꝙ præter inſtitutæ uitæ cōceſsionem in mo-
res noſtros declines. opinor inquit Nilus: ſed ſiqua dignus eſt accuſatione qui elegit: forte
etiam qui non elegit reprehesione dignus. Immo uero reprehenſione maiore digni redarguē-
tur:hæc eadem nunc eligentes:quod ſeniores ſapientiores'q; exiſtentes iandudum nō elegerit
ea:quæ ego nunc elegi:iuſtiorem reprehenſionem nanq; illis afferet:ꝙ ex tanta copia non ele-
gerint meliora:quibus in futurum uti poſſent. Tunc Apollonius generoſe inquit loqueris ado
leſcens:ſed uide ne abs te in hac ætate conſtituto:atq; hac ſapientia prædito ſatis recte dici talia
uideantur:quanquam enim probabili ratione ductus illa reſpuas: tu tamen audacior fortaſſe ui
deberis:ſi eis præfinias:quæ ab illis agenda ſint potius:quam illos ſequaris. Tū propter Apollo
nii opinionem cōuerſus ægyptius: in quibus inquit oportet adoleſcentem ſenioribus parere:
in iis eos ſequi non recuſo:ſed cum putarem ſapientiam apud ipſos eſſe:quam nuſq̄ alibi inue-
niri poſſe arbitrarer:me me illis addixi:huius autem uoluntatis occaſio talis mihi contigit. Pa-
ter meus ad rubrum mare quádoq; ueniens nauigauit:(erat enim præfectus nauis eius, quā ad
indos ægyptii mittunt:) cōgreſſus autem indis:qui ſecus mare degunt:de ſapientibus, qui illic
erant ſermones attulit ſimiles iis:quos modo tu nobis de iiſdem retuliſti. Audiui etiam ex eo-
dem omnium longe ſapientiſsimos nudos eſſe:colonos autem indorum æthiopes, paternam
retinere diſciplinam:& antiquam reſpicere originem. Ego igitur cum eſſem adoleſcens:pater-
nas diuitias uolentibus reliqui:& nudus ad hos nudos acceſsi:ut indorum ſapientiā:aut illi ger
manam addiſcerem. Et iſti quidem mihi ſunt uiſi ſapientes: non tamen quæ indorum ſunt ſa-
pere:cum'q; eos interrogarem:cur indorum philoſophiam non ſeruarent:ipſi calumnias, accu-
ſationes'q; aduerſus illos attulere 'ſimiles iis:quas tu hodie audiuiſti:me uero adoleſcentem ad-
huc:ut uides:in collegium ſuum cooptarunt timentes:ut arbitror: ne ab eis diſcedens in mare
rubrum nauigarem:ſicut olim fecerat pater meus: quod ſane per deos immortales ex animo
non abieceram:ſtatueram'q; uſq; ad ſapientum tumulū proficiſci:niſi te deorum aliquis huc mi
ſiſſet:qui mihi in hoc fauit:ꝙ neq; in rubro mari nauigans:neq; cum maris eius accolis collocu
tus indorum ſapientiam agnoſcere potui:non hodie, ſed iandudum:ut dixi: eam rationem ui-
uendi eligens:ſed quæ habiturum me putabam non habens. difficile eſt autem:cum a propoſi-
to quis aberrat:ad id redire:quod uenabatur. Quod ſi hos etiam ad eadem ſequenda cohorta-
rer:conſulerem'q;:ut quod ego feciſſem:& ipſi facerent:dic mihi quid nimium uiderer audere?
Non enim prohibet adoleſcentia nequis poſsit melius etiam q̄ ſenes aliquid diſcernere, qui-
cunq; uero alteri conſulit eligere ſapientiam: quam ipſemet eligit: in hoc accuſari non poteſt:
ꝙ aliis ea pſuadeat:quæ ipſe nō credit. Quicunq; autem bona a fortuna conceſſa excipiens ſo-
lus illis utitur:ipſis bonis iniuriā affert:ꝙ ipſis aufert:ut a pluribus percepta uideātur iucūdiora.

Deriſiſſe Apollonium coram gymnoſophiſtis ægyptiorum ſimulachra, petiiſſe'q; ab eis quā
ob cauſam tam ridiculas beſtiarum imagines colerent. hinc de deorum imaginibus apud
græcos:& quid Phantaſia queat efficere. Caput. ix.

Hæc tam efficaciter dicente Nilo de mercede inquit:num ne aliquid prius dicam, cum tā-
topere meam ſapientiam ames? Diſputemus inquit Nilus:& a me quicquid uis pete. Peto in-
quit Apollonius, ut in iis, quæ elegiſti:permaneas:neq; moleſtiam afferas nudis ea conſulēdo:
quæ perſuadere non poteris. Parebo inquit:& hanc tibi mercedem polliceor. Cum hæc inter ſe
fuiſſent locuti:Nilus Apollonium interrogauit:quandiu apud nudos futurus eſſet:cui Apollo-
nius:quoad inquit horum ſapientia dignas māſione cauſas præbuerit:deinde ad catadupa fon-
tium Nili uiſendorum cauſa proficiſcemur. Iucundū eſt. n. non ſolum Nili pricipia uidere:ſed
ipſum quoq; audire obſtrepentē. hæc cū dixiſſent:& de rebus indicis aliqua cōtuliſſent:in her-
ba dormitauerunt. Die' aūt exorto:ubi conſuetas preces, ſacrificia'q; pegerūt:ſequentes Nilū oēs
ad Theſpeſionem perrexerunt: ſalute'q; mutuo data:& accepta in luco diſputandi gratia cōſede
runt: loquendi uero principium ſic ab Apollonio exortum eſt. Quanti ſit faciendum, ſapien-
tiam non occulere: ſermones heſterni declarant. Nam cum indi me docuiſſent: quæcunq;
ex illorum ſapientia mihi conuenire putaui: ego præceptores meos honoris cauſa nominans
quicquid ab illis acceperam: enarraui. Erit igitur nobis quoque lucrum aliquod: ſi me ue-
ſtra ſapientia plenum dimiſeritis. nunquam enim deſinam res ueſtras apud græcos prædicare.
quinetiam

quinetiam ad indos eaſdem perſcribam. Interroga igitur inquiunt illi. interrogationem enim oratio ſequetur. Tunc Apollonius de diis inquit primum interrogabo: qua nam diſciplina cō-pulſi tam abſurdas, ridiculas'q; deorū imagines, præter admodū paucas neſtris hoībus colēdas præbueritis. Paucæ nanq;, atq; admodum paucæ deorum formæ conſpiciuntur: quæ ſapientiæ diuinitatis'ue ullum præſeferant ueſtigium: in cæteris uero templis irrationalium animalium atq; infamium potius, q̄ deorum effigies coluntur. Ad hæc indignatus Theſpeſion: dic inquit apud uos quales coluntur deorum imagines? Quales inquit Apollonius pulcherrimas & ſibi gratiſsimas deos elaboraſſe credendum eſt. Iouem olympicum fortaſſe dices Theſpeſion inq: aut Palladis ſimulachrū: aut gnidiæ Veneris: aut argiuæ Iunonis aut alia huiuſmodi: quæ ſumma arte, ſumma'q; pulchritudine plena dicuntur. Non de his ſolum inquit Apollonius: ſed in communi de omnibus dico eam: quæ apud nos eſt ſtatuariam artem rationi magis conſentaneam eſſe: uos autem deridere magis q̄ uenerari deos uideri. An igitur inquit ille ueſtri Phidiæ: aut Praxiteles cœlum aſcendentes: atq; illic effigies deorum fingentes eas poſtmodum ad artem retulerunt: aut eſt aliquid aliud quod eos fingere, aut ſculpere docuit? Aliud eſt profecto inquit Apollonius: & quidem ſapientia plenum. Quid nam id eſt iquit ille. (Nihil enim præter imitationem dicturum te puto.) Phantaſia iquit Apollonius hæc perfecit: artifex proculdubio ſapientior q̄ imitatio. hæc enim ſolum quod uidit operatur: phantaſia uero etiam quod nō uidit. proponet enim ſibi id ipſum: quod non nouit ad eius, quod eſt relationem. imitationē præterea ſtupor plerunq; impedit: phātaſiam uero nihil. ipſa enim impauida fertur ad id: quod ei ſubiici diximus. Oportet autem qui Iouis contemplatur effigiem: cū cœlo, & horis: & aſtris ipſum imaginari ſicut Phidiæ tunc uenit in mentē. Palladem uero fingere cū abūdā: exercitus & conſilia & artes meditantem: & quomodo ex ipſo Ioue proſiliit: ſin uero accipitrem, aut noctuam: aut lupum uel canem fingens in templa deferat: pro Mercurio Pallade, aut Apolline feras beſtias, atq; aues honore: ſimulachro'q; dignamini: deos autem procul ab illorum gloria cōſtituitis. Tunc Theſpeſion uideris inquit curioſe nimium res noſtras perſcrutari. ſapientis enim eſt ſiquicq̄ oratione apud ægyptios in primis exprimatur: non audere contra deorum effigies aliquid loqui: ſed mente, conſilio'q; illas excogitatas eſſe cenſere. Sic enim ipſas uenerabiliores futuras uideri putauerūt. Ad ea ſubridens Apollonius o uiri inquit magnū profecto ex æthiopū ægyptiorum'q; ſapientia fructum accepiſtis: uenerabilior uobis, & deorum imaginibus ſimilior eſſe uidebitur: aut canis: aut ciconia: aut hircus. (hæc. n. ſapientē Theſpeſionē audio dicere) q̄ aliæ deorū effigies. in illis. n. quid uenerationis: aut terroris inſit nō uideo. Periuros. n. & ſacrilegos: & qui ſcurilitate in deos utuntur contemnere magis. q̄ timere eiuſmodi tēpla cōſentaneum eſt. Quod ſi propterea ueneranda hæc eſſe uidētur: quia ſub ipſis aliud mente concipi & ſubintelligi poſsit: uenerabiliores utiq; fuiſſe deos arbitrarer: ſi eorum nullū extaret ſimulachrum: ſed Theologiæ modo quodam alio & magis arcano uterentur. Poterant enim tēpla conſtruere: & in ipſis altaria erigere: tum etiam quid ſacrificare liceret: aut non liceret: iſtituere: & quibus diebus quippiam facere: aut dicere opus eſſet præfinire: nullum autem in templo ſimulachrum habere: ſed deorum effigies illis relinquere excogitandas: qui ſacrificatum accederent. mens enim deſcribit & format aliquid: omni ſculptura: pictura'ue præclarius. Vos autem hoc etiam a diis abſtuliſtis: nequis tanq̄ pulchros mēte uidere, aut excogitare illos poſſet. Tum Theſpeſion fuit inquit Socrates quidam Athenienſis ſenex fatuus ut uos putabatis: is canem: anſerem: platanum deos putans per eos iurare conſueuit. Minime uero fatuus habitus eſt inquit Apollonius: ſed diuinus quidam uir: & uere ſapiens: iurabat autem per ea, quæ dixiſtis non tanquam deos: ſed ne per deos iuraret.

¶ De flagellis laconicis, unde'q; ea orta conſuetudo fuerit. Item quare peregrini non admittantur a Lacedæmoniis lege lata a Lycurgo. Caput. x.

¶ Poſt hæc Theſpeſion: ut ſermonem ad alia trāſferret: interrogauit Apollonium: quid de laconicis flagellis ſentiret: & utrum publice ſuos ciues uerberibus cæderent: cum ſe maxime liberos, nobiles q; iactarent: tum etiam contra ſeruos, famulos'ue delinquentes quid facerēt: quæ ſiuit. Non amplius eos interficiunt inquit Apollonius: ſicut olim conceſsit Lycurgus: ſed uerberibus itidem in eos animaduertunt. Græcis uero Theſpeſion inquit hac de re quid uidetur? Sedent inquit Apollonius tanq̄ hyacinthia: aut nudos athletas cum uoluptate & alacritate ſpectantes. An inquit Theſpeſion optimi græci non erubeſcunt: cū uideant eos: qui ſibi quandoq; imperaturi ſunt publice loris cædi: aut non pudet eorum imperio ſubeſſe, qui coram omnibus uerberantur: tu uero quomodo talia non emendaſti? dicunt enim te de Lacedæmoniis curam gerere. Age inquit Apollonius: ego emendare talia poſſem? Conſului ſane nonnulla: ipſi uero

promptiſsime quæ conſulueram ſunt executi. Sunt enim græcorum omnium liberrimi & ſoli,
qui bene conſulentibus pareant. uerberum autem conſuetudo in ſcythicæ dianæ honorem ſer
uatur: quod ita ut aiunt oracula præceperunt. diis autem obſiſtere inſania quædã eſt ut opinor.
Tũ Theſpeſion nequaquã inqt Apolloni ſapiẽtes græcorũ deos oſtẽdiſti: ſi eos cædi uerberibus
conſulunt: qui maxime libertatẽ profitentur. Nõ uerberũ inquit Apollonius conſultores ſunt:
ſed humano ſanguine aſpergi aras iubent: quoniam & apud ſcythas ita colebantur: uerum La-
cedæmonii ſacrificii neceſsitatem ſapienter interpretati ad tolerantiæ certamen deuenerunt:
ita ut neq; homines interficerentur: & tamen eorum ſanguine deæ ſatiſfiat. Cur igitur inquit
Theſpeſion peregrinos hoſpites dianæ non ſacrificant: ſicut facere quondam conſueuerunt?
Quoniam inquit Apollonius græcorum nemini placet barbarorum mores imitari. At uero in
quit ille humaniores uiderentur unum, duos'ue ſacrificantes: q̃ peregrinos omnes ex regione
ſua depellentes. Non carpamus inquit Apollonius o Theſpeſion Lycurgi leges. oportet enim
uiri mentem intelligere: & cur peregrinos in ſua regione uerſari non permiſerit. neq; enim re-
ſpexit ne peregrini indigenis miſcerentur: ſed ut ſuæ regionis mores integros, puros'q; ſerua-
ret nullis externis interuenientibus. Ego autem inquit Theſpeſion uere ſpartiatas uiros puta-
rem: ſi etiam inter externos degentes domeſticos tamen mores conſeruarent: propterea ꝙ nõ
ſolum abſentibus: ſed etiam præſentibus uiderentur. Oportebat igitur uirtutes acquirere: ipſi
uero expulſionem peregrinorum ſemantes mores tamen ſuos corruperunt: & græcorum, qui-
bus maxime aduerſabantur: facta imitantur, & de iudiciis, reddendis inſtituta ab atticis ad eos
tranſlata uidentur: & pro quibus aduerſus athenienſes pugnandum ſibi quondam cenſuerunt:
ipſi eadem poſtea facere ſtatuerunt: & ꝙ ipſi quidem bello ſuperarunt athenienſes: in his uero ꝓ
quibus exercendis bellum ſuſceperunt ab athenienſibus ſuperati fuerunt. Quinetiam id ipſum
ex tauricis, aut ſcythis deam aduexiſſe peregrinum eſt: ꝙ ſi oraculis compulſi id fecere: quid ſcu
tica opus fuit? quid'ue ſeruilem quandam tolerantiam fingere. Magis enim laconicum fuiſſet
opinor erga mortem oſtendere fortitudinem, & impuberem ſpartiatam ultro ſe offerentẽ in
altari ſacrificare. Hoc enim animoſiorem Spartam oſtendiſſet: & prohibuiſſet reliquam græciã
aliquid aduerſus eos molliri. Quod ſi bellorũ cauſa parcendum eſſe adoleſcẽtibus dixerint: ſal
tem apud ſcythas poſitam de ſexagenariis legem ſeruare illos decentius fuit: ſi mortem re uera,
& non iactantiæ, atq; oſtentationis illi cauſa laudant. Atq; hæc non aduerſum Lacedæmonios
dicta ſunt: ſed magis contra te Apolloni. Si enim ueterũ inſtituta, & antiquiora: quam a nobis
ſciri poſſint exactius perquiramus deos culpãtes qui talibus gaudeant: multi, & abſurdi ſermo
nes ex tali contemplatione orientur. Scrutemur enim Eleuſina myſteria: & quid afferre poteri-
mus: cur hoc? non autem hoc admittant: & ſamothracum itidem initiationes: cur in eis hoc q-
dem fit? hoc autem non permittitur? Idem etiam de Priapo & Cyllenii dicemus effigie: nec ip
ſos calumniis intactos præteribimus. Pergamus igitur ad aliud quicquid libet: & rationem Py
thagoræ: quæ noſtra eſt etiam honorantes. pulchrum eſt enim ſi non de omnibus: attamen de
iſtis tacere. Ad hæc reſpõdens Apollonius: ſi de ſtudioſis rebus protendere ſermonem uelles o
Theſpeſion: multa tibi: præclara'q; dicere Lacedæmon uideretur: quæ recte quid ſupra cæteros
græcos exercet: ſed quoniam adeo a noſtro ſermone te ipſum remoues: ut fas etiam eſſe nõ pu-
tes de talibus loqui: diſputationem ad aliud aliquid conuertamus. maxime autem erit dignum
ut opinor: ſi de iuſtitia aliquid diſſeruerimus.

¶ Quid de uiro iuſto, & iuſtitia Apollonius cum Gymnoſophiſtarum principe Theſpeſione
diſputauerit. Caput. xi.

¶ Ordiamur inquit Theſpeſion ſermonem huiuſmodi. eſt enim & ſapientibus: & non ſapiẽ
tibus aptiſsimus: ſed ne indorum opiniones interſerendo cõfundamus orationem: dic primũ
quid illi de iuſtitia ſentiant. eſt enim rationi conſentaneum te dum illic eſſes: huiuſmodi rem
diligenter perquiſiuiſſe. ꝙ ſi eorum ſe recte habet opinio: ulterius quærere deſinemus: ſin uero
nos aliquid poterimus dicere ſapientius: ſuperaddemus. id enim iuſtitiæ quoddam officium
eſſe uidetur. Optime inquit Apollonius meo iudicio iucundiſsime dicere uideris o Theſpe-
ſion. Audi igitur quæ de hac re fuerint illic a nobis diſputata. Narrabam illis me quondam gu
bernatorem fuiſſe: & me iuſtiſsimum arbitrabar quia mercedem a Piratis accepturus eram: ſi
nauem illis proderem illuc nauigando: ubi ipſi in inſidiis latentes nauem caperent onera quæ
in ipſa uehebantur depredaturi. Ego autem illis omnia pollicitus ne mihi uim afferrent. dein-
de lõgius præteruectus ſpem omnem illorum ſum fruſtratus. An igitur Theſpeſion indi iuſti-
tiæ opus id eſſe conſenſerunt? Minime uero inquit Apollonius: immo etiam me deriſerunt: di-
centes non eſſe iuſtitiæ opus ab iniuſtis abſtinere. Recte inquit Theſpeſion ſentiunt indi. neq;
enim

enim prudentiæ opus eſt ſtulte aliquid non cogitare:neq; fortitudinis aciem non relinquere:
neq; temperantiæ in mœchorum turpitudines nō incidere:nec omnino laude dignum eſt:q̄d
non eſſe malus uidearis.omne enim quod æque ab honore, pœna'que diſtat: uirtus non eſt.
Quomodo inquit Apollonius o Theſpeſion coronabimus iuſtum: aut quid facientem talem
eſſe dicemus?Exactius inquit ille:& accuratius de iuſtitia diſputaſti:q̄ olim cū rex tam magnæ:
tam'q; fertili regioni imperans uobis de regno philoſophantibus interfuit: quod officiorum
iuſtitiæ maximum eſt.Si Phraotes inquit Apollonius tunc acceſſiſſet:merito proculdubio cul
paremur:ſi coram ipſo de iuſtitia non diſputauiſſemus:ſed quoniā ex iis:quæ pridie narraui:ſa
tis noſcere hominem potuiſti:ebrioſum,& philoſophiæ penitus inimicum: quid opus fuit di-
ſputando moleſtiam illi afferre:aut nobis elaborare pro emēdatione illius nullius pretii cūcta
eiuſmodi facientis.Sed quoniam uiris,quales nos ſumus: ſapientibus inueſtiganda eſt iuſtitia
magis etiam,q̄ regibus:aut imperatoribus.quæramus eū: q uere iuſtus ſit. Ego enim dum na-
ui potiebar:me ipſum eſſe talem arbitrabar:& alios itidem:qui nihil iniuſte operantur. uos aūt
tales nō eſſe iuſtos dicitis:neq; honore dignos.Et recte quidē inquit Theſpeſion. nunq̄ enim
apud athenienſes:aut Lacedæmonios ſcripta ſentētia eſt,hunc,aut hunc eſſe coronandū: quia
ſcortator non eſt:aut hunc eſſe donandum ciuitate:quia non eſt ſacrilegus .quis igitur erit iu-
ſtus:aut quid faciens talis appellabitur?neminem enim iuſtitiæ cauſa coronatum agnoui: nec
eſt qui pro uiro iuſto ſententiam ſcripſerit:q; hūc oporteat coronari:q; talia, aut talia operatus
iuſtus eſſe uideatur.Cogitanti enim quæ apud Troiam Palamedi:aut Socrati Athenis euene
re:male fortunata apud homines apparebit iuſtitia.iniuſtiſsima nanq; ii: quos dixi:paſsi ſunt:
cum eſſent ipſi iuſtiſsimi.quinetiam per iniuſtitiæ opinionem damnati ſunt: cū præter omne
ius lata ſententia fuiſſet.Ariſtidem quoq; Lyſimachi filium ea ipſa iuſtitia olim perdidit:ac ta-
lis uir ab talem uirtutem in exilium miſſus eſt:atq; ridiculam iuſtitiā cognoſco a Ioue enim &
fatis ordinata:ut hominibus non afferatur iniuria:nuſq̄ ſibi ipſi:nequis iniuriaretur: prouidit.
Mihi autem Ariſtides ipſe ſatis eſt ad oſtendendum quis non iniuſtus: quis'ue iuſtus ſit dicen
dus.Dicas nanq; uelim:nunquid hic Ariſtides ille ſit:quem uos ex græcia uenientes ad inſulas
dicitis nauigaſſe tributorum componendorum cauſa:cum'q; ille æqua ratione cōſtituiſſet ea-
dem ueſte & quidem uili,ac ſemilacera amictus rediit.Iſtemet eſt inquit Apollonius:ob quem
& paupertatis amor quandoq; floruit.Si igitur inquit Theſpeſion oratores duo fuiſſent Athe-
nis:qui redeuntem a ſociis Ariſtidem uoluiſſent laudare:& is quidem in hunc modum ſenten
tiam ſcriberet:corona dignum eſſe Ariſtidem , quoniam diuitias non accepit: neq; ſui uictus
cauſa moleſtiam cuiq̄ attulit: ſed cum antea paupertimus athenienſium omniū ſemper fuiſſet:
tunc etiam ſe ipſo rediiſſet pauperior. Alter uero decretum hoc modo proferret. Quoniā Ari-
ſtides non præter uires ſociorum,ſed commode pro cuiuſq; facultatibus tributa diſpertiens cō
cordiæ ipſorum erga athenienſes curam geſsit: effecit'q; ut non dolenter illa perferrent:uideri
ſibi iuſtitiæ cauſa ipſum coronari debere . Non'ne cenſes priori ſententiæ ipſum etiam Ariſti
dem contradicturum quaſi rebus a ſe geſtis non congruenti :cum pro quibus iniuſte non egiſ
ſet honorem peteret:hanc autem eſſe laudaturum,cum mente repeteret: quid illis agendis fue-
rit meditatus.reſpiciens enim ad athenienſium,ſociorum'q; utilitatem mediocritatem tributo
rum inſtituerat:quod ſane poſt Ariſtidem magis apparuit. Poſtq̄ athenienſes ipſius iudicium
tranſgreſsi grauiora tributa inſulis impoſuere:ablata eſt ipſis naualis potētia:qua maxime ter-
ribiles erāt:omnes autem maritimæ uires ad Lacedæmonios tranſiere:cum omnes ſocii ad res
nouas moliendas animos erexiſſent : unde rerum conuerſio ſecuta eſt. Si igitur ſecundum re-
ctam rationem contēplari uoluerimus Apolloni: nō is eſt iuſtus:qui iniuſta non operatur:ſed
qui & ipſe iuſta operatur:& alios ne iniuſte quid agant:inſtituit. Naſcentur autem ex ipſa iuſti-
tia uirtutes aliæ complures maxime autem iudiciaria:& legum latiua. Iudicabit enim uir talis:
& quidem rectius q̄ qui ſuper ſectis carnium fruſtis iuramenta concipiunt. Et leges feret perin-
de ac Solones:aut Lycurgi.nam & iis leges ferentibus iuſtitia princeps & dux fuit.

¶Immortalem eſſe animum diſputatū a Gymnoſophiſtis & Apollonio . hinc de Catadupis:
hircoboue: aliis'q; animalibus.de'q; nomadibus. Elephantophagis. Naſamonibus. Andro-
phagis:pygmæis:ſciapodibus: cataractis, atque ſtrepitu inenarrabili aquarum cadentium,
item de altitudine uerticis Nili,de Dæmone Nilum moderante: cuius Pindarus meminit.
Caput. xii.

¶Talia de uiro iuſto collocutos inter ſe fuiſſe refert Damis.& Apollonium iis omnibus aſ
ſenſiſſe:quia uoluntati conſentanea uiderentur . Deinde cum multum de anima philoſophati
eſſent quo pacto immortalis ſit:multa etiam de græcorum legum natura diſſeruiſſent interpel

lans ſermonem Apollonius:ego inquit hoc iter tum ueſtri,tum Nili fontiũ cauſa ſuſcepi:quos in ægyptum uſq; uenienti ignorare ignoſcendum eſt:penetranti autẽ, ut ego feci : æthiopiam, dedecus eſt ipſos præterire: nec ullam de ipſis habere rationem. Bono omine inquit Theſpeſiõ proficiſcere:& quicquid tibi gratum eſt:ab illis precare: diuini ſunt enim : Ducem uero itineris habeas:cenſeo Timaſionem olim naucratitẽ : nũc uero memphitem, eſt enim fontibus illis aſſuetus,atq; adeo purus:ut expiatione non egeat. Tibi autem o Nile uolumus aliquid de ipſis referre. Horum uerborũ ſenſus Apolllonio manifeſtus erat. ſciebat enim ipſos indignanter ferre:q; amaret eum Nilus. Omiſſo igitur colloquio ad res præparandas diſceſſit:ut poſtridie in ortu ſolis abire poſſent. Paulo autem poſt ſuperuenit Nilus:nec eorum:quæ audierat: narrabat quicq̃:ſed frequenter ſecum ridens perſtabat: nemo tamen cur rideret interogauit: quia tanq̃ arcanis parcebant. Tunc igitur cœnati:& de rebus non magnis paulum collocuti ibidem dormierunt. Poſtridie mane ſalutatis nudis iter cœperunt a ſiniſtra Nili parte,quæ ad montes ducit:quæ autem uiderint:memoratu digna ſunt hæc. Catadupa mõtes ſunt terrei ſimiles Tmolo,qui in Lydia eſt:ab ipſis autẽ Nilus defluens ex ea,quam auellit terra ægyptum facit. Sonitus autem aquæ montes ſcindentis:& cum ſtrepitu in Nilũ cadentis horrenda quædam res : & auditu intolerabilis apparet:multi'q; prope accedentes auditũ amiſerunt. Procedenti autẽ Apollonio:eius'q; comitibus tumuli apparuerunt quibuſdam quaſi gremiis ramos arborum ferentes:quarum folia,corticem'q; & lachrymas inter fructus æthiopes numerant. Viderunt etiam ſecus uiam leones:pantheras & alias huiuſmodi feras:quarum nulla in eos impetum facere tentauit:ſed tanquam hominum conſpectum ſtupentes præteribant:ceruos inſuper & capreas,ſtruthiones'q; & aſinos ſylueſtres complures:& animaliũ uaria genera inter quæ fuere ſylueſtres boues:& hircoboues. ſunt aũt huiuſmodi belluarũ aliæ ex boue,ceruo'q; cõpoſitæ:aliæ ex iis:de quibus denominationem capiunt animalibus. Oſſa inſuper eiuſmodi ferarũ, & ſemeſa earundem cadauera inuenerunt. Leones enim calida præda ſemel ſaturati : reliquias amplius attingere dedignantur:confidentes:ut opinor:nouam rurſus prædam ſe poſſe uenari. Illic æthiopes habitant nomades appellati:qui ciuitates in curribus poſitas habẽt. Proximi autem illis ſunt qui elephantos uenantur:illos'q; in fruſta diuiſos uendunt:unde cognomen adepti Elephantophagi nuncupantur. Naſamones inſuper & Anthropophagi idest hominũ cõeſtores. Pygmæi quoq; idest cubitales & ſciapodes idest umbram pedibus facientes. hi inquã omnes æthiopiæ gentes ſunt:habitant autem ſecus oceanum æthiopiæ : quo ſolum ui tempeſtatis quandoq; delati homines nauigant. Cum illi de feris,quas uiderant:loquerentur:& naturam contemplarẽtur:quæ tam uarie diuerſa genera animalium paſcit:ſonitus quidam eorum aures perculit tanq̃ tonitrus nundum inualeſcentis:ſed adhuc intra nubis cõcauitatem incluſi. Tum Timaſion prope eſt inquit o uiri cataracta:quæ deſcendentibus quidem ultima:aſcendentibus autem prima occurrit. Deinde ſtadia ferme decem progreſſi:uiderunt fluuiũ ex monte profluentem nihil minorem q̃ Marſia ſit atq; Meander:ubi primũ in unũ confluunt. precibus inde,uotiſq; nuncupatis propius acceſſerunt:nec ullas amplius feras uidebant. Nã cũ ſint natura pauidæ:iuxta quietas aquas habitant potiuſq̃ iuxta confragoſas,& obſtrepentes. Inde poſt ſtadia ferme quindecim aliã audierunt cataractam difficilem ſane,& intolerabilem auditu:& quæ priorem duplo ferme ſuperaret:quam cum ex loco longe q̃ prius altiore præcipitari uidiſſet Damis comites aliquos tum etiam ſe ipſum ita ſtupefactos auribus refert:ut ſe ab Apollonio ſemouerent:rogarent'q; ne ulterius progrederetur. Verum ille conſtanter Nilo duntaxat Timaſione'q; comitantibus cataractæ propinquauit:inde ad ſocios reuerſus : nuntiauit ſuſpenſos illic eſſe uertices Nili altitudine ferme ſtadiorum octo:ripam uero quæ montibus opponitur ſupercilium habere lapidicinæ inenarrabilis:fontes uero ex montibus pendentes decidere in petroſam ripam : inde in Nilum refundi aquam albam:& æſtuantem. Accidentia uero quæ inde oriantur multiplicia ſunt,magis'q; uaria:q̃ quæ in aliis cataractis eueniunt.& qui illic in mõtibus reſonat fragor:aſperrimus eſt:& inenarrabilem ſtrepitum reddit. Iter uero quod ad primos fontes ducit:perarduum eſt:& non ſolum acceſſu, ſed cogitatu etiam difficile. multa etiam de dæmonibus illic exiſtẽtibus prædicant:qualia ſapienter Pindarus in ſuis hymnis de dæmone cecinit:quem eiuſmodi fontibus præeſſe dixit:ut Nilum moderaretur.

¶De Satyro prope cataractas Nili fœminas aggrediente,& quo nam modo illum mitem mãſuetum'q; reddiderit Apollonius. De'q; alterius ſatyri habitu in Lemno. Caput. xiii.

¶Poſt cataractas cum in uicum æthiopiæ non magnum admodum diuertiſſent : atq; illic cœnantes quieſcerent:ſeria iocis permiſta colloquentes : ecce ſubitus clamor in uico auditus eſt:mulierum ſeſe inuicem cohortantium:quarum aliæ inſequi:aliæ telum capere clamitabãt.

uiros quoq; ad eiuſdem operis communicationem cohortantes:illi uero fuſtibus, aut ſaxis : & quicquid in manus ueniſſet arreptis,exclamabant ſe iniuria erga uxores affici. Venerat autem in uicum illum decimo iam menſe antea ſatyrus furens erga mulieres : iam'q; duas interfeciſſe ferebatur: quas amare maxime uiſus fuerat. Hæc audientes Apollonii comites cum perterriti fuiſſent:ne timeatis inqt Apollonius:ſcio namq; ſatyrum quendam huic loco ui afferre. Certe per Iouem inquit Nilus : neq; nos nudi hunc iam diutius inſultantem auertere potuimus undiq; quo minus more ſuo laſciuiret. Eſt tamen inquit Apollonius aduerſus inſultatores huiuſmodi remedium quoddam:quo uſum fuiſſe Midam perhibent. Ipſe enim Midas ſatyrorum generis particeps fuit : quod ipſius aures manifeſtant. Satyrus igitur quidam propter affinitatem ipſum illudebat in Midæ aures calumnias iactans : nec uoce ſolum,uerum etiã tibiis in ipſum carmina decantabat. Ille uero cum ex matre:ut opinor:audiſſet Satyros uino demulceri : adeo ut cum epoto uino dormitauerint:manſuefacti poſtmodum non amplius conuiticntur:fontẽ, qui penes regiam erat uino commiſcuit:deinde ſatyrum ad fontem immiſit:ille autem bibit,& ſuperatus eſt:& ne hoc ſalſum eſſe putetis:quæramus a uici huius præfecto, nũ aliquid uini locis huius habitatores habeant:& illud ſatyro præbeamus:ſic enim non amplius moleſtiam afferet. Cum ita fieri cũctis placuiſſet:amphoras quatuor ægyptias uino plenas lacui impoſuere: ubi eius uici pecora bibere conſueuerant:eo peracto Apollonius, Satyrum, inuocauit occulte etiam aliqua minatus. Ille autem quaſi ad huc uinum non uidiſſet:eius tamen odore pene ac ſi bibiſſet correptus acceſsit. Poſtq̃ uero bibit:libemus inquit ſatyro Apollonius. Iam enim dormit:ea cum dixiſſet:omnes uici habitatores ad nympharum antra deduxit : quæ iugeris ſpatio a uico diſtabant:ibiq; dormientẽ illum oſtendens uerberibus,inquit,& maledictis parcite:neq; illũ ullatenus laceſsite. iam enim moleſtiã uobis afferre deſinet : & hoc quidẽ Apollonii opus non præter itineris propoſitum:ſed ob ipſum iter cõtingens fuit. Extat autem illius epiſtola ad maledicum quendam adoleſcentem ſcripta:quæ dæmonem Satyrum in æthiopia ſe manſuefeciſſe narrat:nihil aliud q̃ id:quod nuper retulimus:exprimere uolens. Satyros autem eſſe:& procliues ad amandum exiſtere:negandum nõ eſt. Ego enim in Lemno quõdam audiui æqualem meum,qui ad matrem ſuam uenire ſolitum ſatyrũ quendam narrabat:eius'q; talem deſignabat habitum:dicebat'q; nebride humeros amiciri: cuius anteriores pedes collum circumplectentes in pectore nectebantur. Sed de his hactenus. neq; enim experientiæ credendũ nõ eſt:neq; mihi.

¶De clade ingenti, qua Titus hebræos affecit captis Hieroſolymis:faſſum'que publice Titum ſuas ſe manus præbuiſſe deo hebræis irato, illius'q;, nõ ſua uirtute fuiſſe uictorem , & propterea noluiſſe coronam ablatam accipere. Quid'que ſuper ea're ad ilium ſcripſerit Apollõius. Tum de colloquio Titi cum Apollonio : de'q; morte Titi prædicta ab eo. Item de lepore piſce eſu pernitioſo,quo interiiſſe Titus dicitur. Caput. xiiii.

¶Deſcendẽti ex æthiopia Apollonio aduerſus Euphratem diſcordia ex quotidianis ſermonibus incrementum accepit. eius igitur curam aliquam Menippo, Nilo'q; mandauit. uehemẽter enim amabat Nilum. Interea Titus captis Hieroſolymis omnia circũ loca cadaueribus cõpleuerat:finitimæ autem gentes ob uictoriam coronare ipſum uoluerant: Ille uero tali honore indignum ſe eſſe reſpondit:non enim ſe eſſe talium operum autorem:ſed deo iracundiam contra iudæos demonſtranti ſuas manus præbuiſſe. Ea cum audiſſet Apollonius:uehementer uirũ laudauit:q; uideretur Titus ingenio abundare & modeſtia. tum uero diuinarum, humanarũ q; rerum naturam noſſe:cum ſanguinis cauſa coronari noluiſſet. Epiſtolam quoq; ad eum ſcripſit:quam ad eum perferre Damidem iuſsit. ſuit autem epiſtola talis. Apollonius Tito Romanorum Duci Sal. Quod nolueris pugnarũ cauſa: & humani ſanguinis effuſione coronari:ego tibi modeſtiæ coronam tribuo:cum te optime noſſe animaduertam : quorum gratia coronari quenquam oporteat. Vale. Hac epiſtola gauiſus Titus:& meo inquit & patris nomine tibi gratias habeo:& officiorum tuorũ memor ero Ego enim Hieroſolymã:tu autem me cepiſti. Cum igitur imperator eſſet Romæ appellatus Titus : omnibus ornatus dignitatibus abire conſtituit:ut ſimul cum patre imperaret. maximi tamen faciens Apollonium : permultum perficere poſſe arbitratus eſt:ſi etiam breui tempore alloqui eum poſſet. Quapropter ab eo petiuit:ut Argos accederet:eo cum ueniſſet Apollonius:alacriter cum complectens Titus: omnia mihi inqt pater per epiſtolas retulit: quorum abs te conſilium petiit . ne forte mentiri me putes: ecce tibi eius epiſtolam:ubi te benefactorem ſuum : & bonorũ omnium:quæ habemus:autorẽ appellat. Ego autẽ annos natus triginta, iiſdem'que honoribus : quibus pater iam ſexagenarius ornatus:& cum eo pariter ad imperium uocatus, præter id:quod dubito, an recte ſatis imperare ſciã: uereor etiam ne maiora, q̃ me deceat:aggredi moliar. demulcens autem eius collum Apolloni-

us:quod robuſtum erat perinde atq; eorum,qui corpus exercent:dic mihi inquit: quis tam ualida ceruice taurum iugum ſubire cogeret?Is inquit Titus:qui me n tulũ a primordiis educauit patrem illis uerbis denotans:cui ego obtemperare paratus ſum:q; ita me a puero ſuis præceptis aſſueſecit. Gaudeo inquit Apollonius primum q̈ te patri obtemperare paratum uideo: cuius dominatu gaudent etiam ſubditi:& qui natura filii non ſunt:q; ſi frequenter cum eo domi uerſaberis:honorem mereberis. iuuentute enim una cum ſenectute regnum gubernante:quæ lyra, quæ fiſtula iucundiorem reſonabit armoniam? Hic enim & ſenectus roboris aliquid accipiet & iuuentus inordinate nõ efferetur. Mihi uero Titus inquit o Tyanenſis de regno:& imperio quid præcipis? Age inquit Apollonius. Tu iam tibi quid agendum ſit perſuaſiſti. cum enim ſis patri ſuppoſitus:enitere quoad potes:ut illi ſimilis euadas. Ego autem Archytæ ſermonem tibi narrabo. Inſignis enim fuit,cognitu dignus:is Tarento ortus: & Pythagoricæ doctrinæ ſectator de puerorum educatione ſcribens:ſit inquit pater filiis uirtutum exemplar:quaſi parentes id ipſum ſit ad uirtutes ſtudioſius capeſcendas incitaturum:ſi filios ob id ſibi ſimiles futuros cenſeãt. Ego autem Demetrium ſodalem meum tibi comitem adiungam:qui tecum erit ubicũq; uolueris:& quid bonum principem facere deceat:edocebit. Tũ Titus qualis inquit eſt eius uiri, quem dicis:ſapientia? Audacia pollet inquit Apollonius uera loquẽdi: quam nullius rei timor impedit. habent enim uim quandam cynicam. Cum Titus audito canis nomine turbatus eſſet: Telemachus inquit Apollonius apud Homerum inducitur canes petens duos:qui tanquam famuli ipſum comitarentur ad ithacenſium cõtionem proficiſcentem:quãuis hi comites rationis eſſent expertes. Tibi uero canis aderit:qui pro te aduerſus alios:& contra te ipſum: & ſiquando peccaueris:ſapienter tamen,& non ſine ratione latrabit. dato igitur Titus inquit pediſſequum canem. Concedam enim non latrare tantum: ſed etiam mordere quotiens iniuſte aliquid me facientẽ animaduerterit. Scribetur inquit Apollonius epiſtola. nunc enim Romæ philoſophatur. Scribas inquit Titus. uellem autem mei cauſa aliquis etiam ad te ſcriberet: ut mecum una Romam uenires. Veniam inquit Apollonius:quando utriq; noſtrum commodius erit:& utilius. Semotis deinde arbitris,Titus quando inquit ſoli ſumus Apolloni:permitte quæſo de iis: quæ mihi maxime curæ ſunt:aliquid interrogare. Interroga inquit Apollonius: idq; tanto audacius,quanto de rebus maioribus interrogaturus es. De uita mea Titus inquit:& a quibus maxime cauendum mihi eſſet interrogarem:niſi forte nimis timidus uideri dubitarem:iam nunc talia formidans. Immo uero cautum & prudentem uirum inquit Apollonius talia proſpicere decet. Inde ad ſolem reſpiciens per ipſum iurauit:ſe iam antea ſtatuiſſe etiam non interrogatũ aliquid ei hac de re dicere. quoniam dii præcepiſſent nunciare:ut uiuente patre ab iis, qui ſibi eſſent inimiciſsimi:caueret:mortuo autem ab iis,qui ſibi eſſent propinquiſsimi. Quo autẽ mortis genere moriturus ſum Titus inquit? eodem inquit Apollonius:quo Vlyſſem mortuum eẽ perhibent. Aiunt enim illi mortem ex mari contigiſſe. Hoc autem dictum ita Damis interpretabatur:ut paſtinacæ cuſpidem ei cauendam moneret:qua percuſſum Vlyſſem aſſerunt. Titum autem cum poſt mortem patris annos duos regnaſſet a marino lepore interfectum dicunt. Is autem piſcis humores quoſdam occultos habet mortiferos ſupra omnia uenena,quæ mari,terra'ue naſcantur. Et Neronem hunc ipſum piſcem epulis miſcuiſſe quandoq; tradunt aduerſus homines ſibi inimiciſsimos. Domitianus quoq; hoc eodem contra Titum fratrem uſus fuiſſe putatur:q; graue,moleſtum'q; ſibi uideretur ſimul cum fratre humano,benigno'q; uiro imperare. Cum illi talia ſecreto inter ſe fuiſſent locuti:poſtea coram omnibus mutuo ſe cõplexi ſunt: abeuntem uero Titum iis uerbis allocutus eſt Apollonius. Vince O Rex hoſtes quidem armis:patrem uero uirtutibus.

❡ De epiſtola Apollonii ad Demetrium philoſophum: de'que Adoleſcẽte erudiendis auibus ſuas diuitias abſumente:atq; perſuaſione Apollonii emendato. Caput. xv.

❡ Ad Demetrium autem epiſtolam ſcripſit iis uerbis. Apollonius philoſophus Demetrio Gaudiũ dicit. Ego te regi Tito regaliũ morũ præceptorem dedi:tu fac ut illi de te uera dixeris cum'q; eo depoſita iracundia conuerſare. Vale. Tarſenſes præteritis temporibus Apollonio infenſi fuerant:propter graues obiurgationes:quibus in ipſos uſus fuerat:cum delitioſi,molles'q; ne uerba quidem monentium perferre poſſent:tunc autem uſqueadeo illum amabant:ut benefactorem ciuitatis:& unicũ urbis præſidium illum eſſe putarent. Nam cum rex aliquãdo publice ſacrificaret:cõgregata in unũ ciuitas,de rebus maximis pertinentibus ſupplicatũ ad regem uenit:ille uero petitionibus eorũ auditis in memoria habiturũ,& de ipſis cũ patre communicaturum reſpõdit. quinetiam legati uicem apud patrem pro ipſis ſubire pollicitus eſt. Accedens autem Apollonius:ſi ego inquit horum aliquos manifeſte coarguerim:tibi, patri'q; hoſtes accerri

mos fuiſſe: legatos'que ad res nouas moliendas Hieroſolyma eſſe profectos, & ſocios belli
occultos iis: qui tibi maniſeſtiſsimi hoſtes ſunt: quid tu erga tales homines faceres? Quid
aliud Titus inquit: niſi ut morte plecterentur? Non igitur turpe iudicas inquit Apollonus a
delinquentibus pœnas ſtatim repoſcere: in dandis autem beneficiis cunctationem quære-
re:& eas quidem ex te ipſo inferre:in iis alterius ſententiam aſciſcere ſociam? His uerbis lætatus
rex:permitto inquit, concedo'q; poſtulata:neq; enim mihi pater ſuccenſebit: ꝙ abs te,& a ueri-
tate fuerim ſuperatus. Talia apud uarias gentes Apollonius partim docẽs: partim etiam diſcẽs
philoſophatus eſt. Poſteriores peregrinationes eius multæ quidem fuerunt:nõ tamen tam lõ-
gæ:ne'ue,ad exteras nationes quod quidem ſciam. Nam poſtq̃ deſcendit ex æthiopia frequẽter
ſecus ægyptiũ mare uerſatus:apud phœnices quoq;,& cilices,iones'q; & achæos:rurſus'q; apud
italos manſit nihil unq̃ omittens,quo minus ſemper ſibi ſimilis uideretur. Cum enim perdiffi
cile putetur ſe ipſum noſcere: ego multum difficilius arbitror ſapientem ſibi ſimilem permane-
re. neq; enim eos,qui natura praui ſunt:commutabit in melius:niſi antea ſe ita comparauerit:ut
ipſe immutabilis maneat. Verum de his alio loco ſufficiẽter a nobis dictum eſt:ubi etiam edo-
cuimus:eos,qui non delitioſe,molliter'q; inter ſe degunt:eum'q;,qui re uera uir eſt:nulla cõtin
gens res permutabit: aut in ſeruitutem rediget. Sed ne prolixiores ſermones faciamus exacte
narrando:quæ apud ſingulos philoſophatus ſit:ne'ue rurſus uideamur tranſeundo interrumpe
re ſermonem:quem non ſine labore cõſcribimus iis:quibus uir tantus ignotus erat: uiſum eſt
mihi ſtudioſiora eius uiri facta narrare:& quæ magis digna memoratu apparuerunt. Putamus
autem hæc aſclepiadarum peregrinationis ſimilia uiſum iri. Adoleſcens quidam omnium bo-
narum artiũ ignarus ſtudioſe uarias aues erudiebat:ſapientiæ quoad poterat particeps eas red-
dens:docebat'q; & hominum uoces imitari: & gutture tanq̃ tibiis modulari. Huic occurrens
Apollonius quid nam artis exerceret:interrogauit:cum'q; ille philomelas, & pſittacos: & alias
aues:quæ linguam habent expeditiorem:docere ſe reſpõdiſſet:ipſe autem eſſet in loquendo ru
dis,& incultus:uideris inquit Apollonius huiuſmodi aues corrumpere. Primũ quidem ꝙ eas
ſua:(ut ita dicam)locutione uti non ſinis:quæ adeo ſuauis eſt: atq; iucũda:ut eam nulla muſicæ
inſtrumẽta poſsint imitari:deinde cũ tu græcorũ oium peſsime loquaris:tuæ ruditatis diſcipu
las ipſas facis. Fruſtra inſuper facultates tuas cõſumis. cum enim tuos comites:& te ipſum,quo
pacto ſis cultus,intueor:diues mihi,delitioſus'q; eſſe uideris. huiuſmodi autem uiros calumnia
tores premunt linguis cõtra eos pro ſtimulis utentes:neq; aduerſus eos tibi quicquam prodie
rit auium curatio. non enim ſi philomelarum omnium cantus in unum cõgeras:abigere illas
poteris tibi incumbentes:& in te conuitia iugiter iactantes. Sed opus eſt facultates tuas illis im
pertiri:& pecuniam illis tanq̃ canibus mellitas offas obiicere:quibus rurſus latrantibus iterum
atq; iterum dandum erit:quoad ipſe pauper euadas. Opus igitur tibi eſt curatione inſigni:& ui
tæ mutatione præclara:ut agnoſcas te fruſtra in auibus conſumpſiſſe diuitias:cum tamen ita ui
ueres:ut plorare potius,q̃ cãtare ob tua merita aues debuerint. Eſt autem mutationis huius re-
medium non magnum,neq; difficile. eſt enim in ſingulis ciuitatibus hominum quoddam ge
nus tibi adhuc ignotum:id autẽ magiſtrorum genus ab hominibus uocatur: his pauca ex tuis
facultatibus præbens tuto reliquas poſsidebis. forẽſem tanq; rhetoricam te docebunt. Eſt au-
tem ars ea cognitu facilis: ꝙ ſi te in pueritia conſtitutum adhuc uiderem:conſuluiſſem ut ad ſo
phiſtarum,philoſophorum'q; limina accedens:omni ſapientia domum tuam ſepires. Sed quo-
niam in illa diſcendi tempus præterit:diſce ſaltem:ut pro te ipſo dicere poſsis:atq; illud tecum
meditare: ꝙ ſi perfectiora didiciſſes:ſimilis eſſes armato homini:& cæteris terribilis. hæc autem
ſi didiceris expeditorũ militum:aut funditorum armaturam habebis: qua poteris calumniato-
res perinde ac canes ferire. Hæc uerba digenter conſyderans adoleſens,auium ſtudio,cura'q; re
licta:ad præceptores profectus eſt:qui mentem eius,ac linguam direxere.

¶ An olim Pactolus aureas arenas habuerit. An item arbores terra ſint antiquiores. De'q; ingẽ
ti Antiochiæ terræmotu,atq; de Theſauro inuento in hortis. Caput. XVI.

¶ Cum opiniones duæ Sardibus uigerent:quarum una dicebat Pactolum quondam aurea
fruſta Crœſo deferre ſolitum:altera arbores antiquiores eſſe: q̃ terra eorum. unam uериſimiliter
aiebat Apollonius credi poſſe arenas ſcilicet aureas olim Tmolo fuiſſe:imbres'q; trahentes in
Pactolum detuliſſe:tempore autem,quod ſolet accidere:eas ablutas deferuiſſe. Alteram autem
opininionem ualde deridebat inquiens:uos arbores dicitis terra priores exiſtere:ego autem ſa
tis longo tempore philoſophatus,nunq̃ agnoui aſtra cœlo fuiſſe priora:atq; illud etiã edocuit:
nihil unq̃ fieri:niſi antea id extiterit:in quo tale id fieri deberet. Cũ Syriæ præfectus ſuſpitiones
ciuibus inſerens, Antiochiam ad ſeditionem contuliſſet: ciuitas omnis in duas partes diuiſa

ſeceſſerat:ingenti autem terræmotu coorto uniuerſi perterriti ſunt:& ꝙ in eiuſmodi portentis
fieri conſueuit:permiſti ciues diis immortalibus pro ſalute uota faciebát:Accedens itaq; ad eos
Apollonius:Deus inquit maniſeſte uobis concordiæ ſequeſter,ac mediator extitit:uos autem
ſi ſapitis non iterum poſthac diſsidebitis talia metuentes:mouit'q; ut cogitarét quid nam ob
ſeditiones eſſent paſſuri:ut'q; aliorum exemplis moniti,ſibi ipſis cauerent,& conſultarét.Illud
præterea memoratu dignum duximus:quod paulopoſt enarrabimus. Quidam pro Theſauro
inueniendo telluri ſacrificabat:& eadem de cauſa ſupplicare Apollonio nõ dubitauit:qui cogi
tans cuius rei amore teneretur:lucratorem te eſſe uideo percupidum. Ille autem facultates iqᷓ
nullæ mihi ſunt:præter admodum paucas:quæ educandæ familiæ non ſufficiunt. uideris igit̃
inquit Apollonius familiam magnam,& ocioſam educare domi:neq; enim imprudétibus cõ-
numerandus appares. Ille uero parumper lachrymans:filias inquit habeo quatuor:quapropter
& dotibus quatuor indigeo.habeo autem drachmas tantum bis mille:quas ubi filiabus pro do
tibus dedero:illæ quidem parum accepiſſe uidebũtur:ego autem funditus periero:cum nihil
penitus mihi reliquatur.Illum igitur miſeratus Apollonius,ego inquit:& terra de te curã ha-
bebimus:nam illi te ſacrificare frequenter dicunt. Poſt hæc uerba Apollonius in ſuburbanos a-
gros profectus:tanq̃ unus ex iis,qui fructus emendo quærunt:uidens autem agellum oliuis cõ
ſitum:gaudens illum aſpiciebat:nam arbores uiridiſsimæ erant,ac proceræ & in agello hortu-
lum eſſe animaduertit: ubi apum erant examina:& flores permulti: hortum'q; ingreſſus quaſi
maius aliquid illic conſyderaturus Pandoræ ſacrificauit: deinde in urbem reuerſus agelli do-
minum conuenit:qui diuitias iniquiſsimis quibuſcunq; rationibus comparans phœnicum for
tunas cõgregabat.Hunc itaq; alloquens Apollonius talé inquit agellũ quanti emiſti:quid'ue
poſtmodum in eo colendo ſumptus feciſti: Ille autem anno proximo drachmis mille & quin-
gentis agrum ſe emiſſe reſpondit:ſumptus auté in colendo feciſſe nullos. hortatur igitur Apol
lonius uirum:ut duobus drachmarum millibus agrum ſibi uendat cum drachmarum quingẽ-
tarum lucro:emptor autem quid acciperet muneris non dum intelligebat: uenditor uero pecu
niarum amator pluris multo bis mille drachmas:q̃ agrum ipſum faciebat:ꝙ pecunias in manі-
bus habens ſibi penitus ſubiectas fore ipſas animaduertebat. agrum uero imbribus,& grandi-
nibus:& cæteris multis quæ fructus plerunq; corrumpunt expoſitum eſſe ſciebat.Sed poſtq̃ am
phorã tribus millibus daricis plenã humi defoſſam inuenit in ea horti parte:ubi apum aluearia
fuiſſe diximus:copioſis etiam olearum fructibus potitus eſt: cum alibi non multas oleas terra
protuliſſet:tum uero maximas uiri laudes ubiq; decantabat:ipſe uero a multis procis colebat.

¶ De quodam,qui Gnidiæ Veneris ſimulachri amore ardebat. Item de urbibus helleſponti
terræmotu ab Apollonio liberatis. Tum de edicto Domitiani ne liceret eunuchos facere, &
plantare uineas. Caput. xvii.

¶ Aliud præterea memorabile ab Apollonio geſtum huiuſcemodi comperi. Quidam ſi-
mulachrum Veneris quod nudum in Gnido poſitum eſt: uehementer amabat: magnam'que
facultatum ſuarum partem donaria in templo ſuſpendens conſumpſerat:plura etiam ſe dona-
turum pollicebatur:ſi eius nuptiis poriretur:hæc Apollonio ſcelesta uidebantur: cum præſer-
tim id Gnidii non prohiberent:ſed deam famoſiorem uiſum iri putaretur: ſi amaretur. Apol-
lonio autem conſentaneum rationi uiſum eſt tali dementia templum purgare:& interroganti
bus ſe Gnidiis an aliquid emendare uellet ex iis:quæ apud ipſos in templo:aut ſacrificãdo: aut
orando ſeruabantur:oculos inquit emendato:templi autem ritus perinde: ut nunc ſunt ſunto:
Inde uirum ad ſe uocans:qui amore torquebatur interrogauit:an putaret deos eſſe: eum'q; ille
ſe putare dixiſſet:atq; adeo:ut eorum etiam amore teneatur:nuptiarum'q; memoriam intuliſſet:
quas ſacrificiis aſſequi ſe poſſe arbitrabatur:tu te inquit o demens poetæ extulerũt:qui Anchiſas,
& Peleos deabus commiſtos eſſe fabulantur.Ego autem de amore hoc agnoſco ꝙ dei deas:&
uiri mulieres:& beluæ beluas:&,ut breuiter omnia complectar,ſimilia ſimiles amant:quoniam
ſimiles,& eiuſdem generis partus edant:alterius uero generis animal ſi diſsimili coniungatur:
neq; coniugium: neq; amorem ſeruare poteſt:ꝙ ſi ea:quæ de Ixione feruntur:cogitares: nunq̃
tibi ueniſſet in mentem:tibi diſsimile aliquid amare: atq; ille quidem rotæ affixus per cœlum
uoluitur:tu autem niſi e templo diſceſſeris:in omni terra funditus perderis: nec iure conqueri
poteris iniuſte tibi a diis talia prouenire.His uerbis illius furor extinctus eſt:& qui ſe amare an
tea iactabat:tunc pro impetranda uenia ſacrificaturus abiit. Cum ciuitates in helleſpõti ſiniſtra
parte poſitas crebri terræmotus cõcuterent:ægyptii,chaldæi'q; ſacrificuli apud eas pecuniæ col
ligendæ cauſa cõuenerant decem poſcentes talenta pro ſacris neptuno,telluri'q; faciendis:Cõ,
ferebát autem ciuitates pecunias cum ex publico:tum etiam ex priuatis facultatibus: nihil pẽſi

ob timorem facientes . illi enim niſi pecunia apud argentarios depoſita eſſet : ſacra pro eis ſa-
cere negabant : quod poſtq̄ animaduertit Apollonius turpe ſibi putauit helleſponticas ciuita-
tes negligere. Ad eas igitur accedens ſacrificulos obiurgauitq; ex alienis malis theſauros quæ-
rerent:& cauſas eorum, quæ tūc acciderant enarrans:ſacris'q; ut cuiq; cōmodum eſſet:fieri iuſ-
ſit exiguo ſumptu calamitatem dimouit:& terra conſtitit. Per ea tempora Domitianus Roma-
norū Imperator legem tulerat : nequis homines facere eunuchos:ne'ue ulterius plantare uites
auderet:& quæ ſuo tēpore plātatæ fuiſſent iubebat amputari:ueniēs itaq; ad iones Apollonius:
hæc inquit præcepta ad me non attinent. ſolus enim fortaſsis hominum omnium:neq; puden
dis egeo:nec uino utor:oblitus tamen eſt admirabilis Imperator:quod hominibus parcēs ter-
ram ipſam fecit eunucham . quamobrem auſi ſunt iones ad Imperatorem legatos pro uiribus
mittere:& uacationem legis ab ipſo petere:qui terram populari amputandis uiribus iuſſit:& ul
terius non plantare.

¶ De Adoleſcentulo rabiente a rabioſo cane demorſo: ut'q; una cū cane ab Apollonio ſana-
tus fuerit. Quod'q; in eum adoleſcētem Telephi myſii anima tranſiuerit & propterea eiuſdē
canis morſu ſanari eum oportuiſſe, ſicut ab Achille olim uulneratus non niſi ab eodem ſana
ri potuerit. unde Ouidius. Vulnus Achilleo quod quondam fecerat hoſti, uulneris auxiliū
pelias haſta tulit. Deinde qua ſanari re queat rabioſus . Caput. xviii.

¶ Hoc inſuper quod Tharſi geſsit Apollonius tanq̄ memoria dignum decantatur. Rabio-
ſus canis adoleſcentem obuiam factum momordit:quo morſu in caninos mores deflexit ado-
leſcens. Latrabat eni:m reſedebat'q; uelut canis:& ceu quadrupes gradiebatur, manibus tanq̄ pe-
dibus utens:iam'q; dies triginta hoc morbo laborabat. Veniēs igitur Tarſum Apollonius: cū
adoleſcentis infortunium agnouiſſet:ciuibus præcepit:ut canem, qui illum momorderat: inqui-
rerent:illi uero nunq̄ ſe canem illum uidiſſe iurabant:q; extra ciuitatis muros deprehenſus a ca
ne fuiſſet adoleſcens:dum ſeſe iaculando exerceret:nec poſtq̄ in morbum inciderat : ex eo ſcire
potuerat quiſq̄:quæ forma, quæ'ue ſtatura canis fuiſſet. Paulum igitur cunctatus Apollonius o
Damis inquit is canis albus eſt:& uilloſus:& cuſtodiendis ouibus accommodatus:& amphilo
chicis canibus magnitudine æqualis . ſtat autem tremebundus iuxta fontem quendam:aquam
enim & cupit, & timet:ipſum autem ducito ad fluminis ripam:ubi palæſtræ exercentur:hoc tā-
tum eius auribus immurmurans:q; a me uocatur:paulopoſt canis a Damide tractus ad Apol-
lonii pedes procubuit:eiulans ceu qui ſupplices altaribus admouerentur: illum autem manibus
mulcens Apollonius:penes ipſum adoleſcentem conſtituit:quem ex manu detinebat. Tūc ad
eos qui aderant : conuerſus : ne uos inquit magnum arcanum lateat . ſciatis animam Telephi
myſii in hunc puerum tranſlatam eſſe, & fata ab ipſo hoc expoſcere . his dictis canem lambere
morſum iuſsit:ut idem medicus eſſet:qui uulneris antea autor fuerat: quæ cum egiſſet:adole-
ſcens ad patrem cōuerſus eſt:matrem recognouit. æquales quoq; ſalutauit nominatim:& hau
ſtam ex Cyduo aquam bibit. Neq; uero canis curationem neglexit Apollonius. Sed pro illo ſa
nando fluuium pcatus eſt:canis uero fluuium ingreſſus:cum in eo natans aliquandiu moratus
eſſet:in ripa conſiſtens ululauit : quod rabioſi canes facere non conſueuerit : & auribus demiſ
ſis caudam uibrabat:tanq̄ & ipſe conualuiſſe ſeſe agnoſceret. Medicamentum nanq; rabiei eſt
aqua : ſi eam attingere rabioſus audeat . Hæc ab Apollonio acta ſunt ī templis, & ciuitatibus,
apud populos: & pro populis ſuper mortuos aut ægrotantes:& cum ſapientibus:ac non ſapiētī
bus tractata:& cū regibus, qui illum uirtutis conſiliarium adhibuerunt .

PHILOTSRATI DE VITA APOLLONII TYANEI LIBER SEPTIMVS.

¶ De philoſophis, qui aduerſus tyrannos fortiter ſe, ac præclare geſſerunt, ut Zenone, qui primus Dialecticen inueniſſe dicitur. Platone. Pœtone rhegino. Heraclide, & Pythone. Calliſthene olynthio: Diogene Sinopenſi. Cratete thebano. Caput. Primum.

EQVE VERO SVM NESCIVS OPTIMVM eſſe uirorum philoſophantium indicem tyrannides, conſyderandū'q; permitto: qua in re quiſq; minus, magis'ue alio aduerſus ipſas ſe uirū geſſerit. At noſtra huc tendit oratio. Tempore quo Dominanus imperauit: accuſationes, & iudicia plurima Apollonium circumuenere: quo modo autem: & unde principium ſumpſerint: & quo nomine illarum quælibet fuerit appellata: paulopoſt explicabo. Et quoniam mihi dicere neceſſe eſt: quid dicens: & qualis uiſus iudicium euaſerit, tyrannos potius conuincens: q̃ ab eiſdem uictus: nō alienum duxi horum gratia prius enarrare ſapientum hominum erga tyrannos acta quæcunq; memoratu digna comperi: atq; illa cum Apollonii factis comparare. Sic enim optime ueritatem inueniri poſſe ſum arbitratus. Zeno igitur eleates: qui Dialecticam primus inuenit: Nearchi myſū tyrannidem euertere tentans: deprehenſus'q; cum uariis ſupplicis torqueretur ſocios cōiurationis minime prodidit: ſed quos tyrāno fidiſſimos nouerat calumniatus: ut morte damnarētur: effecit: ipſe autē Myſiam liberauit: tyrannidem in ſe ipſam errare faciens. Piato autem pro Siciliæ libertate certamen ſuſcepiſſe dicebatur. Dionem eiuſdem ſententiæ comitem aſciſcens. Pœton autem rheginus exul cum ad Dionyſium Siciliæ tyrannum cōfugit: atq; honoratius ab eodem ſuſceptus: q̃ exuli conuenire uideretur: tyrani mentem intellexit rhegii capiendi percupidā. Cūq; id rheginis per epiſtolam nuntiaſſet: a tyranno deprehenſus eſt: quapropter tyrannum illū uni ex machinis: quas pro rhegio expugnando conſtruxerat: uiuum ſuſpendit: eam'q; muris admouit: exiſtimans rheginos ne Pœtonem uulnerarent aduerſus machinam tela non emiſſuros: Ille autem magnis uocibus exclamans rheginos hortabatur: ut in machinam tela torquerent. ſe namq; aiebat ſignum libertatis eſſe propoſitum. Heraclides autem & Python: qui Cotyn thracē interfecerunt homunculi quidem ambo erant: Academicorum autem diſciplinam ſecuti: ſapientes, liberi'q; euaſerant. Calliſthenem autem olynthium nemo ferme ignorat: qui uno eodem'q; die Macedones laudauit, & accoſauit: tum cum maxime uiribus pollerent: quāobrem ueluti moleſtus ipſis interfectus eſt. Diogenes quoq; ſinopenſis: & Crates thebanus circūferūtur: quorum is quidem pro Chæronia ueniens: Philippum pro Atheniēſibus grauiter obiurgauit: abſurdum eſſe dicens armis eos perdere: qui pro ſe arma quandoq; cepiſſent. Crates autem cum Alexander Thebas inſtaurare ſui gratia uelle diceret: ego inquit patria non egeo: quā armis præpotentior iterum ſubruat. Sed quoniam prolixitatem oratio refugit: plura, quæ adhuc dici poſſent: omittam: præſertim cum ea quæ dicta ſunt: reſeliere ſit neceſſe: non quia turpiter aut præter rationem geſta ſint: ſed quia actis ab Apollonio ſunt inferiora: quanquam aliorum omnium facta exuperent.

¶ Zenonem. Piatonem. Pœtonem. Caliiſthenem. Diogenem. Cratetem īferiores fuiſſe Apollonio rebus geſtis aduerſus tyrannos. Tum de Domitiano quædam. Quid'q; contra illum dixerit Apollonius. Caput. ii.

¶ Eleates enim Zeno: & qui Cotyn interfecere: non multū laudis mereri uidētur: quia thraces: myſios & getas in ſeruitutem ducere perfacile eſt: liberare autem, ſtultum: cū libertate nō gaudeant: & ſeruitutem nequaquam turpem eſſe arbitrentur. Quod autem minus ſapienter fecerit Plato: ſatis patet: Siciliæ res potius, q̃ athenienſium tentans emēdare: unde etiam iure uēditus fuit decipiens alios: & itidem ipſe deceptus: hæc īquam faciens: q; minus ſapienter egerit: dicere uerear: cum ſciam pleroſq; moleſte talia uerba audituros. Quæ autem rheginus Pœton erga Dionyſium non ſtabiliter regnantem aggreſſus eſt: audaciam profecto præſeferunt: ſed cū eſſet omnino a tyranno interficiendus: etiam ſi a rheginis uulneratus non fuiſſet: mirabile meo iudicio nihil fecit mortem pro libertate potius aliorum, q̃ pro ſua diligens ſeruiture. Caliſthenes autem ne nunc quidē prauitatis infamiam fugit: eoſdem laudans, atq; uituperās, aut enim eos uituperauit: quos laudandos putabat: aut laudauit: quos cenſebat uituperandos. Præterea ſi ultos bonos nuncupauit: inuidiæ ſupitionem euitare non poteſt: qui autem aſſentando prauos laudat:

uos laudat:ipſe delictorum quæ ab illis fiunt: culpam feret. Praui enim ſi laudentur:deteriores
euadunt. At uero Diogenes ea pro Chæronia Philippo locutus, & ſeruare purum ab armis in
athenienſes nirum potuiſſet:ſed cum rebus peractis aduenerit:obiurgauit ſane hominem:non
aũt emendauit. Crates quoq; forſitan:culpa nõ carebit ab hoĩe ciuitatis amatore: ꝙ Alexandri
conſiliis non conſenſerit:quæ pro Thebis inſtaurandis meditabatur. Verum Apollonius nec
pro periclitante patria ſupplicans:nec de ſalute corporis deſperans:nec ſermones inſulſos ullos
proferens:nec pro myſiis,getis'ue:nec apud principem:qui uni inſulæ,aut paruæ regioni impe
raret:ſed ſub quo terra omnis erat:& mare uniuerſum aduerſus hunc inquam:qui male impera
bat ſeſe comparauit pro utilitate eorum: qui imperio ſuberant: cum eadem mente aduerſus
Neronem antea uſus fuiſſet:ut illa tanq̃ præludia quis exiſtimare poſſet:tum peractis illis ab in-
cepto non deſtiterit:nam & Vindicis auxerat uires:& Tigillinum grauiter increpans debilio-
rem tyrannidem effecerat. Verumenimuero iactationis nimium forſan habere uidebitur hæc
oratio:quia non admodum præclarum fuerit aduerſum Neronem iſurgere pſaltriæ,fidicinæ'q;
more uiuentem:de Domitiano dicere quid poterunt:qui & corpore erat robuſtiſsimo, & uo-
luptates omnes aſpernabatur:quæ ex muſicis inſtrumentis: aut pulſationibus ortæ uires labefa
ctant:ac minuunt:& cui aliorum dolores,& gemitus iucunditatem,lætitiam'q; præbebant. Per
fidiam uero populorum erga tyrannos:tyrãnorum uero erga reliquos omnes cuſtodiam quã-
dam eſſe dicebat. Aiebat quoque regem noctu ab omnibus operibus ceſſare oportere:tunc au-
tem cædes:& trucidationes exercere: quapropter ſenatus membra ſunt amputata optimis qui-
buſque uiris ab eo interfectis. philoſophia autem adeo perterrita eſt:ut habitu mutato philoſo
phi:partim in Hiſpaniam:partim in Libyæ:Scythiæ'ue deſerta confugerent: quidam etiam ui-
uendi ratione mutata ſcelerum conſiliarios illi ſeſe adiungerent. Et ſicut a Sophocle Tireſias
ad Oedipum de ſe ipſo loquens inducitur:nõ tibi ſed ignominiæ ſeruiens uiuo:ſic Apollonius
dominam ſibi conſtituens ſapientiam,liber erat a Domitiani calamitatibus:cum Tireſiæ: So-
phoclis'q; uerba aptaſſet:& priuatim ſibi nihil metuebat:quæ autem in aliorum perniciem fieri
uidebat:miſerebatur. Quapropter ſenatoriam:& quæ in quocunq; erat:prudentiam contra ty-
rannum concitauit. Pergens enim ad uarias gentes:& illarum principes philoſophice alloquẽs
dicebat:non immortalem eſſe potentiam tyrannorũ:& qui cæteris terribiliores appareant ma-
gis,ac facilius ſuperari. Narrabat quoq; Palladis ludos athenis celebrari conſuetos: ubi Har
modii & Ariſtogitonis laudes cantabantur:& Athenienſium tribuum acta:quibus triginta ſi-
mul tyranni ſuperati ſunt. Romanorum quoq; referebat facinora:& ꝙ populus ille armis quõ
dam ex urbe tyrannos pepuliſſet.

¶ De tragœdo Inus fabulam agente, de'q; tribus ueſtalibus iuſſu Domitiani interemptis. &
quomodo Domitianus Iuliam fratris filiam occiſo marito uxorem duxerit. Item Orphi-
tum,ac Ruſum & Neruam in exilium miſſos a Domitiano. Quid'que Apollonius fecerit
contra Tyrannum. Caput. IIII.

¶ Cum tragœdiarũ hiſtrio Inonis fabulã ageret Epheſi:& audiẽdæ fabulæ præfectus Aſiæ
intereſſet uir licet adhuc iuuenis:conſulari tamẽ dignitate clarus:uideretur'q; timidius illã au-
dire:& hiſtrio Euripidis iambica perageret:in quibus poeta dixit longo tempore auctos tyran
nos a paruis quandoq; uiris,& breui tpe ſuperari:Proſiliẽs in medium Apollonius:at uero hic
pauidus:nec me,nec Euripidem itelligit. Iterum quoq; cũ Domitianus memorari cogitaſſet:
atq; ipſum nõnulli laudarent:ꝙ Romæ tẽplum Veſtæ purgaſſet uirginibus tribus Zonæ cau-
ſa interẽptis:& quia rem cum uiris habuiſſe culparẽtur:cum oporteret eas caſtas, atq; intactas
Ilienſem Palladẽ:& ignẽ perpetuum cuſtodire. Hæc audiens Apollonius utinã inquit & tu o
Sol iniuſtis cædibus purgareris:quibus nunc uniuerſa terra referta eſt:atq; hæc nõ priuatim:ſi-
cut pauidi ſolent:ſed in tubã,palam'q; prædicabat. Cum Domitianus agnato ſuo Sabino inter-
fecto Iuliam duxiſſet uxorem(erat autẽ Iulia iterfecti quidem Sabini uxor:Titi,Domitiani fra
tris filia)Epheſi pro nuptiis imperatoris ſacrificabant. Interueniens aũt,Apollonius o nox in-
quit:qualis quondam fuit Danai filiarum:cur ſola fuiſti? Quæ autem per ea tempora Domitia-
nus fecit talia fuere. Nerua, qui poſt Domitianum iuſte,modeſte'que imperauit:iam ad impe-
rium uocari uidebatur: id præcipue Orphitus,ac Ruſus opinabantur:hos Domitianus para-
tarum contra ſe inſidiarum inſimulans in inſulam relegauit: Neruam quoque Tarentum
ſecedere iuſsit:his familiaritate coniunctus Apollonius: dum Titus una cum patre: ac de-
inde ſolus imperauerat:modeſtiæ, aliarum'que uirtutum præcepta dederat:eos'que tanquam
bonos, frugi'q; uiros iperatoribus iam dictis in fidem,amicitiam'q; cõmendauerat: a Domi-
tiano autem,quoniam aſper,dificilis'q; uideretur:eoſdem ſeiunxerat:& ad communem liberta

tem'capeſcendam hortabatur:& quia per epiſtolas illis conſulere:non ſatis tutum arbitrabatur.
cum potentiores quoſdam ſerui prodidiſſent:alios etiam amici & uxores:ita ut nihil tutum,ni-
hil ſecretum eſſe poſſet etiam domi:propterea Apollonius e comitibus ſuis: quos prudētiores
agnouerat:modo hunc,modo illum ad eos mittens:miniſtrum aiebat præclari ſecreti te facio:
pergere'q; Romam te oportet ad uirum quendam:ei'q; perſuadere : ut mihi conſentiat. Poſtq̃
aūt illos Roma pulſos audiuit:& ad opprimendum tyrannum prompto,parato'q; animo eſſe:
ob ſegnitiē uero,tarditatem'q; ab inceptis deſtitiſſe:de fato:& neceſſitate multa diſſeruit apud
Smyrnæ lucum:ubi Meletis erat ſimulachrū. cum'q; paulopoſt Neruam regnaturum eſſe cer-
to ſciret:rem omnem illi aperuit:probauit'q; tyrannos ſatis afferre nim nequaquam poſſe.

¶ De ſtatua Domitiani prope Meletē fluuium,& quæ uerba in eam dixerit Apollonius.tum
propterea iuſſum a Domitiano ut ad ſe accederet:præuidiſſe'q; id Apollonium.hinc in Sici
liam , Inde in Italiā Puteolos nauigaſſe : Inibi'que inueniſſe Demetrium philoſophum .
Caput. iiii.

¶ Erat'Domitiani ſtatua penes Meletē poſita:ad eam oēs qui aderant conuertens Apollo-
nius:o demens inquit:q̃ multum abes a fatorum,neceſsitatis'q; cognitione.Is enim,cui poſt re
gnare fato datum eſt:etiam ſi abs te interficeretur:reuiuiſcet.Hæc Apollonii uerba nuntiante Eu
phrate ad aures Domitiani peruenerunt:quid autem detuliſſet nemo ſcieban ſed perculſus me-
tu tyrannus interficere homines illos conſtituit:uerum ne ſine ratione id facere uideretur:miſſo
nuntio accerſiuit Apollonium:ut de ſecretis ſermonibus cum Nerua & amicis eius habitis excu
ſationem facturus Romam ueniret:ſecum'q; ita ratiocinabatur Domitianus ſi Romam profe-
ctum condemnaret : nō indicta cauſa,ſed in delicto deprehenſos occidiſſe eos uideretur : ami-
ci'q; etiam ab omnibus putabuntur:ſin autem quadam fretus prudentia ad manifeſtum pericu-
lum accedere noluerit:tunc etiam iuſtius illos communi omnium opinione damnatos : quaſi
mandatorum contemptores interfecturum ſe eſſe putabat.Hæc itaq; ſecum meditatus Aſiæ p̄
fecto miſſa epiſtola præceperat:ut homines comprehenſos in uincula coniiceret:uerum hoc di
uina quadā ſcientia monitus (ut ſolebat) Tyanēſis præuidit:uulgo'q; amicis dicebat ſecreto ſi-
bi peregrinandū eſſe urgente neceſsitate:quo audito alii quidem de uetuſto auaride cogitabāt:
opinantes illum in ſimilem quempiam locum profecturum.Ipſe autem: ne cum Damide qui-
dem communicato conſilio in Achaiam cum illo nauigauit:inde Corinthum traiiciens:& ſa-
cris,ut conſueuerat circa meridiem ſoli peractis in Siciliam primo : deinde in Italiam uenit:&
circa noctis principium ſummam tranquillitatem maris & proſperum uentum nactus Puteo-
los quinto poſt die applicuit:ibi Demetrium comperit:qui cæteris philoſophis audacior nō
procul Roma degebat.Nouerat autem Apollonius ipſum a tyranno expulſum illic morari io
cans tamen:ut plerunq; ſolebat : ego te inquit delitiis indulgentem deprehendi in Italia felici
uel(ut uerius dicam)beatiſsima degentem:ubi quondam Vlyſſem ferunt cum Calypſone di-
uerſatum fuiſſe:& itacenſis domus oblitum eſſe.Complexus autem illum Demetrius:& medio
criter incuſans:o dei inquit quantum damni philoſophia patietur in hoc uno uiro periclitans.
Tunc Apollonius:quid eſt:inquit in quo pericliter? Nihil inquit Demetrius : quam id:quod
tu ipſe optime ſciens aduenis. ſi enim mentem tuā ignoro:nec meā ipſius cognoſco:colloqua-
mur autem nō hoc in loco : ſed eo ſecedamus:ubi ſoli futuri ſumus. Accedat autem & Damis :
quem Hercle Iolaum tecum omne diſcrimen libenter ſubiturum agnoſco.

¶ Quare cicadas felices Demetrius dixerit.Tum de Meleto,& Anyto,qui Socratem calumnia
ti ſunt.Item pro quibus ſit moriendum,pro quibus minime.Tum quid profuerint cithara
& cantus Neronis.Quod'q; Domitianus fuerit uel Nerone peior. Caput. v.

¶ His dictis in antiquum Ciceronis ſuburbanum deuenere(eſt autem prope Vrbem)Cū'q;
ſub platano conſediſſent : cicadæ diei hora cōcitatæ circa ipſos cātabant:eas itaq; reſpiciēs De-
metrius:o beatæ īquit:ac uere ſapiētes.uos eam quā muſæ docuerūt cātatis cantilenā iudiciis,
accuſationibus'ue nō dū obnoxiā:fecerunt aūt uos muſæ nequaq̃ uentri ſubditas : & humanæ
inuidiæ expertes:his arboribus īſidetis:quas illæ uobis incolend[illegible]s dederunt:ubi felices ueſtrā,
muſarum'que felicitatem decantatis.. Apollonius autem quamuis intelligebat: quorſum De-
metrii uerba tenderent:leuiter tamen ipſum increpans:q; maioris ocii uerba uiderentur:quam
præſentis temporis ratio poſtularet. Cur inquit cicadarum laudes enumerare uolens:non pa-
lam aperte'que illas profers : ſed hic etiam formidare uideris : quaſi lex publice lata ſit : nequis
cicadas:

cicadas:etiam audeat laudare? Tum Demetrius non laudationis cauſa hæc dixi:ſed ut oſtende
rem:quoniam his licet ſua cantilena perfrui:nobis autem ne mutire quidem cōceſſum eſt:quæ
ſentimus:ſed ueluti crimen ſapientia nobis obiicitur. Et Meleti quidem, Anyti'que accuſatio
Socratem culpabat: ꝙ iuuentutē corrumperet,& nouos deos introduceret:noſtra uero accuſa
tio talis quædam eſt:hic iniuriam fecit:quia uir eſt iuſtus,ac ſapiens:nouit ꝗ diuina,& humana
oīa:& omnium rerū leges intelligit:quanto autem tu ſapientior nobis es:tāto maior erit te ac-
cuſandi facultas. Cupit enī Domitianus affinem culpæ te arguere eorū, ob quæ Nerua,eius'ꝗ
comites exularunt. Quid eſt aūt:cur illi exularint inquit Apollonius? ob crimē ait Demetrius
maximum oīum:quod in quenꝗ̃ cadere poteſt:ut illi uidetur:qui eos pepulit. Dicit enim ipſos
deprehenſos eſſe contra regnum ſuum inſidias machinantes. te autem illis facinoris huius au-
torem,ac ſuaſorem fuiſſe:quinetiam huius rei cauſa puerū abs te diſſectum eſſe affirmat. Num
igitur iquit Apollonius ab eunucho ablatum iri imperiū arbitratur? Minime uero Demetrius
inquit;in hoc te accuſat:ꝙ puerum caſtraueris:ſed uaticinandi cauſa mactatum abs te puerū di-
cit:ut ex nouis extis futura melius dinoſceres. Illud etiam crimē accuſationi adiicitur:ꝙ nouo
indumenti genere:& uiuendi conſuetudine utaris noua:& hæc tibi ab his etiā obiiciuntur:a q-
bus diligi,coli'ꝗ te maxime putas:ut ex Teleſino audiui noſtrorū utriꝗ familiariſsimo. O Mer
curi inquit Apollonius utinam nunc Teleſinum inueniamus. hunc enim philoſophum te dice
re arbitror: qui Neronis temporibus conſulatum geſsit. Hunc ipſum dico inquit Demetrius.
quomodo aūt ipſum es allocutus. (Solēt enim tyranni ſuſpectos habere omnes: qui in digni
tate ſunt conſtituti:ſi cum iis loquantur: qui in ea ſunt cauſa:in qua nunc tu es.) Teleſinus aūt
ex urbe nuper migrauit propter præconis edictum: quod aduerſus philoſophiā omnem latū
eſt:exulare potius eligens tanꝗ̃ philoſophus:ꝗ̃ ueluti conſularis remanere. utinam inquit Apol
lonius talis uir mei cauſa periculum nō ſubeat:ſatis enim pro ipſa philoſophia periclitatur. Tu
uero hoc mihi dicas Velim Demetri:quid faciens,dicens'ue tibi uideor ſedare poſſe timorem
meum. Non ludendo inquit ille:nec quæ timuiſti perterrita abs te eſſe dicendo:ſed ſi hæc terri
bilia exiſtimares, harum rerum fugeres defenſionem. Tu autem fugeres ne o Demetri:ſi pro iiſ
dem,pro quibus ego nunc appellor:periculum ſubiturus eſſes? per Palladem inquit Demetrius
non fugerem:ſiquis de iure mecū uellet certare: cum aūt is: qui ſummæ rerum præſidet:etiam
indicta cauſa homines interficiat:atꝗ excuſationē ſi afferre uoluerim:non ſit auditurus:aut etiā
quamuis audierit:occidat:tutū ei etiam: qui nihil iniuſte perpetrauerit nequaquam fugæ parcen-
dum arbitraret. quin & tu mihi non concederes tā ignauā, & ut ſic dicam:frigidam mortē eli-
gere:præſertim quæ philoſophiæ non conueniat. Philoſophiæ nanꝗ (ut arbitror) cōueniens
mors eſt:ſi ciuitatē ſuam in libertatē uendicans aliquis moriatur:aut parētes:filios: agnatos'ue
ulciſcens:aut amicorum cauſa decertans:quos agnatis & affinibus præferunt ſapientes uiri. Sin
uero quis aliis de cauſis:& iactantiæ gratia mortem quærat:& ut ſapiens uideatur ſeſe tyranno
ſubiiciat:multo dementius putari debet:ꝗ̃ ſi in rota circunferatur: ſicut de Ixione fabulæ nar-
rant. Tu autem defenſiones hinc ſumes opinor:quod huc ueneris. hoc enim apud hominem ſa
næ mentis iure proponeres: diceres'ꝗ in primis te nunquam fuiſſe auſum huc accedere:ſiquid
deliquiſſes. hoc autem Domitiano non probabis:ſed quia arcanam quandam, & abſconditā
uim habeas:audaciſsimum te eſſe arbitrabitur. Cum enim diebus decem:ex quo te appellauit:
non dum elapſis ad iudicium uenias:ignorans adhuc qua de cauſa uoceris:rationem quandā
accuſationis præbere uideberis:ꝙ delictorum tibi conſcius prænoſcas:quibus de rebus accuſa-
ri poſsis:& de puero interfecto uulgata fama inualeſcet. Caue inſuper ne ea quæ de fatorum ne
ceſsitate in Ionia fuiſſe abs te diſputata feruntur: nūc ſuper te ueniant:& uolentibus fatis graue
quippiam in te moliri:tu nunc in ipſa coactus ruas non animaduertens ſapientis ſemper exiſti-
matum eſſe talia præcauere. Quod ſi Neronis temporum non es oblitus:quid mihi contigerit
meminiſſe facile potes:& me ad mortem ſubeundam illiberalem non eſſe. Sed habebant ea tē
pora facilitatem quandam. Neronem enim cithara ab imperatoria dignitate uidebatur exclu-
dere:in cæteris uero non admodum incompoſite ſeſe habebat. Præbebat enim cithara plerūꝗ
uelut inducias quaſdam,per quas a cædibus abſtinebat. Id enim cauſæ fuit: ꝙ me nō interfece
rit:cum iam pene gladium contra me nudaſſet: ob tuos meos'ꝗ ſermones, quos de balneis
habui. Mihi enim parcendi cauſa fuit eo tempore illi reſtituta uocis claritas: ex qua,ut opina-
batur: ſuauiſsimas melodias ediderat: nunc autem qua ſuauitate uocis, quæ'ue cithara hunc
hominem placabimus? inelegantia enim,apud hominem & ocioſa ſunt omnia: neque hic a ſe
ipſo, nec ab alio demulcetur:& quamuis lyram collaudans Pindarus dicat: eam Martis etiam
furorem placare:a bellis'ꝗ eum reuocare: is tamen cum muſica certamina inſtituerit: & ui-
ctores coronari publice iuſſerit: tamen eorum quoſdam interfecit: quos aiunt ſuauiſsime &

& tibiis:& uoce cecinisse. Viris præterea quos tecũ ducis:eſt conſulẽdum. perdes enim omnes:
ꝙ uel nimium audax eſſe uideberis:uel ea dices:quæ perſuadere minime poteris. Salus autẽ an-
te pedes tibi poſita eſt. Nauium enim, quas hic in portu plurimas eſſe uides:aliæ quidem in li-
byam:aliæ in ægyptum, aliæ in Phœniciam:aut Cyprum ſunt nauigaturæ:quædam ſardiniã
uſq; uel ultra ſardiniam etiam ſunt profecturæ. harum igitur quancunq; libuerit conſcendens
ad quaſcunq; uolueris gentes deſereris. Tyrannides autem præclaris uiris moleſtiæ minus affe
runt:ubi eos non in aperto uiuere ſenſerint laudantes.

❡ Moriendum eſſe ꝓ philoſophia. Tyrannos item coli apud Medos. hinc quando moriendum eſſe leges iubeant. Caput. vi.

❡ Hac oratione Demetrii ſuperatus Damis:tu quidem inquit cũ huic uiro ſis alioquin ami-
ciſsimus:nunc certe magnum illi bonum uideris afferre:de me enim parua oratio haberetur: ſi
cõſulerem:ne gladiis iam nudatis incurreret:ne'ue tyrannidi ſubiiceret:qua nulla ſæuior: nulla
immanior eſſe putatur. huius enim itineris:niſi ſimul adeſſe contigiſſet:ignarus eram:nam ego
citius quam aliorum quiſpiam eum ſequor:quod ſiquis me interroget:quo nauigem:aut cuius
rei cauſa:ridiculus plane uidebor:ꝙ ſiculum pelagus:& ſinus tyrrhenos dimẽſus:cur id fecerim
adhuc ignorem:ꝙ ſi ſponte mea periculum ſubirem:poteram ſaltem cauſam interrogantibus
dicere:Quoniam Apollonius mortem affectat:ego autem eius riualis ſimul nauigo. ſed quia
tunc ut dixi nihil ſciui:meum officium eſt nunc:q̃ ſcio non reticere. Dicam autẽ non mea: ſed
huius hominis cauſa:ego ſi mortem oppetam:nõ magnam in me iacturam faciet philoſophia:
cum ſim quaſi ſtrenui cuiuſdam militis famulus rationem afferre potens cur hunc ſequar. Sin
autem hunc aliquis ceciderit:quod quidem eſt tyranno facillimum: trophæum:ut mihi uide-
tur:de philoſophia ponere poterit:quæ optimum philoſophorum omnium amiſerit. Multi au
tem contra nos Anyti, Meliti'q; inſurgent:& accuſationes hinc, atq; aduerſus Apollonii fami
liares ingerent:alius quidem:ꝙ is tyrannidem riſerit:alius uero ꝙ aduerſus eandem loquentẽ
confirmauerit:alius rurſus:ꝙ dicenti aures præbuerit:aut ꝙ audita laudauerit. Ego autem pro
philoſophia moriẽdum itidem arbitror ſicut pro templis:pro muris:& pro maiorũ ſepulchris.
Nam pro talium ſalute multi & præclari uiri mortem oppetierunt. Philoſophiæ uero perden-
dæ cauſa nec ego mori uellem nec eorum quiſq̃:qui illã & Apolloniũ amant. Poſt hæc Apol-
lonius Damidi inquit pro præſentibus rebus caute differenti ignoſcere oportet. Nam cum ſit
genere aſſyrius, & medis finitimus, ubi tyrannides maximis coluntur honoribus: nihil magni
de libertate ſentire poteſt. Tu aũt Demetri:quo pacto apud philoſophiã excuſari poſsis:neſcio:
qui timorẽ tantũ pro his rebus oſtendis. quarũ ſiqua uere timenda appareret:te magis decuit a
timore illũ reuocare:qui talia metuere uideretur. Nec oportuit ullo modo timorẽ incutere illi:
quẽ pro iis:quæ uere timẽda nõ ſunt:timere ſenſiſſes. Vir.n. ſapiens ꝓ iis, quæ enumeraſti mo-
riatur ſed pro his & nõ ſapiens quiſpiã moreretur. Nã pro libertate mori leges iubẽt: pro agna
tis uero, & amicis, ac pro iis oĩno:quos amaueris idẽ eſſe faciendũ natura ipſa præfiniuit. Legi
aũt, naturæ'q; oẽs homines ſeruiunt:naturæ quidẽ ſponte:legi aũt quandoq; etiã inuiti. Sapiẽ-
tes aũt magis decet pro iis mori:in quibus ſeſe exercuerunt. quæ.n. nulla iubente lege:nec im-
pellente natura: ipſi fortitudine quadã animi eligere auſi ſunt:ꝓ his ſiquis ea ſoluere tẽtauerit:
mori nõ recuſabunt:ꝙ ſi ignis adſit:& accedat ſecuris:ut eam quã dixi fortitudinẽ uincat: nihil
proiecto timebit ſapiens:nec ad aliquod dicendũ mendaciũ compelletur:& in his oĩbus quæ
didicit cõſtans nihil minus ꝑmanebit q̃ in ſacris:qbus eſt initiatus. Ego aũt plura q̃ cæteri ho-
mines cognoſco:utpote qui ſciam oĩa. Scio aũt quæ ſcio partim ſtudioſis hominibus:partim
ſapientibus:partim mihi ipſi:partim etiã diis ĩmortalibus:tyrannis aũt ſcio nihil. Quod aũt nõ
pro dementibus huc uenio:ex hoc facile intelligi poteſt:quod pro capite meo ſum dicturus:in
periculo autem nullo ſum:nec a tyrannide interfici poſſum:etiam ſi hoc ipſe uellem: Intelligo
autem in hominibus me periclitari:quorum ſiue principium:ſiue additamentum me facit tyrã
nus:ero quicquid ipſe uoluerit. Sin aũt hos perdidero:aut mollius:aut negligentius eorũ cau
ſam agendo:qualis nam ſtudioſis uiris eſſe uidebor?aut quis non iuſte interficiet:qui uiros de
luſerim:quibus ut a diis petiis:præpoſitus ſum.

❡ Tyrannorum duas eſſe puniendis hominibus conſuetudines. Tum quomodo Tiberius, & Nero homines occiderint. item de Phraote, & Iarcha:& poculo ſapientum Indorum. hinc ſe ipſum noſcere unumquenq; oportere. unde illud. χίλων δ᾽ ἐν κοίλῃ λακεδαίμονι γνῶθι σεαυτόν. idest, In'q; caua Chilon lacedæmone noſce te ipſum. Tũ quid faciat conſcientia. Caput. vii.

❡ Quoniam autem fugere mihi non licebat: quin proditionis crimen ſubirem iam oſten-
dam.

dam. Tyrannorum conſuetudines duæ ſunt: aut enim indicta cauſa homines occidunt: aut iudicio antea ſuppoſitos, ac damnatos: ſunt autem ſimiles hi quidem calidis, promptiſ'que belluis: illi uero mollioribus, & ignauioribus: ꝙ autem utrique moleſti ſint: omnibus patet. licet autem exempla ſumere: eius quidem, qui furore quodam, indicta'que cauſa occidebat Neronem: alterius autem Tiberium. interfecit enim is quidem eos: qui nihil tale metuebāt: ille autem eos, qui iandudum id timuerunt. ego autem deteriores illos exiſtimo: qui iudicium fingentes ſecundum leges decernere alquid ſimulant: cum ſecundum leges nihil faciant. Decernunt enim perinde atq; ii: qui iudicii obſeruatione nō utūtur: nomine legis abutētes in iis: qui per iracundiam agentes de alicuius morte ſententiam ferunt. nam ſic interficiendo miſeris illis hoc pacto damnatis: multitudinis miſericordiā auferunt: quam uelut exequias præbere decet iis: qui iniuſte fuerint interempti. huius itaq; tyrannidis iudiciariam quādam formam uidere mihi uideor: quæ tñ in iniudicatum terminetur. Nā de quibus anteq̄ iudicium fiat: cōſtituit quid ſit agendum, eos tanq̄ non iudicatos iudicio ſubiicit: & qui tali iudicio damnatus fuerit: manifeſte patet ab homine non ſecundum leges iudicante damnatum eſſe: qui autem iudiciū refugerit: quo nam pacto euitabit infamiam: quin ſeſe ipſemet damnauerit? Cū itaq; uiri tales contra me nunc poſiti ſint: ſi contentionem mihi aduerſus eos inſtantem aufugiam: quæ terra me crimine purum iudicabit? Supponatur enim, ea quæ dixiſti recte, uere'q; fuiſſe dicta: me uero tanq̄ uere dictis parere: hos autem, quos tueri debeo: ſupponatur īterfici: Quas ego cum ſim talis pro ſecunda nauigatione preces faciam? quo me conferam? Aut ad quem pergere exoptabo? eſſent enim ut opinor: omnia loca: ubi Romani dominantur euitanda: ueniendum'que ad uiros cum mihi amicos: tum non palam: & in aperto degentes: qualis aut Phraotes eſſet: aut Babyloniæ rex: aut diuinus Hiarchas: aut generoſus Theſpeſion: ꝙ ſi ad æthiopes diuertendum mihi ſtatuerim: quid nam uir optime Theſpeſioni dicendum erit: ſiue enim quæ egiſſem occulerem: mendaciorum amator ac ſeruus potius eſſe uidebor: ſin uero hæc patefacere conſtituerē: tali opinor oratione utendum erit. Me quidē o Theſpeſion Euphrates apud nos calumniatus eſt crimina obiiciens: quorum mihi nequaquam conſcius eram. dicebat enim me iactatorem eſſe: & portentoſa quædam loquentem: indorum præterea ſapientiæ uiolatorem: ego autem re uera nihil horum ſum: proditor autem amicorum & iugulator: & perfidus: & alia quædam huiuſmodi me eſſe fateor adeo: ut ſiquis pro talibus uirtutibus coronari mereatur: ego me illū eſſe profitear: quoniam maximas earum, quæ Romæ ſunt: familias ita perdidi: ut illic degere ampliꝰ ex ipſis nemo poſſit: ꝙ ſi hæc me dicentem audires Demetri erubeſceres profecto: nam enim hoc ita ſentio: quaſi ea quæ oculis cernuntur. Quid autem ſi Phraotē, & me ad uirum talem in indiam fugientem ante oculos tibi ponas: animaduertere iam nunc potes: quomodo ipſum intueri poſſem: aut quam cauſam fugæ prætexere? non'ne tibi præclarum uideretur: ſi dicerem ꝓbum iuſtum'q; antea me ad eos ueniſſe: & animam pro amicis ponere paratum: poſtquam uero fuerim cum eo uerſatus uiro omnium, qui ubiq; ſint: diuiniſſimo: haudquaquam eo animo, ea'q; eſſe uoluntate. Hiarchas autē: ex me ueniente nihil quæreret: ſed uelut Aeolus Vlyſſem: quando proſpere nauigationis munere abutentem ignominioſe iuſſit ex inſula diſcedere: ſic ille, comites'q; e ſacro colle me depellerent: iniquum dicentes præmium pro accepto poculo me referre. nolunt enim ut quicunq; ex illo bibunt: periculorum cum amicis participes ſint. Et quoniam ſcio quam ſis in ſermonibus uehemens, & acutus O Demetri poſſes has meas rationes facile confutans dicere: ut ad eos accederem: cum quibus uerſatus antea non eſſem. ſic enim forſitan bene mihi ſuccedere fugam arbitrateris: ꝙ tuto poſſem apud eiuſmodi homines degere: itaque rationem hanc quid habeat ueritatis: perſcrutemur. mihi enim de illa ſic uidetur. Ego uirum ſapientem cenſeo nihil priuatim ſui cauſa facturum: neque arbitraturum quicquam occulte fieri poſſe: ut ipſe ſaltem ſibi non adſit: & ſiue Apollinis Pythii præceptum id fuerit: ſiue ſapiētis hominis cuiuſdam ſe ipſum probe cognoſcentis: & ob hoc ſententiam hanc de omnibus in communi proferentis: ſiue alio quocunque modo ſe res habeat: mihi ſapientis eſſe uidetur ſe ipſum noſcere: & ſui ipſius mentem habere præſidem: neque terrefieri ab iis: quæ plerique timent: neque rurſus audere quicquam aggredi eorum, quæ cæteri rubore quodam, uerecundia'q; attentant. Qui enim tyrannis inſeruiunt: ſibi etiam amiciſſimos prodere conantur: timentes, ea quæ uere timenda nō ſunt: quæ uero timere oporteret: non metuentes: talia uero uti fiant: non cōcedit ſapientia: quæ præter Pythium epigramma, Euripidis quoq; ſententia laudat: putantis conſcientiam eſſe: quæ homines puniat: cum ſe male operatos. fuiſſe recogitant: eadem quoq; furiarum pœnas appoſuit Horeſti: quando aduerſus matrē inſaniit. Mens enim agendarū rerū domina eſt: conſcientia uero quæ menti uidentur. quapp ſi mens opera bona eligit facienda: conſcientia uirum mittit ad omnia ſacra per omnes uias: per omnia deorum templa: ad omnes

hominum ſpecies:& plaudens, canens'q; ipſum ubique laudat : dormienti quoque eidem aſſiſtens præclarum chorum e ſomniorum domo illi circumponit : ſin ad aliqua delicta ſeditioſa mens prolabitur:non ſinit conſcientia talem hominem rectis oculis quenq̃ aſpicere : nec expedite uerba proferre:a ſacris quoq; & precibus,uotis'q; eundem arcet:neq; manus ad ſimulachra deorum attollere ſinit:& attollentem increpat,ac reiicit ſicuti leges contra rebelles fieri iubent:ab omni etiam hominum cœtu eundem exterminat:& dormientes terrefacit:& quæcunq; per diē fecerint:ea tanq̃ imagines audire,aut dicere arbitrantur:& ea omnia ſimilia ſomniis,uana'q; conſcientia efficit.Debiles autem uiſiones & phātaſticos terrores probabiles,& uere timendos oſtendit·Hoc itaq; pacto conſcientia me redarguet:ſiue ad eos , qui me agnoſcunt:ſiue ad eos, qui non cognoſcunt:acceſſerim:q; enim talia agens:uirorū proditor ſim:manifeſte me & oſtendiſſe arbitror:& ipſa ueritas aperte demonſtrat:quinetiam mei ipſius proditor non ero:pugnabo'q; aduerſus tyrannum generoſi Homeri carmen decantans·Communis Mars.

¶ Apollonium diſceſsiſſe Puteolis a Demetrio nauigaturum Romam. Tum de Aeliano amico Apollonii. Caput. viii.

¶ Hac oratione adeo ſe commotum ſcribit Damis:ut animi promptitudinem:audaciam'q; receperit. Demetrius quoq; nō amplius aduerſatus eſt Apollonio : ſed illius dictis conſentiēs quaſi diuinitus datam laudabat eius opinionem:q; pro talibus uiris auderet periclitari philoſophiam itidem collaudans. quæ ei talem audaciam præſtabat · Deinde ipſos præcedens domū ſuam ducere uoluit:uerum id recuſauit Apollonius:meridiem iam inſtare dicens : uelle autem ſe prima nocte Romanorum portum intrare ſicut naues facere conſueuerūt:alias uero concœnabimus inquit:ubi melius ſeſe habebunt res meæ.nunc enim ererer nequa aduerſus te inſtitueretur accuſatio:q; cum regis inimico cœnauiſſes:neq; uero nobiſcum ad portum deſcendere te uolo:nequis mecum ſermones aut arcana conſilia communicaſſe criminetur . Eius uerbis aſſenſus Demetrius abeuntes complexus dimiſit:crebro'q; ad eos reſpiciēs lachrymabat. Apollonius autem ad Damidem conuerſus:ſi animo uales inquit, & ſicut ego audacia abundas:ambo nauem ingrediamur:ſin uero propter timorē animo deficis:tempus adhuc ſupereſt hoc loco manendi.commodiſsime nanq; apud Demetrium utriq; noſtrum amiciſsimum uerſari poteris: Ad hæc reſpōndens Damis:quem me eſſe tunc putarim:ſi hodie tibi de periculorum pro amicis toleratione differenti cum interfuerim:tamen ſolum te relinquam:& immunis a periculis eſſe uelim:cum hactenus nunq̃ timidus erga te uiſus fuerim. Præclare dicis inquit Apollonius propterea pergemus: ego quidem eodem quo ſum habitu.te autem habitum magis popularē aſſumere oportet:ut neq; comam habeas tam prolixam,& hanc Lacernam lintea ueſte permutes.Calceamenta inſuper quæ nunc habes:dimittere opus eſt. Quid autem hæc permutatio cōferat oſtendam Nolo enim te deprehenſum mecum in eodem eſſe diſcrimine.ſi enim ueſtitū mecum coïcares:fore ut comprehendaris q̃ primum . Ego autem cupio :ut non tanq̃ philoſophus:ſed tanquam amicus & familiaris me ſequi uidearis . His uerbis perſuaſus Damis pythagoreum habitum permutauit:non quidem ob timorem,aut pœnitentiam ullam:& Apollonii caliditatem laudauit:quam temporis cauſa exercere neceſſe fuit . Poſt hæc Puteolis ſoluentes: cum iam triduo nauigaſſent:hoſtia tyberina intrauerunt :unde facili Romam uſq; nauigatio eſt. Forte per id temporis regium gladium tenebat Aelianus:uir iandudum Apollonii amator:cum quo in Aegypto fuerat quandoque locutus:is aperte nihil pro Apollonio Domitianum rogauit.neque enim eius,quem gerebat magiſtratus ratio permittebat.quo nam enim pacto uirum regis inimicum apud eundem laudare auſus eſſet:aut quomodo uelut amicum excuſare ? omnibus tamen artibus , quæ clanculum prodeſſe cuique poſſunt : pro Apollonio uſus eſt.nam cum ſuum ante aduētum grauiter a calumniatoribus accuſaretur Apollonius : o Rex inquit quam pleni ſermonum inanium ſunt ſophiſtæ:quanta'que eſt in eorum arte iactantia: qui quoniam in uita nullius boni compotes ſunt:mortem appetunt : nec ipſam ſponte ſua uenientem expectare ſuſtinent:ſed eam ui quadā ad ſe trahunt eos laceſſendo:qui gladios in manibus habent : hoc ipſum(ut arbitror)Nero cum animaduertiſſet Apollonium interficere noluit.ubi enim mortem affectare alium ſenſit:non ueniæ gratia mortem remiſit:ſed illum deſpiciens non eſt dignatus occidere. Muſonium quoque tyrrhenum:multis in rebus imperio ſuo aduerſatum in inſulā relegauit nomine Tyarā:adeo'que ſophiſtas huiuſmodi amant græci: ut tunc quidem propter eius colloquium habendum:omnes eo nauigarent:nunc autem fontis: quem fecit uiſendi cauſa:eodem omnes accedant. Nam in inſula aquis carente Muſonius fontem inuenit : quem græci nunc laudibus efferunt non minus eo : quem in Helicone ab equo inuentum fabulantur .

¶ Apollonium

¶ Apolloniũ ſtatim cum in Vrbem uenit:in iudicium ductum fuiſſe. Tum quid ſecreto Aelianus ei dixerit. Caput. ix.

¶ Hæc itaq; regi ante aduentũ Apollonii narrauit Aelianus. Cũ autẽ deueniſſet: callidius, & artificioſius eundem liberare conatus eſt. Iuſſit enim comprehenſum hominem ad ſe duci. Cum'q; illum accuſator grauiter calumniaretur:eum'q; incantatorem, ac malis artibus imbutum aſſereret:iudicio inquit ælianus regio te ipſum, ac tua uerba ſeruato. Apollonius autem:ſi ego inquit incãtator ſum:quo modo ad iudicium ueni?ſin autem ueni ad iudicium: quo modo incantator ſum? niſi calumniatores tantas uires habere dixeris:ut ab incãtatoribus etiã uinci nõ poſſint. Cũ ad hæc iſolentius aliqd dicere accuſator pararet: compeſcẽs ipſum ælianus: mihi inq̃t concede: qđ ante iudiciũ tẽpus datur. Ego.n. ſophiſtæ mentẽ ſeorſum tentabo:q; ſi iniuſte quippiam feciſſe cõfitebitur:auferentur oĩones fõrẽſes:& tu iudiciariæ cauſæ uictor abibis:ſin ille ſuæ defenſionis cã obiectis criminibus contradicet:tũc regis de illo iudiciũ erit:poſt hæc in ſecretiorẽ quendam locũ ſecedens ælianus:ubi de cauſis grauioribus iudicia exercebãtur. Diſcedite oẽs inquit: nemo'q; interſit:ſic.n.regi uiſum eſt. Poſtea uero q̃ ambo ſoli relicti ſunt:Ego inq̃t Apolloni admodũ adhuc adoleſcens erã:quando imperatoris pater in ægyptũ uenit deis ſacrificaturus:tecum'q; de ſuis maximis rebus conſulturus: & tunc tribunitia dignitate apud regem fungebar:eram'q; iam rũ rei militaris peritus:tu uero me tãta familiaritate cõplexus es:ut dũ rex ciuitatibus iura diceret:tu mihi ſeorſum:& quis nam eſſem: & quo uocarer nomine:& quo patre natus eſſem:referres:quin etiã hunc ipſum: quem nunc gero magiſtratũ: mihi prædixiſti:qui multis quidẽ eſſe maximus: ſummum'q; humanorũ bonorum eſſe uidetur: ego autẽ maximam moleſtiam & præcipuum infortuniũ eſſe iudico Sum enim difficilis tyrannidis cuſtos:attamẽ ſi eam feſellerim:deos timeo:q; aũt beneuolentia tibi ſim affectus: iã oſtẽdi:nam q̃ amare te nunq̃ deſtiti ex quo primum:ut dixi:te cognoui:nec unq̃ deſinam:quoad eius temporis meminero:nunc dicere non attinet:ſed cũ te nunc ab his criminibus:quæ falſo tibi accuſator obiicit liberare cupiam:propterea tecũ ſecreto colloqui iſtitui:ut auderes meis omnibus rebus fidenter uti:præſcire etiam qualis in te eſſet regis animus. quid enim de te iudicaturus ſit:neſcio. Eſt autem ita diſpoſitus:ut contra te ferre ſententiã cupiat:ueretur aũt: ne falſis de cauſis id feciſſe uideatur. Et primo q; homines conſulares a ſe alienandi cauſa fueris criminatus. Vult enim quæ facienda minime ſunt: ea ſecundum iuſtitiæ numeros feciſſe uideri: neq; uero oportet beneuolẽtiam & animi mei affectum erga te manifeſtum fieri. ſi enim remiſſius aliquid me ſentire de te ſuſpicaretur:uter noſtrũ citius eſſet periturus:neſcio. Ad hæc Apollonius quoniam aperte inquit inter nos loqui poſſumus: & quæcunq; habes in aĩo protuliſti: mihi quoq; itidem facere iuſtum arbitror. Cõmunicaſti nanq; mecũ de rebus tuis:perinde atq; ii:qui diutiſſime uerſati mecum ſunt: & per Iouem ita amice eras erga me diſpoſitus: ut etiam pericula ſimul ſubire uideam te paratum:propterea ego quoq; mentem meam: conſilium'que omne tibi adaperiam. Mihi quidem a uobis fugere in diuerſas terrarum partes licuit:quarum nec nomina quidem audita nobis ſunt:ueniſſem'q; ad uiros ſapientes: & me ipſo ſapientiores: qui recta ratione deos colunt:eos'q; ob id ipſum propitios magis habent q̃ ii: qui iſtis in locis uerſantur:apud eos autem nulla eſt delatio:nulla accuſatio:& cum iniuriam aliis non inferant: nec ab aliis iniuriam patiantur:nullis omnino iudiciis indigent. Veritus autem ne proditor eſſe uiderer:ſi excuſatione a me neglecta perdantur ii: qui propter me in iudicium ſunt adducti: huc acceſſi excuſationem in iudicio facturus: de quibus autem excuſationem fieri oporteat: audire ex te cupio.

¶ Quibus accuſatus criminibus Apollonius fuerit. tum quid euenerit Ariſtidi ob inuidiam pulſo ab Vrbe. Caput. x.

¶ Tunc Aelianus accuſationis inquit capita multa ſũt:atq; diuerſa:Nã & neſtiẽdi formã: & alios uiuẽdi mores calumniant:quærẽtes qd nã ſit. cur tãta ueneratione dignũ te iudices:obiiciũt ẽt illud:qđ Epheſi de peſte reſponſũ dediſti:multa quoq; aduerſus regẽ: tũ ſecreto:tũ palã: quædã etiã tanq̃ a deo accepta diſſeruiſſe te criminant. Aliud p̃terea obiiciũt crimen:qđ mihi quidem oĩum maxime eſt incredibile: qui ſciam ne in ſacris quidem:ut effundatur uictimarũ ſanguis te ſuſtinere:regi aũt uehementer credibile eſt. Dicunt enim te cũ Nerua ſimul in agrũ exeuntẽ mactatum arcadẽ puerũ in fruſta concidiſſe, atq; in regis perniciẽ ſacrificaſſe: atq; hoc ſacrificio Neruã ad opinionẽ regni extuliſſe:ea'q; noctu a uobis fuiſſe perpetrata deſinente iam mẽſe:hoc aũt crimine:quoniam maximũ eſt:aliud nullũ maiore defenſione indigere cẽſemus: nam q; nouo utaris habitu: & q; præno ſcendi ſcientiam habeas: & reliqua tibi obiecta crimi-

na omnia huc tendunt:& illa quidem:atq; omnem, quæ ad hæc ſequitur iuſtitiam, condonari tibi dicunt.opus eſt igitur ad hæc confutanda crimina excuſationem parare. Ad hæc Apollonius primum inquit, ꝙ ſuperbus non ſim:argumentum eſt:quia excuſationem facturus adueni:ꝙ ſi audaciam aliquam actiones meæ prætendere uidentur quaſi ſupra tyrannides extollere me uoluerim:id ipſum ex hoc diluitur:ꝙ me tibi ſubieci: cum ſis uir bonus,& amator mei:ná inimico prauum uideri nihil habet moleſtiæ:inimici nanq; oderunt non ob ea: quæ cæteri palam accuſant:ſed ob ea,in quibus priuatim ſe læſos arbitrantur:ab amico autem accuſari tanꝗ prauum multo moleſtius eſt:ꝗ oia quæ ab inimico accidere poſſunt:neq; enim fieri poteſt:ꝗ a ipſis odioſus ſit:ppterea ꝙ prauus eſſe iudicet. Viſus eſt Aeliano recta dicere Apollonius:eú'q; bono animo eſſe iubens:hác de ipſo cepit opinionem: ut nullo modo terrefieri uir ille poſſet: etiam ſi gorgonis caput contra eum eleuaretur. Cóuocans igitur uiros ad hoc negocium præparatos:iubeo inquit hunc uinctum in carcere detineri: quoad rex aduenıſſe illum certior fiat: atq; ex eo audiat quæcunq; mihi ab eodem dicta ſunt: & hæc dicens ualde ſe iratum aduerſus ipſum oſtendebat. Deinde in regiam ueniens Aelianus:quæ ſui erát officii:miniſtrabat. Hoc loco Damis caſum quendá cótigiſſe memorat:partim ſimilem:partim diſsimilem illi,qui Athenis Ariſtidi quandoq; contigit. Cum enim ob uirtuté urbe pulſus eſſet Ariſtides:& abiens muros iam eſſet egreſſus:ruſticus quidam illi occurrens:petiit:ut aliquam ſententiam ſibi ſcriberet:qua aduerſus Ariſtidem uteretur:cum ipſe neq; hominem nouiſſet:nec accuſationem oino ullam:ſed ſolum inuidia tangeretur:q; ualde iuſtum eſſe illum audierat. Quod autem Apollonio contigit hoc fuit:tribunus qui Apolloniú optime cognoſcebat:cum nominatim ipſum ſalutaſſet:cuius rei cauſa in hoc diſcrimen adductus eſſet:interrogauit:neſcire autem ſe reſpondente Apollonio:at ego inquit ille optime ſcio:accuſaris enim quia ab hominibus tanꝗ Deus uenerari expetis:& quis inquit Apolloniú tantopere unꝗ ueneratus eſt?ego ipſe inquit tribunus cum adhuc puer eſſem Epheſi quando nos a peſte liberaſti. Recte inquit Apollonius & tu feciſti: & Epheſi ciuitas tanto malo liberata. Idcirco īquit ille defenſionem pro te paraui:quæ te iudicio liberabit. Nam ſi huc extra muros eamus:ego ceruicem enſe amputabo:& enſem dimittam:& tu uir diuinus putaberis:& pro ueris criminibus in iudicium uocatus & in hoc multo iuſticior fuit is:ꝗ qui Ariſtidem expellere uolebat:hæc autem ridens:& Apollonium deludens dicebat. Ille uero non audenti ſimlis:cum Damide loquebatur de inſula:quam Delta appellant:ubi Nilus biſariam ſcinditur.

¶ Apollonium iuſſu Aeliani in carcerem ductú,hinc de Helena in ægypto, & reticulo a Leucothea donato Vlyſsi:de'q; diuite quodam,qui erat in carcere. Caput. xi.

¶ Poſtꝗ hæc ælianus liberiorem carcerem incolendi facultaté Apollonio præſtitit:quoad ocium eſſet regi illum audiendi.ſtatuerat enim rex ſecreto prius aliqua cum eo loqui. Diſcedés igitur de prætorio Apollonius,& in carcerem uadens:diſputemus inquit o Damis cú his hominibus:qui nobiſcum hic incluſi ſunt.quid enim aliud agere poſſumus:donec tyrannus quæ petiit mecú loquatur?Garrulos inquit Damis,& loquaces nos exiſtimabút:ſi eos a defenſionis ſuæ meditatione dimoueamus. Abſurdum præterea uidetur inter mœſtos uiros deambulare. Immo uero inquit Apollonius:hi maxime colloquentibus,& conſolatoribus indigent:ſi Homeri carminum meminiſti:q dicit Helenam ægyptia medicamenta in cratere miſcuiſſe:ut animæ dolorem dilueret:quod ego nihil aliud ſignificare puto: ꝗ Helenam cum ſermones ægyptios didiciſſet:eos mœſtis hominibus narrare ſolitam eſſe:eos'q; i cratere ponere:id eſt ſermones pariter,& uinum pro leuanda ægritudine ſolitam adhibere. Veriſimile hoc eſt inquit Damis:ſiquidé ipſa in ægyptú ueniés Proteo locuta eſt:uel ſicut Homero placet cú Thonis Polydamnæ uerſata eſt: nunc aút in aliud tépus hi ſermones differantur.opus eſt eni mihi aliqd te prius interrogare. Scio inquit Apollonius quid me ſis interrogaturus:ſcire enim cupis quid cú æliano locutus fuerim:& quæ ab illo rurſus audierim:& utrum crudelis erga nos, an mitis uiſus ſit. Hæc ſunt quæ audire cupis:deinde omnia ut ſeſe habuerint:enarrauit. Gauiſus inqt Damis non incredibile mihi nunc uidetur inquit. Leucotheam quandoq; uittam Vlyſsi dediſſe poſt nauim alligatam:ex qua dependens propriis manibus mare metiebatur: nobis enim terribilibus quibuſdam,& horrendis difficultatibus implicitis deorum aliquis manum porrexit:ne penitus omnium ſalute deſtitueremur. Hæc eius dicta increpans Apollonius quorſum inquit hæc tua uerba tendunt?aut quid talia metuis?neq; adhuc agnoſcis ꝙ ſapientia cuncta ſtupefacit:quæ ipſá intelligunt:ipſa uero a nullo ſtupefit? Verúenimuero inqt Damis:nos ad hominé uenimus oi prudentia uacuú: & qui non ſolú pp nos nó obſtupeſcat:ſed nihil eſſe putet oio quod ſtupefacere ipſum poſsit. Agnoſcis igitur inquit Apollonius o Damis illum ſuperbia furere

rere demehtem'q; eſſe:'Intelligo inquit ille:quid enim prohibet. Tibi igitur Apollonius oïa
tyranni dicta, facta'q; contemnenda ſunt:atq; eo magis:quo melius ipſum agnoſcis. Dum ta-
lia ſecum loquerentur:quidam cilix : ut ex habitu apparebat ad eos ueniens:ego inquit o uiri
propter diuitias in uitæ diſcrimen adductus ſum:& iure forſitan inquit Apollonius.Si enim ex
neſariis operibus diuitias comparaſti:uelut latrociniis,aut ueneficiis homines iterficiendo : aut
effodiendo regum ſepulchra:ubi magni theſauri plerunq; conduntur:conſentaneum eſt:te nõ
ſolum in iudicium uocari:ſed maximis affectum ſuppliciis interfici. his enim modis diuitiæ
quidem parentur : ſed ſceleſtæ, neſandæ'que putati debent. Sin uero ex hæreditatibus : aut
liberali mercatura,& non fœneratura ditatus es:quis aſt adeo peruerſus:ut ſub legum prætextu
conetur ea tibi auferre:quæ ſecundum leges acquiſiſti:'Tunc ille eorum inquit quæ habeo ma-
xima pars ab agnatis mihi relicta in domum peruenit : utor autem diuitiis non tanq̃ alienis cũ
meæ ſint:nec rurſus:ut omnino meis:nam bonis uiris libenter eas communico.Accuſant autẽ
me calumniatores:q͂ non tyrannidis bono diuitias poſsideam : cum mihi ſint adiumento res
nouas aduerſus tyrannum moliendi:addunt'q; non mihi ſolum:uerum etiam aliis : quos hu-
ius facinoris ſocios aſciuerim:opes meas facultatem ſuppeditare. Comparatæ autẽ iam quædã
aduerſus nos accuſationes,& primo quidem q͂ omnes diuitiæ:ſi mediocritatem excedant:con
tumeliam pariunt.& ceruicem ſupra multos eleuare faciunt:& animos erigũt obtemperare le-
gibus patiuntur:& magiſtratus qui ad gubernandas prouincias accedunt:in caput diuitum ꝓ
uocant:cum pecuniis maxime inſeruiant : & ſe ab eiuſmodi diuitibus propter diuitiarum ma-
gnitudinem contemni arbitrantur.Ego enim cum adhuc eſſem adoleſcens anteq̃ talentorum
centum diuitias poſsiderem:omnia pro ridiculis habebam:parum'q; pro iis:quæ tunc aderant:
metuebã.Poſtq̃ uero talenta quinquaginta uno die ex patrui morte mihi peruenerunt: ita mẽ-
tem immutaui:quantum equorum domitores illos immutant:ex feris ac rudibus ad manſue-
tiores mores traducentes.Cum'q; diuitiæ quotidie augeſcerent:multa'q; a terra, mari'q; mihi
afferrentur:propter timorem factus ſum diuitiarum ſeruus.ut magnas pecunias pro cuſtodien-
dis diuitiis erogarẽ:partim calumniatoribus tribuẽdo : quos talibus officiis lenire opus erat:
partim magiſtratus gerentibus impertiendo:ut cõtra inſidiatores munitus eſſem:partim agna-
tis,affinibus'q; largiendo:ne mihi diuitias inuiderent :quin etiam ſeruis nonnullis donabam:
ne deteriores fierent:ſi negligi ſe penitus animaduerterent.Paſcebam etiam greges amicorum
præclaros qui imminentia pericula præuidentes:partim illis occurrebant : partim mihi præ-
nuntiabãt:attamen cum hoc modo diuitias circumuallaſſem, eas'q; tam tutis mœnibus ſepſiſ-
ſem:earum cauſa in hoc diſcrimen adductus ſum:neq; ſatis adhuc exploratum nobis eſt:an in-
columi corpore ſimus euaſuri.

¶ Oratio conſolatoria Apollonii ad eos qui una erant in cuſtodia iuſſu Domitiani ut ſcilicet
tolerarent quoniam deorum eſſet inuentum tolerantia·& id genus multa.De'q; aliis,quæ
natura inerant Domitiano. Caput xii.

¶ Ad hæc Apollonius confide inquit.Nam pro corpore fideiuſſores habes diuitias:illarum
enim cauſa in carcere detinueris:ſed non ita multo poſt dimitteris:non ſolum his uinculis ſolu-
tus,& liber:uerum etiam labore,ac ſollicitudine: quæ te ſeruos, ac calumniatores diuitiarum
metu colere cogebat.Cum uero alius propterea ſe accuſatum quereretur: q͂ Tarenti:ubi domi
nabatur:ſacrificans publicis precibus non addiderat Domitianum Palladis filium eſſe. Atteni
inquit arbitrabaris fortaſſe Palladem non peperiſſe:cum ſemper habita ſit uirgo: ignorabas au
tem:(ut opinor:)deã ipſam Draconẽ quandoq; atheniẽſibus peperiſſe. Alius autem hac de cã
in carcere tenebatur·habebat enim agellum in Acarnania ſecus Acheloi fluminis oſtia:ipſe ue
ro parua Scapha nauigans inſulas:quæ Echinades appellantur:circumuehebatur: & ex iis unã
contemplatus:quæ continenti dudum coniuncta fuerat : arboribus Vitibus'q; eam conſeuit:
domum'q; habitationi ſufficientem in ea cõtruxit:aquam ex continenti deducẽs: quæ affatim
inſulæ ſufficeret.ex hoc itaq; accuſatus eſt quaſi non purus a furore eſſet acarnan:q͂ q; ſceleſto-
rum operum ſibi conſcius ex alia terra tanq̃ ab eo polluta ſeceſsiſſet:atq; idem faceret : q͂ olim
poſt interfectam matrem feciſſet Alcmæon Amphiarai filius:qui etiam Acheloi oſtia ſibi dele-
git habitanda:& quanquam idem ſcelus non perpetraſſet:conici tamen facile poſſe : quædam
non multum illi diſsimilia ab eo commiſſa fuiſſe:ille autem nihil aliud q̃ ocii, & quietis cupi-
ditatem huius ſeceſſus cauſam fuiſſe dicebat:& inuidiam ſolam eſſe opinabatur:quæ accuſatio
nem contra ſe inſtituiſſet:& tunc in carcere detineret. Cum plurimi eorum,qui erant in carcere
ad Apollonium uenientes calamitates ſuas deplorarent(erãt autem in eo carcere ferme quin-
quaginta)& eorum aliqui ægrotarent:alii mœrore proſternati iacerent:alii mortem expectare

quererentur: quidam paruos filios: aut parentes: aut uxores ululando deflerent: o Damis inq̃t
Apollonius: uidentur mihi homines iſti medicamento indigere: cuius antea meminimus: ſiue
igitur ægyptium id ſit: ſiue ubiq; terrarum naſcatur ſapientia: ex hortis ſuis ad id componendũ
radices euellentes: tentemus eius ſaltem particulam his miſeris præbere: maxime nanq; uiden-
tur indigere. Eis itaq; in unum conuocatis: Apollonius O uiri inquit huius habitaculi mecum
participes: ego ualde miſereor ueſtri: q; ueſtra ipſorum cauſa pereatis: non dum ſcientes: an uos
ipſa accuſatio perditura ſit. nam apparet prius uos a uobis interfici: q̃ ab eo, qui uos morte con
demnaturus eſt: ut putatis: neq; uero audere ubi timetis: aut timere ubi audetis: rationi conſen-
taneum arbitror; ſed Archilochi parii ſententiæ uos iubeo meminiſſe: qui tolerantiá in rebus
aduerſis patientiam nuncupans, deorum quoddam inuentum eſſe dicit: ad huiuſmodi mala
perferenda: ceu gubernatoris artem, per quam incumbente tempeſtate uenientium fluctuũ im-
petus recipit. nec exiſtimetis hæc mala eſſe: ad quæ uos quidem inuiti: ego autem uolens acceſ-
ſi. Si enim cauſas conferre uoluerimus: magis lugenda eſt dies illa: qua ratiocinatio ad iniuſta,
crudelia'q; facinora impellens uos feſellit. Sin uero tu Acheloi inſulam: non ob eas cauſas: q̃s
accuſator affert: coluiſſe te dicis: tu uero diuitias tuas nunq̃ inſidias Regi tetendiſſe affirmabis:
neq; tu conſulto feciſſe dices: ut principi auferres: quin Palladis filius haberetur: & omnes oĩno
falſa eſſe dicetis crimina: pro quibus in hoc diſcrimen adducti eſtis. Petam a uobis quid pro re
bus non ueris tanti gemitus ſibi uelint? Quanto enim uobis propinquiſsimos magis acclama-
tis: tanto uos oportet eſſe robuſtiores. mẽbra nanq; huius patientiæ ſunt hæc: aut enim hic de-
tineri, & in carcere uiuere moleſtum exiſtimatis: aut principium eorum: quæ uos paſſuros arbi-
tramini: aut hanc pœnam grauem putatis: etiam ſi nihil ultra patiamini. Verum ego qui rerũ
humanarum naturam agnoſco: rationem uos docebo medicorum cibariis diſsimilem: nam &
corpori uires addet: & mori nõ ſinet. Nos homines in carcere ſumus omni tempore: quod nos
uitam appellamus: ipſa enim anima corruptibili corpori alligata, multa quidem perfert: omni-
bus autem ſeruit: quæcunq; in homines cadunt. Et qui primi domos inuenerunt: non animad-
uertiſſe uidentur: q; alio carcere ſe ipſos circundarent. Nam quicunq; regias habitant: ut in eis
tuto degere poſsint: hos magis uinctos eſſe cenſemus: q̃ eos qui ab eiſdem uinciuntur. Cum'q;
urbes & earum mœnia in memoriam redigo: uidentur hæ mihi communes carceres eſſe: in q̃-
bus clauſi detineantur mercatores: oratores: ſpectatores: & pomparum ductores. Quin etiã ſcy-
thas: qui in curribus uitam degunt: nihil minus, q̃ nos incluſos arbitror. Hiſter enim & Ther
modon, atq; Tanais ipſos circũſiſtunt flumina: haudquaquam facilia tranſitu: quãuis in aperto
habitent: & ſuper carros domus ædificent: in quibus delitescentes feruntur: & niſi puerilis ual-
de ratio uideretur: dicerem oceanum quaſi quoddam uinculum terræ circũiectum eſſe. Acce-
dite poetæ: (ueſtra ſunt enim quæ ſum dicturus:) atq; his mœrẽtibus decantate. Saturnũ quoq;
Iouis inſidiis fuiſſe ligatum: Martem etiam deorum omnium bellicoſiſsimum in cœlo quidẽ
a Vulcano: in terra uero ab Aloidis uinctum fuiſſe: q; ſi præterea cogitabimus: q̃ multi ſapien-
tes, ac beati: aut ab inſolentibus populis in carcerem detruſi fuerint: aut a crudelibus tyrannis
contumeliis affecti: ſic iſta perferemus: ut nihil iis inferiores uideamur: qui hæc non ſunt per-
peſſi. His uerbis adeo immutauit eos qui erant in carcere: ut eorum pleriq; cibum caperent: &
lachrymas, fletus'q; dimitterẽt: ſperarent'q; præſente Apollonio nihil mali perpeti ſe poſſe. po-
ſtridie quoq; in eandem ſententiam permulta locutus eſt. Submiſſus fuerat a Dominano qui-
dam ſermonum auſcultator: qui habitu quidem triſtis, demiſſus'q; apparebat: & in magno (ut
aiebat) periculo conſtitutus. lingua uero nõ admodum expedita utebatur: uerba decẽ, octo'ue
calumniatorum more connectens. Sed cum Apollonius fraudem percepiſſet: ea narrabat: quæ
ſibi nunq̃ contigerant. Flumina enim & montes prædicabat. tum uero feras, & arbores: quarũ
ratione cæteri quidem delectabantur. Ille uero nihil perficiebat eorum: quæ concupiuerat. Poſt
q̃ ille ad obiurgationes tyranni deducere tentauit Apollonium: o amice inquit tu quicquid li-
bet audacter dicito: me q; enim ego calumniabor. Ego autem quicquid in Rege dignum accu-
ſatione iudicauerim: coram ipſo proferam. Factum eſt aliud quoq; in carcere colloquium: par-
tim ab iis: qui cum eo utcunq; ſors tulerat: locuti ſunt: ſed quoniam de rebus non magnis me-
moria digni ſermones fuere: idcirco ſilentio prætereundum putaui. Damis autem (ut opinor)
nihil eorum: quæ dixerit: aut fecerit Apollonius prætermittere uolẽs omnia ſcripſit: ex quibus
ego illa collegi: quæ digna memoratu iudicaui. Cum iam quinq; dies in carcere incluſus fuiſ-
ſet Apollonius: & forte iam noctis principium eſſet: quidam græcæ linguæ peritus in carcerem
ueniens: ubi iam Tyanenſis eſſet interrogauit: ſeorſum deinde ab aliis uocato: cras inquit tecũ
loqui Rex inſtituit. hoc enim ab æliano uidebatur audiuiſſe: iam ego hoc ſcio inquit Apollo-
nius quanquam arcanum: & neminem præter ælianum id ſcire intelligo: quamuis in carcere

ſim. Tum ille & iam antea tibi prædictum fuit:ut peteres:ſiquid tibi expedire arbitraris. Vt be-
neſaciatis inquit Apollonius:ego autem & hic:& extra eodem modo uiuo:diſputo nanque de
hisquæ accidunt:nullius autem rei indigeo. An etiam inquit ille conſiliario non eges Apol-
loni:qui te moneat:quo pacto Regem alloqui te oporteat? Non ſane per Iouem inquit Apol
lonius:niſi forte ut adulator ſim perſuadere uelis. Quid ſiquis inquit ille cōſulat:ne ſuperbe,neu
quaſi Regem ipſum diſpiciens loquaris? recte cōſuleret inquit Apollonius:q̄q̄ id ipſe mihi per-
ſuaſi. Ego autem inquit ille huius rei gratia ueneram:gaudeo autem : ꝙ te ad hæc iam modeſte
præparatum conſpiciam. Oportet autem ad tyranni uocem:& oris eius deformitatem te præ-
pares. loquitur enim grauiter:etiam ſi placide,manſuete'q; loqui uoluerit:ſupercilia uero oculis
ſuperiacent:genæ autem bili refertæ ſunt:idq; in eo conſpicuum maxime eſt. Verum hæc Tya
nenſis:nō te perterreant:ſunt enim naturæ uitia,ſemper'q; eodem modo ſeſe habentia. Ad hæc
reſpondens Apollonius: Vlyſſes inquit antrum ingrediens Polyphemi cum antea nec quan-
tus eſſet:nec quibus cibis ueſceretur audiſſet:nec qua uoce tonaret quicquam nouiſſet:tamen ſe
ipſum ipſemet confirmauit:& quamuis ab initio formidans : antrum tamen egreſſus uir fortis
exiſtimatus aſt:mihi quoq; exire a tyranno eſt animus : & me ipſum ſocios'q; ſeruare:pro qbus
in hoc periculum adductus ſum. Hæc ad eum qui ab æliano miſſus fuerat cum dixiſſet : Dami-
di poſtmodum omnia ſerio narrauit: ſubinde ſomno correptus dormitauit.

❡ Quo nam modo manſueſaciēdi ſint Leones: De'q; fabula Aeſopi de Leone ægroto,& uul-
pe. Item inter eundum ad Domitianum, quid cum Damide locutus fuerit Apollonius.
Caput. xiii.

❡ Circa crepuſculum uero:quidam regiarum cauſarum ſcriptor adueniens:iubet īquit Rex
Apolloni:ut quando forum populo refertum erit:ad ſe in regiam uenias: non de illatis crimi-
nibus facturus excuſationem:ſed quia te uidere qualis ſis : & ſolus cum ſolo loqui cupit. Quid
igitur inquit Apollonius hæc mihi loqueris? An uero inquit ille tu es Apollonius? Certe ſum
inquit:Tyanenſis etiam. Cui nam igitur inquit ille hæc dicerem? iis inquit Apollonius,qui me
ducturi ſunt. opus eſt enim me tanq̄ ex carcere cuſtoditum prodire. Tum ille hæc eadem inquit
cuſtodibus præcepi. Et ego inquit Apollonius in tempore adero:tu uero talia annuntiās abi.
Cum'q; ille abiſſet:& iam noctis inſtaret principium: Apollonius in lectulo recumbens : Ego
inquit o Damis ſomno indigeo. grauis enim præterita nox mihi fuit. cum laborarem memi-
niſſe aliqua ex Phraote quondam audita. At uero Damis inquit uigilare magis oportuit:te'q;
ad Regis præceptum præparare:cum magnum tibi negocium immineat. Sed quo nam pacto
inquit præparare me poſſum:cum neſciam quibus de rebus ſit interrogaturus? Tum Damis:de
uita inquit decertans tam negligenter agere uideris. Certe inquit Apollonius negligenter. Nā
& ipſam uitam negligo:ſed nunc quid ex Phraote audierim:tibi narrare uolo. erit enim ſermo
præſentibus rebus(ut arbitror)acommodatus. Leones,quos manſueſcere uolunt homines:iu-
bebat Phraotes uerberibus non cædi. Nam recrudeſcere uerberibus illos aiebat. Nec rurſus blā
diciis nimium leniendos putabat:quia ſic nimium ſuperbi euaderent. opinabatur itaq; blandi-
cias minis permiſtas facilius ad mores optatos illos poſſe deducere: Id autem nos non per fera
rum duntaxat manſuefactionem diximus:ſed tyrannis quaſi frenum quoddā iniicimus:quo
ſi utentur a mediocritate nunq̄ aberrabunt. Optime inquit Damis cōtra tyrannorum mores ex
cogitata eſt ratio. Sed eſt etiam leo neſcio quis apud Aeſopum:qui ægrotare ſimulās, beluas
omnes capiebat:quæ ad uiſendum accedebant. Vulpes autem quid inquit huc ingrediens uti-
litatis capiam:ubi tuto manere nullus poteſt:exeuntium autem ueſtigium nullū uideo? At ego
inquit Apollonius ſapientiorem utiq; Vulpem iudicarem : ſi intus accedens capta non fuiſſet.
Sed e ſpelunca regrediens:ſua met oſtēdiſſet ueſtigia. Hæc locutus ſomnum cepit ualde breuē:
deinde illuceſcente die cum ſoli ſacrificaſſet:ſicut in carcere conſueuit:omnibus qui aliquid in
terrogabant:perbenigne reſpondit. Interea cum forum populo repletum eſſet : librarius idem
aduenit:iubens ut ad Regis portas accederet. Ille uero nihil aliud q̄ eamus inquiens, alacriter
proceſſit:uadentem autem ſatellites quatuor ſequebantur longius aliquanto diſtantes : q̄ ut
cuſtodiæ cauſa ſequi uiderentur. Hærebat autem illi Damis timidus quidem:ſed cogitabundo
ſimilis. Omnis autem populus Apollonium reſpiciebat:tum propter habitus nouitatem: tum
ꝙ diuinus quidam ſtupor habitui eſſe uidebatur. periculum quoq;,ꝙ pro uiris amicis ſubibat:
eos etiam qui ſibi antea infenſi fuerāt:tunc amicos,benignos'q; reddebat. Cū ante regias fores
conſiſteret:uideret'q; homines quoſdam tanq̄ deos adorari : alios autem ſupplices uenerabun-
dos'q; coram illis adſtare:tum ingredientium,& egredientium ſtrepitum ingentē animaduer-
teret:ad Damidem conuerſus, uidentur inquit hæc negocia balneis rectiſſime poſſe cōparari.

Nam eos qui extra ſunt: uideo intro ingredi properantes: qui uero ſunt intuſtcum celeritate egredi animaduerto:ut hi quidem lauari uolentibus:illi autem iam lotis ſimiles appareant. Attamen ſermonem hunc nemini pateſacias uolo:& hæc Apollonii acta in epiſtola quadam ab eodem ſcribuntur. Cum uidiſſet hominem iam ſenio confectum, magiſtratum quendam ſtudioſius affectare:atq; eius potiundi cauſa quaſi hominem ſeruum ſeſe regi ſubmittere:huic inquit Apollonius o Damis non perſuaſit Sophocles:ut agreſtem dominum, & furioſum aufugeret. Idē & de nobis Apolloni dici poteſt:inquit Damis:qui nunc ante has fores conſiſtimus. Tunc Apollonius uideris mihi inquit o Damis arbitrari Aeacū ſicut in inferno dicitur:has fores cuſtodire. mortuo nanq; ſimilis appares. Non mortuo Damis inquit:ſed morituro. Tunc Apollonius abiecto inquit animo erga mortem eſſe mihi uideris o Damis:quanquam ab adoleſcentia mecum ſis continenter uerſatus:ego autem iam te ad ipſam præparaſſe arbitrabar: & quam ego aciem aduerſus eam ſtruxiſſem:iam me cognoſcere:ſicut enim pugnaturis & iam armatis non audacia ſolum opus eſt:uerum etiam ordine quodam:qui pugnandi opportunitatē illis demonſtret: pari modo philoſophantibus meditanda ſunt tempora:in quibus mori poſſunt:ne imparati,improuiſi'q;:ſed cum optima electione ad mortem ferātur. q̄ autem optimo & philoſophiæ aptiſsimo tempore mori elegerim:ſiquis me uelit interficere, alias, cum tu etiā adeſſes:diſputaui:ut te quoq; ad idem confirmarem:ſed de his ſatis.

¶ Stupefactum Domitianum inter ſacrificandum Palladi, habitu Apollonii, dæmonium eſſe eum dixiſſe. Tum quid locuti inter ſe fuerint. Poſtremo ita concitum Domitianum, iuſiſſe ut & caput & barbam Apollonius attonderetur. Caput. xiiii.

¶ Poſtq̄ regi alloquendi Apollonium ocium fuit, ii quibus mandatum fuerat:in regiā ipſū introduxere:Damidem uero ſecum intrare non permiſerunt:forte autem rex cum Palladi nuper ſacrificaſſet:uiridi ramo coronatus in Adonidis aula conſtiterat:erat autem aula illa hortulis undiq; circundata & floribus abundabat: quos Aſſyrii in honorem Adonidis myſteriorū cauſa domi plantant. Cum'q; ſacris adhuc intentus caſu ſeſe conuertiſſet:ſpecie uiri ſtupefactus o Aeliane clamauit:cur dæmonem ad me duxiſti? At hoc ſermone nihil territus Apollonius quamuis uerba optime percepiſſet: ego inquit o rex putabam Palladem perinde te purgauiſſe atq; olim apud Troiam Diomedem purgauit. nebulam enim, propter quam deterius uidere homines ſolent:ab eius oculis abſtergens dedit illi:ut deos, atq; homines agnoſceret:te autē, ut uideo:non dum dea purgauit:quanquam uehemēter indigeres:ut ipſam Palladem:atq; homines etiam intueri melius poſſes:ne'ue homines inter dæmonum ſpecies collocares. Tu autem o philoſophe inquit rex a tali nebula expurgatus unq̄ fuiſti? Iandudum inquit Apollonius:ex quo primū philoſophari cœpi. Quomodo igitur īquit rex uiros mihi inimiciſsimos deos putaſti? immo uero īquit Apollonius: quod nam tibi eſt bellū aduerſus Indos Hiarchā & Phraotem: quos ego ſolos inter homines deos cēſeo:& tali dignos denominatione? Ne traducas nos ad Indos rex ait:neq; enim de illis loquor:ſed de amiciſsimo tibi Nerua:& iis qui in eadē ſunt cauſa reſponde. Vis ne igitur inquit Apollonius excuſationē me reddere? ut libet inquit rex. Ipſe enim mihi iam attuliſſe iniuriam conuictus eſt:tu uero cōſiliorum, & ſententiarum omnium illi conſcius:quo pacto:non iniuſte contra me facias edoce. Si ea quorum ego ſum eis cōſcius audire uis audi:quid enim ego quod uerū eſt cœlarem? Tum rex arcana quædam: & ad uirorum perniciem ſpectantia auditurum ſe eſſe putans animum erexerat. Apollonius autem ubi ſuſpenſo animo regem animaduertit. Ego inquit Neruam uirorum omnium modeſtiſsimū, & manſuetiſsimum:tibi'q; beneuolum & omnino principem optimum eſſe cognoſco: elationē uero & faſtum in rebus agendis adeo peroſum:ut honores etiam reformideti:eius quoq; familiares de quibus dicere te puto:Ruſus, & Orphitus modeſti quidem & ipſi, ac diuitiarum contemptores:& ad res agendas tardiores eſſe uidentur. Res autem nouas contra te moliri:nec un q̄ ipſi cogitarunt:nec alteri cogitanti aſſenſiſſent. His uerbis rex ad iracundiam excitatus:calumniatorem igitur me contra ipſos uis redarguere:ut quos ego ſceleſtiſsimos omnium:mihi'q; inimiciſsimos agnouit:tu bonos, benignos'q;:& ad agendum ſegniores affirmes? Atqui puto: ſiquis eoſdem de te interrogauerit fore:ut nequaquam dicant incantatorē, ac præſtigiatorem: aut impudentem:aut auarum:& legum contemptorem te eſſe:adeo ſceleſtiſsima capita ad malum innicem concordaris:ſed hæc omnia redarguet accuſatio: cuncta enim quibus cōiurastiſ & pro quibus:& quando:& quæ pro hac re ſacrificia feciſtis:nihil minus ſcio: q̄ qui eorundem participes interfuere. At ne his quidem uerbis territus Apollonius: turpe eſt inquit o rex, & a legibus alienum de iis iudicare:de quibus antea ſis perſuaſus:aut de iis antē perſuaderi:de quibus iudicium ſis laturus. Attamen ſi ita diſpoſitus es:defenſionis meæ principium accipere ſini

to.Ego rex de me male ſentire te animaduerti:in quo maiore iniuria abs te afficior:quã a calumniatore.quæ enim probaturum ſe eſſe pollicitus eſt:tu ante, q̃ audieris:credidiſti·Tu inquit rex defenſionem undecunq; libet exordire.Nam ego ubi conſiſtere:& unde incipere cõueniat: iam conſtitui.Poſt hæc uirum contumelioſe deludere cœpit:capillos, barbam'q; attondens:& inter ſceleratos uinciri iubens.Ipſe uero ſe tonderi uidens oblitus inquit o rex:fueram pro capillis periculum ſubiturum eſſe:de uinculis autem:ſi me inquit incãtatorem eſſe arbitraris:quo pacto uincies?uinciam inquit rex:nec antea dimittam:q̃ te in aquam:aut feram quampiam:aut arborem conuerteris Ego uero inquit Apollonius in nulla iſtorum etiam ſi facere poſſem me conuertam:ne uiros prodam ſine cauſa in capitis periculum adductos:ſed qualis nunc ſim:talẽ ſuppliciis omnibus me ſubiiciam:quæ tibi in corpus hoc exercere libuerit modo uiros: quos nominaui:defendam:pro te autem inquit rex defenſionem quis parabit?Tempus reſpõdit ille: & deorum ſpiritus:& amor philoſophiæ:cui me penitus addixi.

¶Perbreues,& Laconico more Apollonium ſcripſiſſe epiſtolas.hinc de Syracuſio quodam in carcerem profecto ad Apollonium:quid'q; uiciſſim locuti fuerint. Caput. xv.

¶Præludium itaq; defenſionis priuatim coram Domitiano tale fuiſſe ſcribit Damis: qui autem inuidioſe talia retulerunt:primo quidem ſeſe defendiſſe Apollonium perhibent:poſterius uero ligatũ,& detonſum fuiſſe.Epiſtolam quoq; fingunt Ionice quidem conſcriptam:longitudine autem faſtidioſam:per quam dicunt Apollonium ſuppliciter admodum a Domitiano petiiſſe:ut ſe uinculis liberaret.Apollonius uero teſtamentum quidem ſuum ionice ſcripſit. Epiſtolam autem eius ionice compoſitam nullam inueni:quanquam omnes undecunq; potui epiſtolas eius collegerim:neq; fuit unq̃ in ſcribendo prolixus:breues:& laconico more ſcriptæ ſũt omnes.præterea uictor cauſæ diſceſſit ex foro:cur autem poſt latam ſententiam detruſus in carcerem fuerit:poſterius dicetur: ſi prius quid in foro egerit:quid'q; de tõſura diſputauerit:enarrauero.digna enim memoratu mihi talia uiſa ſunt.Cum iam biduo uinctus manſiſſet Apollonius:quidam in carcerem uenit:opis ferendæ cauſa uenire ſe dictitans:& de ſalute ſua conſilia afferre.Is erat genere ſyracuſius:Domitiani uero conſiliorum omnium conſcius:adeo,ut imperatoris lingua,& mens appellaretur.Is iuxta Apolloniũ conſedit:ſicut antea alterum quoq; feciſſe diximus:a ſermone autem probabiliore exorſus eſt:ille nanq; a remotioribus:hic autem a p̃ſentibus rebus loquendi principiũ ſumens:O dii inquit:quis unq̃ putaſſet Apollonium in carcerem detentum iri?Cui Apollonius:idem inquit qui me detinet: niſi enim hoc putaſſet:nunq̃ uinxiſſet:ille autem ſermonem proſequens:quis unq̃ ambroſias comas tõderi crediſſet? Ego inquit Apollonius:qui eas nutrieram:quomodo autem hæc fers inquit ille?cui Apollonius:ſero inquit ut decet eum:qui nec uolens:nec inuitus ad hæc deuenerit.Crus autẽ inquit ille: quo modo hæc ſuſtinet?Neſcio inquit Apollonius:mens enim aliis intenta eſt.Verum & ad dolẽdum ſolet eſſe mens.Minime uero ait Apollonius:mens enim quæ in homine eſt:aut non dolebit:aut dolorem ſedabit.Quid autem cogitat mens?Hoc ipſum inquit Apollonius non cogitare talia.Cum'q; ille de comis abſciſſis iterum quæreret:& orationẽ rurſus eo flecteret.Maximum inquit Apollonius donum conſecutus es:o adoleſcens:ꝙ unus ex achiuis non fuiſti: q quondam ad Troiam expugnandam acceſſere:q̃ grauiter enim tuliſſes Achillẽ Patrocli comas tondentem:ſi tamen totondit: quanto'q; dolore illatum cauſa fuiſſes affectus. Nam qui meas iam canas:& ſordibus oblitas tantopere miſerearis: nõ uideo quo pacto tolerare potuiſſes illas flauas & ornatas tonderi uidens.hoc autem ille inſidioſe obiecerat Apollonio:ut agnoſceret: pro quibus maxime doleret:& utrum conuitia in regem iactaret:pro iis quæ paſſus fuerat:iceptus etiam adhuc ob ea quæ audierat.de multis inquit apud regem accuſatus es:maxime uero ꝓpter eos qui cum Nerua tanquã iniuſta paſſi(ut dicitis)exulant:delatæ ſunt inſuper quereiæ de ſermonibus:quos in Ionia inimice aduerſus eũ locutus es:uerum hæc omnia(ut aiunt)parui facit:quoniã propter maiora tibi iraſcitur:quãuis hæc ipſa magnæ autoritatis uir detulerit. Qualem inquit Apollonius olympionicen mihi narras:ſi ex eo gloriam quærit: ꝙ in afferendis calumniis plurimum ualeat:agnoſco autem hũc eſſe Euphratem:quem ſcio aduerſus me oia machinari·Sum autem ab eodem alias in rebus etiam grauioribus perpeſſus iniuriam:nam cũ audiſſet quondam me in Ethiopiam ad Gymnoſophiſtas profecturum: apud illos me calumniatus eſt:& niſi eius inſidias præuidiſſem:ſine talium uirorum: & tam ſapientum colloquio mihi fuerat diſcedendum.Hæc uerba Syracuſius admirans:an tu inquit minoris æſtimas apud regẽ accuſari eidemq; ex Euphratis uerbis minus probari:q̃ ſi apud Gymnoſophiſtas idem tibi contingat?Certe per Iouem inquit Apollonius.illuc enim diſcendi cauſa proficiſcebar:huc autem docendi gratia uenio.Et quid iquit eſt:quod docere uis?me uirum bonum: probum'q; eſſe re-

ſpondit Apollonius.hoc enim rex non dum ſciuit.At uero inquit ille officium tuum eſt:quæ
ad te pertinent:bene diſponere:ipſum'q; ea docere:quæ ſi antea dixiſſes:q̃ huc accederes: nunq̃
profecto uinctus fuiſſes.Agnoſcens autem Apollonius ſyracuſii uerba eodẽ:quo regis ſermo-
nes tendentia:qui putabat:ſi eum uinculis liberaſſet foretut aliquid contra Neruam, eius'q; co
mites mentiretur: o uir optime inquit: ſi uera Domitiano loquẽs in carcere uinctus detineor:
quid ſi eidem falſa dixero ſum paſſurus?ei.n.ueritas digna carcere uidetur:mihi aũt mendaciũ.

¶ De Pyrhone oratore,& Demoſthene. Quo'q; modo Apollonius cũ eſſet in carcere e com-
pede liberatum pedem Damidi oſtenderit, atq; immiſerit iterum.Tum de incãtationibus,
& qui præcipuæ illis utantur. Caput. xvi.

¶ His uerbis captus ſyracuſius:ualde illum amabat:& tanq̃ uere philoſophantem admira-
batur:id'q; ſæpius uerbis ſignificans e carcere diſceſsit.Apollonius uero Damidem reſpiciens:
intellexiſti ne inquit huncPythonem.Vidi inquit Damis ipſum tibi aſsidentem: & uerbis(ut
uidebatur)ſeducere te conantem:ſed quid ſibi uelit Pythonis nomen:non intelligo. Fuit inq̃t
Apollonius Byzantius quidam nomine Python orator(ut aiunt)ad perſuadẽdum aptiſsimus:
is a Philippo Amyntæ filio ad græcos pro ipſorum ſeruitute legatus miſſus: cæteros quidem
græcos omiſit:ad athenienſes autem q̃ maxime poterat rethorica arte, & dicendi uehementia
uſus eſt:Philippum dicens iniuria ab illis affici:& peruerſe facere athenienſes: qui græciam aſſe
rere in libertatem tentarent.Hæc itaq; & alia huiuſmodi aduerſus athenienſes dicebat Pytho.
Sed Demoſthenes Pæanicus magno animo contradicens ſe ſolum huius uehementiam auſũ
fuiſſe in ſuis orationibus iactat.Ego autem q; eius oratione ſeductus non fuerim: q;'q; illi non
aſſenſerim:nunquam præmio dignum me iudicabo: aſſeram tamen ipſum eadem: quæ quon-
dam Python eſſe conatum:quippe qui tyranni mercenarius ad me uenerit abſurda iniuſta'q;
perſuadere adnitens. Et quidem Apollonius longo ſermone narrauit in hanc ſententiam
uerba dicens. Damis autem rebus præſentibus uehementer ſe dubitaſſe refert: q; earum exitũ
nullum uideret.niſi quem dii colentibus ipſos, adorantibus'q; ex rebus etiam grauioribus ple-
runq; dederunt.Paulum uero ante meridiẽ ipſum compellans Damis O Tyanenſis iquit(gau-
debat autem tali cognomine:)quid nam paſſuri ſumus? Illud idem inquit Apollonius: quod
hactenus paſsi ſumus:finis autem nobis hic futurus non eſt:neq; nos interficiet quiſq̃.Et quis in
quit Damis adeo inuulnerabilis eſt:ut interfici non poſsit? Ille autem ſermonẽ proſequens: libe
rabimur autem inquit:quo ad eum:qui iudicaturus eſt hodie:quo ad me autem:paulopoſt:atq;
hæc dicens exemptum e compede crus Damidi oſtendẽs ait. Ego futuræ libertatis indicium
hoc tibi præmoſtrare uolui:quapropter confide:& tunc primum Damis ait indubitanter ſe co-
gnouiſſe naturam Apollonii:q; diuina eſſet:& ſupra hominem. Nam neque ſacrificiis peractis
(quomodo enim in carcere id facere potuiſſet?)neq; precibus, uotis'q; nũcupatis uincula deri-
ſerat:rurſus'q; crure compedibus inſerto itidem:atq; cæteri uincti permanebat. Hæc autẽ ſtoli-
diores homines ad incantationes referunt:quas ad plurimas rerum humanarũ proficere opinã
tur.nam athletæ incantationes expetunt: & certatores omnes propter uincendi cupiditatẽ eaſ-
dem colunt:quamuis ad uictoriam conferre nihil poſſunt.ubi enim a fortuna quandoq; uicto
ria prouenit:tunc infelices homines ab ea laudẽ auferentes, huic arti ipſam attribuunt:nec etiã
ſuis cupiditatibus fraudati fidem adhibere eiſdem deſinunt:& ſecum ipſi excuſationes huiuſmo
di meditantur:ſi hos autem uapores incendiſſem:non caruiſſem profecto uictoria: atq; hæc &
uerbis afferunt:& omnino ſic eſſe opinantur. Ad mercatorum etiam fores hæc ipſa accedit in-
cantationum opinio.Nam eorum pleroſq; comperimus pecunias ex mercatura quæſitas com-
putare:ut incantatoribus congruas partes impendant:& aduerſitates,ſiquæ contingant: aut ex
pecuniarum Parſimonia:ſiue q; non ut oportuit ſacrificarint:euenire arbitrantur:maxime uero
amatores attingere ars huiuſmodi uidetur:qui cum tam deceptibili morbo laborent:ut anicu-
lis etiam pro eo leuando fidem adhibeant:mirandum nõ eſt:ſi ad huius artis profeſſores ſophi-
ſtas accedentes eorundem præceptis obtemperent: qui &,balteum ipſis ferendum præbebunt:
& lapillos.aut ex terræ uiſceribus defoſſos:aut ex aſtris, luna'ue(ut aiunt)direptos: aromata in-
ſuper quæcunq; in ortis indorum naſcuntur:pecuniam etiam grandem horum cauſa afferri iu-
bent.proſunt autẽ nihil:ſi enim qui amantur:quacunq; de cauſa erga amatores afficiantur:aut
muneribus allecti eiſdem obſequantur in amoribus:tunc ars ipſa laudatur tanq̃ ad omnia ſuf
ficiens:ſin uero eos feſellerit:experientia in aliquod omiſſum culpa refertur. Dicunt enim talẽ
uaporationem:aut ſacrificium, libationem'ue defuiſſe: horum autem quodcunq; magnum in
utranq; partem momentum afferre.Hos igitur per quos diuina ſigna, & alia quæuis portenta
procurant quæq; latiſsime ab huius artis profeſſoribus conſcripta ſunt. ego quoad fieri poteſt

occulendos cenſui:nec inter adoleſcentes de ipſis quicquam eſſe loquendum: ne illis etiam ludi cauſa aſſueſcant.ſed iam digreſsio finem habeat.quid enim amplius dicere attinet de iis:quæ natura ſimul, & lex diſci prohibent?

Damidē iuſſu Apollonii e carcere Puteolos,quæ δικαιαρχία græce dicitur: ad Demetriū philoſophum ſe contuliſſe.Demum de puero arcade ſummæ pulchritudinis adamato a Domitiano,atque in carcerem coniecto,quia mori potius pudicus Adoleſcens, q̄ turpia:& muliebria pati conſtituerat. Caput. xvii.

Cum talē ſe Damidi monſtraſſet Apollonius: multa'q; inter ſe fuiſſent locuti:circa meridiem aduenieſ quidam ſic locutus eſt:Rex te huiuſmodi uinculis liberat Apolloni Aeliani cōſiliis perſuaſus:& liberum tibi carcerem concedit habitandum: quoad tempus faciendæ defenſionis adueniat:quæ(ut arbitror)poſt quinque dies erit facienda. Quis igitur ait Apollonius hinc me traducet?ego inquit ille:ſequere modo.Cum ii:qui in libero carcere erant Apollonium uiderent:læti,atq; alacres complectabantur:utpote qui inſperantibus ipſis ad ſe rediiſſet:ſicut enim filii parentes deſyderant a quibus comiter doceri,moneri'q; conſueruntiaut quæ ætate ſua contigerint audire:ſic illi deſyderabant Apollonium:idq; mutua congratulatione ſignificabant.Ipſe uero boni aliquid eis conſulere nunq̄ ceſſabat. Poſtridie Damidem uocans Apollonius:mihi quidem ſtatuta die defenſio erit facienda:tu uero Puteolos pergas uolo:melius'q; pedibus uade: atq; ubi Demetrium ibi conueneris ad mare te conuertere:ubi Calypſonis inſula eſt.Illic enim apparere me uidebis. Viuentem ne inquit Damis:aut quo pacto? Tunc ridens Apollonius uiuentem inquit(ut ego puto)ut aūt tu exiſtimas rediuiuum: & ille quidē(ut ait) inuitus abiit:nec de eius uita deſperans omnino:nec rurſus de incolumitate eius multum confidens. Cūq; die tertia Puteolos deueniſſet: de tempeſtate quæ maxima diebus illis in mari fuerat:audiuit. Nam uentus imbri commiſtus uehementius maria perturbauerat:ita ut nauium illuc tendentium alias demerſerit:alias in ſiculum uſq; fretum diſpulerit. quapropter tū Damis intellexit cur pedibus uadere ſe iuſsiſſet Apollonius. Cætera autem quæ poſt hac ſcribentur ex Apollonio ſe audiuiſſe refert Damis:cum Demetrio,ſibi'q; poſtmodū illa narraret. Adoleſcens quidam eximiæ pulchritudinis ex Meſſana: quæ eſt in Arcadia(ut aiebat) oriundus Romam uenerat. Hunc permulti quidem,ſed præ cæteris omnibus Domitianus amabat. Cæterum alii ſic amabant:ut admodum ab eodem non redamari timerent. uerū ipſe adoleſcens formæ ſuæ, & pudicitiæ parcens,cum modeſtia ſumma degebat:itaq; φ aurum,& pecunias contēpſerit:gēmas'q; & equos atq; alia:quibus adoleſcentes,ut amatoribus indulgeant:adduci ſolēt:inter laudes non enumero:ſic enim decet uirum eſſe diſpoſitum:ſed is maioribus præmiis ſolicitatus q̄ omnes alii:quos unq̄ oculi regum concupiuerit:indignum ſe iis:quæ offerebantur:reſpondebat:quapropter amatoris iuſſu in carcerem coniectus eſt:& ad Apollonium ueniens dicere aliqd uelle uidebatur:ſed ob pudorē loqui nō audebat. quod cū animaduertiſſet Apollōius:quid cauſæ eſt inquit:cur tu nihil propter ætatem adhuc mali potēs operari:perinde ac nos infelices in carcere detineris? Immo etiam moriar inquit ille. temperantiam nanq; leges ueſtræ morte plectunt. Non noſtræ ſolum inquit Apollonius:ſed etiam quæ quondam apud Theſeum fuere. Hypolitum nanq; temperantiæ cauſa pater interemit. Me quoq; inquit ille pater itidem perdidit:nam Meſſanæ,quæ eſt in Arcadia natum:literas græcas non docuit:ſed huc miſit:ut legitima iura perdiſcerem:uenientem autem Rex male me uidit. Tunc Apollonius quaſi non ſatis intelligens quid ille diceret: dic inquit o adoleſcens: num te cœruleis oculis eſſe Rex putauit: cum eoſdem(ut uideo)nigros habeas? aut obtorto naſo eſſe iudicauit:cum eundem rectum:& bene compactum habeas:non ſecus atq; artificioſe fabricata Mercurii ſimulachra: aut comam aliter ſe habere opinatus eſt:cum flaua ſit:& recte diſcriminata: aut os forte tam egregie formatum:ut ſilentio,pariter'q; ſermoni ſit accomodatum: non ei tale uiſum eſt? Collum autem his omnibus ferendis idoneum: & uenuſtatem quandam præſeferēs aliter ſeſe habere uiſum eſt regi:ac propterea male ab ipſo uiſum te eſſe dicis? Immo uero hoc ipſum me perdidit: cōpulſus enim ad me amandum abſtinere non patitur ab iis:quæ amat:ſed meam pudicitiam uiolare nititur:perinde atq; ii:qui mulieres amant. Admirans autem illum Apollonius,q̄ obſcœnū dormire cum amatore putaret:& utrum turpe,an non id eſſe cenſeret:atq; alia huiuſmodi interrogare noluit:quoniam erubeſcere Arcadem:& ob pudorem ſubmiſsius loqui animaduertit. Interrogauit autem an in Arcadia ſeruos ullos poſsideret.certe per Iouem inquit ille: & quidem plurimos.quis igitur inquit Apollonius his te præfecit? Leges inquit ille: Nam per leges eorū dominus ſum.Domitianus autem inquit Apollonius:quid a ſeruis expetit? num ut illi obtemperent:& non aduerſentur ei:qui eorum corpori dominatur?ille autem aduertens:quorſum ſa-

cienda reſponſio tenderet. tyrannorum inquit uim inſuperabilem, immitem'q; eſſe audiui: propterea liberis imperare uolunt: mei autem corporis dominus ego ſum: illud'q; inuiolatum ſernabo. Et quo pacto inquit Apollonius cum amatore negocium habens: qui gladio contra tuã pulchritudinem laiciuit? ego inquit ille ceruicẽ potius præbebo. illã nanq; gladius appetiit. Ipſum igitur collaudans Apollonius: Arcadem inquit te eſſe uideo. Huius autem adoleſcentis ipſe in epiſtola quadã meminit: eum'q; latius, accuratius'q; deſcribit: q̃ ego hoc loco fecerim: atq; eius temperantiam laudabiliter extollere dicit. Adoleſcens is a tyranno non eſt interſectus: ſed cum Romam non ſine admiratione ſumma uidiſſet: ad Maleam nauigauit: ab Arcadibus magis coli dignus: quam qui propter plagarum tolerantiam uictores apud Lacedæmonios prædicantur.

PHILOTSRATI DE VITA APOLLONII TYANENSIS LIBER OCTAVVS.

❡Inter ducendum in iudicium quid cum ſcriba a quo ducebatur locutus fuerit Apollonius de Philoſophia, de iudicio, de aqua, ad cuius menſuram loquebantur rei, hoc eſt ad Clepſydram, quod græci dicũt. μετρῶν ὕδωρ, ἢ πρὸς ὕδωρ λέγειν ideſt metiri aquam uel ad aquam dicere. Caput. Primum.

n

VNC Ad TRIBVNAL ACCEDAMVS AVDIturi uirum de illatis criminibus ſe defendentem. Cum enim ſol iam eſſet exortus: patefactus eſt nobilioribus uiris aditus in prætorium: & qui cum rege uerſabantur: aſſerebant illum præterita die nihil omnino comediſſe: cum examinaret accuratius ea: quæ in accuſatione continerẽtur. Habebat enim in manibus libellũ: ubi ſcripta erat accuſatio: & alia quidem cum iracũdia quadam: alia placatiore animo legebat. Fingere debemus animo uirum legibus inimicum: quoniam prætorii meminimus. Ex alia uero parte occurremus uiro: qui ſe potius diſputaturum: q̃ cauſam capitis dicturum arbitrabatur: quod ſatis concipi poteſt ex iis: quæ egit antea q̃ prætorium ingrederetur. Cum enim ad tribunal accederet: interrogauit ſcribam: quo nã ſe duceret. Cum'q; illum ad iudicium ducere ſe reſpondiſſet: cõtra quem inquit ſum dicturus? contra accuſatorem tuum inquit ille: & qui inter uos iudicabit. Inter me autem, & regem quiſnam iudicaturus eſt inquit Apollonius? (demonſtrabo nanq; ipſum philoſophiæ iniuriam afferre.) Et quæ inquit ille regi cum philoſophia ratio eſt: etiam ſi forte iniuria eã afficiat. Verũtamen philoſophia de rege plurimum ſollicita eſt: ut iuſte, ac decẽter imperet: collaudãs Apollonii ſententiam ſcriba, cum eſſet alioquin Apollonio beneuolus: ut in principio oſtendit: quanta inquit aqua tuam orationem metieris? hoc enim ante cauſam dicẽdam ſcire me oportet. Si quodcunq; inquit Apollonius cauſa exigit: dicere me ſinat: non ipſe tyberis ad metiendum ſufficiat. ſin ad ea tantum: quæ interrogabor: dicturus ſum: conſtat reſpõdentis mẽſuram eſſe eũ: qui interrogat. Contrarias iquit ſcriba uirtutes polliceris: cum & breuiter, & prolixe de iiſdem rebus te dicturum oſtendas. Minime uero contrarias inquit Apollonius: immo ſimiles: qui. n. alterum ſufficienter efficere poteſt: ad alterum quoq; erit idoneus: & moderationem ex utroq; compoſitam: non utiq; tertiam dixerim: ſed inter primas orationis uirtutes enumeranda uidetur. Ego autem tacere in iudicio quartam eſſe uirtutem percepi. Inutilis iſta eſt inquit ille, & tibi, & omnibus: qui in aliquo uerſantur periculo. Verumenimuero Socrati Athenienſi maxime profuit: quando abſolutus eſt: & quo nam pacto inquit, illi taciturnitas profuit cũ mortuus ſit? Non fuit mortuus inquit Apollonius. uerũ ſic eſſe Athenienſes putarũt: hoc pacto ſeſe Apollonius aduerſus tyranni iniurias præparabat.

❡Iuſſum Apollonium nudum ingredi in prætorium ad Domitianum. Deinde quæ ab accuſatore coram tyranno interrogatus fuerit: & quomodo abſolutus. Tum diſparuiſſe. Cap. ii.

❡Cum ad fores prætorii conſtitiſſet accedens alius quidam ſcriba o Tyanẽſis inquit nudũ te prætoriũ intrare rex iubet. Tunc Apollonius: loturi ne, an dicturi cauſã huc accedimus? Tunc ille: non propter ueſtes hæc tibi præcipiuntur: ſed oino prohibet rex ne faſciculũ: ne libellũ: ne'ue aliud ſcriptum omnino tecum feras. An etiam nec ferulam inquit Apollonius ad hos cædendos: qui ſibi tam ſtulta perſuaſerunt? Tunc exclamans accuſator o rex uerbera mihi minatur

incantator

incantator iſte. quæ enim ego regi nunq̃ ſuaſi:tu illi me perſuaſiſſe dicis. Aderat enim conuitiã ti accuſatori Euphratis libertus:quem dicebatur Euphrates delatorẽ miſiſſe diſputationum: q̃s in ionia fecerat Apollonius:& ſimul pecunias attuliſſe:quas Euphratis nomine accuſatori largiretur. Et hæc tanq̃ prædudia accuſationis fuerunt. quæ uero in ipſa accuſatione acta ſint:deinceps narrabimus. Erat prætorium tanq̃ in feſtiua celebritate exornatum:& inſignes uiri omnia certatim loca compleuerant:id'q; iubente rege fecerant. Cupiebat enim coram pluribus Apollonium redarguere:tum etiã tot clarorũ uirorum præſentia terreri illum opinabatur. Ille uero adeo regem contemnebat:ut ne reſpicere quidem ipſum dignaretur. Cum increparet accuſator ſuperbiam eius: iuberet'q; omnium hoium deum reſpicere: oculos ad culmen domus ſuſtulit Apollonius Iouem ſe reſpicere demonſtrans:deteriorem'q; exiſtimabat tam ſceleſtem adulatorem,q̃ eum:qui ſibi tales adulationes fieri ſuſtinebat. Clamabat inſuper accuſator metire aquã o rex. ſi.n.orationis prolixitatẽ illi conceſſeris:nos oẽs decipiet. Habeo enim libellum ĩ quo accuſationis capita ſcripta ſunt:quibus ipſum oportet reſpondere: & per ſingula defenſionẽ afferre. Imperator aũt tanq̃ optimum conſiliarium laudans iuſsit Apollonium iuxta calumniatoris conſilia defenſionem proferre. Et cætera quidẽ accuſationis capita quaſi indigna q̃ in iudiciũ uenirent:omittens tantũ interrogauit:quoꝝ dubia,difficilis'q; reſponſio uidebať. Primo quidẽ:quæ cauſa eſt inqt Apolloni cur eodẽ quo alii ueſtitu non utaris:ſed propriũ quendã:& ab aliis diuiſum habitũ inueneris? Ad hoc Apollonius:qa inquit terra: quæ me nutrit:eadem quoq; ueſtire poteſt:& hoc pacto miſeris animalibus moleſtiã non afferre. rurſus aũt interrogauit accuſator. Cur te hoĩes deum appellant? qm̃ inquit ille uir omnis:qui bonus exiſtimatur:ita li cognomine honoratur:hoc autem reſponſum ex qua de promplerit philoſophia:in ſermonibus cũ Indis habitis oſtendimus. Tertio de peſte interrogauit:quã Epheſi ſedauerat:unde inqt agnoſcens:aut unde coniectans prædixiſti Epheſiis cauſam morbi? Ego inqt o Rex utẽs uictu magis tenui q̃ cæteri homines primus morbi grauitatẽ ſenſi:ꝗ ſi libet:referã etiã peſtium cauſas. Ille autem:(ut opinor)timẽs ne iniuſtitiã & ſceleratas nuptias: & cætera quæ præter rationem fecerat morborũ cauſas eſſe diceret:non egeo inquit reſponſo tali. Quartam uero interrogationem nõ ſtatim protulit:ſed plurimũ temporis interponens:multa'q; ſecum interea cogitans:& ſtupenti ſimilis:tandem quod præter omnium opinionem fuit:interrogauit. Opinabãtur nanq; oẽs illum altiore uoce hominũ fide implorata:grauiora quædam contra eius ſacrificia clamaturum:ipſe uero ſubmiſsius,placidis'q; uerbis ſic interrogauit. Cum tu Apolloni die quadã domo egreſſus in agrum ueniſti:iuuenem puerum:ut ſacrificares:mactaſti? Tunc Apollonius:quaſi puerũ quendã caſtigans:meliora inquit loquere. Si enim domo exiui:in agro fui,& ſacrificaui:ſi aũt ſacrificaui:etiam comedi. ſed hæc dicant uelim:qui fide ſunt digni. Talia dicente Apollonio: cum laudatorum aſſenſus ſublatus eſſet maior etiã q̃ regio foro congruere uideretur:Rex illius dictis atteſtari omnes arbitratus:& reſponſis eius aliquantum commotus: cum ſui compos eſſe:& mentis aliquid habere uideretur:ego te inquit Apolloni de oblatis criminibus abſoluo:& liberũ eſſe iubeo. Permanebis aũt quoad priuati tecum colloquar. Ille aũt animo confirmatus:tibi inquit Rex habeo gratias:propter autem iſtos ſceleſtiſsimos uiros urbes funditus pereunt:inſulæ exulibus replentur:continens doloribus abundat: & exercitus formidine:ſenatus aũt ſuſpicionibus nũq̃ caret. Da igiť ſi uis & mihi locũ:ſin aũt minime:mitte q meum corpus accipiat. animam nanq; capere impoſsibile eſt:quin etiã neq; corpus capere poteris:neq; me ĩterficies:qm̃ tibi fatorũ ordine nõ ſubiicior. atq; hæc dicẽs e prætorio diſparuit: præſentẽ opportunitatẽ egregie captans:qm̃ tyrannus nõ boni alicuius cauſa:ſed ob quandã curioſitatẽ nõnulla ab eo quæſiturus apparebat. Multũ.n.in hoc gloriabať:ꝗ eũ nõ interfeciſſet:ne ĩ tali ſe decipereť. Apollonius aũt bene ſibi euenire opinabať:ſi natura ſua nõ ignorareť: & ſi oĩbus notũ eſſet ſe inuitũ capi nequaq̃ poſſe:de timore etiã „quẽ ꝓ uiris amicis ſuſceperat: bene ſuſcipere uidebať. Cũ.n.de ipſis ne interrogaſſet quidẽ tyrannus:quomodo perſuaſione aliqua inductus eos interficeret ob crimina: quæ in iudicium non ueniſſent? Hæc autem ſunt quæ in iudicio acta ab ipſo. Sed qm̃ oratio quædam ab ipſo ſcripta eſt: quam uelut ad aquam narraturus compoſuit:conſentaneum duxi eam huic operi inſerere. Neq; uero ſum neſcius fore:ut qui ſcurile quoddam genus laudant dicendi:eius hunc dicendi modum calumnienť tanquã minus q̃ deceat aſſentatorium:ut ipſi putant:uerbis aũt & ſentẽtiis nimis ſe attollentẽ. Siqs aũt ad uiri cõditionem reſpexerit:nõ iudicabit ſapientis moribus correſpondere:ſi comparia,& antitheta orationi interſerat:& ſibilantis more lingua ſupplodat. Rhetoricæ nanq; exercitationis iſta ſunt:quibus non ſemper uti opus eſt. dicendi enim artificium:ſi iudicis manifeſtũ ſit:dicenti calumniam afferet tanquã decipere uolẽti eos,q iudicaturi ſunt. ſin aũt occultũ,latens'q; fuerit artificium:facilius quod uolet; aſſequetur. iudices.n.latere:ꝗ quis eloquens ſit:

uera perfecta'q; eſt eloquentia. Sapienti autem uiro ſeſe defenſuro (neq; enim in iudicio accuſabit ſapiens ea, quæ reprehendere palam poteſt) & alius dicendi modus conuenit a foreſiſibus oratoribus: & ut oratio præparata quidẽ ſit: diſſimulet autẽ præparationẽ: & purã eſſe oportet: non tamen adeo nudam: ut ſuperbiæ ſuſpicionem aliquam afferat. Captandæ autem miſericordiæ ratio omnis abeſto. Qui enim ſupplicari per ſe non permittit: quid iis pro captanda miſericordia dicere curabit? Talis (ut arbitror) ea, quã diximus orõ uidebitur: iisq nõ nimis molliter nec me, nec ipſum ſunt audituri. Compacta eſt autem ab ipſo in hunc modum oratio.

¶ Oratio Apollonii ad Domitianum, ubi ſe de iis, quibus accuſabatur: defendit: quam tamen orationem non recitaſſe commemorant. Caput. iii.

¶ De maximis rebus hodierna die certamẽ tibi Rex, mihi'q; propoſitũ eſt. Tu pro his rebus piclitaris: pro qbus antea nullus Imperator periclitatus eſt: q Philoſophiã ſine cã uidearis calumniari. Ego aũt horũ cauſa uocor in iudiciũ: quorũ nunq̃ Athenis accuſatus eſt Socrates: cuius accuſatores nanũ qd dæmones eſſe arbitrãtes: nec ipſum tali noie appellarunt: neq; dæmonẽ eẽ ſunt arbitrati. Cũ igitur utriq; noſtrũ tã graue periculũ immineat: non uerebor ea tibi conſulere: quæ mihi ipſe iandudũ perſuaſi. Poſtq̃.n. in hoc certamẽ nos deduxit accuſator: opinio falſa quidẽ apud oẽs increbuit: te in hac auditione conſultricẽ iracundiã adhibiturũ eſſe: per quã utcunq; in iudicio res euenerit: me ſis interfecturus: me aũt putãt iudicio quacunq; ratione poſſim exceſſurum: & modi o Rex fugiendi: qui multi ſane ſunt, adeſſe mihi cõplures opinantur. Hæc itaq; cũ audiſſem in iudiciũ ueni: nõ ut mentẽ tuam, rectam'ue ſententiã peruerterẽ: ſed legibus obtẽperans rationi me ſubieci: quod etiã me tibi conſulere uolo. iuſtũ eſt enim te, neq; præiudiciũ facere: neq; in his permanere: quæ tibi forſan aliquis de me perſuaſit, q tibi ſim inimicus: quod ſiqs Regẽ Armeniũ: aut Babyloniũ: aut alium quẽuis eorũ: qui in illis prouinciis regnant: qui'q; militibus & equitatu ſagittariis quoq; & uirorũ: & pecuniarũ multitudine abũdant: mali quidpiã tibi allaturũ: aut priuaturũ te imperio dixerit: ſcio non ſine riſu te poſſe talia dicentẽ audire. Quomodo igitur credere poteris: uirũ ſapientẽ, & nudum contra Romanũ Imperatorem arma mouere? aut quomodo talibus uerbis aures præbere potes? præſerti ægyptio calumniatore talia deferente, quæ profecto nunq̃ ex Pallade audiuiſti: quam de tuis rebus ſollicitã eſſe: atq; iiſdem prouidere fateris: niſi forte aſſentadi, calumniandi'q; facultas euſq; in uiris ſceleratis ducta eſt: ut deos de rebus paruis: & oculorũ lippitudine, aut febricitatione: aut de ſomniis: & de inteſtinorũ tumore familiares tibi & cõſiliarios eẽ dicãt: te'q; medicorũ inſtar attrectare: & cuilibet morborũ tuorũ remediũ afferre: de imperio aũt: & de uita periclitanti: neq; cõſulant a quibus cauendũ ſit: nec moneant: qbus armis cõtra eoſdẽ ſit utendũ: ſed permittant calumniatores tanq̃ Palladis ægidẽ, aut Iouis manum tibi opitulari: tcũ de te ſcire ꝓfiteantur ea: quæ nec ipſi quidẽ dei ſciunt. iactant præterea de te excitando: aut ad ſomnũ deducendũ plurimũ laborare. ſi tñ ſomnũ inducere eſt malis mala ſemper accumulare, & tales (ut ſic dicã) illades iugiter cõminiſci. Quod aũt equos plurimos nutriant: & albis bigis per mediũ forũ deuehant: & in uaſis argẽteis, aut aureis cõuiuentur: nuptiæ præterea puerorũ duobus, aut tribus nummorũ millibus ad libidinẽ emptorũ: mulierũ inſuper occulti cõcubitus: quoad illorũ ſcelus latere potuit: atq; eatundẽ coniungia poſtq̃ in crimine dep̃henſi fuerint: tũ etiam ingentes plauſus ob egregias uictorias habiti, poſteaq̃ philoſophus, aut cõſularis uir nihil iniuſte agẽs falſo ab ipſis iudicio circumuentus abs te occiditur. Hæc inq̃, atq; huiuſmodi alia neſanda facinora ſceleſtorũ hoium delitiis cõcedantur: patiãtur etiã ipſos Reges neq; hoium conſpectũ uereri. qđ aũt ſupra hoies tantũ ſapere ſe profiteantur: ut aſſerere audeãt: quæ deorũ ſunt ſeſe p̃noſcere: ego quidẽ nõ laudo: & audire perhorreſco: tu uero ſi talia admiſeris: pculdubio futurũ arbitror: ut te in iudicio accuſent: tanq̃ de diis male ſentientẽ. ſperant.n. etiã aduerſus te acuſationes cõponere: poſtq̃ eorũ calumniis nemo accuſãdus remãſerit. Atq ſẽtio me hactenus accuſatoris potius uel obiurgatoris: q̃ defenſoris perſonã gerere: ſed hæc a me legũ gratia dicta ſunt: quas niſi dominas regi eſſe putaueris: ipſe proculdubio non dominaberis. Quẽ igitur pro defenſione mea patronũ inuocabo? ſi enim Iouis implorauerim auxiliũ: ſub quo me uixiſſe non inficior: incantationibus uti me clamabũt accuſatores: q cœleſtia terreſtribus miſceã: diſputabimus igitur de hoc ipſo freti auxilio uiri: quẽ plerique mortuũ eẽ putãt: ego aũt minime cõcedo. Is aũt eſt pater tuus: q me tãti faciebat: q̃ti tu illũ facere ꝑdicas: ipſe.n. te genuit: a me aũt Rex idẽ factus eſt. Is itaq; defẽſionis meæ patronus erit: q res meas multo melius nouit, q̃ tu. uenit.n. in ægyptũ antea, q̃ imperator eſſet: ut diis ægyptiis ſacrificaret: & mecũ de imperio loqueretur. Cum'que me comatum inueniſſet: & eodem, quo nunc ſum habitu amictum: ne uerbum quidem ullum de ueſtibus fecit: putans quæcunq; in me eſſent: bene ſe habere. Cum'q; mei cauſa illuc ſe ueniſſe

fateretur

fateretur:magnis me laudibus extollens diſceſsit:& mihi permulta narrauit:quæ nulli alii patefacere auſus fuerat. Plurima quoq; ex me audiuit:quæ ex alio nemine potuiſſet audire. In ſententia uero quam habebat de imperio ualde per me confirmatus:cum alii prius ab eadem illum dimouere conati fuiſſent:& quidem non recte:ſicut tibi quoque uideri non dubito. nam parenti tuo imperiū ſuſcipere diſſuadētes. tibiquoq; q poſt illū eras imperaturus:imperiū auferebāt. Cū aūt ego ei conſuluerim:ut imperium ultro(ut ita dixerim)ad fores ueniēs ſuſciperet:uos'q; ſuos relinqueret hæredes:bene, recte'q; me ſentire aſſeruit: quapropter & ipſe ad ſummum dignitatis gradum euectus eſt:& uos pariter in eodē collocauit. Quod ſi me incantatorē eſſe putaſſet:nunq̄ de grauiſsimis rebus conſilia mecum cōtuliſſet. neq; enim de talibus mecū propterea locutus eſt:ut ſatis neceſsitatem afferrē:ſiue ut Iouem regnare illi monſtrarē: aut cœleſte aliquod ꝓdigiū ſibi falſo nuntiarē oſtendēs ſolem ab occidente oriri: aut i oriente occidentē. non.n.imperio dignū ipſum indicaſſem:ſi me putaſſet eiuſmodi portēta efficere poſſe: aut ſophiſmatibus quibuſdam uirtutē aucupari:quādo eaſdē uirtutes exercendo acquirere opus eſt. Quin etiam de his ipſis rebus in tēplo palā ſum locutus: incātatores uero deoꝝ templa euitāt: quæ ſunt eiuſmodi artibus inimica. Noctē enim & locoꝝ obſcuritatē ſectantes nō ſinunt dementes homines oculoꝝ,atq; auriū uti iudicio. Sum etiam priuatim cum tuo patre locutus cū Dion & Euphrates colloquētibus nobis intereſſent:quoꝝ alter mihi quidē inimiciſsimus eſt: alter aūt amiciſsimus. nam Dionē inter amicos enumerare nunq̄ deſinam. Quis igitur coram ſapientibus uiris: aut Itē ſapientiæ ſimulatoribus cū incantatore loqui uellet: aut quis non tā coram amicis q̄ inimicis caueret:ne malus eſſe uideatur? Colloquia inſuper erant incantatoribus aduerſantia. Tu enim opinaris fortaſſe patrē tuum cū regnum appeteret incātatoribus magis:q̄ ſibi ipſi fuiſſe crediturū:aut ad deos illa referre:ut ex me illud ipſum inueniret:quod profecto aliter multo ſeſe habet. nā prius, q̄ in ægyptum ueniret: regnū ſe habiturū exiſtimabat:ſed poſtea de rebus maioribus mecū locutus eſt:ceu de legibus:de diuitiis iuſte acquirendis: quo pacto diis eſſet ſacrificandū:quanta'q; ab eiſdem bona accedant iis, qui ſecundū leges dominātur:diſcere cupiebat:quibus oībus incantatores maxime aduerſantur. ſi.n. hæc ualeant:nullius ꝓtii ipſoꝝ ars æſtimabitur. Oportet aūt & hoc ipſum o Rex(ut ita dicā)conſyderare. oīum artium quæ ab hominibus inuentæ ſunt:uariæ,diuerſæ'q; ſunt operationes:cunctæ uero cōparandis diuitiis:hæ quidē paruis:illæ aūt maioribus intendunt:nonnullæ etiam uictus duntaxat q̄rendi cauſa laborant. Neq; ſolum ſordidæ artes hoc faciunt:ſed aliæ quoq; tam ſapientes:q̄ ſubſapientes præter illam,quæ uere eſt philoſophia. Sapiētes autem artes appello:ceu poeſim: muſicam: Aſtronomiā:Sophiſtas,& ex rhetoricis nō circunforaneos. Subſapientes aūt dico pingēdi,fingendi'q; peritiam:inſuper ſtatuariam:gubernatoriam: agricultoriam: quatenus aliquod agendi tēpus,& rationem obſeruat. hæ nāq; artes non multū a ſapientia diſtare uidentur. Sunt etiā artes quædā o Rex falſo ſapientes:& cogendis pecuniis tantū intentæ: inter quas diuinandi peritiam nolim enumeres. eſt enim plurimi facienda:ſi recte & cū ueritate procedat. Vtrum aūt ars appellanda ſit:nō dum ſcio. Incantatores aūt oēs falſo ſapientes appello. quæ enim nō ſunt:eſſe:quæ ſunt:tanq̄ non ſint:mentiuntur. quamuis hæc omnia quæ decipiunt:imprudētiæ tribuo. quicquid enim ſapientiæ huic arti uidetur ineſſe: id totum in eorum, qui talia aſpiciūt: qui'q; ab illis falluntur:dementia poſitum eſt. omnes enim pecuniarū amore tenentur:& ea in quibus ſe maxime iactant:mercedis cauſa ab illis inuenta ſunt: qui pecuniarū abundantiā affectantes eoꝝ ſectatores:utcunq; libet ſeducunt:quaſi oīa:quæ cupiunt:præſtare ſufficiētes. Quas igitur apud me diuitias aſpiciens: o Rex falſæ huiuſmodi ſapientiæ peritū me eſſe iudicare poteſ:cum præſertim pater me tuus pecuniæ contemptorem duceret. quod autem in hoc uera dicam ex epiſtola generoſi:& diuini hominis patris tui licet intueri: qui me cum in aliis: tum in hoc,q; pauper ſim:maxime laudat. Eſt autem epiſtola talis.

IMPERATOR Veſpaſianus Apollonio philoſopho Salutē. Si oēs Apolloni ſecundum te philoſopharentur:feliciter utiq; ſeſe haberet Philoſophia:& paupertas:q; philoſophia quidē incorrupta ꝑmaneret:paupertas uero ſponte ab oībus eligeretur. Vale. Hæc patrē tuū pro defenſione mea dixiſſe putato: & philoſophia incorruptibilitate: paupertatis uero electione ſpontanea me definiſſe. Meminerat enim eorū,quæ in ægypto contigerant:quādo Euphrates, & alii quidam philoſophiæ ſimulatores pecunias ab eo non immanifeſte petebant. Ego autem non ſolum pecunias non petii:uerū etiam illos tanq̄ non idē facientes amoui. Quin etiā cū eſſem admodum adoleſcens pecunias contempſi. paternam enim hæreditatem admodum amplam: uno,eodem'q; die acceptā:& dimiſſam fratribus meis:amicis'q; conceſsi: partim etiā cognatis pauperibus diſtribui:hoc unum duntaxat cogitans ut nullius indigerem. Omitto Babyloniam & Indos trans caucaſum & Hyphaſim fluuium poſitos:quæ omnia loca peragrans: mihi

ſemper ſimilis permanſi. Sed eorum quæ in iſtis regionibus a me acta ſunt: ꝙ nunq̃ pecuniis acquirendis animum intenderim: hunc ipſum ægyptium adhibebo teſtem: qui cum multa mala me feciſſe: plura etiam peruerſe conſuluiſſe calumnietur: nunq̃ tamen pecuniæ cauſa ad hæc facinora impulſum fuiſſe me dicit: nec quid lucri ſim meditatus oſtendit: ſed tam dementem eſſe me iudicat: ut cum iiſdem incantationibus utar: quibus alii pecuniarum gratia uti ſolent: pecunias tamen non exoptem: putat´q; me quaſi uenalem aliquam mercem proponentem clamare: accedite O dementes. ſum enim incantator egregius: idq; gratis & nullius mercedis cauſa exerceo. erit autem hoc lucrum: ꝙ ueſtrum quilibet eorum quæ expetit compos factus abibit: ego autem accuſationes, pericula´q; ſubibo. Sed ne ſermones inſulſos: aut demẽtes efferamus: quæ ramus ab accuſatore de quo primo dicere nos oporteat: q̃q̃ interrogatiõe nõ eſſe opus cenſeo. ipſe enim a ueſtitu ſumpſit accuſationis exordium: & ab iis: quibus aut ueſcor: aut abſtineo. Horum igitur pro me cauſam dicito diuine Pythagora: pro his enim in iudicium uocor: quorum tu quidem inuentor: ego aũt laudator ſum, & imitator. Hominibus o Rex terra cuncta neceſſaria ꝓducit: ita ut uolentibus pacifice cũ cæteris animalibus uiuere nihil oĩo deſit. ex ipſa nãq; cõmuni oĩum nutrice quædã metẽdo colligũtur, q̃dã arãdo extrahũtur: & oĩa ſuis tꝑibus apte congruunt. Sed q̃dam ueluti illius munerꝯ ignari cibi, ueſtitus´q; parandi cauſa gladiũ contra aĩalia nudarunt. indi aũt brachmanes nec ipſi talia laudauere: & ægyptios gymnoſophiſtas, ne talia laudarent: edocuere. Ab his aũt hæc inſtituta accipiens Pythagoras ægyptiorum diſciplinam græcorum moribus primus admiſcuit: & aĩalia quidem in terra degere permittens: quæ aũt ex terra naſcuntur munda, pura´q; eſſe putans: talibus ut ueſcerentur: inſtituit: ꝙ animæ, corpori´q; apte nutriendo congruerent. Veſtitum inſuper: quem pleriq; ex morticina meteria confectũ geſtant: impurum eſſe autumans linteis amiciri conſtituit: & calciamenta itidem ex arborum corticibus fieri mandauit. Ex hac aũt puritate, mundicia´q; fructus complures aſſecutus eſt: maxime uero, ꝙ ſuam animam cognoſcere meruit. Nam cum eſſet eo tꝑe natus: quo ob raptam Helenam Troia oppugnabatur: & filiorum Pãthi pulcherrimus: & pulcherrime ornatus eſſet: adeo iuuenis interfectus eſt: ut Homero lugendi cauſam præbuerit: in multa deinde corpora transmigrans iuxta immobilẽ fatorum legem: quæ uarie: multipliciter´q; animas permutat: rurſus in hominis formam rediit: & Mneſarchi Samii filius fuit ſapiens ex barbaro, & ex Troiano factus Ionius: atq; ita immortalis: ut ſe fuiſſe Euphorbũ nõ eſſet oblitus. Meæ igit̃ ſapientiæ progenitorẽ q̃s fuerit enarraui: ꝙ´q; ipſe horũ inuentor nõ fuerim: ſed ab aliis uelut hæreditatem acceperim ſatis oſtendi. Atq; ego delitiis deditos homines in iudicium nunq̃ uocaui propter phœniſſas aues: aut a Phaſide pœonia´ue deuectas: quas conuiuiorum gratia pingue faciunt ii: qui oĩa uentri indulgent: nec accuſaui quenq̃ piſciũ cauſa: quos maiore pretio emunt pleriq;: q̃ equos quondã .. litera notatos emere præſtantes uiri conſueuerunt: nec purpureas, pãphylias´q; & molles ueſtes cuiq̃ inuideo albuci o dii immortales, & terreſtrium fructuum, atq; olerũ eſus in me accuſatur: nec ueſtis mea a furibus tuta eſt: ſed ipſa quoq; uelut incantatoribus nimis ornata ſpoliare me nitit̃ accuſator. Verũenimuero ſiq̃s animati, & inanimati rationẽ auferat: ob quæ purus q̃s, aut impurus uideri põt: q̃d in ſe præclarius habet lintea, q̃ lanea ueſtis? Hæc enim ex aĩali mãſuetiſsimo nata eſt: circa q̃d etiã dii laborauerũt: quandoquidẽ paſtores eſſe non ſunt dedignati. Et certe aurea ſpecie quandoq; dignã lanã putauere ſiue dei: ſiue fabulæ aureum uellus alicubi fuiſſe dicentes. Linũ uero ſeritur utcunq; euenit: tamen uero circa illud nullus eſt ſermo: ſed qm̃ ab inanimato decerpitur: purum quidem Indis: purũ etiam ægyptiis eſſe uidetur: & propterea Pythagoræ prius: deinde etiam mihi hoc ipſum in ueſtem aſſumptũ eſt: quam conuenire nobis putauimus tam diſputantibus: quam` orantibus, ſiue ſacrificãtibus. Purum quoque arbitrati ſumus in lintea ueſte pernoctare: nam ſomnia manifeſtiores ſignificationes oſtendunt iis: qui ſicut ego uiuunt. Afferemus & excuſationem de ea coma: quã olim geſtare conſueui. Vocet autem in iudicium ægyptius non me: ſed flauos, comptos´que adoleſcentes: qui amatores, aut amicas utunt: quarum gratia comas nutriunt: & ipſi quidem beati putentur: & amabiles propter comam, & quod ab ipſa diſtillat unguentum. Me nanque ab omni onere abſtinere delectat: & hoc ipſum amo nihil amare. Dicere autem accuſatoribus poſſum: o infelices ne calumniemini doricorum inuenta: nam comarum nutritio a Lacedæmoniis eo tempore orta eſt: quando habiti ſunt bellicoſiſsimi: ſpartanorum Rex Leonidas fortitudinis cauſa comam geſtabat: ꝙ amicis modeſtiorem: hoſtibus uero terribiliorem propter ipſam uideri ſe arbitrabatur. Hinc & ſpartaniꝰ omnes nutrire comam cœpere: ꝙ non minus hunc regem, quam` Lycurgum: aut Iphitum uenerarentur. Idcirco a ſapientis uiri crinibus procul aberit ferrum: quod illuc admouere non decet: ubi ſenſuum omnium fons eſt: unde uiſiones omnes: unde omnes preces & ſapientiæ interpres

ſermo

ſermo naſcatur. Empedocles etiam purpurea uitta crines circundatus græcorum compita per-
ambulabat: hymnos componens: quod ex homine Deus eſſet futurus. Ego autem negleᷓcta
coma utens nec adhuc ullis hymnis in eius honorem compoſitis: in iudicium accuſatus addu
cor. Sed quid Empedoclem commemorare opus eſt? cui uel ſua quadam felicitate: uel eorum,
qui tunc erant: hominum bonitate licebat in libertate degere: nec ullam pro talibus rebus ca-
lumniam timere? Sed iam plura de crinibus dicere omittamus: qui iam abſciſi ſunt: ita ut ac-
cuſationem inuidia præuenerit: quapropter alterius criminis defenſionem afferre oportet. Eſt
autem crimen profecto grauiſſimum: & quod non tibi ſolum o rex, uerum etiam ipſi Ioui ter-
rorem poſsit afferre. Dicit enim accuſator hiés opinari me Deum eſſe: id'q; etiam nonnullos
mei quodam ſtupore attonitos palam prædicare: quanq̃ ante iudicium faciendum demonſtra
re oportuit: quid ego diſputans: quid'ue dicens: aut, quod miraculum faciens homines ad me
adorandum compulerim. Nõ enim ex quo: aut in quẽ mutauerim: aut mutatus fuerim: apud
græcos unq̃ diſputaui: quãuis ſcirem tales opiniones de me forſitan apud quoſdam eſſe: neq;
reſponſa, aut oracula unq̃ edidi: qualia canere non nunq̃ ſolent: qui diuino numine abundãt:
neq; ciuitatem aliquam nouiubi congregati in unum ciues decreuerint Apollonio ſacrifica-
te: quamuis de multis bene meruerim in iis: in quibus mea opera eguerunt: petierunt enim nõ
ægrotare, qui ægrotabant: alii ut ſanctius initiarentur: ſanctius ſacrificarent poſtularunt: quidã
uero ut iniurias prohiberem: & leges confirmarem. Horum autem mihi p̃mium erat: ut illi ſe
ipſis meliores euaderẽt. In his aũt omnibus tibi ſum gratificatus: ſicut enim boum curatores
dum prouident: ne quid illis aduerſi contingat: boum dominis gratificantur: & gregũ paſtores
oues pinguefaciunt propter poſsidentium utilitatem: & morbos ab apibus arcent earum cura-
tores: ne domino examen pereat. Similiter ego ciuitatum uitia corrigens tibi ciuitates direxi:
ut ſi me Deum quoq; ciues putaſſent: tibi lucro futurus eſſet illorũ error. quo enim promptius,
& libentius me audiſſent: eo magis timerent iis aduerſari: quæ diis non uiderentur. Verum ipſi
de me nihil tale opinabantur. Quod aũt ſit hominibus cũ deo quædã affinitas: per quam ſolũ
in omnibus animalibus deum cognoſcit: & de propria natura philoſophatur: & in quo diui-
nitatis eſt particeps, forma'q; (ut aiunt:) deo ſimilis eſt: ſicut pingẽdi: fingendi'q; ars nobis oſtẽ
dit: quod'q; a deo uirtutes hominibus prouenire creditur: & illarum participes hoies diis pro-
ximos opinabamur: horum inq̃ oium non Athenienſes eſſe dicemus autores: q̃q̃ illi iuſtorum,
& olympiorum: & huiuſmodi cognominum primi impoſitores extiterunt: quæ diuiniora for-
taſſe uidentur: q̃ ut omnibus conueniant: ſed Apollinem pythium inuentorem comperimus.
Venit enim in eius templum Spartanus Lycurgus: qui nuperrime leges tulerat: quibus Lace-
dæmoniorum eſt conſtituta res pu. hunc igitur cum ſalutaret Apollo in principio ſtatim ora-
tionis, quid de illo ſentiret oſtendit dicens dubitare ſe utrum hoiem, an deũ appellari illum
oporteat. Procedens autem eius oratio ſententiam ſuam declarat: cum illi diuinũ cognomen
manifeſte decernit: tanq̃ uiro bono, atq; omnium uirtute perfecto. Neq; tamen ob illud con-
trouerſia: aut periculum ullum a Lacedæmoniis Lycurgo cõtigit: ut opinio quod eſſet immor
talis futurus: quamuis ipſe tali ab oraculo denominatus cognomine non obſtupuiſſet: ſed ora-
culo aſſenſere lacedæmonii: cũ etiã ante oraculũ ſibimet id ipſum perſuaſiſſet. Neq; uero Indo-
rũ, aut ægyptiorũ inſtituta referre neceſſariũ arbitror. ægyptii nanq; opiniones Indorũ in mul
tis calumniantur: ſermonẽ uero: quẽ illi de deo oium rerũ opifice afferunt: adeo laudãnt: alios
etiã eundẽ edocuerint: q̃uis ab Indis originẽ ſumpſerit. Eſt aũt Indorum ratio talis. Generatio-
nis & ſubſtantiæ rerũ oiũm Deũ opificẽ eſſe ſciendũ eſt: q̃ aũt ipſe talia pducere cogitauerit: cã
eſt bonitas eius. qm̃ igiť cognata ſunt hæc: rõem ita cõcludo: ut aſſerã uiros bonos dei particu-
lã q̃dam habere: mundũ aũt, q opifici deo adiacet: oia, q̃ in cœlo, terra'q;, & mari ſũt exiſtimare
debemus: cuius ẽt hoies præter fortunæ rõem ſunt participes. Eſt aũt in bono uiro mũdus qdã
ſapiẽtiæ menſurã nõ excedẽs: quẽ tu etiã o Rex fateberis indigere uiro: cui deo ſit ſimilis. Verum
huius mundi figurã inordinatæ animæ furioſius attingẽtes oia perturbant: & uarias leges ſibi
ipſis fingentes, tẽperantiam minime ſeruant: q̃propter deos meritis honoribus nõ uenerãtur: &
garrulã loquacitatẽ: & uiuendi delitias ſectantur: ex quibus ociũ naſcitur cuiuſlibet operis per-
uerſus conſiliarius: animæ aũt quaſi ebriæ factæ ad multa neſanda proſiliunt: nec illarum com-
peſcere laſciuiam aliqd poteſt: etiã ſi oẽs potiones ebibãt: quæcunq; uelut mãdragora ſomno
inducẽdo putanť accomodatæ: ſed uiro opus eſt: q gubernet eũ: quẽ circa ipſas diximus eẽ mũ-
dũ. Hũc aũt a ſapiẽtia q̃ſi deũ factũ eſſe oportet: is itaq; ſufficiens erit ab amoribus reuocare: ad
quos impetuoſius feruntur: q̃ cõmunis cõſuetudo patiatur. ab auaritia quoq; deterrebit: ob quã
ſatis ſe habere nunquam dicunt: & affluentibus diuitiis os nunq̃ occludunt. cohibere autem
ne ſe cædibus inquinent: tali uiro forſitan impoſsibile non erit: purgare autem ab ipſis, atq; ex-

plare:neque mihi impoſsibile eſt:nec omnium rerum opifici deo. Eſt etiam in accuſatione poſita o Rex Epheſus a peſte liberata:in quo uelim ita me iudicet ægyptius ſicut accuſationi conuenit. Eſt enim accuſatio ferme talis quædam. Apud Celtas, aut Scythas fluuiorum Hiſtri, ſeu Rheni Accolas ciuitas quædam poſita eſt:nihil minor Epheſo:quæ eſt in Ionia: hanc barbarorum receptaculum:& hominum imperio tuo non obtemperãtium peſtis inuaſit. Liberauit autem Apollonius. Eſt autem ſapienti uiro talis etiam accuſationis defenſio quædã ſi dixerit Regem ſuos hoſtes non peſte:ſed armis uelle delere:quanquam:nec abs te Rex:nec a me ſit uſq̃ ciuitas ulla deleta: neq; te exoptare puto ciuitati cuipiam peſtem ob quam uideas ægrotos ante templa expoſitos iacere. Sed utcunq; ſit:omittantur quæ ad barbaros attinent:nec illis remedia curemus afferre:dũ immanes,& implacabiles ſint:& noſtro generi inimiciſsimi : Epheſum uero quis negabit liberari oportuiſſe: quæ generis principium ab Attica puriſsima ducens:ſupra omnes Ioniæ:Lydiæ'ue ciuitates adaucta eſt:prominet autem mari : quod terrã ambit:in qua ipſa poſita eſt. abundat autem bonarum artium ſtudiis & philoſophis:oratoribus'q; redundat: ut uere dici poſsit eam ciuitatem non equitum robore:ſed clarorum hominum millibus cæteras ſuperare:& in ea plurimum uigere ſapientiam. Quis igitur pro talis urbis ſalute diſcrimen quodcunq; ſubire non auderet? præſertim cum animaduerterit Democritum abderitas quondam a peſte liberaſſe:& athenienſem Sophoclem meminerit:qui uentos demulſiſſe fertur: non opportuno tempore regionem perflantes:aut illa audierit:quæ de Empedocle prædicantur: ꝙ nebulæ in Acragantinos diffuſæ medietatem compeſcuit. Verum hoc loco me urget accuſator. Audiſti enim o Rex quandoq; dicentem:ꝙ non propterea me accuſat:quia ſalutem Epheſiis attulerim : ſed quia peſtem ipſos inuaſuram eſſe prædixerim. Hoc enim admirabile quid eſſe,& omnium excedere ſapientiam dicit:adeo ut niſi incantator eſſem præcipuus : huc attingere ueritatis non potuerim. Quid igitur hoc loco Socrates dicit de iis:quæ a dæmone prædiſcere ſe dicebat? Quid Iones duo Thales:& Anaxagoras : quorũ ille quidem olearum abundantiam:alter cœleſtium portentorum multa prædixit:num incantationibus eos talia præſciſſe dicemus? Verumenimuero ii,quos diximus:ob crimina in iudicium a calumniatoribus uocati fuerunt:nuſq̃ tamen in accuſationibus dictum reperitur incantatores ipſos eſſe. Ridiculũ enim id eſſe uidebatur:& ne in Theſſalia quidem credibile : ut a ſapientibus uiris tale aliquid diceretur: quamuis illic mulierculis dicant probro dari : ꝙ Lunam e cœlo detraxerint. Vnde igitur Epheſiorũ incommoda præſenſiſti? dicet quiſpiam. Huius aũt rei facilis, & in prõptu eſt excuſatio:cum ex accuſatore nuper o Rex audieris:quod nõ eodem cum aliis uictu utar, & me paulo ante dicere animaduertiſti:q̃ leuibus: q̃'q; tenuibus cibariis ueſcerer:q̃ mihi longe ſunt iucundiora:q̃ lautæ,& apparatiſsimæ aliorum dapes:hoc igitur o Rex admirabilem quãdam, & arcanam perſpicacitatem ſenſibus tribuit:nec turbidum quiq̃,aut obſcurum circa ipſos manere patitur:facit'q; ut tanquam in ſpeculi claritate cuncta perſpiciam tam facta:quã etiam futura. Neque enim expectat ſapiens euaporantem terram:aut aerem corruptum:aut graue aliquid deſuper adueniens reſpiciens:ſed hæc omnia intelligit:quamuis adhuc in foribus: ut aiunt exiſtẽtia:poſterius certe q̃ dii:citius tamen:q̃ plerique hominum. Dei nanq; futura:homines uero dum fiunt:ſapientes uero cum accedunt aliqua ſentiunt. Peſtis autem cauſas o Rex ſi forte ſcire uolueris ſeorſum interrogabis. Sunt enim ſapientiæ profundioris:q̃ ut proferri in uulgus mereantur. Hæc autem uictus frugalitas,& ſobrietas:non modo ſenſuum perſpicacitatem gignit: ſed uim quandam ad res maximas,& admirabiles percipiendas. Videre autem quod dico licet : cũ ex aliis multis:tum ex iis,quæ Epheſi circa imminentem morbum:& morbi ſpeciem agnoſcẽdam peregi. Mendico nanq; ſeni ſimile erat monſtrum illud:id autem ego uidi: & uidens patefeci:neq; ſedaui morbum:ſed funditus abſtuli. Quem uero deorum ut opem afferret:ſim precatus : declarat templum Epheſi huius rei gratia auerſori Herculi dedicatum. Ipſum nanque auxiliatorem elegi: qui cum fortis eſſet, ac ſapiens Helldem quandoque morbo liberauerat euaporationes obſtruens :quæ a terra proueniebant contra Augiam irrumpens dominantem. Quis igitur incantationum amator tibi uiſus eſt unquam:qui deo tribuat:quod ipſe fecerit:aut quæ artis miracula quærit is:qui ſiquid admirabile factum ſit:a deo fatetur proceſsiſſe? Quis autem incantator Herculem inuocaſſet? Talia nãq; infelices homines ſacra in terræ barathris faciunt:& terreſtribus diis ſacrificãt: in quorum numero Herculem poneret nemo. Fuit enim purus:& hoĩum generi beneuolus. Eundẽ quoq; & in Pelopõneſo ſum precatus:ubi penes Chorinthum lamia obuerſabatur formoſiores adoleſcentulos deuorans : ego tñ certamen ſuſcepi: non magna, admiranda'ue munera poſcens:ſed placentas duntaxat,atq; thura : cum id omnium maxime expeterem:ut bonum aliquod pro ſalute hominum operarer. Illud enim iuxta Euriſthei ſententiam: maximum præmium laborum eſſe cenſebam. Nec enim moleſte feras

uelim o

uelim o Rex de rebus Herculis aliquid audire. Pallas enim de ipſo curam habebat. quoniam
benignus: & hominibus ſalutaris habitus eſt. Sed quoniam me iubes de ſacrificio defenſionē
afferre: quod etiam manu ſignificaſti: ueram defenſionem audi. Ego cum omnia pro uirorum:
quos dico ſalute fecerim. nunq̃ tamen pro ipſis ſacrificaui: neq; ſacrificarem omnino: aut tem-
plum attingerem: ubi ſanguinem effuſum aſpexerim: nec unq̃ ſum deos precatus cultrum re-
ſpiciens: aut tale aliquod ſacrificium: quale mihi obiicit accuſator. Nō enim Scytham me puta
ueris o Rex: nec ex aliqua patria natum extra commune hominum conſortium poſita: neq;
cum maſſagetis: aut tauricis unquam ſum uerſatus: ut eorum ſacrificandi mores aſſumpſerim.
Nec etiam adeo ſum demens: ut cum multa de uaticinandi facultate diſputauerim: & quid ip-
ſa poſsit: aut non poſsit diſeruerim: atq; idem ipſe optime omnium hominum ſciam deos im-
mortales conſilia ſua ſanctis, & ſapientibus uatibus aperire: ego cædes & uiſcera in ſacris attre-
ctare auderem. præſertim cum nunquam antea ſanguine conſueuerim ſacrificare. neq; diis gra-
tum id eſſe putauerim: ſn quibus etiā Dæmonis uox me deſeruiſſet: q; impurus eſſem: atq; pol-
lutus. At uero ſiquis ſacrificii odio ſublato accuſatorem īterroget ea: quæ de me paulo ante di-
xit: comperiet ipſum ſuiſmet uerbis tali crimine me abſoluere. Quem enim nullo peracto ſacri
ficio dixit futuram peſtem Epheſiis prædixiſſe: quid illi iugulatione ulla opus erat ad ea præno
ſcenda: quæ fabulando etiā ſine ſacrificio prænoſcere poteram? aut quid omnino uaticinio in
digebam pro iis: quæ mihi ipſi iam pridem, atq; aliis perſuaſeram? Si enim propter Neruam,
& eius familiares accuſor: rurſus eadem dicam: quæ alias dixi: cum de talibus iterrogabar. Ego
Neruam omni imperio, omni'q; laude dignū iudico: poſſe autem eū multis curis, negociis'ue
animum intēdere nequaquam puto. corpus enim morbo diſſolutum: mentem quoq; angoris
plenam reddit: ita ut quæ domi ſunt agenda: curare non poſsit. Te autem & a corpore, & a mē
te laudat: & iure quidem ut opinor: quanquam promptior eſt humana natura ad ea laudanda:
quæ efficere ipſa non poteſt. Eſt autem mihi uehementer affectus optimus Nerua: neq; coram
me ridentem illum unquam uidi: nec ullatenus iudentem: ſicut inter amicos fieri conſueuit: ſed
mecum uelut adoleſcentuli cum parentibus, præceptoribus'ue cum pudore quodam & reuerē
tia loquens erubeſcit. Cum'q; ſciat honeſtatem, probitatem'q; a me prætercætera laudari tam
exacte in utraq; ſeſe exercet: ut ſupra modū humilis eſſe mihi uideatur. Quomodo igitur cre-
dibile cuiquam uidebitur Neruam imperium affectare: qui bene ſecum agi putaret: ſi domū ſuā
gubernare poſſet? Aut quis mecum res magnas communicare arbitrabitur eum: qui & de par-
uis mecum loqui non audeat? Vel quis unquam exiſtimaret ipſum tentare: ut his rebus men-
tem meam commoueat: quibus nec alium quenq̃ ſi de me cogitaret: mouere niteretur? aut quo
modo ego ſapiens homini aſſentirer: ne uaticiniis fidem adhiberem: ſapientiæ autem non cre-
derē? Orphitū aūt, ac Rufū uiros iuſtos, ac tēperatos ad res aūt agendas ſegniores, ut pcepis
ſiqs imperiū occupaturos calumniaret: neſcio an magis quā in Nerua aberret. ſin cōſultores,
ſuaſores'q; Neruæ fuiſſe ad occupandum imperium quiſpiam dixerit: facilius certe mihi Neruā
inſidiaturum, q̃ hoſce conſultores perſuaſerit: ſed & huiuſmodi accuſantem cogitare debet: qd
mihi uolens adiuuerim eos: qui res nouas moliri tentarent. Nunq̃ enim pecunias me ab illis
accepiſſe: aut muneribus correptum talia feciſſe quiſq̃ criminabitur. Videamus autem utrū ma
gna quædam præmia ab illis expectans, eorum beneficia in id tempus diſtulerim: quo illi ſe po-
tituros imperio arbitrabantur. tunc enim magna ab illis peterer: & maiora etiam conſequi po-
tuiſſem. Quomodo igitur oſtendes unquam tale quicquam me fuiſſe meditatum? Reminiſce-
re o Rex te ipſum: & qui ante te imperatores fuerūt fratrem uidelicet tuum, atq; patrem: & præ-
ter hos Neronem etiam: ſub his enim præcipue imperatoribus in aperto uixi cum antea ad In-
dos peregrinatus eſſem. His igitur triginta & octo annis: (tantum enim quod dixi ſpatiū uſq;
ad te fuit) ad regias fores nūquam acceſsi: præterquam in ægypto: ubi cum patre tuo ſum uer
ſatus: quanquam ipſe tunc Rex adhuc non erat & mei conueniendi cauſa illuc ſe ueniſſe fateba
tur. Nec illiberale quicquam cum regibus ſum locutus: niſi populorum cauſa: qui regū ditio-
ni ſuberant. Nec unquam ob epiſtolas ſum gloriatus: quas aut mihi reges: aut ego regibus ſcri
pſerim: nec munerum cauſa regibus adulatus: a me ipſo, aut grauitate mea diſceſsi. Si igitur
pauperes, diuites'que conſyderans me interroges: utris eorum me connumerē: inter diuſ. imos
proculdubio me adſcribam: nullis enim rebus indigere pluris facio: quam *Lydiæ*, pactoli'que
diuitias omnes. Quomodo igitur non dum regnantium dona in id tempus diſtuliſſem: quo
ipſos regnaturos eſſe putarem: qui nec a uobis accipere quicquam uolui: quibus firmum, ſta-
bile'que imperiū eſſe animaduerto? aut quomodo regni permutationes meditarer: qui con-
ſtitutum imperium non magnifacio? Veruntamen omnia quæ contingere poſſunt Philoſo-

pho : qui potentioribus adulcetur in Euphrate maniſeſte conſpicio . hic enim ſibi diuitias parauit . quid autem diuitias dixi?immo uero ſontes diuitiarum . iam enim inter ſœneratorum menſas nuncupatur caupo,quæſtuarius,publicanus,numularius,& ad omnia uenalia & pretio comparabilia ſe conuertit:potentiorum'q; foribus magis eſt affixus:q̃ proprii earundem ianitores.expellitur etiam inde plerunq; non ſecus ,ac guloſi canes depelli ſolent . Philoſopho aũt ne drachmam quidem impertit.Cum'q; ſuas diuitias quo ad cæteros obſtruſas habeat:hunc tamen unum ægyptium pecuniis paſcitut in me linguam amputari dignisſimã acuat.Euphratẽ igitur tibi iudicandum relinquo:niſi enim adulatoribus ualde faues : inuenies hominem longe deteriorem:q̃ a me ſit narratum . Tu uero quod reliquum eſt accuſationis ex me audi:ut de quibus accuſer:itelligas. Auditus eſt quidam o Rex in media accuſatione fletus Arcadis pueri:quem me noctu in partes concidiſſe dicunt:an uero ſomnium aliquod hoc fuerit:non ſatis ſcio.Narrant autem hunc puerum honeſtis parentibus ortum fuiſſe:forma uero qua ſqualidi & macilenti Arcades pulchri putantur.Hunc aiunt ſupplicantem,plorantem'que a me fuiſſe iugulatũ: deinde ſanguine pueri me conſperſum pro ueritate agnoſcenda diis uota feciſſe:& mei quidem hactenus protenditur accuſatio . Nam quod reliquum eſt ad ipſos deos ſpectare uidetur.aiunt enim illos me ita precantem exaudiſſe: ut de cœlo ſigna mihi dederint præclaras nec me impia facientem interemerint. Quam fœdũ igitur,impurum'q; ſit o Rex de talibus audire,dicere'ue:non me latet:attamen huius criminis eſt afferenda deſenſio . Primum igitur ex te quæro accuſator : quiſnam is Arcas puer fuerit:ſi parentibus non obſcuris:& forma(ut ais) non ſeruili fuit:congruum fuerat te interrogaſſe:quodnam parentibus eius nomen : qua'ue familia natus : & in qua Arcadiæ ciuitate fuerit educatus : & quibus ab altaribus ad ſacrificium huc deductus.horum autem nihil abs te proſertur:quamuis in mẽtiendo ſis uehemẽtiſsimus. Pro ſeruo igitur aliquo in iudiciũ uocor : cuius enim nec nomen habetur:nec quibus ſit ortus parentibus:conſtat : nec in qua ciuitate natus , aut educatus eſſet inueniebatur: cuius præterea nullus extat hæres:non ne hunc pro dii immorles ſeruorum loco habendum omnes putarẽt? illi enim inominati ſunt:q; ſi ſeruum fuiſſe fateberis:dicas ruſus oportet:quis eum magno adduxerit:quis illum Arcas emerit.Si enim genus hoc puerorum uaticinationibus eſt accõmodatum : multis pecuniis emptum fuiſſe credendum eſt.Præterea neceſſe fuit aliquem in Peloponneſum nauigaſſe:ut illinc Puerum Arcadem nobis abduceret: Ponticos enim aut Lydios ſeruos : aut Phrygios gregatim huc aduectos inuenire licet hæ nanq; gẽtes:& cæteri Barbari ſemper aliis obedire conſueti nequaquam turpem exiſtimant ſeruitutem.Phrygibus autem familiare eſt proprios etiam filios uendere:& ſi captiui in ſeruitutem ducantur:ne ad eos quidem reſpiciendos ſeſe conuertunt . Græci autem libertatis amatores adhuc ſunt:nec græcus quiſquã extra fines in ſeruitutem uenditus eſt.Quapropter nec ſeruorum prædonibus:nec eorundẽ mercatoribus apud ipſos locus permittitur.Hoc autem in Arcadia magis contigit . Ipſi enim nõ ſolum libertate degunt omnes:ſed multitudine ſeruorum egent . Eſt enim Arcadiæ magna pars ſylueſtris:nec montes ſolum:uerumetiam campeſtria loca egent . igitur multis agricolis: multis caprarum:ouium:armẽtorum'q; paſtoribus:qui partim boues , partim equos curent:lignatoribus inſuper q̃ plurimis indiget regio:atq; in his a pueritia exercentur. Quod ſi Arcades tales non eſſent:ſed ut cæteri ſeruos ſuos uenderent:quid ad diuulgatam ſapientiam cõferret eſſe ex Arcadia, quod mactetur? Non enim cæteris græcis ſapientiores ſunt Arcades:ut aliqd plus q̃ alii in extis oſtendant:immo uero rudes ſunt:atq; agreſtes & ſuibus ſimillimi: cũ ob alia multa:tum q; arborum fructibus ut plurimum turgent. Sed uereor ne defenſione artificioſa nimium uidear uti:qui mores Arcadum exprimens in Peloponneſum oratione migrauerim:cũ abunde ſufficiens mihi'q; accommodatior defenſio fuiſſet huiuſmodi .Ego nunquam ſacrificii cauſa quicquam mactaui:aut macto:neq; ſanguinẽ tãgo:etiam ſi in altari ſit poſitus . Hoc enim modo Pythagoras ſenſit:& cæteri,qui eum ſecuti ſunt. Id ipſum etiam qui in ægypto ſunt gymnoſophiſtæ:& Indorum ſapientes:a quibus eius,quam Pythagoras eſt ſecutus ſapientiæ principia manarunt. Qui autem ſecundum hæc inſtituta ſacrificant: nulla a diis iniuria afficiuntur: ſed eos ſeneſcere dii permittunt:& rectis,ſanis'q; corporibus uti:ſemper'q; fieri ſapientiores:nec uero tyranni unq̃ euadunt:nec rebus ullis indigẽt. Nec abſurdum profecto uidetur illos a diis immortalibus bona impetrare:qui pure,munde'q; ſacrificãt:idem'q; quod ego de ſacrificiis ſentio,dei'q; ſentire mihi uidentur : qui thuriferam terram in parte mundi puriſsima conſtituerũt: ut uel illinc ſacrificiorum materiam capiamus:nec ferrum templis inferamus : aut aras ſanguine maculemus.Ego autem(ſic enim uiſum)& mei & deorũ oblitus ita ſacrificaui:ſicut nec alias unq̃ ſacrificare conſueui:nec hominum quiſquam omnino ſacrificat.Sed hoc me crimine facile tempus abſoluit:quo a me facta hæc fuiſſe dicit accuſator. Eo nãq; die, quo a me factũ id fuiſſe

calumniatur

calumniator:ſi in agro fui:ſacrificaui:ſi uero ſacrificaui:etiam comedi. Soles autẽ o Rex me in
terrogare an eo tempore Romæ fuerim: quod profecto non inficior : & te quoq; tunc Romæ
fuiſſe dico:non tamẽ talia te ſacrificaſſe diceres:nec etiam ipſe calumniator dicere auderet. Nõ
enim ſequitur homicidium feciſſe aliquem:propterea ꝙ Romæ fuerit uerſatus.multa nãq; mil-
lia hominum tunc Romæ fuerunt:quibus exulare multo melius eſſetq̃ capitis iudicio ſubiici:
propter hanc unam duntaxat coniecturam : ꝙ tunc Romæ fuerint. Quinimmo hoc ipſum ꝙ
Romam uenerim ſuſpitionem omnem criminis uidetur auferre:ꝙ'q; res nouas molliti non tẽ
tauerim. Quis enim talis criminis cõſcius uellet in ciuitate uiuere:ubi omnes oculi:innumera-
biles exploratores & non modo eorum:quæ ſunt:ſed eorũ etiam:quæ nõ ſunt ĩdagatores acer-
rimi non ſinunt quenq̃ res nouas meditari : niſi qui forte mortis nimium cupidus fuerit: cauti
enim,temperati'q; uiri tardius etiam ad illa deducuntur:quæ facere ſibi licet. Quid igitur inqui
et calumniator ea nocte egiſti?' ꝙ ſi me quaſi ſe ipſum interrogat:dicam me controuerſias, ac-
cuſationes'q; contra bonos uiros paraſſe:ut etiam nihil iniuſte agentes perderem:idq; regi per-
ſuaderem nihil ueritatis ad eum loquens:ut ego ab ipſo probe:alius autem in ſuſpitionem ad-
ducatur. Sin tanq̃ philoſophum interrogat:Democriti riſum laudabam: quo in res omnes hu-
manas utebatur:ꝙ ſi re uera ex me reſponſum quærit:ut ſeſe res habuit:narrabo. Philiſcus meli
enſis:qui mecum annos quatuor philoſophatus fuerat:tunc ægrotabat : propterea apud ipſum,
pernoctabam:tam grauiter enim laborabat:ut non multo poſt ex tali morbo interierit: quãuis
pro eius incolumitate multa ſim precatus:& certe quicunq; ſunt Orpheo cantus pro mortuis
compoſiti eos me fateor non ignorare:quin etiam ſub terram ius cauſa profectus eſſem : ſiquis
ad ea loca pateret acceſſus:adeo me ſibi charitate deuinxerat ob illa quæ ex animi mei ſenten-
tia & ex philoſophiæ præceptis fuerat operatus. Hoc ipſum o Rex audire e Teleſino potes:nam
& ipſe Philiſco inſeruiens:ea nocte nobiſum permanſit. Quod ſi Teleſino minus adhibes fideis,
quoniam ipſe inter philoſophantes numeratur medicos ipſos teſtes adducam. Sunt autem Se-
leucus Cyzicenus:& Stratocles Sydonius ex his an uera dicam perquire. ſequebantur aũt quos
dixi medicos diſcipuli circiter triginta:qui huius rei teſtimoniũ afferre poſſũt:ꝙ ſi Philiſci pro,
pinquos ad teſtimonium reddendum uocari dicerem : clamaret accuſator iudici dilationem a
me quæri. Nam illi cadauer in patriam portantes q̃ primum abiere. Vos igitur quos inuocaui
teſtes:accedite. Nam afferendi teſtimonii cauſa uobis huc accedere datum eſt. Quid igitur ue-
ritatis contineat accuſatio horum teſtimonia declarant. non enim in ſuburbano : ſed in urbe:
non extra muros:ſed domi:non pro Nerua ſed pro Philiſco:non iugulans : ſed pro uita præ-
cans:non pro regno:ſed pro philoſophia:non aduerſus te res nouas moliens:ſed hominẽ mihi
ſimilem ſeruare nitens eo tempore ſum inuentus. Quid igitur hic puer Arcas?' quid de iugula-
tione fabulæ afferuntur?' quid talia perſuadere tentat?' ſic enim non minus quod factum eſt nũ-
q̃:quã quod eſt factum in iudiciũ trahetur : huius autem ſacrificii incredibilitatẽ ubi collocabis
o Rex?' Fuerunt enim Priſcis temporibus uates permulti:qui peractis cædibus uaticinabantur:
quique in arte ſua peritiſsimi, & digni memoria ſunt habiti ceu Megiſtias : Acarnan : Ariſtan-
der Lycius: Silianus Ambraciota. Sacrificabant autem & uaticinabantur Acarnan quidem leo
nidæ Spartano regi: Lycius autem Alexandro macedoni: Sillanus uero Cyro:qui regnum af-
fectabat. Hi ſiquid hominum extis maniſeſtius:aut ſapiẽtius, aut promptius inſidere putaſſent:
tali ſacrificio uti facillime poterant:cum ipſi apud reges uerſarentur:qui captiuos multos & ſer-
uos complures habebãt : nullum autem iudicii periculum:nullus'q; metus accuſationis impen
debat:ſiquem occidiſſent. Sed eadem, quæ & mihi talibus uiris opinio inerat:ꝙ ratione caren-
tia animalia conſentaneum eſt:cum in diſcrimen mortis deducuntur:nihil omnino turbare in
teſtina:cum quid paſſura ſunt:non intelligant. Homo autem, ſi non dum inſtante morte timo-
rem eius animo conceperit:uehementius perturbatur. Quomodo igitur conſentaneum eſt ip-
ſa præſente:atq; ante oculos poſita poſſe per exta uaticinium oſtẽderet:aut aliquid omnino ſuo
ordine diſpoſitum habere. Quod autem uere:& ſecundum naturam talia exquiſierim:hoc mo-
do conſyderari poteſt. Epar : in quo uaticinii ſedem eſſe dicunt eius artis periti : ex non puro
ſanguine conſtat:totum enim ſyncerum:purum'q; ſanguinem continet cor : eum'q; per uenas
in uniuerſum corpus diffundit. Choleram autem in epate iacentem iracundia excitat:timor au
tem in concauas epatis partes eandem ſubducit:ꝙ ſiquis ipſam irritauerit:adeo efferuet:ut ſuo
uaſe contineri impotens ſupino epati ſuperfundatur, atq; ita partes omnes epatis occupet:quæ
antea politæ erant: & aliquid portendere idoneæ:'in animalibus uero : quæ timore terreſiunt
ſubſidens cholera ſimul contrahit:quicquid leuibus epatis partibus luminis inerat. Tunc enim
introrſum cedit purioris ſanguinis pars:qua epar illuſtrabatur:cum natura pelliculam: quæ cir
ca ipſum eſt:prætendat:&,qui turbulentus ineſt ſanguis ſupernatet. Quid igitur hominis iugu

latione opus eſt:o Rex:ſi nihil ueri portendere poteſt eiuſmodi ſacrificium:quod autem nihil
portendere poſſit:ab humana natura prouenit : quæ imminentem mortem agnoſcimipſi etiá,
qui morituri ſunt:uarietaté plurimam inteſtinis afferunt.qui enim animoſiores ſunt:cum qua-
dam iracundia moriuntur:qui uero molliores ſunt:cum timore . hic eſt ꝙ ars huiuſmodi apud
nó imperitos etiam barbaros,hedos,aut agnos mactari laudat:quoniam amentia ſunt eiuſmo
di animalia:nec multum ab inſenſatis diſtâtia. Gallos autem gallinaceos:& ſues,ac tauros quo
niam animo abundant:ſuis arcanis non admittunt. Animaduerto autem o Rex accuſatoré a
me irritari : quoniam te ſapientiorem efficio : uideris'ꝗ libenter orationi meæ aures præberet
quod ſiquid horum obſcurius a me dictum uidetur : concedo tibi ut arbitratu tuo me interro-
ges.Ego enim ad ea,quæ mihi ab accuſatore obiecta fuerũt:ſatis iam dixiſſe uideor:& quoniã
neq̃ Euphratis calumnias ,contemnere decet : tu Rex iam iudicare potes : uter noſtrum uerius
philoſophetur.ipſe enim de me falſa dicere laborat:at ego falſum dicere indignor.& ille quidẽ
te dominum,ego uero principẽ puto.ipſe tibi gladiũ contra me dedit: ego contra eũ minime.
Sed pro quibus ipſe me calumniatur:ſermones ſunt:quos in ionia ſum locutus .ipſe enim con
tra te dixiſſe me talia calumniatur.ego autem de fatis tunc:& neceſsitate loquẽs regum,ac prin
cipum afferebam exempla:quia res ueſtræ in omnium hominum oculis maxime uerſantur. Et
de fatorum ui philoſophatus dixi illorum legem adeo immutabilem eſſe : ut ſi cui alienum re-
gnum:aut imperium fata decreuerint:is'ꝗ ob ſuſpicionem ab eo:qui regnum tenet : interficia-
tur:ſore ut mortuus etiam ſuſcitetur ab inferis: quo fatorum decreta effectum ſortiãtur : iuuat
autem exceſſu quodam orationis uti propter eos : qui probabilibus rationibus aſſentiri nolũt:
Dicebam quoq̃ ſi cui fata deſtinauerint:ut faber lignarius euaderet : is uero manus amputaret:
fore nihilominus:ut ſit faber. Eodem etiam modo ſi cui in olympiis currẽdi uictoria a fatis de
creta ſit:hunc etiam ſi crus perfregerit:uictoria potiturum : & cui in arte ſagittandi præſtantiã
fata adtuerint:is ne ſi oculos quidem abiecerit:a ſigno aberrabit. De rebus autem loquebar ad
Acriſium. Laium. Aſtyagem'ꝗ medum:& alios multos reſpiciens : qui regno ſuo bene cauiſſe
opinabantur:cum alii filios:alii nepotes interfeciſſe putarentur ta quibus poſtea regno ſpoliati
fuerunt:cum ex abdita fatorum opera in lucem repente editi eſſent. Quod ſi adulationem ſecta
ri uellem:dicerem fata etiam de tuis rebus cogitaſſe:quãdo huc Vitellio miſſus fuiſti:Iouis'ꝗ
templum in oculis ciuitatis combuſtum eſt. ille autem bene ſe rem habere dixit:ſi ab ipſo non
aufugeres:q̃q̃ adoleſcens admodum tunc eſſes. Sed quoniam fatis aliter uiſum fuerat : ille qui-
dem interfectus eſt:tu autem quæ illius erant:nunc poſsides. Sed quoniam adulatoria Harmo
nia me offendit:ꝙ male ſonora , icompacta'ꝗ uideatur:amputabis a me tales chordas:nec exi-
ſtimes uelim de tuis rebus quicquam me cogitaſſe. Sed de fatis tantum, neceſsitate'ꝗ differui ſ
ſet:quæ calumniator contra te dicta fuiſſe criminatur : quamuis huiuſmodi quædam de ſe dici
etiam dii patiantur. Nec indignatur Iupiter poetas audiens in Lyciis narrationibus:talia dice-
re:Heu mihi ubi Sarpedon:& alia quædam in ipſum decantari:quibus filio ſe orbatum a fatis
conqueritur. Et cum alibi inducunt eundem Iouem animo anxium taliter ſe conſolari : ꝙ Mi
noem Sarpedonis fratrem mortuum aureo ſceptro decorauerit : inſtituerit'ꝗne inferorum ſo-
ro ius dicere:ubi fata euitare non potuit . Tu igitur Rex:cur eos ſermones moleſte feras : quos
dii approbant:quibus omnia parent:nec poetas talia dicentes interimunt:'oportet enim fata ſe
qui,& rerum permutationes patienter perferre:in quo Sophocli credendum eſt ſapienter dicen
ti:ſolis diis nunq̃ ſeneſcere:ac nunq̃ mori datũ eſt. cætera omnia tempus miſcet:quod omnia ui
cit. Volubiles enim ſunt proſperitates humanæ:& diurna pene o Rex diuitiarum duratio:& il-
le meas,& iſte alterius: atq̃ alius alius opes habens:non habet. Talia tecum o Rex cogitãs : ſiſte
exilia:ſiſte cædes :& philoſophia quacunq̃ libet utere.hæc enim impaſsibilis: & uerax exiſtens :
lachrymas ab omnibus aufert:quæ nũc,ut ex me audire potes:partim ex mari: partim ex conti-
nenti accedunt:& earum quælibet congruum ſibi fletum plorant. quæ autem mala hinc oriun
tur : plura ſunt:q̃ ut calumniatorum linguis poſsint enumerari : qui cum omnia apud te calu
mnientur: omnibus te calumniabilem reddunt .

¶ In orationis Apollonii calce hunc Homeri uerſum fuiſſe.

οὐ γάρ με κτανέεις, ἐπεὶ οὔτοι μόρσιμός εἰμι . hoc eſt

Non me & enim occides:nam non dant hoc tibi Parcæ. Tum cum eſſet ante Domitianũ
diſparuiſſe Apollonium,ac ſtupefactum tyrannum. Caput. iiii.

¶ Talia ſunt quæ dicere præmeditatus fuerat Apollonius. In fine autem orationis inueni : q̃
in priore ſermone ultimo loco poſita fuiſſe retulimus his uerbis. Non me enim interficies ,quo-
niam id a fatis tibi non datur. Poſtq̃ autem ex prætorio diſceſsit diuino quodam,& inennarra

bili modo: haudquaq̃ ſicut plerique forſitan putabant: commotus eſt tyrannus. Opinabantur autem alii fore: ut clamore ſublato iuberet ſatellites uirum perſequi: palam'q; per omnes regni partes ediceret: nequis eũ ſuſcipere auderet. nec illum uſq̃ conſiſtere pateretur. Ipſe autem nihil horum fecit: ſiue ut opinionẽ multorum falleret: ſiue ꝗ agnoſceret ſibi nihil reliqui eſſe: quod aduerſum talem uirum ſufficeret. Vtrum autem illum contempſerit: ex iis, quæ mox dicentur: conijcere poterimus. uidebatur enim potius eius diſceſſu fuiſſe cõturbatus: q̃ eundem neglexiſſe aut contempſiſſe. Agebatur apud ipſum cauſa, ubi ciuitas quædam cum homine priuato de teſtamẽto quodam litigabat. fugerãt autem ipſum non modo litigantium nomina: ſed ipſius etiam cauſæ materia: id'q; præterea facile apparuit: ꝗ impertinentia quædam interrogabat: & multa reſpondebat: quæ nihil omnino ad cauſam attinerent: quæ omnia arguebant ipſum ſtupefactũ hæſitare: atq; eo magis, quod ab aſſentatoribus audiebat ſe nihil unq̃ eſſe oblitum. Hoc igitur modo tyrannum affectum linquens Apollonius & ſuæ philoſophiæ quaſi ludum quendam oſtendens omnibus græcis, barbaris'q; terribilem: ante meridiem e prætorio diſceſſit: nõ multum uero poſt meridiem Puteolos Demetrio, Damidi'q; apparuit. Hæc enim cauſa fuerat: cur Damidi præciperet: ut non expectata defenſionis die Puteolos proficiſceretur. nam quid facere inſtituiſſet: non prædicebat: ſed quod ſibi cõmodiſſimum eſſet: facere illum iuſſit. Damis uero licet non intellecta cauſa: quæ mandauerat Apollonius: exequebatur. Aduenerat aũt pridie Damis Puteolos: & quæ ad accuſationem pertinebant: cum Demetrio contulerat: qui tardius q̃ Apollonii auditorem deceret: credebat ea: quæ a Damide dicebantur. itaq; poſtridie eadem de cauſa ex Damide rurſus quærebat: ambo'q; deambulabant ſecus mare: ubi contigiſſe feruntur ea: quæ de Calypſone narrantur in fabulis. Diffidebat autem omnino, illũ unq̃ eſſe euaſurum: q; omnibus nota eſſet ſæuitia tyranni. Quæ tamen præceperat Apollonius propter hominis uenerationem peragebat. Ambulando autem utriq; iam deſeſſi in templo Nympharũ conſederunt: ubi quondam uaticinia quædam reſponderi ſolita fuerant. Eſt autem tẽplum albo lapide conſtructum: & in eo fons eſt aquæ nunq̃ ſumma labra fontis excedentis: nec rurſus quantacunq; illinc aqua exhauſta decreſcentis. De natura igitur eius aquæ diſputabant non admodum ſtudioſe propter mœrorem: quem ex Apollonii abſentia cõceperant: itaq; ſæpius orationem reuocabant ad ea: quæ ante iudicium facta fuerant.

¶ Apollonium apparuiſſe Puteolis Demetrio, & Damidi mœſtis illis'q; exiſtimantibus eum eſſe ſpiritum, præbuiſſe ſe tangendum, atq; amplectendum. Hinc omnia narraſſe, quæ contingerant. Caput. v.

¶ Cum igitur ingemiſceret Damis: & lachrymans talia diceret. O dii nunq̃ ne uidebimus probum & honeſtum amicum? Apollonius, qui & ipſe ſuperueniens ad Nympharum templũ acceſſerat: uidebitis inquit uel potius iam uidetis. Viuentem an inquit Demetrius, an mortuũ? nũq̃ enim te clamando uocare ceſſauimus. Protendens itaq; manũ Apollonius cape me inquit: & ſi manus tuas effugero: idolũ me eſſe arbitrator a Proſerpina huc aduenientẽ: quale terreſtres dii oſtendere plerunq; ſolent hominibus: qui mœrori nimis indulgent. Sin uero tangenti reſiſtam: perſuadero tibi, atq; huic etiam Damidi me adhuc uiuere: neq; corpus depoſuiſſe: quibus uerbis effecit: ut amplius illi nihil dubitarent. Aſſurgentes igitur: atq; illum complexi: cum ſalutauiſſent quo pacto erga defenſionẽ ſeſe res habuiſſet: interrogabant. Demetrius enim nulla peracta defenſione: & omnino indicta cauſa interfectum eum fuiſſe opinabatur. Damis autẽ peroratam quidem ab eo cauſã: ſed breuius forſitan q̃ conſtituiſſet: arbitrabatur. neq; enim exiſtimabat ea die tam multa ab eo diu dici potuiſſe. Quibus reſpondens Apollonius: Ego me inquit in iudicio defendi: & aduerſarium uici: & hoc ipſo die me defendens oraui: & ſermonem a diei ferme principio in meridiem uſq; protraxi dicendo. Quomodo igitur inquit Demetrius tam longum iter breui diei parte peregiſti? Cui Apollonius: ſine Ariete inquit: & alis cera cõglutinatis exiſtimare potes deum quendam huic tranſmiſſioni præſtitiſſe auxilium. Ego uero inquit Demetrius operibus, ſermonibus'q; tuis omnibus deum aliquem intereſſe non dubito: cuius auxilio proſpere ſuccedunt: & bene habent res tuæ. Rogo autem ut nobis dicas: quæ in accuſatione continebantur: & quis iudicãtis mos: quis habitus fuerit: quid dixerit: aut cui de te cõſilia communicauerit. Hæc enim omnia ſcire percupio: ut ea Teleſino referam. is enim de te per nuntios interrogare nunq̃ deſinit. Quin etiam diebus ab hinc fere quindecim in conuiuio mecum accubans in ipſa menſa dormitauit. Cum'q; dimidium fere calicem ebibiſſet: ſomniũ uidit eiuſmodi. Videbatur ignis terrã inuadẽs hominum alios comprehendere: alios fugientes præuenire: cum perinde atq; aqua paſſim fluens omnia inundaret: tu autem (ut aiebat:) nõ ſicut cæteri ab igne pati uidebaris. nam tuo ſpiritu ſcindebatur ignis. tali igitur ſomnio uiſo cũ

diis bene conſulentibus libauiſſet bono animo de te eſſe me iuſsit. Tunc Apollonius : ego In-
quit Teleſinum profunde dormire non miror : iandudum enim ualde pro me uigilauit . Quæ
uero in iudicio acta ſunt:audieris quidem:non autem hic,iam enim multum poſt meridiem tẽ
poris lapſum eſt:& in urbem redeundi hora eſt Iucundius enim ambulabimus: ſi nos confabu-
lationes aliquæ deduxerint.Pergamus igitur de his colloquẽtes:quæ me interrogaſtis.Dicam
autem:quæ hodie in iudicio acta ſunt.Nam quæ ante iudicium egerimus:ambo noſtis:cum tu
quidem Damis interfueris:tu autem non ſemel(ut arbitror)ſed iterum atq; iterũ ex ipſo audie-
ris:niſi forte Demetrii ſum oblitus.Quæ igitur ahhuc neſcitis:enarrabo . Atq; ita incipiens a p̃-
fatione:qua uſus fuerat:& quo pacto nudus intrare prætorium iuſſus fuerat:ac ſingula deinceps
expoſuit:uſq; ad id:quod ultimo loco dixerat:non me interficies &c.& tandem quomodo ex
prætorio diſceſsit . Tunc exclamans Demetrius Ego inquit iudicio abſolutum ad nos ueniſſe
te arbitrabar. Video autem hoc periculorum principium eſſe tibi.tyrannus enim poſtq̃ ubi ſis:
ei denunciatum fuerit:te comprehendet:& omni uinculorum genere coercebit. Verum Apol-
lonius timorem omittere iubens:utinam inquit uos non facilius:q̃ ego poſſetis capi. Ego aũt
quo pacto ſeſe nunc habeat tyrannus:agnoſco. Cum enim aſſentatorum ſermones iugiter au-
dire conſueuerit:nunc obſtupeſcentium uerba audit: atq; ob tales ſermones diſrumpitur: excan
deſcit'q; tyranni natura:ſed mihi nunc quiete opus eſt.Nam poſtq̃ ex iudicio diſceſsi:nunq̃ ꝓ-
pter quietem capiendã flexi genua.Tum Damis inquit Demetri:ita erga hunc uirum ſum affe
ctus:ut ab inſtituto in quo nunc etiam perſeuerat:auertere ipſũ tentauerim:præſertim:cũ tu idẽ
mihi conſuluiſſes:ne ſponte ad grauiora,manifeſta'q; pericula accederet·Sed poſtq̃ ego uinctũ
ipſum uidi:mihi'q; de ſalute ſua grauius aliquid cogitanti dixit ſui eſſe arbitrii:ut ſolueretur: &
exemptum compede crus oſtendit : tum primum animaduerti diuinum quendam uirum ipſũ
eſſe:& noſtram hanc communem ſapientiam excedere : itaq; licet difficillimis circumuentum
periculis eum uiderem:non uererer grauiſsima quæq; pro illo ſubire·Sed quoniam multum iã
noctis proceſsit:in diuerſorium pergamus:ut uirum curemus.Tunc Apollonius:ego inquit ſo
mno duntaxat indigeo.Nam reliqua omnia adſint ne,an abſint tantidẽ facio Poſt hæc Apol-
lonius Apollini & Soli uotis peractis domum igreſſus eſt:ubi Demetrius habitabat.lotis'q; pe
dibus cum Damidis ſocios:alios'q; familiæ domus cœnare iuſsiſſet:q; diutius iam tolerаſſe ie-
iunium uidebantur:in lectulo procubuit:Homeri'q; uerſu ſomnum laudans dormitauit: oſten
dens non nimium oportere de periculis:quæ illi iminere dicebant:eſſe ſollicitum .

Soluiſſe Puteolos a Demetrio Apollonium & nauigaſſe in græciam,quantus'q; totius græ
ciæ ad eum uiſendum factus fuerit concurſus. Caput. *vi.*

Poſtridie adueniente aurora cum Demetrius eum interrogaret:ubi nam ſibi manendum
cenſeret:cum iam ſtrepitus equitum aures percutere uideretur : quos ad eum inſectandum a ty-
ranno miſſos opinabatur:reſpondit Apollonius:nec ipſe , nec alius quiſquam me perſequetur:
ego tamen in Græciam nauigabo.Et quidem tuto inquit Demetrius illius conſilium deridens
(apertiſsima nanq; eſt ea regio)quem in occulto etiam manens non fugiſti.quomodo in aper
to degens latebis? Mihi latitatione non eſt opus inquit Apolionius.Si enim(ut tu cenſes)ty-
ranni eſt uniuerſa terra:melius cum iis agi putandum eſt:qui in aperto moriuntur:q̃ cum iis,q
in occultis latebris uiuunt:& ad Damidem conuerſus: audiſti ne inquit in portu nauim eſſe ul-
lam:quæ in Siciliam ſit nauigatura ? Cum'q; ille ſe audiuiſſe diceret iam antea cum apud mare
cum illo eſſet præconem id clamantem : tum uero paratam iam ad nauigandum:ut ex nautarũ
uocibus conücere poterat:qui tollendis anchoris incumberent:conſcendamus inquit hanc na
uim Apollonius:& nunc quidẽ in Siciliam:poſtea uero in Peloponneſũ nauigabimus.Aſſen-
tior inquit Damis: inde ſalutato Demetrio:cum iuberent illum bono animo eſſe tanq̃ uirum
cæteris præſtantiorem:ſecundo uento in Siciliam nauigarunt:Meſſanam'q; prætervecti tertio
die Taurominiũ peruenere:deinde Syracuſas delati in Pelopõueſum tranſierunt autumni prin
cipio iã inſtante:percurſo'q; pelago ſexta die ad Alphei fluminis hoſtia uenerunt:ubi fluuius il
le Adriatico,ſiculo'q; pelago dulcis,& potabilis immiſcetur:ibi cum e naui deſcendiſſent: ante
omnia dignum putauerunt:ad Iouis templum,quod in Olympiis eſt:diuertere·Et iam fama ce
lerrime per omnem græciam diuulgauerat uiuere Apolloniũ:& in Olympia deueniſſe: & pri-
mo quidem parum fidei ſermonibus habebatur:q; nulla de ipſo tanq̃ homine ſpes eſſe poterat.
Alii nanque ligatum,& uiuentem fuiſſe combuſtum audierant : alii uero relictum ſed ceruí-
cem clauis præfixam fuiſſe prædicabant:alii in Barathrum:alii in puteum demerſum fuiſſe aſſe-
rebant.Poſtq̃ uero ipſum adueniſſe conſtantior fama uulgauit : nulla unq̃ Olympiade tã fre-
quens totius,Græciæ concurſus:q̃ tunc hominis uiſendi cauſa ab uniuerſis factus eſt:conuene-

runt itaq; ab helide:& Sparta:& Corintho:& ab Iſtmi finibus homines innumeri. Atheniẽſes:
licet extra Peloponneſum conſtituti:frequentes eodem uenere:ex nulla uero finitimarũ urbiũ
populus defuit:ſed præcipue athenienſium iuuenum innumerabilis pene multitudo cõcurrit.
Megarenſes etiam aliquot qui tum forte in Olympiis uerſabantur:interfuere:multi præterea
Boetiorum,& Argiuorum. Quicquid inſuper apud Phocenſes Theſalos'q; nobilitatis fuit eo-
dem confluxit:quorum alii quidem Apollonium iam antea nouerant:alii cum antea nõ uidiſ-
ſent:indignum putabant uirum talem ignorare. Ipſe autem interrogantibus quo pacto ex ty-
ranni manibus euaſiſſet:nihil glorioſe de ſe iactans reſpondebat:ſed tãtum defenſione dicta li-
beratum iudicio ſe dicebat. Veniebant autem ex Italia complures:qui eius res actas in iudicio
prædicabant:quapropter non multum abfuit:quo minus ipſum græcia tanquam deum adora-
ret:propterea maxime illũ admirãtes:q; ob ea quæ geſſerat:nihil ſupra cæteros elatus uidebať.

¶ Adoleſcentis cuiuſdam athenienſis coercitam Garrulitatem. Deinde quid in olympii diſſe-
ruerit Apollonius cum Iſagora quodam Theſſalo. Caput. vii.

¶ Cum adoleſcens quidam ex iis: qui Athenis uenerant: maxime beneuolam Domitiano
Palladẽ eſſe diceret:deſine inqt Apollonius in olympiis talia prædicare: deã'q; coram patre
calumniari. Cum'q; ille uerboſius idem aſſereret:& iuſte facere deam affirmaret:quoniam Rex
cognominatum ab Athenienſibus magiſtratum gerit: utinam inquit Apollonius & Panathe-
næis ſacris intereſſet:talibus'q; uerbis adoleſcentis Garrulitatem coercuit. Et priore quidem re
ſponſo quaſi male de deis ſentientem redarguit:cum beneuolos tyrannis eos eſſe diceret: alte
ro autem oſtendebat ipſum Athenienſibus minime conuenientia loqui. nam illi ſtatuas in fo
ro decreuerant:Harmodio & Ariſtogitoni ob ea quæ in Panathenæorum celebritate fecerãt.
Ipſe autem tyrannis gratificans uerbis ſuis:quaſi confirmare tyrannidem uidebatur. Cum Da-
mis de pecuniis Apollonium conſuleret:diceret'q; uiatici parum admodum ſupereſſe:cras inqt
Apollonius id curabimus. Itaq; poſtridie in templum ueniens: da mihi inquit o ſacerdos ex pe
cuniis Iouis mille drachmas:niſi moleſte Iouem hoc laturum putas:tum ſacerdos minime ue-
ro pro his indignabitur Iupiter:ſed potius:q; non plures acceperis. Cum Theſſalus quidam Iſa
goras nomine ad eum alloquendum in Olympia ueniſſet:dic mihi o Iſagora inquit Apollo-
nius:putas ne aliquid eſſe panegyricam celebritatem? Certe per Iouem inquit ille: immo uero
rem iucundiſſimam:& eorum quæ ab hominibus fiunt:diis immortalibus gratiſſimam. Quæ
igitur celebritatis huius eſt materia? dico autem ceu ſi de huius ſtatuæ materia interrogarem:
reſponderes. credo aurum & ebur ſtatuæ materiam eſſe: quoniam ex iis ſtatua ſit compoſita:
Quæ autem inquit Iſagoras incorporeæ rei poteſt eſſe materia? Maxima inquit Apollonius:
multum'q; uaria. nam templa ſunt:& deorum cellæ: & ſtadia ad currendum: tum uero ſcenæ
& gentes plurimæ partim ex finitimis:partim ex tranſmarinis regionibus uenientes:ex multis
inſuper artibus & ſophiſmatibus panegyris ex uera quoq; ſapientia & poetica ex conſultatiuis
etiam:& diſputatiuis orationibus:& muſicis cantibus. Videtur inquit Iſagoras non ſolum cor
porea eſſe panegyris:ſed ex admirabiliore materia conſtare: q̃ ciuitates. ſtudioſorum enim ſtu-
dioſiſſima quæq; & elegantium elegantiſſima in unum cogit & cumulat panegyris. An igiť o
Iſagora:ſicut pleriq; muros,aut naues exiſtimant:ita nos homines exiſtimabimus? an aliud qd
de ipſis opinabimur? Perfecta inquit ille o Tyanenſis iſthæc eſt opinio:& hãc ſequi iuſtum eſt;
Immo uero imperfecta inquit Apollonius:ſiquis perinde atq; ego de ipſa conſyderauerit. Vi-
detur enim mihi naues hominibus:& homines nauibus indigere:nec fuiſſe unq̃ cenſeo: ut ho-
mines de mari aliquid cogitarent:niſi naues eſſent:pari modo etiam dicere poſſum muros ab
hominibus conſeruari:& homines rurſus a muris. Eadem itaq; ratione panegyrin dico eſſe q-
dem uirorum conuentum:etiam eſſe locũ ipſum:ubi illos conuenire neceſſe eſt:atq; eo magis:
quo muri quidem,& naues factæ nõ fuiſſent:niſi propter hominum utilitatem. Hi autem agri
manibus hominum non facti:ſed potius corrupti ſunt naturali qualitate propter culturã ipſis
ablatam. Et quæ bene a natura perducebantur conuentus faciendi cauſa remota ſunt: porticus
nanq; & fontes & gymnaſia humana arte fabricata ſunt:ceu mœnia:atq; naues. Alpheus autem
iſte:& ſtadia atq; hippodromi tum etiam luci ante homines in his locis fuerunt: & his quidem
potum lauacrum'q; ſuppeditat:latitudo autem planiciei ad equorum certamen eſt idonea:pul-
uerulentus autem ager curſoribus:& Athletis ſpacia ſubminiſtrat:cum terminum quendam: &
metas idoneas longitudo uallis præbeat:luci autem frondes exhibent:quibus uictores coronẽ-
tur:præbeat etiam congruum locum:ubi Athletæ currendo ſe exerceant. Hæc igitur quondã
meditatus Hercules:& naturalem Olympiæ pulchritudinem amans,locum ipſum dignum lu-
dis:qui hic etiam hodie celebrantur: & aptiſſimum eſſe iudicauit.

¶ Ad Trophonium Apollinius filium ſub terram ingreſſum Apollonium, ac gratum id fuiſſe Trophonio. Tum de libello Antii ſuſpenſo, qui Apollonii fuerat. Quod'q; in Antio regiam habuerit Adrianus, q̄ eam urbẽ amaret præter cæteras (eſt autem Antium urbs italiæ: quã mare Alluit: quæ nunc Neptunus dicitur. Stephanus ſcribit: ἄνθιον. per. θ. literam aſpiratam.) Deide undiq; ad Apollonium philoſophiæ gratia acceſsiſſe diſcipulos. Cap. viii.

¶ Cum'iam dies quadraginta fuiſſet in olympiis uerſatus Apollonius, ibi'q; multa ſapienter diſputaſſet in ciuitaribus græcis: iquit o uiri uobiſcum loquar in feſtis: in põpis: ĩ myſteriis: in ſacrificiis: in libationibus. urbano enim uiro indigent. Nunc aũt in Lebadeã deſcendere mihi neceſſe eſt: quia Trophonium adhuc non ſum affatus: licet aliquando illius templum intrauerim. His dictis in Arcadiam profectus eſt: neminem relinquens eorum: qui ſe admirabant. Lebadeæ autem anguſtiæ Tropbonio Apollinis filio ſacratæ ſunt: ad quas iis ſolum: qui oracula petunt: aditus patet. Poſita autem eſt illius ſtatua non in templo: ſed in tumulo: qui paulũ templo ſupereminet: quem ferrei obeliſci undiq; claudunt: deſcenſus autem adeo anguſtus: ut non aliter q̃ ſedendo ingredi quis poſsit. Demittuntur autem eo: qui itrare nolunt albis ueſtibus induti: & mellitas placentas manibus portantes: quibus reptilia demulceant: quæ intrantibus obuiam ſerpunt. emittit autem terra bos quidem longe, illos uero longiſsime. quidã & ultra locros phocenſes'q; emittũtur: pleriq; etiam ad bœoticorum fines. Ingreſſus igitur templũ Apollonius, uolo inquit ad oraculi interiora penetrare philoſophiæ cauſa: id cum prohiberent ſacerdotes: & populo palam dicerent: ſe nunq̃ incantatori homini conceſſuros: ut oraculũ polluat. ipſi Apollonio inualidas quaſdam afferebant excuſationes. Quapropter eo die Apollonius ab ingreſſu ſe continuit: atq; ſecus Ernynum fontem conſidens: de cauſa modoq; orandi diſputauit: cauſas afferens: cur ille ſolummodo petentibus reſponderet Noctis autem principio: ad ſpeluncæ fauces ueniens plurimis adoleſcentibus comitatus: quatuor obeliſcos: quæ ſpeluncæ aditum claudebant reuellens ſub terram penetrauit: & cum Trophonio locutus eſt: q̄ ipſi deo tam ualde gratum fuit: ut ſacerdotibus poſtmodum in ſomnis apparens illos in admirationem ulri conuerterit: eis'q; præceperit: ut ipſum in aulidem proſequerentur: q̄ illic mirãda quædam ſigna eſſet oſtenſurus: permiſit autem, ut ibidẽ permaneret dies ſeptem: quod alii nũquã eorum: qui ad oraculum intraſſent: conceſſum fuerat. Detulit autem Apollonius libellũ: ubi ea: quæ interrogauerat: ab oraculo perſcripſit. Cum enim ingrederetur ſic deum ille allocutus eſt. Quam nam o Trophoni ueram uirtutem, & puriſsimam pbiloſophiam eſſe putas? Continebat autem libellus ille opiniones Pythagoræ: quas illius oraculi cõſenſu probatas eſſe mõſtrare uoluit. Eſt autem is libellus Antii ſuſpenſus: & ob eam maxime cauſam, is locus celebratur. Eſt autem Antium ciuitas Italiæ ſecus mare poſita. Hæc autem quæ de Trophonio ſcripſi multos eorum qui Lebadeam incolebant audiſſe ſcio. De libello autem hoc mihi relatum eſt: fuiſſe libellum bũc poſt mortem Apollonii delatum ad imperatorem Adrianũ: & ſimul Apollonii epiſtolas aliquot. Non eni oẽs colligere potuit: atq; hæc omnia Adrianus in regia: quã Antii habebat: collocauit. Nã p̃ter cæteras Italiæ ciuitates Antio maxime delectabat Adrianus. Venerunt autem illuc ex Ionia familiares omnes Apollonii: quos Apollonienſes philoſophos græci uocabant: ibi locorum indigenis permiſti iuuentutem effecerunt cum numero tum amore, ſtudio'q; erga philoſophiã admirabilem. negligebant autem penitus oratoriam facultatem: & eius diſciplinæ profeſſores aſpernabantur: q; linguam duntaxat: non autem mentem redderet eruditiorem. Properabant igitur undiq; uiri ad eius philoſophiam perdiſcendã. Ipſe autem (ſicut de Gyge quondam: & Crœſo peribetur: apertas habuiſſe theſaurorũ ſuorum fores: ut egentibus omnibus inde liceret accipere) ſic omnibus uolentibus ſuam impertiebat ſapientiam: cum ſe quidam calumniarentur: q; principum familiaritates uitaret, & auditores a rebus agendis ad nimiam quietem abduceret: redarguerẽt: etiam q̄ uenientibus ad ſe mercatoribus diſcipulos tanq̃ pecudes abigeret: plane inquit ita facio: ne forte lupi gregem inuadant: quid autem hæc uerba ſibi uoluerint: oſtendam. Cum uideret mercatores a pluribus cum admiratione quadam aſpici, q̄ ex pauperibus diuites euaſiſſent: odium'q; ab iiſdem adeo contemni: ut lucri cauſa ab omnibus odio haberi patefacerent Adoleſcentes ab eorũ cõgreſſu abducebat: & ſiqui ad eum alloquẽdum ueniſſent: grauibus uerbis caſtigabat: ut iniuſtam illis maculam deleret. alias enim in eos grauiter fuerat inuectus. De carcere uero ubi Romæ incluſus fuerat & de iis: qui cum eo una: partim uincti, partim autem necati fuerunt: ita ſentiebat: ut calumniatorũ, & eorum: qui dicendi facundia poſſent: id opus magis, q̃ tyranni eſſe opinaretur.

¶ De prodigio & oſtento quod græce διοσημία dicitur. id uero fuiſſe aiunt coronam in cœlo

ſolem circundantem, quæ græce στέφανος appellatur:ſignificaſſe'ꝗ Domitianum a quodam, cui nomen Stephano, occiſum iri: ut mox euenit. Quod'ꝗ compoſitis Græciæ moribus in Ioniam nauigarit Apollonius. Caput. ix.

¶Dum in græcia ſtudiis intentus degebat Apollonius:in cœlo tale quoddam prodigium apparauit. Corona quædam Iridi ſimilis Solem circundedit:quæ radios eius, ac lumẽ obſcurabat. putabant igitur omnes tali ſigno rerum nouitatem aliquam portẽdi. Græciæ uero præfectus Athenis in Boetiam Apollonium accerſens: audiui inquit Apolloni te Dæmonum quadam ſapientia præditum eſſe. An etiam inquit Apollonius:humana me ſcire audiuiſti? Audiui inquit ille:& auditis aſſentior. Quoniam igitur quod dixi confiteris inquit Apollonius Noli de conſiliis deorum eſſe curioſus. hoc enim ipſum humana laudat ſapientia. Sed cum ille mitioribus uerbis Apollonium placaſſet:& quæ cogitarat proferre auſus eſſet: uereor inquit ne cuncta uertantur in noctem. Cui Apollonius confide inquit. Nam hac nocte lumen aliquod prodibit. Poſt hæc Apollonius ubi recte diſpoſuiſſe cenſuit:cuncta quæ in græcia componenda uidebantur:& illic biennio manſiſſet:in Ioniam nauigauit:eum'ꝗ focii & familares omnes ſunt ſecuti. Diutius autem apud Smyrnas & Epheſum philoſophatus eſt:quãuis & alias Ioniæ ciuitates peragrauerit & ab omnibus cũ ſumma lætitia, uoluptate'ꝗ ſuſceptus eſt. Nam omnes magno illius deſyderio tenebantur:itaꝗ permultũ lucri feciſſe putabãtur:ꝗ ad eos deuertiſſet.

¶De cauſa mortis, ac de cæde Domitiani & quoto ſuæ ætatis anno interſectus fuerit:quod'ꝗ Epheſi id prædixerit Apollonius ea ipſa hora: qua tyrannus a Stephano ſuæ Sororis liberto occidebatur. Caput. x.

¶Extrudebant dei tunc temporis Domitianum ab hominum imperio, eius'ꝗ mortis cauſa in hunc maxime modum exorta eſt. Interfecerat Domitianus Ceimẽtem uirum conſularẽ: cui propriam ſororem matrimonio deſponderat:palam etiam dixerat: poſt tertiam, quartã'ue diem ipſam quoque ad ultum eſſe profecturam. Stephanus igitur mulieris libertus: cuius nomen figuram uiſi pridem in cœlo portenti ſignificabat. (nam corona græce στέφανος dicitur) ſiue de interfecto Clemente cogitans: ſiue omnium Romanorum ciuium conditionẽ miſeratus: Tyrannum interficere perinde agreſſus eſt: atꝗ olim Athenienſium liberrimi fecerant. Is igitur breuem gladium in ſiniſtræ manus brachio collocans: manum tanꝗ fractam multis faſciis circumligauit:Inde tyranno a foro:ubi ius dixerat redeunti obuiam procedens: opus mihi eſt inquit o Rex:ſecreto quædam tibi referre:audies autem ex me res magnas, atꝗ mirabiles. Cũ'ꝗ tyrannus colloquium non abnueret in porticum:quæ regiæ adiacebat:illum deduxit. Tũc Stephanus nõ eſt inquit mortuus, ut arbitraris, inimiciſſimus tibi Clemens:ſed uiuit adhuc:ego'ꝗ id optime ſcio:& ipſe eſt:qui nunc aduerſus te ſtruit. Clamantis autem Regis:& ob ea, quæ audierat perturbati Stephanus ab aillgato brachio gladium educens femur perfodit uulnere quidem ad ſubitam mortem ferendam non ſufficienti: ſed quod diutius cruciatum extinguere tandem poſsit:cum nullis medicamentis eſſet curabile. Ille quidem alioquin robuſto corpore:ſed annos ætatis quinꝗ ſupra quadraginta natus ꝑpter uulnus minime deiectus eſt:apprehenſo'ꝗ Stephano ſuperincumbens:eruere oculos conabatur:& faciem aureo calice: qui forte ſacrorũ cauſa aſtabat pertundens, Palladem, ut ſibi ferret auxilium:inuocabat. Audientes autem clamorem corporis cuſtodes aliquo modo illũ opprimi cognouerunt. uniuerſi igitur accurrẽtes: cũ iam pene exanimatum offendiſſent:aliquot illatis uulneribus interſecere. Et hæc quidem Romæ agebantur. Epheſi autem Apollonius eadem ipſa quaſi ante oculos poſita conſpexit. Dum enim hæc Romæ in regia agerentur:ipſe forte in xyſti lucis meridie diſputabat: & primo quidem uelut repentino pauore perculſus uocem demiſit:deinde cõciſe magis, ꝗ conſueuerat uerba proferre cœpit:ut facere ſolent:quibus in media oratione nouum aliquod, & incredibile occurrit:tandem uero quaſi eorum, quæ dicere uellet oblitus:conticuit totuis oculis in terram aſpiciens:ıtres inde, aut quatuor paſſus e loco ubi conſtiterat:progreſſus:percute tyrannum:percute clamabat:non ut qui e ſpeculo ueritatis imaginem traheret: ſed qui res ipſas ante ipſas fieri uideret:& auxilium afferre conaretur. Cum ſtuperent Epheſii:qui frequentes aderant:ſubſiſtẽs Apollonius ſicut facere ſolent:qui rem aliquamdum ſinuidentes:quo tandem euaſura ſit:expectant:tandem cõfidite inquit o uiri:Tyrannus nanꝗ occiſus eſt hodie:quid autem dixi hodie? immo potius hoc ipſo temporis momento:ita me Pallas audiuuet. Id enim eo ipſo tempore geſtum eſt:quo me conticentem uidiſtis. Cum'ꝗ inſanire illum putarent Epheſii: cuperent tamẽ uera eſſe:quæ diceret:ſed propter periculi magnitudinem talibus uerbis aures præbere metuerent:non miror inquit Apollonius uos mihi non habere fidem iam nunc ea narranti apud

uos:quæ nõ dum omnes,qui Romæ ſunt: cognouere.Sed iam ecce cognoſcũt. Concurrũt enim undiq; & fidem habent:multi'q; iam ob gaudium ſaliunt:immo uero populus uniuerſus exultat:nec ita multo poſt nuntius hoc ipſum ſignificans aderit:propterea ſacra facere uos euſq; differte:quoad certiores hac de re facti fueritis.Ego autem pro iis,quæ uidi:deos adoratum proficiſcor.

℃Neruam poſt mortẽ Domitiani creatum Imperatorem ſcripſiſſe ad Apollonium,ut ad ſe adcederet:quid'q; ille reſponderit.hinc Apollonium quandiu uixit dicere frequenter conſueuiſſe λάθε βιώσας, εἰ δὲ μὴ δύναιο, λάθε ἀποβιώσας·hoc eſt ignoreris uixiſſe. at ſi id nõ queas,neſciaris interiiſſe. Caput. xi.

℃Cum adhuc illi,quæ dicebantur:nõ ſatis crederent: feſtinantes tabellarii cũ literis talia ſignificantibus ſuperuenere:quæ etiam Apollonii ſapientiã teſtabantur.Nam tyranni interfectio quo die facta fuerat:& qua diei parte meridie ſcilicet:& ab interfectoribus:quos ille fuerat adhortatus:ita facta fuiſſe nuntiabatur:ſicut diſputanti Apollonio dii præmonſtrauerãt. Poſt dies triginta:a Nerua literas accepit:nuntiantes ſe Romanorum imperio potitum eſſe:id'q; cum deorum numini:tum Apollonii cõſiliis acceptum referre:ſperare autem ſe facilius illud gubernaturum:ſi conſiliario Apollonio uti poſsit.Ad eum igitur Apollonius hoc enigma reſcripſit.Nos quidem o Rex & quidem diu ſimul erimus:ubi neq; nos aliis:neq; alii nobis imperabunt.Iam enim(ut arbitror)agnoſcebat ſibi cito e uita migrandum eſſe: & Neruam breui tempore imperare debere.Annum enim,& menſes quatuor duntaxat imperauit: cum optimus Rex & modeſtiſsimus haberetur. Poſt hæc antẽ ne dilectiſsimum amicum præſertim in imperio conſtitutum negligere uideretur:epiſtolam ad eum ſcripſit nonnulla monentem eorum:quæ in imperio acturus eſſet:tum Damidem ad ſe uocans:tuam inquit operam res præſẽtes expoſcunt:cum enim arcana quædam in epiſtola contineãtur:tum alia quædam ſunt:quæ meo nomine Regi nuntiari abs te uelim.Sero autem uiri calliditatem ſe percepiſſe ſcribit Damis.Epiſtolam enim optime compoſitam:& res maximas continuiſſe refert: potuiſſet tamen ab alio etiã deferri:quæ igitur hac in re uiri calliditas fuerit: oſtendã.Conſueuerat enim in oi uita Apollonius frequenter hanc ſententiam proferre:late cum uixeris:ſin minus id potes,late cum ſis e uita diſceſſurus.Ut igitur a ſe Damidem amoueret:& ne coram teſtibus moreretur occaſionem epiſtolæ meditatus eſt:qua illum Romam mitteret.Et Damis quidem cum ab eo diſcederet:uehementer ſe turbatum dicit:quamuis futurorum ignarus eſſet. Apollonius autẽ quamuis optime ſciret:quid euenturum eſſet:nihil tamen abeunti dixit: quale dicere ſolent:q; ſe nunq̃ amplius mutuo ſint uiſuri:adeo perſuadendi cupidus erat ſe ſemper eſſe uicturum.Diſcedentem tamen his uerbis admonuit. O Damis quanquam ſatis in te ipſo habeas philoſophiæ:me tamen reſpice.

℃De morte Apollonii,& quot annos uixerit.hinc ligato a Dictynnæ templi cuſtodibus ſpõte ſua uincula decidiſſet:atq; ingreſſo eo in templum,canentium uirginum auditũ hoc canticum. στεῖχε γᾶς, στεῖχε ἐς οὐρανόν, στεῖχε·hoc eſt Veni a terra ueni in cœlum,ueni. Caput. xii.

℃Et de Apollonio quidem Tyanenſi hactenus ab aſſyrio Damide ſcriptum eſt.Nã de mortis genere:ſi modo mortuus eſt:nihil eſt a Damide ſcriptum. Sermones autem multi,uarii'q; circunferuntur: quos ego penitus omittendos non putaui:ut congruum finem noſtra cõtineret oratio.Nam quo tempore ætatis mortuus fuerit:nihil a Damide ſcribitur. aliorum uero quidam octogeſimum: alii nonageſimum: pleriq; etiam centeſimum ætatis annum exceſsiſſe perhibent:& corpus habuiſſe ſenio quidem confectum: rectum tamen:& ad omnes uitæ uſus idoneum:ita ut aſpectu pene iucundior eſſet:q̃ in iuuẽta fuerat. Ineſt enim:& ſenibus propter reuerentiam pulchritudo ſua:quæ in illo maxime uigebat:id'q; ex eius imaginibus quæ Tyanis in templo cõſtitutæ ſunt:licet intueri. Hoc ipſum & orationes a quibuſdam editæ oſtendunt:quæ Apollonii ſenectam laudabiliorem adoleſcentia Alcibiadis fuiſſe teſtantur. Tradit autem a quibuſdam ipſum Epheſi deceſsiſſe:ubi duarum ancillarum miniſterio utẽs degebat: ut illi dicunt.iam enim liberti eius omnes:de quibus in principio diximus:deceſſerant. Cũ'q; ipſe alteram ancillarum libertate donaſſet:accuſabatur ab altera,q; non ſe quoq; ſicuti comitẽ iuberet liberam eſſe.Cui Apollonius ne me perturbes inquit:tibi enim magis expedit ſeruire:q̃ liberam fieri.illinc enim bonorum:quæ habitura es:principium tibi proueniet.Mortuo igitur Apollonio:cum illa quæ in ſeruitute relicta fuerat:alteri ſeruiret:ob paruam quandam indignationem:mercatori cuidam uendita fuit:& quamuis formoſa nimium non eſſet: ab ipſo ue-

hementius amabatur. Cum'q diuitiis abundaret mercator: uxorem ſibi illam aſciuit: & ex illa filios procreauit. Alii in Lyndo mortuum aſſerũt Apollonium, cum Palladis templum ingreſſus repente ex hoĩum conſpectu diſparuiſſet. Alii in Creta mirabiliori etiam modo interiiſſe narrãt. Manere aũt tunc tẽporis in Creta Apolloniũ magis q̃ antea cõſueuerit ualde miror. Ferunt autem ipſum in Dictææ matris templum intempeſtiuis horis quibuſdã uenire conſueuiſſe: ubi templi cuſtodes propter maximas, quæ illic erant diuitias canum uigilias complures præfecerant, qui ut a cretenſibus fertur: urſos etiã: & eiuſmodi alias beluas facile uincerent. Venienti tamen Apollonio non adlatrabant: ſed demiſſa cauda accedentes illi blandiebãtur magis etiã q̃ iis: quibus dudum iam erant aſſueſacti. Templi igitur antiſtites tanq̃ incantatorem, & ſacrilegum comprehenſum ligauerunt accuſantes: q canibus placandis eſcam aliquam obieciſſet. Ipſe uero media fere nocte ſeſe uinculis eximens: cuſtodibus, qui eum uinxerant nominatim appellatis: ne diſcedens uelle latere uideretur: ad templi fores acceſſit: quæ ei ultro patuerunt. Cum'q ipſe templum intraſſet: fores iterum ut erant antea: ſeſe clauſerunt: & uox quaſi cantantium uirginum in templo eſt audita. Erant uero cãtantium uerba huiuſmodi: ueni de terra: ueni in cœlum aſcende: ſicut deſuper in terram ueniſti.

De immortalitate animorum ſic dicentem adoleſcenti cuidam apparuiſſe Apollonium.

ἀθάνατος ψυχὴ, κοὐ χρῆμα σὸν, ἀλλὰ προνοίης,
ἃ μετὰ σῶμα μαρανθὲν ἅτ' ἐκ δεσμῶν θοὸς ἵππος
ῥηιδίως προθοροῦσα κεράννυται ἠέρι κούφῳ
δεινὴν καὶ πολύτλητον ἀποσείσασα λατρείην·
σοὶ δὲ τί τῶνδ' ὄφελος, ὃς τ' οὐκέτι τότε δόξεις;
ἢ τί μετὰ ζωοῖσιν ἐὼν, περὶ τῶνδε ματεύεις; hoc eſt, Immortalis animus eſt: nec res tua, ſed prouidẽtiæ: qui tabefacto corpore tanq̃ ex uinculis celer equus facile exiliens, leui aeri cõmiſcetur: grauẽ, ac moleſtam exoſus ſeruitutem. Tibi uero quæ harum rerum utilitas: cum non amplius tũc uidebere? aut quid uiuens huiuſcemodi res quæris? Narratur præterea ſepulchrum Apollonii nunquã uiſum. Caput. xiii.

De aĩa uero: q ſit immortalis: uiſus eſt etiã poſt mortẽ philoſophari: & docere uera eſſe: q̃ de illius immortalitate tradantur: cum tñ non ſineret hoĩes curioſius de re tã magna perſcrutari. Venit. n. Tyana adoleſcens quidã in dipſutando acutiſsimus: & q non facile ueritati etiã cederet. Cum'q iã e uita migraſſet Apollonius: magna erat opinionis eius facta mutatio: & licet aperte cõtradicere nemo auderet: aut mortalẽ aĩam eſſe palam aſſerere: uarii tñ ſermones habebant. Multi nanq; illic iuuenes erãt ſapientiæ ſtudiis dediti. adoleſcens itaq; opinioni de immortalitate aĩæ non cõſentiens: ego inqt o uiri Tyanenſes menſem iam decimũ ſum precatus Apolloniũ: ut mihi: qd eſſet de aĩa ſentiendũ: reuelaret: iſe uero uſqueadeo mortuus mihi uidetur: ut orantiũ uoces nõ audiat: nedũ immortalẽ eſſe animã perſuadeat. Hæc quidẽ coram populo adoleſcens eſt locutus. Poſt quintum uero diem: cum apud populũ identidem philoſopharetur in eodem loco: ubi diſputans conſtiterat: obdormiuit. cæteri uero iuuenes: qui ſtudia literarum ſectabantur: partim libris legendis incumbebant: partim geometricas quaſdam figuras deſignabant in puluere. ille uero tanq̃ furore quodam correptus exiliens: multo q ſudore manans, clamabat: ego tibi fidem habeo Apolloni: cum'q adſtantes interrogarẽt: quid nã paſſus ita exclamaret. Non'ne uidetis inquit ſapientem Apollonium nobis ſuperſtare: & omnia q̃ dicuntur audire: cum ipſe etiam rationes admirabiles de anima proferat? Cum'q illi ubi nam eſſet: interrogarent (a nullo enim ipſorum conſpiciebatur: quanquam id multo magis optare ſe dicerent: q̃ oĩum hominum bonis potiri) mihi ſoli inquit uiſibilis aduenit adoleſcens: de iis mecum locuturus: quæ antea non credebam. Audite igitur quæ tanq̃ oraculum quoddam mecum diuinitus eſt locutus. Immortalis eſt anima: nec humana res eſt: ſed a diuina prouidentia profecta. Ipſa igitur poſt corruptum corpus tanq̃ uelox equus uinculis ſolutus facile huc, atq; illuc diſcurrens, miſcetur leui aeri grauem, & moleſtam ſeruitutem exuta. Tibi autem quæ ex his utilitas prouenit: qui non ſic opinaris? aut quid illuc inter animalia exiſtẽs de talibus iquiris? Sic manifeſte Apollonii oraculum arcana protulit de ipſa anima: ut periti homines ſuam naturam cognoſcentes, eo proficiſcantur: quo fata iubent. Sepulchrum autẽ tanti uiri: aut ſepulchrale nuſquã uidi: quamuis magna habitabilis terræ partem peragrauerim. omnium autem ſermonibus tanquam Deus colitur: At Tyanenſes regiis illum honoribus proſequuntur. Nec immerito: neque enim reges dedignati ſunt iiſdem honoribus illum honorare: quibus ſe ipſos dignos eſſe arbitrabantur.

FINIS.

**ZENOBII ACCIOLI ordinis prædicatorum, Prologus ad Magnificũ uirum Laurentiũ
Petri Franciſci filium Medicẽ in opuſculũ Euſebii cæſarienſis epiſcopi e græco ſermone in lati
num conuerſum: Quo Hierocles confutatur: auſus ex Philoſtrati hiſtoria Apollonium Tyane
um Ieſu Chriſto Saluatori noſtro conferre.**

Non ſine dei conſilio factum arbitror Laurenti: quod in Euſebii cæſarienſis epiſcopi uolumẽ
nuper inciderim: quo Philoſtrati libri octo: de Apollonii Tyanei uita, & moribus refutantur.
quanquam enim ſuſpicari uix licet ex Philoſtrati lectione bonum uirum deſipere: grauem'que
poſſe: cum ſit ille doctiorum conſenſu maximus fabulator: eius'q; Tyaneum non diuus modo
Hieronymus, ac noſtrorum pleriq; magum appellent: ſed Lucianus Rhetor in Alexandro:
cum tota eum familia deteſtetur: quia tamen non omnes æque prudentes ſumus: & in ea tem-
pora incidiſſe uidemur: quibus ſtudioſi adoleſcentes iuxta Pauli ſententiam: non inuiti ad fa-
bulas conuertuntur: uotis eſt omnibus expetendum: ne qua detur occaſio cuiquam id agendi:
quod Alexander olim Mammææ filius imperator: & Hierocles philoſophus factitarunt: quo-
rum alter ſuo in larario Tyaneum xp̃o, Abrahæ'q; adiunxit: quem pro deo ueneraretur: Alter
uero ex Philoſtrati monimentis rem multo nequiorem agreſſus: philalethem in Chriſtianos li
brum conſcripſit nil in eo aliud ſtruens: q̃ ut Apollonium Tyaneum Ieſu xp̃o conferret. Pro,
be igitur Euſebius noſter ille quidem pro nobis ſemper acerrimus propugnator non quibus
alios ſtrauit armis contentus: propria ſe in Hieroclem rhomphæa, iaculo'q; armauit particula
ri ſcilicet libro ad utriuſq; leuitatem tollendam maxime facto: qui ſi ad manus olim Alemanni
Rinnuccini ueniſſet: utriuſq; linguæ ſtudioſi ciuis noſtri: qui temporibus his Philoſtratum la
tinum effecit: puto equidẽ in hoc potius uertendo laboraturum fuiſſe: aut illi ſaltẽ moderatorẽ
hũc fuiſſe, correctorem'q; adiuncturum, ut ſicut ibi officioſus uir doctis autibus multarum rerũ
cognitionẽ: & coſmographiæ notitiã cõparabat: ita facem quoq; ad euitãdos ſcopulos prætu-
liſſet. Verum illi quidem: quod pro rei argumento nullo malo conſilio profuit: laus eſt danda:
neq; uero cæteris: ſi qua maioris boni datur occaſio reliquenda. Cum itaq; librum hunc in bi-
bliotheca gentis ueſtræ multa uetuſtate quaſi abolitum reperiſſem: meas eſſe partes exiſtima-
ni: per me ut latine loquens prodiret: qui nuper in Sacrum diui Dominici ordinem aſcitus eſ-
ſem: pro tuenda Chriſtianæ fidei ueritate modis oibus excubantem: atq; his ceu religionis no
ſtræ primitiis: bonis iuuenibus, ſtudioſis'q; prodeſſem. Neq; enim uerendum: quin ſi non inſci-
tiam quidem meam: ſed diſputantem Euſebium contemplentur: Philoſtratum ſumere tuto in
manus poſſint: cũ per Euſebii librũ hũc exarmatus iam ſit ille, atq; extinctus. Præcipua uero mi
hi ratio illa fuit uni tibi potiſſimũ nuncupandi: quia cũ tu me & fraterne habendo: & in bonis
literis adiuuando: magnos diu feceris ſumptus: ita mea tibi omnia deberi intelligo: ut ſi qua
etiam poſthac ſim cæteris dicaturus: tui tamen illa quoq; futura ſint iuris. Cape igitur huma-
nitatis erga me tuæ fructus aliquos Laurenti: quos tibi & noſtra neceſſitudo, & Euſebii autori
tas dulces ſcio, gratos'q; præſtabunt. Sed & tu perge ſemper aliquid de Deo opt. Max. medita
ri: ut ſicut hic charitate magna uincimur: ita bonis operibus incumbendo: dei miſericordiam
prouocantes: ſimul quoq; cœleſti patria perfruamur.

EVSEBII CAESARIENSIS EPISCOPI LIBER CONTRA HIEROCLEM: QVI EX PHILOSTRATI HISTORIA COMPARAVIT APOLLONIVM TYANEVM SALVATORI NOSTRO IESV CHRISTO.

EN AMICE ILLA QVOQVE SVSPICERE DIGNVM eſt:q̃ modo hic Hierocles Paradoxe iactabat magiſtro:ac Saluatori noſtro Tyaneum cõponens? Ná ſi reliq̃ ipſius philalethis delitia cõtẽplemur(pulchre.n. ueritatis inſcriptione ceſſurũ putat ſuis cõtra nos libris)haud ita magnũ opæ nũc pretiũ fuerit:in eo dũtaxat uerſari meũt oſtendá:q̃ illius ferũtur ſcripta:i nõ ẽe quidẽ ſua ipſius:ſed ex alioꝵ nõ ſentẽtiis modo:uerũ dictionib⁹ quoq; ipſis: ac pene ſyllabis impudẽter ſubducta:nõ indigna nimirũ q̃ & ipſa ſua q̃n̄q; refutatione damnent. Tametſi re quidẽ ipſa iá pridẽ:licet nõ deſtinato cõtra ſe ſtilo:ſatis illa euerſa uideant:uoluminibus octo ab Origene cõſcriptis ĩ Celſi orõem:q̃ uera inſcribitſ uel philalethe ipſo Arrogantiorẽ multo lactantiorẽ'q;.ibi.n. rationes ille oĩs abunde cõplexus:quicq̃d in eá rẽ cuiq̃ uel diſſertũ eſt unq̃:uel diſſeretur oĩo:quaſi præoccupatione diſſoluit. eo nos igiſ ablegãtes:ſiq paulo maiore ſtudio detinẽtur noſtra ex fide noſcẽdi: age ſolũ hoc tpe contemplemur ex philalethe ipõ Dñum nr̃um Ieſum xp̃m Apollõio comparatũ: inutilẽ protſus opam deputãtes:ſi de iis cũ eo digladiemur:q̃ aliunde is cõpilauit. Merito.n.quæ ad Apollonium ſpectãt primá a nobis:ac totá opam poſtulare uidẽtur. Quod unus hic oĩo:præter cæteros oĩs q cõtra nos ſtili aciẽ diſtrinxerunt:ſingulare malũ iuexit:impuri ſcilicet hoĩs ad Saluatorẽ noſtrum commiſſionẽ. Admiratur ergo hic & penitus confitetur Apollonium Tyaneum:non ueneficiis quidẽ ullis, magicis'ue præſtigiis:ſed arcana quadá ſapiẽtia diuinarũ rerũ:mirabilium operum effectorẽ. temeraria quadá fide:nulla tñ demonſtratione in hanc ſententiá demerſus & cõfirmatus. Audi uero qbus inſtrepat uerbis. Suſq; de'q; nugátur inqt Ieſum tollentes: ut q cæcis uidẽdi reddiderit facultatẽ:& alia id genus admiranda pſtiterit. Tũ & paulo mox ita rationibus colligit. Videndum porro ne diis gratiſſimi hoĩs facta latere chriſtiani contendant. Hæc ipſius Hieroclis uerba ſũt in orõne cõtra nos ſcripta:cui titulus philalethes. Damis igiſ q cum Tyaneo plurimũ uixit peregre eũ de aſſyria comitatus:ubi & illi primũ cõgreſſus eſt: ex illo cœptá inter ſe amicitiá in hiſtoriá cõfert. Ná Maximus quidẽ particularia quædá hoĩs huius facta parce admodũ, breuiter'q; pſtringit. Athenienſis uero Philoſtratus:& utrunq; cõplexus: & alioꝵ quoq; ſe ſcripta collegiſſe affirmans:exactiſſimá ſane ab incunabulis inde orſus obitu quoq; tenus hiſtoriá texit. ſiqñ igitur licet nr̃am quæſo(ut iſti aiunt) leuẽ ſimplicitatẽ: cõtra'q; Philalethis acre illud cõparandis rebus oĩbus:firmũ'q; iudiciũ diſquitamus. Nõ id quidẽ hoc loco inſpiciẽtes uter maiore pſtet diuinitate:plura'ue miracula,& illuſtriora effecerit: neq; qd' de uno tantũ redẽptore nr̃o:ac dño Ieſu xp̃o in humanitatẽ uenturo diuinitus inſpirati pphetæ a ſeculo uetuſtatis hebraicæ pdixerũt:nõ qd' multo plures idẽ Ieſus cœleſtis doctrinæ uerbo ad ſe cõuertit:nõ qd' ingenuis, ac legitimis diſcipulis clare paratis ultro pro illius doctrina mortẽ ſubire:nõ qd' frugalis uitæ ludũ ſolus apuit futuris quoq; ſeculis fructuoſũ:nõ qd' uirtute ſuæ diuinitatis orbi terraꝵ ſalutaris affuiſſit:hodie'q; multa hoĩum millia undiq; ad hauſtũ diuinæ ſapiæ ſuæ trahit:nõ qd' unus ab oĩ hoĩum gñe tot iá ſeculis oppugnatus:cõtra tñ hoſtiliter ĩpellentes:ſiue illi gentiũ reges:ſiue ſubiecti, inuictus, ac inexpugnabilis durat robore quodá diuinitatis occulto ſacræ reluctãtibus doctrinæ ſeſe inſinuás. Quá uero ſemel ipẽ uerbi ſapientiá pectoribus ĩſeuit:atq; tráſfudit:p immenſa ſæcula terræ ãbitus ditione magna cõſeruanſt. nõ deniq; qd' uirtutis entheæ ui nũc quoq; plane teſtaſ ĩpuros dæmõas uel corporibus hoĩum uel aĩs inſidẽtes ſacroſancta dũtaxat nois ſui cõpellatione extrudẽs. hæc.n.ſecũ de Apollonio cogitare ſũmæ cuiuſdá ſit:nedũ alios ſciſcitari:demẽtiæ. Quæ nos oĩa poſthabẽtes, uná modo Philoſtrati pẽſitemus hiſtoriá. ex hac.n. certis rõnibus cõuincemus Apollonium nõ ĩter philoſophos locũ:ac ne ĩter mediocris qdẽ, ac uſitatæ pbitatis uiros dignũ ſortiri:nedũ ſit ille Saluatori nr̃o rõne aliq̃ cõferẽdus q̃ten⁹ iq̃ colligere ẽ de ipõ philalethis autore eruditiõe qdẽ magna referto:ueritatẽ uero ipam pbro afficiẽte. huius.n. notæ Philoſtrat⁹ ipẽ eſt cũ aliis oĩbus apud illũ ſcriptoribus. Ex quo nobis plane cõſtare põt:cæteros quoq; quos ille autores habet:cognitione qdẽ multa reꝵ magna'q; fuiſſe:minus tñ i eo elaboraſſe:ut Apollonii uitá fideli hiſtoriæ cõmendarent. his itaq; ad diſqſitionẽ collectis ſatis puto cõſtabit:& philalethis huius iudicia ſimul cũcta, teſtimonia'q; cõplexi:acre illud i xp̃ianos:reꝵ'q; oĩum:ut de ſe ipſe ait iudiciũ cõſultiſſimũ:nr̃a'q; uiciſſi quos ille p tardis:ac deceptis habet(ut eiuſdẽ uerbis utar)iepta leuitas, & ſtoliditas pateſiat. Neq; uero me latet aliũ qdẽ audacter ſtatĩ a maledictis ſcribẽdi initiũ fuiſſe ſũpturum:uelut hoſti inſultantẽ:contra quẽ ſcripturũ ſe noſſet. Ego uero amice alia mihi ratiõe agendũ cenſeo. Ná Tyaneũ quidẽ magna olim rerũ humanarũ ſapiẽtia fuiſſe hominẽ credidi:

Velim'q; nunc etiam modo liceat eadem in ſentẽtia permanere. Deniq; ſi de Tyaneo quid ſentiam plane me rogas: ego ſic ſtatuo. Siquis hunc in philoſophorum albo repoſitum uelit: ita ſane ut fabularum figmentis æquos naturæ fines minus conturbet: nullam fore a nobis inuidiã, quin magnifice de illo & ſentiat & loquatur. Sin uero quis terminos euagari, ſupra'q; philoſophiã ſe ferre auſit: ſiue ille aſſyrius Damis, athenienſis'ue Philoſtratus: ſiue hiſtoricus, orator'ue ille ſit: uerbis quidẽ ueneficia diffitens: re tamen ipſa magis hoiem deprimens quã oratione attollat: hic ſane uelut egregie Perſonatus Pythagoræ diſciplinam fronte effingens: ſe quidẽ nobis philoſophum oſtentabit, aſinus tamen erit leonis pellem ſuperindutus, neq; aliud plane q̃ ciuitatum ſpectabilis circulator: ac clamoſus ſophiſta: magus'q; pro philoſopho: ac ueneficus deprehendetur. Vnde uero in hanc ſententiam ducar: quæſo attende. Naturales termini quidã ſũt ſubſtantiæ uniuerſæ principia medium fines'q; circumplexi: modos ſcilicet rerum oium, leges'q;: quibus ex rebus quantacunq; hæc mundi machina & ſtructura perficitur. hi uero termini ſolidis legibus diſponuntur. Nexibus'q; firmiſſimis cohærentes: prouidentiæ gubernantis ſapientiſſima decreta cuſtodiunt & aſſeruant. Haud igitur unquam temere loco moueat: ordinem'ue commutet eorum quicquam: quæ ita ſemel diſpoſita atq; inſtituta ſunt. oîs enim: quẽ cupido paulo audẽtior ſubit: ultra naturæ leges ſe ferre: quo minus id facere poſſit: iiſdem legibus coercetur. Neq; enim eſt aquatilem piſcem degere in terras tralatum: neq; terris innutritũ animal ſic urinabit: ut aſſiduam ſub aquis diligat morã. non exultim ita ſolo tolletur: ut cœlo penſilis (quanquã id ualde appetat) queat aquilis intereſſe. Cum tamen uolatilium ſit ad terrã deſcenſus, alarum præpetem illam uim curſum'q; ſiſtentiũ. ita enim diuinis legibus ſanctum eſt: ut ſumma imis per deſcenſum communicent: non tamen quod humile: ac terrenum eſt in ſublime continuo ſeſe tollat. Eadem ratione mortalis homo cum ſit ex anima & corpore cõſtitutus, iiſdem quoq; terminis coercetur: ita ut nec aerem graui corpore peragrare quiſq̃ contẽdat: ceu terreſtres ſemitas aſpernatus, quin ad terrã continuo deuolutus meritas iſaniæ pœnas exoluat: neq; uana opinione mentẽ ſuffectus, inacceſſas uias aio peragrabit: niſi qui atræ bilis morbo corripiatur. Sapientius ergo fecerit: ac modeſtius multo: ſi congruentibus ueſtigiis terra incedat: animum'q; doctrina, ac philoſophia ſubnixus: uotis expoſcat: de ſupernis domiciliis adiutorem ſibi aliquem: coiumẽ'q; adeſſe: a quo de cœleſti felicitate iſtrui edoceri'q; poſſit: ut enim exemplo iã conſtat: par eſt ægrotis medicũ adhiberi: præceptorem'q; diſciplina ſua imbutis præſto eſſe diſcipulis. Neq; minus eos qui ſupernas incolunt ſedes: congreſſus hominum quamuis infimorum non dedignari: uiciſſim uero fieri nullo modo. Ex quo intelligi nobis datur rationem nullam aduerſari: quin natura ipſa diuina cum benefica ſalutaris'q; ſit: rerum pſertim omnium curam gerens: in commercium ſeſe hominum, familiaritatem'q; demittat: diuinæ ꝓuidẽtiæ lege ita maxime pmittente. Bonꝰ eſt. n. deus ut inqt Plato, bonũ uero nulla rei cuiuſq̃ ſubit aliquando inuidia. Non igitur bonus ille cũ ſit rerũ oium gubernator, ac Pater unius modo corporis curã geret: qn multo & animarũ magis: ut pote quibus æternitatis munus, ac liberæ uoluntatis arbitriũ contulit. hic inquã uniuerſæ diſpoſitionis autor & magiſter habiles ſuapte natura animas conſpicatus ad ea bona percipienda: quorũ ipſe bonorũ uim illis gratificatur: eiſdem quaſi luminis ſui radios ubertim infundet. Angelũ quempiã de maxime ſibi adiunctis ad eorũ qui ĩ terris degunt: ſalutẽ quandoq;, uſum'q; demittens. Quod ſiquem tãto munere fortunari cõtingat: tam ille mentẽ animum'q; purgatus: mortalitatis labe: omni depulſa diuinitati facile trãſcribetur: ac ueluti magni cuiuſdã imaginẽ dei aia circumplexus tãtus iã erit: ut uniuerſum hoium genus in ſe moueat & cõuertat: mundũ'q; ſole ipſo ſplẽdidius illuſtrabit monimenta ſibi inſitæ diuinitatis poſteris quoq; ſuis de ſe relinquens: neq; minus opificiis ullis q̃ ex inanimi materia cõſtãt: entheæ naturæ pferet, argumentũ. atq; hac demũ rõne particeps homo fiet naturæ ſublimioris. Secus uero imbutũ nequaq̃ fas ſit metas fines'q; trãſire. nõ inuolucri inq̃ corpore uias auiũ affectare: neq; hũanæ cõditionis oblitũ: q̃ ad dæmõas ſpectãt curioſius indagari. Quæ cũ ita ſe habeãt: qd tãtopere nobis Apolloniũ circũducis ſcriptor egregie? Siquidẽ hunc diuinũ cenſeri fas eſt: philoſopho'q; maiorem: & ut ſemel dicatur excellentis cuiuſdam ſupra hoiem facultatis: inſpiciatur ſane totius quæ de illo ſcribitur hiſtoriæ argumentum. Tum ſiquod ex illo ſupereſt opus diuinitatis: age depromito. An nõ quæſo abſurdum maxime eſt: architectorum quidem opera & fabrorum uel iis ipſis uita perfunctis in longinquum ſane tempus extare: unde illorum nomen æternitati mandetur: diuinam uero naturam inter homines ſplendeſcentẽ: ita anguſti tpis interualio obſcurã euanuiſſe: neq; in ſeculũ uirtutis ſuæ monimenta teſtari: non Damidis quidẽ neſcio cuius: aliorũ'q; breui dilabentiũ hoium, teſtimonia mendicantẽ: ſed utilitate ipſa: in multa hoium millia: neq; horũ modo, a qbus dignoſceretur: ſed ad poſteros pertinente: lõge late'q; diffuſam? hoc ꝓculdubio pa

ſcto conſtat ueteres ſapientes:uirtutis ſuæ imitatores q̃ plurimos,ſucceſſores'q; reliquiſſe:ſtabili ad bene uiuendũ tradita illis norma.Quod ſi hoiem hunc mortalitati aſcribis:caue ne plus illi ad gratiã tribuens q̃ par ſit:pœnas uiolatæ rationis expendas. Atq; diuinus qdã homo a Philoſtrato nobis adducitur ſub ipſius genituræ dies marini Dæmonis figurã,faciẽ'q; idutus.Matri enim adhuc uentrem ferenti ſpecies marini dei eſt ante oculos obuerſata . Proteus ipſe ſcilicet uerſilis apud Homerũ in figuras omnigenas Deus.ea uero nihil perterrita:qd paritura eſſet eum interrogauit.Me ipſum paries inquit ille.Quis tu aũt?Proteus ille inquit ægyptius ſum.Tũ florido in prato cycnos ait neſcio quos parienti illi ꝑ obſtetricibus affuiſſe.Nullo tñ unde hoc hauſit citato autore.Neq; eni puto fabulæ huius narratorẽ ſcribet aſſyriũ Damin.Tamet ſi haud multo poſt eadem in hiſtoria ſcribat Apolloniũ quaſi diuinitate iam præditũ ſeſe Damidi adiunxiſſe his ferme uerbis illi congreſſum.Ego amice uocum oium & linguarũ conſcius ſum:licet nullas didicerim.quoq; minus mirere:potis ego ſum latentes cogitatus:captus'q; deprehendere.Cultum quoq; Apolloniũ ſcribit in æſculapii templo deo id maxime approbante:neq; uero doctum fuiſſe:ſed ab infantia præditum naturali quadã rerum præſenſione. Deniq; ab ipſa protinus genitura Apolloniũ ſine artis impendio uelut hoie potiorẽ tota hiſtoria nobis effingit.Sed tũ præcipue cũ in cuſtodia aliq̃do detentus:ſe ſua ſponte pedicis exoluiſſe:plane ſe aduertiſſe Damis affirmat Apolloniũ ſupra cõmunẽ hoium ſortem diuinitate quadã præditum eſſe.Neq; enim tunc ſacrorũ miniſterio ullo adiutũ (Quomodo id enim in cuſtodia potuiſſet?)ſed ne ſupplicantẽ quidem aut immurmurantẽ:uincula tamẽ & compedes pro ridiculo habuiſſe.Cum uero de illius extremo die mentionem facit:nuſquã gentiũ ſcribit ac locorũ ſepulchrum eius aliquod,ueſtigium'q; extare.ſed uiuentẽ ad ſuperos aſcendiſſe non ſine choris hymnis'q; nympharum.Merito igitur talẽ ac tantũ uirum affirmare poteſt:multo q̃ Pythagoras & Empedocles:ac Plato fuerit ex philoſophia diuiniorẽ effectũ.Reponatur itaq; ex tam claris operibus inter deos.Neq; inuidia proſequamur illam uocũ oium & linguarũ naturalẽ:ac ſine præceptoris opera cognitionẽ.Sed enim cur illũ quæſo ad præceptoris ludũ adducit illius partes attenuans:quem nullam paulo ante didiciſſe uocem oſtendit:quaſi atticam eloquentiam non natura quidem duce:ſed uſu magiſtro:ac exercitatione perceperit?inqt eni cum primũ ad ætatem proceſſit literarũ,in illo profectus:memoriæ quoq; uis:ac exercitatiõis ſtudiũ niguit:lingua uero attica utebatur.Natus porro annos quatuordecim a parente Tarſos deductus eſt ad Euthydemũ phœnicem:qui præcellens ætatis illius rhetor eũ in eloquẽtia erudiret.fuit itaq; apud hunc dicendi artificẽ Tyaneus.Vnaq; cũ illo philoſophiæ uacabant Platonis & Chryſippi ſectatores:peripatetici'q; nonnulli.fuit etiam & Epicurei dogmatis auditor:neq;.n.penitus ab illius ſecta abhorruit.Nã pythagoricã quidẽ ineffabili quadã mentis ui cõprehendit.hæc itaq; oia per magiſtros edoctus eſt ille:q creditur uocẽ nullã unq̃ didiciſſe:tacitos'q; hoium cõceptus ſolitus præſentire . Cæterũ Philoſtratus quaſi per interualla reſpirans in admirationẽ rurſus erumpit ſapientiã laudans Tyanei uel in ipſis aiantium uocibus dignoſcẽdis. ait ergo ad ſcientiã quoq; Apollonius uenit qua brutorũ intelligeret aialium uoces.id uero ipſum didicit:cũ per arabiæ populos iter faceret:interpretationis huius:ſicuti re ipſa uidere eſt:bene conſultos.Etenim ex cycnis arabes auibus'q; cæteris diuinationẽ ut ex oraculis colligunt brutorũ'q; callere ſenſa exiſtimantur hepar draconũ:ſiue ut alii putant cor ipſum depaſti.Ergo Pythagoræ ſectatorẽ illũ ab eſu carniũ penitus abhorrentẽ:nec diis quidẽ ipſis ꝑ cædẽ:ac ſanguinẽ litare auſum:ueſci draconũ corde,hepate'ne oportuit:ut ꝑ hæc arabũ ſapiẽtiæ particeps fieret?Cũ enim ſub iis magiſtris hãc doceretur:qua nã alia ratione ꝑficere potuiſſet:niſi eoꝝ præceptis inſtitutis'q; paruiſſet?Ergo ad enumeratos Apollonii præceptores arabum quoq; ſapientes in augurandi facultate accedent.ex hac.n.fertur paſſerem ſubinde intellexiſſe crebro pipillatu reliquas ſuæ ſpeciei aues ad paſtũ concire:magnã'q; ea de re admirationẽ aſtãtibus præbuiſſe.Eadẽ rõne cũ in Aſſyriã proficiſcens moribundã media in uia leænã offendiſſet:catulis ſimul octo iuxta porrectis:illico ex diſciplina coniectans ſpatiũ tpis intellexit:quo ſibi apud perſas cõmorandũ eſſet.Sed & Philoſtratus idẽ narrat:quædã illũ i perſide agreſſum:non multum ſane ab iis diſſidentia:quæ in arabia prius effecerat.Nam cũ Damis Acceſſurũ ſe ad magos negaret:q unus alioq Diſcipulus illi erat comes'q; fidiſſimus:ad eos tñ incomitatus ſe cõtulit:ne magicæ myſteria facultatis aſpernãti ea ſocio pateſierẽt.Magis itaq; Tyaneus die medio:ac nocte intẽpeſta operã dabat.Bardani uero babyloniorũ regi cõgreſſus:his fere uerbis uſus perhibetur.Samii Pythagoræ ſapientia mihi eſt. Is me Deum colendorum ritus edocuit:& qui nã ſint ex iis uiſibiles,inuiſibiles'q; cognoſcere:neq; minus eorũ colloquiis perfrui.Sed enim quis hoc illi cõcedat?Cum Pythagoras hac de re nullum prorſus reliquerit monimentum:non abſtruſe quidem,myſtice'q; conſcriptum,cuius iſte doctrinam ſequi potuerit:ad

hæc q illū i pythagoricis erudiuit:nihil ab epicureis diſſidebat:ut Philoſtratus ipſe meminit p̄ceptorem enim in pythagoricis inquit habuit:hominem parum ſane officioſum,minimum'q re ipſa philoſophātem:ut pote qui gulæ:ac ueneri deſeruiret:magis'q ad Epicuri uitam formatus eſſet.is porro Euxenus erat ab Heraclia pōti ciuitate:pythagoræ dogmata nō ſecus tenens q̄ ſciunt aues ea referre:quæ ab hominibus didicerunt:o rem ſatuam & inſulſam Tyaneum dicere ab eiuſmodi præceptore deos alloquendi rationem edoctum.Sed concedamus ab aliis ea præceptoribus accepiſſe:tametſi noſter hiſtoricus hoc ne innuit quidē.Sed quis horū promiſſi tā grandis autor extabit:ut & ipſe deorum uiſibilium & qui inuiſibiles ſunt congreſſum:uelut a Pythagora edoctus tenere ſe dicat:& facultate præditus ſit:rē eandē cæteros edocendi?Neq enim puto clariſſimus ille hominum Plato : qui pythagoricæ præter cæteros omnis diſciplinæ particeps factus eſt:neq tarentinus Architas:neq qui pythagoræ dogma Philolaus conſcripſit:neq ſiqui alii ſunt ex eadem ſecta illuſtres:qui ſenſa illius,opiniones'q literarum monimētis mandarunt:tali unq̄ ſapientia uiguere.Apollonius ergo noſter aliunde quidem: non autē ab ipſo pythagora hæc edoctus:nomen tamen titulum'q pythagoræ ad autoritatis ſpeciem ſibi aſcribit. Ut autem manifeſtarium quis illi mendacium pro uero concedat:haud tamen ſcio quo pacto hæc de ſamio præceptore acceperit : cum pythagorā conſtet infinitis ante annis uita perfunctum.Ergo ad arabas Apollonii præceptores ſamius ne quæſo pythagoras ipſe accedere:unde ſcientiam hauſerit diuinarum rerū?Atq ſi is diuino præditus igenio fuit : hiſtoria de magiſtris plane mentitur.Sin hiſtoria uerax eſt:falluntur ſane qui de illius diuinitate & loquūtur & ſcribunt.Neq uero mihi eſt animus diligentius nunc quicquam de Proteo indagari ullam'ue ſup hoc portento quæſtionē habere:neq ad cygnorum cantus cōprobandos:quos ridicule nimium parienti Philoſtratum matri obſtetricatos affirmat. Multo'q magis etiam indignū puto ſup fabulā demiſſi cœlo fulminis eodē'q regreſſi:citare teſtes. neq eni Damis ut ante dixi,harū ſe rerum conſcium dixerit longo poſt tpe ex quo hæc acta dicuntur in Nino aſſyriæ urbe Tyaneo adiunctus. Equidē modo certa ſigna nō deſint:unde probabilis fiat fides:plane adducatur pro ueris admittam : ſi qua etiā per exceſſum paulo maiora in boni uiri laudem dicantur:monſtris tamen exemptis:& quæ ſcatentia nugis deprehenduntur.Non igitur inuidebo : ſi prodat hiſtoricus genus eſſe Apollonii nobile & antiquum & quod in cōditores patriæ referatur.Diuitem fuiſſe concedam ſupra incolas regionis ſuæ.Ab adoleſcentia eruditum fatebor ſub iis præceptoribus:quos antea memoraui:neq hoc tantū:ſed magiſtrū aliis ipſum præceptorem'q fuiſſe.eſto autem in his omnibus acer plurimum ſagax'q fuerit . Ita ſane ut eum qui ad æſculapii curandus acceſſerat per prodentiæ ſuæ uim ægritudine liberarit. Fertur enim aqua intercute laboranti ſaiubrē continentiæ normā indixiſſe:eum'q ita in ſanitatē priſtinam reuocaſſe.Tanta uero prudentia adoleſcentē fuiſſe plane admitti pōt.tum & inhibuiſſe diuitē quendam ne luxurioſe nimium atq affluenter ſacrificaret:ut pote minus æſculapio litaturū q ex famoſa uita turpiſſimus haberetur.huius aūt mores Apolloniū latere non poterant : quod erat homo regionis illius maxime diues maxime'q conſpicuus. Caſtitatis quoque laude Tyaneū ornari inuidia nulla ſit:quod'q pulchritudinis ſuæ nephatium amatorē grauiter obiurgatum repulerit:ſe'q a muliebri cōtagione īpollutū uſq ſeruarit. Credatur quoq ex pythagoræ diſciplina luſtro illū perpetuo tacuiſſe:neq merita laude frandentur quæcunq opa per ſilentii tēpus effecit.hæc enim:& quæ huiuſmodi ſunt:humana oīa:& ut uere dicā:neq a philoſophia: neq ab ipſa porro ueritate ſeiuncta:quæq ego nō inuitus admiſerim: magni ſane quicqd ingenue:ac uere ſcribitur faciendū putans.At uero humanitate ſublimius quenq̄ efferre: argumenti'q prioris oblitū ſibi penitus non conſtare:hæc q faciat ſcriptor:meritam puto eum & ſibi ipſi & multo illi magis:de quo ſcribat:calumniam comparare. Atq hæc ferme ſunt:quæ uolumine primo refellenda occurrunt.

CONFVTATIO LIBRI. II.

Ge uero ſecundū quoq aggrediamur.Iter.n.Apollonii de perſide in indiā uſq factū
a narrat hiſtoricus.hoc aūt in itinere inſolens ſibi quiddā paradoxū'q cōtigit:dæmonis ſcilicet occurſus quā empuſā uocant.Quā tū multis conuitiis impetitā procul a ſe & Apollonius & comites abegerunt.Tū uero permiſiſſe Damidi fertur:ac reliquo comitatu appoſitus ut carnibus ueſcerentur. Neque enim uidere ſe ait:quid nam illis prodeſſet carnibus abſtinere:Sibi uero proſore hoc aiebat ob eam quam uel a pueris profiteretur philoſophiam. Sed quis hoc loco non iure optimo admiretur : cum Apollonium uideat ne illi quidem:quem unum imitatorē ſui delegerat:pythagoricis'q decretis imbuendū ſuſceperat da innatas pythagoræ ailiū carnes ut dilectiſſimo inhibere:tū neſcio q̄ ſanis rōnibus colligentem : ſibi quidem ueſci animatis fore pernitioſum:non tamen ſe uidere quare iis & comitibus quoq ſuis interdictum oporteat.Sed uide quæſo quæ præterea ueritatis exempla nobis Philoſtratus

ſtratus prodat. Ille inquam Philoſtratus: quem philalethes ſtudioſum ueritatis appellat. Apol-
lonium ſiquidem ſcribit: cum iam in indiam penetraſſet: interpretem ſibi hominem aſciuiſſe: p
quem Phraoten indiæ regem alloqueretur. hoc enim is nomine uocabatur. Ergo quem pau-
lo ſuperius linguarum omnium conſcium facit: eundem interpretis indigum nunc oſtendit:
& qui mentes hominum quaſi Deus illis inſitus deprehendebat: ſurdi cócipiens animum, pari-
ter'q; tacentis: nũc per interpretem ſciſcitatur: quæ nam ſit regis Phraotæ uita. Ducem'q; inde ſi
bi aliquem petit ad Brachmanas dari. Rex uero ipſe: licet in barbaria ſumma natus: interprete
ſummoto græce Apollonium compellauit: multum doctrinæ: ſcientiæ'q; teſtatus. At uero no
ſter hic non modo ſe indicæ linguæ minus ignarum fuiſſe (quod oportuit) non oſtendit: ſed
& indo græce loquente obſtupuit: ut Philoſtratus ipſe teſtatur: q pulchre ſibi hoc pacto per hi
ſtoriam conſtat. unde enim tantopere ſtupuiſſet: niſi antea barbarũ lingua regẽ opinatus eſſet?
eũdẽ'q; græce mox ſcire præter expectationẽ percepiſſet? ideo'q; ueluti noui quidpiam rex affer
ret: obſtupuit. Cauſam præterea non dum tenens: unde ait Rex græce didiciſti? Vnde uero &
hoc ſapientiæ tibi eſt? Neq; enim puto hanc magiſtris acceptã refers: cum nullos indi Magi
ſtros ſapientiæ habeatis. Dignæ nimirum uoces: quæ ab homine proferantur præſenſionem re
rum omnium profitente: Cui rex & habuiſſe præceptores ſe ait: & qui nã illi fuiſſent: aperuit: &
de rebus indicis particulatim edocuit. Cum'q; idem rex de theſauro in agro quodam reperto
ſententiam laturus eſſet: utri ſcilicet adiudicandus: emptori ne, an uenditori prius: hic philoſo-
phus ille rerum oĩum ſolers, ac diis ipſis homo gratiſſimus: ſententiam interrogatus theſaurũ
emptori addixit: ratione hac uſus: quod nequaquam dii uenditorem ipſum: & agri poſſeſſio-
ne & theſauro priuatum pariter uoluiſſent: niſi homo flagitioſus: ac nequam eſſet: neq; rurſus
emptori boni tantum impenſuros fuiſſe: niſi uendẽte meliorẽ ſciuiſſent. Vt ex illius uerbis col
ligi poſsit: qui cæteros diuitiis præſtant: quanquam fœdiſſimis moribus iidem ſint: habere ſe-
eos tamen pro maxime beatis, deo'q; dilectiſſimis: infelices autẽ eos eſſe duntaxat: qui pauper
rimi ſunt. Vel ſi Socratem: ac Diogenem: ipſum'q; etiam Pythagoram in his eſſe contingat:
quempiã'ue eorũ: qui frugaliſſimi uiri: & egregiæ probitatis cenſentur: hanc qui ſequatur ra-
tionem: paulatim eo deducet: ut dicat: Deos quidem ipſos egenis illis: ſed claris tamẽ uirtute:
ac ſapientia uiris nequaquã uel neceſſaria quãdoq; ad uictum adẽpturos fuiſſe: niſi eoſdem fla
gitiis obrutos iudicaſſent: Neq; ſuiſſe licẽtioſis: ac pditis hoĩbus ſuperflua cõgeſturos: niſi prio
ribus meliores ſciuiſſẽt: Quam inſulſam eſſe: ac fatuam deductionẽ facile conſtare oĩbus põt.
His de ſecũdo libro ad examẽ depromptis: tertiũ quoq; uerſemus: in eo de celeberrimis brachma-
nibus inſpecturi.

CONFVTATIO LIBRI III.

P Rimum quidem ſic ſtatuo: ſi quæ de Thyle inſula præter fidẽ narrantur: quæq; mul
ta portentorum plena: poetæ nobis finxerunt: his prodigiis comparentur. iam quaſi
pro certiſſimis habeantur: harum magnitudine: ac ſplẽdore nugarum uelut obducta
penitus euaneſcent: Quibus ſane adhibenda mens eſt: ut inſolentia præſertim philale
this eluceat. Quando hic nobis fatuam ubiq; leuitatem obiectans: ſibi uero: ac ſuis mentis ſanita
tẽ uendicat: diligens'q; iudicium. Vide igitur qua ſibi rerum nouitate hic placeat. præponit enĩ
Philoſtratum ſacris euangeliſtis: ut qui nõ eruditionis modo plus habeat: ſed ueritatis maio-
re ſtudio teneatur. Ac primum quidem Apollonio iter ad Brachmanas faciente mulierem co-
lore ſpectabilem Philoſtratus inducit: a ſummo uertice ilium tenus albentem: reliquum uero
corpus nigerrimam. Tum eadem uia magis progreſsi montes inuenerũt piper ferentes: cui-
us ueluti cuſtodes: atq; agricolæ: ſimiæ ſunt: Dracones'q; magnitudine immẽſa terribiles: quo
rum de capitibus ignei fulgores ſcintillant. hos ſiquis dracones perimat: admirandos in eorũ
capite inueniat calculos: qualis Gygæ illius fuiſſe lapis narratur: de quo Gyge Plato mentio-
nem facit. Et hæc quidem ante: q̃ ad brachmanum tumulum peruenirent. Vt uero & hunc atti-
gerunt: ſandaracinus illis puteus eſt oblatus, qui aquam uiſu mirabilem contineret. Iuxta uero
puteum uorago ignẽ eructans: ex qua plumbei coloris flamma emitteretur. Tum & dolia duo
lapidis nigricãtis: alterũ imbriũ: alterum'q; uentorũ: unde brachmanes indigenis amicis ſuis uẽ
tos: ac pluuiã impertirẽt. Statuas ꝑterea ſcribit apud eoſdẽ eſſe Poliadis Mineruæ: Pythii Apol
linis, & Bacchi delii: alioꝝ'q; quorundã deoꝝ: quos græci colunt. ibi q. oĩum magiſter eẽt Iar-
chã dici: cuius reſidẽtis ſpecies ſatrapæ magis eẽt: q̃ philoſophi. Altiſſimus illi thrõus ex ære
nigro: quem aureæ ſtatuæ exornabant: quales ſabrorum more par eſt ſapientes brachmanas
igni: ferro'que excudere: aut præſtigiatorum ritu ſponte ſua: ac repente conſumata oſtende-
re. Cæterorum item Brachmanum ſedes æreæ quoque erant: ſignis tamen carentes, mi-
nus'que elatæ. oportuit enim ſacræ Philoſophiæ magiſtrum tyrannico quodam habitu.

Statuarum ſcilicet prærogatiua atque auro inſigniri. Sed Iarcham Philoſtratus inquit, ubi Apolloniũ primũ cõſpexit:nominati ac græce illũ ſalutaſſe. Periiſſe'q; reddi ſibi epiſtolã : quã de Phraote afferre mira quadam præſenſione rem omnem edoctum : qua ſcire etiam potuerit epiſtolæ ſcriptionẽ literæ unius defectu hoc eſt.d. peccare. In primo aũt ſtati congreſſu faſtoſe nimiũ ac inſolẽter Iarchas, ut ſacere diuitiarũ oſtẽtatores ſolẽt: diuinationis ſuæ ui patefecit utrunq; Apollonii parentẽ nominans:& eiuſdẽ genus:educationẽ, diſcipinã'q; recẽſens:tũ peregrinationũ tpa & euẽtus, ac poſtremo illius ad ſe ꝓfecti ſermones per uiã habitos:facta'q; oĩa. refert etiam egregius ſcriptor Brachmanas cũ tyaneo:pharmaco prius helectrino delibutos: lotos'q;, in orbem ac chorũ conſtitiſſe:terrã ipſam ſcipionibus ſuccuſſantes:eã uero ad huiuſmodi ictus in gibbum reſilientem, Brachmanas altitudine bicubita uanum in aerẽ extuliſſe. penſiles'q; eos aliquãdiu uiſos eſſe. Sed illos quoq; affirmat ignẽ ſibi de ſolis orbe utcunq; libitũ ſit non reluctantem ſubducere. Ad quæ portenta & alia complura fabulator adducitur ſcilicet Pythii tripodes quotuot ſponte ſua mouentes in medium proceſſerint: quos homericis perſimiles eſſe ait. Pincernas inſuper æreos quatuor:qui pocula miniſtrarent. Terram uero ſponte ſua diſcumbentibus gramina ſubſtraniſſe. Nam tripodes quidem duo, uina fundebãt : reliqui duo aquam:Gelidam ſcilicet alter : alter uero calidã. ex quibus ærei pincernæ uinũ cõuiuis, aquã'q; ſumebant : ſed & calices actos in gyrum quaſi uorticoſo flumine impellebant. hæc ſunt quæ Hierocles pro ueris habet ille ſolertiſsimus in iudiciis ſupra adductis ac undecunq; in nos legendis excuſſor : cui facilitas xp̃iana ſeu leuitatem dici hanc mauult : q̃ maxime aſpernabilis eſt. Is itaq; Philoſtrato fidem habens:uerbis huiuſmodi ſeſe iactat. Videamus inquit quanto nos melius hæc atq; Prudentius admutamus: & quæ de præclaris uirtute uiris ſentẽtia noſtra ſit. Tam celebri itaq; conuiuio narrat Philoſtratus interfuiſſe indiæ regem:ipſis'q; Brachmanibus compotaſſe : ſed cõtumeliis, ac furore uinolento in philoſophiam inuectum mero'q; apud eos large incaluiſſe:ac inſolentia magna : uel in ipſum quoq; Solẽ inſurrexiſſe. Apolloniũ uero per interpretem quædam ab eodem rege accepiſſe : quem ipſe contra allocutus ſit Iarcha uicem interpretis exhibente. Quis autem non admiretur, hoc a Philoſtrato ut concinne factum admitti:ut iniurius homo:maxime'q; inſulſus inter tantos uiros mentem uino alienarit:quem ne philoſophorũ quidẽ:ne dũ & Semideũ conuiuio intereſſe oportuit? Quo enim ptinet ſemideos appellare:ſi dignitatẽ magis onere q̃ honore afficias? Etenim tyaneo interrogante quos nam ſe ipſos eſſe dicerent:Dii ſumus Iarchas inquit. Idem uero conuiuiis præſidens nõ digno quidem philoſophis ritu:multo'que diis magis indigno : quorum ſe in numerum reponebat Phiala cõcrepans, compotationem incepit. Phiala uero ipſa ſicut hiſtoricus narrat: ubi cunctis Brachmanibus potum ſatis exhibuit Mirabilium fontiũ more aquam haurientibus iugem ſufficiebat. deinceps uero ſermones iter ſe habiti:ſerie'q; philoſophorum diſputationes narrãtur docente Iarcha quo pacto ſua ipſius anima fuerit aliud quãdoq; regiæ fortunæ corpus induta: quæque tunc opera demum egerit explicante Apollonio ſe nauis ægyptiæ gubernatorem fuiſſe : neque minus & ipſo illius temporis facta narrante. Cum uero multi utrinque interrogatus, reſponſa'q; fuerint:dignum eſt tam ſapientium dictorum memoriam non extingui. Interrogaſſe ergo Apolloniũ refert : aurea ne apud idos aqua inueniretur:o admirabilẽ:o plenam ſapientiæ quæſtionem. tum de Troglodytis & pygmæis quæſiſſe : de'q; iis hominibus q umbripedes appellantur. Nunquid etiam apud eos Mantichora quadrupes animal naſceretur: quod humano eſſet capite:corpore leouino:caudam'q; haberet cubitalibus ſpinoſis ſetis horrẽtem:quas ueluti ſagittas in uenantes iacularetur. Ad hæc Apollonii quæſita reſpondit Iarchas Pygmæos quidem ſubterraneas ſpecus inhabitare ad Gangen fluuium: cætera uero, quæ ille quæſiſſet:irrita prorſus, ac nulla eſſe. Sed lanam tamen Philoſtratus narrat terra apud illos prouenire:quæ ſit ueſtibus conficiendis accommoda : ipſis ſibi philoſophis telam inde ad ueſtiẽdi uſum concinantibus. neq; enim muliebrem ſexum admittunt. Niſi iam & lanam dicat ſponte ſua transformari in ueſtes, atq; tranſire. Scipionem uero ſingulis refert:anulum'q;, uirtutis occultæ:atq; admirandæ geſtari. narrat etiam Brachmanis Iarchæ miracula : qui dæmone malo correptum miſſa ad eum epiſtola liberarit: claudo'q; cuidam : ſolo attactu luxatam uertebram confirmarit:captum oculis uidere fecerit:ualentem alii manum pro torpida repoſuerit. Ingentia uero bona ſcriptori egregio comprecemur: qui nos iſta commentus magno ambiguitatis nodo exoluit. Quis enim dubitet quantæ ueritatis & illa ſint:quæ præterea multa affert? Nam qui fulmina & uentos ſcribit apud Brachmanas in doliis aſſeruari:tripodes'q; lapideos ſponte ſua motantes:& ab æreis pincernis calices in gyrũ agi:ſatis puto ex iis: quæ ut uériſsima recenſentur:cæterarum quoq; rerũ nobis ipſe arguit, ac patefecit figmẽta. idẽ ſcribit Philſtoratus Damin teſtari ſe quidem minus admiſſo Tyaneum cum Iarcha ſecreto philoſophatum eſſe : munus'q;

nus'q; ab eo tuliſſe anulos ſeptem:totidem planetarũ nominibus dictos: quos ſingulos geſta-
ret per ſubiectos planetis dies. Hæc modo cum Philoſtratus dicat:ille apud philalethen ucrita-
tis aſſertor:paulo tamen poſt:ut qui magicen Brachmanum non probet:ſtatuat'q; hoc crimine
Apollonium liberare:hæc ipſa uerba ſubnectit: uidens itaq; Apollonius tripodas apud indos:
pincernas'q; illos:& quæ præterea ſponte ſua mouentia diſcernimus:neq; iterrogauit:neq; edo
ceri dignum duxit:quibus illa præſtigiis fierent. Laudauit hæc inquit ſed tamen emulari du-
xit indignum. Sed heus tu:quomodo hæc ſcire contempſit? qui Damide excluſo fecit magni
cum brachmanibus diuerſari? An qui fidiſſimum ſibi hominem cælandum putauit:non, & il-
la fecit permagni? cum & anulos inde planetarios tulerit religione quadam aſtrictus: ſingula
tim eos dum uiueret per planetarum dies geſtãdi. & erant illi quidem, ut ſcribis, arcanæ cuiuſ-
dam reconditæ'q; uirtutis. Quod ſi tibi concedatur:non illa tyaneum imitanda duxiſſe nimi-
rum non imitatum dicam quia miſeros eſſe cognouit. Quomodo igitur eoſdem laudauit:aut
ſi tanq̃ diuina operantes laudauit:qui non & imitatus quos & laude dignos exiſtimauit? Sed.n.
poſt factam apud indos moram:narrat Philoſtratus reuertentem Apollonium cum comitatu
omni ad oritarum regionem ueniſſe:quibus æreæ petræ:arena ærea: Fluuii quoq; ipſi ramen-
ta æris deuoluerẽt. Hæc de uolumine tertio ſumpta ſunt. Nos autem quo cœpimus ordine ad
reliqua inſpicienda pergamus.

CONFVTATIO LIBRI. IIII.

Egreſſum ab indis in græciam refert quaſi deorum conſortem quendam uel ipſorũ
2 teſtimonio declaratum. Variis enim morbis affectos illi curandos potiſſimum deſti
nabant. iam'q; ut auguſtum ac diuinum hominem de arabia:de magis: de'q; indis
uenientem nobis oſtenſurus:nouis quoq; miraculis ſcatentem hiſtoriam exorditur.
hic autem recte quis illud obiiciat: ſi diuiniore hic natura: ſupra'q; humanam præditus erat:
multo ante quã ab aliis doceretur:mirabilia p ſe aggreſſum oportuit. Superflua enim diuino
homini fuerit illa arabum:magorum'q; & indorum magno ſtudio conquiſita doctrina. Quod
ſi erat huic aliqua prius tantarum rerum cognitio:pro ut tota in hiſtoria traditur:philalethe ta
men autore:non niſi tot exhauſtis magiſtris ſapientiam patefecit. Ac primo quidem ueluti qui
augurandi uim ex arabia detuliſſet:aſtantibus multis expoſuit pipilantem paſſerculum cæteras
ſui generis aues ad paſtum concire. Tum uero cum appetentem peſtilentiam præſentiret:ciui-
bus illa Epheſiis ante prædixit: huius'q; præſenſionis cauſam:mox ipſemet apud Domitianũ
reus:ſua in apologia expoſuit. Rogante enim Domitiano: unde is peſtilentiam præſenſiſſet:
Diæta inquit magis tenui:magis'q; ſobria q̃ cæteri mortales uſus:ita primus omnium Qualita
tem aeris uitium'q; deprehendi. Tertium porro miraculum narrat remedium fuiſſe: quo is pe
ſtem Epheſiis cauit. Quod factũ tametſi minus exponit Philoſtratus in fine ipſo accuſationis:
cum tamen exponi maxime oportuerit: quia fortaſſe non ſibi potis uidebatur tantum crimi-
nis apologia purgare:nos tamen ipſi factum hoc explicantes iudicio hominum proponamus:
ad recte rationis examen ſicut reliqua reuocantes. Si cui enĩ minus conſtet figmentũ hic quoq;
impoſturæ plenum adduci:magicis'q; nimirum obductum præſtigiis:ipſa totius facti ratio:mo
dus'q; maniſeſte oſtendet. Peſtilentiam narrat in figura mendici ſenis, laceri, ac pannoſi ſe ſpe
ctabilẽ præbuiſſe. Quem quidem ſenem cũ Tyaneus iuſſiſſet lapidibus cædi:primum ait peſti
lenti obtutu flammam luminibus eiaculatum: tum uero, cõiectis obrutum ſaxis in effigiem ob,
ſcœni canis ſe transformaſſe:cui etiam rabidorum more: terræ circa rictũ ſpumæ undarent. de
hoc autem ſene intelligere Apollonium ſua apud Domitianum apologia ſcribit Philoſtratus.
Peſtilentia enim inquit ſub habitu mendici ſenis Epheſum peragrabat:hanc ego conſpicatus:
comprehendi:luem ciuitati non modo ſiſtens:uerum penitus tollens. Quis nõ igitur libere ca-
chinnetur ad præſtigiatoris huius miracula? cũ peſtilentiæ uim:quæ ut tradit ratio medicinæ:
nihil aliud plane eſt:quam corrupto circunfuſi aeris, uitium'q; ex putrido uaporatu in morboſã
qualitatẽ uergentis:nunc tamen audiat, oculis intuentium: ac ſaxo rum iactibus obnoxiam eſ
ſe:protritam'q; mortalium manu:ſpumas etiam rictu effundere? Alio quoq; argumento mon-
ſtrum hoc magicum'q; præſtigium diſcuti ac perpendi poterit. Quoniam ſcilicet unam modo
Epheſiorum urbem non autem & finitimas ab eo peſtilentia affectas narrat hiſtoria. Quod ne
quaquam ita ceſſiſſet:Si circunfuſus aer ac proximus uitium cõtraxiſſet:neq; enim lues illa an-
guſtis ita ſpatiis coarctata:ſolis Epheſiis incubuiſſet. Quartum porro miraculũ eſt Achillis um
bra:cubitorum primo quinq;: mox & duodecim ſuo de buſto chlamydata aſſurgens. Quæ con
tinuo Theſſalos accuſauit: quod ſibi aſſoliti ritus ſacra facere ac iuſta deſiuiſſent. Videbatur'q;
etiam tunc ita in teucros efferuere ob ea:quæ in ſe admiſerant. Quinq; uero tantummodo quæ-

ſtionum Apollonio facultatem præbuit ex ſua uidelicet : patcatum'q; ſententia. Hic tyaneus
ille rerum omnium ſolers & in futurorum præſenſione ſe iactans: ignorare deprebenditur: fu-
neratus ne ſepulchro Achilles fuerit: muſæ'ue illi, ac nereides lamenta profuderint: De'q; his il-
lum rebus percunctatur: neq; minus an Polyxena illius ad tumulum cæſa fuerit: Troiam'ue He
lena adnauigarit. Sunt enim eiuſmodi quæſtiones ſane ꝗ graues: ad philoſophi inſtitura maxi
me pertinentes: dignæ ſtudio ac diligētia ſinguiari. Admiratur præterea: qui tot numero græ
ci heroes ætate eadem eſſe potuerint. Sciſcitatur'q; num ſimul cum iis Troiam Palamedes an-
nauigarit. Hæccine ignorare hominem: qui deorum colloquio uiſibiliū fruatur: inuiſibiliū'q;?
De iiſdem uero etiam rebus interrogare: quomodo non turpiſsimum cenſeatur? Niſi forte: qa
res illi cum mortuis eſſet: idcirco frigere eius quæſita: ac ineptire Philoſtratus facit: ut hac com
moditate ſuſpitioni occurrat: quæ oriri merito poterat: illum ſcilicet ultra Licitum bono uiro
ſuperſtirioſum uideri. Cum eundem faciat in Apologia pro ſe affirmantem: nulla ſe ad achil-
lis congreſſum necromantiæ opera uſum eſſe. Neq; enim inquit Vlyſsis more ſcrobe defoſſa:
aut cæſis agnis Achillem euocans: in eius colloquium ueniat tyaneus: ſed ea precatus: quæ indi
cenſent precari heroas oportere: & in huiuſmodi cerimoniis Damidi ſeſe iactat: qui Philoſtra-
to autore nihil ab Indis penitus didiciſſe: parui'q; eorum ſapientiam feciſſe credendus eſt. Sed
heus paucis ego te. Niſi in hoc Achillis congreſſu: praua ineſſet ac deteſtabilis ſuperſtitio: cur tu
in participatum mirabilis huius ſpectaculi ac ſermonis: ne fidiſsimum quidem tibi comitem il-
lum legitimum'q; uel ſolum Damidem aſciuiſti? Cur uero non & interdiu factum hoc licuit:
Sed nocte intempeſta: ſed abs te ſolo? Cur ad ipſos etiam Gallorum cātus Achillis umbra eua
nuit? Abiit Achilles inquit modice fulgurans. iam enim galli primos dederāt cantus. Erit itaq;
hæc hora malo dæmoni ad nefarios ſermones euocādo cōueniens magis, ꝗ heroinæ animæ.
Illam ſiquidem ut immunem craſſæ huius corporeæ'q; compagis: candidā prorſus eſſe & liuo-
re omni carere oportuit. At uero dæmon hic: qui tyaneo ſe obtulit: inuidus iracundus'q; deſcri-
bitur: cæteris'q; uiliſsimis eius generis morbis obnoxius. An non enim talis habendus ſit: qui
Antiſthenem officioſum adoleſcentem ſeſe Apollonio ut philoſopho adiungere cogitantem:
quo minus id faceret: impediuit? cuius rei cauſam adducens: iuſsit inquit Apollonio ne anti-
ſthenem in participatum ſuæ diſciplinæ admitteret: propterea quod is quaſi priamides foret: a
canendo Hectore nunꝗ ceſſabat. Sed cur non etiam iracundi ac puſilli ingenii conuincatur: qui
Theſſalis ſuis ſuccenſet non ſibi legitime operatis: & qui ne tot quidem annorum ſpatio deuo-
lutoi Troianis odium belli, offenſarum'q; remiſit: quanꝗ libantibus illis & ad eius tumulum
rem diuinam continue facientibus? Contra uero Palamedis ſepulchrum: una cum illius ſtatua
negligenter diſiectum: reponi inſtaurari'q; mandarit? Quintum porro ſextum'q; miraculum
haud ita magna opera indigebunt: ad facultatem: qua effecta ſunt: arguendam. Pellebat enim
dæmonas: (uti ferunt) alio alium. Nam ex adoleſcēte laſciuo dæmonē pepulit: aliū quoq; fuga
uit muliebri forma effigiatum: quem lamiam & empuſam ſapientiſsimus autor appellat. Nam
quod præterea puellam Romæ defunctam ab obitu reuocarit; cum ſit factum hoc uel ipſi phi-
loſtrato incredibile: nos quoq; a nobis penitus excludamus. Ratiocinatur enim dubitando phi
loſtratus: num uitalis auræ ſcintilla intra puellam compreſſa medicos delituerit: quæ mox plu
uia ingruente reuiuiſcens atq; excitata: in uultu reſpirantis puellæ prodita ſit. aiunt enim cum
puella ad ſe rediret: cœlo pluuio leniter irroraſſe. Neq; enim ſi uere puellam hanc Apollonius
uitæ reſtituiſſet: tam egregium facinus non imperatori primum ipſi innotuiſſet: aliis'q; ſubinde
primoribus apud illum diuerſantibus uiris: Præſertim uero philoſopho Euphrati qui ea tempe
ſtate Romæ agebat: mox'q; Apollonio inſenſus: eundem magiæ accuſaſſe narratur. Quin etiā
factum hoc ſi modo plane conſtitiſſet: cæteris quoq; calumniis, quibus Apollonium urgebant:
proculdubio adiunxiſſent accuſatores: & hæc quidē dicere occurrebat: quæ particulatim Apol
lonio: ſpeciatim'q; geſta ſunt. Infinita uero & alia erant: quæ ad prædictiones rerum diuinatio
nes'q; pertinēt. Fertur enim, Athenis quondam initiaturus eleuſiniis ſacris a Cereris ſacerdote
prohibitus affirmante nefas initiari magum hominem: patere'q; illi eleuſinia ſacra qui dæmo-
num conſortio impurus eſſet: qui'q; Romæ inhoneſtus circulator uenali uoce Neronis carmi-
na ad lyram decantaſſet: eiuſdem'q; Neronis metu: ſodalibus cæteris dari pretium ſuaderet: q
eodem canendi ſtudio tenerentur. Atque hæc quidem ſunt: quæ uolumine quarto Philoſtra
ti continentur.

CONFVTATIO

CONFVTATIO LIBRI V.

q

Vinto autem libro:ubi quædam de Tyanei præſenſionibus attulit in admirationem hominis uerſus:ita ferme concludit: Præſenſiſſe autem hæc Apollonium Diuina q̃dam uirtute:plane'q; falli eos qui magum fuiſſe illum opinantur: ſatis arbitror conſtat per ea:quæ dicta ſuperius a nobis ſunt. Sed hæc tamen amplius afferantur. Magi ipſi: quos equidẽ miſſerrimos eſſe hominum puto:aut idolorum tormẽtis aut barbaris ſacris: aut cantando:aut corpus ungendo operari dicuntur. At uero noſter hic parcarum ordinem ſequens:prædicebat quæ neceſſario uentura erant: nihil magice operatus: ſed ex iis diuinans q̃ dii perſancte ſibi ſignificabant. Cum'q; apud indos uidiſſet tripodas illos: ac pincernas ſponte ſua mouentes:ne interrogauit illos quidem: quo id pacto efficerent: nedum edoceri uoluerit. Laudauit quidẽ:ſed imitatu'tamen illa digna nõ cenſuit:hæc itaq; cũ Philoſtratus dicat:plane deprehenditur: celebres illos indorum philoſophos inter magos:ueneficos'q; reponere. Nam quo loco de magis:eodem & de indis mentionem facit: peroſum Apollonium narrans: quæ ſuperius miracula recenſuimus:quaſi illiberale quoddam genus præſtigiorũ. Si ergo quos paulo ante deteſtatus eſt:eos tamen idem Apollonius alibi deprehẽditur deorum nomine:ac præceptorum dignari:nihil aliud plane ſupereſt:q̃ ut eiſdem is quoq;:quibus & præceptores ſui criminibus ſit obnoxius. Inducitur ergo apud Gymnoſophiſtas ægyptiorum philoſophos uerba hæc loqui. Nihil indecorum mihi arbitror contigiſſe philoſophiæ ſtudia admirato liberalis ac permodeſtæ:quam ſcilicet indi ad utilitatem ipſam contranhentes in diuina: ac ſublimi materia complectuntur. hos igitur iure ſum admiratus:eos'q; ſapientes eſſe, ac beatos exiſtimo:ſed ad rem fuerit ea nunc inſpexiſſe quæ paulo mox dicit'. hi einm dei ſunt inquit: & pythiæ teſtimonio exornantur. Domitianum quoq; imperatorem huiuſmodi uerbis inducitur allocutus. Quæ nam tibi contentio eſt cum indis: Iarcha & Phraote: quos ego ſolos hominum dignos puto:qui dii & uocentur et habeantur:' Aliis item locis eoſdem brachmanas Apolloniũ præceptores ac deos cum dicat:& cum faciat Planetarios inde anulos ſeptem tuliſſe: nunc portho ſuperiorum oblitus:non ſentit ſtolidus:cum diſcipulo præceptores quoq; ipſos in calumniam a ſe protrahi. Procedente uero hiſtoria Tibicinẽ quendam inducit: tum & Apollonium ſcribit de facultatis eius modis ac nomis omnibus:ut de maxima ac grauiſſima re:oratione longa diſſeruiſſe. Veſpaſianum quoq; Cæſarẽ narrat Apollonio perinde ac deo cuidã ſupplicaſſe:quaſi'q; præcario petiiſſe:uti ſe imperatorem faceret. Apollonium uero reſpõdiſſe: iam feci. Et quis nõ iuſto odio proſequatur inſolẽtiæ plenam proximam'q; inſaniæ uocem:' ſi hic iam quaſi Deus: imperatorũ'q; creator ſibi placet ac fremit:olim nauis ægyptiæ gubernator:'(hoc enim ſe fuiſſe paulo ſuperius in ſermone cum indis habito Apollonius ipſe aſſeruit:) Cum'q; ab eo quæreret imperator: quos nam philoſophos in gerendarum rerum conſilium adhibendos putaret: Boni inquit conſultores ad hæc erunt hi uiri:Dionem, Euphratem'q; ſignificans. non dum enĩ cum Euphrate in diſceptationẽ uenerat. pauloq; mox idem Cæſari inquit: Notiſſimi tibi homines imperator rerum'q; tuarum ſoliciti:Dion & Euphrates ad fores præſtolantur admitti. Iube & illos quæſo huic noſtro intereſſe ſermoni. uiri enim ſapientes ſunt. Ad hæc Veſpaſianus ſapientibus inquit uiris noſtræ ſemper fores patuerunt. o miram ſemidei præſenſionem. ſapiens illi eſt:ac uir bonus Euphrates: quia nulla dum inter eos orta contentio. Sin uero aliqua oriatur: (iam iã uero id fiet) uide quæſo:quibus illum apud Domitianum uerbis accuſet. quæcunq; inquit philoſophi potentium uirorum adulatores conſequi ſolent:ea nunc ſtatum fortunam'q; indicant Euphratis. Plurimus illi de numulariorum trapezis eſt ſermo. caupo eſt: cupedinarius Publicanus ac fœnerator homo ad mercatum uenditionem'q; promiſcue factus: ſẽper foribus potentiorum affixus: diutius ibidem quam ipſi commorans ianitores: quin illis ſæpe cuſtodiendis quaſi lucernarius quidam canis a ianitoribus ipſis relictus. neq; uero drachmam ſaltem philoſopho unquam cuiquam erogauit. Et nunc quod ægyptium hunc ſumptibus ſuis paſcit contra'q; me ſolicitat linguæ uires acuere:opes ſuas huiuſmodi amicis circũuallat ac munit. Ac de Euphrate quidem integrum tibi eſto:qua re dignus ſit iudicare. Niſi enim tibi adulatores ſunt cordi:multo peiorem illum teſtimonio noſtro inuenies. Qui ergo apud Veſpaſianum patrem laudauit Euphratem:ut philoſophum, ut uirum bonũ teſtatus:& nunc apud Domitanum filium eundem accuſat: plane arguitur: eiuſdem uiri & laudator eſſe & reprehenſor. Ille ne igitur:qui præſenſione tanta rerum præditus eſt ignorabat: qualis tunc eſſet: qualis'ue in poſterum Euphrates futurus:' Neq; uero nunc primũ:Quin & apud ipſum quoq; Veſpaſianum carpere Euphratẽ ut ſceleſtum hominem uoluit. Quæ uero leuitas atq; incõſtantia rerum hæc eſt: cum idem commẽdatione ſua apud Veſpaſianum imperatorem egerit augu-

ſtas fores Euphrati philoſopho reſerari?Sed enim ut cæcis iam perſpicuum ſit:quod ad diuinationem ſpectat:probro magis a philoſtrato tyaneum quã honore ullo affectum eſſe:in cæteris autem officiis laude digniſsimus inuenitur. Antiquũ enim illi erga amicos liberalem ſe præbere:ubi ſcilicet nullum ſui periculum facerent. Euphratẽ quoq; intra Auguſtale admitti curauit. Mox tamẽ contra eundem Diſceptationis gratia:quæ ſupius dicta ſunt oblocutus. Sed hæc obiter dicta ſint. Neq; enim id mea nunc agit oõ:ut Apollonium ex hac potiſsimum re accuſet:quod philoſophum tempeſtatis ſuæ celeberrimum Euphratẽ & quem hodie quoq; laudãt qui pbiloſophiæ ſtudio detinentur:criminatus ſit. Tametſi magna hæc eſſe occaſio cuiuis poſſit Apollonium accuſandi. ſi enim Euphrates omnium iudicio philoſophus excellens habetur: non leuis accaſio datur probitatis eius laudandæ qui Apollonii male facta damnarit. Neq; uiciſsim leuior Apollonii deteſtandi propterea quod illius mores tali ac tanto philoſopho diſplicerent.

CONFVTATIO LIBRI. SEXTI.

Idem Philoſtratus Sexto uolumine fabulas & portenta adducit. inquit enim Apollonium camelis inuectum una cũ comitatu ad Gymnoſophiſtas ægyptios perueniſſe. Quo in loco:iubente inquit uno ex ſapientibus nudis:ulmus Apollonium uoce articulata & muliebri affata eſt. hiſce nugis philalethes æquum putat haberi a nobis fidẽ Vltra uero Gymnoſophiſtas pygmæos eſſe ait:Anthropophagos'q; & umbripedes: Satyrũ'q; iiſdem in locis iuſſu Apollonii ebrium eſſe redditum. Inde autem Apollonius in græciam rediit:ubi prædictiones quædã:ſermones'q; cũ imperatore Tito habiti referuntur: & quo pacto adoleſcens quidam a rabidi canis morſu curatus ſit:cui quidem cani: Amaſis ægyptii quondã regis ineſſet anima:naturalem'q; adeo ſibi humanitatem: regiam'q; beneficentiam in canina quoq; effigie retineret: quandoquidem iuuenem a ſe demorſum:leniter lãbendo curaturus eſſet. Hæc ab Apollonio geſta ſunt prius,q̃ dies illi ab accuſatoribus diceretur. Acri uero diligẽtia ſingulis hiſtoriæ partibus inhærendum. Nam ſi maxime uera eſſe quæ Philoſtratus narrat: miracula concedamus:non alia tamen ratione:q̃ dæmonis auxilio:atq; opera facta eſſe conſtabit. Quod enim peſtem Epheſi appetentem primus Apollonius deprehendit:ne hoc quidem fortaſſe maleficæ ſuperſtitionis erit immune. ſi quemadmodum ipſe ait:ex pura: ac tenui qua utebatur:diæta præſentire hanc potuit. Fortaſſe autem:& hoc ipſum Dæmon illi prædixit. Nã cætera ſane omnia quæcunq; ab illo diuinata:ac præuiſa ſunt:& ſi refelli: ac redargui ex Philoſtrati uerbis abunde poſsint:ut ea quoq; eueniſſe concedam: dixerim tamen nõ credi quidem omnia oportere:ſed eorum nonnulla quæ magis admittenda uideãtur aſsiſtente illum dæmone prædixiſſe. hoc autem plane hinc conſtat. propterea quod Apollonius non ubiq; perpetua diuinatione uſus deprehenditur. Nã plurimis de rebus ipſe quoq; dubius pendet:alios'q; interrogat. Quod neutiquam faciat homo futurorum maxime conſcius. Satis uero oſtenſum puto: quo in actu fabulæ reponẽda ſit compreſſa ab illo peſtis Epheſiorum:cum nihil aliud a dæmonis præſtigio fuerit. Sed enim cur & Achillis umbra relictis beatorum inſulis ad proprium tumulum diuerſari maluerit non intelligo. Niſi uere & hæc impuri dæmonis umbra cenſenda ſit. Item ſentio: qui ab incõtinente: ac laſciuo adoleſcente depulſus eſt: dæmonem proculdubio fuiſſe. Neq; minus & lamiam illam ſiue empuſam dici malis: quæ Menippum inſano amore torquebat:dæmonem affirmarim maiori alteri:ac potentiori dæmoni conceſsiſſe. forte etiam hoc pacto:& adoleſcẽtem de rabidi canis morſu:mente alienatum curauit. Cauem'q; Nihilo ſecius ipſum dæmone malo imbutum. Patet itaq; quod ſæpe a nobis eſt dictũ: cuncta illius miracula dæmonis miniſteria eſſe. Nam quod ad puellam ſpectat ab inferis reuocatam: ſiue ad ſemianimẽ potius: qđ & Philoſtratus ſentit quæ conſopitam uitalis auræ ſcintillã: dũ efferretur:in ſe haberet:irrorãte mox pluuia excitatam. Totum ſane eſt de illius miraculis amonendum. non enim ſicut & ante dixi:tam grande facinus ſi modo uerum fuiſſet:ita preſſum ſilentio euanuiſſet:cum præſertim Romæ:ubi tũc Imperator agebat:factum dicatur. Infinita uero generis eiuſdem colligi de Philoſtrato queant:facile'q; omnia ut fabuloſa parum'q; ſibi cõſtantia refutari. Verum quia haud ita magno ſtudio opus eſt profligare hoĩem hũc uolentis cũ non modo inter deos admirandos'q; uiros locum non habeat: ſed ne inter philoſophos quidem ab aliquo uiuentium reponatur. Idcirco iis contenti quæ dicta ſunt, ad examen libri ſeptimi accedamus.

CONFVTATIO LIBRI VII.

Eneficii Tyaneus: ac magiæ inſimulatur. Dehortāti uero Demetrio philoſopho Romam proficiſci: non auſcultans illi: et inſolenter: ac ſuperbe ita de ſe locutus narratur. Ego mortalium cunctorum ſcio plurimum: atq; ſapio. Scio enim omnia: quorum alia ſtudioſis accepta refero: ſapientibus alia: mihi alia: diis'q; ipſis immortalibus alia. Sed enim qui magnifice ita ſe iactat: hiſtoria procedente ignorare permulta conuincitur. Subinde autem Damis ipſe apud Philoſtratum mortis metum diſſimulat: quaſi Apollonium leto ſurripere: atq; occulere ſtudens. Sed audi quibus Hierocles uerbis partes Damidis tueatur. Probabilis inquit ratio fuit: cur Damis a pythagoreorum ritu deflexerit. neq; enim malitiam illi ineſſe ait: aut de Damide ſententiam mutat, ſed prudentis uiri potius artem collaudat: quæ ſub cuncta illi fuit: ut ſeſe ad utilitatem temporis accommodaret. Ad hæc Philoſtratus quatuor crimina teſtatur Apollonio fuiſſe obiecta: quæ facile per apologiam ſolui poſſe exiſtimat: totidē ab aliis quoq; collecta & enumerata affirmans. horum primum erat. Qua tandem diſciplina nō cōmuni ueſte cæteris mortalibus uteretur. Alterum porro: unde hoc eſſet: ut paſſim Deus ab hominibus putaretur. Tertium, qua nā ratione peſtem Epheſiis imminentem prædixerit. ꝑterea cuius ergo: in agrum noctu profectus arcadem ibi puerum in fruſta diſcerpſerit. Contra huiuſmodi quæſtiones ait Philoſtratus Apollonium ſeſe egregie defendiſſe. Primum uero traditum in uincula coniectum: ne ibi quidem ſine miraculis ſe geſſiſſe. Nam cum Damis grauiter angeretur: tum præceptore in diſcrimen adducto: Apollonium narrat leuandi doloris gratia, ſponte ſua uinclis exemptum crus Damidi oſtendiſſe. cuius lenito dolore, rurſus idem crus uinclis inſeruiſſe. Poſt hæc a Domitiano imperatore acceſſitum eſſe in iudicium Apolloniū ſcribit. Obiectis'q; demum criminibus abſolutum: cum adhuc tamen in iudicio eſſet. Neſcio ſane quo pacto: ſed importune nimirum in huiuſmodi uoces proclamaſſe. Da & mihi ſi libet imperator abeundi locum. Sin hoc minus concedis: immitte qui corpus uinciant meum: quandoquidem colligari animam eſt impoſſibile. immo uero ne corpus quidem meum comprehendes. Nec tibi fas leti exortem me perdere Cæſar. Quibus dictis repente eundem ait e conſpectu hominum euanuiſſe: magnam'q; fabulæ ſuæ partem circa hæc portenta cōſumit. Vbi uero de miraculo agitur exempti pedica cruris: cui nimirum per præſentiam dæmonis geſto: Damis ipſe interfuit: ait Philoſtratus. Tum deniq; primum Damis perſenſit diuina Tyaneum natura ſupra hominis facultatem præditum eſſe. Neq; enim tunc illum uenefice operatum. (Quomodo id enim in uinculis potuiſſet?) Sed ne immurmurantem quidem aliquid: aut loquentem, pedicas tamen contemptui habuiſſe. rurſus'q; crure illis inſerto: colligatorum habitum, ſtatum'q; reſumpſiſſe. mea uero ſententia nunq̄ ſane tarditatis accuſandus Damis: ſi plurimum uitæ cū tyaneo uerſatus: quia non niſi per maleficia ſuperſtitiones'q; miracula eundem perpetraſſe cognouerat: idcirco nihil eum a mortali putabat forte differre. Sed nunc quoq; poſt tantam portentorum uim: quid de illo ſentiendum ſit: neſcit. Iure ergo optimo angitur Damis: ac timet ꝑceptori ſuo ut uni ſcilicet hominum permultorum: ne quid illi aduerſi præter uoluntatem cōtingat. Quod ſi tamen nunc primum Damis poſt tantum conſuetudinis diuinum eſſe Apollonium ſenſit: atq; homine potiorem: inſpiciendum ſane eſt: qua nam ratione id perſentire potuerit. Neq; enim reticet hanc Philoſtratus. Vidit inquit Tyaneum crus pedicis exoluiſſe nō ſacrificiis peractis: non precibus: non arcanis myſteriis ullis prolatis. Ergo quæ præterea multa prius effecit: malefica ſuperſtitione ſunt facta: propterea'q; dum illa fierent: neq; expauit: neq; admiratus eſt Damis: nunc autem iure primum exhorruit: ut qui hoſpes intereſſet rei præter conſuetū illi ritum, morem'q; effectæ. Sed enim cum hoc Tyanei præſtigio: quod ad pedicas totum ſpectat: cum'q; euanida illa de conſpectu hominum fuga: ſermones eiuſdem cum Domitiano habitos libens ſane contulerim. Nam cum illum imperator colligari iuſſiſſet: perargute quidem atq; ad rem ita ratiocinatus narratur. Si me arbitraris magum: qua nam ratione deuincies? Sin uincire me quibis: quomodo eſſe magum putabis? At tamen ex iis quæ poſita ſunt: ita retundi uiciſſim queat. Si tu magus non es: quomodo tibi crus eſt ſolutum? At ſi ſolutum hoc eſt: quomodo non es magus? Præterea ſi uincla perpeſſus magus nō eſt: at eadem egreſſus eſt magus. Ad hæc dici & illud poteſt. Si non eſt magus: quia iudicium ſubiit: at quia & iudicium & imperatorem & circumfuſos illi ſpiculatores effugit: eſt magus. His rationibus mea quidem ſententia: ſanius accipietur: quod ad prodigium pertinet nullis cantationibus præuiis: ſacrificiis'q; effectum. Sed ut philoſtratus garrit diuina quadam ſupra hominem facultate: uerum nō ita multo poſt: iterum merus homo arguitur. Illico enim quodam renuntiāte: ſoluit te Apolloni uinculis īperator: permittit'q; liberius q̄ antea, caueā inambulare. hic ille hoīum forte, ſuperiorum'q;

ſuturorum'q; præſenſor : ſurdi concipiens animum:ſenſus'que tacentis:præ nimio fortaſſe:ut par eſt gaudio:præſenſionis oblitus nuntium rogat:quis me hinc uero exoluet. Idem ego Te ſoluo inquit:Ducem me ſequere. eſt uero operæpretium inſpexiſſe:q̃ prudẽter hic noſter uates Apologeticum pro ſe ſcripſerit. Vbi ignoraſſe primum cõuincitur inanem ſeſe operam deſũptum m. Putabat enim ſe ab imperatore audiendum:eam'q; ob rẽ ſummo ſtudio concionem inſtruxerat. Cæſar tamen hanc audire non pertulit,irritam'q; hoc pacto tyanei lucubrationem caſſam'q; reddidit. Audi uero quo modo ſe Philoſtratus ipſum redarguat. Quando iquit orationem tyaneus conſcripſit quaſi ad aquæ tempus dicturus:compulit'q; eum tyrannus ad quatuor poſitas quæſtiones reſpondere:explicetur & hæc a nobis oratio.

CONFVTATIO LIBRI VIII.

Ide quæſo : quid ille ſapiat futurorum longe ante præcognitor. Ille uir uſquequaq; diuinus:quanta maxima potuit cura uelut ad aquam dicturus apologiam cõſcripſit. Sed accedamus ad hanc quoq; diſcutiendam : quam & fruſtra iam elaboratam fuiſſe oſtendimus. Nam cum multis per eam locis Domitianum compellet:etiam in id arrogantiæ procedit:ut dicat:te quidem Veſpaſianus pater : ego uero illum imperatorem feci:o arrogantiſſimam uocem:quam ne uulgaris quidem,ac gregarius quiſquam:nedum uere philoſophus:humanam'q; excellens naturam proferre auſit:non meritas inſaniæ pœnas: prudentibus expenſurus. Subinde uero Apollonius ita expurgat ſubortam de ſe magiæ ſuſpitionem. Equidẽ magos inquit Pſeudoſophos cenſeo eſſe. Nam & quæ nõ ſũt:ut uideantur eſſe efficiunt:& quæ ſunt:fallaci arte obducunt. plane igitur conſtare cuiuis poteſt tum ex hiſtoria uniuerſa:tum ex iis:quæ in ea particulatim narrantur : utrum hic in diuinos:t ac ſapientes uiros:an inter magos prius:ac deceptores locandus ſit:uel ad ipſa quoq; animum referendo:quæ ſentire is de magis uidetur:uel ad ea non minus:quæ a Philoſtrato explicantur. Nam quercus,ulmi'q; articulata,ac muliebri uoce Tyaneum affatæ:Tripodes etiam illi ſponte ſua mouentes: ærei'q; pincernæ diſcumbentibus miniſtrantes:Imbrium quoq; dolia:ac uentorum : Aquæ præterea ſandaracinæ puteus:& quæ ſunt fabulæ generis,eiuſdem apud Deos brachmanas,quos non ueretur Apollonius præceptores uocare : quid demum nobis indicare uidentur?an non illos q̃ſo:qui ea,quæ nõ ſunt:mentiuntur:& ea quæ ſunt:præſtigioſe ſubducunt?hos autem cum idẽ magos appellet:pſeudoſophos:ac planos manifeſte conſtituit. Aut igitur ex tot numero rationibus diuinus hic:omni'q; uirtute excultus:ipſis'que diis homo gratiſſimus:quippe cui licuerit ſapientiæ brauium coronare:cenſendus erit:ipſo quoq; Pythagora:& qui poſtea fuerunt:diuinior multo:ac ſapientior. Aut contra pſeudoſophiæ damnatus:miſerorum multo erit miſerrimus:diſputaſſe & illum cum in Ionia uerſaretur de parcarum potentia ſcribit Philoſtratus. ita ferme cenſentem:quicquid illæ ſcilicet ſemel neuiſſent:adeo ſtabile eſſe t certum'q; futurũ:ut ſi cui imperium decreuiſſent:quod tamen ipſum penes alium cerneretur:nunq̃ ſic is aboleri atq; interimi poterit:quin debitam ſibi poteſtatem plane arripiat. Vel uita enim functus reuiuiſcet parcarum decreto. Quam ſententiam his ferme uerbis cõcludit. Cui fato decretum eſt architecto eſſe:uel ſi manus ambas truncetur:euadet in architectum. Si quem etiam currendo uincere olympia ſanctum eſt:neſi abſciſſo quidem is claudicet crure:uictoria fraudabitur. Cui rurſus in ſagittandi arte palmam parcæ decreuerint:hic uel captus oculis ſagittam in ſcopulum deſtinabit. his præmiſsis rationibus imperatori adulãs:& hæc ſubnectit. Quæcunq; a me de imperatoribus dicta ſunt:omnia protuli i Acriſios & Laios Aſtyagem'q; medũ & complures alios reges animum referens:qui uidebantur ſublatis de medio,a quibus ſibi metuebant:ita rebus ſuis bene conſuluiſſe. Nanque horum alii filios:nepotes alii peremptos eſſe:ſicuti ipſi mandauerant:t opinantes:ab iſdem illis quaſi renatis:fatali'que mox lege de improuiſo aſſurgentibus, regno deiecti ſunt. Quod ſi adulandi ſtudio detinerer:dicerem utiq; iam tum inde futurum te Cæſarem præſenſiſſe: cũ te captum Vitellius detineret:templum'q; Iouis optimi in ſupercilio urbis conflagraret. Ille uero ſe rẽ bene geſturum diceret:niſi tu eius manus euaſiſſes. Atq; adoleſcens tunc plane eras:meq; dum talis:ut in te ulla imperii ueſtigia apparerent. Verum quia parcis aliter uiſum eſt:Vitellius quidem ſuis conſiliis male periit. tu uero in illius fortẽ fortunatus ceſsiſti. Sed quoniam adulatorius mihi ſonus ingratus ſemper fuit:ac permoleſtus.(uidetur enim mihi diſſonus ẽe:ac diſcors:)Idcirco miſſa hæc quæſo faciamus:chorda'q; hæc nobis ne male perſtrepat:ſuccidatur. Neq; uero me arbitrare de tuo iſto ſublimi ſtatu ac potentia unq̃ alias cogitaſſe. Ex his autem maxime uerbis & adulator & mendax:& quiduis aliud a philoſopho:ipſa hiſtoriæ fide conuincitur. Nam qui olim in Ionia tam multa contra Domitianum effudit:nũc eidem generoſus:ac fortis uir adulatur:plane'q; diſsimulat:quaſi ea quæ quondam apud ionas

de parcis:& neceſsitate tractauit minus quidem contra Domitianum:ſed pro illo potius haben
da ſint. Tuam hic hiſtoriam Philoſtrate cõpellamus. Age ueritatis ſonte dilutam repete hanc
clara & ingenua uoce:nihil eorum inde ſubducens:quæ fecit Apollonius dixit'q;:cum Epheſi-
os a Domitiano auertens:pro communi omnium ſalute inualeſcebat. Neq; tutum putabat, q̃
contra Domitianum per epiſtolas agenda ſuſceperat Epheſiis omnino committi. Sed ex aliis
ut ingenuum quenq;:ac modeſtiſsimum nactus erat:alias alium ſeuere ad colloquiũ diducens
magni te inquit ſecreti miniſtrum facio. oportet Romam ad hunc & illum proficiſcare hæc
atq; illa dicturus. De'q; parcis ac fati neceſsitate multa illos in hanc ſententiã edocebat. Quod
uidelicet ne domini quidem rerũ parcarũ ſeriem cogere: ac immutare ualeant. Quin ad æreã
Domitiani ſtatuam:quæ ad Meletem fluuium ſita erat:auditores conuertens: inſane inquit:o
quanta parcarum fati'q; ignoratione detineris. Vel ſi enim interfici iubeas eum:ꝛ regnaturus q
poſt te eſt:reuiuiſcet hic tamen. Qui ergo poſt tam magniloqua uerba adulator inuenitur: ne-
gat'q; tale quicq̃ a ſe in imperatorem dictum eſſe:quo is pacto non omnis nequitiæ,illiberalita
tis'q; damnetur? Niſi iam plane mendaces ſunt:magis'q; Apollonii reprehenſores: q̃ ſtudioſi
ueritatis:qui hæc de illo monimentis literarum mandarunt. Vbi ſunt ergo illi philalethis au
tores erudirione magna rerum referti:ueritatis'q; aſſertores:Damis inquam philoſophus Apol
lonii comes aſsiduus:athenienſis'q; Philoſtratus? quorum hic de teſtimonio comparationis li
brum conſcripſit? Quos plane ſibi inuicem repugnantes:ampulloſæ'q; uanitatis plenos:men-
daces:ineruditos:maleficos ipſius ueritatis lumẽ coarguit. Poſt omnia uero quæ de illo ſcribũ
tur ad iudicum pertinẽtia:Apollonium ſcribit inde abſolutum ſeſe in Lebadiã recepiſſe. Cũ'q;
in Trophonii ſpecum deſcendere affectaret:prohibitũ ab incolis eſſe ne id facere poſſet:magũ
iis quoq; eum eſſe cenſentibus. hoc autem loco iure addubitet:qui ea repetat:quæ initio ſtatim
hiſtoriæ a Philoſtrato referũtur. Vbi is admirans ſuſpitionem oriri potuiſſe qua magus Apol-
lonius haberetur:ratione hac utitur. Empedoclem inquit atq; Pythagoram Democritum'q; p̃
terea cum iiſdem magis diuerſatos:non dum tamen technarum,maleficii'q; in opinionem ul-
lam ſuſpitionem'q; ueniſſe: Platonẽ quoq; tametſi ab ægyptiis ſacerdotibus prophetis'q; mul-
ta deſumpſerit:quæ mox ſuis libris inſeruit:minus tamen eſſe magũ exiſtimatum. De Tyaneo
autem ipſo non plane ſuis meritis digna homines opinari: neq; intelligi quod ingenuæ ſapiẽ
tiæ ui ad ea perpetranda ſit ductus: cauſam'q; eſſe huius ſiniſtræ opinionis: quod cum Babylo-
niorum magis brachmanibus'q; indorum:ac ægyptiis nudis ſit diuerſatus. Quid igitur Philo-
ſtrato reſponderi amice conueniat. Nempe hoc puto. Huncine quæſo uirum tantũ calumniæ
cõtraxiſſe: ut magus duntaxat una omnium uoce habitus ſit:qui præceptoribus iiſdem cum il
lo eruditi & clari ſuis temporibus uiguerunt:& in deciduum ſapientiæ ſuæ lumen poſteris reli-
querũt: niſi prudentibus uiris compertum plane fuiſſet eundem non permiſſa uirtuti uia no-
men ſibi,autoritatem'q; quæſiſſe? Neq; uero hodie quoq; deſunt:qui expertos ſe dicant eius nõ
mini inuocato magicas ineſſe uirtutes ad ſuperſtitioſa quæpiam peragenda: quibus equidem
non facile adducor ut credam.

DE MORTE APOLLONII.

Ed Philoſtratus mortem Apollonii narraturus:ꝛ æqua ſuperioribus hiſtoriæ locis
ſ hic quoq; ſubuectẽs:nihil ſe certi ſcire profeſſus eſt. Inquit enim referre alios quidẽ
Epheſi Apollonium deceſsiſſe:alios autem i Mineruæ templo Lidiæ ciuitatis:alios
in creta inſula. Et cum tantum caliginis de illius morte nobis offundat:ꝛ uult tamen
eundem uiuum ad ſuperos conſcendiſſe. Nam cum templum inquit ingreſſus eſſet:ualuis repẽ
te occluſis:admirandi uirginum cantus in hanc ſententiam exaudiri ſunt. Veni ueni in cœlum
Veni. Idem Philoſtratus ait non uſpiam ſe terrarum Tyanei ſepulchrum:ꝛ cenotaphium'ue ſal
tem uidiſſe:cum tamen ipſe uniuerſum orbem peragrarit. Deniq; ſentire uidetur mortis im-
munem Apollonium eſſe. Nam & de mortis genere nihil antea certi adducit: & mox in cœ-
lum conſcendiſſe manifeſte affirmat. Neq; uero mirandum iam eſt:ſi huiuſmodi uirum Philo-
ſtratus uel initio ſtatim libri totius:ut Pythagora,atq; Empedocle longe maiorem:magnis ſpa
tiis prætergreſſum in philoſophia contendat.

CONTRA FATI NECESSITATEM.

Ed quoniam circa hæc ſatis iam noſtra eſt oratio peruagata: age nunc de fato,de'q;
ſ parcis ipſis pauca proferentes:uideamus quid tandem ſibi is uelit: cum toto opere q̃
iuris noſtri ſunt tollere uideatur:fati'q; neceſsitatem rebus ipſis conſtituat. Nos igit̃
& fati & parcarum uires articulatim tractemus. hac enim ratione corrigi poterit ſiq̃

Ineſt illius dogmatis falſa ſententia:ſed eſt igitur(ut ueræ philoſophiæ ratio tradit)anima im-
mortalis.Nam quod ſemper mouetur:eſt immortale:quod autẽ aliud mouet:& mouetur ali-
unde motus quietem habens:habet & quietem uiræ :culpa q; omnis & cauſa in eligentem re-
fertur:Deus ipſe culpæ immunis.Si hæc inꝗ ita ſe habeat:quo nam ratio obnnebit:nõ ex arbi-
trio quidem ſuo:ſed magis inuitam:ueluti inanimum corpus extrinſecus agitata filo quodam
huc & illuc trahatur: perpetuo motu uigentem naturam duci:nihil ui ꝓpria motu'q; agẽtem:
neq; in ſe ipſam geſtorum ſuorum cauſas referentem:'Quis inquã concedat:neq; maxime phi
loſophantem animam laudari poſſe:neq; malitiæ:ac delictorum plenam culpari?'Quid igitur
Apolloni Euphratẽ accuſas?'Quando hic,ut ſentire uideris:nõ electione liberæ uoluntatis:ſed
fato impulſus eſt:ut philoſophia poſthabita quæſtuoſus euaſerit:'Cur autem uel magos ipſos
conuitiis inſectaris planos:ac pſeudoſophos appellans:ſi fato trahuntur ad miſerum & infelix
uiuendi genus:'Quid ita men:io ulla ſceleris apud te eſt:'Neq; enim malus quiſꝗ iure damnan-
dus:ſi quando perperam agens finem compleuit:qui ſibi ex fati neceſſitate pendebat.Sicut'cõ-
tra de bonis quæri etiam poteſt.Cur tu Pythagoram ueneraris ut admirabilẽ præceptorem:'
cur hominem inquam parcarum ludo magis inſignem ꝗ ſapientiæ amatorem laudare nõ ceſ-
ſas?'Quid'ue indi ſapientes illi Phraotes Iarchas'q; diuinis abs te honoribus digni cenſentur:ſi
nullum iis propriæ doctrinæ decus aut uirtutis ineſt:'Cum'q; humanum genus omni culpa &
peccato liberum eſſe conſtituas:cur non & Neronis:ac Domitiani fœdã inſolentiam in par-
cas & fati refers neceſſitatem:' Quod ſicui fato tributum eſt:ut curſor ſit:ut ſagittarius:ut archi
tectus:eadem'q; alius ratione magus:præſtigiator:ſicarius:nequam:licentioſus:proculdubio
ex fati neceſſitate in hæc uiuendi genera euadent.quid igitur tantopere ambis & circumcurſas
uirtutem illis prædicans:qui emendari,corrigi'q; non poſſunt:'Aut quid eos contra accuſas:q
non ſententia quidem ſua:ac uoluntate:ſed fortunæ magis arbitrio inſulſi ſunt?' Age uero
ut te ipſum quoq; diſcutiamus.ſi tibi diuinũ fatis ingenium conſecuto datum erat imperatoris
gloriam ſuperare:cur quæſo ad præceptorum ludos, philoſophorum'que accedebas:' quid'ue
apud arabas:babyloniorum'q; magos & indorum brachmanas curioſius uerſabare?' Etenim
uel citra ullam eorum conſuetudinem fatorum dono cuncta ſe tibi facile ingeſſiſſent . Quid
uero & iis litando,qui abs te dei cẽſentur:mellitas nequicꝗ placentas thura'q; profundis:'Cur
relligionem prætendens ſocios quoq; ad uota concipienda preces'q; hortaris?' aut ipſe preca-
bundus quicꝗ deos expoſcis:ſi illos quoq; fato eſſe inferiores exiſtimas:' Atq; magis te decuit
cæteris diis omiſſis uni tãtum neceſſitati:parcis'q; ipſis rem diuinam facere:ſupra'q; Iouem ip
ſũ has uenerari.Iã uero hac ratione dii penitus ipſi abs te tollẽtur:tanꝗ ſcilicet nulli ſint:qui ꝑ-
deſſe nihil hominibus queant.Quod ſi peſtilentiæ uis fato Epheſiis imminebat:cur tu fato ad-
uerſa remedia ꝓferens:fatum repellebas:'Aut qui potius i amouenda peſte: parcas ipſas mor
tem'q; uiciſti:quaſi'q; trophæũ aliquod de illius uictoria ſuſtuliſti:'Si & in defuncta puella Clo
thus erant iam ſtamina prorſus abſumpta:quo tu pacto fuſum nouo iterum filo ambire:illi'q;
eſſe uiuificus potuiſti:'Sed te fortaſſis eædem parcæ ad hæc agenda ducebant . Non puto hæc
ad tuam facere dignitatem concedes.longe enim abeſſent a præſtantiæ tuæ laude.& tamẽ an-
te ꝗ in corporis huius molem membra'q; redires:fuiſſe te olim dicis ex eo genere hominum:q
in mari & nauigatione uerſantur.Sed hoc quoq; ueriſimile eſt neceſſitate domina factum eſſe.
Nihil ergo qđ admiremur adducet educatio illa tua: natalis dies:circularis doctrina:frugalis
diæta:ſummum philoſophiæ ſtudium.Neceſſitas ergo te:non amor ſapientiæ: non uoluntas
in Babylonios egit:ſato'q; impulſus magis:ꝗ diſcendi cupiditate ad indorum brachmanas &
ægyptiorum nudos appuliſti.Parcis etiam tribuẽdum quod gades, herculeas'que columnas,
quod eoum oceanum:quod heſperium permeaſti:quaſi te illæ ſtamine ſuo implicitum ad hæc
loca deuoluerint.Quod ſiquis eum dicat per huiuſmodi errores ad ſapientiæ participatum ali-
quem perueniſſe:in fortunam ſciẽtia referetur: neq; ſtudioſis Tyaneus accedet.Merito'q; ad-
mirari illum deſinemus:cum ſapientia illi non ſtudio:ſed neceſſitate aduenerit.In eadem tru-
tina collocari & Pythagoras ipſe poterit , & fœdiſſimũ,quodq; uiliſſimum'q; mancipium . ni
hil etiam a Socrate ipſo diſtabunt:qui Socratem capitali iudicio condemnarunt:ꝗꝗ Socrates
mortem pro philoſophia pertulerit . Nõ Diogenes ab attica iuuentute:non ut ſemel dicáſtul
tus a ſapiente:iuſtus ab iniuſto:laſciuus a cõtinente: timidus a forti uiro diſtabũt:ſi horũ oĩum
mores parcarum ludo:ſati'q; proueniunt.ſed enim contra hæc præco ueritatis clamauit.Heus
homines mortale & pollutum genus:quo nam uos incontinentiæ ducit uini meri potatio:'de
ſinite demum ebrietatis:merum'q; diluite:rectam'q; mentis aciem intendentes ueritatis augu-
ſtam faciem contemplamini.Fas enim non eſt ſibi ipſi repugnare ueritatem:ac diſſentire : neq;
duobus inter ſe maxime cõtrariis datis eandẽ utrinſq; cauſã eſſe.Dei certe prouidentia oĩa cõ-

plectitur:ac continet:legibus'q; diuinis machina totius mundi diſponitur. Vis'q; animæ ratio
nalis,ac finis hominem ſui ducem ipſius:dominum,iudicem'q; conſtituit. Docent'q; nos natu
ræ leges:ac ſapiētum dogmata philoſophorum: rerum alias penes nos eſſe:alias uero nō eſſe.
penes itaq; nos illa eſſe cenſentur:quæ ex electione:actu'q; proueniunt:quæq; natura libera ſūt:
ut impediri,ac inhiberi non queant. Quæcunq; igitur iuris noſtri nō ſunt:infirma dixeris:ſerui-
entia:prohiberi facilia:aliena:cuius generis ea:quæ circa corpus ſe habent: externa'q; ſunt:ani
mæ ſimul & rationis expertia:& quæ demum ſubſtātiam habētia peculiari hominū,propria'q;
natura longe ſeiunctam:rurſus autem:& ad ea quæ noſtri ſunt iuris propria nobis ineſt uolun
tas:ad alterutram partem ſcilicet uel uirtutem uel uitium delectu libero declinandi. Deus porro
dominus rerum omnium princeps'q; recta ratione ſingula tranſigit: ſecundum naturam per
omnia circūcurrens. hūc iuſta ſemper ultio comitatur:graui eos qui a diuina lege diſceſſerint:
ſupplicio punitura: motus uero ipſos:quibus ad agendas res incitamur:non parcarum fati'ue
neceſsitas parit:culpa certe omnis ab electione eſt noſtra:Deus ipſe culpæ immunis. Quod ſiqs
huic ſententiæ aduerſus:quæ iuris noſtri ſunt:tollere auſit:iam hic pudore nullo detētus:ſuam
manifeſte fateatur impietatem. Paſsim'q; prædicet non prouidentiam eſſe:non Deum nec qcq̄
aliud præter fati neceſsitatem:& quæ huic proxima ſunt:nuda fronte pronuntiet: ideſt non ſa-
pientem dari:non ſtultum:non æquum:non iniquum:non officioſum:non prauum:non ma-
gum hominem:non diuinum ad hominis ingenium naturam'q; pertinere:neq; uero philoſo
phiam eſſe aut doctrinam ullam:non artem penitus:non ſcientiam:non mali boni'ue diſcrimē
a natura conſtitui ſed confuſe omnia circumuolui neceſsitate domina: & parcarum fuſis. Ni-
hil'q; ſit iam rei:quin atheus hic,prophanus'q; in ſapiētū numero:ac piorum hominum repo-
natur. Siquis autem cætera quidem diſsimulet:prouidentiam uero diuinam fateatur: & colat:
ita tamen ut parcas quoq; ac fati neceſsitatem unà admittat: is cū pugnātibus:ac maxime cō-
trariis dogmatis flagitioſis'q; teneatur meritas inſaniæ pœnas expēdat. Atq; hæc quidem ita
ut tradidi:accipienda ſunt. Siquis igitur cum hæc ita ſe habeant inter philoſophos Tyaneum
reponat:hoc ſibi prædictum ſciat:ſiquidem illi adimat ſuperfluum laudis apparatum:quali ſci-
licet hunc Philoſtrati hiſtoria amiciuit:nullam fore prorſus a nobis inuidiam. Sin autem quis
eum inſumat ueritatis metas egreſſus:ſupra facultatem philoſophi Deum aſſereret:is per impru
dentiam magiæ nota hominem infamabit. Sicut & hæc ipſa,quæ de illius uita:ac moribus fa-
buloſe ſcribuntur:non aliud ſane a prudentibus uiris,q̄ calumniæ argumenta,cenſenda ſunt.

FINIT EVSEBIVS CONTRA HIEROCLEM

Venetiis In ædibus Aldi menſe februario. M. D II.

Cautum priuilegio & hic,ut in cæteris.

Quaterniones Philoſtrati & Euſebii græci & latini

a
Φιλόστρατος ἐν
ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ·
σιον παρὰ
των αὐτὸν
ἔβλεπε

b
ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ
λόγον τοῦτον
διέρχῃ μόνον
τοῦθαι τοῦτο
τὸν Ἀπολλώνιον

c
φάλας ἐν
φαρμάκου
τι κρεῖσσω
λος μὲν
φυσικός,

d
ζόμενος·
ο δοκῶν
ἀρχομένου
δόντος, ἰάσωμεν
ἀπολλώνιος

e
ὅτι βασιλεὺς
ὁ μαντικῶν
διαβεβλημένον
τῳ γάρ τι
κῶ τι

f
ἀγνοῦσα
ἄτοπον
νομίζειν
ναῦν ἐπὶ
πρὸς θάνατον

g
σπέρμα
στῶμα
τέρας ἐστιν
βάσανον
γόησι

h
ἀνὴρ δὲ
πάντα
δίκαιον
ὡς ἂν μὴ
πάντων
ἐπιεικῶς

a
PHILOSTDATI
frigidus
flos eſſe
attamen
lus ab eo

b
anima locutus
& hæc dicens
illic exercitu
minime
equos nigros'q;

c
uiros philoſophos
illis expreſſum
capiunt:quem
& ad eiuſdem.
ſtat hominibus.

d
loſophiæ ſtudiũ
ctus ad Achæorũ
nec barbari
tum in pylæa
tiæ ſuæ iudiciũ

e
borotaliis'ue.
a poetis homines.
tes:qui te
nerose & be.
quæ de infor.

f
Salute primo.
multa ſcire
rem'q; nauim
quin etiam
enim prudentiæ

g
nos laudat:
cicadas etiam
dam. Tyrannorũ
Apollonium
rere dementem'q;

h
incantator iſte
fateretur
ſermo naſcatur.
uelim o rex.
calumniatur.

i
hementius amabatur.
ZENOBII.
EVSEBII.
cto conſtat.
ſtratus prodat.
nus'q; ab eo
CONFVTATIO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE II

Philoſtrati Athenienſis de Vita Apollonii Tyanenſis libri octo iterprete Alemanno Rinnuccino florentino.

Euſebii Cæſarienſis epiſcopi opuſculum in Hieroclem Zenobio Acciolo florentino interprete.

ALDVS MA·RO

Digitized by Google